2v. £5.00

السنهٔ فرانساویه و ترکیه‌نک لغتی

DICTIONNAIRE
FRANÇAIS-TURC.

TOME PREMIER.

جلد اوّل

A—F.

INSTITUTE OF ISLAMIC STUDIES

CET OUVRAGE SE TROUVE :

A PARIS,

Chez l'Auteur, rue du Bac, n° 84 ;

A la Librairie Orientale de Mme Ve Dondey-Dupré, rue des Pyramides, n° 8, près les Tuileries.

A MARSEILLE,

Chez Mme Ve Camoin, libraire, place Royale.

A CONSTANTINOPLE,

Chez M. Iskender, libraire ;

Chez M. J.-B. Dubois, Négociant français ;

Et chez les principaux Libraires de la France et de l'Étranger.

السنهٔ فرانساویّه و ترکیّه نک لغتی

130

DICTIONNAIRE FRANCAIS-TURC

A L'USAGE

DES AGENTS DIPLOMATIQUES ET CONSULAIRES,
DES COMMERÇANTS, DES NAVIGATEURS
ET AUTRES VOYAGEURS DANS LE LEVANT.

PAR T.-X. BIANCHI,

ANCIEN SECRÉTAIRE-INTERPRÈTE DU ROI POUR LES LANGUES ORIENTALES,
OFFICIER DE LA LÉGION-D'HONNEUR, DÉCORÉ DE L'ORDRE OTTOMAN DU NICHANI-IFTIKHAR,
MEMBRE DU CONSEIL DE LA SOCIÉTÉ ASIATIQUE DE PARIS,
MEMBRE DE LA SOCIÉTÉ ROYALE ASIATIQUE DE LONDRES.

TOME PREMIER.

جلد اوّل

A — F.

SECONDE ÉDITION.

PARIS,
TYPOGRAPHIE DE Mme Ve DONDEY-DUPRÉ,
IMPRIMEUR DU COMITÉ DES TRADUCTIONS ORIENTALES DE LONDRES,
Rue Saint-Louis, no 46, au Maris.

M DCCC XLIII.

PL
193
F8B6
1843
t.1

LIBRARY
JAN 6 1965
UNIVERSITY OF TORONTO

951052

Tout exemplaire de ce Dictionnaire qui ne serait pas revêtu de la signature de l'auteur sera réputé contrefaçon, et poursuivi comme telle, en vertu de la loi du 19 juillet 1793.

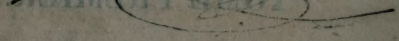

PRÉFACE.

Le Dictionnaire dont j'offre aujourd'hui le premier volume au public aurait pu paraître quelques années plus tôt, si, bornant cette seconde édition à une simple réimpression de mon Vocabulaire français-turc, publié en 1831, je n'avais voulu donner à cet ouvrage plus de perfectionnement et d'étendue. Jusqu'à cette époque, ce simple Vocabulaire, le seul qui eût encore paru en France et à l'étranger, aurait pu, à défaut d'un ouvrage plus considérable, suffire quelque temps encore aux besoins de notre politique et de notre commerce dans le Levant, si l'édition n'en eût été promptement épuisée.

Mais depuis lors, la prépondérance inévitable de la civilisation et des idées européennes en Turquie, le goût généralement répandu de la langue française parmi les Ottomans, et l'accroissement et la fréquence de nos communications avec le Levant, faisaient, de la publication d'un dictionnaire français-turc plus complet, l'une des nécessités de l'époque actuelle, qu'il convenait de satisfaire le plus promptement possible. Cette lacune eût été comblée plus tôt encore, si la composition et la publication d'un ouvrage plus considérable, celle du Dictionnaire turc-français, qui suivit immédiatement le Vocabulaire, et celle d'un Guide de la Conversation, n'eussent absorbé une grande partie de mon temps durant plusieurs années consécutives.

De même que pour mes ouvrages précédents, la substance de ce nouveau Dictionnaire français-turc a été tirée en grande partie de l'*Onomasticon* de Meninski, ouvrage écrit en latin

et publié à Vienne en 1687, mais qui, malgré son ancienneté, est encore, pour l'abondance et le choix des mots arabes et persans, ainsi que pour la régularité d'orthographe des mots turcs, le lexique le plus précieux qui existe de nos jours. Malheureusement ce dictionnaire est devenu tellement rare aujourd'hui, que, récemment encore, des libraires de Paris demandèrent jusqu'à 500 francs des exemplaires que le hasard ou la mort de quelques savants firent tomber entre leurs mains. Toutefois, ne me bornant pas aux seuls mots de l'*Onomasticon*, j'ai extrait des ouvrages antérieurs et postérieurs à ce dernier, ainsi que des manuscrits de la Bibliothèque du Roi et des Archives du Ministère des Affaires étrangères, tout ce qui pouvait contribuer à l'utilité de ce Dictionnaire.

A ces éléments indispensables à la composition d'un ouvrage de cette nature, j'ai cru devoir ajouter une foule de locutions qui ne se trouvent point dans les anciens dictionnaires, et que j'ai été à même de recueillir, soit par la lecture des meilleurs ouvrages de la langue turque, que j'ai étudiée depuis plus de trente ans, soit par mes rapports fréquents et presque journaliers avec des hommes instruits du pays, pendant un séjour de dix années, tant à Constantinople que dans d'autres parties de l'empire ottoman. J'ai cru devoir également faire entrer dans mon nouveau travail tout ce qu'il était utile d'extraire de quelques dictionnaires, qui ont paru à l'étranger depuis l'impression des miens, tels que ceux de MM. Rhasis, Hindoglu, Tchadirdji, et du prince A. Handjeri. J'aurais désiré pouvoir extraire en plus grand nombre de l'ouvrage de ce dernier, quelques-uns des exemples bien écrits qu'il renferme, et qui constituent le mérite principal de cet important et utile dictionnaire; mais, placé dans la nécessité d'opter entre les citations de nombreux exemples et la prononciation des mots turcs en lettres européennes, j'ai cru

devoir préférer cette dernière, dans l'intime conviction où je suis qu'un dictionnaire turc sans prononciation ne pourrait être utile à la plupart des Européens, et surtout aux commerçants. J'ai été en outre porté à agir de la sorte, par le désir de publier, dans un format commode et portatif, un dictionnaire dont le prix modéré fut accessible à toutes les classes de lecteurs.

Je dois cependant observer que si, par les motifs d'économie que je viens d'indiquer, je me suis vu forcé de restreindre le nombre des exemples, je n'en ai pas moins donné tous ceux que la signification incertaine de quelques termes rendaient indispensables. Quant au nombre des mots de la langue française que j'ai fait entrer dans cet ouvrage, les lecteurs pourront se convaincre, par l'usage même, qu'il dépasse de beaucoup celui de tous les dictionnaires de ce genre publiés jusqu'à ce jour.

Une lecture attentive et suivie des journaux turcs, imprimés à Contantinople, m'ayant mis à même de recueillir sur la politique, l'organisation civile, judiciaire, militaire et municipale, sur la marine et les relations diplomatiques de la cour ottomane avec les puissances étrangères, un grand nombre de désignations et de termes nouveaux, je me suis empressé de les consigner dans ce Dictionnaire. Sous ce rapport, c'est particulièrement le journal publié sous la direction de M. Churchill, et intitulé : *Djeridèï havadis* (جريدهٔ حوادث), qui m'a été le plus utile. Cette feuille, qui compte deux années d'existence, est un journal rédigé sur le plan des journaux politiques et littéraires français les mieux accrédités. Écrit dans un style clair et précis, et en continuant d'initier, comme il l'a fait jusqu'à ce jour, la nation ottomane aux institutions, aux usages, aux sciences et aux arts de l'Europe, ainsi qu'à tout ce qui constitue la supériorité des peuples civilisés, le *Djeridèï havadis* aura puissamment contribué au

succès de la réforme, et, par ce motif même, bien mérité du gouvernement de Sa Hautesse.

Je n'ai rien négligé, j'ose au moins l'espérer, de tout ce qui pouvait ajouter à l'utilité de ce Dictionnaire; mais je ne dois pas me dissimuler que ce ne sera que dans un avenir plus ou moins éloigné encore, et lorsque les progrès des réformes en Turquie auront mis la nation et la langue des Ottomans dans des rapports d'idées plus intimes avec la civilisation du reste de l'Europe, que la science pourra s'enrichir d'un dictionnaire des deux langues véritablement perfectionné. Jusqu'à présent, il est encore un grand nombre d'expressions et de termes de notre langue que les lexicographes, malgré tous leurs efforts, n'ont pu rendre en turc, et même en arabe, que par des locutions hasardées ou des mots d'une traduction plus ou moins exacte.

En résumé, ce nouveau Dictionnaire Français-Turc contient *tous les mots d'usage général dans la langue française, accompagnés de l'indication du genre et de l'espèce, leur signification rendue en turc avec les caractères arabes et leur prononciation en lettres latines, les mots arabes et persans avec l'indication de leur origine, toutes les fois qu'ils sont usités en turc; l'indication des pluriels irréguliers arabes, celle des pluriels réguliers, lorsqu'ils sont plus particulièrement employés en turc; l'emploi des mots au propre et au figuré avec leurs acceptions diverses; les termes de pratique et de jurisprudence, les termes les plus nécessaires dans le commerce, les sciences et les arts; les dignités anciennes et modernes de l'empire ottoman, appartenant à l'ordre religieux, civil et militaire; les mots nouvellement adoptés, autant qu'ils ont été susceptibles d'être traduits en turc; les noms historiques, bibliques et patronymiques; enfin un grand nombre de désignations de pays, de villes, de fleuves, de montagnes*, etc., *appartenant à la géographie du Levant.*

Une des grandes difficultés que les commençants éprouvent

à se servir de l'*Onomasticon* de Meninski, est cette multitude de synonymes, faussement appelée richesse du langage, et qui n'en est véritablement que le chaos. A cet égard, je n'ai donné que les mots indispensables, et j'ai toujours placé en première ligne ceux qui m'ont paru les plus usités.

Cet ouvrage, comme l'indique le titre, est destiné à l'usage des agents diplomatiques et consulaires, des commerçants, des navigateurs et autres voyageurs dans le Levant; mais, ayant eu par état l'honneur d'appartenir moi-même, depuis plus de trente ans, au corps des Interprètes du Roi dans le Levant, c'est surtout à ces fonctionnaires utiles, à ces sentinelles perdues et souvent oubliées de la diplomatie et du service consulaire de la France en Orient, que je devais consacrer le fruit de mes travaux. Puisse ce nouveau résultat des efforts de leur vétéran et de leur ami, leur être de quelque utilité dans la carrière laborieuse et honorable qu'ils sont appelés à parcourir!

En expliquant, par des phrases courtes et concises, quelques expressions de notre langue, qui n'avaient pas encore été rendues en turc, mon but a été d'étendre l'usage de ce Dictionnaire aux Ottomans, qui, déjà depuis douze ans, se livrent avec ardeur à l'étude du français.

Du goût et de la propagation de notre langue dans l'Orient, doivent naturellement résulter, parmi les Turcs, une influence toute française, et des besoins nouveaux dont notre industrie et notre politique bien dirigées peuvent un jour retirer de grands avantages. Ces considérations toutes politiques, et d'autres encore sur la littérature ottomane, se trouvant déjà suffisamment développées dans la préface de mon Dictionnaire Turc-Français, je me borne à les indiquer aux lecteurs dans cette partie de mon ouvrage. Ces derniers pourront également consulter, au besoin, l'indication du mode de transcription des mots turcs en caractères euro-

péens, que j'ai placée à la suite de la préface dans le même volume.

Le *nouveau Dictionnaire Français-Turc* formera deux volumes in-8°, de chacun huit cents pages environ; un court appendice et un errata termineront le second volume. Libre désormais de donner plus de temps à l'achèvement de cet ouvrage; l'auteur espère, dans le plus court délai possible, pouvoir livrer le second et dernier volume au public.

ADDITIONS

ET CORRECTIONS AU PREMIER VOLUME.

ABATTOIR, s. m., خارج شهرده بولنان صالخانه *khāridji chehirdè boulounān sālkhānè*, a.-t.

ANCRAGE, s. m., کمی یتاغی *guèmi ïatāghy*, t. — Droit d'ancrage, کمی یتاغی رسمی *guèmi ïatāghy resmi*.

ALCALI, s. m., قلیه توزی *qalia touzou*, t.

ALCALIN, INE, adj., قلیدلو *qalialu*, t.

AMBRETTE, s. f., petite fleur, عنبر چچکی *'amber tchitchegui*, t.

AMBROISIE, s. f., plante maritime, یایلا چچکی *ïaïlā tchitchegui*, t.

AVANT-COUREUR, s. m., tout ce qui précède ou annonce une chose, مقدمه *mouqaddemè*, pl. a. مقدمات *mouqaddemāt*.

AVARIE, s. f., سقطلق *saqathlyq*, t.

AVARIÉ, E, adj., سقط *saqath*, a.

DÉFAVEUR, s. f., bas prix de la marchandise faute d'acheteurs, کساد *keçād*, کسادلک *keçādlik*, a.-t.

FRANC, s. m., pièce de monnaie, فرانقه *frānqa*, t. — Le franc vaut quatre piastres turques et demie, فرانقه تعبیر ایدیلان اقچه درت بچق غروشه کچر بر نوع سکه در *frānqa ta'bīr idilān aqtchè dort boutchouq ghourouchè guetcher bir nev'y sikkèdur*.

CENDRION (page 224), lisez : CENDRILLON.

EMBRYON, s. m., au lieu de جنین *djennîn*; lisez : جنین *djenîn*.

TABLEAU

DES ABBRÉVIATIONS EMPLOYÉES DANS CE DICTIONNAIRE.

a.,	arabe.
adj.,	adjectif.
adv.,	adverbe.
a.-p.,	arabe-persan.
a.-t.,	arabe-turc.
commun.,	communément.
conj.,	conjonction.
fam.,	familier.
f., fém.,	féminin.
fig.,	figuré, figurément.
g.,	grec.
h.,	hongrois.
i.,	italien.
interj.,	interjection.
jurispr.,	jurisprudence.
m.,	masculin.
méd.,	médecine.
p.,	persan.
p.-a.,	persan-arabe.
p.-t.,	persan-turc.
pl.,	pluriel.
pl. a.,	pluriel arabe.
pop.,	populaire.
prat.,	pratique.
prépos.,	préposition.
pron.,	pronom, pronominal.
prov.,	proverbialement.
s.,	substantif.
s. f.,	substantif féminin.
s. m.,	substantif masculin.
s. pl.,	substantif pluriel.
t.,	terme.
v.,	verbe.
v. a.,	verbe actif.
v. n.,	verbe neutre.
v. pron.,	verbe pronominal.
Voy.,	Voyez.
vulg.,	vulgairement.
ا	ايتمك
it	*itmek* ou *etmek* (faire) [1].
او	اولمق
ol	*olmaq* (être).

Le — trait-d'union pour les mots turcs, et la virgule pour les mots français indiquent la séparation entre des synonymes du même mot. Dans les verbes, lorsque l'auxiliaire *itmek* ou *olmaq* se trouve précédé de plusieurs mots séparés par des virgules ou le trait-d'union, cela indique que cet auxiliaire s'applique à chacun des mots pris séparément; ex. : يغما - غارت - غصب ا *ïaghmā, ghāret, ghasp it;* c'est comme s'il y avait : يغما ا - غارت ا - غصب ا *ïaghmā it, ghāret it, ghasp it.*

[1] Le verbe actif se forme souvent en turc d'un nom et du verbe auxiliaire ايتمك *itmek*, exemple : صرب ا *zarb it*, battre. On forme de même le verbe passif, en faisant suivre le nom ou participe de l'auxiliaire اولمق *olmaq*, ex. : متحرّك او *mutcharrik ol*, être agité, se mouvoir.

DICTIONNAIRE

FRANÇAIS-TURC.

PREMIÈRE PARTIE.

A

A, subst. masc., première lettre de l'alphabet, حروف هجانک *houroufi hedjènuñ harfi evveli*, a.-t.

A, particule qui marque le datif avec mouvement, se rend en turc par un ه *hè*, par la syllabe يه, ou par l'élif placé à la fin des mots; ex. : Je vais à Constantinople, استانبوله كيدرم *istāmbola guïderum*; je te le dis à toi, سكا سويلرم *sañā seuïlèrum*.

A sans mouvement s'exprime par la particule ده *dè* placée à la fin des mots; ex. : Il demeure à Paris, پاريزده اوتوريور *pārïzdè otourieur*, ou پاريزده تمكن ايدر *pārïzda temekkun ider*, a.-t.

A, troisième personne singulier du verbe avoir, s'exprime en turc par وار *vār* ou وارذر *vārdur* : Il a un beau cheval, كوزل اتى وار-وارذر *guzel aty vār* ou *vārdur*.

Aba, s. m., étoffe grossière de laine, عبا *'abā*, a.

Abaca, s. m., bananier des Indes, بر جنس هندستانک موز اغاجی *bir djins hindistānuñ mouz aghādji*, a.-t.

Abada, s. m., rhinocéros des Indes, هندستان كركدانی *hindistān guerguedānï*, p.-t.

Abaisse, s. m., fond ou dessous d'une pâtisserie, بر بوركك ديبی - الت يانی *bir beureguñ dibi*, *alt ïānï*, t.

Abaissé, e, adj., de Abaisser, اندرلمش *endurylmich*, الچقلنمش *altchaqlanmich*, t.

Abaissement, s. m., diminution de hauteur, اندرمه *endurmè*, الچقلنمه *altchaqlanma*, صارقتمه *sārqytma*, t.; تنزيل *tenzïl*, هبوط *hubouth*, a. — Au figuré, humiliation, رسوايلك *rousvāïlik*, t.; رذالة *rezālet*, a. — Diminution de crédit, de considération, اعتباردن دوشمه - سقوط *i'tibārden duchmè*, *souqouth*, a.-t. — Mépris, حقارت *haqāret*, مذلة *mezellet*, a.

Abaisser, v. a., faire aller en bas, diminuer de hauteur, اندرمك *indurmek*, اشغه ا *achagha it*, اشغه لمق *achaghalamaq*, الچق ا *altchaq it*. — Diminuer, déduire, défalquer, تنزيل ا *tenzïl it*, اكسلتمك *eksiltmek*, اشاغی وارمق *achāghy vārmaq*, t. — Humilier, mépriser, تحقيرا الچقلمق *altchaqlamaq*,

2787

tahqyr it, a.-t. — S'Abaisser, devenir plus bas, الچق او *altchaq ol*, اينمك *inmek*. — S'avilir, الچقلنمق *altchaqlanmaq*, t.

Abalourdir, v. a., شاشرمق *chāchyrmaq*, شاشدرمق *chāchturmaq*, t. Voyez Abasourdir.

Abandon, s. m., état d'une personne, d'une chose délaissée, ترك *terk*, متروكيت *metroukïet*, a. — Désordre, نظامسزلك *nizāmsyzlik*. — Déréglement des passions, ضبطسزلك *zabthsyzlik*. — Négligence aimable, عدم تكلف *'ademi tekelluf*, a.; تكليفسزلك *teklîfsyzlyk*, a.-t. — A l'abandon, على باب الله *'ala bāb oullah*.

Abandonné, adjectif, délaissé, براغلمش *brāghylmich*, t.; ترك اولنمش *terk olounmich*, t.-a.; متروك *metrouk*. — Abandonné des médecins, حكيملردن براقلمش *hekîmlerden brāqylmich*. — Abandonné au pillage, يغمايه براقلمش *ïaghmāïè brāqylmich*. — Inhabité, غير مسكون *ghaïri meskioun*. — Désert, en ruines, ويران *vîrān*, خراب *kharāb*, a. — Lieu désert, abandonné, ويرانه *virānè*, ويران ير *virān ïer*. — Lieu inculte, معطل ير *mou'atthal ïer*, a.-t.

Abandonné, e, adj., livré à ses passions, ضبطسز *zabthsyz*, a.-t.

Abandonnée. Voy. Prostituée.

Abandonnement, s. m., délaissement entier, ترك كلى *terki kulli*, a. — Déréglement excessif, prostitution, ادبسزلك *edebsyzlyk*, a.-t.; رسوايلك *rousvāïlik*, روسپيلك *rouspoulik*, t.

Abandonner, v. a., براقمق *brāqmaq*, وازكچمك-كلمك *vāz guetchmek*, *guelmek*, ترك ا *terk it*, فراغت ا *ferāghat it*, a.-t. — S'Abandonner, v. pr., se livrer à..., انهماك ا *inhimāk it*. — S'abandonner, se livrer aux plaisirs, عيش و عشرته انهماك ا *'ych u 'ychretè inhimāk it*. — S'abandonner, se confier, ايناتمق *inānmaq*, توكل ا *tevekkul it*. — En s'abandonnant à la Providence, متوكلاً على الله *mutevekkelen 'al allah*, a.

Abaque, s. m., partie supérieure d'un chapiteau, دركك اوستى *direguñ ustu*, t.

Abas, s. m., poids de Perse pour les perles, عباس *'abās*, a.

Abasourdir, v. a., شاشرمق *chāchyrmaq*, t.; حيران ا *haïrān it*, a.-t.; بيهوش ا *bîhouch it*, p.-t.

Abasourdi, e, adj., مدهوش *medhouch*, a.; بيهوش *bîhouch*, p.; شاشمش *chāchmich*, t.; حيران *haïrān*, a.

Abassie, contrée de l'Asie en Géorgie, عبازه *'abāzè*.

Abatage, s. m., frais pour abattre le bois, اودن كسمه‌سنك حقى اجرتى *odoun kesmècinuñ haqqy*, *eudjreti*. — Action d'abattre le bois, اودون كسمه‌سى *odoun kesmèci*, t.

Abatardir, v. a., بوزمق *bozmaq*, صوينى بوزمق *soïni bozmaq*, t.; اصلى ازدرمق *asly azdurmaq*. — S'abâtardir, بوزلمق *bozoulmaq*, صويى بوزلمق *soïi bozoulmaq*,

اصلندن ازمق *'aslyndenazmaq*, a.-t.

Abatardissement, s. m., بوزلمه *bozoulma*, t.; فرومایکی *furoumāïègui*, p.; بتر اولمه‌سی *beter olmaci*, pour بدتر اولمه‌سی *bedter olmaci*, p.-t.; افساد *ifsād*, a.

Abatis, s. m., action d'abattre, یقمقلق *ïqmaqlyq*. — Maisons abattues, یقلمش ـ منهدم اولمر *ïqylmich, munhedim evler*. — Bois, کسلمش اغاجلر *kecilmich aghādjlar*. — La tête, les pieds, le cou, etc., des volailles tuées, یندجك قوشلرك *ïenilèdjek qouchlaruñ kecilmich bāch vè qanād*, t.

Abat-jour, s. m., پنجره قفسی *pendjèrè qafeci*, قفسلو پنجره *qafeslu pendjèrè*. — de lampe, قندیل قپاغی *qandïl qapāghy*, قندیلك اوزری *qandïluñ uzèri*, t.

Abattement, s. m., faiblesse et découragement, زبونلق *zabounlyq*, t.; غیرتسزلك *ghaïretsyzlyk*. — Faiblesse et langueur, قوتسزلك *qouvvetsyzlyk*, ضعیفلك *za'iflik*, a.-t.; ضعف *z'af*, فتور *futour*, a.; سستلك *sustlik*, p.-t.

Abatteur, s. m., qui abat, اقتریجی *oqtaridji*. — de bois, اودون کسیجی *odoun kèsidji*. — Abatteur, au fig., celui qui se vante de faire de grandes choses, فورتهجی *fortadji*, t.; لافزن *lāfazan*, p.; پلاوره‌جی *palāvradji*, t.; فدول *fudoul* corrupt. pour فضول *fuzoul*. — C'est un abatteur qui se vante d'arrêter un lion et ne peut prendre une grenouille, بر فدول درکه ارسلانی طوتارم دیرده قوربغهٔ طوتمز *bir fudoul durki arslāni thoutārum derdè, qourbaghaï thoutmāz*.

Abattre, v. a., renverser, jeter par terre, détruire, یقمق *ïqmaq*, یره دوشرمك اقترمق *aqtarmaq, ïèrè duchurmek*. — Faire descendre, اندرمك *indurmek*, t. — Démolir, détruire, هدم ایت *hedm it*, a.-t. — Affaiblir, تضعیف ایت *taz'yf it*, a.-t. — les fruits, les faire tomber, سلکمك *silkmek*. — Abattez des prunes si vous voulez en manger, ارکلری سلك اکر یمك استرسك *eriklèri silk ïèrïèmek isterseñ*. — S'Abattre, tomber, دوشمك *duchmek*. — Se renverser, se détruire, crouler, یقلمق *ïqylmaq*. — S'apaiser, se calmer, s'adoucir, یواشلنمق *ïavāchlanmaq*, t.; تسکین بولمق *teskïn boulmaq*, a.-t. — Diminuer, se dit du vent, اکسلمك *eksilmek*, t. — Se décourager, غیرتسز اول *ghaïretsyz ol*, یورکی کسلمك *ïurègui kecilmek*, a.-t. — S'abattre en parlant d'un oiseau, قونمق *qonmaq*, t. — L'oiseau s'abat, قوش قنادلرین یایوب اینر *qouch qanādlerin ïāïup iner*, قوش فروهشت ایدر *qouch furouhicht ider*. — Le cheval s'abat, آت چوکر *at tchouker*.

Abattu, e, adj., renversé, détruit, etc., یقلمش *ïqylmich*, دوشمش *duchmuch*, اقترلمش *aqtarylmich*, t.; منهدم *munhedim*, a. — Abattu en parlant des traits du visage, شاشمش *chāchmich*, متغیّر *mutèghaïïr*, a.; صولمش *sólmich*, t.

Abat-vent, s. m., petit toit en saillie, او چاتیسی *ev tchātyçy*, t.

ABBATIAL, adj., qui appartient à l'abbé, باش پاپاسه متعلق - دائر *bāch pāpāça mute'allyq, dāïr.* — Droits abbatiaux, باش پاپاس حقوقی *bāch pāpās houqouqy*, t.-a.

ABBAYE, s. m., باش مناستر *bāch monāstir*, t.

ABBÉ, s. m., باش پاپاس *bāch pāpās*, t.

ABBESSE, s. f., باش پاپادیا - انا *bāch pāpādiā, anā*, t.

A B C, s. m., الف با *elif bè*, t. — Commencement d'une affaire, d'une science, برامرك یاخود بر علمك اوّلی - ابتداسی *bir emruñ iākhod bir 'ylmuñ evveli, ibtidācy*, a.-t.

ABCÉDER, v. n., se tourner en abcès, دنباله اولنمق - اولمق *dumbèlè olounmaq, olmaq*, t.

ABCÈS, s. m., دنباله *dumbèlè*, vulg. *dummèlè*, چبان *tchibān*, t.

ABDICATION, s. f., renoncement volontaire, فراغت *ferāghat*, استعفا *ist'yfā*, انعزال *in'yzāl*, تعزّل *te'azzul*. — de la souveraineté, ترك سلطنت *terki salthanet*, a.-t.

ABDIQUER, v. a., فراغت ا *ferāghat it*, تعزّل ا *te'azzul it*, استعفا ا *ist'yfā it*. — l'empire, سلطنتی براقمق - ترك ا *salthaneti brāqmaq, terk it*. — Abdiquer, résigner sa charge, منصبنی براقمق *mancybyny brāqmaq*. — Renoncer à ses droits, حقنی - علاقه‌سنی کسمك - ابرا ا *haqqyni, 'alāqacini kesmek, ibrā it*, a.-t.

ABDOMEN, s. m., قرن *qarn*, t.; صفاق *syfāq*, a.

ABÉCÉDAIRE, s. m., الف سپّاره‌سی - الف سپره‌سی *elif supāreci*, ا ب ت *elif, bè, tè*, etc., کتاب الهجا *kitāb ul-hedjā*, a.

ABECQUER, v. à., قوشجغزلری بسلمك *qouchdjaghazlari beslèmek*, بر قوشه یم ویرمك *bir qouchè iem vîrmek*, t.

ABEILLE, s. f., آری آرو *āry, árou*, t.; زنبور *zembour*, p.; نحلة *nahlet*, pl. نحلات *nahlāt*. — Nom générique, نحل *nahl*, a.

ABEL, n. pr., fils d'Adam, هابل *hābil*.

ABERRATION, s. f., erreur, غلط *ghalath*, ضلال *zylāl*. — des étoiles, یلدزلرك دورلرندن چقمه‌سی *ïl-dyzleruñ devirlerinden tchiqmaci*, a.-t.

ABÊTIR, v. a., شاشرمق *chāchurmaq*. — S'abêtir, شاشمق *chāchmaq*, حیوان کبی او *haïvān guibi ol*, a.-t.

AB HOC et AB HAC, adv., sans ordre, sans raison, سیبسز و نظامسز *sebebsyz vè nizāmsyz*, رابطه‌سز *rābouthasyz*, a.-t.

ABHORRER, v. a., اکراه ا *ikrāh it*, استکراه ا *istikrāh it*, اکرنمك *igrenmek*, نفرت ا *nefret it*, دتسنمك *titsinmek*. — S'abhorrer, بربرینی نفرت ا *bir birini nefret it*, تنفر ا *teneffur it*, متنفر او *muteneffir ol*, a.-t.

AB-INTESTAT (mourir), adverbe, وصیّتسز *vaciïetsyz*, a.-t.

AB-IRATO (testament), adv., fait en colère, دارغونلغله *dārghounlyghylè*, t.; غضبا *ghazaben*, a.

ABJECT, E, adj., الچق *altchaq*, t.; خور *khor*, دنی *deni*, a.; دون *doun*, ناجنس *nādjins*, فرومایه *furoumāïè*, p.; حقیر *haqyr*, a.

ABJECTION, s. f., الچقلق *altchaqlyq*, t.; خورلق *khorlyq*, p.-t.; دناءت *denā'et*, مذلت *mezellet*, حقارت *haqāret*, a.

ABJURATION, s. f., ارتداد *irtidād*, a.

ABJURER, v. a., دینندن دونمك *dínenden deunmek*, دینی ترك ا *dínini terk it*, ارتداد ا *irtidād it*, مرتد ـ ملحد او *murted*, *mulhyd ol*, a.-t.

ABLATIF, s. m., المفعول عنه *el-mef'oul anhou*, جرّی *djerri*, a.

ABLE, s. m., sorte de petit poisson, کفال بالغی *kefāl bālyghy*, اق کفال بالغی *aq kefāl bālyghy*, اق کفال *aq kefāl*, t.

ABLERET, s. m., sorte de filet pour pêcher les ables, اق کفال اولامق *aq kefāl avlāmaq itchoun*, بر اغ نوعی *bir āghuñ nev'i*, t.

ABLUTION, s. f., lotion, غسل *ghousl*. — des musulmans avant la prière, آبدست *âbdest*. — Faire cette ablution, آبدست آلمق *âbdest âlmaq*. — Lotion de certaines parties du corps, وضو *vouzou*. — Ablution faite avec du sable, تیمّم *teïemmum*, a. — Faire cette ablution, تیمّم ا *teïemmum it*, a.-t.

ABNÉGATION, s. f., renoncement à soi-même, ترك نفس *terki nefs*, عزل نفس *'azlinefs*, a. — Faire —, کندیسینی بر شیه صایمق *guendudjini bir cheïè sāïmamaq*, t.

ABOI, ABOIEMENT, s. m., اورش *eurich*, حولامه *havlāma*, باغرش *baghyrych*, t.; کلب صداسی *kelb sadāci*, a.-t.; نبح *nebh*, a.

ABOIS, s. m. pl., حالك پریشانلغی *hāluñ perîchānlyghy*. — Être aux abois, بی مجال اولمق *bi medjāl olmaq*, a.-t. — Il est aux abois, بی مجالدر طیانه‌ماز *bi medjāldur, dhaïānamāz*.

ABOLIR, v. a., annuler, ابطال ـ *ibthāl*, بطال ا *batthāl it*, a.-t. — La loi a été abolie, قانون ابطال اولندی *qānoun ibthāl oloundou*, a.-t.

ABOLISSEMENT, s. m., action d'abolir, رفع *ref'*, ابطال *ibthāl*, a.; اورتادن چقرمه *ortādan tchyqarma*, t.

ABOLITION, s. f., ابطال *ibthāl*, ازاله *izālè*, a.

ABOMINABLE, adj., مکروه *mekrouh*, a.; اکراه اولنه‌جق *ikrāh olounadjaq*, a.-t., منفور *menfour*, بادیٔ نفرت *bādiï nefret*, a.

ABOMINABLEMENT, adv., مکروهًا *mekrouhen*, a.; پك فنا *pek fenā*, اکراه ایله *ikrāh ilè*, a.-t.

ABOMINATION, s. f., action abominable, فنا ایش *fenā ich*, عیب *'aïb*, معصیّت *ma'cïiet*, a.

ABONDAMMENT, adv., بول بول *bol bol*, بوللغله *bollyghylè*, t.; وفرتله *vefretlè*, برکتله *berketlè*, کثرتله *kesretilè*, زیاده‌سیله *ziādècilè*. — Il y a abondance de tout, هر شیك

كثرت وبركتى وار *her cheïuñ kesret u bereketi vār*, t.

ABONDANCE, s. f., grande quantité, چوقلق *tchoqlouq*, كثرت *kesret*, بركت *bereket*, وفرت *vefret*, a.; بوللق *bollouq*, t. — En abondance, كثرت اوزره *kesret uzrè*, a.-t.

ABONDANT, E, adj., qui est en quantité, بول *bol*, t.; كثير *kècīr*, وافر *vāfir*, a.

ABONDER, v. a., être ou avoir en abondance, چوق اولمق *tchoq olmaq*, چوغلمق *tchoghalmaq*, t.; وافر او *kesreti olmaq*, كثرتى اولمق *vāfir ol*. — Dans son sens, فكرنك طورمق *fikrindè dhourmaq*, a.-t.

ABONNÉ, s. m. et adj., مستاجر *müsteèdjīr*, a.

ABONNEMENT, s. m., استيجار *istīdjār*, ايجار *idjār*, a.

S'ABONNER, v. n., اجاره يه آلمق *idjāréïè ālmaq*, وعلمسيله آلمق برشيك قيمتنى پيشين ويرمك *ālmaq va'idècīlè bir cheïuñ qymètini pīchīn vīrmek*, a.-t.

ABONNIR, v. a., rendre bon, ايو ا *cïu it*, اوكرمق *oñarmaq*, vulgair. يكلمك *ïeïlmek*, t; اصلاح ا *islāh it*, a.-t. — S'Abonnir, ايو اولمق *cïu olmaq*, اكمق *oñmaq*, t.

ABORD, s. m., accès, يكاشمه *ïaāchma*, ايرشمه *irichmè*, اوغرامقلق *oghrāmaqlyq*, t; وصول *vuçoul*. — D'Abord, adv., اوكدن *euñden*, اوكردى *cuñardy*, تيز الدن *tyz elden*. — De prime abord, اول باوّل *evvel bèevvel*, t; ابتدا *ibtidā* — Dans l'instant même, همان *hemān*, در حال اول ساعتك *der hāl ol sā'attè*, a.-t.; انيدك *enídè*, t.

ABORDABLE, adj., d'un abord facile, يانشهه سى قولاى - قابل - ممكن *ïānachmaci qolāï*, *qābil*, *mumkin*, a.-t.

ABORDAGE, s. m., approche, يانشمه *ïānachma*, t. — Choc de deux vaisseaux, كميلرك برى برى ايله چاتشمه سى *guèmileruñ biri biri ilè tchātychmaci*.

ABORDER, v. a., approcher, يقلاشمق *ïaqlāchmaq*, يناشمق *ïanāchmaq*. — Tout le monde l'aborde, هركس اتكنى اوپر *herkes etèguini euper*. — Approcher du rivage, قيه - كناره ايرشمك *qyïa*, *kenārè irichmek*. — Prendre terre, قريه چقمق - اينمك *qaraïè tchiqmaq*, *inmek*. — Acoster quelqu'un, بر كمسنه‌نك يانينه وارمق *bir kimesnènuñ ïānina vārmaq*. — Traiter une question, un sujet, بحث ا *bahs it*.

ABORIGÈNES, s., اصل يرلو خلق *asl ïerlu khalq*, a.-t.; اهل البلاد *ehlul-bilād*, a.

ABORNEMENT, s. m., تحديد *tahdīd*, a.

ABORNER, v. a., donner des bornes, limiter, تحديد ا *tahdīd it*, a.-t.; سنور كسمك *sinor kesmek*, t.

ABORTIF, VE, adj., avorté, دوشك *duchuk*, وقتندن اوّل *vaqtinden evvel doghmich vè eulmich oghlān*, t. — Qui n'a point acquis la perfection, ناقص *nāqys*, a.

ABOUCHEMENT, s. m., conférence, entrevue, مكالمه *mukiālèmè*, مشافهه

muchāfchè, ملاقات *mulāqāt*, a. ; كورشمه *gueuruchmè*, t

Aboucher, v. a., سويلشترمك *seüïechturmek*, بولشترمق *boulouchturmaq*, روبرو ا *rouberou it.* — S'aboucher, سويلشمك *seüïechmek*, بولشمق *boulouchmaq*, t. ; مذاكره ا *muzākerè it*, ملاقات ا *mulākāt it*, ملاقى او *mulāqy ol*, a.-t.

Abougri, adj., trapu, بودر *boudour*, t. (On dit mieux Rabougri, voyez ce mot.)

Aboukir, n. de v., rade et petit port d'Égypte, بوقير *bouqyr*, t.

Aboutir, v. a., toucher d'un bout à .., بتشق او *bitchyq ol*, اولاشمق *oulāchmaq*, t. ; متصل او *mouttacyl ol*, a.-t. ; اوجى وارمق *oudjou vārmaq*, t. — Tendre, mener à..., منجرّ او *mundjerr ol*, مودّى او *mueddi ol*. — A quoi cela enfin aboutira-t-il ? عاقبت نيه منجرّ اولور بو *'āqybet nëïè mundjirr olour bou*. — Où aboutira l'affaire ? مصلحت نيه منجرّ اولور *maslahat nëïè mundjirr olour*, ايش نيه وارر *ich nëïè vārur*. — Aller, وارمق *vārmaq*, t. — Aboutir, crever (apostème), آچلمق *âtchilmaq*, t.

Aboutissant, e, adj., qui aboutit à..., اولاشق *oulāchyq*, بتشق *bitchyq*, t. ; متصل *mouttacyl*, a. — Qui mène, conduit, وارر *vārur*. — A la ville, شهره وارر - كتورر *chehrè vārur, guèturur*.

Aboutissans, s. m. pl., les tenans et aboutissans, اوّلى و اخرى *evveli vè akhyri*, t. ; اتصالات *ittyçālāt*, متعلقات *mute'allyqāt*, a.

Ab ovo, adv., dès l'origine, dès le commencement, اوايلندنبرو *evāïlinden beru*, اصلندن *aslinden*, ماتقدمدن *māteqaddumden*, a.-t. ; من الاصل *min el-asl*, a.

Aboyer, v. n., اورمك *eurmek*, حولامق *havlāmaq*, باغرمق *bāghyrmaq*, t. ; نبح ا *nebh it*, a.-t.

Aboyeur, s. m., بغربجى *baghyrdji*, t.

Abraham, n. pr., ابراهيم *ibrahím*, خليل الله *khalil-ul-lah*, a.

Abraquer, v. a., tirer un cordage de main en main, الدن اله براورغان چكمك *elden èlè bir orghān tchekmek*, t.

Abrégé, s. m., réduction d'un ouvrage plus étendu, مختصر *moukhtaçar*, اجمال *idjmāl*, a. — En Abrégé, adv., اجمالًا *idjmālen*, مختصرجه *moukhtaçardjè*, a.-t.

Abréger, v. a., rendre plus court, قصلتمق *qyssaltmaq*, قصّه ا *qyssa it*, a.-t. — Réduire en plus petit, un ouvrage, اجمال ا *idjmāl it*. — Pour Abréger enfin, adv., حاصل كلام والحاصل *hācyli kelām, velhācyl*, a.

Abreuver, v. a., faire boire des bêtes, صوارمق *souvārmaq*. — Les chevaux, صوارمق اتلرى *atlāri souvārmaq*, t. ; اسقا ا *isqā it*, a.-t ; ايچورمك *itchurmek*. — quelqu'un de chagrin, زياده سيله كدر ويرمك *ziādècīlè keder vīrmek*, a.-t.

Abreuvoir, s. m., صوارجق يرى

souwāradjaq ïer, صواد *souwād*, t. ; مصلق *mouslouq*, حوض *havouz*, a.

Abréviateur, s. m., قصديجى *qyçadîdji*, اجمال ايديجى *idjmāl ididji*, a.-t.; مختصر *moukhtaçyr*, a.

Abréviation, s. f., action d'abréger, اختصار *ykhtiçār*. — Retranchement des lettres d'un nom, d'un titre, حذف *hazf*, تخفيف *takhfîf*. Ainsi l'on écrit en français S. M. au lieu de sa majesté ; en turc ou en arabe, س pour سوال *sou'āl*, demande ; ج pour جواب *djevāb*, réponse ; الخ pour الى اخره *ila akhyrihi*, etc.

Abri, s. m., صغنجق پر *syghynadjaq ïer*, صيغنش *syghynich*, t. ; ملجا *meldjā*, a. — A l'Abri, adv., à couvert, يغموردن امين *ïaghmourden emîn*, برطام التندك *bir dhām altyndè*. — Préservé, صاقلو *sāqlu*, صاقلانمش *sāqlānmich*, t. ; محفوظ *mahfouz*, مصون *maçoun*, a. — A l'abri de tout dommage, جميع ضرردن مصون *djemy' zararden maçoun*.

Abricot, s. m., fruit à noyau doux, قيسى *qaïcy*. — A noyau amer, زردالو *zerdālou*, t.

Abricotier, s. m., قيسى اغاجى *qaïcy aghādji*, t.

Abriter, v. a., صاقلامق *sāqlāmaq*, درسپر ا *dersiper it*, p.-t. ; قوروموق *qoroumaq*. — S'Abriter, صقلانمق *saqlānmaq*, صغنمق *syghynmaq*, صاقنمق *sāqynmaq*, t.

Abrogation, s. f., suppression d'une loi, نسخ *naskh*, ابطال *ibthāl*, ابطال قانون *ibthāli qānoun*. — d'un verset du Coran par un autre, نسخ آية بالايه *neskhy āïetîn, bilāïè*, a.

Abrogé, e, adj., منسوخ *mensoukh*, a.

Abroger, v. a., قالدرمق *qāldurmaq*, t. ; ابطال - رفع ا *ibthāl, ref' it*, نسخ ا *neskh it*, الغا ا *ilghā it*, a.-t.

Abrotone, s. f. (plante), كافراوتى *kiāfir oty*, قوين اوتى *qoïoun oty*, t. ; قيصوم *qaïçoum*, a.

Ex-Abrupto, sans phrases préparatoires, بردن بره *birden birè*, t. ; بدیهًا *bedîhen*, بالبداهه *bilbedāhè*, ارتجالًا *irtidjālen*, a.

Abrutir, v. a., rendre brut, حيوان كبى ا *haïvān guibi it*. — Hébêter, شاشرمق *chāchirmaq*, سرسملمك *sersemlèmek*. — S'Abrutir, حيوان كبى او *haïvān guibi ol*, شاشمق *chāchmaq*, t.

Abrutissement, s. m., شاشقنلق *chāchqunlyq*, سرساملق *sersāmlyq*, t. ; توحش *tevahhouch*, a.

Absence, s. f., غيبت *ghaïbet*, غيبوبة *ghaïboubet*, a. ; ايراقلق *irāqlyq*, t. — En son absence, غيبتنده *ghaïbetindè*, t. — d'esprit, voyez Distraction.

Absent, e, adj., حاضر بولنميان *hāzyr boulounmaïān*, a.-t. ; غايب *ghaïb*, a.

S'Absenter, v. pron., بولنمق *boulounmamaq*, حاضر اولمامق *hāzir olmamaq*, غايب اولمق *ghāïb olmaq*. — Aller ailleurs,

غیریره وارمق - کتمک *ghaïri ierè vārmaq, guitmek*, a.-t.

ABSINTHE, s. f., پلون *pelun*, پلین *pelín*. — Vin d'absinthe, پلین شرابی *pelín chārabi*, t.

ABSOLU, E, adj., indépendant, مطلق *mouthlaq*, مستقل *moustaqyll*, a. — Impérieux, متکبّر *mutekebbir*, a.; کامکار *kiāmkiār*, p. — Pouvoir absolu, استقلال *istyqlāl*, a.

ABSOLUMENT, adv., مطلق *mouthlaq*, pour مطلقا *mouthlaqā*, البتّه *elbettè*. — Dans tous les cas, بای حال *biëï hāl*, a.

ABSOLUTION, s. f., عفو *'afv*, مغفرت *maghfiret*, تحلیل *tahlíl*, a.; یرلغ *ïarlygh*, t.

ABSOLUTOIRE, adj., qui absout, بغشلیجی *baghychlaïdji*, t.; عافی *'āfi*, a.

ABSORBANT, E, adj., شارب *chārib*, a.

ABSORBER, v. a., engloutir, سوکرمک *suñurmek*, یوتمق *ïoutmaq*, t.; بلع ا *bal'it*, a.-t. — Épuiser, بتون المق *butun âlmaq*. — Il absorbe tout mon temps, بتون وقتمی الور *butun vaqtumu âleur*. — S'Absorber, s'enfoncer, صوقلمق *soqoulmaq*, t.; غرق اولنمق *gharq olounmaq*. — Se perdre, نابدید او *nābedíd ol*, p.-t.

ABSORPTION, s. f., action d'absorber, بلع *bel'*, تجرّع *tedjerru'*, شرب *churb*, ابتلاع *ibtila'*, a.

ABSOUDRE, v. a., بغشلمق *baghychlamaq*, t.; عفوا *'avf it*, تبریه ا *tebriè it*, a.-t.

ABSOUTE, s. f., absolution publique donnée au peuple, حلّة *hyllet*, a.

ABSTÈME, adj. et subst., شراب ایچمین *charāb itchmeïen*, a.-t.; صولنج *soulandj*, t.

S'ABSTENIR, v. pron., صقنمق *saqynmaq*, t.; پرهیز طوتمق *perhíz thoutmāq*, p.-t.; چکنمک *tchekinmek*. — Avec l'ablatif, بر شیدن اجتناب ایتمک *bir cheïden idjtināb itmek*, امتناع ا *imtinā' it*, a.-t.

ABSTERGENT, E, adj., remède émollient qui dissout les duretés, خشونت بدن قالدرردوا *khouchouneti beden qāldureur dèvā*, a.-t.; دافع خشونات *dāfy' khouchounāt*, a.

ABSTERGER, v. a., nettoyer une plaie, بریاره یی یومق *ïoumaq*, تصفیه ا *tasfiè it*, a.-t.

ABSTERSIF, VE, adj., تمیز ایدیجی *tèmiz ididji*, t.; منظف *munazzif*, a.

ABSTERSION, s. f., بریاره یی تمیز ایلمسی *bir ïāraï tèmíz èïlèmèci*, t.; تنظیف جرح *tanzyfi djerh*, a.

ABSTINENCE, s. f., jeûne, پرهیز *perhíz*, p.; پرهیزکارلق *perhízkiārlyq*, p.-t.; امساک *imsāk*, a. — Jour de jeûne, اورج کونی *oroudj guni*. — Action de s'abstenir, امتناع *imtina'*, اجتناب *idjtināb*, a.

ABSTINENT, E, adj., پرهیزکار *perhízkiar*, p.; اهل پرهیز *ehli perhíz*, a.-p.; زاهد *zāhid*, a.

ABSTRACTIF, VE, adj., تجریدی *tedjrídi*, معقول *ma'qoul*. — Comme

opposé à..., منقول *menqoul*, a.

Abstraction, s. f., examen d'une chose séparée de ses accessoires, تجريد *tedjrîd*, معنى *ma'na*. — Opposé à..., صورت *souret*. — Abstraction faite, قطع نظر *qathy' nazar*. — Séparation, تفريق *tefrîq*, a.

Abstractivement, adv., par abstraction, مجرّدًا *mudjerreden*, بالتجريد *bittedjrîd*, a.

Abstraire, v. a., considérer séparément les choses réellement unies, مربوط اولان شيلرى ايروب بر بر ملاحظه ا *merbouth olān cheïleri aïrup, birer birer mulāhaza itmek*, a.-t.

Abstrait, e, difficile à pénétrer, ادراكى مشكل اولان *idrāki muchkil olān*, a.-t.; مشكل *muchkil*, مغلق *moughlaq*. — Séparé par abstraction, مجرّد *mudjerred*. — Opposé à concret, معنوى *m'anavi*. — Enfoncé dans ses méditations, متفكر *mutefekkir*, a.

Abstrus, e, adj., مغلق *moughlaq*, a.

Absurde, adj., ياقشقسز *īāqychyqsyz*, ياقشمز *īāqychmaz*, مناسبتسز *munācebetsyz*, ياراشقسز *īārāchyqsyz*, ياراشمز *īārāchmaz*, t.; بيهوده *bîhoudè*, بيمعنى *bima'na*, عبث *'abes*, بى مآل *bimeāl*, باطل *bāthyl*. — Pensée absurde, خيال باطل *khaïāli bāthyl*, a.

Absurdement, adv., مناسبتسزلكله *munācebetsyzliguilè*, a.-t.; بى معنى *bi ma'na*, a.

Absurdité, s. f., مناسبتسزلك *munācibetsyzlik*, بى معنيلك *bi ma'nalik*, a.-t.; عبث *'abes*; pl. عبثيات *'abecīāt*, a.

Abus, s. m., mauvais usage, فنا ـ كم عادت *fenā, kem 'ādet*, بر شيئك مخالف استعمالى *bir cheïuñ moukhālif istymāli*, برامز ـ كم ـ بد استعمال *īāramaz, kem, bedisti'māl*, a.-t.; سوء استعمال *suū ist'ymāl*. — Erreur, غلط *ghalath*. — Désordre, نظامسزلك *nizāmsyzlik*, a.-t.

Abuser, v. a., faire un mauvais usage, فنا قوللنمق *fenā qoullanmaq*, فنايه قوللنمق *fenāïè qoullanmaq*, t.; مخالف استعمال ا *moukhālif ist'ymāl it*, a.-t. — Tromper, الداتمق *aldātmaq*, t.; تغليط ا *taghlyth it*, a.-t. — S'Abuser, v. pr., الدانمق *aldānmaq*, t.

Abusif, ve, adj., خلاف استعمال *khylāfi ist'ymāl*, عادته مغاير *'ādetè moughāïr*, عادتدن ديشارى *'ādetten dichārou*, محللنده اولميان *mahallindè olmaïān*, نظامه مخالف *nizāmè moukhālyf*, قانونه مغاير *qānounè moughāïr*, a.-t.; مجازى *medjāzi*, a.

Abusivement, adv., خلاف استعمال ايله *khylāfi ist'ymāl ilè*, قانونه مغايرا *qānounè moughāïren*, a.-t.

Abutilon, s. f., plante de la famille des mauves, خبّاز جنسندن اولان نبات *khoubbāz djinsinden olān nebāt*, a.-t.

Abyme, s. m., gouffre sans fin, دريك يـر دراب *derîñ ïer*, t.;

guirdāb, p. — Précipice, ورطه *vartha*, a. — Enfer, جهنّم *djehennem*, هاوية *hāvïet*, a.

Abymer, v. a., gâter, بوزمق *bozmaq*, t.; برباد ا *berbād it*. — Précipiter dans un abyme, dans un précipice, دريكه يره دوشرمك *derïñ ïèrè duchurmek*, ورطه‌يه دوشرمك *varthaïa duchurmek*. — Ruiner, خراب ا *kharāb it*, a.-t.; كول ا *kul it*, t. — S'Abymer, v. pr., se gâter, بوزلمق *bozoulmaq*. — Se corrompre, چورومك *tcheurumek*. — Se ruiner, كندو كندينى خراب ا - *guendu guendini kharāb it*, كول ا *kul it*, t.

Abydos, nom ancien d'un des châteaux du détroit des Dardanelles, اق دكز بوغازنك اولان بر قلعه‌لرينك اسم قديميسى *aq deñiz boughāzindè olān bir qal'alerînuñ ismi qadímíci*.

Abyssinie, s. f., حبش ولايتى *habech vilāïeti*, a.-t.

Abyssin, s. m., حبشى *habechi*, a.

Aca, s. m., boisson de l'Inde, هندستان مملكتينك بر نوع ايچكى *hindistān memleketînuñ bir nev'y itchqy*, t.

Acabit, s. m. fam., مقوله *maqoulè*, صوى *soï*, t.; جنس *djins*, قسم *qysm*, a.

Acacia, s. m., سنط *santh*, سنط اغاجى *santh aghādji*, t.; طلاح *thylāh*, a.

Académicien, s. m., مدرسه اربابى *medrecè erbābi*. — Membre de l'Académie des sciences, و علوم معارف اقادمياسى اعضاسى *'oulumu me'ārif acādemiāci á'zāci*, زمرهٔ عرفانك بربسى *zumrèï 'ourèfānuñ birici*, a.-t.

Académie, s. f., مدرسه *medrècè*, مجلس عرفا *medjlici ourèfā*, جماعت *djèma'ati 'eulèmā*, a.

Académique, adj., عرفا مجلسنه منسوب *'oureſā medjlicinè mençoub*, a.-t.; علمى *'ylmi*, a.

Acajou, s. m., bois, arbre d'Amérique, ماهون اغاجى *māhoun aghādji*, t.

Acanthe, s. f., plante, آيو پانچه *áïou pāntcha*, t.

Acariatre, adj. et s., يكاز *ïanāz*, تتيز *titíz*, t.; نزاعجى *nizā'dji*, a.-t.

Acarnanie, province de l'Épire, قارلو ايلى *qarlo ili*.

Acarne, s. m., poisson de mer, بر جنس دكز بالغى *bir djins deñyz bālyghy*, t.; فريدنة *ferîdenet*. — Sorte de chardon, بر جنس ديكنلو اوت *bir djins dikenlu ot*, t.; سلبين الحمار *selbín el-homār*, a.

Acatalepsie, s. f., عدم الفهم *'adem ul-fehm*, a.

Acataleptique, adj., هر نسنه‌دن شبهه ايديجى *her nesnèden chubhè ididji*, t.; اهل شكوك *ehli chukiouk*, a.

Accablant, e, adj., ثقلت ويرن *siqlet vîren*, يورغونلق ويرن *ïorghounlouq vîren*, بادئ تعب *bādii t'ab*, متعب *mut'ib*, a. — Lourd, ثقيل *saqyl*. — Le temps est accablant, هوا ثقيل *havā saqyl*.

Accablement, s. m., faiblesse, قووتسزلق *qouvvetsyzlyq*, a.-t.; فتور *futour*, a. — Découragement

غیرتسزلق *ghaïretsyzlyq*, a.-t. — Lassitude, یورغونلـــق *ïorghounlouq*, t.

Accabler, v. a., fatiguer à l'excès, پك یورلتمق *pek ïoroultmaq*. — Surcharger, زیاده‌سیله یوکلتمك *ziādèïlè ïukletmek*. — Opprimer, باصمق چینمك *bāsmaq*, *tchèïnèmek*, t.; ثقلت ویرمك *syqlet virmek*, رنجیدك ا *rendjïdè it*. — Accabler d'affaires, ایش چوق ویرمك *ich tchoq virmek*. — Affliger, حددن زیاده کدر ویرمك *hadden zïādè keder virmek*. — Être accablé, fatigué, یورلمق *ïoroulmaq*. — Je suis accablé, پك یورلـــدم *pek ïouroulduom*. — Plier sous le faix, یوك التنده قالمق *ïuk altyndè qālmaq*. — Accablé par la maladie, خسته لکدن اغرلنمـــش *khastalikten aghyrlanmich*, پك خسته اولمش *pek khasta olmych*, t.

Accaparement, s. m., احتکار *yhtikiār*, a.

Accaparer, v. a., احتکارا *yhtikiār it*, جمع ایدوب یغمق *djem' idup ïyghmaq*, a.-t.

Accapareur, s. m., احتـــکار ایدیجـــی *yhtikiār idïdji*, a.-t.; محتکر *muhtekir*, a.

Accéder, v. n., قبول ا *qaboul it*, طرف طوتمق *tharaf thoutmaq*, قائل اولمق *qāïl olmaq*, a.-t.

Accélérateur, trice, adj., معجل *mou'addjil*, a.

Accélération, s. f., تعجیل *ta'djïl*, a.

Accélérer, v. a., عجله ایتدرمك *'adjelè itturmek*, تعجیل ا *t'adjïl it*, صقشدرمق *syqychturmaq*, t.

Accent, s. m., prononciation propre à un peuple, à une personne, بر خلقه یاخود بر کیمسنه‌یه مخصوص اولان تلفظ اماله *bir khalqa ïākhod bir kimesnèïè makhsous olān teleffuz, imālè*. — Signe qui se met sur les voyelles en arabe, حرکت *harèket*, pl. حرکات *harèkiāt*, a. — Accent aigu, حرکهٔ حادّه *harèkèï hāddè*. — grave, حرکهٔ ثقیله *harèkèï saqîlè*. — circonflexe, اغری حرکه *egri harèkè*.

Accentuation, s. f., وضع حرکات *vaz'y harekiāt*, a.

Accentuer, v. a., نقطه‌لر قومق حرکاتی وضع ا *noqthalar qomaq*, t.; *harekiāti vaz' it*, a.-t.

Acceptable, adj., قبول اولنه‌جق *qaboul olounadjaq*, قبول اولنـــور *qaboul olounour*, a.-t.; مقبول *maqboul*, a.

Acceptant, e, adj., قبول ایدن راضی - قائل اولان *qaboul iden, rāzi, qāïl olān*, a.-t.

Acceptation, s. f., قبول *qaboul*, اجابت *idjābet*. — Consentement, رضا *rizā*, a.

Accepter, v. a., قبول - اجابت ا *qaboul, idjābet it*, مقبول طوتمـــق *maqboul thoutmaq*. — une lettre de change, بر پولیچه‌یی قبول ایلمك *bir politchaï qaboul ïilèmek*. — Accepter, consentir, راضی - قائـــل اولمق *rāzi, qāïl olmaq*, a.-t.

Acceptilation, s. f., quittance feinte, یالان تمسکی *ïālān temessu-*

gui, t.-a.; دوزمه كاغدى *duzmè kiāghydi*, t.

Acception, s. f., préférence, distinction des personnes, محابا *mouhābā*, ميل و محابا *meïlu mouhābā*, امتياز *imtiāz*. — Ne faites point d'acception des personnes, ميل و محابا قلمك *meïlu mouhābā qylmañ*. — Acception, sens d'un mot, معنى *ma'ana*, pl. معانى *m'eāni*, a.

Accès, s. m., abord, ياقلشمه *iāqlachma*, كورشمه *gueuruchmè*, يول *ïol*, يانشمه *ïānachma*, t.; ملاقات *mulāqāt*, تقرّب *teqarrub*, دخول *dukhoul*. — Les personnes qui ont accès près de lui, اكا ياقشان *ākā iāqlachān kimesnèler*. — Donner accès, يول ويرمك *ïol vîrmek*. — Trouver accès près de quelqu'un, يول بولمق *ïol boulmaq*, كسب تقرّب ا *kesbi teqārrub it*, a.-t. — Accès de fièvre, استه طوتمه سى *icitmā thoutmaci*. — de colère, پك دارغونلق *pek dārghounlyq*, t.; غضب شدّتى *ghazab chiddeti*, a.

Accessible, adj., يانشمه سى *ïānachmaci qolāï*, t.; كورشمه سى قابل *gueuruchmèci qābil*, دخولى قابل *dukhouli qābil*, a.-t.

Accession, s. f., رضا *rizā*, a.

Accessoire, adj. et s., قاتش *qātich*, قاتمه *qātma*, t.; ضميم *zamïm*, تابع زياده اولان *ziādè olān*, توابع *tāb'y*. — Les accessoires, توابع *tevāb'y*, اتصالات *ittiçālāt*, فروعات *furou'āt*, pl. a.

Accessoirement, adv., ضميمه *zamïmeten*, a.; اندن ثانيا *andan sāniā*, t.-a.

Accidence, s. f., qualité, état de l'accident, عرضيّة *arazïet*, a.

Accident, s. m., événement, cas fortuit, عارضه *'āriza*, قضيّه *qazïïè*, وقعه *vaqa'a*, حادث *hādis*, pl. حوادث *havādis*; وقوع *vouqou'*, a.; دوشش *duchuch*, t. — Malheur, قضا بلا *qazā bèlā*, a.

Accidentel, le, adj., عرضى *'arazi*, اتفاقى *ittifāqy*, a.

Accidentellement, adv., اتفاقا *ittifāq*, pour اتفاقا *ittifāqān*, a.; قضا ايله *qazā ilè*, a.-t.

Acclamateur, s. m., چاغريجى القش ايديجى *tchāghyridji alqych ididji*, t.

Acclamation, s. f., چاغرش *tchāghyrich*, القش *alqych*, t.; سرور صداسى *surour sedācy*, a.-p.

Acclimater, v. a., هوايه الشترمق *havāïè alichturmaq*, a.-t. — S'Acclimater, v. pr., هوايه الشمق امتزاج ا *havāïè alichmaq*, *imtizādj it*, a.-t.

Acclimaté, e, adj., هوايه الشمش بر اقليمك آب و هواسنه امتزاج اولنمش *bir iqlimuñ āb u havācinè imtizādj olounmich*, a.-t.

Accointance, s. f., آشنالق *āchinālyq*, t.; الفت اختلاط *ulfet ykhtilāth*, معاشرت *mou'ācheret*, a.

S'Accointer, v. pr., كورشمك بولشمق *gueuruchmek boulouchmaq*, t.; آشنالق ا *āchinālyq it*, الفت ا مؤنس او *mou'nis ol ulfet it*, a.-t.

ACCOLADE, s. f., embrassement, قوجقلمه *qoudjouch*, قوجقلمه *qoudjaqlama*, بوينه صارلش *boïouna sārylich*, t.; معانقه *mou'ānaqa*, a.; آغوش *āghouch*, p. — Trait de plume, چزكى مقولەسى *tchizgui maqoulèci*, t.

ACCOLER, v. a., embrasser, قوجق *qoudjmaq*, قوجقلمق *qoudjaqlamaq*, برکیسەنك بوينه صارلمق *bir kimesnènuñ boïnina sārylmaq*, t.; معانقه ا *mou'ānaqa it*, دراغوش ا *der āghouch it*. — Accoler, lier ensemble, برى برينه بغلمق *biri biri ilè baghlamaq*. — Joindre, قوشمق *qochmaq*. — la vigne, اصمه بغلمق *asma baghlamaq*, t.

ACCOMMODABLE, adj., دوزلتمسى *duzeltmèci mumkin*, نظامى ممكن *nizāmi qābil*, a.-t.

ACCOMMODAGE, s. m., طعام تربيەسى *th'ām terbièsi*, قاورمه *qāvourma*, t.

ACCOMMODANT, E, adj., سوز اكلر *seuz añlar*, t.; خاطرشناس *khāthyr chinās*, a.-p.

ACCOMMODÉ, E, adj., ajusté en ordre, دوزلمش *duzulmuch*, اويدرلميش *ouïdouroulmich*, t.; مرتب *mureteb*, a.; نظام اوزره اولان *nizām uzrè olān*, a.-t.

ACCOMMODEMENT, s. m., accord d'un différent, بارشق *bārichyq*, بارشقلق *bārichyqlyq*, t.; صلح *soulh*, تصالح *teçālouh*, اصلاح بين الذات *rslāhi beïn ezzāt*, a.

ACCOMMODER, v. a., arranger, دوزلتمك *duzeltmek*, دوزتمك *duzetmek*, دوزن ويرمك *duzen vīrmek*, t.; نظام ويرمك *nizām vīrmek*, a.-t.; اوبدرمق *ouïdourmaq*, ياقشترمق *īāqychturmaq*, t. — Réconcilier, بارشترمق *bārichturmaq*, اوزلاشترمق *ouzlāchturmaq*, t.; اصلاح بين الذات اتمك *rslāhi beïn ezzāt itmek*. — Apprêter, حاضرلمق *hāzyrlamaq*, پشرمك *pichurmek*, دوزمك *duzmek*, t. — S'Accommoder, v. pr., se contenter, راضى اول *rāzi ol*, اويمق *ouïmaq*, مطابق اول *mouthābyq ol*. — S'Accommoder au temps, زمانه اويمق *zemānè ouïmaq*. — Agir suivant les circonstances, اقتضاى زمانه كوره حركت ا *yqtyzāï zemānè gueurè hareket it*. — Se réconcilier, بارشمق *bārichmaq*, t.

ACCOMPAGNEMENT, s. m., de musique, پيرو *pïirev*, p.; پيرولك *pïirevlik*, اهنك *āhenk*. — Avec accompagnement d'instrumens, ساز ايله *sāz ilè*. — Accompagnement, action d'accompagner, پيرو *pïirev*, p. — Action de reconduire, تشييع *techiï*, مرافقة *murāfaqat*, a.

ACCOMPAGNER, v. a., aller de compagnie, برابر كتمك *berāber guïtmek*, يولداشلق ا *ïoldāchlyq it*, يولداش اول *ïoldāch ol*, رفاقت ا *rèfāqat it*, معيتنده او *m'aïetindè ol*, مرافقت ا *murāfaqat it*, رفيق او *refyq ol*. — Suivre, reconduire quelqu'un, تشييع ا *techiï it*, a.-t. — Accompagner quelqu'un de la voix ou sur un instrument, پيرولك ا *pïirevlik it*, p.-t. — Avec les instrumens seulement, برابر ساز چالغى *berāber sāz, tchāl-*

ghy tchālmaq. — Se faire accompagner de quelqu'un, بر کمسنهٔ برابر آلمق *bir kimesnëi berāber âlmaq*, t.

Accomplir, v. a., achever, بتورمك *biturmek*, t.; تمام ا *temām it*, تكميل ا *tekmil it*. — Accomplir son vœu, نذری ادا ا *nezri edā it*, a.-t. — Venir à bout, باشرمق *bācharmaq*, بجرمك *bedjermek*, باشه چقارمق *bācha tchyqārmaq*, t. — — Exécuter, effectuer, اجرا ا *idjrā it*, عمله ـ وجوده كتورمك *'amelè, vudjoudè guèturmek*, يربنه كتورمك *ïèrinè guèturmek*, a.-t.

Accompli, e, adj., تمام *temām*, مكمل *mukemmel*, تامّ *tāmm*, a.; كمالك *kemāldè*, a.-t. — Parfait, كامل *kiāmil*, a. — C'est un homme accompli, فضل و معرفتده كامل بر ادمدر *fazl u ma'rifettè kiāmil bir âdemdur*.

Accomplissement, s. m., اتمام *itmām*, تتميم *tetmïm*, تكميل *tekmïl*, a.; سر انجام *ser endjām*, p.; صوك *soñ*, بتورمكلك *biturmeklik*, t.

Accord, s. m., union d'intention, de volonté, برلك *birlik*, t.; اتّفاق *ittifāq*, موافقت *muvāfaqat*, اتحاد *ittihād*. — Accord unanime des imans sur certaines questions de droit, اجماع *idjmā'*. — Accord, convention, قول *qavl*, مقاوله *mouqāvelè*, a. — Accord d'instrumens, آهنك *âhenk*, پيرولك *pëirevlik*, p.; دوزن *duzen*, t.; هم آهنك *hem âhenk*, p. Voyez Accommodement.

d'Accord, adv., d'une manière concertée avec quelqu'un, بالاتّفاق *bilittifāq*. — D'un commun accord, هپ بر قول ايله *hep bir qavl ilè*. — Unanimement, اتّفاق ارا ايله *ittifāq arā ilè*. — D'Accord, interj., j'y consens, قائل ايم *qāïl im*, راضی ايم *rāzi im*, تسليم واردر *teslimum vārdur*, a.-t.; اويله اولسون *euïlè olsoun*, t.; فبها *febihā*, a.

Accordable, adj., qu'on peut accorder, مساعك اولنه‌جق *muçāèdè olounadjaq*, ممكن الاسعاف *mumkin ul-is'āf*, a. — Qu'on peut donner, ويرلور *vèrilur*, ويرله‌جك *vïrilèdjek*, t.

Accordailles, s. f. pl., عقد شروط نكاح *'aqdi chourouthy nikiāh*, a. Voy. Fiançailles.

Accorder, v. a., mettre d'accord, concilier, بارشدرمق *bārichturmaq*, اوزلشترمق *ouzlachturmaq*. — une faveur, ويرمك *vïrmek*, t.; مساعك ا *muçā'edè it*, لطف ايلمك *louthf ëïlèmek*, a.-t. — une fille en mariage, قزی قوجه‌يه ويرمكه اقرار ا *qyzi qodjaïè vïrmëïè iqrār it*. — Arranger, اويدرمق *ouïdurmaq*. — Accorder un instrument, برسازه دوزن ويرمك *bir sazè duzen vïrmek*, برسازی دوزمك *bir sāzi duzmek*, t. — des voix ou des instrumens, آهنكلمك *âhenklèmek*, آهنك ا *âhenk it*, آهنك ويرمك *âhenk vïrmek*, p.-t. — S'Accorder, v. pr., s'arranger, convenir, se mettre d'accord, اويمق *ouïmaq*, برلك ا *birlik it*, t.; اتّفاق اوزره او *ittifāq uzrè ol*, يكجهت ـ يكدللو او *ïek-*

djihet, ïekdûllu ol. — Se réconcilier, بارشمق *bārichmaq.* — S'accorder, vivre ensemble, امتزاج ا *imtizādj it,* a.-t.

Accordoir, s. m., outil pour accorder les instrumens de musique, چالغولری دوزده‌جك آلت *tchālghouleri duzededjek alet,* t.

Accort, e, adj.; complaisant, doux, ادبلی *edebli*, ملایم *mulāïm*, a.; خاطر کوزدیجی *khāthyr gueuzedidji,* a.-t.; ارکانلی *erkiānli,* t. — Gracieux, ظریف *zarîf*, a.

Accostable, adj., یانشمه‌سی قولای *ïānachmaci qolaï,* یناشلور *ïanāchilur,* t.

Accoster, v. a., aborder, یانشمق *ïānachmaq,* یانه وارمق *ïānina vārmaq,* t.; تقرب ا *teqarrub it,* a.-t.

Accoter, v. a., طیاتمق *dhaïātmaq,* t. — S'Accoter, v. pr., اتکا ا *ittkiā it,* یصدنمق *ïastanmaq,* طیانمق *dhaïānmaq,* t.

Accotoir, s. m., طیاق *dhaïāq,* t.

Accouchée, s. f., لخسه *lokhouça,* لخوسه عورت *lokhouça 'avret,* طوغوران قری *dhoghourān qary,* t.; زاج *zādj,* p.

Accouchement, s. m., طوغورمقلق *dhoghourmaqlyq,* طوغرلق *dhoghourlyq,* طوغرش *dhoghourich,* طوغرمه *dhoghourma,* t. — Temps et douleurs de l'accouchement, هیلاج *heïlādj,* p.

Accoucher, v. a., aider une femme à accoucher, طوغورتمق *dhoghourtmaq,* بر قاریه ابدلك اتمك *bir qārïè ebèlik itmek,* بر قاری طوغرتمق *bir qārii dhoghourtmaq,* t. — Accoucher, enfanter, طوغورمق *dhoghourmaq,* لخوسه او *lokhouça ol,* t.; وضع حمل ا *vazi' haml it,* a.-t.

Accoucheur, s. m., ابدلك ایدن جرّاح *ebèlik iden djerrāh,* t.

Accoucheuse, s. f., ابه *ebè,* ابه قادن *ebè qādín,* t.

S'Accouder, v. pron., درسکه طیانمق *dirsèguiè dhaïānmaq,* تکیه‌لنمك *tekièlenmek,* تکیه ا *tekiè it,* t.

Accoudoir, s. m., درسکه طیانه‌جق یر *dirseguiè dhaïānadjaq ïer,* t.; مسند *mesned,* a.

Accouplement, s. m., چفتلشمه *tchiftlechmè,* چفتلش *tchiftlich,* t.; جماع *djimā',* a.

Accoupler, v. a., چفت ا *tchift it,* چفتلندرمك *tchiftlendurmek,* چفته قوشمق *tchiftè qochmaq,* t. — Accoupler des bœufs, اوکوزلری چفته باغلمق *eukuzleri tchiftè bāghlamaq.* — S'Accoupler, v. pr., چفتلشمك *tchiftlechmek,* t.

Accourcir, v. a., قصلتمق *qysçaltmaq,* قصتمق *qysçatmaq,* t.; قصرا *qasr it,* a.-t. — S'Accourcir, v. pr., قصلمق *qysçalmaq,* t.

Accourcissement, subst. masc., اقتصار *yqtiçār,* a.; قصلتمقلق *qysçaltmaqlyq,* t.

Accourir, v. n., سکردتمك *seguirtmek,* اوشمك *uchmek,* تیز *tîz* یتشمك *ïètichmek,* t.

Accoutrement, s. m., عجایب *'adjāïb qyāfet,* a.-t.; قیافت تلبس *telebbus,* a.

Accoutrer, v. a., عجايب اسبابى كيدرمك *'adjāïb esbābi gueïdurmek*, دوزمك *duzmek*, t.

Accoutumé, e, adj., habitué et habituel, الشق *alichyq*, عادت ايدنمش *'ādet idinmich*, الشمش *alichmich*, t.; مألوف *mèelouf*. — Être accoutumé, avoir coutume de, معتادى اولمق *mu'tādi olmaq*. — Ordinaire, معتاد اولان *mu'tād olān*, a.-t.

Accoutumer, v. a., اوكرتمك *eugretmek*, الشترمق *alichturmaq*, t.; عادت ايتدرمك *'adet itturmek*, a.-t. — S'Accoutumer, v. pron., الشمق *alichmaq*, t.; عادت ايدنمك *'adet idinmek*, عادت ا *'ādet it*, اعتياد ا *i'tiād it*, a.-t.

Accrédité, e, adj., qui a une mission autorisée d'une puissance près d'une autre, مرخّص *mourakhkhas*, مأمور *mèemour*, مأموربه *mèemourunbih*. — Votre ambassadeur accrédité près de nous pour conclure la paix, عقد شروط مصالحه‌يه مأمور و مرخّص اولان ايلچيكز *'aqdi chourouthy mouçālahaïè mèemour vè mourakhkhas olān iltchiñyz*. — Recommandé, توصيه اولنمش *tavsïè olounmych*, a.-t. — Connu, répandu, مشهور *mechhour*, a.

Accréditer, v. a., recommander par lettre missive, توصيه ا *tavsiè it*. — Mettre en crédit, اعتبار ويرمك *i'tibār vîrmek*. — Donner de la réputation, برينك اعتبارين ارترمق *birînuñ i'tibārîn artarmaq*, شهرة ويرمك *cheuhret vîrmek*, مدح ا *medh it*. — une nouvelle, بر خبره ايناندرمق *bir khaberè ināndurmaq*. — une marchandise ou une chose quelconque, رواج ويرمك *revādj vîrmek*, ترويج ا *tervîdj it*, a.-t. — S'Accréditer, v. pr., مشهور بللو اولمق *mechhour, bellu olmaq*, a.-t.

Accroc, s. m., déchirure d'une étoffe en accrochant, يرتش *ïrtich*, ييرتق *ïirtyq*, ييرتق ير *ïirtyq ïer*, t.

Accroc ou Accroche, s. f., difficulté, obstacle, الشك *ilichik*, طوتق *thoutouq*, t.; مانع *mâny'*, pl. موانع *mevāny'*, a.

Accrochement, s. m., action d'accrocher, چنكلمه *tchenguellèmè*, قانجه‌لايش *qāndjalāïch*, t.

Accrocher, v. a., suspendre à un crochet, چنكله اصمق *tchenguèlè asmaq*. — Tirer avec un crochet, چنكللمك *tchenguellèmek*, قانجلمق *qāndjalamaq*. — Retarder, arrêter, الشترمك *ilichturmek*, اليقومق *alyqomaq*, t. — S'Accrocher, v. pr., صاتشمق *sātachmaq*, الشمك *ilichmek*, t.

Accroire (faire), v. a., اناندرمق *ināndurmaq*. — En faire accroire, tromper, الداتمق *aldātmaq*, t.

Accroissement, s. m., ازدياد *izdîād*, ترقى *teraqqy*, نماء *nemā'u*, vulg. *nemā*, نشو و نما *nechv u nemā*, a.; ارتمقلق *artmaqlyq*, t. — Accroissement des jours, كونلرك اوزانمسى *gunleruñ ouzānmaci*, t.

Accroître, v. a., augmenter, ارترمق *artarmaq*, t.; ازدياد ويرمك *izdîād vîrmek*, زياده ا *zîādè it*, a.-t. — Rendre plus grand, بيوتمك *buïutmek*, t.; اعظام ا *'yzām it*,

a.-t. — S'Accroître, v. pr., ترقّی — ازدیاد بولمق *teraqqy, izdiād boulmaq*, زیاده او *zīādè ol*, a.-t.; ارتمق *artmaq*, ارترلمق *artirylmaq*. — Grandir, بیومك *buïumek*. — S'accroître successivement, de plus en plus, کیدك کیدك بیومك *guîdè guîdè buïumek*, t.

S'Accroupir, v. pers., چوملمك *tcheumlèmek*, چوملوب اوتورمق *tcheumèlup otourmaq*. — En parlant des chameaux, چوکمك *tcheukmek*, t.

Accroupissement, subst. masc., چوملمكلك *tcheumelmeklik*, t.; قرفصا *qourfaçā*, قعد القرفصا *q'adel-qourfaçā*, a.

Accueil, s. m., réception faite à une personne qui arrive, استقبال *istyqbāl*, ملاقات *mulāqāt*. — Bonne réception, التفات *iltifāt*, اکرام *ikrām*. — Mauvaise, استقبال *istisqāl*, a.

Accueillir, v. a., recevoir quelqu'un qui vient à nous, استقبال ا *istiqbāl it*, تقبل ا *teqabbul it*, a.-t. یانده آلمق *ïānina ālmaq*. — Faire un bon accueil, التفات ا *iltifāt it*, اکرام ا *ikrām it*, بر کمسه یه لطف ایله استقبال ا *bir kimsèïè louthf ilè istiqbāl it*, a.-t.; یوز ویرمك *ïuz vïrmek*, t. — Un mauvais, mal recevoir, استقبال ا *istisqāl it*. — Accueillir une proposition, قبول — اجابت ا *qaboul, idjābet it*, a.-t.

Accul, s. m., طار و چقلمز یر *dhār vè tchyqylmaz ïer*, بوجق *boudjaq*, t.

Acculer, v. a., برطاریره صوقمق *bir dhār ïerè soqmaq*, بر بوجغه سورمك *bir boudjagha surmek*, t. — Réduire à l'étroit, تضییق ا *tazyyq it*, a.-t. — S'Acculer, se retirer dans un coin, انزوا ا *inzivā it*; زاویه نشین او *zāvïè-nichīn ol*, a.-p.-t.

Accumulateur, s. m., یغیجی — جمع ایدیجی *ïyghîdji*, t.; *djem' idîdji*, a.-t.

Accumulation, s. f., amas, یغن — یغین — یغش *ighyn, ïyghîch*, یغما *ïyghmā*, t. — Réunion, اجتماع *idjtimā'*, تراکم *terākum*. — Accroissement, ضم *zamm*, ازدیاد *izdiād*, a.

Accumuler, v. a., یغمق — جمع ایدوب یغمق *ïyghmaq*, یغمق ایدوب جمع *djem' idup ïyghmaq*, یغن ا *iyghyn it*, برکدرمك *birikturmek*, t.; جمع ا *djem' it*, a.-t. — S'Accumuler, یغنمق *ïyghynmaq*, ارتمق *artmaq*, برکمك *birikmek*, جمع چوغلمق *tchoghalmaq*, ازدیاد اولنمق *djem' olounmaq*, بولمق *izdiād boulmaq*, a.-t.

Accusable, adj., دم اولنه جق *zem olounadjaq*, قولنمش *qovlanmich*, تهمتلو *teuhmetlu*, a.-t.

Accusateur, s. m., et au fém. Accusatrice, قولایجی *qovlāïdji*, قوجی *qovdji*, t.; غمّاز *ghammāz*, a.

Accusatif, s. m., t. de gramm., نصب *nasbu*, نصبی *nasbi*, مفعول به *mef'oulun bihi*, a.

Accusation, s. f., action d'accuser, قولایش *qovlāïch*, قوجیلق *qovdjilyq*. — Dénonciation, اتهام *ittihām*, غمز *ghamz*, a. — Plainte,

شكايت *chikiāïet*, شكوا *chekvā*. — Reproche, آزار *āzār*, p.; يوزه اورمه *ïuzè ourma*, t.

Accusé; e, part. pass., chargé d'une accusation, قولانمش *qovlanmich*, t.; متّهم *muttehim*, a.

Accusé, e, s. m., قولانيش كيمسنه *qovlānmich kimesnè*, تهمتلو كشى *teuhmetlu kichi*, a.-t.; مدّعى عليه *muddeï 'aleïh*, متشكى عليه *mutechekki 'aleïh*, a.

Accuser, v. a., charger d'une accusation, قولامق *qovlāmaq*, t.; غمّازلمق *ghammāzlamaq*, صوتچلامق *soutchlāmaq*, اتهام ا *ittihām it*. — Accuser réception, الدوغنه اخبار ـ اشعار ا *āldughyna ykhbār, ich'ār it*, a.-t. — S'Accuser, s'avouer coupable, صوچنمق اعتراف ـ اقرار ا *soutchounou 'ytirāf, iqrār it*, a.-t.

Acenser, v. a., donner à cens, اقطاع ا *'yqthā' it*, a.-t.

Acéphale, adj. des deux genres, باشسز بلا راس *bilā res, bāchsyz*, t.

Acérain, adj., چلكلو *tchèliklu*, t.

Acerbe, adj., âpre, ككره *kekrè*, اكتى *ikti*, خام *khām*. — En parlant du caractère d'une personne, سرت *sert*, t.

Acerbité, s. f., ككره لك *kekrèlik*, t.; فجاجة *fedjādjet*, a.

Acéré, e, adj., tranchant, كسكين *keskin*. — Aigu, سورى *sivri*. — Mêlé avec l'acier, چلكلو *tchèliklu*, t.

Acérer, v. a., بر مقدار چلك *bir myqtār tchèlik ilè dèmiri qārychturmaq*, چلكلمك *tchèliklèmek*, t.

Acescence, s. f., حموض *houmouz*, a.

Acescent, adj., حامض *hāmyz*, a.; اكشيرك *ekchîrek*, t.

Acéteux, se, adj., اكشى *ekchi*, t.; حامض *hāmyz*, a.

Achalandé, e, adj., الشق *alychyq*. — Boutique achalandée, الشقلو دكان *alychyqlu dukkiān*, t.-a.

Achalander, v. a., مشترى پيدا اتمك ـ بولدرمق *muchteri peïdā itmek, bouldourmaq*, t.

Acharnement, s. m., à mordre, اصرمقلق *icirmaqlyq*. — Combat acharné, صواش *savāch*, t. — Animosité, عناد *'ynād*, a.; عنادلق *'ynādlyq*, a.-t.; كين *kîn*, p.

Acharner, v. a. Voy. Exciter.

S'Acharner, v. pr., عنادايله ـ حدّتله ياپشمق *'ynādilè, hyddetlè ïāpychmaq*, a.-t.

Achat, s. m., action d'acheter, آلم *álum*, t.; اشترا *ichtirā*, مبايعه *mubāïéa*, a. — Emplette, acquisition, صاتون آلنمش نسنه *sātoun álynmich nesnè*, t.

Ache, s. f., herbe, صو كرويزى *sou kèrèvîzi*, يبان كرويز *ïabān kerèvîz*, t.; حاشا *hāchā*, p.

Acheminement, s. m., يول *ïol*, t.; عزيمت *'azîmet*, توجّه *teveddjuh*, a.

Acheminer, v. a., يوله قومق *ïola qomaq*, يوروتمك *ïurutmek*, يوللمق *ïollamaq*, t.; روان ا *revān itmek*, p.-t.; تسيير ا *teciïr it*, a.-t. — S'Acheminer, يوله كيرمك *ïola guîr-*

mek, يوله چقمق *ïola tchyqmaq*, t.; عازم - روانه او *'āzim, revānè ol*, رو براه او *rou berāh ol*, p.

Acheminé, adj., يوله قونلمش *ïola qonulmych*, t.; روانه *revānè*, p.; روانه اولمش *revānè olmych*, p.-t.; رهرو *rehrev*, متوجه *muteveddjih*, a.

Achéron, s. m., un des fleuves de l'enfer, قوم يونانيان اعتقادنجه دوزخك اقان بر ايرمغك اسمي *qavmi ïounānïān 'ytiqādindjè douzakhdè aqān bir irmāghuñ ismi*, t.

Acheter, v. a., صاتون آلمق *sātoun âlmaq*, آلمق *âlmaq*, t.; اشترا *ichtirā it*, a.-t. — A combien avez-vous acheté cela? بونى قاچه آلدكز *bouni qātcha âldyñyz*.

Acheteur, s. m., Acheteuse, f., صاتون آلجى *sātoun âltdji*, t.; مشترى *muchteri*, a.

Achèvement, s. m., اتمام *itmām*, تتميم *tetmîm*, تكميل *tekmîl*, ختم *khatm*, a.; بتورمكلك *biturmeklik*, t.

Achevé, e, adj., بتمش *bitmich*, t.; تمام اولمش *temām olmuch*, a.-t.; متمم *mutemmem*, a. — Accompli, مكمل *mukemmel*, كامل *kiāmil*, a.; قصورسز *qouçourcyz*, a.-t. — Ouvrage achevé, bien fait, ايو بتمش ايش *eïu bitmich ich*.

Achever, v. a., بتورمك *biturmek*, t.; تكميل ا *tamām it*, تمام ا *tekmîl it*, a.-t.; باشه چقرمق *bācha tchyqarmaq*, t.

Achillée, s. f., plante, espèce de jacobée, بيك پيراق ديدكلرى اوت *biñ ïaprāq dedikleri ot*, littéralement: l'herbe aux mille feuilles; حشيشة الرّية *hachîchet urrîat*, a.

Achoppement, s. m., الشك *ilichik*, دوشك *duchuk*. — Pierre d'achoppement, obstacle, مانع *mâny'*, pl. a. موانع *mevâny'*.

Achromatique, adj., lunette qui rend les images plus nettes, صور اشكالى ايو كوسترن دوربون *siveri echkiāli eïu gueusteren durbun*, t.

Acide, adj. et subst., اكشى *ekchi*, t.; حامض *hāmyz*, pl. حوامض *havouāmyz*, a.; اكشى نسنه *ekchi nesnè*, t.

Acidité, s. f., اكشيلك *ekchîlik*, t.; حموضة *hamouzat*, حموضية *hamouzïet*, a.

Acidule, adj., اكشيرك *ekchîrek*, t.; محمّض *mouhammaz*, a.

Acier, s. m., چلك *tchèlik*, t.; فولاد *foulād*, vulg. پولاد *poulād*, p.

Acierie, s. f., manufacture d'acier, چلك فابريقه سى *tchèlik fâbrîqâcy*, t.

Acolyte, s. m., ملازم *mulâzim*, a.

Aconit, s. m., plante vénéneuse, قورد كوكى *qourd keuku*, خانق النمر *khânyq unnemr*, a.

Acoquiner, v. a., attirer, جلب ا *djelb it*, a.-t.; داداندرمق *dâdândurmaq*, t. — S'Acoquiner, v. pr., تنبللنمك *tembellenmek*, t.

Acore, s. f., plante des Indes, galanga, قارون *qāroun*, وج *vedj*, a.

Acoustique, s. f., théorie de l'ouïe, قواعد قوّت سامعه يى مبيّن علم *qavā'ydi qouvveti sām'yaï mubeïien 'ylm*, a.

Acoustique, adj., qui concerne l'ouïe, قوّت سامعه‌یه دائر *qouvveti sāmy'aïè dāïr*, a.-t.; سمعی *semi'y*, a.

Acquéreur, s. m., اله کتوریجی *elè guèturidji*, t.; تحصیل ایدن *tahsyl iden*, a.-t.; الان *alān*, t. — Acheteur, مشتری *muchteri*, a.

Acquérir, v. a., اله کتورمك *elè guèturmek*, تحصیل ا المق *tahsyl it*, کسب ا *kesb it*. — une terre, بر یره مالك او *bir ïèrè mālik ol*. — de la science, du savoir, کسب معرفت ا *kesbi ma'rifet it*, a.-t.

Acquêt, s. m., gain, قازنج *qāzandj*, t.; مامله‌ك *māmelek*, میراث دكل كسب اولنمش مال *mīrās dèïl, kesb olounmich māl*, a.-t.; فائده *fāïdè*, ربح *rybh*, منفعت *menfa'at*, a.

Acquiescement. Voyez Consentement, Adhésion.

Acquiescer, v. n. Voyez Consentir, Déférer.

Acquis, e, adj., gagné, قزانلمش *qazānylmich*, t. — Bien acquis, تحصیل اولنمش *tahsîl olounmych*, a.-t. — Savoir, pratique, ادمان *idmān*, تجربه *tedjrubè*, a.

Acquisition, s. f., صاتون آلنمش نسنه *sātoun âlynmich nesnè*, t.; تحصیل اولنمش شیء *tahsyl olounmych cheï*, a.-t.; اشتیرا *ichtirā*, کسب *kesb*, a.

Acquit, s. m., quittance, décharge, تمسك *temesçuk*, a.; ادا ابرا كاغدی *edā tezkerèci*, تذكره‌سی *ibrā kiāghydi*, ابرا سندی *ibrā senèdi*, a.-t.; رجعت *ridja't*, a.—Pour l'acquit de sa conscience, تصفیهٔ درونی ایچون *tasfièï derouni itchoun*.

Acquit-a-Caution, s. m., باج تذكره‌سی *bādj tezkerèci*, a.-t.

Acquittement, s. m., action d'acquitter une dette, بر بورجك ادا ایلمسی *bir bordjuñ edā ïïlèmèci*. — Acquittement, action de libérer, d'absoudre, ابرا *ibrā*, تبریّه *tebrïè*, عفو *'afv*, اطلاق *ithlāq*, a.

Acquitter, v. a., une dette, بورجدن قورتلمق *bordjdan qourtoulmaq*, بورجنی ادا ا *bourdjounou edā it*, بورجنی ویرمك *bordjounou vîrmek*, بورجنی اوده‌مك *bourdjounou eudèmek*, t.; ادای دین ا *edāï deïn it*. — S'Acquitter mutuellement, بر بریمنك ذمّتنی ابرا ا *bir birînuñ zimmetini ibrā it*, ابرالشمق *ibrālachmaq*, حقّلاشمق *haqqlāchmaq*. — Se désister, قطع علاقه ا *qath'y 'alāqa it*, a.-t.

S'Acquitter de, accomplir, faire son devoir, ادای ـ اتمام خدمت ا *edāï, itmāmi khydmet it*, a.-t. — S'acquitter de sa promesse, وعدلسنه وفا ا *va'ydèsinè vefā it*. — Acquitter, libérer, renvoyer quitte et absous, ابرا ا *ibrā it*, اطلاق ا *ithlāq it*, تبریّه ا *tebrïè it*, a.-t.

Acre (Saint-Jean-d'), ville maritime de Syrie, l'ancienne Ptolémaïs, عكّا *'akkā*.

Acre, adj., piquant, دل بوران *dil bourān*, ككره *kekrè*, t; حمیض *hamyz*, a.

Acre, s. m., mesure de terre, un arpent et demi, بر نوع یر اولچیسی *bir nev'y ïer eulτchuçu*, بر بچـــق دونم طوپراق *bir boutchouq deunum thoprāq*, a.-t.

Acrement, s. m., sorte de peau, بر جنس دری *bir djins deri*, t.; جلد نوعی *djild nev'i*, a.

Acreté, s. f., ککره‌لـك *kekrè-lik*, اکشیلـــك *ekchïlik*, صرپلق *sarplyq*, t.; حرافة *harāfet*, حمض *houmz*, a.

Acrimonie, s. f., صرپلق *sarplyq*, اتیلك *itïlik*, t.

Acrimonieux, se, adj., صرب *sarp*, t.; تلخی آمیز *telkhy âmïz*, p.

Acrisie, s. f., crudité des humeurs, فجاجة *fedjādjet*, a.

Acromion, s. m., le haut de l'épaule, اومز اوستی *omouz ustu*, t.; رمّانة الکـــتـــف *remmānet ul-ketf*, a.

Acrostiche, s. m., بر اسم که هر حرفی بر بیتك ابتدا سیـــدر *bir ism ki her harfi, bir beïtuñ ibtidāct dur*, t.

Acrotères, s. m. pl., t. de marine. Voyez Cap.

Acte, s. m. action, ایـــــش *ich*, t.; عمل *'amel*, حرکت *hareket*, فعـــل *f'yl*, pl. افعال *ef'āl*; وضع *vaz'*, طور *thavr*, au pl. طورو حرکت *thavru hareket*, a.; کار *kiār*, p. — Écrit publié et pièce probante, سند *sened*, pl. سندات *senedāt*. — Actes publics, سجلّات *sidjillāt*. — Décision juridique, sentence d'un juge, حجّت *heuddjet*, pl. حجج *houdjedj*. — Partie d'une pièce dramatique, جزء *djuz'* et جزو *djuzv*, pl. اجزا *edjzā*, a.

Acteur, trice, subst., qui joue un rôle, تقلیدجی *taqlïdji*, a.-t.; مقلد *mouqallid*. — Baladin, چنگی *tchingui*, t. — Qui a part à une action, بیله اشلیـن *bïlè ichleïen*, بر عملك شرکتی اولان *bir 'ameldè chirkèti olān*.

Actif, ve, adj., qui agit, qui a la vertu d'agir, ایشلییجی *ichleïdji*, t.; عامل *'āmil*. — Vif, prompt, چاپك *tchāpouk*, p.; مقدم *mouqtim*, a. — — Laborieux, چالشقان *tchālïch-qān*, t. — Verbe actif, معلوم *m'a-loum* ou فعل معلوم *fy'li m'aloum*, a.

Action, s. f., opération d'un agent, fait, ایش *ich*, t.; فعل *f'yl*, pl. افعال *ef'āl*; عمل *a'mel*, اعمال *'āmāl*, عملات *'amelāt*, a.; کار *kiār*, p. — Bonnes actions, افعال حسنه *ef'āli hacenè*, افعال ممدوحه *ef'āli memdouha*. — Mauvaises actions, اعمال قبیحه *'āmāli qabyha*. — Procédé et conduite, حرکت *hareket*, طورو حرکت *thavru hareket*. — Manière, وضع *vaz'*, pl. اوضاع *ev-zā'*. — Action, faculté d'agir, عمل *'amel*. — Action, demande en justice, دعـــوا *d'avā*. — Véhémence, chaleur, emportement, حدّت *hyd-det*, کرمیّت *guermïïet*. — Action de grâces, remercîmens, شکر *chu-kur*, تشکـــر *techekkur*. — Action, combat, محاربه *mouhārebè*. — Pendant l'action, اثنای محاربده *es-nāï mouhārèbèdè*. — Action, propriété dans une entreprise, حصّه

kyscè, a.; حصّه‌دارلق *hyssèdārlyq*, سهم *sehm*. — Titre de cette action, حصّه سندی ـ تهسکی *hyscè senedi, temesçugui*, a.-t.

Actionnaire, s. m., حصّه دار *hyscè-dār*, a.-p.; سهم صاحبی *sehm sāhybi*.—Les actionnaires, اصحاب اسهام *ashābi eshām*, a.

Actionner, v. a., محکمه‌یه دعوت ا *mehkemeïè d'avet it*, دعوا ا *d'avā it*, a.-t.

Activer, v. a., donner du zèle à quelqu'un, تحریک ا *tahrîk it*, تشویق ا *techvyq it*, a.-t. Voy. Stimuler. — Activer le feu, اتشی طوتشترمق *âtechi thoutouchturmaq*, t.

Activité, s. f., promptitude, چابکلک *tchāpouklik*, t.; سرعت *sur'at*, عجله *'adjèlè*. — Force, قوّت *qouvvet*. — Mouvement, حرکت *hareket*, a. — Diligence, activité dans le travail, ایشکذارلق *ichguzārlyq*, p.-t.; یرارلق *iarārlyq*, t.; غیرت *ghaïret*, همّت *himmet*. — En activité de service, خذمتلك *khyzmettè*, a.-t.; بالفعل *bilf'yl*, a.

Actuel, le, adj., présent, شمدیکی *chimdiki*, t.; حاضر ـ درکار *hāzir, derkiār olān*. — Dans l'état actuel, le moment présent, شمدیکی حالك *chimdiki hāldè*, شمدیلك *chimdîlik*, t.

Actuellement, adv., شمدی *chimdi*, شمدیلك *chimdîlik*, t.; حالا *hālā*, vulg. *halia*, a.; شمدیکی حالك *chimdîki hāldè*, هذه الحالة *al-hāletu hazihi*. — Demeurant actuellement à Constantinople, حالا استانبولك متمكّن اولان *hālā istāmbolda mutemekkin olān*.

Adage, s. m. Voyez Proverbe, Sentence.

Adagio, t. de musique, à l'aise, posément, یواش یواش *ïavāch ïavāch*, t.; اهسته اهسته *âhestè âhestè*, p.

Adam, nom propre du premier homme, آدم *âdam*, حضرت آدم *hazreti âdam*. — Le père du genre humain, ابوالبشر *abou l-becher*, a.

Adana, ville de l'Anatolie, ادنا *adanā*.

Adapter, v. a., ajuster, اویدرمق *ouïdourmaq*, یاقشترمق *ïāqychturmaq*, یاپشترمق *ïāpychturmaq*. — S'Adapter, یاپشمق *ïāpychmaq*, یاقشمق *ïāqychmaq*, t.

Addition, s. f., ce qu'on ajoute, قاتمه *qātma*, قاتش *qātich*, ارتمقلق *artmaqlyq*, t.; ضمّ *zamm*, علاوه *'ylāvè*, a.

Addition, s. f., règle d'arithmétique, جمّل حسابی *djummel hyçābi*, قره جمله *qara djumlè*, a.; جمله *djumlè*, t.-a. — Le résultat de l'addition, le total, یکون *ïèkioun*, a.

Additionnel, le, adj., مضاف *muzāf*, a.; مضاف اولان *muzāf olān*, زیاده اولان *ziādè olān*, متزائد *mutezāïd*, زائد *zāïd*, a.-t.

Additionner, v. a., جمع ا *djem' it*, یکون ا *ïèkioun it*, ou plus correct. یکونتی ا *ïèkiounini it*, a.-t.

Ademption, s. f., révocation d'un legs, d'une donation, برو قف یاپر عطانك ابطالی *bir vaqf ïā bir*

'athānuñ ibthāli, a.-t.; تبطيل وقف *tebthyli vaqf*, a.

Adepte, s. m., بر علم يابـــر مذهبك اسرارنه واقف اولان كمسنه *bir 'ylm, īā bir mezhebuñ esrārinè vāqyf olān kimesnè*, a.-t.; محرم *mahrem*, a.

Aderbijan, s. m., grande province de Perse, اذربيجان *azerbaïdjān*.

Adhérence, s. f., union d'une chose à une autre, ياپشمقلق *īāpychmaqlyq*, ياپشقلق *īāpychyqlyq*, t.; التصاق *iltiçāq*, تعلق *te'alluq*. — Attachement à un parti, طرفدارلق *tharafdārlyq*, طرفدارى *tharafdāri*, a.-p.-t.; اعتصاب *'ytiçāb*, اتحاد *ittihād*, تشبّث *techebbus*, a.

Adhérent, e, adj., fortement attaché, ياپشقان *īāpychqān*, t.; ملاصق *mulāçyq*, متلاصق *mutelāçyq*, a. — Partisan, طرفدار *tharafdār*, a.-p.

Adhérer, v. n., être attaché, ياپشمق *īāpychmaq*, t.; ملاصق - مربوط او *mulāçyq, merbouth ol.* — Adhérer à un parti, à une opinion, طرف طوتمق *tharaf thoutmaq*, t.; طرفدار او *tharafdār ol*, p.-t. — à une opinion, بر قياسه - بر رائه موافق او *bir qyāçé, bir reïè muvāfyq ol.* — Consentir, قائل او *qāïl ol*, a.-t.

Adhésion, s. f., union, jonction, ياپشمقلق *īāpychmaqlyq*, t.; تلاصق *telāçouq*. — Consentement, رضا *ryzā*, قبول *qaboul*, a.

Ad-Honores, loc. adv., با پايه *bā pāïè*, p.

Adiante, s. f., plante capillaire pectorale, كشپر *kechper*, t.; كزبرة البير *kezbouret el-bîr*, a.

Adieu, dans la bouche d'une personne qui prend congé d'une autre, اللّٰهه اصمرلدق *allaha ismarladuq*, اللّٰهه امانت اولك *allahè emānet olouñ*, a.-t.; خوشجه قال *khochdjè qāl*, p.-t.; الوداع *elvidāa'*. — A quoi on répond : سعادتيله *se'ādetilè*, عزتلـــه *'yzzetilè*, دعالر *dou'āler*, دعالرسزه *dou'āler syzè*, اللّٰه بلينجه *allah bilindjè olsoun*.

Adieu, s. m., اسنلك *ecenlik*, t.; وداع *vidā'a*. — Se dire adieu, اسنلمك *ecenlèmek*, t.; وداعلمق *vidā'lamaq*. — Se dire, se faire mutuellement ses adieux, اسنلشمك *ecenlechmek*, t.; وداعلشمق *vidā'lachmaq*, a.-t. — Dire adieu, se séparer, ايرلـــمق *aïrylmaq*, t. — Quitter, abandonner, ترك ا *terk it*, a.-t.

Adieu, c'en est fait, واردى كتدى *vārdi guitti*, بتدى ايش *betti ich*, t.

Adition, s. f., acceptation d'un héritage, اجابت ميراث *idjābeti mîrās*, a.

Adjacent, e, adj., بتشق *bitichyq*, s. متصل *muttacyl*, يقين *īaqyn*, a. — Endroits, lieux adjacens, بتشق اولان ير *bitichyq olān īer*, t. — Angles adjacens, زوايا متناظره *zevāiāi mutenāzyrè*, a.

Adjectif, s. m., mot qui indique le mode, la qualité, وصف *vasf*,

صفت *syfet*, pl. صفات *syfāt*; نعت *n'at*, pl. نعوت *n'aout*, a.

ADJECTIF, verbal, participe actif, اسم فاعل *ismi fā'yl*. — Passif, اسم مفعول *ismi mef'oul*, a.

ADJECTIVEMENT, adv., نعتاً *n'aten*, وصفاً *vasfen*, a.

ADJOINDRE, v. a., قوشمق *qochmaq*, بيله قومق *bîlè qomaq*, قاتمق *qātmaq*, t.; ترفيق ا *terfyq it*, بيله معيّنده تعيين ا نصب *bîlè nasp it*, *maïïetinè ta'ïin it*, a.-t.

ADJOINT, s. m., aide, suppléant, ملازم *mulāzim*, نائب *nāïb*, معين *mo'uïn*, a. — Associé à un autre, اورتاق *ortāq*, t.; شريك *cherîk*, a.

ADJONCTION, s. f., jonction d'une personne à une autre, ترفيق *terfyq*, اشتراك *ichtirāk*, انضمام *inzimām*, a.

ADJUDANT, s. m., sous-officier d'après la nouvelle organisation militaire en Turquie, صول قول اغاسى *sol qol aghācy*. — major, صاغ قول اغاسى *sāgh qol aghācy*, t.

ADJUDICATAIRE, s. m., حكم شرعيله متصرّف اولان *hukmi cher'yilè mutecarrif olān*, a.-t.; المحكوم له *elmahkoum lehou*, a.

ADJUDICATIF, adj., حكمى *hukmi*, a.

ADJUDICATION, s. f., تمليك شرعى *temliki cher'y*, a.

ADJUGER, v. a., حكم شرعيله ويرمك - تمليك ا *hukmi cher'yilè vîrmek*, *temlîk it*, a.-t.

ADJURATION, s. f., استحلاف *istyhlāf* - استقسام *istyqsām*, a.

ADJURER, v. a., الله حقّى ايچون فلان شئ ايله ديمك *allah haqqy itchoun felān cheï eïlè dîmek*, استحلاف - استقسام ا *istyhlāf*, *istyqsām it*, a.-t.

ADMETTRE, v. a., recevoir, قبول ا *qaboul it*. — Reconnaître pour vrai, حقدر - كرچكدر ديمك *haqqtur*, *guertchektur dîmek*, a.-t. — Faire recevoir, admettre, ادخال ا *idkhāl it*, a.-t.

ADMINISTRATEUR, s. m., public, مدير امور ملكيه *mudîri oumouri milkiè*, مدبّر *mudîr*, مدير *mudebbir*, وكيل *vekîl*. — de l'autorité civile, حاكم *hākim*. — Magistrat, حاكم شرعى *hākimi cher'y*. — du pouvoir militaire, chargé du maintien de l'ordre, ضابط *zābith*. — d'une exploitation quelconque, ناظر *nāzir*, وكيل *vekîl*. — Régisseur des biens d'une communauté, d'une mosquée, متولّى *mutevelli*, a.

ADMINISTRATION, s. f., direction des affaires publiques, ادارهٔ امور تدبير ملكيّه *idārèï oumouri milkiïè*, امور مملكت *tedbiri oumouri memleket*, مدبّرلك *mudebbirlik*, a.-t. — Pouvoir administratif, حكومت *hukioumet*, حكم *hukm*. — Direction, inspection d'une administration publique ou particulière, نظارت *nezāret*, وكالت *vekiālet*, تنظيم امور *tanzîmi oumour*, ضبط وربط *zabth u rabth*. — Sous l'administration de votre excellence, جنابكزك زمان وكالتلرنده *djenābiñuzuñ zemāni ve-*

kiāletlerindè. — Administration des biens des mosquées, تولیة *tevliet*, a.

ADMINISTRER, v. a., en général, كوزتمك *gueuzetmek*, مصلحت كورمك *maslahat gueurmek*, تدبير - اداره ا *tedbîr, idārè it*, ادارهٔ امور ا *idārèï oumour it*, اموری *oumouri tanzîm it.* — les affaires publiques, ادارهٔ امور *idārèï oumouri memleket it.* — Gouverner, حكومت سورمك *hukioumet surmek*, حكم ا *hukm it.* — une province, بر ايالته حكومت ا *bir eïāletè hukioumet it.* — la justice, اجرای حق - شرع - عدالت ا *idjrāï haqq, cher', 'adālet it*, a.-t. — des preuves légales, les fournir, وجه شرعی اوزره اثبات ا *vedj'y cher'y uzrè isbāt it.*

ADMIRABLE, adj., عجيب *'adjîb*, عجايب *'adjāïb*, عجب *'adjeb.* — Chose admirable, تعجّب ايلمك *te'addjub idedjek cheï*, a.; عجبلو *'adjeblu*, a.-t.; معجّب *moua'ddjeb*, a.

ADMIRABLEMENT, adv., بديعاً *bed'yen*, عجيباً *'adjîben*, a.

ADMIRATEUR, s. m., تعجّب ايدبجی *te'addjub idîdji*, a.-t.; معجب *mou'djîb*, a.

ADMIRATIF, adj., استعجابی *ist'idjābi*, a.

ADMIRATION, s. f., تعجّب *te'addjub*, استعجاب *isty'djāb*, حيرت *haïret*, a.

ADMIRER, v. a., تعجّب ا *te'addjub it*, استغراب ا *istighrāb it*, عجبه قالمق *'adjèbè qālmaq*, a.-t. Voy. APPROUVER.

ADMIS, E, adj., مقبول *maqboul*, a.; قبول اولنمش *qaboul olounmich*, a.-t.

ADMISSIBLE, a dj., قبول اولنه جق - اولنور *qaboul olounadjaq, olounour*, a.-t.; مقبول *maqboul*, a.

ADMISSION, s. f., قبول *qaboul*, ادخال *idkhāl*, a.; قبول اولنمقلق *qaboul olounmaqlyq*, a.-t.

ADMONÉTÉ, adj., تنبيه - تعذير اولنمش *tembyh, ta'zîr olounmich*, a.-t.

ADMONÉTER, v. a., شرعاً توبيخ - تنبيه ا *cher'en tevbykh, tembyh it*, a.-t.

ADMONITION, s. f., توبيخ *tevbykh*, تعذير *ta'zîr'*, تنبيه *tembyh*, زجر *zidjr*, a.

ADOLESCENCE, s. f., تازه لك *tāzèlik*, تازه يكتلك *tāzè ïeïtlik*, اوغلانلق *oghlānlyq*, t.; بلوغ *bulough*, بلوغيّت *buloughyïet*, a.

ADOLESCENT, s. m., اغلان *oghlān*, كنج *guendj*, يكت *ïeït*, t.; بالغ *bālygh*, a.; بالغ اولان كنج *bālygh olān guendj*, a.-t.; شاب *chāb*, a.

ADONIS, s. m., très-beau garçon, يوسف ثانی *ïouçouf sāni*, صاحب جمال *sāhyb djemāl*, a.

ADONNÉ, E, adj., مايل *māïl*, مقيّد *mouqaïied*, a.; هوسكار *haveskiār*, a.-p.; هوسلو *haveslu*, a.-t.

S'ADONNER, v. pr., مايل - مقيّد او *māïl, mouqaïied ol*, ا هوس *haves it*, هوسكار او *haveskiār ol*, a.-p.-t.;

يلتنمك *ïeltenmek*, ياپنمق *ïāpynmaq*, t.

Adopter, v. a., prendre pour fils, اولاد ايدنمك *evlād idinmek*, تبنى ا *tebenni it*, اوغل ايدنمك *oghoul idinmek*, - اوغللغه قبول *oghoullygha qaboul*, اختيارا *ykhtiār it*, a.-t.; يقاسندن كچورمك *ïaqācinden guetchurmek*, t. — Choisir, prendre pour soi, préférer, ترجيح ا *terdjîh it*, a.-t.

Adoptif, ve, adj., fils, آخرت اوغلى *âkhyret oghly*. — Fille, آخرت قزى *âkhyret qyzy*. — Frère, آخرت قرداشى *âkhyret qardâchi*, a.-t.

Adoption, s. f., action d'adopter, تبنى *tebenni*, ترجيح *terdjîh*, a.

Adorable, adj., طاپمغه - عبادته لايق *thāpmagha, 'ybādetè lāïq*, سجده قلنه جق *sedjdè qylinadjaq*, a.-t.

Adorateur, s. m., طاپيجى *thāpîdji*, t.; عابد *'ābid*, a.; سجده قلان ايدجى *sedjdè idîdji*, سجده قلان *sedjdè qylān*, a.-t.; پرست *perest*. — Adorateur du feu, اتش پرست *âtech perest*, p.

Adoration, s. f., سجده *sedjdè*, عبادت *'ybādet*, a.; طاپمقلق *thāpmaqlyq*, t.

Adorer, v. a., طاپمق *thāpmaq*, سجده قلمق *sedjdè qylmaq*, عبادت ا *'ybādet it*, a.-t.

Adosser, v. n., طيانمق *dhaïātmaq*, ارقه يه طيانمق *arqaïa dhaïātmaq* — S'Adosser, طيانمق *dhaïānmaq*, ارقه ويرمك *arqa vîrmek*, t.

Adouci, s. m., طتلولنمش *thatlulanmich*, t.; ملايم *mulāïm*, ليين *leïn*, a.

Adoucir, v. a., rendre doux, طتلو ايتمك *thatlu itmek*, يومشامق *ïoumchāmaq*, يومشاتمق *ïoumchātmaq*. — Calmer, يواشترمق *ïavāchturmaq*, يواشلندرمق *ïavāchlandurmaq*, كوشته مك *guevchetmek*, ساكن دكدرمك *dïndurmek*, t.; - ساكن *sākin*, تسكين ا *teskîn it*, a.-t. — S'Adoucir, طتلولنمق *thatlulanmaq*, يواشلنمق *ïavāchlanmaq*, t.; ساكن تسكين بولمق *sākîn ol*, او *teskîn boulmaq*, a.-t.

Adoucissant, e, adj., ملين *mulеïn*, a.

Adoucissement, s. m., ملايمت *mulāïmet*, تسكين *teskîn*. — Soulagement, تسلى *tecelli*, تسلئ خاطر *tecellii khāthyr*, a.-t.

Adoucisseur, s. m., qui polit les glaces, جلا ويريجى *djilā vîrîdji*, اينه لره جلا ويرن *âïnalara djilā vîren*, t.

Ad Patres, loc. adv. (aller, être), vers ses pères, mourir, بو دنيادن انتقال ا *bou duniāden intiqāl it*, a.-t.

Adragant, s. m., sorte de gomme, كتيره *ketîrè*, vulg. كثيرا *kècirā, kitrè*, صمغ كتيره *samghy ketîrè*, a.-t.

Adramyte, nom d'une ville ancienne et d'un golfe de l'Asie Mineure : la ville d', ادره ميط شهرى *edrèmîth chehri*; le golfe d', ادره ميط كورفزى *edrèmîth keurfèzi*.

Ad rem, adv., répondre ad rem, convenablement. - جواب شافى

كافى ويرمك *djevāb chāfi, kiāfi virmek*, a.-t.

ADRESSE, s. f., industrie, قابليّت *qābilïïet*, مهارت *mehāret*, معرفت *m'arifet*, a. — Tour d'adresse, چاپكدستلك *tchāpoukdestlik*, p.-t.; دولكلك *duleklik*, t. — de lettre, مكتوب اوستى *mektoub ustu*, t. — Ruse, حيله *hîlè*, كيد *keïd*, a.

ADRESSÉ à, خطابًا *khythāben*, a. —au vice-roi d'Égypte, مصر واليسنه خطابًا *micyr vālycinè khythāben*.

ADRESSER, v. a., يوللمق *ïollamaq*, طوغرو كوندرمك *dhoghrou gueundurmek*.—la parole, بركمسه يه سويلمك *bir kimsëïè seuïlèmek*, t.; خطاب ا *khythāb it*, توجيه مقال ا *tevdjihi meqāl it*. — S'Adresser à quelqu'un, avoir recours à lui, مراجعت ا *murādja'at it*, استمداد ا *istimdād it*, a.-t.

ADRIATIQUE (Mer), le golfe de Venise, وندیك دكزى - كورفزى *venedïk deñyzi, keurfezi*, t.

ADROIT, E, adj., qui a de l'adresse, قابل *qābil*, مهارتلو *mehāretlu*, a.-t; چيره دست *tchîrè dest*, p.; دولك *dulek*. — Rusé, حيله كار *hîlèkiār*, a.-p.

ADROITEMENT, adv., اصول ايله *ouçoul ilè*, قابليتله *qābilïetilè*, a.-t.; چاپكلكله *tchāpoukliklè*, t. — Avec grâce, ظرافتله *zerāfetlè*, a.-t.

ADULATEUR, s. m., يلتقلنيجى *ïaltaqlanîdji*, t.; مداهنه جى *mudāhenèdji*, يوزه - صقاله كولبجى *ïuzè, saqāla gulïdji*, تملق ايديجى *temelluq idïdji*, a.-t.; خوش آمدى سويليجى *khoch ámedi seuïlëïdji*, p.-t.

ADULATION, s. f., مداهنه *mudāhenè*, a.; يلتقلنمقلق *ïaltaqlanmaqlyq*, چابلوسى *chābloucy*, t.

ADULER, v. a., مداهنه ا *mudāhenè it*, يوزه - صقاله - كولمك *ïuzè, saqāla, gulmek*, a.-t.; جابلوس ا *djāblous it*, t.

ADULTE, adj. et s., بيومش *buïumuch*, يتشمش *ïetichmych*, t.; بالغ *bālygh*, a.; حدّ بلوغه يتشمش جوان *haddi bulougha ïetichmych djivān*, a.-t.

ADULTÉRATION, s. f., action de gâter, d'altérer ce qui est pur, افساد *ifsād*, a.; بوزدرمقلق *bozdourmaqlyq*, t.

ADULTÈRE, s. m., زنا *zinā*, a. — Commettre l'adultère, ارتكاب زنا ا *irtikiābi zinā it*, زنا ا *zinā it*, a.-t.

ADULTÈRE, adj., زنا كار *zinā kiār*, a.-p.; زانى *zāni*, pl. زناة *zanāt* et زواني *zavāni*; féminin, زانية *zāniet*, a.

ADULTÉRER, v. a., بوزمق *bozmaq*, t.; قلب ا *qalb it*, a.-t.

ADULTÉRIN, adj., زناكاردن طوغمه *zinākiārden dhoghma*, t.; (fils), ولد زنا *veledi zinā*, a.

ADUSTE, adj., brûlé, en parlant de sang, d'humeur, de bile, محروق *mahrouq*, a.; يانمش *ïānmich*, t.

ADUSTION, s. f., état de ce qui est brûlé, احتراق *yhtirāq*, a.

ADVENIR, v. a., واقع اولمق *vāqy' olmaq*, ظهور ا *zouhour it*, عارض *'āriz ol*, a.-t.; راست كلمك او *rāst guelmek*, t.

Adventice, adj., عرضی *'arazi*, a.

Adventif, ive, adj., میراثدن کلان *mirāsten guèlān*, a.-t.; عرضی *a'razi*, a.; دوشن مال *duchen māl*, مال موروث *māli mevrous*, a.

Adverbe, s. m., t. de gramm., particule, mot qui se joint avec les verbes et les adjectifs pour exprimer les manières et les circonstances, نعت و حال *n'atu hāl*, ظرف *zarf*, pl. ظروف *zourouf*. — Particule, حرف *harf*, pl. حروف *hourouf*; ex. : Oui, adverbe d'affirmation, نعم حرف ایجاب *n'am, harfi idjāb*. Non, adverbe de négation, لا حرف نهی *lā, harfi nehi*. — Nom circonstanciel, adverbes de temps, حروف زمان *houroufi zemān*; ex. : Aujourd'hui, بوکون *bou gun*; یارن *iārin*, demain. — Adverbes de lieu, ظروف مکان *zouroufi mekiān*; ex. : Dedans, ایچنده *itchindè*; dehors, دیشارده *dichārda*. — Nom indéclinable, اسم مبنی *ismi mebni*; ex. : Hier, دون *dun*; alors, اولزمان *olzemān*; comment, نصل *nacyl*.

Adverbial, adj., ظرفی *zarfi*, a.

Adverbialement, adv., ظرفیا *zarfiān*, ظرفا *zarfān*, a.

Adverbialité, s. f., ظرفیة *zarfiet*, a.

Adversaire, s., قارشو طوران *qārchou dhourān*, ضدّ *zydd*, مخالف *moukhālif*, a.; اونکو *eunègu* (vieux mot), t. — Partie adverse, خصم *khasm*, a.

Adversatif, ve, adj., متضادّ *mutezādd*. — Particule adversative qui marque l'opposition, la différence, حرف المباینه *harful-mubāïenè*, a.

Adverse, adj., مخالف *moukhālif*. — La partie adverse, دعواجیلرک بری *d'avādjîleruñ biri*. — Les parties adverses, le demandeur et le défendeur, خصما *khoucèmā*, مدّعی و مدّعی علیه *muddeï' vè mudde'a 'aleïh*, a. — Faire comparaître les deux parties adverses, احضار خصما *yhzāri khoucèmā it*, a.-t.

Adversité, s. f., بلا *belā*, مصیبت *moucîbet*, نکبت *nekbet*, فلاکت *felāket*, a.; بختسزلک *bakhtsyzlyk*, a.-t.

Aérer, v. a., روزکارلتمق *rouzguiārlatmaq*, یللتمک *ielletmek*. — Renouveler l'air, هوایی دکشترمک *havāii dèïchturmek*, a.-t.

Aérien, adj., هوایی *havāi*, a.

Aériforme, adj., comme l'air, مانندهوا هوایه بکزر *havāiè benzer*, t.; *mānendi havā*, p.

Aérographie, s. f., théorie de l'air, هوا معرفتی *havā ma'rifeti*, بیان طبیعت هوا *beïāni thabi'ati havā*, a.

Aéromètre, s. m., instrument pour mesurer la densité de l'air, هوا میزانی *havā mîzāni*, a.-t.

Aérométrie, s. f., وزن هوا معرفتی *vezni havā ma'rifeti*, a.

Aéronaute, s. m., هواده کزن *havāda guezen*, a.-t.

Aérostat, s. m., هوا کولهسی *havā gulèci*, t.; بالون *bālon*.

Aérugineux, adj., پاسلو *paslu*, t.

Aétite, s. f., ou pierre d'aigle, قارتال طاشی *qārtāl thāchi*, t.;

حجر النسر *hadjer ünnesr*, حجر الولادت *hadjer ul-vulādet*, a.

Affabilité, s. f., یواشلق *ïavāchlyq*, t.; ملایمت *mulāïmet*, a.; خاطر نوازلق *khāthyr nuvāzlyq*, a.-p.-t.; طتلو دللولک *thatlu dillulyk*, t.

Affable, adj., یواش *ïavāch*, کولر یوزلو طتلو دللو *guler ïuzlu, thatlu dillu*, خوش صحبتلو *khoch sohbetlu*, خاطر نواز *khāthyr nuvāz*, a.-p.

Affabulation, s. f., sens moral d'une fable, d'un apologue, برمثلك معنیسی *bir meceluñ ma'naci*, معنیٔ مثل *ma'naï mecel*, a.

Affadir, v. a., لذتسزا *lezzetsyz it*, طاطسزا *thāthsyz it*, دادینی کیدرمک *dādîni gudermek*. — le cœur, بورک بولندرمق *ïurek boulandurmaq*, t.

Affadissement, s. m., طاتسزلك *thātsyzlik*, t.

Affaiblir, v. a., زبون ا *zaboun it*, ضعیفلمق *z'aïflamaq*, زبونلمق *zabountamaq*, تضعیف ا *taz'if it*, زبونلق ویرمک *zabountyq vîrmek*. — S'Affaiblir, ضعیفلنمق *zaïflanmaq*, a.-t.

Affaiblissant, e, adj., زبونلق ضعف ویرن *zabountyq vîren*, ضعف ویرن *z'af vîren*, a.-t.

Affaiblissement, s. m., ضعف *z'af*, a.; زبونلق *zabountyq*, قوتسزلق *qouvvetsyzlyq*, a.-t.; تضعیف *taz'yf*, a.

Affaire, s. f., ایش *ich*, t.; شئ *chaï*, خصوص *khouçous*, مصلحت *maslahat*, a.; — C'est mon affaire, cela me regarde, بو بنم ایشمدر *bou benum ichum dur*. — Cela ne vous regarde pas, ce n'est pas votre affaire, سزکث ایشکز دکل *syzuñ ichuñyz deïl*. — Affaire d'état, امور ملکیه ـ دولت *oumouri milkiïè, devlet*. — Versé dans les affaires, کار ایش کورمش *ich gueurmich*, t.; امور دیده ازموده *kiār āzmoudè, oumour dîdè*. — Affaire, procès, دعوا *d'avā*. — Querelle, نزاع *nizā'*. — Combat, محاربه واقعه *mouhārebè, vāqy'a*, a.

Affairé, e, adj., ایش اوزرنده اولان *ich uzèrindè olān*, t; مشغول *mechghoul*, a.

Affaissement, s. m., فتور *futour*, ضعف *za'af*, a.

Affaisser, v. a., اندرمک *endirmek*, باصمق *bāsmaq*. — S'Affaisser, انمک *inmek*. — S'affaiblir, ضعیفلنمق *zaïflanmaq*, a.-t.

Affaiter, v. a., برچاقری الشترمق *bir tchāqiri alichturmaq*, t.

Affaler, v. a., t. de mar., abaisser, اندرمک *endurmek*, t. — S'Affaler, v. r., s'approcher trop de la côte et manquer de vent, روزگارسز اولوب قره یه یانشمق *rouzguiār syz oloup, qaraïè ïānachmaq*, t.

Affamé, e, adj., آج *âdj.*, t.; کرسنه *gursinè*, p.

Affamer, v. a., épuiser par la faim, قرنی اجتمق *qarni adjitmaq*, اجلق ایله آچ طوتمق *adjlyq ilè adj thoutmaq*, زبون ا *adjlyq ilè zaboun it*. — Affamer une place, بر شهری اجلق ایله

زبون ا *bir chehri adjlyq ilè zaboun it*, بر شهره قحطیله مضایقه ویرمك *bir chehrè qahthîlè mouzāïaqa vîrmek*, اجقدرمق *adjiqturmaq*.—Retrancher les vivres, ذخیره‌لری کسمك *zakhyrèlèri kesmek*, قتلق کتورمك *qytlyq guéturmek*, a.-t.

Afféager, v. a., donner une partie du fief, بر زعامتك حصه‌سنی توجیه ا *bir zi'āmetuñ hyssècini tevdjîh it*, a.-t.

Affectation, s. f., دوزکون *duzgun*, t.; تصنّع *teçannu'*, a.

Affecté, e, adj. et part., affligé, غصّه‌لو *ghoussalu*, a.-t.; کدرلنمش *kederlenmich*, a. t.; مکدّر *mukedder*. — Faux, دوزکونلنمش *duzgunlenmich*, یلان *ïalān* طوغرو دکل *dhoghrou dèïl*, t.

Affecter, v. a., destiner à..., تعیین ا *t'aïn it*, تخصیص ا *takhsys it*, a. — Faire une impression pénible, اضطراب ویرمك *isthyrāb vîrmek*, a.; بولندرمق *boulandurmaq*. — Montrer, faire ostentation, کوسترمك *gueustermek*. — Prétendre, ادّعا ا *iddi'ā it*, a. — Affliger, انجتمك *indjitmek*. — Faire un usage fréquent, چوق قولانمق *tchoq qoulānmaq*. — Marquer de la prédilection, مائل او *māïl ol*, ترجیح ا *terdjîh it*, a.-t.

Affection, s. f., accident du corps ou de l'âme, درد *derd*, علّت *'yllet*. — mélancolique, سودا *sevdā*. — Bienveillance, خیر خواهلق *khaïr khāhlyq*, p.-t. — Amour, میل *mèïl*, محبّت *mouhabbet*, a.

Affectionner, v. a., سومك *sevmek*, t.; محبّتی اولمق *mouhabbeti olmaq*, کوکل بغلمق *gueuñul baghlamaq*, محبّت کوسترمك *mouhabbet gueustermek*. — S'Affectionner à quelqu'un, برکمسهٔ دوست ایدنمك *bir kimsèï dost idinmek*, خاطرینی اله آلمق *khāthyrîni elè âlmaq*, سومك *sevmek*, t.; محبّتی اولمق *mouhabbèti olmaq*, a.-t. — Je l'affectionne beaucoup, اکا محبّتم چوقدر *anā mouhabbetum tchoqtur*.

Affectionné, e, adj., محبّتلو *mouhabbetlu*, a.-t. — Mon très-cher et très-affectionné ami, بنم محبّتلو دوستم *benum mouhabbetlu dostum*.

Affectueusement, adv., دوستانه *dostānè*, p.; محبّتله *mouhabbetlè*, a.-t.

Affectueux, se, adj., محبّتلو *mouhabbetlu*, a.-t.

Affermer, v. a., بر نسنهٔ اجاره ایله یا آلمق یا ویرمك *bir nesnèï idjārè ilè, iā âlmaq iā vîrmek*, a.-t. — Donner à ferme, اجاره‌یه - کرایه ویرمك *idjārèïè, kirāïè vîrmek*. — Prendre à..., کرایه - اجاره‌یه آلمق *kirāïè, idjārèïè âlmaq*, استیجارا *istîdjār it*, a.-t.

Affermir, v. a., برکتمك *berkitmek*, قوی ا *qavi it*, متین ا *metîn it*, متانت ویرمك *metānet vîrmek*, a. — S'Affermir, استحکام بولمق *istihkiām boulmaq*, a.-t.

Affermissement, s. m., تقويه *taqvïè*, تمكين *temkîn*, a.

Affété, adj., دوزكون *duzgun*, t.; مصنع *mouçanny'*, a.

Afféterie, s. f., تصنّع *teçannu'*, تكلّف *tekelluf*, a.

Affiche, s. f,, يافته *ïâfta*, t.

Afficher, v. a., يافته ايله اعلان ا *ïâfta ilè i'lân it*. — Placarder, ديواره يافته ياپشترمق *divârè ïâfta ïâpichturmaq*. — Publier, تشهير ا *techhîr it*, a.-t.; دستان ا *destân it*, p.-t. — S'Afficher, مهارتنى صاتمق *mehâretini sâtmaq*, كندينى تشهير ا *guendîni techhîr it*, دستان او *destân ol*, p.-t.

Afficheur, s. m., ديواره يافته ياپشتريجى *divârè ïâfta ïâpichturîdji*, t.

Affidé, adj., معتمد *mu'temed*, a.; معتمد عليه *mu'temed 'alèïh*, a. — Une personne affidée, امين بر كشى *emîn bir kichi*, a.-t.; محرم *mahrem*, a.

Affilé, adj., كسكين *keskîn*. — Avoir la langue bien affilée, دلباز او *dilbâz ol*, p.-t.

Affiler, v. a., بلمك *bilèmek*, بلتمك *biletmek*, t.

Affiliation, s. f., ادخال *idkhâl*, a.

Affilier, v. a., بر جمعيته ادخال ا *bir djem'ïètè idkhâl it*, a.-t.

S'Affilier, v. pr., بر جمعيته كيرمك ـ اشتراك ! *bir djem'ïètè guîrmek, ichtirâk it*, a.-t.

Affiloir, s. m., pierre pour donner le fil, بلكو طاشى *bilègu thâchi*, ou simpl. بلكو *bilègou*, t.

Affinage, s. m., des métaux, تطهير معادن *tathhîri m'âden*. — du sucre, تصفيهٔ شكر *tasfiïè cheker*, a.-t.

Affiner, v. a., تميزلمك *temîzlèmek*, پاك ا *pâk it*, p.-t.; ايتلمق *aïtlamaq*, t.; تطهير ـ تصفيه ا *tathhîr, tasfiïè it*, a.-t.

Affinerie, s. f., lieu où l'on affine le sucre, شكر تصفيه خانه*سى* *cheker tasfiïè khânèci*, a.-t.

Affineur, s. m., تصفيه ايديجى *tasfiè idîdji*, a.-t.

Affinoir, s. m., كتانى تميزليجك الت *ketâni temîzlèïè-djek âlet*, t.-a.

Affinité, s. f., parenté, خصّاق *khyssimlyq*, قرابت *qarâbet*, مصاهرت *muçâheret*. — Liaison, rapport, مناسبت *munâcebet*, a.; معاشرت *mou'âcheret*. — Avoir de l'affinité avec quelqu'un, معاشرت ا *mou'âcheret it*. — Affinité, communauté de genre, d'espèce, مجانسة *mudjânecet*, a.

Affiquets, s. m. pl., petits ajustemens de femmes, قرى زينتجقلرى *qary zinetdjyqleri*, t.

Affirmatif, ve, adj., مصدّق *mouçaddyq*, a.

Affirmation, s. f., تصديق *tastyq*, اقرار *yqrâr*, a.

Affirmativement, adv., اقرارايله *yqrâr ilè*, a.-t.; اقراراً *yqrâren*, بالتصديق *bittasdyq*, a.

Affirmer, v. a., اقرارا *yqrâr it*, تصديق ا *tastyq it*. — avec serment, يمين ايله تصديق ا *ïemîn ilè tastyq*

it, تحقيقلمك *tahqyqlèmek*, - اقرارو *iqrāru, tastyq it*, a.-t. - تصديق ا

Affixe, adj., t. de gramm., se dit des pronoms joints à la fin des mots, ضمير متّصل *zamîri muttacyl*, a. — Particule affixe, ادات *edāt*, a.

Afflictif, ve, adj., عقوبتلو *ouqoubetlu*, a.-t.

Affliction, s. f., قساوت *qaçāvet*, الم *elem*, a.; قايغو *qāighou*, t.; كدر *keder*, غم *gham*, حزن *huzn*, a.

Affligeant, e, adj., الم ويرن *elem vîren*, كدرلو *kederlu*, a.-t.; مكدّر *mukedder*, a.

Affligé, adj., حزين *hazîn*, كدرلو *kederlu*, محزون *mahzoun*, مكدّر *mukedder*, a.; خاطری قالمش *khāthyri qālmich*, a.-t.

Affliger, v. a., قساوت ويرمك *qaçāvet vîrmek*, كدر ويرمك *keder vîrmek*, a.-t.; غصّه لندرمك *ghoussalendurmek*, t. — S'Affliger, غم يمك *gham iemek*, كدرلنمك *kederlenmek*, قساوت چكمك *qaçāvet tchekmek*, a.-t.

Affluence, s. f., چوقلق *tchoqlouq*, t.; كثرة *kesret*, a. Voy. Foule.

Affluent, adj., ملتقی *multeqi*, اوشيجی بر يره اقان *bir ièrè aqān, uchûdji*, t.

Affluer, v. a., اوشمك *uchmek*, بر يره اقمق *bir ièrè aqmaq*. — Se jeter dans..., منصب اولمق *mounseb olmaq*, دوكلمك *deukulmek*. — Se réunir en foule, - جمع اولمق *djem' olmaq*, ازدحام قلوب غلبه ايله كلمك - كيرمك *izdihām qylup ghalèbè ilè guelmek, guîrmek*.

Affoler, v. a., دلی - ديوانه ا *deli, divānè it*, p.-t.; عشقندن مجنون ا *'ychqynden medjnoun it*.

S'Affoler, v. pr., s'engouer de..., بر شيئك دليسی اولمق *bir cheïuñ delici olmaq*, t.; مجنون اولمق *medjnoun olmaq*, a.-t.; دلورمك *dèlurmek*.

Affourcher, v. a., t. de mer, poser les ancres en croix, دكزده بردمر اوزرينه بردمری دخی آتمق *deñizdè bir demir uzèrinè bir demiri dakhy âtmaq*, t.

Affourager, v. a., طواره يكو ويرمك *dhavāra ïeïgu vîrmek*, t.

Affranchi, e, s., آزاد اولمش *âzād olmich*, t.; آزاد *âzād*, عتيق *'atyq*, عاتق *'ātyq*, a.; ازادلو *âzādlu*.

Affranchir, v. a., mettre en liberté, آزادلق ويرمك آزاد ا *âzād it*, *âzādlyq vermek*, ازادلمق *âzādlamaq*. — Exempter, عفو ا *'afv it*. — Délivrer, قورتارمق *qourtārmaq*, t. — S'Affranchir, قورتلمق *qourtoulmaq*, t.; اطلاق اولنمق *ithlāq olounmaq*, a.-t.

Affranchissement, s. m., اطلاق *ithlāq*. — Délivrance, خلاص *khalās*. — Affranchir une lettre, بر مكتوبك نقليه‌سنی پيشين ويرمك *bir mektoubuñ naqliècini pichîn vîrmek*, t. — Affranchissement d'une lettre, - ويرله‌جك بوسته اجرتی پاره‌سی *virilèdjek posta eudjrèti, pāraci*, t.

Affres, s. f. pl., grande peur, قورقو *qorqou*, اهوال *ehvāl*. — Les

affres de la mort, موتك اهواللرى *mevtuñ ahvālleri*, a.-t.

Affrétement, s. m., نول *nevl*, نول سفينه *nevli sefīnè*, t.

Affréter, v. a., نول ايله آلمق - طوتمق *nevl ilè âlmaq, thoutmaq*, كرا ايله كمى طوتمق *kirā ilè guèmi thoutmaq*. a.-t.

Affréteur, s. m., كرا ايله كمى طوتان كمسنه *kirā ilè guèmi thoutān kimesnè*, t.

Affreusement, adv., وجه مكروه اوزره *vedjhi mekrouh uzrè*, a.-t.

Affreux, se, adj., قورقونج *qorqoundj*, t.; مكروه *mekrouh*, a.; هولناك *hevilnāk*, p.; مهول *mèhoul*, a.

Affriander, v. a., يملمك *ïemlèmek*, مزه لمك *mezèlèmek*, داداندرمق *dādāndurmaq*, t.

Affront, s. m., رسوايلق *rousvaylyq*. — Injure, سوكش *seuguch*, t.; تحقير *tahqyr*, a.

Affronter. v. a., قورقوسز هجوم ايتمك *qorqousyz hudjoum it*, بصغوا *basghou it*, دشمن اوزرينه كلمك *duchmen uzerinè guelmek*, t.; اقدامله يراق دليرانه ميدانه كيرمك *yqtāmilè dilīrānè meïdanè guïrmek*, بى پروا او *bi pervā ol*.—Ne pas craindre, قورقمق *qorqmamaq*, t.

Affronterie, s. f., tromperie, خيانت *khyānet*, a.

Affronteur, s. m., خاين *khāïn*, a.

Affublement, s. m., كيجمك *gueïèdjek*, كيسى *gueïuci*, t.

Affubler, v. a., بدن و باشنى اورتمك *beden vè bāchi eurtmek*.

S'Affubler de, v. pr., s'entêter de quelqu'un, عنادله بر كمسنه يى *inādilè bir kimesnèïi muçāhyb tchyqmaq*. — Se vêtir, se couvrir la tête, le corps, وجود و باشنى اورتمك *vudjoud vè bāchini eurtmek*, t.

Affut de canon, s. m., طوب عربه سى *thop arabaci*.—Être à l'affût, v., فرصت اولمق - كوزلمك *furçat avlamaq, gueuzlèmek*, t.

Affuter, v. a., mettre un canon sur son affût, en mire, نشانه مطابق اولدرق طوپى عربه سنه وضع ا *nichānè muthābyq olaraq thopy 'arabacinè vaz' it*, t. — Affûter, aiguiser, بلمك *bilèmek*, t.

Afin de et Afin que, conj., تا *tā*, تاكه *tāki*, بويله كه *beuilè ki*, t.; حتى *hatta*, a; ايچون *itchoun*. — Afin de voir, كورمك ايچون *gueurmek itchoun*.

Africain, e, adj. et s., افريقالو *afrīqālu*, t.; افريقى *afrīqi*, مغربى *maghrebi*, a.

Afrique, s. f., افريقا *afrīqā*, غرب مملكتى *gharb memleketi*, a.-t.

Aga, s. m., seigneur, chef militaire en Turquie, اغا *aghā*. — des janissaires, يكيچرى اغاسى *ïèñitchèri aghāci*. — Le chef des eunuques noirs, l'un des premiers dignitaires de l'empire ottoman, قزلر اغاسى *qyzlar aghāci*, ou دارالسعاده اغاسى *dārusse'adè aghāci*. — Officiers de la cour ottomane ou agas de l'étrier impérial, ركاب اغالرى *rikiāb aghāleri*.

AGAÇANT, E, adj., نازلــو *nāzlu*, p.-t.; عشوه كر *'ychvè-guer*, p.

AGACE ou AGASSE, s. f. Voy. PIE.

AGACEMENT, s. m., قامشترمه *qāmachturma*. — des dents, ديــش قامشترلمه*ســی dich qāmachturilmaci*. — Mes dents sont agacées, ديشلرم قامشــدی *dichlerum qāmachty*.

AGACER, v. a., provoquer, قودورتمق *qyndurmaq*, قودورمــق *qoudourtmaq*, t.; تحريــك ا *tahrik it*, a.-t. — Chercher à plaire par des manières attrayantes, نازلنمق *nāzlanmaq*, جلوه كــر او *djilvè-guer ol*, p.-t.

AGACERIE, s. f., ناز وشيوه *nāzu chivè*, p.

AGALLOCHE, s. m., bois d'aloës, عود اغاجی *'oud aghādji*, a.-t.

AGAME, s. m., كرتــنكله جنسی *kertenkelè djinsi*, t.

AGARIC, s. m., غريقون *gharíqoun*, t.

AGASILLIS, s. m., arbrisseau, شجرة لاشــــق *chedjeretul-ouchaq*, a.

AGATHE, s. f., باباقوری *bābāqouri*, t.; عقيق يمانی *'aqyqy ïèmāni*, حجر يمانی *hadjeri ïèmāni*, a.

AGAVE, s. f., امريقدن بر جنس عود اغاجی *ameriqaden bir djins 'oud aghādji*, t.

AGE, s. m., ياش *ïāch*, t.; سنّ *sinn*, a. — Quel âge a-t-il? قــاچ ياشنده در *qātch ïāchinda dur*. — Il a vingt ans, يكرمی ياشنده در *ïèrmi ïāchinda dur*. — L'âge d'or, ايّــام نعيم وبركات *ïāmina'ïm u berekiāt*. — Le moyen-âge, époque historique, اعصار متواسطه يعنی اول ازمنه كه هجرة محمّديدن بدء ايدوب تا فتح قسطنطنيه وقتنه قدر ممتددر *'açāri mutevācitha, ï'ani ol ezmenè ki hidjreti mouhammedíden bed' idup tā fethi qosthanthiniè vaqtinè qadar mumtedtur*. — L'âge de l'enfance, ايّام صباوة *eïāmi sabāvet*, a.

AGÉ, E, adj., qui a tel âge, ياشلو *ïāchlu*, t. — Je ne vous croyais pas si âgé, اولقدر ياشلو ظنّ ايتمزايدم سزی *oqadar ïāchlu zann itmez idum sizi*. — Agé, avancé en âge, مسنّ *mou'inn*, a.; قوجه *qodja*, t.; ياشنی المش *ïāchini almich*. — C'est un homme âgé de soixante ans, التمش ياشنده بر ادمدر *altmich ïāchinda bir ademdur*. — Il est plus âgé que moi, بندن بيوكدر *benden buïuktur*. — Il est moins âgé que moi, بندن كوچكدر *benden kutchuktur*.

AGENCE, s. f., وكيللك *vekíllik*, a.-t.

AGENCEMENT, s. m., دوزمكلك *duzmeklik*, دوزش *duzich*, دوزن *duzen*, t.; ترتيب *tertíb*, نظــام *nizām*, a.

AGENCER, v. a., ajuster, دوزتمك *duzetmek*, دوزن ويرمك *duzen virmek*, اويدرمــــــق *ouïdurmaq*, يقشدرمق *ïāqychturmaq*, t.

AGENDA, s. m., يازار بوزار *ïāzār bozār*, احمق دفتری *ahmaq defteri*, t.

S'AGENOUILLER, v. réfl., چوكمك *tcheukmek*, ديز چوكمك *díz tcheukmek*, t.

Agent, s. m., tout ce qui agît, عامل *'āmil*, pl. عمّال *'ammāl*. — Celui qui fait les affaires d'une société, d'un individu, وكيل *vekīl*, pl. وكلا *vukèlā*, a.; كتخدا *ketkhouda*, v. كحيا *kiahīā, kiaïa*. — de change, صراف *sarrāf*, a.; اقچه دلالی *aqtchè tellāli*, t. — Agent politique, fonctionnaire public, مأمور *mè'mour*. — d'un consul dans les Échelles du Levant, ou vice-consul, قونسلوس وكيلی *qonçolos vekīli*.

Agglomération, s. f., اجتماع *idjtimā'*, تراكم *terākum*, جمع *djem' a*, يغن *ïghyn*, t.

Aggloméré, e, adj., جمع اولنمش *djem' olounmich*, a.-t.; يغلمش *ïghylmich*, t.

Agglomérer, v. a., جمع ا *djem' it*. — S'Agglomérer, - جمع او *djem' ol*, اولنمق *olounmaq*, a.-t. Voy. Amasser.

Agglutinant ou Agglutinatif, adj., اوكسه‌لو *euksèlu*.

Agglutination, s. f., بر ياره‌نك ياپشمسی - قپانمسی اوكسه‌لنمه *bir ïāranuñ ïāpichmaci, qapānmaci, euksèlenmè*, t.

Agglutiner, v. a., ياره‌يی تكرار ياپشترمق - بركيتمك *ïāraï tekrār ïāpichturmaq, berkitmek*. — S'Agglutiner, - ياره‌يی تكرار ياپشمق قبوقلنمق *ïāraï tekrār, ïapichmaq, qabouqlanmaq*, t.

Aggravant, e, adj., بيوك ايدن *büüuk iden*, t.; معظم *mou'azzem*, a.

Aggraver, v. a., بيوتمك *büütmek*, بدتر ا *bedter it*, p.-t. — une faute, un crime, بر كناهی بيوتمك *bir gunāhi büütmek*, t.

Agile, adj., prompt, چاپك *tchāpouk*, چالاك *tchālāk*, p. — Léger, خفيف *khafīf*, a.

Agilement, adv., چاپكلكله *tchāpoukliguilè*, p.-t.; سرعتله *sur'atilè*, a.

Agilité, s. f., چاپكلك *tchāpouklik*, p.-t.; سرعت *sur'at*, a.

Agio, t. de banque et de change, différence entre l'argent courant et l'argent de banque ou de change sur une même place, باش *bāch*, اقچه باشی *aqtchè bāchi*, t. — Bénéfice qu'on fait sur des espèces dont le prix est fixé par le gouvernement, كار *kiār*, باش *bāch*, t.; ربح *ribh*, a. — Dans une acception moins propre, quoique très-commune, intérêt de l'argent prêté, معامله *mou'amelè*. — Remise sur un paiement anticipé, ادا اولنه‌جق مبلغك تنزيل جزوی *edā olounadjaq, meblaghuñ tenzīli djuzvi*, a.-t.

Agiotage, s. m., مرابحة *murābahat*, a.

Agioter, v. n., اقچه باشی ايله مرابحت ا *aqtchè bāchi ilè murābahat it*, a.-t.

Agir, v. a., par action, ايشلمك *ichlèmek*, t.; عمل ا *'amel it*. — par mouvement, حركت اوزره او *harèket uzrè ol*, a.-t. — Négocier, s'employer, ايش كورمك *ich gueurmek*. — Produire un effet, opérer une impression, تأثير ا *te'cīr it*. — Agissant sur son esprit, ضميرنه تأثير ايدوب *zamīrinè te'cīr idup*. —

S'Agir, falloir, كرك او *guèrek ol.* — Il s'agit de partir, كتمك كرك *guitmek guèrek.* — Il s'agit, il est question entre nous de cela, لاقردیمز بو مادّه اوزرنك در *lāqyrdymuz, bou maddè uzerindè dur.*

Agissant, e, adj., ایشلییجی *ichlèïdji*, t.; عامل *'āmil*, a.

Agitateur, s. m., فتنه قوپاریجی *fitnè qopārídji*, t.; فتنه انگیز *fitnè engüiz*, p.; زوربا *zorbā*, t.

Agitation, s. f., secouement, mouvement, صالنمقلق *sālinmaqlyq*, دپرنش *teprenich*, صالنش *sālinich*, t.; حرکت *hareket.* — des flots, دکز دالغلنمه‌سی *deñyz dālghalanmaci*, t.; تموّج *temevvudj.* — Peine, tourment, اضطراب *izthyrāb*, a. — Trouble, tumulte, فتنه *fitnè*, اختلال *ykhtilāl*, فساد *feçād.* — Défaut, manque de calme, راحتسزلك *rāhatsyzlyk*, a.-t.

Agité, e, adj., en mouvement, صالنیش متحرّك *sālanmich*, t.; *mutèharrik.* — Troublé, tourmenté, راحتسز *rāhatsyz*, a.-t.; مضطرب *mouztharib*, بیحضور *bíhouzour.* — Ému, متأثر *mutè'esir*, a.

Agiter, v. a., remuer, صالمق *sālmaq*, دپرتمك *tepretmek*, t.; تحریك ا *tahrík it*, حرکته کتورمك *harèkètè guèturmek*, a.-t. — Remuer les liquides, چالقتمق *tchālqatmaq*, t. — une question, discuter, بحث ا *bahs it*, a.-t. — S'Agiter, دپرنمك *teprenmek*, چابالنمق *tchābālanmaq*, t.; حرکتلنمك *hareketlenmek*, حرکت اوزره *hareket it*, حرکت ا *hareket uzrè ol.* — Être discuté, مباحثه اولنمش *mubāhacè olounmich*, a.-t.

Aglactation, s. f. Voy. Allaitement.

Agnat, s. m., قاین *qāïn*, t.

Agnation, s. f., parenté, قرابت *qarābet*, a.

Agneau, s. m., قوزی *qouzou*, t. — Agneau pascal, حمل الله *hamloullah*, a. — Au figuré, une personne très-douce, بغایت ملایم *beghāïet mulāïmu* و مظلوم بر کمسنه *mazloum bir kimesnè.*

Agneline, s. f., قوزی یوکی *qouzou ïuñi*, t.

Agnelins, s. m. pl., قوزی دریلری *qouzou derílèri*, t.

Agnus-Castus, s. m., arbrisseau, بر نوع اغاججق *bir nev'y aghādjdjiq*, بش پرمق اوتی *bech parmaq oty*, آی تخمی *āï tokhoumy*, t.; اغناس *aghnās*, کف مریم *kefi meríem*, a.

Agonie, s. f., جان چکشمه‌سی *djān tchekichmèci*, صوك نفس *soñ nefes*, t.; نزع روح *nez'y rouh.* — Vive angoisse, عظیم اضطراب *'azímí izthirāb.* — Être à l'agonie, صوك نفس ویرمك *soñ nefes vírmek*, t.

Agonir, v. a., dire des injures, سوکمك *seuïmek*, t.

Agonisant, e, adj., جان چکشن *djān tchekichen*, t.; جان برلب *djān bèr leb*, p.

Agoniser, v. n., جان چکشمك *djān tchekichmek*, p.-t.

Agrafe, s. f., قوپچه *qoptcha*, t.

Agrafer, v. a., قوپچه‌لمق *qoptchialamaq*, توقه‌لمق *toqalamaq*, t.

Agraire, adj., تقسیم اراضیه دائر *taqsîmî erâziè dâïr*, a.-t.

Agrandi, e, adj., بیومش *büümich*, t.; ارترلمش *arturilmich*, t.

Agrandir, v. a., بیوتمک *büütmek*, بیوکلتمک *büültmek*, بیوک ا *büük it*, t. — Donner plus d'étendue, ارترمق *arturmaq*, توسیع ا *tevsy' it*, a.-t. — S'Agrandir, بیوکلنمک *büüklenmek*, ازدیاد بولمق *izdîâd boulmaq*, a.-t.

Agrandissement, s. m., بیومه *büümè*, ارتمقلق *artmaqlyq*, t.; ازدیاد *izdîâd*, توسیع *tevsy'*, a.

Agréable, adj., qui plaît, مقبول *maqboul*, a.; مقبوله کچر *maqboulè guetcher*, مطبوع *mathbou'*. — Particulièrement en parlant des choses et des personnes, خوش *khoch*, p.; لطیف *lathyf*, a. — D'un naturel agréable, لطیف مشرب *lathyf mechreb*. — Une personne agréable, خوش صحبت بر ذات *khoch sohbet bir zât*.

Agréablement, adv., لطافتله *lèthâfetilè*, a.-t.; بر خوشجه *bir khochdjè*, t.-p. — Avec plaisir et agrément, ذوق و صفا ایله *zevk u safâ ilè*, a.-t.

Agréer, v. n., trouver bon, agréable, حظ ا *hazz it*, a.-t.; بکنمک *beïenmek*, t.; خوشلنمق *khochlanmaq*. — Recevoir favorablement, قبول ا *qaboul it*. — Consentir, trouver bon, راضی او *râzi ol*, a.-t. — Faire agréer, بکندرمک *beïendurmek*. — Agréer, en t. de mar., équiper un vaisseau, کمی دونانمق *guèmi donâtmaq*, t.

Agréeur, s. m., qui agrée un vaisseau, سفینه لاتی وبرن *sèfînè alâti vîren*. — Sorte de courtier, سمسار مقولجی *simsâr maqoulèci*. — Ouvrier qui travaille le fil de fer, دمرتلی ایشلین ـ ایشجی *dèmirteli ichlèïen, ichdji*, t.

Agrégation, s. f., assemblage, اجتماع *idjtimâ'*, a.; قاتش *qâtich*. — Amas de choses, مجموعه *medjmou'a*, a.; یغین *îghyn*, t. — Réception, admission dans un corps, une compagnie, قبولیت *qaboulîet*, ادخال *idkhâl*, a.

Agrégé, s. m., en droit, en médecine, suppléant d'un professeur, ملازم *mulâzim*. — Médecin reçu au collège de médecine, مدرسهٔ طبابتك مقبول اولمش اولان حکیم *medrèceï thybâbettè maqboul olmych olân hekîm*, حکیملرك زمره‌سنه معدود اولان *hekîmleruñ zum reinè ma'doud olân*, a.-t.

Agréger, v. a., recevoir, admettre, ارایه الحق *arâïè almaq*, t.; ادخال ا *idkhâl it*. — S'Agréger, v. pr., بر جماعته کیرمک *bir djemâ'atè guîrmek*, a.-t.

Agrément, s. m., approbation, consentement, رضا *rizâ*. — Avec l'agrément, le consentement du souverain, پادشاهك حسن رضاسی اوزره *pâdichâhuñ husni rizâci uzrè*. — Bonne grâce, air qui plaît, manières qui agréent, لطافت *lethâfet*. —

Chose agréable, ذوقلو شی *zevqlu cheï.* — Plaisir, sujet de satisfaction, حظ *hazz*, ذوق *zevq*, ذوق و صفا *zevq u safā.* — Amusement, اکلنجه ایگلندجه *eïglendjè*, نزهت *nuzhet.* — Ornement, زینت *zïnet*, a.

Agrès, s. m. pl., بر سفینه‌نك دوناتمه‌سنه لازم کلان جمیع لاتی *bir sefïnènuñ donatmācinè lāzim guelen djèmï' alāti*, t.

Agresseur, s. m., اوّل اوران *evvel ourān*, باصیجی *bācídji*, t.; صائل *sāïl*, a. — Repousser l'agresseur, دفع صائل ایتمك *def'y sāïl it*, a.-t.

Agression, s. f., باصقن *bāsqoun*, t.; صولت *savlet*, هجوم *hudjoum*, a.; الك هجوم *ilk hudjoum*, t.-a.

Agreste, adj., ییبانی *ïabāni*, t.; صحرایی *sahrāï*, برّی *berri*, a.

Agricole, adj., adonné à l'agriculture, زراعته مشغول *zirā'at ilè mechghoul.* — Relatif à l'agriculture, زراعته دائر *zirā'atè dāïr*, a.-t.; زارع *zāry'*, فلاحی *fellāhi*, a.

Agriculteur, s. m., زراعت ایدیجی *zirā'at idídji*. Voy. Cultivateur.

Agriculture, s. f., زراعت *zirā'at*, فلاحة *felāhat*, حراثت *harācet*, a.; چفتجیلك *tchiftdjïlïk*, t.

S'Agriffer, v. pron., طرنق ایله یاپشمق - طوتنمق *thyrnaq ilè ïāpichmaq, thoutounmaq*, t.

Agripaume, s. m., plante, فراسیون القلب *ferācioun ul-qalb*, a.

Agripper, v. a., قاپمق *qāpmaq*, پنچه‌لمك *pentchèlèmek.* — S'Agripper, پنچه‌لنمك *pentchèlenmek*, t.

Agronome, adj. et s. m., versé dans la science de l'agronomie, فنّ زراعتك ماهر *fenni zirā'attè māhir.*

Agronomie, s. f., théorie de l'agriculture, علم زراعت *'ylmi zirā'at*, علم الفلاحة النظری *'ylm ul-felāhāt innazari*, a.

Aguerri, e, adj., محاربه کورمش *mouharèbè gueurmuch*, t.; جنك آزموده *djenk āzmoudè*, p.; جنکه اوکرنمش *djenguè eugrenmich*, t. — Il n'est pas aguerri, جنك احوالن بیلمز *djenk ahvāli bïlmez.*

Aguerrir, v. a., جنکه الشترمق *djenguè alichturmaq.* — S'Aguerrir, جنکه الشمق *djenguè alichmaq.* — S'habituer, الشمق *alichmaq.* — Prendre courage, غیرته کلمك *ghaïretè guelmek*, a.-t.

Aguets, s. m. pl., lieux pour guetter (vieux mot); être aux aguets, se mettre aux aguets, فرصتی کوزتمك *fourçati gueuzetmek*, a.-t.; پوصوده ـ کمینك او *pouçouda, kemindè ol*, p.-t.; پوصوده طورمق *pouçouda dhourmaq*, t.

Ah! interject., اه *āh*, واه *vāh*, وای *vāï*, a.-t.

Aheurtement, s. m., عناد *'ynād*, a. Voy. Obstination.

S'Aheurter, v. pr., pour s'obstiner, s'opiniâtrer. Voyez ces mots.

Ahuri, adj., شاشقن *chāchqun*, شاشمش *chāchmich*, t.; مبهوت *mebhout*, a.; بیهوش *bïhouch*, p.

Ahurir, v. a., fam., شاشرمق *châchyrmaq*, t.; بيهوش ا *bîhouch it*. — S'Ahurir, شاشمق *châchmaq*, i.; سرسم اول *sercem ol*, p.-t.

Aide, s. f., secours, assistance qu'on donne à quelqu'un, ياردم *ïârdum*, t.; مدد *meded*, عون *'avn*, اعانت *y'ânet*, معاونت *mou'âvenet*.

Aide, s. m., celui qui aide à un autre, le seconde, ياردمجى *ïârdumdji*, t.; معين *mou'în* (ce mot signifie également aide-de-camp). — Aide, lieutenant, adjoint, ملازم *mulâzim*, a. — Aide de cuisine, اشجى يماغى *achdji ïamâghy*, t.

Aider, v. a., ياردم ا *ïârdum it*, t.; اعانت ا *y'ânet it*, امداد ا *imdâd it*, a.-t. — Venir en aide, porter secours, ياردم يتشترمك *ïârdum ïètichturmek*. — S'Aider, se porter mutuellement secours, ياردملشمق *ïârdumlachmaq*, t.; بر برنه معاونت ا *bir birinè mou'âvenet it*, a.-t. — Faire usage, se servir, قوللنمق *qoullanmaq*, t.

Aides, s. f. pl., subsides sur les boissons pour *aider* à soutenir les dépenses de l'état, مشروبات رسوماتى *mechroubât rouçoumâti*, a.-t.

Aïdin (Guzel-Hyçar), ville de l'Asie-Mineure, ايدين كوزل حصار *aïdîn guzel hyçâr*.

Aïe! interjection qui marque la douleur, هاى *hâï*, p.; واه *vâh*, t.

Aïeul, s. m., pl. Aïeux, بيوك اتا *buïuk atâ*, دده *dèdè*, t.; جدّ *djedd*, pl. a. اجداد *edjdâd*.

Aïeule, s. f., بيوك انا *buïuk anâ*, t.; جدّة *djeddè*, a.

Aigle, s. m., oiseau, قرتال *qartâl*, قره قوش *qara qouch*, t.; نسر *necir*, pl. a. نسور *nuçour*. — L'aigle (constellation), نسر *necir*, نسر طائر *nesr thâïr*. — Pierre d'aigle, حجر الولادة *hadjer el-vulâdet*. Voyez Aélite.

Aigle, s. f., étendard, بيراق *baïrâq*, t.

Aiglon, s. m., قرتالجق *qartâldjiq*, قرتال ياوروسى *qartâl ïâvrouçou*, t.

Aigre, adj., acide, اكشى *ekchi*, ترشى *turchu*. — S'Aigrir, tourner à l'aigre, اكشيمك *ekchîmek*. — Aigre, en parlant de l'humeur, du caractère, سرت *sert*, t.

Aigre de Cèdre, s. m., برجنس ليمون صويى *bir djins limoun souï*, t.

Aigre-Doux, adj. m., Aigre-Douce, fém., مبخوش *maïkhoch*, p.

Aigrefin, s. m. Voyez Escroc.

Aigrefin, s. m., poisson, اشك بالغى *echek bâlyghy*, t.

Aigrelet, adj., اكشيجه *ekchîdjè*, t.

Aigrement, adv., سرتلكله *sertlyguilè*, t.

Aigremoine, s. f., plante apéritive, قاسق اوتى *qâçyq otï*, t.; غافث *ghâfsys*, غافت *ghâfyt*, a.

Aigremore, s. m., charbon pulvérisé pour le feu d'artifice, كمور توزى *kumur tozy*, t.

Aigrette, s. f., oiseau, بالقجل *bâlyqtchil*, t. — Panache, سرغوج

sarghoudj. — du sultan, زلف *zulf*. — des soldats turcs, espèce de décoration qui ne se portait autrefois qu'à l'armée, چلنك *tchelenk*, t.; — Léger bouquet de pierres précieuses, aigrette du chah de Perse, چكه *tchekè*, p.

Aigreur, s. f., qualité de ce qui est aigre, اكشيلك *ekchílik*, t.; ككره‌لك *kèkrèlik*. — Amertume, disposition à se fâcher, سرتلك *sertlik*, t.; خشونت *khouchounet*, a.

Aigri, e, adj., passé à l'aigre, اكشى *ekchi*, اكشيلنمش *ekchílenmich*. — Irrité, كوجنمش *gudjenmich*, كوسلو *kuslu*, t.

Aigrir, v. a., rendre aigre, اكشتمك *ekchitmek*. — Irriter, كوجندرمك *gudjendurmek*, طارلتمق *dhāryltmaq*. — S'Aigrir, devenir aigre, اكشيمك *ekchímek*. — S'irriter, طارلمق *dhārylmaq*, كوجنمك *gudjenmek*, t.

Aigu, e, adj., pointu, سورى *sivri*, اوجلو *oudjlu*, كسكين *keskín*, t. — Douleur aigue, وجع شديد *vèdjaï chedíd*. — Maladie violente, مرض سانجى *sāndji*, مرض شديد *marazi chedíd*, مرض حاد *marazi hādd*. — Angle aigu, زاوية حاده *zāvièï hāddè*, a. — Un son aigu, قتى بر اواز *qati bir avāz*.

Aiguade, s. f., eau douce pour les vaisseaux, كميلر ايچون طتلو صويى *gùèmíler itchoun thatlu souï*, t. — Lieu où l'on prend l'eau, طتلو صويى چقره‌جق ير *thatlu souï tchiqaradjaq ïer*, t.

Aiguière, s. f., ابريق *ibryq*, t.

Aiguiérée, s. f, plein une aiguière, بر ابريق مقدارى *bir ibryq myqtāri*, بر ابريق طولوسى *bir ibryq dholouçou*, t.

Aiguillade, s. f., اوكندره *eugundurè*, t.

Aiguille, s. f., outil pour coudre, اكنه *ignè*, t.; ابره *ibrè*, a. — de montre, ساعت عقربى *sā'at 'aqrebi*. — à coudre de la grosse toile, چوالدوز *tchuvāldouz*. — De fil en aiguille, adv., دره‌دن دپه‌دن *derèden tepèden*, t.

Aiguillée, s. f, longueur de fil, de soie pour l'aiguille, بر اكنه ايپلك *bir ignè iplík ïākhod*, ياخود ايپك *ipek*, t.

Aiguillette, s. f., باغ *bāgh*, شريت *cherít*, t.

Aiguillier, s. m., اكنه قابى *ignè qābi*, t.

Aiguillière, s. f., بر جنس بالق اغى *bir djins bālyq aghy*, t.

Aiguillon, s. m., دورتى *deurti*. — d'une boucle, توقه دلى *toqa dili*. — Bâton pointu, اوكندره *eugundurè*, *euguèndurè*, t. — Dard d'insecte, نيش *nîch*, p. — d'abeille, آرو نيشى *árou nîchi*. — de la chair, غلبهٔ شهوت *ghalebèï chehvet*, نفس امّاره *nefsi emmārè*, a.

Aiguillonner, v. a., دورتمك *deurtmek*. — Exciter, animer, تحريص *tahrîz*, تحريك *tahírk it*, a.-t.

Aiguisement, s. m., بلتمه *biletmè*, t.

Aiguiser, v. a., بلمك *bilèmek*, بلتمك *biletmek*, سوربلتمك

sevrîltmek, t.; كسكين ا *keskîn it*, a.-t.

Ail, s. m., صرمساق *saremsāq*; pl. Aux, صرمساقلر *sarymsāqlar*. — Une tête d'ail, بر باش صرمساق *bir bāch sarymsāq*. — Une gousse d'ail, بر ديش صرمساق *bir dîch sarymsāq*.

Aile, s. f., قناد *qanād*, t.; جناح *djenāh*, a. (fait au pl. a. اجنحة *edjnihat* et جنح *djunh*); پر *per*, بال *bāl*, p.

Ailes de bâtiment, s. f. pl., بنانك ايكى طرفى *binānuñ iki tharafi*. — Une des ailes, بنانك بر طرفى *binānuñ bir tharafi*, t.-a.; دائره *dāïrè*, a.

Ailes d'une armée, s. f. pl., عسكرك قنادلرى *'askeruñ qanādleri*, جناحين *djenāheïn*. — Une seule aile, قول *qol*. — droite, صاغ قول *sāgh qol*, t.; ميمنه *meïmenè*, a. — gauche, صول قول *sol qol*, t.; ميسره *meïcirè*, a.

Ailé, e, adj., قنادلو *qanādlu*, t.

Aileron, s. m., قنادك اوجى *qanāduñ oudju*, قنادجق *qanādjyq*, t.

Aillade, s. f., sauce à l'ail, ترەتور *terètor*, t.

Ailleurs, adv., غير يره *ghaïr ïèrè*, بشقه يرده *bachqa ïerdè*. — D'ailleurs, بشقه يردن *bachqa ïerden*. — D'ailleurs, de plus, en outre, بوندن بشقه *boundan bachqa*, بوندن ماعدا *boundan mā 'edā*.

Aimable, adj., سوپلجك *sevileljek*, سوكولو *sevgulu*, دلبر *dilber*, p.; محبوب *mahboub*, a; محبتلو *mouhabbetlu*, a.-t.

Aimant, adj., سوجى *sevidji*, t.; محبته مائل *mouhabbetè māïl*, a.

Aimant, s. m., pierre, minéral ferrugineux qui attire le fer, دمر قپان *dèmir qapān*, t.; مقناطيس *miqnāthys*, a. — Pierre d'aimant, مقناطيس طاشى *myqnāthis thāchi*, حجر مغنطيس *hadjeri myghnāthys*, a.

Aimanter, v. a., مقناطيسله *myqnāthicilè surmek*, مقناطيسلمق *miqnāthislamaq*, a.-t.

Aimé, adj., محبوب *mahboub*, a.; سولمش *sevilmich*, سومش *sevmich*, t.

Aimer, v. a., avoir de l'affection pour un être, سومك *sevmek*, t.

Aimer, prendre plaisir à, حظ ا *hazz it*, a.-t. — Être amoureux de, عاشق او *'āchyq ol*, a.-t.

S'Aimer, s'entr'aimer, سوشمك *sèvichmek*.

S'Aimer soi-même, كندى كندينى سومك *guendi guendini sevmek*, كندوبى سومك *guenduïi sevmek*, t.

Aîne, s. f., قاسق *qāçyq*, t.

Aîné, adj, بيوك *buïuk*. — L'aîné des enfans, اوغللرك اولوسى *oghoulleruñ olouçou*, t.; الك اولاد *ilk evlād*, t.-a. — Le frère aîné, بيوك قرداش *buïuk qardāch*, t.

Aînesse, s. f., الك اولادلق *ilk evlādlyq*, نخستزاده لك *nukhustzādèlik*, p.-t.

Ainsi, adv., de cette façon, شويله *cheuïlè*, بويله *beuïlè*, بو وجهيله *bou vedjhïlè*. — C'est ainsi, بويله در *beuïlè dur*. — S'il en est ainsi, بويله ايسه *beuïlè icè*. — Qu'il en soit ainsi, soit, بويله اولسون *beuïlè olsoun*. — Par conséquent, كذلك *kèzalikè*. — C'est pourquoi, لاجل ذلك *liedjli zalikè*, a. — Or, ainsi donc, امدى *imdi*, t.; بويله جه *beuïlèdjè*. — Ainsi soit-il, je le souhaite, امين ان شا الله *amïn, inchāllah*, a.

Air, s. m., fluide, température, هوا روزكار *havā, rouzguiār*. — L'air est pesant, هوا ثقيلدر *havā saqyldur*. — Il ne fait pas d'air, هيچ روزكار يوقدر *hitch rouzguiār ïoqtur*.

Air, façon, manière, طورو حركت *thavru hareket*, a.-t.; ادا طور *edā, thavr*, a. — Avoir l'air, ressembler à quelqu'un, بكزمك *beñzèmek*. — Il a l'air d'un honnête homme, اهل عرض ادمه بكزر *ehli'yrz ademè beñzer*. — En l'air, sans fondement, اصلى فصلى يوق *asly fasly ïoq*. — Propos en l'air, بوش لاقردى *boch lāqyrdy*. — Il a son air, il lui ressemble, اكا بكزر *aā beñzer*.

Air, suite de tons qui composent un chant, پرده *perdè*, p.; رقم *raqam*, مقام *maqām*, a.

Airain, s. m., cuivre rouge, پرنج *pirindj*, p.; نحاس احمر *nouhās ahmer*, a.

Aire, s. f., خرمن *khyrmen*, vulg. حرمان *harmān*, t.

Airée, s. f., quantité de froment contenue dans une aire, بر خرمن مقدارى بغداى *bir khyrmen myqtāri boghdāï*, t.

Airelle, s. f., يبان مرسينى *ïabān mersïni*, t.

Airer, v. n., faire son nid (vieux mot), يوالمق *ïouvālamaq*, t.

Ais, s. m., تخته جك *takhtadjik*, پداوره *pèdāvra*, t.

Aisance, s. f., facilité, قولايلق *qolāïlyq*. — Commodité, وسعت *vus'at*, حضور *houzour*, a.; يسر *ïusr, ïuçur*. — Fortune, زنكينلك *zenguïnlik*, مالولق *māllulyq*. — Douceur, tranquillité de la vie, رفاهة *refāhet*, رفاهيت *refāhïet*, a.; خوشحال *khoch hāl*. — Jouir de cette aisance, خوشحال او *khoch hāl ol*, حالى خوش او *hāli khoch ol*. — Lieux d'aisances, اياق يولى *aïāq ïolou*, t.; ادبخانه *edebkhānè*, p.; ممشا *mimchā*, a.

Aise, s. f. Voyez Contentement, Satisfaction.

Aise, commodité, aisance, s. f., حضور *houzour*, راحت *rāhat*, a. — Être à son aise, حضورايله اوتورمق *houzourilè otourmaq*, راحتلق *rāhatlyq*, سورمك *surmek*. — A l'aise, commodément, sans peine, راحتله *rāhatlè*, زحمتسز *zahmetsyz*, a.-t.; انى قونى *eni qonou*. — Avoir de la fortune, زنكين او *zenguïn ol*.

Aisé, adj., facile, قولاى *qolāï*, t.; آسان *āçān*, p.

Aisé, assez riche, مالو *māllu*, a.-t.; اوسط الحال *avsath ul-hāl*, a.

Aisément, adv., قولايلغله *qolāïlyghilè*, قولايجه *qolāïdjè*, وجه سهولت ايله *vedjhi açān ilè*,

بالتسهوله *souhoulet ilè*, a.-t.; ايله *bissouhoulè*, a.

Aisselle, s. f., قولتق *qoltouq*, t.; بغل *baghal*, p.

Ajourné, adj., ايرتلنمش *irtèlenmich*. — Assigné, محكمه يه دعوت اولنمش *mehkemèï d'avet olounmich*, a.-t.

Ajournement, s. m., عوق *'avq*, تأخير *tākhyr*; تراخی *terākhy*, a.

Ajourner, v. a., ايرتلمك *irtèlèmek*, بشقه كونه صالمق *bachqa gunè sālmaq*, فردايه صالمق *ferdāïè sālmaq*, t.

Ajouter, v. a., قاتمق *qātmaq*, قوشمق *qochmaq*. — Joindre, ضمّ ا *zamm it*. — foi à....., croire, اعتقاد ا اتانمق *inānmaq*, *y'tiqād it*, a.-t.

Ajustement, s. m., action d'ajuster, دوزن *duzen*, ترتيب *tertīb*, a. — Parure, زينت *zīnet*, a.

Ajuster, v. a., rendre juste au poids, تماملامق *tèmāmlāmaq*, t.; تمام ا *temām it*, a.-t. — Égaliser, اوبدرمق *ouïdourmaq*, t.; تسويه ا *tesvïè it*. — Ordonner, rendre propre à .., ياقشترمق *ïāqychturmaq*, اوبدرمق *ouïdourmaq*, دوزمك *duzmek*, برابرلمك *berāberlemek*, دوزلتمك *duzeltmek*. — Viser, نشان آلمق *nichānlamaq*, نشانلمق *nichān âlmaq*, p.-t. — Parer, embellir, زينتلمك *zīnetlèmek*, تزيين ا *teziin it*, a.-t.

S'Ajuster, v. réfl., se parer, زينتلنمك *zīnetlenmek*.—Se préparer, حاضرلنمق *hāzirlanmaq*, a.-t. — Convenir, cadrer, اويمق *ouïmaq*, يقشمق *ïaqychmaq*, t.

Ajustoir, s. m., balance où l'on pèse les monnaies avant de les frapper, ضربخانه ده استعمال اولنان پاره ترازوسی *zarb khānèdè istʼymāl olounān pāra terāzouci*, t.

Akkerman, ville de la Bessarabie, اق كرمان *aq kermān*, connue particulièrement par le traité du 7 octobre 1826 entre la Russie et la Porte ottomane.

Akyssar, ville de l'Anatolie, اق حصار *aq hyçār*.

Aladja, s. f., sorte d'indienne qui se fabrique à Magnésie, الاجه *alādja*, t.

Alambic, s. m., انبيق *embïq*, a.

Alambiquer, v. a., fatiguer l'esprit, جانه ثقلت ويرمك *djāna syqlet vïrmek*, a.-t.

S'Alambiquer, v. réfl., s'épuiser l'esprit par une recherche obstinée de subtilités, موشكافلك ا *mouchikiāflik it*, p.-t.

Alambiqué, adj., trop subtil, trop recherché, مدقق *moudaqqyq*, a.

Alarguer, v. n., t. de marine, prendre, gagner le large, الارغه ا *alārgha it*, t.

S'Alarguer, v. réfl., s'éloigner d'une côte, قره دن اوزنمق *qaraden ouzanmaq*, t.

Alarme, s. f., crainte, قورقو *qorqou*, دترش *titrich*. — Bruit, cri de détresse, پوتيره *potyra h*, ولوله *velvèlè*, كورلدی *geurultï*,

باتردی *bātyrdy*. — Donner l'alarme, کورلدی ـ ولوله براقمق *gueurultу, velvèlè brāqmaq*, t. — Fausse alarme, مغلطه *maghlatha*, a.-t.

ALARMER, v. a., قورقوتمق *qorqoutmaq*, t.

S'ALARMER, v. réfl., قورقمـــق *qorqmaq*, شاشمق *chāchmaq*, t.

ALARMISTE, s. m., اراجیـــف خبرلر ویرنجی *arādjīf khaberler viridji*, a.-t.; اراجیف صاحبی *arādjīf sāhibi*, a.-t.

ALBANAIS, s. et adj., ارناود *arnāoud*, t.

ALBANIE, prov. turque, ارناود ارناودلق ولایتی *arnāoud vilāïeti, arnāoudlyq*, t.

ALBATRE, s. m., اق مرمر *aq mermer*, صو مرمری *sou mermeri*, t.

ALBUGO, s. m., taie sur l'œil, کوز بیاضنه عارض اولان لکـــه *gueuz beïāzinè 'āriz olān lekkè*, t.

ALBUM, s. m., مجموعه *medjmou'a*, a.

ALBUMINE, s. f., substance semblable au blanc d'œuf, یمورطه اغینه بکزین نسنـــه *ioumourtha aghyna benzèïen nesnè*, t.

ALCADE, s. m., juge en Espagne, اسپانیده قاضی تسمیه‌سی *ispāniada qāzi tesmîèci*, a.-t.

ALCALI, s. m., sel tiré de la soude, قالیه ملحی *qālia melhy*, قلی *qalı*, a.-t.

ALCALI volatil, نشادر روحی *nechādir rouhi*, a.-t.

ALCALIN, E, adj., قالیه ملحنه دائر *qālia melhinè dāïr*, a.-t.

ALCALISER, v. a., قالیه ملحئی استخراج ا *qālia melhyi istikhrādj it*.

ALCÉE, s. f., espèce de mauve sauvage, بیان ابم کومجینك جنسی *ïabān èbem gumèdjínuñ djinsi*, t.

ALCHIMIE, s. f., الکیمیا *alkimîā*, کیمیای باطل *kimiāï bāthyl*, a.

ALCHIMILLE, s. f., pied de lion (plante), شیرپا اوتی *chírpā oty*, p.-t.; ارسلان پاچه‌ســـی *arslān pātchāci*, t.; رجل الاسد *redjl ul-èced*, لوف السباع *levful-sebā'*, a.

ALCHIMIQUE, adj., کیمیایـــی *kimiāïi*, کیمیای باطله دائر *kimïāï bāthilè dāïr*, a.-t.

ALCHIMISTE, s. m., کیمیاکر *kimiāguer*, p.

ALCIBIADIUM, s. m., nom de la vipérine (plante), انکرك اوتی *enguèrek oty*, t.; یبان لسان ثـــور *ïabān liçāni sor*, t.-a.

ALCOHOL, s. m., poudre très-fine, کحل *kohl*, توتیا *toutiā*, سرمه *surmè*. Voyez COLLYRE.

ALCOHOL, esprit de vin pur, راقی روحـــــی *rāqy rouhi*, t.-a.; روح العرقی *rouh ul-araqy*, a.

ALCOHOLISER, v. a., تـــوزه انجه *tozè deundurmek*, دوندرمك توز کبی ازمك *indjè toz guibi ezmek*, t.

ALCORAN. Voyez CORAN.

ALCÔVE, s. f., یتاق یری *ïātaq ïèri*, t.

ALCYON, s. m., مارتی *mārti*, مارتی قوشی *mārti qouchi*, t.

ALDEBARAN, s. m., étoile, الدبران *aldeberān*, a.

Alègre, adj., شن *chen*, كولر *guler* يوزلو *üuzlu*, شوخ *choukh*, p.; مسرور *mesrour*, a.

Alègrement, adv., شنلكله *chenlikle*, t.; سرور ايله *surourilè*, a.-t.

Alène, s. f., بيز *bïz*, t.

Alénois (cresson), adj., بر نوع تره اوتى *bir nev'i tèrè oty*, t.

Alentour de, adv., چوره *tchevrè*. — Tout à l'entour, چپ چوره *tchep tchevrè*, طولايندك *dholāïndè*, اطرافيك *ethrafiè*, a.-t.

Alentours, s. m. pl., les environs, بر يركث اطرافلرى *bir ïèruñ ethrāfleri*, t.

Alentours, ceux qui vivent habituellement avec quelqu'un, اشنالر *achināler*, اصحاب *ashāb*, a.

Alep, v. de Syrie, حلب *haleb*; et avec le surnom, حلب الشهبا *haleb echchehbā*.

Alépin, s. et adj., natif d'Alep, حلبى *halebi*.

Alerte, adj., چاپك *tchāpouk*, t.; حاضر باش *hāzyr bāch*, اوبانق *ouïānyq*, t.

Alerte. Voyez Alarme.

Alerte, interj. ou adv., debout, sur vos gardes, حاضر اول *hāzyr ol*, قالق *qālq*, هايدى *hāïdè*, t.

Alévin, s. m., انجه بالقلر *indjè bālyqler*, t.

Alexandre, n. pr., اسكندر *iskender*.

Alexandrette, ville de Syrie, اسكندرون *iskenderoun*.

Alexandrie, v. d'Ég., اسكندريه *iskenderiè*.

Alexis, n. pr., رشا *rachā*, a.

Alezan (cheval), adj., آل ات *āl āt*, قولا اتى *qoulā ati*, t.

Alèze, s. f., خسته يتاغنلك *khasta ïatāghinda qonilān tchārchafdjiq*, t.

Alfonsin, s. m., instrument de chirurgie pour tirer les balles, بدن انساندن تفنك فندغنى چقره جق جراح التى *bedeni insānden tufinq fondoughyni tchyqaradjaq djerrāh aleti*, t.

Algarade, s. f., سوكش *seuïuch*, t.; بد معامله *bed mou'āmelè*, p.-a.

Algèbre, s. f., الجبر *aldjebr*, الجبره *aldjebrè*, a.; علم الجبر والمقابله *'ylm uldjebr vel-muqābelè*.

Algébrique, adj., جبرى *djèberi*, a.

Algébriste, s. m., علم الجبره آشنا *'ylmul-djeberè āchinā*, t.

Alger, ville de Barbarie, جزاير *djèzāïr*. — L'ancienne régence d'Alger, جزاير اوجاغى *djèzāïr odjāghy*, t.

Algérien, s. et adj., جرايزلو *djèzāïrlu*, a.-t.

Algue, s. f., دكز اوتى *deñiz oty*, دكز ارشتەسى *deñiz erichtèci*, t.

Alibi, s. m., présence dans un lieu autre que celui indiqué, اشارت اولنماندن غيرى بر يرده حاضر بولنمسى *ichāret olounānden ghaïri bir ïerdè hāzir boulounmaci*.

Aliboron, s. m., ignorant, جاهل كمسنه *djāhil kimesnè*, a. — Homme qui fait l'important, فورتەجى *fortadji*.

ALIDADE, s. f., règle pour mesuser les angles, زاویه جدولی *zāviè djedveli*, a.-t.

ALIDADE, aiguille de cadran, عقرب *'aqreb*, a.

ALIDES, s. m. pl., descendans d'Ali, علوی *'alevi*, pl. علویان *'alevīān*; اهل البیت *ehl ul-beït*, a.

ALIÉNABLE, adj., جائز البیع *djāïz ul-be'i*, a.; صاتمه‌سی جائز *sātmaci djāïz*, t.-a.

ALIÉNATION, s. f., vente, بیع *beï'*, a.

ALIÉNATION de l'esprit, folie, دلیلک *delīlik*, t.; جنون *djunoun*, a.

ALIÉNATION des esprits, تباعد *tebāïdi khavāthyr*, خلق عوامک *khalq 'aduvèti*, عداوتی خوشنودسزلکی *'avamuñ khochnoud syzlygui*, a.-p.-t.

ALIÉNÉ, E, adj., vendu ou cédé à un autre, غیره ویرلمش - صاتلمش *ghaïrè vīrilmich*, *sātilmich*. — Biens aliénés, غیره صاتلمش اموال *ghaïrè sātilmich emvāl*, t. — Aliéné d'esprit, مجنون *medjnoun*, a.

ALIÉNER, v. a, vendre, صاتمق *sātmāq*, بر ملکی یاصاتمق یاخود بر غیری کهسنه اوزرنه حواله ا *bir mulki īā sātmaq, īākhod bir ghaïri kimesnè uzerinè havālè it*. — Rendre fou, دلی ا *deli it*, دلورتمک *dèlurtmek*, چلدرمک *tcheldurmek*, مجنون ا *medjnoun it*, a.-t.

ALIGNEMENT, s. m., action de mettre en rangs, تصفیف *tasfyf*. — Redressement, تسویه *tasvïè*, a.; طوغرلتمه *dhoghroultma*, t. — Terme de commandement, طابور اولدجق *thābour oladjaq*. — A droite alignement, صاغه طابور اولدجق *sāgha thābour oladjaq*.

ALIGNER, v. a., mettre en rangs, صره اوزره دیزمک *dīzmek*, بر دیزی اوزره صره دیزمک *sirā uzrè dīzmek*, تصفیف ا قومق *bir dīzi uzrè qomaq*, صف بغلتمق *tasfīf it*, *saf baghlatmaq*. — Aligner des troupes, طابور دیزمک *thābour dīzmek*, t.

S'ALIGNER, v. réfl., دیزلمک *dīzilmek*, t.; صف بغلمق *saf baghlamaq*, a.-t.

ALIMENT, s. m., nourriture, طعام *tha'ām*, a.; یمجک *īèmèdjek*, t.; غدا *ghydā*, قوت *qout*, a. — Alimens, plur., du corps, غدای جسمانی *ghydāï djesmāni*. — spirituels, غدای روحانی *ghydāï rouhāni*, قوت روح *qouti rouh*, a.

ALIMENTAIRE, adj., destiné pour les alimens, غدایی *ghadāïi*. — Pension alimentaire, دیرلک *dīrlik*, t.; معیشه *m'aïchet*, معاش *me'āch*, نفقه *nafaqa*, a.

ALIMENTER, v. a., بسلمک *beslèmek*, t.; اطعام ا *yth'ām it*, a.-t.

ALINÉA, s. m., سطرك ابتداسی *sathruñ iptidāci*, a.-t.

ALIQUANTE (partie), adj., terme de mathématiques, عدد متباین *'adedi mutebāïn*, a.

ALIQUOTE (partie), adj., terme de mathématiques, عدد متداخل *'adedi mutedākhyl*, a.

ALITER, v. a., یتاغه قومق *ïatāgha qomaq*, خسته یاتدرمق *khasta*

ïātturmaq, t. — S'Aliter, v. réfl., صاحب فراش او *sāhyb firāch ol*, a.-p.-t.

Alité, adj., صاحب فراش *sāhyb firāch*, a.-p.

Alizari, s. m., racine sèche de garance, قورو قزل بویا کوکی *qourou qyzil boïā keuki*, t.

Alizés (vents), réguliers, بحر محیطده نامتغیّر روزکارلر *bahri mouhytthe nāmuteghaïir rouziguiārlar*.

Alize, s. f., دوم *divim*, نبق *nabaq*, a.

Alizier, s. m., دویم *devim*, نبق اغاجی *nabaq aghādji*, t.

Alkekendje ou Coqueret, s. m., herbe, کاکنج *kiākendj*, a.

Alkermès, s. m., confection, قرمز معجونی *qyrmiz m'adjouni*, a.-t.; معجون القرمز *m'adjoun ulqyrmiz*, a.

Allaitement, s. m., امزرش *emzurich*, t.; ارضاع-رضاع *irzā'-rizā'*, رضاعت *rizā'at*. a.

Allaiter, v. a., امزرمك *emzurmek*, سود ویرمك *sud vírmek*, ممه ویرمك *mèmè vírmek*, t.; ارضاع ا *irzā' it*, a.-t. — Allaiter un enfant, چوجوغه ممه ویرمك *tchodjougha mèmè vírmek*.

Allant, s. m., کیدن *guíden*.— Les allans et les venans, s. pl., کلوب کیدنلر *guèlup guídenler*, t.; آمد شد ایدنلر *âmed chud idenler*, p.-t.; کشت و کذار ایدنلر *guecht u guzār idenler*, p.-t.

Allécher, v. a., داداندرمق *dādāndurmaq*, t.

Allée, s. f., passage entre deux murs, ایکی دیوارك اراسنده کی یول *iki divāruñ arāsinda ki ïol*. — d'arbres, اغاجلق یول *aghādjlyq ïol*, t.

Allées et venues, s. pl., کلش کیدش *guèlich guidich*, t.; کشت و کذار *guecht u guzār*, p.

Allégation, s. f., ایراد *irād*, تقریر *teqryr*, نقل *naql*, a.

Allége, s. m., بیوك فلوقه *buïuk fulouqa*, ماونه *māona*, t.

Allègement, s. m., تخفیف *takhfíf*, a.

Alléger, v. a., ییکیلتمك *ïiñiletmek*, t.; تخفیف ا *takhfíf it*; تقلیل ا *taqlíl it*, a.-t.

Allégir, v. a., تقلیل ا *taqlíl it*, a.-t.; هر طرفدن ازالتمق *her tharaftan azāltmaq*, t.

Allégorie, s. f., تمثیل *temsíl*, مجاز *medjāz*, a.; استعاره *isty'ārè*, کنایه *kināïè*, a.

Allégorique, adj., مجازی *medjāzi*, a.

Allégoriquement, adv., کنایه ایله *kināïè ilè*, تمثیل ایله *temsíl ilè*, مجازاً *mudjāzen*, a.-t.

Allégoriser, v. a., تمثیل - کنایه ا *temsíl*, *kināïè it*, a.-t.

Allégoriste, s. m., مفسّر کنایات *mufessiri kināïāt*, a.

Allégresse, s. f., سرور *surour*, a.; کیف *kèïf*, t.; شاذلق *chāzlyq*, p.-t.

Alléguer, v. a., mettre en avant, اورته یه چقارمق *ortaïa tchyqārmaq*. — Citer une autorité, un fait, نقل - ایراد ا *naql*, *irād it*. — Donner

pour motif, جهتلمك *heuddjetlèmek*, سببی سویلمك *sebebi seuïlèmek*, a.-t.

Alléluia, s. m., سبحان الله *soubhān allah*, a.

Allemagne, s. f., نمچه ممالکی *nemtchè memāliki*, لامان ولایتی *alāmān vilāïeti*, جرمانیا *djermāniā*, t.

Allemand, s. m., نمچه‌لو - نمسه‌لی *nemtchèlu* ou *nemseli*, لامان *alāmān*, t.

Aller, v. n., گیتمك *guïtmek*, وارمق *vārmaq*, — Où allez-vous? نره‌یه گیدرسکز *nèrèïè guïdersiñyz*. — Je vais à la maison, اوه گیدرم *evè guïdèrum*. — Partir, se mettre en route, یوله گیتمك *ïola guïtmek*. — Aller, voyager par terre, قره‌دن گیتمك *qaradan guïtmek*. — par mer, دکزدن گیتمك *deñyzden guïtmek*. — Aller à pied, یایان گیتمك *ïāïān guïtmek*. — à cheval, اتله گیتمك *at ilè guïtmek*. — en bateau, قایغله گیتمك *qāïguilè guïtmek*. — Aller à la Porte, signifie à Constantinople, se rendre au ministère, chez le grand vizir ou au palais du sultan, قپویه وارمق *qapouïa vārmaq*. — Aller par force, زور ایله گیتمك *zor ilè guïtmek*. — Aller en France, فرانسه‌یه گیتمك *frāñçaïa guïtmek*. — Aller en avant, avancer, الرو گیتمك *ileru guïtmek*. — Aller à l'écart, se retirer, تنهایه وارمق - گیتمك *tenhāïè vārmaq*, *guïtmek*. — Aller de porte en porte, قپودن قپویه وارمق *qapoudan qapouïè vārmaq*. — Aller à la garde-robe, - ایاق یولنه وارمق *aïāq ïolyna vārmaq*, *guïtmek*.—Aller et venir, واروب کلمك *vārup guelmek*. — Aller son chemin, یولنه گیتمك *ïolyna guïtmek*. — Laisser aller, قویویرمك *qoïvirmek*, صالیویرمك *sālyvírmek*. — Laisser aller les choses comme elles vont, suivre le courant, ایشی نیجه یورومسنه یورتمك *ichi nùdjè ïurursa ïurutmek*, صویی اقندی ایله یورتمك *souï aqynty ilè ïurutmek*. — Se laisser aller, یوالنمق *ïouvālanmaq*. — Les allans et les venans, گلوب گیدنلر *guèlup guïdenler*. — Marcher, یورومك یوریمك *ïurimek*, *ïurumek*. — Aller à .., se montrer à..., بالغ او *bāligh ol*. — Aller, cadrer, être séant, être propre à..., یاقشمق *īāqichmaq*. — Ce vêtement ne vous va pas, بو روبا سزه یاقشمز *bou roubā sizè īāqychmaz*. — Aller, se mouvoir, en parlant des machines, اشلمك *ichlèmek*, اشلنمك *ichlenmek*, اویناماق *oïnāmaq*. — Cette montre ne va pas, بو ساعت اشلمز *bou sā'at ichlèmez*. — Comment ça va-t-il? comment va votre santé? مزاج شریفکز نصلدر *mizādji cherífiñyz nacyl dur*. — Il y va, il s'agit de, طوقنور *dhoqounour*. — Il y va de votre honneur, سنك عرضکه طوقنور *senuñ 'yrziñè dhoqounour*. — S'en aller, گیتمك *guïtmek*. — Allons, partons! گیلم گیدلم *guïdèlum*, t. — Aller aux voix, مرام واختیار عوامی استعلام ا *merāmu ykhtiāri 'avāmi ist'ilām it*.

Alliage, s. m., mélange de mé-

taux, اختلاط اجزای معدنیّه *ykhtilāthy edjzāï m'aadenïiè*.

Alliance, s. f., entre les familles, خصملق *khicymlyq*, مقارنت *muqārenet*. — Alliance, confédération, برلق *birlyq*, t.; اتفاق *ittifāq*, معاهدك *mu'āhedè*. — Faire une alliance, عقد معاهدك ا *'aqdi mu'āhedè it*, a.-t. — Parenté, مصاهرت *mouçāheret*. — Alliance offensive et défensive, اتفاق تعرّضی و تدافعی *ittifāqy te'arrouzi vu tedāfu'i*, a.-t.

Allié, s. f., d'une puissance, متفق *mutteſyq*. — Parent, خصم *khycim*, اقربا *aqrabā*. — Les puissances alliées, دول متفقه *duveli mutteſiqā*.

Allier, v. a., mêler, incorporer ensemble, قارشترمق *qārichturmaq*. — Joindre par mariage, par parenté, خصملق بغلتمق *khycimlyq baghlatmaq*. — S'Allier, s'unir à une famille, خصملق بغلمق *khycimlyq baghlamaq*, مصاهرت ا *muçāheret it*. — Se liguer, برلك ـ اتفاق ا *birlik, ittyfāq it*, عقد اتفاق ا *'aqdi ittifāq it*. — Se combiner, قرشمق *qarichmaq*, t.

Allitération, s. f., consonnance des mots, تسجیع *tesdjy'*, a.

Allocation, s f., حسابلك *hyssābdè* یازلمش نسنه *ïāzilmich nesnè*, t.

Allocution, s. f., خطاب *khythāb*, a.

Allonge, s. f., قاتش *qātich*, قاتمه *qātma*. — Cordage, اورغان *orghān*, t.

Allongé, e, adj., اوزادلمش *ouzādilmich*, اورانمش *ouzānmich*, t.; مهدود *memdoud*, a.

Allongement, s. m., اوزاتمه *ouzātma*, t.

Allonger, v. a., rendre plus long, faire durer plus long-temps, اوزاتمق *ouzātmaq*, تطویل ا *tathvíl it*, a. t.; اوزادیه صالمق *ouzādïè sālmaq*, اوزاق یره صالمق *ouzāqïerè sālmaq*, سورمك *surmek*. — S'Allonger, اوزادلمق *ouzādilmaq*, t.; اوزانمق *ouzānmaq*, t.

Allouable, adj., qui se peut accorder, ویرلهجك *vïrilèdjek*, t.; مساعك اولنور *muça'edè olounour*. — Qui peut être passé en compte, حسابك قونلهجق *hyçābtè qonouladjoq*, a.-t.

Allouer, v. a., approuver une dépense, قبول ا *qaboul it*. Voyez Accorder. — Tenir compte d'une somme sur une plus grande, حسابه تحویل ا *hyçābè tahvíl it*, a.-t.

Allumer, v. a., یاقمق et یقمق *ïāqmaq*. — S'Allumer, یانمق *ïānmaq*, t.

Allumette, s. f., طوتراق *thoutrāq*, کبریت *kibrít*, t.

Allumeur, s. m., یاقیجی *ïāqydji*, t.

Allure, s. f., یورش *ïurich*, t.; طورو حرکت *thavru hareket*, a.; کیدیش *guidích*, t.

Allusion, s. f., کنایه *kināïè*, a. — Faire allusion, کنایه ایلمه سویلمك *kināïè ilè seülèmek*, a.-t.

Alluvion, s. f., چای طاشقنلغی *tchāï thāchqynlyghy*, t.

Almanach, s. m., روز نامه *rouz nāmè*, p.; تقويم *taqvím*, a.

Aloès, s. m., عود *'oud*. — Bois, عود اغاجی *'oud aghādji*, صبر *sabr, sebir*. Voyez, pour les diverses espèces d'aloès, le *Dictionnaire turc-français*, au mot صبر.

Aloi, s. m., titre de l'or et de l'argent, عيار *'aïār*, a. — Argent de bon aloi, خاصّ اقچه *khāss aqtchè*, عيار اقچه *'aïār aqtchè*. — De bas ou de mauvais aloi, الچق اقچه *altchaq aqtchè*, t.

Alopécie, s. f., صاچ دوكلمه‌سی *sātch deukulmèci*, t.; دا الثعلب *dā elsa'leb*, a.

Alors, adv., اول زمان *ol zemān*, اول وقت *ol vaqit*, a.-t.; بوكز *bouguez*, t.

Alose, s. f., قره كوز بالق *qara gueuz bālyq*. Voy. Sèche.

Alouette, s. f., تويغار *toïghār*, چاير قوشی *tchāïr qouchi*, t.

Alourdir, v. a., اغرا *aghyr it*, t.

Aloyau, s. m., صغر قبورغه‌سی *sighyr qabourghaci*, t.

Alpes, s. f. pl., montagnes qui séparent la France de l'Italie, الپس جبالی كه اتاليه ممالكنی فرانچه وهلوچيه و نمچه مملكتلرندن فصل وتحديد ايدر *alpes djebāli ki itālia memālikini frāntchia vè helvetchia vè nemtchè memleketlerinden faslu tahdíd ider*.

Alphabet, s. m., fig., élémens, commencement, هر برايشك اوّلی ابتداسی *her bir ichuñ evveli, ibtidāci*, a.-t.

Alphabet, s. m., ensemble des lettres d'une langue, حروف الهجا *hourouf ulhedjè*, a.

Alphabétique (ordre), adj., حروف هجا ترتيبی *houroufi hedjè tertibi*, a.

Alphabétiquement, adv., حروف هجاء ترتيبی اوزره *houroufi hedjè tertíbi uzrè*, a.-t.

Alte. Voyez Halte.

Altérable, adj., متغيّر *muteghaïir*, بی قرار *bi qarār*, a.; بوزله‌جق *bozoulādjaq*, t.

Altérant, adj., qui cause la soif, صوصادان *souçādān*, صوسزلق ويرن *souçouzlyq víren*, t.; معطش *mou'atthach*. — Remède qui change les humeurs, دوای مغيّر *devāï moughaïir*, a.

Altération, s. f., falsification des monnaies, قلبزنلق *qalpazanlyq*, a.-p.-t. — Soif, صوسزلق *sousouzlyq*. — Épuisement, پريشانلق *perîchānlyq*, p.-t.; بولانقلق *boulāniqlyq*, t. — Changement, تغيّر *teghaïiur*, pl. a. تغيّرات *teghaïiurāt*, a.

Altercation, s. f., چكش *tchekich*, t.; نزاع *nizā'*, a.

Altéré, adj., gâté, بوزق *bozouq*. — Changé, troublé, متغيّر *muteghaïir*, a.; صولمش *solmich*. — Ses traits sont altérés, بكزی صولمش صولدی *boñzi solmich, soldy*. — Qui a soif, صوسز *soucyz*, t.

Altérer, v. a., vicier, بوزمق *bozmaq*. — Changer, تغيير ا *taghiïr it*. — Causer de la soif,

صوستمق *souçatmaq*. — Altérer les monnaies, سكهٔ بوزمق *sikkèï bozmaq*. — S'altérer, se gâter, بوزلمق *bozoulmaq*, t.

Alternatif, adj., au fém. Alternative, نوبتله ايشلين - دكشن *nevbetlè ichlèïen, dèïchen*, t.; دورى *devri*, نوبتى *neubeti*, متعاقب *mute'āqyb*, a.

Alternation, s. f., نوبت *neubet*, تعاقب *te'āqoub*, a.

Alternative, s. f., option entre deux choses, اختيار *ikhtíār*. — Action d'alterner, مناوبة *munāvebet*, a.

Alternativement, adv., نوبتله *nevbetlè*, متعاقباً *mute'āqyben*, a.; دور ايله *devr ilè*, a.-t.

Alterner, v. a., نوبت ا *nevbet it*, نوبتله دكشترمك *nevbetlè deïchturmek*, - نوبتله ايشلمك عمل ا *nevbetilè ichlèmek, 'amel it*, a.-t.

Altesse (son), s. f., حضرتلرى *hazretleri*, a.-t. — Son altesse le grand vizir, صدر اعظم حضرتلرى *sadri a'zem hazretleri*, a.-t.

Althéa, s. m., كل خاتم *gul khātèm*, p.-t.

Altier, ière, adj., فضول *fuzoul*, vulg. *fodoul*, مغرور *maghrour*, t.; متكبّر *mutèkebbir*, a.

Altitude, s. f., hauteur des élévations et montagnes au-dessus de la mer, روى دريا اوزرندن جبللرك ارتفاعى *rouï deriā uzerinden djebelleruñ irtifā'ï*, t.

Altimètre, s. m., instrument pour mesurer la hauteur des objets au-dessus de l'horizon, افقك اوزرنده بولنان شيلرك ارتفاعى مساحه ايدهجك الت *ufquñ uzerindè boulounān cheileruñ irtifā'ï meçāha idedjek alet*, a.-t.

Altimétrie, s. f., art de mesurer les hauteurs, فنّ مساحت ارتفاع *fenni meçāhati irtifā'*, a.-t.

Alto, s. m., instrument de musique, فنّ موسيقيه دائر بر آلتك اسمى *fenni muciqïè dāïr bir âletuñ ismi*, a.-t.

Alumineux, adj., شابلو *chāblu*, p.-t.; شبّى *chabbi*, a.

Alun, s. m., شاب *chāb*, p.-t.

Aluner, v. a., شابلمق *chāblamaq*, شاب صوبنه باتترمق - صوقمق *chāb souïnè bātturmaq, soqmaq*, t.

Alvéole, s. f., cavité où est placée la dent, ديش يتاغى *dich iatāghy*, ديش چقورى *dich tchouqoury*. — Petite cellule dans un rayon de miel, آرو كلبهسى *ârou kulbèci*. — L'intérieur de l'oreille, قولاغك ايچى *qoulāghuñ itchi*. — Creux où quelques fleurs sont naturellement plantées, بعض چچكلرك ظرفى - كاسهسى *ba'z tchitchekleruñ zarfi, kiācèci*, a.-t.

Amabilité, s. f., محبّتلولق *muhabbetlulyq*, طتلو دللولق *thatlu dillulyq*, t.; لطافت *lethāfet*, ملايمت *mulāïmet*, دلنوازى *dilnuvāzi*, دلبرى *dilbèri*, p.; چلبيلك *tchèlebílik*, a.-t.; شيرينلك *chirínlik*, p.-t.

Amadou, s. m., قاو *qāv*, t.

Amadouer, v. a., اوخشامق

okhchāmaq, t.; مداهنه ـ تملّق ا *mudāhènè, temelluq it*, a.-t.

Amaigrir, v. a., زبون ا *zaboun it*, p.-t.; اریقلتمق *ariqlatmaq*, t. — S'Amaigrir, v. réfl., اریقلنمق *ariqlanmaq*, t.; ضعیفلنمق *zaïflanmaq*, a.-t.

Amaigrissement, s. m., اریقلق *ariqlyq*, t.; ضعیفلق *zaïflyq*, a.-t.

Amalgame, s. m., mélange, قارشترش *qārichturich*, خلط *khalth*, اختلاط *ykhtilāth*, a. — de métaux, معدن اختلاطی *ma'den ykhtilāthi*, a.-t.

Amalgamer, v. a., قارشترمق *qārichturmaq*. — S'Amalgamer, v. réfl., قارشترلمق *qārichturilmaq*, t.; مختلط او *moukhtelith ol*, a.-t.

Amande, s. f., بادام *bādām*, بادم *bādem*, t.; لوز *louz*. — Une amande, لوزة *louzet*, a. — Huile d'amandes, بادم یاغی *bādam īāghy*.

Amandier, s. m., بادام اغاجی *bādām aghādjï*, t.

Amant, s. m., سوکلو *sevgulu*, t.; عاشق *'achyq*, a.; یار *īār*, p.; معشوق *ma'chouq*, محبوب *mahboub*. — Une amante, معشوقه *m'achouqa*, محبوبه *mahboubè*, a.

Amarante, s. f., fleur, قطیفه چچکی *qadhifè tchitchègui*, سلطان بورکی *soulthān beurki*, امیر عاشقان *emiri 'āchiqān*, مخمور چچکی *makhmour tchitchegui*, t.

Amarre, s. f., کمی یی یالیه بغله یجق اورغان *guèmii īālïa baghlaïadjaq orghān*, پالامار *pālāmār*, غومنه *gomèna*, t.

Amarrer, v. a., بغلمق *baghlamaq*, کمی یی یالیه اورغان ایله بغلمق *guemii īālïa orghān ilè baghlamaq*, پالامار ایله بغلمق *pālāmār ilè baghlamaq*, t.

Amas, s. m., ییغن *ïeghyn*, یغن *ïeghen*, t.

Amasser, v. a., ییغمق *ïeghmaq*, دوشرمک *devchirmek*, طوپلمق *thoplamaq*. — S'amasser, یغنمق *ïghynmaq*, جمع او *djem' ol*, a.-t.

Amasie, s. f., ville d'Asie, اماسیه *amācïa*.

Amateur, s. m., سون *seven*, سوجی *sevídji*, سور *sever*, t.; هوسکار *haveskiār*, a.-p. — Les amateurs de la science géographique, هوسکاران فنّ جغرافیا *haveskiārāni fenni djoghrāfiā*.

Amaurose, s. f., cécité, goutte sereine, کورلق *kieurlyq*, t.; کمنة *kumnet*, a.

Amazone, s. f., جنکجی عورت *djenkdji a'vret*, t.-a.

Ambassade, s. f., ایلچیلک *iltchílik*, t.; سفارت *sefāret*, a. — Secrétaire d'ambassade, سفارت سرّ کاتبی *sefāret sirr kiātibi*. — Hôtel d'ambassade, سفارت خانه *sefāret khānè*. — Conseiller d'ambassade, سفارت مستشاری *sefāret mustechāri*. — Drogman d'ambassade, سفارت ترجمانی *sefāret terdjumāni*, t.

Ambassadeur, s. m., ـ ایلچی الچی *iltchi*. — Ambassadeur résident, اقامت ایلچیسی *iqāmet iltchicí*. — extraordinaire, بیوک

فوق العاده ایالچی *buiuk iltchi*, ایالچی *fevq ul-'ādè iltchi*, a.-t. — Les ambassadeurs des puissances amies, دول متحابّه ایالچیلری *duvèli mutehābbè iltchíleri*. — Point de tort à l'ambassadeur ou chargé d'une mission étrangère, ایالچیه زوال یوق *iltchiè zavāl ïoq*, prov. t.

Ambiant, adj., قپلایان *qaplāïān*, t. — Air, احاطه ایدن هوا *ihātha iden havā*, a.-t.

Ambidextre, adj., صاغلو صوللو آدم *saghlu sollu ādem*, t.; ذواليدين *zoul-ïèdein*, a.

Ambigu, adj., مبهم *mubhem*, a.; شبهه‌لو *chubhèlu*, a.-t. — Discours ambigu, چتال لاقردی *tchātal lāqyrdy*, t.

Ambiguité, s. f., شبهه *chubhè*, a.; چتاللق *tchatāllyq*, t.

Ambigument, adv., شبهه ایله *chubhè ilè*, a.-t.

Ambitieusement, adv., حرص ایله *hyrs ilè*, a.-t.

Ambitieux, adj., حسرتلو *hasretlu*, a.-t.; متكبّر *mutekebbir*, حریص منصب *harïci mancyb*, a.; حریص شان و پایه *harïci chān vè pāïè*, a.-p.

Ambition, s. f., حرص *hyrs*, حرص منصب *hyrci mancyb*, a.; حرص شان *hyrci chān*, a.-p.; حسرت *hasret*, هوس *haves*, a.; آرزو *ārzou*, p.

Ambitionner, v. a., حارص او *hāris ol*, حرص ایله استمك *hyrs ilè istèmek*, هوس ا *haves it*, قدری استه‌مك *qadri istemek*, حسرت چكه‌مك *hasret tchekmek*, a.-t.

Amble, s. m., یورغه *ïorgha*, اتك اشمه‌سی *atuñ echmèci*. — Cheval qui va l'amble, اشكین *echkín*, اشكون *echkoun*, چاپقن *tchāpqyn*. — Aller à l'amble, اشمك *echmek*, چاپمق *tchāpmaq*, t.

Ambler, v. n., چاپمق *tchāpmaq*, اشمك *echmek*, t.

Ambleur, s. m., چاپقن *tchapqyn*, t.

Ambre gris, s. m., عنبر *'amber*, a. — Ambre jaune, succin, كاهربا *kiāhroubā*, pl. vulg. *kehribar*, t.

Ambréade, s. f., ambre jaune faux, یاپمه كاهربار *ïāpma kehribār*, ou simplem. *ïāpma*, t.

Ambrer, v. a., عنبرلمك *'amberlemek*, a.-t.

Ambrette, s. f., fleur, لخنیس *lakhnís*, لخنیش *lakhnïch*, p.

Ambroisie, s. f., قدیم بت پرستلر اعتقادینه كوره لاه‌لرك طعامی *qadïm but perestler i'tiqādinè gueurè ilāhleruñ tha'āmi*.

Ambulance, s. f., سفرده بر بلوك عسكرك بیمار خانه‌سی *seferdè bir buluk 'askeruñ bïmār khānèci*.

Ambulant, adj., qui n'est pas fixe en un lieu, بر یرده طورمیان *bir ïerdè dhourmaïān*, سیّار *seïiār*, متحرّك *mutcharrik*, a.

Ame, s. f., principe de la vie, جان *djān*, a.-p.; روح *rouh*, plur. ارواح *ervāh*; نفس *nefes*, pl. نفوس *nufous* et انفس *enfes*. Ce dernier mot signifie également l'âme de

l'homme, âme raisonnable, personne, individu. — Corps sans âme, جسد بلا روح *djècedi bilā rouh.* — Mon âme, expression de tendresse, جانم *djānum*, a. — Ame, conscience, عرض *'yrz.* — Honneur, souffle, vie, نفس *nefes.* — Il a rendu l'âme, حقه تسليم جان ايلدى *haqqa teslimi djān ëïlèdi.* — Les âmes des trépassés, اولولرك ارواحى *eululeruñ ervāhi.* — Les facultés de l'âme, قواى مدركه *qouvāï mudrikè*, a. — L'âme d'un soufflet, كورك نفسى *kurek nefèci.* — d'un violon, كمانجه نفسى *kemāndjè nefèci*, t.

Ame, individu, نفر *nefer*; نفس *nefess*, pl. نفوس *nufous.* — La population de Constantinople s'élève à environ neuf cent mille âmes, محروسهٔ استانبولك بالجمله سكنه سى تخمينًا طقوز يوز بيك نفوسه بالغ اولور *mahroucèï istāmboluñ bildjumlè sekenèci takhmínen dhoqouz ïuz bïñ nufouçè bālygh olour.*

Amedji, s. m., آمدجى *āmedji.* Secrétaire du reïs-effendi, rapporteur du divan (cette charge vient d'être supprimée).

Amélioration, s. f., اصلاح *islāh*, تصليح *teslyh*, a.

Améliorer, v. a., دها ايو ايتمك *dahā eïu itmek*, ييلمك اوكدرمق *ïeïlèmek*, اوكدرمق *oñdurmaq*, اصلاح ا اوكرمق *oñarmaq*, t.; اصلاح ا *islāh it*, a.-t. — S'Améliorer, v. réfl., ايو اولمق اوكمق *oñmaq*, *eïu olmaq.* — En parlant de la santé, صاغلمق *sāghlamaq*, t.; شفا بولمق *chifā boulmaq*, a.-t.

Amen, s. m., ainsi soit-il, آمين *âmïn*, a.

Amendable, adj., qui a mérité d'être mis à l'amende, جريمه ويرمسنه مستحق *djèrèmè vïrmècinè mustahyqq*, a.-t. — Qui peut s'amender, قابل الاصلاح *qābil ul-islāh*, a.

Amende, s. f., جريمه *djèrïmè*, vulg. جرمه *djerèmè*, a. — Payer l'amende, جرمه ويرمك *djerèmè vïrmek.* — Faire payer l'amende, جريمه لمك *djerïmèlèmek*, t. — Faire amende honorable, استغفار عام ا *istyghfāri 'ām it*, a.-t.

Amendement, s. m., اصلاح *islāh*, انابت *inābet*, تصحيح *tashyh*, a.

Amender, v. a., rendre meilleur, اوكرمق *oñarmaq*, اوكدرمق *oñdurmaq*, طوغرولتمق *doghroultmaq*, اصلاح ا *islāh it*, a.-t. — S'amender, اوكمق *oñmaq*, اوكلمق *oñulmaq*, طوغرلمق *dhoghroulmaq*, t.; اصلاح - متنبّه او *islāh, mutenebbih ol*, انابت ا *inābet it*, a.-t.

Amener, v. a., faire venir au lieu où l'on est, كتورمك *guèturmek*, t.; جلب ا *djelb it*, a.-t. — Abaisser le pavillon, بيراغى ايندرمك *baïrāghy indirmek*, t.

Aménité, s. f., شنلك *chenlik*, t.; لطافت *lethāfet*, a.

Amenuiser, v. a., انجلتمك *indjiltmek*, انجلمك *indjèlèmek*, t.

Amer, s. m., fiel de poisson, بالق اودی - مرارتی *bālyq eudi, merārety*, t.-a.

Amer, adj. m.; fém. Amère, آجی *ādjï*, t.; مرّ *murr*, a. — Paroles amères, اجی سوزلر *adjï seuzler*. — Triste, douloureux, کدرلو *kederlu*, a.-t.; مکدّر *mukedder*, a. — Un peu amer, اجیجه *adjïdjè*, a.

Amèrement, adv., اجیلکله *adjïlikilè*, t.; مرارت ایله *merāret ilè*, a.-t.

Américain, s. m., امریقالو *ameriqālu*.

Amérique, s. f., امریقا - امریقه *ameríqā*, یکی دنیا *ïeñi dunïā*. — du nord, امریقهٔ شمالی *ameríqaï chimāli*. — du sud, امریقهٔ جنوبی *ameríqaï djenoubi*.

Amertume, s. f., goût amer, اجیلك *adjïlik*, t.; مرارة *merāret*. — Avec amertume, مرارتله *merāretlè*, a.-t. — Peine d'esprit, تاصّه *tāsça*, الم *elem*, قصاوت *qaçāvet*, a. — de l'âme, جان اجیلکی *djān adjïlïgui*.

Améthyste, s. f., جبلّقوم *djebelleqoum*, جمست *djemset*, کرکهان *guerguèhān*, a.; قبرس الماسی *qibris elmāci*, t.

Ameublement, s. m., اوطه طاقمی *odha thāqymy*, اوادانلق *avādānlyq*, t.; اوک تجمّلاتی *èvuñ tedjemmulāti*, او دوشتمه‌سی *ev duchetmèci*, a.-t.; اثاث بیت *açāti beït*, a.

Ameuloner, v. a., قورو اوت یغن *qourou ot ieghen it*, t.

Ameuter, v. a., former des chiens en meute, کوپك سورلری بغلمق *keupek suruleri baghlamaq*. — Soulever le peuple dans un esprit de révolte, فتنه قوپرمق *fitnè qoparmaq*, a.-t. — Attrouper, ایاغه قالدرمق *aïāgha qāldurmaq*, t.; جمع ا *djem' it*, a.-t. — S'Ameuter, v. réfl., se réunir séditieusement, ایاغه قالقمق *aïāgha qalqmaq*, t.

Ami, e, s., دوست *dost*, t.; یار *ïār*, p.; محبّ *mouhibb*, مخلص *moukhlys*, a. — Ami peu constant, sur lequel on ne peut guère compter, littéralement ami des beaux jours, ایو کون دوستی *ëïu gun dosti*. — Ami sincère, véritable, یار وفادار *ïāri vefādār*, محبّ صادق *mouhibbi sādyq*, حقیقتلو دوست *haqyqatlu dost*. — Ancien ami, اسکی دوست *eski dost*. — Mon cher ami, دوست عزیزم *dosti 'azïzum*. — Amie, محبوبه *mahboubè*. — Amante, معشوقه *m'achouqa*, a. — Il est de mes grands amis, بنم پك بیوك دوستمدر *benum pek buïuk dostumdur*. — Je vous dis cela en ami, بن سکا بونی دوست کبی سویلرم *ben sañā bounou dost guibi seuïlèrum*.

Amiable, adj., gracieux, لطیف *lathyf*, a.; محبّتلو *mouhabbetlu*, a.-t. — A l'amiable, adv., sans procès, بالتراضی بلا نزاع *bilā nizā', bittèrāzou*, a.

Amiablement, adv., دوستانه *dostānè*, a.-p.

Amiante, s. m., یانمز طاش *ïānmaz thāch*, t.

Amical, adj., محبّتلو *mouhabbetlu*, a.-t.; دوستلغه دوستلو *dostlu*, لايق *dostlygha lāïq*, p.-a.

Amicalement, adv., دوستانه *dostānè*, محبّانه *muhibbānè*, a.-p.; دوست كبى *dost guibi*, t.

Amidon, s. m., نشاسته *nechāsta*, p.-t.

Amincir, v. a., انجلتمك *indjeletmek*, t.

Amiral, s. m., chez les chrétiens, اميرال *amirāl*, t. — En Turquie, grand amiral, قپودان پاشا *qapoudān pāchā*. — Vice-amiral, قپودانه پاترونا بك *qapoudāna beg*, *pātronā beg*. — Contre-amiral, رهاله بك *reāla beg*.

Amirauté, s. f., charge d'amiral, اميرال پايه‌سى-منصبى *amirāl pāïè-ci, mancebi*. — En Turquie, دربا قپودانلغى *derïā qapoudānlyghy*. — Siége du conseil d'amirauté et arsenal, ترسانهٔ عامره *tersānèï 'āmirè*, t.

Amitié, s. f., دوستلق *dostlyq*, p.-t.; محبّت *mouhabbet*, مودّت *meveddet*. — apparente, feinte, يوزدن دوستلق *ïuzden dostlyq*. — constante, qui ne varie point, قوى دوستلق *qavi dostlyq*. — ancienne, اسكى دوستلق *eski dostlyq*. — Faire amitié, محبّت ا *mouhabbet it*. — Témoigner de l'amitié, اظهار محبّت ا *izhāri mouhabbet it*. — Amitié pure, sincère, réciproque, مخالصة مصادقة *moukhālaçat, muçādaqat*; خلوص *khoulous*. — Être en rapports d'amitié, la cultiver, دوستلق اوزره او *dostlyq uzrè ol*, دوستلغه رعايت ا *dostlygha ri'āïet it*, دوستلشمق *dostlachmaq*, محبّتلشمك *mouhabbetlechmek*, a.-t.

Ammi, s. m., plante, نانخواه *nānkhāh*, p.; ام الخلال *oumm el-khalāl*, a.

Ammoniac, s. m., sel, نشادر *nichādir*. — liquide, نشادر روحى *nichādir rouhy*, a.-t.

Amnistie, s. f., عفو عامّ *'afvi 'āmm*, a.; كچنك اوندلمه‌سى *guetchenuñ ounoudoulmací*, t.

Amoindrir, v. a., ازلتمق *azaltmaq*, t.; تقليل ا *taqlíl it*, a.-t. — S'Amoindrir, v. réfl., ازلمق *azalmaq*, اكسلمك *eksilmek*, t.

Amoindrissement, s. m., تقليل *taqlíl*, زوال *zavāl*, a.; اكسكلك *eksiklik*, t.

Amollir, v. a., يومشاتمق *ïoumchātmaq*, t; نرم ا *nerm it*. — En mouillant, اسلاتمق *islatmaq*, صوده يومشاتمق *souda ïoumchātmaq*. — S'Amollir, v. réfl., devenir mou, يومشاق او, يومشانمق *ïoumchānmaq*, *ïoumchaq ol*. — S'amollir, au fig., s'efféminer, كوشك او *guevchek ol*, مخنث او *moukhannes ol*, a.-t.

Amollissement, s. m., تليين *teliïn*, a.; يومشاتمقلق *ïoumchātmaqlyq*, t.

Amome, s. m., plante, حمامه *hemāma*. a.

Amonceler, v. a., يغمق - ييغمق *iyghmaq*, *ieghmaq*, - ييغن جمع يغن ا *iyghyn, ieghyn it*, ايدوب يغمق *djem' idup iyghmaq*,

a.-t.; دپه‌یه ییغمق *tepèïè ïïghmaq*, t.

Amorce, s. f., appât pour prendre les poissons, یم *iem*, دادانمه *dādānma*. — Amorce d'une arme à feu, اغزاوتی *aghyz oti*, طوتراق *thoutrāq*, t.

Amorcer, v. a., garnir d'amorce et attirer, یملمك *iemlèmek*, یم قومق *ïem qomaq*, داداندرمق *dādāndurmaq*. — Amorcer une arme à feu, اغزاوتی قومق *aghyz otou qomaq*, t.

Amortir, v. a., calmer, دکدرمك *dīndurmek*, سویندرمك *seuiundurmek*, کوشتمك *guevchetmek*. — Rendre moins violent, moins ardent, شدّتی ازالتمق *chiddeti azāltmaq*. — Amortir une dette, اطفای دین ا *ithfāï deïn it*. — S'Amortir, v. pr., کوشنمك *guevchenmek*, t.

Amortissement, s. m., extinction, دوکنمکلك *tukenmeklik*, انطفا *intifā*. — de la dette d'un état, دین مملکتك انطفاسی *dèïni memlekètuñ inthifāci*. — Caisse d'amortissement, ادای دین مملکت خزینه‌سی *edāï deïni memleket khazinèci*, a.-t.

Amour, s. m., affection, محبّت *mouhabbet*, a.; سوکو *sevgu*, t.; حبّ *hubb*, *hybb*, مودّت *meveddet*. — d'un sexe pour l'autre, عشق *'ychq*, vulg. *'achq*, a.; عاشقلق *'āchyqlyq*, a.-t. — divin, الله عشقی *allah 'ychqy*. — de la patrie, حبّ الوطن *hubb ul-vathan*, a. — paternel, عطوفت پدرانه *'athufeti pederānè*. — maternel, شفقت مادرانه *chefqati māderānè*, p.-t. — mutuel, سوش *sevich*, t.; محبّت مشارکه *muhabbeti muchārikè*, a.

Amour-propre, s. m., خود بینلق *khod bínlyq*, خود پسندلق *khod pecendlyq*, p.-t.

Amour charnel, شهوت *chehvet*.

Amour (pour l') de Dieu, الله ایچون *allah itchoun*, الله عشقی ایچون *allah 'ychqy itchoun*, اللهی سورسك *allahi seversèn*. — de moi, بنم خاطرم ایچون *benum khāthyrum itchoun*.

Amours (les), s. f. pl., l'objet aimé, محبوب *mahboub*, محبوبه *mahboubè*, a.; سوکولو *sevgulu*, t.

S'Amouracher de, v. réfl., عاشق او *'āchyq ol*, a.-t.; سودایه دوشمك *sevdāïè duchmek*, p.-t.

Amourette, s. f., attachement passager, عشق بی قرار *'ychqi bi qarār*, a.-t. — Amourettes des prés (fleur de coucou), ایرق اوتی *aïryq oty*, t.

Amoureusement, adv., عاشقانه *'āchiqānè*, a.-p.

Amoureux, s. et adj., عاشق *'āchyq*, a.; یاوقلو *ïāvouqlu*. — Amoureuse, معشوقه *m'achouqa*, a. — Devenir amoureux d'une personne, بر کمسه‌یه عاشق او *bir kimsèïè 'āchyq ol*. — Brûler d'amour, عشقله یانمق *'ychqilè ïānmaq*.

Amovibilité, s. f., قرارسزلق *qarārsyzlyq*, a.-t.

Amovible, adj., قرارسز *qarārsyz*, بی قرار *bi qarār*, عزلی ممکن *'azli mumkin*, a.-t.

AMPHIBIE, adj. et s., يرلو صولو *ierlu soulu*, هم ابی هم ترابی *hem âbi hem turâbi*. — Animal amphibie, هم صوده هم قره‌ده یاشان حیوان *hem souda hem qarada ïâchân haïvân*.

AMPHIBOLOGIE, s. f., ایهام *ibhâm*, a. Voy. AMBIGUITÉ.

AMPHIBOLOGIQUE, adj., مبهم *mubhem*, a.

AMPHIGOURI, s. m., معنی‌سز لاقردی *m'anasiz lâqirdi*, t.

AMPHITHÉATRE, s. m., درجه ایله احاطه اولنمش یر *dèrèdjè ilè ihâta olounmich ïer*, تماشا یری *tèmachâ ïeri*, تماشاگاه *temâchâguiâh*. — d'anatomie, تشریح خانه *techrîh khânè*, a.-p.

AMPHORE, s. f., شراب قابی *charâb qâbi*, مشربه *machraba*, a.-t.

AMPLE, adj., ککش بول *guènïch bol*, t.; واسع *vâcy'*, a.

AMPLEMENT, adv., زیاده‌سیله بول بول *ziâdècilè*, a.-t.; *bol bol*, بوللغیله وسعتله *bollyghylè*, t.; *vus'atilè*, a.-t.

AMPLEUR, s. f., ککشلك بوللق *guènichlik*, وسعت *bollyq*, t.; *vus'at*, a.

AMPLIATIF, adj., موسع *muvesscy'*, a.

AMPLIATION, s. f., بر سنه‌دك ایکنجی صورتی *bir senèduñ ikindji sourèti*, ارتمه *artyrma*, ارتمقلق *artmaqlyq*, t.

AMPLIFICATEUR, s. m., مبالغه ایدیجی *mubâlagha idîdji*, a.-t.; ارتریجی *arturîdji*, t.

AMPLIFICATION, s. f., زیاده‌لق *ziâdèlyq*, a.-t.; اطرا *ithrâ*, مبالغه *mubâlagha*, a.

AMPLIFIER, v. a., سوزی قبارتمق *seuzi qabârtmaq*, بیوتمك *buïutmek*, قبارتمق *qabârtmaq*, t.; مبالغه ا *mubâlagha it*, a.-t.

AMPOULE, s. f., قبارجق *qâbârdjiq*, قبالق *qabâlaq*, شیشه *chîchè*, t.

AMPOULÉ, adj., قبارتمش *qabârtmich*. — Discours, style ampoulé, قبارتمش سوز *qabârtmich seuz*, t.; کلام ضخم *kelâmi zakham*, a.

AMPUTATION, s. f., کسش *kecich*, t.; قطع *qath'*. — d'un membre, قطع عضو *qathy 'yzv*, a.

AMPUTER, v. a., کسمك *kesmek*, t.; قطع ا *qath it*, قطع عضوا *qathy 'yzv it*, a.-t.

AMULETTE, s. m., حمایل *hamâïl*, تمیمة *temîmet*, pl. a. تمایم *temâïm*.

AMUSANT, adj., کوزل *guzel*, t.; خوشجه *khochdjè*, p.-t.; مقبول *maqboul*, a.; اکلنجه‌لو *eglendjèlu*, t.; صفالو *safâlu*, ذوقلو *zevqlu*, a.-t.

AMUSEMENT, s. m., اکلنجه *eglendjè*, t.; صفا *safâ*, a. — Tromperie, اویون *oïoun*, t.; ملاعبة *mulâ'ebet*, a.; یالان سوزلری *ïâlân seuzleri*, t.

AMUSER, v. a., اکلندرمك *eglendurmek*, صفا ویرمك *safâ vermek*, ذوق اتدرمك *zevq etdurmek*. — Traîner en longueur, اوزاغه صالمق *ouzâgha sâlmaq*, اوزاتمق *ouzâtmaq*. — Arrêter, اکلندرمك *ëiglendurmek*. — Faire perdre le temps, وقتنی غایب اتدرمك *vaqtyny*

ghāïbitturmek.—Tromper, الداتمق *aldātmaq*, t. — Amuser par de vaines promesses, مواعيد عرقوبيه ايلـــه *mevā'ydi 'arqoubïè ilè eïglendurmek*, a.-t.

S'Amuser, v. réfl., اكلنمـــك *eglenmek*, صفا سورمك *safā surmek*, a.-t. — Perdre son temps, وقتنى غايب ا *vaqtini ghāïb it*, a.-t.

Amusette, s. f., اويونجق *oïoundjiq*, اكلنجه *eglendjè*, جيجى *djidji*, t.

Amuseur, s. m., الداديجى *aldādidji*, t.

Amygdales, s. f. Voy. Glande.

An, s. m., douze mois, ييل *ïil*, t.; سنه *senè*, a.; سال *sāl*, p. — L'an passé, كچن ييل - سنه *guetchen ïil*, ou *senè*, بولدر *boldur*. — L'an prochain, كله جك ييل *guelèdjek ïil*. — Jour de l'an, ييل باشى *ïil bāchi*. — Une fois par an, سنده بر كرّه *sènèdè bir kerrè*. — Tous les ans, هر سنه *beher senè*. — Dans cent ans, يوز ييلدن صكره *ïuz ïilden soñra*.

Ana, s. m., حكايات مختلفه نك مجموعه سى *hikiāïāti mukhtelïfenuñ medjmoua'çi*, a.-t.

Anacarde, s. m., fruit de l'Inde, قاقوله *qāqoula*, t.

Anachorète, s. m., زاهد *zāhid*, a.; ابدال *abdāl*, منزوى *munzèvi*, a.

Anachronisme, s. m., تواريخك اولان غلط *tavārykhtè olān ghalath*, a.-t.

Anadolie, partie de l'Asie-Mineure, اناطولى *anādholy*.—Bureau du département des finances à Constantinople, اناطولى محاسبه ســـى قلمى *anātholy mouhācebèci qalèmi*.

Anagramme, s. m., تحريف *tahrïf*, pl. تحريفات *tahrïfāt*, a.

Analeptique, adj., qui rend les forces, مقوّى *mouqavvi*, دواى مقوّى *devāï mouqavvi*, a.

Analogie, s. f., بكزيش *beñzeïch*, تناسب *ténāçoub*, مشابهت *muchābèhat*, قياس *qyās*, a.

Analogique, adj., مطابق *muthābyq*, ياقشقلى قياسى *qyāci*; ïāqyclyqli, a.

Analogiquement, adv., مشابهت بر وجـــه اوزره *muchābehat uzrè*, قياس *ber vedjhi qyās*, a.-p.-t.

Analogue, adj., موافق *muvāfyq*, مشابه *muchābyh*, a.

Analyse, s. f., réduction d'une chose à ses principes, حل *hall*, تفرّق *teferruq*, توزيع *tevzï'*, a.

Analyse grammaticale des mots, تمييز *temïiz*, حلّ *hall*, تفريق *tefrïq*. — Faire l'analyse d'un discours, le réduire dans ses parties principales, اختصار كلام ا *ykhtiçāri kelām it*, a.-t.

Analyser, v. a., حلّ ا *hall it*, a.-t.

Analytique, adj., حلّى *halli*, تفصيلى *tafsïli*, a.

Analytiquevent, adv., حلّ ايله *hall ilè*, a.-t.

Ananas, s. m., fruit, اناناس *anānās*, يكى دنيانك بر ميوه سى *ïèñi dunïānuñ bir mèïvèci*, t.

Anaplérétique, adj., دواى

مقطّب *devāï mouqaththib*, a.

ANARCHIE, s. f., حكومتسزلك *hukioumetsyzlik*, a.-t.; اختلال *ikhtilāl*, فتنه *fitnè*, a.

ANARCHIQUE, adj., حكومتسز *hukioumetsyz*, a.-t.

ANARCHISTE, s. m., باغى *bāghy*, a.; زورباً *zorbā*, t.

ANATHÉMATISER, v. a., لعنتلمك *l'anetlèmèk*, لعنت ا *l'anet it*, لعنت اوقومق *l'anet oqoumaq*, a.-t.

ANATHÈME, s. m., لعنت *l'anet*, a.

ANATOLIE, Asie-Mineure, اناطولى *anādholou*. Voyez ANADOLIE.

ANATOMIE, s. f., علم تشريح *'ylmi techrīh*, a.

ANATOMIQUE, adj., تشريحى *techrīhi*, a.

ANATOMIQUEMENT, adv., قواعد علم تشريح اوزره *qavā'ydi 'ylmi techrīh uzrè*, a.-t.; تشريحاً *techrīhen*, a.

ANATOMISER, v. a., تشريح ا *techrīh it*, a.-t.

ANATOMISTE, s. m., علم تشريحك ماهر *'ylmi techrīhtè māhyr*, a.-t.

ANCÊTRES, s. m. pl., اتالر *atālar*, t.; اجداد *edjdād*, a.; اسلاف *eslāf*, ابا *ebā*. — Nos augustes ancêtres, اجداد عظامز *edjdādi 'yzāmumuz*.

ANCHOIS, s. m., ساردلّه *sārdella*, شابسى *chābsi*, شابسى بالغى *chābsi bālyghy*, t.

ANCIEN, adj. et s., اسكى *eski*, t.; كهنه *keuhnè*, p.; قديم *qadīm*, a. — Les anciens, متقدّمين *muteqaddemīn*, اسكى زمان آدملرى *eski zemān ademlèri*. — Un ancien ami ne devient pas (facilement) un ennemi, اسكى دوست دشمن اولمز *eski dost duchmen olmaz*.

ANCIENNEMENT, adv., اسكى ما تقدّمدن زمانك *eski zèmāndè*, *mā teqaddemden*, a.-t.

ANCIENNETÉ, s. f., قديملق *qadīmlyq*, a.-t.

ANCOLIE, s. f., plante, اخيليا *akhyliā*, a.

ANCRAGE, s. m., lieu où l'on peut jeter l'ancre, دمراتهجق يرى *demir atadjaq ïer*, مرسى *merça*, a. — droit d'ancrage, دمراقچەسى - حقى *demir aktchèci, haqqy*, t.

ANCRE, s. m., لنكر *lenguer*, p.; دمر *dèmir*, كمى دمرى *guèmi demiri*, t.; سكان *sukkiān*, a. — Jeter l'ancre, لنكر براقمق *lenguer brāqmaq*, لنكر انداز اولمق *lenguer endāz olmaq*. — Lever l'ancre, لنكر قالدرمق *lenguer qāldurmaq*.

ANCRER, v. a., دمر براقمق *dèmir brāqmaq*, دمر آتمق *dèmir âtmaq*, p.-t.

S'ANCRER, v. pr., برمكانك ياخود برمنصبك قرار بولمق *bir mekiāndè ïākhod bir mancybtè qarār boulmaq*, t.

ANDALOUSIE, s. f., province d'Espagne, اندلوس *andelous*.

ANDOUILLES, s. f., بومبار *boumbār*.

ANDOUILLETTE, s. f., بومبارجق *boumbārdjiq*, t.

ANDRÉ, n. pr., اندريا *andriā*, t.

ANDRINOPLE, s. f., ville de Turquie, ادرنه *edirnè*.

ANDROGYNE, adj., خنثی *khounsa*, a.

ANDROMÈDE, s. f., constellation, الامراة المسلسله *el-imrat el-mucelselè*, a.

ANDROS, s. f., l'une des Cyclades, اندزه اطهسی *andra adhaci*.

ANDROSACE, s. m., ou ANDROSELLE, s. f., plante, قبیع *qaby'*, a.

ANE, s. m., اشك *èchek*, t.; حمار *hymār*, مركب *merkeb*, a.; خر *kher*, p. — sauvage, یبان اشكی *ïabān èchègui*, t.

ANÉANTIR, v. a., یوق ا *ïoq it*, t.; ازاله ا *izālè it*, اعدام ا *i'dam it*, a.-t. — S'anéantir, یوق او *ïoq ol*, a.-t.

ANÉANTISSEMENT, s. m., هلاك *helāk*, a.; یوقلق *ïoqlyq*, عدم *'adem*, *'udm*, انعدام *in'idām*, a.

ANECDOTE, s. f., قصه *qyssa*, حكایت *hikiāïet*, معلوم اولمش قصه *m'aloum olmamich qyssa*, a.-t.

ANÉE, s. f., اشك یوكی *èchek ïuki*, خروار *khervār*, p.

ANÉMONE, s. f., كلنجك چچكی *guèlindjik tchitchègui*, نعمان *n'umān*, نعمان چچكی *n'umān tchitchègui*, a.-t.

ANERIE, s. f., اشكلك *echeklik*, حماقت *hamāqat*, a.

ANESSE, s. f., دیشی اشك *dichi èchek*, حمارت *hamāret*, a.

ANETÉ ou ANET, s. m., plante, طوراق اوتی *dhourāq oty*, t.; شبت *chibitt*, a.

ANÉVRISME, s. m., dilatation d'un artère, طمار شیشمه‌سی *dhamār chichmèci*, انورسما *anèvrismā*. — Anévrisme des vaisseaux de l'œil, سبل *sebel*, a.

ANFRACTUEUX, adj., اعوج *a'vedj*, معوّج *m'uavvedj*, a.

ANFRACTUOSITÉ, s. f., عوج *'avedj*, انعواج *in'yvadj*, a.

ANGE, s. m., ملك *melek*, a.; فرشته *fèrichtè*, p.

ANGÉLIQUE, adj., ملكه منسوب *mèlèguè mensoub*, بكزر - *beñzer*, t.-a.; ملكی *meleki*, a. — Figure angélique, ملك منظر *melek manzar*, ملك پیكر - سیما *melek peïker*, *sīmā*, a.-p.

ANGÉLIQUE, s. f., plante, ملایك اوتی *mèlāïk otou*, t.; سنبل خطابی *sumbuli khathāï*, a.

ANGÉLIQUEMENT, adv., ملایكه كبی *mèlāïkè guibi*, a.-t.

ANGINE, s. f., خناق *khounāq*, vulg. *hunaq*, a.; بوغاز قسلمسی *boghāz qycilmaci*.

ANGLAIS, E, s. et adj., انكلیز *inglīz*.

ANGLE, s. m., كوشه *kieuchè*, بوجاق *boudjāq*, t.; زاویه *zāvïè*, a. — droit, زاویهٔ قایمه *zāvïèï qāïmè*. — aigu, زاویهٔ حاده *zāvïèï hāddè*. — obtus, زاویه منفرجهٔ *zāvïèï munfaradjè*.

ANGLETERRE, s. f., انكلیز مملكتی *ingliz memlèkèti*, انكلتره *inguiltera*.

ANGLICAN, adj., انكلیز مذهبندن *ingliz mezhebinden*, t.

ANGLICISME, s. m., لغوة انكليزيه *laghvèti inglízïè*, t.

ANGLOMANE, adj., انكليز طرفدارى *inglíz tharafdāri*, انكليز ملتى سون *inglíz milleti seven*, t.

ANGLOMANIE, s. f., انكليز تقليدى *inglíz taqlídi*, t.-a.

ANGOISSE, s. f., غصّه *ghoussa*, مضايقه *mouzāïaqa*, a.; كدورت *kèdouret*, t.; غمّ *ghamm*, الم *èlèm*, a.

ANGORA, ville de l'Asie-Mineure, l'ancienne Ancyre, انغورى *enghouri*. — Chat d'Angora, انغورى كديسى *enghouri kèdïci*. — Chèvre d'Angora, انغورى كچيسى *enghouri kètchïci*. — Châli, étoffe particulière d'Angora, انغورى شاليسى *enghouri chālíci*, t.

ANGUILLE, s. f., يبلان بالغى *ïïlān bālighy*, t.

ANGULAIRE, adj., كوشه‌لو *kieuchèlu*, t.; ذوزاويه *zou zāvïè*, a.

ANGULAIREMENT, adv., زوايا ايله *zèvāïā ilè*, a.-t.

ANGULEUX, adj., چوق كوشه‌لو *tchok keuchèlu*, بوجاقلو *boudjāqlu*, كوشه‌لو *keuchèlu*, t.

ANICROCHE, s. f., الشك *ilichik*, طوتوق *thoutouq*, مانع *mān'y*, a.

ANIER, s. m., اشكچى *echektchi*, t.

ANIL, s. m., چويد اوتى *tchivïd oty*, t.; شتلة النيل *chetlet ennïl*, a.

ANIMADVERSION, s. f., تعذير *ta'zír*, a.; عيبلامه *a'yplāma*, t.; ذمّ *zemm*, a.

ANIMAL, s. m., حيوان *haïvān*, pl. حيوانات *haïvānāt*, a.; جانور *djānver*, p. — raisonnable, حيوان ناطق *haïvāni nāthyq*. — Animal privé de raison, حيوان غير ناطق *haïvāni ghaïri nāthyq*. — Les animaux domestiques, او حيواناتى *ev haïvānāti*, طوارلر *dhavārler*, مواشى *mevāchi*. — Animal sauvage, يبان حيوانى *ïabān haïvāni*. — Homme stupide ou privé de bon sens, حيوان *haïvān*, اشك *echek*, احمق *ahmaq*, حيوان كبى بر آدم *haïvān guibi bir âdem*. — Qui appartient au genre animal, حيوانى *haïvāni*, a.; حيوانه دائر - متعلّق *haïvānè daïr, mutè'allyq*, a.-t.

ANIMALCULE, s. m., حيوانجق *haïvāndjiq*, t.

ANIMALITÉ, s. f., حيوانية *haïvāniïet*, a.

ANIMATION, s. f., روح ايله جسدك اتحادى - برلكى *rouh ilè djeceduñ ittihādi, birligui*, a.-t.; جانلنمه *djānlanma*, p.-t.

ANIMÉ, adj., يوركلنمش *ïureklenmich*, جانلو *djānlu*, t.

ANIMER, v. a., donner le principe de la vie, جان ويرمك *djān vírmek*, حيات ويرمك *haïāt vírmek*, احيا ا *ihïā it*. — Exciter, encourager, غيرت ويرمك *ghaïret vírmek*, تشويق ا *techvyq it*. — Donner de la force, قوّت ويرمك *qouvvet vírmek*, تقويت ا *taqvïet it*, يوركلندرمك *ïureklendurmek*. — S'Animer, v. réfl., يوركلنمك *ïureklenmek*, t.; غيرته كلمك *ghaïretè guelmek*, a.-t.

ANIMOSITÉ, s. f., دارغونلق *dār-*

ghouñlyq, t.; غرض *gharaz*, خصومت *khouçoumet*, حقد *hyqd*, a.

ANIS, s. m., انیسون *anîçoun*, t.

ANISÉ, adj., انیسونله قرشترمش *anîçounlè qarichturmich*, t.

ANISER, v. a., انیسون ایلـــه قرشترمـــق *anîçoun ilè qarichturmaq*, t.

ANISETTE, s. f., انیسون عنبرتدسی *anîçoun amberïïèci*, t.

ANNAL, adj., qui dure un an, برسنه سورر *bir senè surer*, t.; سنوی *sènèvi*, a.

ANNALES, s. f. pl., تواریخ *tevārykh*, a. — Les annales de l'empire Ottoman, تواریخ آل عثمان *tavārykhy âli'osmān*, a.-t.

ANNALISTE, s. m., مؤرّخ *muvarrykh*, a.

ANNEAU, s. m., حلقه *halqa*, a.; یوزك *ïuzuk*. — Boucle de cheveux, قورجق *qvvridjiq*, قوری *qvvri*, t.; جعد *dj'ad*, a.

ANNÉE, s. f., ییل *ïil*, t.; سنه *senè*, pl. سنون *senoun*, سنوات *senèvāt*, عام *'ām*, a.; سال *sāl*, p. — solaire, سنهٔ شمسیه *senèï chemsïiè*. — lunaire, سنهٔ قمریه *senèï qamarïiè*. — Année d'abondance, برکتلو سنه *bereketlu sènè*. — stérile, برکتسز سنه *bereketsyz senè*. — Année bissextile, سال کبیسه *sāli kebiçè*. — L'année prochaine, کله جك سنـــه *guelèdjek senè*, سنهٔ آتیه *senèï atïè*. — L'année passée, dernière, کچن سنه *guetchen senè*, بولدر *boldur*, سنهٔ سابقده *senèï sābyqada*. — D'année en année, ییلدن ییله *ïildèn ïilè*, سنه بسنه *senè besenè*. — Dans les années de l'enfance, اعوام طفولیّتنده *a'vāmi thoufoulïiettè*. — Daté du 15 septembre de l'année de J.-C. 1838, تاریخ عیسویّدن بیك سکزیوز اوتوز سکز سنه سنك ایلول ایننك اون بشنجی کونندهٔ یازلمشدر *tārykhy 'yceviïden biñ sekiz ïuz otouz sekiz senècinuñ eïloul āïnuñ on bèchindji gunundè ïāzilmichtur*.

ANNELER, s. f., boucler les cheveux, صاچی قورتمق *sātchi qvvirtmaq*, t.

ANNELURE, s. f., frisure en anneaux, قوری صاچلر *qvvry sātchlar*, t.

ANNEXE, s. f., ارتمه *artma*, t.; ذیل *zeïl*, ضمیمه *zamîmè*, a.

ANNEXER, v. a., ضمّ ا *zamm it*, ربط ا *rabth it*, a.-t.; — برابر قومق وضع ا *berāber qomaq, vaz' it*, a.-t.

ANNEXION, s. f., t. de grammaire, اضافت *izāfet*, a.

ANNIHILER, v. a. V. ANÉANTIR.

ANNIVERSAIRE, adj., هر ییللو ییلدن ییله واقع اولان *her ïillu, ïyldèn ïylè vāqy' olān*, سنوی *sènèvi*, a.

ANNIVERSAIRE, s. m., ییل دونمی *ïil deunumi*, t.

ANNONCE, s. f., خبر *khaber*, اعلان *i'lān*, تنبیه *tenbïh*, a.

ANNONCER, v. a., خبر ویرمك *khaber vîrmek*, اعـــلان ا *i'lān it*, انها و اشعارا *inhā vè ich'ār it*, a.-t., اخبارا *ikhbār it*, a.-t.

ANNONCIATION, s. f., بشـــارت *bechāret guny*, a.-t.

ANNOTATION, s. f., اشارت *ichāret*, a.

ANNUEL, adj., سنوی *sènèvi*, a.; بر ییللك *bir ïillik*, t.

ANNUELLEMENT, adv., ییللق *iyllyq*, t.; هر ییل *her iyl*, سنه‌ده *sènèdè*, سنه‌دن سنه‌یه *sènèden sènèïè*.

ANNUITÉ, s. f., remboursement annuel d'une partie du capital ajoutée aux intérêts, معامله ایله بـــر سرمایه مقدارینك اداى سنویسی *mou'āmelè ilè bir ser māïè myqtārinuñ èdāï senèvïici*, t.

ANNULAIRE (doigt), adj., اوکسز پرمق *euksyz parmaq*, t.

ANNULATIF, adj., مبطل *moubthyl*, ناسخ *nācykh*, a.

ANNULATION, s. f., ابطال *ibthāl*, رفع *ref'*, a.; بطّال اتمه *batthāl itmè*, t.-a.

ANNULER, v. a., قالدرمق *qāldurmaq*, t.; یوق - رفع ا *ïoq, ref' it*, بطال - ابطـــال ا *batthāl, ibthāl it*, a.-t.

ANOBLIR, v. a., اولولمق *ouloulamaq*, t.; شرف ویرمك *cheref vïrmek*, تشریف ا *techrïf it*, a.-t.

ANOBLISSEMENT, s. m., تشریف *techrïf*, a.

ANODIN (remède), adj., ملیّن *mulcïin*, a. Voy. CALMANT.

ANOMAL, adj., قاعلادن خارج *qā'idèdèn khāridj*, a.-t.

ANOMALIE, s. f., قواعدسزلق *qavā'ydsizlyq*, قانونسزلق *qānounsyzlyq*, a.-t.

ANON, s. m., اشجك *èchèdjik*, قولان *qolān*, صپه *sypa, sepa, sopa*, t.

ANONNER, v. n., یلتکلمك *yelteklèmek*, t.

ANONYME, adj., آدسز *ādsiz*, اسمی نامعلوم *ismi nā m'aloum*. — Un anonyme, اسمی معلوم اولمیان کمسنه *ismi ma'loum olmaïān kimesnè*, a.-t.

ANOREXIE, s. f., dégoût des alimens, اشتهاسز عدم *'ademi ichtihā*, a.

ANSE, s. f. (d'un vase), قولب - قلب *qoulb*. — Les anses d'un pot, بر باردغك قولبلری *bir bārdaghuñ qoulbleri*. — L'anse ou l'anneau d'un cadenas, کلید پره‌سی *kilïd pèrèci*. — Petit golfe, چکمجه *tchekmèdjè*.

ANTAGONISTE, s. m., خصم *khacym*, a.

ANTARCTIQUE, adj., méridional, جنوبی *djenoubi*, a. Voy. PÔLE.

ANTÉCÉDENT, adj., ایلروکی *ilèruki*, t.; مقدّم *mouqaddem*, سابق *sābyq*, a. — Les antécédens, سوابق *sevābyq*. — L'antécédent, terme de grammaire (dans un rapport d'annexion), المـضـاف *el-mouzāf*. — L'antécédent dans l'*argument*, متقدّم *muteqaddem*, a.

ANTECHRIST, s. m., دجّـال *eddjāl*, a.

ANTÉDILUVIEN, adj., qui a précédé le déluge, اوّل طوفاندن *thoufānden evvel olān*, مقدّم طوفاندن *thoufānden mouqaddem*, a.-t.

ANTENNE, s. f., vergue, سرن *seren*, ارتنه *artèna*, t.

ANTENNES, s. f. pl., cornes des

insectes, بوجك بوبنوزی *beudjek boïnouzy*, t.

ANTÉPÉNULTIÈME, adj., اخردن اوّل *akherden evvel*, قبل الاخر *qabl el-ākher*, a.

ANTÉRIEUR, adj., ایلروکی *ilèruki*, t.; سابق *sābiq*, متقدّم *mutèqaddim*, a.

ANTÉRIEUREMENT, adv., مقدّما *mouqaddèmā*, a.; اندن اوّل *anden evvel*, t.-a.

ANTÉRIORITÉ, s. f., تقدّم *teqaddum*, اوّلیّت *èvvèlïïet*, a.

ANTHOLOGIE, s. f., choix de fleurs, انتخاب شکوفه *intikhābi chukioufè*. — Choix de poésies, مجموعهٔ اشعار متنوّعه *medjmou'aï ech'āri mutènevvi'a*, a.

ANTHRAX, s. m., حمرت مقولهسی *houmret maqoulèci*, a.-t.; شیر پنچه *chír pentchè*, p.

ANTHROPOFORME, adj., animal qui a quelque ressemblance avec l'homme, نوعًا انسان ایله مشابهتی اولان حیوان *nev'èn insān ilè muchābehati olān haïvān*, a.-t.

ANTHROPOPHAGE, s. m., ادم ییجی *adem ïèïdji*, t.; مردمخوار *merdumkhār*, p.

ANTHROPOPHAGIE, subst. fém., مردمخوارلق *merdumkhārlyq*, p.-t.

ANTICHAMBRE, s. f., مابین *mābeïn*, a.; مابین اوطهسی *mābeïn odhaci*, a.-t. — Faire antichambre, مابین اوطهسنده بکلمک *mābeïn odhacindè beklèmek*, t.

ANTICHRÉTIEN, adj., دیـــن عیسویّه مخالف *dini 'ycevïïè moukhālif*, a.-t.

ANTICHRISTIANISME, s. m., دین مسیحینک مخالفتی *dïni mecyhinuñ moukhālèfeti*, a.-t.

ANTICIPATION, s. f., پیشین *píchín*, سبقت *sebqat*, تقدیم *taqtïm*. — Par Anticipation, adv., بروجه پیشین *ber vedjhi píchín*, a.-p. — Anticipation, usurpation, تعدّی *tè'addi*, a.

ANTICIPER, v. a., prévenir, devancer, پیشین ا تقدّم *teqaddum it*, *píchín it*. — sur les droits de, نقصان ـ ضرر کتورمک *noqsān*, *zarar guèturmek*. — Prendre en avance, پیشین آلمق *píchín álmaq*, p.-t. — Donner, payer, پیشین ویرمک *píchín vírmek*.

ANTICONSTITUTIONNEL, adj., قواعد مملکته مغایر *qavā'ydi memleketè moughāïr*, a.-t.

ANTICONSTITUTIONNELLEMENT, adverbe, قوانین مملکته مغایرًا *qavānïni memlekètè moughāïren*, a.-t.

ANTIDATE, s. f., تاریخ مقدّم الوقوع *tārïkhi mouqaddim el-vouqou'*, تاریخ مقدّم *tārïkhy mouqaddem*, a.

ANTIDATER, v. a., تاریخی مقدّم یازمق *tārïkhy mouqaddem ïāzmaq*, a.-t.

ANTIDOTE, s. m., پاد زهر *pād zehr*, vulg. *panzeher*, تریاق *tariāq*, p.-t.; دافع الزّهر *dāf'y uzzehr*, a.

ANTIENNE, s. f., début de chant, بر ترنمک ابتداسی *bir terennumuñ*

ibtidāci. — Au figuré, mauvaise nouvelle, فنا بر خبر *fenā bir khaber.*

ANTIFÉBRILE, adj., دافع الحمّى *dāf'y el-houmma*, a.

ANTIHYDROPIQUE, adj., استسقايه نافع *istisqāïè nāfi'*, a.-t.

ANTIHYPOCONDRIAQUE, adj., مراق علّتنه نافع *merāq 'ylletinè nāf'y*, a.-t.

ANTIHYSTÉRIQUE, adj., رحم علّتنه نافع *rahm 'ylletinè nāf'y*, a.-t.

ANTILOPE, s. f., آهو *âhou*, p.; غزال *ghazāl*, a.

ANTIMÉPHYTIQUE, adj., دافع العفونة *dāf'y ul-'oufounet*, a.

ANTIMOINE, s. m., راستق طاشي *rāstyq thāchi*, انتيمون *antímoun*, t.

ANTIMONARCHIQUE, adj., قراللغه مغائر اصول *qrāllygha moughāïr*, سلطنته مخالف *oçouli salthanetè moukhālif*, a.-t.

ANTIMONIAL, adj., راستق طاشلو *rāstyq tāchly*, t.

ANTINATIONAL, adj., كندو ملّتنه مخالف *guendu milletinè mukhālif*, بد خواه ملّت *bed khāhi millet.*

ANTINÉPHRÉTIQUE, adj., بوبرك طاشي علّتنه نافع *beubrek thāchi 'ylletinè nāf'y.*

ANTINOMIE, s. f., ايكي قانون بيننك اولان مخالفتي *iki qānoun beïninndè olān moukhalèfèti*, اختلافي شرع *ykhtilāfi cher'*, a.

ANTIOCHE, ville de Syrie, انطاكيه *entākïè.*

ANTIPAPE, s. m., شرعي اولميان ريم پاپاسي *cher'y olmaïān rím pāpāci*, t.

ANTIPAROS, île de l'Archipel, انتيپاره *antipāra.*

ANTIPATHIE, s. f., ضد الطبيعت *ziddul-thabi'ïat*, نفرت *nefret*, a.

ANTIPATHIQUE, adj., مخالف *moukhālif*, مضادد *mouzādid.*

ANTIPESTILENTIEL, adj., دافع ضدّ الطاعون الوبا *dāf'y ul-vebā*, *zidd ed-thā'voun*, a.

ANTIPHRASE, s. f., كلام بالعكس *kelāmi bil'aks*, a.

ANTIPHTHISTIQUE, adj., دافع ضدّ السّل الورم *dāf'y ul-verem*, *zidd ussil*, a.

ANTIPHYSIQUE, adj., ضدّ الطبيعة *zidd utthaby'at*, a.

ANTIPODES, s. m. pl., lieu ou habitans de la terre diamétralement opposés, برى برينه مقابل اولان كرهٔ ارضك تحتنده و فوقنده اولان سكّان و مكانلرى *biri birinè muqābil olān kurèï arzuñ tahtindè vè fevqyndè olān sukkiān umekiānleri*, a.-t. — Contraste, عكس *'aks*, a.

ANTIPUTRIDE, adj., دافع عفونت *dāfiï' oufounet*, a.

ANTIQUAILLE, s. f., اسكى شيلر *eski cheïler*, a.-t.

ANTIQUAIRE, s. m., اسكى زماندن قالان شيلرينى ارايان *eski zemānden qālān cheïlèrini arāïān*, اثار قديميه واقف *açāri qadímïè vāqif*, a.-t.

ANTIQUE, adj., قديم *qadím*, عتيق *'atyq*, a.

ANTIQUITÉ, s. f., les temps anciens, اسكى زمان *eski zèmān*, قديميّة *qadimïet.* — Antiquités,

monumens antiques, آثار قديمه *açāri qadímè*, انتقدلر *antiqaler*, اسكى قالمه *eski qālma*, اسكيدن قالمه طاشلر *eskíden qālma thāchlar*, t.

ANTITHÈSE, s. f., اضداد كلمات *izdād kelimāt*, a.

ANTIVÉNÉRIEN, adj., فرنك علّتنه نافع *frenk 'ylletinè nāf'y*, a.-t.

ANTIVERMINEUX, adj., صوغلجان علّتنه نافع *soghouldjān 'yllètinè nāf'y*, a.-t.

ANTIVÉROLIQUE, adj., ضدّ الجدرى دافع *zidd ul-djèdèri*, *dāf'y ul-djèdèri*, a.

ANTONOMASE, s. f., emploi de l'épithète pour le nom propre, كنية *kiniet*, *kuniet*, غلبة *ghalebet*, a.

ANTOINE, n. pr., انطون *anthoun*, t.-a.

ANTORE ou ANTITORE, s. m., plante antivénéneuse, تریاق البیش *teriāq ul-bích*, قیهق *qyhaq*, a.; طولغه‌جق *dhoulghadjiq*, t.

ANTRE, s. m., اپن *in*, t.; غار *ghār*, مغاره *mèghārè*, كهف *kehf*, a.

S'ANUITER, v. réfl., كیجه‌لنمك *guídjèlenmek*, كیجه قالمق *guídjè qālmaq*, كیجه ایله بوللك بولنمق *guídjè ilè ïolda boulounmaq*, t.

ANUS, s. m., كوت *gueut*, بزوك *beuzuk*, مقعد *maq'ad*, a.

ANXIÉTÉ, s. f., كوكل طارلغی *gueuñul dhārlighy*, t.; كدر *kèder*, اضطراب *izthirāb*, a.; دل تنكی *dil tengui*, p.; دلكیرلك *dil-guïrlik*, p.-t.

AORISTE, s. m., مضارع *mouzāry*, a.

AORTE, s. f., شاه طمار *chāh dhamār*, یوركك بیوك طماری *ïurègun buïuk dhamāry*, t.

AOUT, s. m., اب *āb*, a. اغوستوس *aghostos*, g.

APAISER, v. a., calmer, تسكین ا *teskín it*, ساكن ا *sākin it*, دكدرمك *diñdurmek*. — la colère, غضبی تسكین ا *ghazabi teskín it*. — une sédition, فتنهٔ تسكین ا *fitnèï teskín it*. — Adoucir, یمشاتمق *ïoumchātmaq*, خاطرین خوش ا *khāthyrín khoch it*. — S'Apaiser, یواشلنمق *ïavāchlanmaq*.

APAMÉE, ville de Syrie, فامیة *fāmïet*, a.

APANAGE, s. m., ارپه‌لق *arpalyq*, t.; نانپاره *nāmpārè*, p.

APANAGER, v. a., ارپه‌لق ویرمك *arpalyq vírmek*, t.

APANAGISTE, s. m., ارپه‌لق صاحبی *arpalyq sāhybi*, t.-a.

A PART, exp. adv., séparément, باشقه *bāchqa*, باشقه‌جه *bāchqadjè*, t.; بر طرف *ber tharaf*, p. — Plaisanterie à part, لطیفه بر طرف *latifè ber tharaf*.

APARTÉ, s. m., كندو كندینه *guendi guendinè*.

APATHIE, s. f., طویماز لق *dhoïmazlyq*, طویمقلق *dhoïmamaqlyq*, كوكلسزلق *gueuñulsyzlyq*, بلادت *belādet*, a.-t.

APATHIQUE, adj., طویماز *dhoïmāz*, حسّسز *hyssyz*, بلاحس *bilāhyss*, a.

Apepsie, s. f., قلّة الهضم *qyllet ul-hezm*, a.; هضمه عدم امكانسی *hezmè 'adèmi imkiāni*, a.-t.

Apercevable, adj., طويلور *dhouïlour*, كورمسی قابل *gueurmèci qābil*, طويهه‌سی ممكن *douïmaci mumkin*, a.-t.

Apercevoir, v. a., commencer à voir, كورمك اوزاقدن *gueurmek ouzāqtan*, كورمـــك اوزاقدن *ouzāqtan gueurmek*, خياللمق *khaiāllamaq*. — Il aperçut de loin les maisons, اولری اوزاقدن كوردی *evleri ouzāqtan gueurdu*. — J'aperçois un vaisseau, بر كمـــی خياليورم *bir guèmi khaïālieurum*. — Remarquer, sentir, دويمق *douïmāq*, طويمق *dhouïmaq*, واقف اول *vāqif ol*, a.-t. — S'Apercevoir, v. pr., طويلمق *dhouïoulmaq*. — Découvrir, كشف ا *kechf it*, a.-t.

Aperçu, s. m., vu, كورمـــش *gueurmuch*. — Exposé sommaire, تلخيص *telkhys*, تقرير *taqrîr*, a.

Apéritif, adj., اچـــار *atchār*, اچيجی *atchidji*, اچق ايدن *atchyq iden*, كچورن *guètchuren*, t.; دوای مفتح *devāï mufettyh*, a.

Apetisser, v. a., كوچلتـــمك *kutchultmek*, كوچكلتمك *kutchukletmek*, اكسلتمك *eksiltmek*. — S'Apetisser, v. réfl., كوچكلنمك *kutchuklenmek*, t.

A peu près, adv., تخمينًا *takhmînèn*, *takhmîna*, a.

Aphélie, s. m., كونشدن بـــر سياره‌نك اقصای بعدی *gunechten bir sïïārènuñ aqsāï bu'di*, a.-t.

Aphérèse, s. f., حذف *hâzf*, a.

Aphorisme, s. m., دكش *deïch*, t. — Sentence, maxime, راى *rāï*, pl. ارا *arā*, نكته *nuktè*. — Les aphorismes d'Hippocrate, اراى بقراط *arāï bouqrāth*.

Aphrodisiaque, adj., شهوت افزا *chehvet efzā*, محرّك الشهوة *mouharrik uchchehvet*, a.

Aphronitre, s. m., كهرچلـــه كوپكی *guhertchilè kieupugui*.

Aphtes, s. m. pl., اغز قبارجغی *aghyz qabārdjyghy*, t.

Api (pomme d'), s. m., سسكت الماسی *misket elmāci*, t.

Apitoyer, v. a., تحريك رقت ا *tahrîki ryqqat it*, جذب مرحمت ا *djezbi merhamet it*, مرحمته كتورمك *merhametè guèturmek*, a.-t. — S'Apitoyer, v. pr., اسركمك *èsirguèmek*, اجيمق *adjîmaq*, t.; مرحمت ا *merhamet it*, a.-t.

Aplanir, v. a., rendre uni, دوزا *duz it*, دوزلـــمك *duzlèmek*, دومدوز ا *dumduz it*, دوزبورمك *duzivîrmek*, ياصی ا *ïāci it*. — Faciliter, تسهيل ا *teshîl it*, a. — Aplanir la terre, يری سوروكلمك *ïèri suruklèmek*, t. — Aplanir les difficultés, رفع موانع ا *ref'y mevāny' it*. — S'Aplanir, v. réfl., دوز اولمق *duz olmaq*. — S'arranger, قولايلنمق *qolāïlanmaq*, t.

Aplanissement, s. m., برابرلك *berāberlik*, دوزلـــك *duzlik*, t.; تسويه *tesviïè*, تسهيل *teshîl*, a.

Aplati, adj., دوز *duz*, يصّـــی

ïassi, ياصيلنمش *ïāci*, ياصيلنمش *ïācilanmich*, t.

Aplatir, v. a., دوزتمك *duzetmek*, انجلتمك *indjèletmek*, انجه ا *indjè it*, يصيلمق *ïassylamaq*, يصى ا *ïassy it*, تسطيح *tasthyh it*, a.-t. — S'Aplatir, v. réfl., دوز او *duz ol*, ياصيلنمق *ïācylanmaq*, t.

Aplatissement, s. m., دوزلك *duzlik*, دوز ايلمكلك *duz ëïlèmeklik*, ياصيلق *ïācylik*, t.

Aplomb, s. m., ligne perpendiculaire, خط عمود *khatty 'amoud*. — — D'aplomb, à angle droit, زاويهٔ قايمه اوزره *zāvïei qāïmè uzrè*. — Aplomb, gravité, وقار *vaqār*. — Fil à..., شاقولى ايپ *chāqouli ip*. — Le soleil tombe d'aplomb sur nous, كونش طوغرو اوزرمزده در *gunech dhoghrou uzerumuzdè dur*.

Apocalypse, s. f., livre du Nouveau Testament, كتاب ابوقاليسس *kitābi abouqālicys*, t.; الهام *ilhām*, a.; روياى مر يوحنا *rouiāi mar iouhanā*, a.

Apocope, s. f., retranchement à la fin du mot, حذف *hazf*, a

Apocryphe, adj., اصلسز *acylsyz*, ساخته *sākhtè*, p.; دوزمه *duzmè*, t.; شبهه‌لو *chubhèlu*, a.-t.; مستور *mestour*.

Apogée, s. m., اوج ذروه *zervè*, اوج سما *èvdji sèmā*, a. — Apogée de la fortune, de la gloire, ترقئ افتاب *tereqqyi āfitābi*, دولت و اجلال *devlet u idjlāl*, a.-t.

Apologétique, adj., qui contient une apologie, مدبحى *medḥi*, معذرت آميز *ma'ziret âmïz*, a.-p.

Apologie, s. f., justification, éloge, مدح *medh*, معذرت *m'aziret*, اعتذار *i'tizār*, a.

Apologiste, s. m., مدح ايديجى *medh idïdji*, a.-t.; مادح *mādyh*, ثناكوى *senāgouï*, p.

Apologue, s. m., مثل *mecel*, pl. امثال *emsāl*. Voyez Fable.

Apophtegme, s. m., مقال حكما *maqāli hukemā*, a.; كوزل سوز *guzel seuz*, t.; نكته *nuktè*, pl. نكات *nikiāt*, a.

Apophyse, s. f., saillie sur un os, سنسن *synsyn*, pl. سناسن *synācin*, a.

Apoplectique, adj., داملالو ـ *dhamlalu*, t.; سكتى *sekti*, a.

Apoplexie, s. f., طمله ـ داملة *dhāmla*, t.; سكته *sektè*, a.

Apostasie, s. f., ارتداد *irtidād*, a.

Apostasier, v. n., دينمك ارتداد ا *dïninden deunmek*, مرتد او *irtidād it*, a.-t.

Apostat, s. m., دونمه *deunmè*, t.; مرتد *murtad*, a.

Apostème, s. m., دبّله *dubbèlè*, vulg. *dummèlè*.

Aposter, v. a., mettre dans un poste pour surprendre, پوسوده قومق *pouçouda qomaq*, بكلتمك *bekletmek*, t.; كيندارلق ا *kèmïndārlyq it*, p.-t. — des espions, جاسوس قومق *djāçous qomaq*,

Apostille, s. f., حاشيه *hāchïïè*,

a.; در کنار *der kènār*, p. — Recommandation, توصیه *tevcïïè*, a.

Apostiller, v. a., — حاشیه قومق *hāchïè qomaq*, ایازمق *ïāzmaq*, کنار یازمق *kenār ïāzmaq*, p.-t.

Apostolat, s. m., پیغمبرلک *pëïghamberlik*, p.-t.; رسالت *rèçālet*, a.

Apostolique, adj., qui vient de l'apôtre de Dieu ou des apôtres, رسولی *reçouli*, a.; پیغمبری *pëïghamberi*, p.-t. — Qui est du Saint-Siége, ریم پاپاسنه منسوب اولان *rïm pāpācinè mensoub olān*, ریم پاپاسی طرفندن اولان *rïm pāpāci tharafinden olān*, t.

Apostoliquement, adj., رسول کبی *reçoul guibi*, a.-t.

Apostrophe, s. f., allocution, مخاطبة *moukhāthèbet*, — توجیه کلام *tevdjïhi kelām*, خطاب *khythāb*, a. — Petit signe d'élision, بر حرفک حذفنه — ترخیمنه مستدل نشان *bir harfuñ hazfinè*, *terkhiminè mustedlil nichān*.

Apostropher, v. a., خطاب ا *khythāb it*, توجیه خطاب ا *tevdjïhi khythāb it*. — S'Apostropher, v. réfl., خطابلشمق *khytāblachmaq*, a.-t.

Apostume. Voy. Apostème.

Apostumer, v. n., se former en apostème, قبارمق *qabārmaq*, ایرکلمک *iriñlèmek*, t.

Apothéose, s. f., تالیه *tālïéh*, a.

Apothicaire, s. m., اجزاجی *edjzādji*, vulg. *èzādji*, a.-t.

Apothicairerie, s. f., magasin de drogues, اجزاجی دکانی *edjzādji dukkiāñi*, t.-a. — Art de l'apothicaire, ازاجیلک *ezādjïlik*, t.

Apôtre, s. m., رسول الله *reçoul allah*, a. — Apôtre de J.-C., حواری *havāri*. — Les apôtres, حواریون *havārïoun*, a.

Apozème, s. m., قاینامش اوتک *qāïnāmich otuñ souï*, t.

Apparaître, v. n., کوزکمک *gueuzukmek*, کورنمک *gueurunmek*, ظاهر — نمایان او *zouhour it*, *zāhir*, *numāïān ol*, a.-p.-t.

Apparat, s. m., آلای *ālāï*, t.; عنوان *'unvān*, طنطنه *thanthana*, a.

Appareil, s. m., pompe, آلای *ālāï*. — Grands préparatifs, عظیم تدارک *'azïm tédāruk*. — de guerre, تدارکات حربیّه *tedārukiāti harbïïè*, سفر مهمّاتی *sefer muhimmāti*, یراق *ïarāq*, t. — Bandages et remèdes mis sur une plaie, بر یاره اوزرنه قونلان باغ و علاجلر *bir ïāra uzerinè qonilān bāgh vè 'ilādjler*. — Lever l'appareil, بر یارهنک باغلری چوزمک *bir ïāranuñ bāghlari tcheuzmek*.

Appareillage, s. m., t. de mer, یلکن اچمقلغی *ïelken atchmaqlyghy*, t.

Appareillée, s. f., voile mise au vent, روزکاره اچلمش یلکن *rouzguïārè atchilmich ïelken*, t.

Appareiller, v. a., joindre deux choses pareilles, اویدرمق *ouïdourmaq*. — Accoupler, چفتلمک *tchiftlèmek*. — Préparer, disposer, قورمق *qourmaq*, حاضرلمق *hāzirlamaq*.

— Mettre à la voile, يلكن آچمق *ielken átchmaq*, t. — S'Appareiller, v. réfl., چفتلنمك *tchiftlenmek*, برابر او *berâber ol*, t.-p.

Apparemment, adv., غالبا *ghâlibâ*, ظاهرده *zâhirdè*, ظاهر حالدن *zâhiri hâldè*, a.-t.; مكر *meïer*, p.

Apparence, s. f., extérieur, كوستريش *gueusterich*, كورنش *gueurunuch*, t.; صورت *souret*, a. — En apparence, صورتا *soureten*, vulg. *soureta*, صورت ظاهرده *soureti zâhirèdè*. — Vraisemblance, احتمال *yhtimâl*, a.

Apparent, adj., كورنن *gueurunen*, بللو *bellu*, t.; ظاهر *zâhir*, عيان *'aiân*, a.

S'Apparenter, v. réfl., خصملق *khycymlyq baghlamaq*, t.; بغلمق مصاهرت ا *muçâheret it*, a.-t.

S'Apparesser, v. réfl., تنبللنمك *tembellenmek*, t.; تكاسل ا *tèkiâçul it*, a.-t.

Appariement, s. m., action d'apparier, چفتلشمه *tchiftlechmè*, t.; تزويج *tezvîdj*, a.

Apparier, v. a., چفتلمك *tchiftlèmek*. — S'apparier, چفتلنمك *tchiftlenmek*, t.

Appariteur, s. m., محضر *muhzyr*, a.; چاوش *tchâvouch*, t.

Apparition, s. f., ظهور *zouhour*, a.; كورنمكلك *gueurunmeklik*, t; صدور *soudour*, a.

Apparoir, v. n., اشكار - ظاهر او *achikiâr, zâhir ol*, a.-t.; پديد اولمق *pedîd olmaq*, p.-t.

Appartement, s. m., قونغك بر دايره‌سى *qonaghuñ bir dâïrèci*, دايره *dâïrè*. — des femmes, حرم *harem*, a.

Appartenance, s. f., dépendance, توابع *tevâby'*, لواحق *levâhyq*, تعلق *te'alluq*, pl. تعلقات *te'alluqât*, انتساب *intiçâb*, a. — Ce mur est une des appartenances de cette terre, بو ديوار اراضئ مذكوره‌نك توابعندندر *bou dîvâr, erâzii mezkiourènuñ tevâby'indendur*.

Appartenir, v. n., avoir rapport, انتساب ا متعلق او *mute'allyq ol*, منتسب او *intiçâb it*, *muntecib ol*, a.-t. — Être à quelqu'un, بر كيمسنه‌نك مالى او *bir kimesnènuñ mâli ol*. — Cela lui appartient, انك در *anuñ dur*. — Cela m'appartient, بو بنمدر *bou benum dur*. — Être parent, خصمى او *khysmy ol*, a.-t.

Appas, s. m. pl., كوزللك *guzellik*, t.; جاذبة *djâzibet*, a.; دلنوازلق *dilnuvâzlyq*, p.-t.

Appât, s. m., يم *îem*, t.

Appâter, v. a., يملمك *îemlèmek*, يم ويرمك *îem vîrmek*, t.

Appauvrir, v. a., فقيرا *faqyr it*. — S'appauvrir, فقيرلنمق *faqyrlanmaq*, a.-t.

Appauvrissement, s. m., فقيرلق *faqyrlyq*, a.-t.; افتقار فاقه *fâqa*, *iftiqâr*, a.

Appeau, s. m., يم *îem*, t.

Appel, s. m., action d'appeler à haute voix, چاغرش *tchâghyrych*,

منادات *munādāt*. — Recours à un juge supérieur, حاكم اكبره مراجعت ايلمكلك *hākimi ekberè murādja'at ëïlèmeklik*, t. — Défi, دعوت *d'avet*. — Appel canonique à la prière, اذان اوقونمسى *ezān oqounmaci*, a.-t.

Appelant, adj., محكمهٔ اكبره مراجعت ايدن *mehkemèï ekberè murādj'at iden*, a.-t.

Appelé, part., nommé, تسميه اولنمش *tesmiïè olounmuch*, a.-t.

Appeler, v. a., inviter à venir, چاغرمق *tchāghyrmaq*. — Appelez le domestique, خذمتكارى چاغر *khyzmetkiāry tchāghyr*. — Appelez par le nom, ادیله چاغرمق *adïlè tchāghyrmaq*. — en justice, محكمهيه اوقومق ـ دعوت ا *mehkemèïè oqoumaq, d'avet it*, مرافعه ا *murāfa'a it*. — Appeler les causes, دعوالرى بيان ا *d'avāleri beïān it*. — Défier, ميدانه دعوت ا *meïdānè d'avet it*, a.-t. — Nommer, تسميه ا *tesmiïè it*. — Comment appelle-t-on cette fleur? بو چچكه نه ديرلر *bou tchitchèguè nè derler*. — Je m'appelle Ahmed, احمددر ادم *ahmedtur adum*. — Appeler, attirer, faire venir, جلب ا *djelb it*. — Appeler, recourir à un autre tribunal, دعواء غير محكمهيه قالدرمق *d'avāï, ghaïri mehkemèïè qāldurmaq*. — En appeler d'une sentence, بر قاضينك حجتى قبول اتمك *bir qāzïnuñ heuddjèti qaboul itmek*, a.-t. — Appeler au secours, مدد چاغرمق *meded tchāghyrmaq*. — En appeler à quelqu'un, بر كمسنه‌نك رأينه ـ قياسنه مراجعت ا *bir kimesnènuñ reïnè, qyācinè murādj'at it*, a.-t.

Appellatif (nom), adj., اسم جنس *ismi djins*, a.

Appellation (d'un jugement) s. f., مرافعت *murāf'aat*. — des lettres, تسميهٔ حروف *tesmiïè hourouf*, a.

Appendice, s. m., ارتمه *artma*, t.; ذيل *zèil*, ضميمه *zamïmè*, a.

Appendre, v. a., اصه‌قومق *aṣaqomaq*, t.

Appentis, s. m., تخته سايه‌بانى *takhta sāïèbāni*, سايه‌بان *sāïèbān*, p.

Appesantir, v. a., اغرلتمق *agherlatmaq*, t.

S'Appesantir, v. réfl., devenir plus pesant, اغرلنمق *agherlanmaq*. — sur un sujet, اوزاتمق *ouzātmaq*, تطويل كلام ا *tathvïl it*, تطويل *tathvïli kelām it*, a.-t.

Appesantissement, s. m., اغرلتمه *aghyrlatma*, t.; تثقيل *tesqïl*, a.

Appetence, s. f., اشتهـا *ichtihā*, a.

Appéter, v. a. (peu usité), désirer vivement, حسرتله استمك *hasretlè istèmek*, a.-t.

Appétissant, adj., اشتها ويريجى *ichtihā vïrïdji*, a.-t.

Appétit, s. m., اشتها *ichtihā*, a. — Appétits sensuels, هواى نفسانى *havāï nefsāni*, شهوات نفسانيه *chehevāti nefsāniïè*, a.

Applaudir, v. a., en battant des mains, ال قاقمق *el qāqmaq*. — Approuver, آفرین اوقومق *āferín oqoumaq*, p.-t.; تحسین ا *tahsín it*, a.-t.

S'Applaudir, v. réfl., کندینی تحسین ا *guendini tahsín it*, a.-t.; بکنمک *bèïnmek*, t.

Applaudissement, s. m., ال آفرین قاقمه‌سی *el qāqmaci, āferín*, تحسین *tahsín*, a.

Applaudisseur, s. m., تحسین ایدیجی *tahsín idídji*, a.-t.

Applicable, adj., یاقشق *ïāqichiq*, t.; راجع *rādjï'*. — A quelle personne cette épithète est-elle applicable? بو صفت قنغی ذاته راجع در *bou sifat qanghy zātè rādjï' dur*, a.-t.

Application, s.f., کوشش *kiouchich*, p.; سعی *sa'i*, جدّ و جهد *djedd u djehd*, تقیّد *teqaïïud*, دقت *diqqat*, مطالعه *mouthāl'aa*, a.

Appliquer, v. a., mettre une chose sur une autre, یاپشترمق *ïāpichturmaq*, اوزرینه قومق *uzerinè qomaq*. — la main, ال اورمق *el ourmaq*, t. — Destiner, تخصیص ا *takhsys it*, a.-t. — l'esprit, l'attacher à..., چالشمق *tchālichmaq*, سعی ا *sa'i it*. — une loi, بر قانونی اجرا ا *bir qānouni idjrā it*. — une peine, جزاسن ویرمک *djèzācin vírmek*, a.-t.

S'Appliquer, v. réfl., s'attacher, se poser sur, یاپشمق *ïāpichmaq*, طوتنمق *thoutounmaq*. — S'appliquer à une chose, بر ایشه ال اورمق *bir ichè el ourmaq*, تشبّث ا *techebbus it*. — au travail, چالشمق *tchālichmaq*, سعی ا *sa'ï it*, اقدام ا *yqtām it*. — à la lecture, مطالعهٔ *mouthāla'aï kiutub it*. — S'appliquer, se rapporter, راجع او *rādjï' ol*, a.-t.

Appoint, s. m., کسور *kuçour*, a.

Appointé, adj., کدکلو *guèdiklu*, t.; علوفه‌لو *'ulufèlu*, a.-t.

Appointemens, s. m. pl., کدک - کدوک *guèduk*, t.; علوفه *ulufè*, وظیفه *vazífè*, a.

Appointer, v. a., donner des appointemens, علوفه ویرمک - تعیین ا *'ulufè vírmek, ta'ïin it*, a.-t.

Apport, s. m., بازار *bāzār*, p.-t.

Apportage, s. m., حمّاللق *hammāllyq*, a.-t.

Apporté, adj., کتورلمش *guéturilmich*, t.

Apporter, v. a., کتورمک *guèturmek*. — Apportez cela, کتور شونی *guètur chounou*. — Causer, باعث - سبب او *bā'ïs, sebeb ol*. — Apporter du dommage, ضرر ا ضرریه سبب او *zararínè sebeb ol*, *zarar it*, a.-t.

Apposer, v. a., قومق *qomaq*, وضع ا *vaz' it*, a.-t. — les scellés, مهرلمک *muhurlèmek*, p.-t.

Apposition, s. f., وضع اتمکلک *vaz' etmeklik*, a.-t.; وضع *vaz'*, a.

Appréciateur, s. m., بها کسیجی قیمت شناس *behā kecídji*, t.;

qymet chinās, a.-p.; قیمتنی بیلن *qymetyni bîlen*, a.-t.

Appréciation, s. f., قیمه‌ت *qymet thoutmaqlyq*, a.-t.; طوتمقلق اعتبار *'ytibār*, تثمین *tesmîn*, a. — Cas, opinion, ظنّ *zann*, مظنه *mezennè*, a.

Apprécier, v. a., طوتمق *thoutmaq*, قیمته طوتمق *qymetè thoutmaq*, اعتبارا *i'tibār it*, قیمتنی - قدرینی بیلمک *qymètini*, *qadrini bîlmek*, a.-t.

Appréhender, v. a. V. Craindre.

Appréhension, s. f., crainte, قورقو *qorqou*, خوف *khavf*. — Simple idée qu'on prend d'une chose sans porter de jugement, وهم *vehm*, pl. اوهام *evhām*, a.

Apprendre, v. a., acquérir une connaissance, اوکرنمک *eugrenmek*, تعلم ا *te'allum it*. — par cœur, ازبرلمک *ezberlèmek*. — Enseigner, اوقودرمق اوکرتمک *eugretmek*, t.; *oqoudourmaq*, تعلیم ا *t'alîm it*, a.-t. — Ouïr dire, اشتمک *ichitmek*, t.; مسموع او *mesmou'y ol*. — Être informé, خبر آلمق *khaber âlmaq*. — De qui avez-vous appris cette nouvelle? بو خبری کیمدن الدکز *bou khaberî kîmden alduñyz*, a.-t.

Apprenti, s. m., شاکرد *chāguerd*, p.-t. — Novice, peu habile, مبتدی *mubtedi*, عجمی *'adjemi*, a.

Apprentissage, s. m., شاکردلك *chāguirdlik*, شاکردلک وقتی *chāguirdlik vaqty*, عجملك *'adjèmilik*, p.-t. — Étude, تعلّم *te'allum*, a.

Apprêt, s. m., تدارك *tedāruk*, تهیّة *tehïiet*. *tehïiè*, a. — Assaisonnement, تربیه *terbîè*. — De grands apprêts, تدارکات عظیمه *tedārukāti 'azîmè*, a.

Apprêter, v. a., حاضرلمق *hāzyrlamaq*, حاضرا *hāzyr it*, تهیّه ا *tehïiè it*, a.-t. — Assaisonner, پشورمک یمک *pichurmek*, *ïèmek pichurmek*. — Donner l'apprêt, صیقل ویرمک *saïqal virmek*.

S'Apprêter, v. réfl., حاضرلنمق *hāzyrlanmaq*, حاضر او *hazyr ol*, تدارکلنمک *tedārukleunmek*, a.-t.; یراقلنمق *ïarāqlanmaq*, t.

Apprivoisé, adj., الیشق *alychyq*, t.; رام *rām*, p.; متانس *mute'ennis*, خانه پرور *khānè perver*, p. — Animal apprivoisé, الك اوکرنمش *eldè eugrenmich djânver*, t.-p.

Apprivoiser, v. a., الیشترمق *alichturmaq*, رام ا *rām it*, متانس ا *mute'ennis it*. — S'Apprivoiser, v. réfl., الیشمق *alichmaq*, t.

Approbateur, s. m., تحسین ایدیجی *tahsîn idîdjî*, a.-t.

Approbation, s. f., تحسین *tahsîn*, تصویب *tasvîb*, استحسان *istihsān*, رضا *rizā*, a.; بکنمکلک *beïenmeklik*, t.

Approbatif, adj., بکنن *beïenen*, t.; رضا کوسترن *rizā gueusteren*, استصوابی *istisvābi*, a.

Approchant, adv., يقين ïaqyn, بكزر قريب اولان qarïb olān, a.-t.; تخمينا takhmïnā, a.

Approches, s. f. pl., voisinage, يقينلق ïaqynlyq, a.; قريب يرلر qārib ïerler, a.-t. — Les approches d'une place, قلعه‌يه يقين يرلر qal'aïè ïaqyn ïerler.

Approcher, v. a., avancer vers, يقلشترمق ïaqlachturmaq. — Faire approcher, يناشترمق ïanāchturmaq. — Mettre proche, يقين قومق ïaqïn qomaq. — S'avancer, يقين كلمك ïaqyn guelmek. — Approchez, يقين كل ïaqïn guel. — Ressembler, بكزمك beñzèmek. — Être en faveur auprès de quelqu'un, بر كيمسه‌نك نظرنك او bir kimesnènuñ nazarindè ol. — Il approche du vizir, il est en faveur auprès de lui, وزيرك نظرنك ـ كوزنك در vèzïruñ nazarindè, ou gueuzuñdè dur.

S'Approcher, v. réfl., يقلشمق ïaqlachmaq, يناشمق ïanāchmaq, t.

Approfondir, v. a., rendre plus profond, creuser, قازمق qāzmaq, بر درين ا derïn it. — Un fossé, بر خندغي درين قازمق bir khandāghy derïn qāzmaq, تعمّق ا te'ammouq it. — Pénétrer plus avant dans la connaissance, استكناه ا istiknāh it, بر شيئك كنهنه وارمق bir cheïuñ kunhinè vārmaq, امعان ا im'ān it, تهل ايله اكلمق temel ilè añlamaq, تدقيق ا tadqyq it, a.-t.

Appropriation, s. f., action de s'approprier une chose, كنديني آلمه guendinè âlma, t.; استملاك istimlāk, a.; تخصيص takhsïs, a.

Approprier, v. a., conformer, rendre propre à..., اويدرمق ouïdurmaq, تخصيص ا takhsïs it, a.-t.

S'Approprier, v. réfl., prendre pour soi, كنديني آلمق guendinè âlmaq, مالك او mālik ol, نفسنه تخصيص ا nefsinè takhsïs it. — S'attribuer, كندو كندويه اسناد ا guendu gueñduïè isnād it, a.-t.

Approuver, v. a., بكنمك beïenmek, تحسين ا tahsïn it, a.-t.; قبول ا qaboul it, راضي او rāzi ol, معقول كورمك m'aqoul gueurmek, آفرين اوقومق ـ ديمك âférïn oqoumaq, dïmek, استحسان ا istihsān it, a.-t.

Approvisionnement, subst. m., تدارك كورمه‌سي tedāruk gueurmèsi, ذخيره تداركي zakhyrè tedārugui. — d'une place ou d'une armée, بر شهرك يا بر عسكرك مهمّاتي bir chehruñ iā bir 'askeruñ muhimmāti, صورصات sorsāt, t.-a.

Approvisionner, v. a., ذخيره zakhyrè hāzyr it, حاضرا ذخيره zakhyrè tedāruk it, تدارك ا ذخيره zakhyrè gueurmek, a.-t.

S'Approvisionner, v. réfl., كنديني لازم اولاني تدارك ا guendinè lāzim olāni tedāruk it, ذخيره جميع ا zakhyrè djem' it, a.-t.

Approximatif, adj., تخمينا tekhmïnā, a.

Approximation, s. f., تخمين takhmïn, a. — Par approximation,

تخمین ایله *takhmîn ilè*, a.-t.

Appui, s. m., étaie, soutien, دستک *testek*, طیاق *dhaïāq*. — Protecteur, ارقه *arqa*, مسند *mesned*, a. — Il a de l'appui, de la protection, ارقه‌سی وار *arqacy vār*, ou مسندی واردر *mesnèdi vārdur*.

Appuyer, v. a., soutenir avec un appui, طیاتمق *dhaïātmaq*, طیاق قومق *dhaïāq qomaq*. — Favoriser, aider, یاردم ا *ïārdum it*. — Prendre parti pour, صاحب چقمق *sāhib tchiqmaq*. — Insister, قوی طورمق *qavi dhourmaq*, طیانمق *dhaïānmaq*. Voyez Protéger. — S'Appuyer, v. réfl., طیانمق *dhaïānmaq*, t.; استظهارا *istizhār it*, a.-t. — sur un coussin, یاصدانمق *ïāstānmaq*, t.

Apre, adj., صرب *sarp*, سرت *sert*, ککره *kekrè*, t.

Aprement, adv., سرتلکله *sertliguilè*, t.; خشونت ایله *khouchounet ilè*, a.-t.

Après, adv., صکره *soñra*, t.; بعد *b'ad*, a. — Après vous, سزدن‌صکره *syzdensoñra*. — Vous irez après, صکره کیدرسکز *soñra guîdersiñyz*. — Courir après quelqu'un, بر کمسنه‌نک اردینه قوشمق *bir kimesnènuñ ardinè qochmaq*. — D'après, selon, اوزره *uzrè*, کوره *gueurè*. — D'après lui, اکا کوره *añā gueurè*. — D'après ce qu'il dit, ou a dit, دیدوکی اوزره *dedugui uzrè*, سوزینه کوره *seuzinè gueurè*. — Après les salutations, بعد السلام *b'ad esselām* — Après demain, اوبرکون *obir gun*, یارین دکل اوبرکون *ïāryn dèïl obir gun*. — Après coup, بعد الوقوع *b'ad el-vouqou'*. — Après midi, اویله‌دن صکره *euïlèdèn soñra*.

Apreté, s. f., سرتلق *sertlyq*, خاملق *khāmlyq*, ککره‌لک *kèkrèlik*, t.

Apte, adj., یراشق *ïarāchyq*, یارار *ïārār*, t.; قابل *qābil*, قادر *qādir*, مستعدّ *mousta'ydd*, a. — Un homme apte, یرار آدم *ïarār ādem*.

Aptitude, s. f., یراشقلق *ïarāchyqlyq*, t.; قابلیّت *qābiliïet*, استعداد *isti'dād*, اهلیت *ehlïet*, a.

Apurement, s. m., حسابی بتورمه *hyçābi biturmè*, a.-t.; قطع حساب *qath'y hyçāb*, a.

Apurer, v. a., حساب کسمک *hiçāb kesmek*, قطع حساب ا *qath'y hyçāb it*, a.-t.

Aquatile, adj., صولی *souli*, صوده‌کی *soudèki*, t.

Aquatique, adj., صوده‌کی *soudèki*, صوده کلور *soudè guèlur*, t.; ابی *ābi*, p.

Aqueduc, s. m., صو یولی *sou ïoli*, صوتراز *souterāzou*, t.

Aqueux, adj., صولو *soulu*, t.; آبدار *ābdār*, p.; مایی *māïi*, a.

Aquilin (nez), adj., قرتال بورونلو *qartāl bourounlou*, t.

Aquilon, s. m., قیش یلی *qych ïèli*, پویراز *poïrāz*, t.

Arabe, s. et adj., عرب *'areb*, عربی *'arebi*. — Langue arabe, لسان عرب لسانی عربی *liçāni 'arebi*, ou

'areb liçāni, عربيه *'arebïtè*. — En arabe, عربچه *'arabtchè*. — Arabe, homme dur, avare, طمعكار *tham'akiār*, a.-p.; خسيس *khacïs*, a.

Arabesque, adj., dans le genre des Arabes, عرب جنسى *'arab djinsi*, a.-t.

Arabesques, s. m. pl., ornemens, عرب زينتى *'arab zïnèti*, a.

Arabie, s. f., عربستان *'arabistān*. — Arabie heureuse, يمن *ïèmen*. — Arabie déserte, حجاز *hedjāz*. — La presqu'ile des Arabes, جزيرة العرب *djèzïret ul-'arab*, a.

Arabique, adj., عربى *'arabi*. — Gomme arabique, صمغ عربى *samghy 'arabi*, a.

Arabisme, s. m., locution arabe, عرب اصطلاحى *'arab isṭylāhi*, a.-t.

Arable, adj., زراعته صالح *zira'atè sālih*, a.-t.

Arack ou Rack, s. m., sorte d'eau-de-vie, عراق *'arāq*, a.

Arafat (mont), s. m., montagne peu éloignée de la Mecque, عرفة جبلى *'areſet djèbèli*, a.

Aragonite, s. m., minéral, معدن جنسى *ma'den djinsi*, a.-t.

Araignée, s. f., اورمجك *eurumdjek*, t.; عنكبوت *'ankebout*, a. — Toile d'araignée, اورمجك اغى *eurumdjek aghy*, پردهٔ عنكبوت *perdëï 'ankebout*. — de mer, اورمجك بالغى *eurumdjek bālyghy*, t.

Ararath ou Mont-Ararath, montagne d'Asie, اغرطاغ *aghyr dhāgh*, اغرطاغى *aghyr dhāghy*.

Aratoire, adj., زراعته دائر *zyrā'atè dāïr*. — Instrumens aratoires, زراعته دائر آلتلر *zyrā'atè dāïr alatler*, a.-t.

Arbalète, s. f., منجنيق *mendjènyq*, t.; قذاف *qazzāf*, a.

Arbitrage, s. m., اصلاح بين الذات *islāh bèïn ezzāt*, توسّط *tèvasçouth*, a.

Arbitraire, adj., ارادته منوط *irādètè menouth*, عرفى *curfi*, a. — Volontaire, اختيارى *ikhtiāri*. — Tyrannique, ظلمى *zoulmi*, a.

Arbitrairement, adv., استديكى اوزره *istèdugui uzrè*, t.; مرادنجه *murādindjè*. — Selon son bon plaisir, حسن اختياريله *husni ykhtiāri ilè*, a.-t.; خود بخود *khod bekhod*. — Par violence, زور - ظلمله *zor, zoulm ilè*, a.-t.; ظلماً *zoulmen*, a.; قواعد شرعيه مغايراً *qavā'ydi cher'ïè moughāïren*, a.

Arbitral, adj., توسّطى *tevassuthy*. — Sentence arbitrale, متوسّط حكمى *mutèvessith hukmi*, a.

Arbitralement, adv., ميانجيلك واسطه‌سيله *miāndjïnūn vācithacïlè*, توسّطيله *tèvasçouthïlè*, a.-t.

Arbitre, s. m., juge choisi par les parties, يارغوجى *ïārghoudji*, t.; ميانجى *miāndji*, p.-t.; مصلح *mouslih*, متوسّط *mutèvesèyth*, مصلح بين الذات *mouslih bèïn ezzāt*, p.-t. — Libre arbitre, اختيار *ikh-*

tïār, ارادت کلّیه - جزویه *irādèti kullïè, djuzvïè*, اختیار جزوی *djuzvi ykhtïār*, a.

ARBITRER, v. a., یارغوجی او *ïārghoudji ol*, مصلح بین الذات حکم ا او *mouslih bèïn ezzāt ol*, *hukm it*, a.-t.

ARBORER, v. a., دکمک *dikmek*, نصب ا *nasb it*. — l'étendard, بیراغی دکمک *bāïrāghy dikmek*, t.

ARBOUSE, s. f., قوجه یمشی *qodja ïemichi*, t.

ARBOUSIER, s. m., قوجه یمشی اغاجی *qodja ïemichi aghādji*, a.

ARBRE, s. m., اغاج *aghādj*, t.; درخت *dirakht*, p.; شجر *chedjer*, pl. اشجار *echdjār*, a. — Arbre à fruit, یمشلو اغاجی *ïemichlu aghādji*, یمش اغاجی *ïemich aghādji*. — Qui ne donne pas de fruits, یمش کتورمز اغاج *ïemich guèturmez aghādj*. — Lieu planté d'arbres, اغاجلق *aghādjlyq*. — Arbre généalogique, سلسله نامه *silsilè nāmè*, صوی دفتری *soï deftèri*. — L'arbre généalogique des sultans ottomans, شجرهٔ سلسلهٔ آل عثمانی *chedjèrèï silsilèï āli osmāni*. — Portion de la circonférence, قوس *qavs*, a.

ARBRISSEAU, s. m., اغاججق *aghādjdjiq*, چالی *tchāly*, نهال *nihāl*, p.

ARBUSTE, s. m., فدان *fidān*, t.

ARC, s. m., یای *iāï*, t.; قوس *qavs*, a.; کمان *kemān*, p. — de triomphe, دونانمی کمری *donānmā kemeri*. — Tendre un arc, بر یای باصمق *bir ïaï ïāsmaq*.

ARCADE, s. f., کمر *kemer*, p.-t.

ARCADIE, ville et canton du Péloponèse, ارقدیا *arcadiā*.

ARCANSON, s. m. V. COLOPHANE.

ARCANUM-DUPLICATUM, s. m., سرّ الصناعف *sirr el-muzā'af*, a.

ARC-BOUTANT, s. m., درسک *dirsek*, طیاق *dhaïāq*, a.; کمر درکی *kemer dirègui*, t.

ARCEAU, s. m., کمرجک *kemerdjik*, p.-t.; قوس قبّه *qavsi qoubbè*.

ARC-EN-CIEL, s. m., الکم صغمه *ilègum saghma*, t.; قوس قزح *qavsi qouzah*, a.

ARCHAL (fil d'), s. m., پرنج تلی *pirindj teli*, t.

ARCHANGE, s. m., باش ملک *bāch melek*, رئیس ملایکه *rëïei melāïkè*, ملک مقرّب *meleki mouqarreb*, a.

ARCHE, s. f., arche du pont, کمر *kemer*. — de Noé, نوح کشتیسی *nouh kechtïci*, سفینهٔ نوح *sefïnèï nouh*. — Arche d'alliance, coffre mystérieux, تابوت العهد *tābout ul-'aht*, عهد صندوغی *'aht sandoughy*, a.

ARCHÉOLOGIE, s. f., علم اثار قدیمه *'ylmi açārï qadïmè*, a.

ARCHER, s. m., soldat armé d'un arc, اوقچی *oqtchi*. — Soldat de police, قواس *qavās*, a.

ARCHET, s. m., کمان یایی *kèmān ïāïi*, t.

ARCHÉTYPE, s. m., اصل *asl*, a.; نمونه *numounè*, p.; اورنك *eurnek*, t.

ARCHEVÊCHÉ, s. m., juridiction, territoire de l'archevêque, باش پسقپوسلق *bāch pysqoposlyq*, متروپولیتلق *métropolitlyq*. — Palais de l'archevêque, متروپولیت قوناغی *métropolít qonāghy*, t.

ARCHEVÊQUE, s. m., باش متروپولیت پسقپوس *bāch pyscopos*, *mitropolit*, g.

ARCHIDIACONAT, s. m., باش دیاقوزلق *bāch diāqozlyq*, باش شمّاسلق *bāch chemmāslyq*, t.

ARCHIDIACRE, s. m., باش دیاقوز *bāch diāqoz*, باش شمّاس *bāch chemmās*, t.

ARCHIDUC, s. m., باش دوقه *bāch douqa*, ارقیدوقه *arqídouqa*, t.

ARCHIÉPISCOPAT, s. m., متروپولیت پایه‌سی - منصبی *metropolít pāïèci*, *mancebi*, a.-t.

ARCHIFOU, adj., پك دلی *pek dèli*, t.

ARCHIFRIPON, s. m., عیّار *'aïiār*, a.

ARCHIMANDRITE, subst. masc., ارخیماندریت *arkhymāndrít*.

ARCHIPEL, s. m., اطه‌لر اراسی *adhalarārāci*, t.; اق دکز جزیره‌لری *aq deñyz djezírèleri*, t.

ARCHIPRÊTRE, s. m., باش پاپاز *bāch pāpāz*, t.

ARCHITECTE, s. m., معمار *mi'mār*, بنّا *bennā*, a.

ARCHITECTURE, s. f., معمارلق *mi'mārlyq*, بنا علمی *binā'ilmi*, a.-t.

ARCHITRAVE, s. f., درك اوستی *direk ustu*, t.

ARCHIVES, s. f. pl., lieu où elles sont déposées, دفتر خانه *defter khānè*, a.-p. — Anciens titres, papiers importans, سندات *senèdāt*, a.; دفترلر *defterler*, a.-t.

ARCHIVISTE, s. m., دفتر خانه حافظی *defter khānè hāfyzy*, حافظ القیود *hāfiz ul-qouïoud*, دفتر امینی *defter èmíni*, a.

ARCHONTAT, s. m., ارخن پایه‌سی *arkhoun pāïèci*, t.

ARCHONTE, s. m., ارخن *arkhoun*, حاکم قوم یونانیان *hākimi qavmi ïounāniān*, t.

ARÇON, s. m., pièce de bois qui sert à faire le bois de la selle, ایر قاشی *ïer qāchi*, ایرك کولهلری *ïerük kulumleri*. — Instrument de cardeur, حلّاج التی *hallādj alèti*, a.-t.

ARÇONNER, v. a., یوك - ایپك اورمق *ïuñ*, *ípek ourmaq*, t.

ARÇONNEUR, s. m., حلّاج *hallādj*, a.

ARCTIQUE, adj., septentrional, شمالی *chimāli*. — Pôle, قطب شمالی *qouthbi chimāli*, a.-t.

ARCTURUS, s. m., السماك الرامح *essimāk ur-rāmih*, a.

ARDEMMENT, adv., حرارتله *harāretilè*, غیرتیله *ghaïretilè*, کرمیّتله *guermiïètilè*, کل اشتیاقیله *kulli ichtiāqilè*, a.-t.

ARDENT, adj., enflammé, en feu, یانار *ïanār*, اتشلو *atechly*, قزغن *qyzghyn*, یانق *ïānyq*. — Impé-

tueux, حدّتلو *hiddetlu*, a.-t.; كرم مزاج *guerm mizādj*. — Actif, مقدم *mouqtim*. — à l'étude, هوسلو *haveslu*, هوسكار *haveskiār*, a.-p.

ARDEUR, s. f., chaleur, اسّيلق *iscílyq*, t.; حرارت *harāret*, a. — Forte chaleur, اسيجقلق *iscídjaqlyq*, t.; كرميّت *guermiiet*. — Véhémence, حدّت *hiddet*. — Courage, غيرت *ghaïret*, a.

ARDILLON, s. m., توقه دلی *toqah dili*, t.

ARDOISE, s. f., قره طاش *qara thāch*, قايغان *qāïghān*, t.

ARDU, adj., صعب *sa'ab*, مشكل *muchkil*, a.; دشوار *duchvār*, p.; چتين *tchetín*, t.

AREC, s. m., fruit des Indes, فوفل *fevfel*, a.

ARÈNE, s. f., menu sable, انجه قوم *indjè qoum*. — Lice, ميدان *meïdān*, a.

ARÉOMÈTRE, s. m., موابع ميزانی *mevā'y mízāni*, a.-t.

ARÈTE, s. f., بالق كموكسی - دكنی *bālyq guèmigui, dikeni*, t.

ARGEMON, s. m., ulcère du globe de l'œil, ارغامون *arghāmoun*, a.

ARGEMONE, s. f., pavot épineux, كومش كوكی *gumuch keukí*, t.

ARGENT, s. m., métal, كومش *gumuch*, t.; سيم *sím*, p. — D'argent, en argent, كومشلو *gumuchlu*. — Argent blanc, بياض اقچه *beïāz aqtchè*. — comptant, نقد اقچه *naqt aqtchè*. — Monnaie, اقچه *aqtchè*, پاره *pāra*. — Gagner de l'argent, پاره قزانمق *pāra qazānmaq*. — Argent qui ne porte pas intérêt, ياتغين اقچه *ïātghyn aqtchè*, t. — Vif-argent, جيوه *djivè* et *djíva*, p.

ARGENTER, v. a., كومشلمك *gumuchlèmek*, كومشله قپلامق *gumuchlè qaplāmaq*, t.

ARGENTERIE, s. f., كومش سفره *gumuch sofra thāqymy*, كومش طاقمی *gumuch thāqymi*, كومش اوادانلق *gumuch avādānlyq*, كومش اوادانلغی *gumuch avādānlyghy*, كومش قابلری *gumuch qābleri*, t.

ARGENTEUR, s. m., كومش قپلايجی *gumuch qaplāïdji*, t.

ARGENTIÈRE (l'), petite île de l'archipel, l'ancienne Cimolos, كوچك دكرمنلك *kutchuk dèïrmenlik*.

ARGENTIN, adj., كومش رنكلی *gumuch renkli*. — Son —, كومش صداسی *gumuch sadāci*.

ARGENTINE, s. f., بر چچكك اسمی *bir tchitcheguñ ismi*, t.

ARGILE, s. f., بالچق *bāltchyq*, t.

ARGILEUX, adj., بالچقلو *bāltchyqlu*, t.; كللو *guillu*, p.-t.

ARGOT, s. m., كزلو سوز *güzlu scuz*, خرسزلسانی *khyrsyz liçāni*, t.

ARGOUSIN, s. m., فورسدلركث بكچيسی *forçalaruñ bektchíci*, t.

ARGUER, v. a., montrer, prouver, كوسترمك *gueustermek*, اكلاتمق *añlātmaq*, t.; الزام ا *ilzām it*. — Accuser, reprendre, دل ازارلمق *dil t'aziri it*, تعزيری ا

azārlamaq, t.; عيبلمق *aïplamaq*, a.-t.

ARGUMENT, s. m., raisonnement par lequel on tire une conséquence, قياس *qyās*, حجّت *houddjet*, برهان *burhān*. — Preuve, دليل *delīl*. — tranchant, برهان قاطع *burhāni qāthy'*, a.; دليل ساطع *delīli sāth'y*. — Sujet abrégé d'un livre, اجمال *idjmāl*, مضمون *mazmoun*, a.

ARGUMENTATEUR, s. m., مباحث *mubāhys*, a.; بحث ايديجى *bahs idīdji*, a.-t.

ARGUMENTATION, s. f., قياس *qyās*, اثبات *isbāt*, دليل *delīl*, a.; استدلال *istidlāl*, تبرهن *tèberhun*, a.

ARGUMENTER, v. a., نتيجه *netīdjè tchiqārmaq*, چقارمق استدلال ا *istidlāl it*, برهان قياس ا *burhān guèturmek*, كتورمك *qyās it*, ظنّ ا *zann it*, a.-t.

ARGUS, s. m., جاسوس *djāçous*, رقيب *raqyb*, a.

ARGUTIE, s. f., بيهوده سوز *bīhoudè seuz*, p.-t.; كلام باطل *kelāmi bāthyl*, a.; خرده دانلق *khourdèdānlyq*, p.-t.; نكته *nuktè*, a.

ARGYRITE, s. f., مرداسنك *murdācink*, p.

ARGYRO-CASTRO, petite ville de l'Albanie turque, اكرى قاستری *eghri castri*.

ARIDE, adj., يابس *iābis*, a.; قورو *qourou*. — Stérile, حاصلسز *hācylsyz*. — Terre aride, غير منبت يرى *ghaïri mumbit ïer*. — Esprit —, عقل غير مثمر *'aqli ghaïri musmir*, a.

ARIDITÉ, s. f., قورولق *qouroulyq*, t.; يبوسة *ïeboucet*, a.

ARISTARQUE, s. m., باحث *bāhis*, a.

ARISTOCRATE, s. m., partisan de l'aristocratie, اصل زاده لرك *asyl zādèleruñ tharafdāri*, طرفدارى رجاله تابع *ridjālè taby'*. — Partisan de l'ancien régime en France, قديم فرانسه حكومتنك طرفدارى *qadīmi frānça hukioumètinuñ tharafdāri*, a.-t.

ARISTOCRATIE, s. f., gouvernement des personnes les plus considérables d'un état, كبراى ملّتك دولتى *kuberāï millètuñ devlèti*. — Souveraineté des nobles, des grands et des riches, شرفا واغنيا وكبارلرك حكمدارلغى *churefā vu aghniā vè kibārleruñ hukmdārlyghy*. — Collectivement, les personnes même les plus considérables d'un pays, d'une nation, اولولر *olouler*, كبراى ملّت *kuberāï millet*, اصحاب مال و اقتدار اولانلر *ashābi māl u yqtidār olānlar*, a.-t.

ARISTOCRATIQUE, adj., كبارلرك حكمنه دائر *kibārlaruñ hukminè dāïr*, a.-t.

ARISTOCRATIQUEMENT, adverbe, كبارلرك حكمى اوزره *kibārlaruñ hukmi uzrè*, a.-t.

ARISTOLOCHE, s. f., زراوند *zerāvend*, p.

ARISTOTE, n. pr., ارسطو *aristhou*, ارسطوطالیس *aristhouthālis*.

ARITHMÉTICIEN, s. m., رقمجی *raqamdji*, اهل رقم *ehli raqam*, حسابجی *hyçābdjï*, a.-t.; محاسب *mouhācyb*, a.

ARITHMÉTIQUE, s. f., علم رقم *'ilmi raqam*, a.; علم حساب *'ilmi hyçāb*, a.

ARITHMÉTIQUEMENT, adv., علم حسابه کوره *'ilmi hyçābè gueurè*, a.-t.

ARLEQUIN, s. m., مقلّد *mouqallid*, a.; مسخره *maskhara*, a.

ARLEQUINADE, s. f., فرفره‌لق *farfaralyq*, t.; مسخره‌لق *maskharalyq*, a.-t.

ARMATEUR, s. m., marchand, کمی صاحبی *guèmi sāhibi*, a.-t. — en course, قورصان *qoursān*, t.

ARME, s. f., سلاح *silāh*, a.; یراق *ïarāq*, t. — de guerre, الت حرب *aleti harb*. — Arme blanche, قلیج *qylidj*. — à feu, تفنگ - پشتو - طوب *tufenk, pichtov, thop*, t.

ARMES, s. f. pl., اسلحه *eslyha*, a.; سلاحلر *silāhler*, a.-t.; یات *ïāt*, یراق *ïarāq*, t. — offensives et défensives, ضرب ودفع یات - یراق *zarb u def'ïāt, ïarāq*, a.-t.

ARMES (Appeler aux), حربی چالمق *harbi tchālmaq*. — Passer par les armes, fusiller, تفنگ ایله اولدرمک *tufenk ilè euldurmek*, t.

ARMES, profession de la guerre, صنعت حربیه *san'ati harbïè*. — Armes, voyez ARMOIRIES.

ARMES, escrime, مطراقچیلك *mathrāqtchïlik*, مسایفه *musāïefè*. — Maître d'armes, مطراقچی باشی *mathrāqtchi bāchi*, t.

ARMÉE, s. f., عسکر *'asker*, pl. عساکر *'açāker*. — navale, دریا دونانمه‌سی *deriā donānmaci*, p.-t.; دونانمه *donānma*, t.

ARMÉE (à main), adv., عسکر ایله *'asker ilè*, a.-t.; قهرا *qahren*, a.

ARMEMENT, s. m., appareil de guerre, مهمّات *muhimmāt*, سفر تدارکاتی *sefer tedārukiāti*, a.-t. — Action d'armer un ou plusieurs vaisseaux, کمی دوناتمسی *guèmi donatmāci*, t.

ARMÉNIE, s. f., ارمنی ولایتی *armèni vilāïèti*, ارمنیستان *armènïstān*.

ARMÉNIEN, adj., ارمنی *ermeni*.

ARMER, v. a., fournir, revêtir d'armes, سلاحلندرمق *silāhlandurmaq*, یراقلمق *ïarāqlamaq*, t. — Lever des troupes, عسکر قالدرمق *'asker qāldurmaq*, عسکر جمع ا *'asker djem it*. — un fusil, تفنگ قورمق *tufenk qourmaq*. — un vaisseau, بر کمی دوناتمق *bir guèmi donātmaq*. — S'armer, سلاحلنمق *silāhlanmaq*, سلاح قوشانمق *silāh qouchānmaq*, a.-t.

ARMET, s. m., دمر باشلق *dèmir bāchlyq*, t.

ARMILLAIRE (sphère), adj., کرهٔ

سواری *kurèï sivāri*, کرهٔ عالم *kurèï 'ālem*, a.

ARMISTICE, s. m., متارکه *mutārekè*, مهادنه *muhādènè*, a.

ARMOIRE, s. f., دولاب *dolāb*, t.

ARMOIRIES, s. f. pl., نشان *nichān*, p.; علامت *'alāmet*, a.; نسب علامتی *nèceb 'alāmeti*, a.-t.

ARMORIER, v. a., – نشان قومق *nichān qomaq*, تصویر ا *tasvīr it*, a.-p.-t.

ARMOISE, s. f., مسك اوتی *misk oty*, t.

ARMURE, s. f., کوکس جبه‌سی *gueugus djèbèci*, کوکسلك *gueuguslik*, t.; سینه بند *sinè bend*, p.; پوسات *pouçāt*, t.; سلاح طاقمی *silāh thāqymi*, a.-t.

ARMURIER, s. m., سلاح یاپیجی *silāh ïāpídji*. — Corps militaire d'—, جبه جیلر *djèbèdjíler*.

AROMATE, s. m., بهار *bahār*, ابزار *ebzār*, عطر *'athar*, ادویه *edvïè*, a.

AROMATIQUE, adj., معطر *mou'atthar*, a.; بهارلو *behārlu*, a.-t.

AROMATISATION, s. f., تبخیر *tebkhyr*, تعطیر *t'athyr*, a.; بهارلمقلق *behārlamaqlyq*, a.-t.

AROMATISER, v. a., تبخیر ا *tebkhyr it*, معطر ا *mou'atthar it*, بهارلمق *bahārlamaq*, a.-t.

AROME, s. m., عطر *'athr*, a.

ARPENT, s. m., دونم *deunum*, t.

ARPENTAGE, s. m., action de mesurer, یر اولچمه‌سی *ïer eultchmèci*, t. — Art de mesurer, مساحت *meçāhat*, مساحت صنعتی *meçāhat san'ati*. — Mesure par arpent, یر اولچیسی *ïer eultchuçu*.

ARPENTER, v. a., یری اولچمك *ïèri eultchmek*, t.; مساحت ا *meçāhat it*. — Marcher vite, چاپك یورمك *tchāpouk ïurumek*, t.

ARPENTEUR, s. m., مساحت ایدیجی *meçāhat idídji*, a.-t.; اولچیجی مهندس *muhendis*, a.; *eultchudji*, t.

ARQUEBUSE, s. f., چرخلو تفنك *tcharkhlu tufenk*, ششخانه‌لو تفنك *chichkhānèlu tufenk*, ou simplem. ششخانه *chichkhānè*, t.-p.

ARQUEBUSIER, s. m., تفنکجی *tufenkdji*, t.

ARQUÉ, E, adj., یای کبی اکری *ïāï guibi egri*, اکلمش – *ïāï guibi eïlmich*, t.; معوّج *mou'avvedj*, a.

ARQUER, v. a., courber en arc, یای شکلنه اکمك *ïāï cheklinè eïlmek*, یای کبی اکمك *ïāï guibi eïlmek*, t.

ARQUER, v. n., se courber, کمان شکلنه کیرمك *eïlmek*, اکلمك *kemān cheklinè guírmek*, a.-t.

ARRACHEMENT, s. m., کوکدن قوپارش *keukten qopārich*, کوکدن قوپارمقلق *keukten qopārmaqlyq*, t.; استیصال *istíçāl*, a.

ARRACHE-PIED (d'), adverb., اولاشتری *oulāchturi*. — Travailler d'—, ارالق براقمیوب چالشمق *arālyq brāqmaïup tchalichmaq*.

ARRACHER, v. a., قلع و خلع ا

qal' ou khal' it, قوپرمق *qoparmaq.* — Tirer par force, استیصال ا *istiçāl it.* — Arracher, obtenir avec peine, بیك زحمتله الدكتورمك *bīñ zahmet ilè èlè guèturmek, tahsyl it,* زحمتله آلمق *zahmetlè álmaq.* — une dent, دیش چقارمق *dích tchiqārmaq.* — S'Arracher à, v. réfl., زور ایله چكلمك قوپرلمق *zorilè tchekilmek, qoparilmaq,* t.; نزع اولنمق *nez' olounmaq.*

ARRACHEUR, s. m., قوپاریجی *qopāridji.* — de dents, دیشجی *dichdji.* — Il ment comme un arracheur de dents, امّا یالانجیدر *ammā ïālāndji dur.*

ARRAGON, s. m., province d'Espagne, اراغونیا نام اسپانیانك بر ایالتی *arāghoniā nām ispāniānuñ bir ëiālèti,* t.

ARRANGEMENT, s. m., dispositions, دوزن *duzen,* t.; ترتیب *tertíb,* نظام *nizām,* a. — Conciliation, بارشق *bārichyq,* t.; صلح *soulh,* a. — d'une affaire, رابطه *rāboutha,* a.

ARRANGER, v. a., mettre en ordre, نظام ویرمك *nizām vírmek,* یرینه یرلو یرینجه قومق *ïerinè qomaq, ïerlu ïerindjè qomaq,* یرلشترمك *ïerlechturmek.* — Disposer, دوزمك *duzmek,* دوزن ویرمك *duzen vírmek,* ترتیب ا *tertíb it.* — une affaire, بر ایشه رابطه ویرمك *bir ichè rāboutha vírmek,* a.-t. — S'Arranger, v. réfl., s'accorder, اوزلاشمق *ouzlāchmaq,* t.; تصالح ا *teçālouh it,* a.-t. — Se contenter, être satisfait d'une chose, راضی او *rāzi ol,* a.-t.

ARRANGÉ (bien), adj., دوزلمش *duzulmuch,* t.; نظام اوزره اولان *nizām uzrè olān,* a.-t.; منظم *munazzam,* منظوم *manzoum,* a.

ARRENTER, v. a., donner à rente, كرایه ویرمك *kirāiè vírmek.* — Prendre à rente, كرایه آلمق *kirāiè álmaq,* t.; استیجار ا *istídjār it,* a.-t.

ARRÉRAGES, s. m. pl., باقی قالان *bāqy qālān,* a.-t.; كرو قالانی *guiru qālāni,* t.

ARRESTATION, s. f., طوتسقلق *thoutsaqlyq,* t.; حبس *haps,* احتباس *ihtibās,* a.

ARRÊT, s. m., sur les biens, الیقومقلق *aliqomaqlyq,* t. — Prison, حبس *habs.* — Les arrêts du ciel, قدر و قضا *qader ou qazā,* تقدیر *taqdír,* a. — Sentence, حكم شرعی *hukmi cher'y,* اعلام *'ilām.* — Les arrêts chez soi, كوز حبسی *gueuz hapsi.* — Mettre aux arrêts, خانه بند ا *khānè bend it,* a.-p.; حبس ا *haps it,* a.-t.

ARRÊTÉ, s. m., résolution, مضبوط حكمی — نیّتی *mazbouth hukmi, nïïèti,* a.-t.; نیّت *nïiet.* — du gouvernement, حكم دولت *hukmi devlet.* — de compte, حساب كسمكلكی *hyçāb kesmekligui.* — Arrêté, conclu, قرار داده اولمش *qarār dādè olmuch,* p.-t. — Arrêté,

retenu, اليقونلمش *alyqonoulmuch*, t. — Arrêté, emprisonné, حبسلك *hapysta*, a.-t.; محبوس *mahbous*, a.

Arrêter, v. a., empêcher d'avancer, اليقومق *alyqomaq*, طورغوتمق *dhourdourmaq*, طورغوتمق *dhourghoutmaq*, اتوقيف *tevqyf it*. — Saisir, mettre en prison, طوتمق *thoutmaq*, احبس *haps it*, a.-t. — Retenir, اليقومق *alyqomaq*. — Retarder, اكلندرمك *eïlendurmek*. — sa vue sur, كوز دكمك *gueuz dikmek*. — Arrêter un compte, حساب كسمك *hiçāb kesmek*. — Fixer, déterminer, قرار ويرمك *qarār vïrmek*. — Arrêter le sang, قان دكدرمك *qān diñdurmek*, a.-t. — S'Arrêter, v. réfl., طورمق *dhourmaq*, اكلنمك *eglenmek*, امكث *meks it*. — Être arrêté par une difficulté, un doute, بر مشكل بولمق *bir muchkil boulmaq*, اشبهه *chubhè it*. — S'arrêter aux apparences, فقط نسنه‌لرك صورت ظاهره‌سنه بقمق *faqath nesnèlèruñ sourèti zāhyrècinè baqmaq*, a.-t.

Arrhes, s. f. pl., پی *pëï*. — Donner des —, پیی ویرمك *pëï vïrmek*, t.

Arriéré, s. m., كروده قالان *guirudè qālān*, t.; متأخر *mutcākhkhyr*, a.

Arrière, s. m., ارد *ard*, t.; ورا *verā*, a. — cour, ارد حولی *ard havli*. — de vaisseau, كمنك قچی *guèmïnuñ qytchi*. — faix, حوله *havla*, a.; مشیمه *mechïmè*, t. — garde, طونـدار *dhondār* (altération de دُم‌دار), مواخر الجيش *muākher uldjëïch*, a. — neveu, قرداش اوغلونك اوغلو *qardāch oghlounuñ oghlou*. — petit-fils, نبيره اوغلو *nèbïrè oghlou*. — En Arrière, adv., en retard, كيروده *guïrudè*, t. — Arrière-pensée, غرض *gharaz*, a. — Arrière-saison, صوك بهار *soñ behār*.

Arriéré, e, adj., كيرو قالمش *guiru qālmich*, t.

Arriérer, v. a., différer un paiement, اداء دينك تعلل *edāï dèïndè te'allul it*. — S'arriérer, ne pas payer à l'époque, وقتنك بورجنی ادا ايتمك *vaqtïndè bordjounou edā itmemek*. — demeurer en arrière, كرو قالمق *guïru qālmaq*, كروده قالمق *guïrudè qālmaq*.

Arrimage, s. m., استف *istif*, كمی استفی *guèmi istifi*, t.

Arrimer, v. a., استف ا *istif it*, t.; كمينك يوكنی يرلشترمك *guéminuñ ïukini ïerlechturmek*, t.

Arrivage, s. m., پانشمه *ïānachma*, t.; ورود *vuroud*, a.

Arrivée, s. f., كلش *guélich*, t.; وصول *voussoul*, ورود *vuroud*, a.

Arriver, v. a., parvenir, يتشمك *ïètichmek*, كلمك *guelmek*, t.; وارد *vārid ol*. — Survenir, عارض او *'āriz ol*, واقع او *vāqi ol*, وقوع بولمق *vuqou' boulmaq*, ظهورا *zouhour it*, a.-t. — Laisser arriver vent arrière (un vaisseau), روزكار اوكنه دوشمك *rouzguiār cïñunè duchmek*, p.-t. — Approcher du rivage,

قرایه یناشمق, *ïänachmaq*, *qarāïè ïanāchmaq*. — Que vous est-il arrivé? نه اولدی سزه *nè oldou syzè*. — Faire arriver, ایرشدرمك *irichturmek*, ایرکورمك *irgueurmek*. — Arriver à bon port, ایو کلمك *eïu guelmek*. — Arriver sain et sauf, صاغ سلیم وصول بولمق *sāgh selím vuçoul boulmaq*. — Arrive ce qui pourra, نه اولورسه اولسون *nè oloursa olsoun*. — Il m'est arrivé un événement, بر قضایه اوغرادم *bir qazāïè oghrādum*, t.-a.

Arroche, s. f., plante, یبان کرویز *ïabān kèrèviz*, t.; سرمه *sermè*, قطف *qathaf*, a.

Arrogamment, adv., تکبّرایله *tekebbur ilè*, a.-t.

Arrogance, s. f., سرکشلك *serkechlik*, t.; مغرورلق *maghrourlyq*, a.-t.; غرور *ghourour*, تکبّر *tekebbur*, a.

Arrogant, adj., سرکش *serkech*, مغرور *maghrour*, متکبّر *mutekebbir*, a.

S'Arroger, v. réfl., ادّعا ایتمك *iddi'ā it*, دعوا ایتمك *davā it*, تخصیص ایتمك *takhsys it*, a.-t.

Arrondi, e, adj., مدوّر *mudevver*, a.

Arrondir, v. a., دکرمی ایتمك *dëïrmi it*, مدوّر ایتمك *mudevver it*, a.-t. — S'Arrondir, v. réfl., devenir rond, مدوّر اولمق *mudevver ol*. — Augmenter son bien, زنکینلکنی ارتمق *zenguinliguini artmaq*, t.

Arrondissement, s. m., action d'arrondir, تدویر *tedvïr*. — Canton, ناحیه *nāhïè*, سنجاق *sandjāq*. — Subdivision, quartier d'une ville, محلّه *mahallè*, a.

Arrosage et Arrosement, s. m., صوارش *souvārich*, t.; اسقا *isqā*, a.

Arroser, v. a., humecter, mouiller, اصلاتمق *islātmaq*. — un arbre, une fleur, صوارمق *souvārmaq*, صو سرپمك *sou serpmek*, صولمق *soulamaq*, t.; اسقا ایتمك *isqā it*. — Arroser un pays (en parlant d'une rivière), دوکلمك *deukulmek*, t.; جریان ایتمك *djèriān it*, a.-t.

Arrosoir, s. m., صولامق ایچون قوه *soulāmaq itchoun qova*, t.

Arsenal, s. m., ترسخانه *tersKhānè*, ترسانه *tersānè*, vulg. *tersana*, جبه‌خانه *djebè khānè*, vulg. *djebhanè*, p.-t.

Arsenic, s. m., سچان اوتی *sitchān oty*, t.; زرنیخ *zernykh*, سمّ الفار *summ ul-fār*, a.

Arsenical, e, adj., زرنیخی *zernykhy*, a.

Art, s. m., métier, صنعت *sana'at*, حرفت *hyrfat*. — Savoir, habileté, معرفت *ma'rifet*. — Méthode pour faire un ouvrage selon certaines règles, فنّ *fenn*, pl. فنون *funoun*. — Ruse, adresse, حیله *hylè*, فنّ *fenn*, هنر *huner*. — L'art oratoire, علم کلام *'ilmi kèlām*. — de la guerre, صنعت حربیه *sana'ati harbïè*. — Les produits de

l'art, محصولات صناعیه *mahsoulāti sanā'ïè*, a. Voy. MÉTIER.

ARTA-AMBRACIA (l'), ancienne ville de l'Albanie turque, نارطه *nārdha*.

ARTÈRE, s. f., نبضلو طهر *nabzlu dhamar*, p.-a.; شرن *cheren*, شریان *cherïān*, pl. a. شرایین *cherāïn*.

ARTÉRIEL, adj., نبضلو طهره دائر *nabzlu dhamarè dāïr*, a.-t.

ARTICHAUT, s. m., انکینار *enguïnār*, t.

ARTHRITE, s. f., goutte aux jointures, دا المفاصل *dā el-mefācyl*, a.

ARTICLE, s. m., partie d'un écrit, d'un traité, مادّه *māddè*, pl. موادّ *mèvādd*; شرط *charth*, pl. شروط *chourouth*. — de foi, دین قیدی *din qaïdi*. — de marchandise, مقوله *maqoulè*. — Article, jointure des os, مفصل *mefsel*, pl. مفاصل *mefācyl*, a.; اوبناق یری *oïnāq ïeri*, t. — Partie du discours qui précède les noms arabes, et qui répond à le, la, les, ال *al* ou *el*, ex. : Le juge, القاضی *el-qāzi*. Cet article se nomme grammaticalement, لام تعریف *lâmi t'arîf*, ou حرف تعریف *harfi t'arîf*. — Article, petite portion d'un discours, فصل *fasl*, pl. فصول *fuçoul*, a.

ARTICULAIRE, adj., مفاصله دائر *mefācylè dāïr*, a.-t.

ARTICULATION, s. f., jointure des os, اک *añ*, اک یری *añ ïèri*, اوبنق یری *oïnaq ïèri*. — de la voix, تلفظ *teleffuz*. — Déduction des faits, تفصیل *tafcïl*, a.

ARTICULER, v. a., prononcer nettement, کلمه یی ایو تلفظ ا *kèlimèï eïu teleffuz it*. — un fait, l'affirmer, le circonstancier, تفصیل ا *tafsïl it*, مادّه بمادّه بیان ا *māddè bemāddè beïān it*, a.-t.

ARTIFICE, s. m., ruse, fraude, حیله *hylè*, آل *āl*. — Art, industrie, صنعت *sana'at*. — Finesse, manière adroite de faire, فن *fenn*. — Feu d'artifice, آتش بازلق *âtech bāzlyq*, فشک شنلکی *fichek chenligui*, t.

ARTIFICIEL, LE, adj., fait par art, اشلمه *ichlèmè*, دوزمه *duzmè*, یاپمه *ïāpma*, t.; عملی *'amèli*, مصنع *mouçanna*, a. — Factice, عاریتی *'āriètï*, vulg. *ëïrèti*, a.

ARTIFICIELLEMENT, adv., صنعتیله *sana'atilè*, a.-t.

ARTIFICIER, s. m., فشکجی *fichekdji*, t.

ARTIFICIEUSEMENT, adv., حیله ایله *hylè ilè*, a.-t.

ARTIFICIEUX, SE, adj., حیله کار *hylèkiār*, a.-p.

ARTILLERIE, s. f., طوپلر *thoplar*, طوپلر ایله ادوات حربیه *thoplar ilè adevāti harbïè*, a.-t.

ARTILLEUR, s. m., طوپجی *thoptchi*, t.

ARTIMON (mât d'), s. m., پوپه یلکنک درکی *poupa ïelkenuñ dirègui*, چنبر درکی *tchember dirègui*, t.

ARTISAN, s. m., ouvrier dans un

art mécanique, اهل صنعت *ehli sana'at*, a.; صنعتجی *sana'atdji*, اهل حرفت *ehli hyrfet*, a.-t. — L'auteur, la cause, سبب *sebeb*, مسبّب *mucebbib*, a.

Artison, s. m., اغاج قوردی *aghādj qourdou*, t.

Artiste, s. m. et f., معرفتلو *m'arifetlu ustāz*, a.-t.; استاذ اهل *ehli m'arifet*, معرفت اهل *ehli sana'at*, صنعت; صنعتکر *san'atguer*, a.-p.

Artistement, adv., معرفتله *m'arifetilè*, استادانه *ustādānè*, مهارتله *mehāretilè*, a.-t.

Arum, s. m., plante, اینک پاچه‌سی *inek pātchaci*, t.; ارون *aroun*, رجل البقرة *ridjl el-baqarat*, a.

Aruspice, s. m., عرّاف *arrāf*, a.

As, s. m., point seul marqué sur une carte, یک *ïèk*, p.; اس *as*, t.

Asarum ou Asaret, s. m., plante. Voyez Cabaret.

Ascalon, ville, عسقالن *'asqāloun*.

Ascarides, s. m. pl., petits vers, قوردجغز *qourdjaghaz*, t.

Ascendant, s. m., pouvoir, empire sur quelqu'un, قدرت *qoudret*, حکم *hukm*. — Influence, نفوذ *nufouz*. — Ascendant donné par Dieu à quelqu'un sur un autre, تسلّط *tecelluth*. — Signe qui monte sur l'horizon, طالع *thāl'y*, pl. طوالع *thavāl'y*. — Il a un heureux ascendant, il a du bonheur, طالعی ایشلر *thāl'yi ichler*, طالعی وار *thāl'yï vār*.

Ascendans, s. m. pl., les personnes dont on descend, ابا و اجداد *ebā u edjdād*, a.

Ascension, s. f., action de monter, چقش *tchiqych*, t.; صعود *sou'oud*, مصعد *mas'ad*, a. — de Jésus-Christ, حضرت عیسانک گوکه چقمه‌سی *hazreti içānuñ gueuguè tchyqmaci*. — de Mahomet, معراج *m'irādj*, معراج نبوی *m'irādji nebevi*, a. — L'Ascension, fête des chrétiens, عید الصعود *'ydus-sou'oud*, عید الارتفاع *'ydul-irtifā'*, معراج حضرت عیسی *m'yrādji hazreti 'yça*, a.

Ascensionnel, adj., صعودی *sou'oudi*, ارتفاعی *irtifā'i*, a.

Ascète, s. m., زاهد *zāhid*, صوفی *sofou*, درویش *dervïch*, سالک راه *sāliki rāhi tharyqat*, طریقت a.

Ascétique, adj., زاهدی *zāhidi*, ریاضتی *riāzèti*. — Vie —, تزهّد *tezehhud*, طریقت *tharyqat*, a.

Ascite, s. f., hydropisie du bas-ventre, استسقای بطنی *istisqāï bathni*, a.

Ascitique, adj., مستسقی البطن *moustasqy ul-bathn*, a.

Asclépias ou Dompte-venin, s. m., plante, ضدّ السموم *zidd us-soumoum*, a.

Asiatique, adj., اسیالو *aciālu*, اسیایه منسوب *aciāïè mensoub*, شرقی *charqy*, a.-t.

Asie, s. f., اسیا *aciā*. — mineure, اناطولی *anādholu*, a.-t.

Asile, s. m., صغنجق یر *syghynadjaq ïer*, ملجا *meldjèe*, a.; ملاذ *melāz*, مأوی *meèva*, a.; پناه *penāh*, p.

Aspalathe, s. m., bois odoriférant, بر جنس قوقولو اغاج *bir djins qoqoulu aghādj*, t.; قندول *qandoul*, دار شیشعان *dār chich'ān*, a.

Aspect, s. m., کورش *guruch*, کورنش *gueurunuch*, منظر *manzar*, باقش *bāqich*. — Air, یوز *ïuz*, چهره *tchehrè*. — Au premier aspect, الک کورشلغ *ilki gueuruchtè*. — Qui a l'aspect ou la figure d'un ange, ملک منظر *melek manzar*. — D'un aspect terrible, کریه المنظر *kerïh ul-manzar*, a.

Asperge, s. f., قوش قونمز *qouch qonmaz* (littéralement l'oiseau ne s'y perche pas), t.; اسفراج *isfirādj*, p.

Asperger, v. a., سرپمک *serpmek*, صو سرپمک *sou serpmek*. — en soufflant de l'eau, پوسکرمک *puskurmek*, t.

Aspérité, s. f., خشونت *khouchounet*, a.; صرپلق *sarplyq*, t.

Aspersion, s. f., سرپش *serpich*, سرپمه *serpmè*, t.

Aspersoir, s. m., مرش *merech*, مرشت *merechchet*, a.

Aspérule, s. f., plante, کوکب الوعر *kevkeb ul-v'ar*, a.

Asphalte, s. m., bitume de Judée, بر نوع قطران *bir nev'y qathrān*, t.; قفر الیهود *qafr ul-ïehoud*, قفر الیهودیه *qafr ul-ïehoudïè*, a.

Asphaltite (lac) ou Mer-morte, لوط دکزی *louth deñizi*.

Asphodèle (lis), s. m., بر نوع زنبق وحداح *bir nev'y zambaq*, t.; *vahdāh*, a.

Asphyxie, adj., طملہ *dhamla*, بوغلش *boghoulych*.

Asphyxié, s. f., بوغلمش *boghoulmich*, t.; غشیان *ghachiān*, a. — Être —, بوغلمق *boghoulmaq*, t.

Aspic, s. m., petit serpent très-venimeux, صاغر یبلان *sāghir ïilān*, t.; افعی *ef'y*, pl. افاعی *efā'y*, a.

Aspic, plante, espèce de lavande, بر نوع خزامة *bir nev'y khazāmet*, سنبل هندی *sumbuli hindi*, a.

Aspirant, adj., طالب *thālib*, a.; استیان *istëïān*. — Pompe aspirante, صوبی یوقارو قالدران طلومبه *souï ïoqaru qāldirān thouloumba*, t.

Aspiration, s. f., action d'aspirer, تنفس *teneffus*, نفس *neſes*, a.; صولق *solouq*, t. — Terme de grammaire, manière de prononcer en aspirant, بوغاز تلفظی *boghāz telefſuzi*, t.-a.

Aspiraux, s. m. pl., فرونجق دلکلری *fouroundjyq deliklèri*, t.

Aspiré, e, adj., lettre aspirée, حرف الحلق *harf ul-halq*, a.

Aspirer, v. a. (l'air), نفس تنفس آلمق *teneſes ālmaq*, تنفس ا *teneffus it*. — Prétendre, اوزلمک *euzlèmek*, ارزولمق *arzoulamaq*, قصد ا *qast it*, استمک *istèmek*,

طالب او *thālib ol*, ادّعا ا *iddi'ā it*, a.-t. — Aspirer à une place, بر منصبه طالب او *bir mancybè thālib ol*.

Aspre, s. m., petite pièce de monnaie, $\frac{1}{120}$ de la piastre turque, اقچه *aqtchè*, t.

Assa, s. m., حلتیت *haltît*, a.

Assa-Foetida, s. f., شیطان بوقی *cheïthān boqy*, t.; خیل *khaïl*, a.

Assaillant, s. m., agresseur, باصیجی اوّل اوران *bācîdji evvel ourān*, t.; صائل *sāïl*, a. — Qui assiége une place, محاصر *mouhācir*. — Les assaillans, یوریش ایدنلر *ïurîch idenler*, t.; محاصرین *mouhācîrin*, a.

Assaillir, v. a., باصمق *bāsmaq*, اوزرنه دوشمک *uzerinè duchmek*, هجوم - یوریش ا *hudjoum - ïurich it*, a.-t.

Assainir, v. a., بریرک هواسنی خوش اتدرمک *bir ïerùn havācini khoch itturmek*, t.-a.

Assaisonnement, s. m., تربیه *terbiè*, طعام تربیه‌سی *tha'ām terbièci*, t.; ابزار *ebzār*, a.

Assaisonner, v. a., تربیه قومق - ا *terbiè qomaq, it*, a.-t.; طوز - بیر قومق *thouz, biber qomaq*, t.

Assassin, s. m., اولدریجی *euldurîdji*, t.; قاتل *qātil*, حرامی *harāmi*, a. — Au fig., yeux assassins, چشم خونریز *tchechmi khounrîz*.

Assassinat, s. m., قتل *qatl*, a.; آدم اولدرمه *âdem euldurmè*, t.

Assassiné, e, adj., قتل اولنمش *qatl olounmich*, a.-t.; مقتول *maqtoul*, a.

Assassiner, v. a., آدم اولدرمک *âdem euldurmek*, خیانتله اولدرمک *khyānetilè euldurmek*, t.; قتل ا *qatl it*, حرامیلك ا *harāmîlik it*, a.-t.

Assassiner, ennuyer extrêmement, ثقلت ویرمک *siqlet vîrmek*, اوصاندرمق *oçāndurmaq*, t.

Assaut, s. m., یوریش *ïurîch*, t.; هجوم *hudjoum*, a. — Donner l'assaut, یوریش ا *ïurîch it*. — Soutenir l'assaut, یوریشه طیانمق *ïurichè dhaïānmaq*, t.

Assemblage, s. m., مجمع *medjma*, مجموعه *medjmou'a*, a.

Assemblée, s. f., مجلس *medjlis*, جمعیت *djemï'et*, a.; درنک *dirnek*, انجمن *endjumen*, p.

Assembler, v. a., réunir, جمع ا *djem' it*, دیرمک *dîrmek*. — Recueillir, دیوشرمک *devchîrmek*. Voy. Joindre. — S'Assembler, v. r., جمع او *djem' ol*, a.-t.; برکمک *birikmek*, بر یره کلمک *bir ïerè guelmek*.

Asséner, v. a., شدّتله اورمق *chiddettilè ourmaq*, برضرب محکم ا *bir zarbi muhkem ît*, a.-t.

Assentiment, s. m., رضا *rizā*, a.

Asseoir, v. a., اوتورتمق *otourtmaq*. — Mettre, poser, قومق *qomaq*, t.; وضع ا *vāz' it*, a.-t. — les fondemens d'un édifice, بر بنانک تمللرینی قومق - وضع ا *bir binānuñ temellerini qomaq, vaz' it*, a.-t. —

Fonder, établir, وضع ا *vaz' it*, تأسيس ا *tecîs it.* — Asseoir l'impôt, تعيين وبركو ا *ta'ïni vïrgu it.*

S'Asseoir, v. pr., اوتورمق *otourmaq.* — à table, سفره ده اوتورمق *sofrada otourmaq.* — S'asseoir sur le trône, y monter, تخته جلوس ا *takhta djulous it*, ou simpl. جلوس ا *djulous it.* — à la turque, sur les jambes, بغداج قورمق *baghdādj qourmaq*, t.

Assermenté, e, adj., اند ايچمش *anda itchmich*, يمين اتمش *ïèmïn etmich*, a.-p.-t.

Assermenter, v. a., يمين كچورمك *ïèmïn guetchurmek*, a.-t.

Assertion, s. f., قول *qavl*, plur. اقوال *aqvāl*, مظنه *mazynnè*, مدعا *muddè'ā*, a.

Asservir, v. a., rendre esclave, قول ا *qoul it.* — Soumettre, حكمى التنه قومق *hukmi altinè qomaq*, التنه ـ ضبطنه آلمق ـ قومق *altynè, zabtynè ālmaq, qomaq.* — les passions, شهوات نفسانيه‌سنه غالب كلمك *chehvāti nefsānièçinè ghālib guelmek.* — S'Asservir, v. réfl., بر كمسنه‌يه تابع او *bir kimesnèïè tāb'y ol*, a.-t.; كوله او *keulè ol*, t.

Asservissement, s. m., esclavage, servitude, اسيرلق *èçïrlyq*, قوللق *qoullyq*, t.; استرقاق *istirqāq.* — Dépendance, متابعت *mutābe'at*, a.

Assesseur, s. m., بيله اوتوريجى *bilè otouridji*, t.; مجالس *mudjālis*, a.; همنشين *hemnichïn*, p.

Assez, adv., suffisamment, يتشور *ïètichur.* — Il suffit, يتر *ïèter*, كفايت ايدر *kifāïet ider*, كافيدر *kiāfi dur.* — C'est assez, يتر ارتق *ïèter artyq.* — Quantité suffisante, قدر كفايه *qadri kefāïè*, يته جك قدر كفايه مقدارى *ïètedjek qadar, kèfāïè miqtāri*, a. — Je n'ai pas assez de force, قدرتم يتمز *qoudretum ïetmez.* — Assez souvent, صقچه *seuqtcha.* — Voir assez clair, بر خوشجه كورمك *bir khochdjè gueurmek.* — Est-ce assez ainsi? بونكله يترمى *bounouñilè ïètermi.*

Assidu, e, adj., مواظب *muvāzyb*, دايم *dāïm*, مداوم *mudāvim*, a. — au travail, چالشقان *tchālichqān.*

Assiduité, s. f., استدامت *istidāmet*, مداومت *mudāvemet*, a.; ملازمت *mulāzemet.* — au travail, تقيّد *teqaïiud*, جهد *djehd*, مواظبت *muvāzabet*, a.

Assidument, adv., مداومت اوزره ـ ايله *mudāvemet uzrè, ilè*, t.; دايما على التوالى *'alet-tevāli, dāïmā*, a.

Assiégeant, e, adj., محاصره ايدن *mouhācèrè iden*, a.-t.; محاصر *mouhācyr*, a.

Assiéger, v. a., محاصره ا *mouhācèrè it*, a.; قوشاتمق *qouchātmaq*, t.

Assiégé, e, adj., محاصره اولمش *mouhācèrè olmuch*, محصور *mahsour*, a. — Les assiégés, محاصره اولنانلر *mouhācèrè oulounānlar*, a.-t.

Assiette, s. f., position, situation, موقع *mevqy'*, a.; حال *hāl*.— Assiette des impôts, تعیین وبرکسو *ta'iini virgu*, a.-t.—Vaisselle, تپسی *tepsi*, طبق *thabaq*, t.

Assiétée, s. f., بر طبق طولوسی *bir thabaq dholouçou*, t.

Assignable, adj., تعیین وتحدیدی قابل ـ ممکن *t'aiin u tahdidi qābil, mumkin*, a.-t.

Assignat, s. m., اقچه یرینه ویرلن کاغد *aqtchè ïerinè vïrilen kiāghyd*, t. — Papier-monnaie mis en circulation à Constantinople en 1840, سهم *sehm, ṣehim*, pl. a. سهام *sihām*.

Assignation, s. f., حواله *havālè*, تحویل *tahvïl*, a.

Assigner, v. a., indiquer, désigner, تخصیص ا *takhsïs it*, تعیین ا *ta'iin it*, تحویل ا *tahvïl it*, a.-t. — Appeler en justice, محکمه یه دعوت ا *mehkemèïè d'avet it*, a.-t.

Assimiler, v. a., بکزتمک *beñzetmek*, t.; تمثیل ا *temsïl it*. — S'Assimiler, v. réfl., متشابه او *mutechābih ol*, متشاکل او *mutechākil ol*, a.-t.

Assimilation, s. f., تمثیل *temsil*, تشبیه *techbïh*. — injurieuse, ظهار *zihār*, a.

Assise, s. f., بر دیزی اوزره قونمش طاشلر *bir dizi uzrè qonmich thāchlar*, طاش صره سی *thāch syracy*, t.

Assises (cour d'), s. f. pl., مجلس شرعی *medjlici cher'y*, a. — Séances des juges, قاضیلر مجلسی ـ جمیعتسی *qāziler medjlici*, *djemï'èti*, a.-t.

Assistance, s. f., présence, حضور *houzour*. — L'assemblée, جماعت *djemā'at*. — Aide, secours, یاردم *ïārdum*, t.; امداد *imdād*, a.

Assistant, s. et adj., présent, حاضر ـ موجود اولان ـ بولنان *hāzyr, mevdjoud olān, boulounān*, t.; حاضر یالمجلس اولان *hāzir bilmedjlis olān*. — Qui aide, یاردمجی *ïārdumdji*, t.; معین *mu'ïn*, a.

Assister, v. a., être présent, حاضر بولنمق *hāzir boulounmaq*, حاضر او *hāzir ol*, a.-t. — Secourir, یاردم ا امداد ا *imdād it*, t. —Aider, امداده کلمک *imdādè guelmek*, اعانت ا *i'ānet it*, a.-t.

Association, s. f., اورتاقلق *ortaqlyq*, t.; شرکت *chirket*, a.

Associé, e, adj., اورتاق *ortāq*, t.; شریک *cherïk*, a.

Associer, v. a., prendre pour collègue, شریک ایدنمک *cherïk idinmek*, t. — Admettre, قبول ا *qaboul it*, a.-t. — S'Associer, v. pr., اورتاقلق بغلمق *ortāqlyq baghlamaq*, t.

Assommer, v. a., دپه لمک *tepèlèmek*. — Fatiguer, importuner, یورولتمق *ïoroultmaq*, اوصندرمق *oçandurmaq*, باش اغرتمق *bāch aghyrtmaq*, t.; تعجیزا *t'adjiz it*, a.-t.

Assommant, e, adj., تعجیز ایدن *t'adjiz iden*, ثقلت ویرن *syqlet vïren*, a.-t.

Assomption (jour de l'), s. f.,

معراج مریم کونی *mirādjī meriem guny*, t.

ASSORTIMENT, s. m., convenance, یاقشقلق *īāqychyqlyq*, تطابق *tethābouq*. — Assemblage complet de choses qui conviennent ensemble, طاقم *thāqym*, t.; اجناس *edjnās*, انواع *envā'*. — de marchandises, امتعه اجناسی *emti'a edjnāci*, a.-t.

ASSORTIR, v. a., réunir des choses qui se conviennent, اویدرمق *oïdourmaq*, طاقم ا *thāqym it*, طاقم دوزمک *thāqym duzmek*. — un magasin, دکانی امتعه متنوّعه ایله طولدرمق *dukkiāni emti'aï mutenevvi'a ilè dholdourmaq*, a.-t.

S'ASSORTIR, v. réfl., اویمق *ouïmaq*, t.

ASSORTISSANT, E, adj., اویار *ouïār*, t.

ASSOUPI, E, adj., endormi, اویقویه دالمش *ouïqouïè dālmich*, اویتمش *oïoutmich*, t.

ASSOUPIR, v. a., endormir, اویتمق *ouïoutmaq*, اویشترمق *ouïouchturmaq*. — Apaiser, تسکین ا *teskín it*, a.-t.; دبس - تبس ا *teps it*, باصدرمق *bāsturmaq*, t. — S'Assoupir, v. réfl., s'endormir, اویشمق *ouïouchmaq*, اویقویه وارمق *ouïouqouïè vārmaq*, اویقلمق *ouïouqlamaq*, امزغنمق *imizghanmaq*, t.

ASSOUPISSANT, E, adj., اویدیجی *ouïoudoudjou*, اویقو ویرن *ouïqou vïren*, t.

ASSOUPISSEMENT, s. m., léger sommeil, امزغنمقلق *imyzghanmaqlyq*, خواب سبک *khābi subuk*, p.; نعس *n'as*, a.; پنه که *penèkè*. — Grande négligence, غفلة *ghaflet*, a.; خواب غفلة *khabi ghaflet*, p.-t.

ASSOUPLIR, v. a., یومشتمق *ïoumouchatmaq*, t.; تلیین ا *teliïn it*, a.-t.

ASSOURDIR, v. a., صاغرا *sāghyr it*, t. — S'Assourdir, v. pr., صاغرا و *sāghyr ol*, t.

ASSOUVIR, v. a., طویورمق *dhoïourmaq*, طویدرمق *dhoïdourmaq*. — S'Assouvir, v. pr., طویمق *dhoïmaq*, قانمق *qānmaq*, t.

ASSOUVISSEMENT, s. m., قانمقلق *qānmaqlyq*, طویمقلق *dhoïmaqlyq*, t.; اشباع *ichbā'*, a.

ASSUJÉTIR, v. a., soumettre à sa domination, آلتنه آلمق *altynè ālmaq*, مقهور قلمق *maqhour qylmaq*, تحت حکومتنه قومق *tahti hukioumètinè qomaq*. — Lier fortement, محکم بغلمق *muhkem baghlamaq*. — Fixer, برکتمک *berkitmek*, t. V. SOUMETTRE. — S'Assujétir à..., بیوننه آلمق *boiouninè ālmaq*, التزام ا *iltizām it*, عهدسنه آلمق *'ouhtècinè ālmaq*, a.-t.

ASSUJÉTISSANT, adj., زحمتلو *zahmetlu*, a.-t.; اغر *aghyr*, a.

ASSUJÉTISSEMENT, s. m., contrainte, زور *zor*, اجبار *idjbār*, a. — Soumission, انقیاد *inqyād*. — Gêne extrême, بیوک صقندی *buïuk syqynty*, a.-t.; ثقلت *syqlet*, a.

ASSURANCE, s. f., certitude ac-

quise, اعتماد *'itimād*, ایقان *iqān*. — Promesse, وعده *va'dè*, اقرار *iqrār*, a. — Garantie, sûreté, امینلك *èmínlik*. — Nantissement, کفالت *kefālet*. — Garanties des pertes éventuelles, سقورطه *siqourtha*. — Courage, hardiesse, جسارت *djeçāret*, a.; جان قوّتی *djān qouvvèti*, a.-t. — Il a de l'assurance, کمالی جسارتی وار *kemāli djèçārèti vār*.

Assuré, e, adj., certain, vrai, صحیح *sahíh*. — Sûr, امین *èmín*. — Être assuré, savoir avec certitude, یقین بیلمك *ïaqyn bílmek*, t.

Assurément, adv., sans doute, بلی *bèli*, البتّه *elbettè*, صحیح *sahíh*, a.; کرچك *guertchek*, شبهه سز *chubhèsyz*.—Avec confiance, غیرتله *ghaïretilè*, a.-t.; پرواسز *pervāsyz*, p.-t.

Assurer, v. a., rendre ferme, برکتمك *berkitmek*, قوی ا *qavi it*, محکم بغلمق *muhkem baghlamaq*. — Faire croire, اناندرمق *ināndurmaq*. — Affirmer, تصدیق ـ اقرار ا *tastíq, iqrār it*, a.-t. — Payer l'assurance, سقورطه ایتدرمك *siqourtha itturmek*, سقورطه ویرمك *siqourtha vírmek*, t.

S'Assurer de quelqu'un, se confier à lui, بر کمسنه یه اینانمق *bir kimesnèïè inānmaq*, اعتماد ا *itimād it*. — Connaître ses intentions, بر کمسنه نك نیتنی بیلمك *bir kimesnènuñ nïïètini bílmek*. — S'assurer de sa protection, برکمسنه نك حمایتندن امین او *bir kimesnènuñ himāïètinden emín ol*, حمایتنده طیانمق *himāïètinè dhaïānmaq*. — S'emparer d'une chose, d'une personne, بر نسنه یی یاخود بر کمسنه یی ضبط ا *bir nesnèï ïākhod bir kimesnèï zabth it*, a.-t.

Assureur, s. m., سقورطه جی *siqourthadjï*, t.

Assyrie, contrée d'Asie, اسور کوردستان *açour, kurdistan*.

Astérie, s. f., pierre précieuse, بر جنس قیمتلو طاش *bir djins qymetlu thāch*, t.; حجر شمسی *hadjèri chemsi*, a.

Astérisque, s. m., نشان *nichān*, اشارت *ichāret*, a.

Asthmatique, adj., ضیق نفس *zyq nefes*, t.; تنك نفس *tenk nefes*, تك نفسلو *tek nefeslu*, vulg. *teknèfes*, p.-a.

Asthme, s. m., ضیق النفس *ziqoun-nèfes*, سلوغان رنجی *solughān rendjï*, تنك نفسلك *tenk nefeslik*, p.-a.-t.; نفس طارلغی *nefes dhārlyghy*, a.-t.

Asticoter, v. a., انجتمك *indjitmek*, t.

Astracan, ville de la Russie asiatique, اژدرهان *ajderhān*.

Astre, s. m., یلدز *ildiz*, t.; نجم *nedjm*, a.; ستاره *sitārè*, p.

Astreindre, v. a., زورا *zor it*, جبر ا *djebr it*, حصر ا *hasr it*, a.-t.; مجبورا *medjbour it*, زورلمق *zorlamaq*, t.; بغلمق *baghlamaq*. — S'astreindre à..., کندویه بر شی اتمکه *guenduïè bir chèï itmèïè zor it*, a.-t.

Astreint, مجبور *medjbour*, ملتزم *multezim*, a.

Astriction, s. f., انقباض *inqybāz*, a.

Astringent, e, adj., صقيجى *siqîdji*, قابض *qābyz*, a.

Astroïte, s. f., حجر الكوكب *hadjer ul-kevkeb*, a.

Astrolabe, s. m., اصطرلاب *ustourlāb*, a.

Astrologie, s. f., منجملق *munèdjimlyq*, a.-t.; علم نجوم *'ylmi nudjoum*, علم تنجيم *'ylmi tendjîm*, a.

Astrologique, adj., علم نجومه *'ylmi nudjoumè dāïr*, دائر a.-t.; تنجيمى *tendjimi*, a.

Astrologue, s. m., منجم *muneddjim*. — Le premier astrologue de la cour du sultan, منجم باشى *muneddjim bāchi*, a.-t.

Astronome, s. m., اهل هيئت *ehli heïet*, نجام *neddjām*, رصاد *rassād*, a.

Astronomie, s. f., هيئت *heïet*, هيت *haïat*, علم هئة *'ylmi hïet*, علم فلك *'ylmi felek*, a.

Astronomique, adj., علم هيئته *'ylmi heïetè dāïr*, دائر فلكى *feleki*. — Sciences astronomiques, علوم فلكيه *'ouloumi felekïïè*, a.

Astronomiquement, adv., قواعد هيئته حسبجه *qavāïdi heïètè hacèbindjè*, a.-t.

Astuce, s. f., قلاشلق *qallāchliq*, t.; حيله *hylè*, فن *fenn*, vulg. *fend*, حيله بازلق *hylè bāzlyq*, p.-t.

Astucieusement, adv., حيله ايله *hylè ilè*, حيله بازلغله *hilè bāzlyghylè*, p.-t.

Astucieux, se, adj., قلاش *qallāch*, t.; حيله باز *hylè bāz*, a.-p. (dans le langage ordinaire); فتان *fettān*, a.

Atelier, s. m., كارخانه *kiār khānè*, دستكاه *destguiāh*, vulg. دزكاه *dezguiāh*, p.

Atermoiement, s. m., اداى دينه دائر مهلت *edāï deïnè dāïr muhlet*, a.-t.

Atermoyer, v. a., اداى دينه تأخيرا *edāï deïnè teekhyr it*, a.-t.

S'Atermoyer, v. pr., لاجقلوسندن مهلت بولمق *alādjaqlusinden muhlet boulmaq*, a.-t.

Athée, adj., ناخدا *nākhouda*, p.; اللهى انكار ايدن *allahi inkiār iden*, a.-t.; منكر الله *munkir oullah*, زنديق *zendîq*, a.

Athéisme, s. m., الله تعالينك وجودينى انكار ايتمكلك *allah t'eālanuñ vudjoudini inkiār itmeklik*, a.-t.; زندقة *zindeqat*, الحاد *ilhād*, a.

Athènes, ville de la Grèce, اتينا شهرى *atînā chehri*, t.

Athénien, ne, adj., اتينالو *atînālu*, t.

Athlète, s. m., lutteur, پهلوان *pehlivān*, p.; كورشجى *gurechdji*. t. — Homme robuste, جسامتلو

وتندرست کمسنه *djèçāmetlu vè tendurust kimesnè*, a.-t.

Atlantique (Océan), adj., بحر محیط *bahri mouhyth*, a.

Atlas, montagne d'Afrique, درن جبلی *dern djèbèli*. — Recueil de cartes, جغرافیا خرطیلرك مجموعه‌سی *djèghrāfiā khartilèruñ medjmou'aci*, a.-t.; اطلس *athlas*, t.

Athos ou Mont-Athos, Monte-Santo, haute montagne de Grèce, ایونوروز *aïo noroz*, t.

Atmosphère, s. f., هوا *havā*, جوّ هوا *djevvi havā*, a.

Atmosphérique, adj., هوایه دائر *havāïè dāïr*, a.-t.

Atome, s. m., ذرّه شمّه *zerrè chemmè*, pl. هباب *hebāb*, a. — Un atome de, برذرّه قدر *bir zerrè qadar*.

Atonie, s. f., قوتسزلق *qouvvetsyzlyq*, a.-t.; ضعف *za'af*, a.

Atours, s. m. pl., قاری زنتلری *qāri zinetlèri*, t.

Atrabilaire, adj., سوداوی *sevdāvi*, a.

Atrabile, s. f., سودا *sevdā*, a.

Atre, s. m., اوجاق *odjāq*, t.

Atroce, adj., cruel, یاوز *ïāvouz*, یمان *ïemān*, t.; بی رحم *bi rahm*, پك ظالم *pek zālim*, a. — Douleur —, بیوك اغری *buïuk aghry*. — Crime —, بیوك کناه *buïuk gunāh*, t.-p.

Atrocement, adv., یاوزلغله *ïāvouzlighylè*, t.

Atrocité, s. f., action atroce, یاوزلق *ïāvouzlyq*, یمانلق *ïemānlyq*, بی شفقتلق *bi chefqatlyq*. — Grand crime, بیوك کناه ـ شناعت *buïuk gunāh, chinā'at*, t.-p.

Atrophie, s. f., ورم *verem*, هزال *huzāl*, a.

S'Attabler, v. pr. fam., سفراده اوتورمق *sofrāda otourmaq*, t.

Attachant, e, adj., دقّتله سزا مستحق *diqqatlè sezā, moustahyq*, a.-t.

Attache, s. f., باغ *bāgh*, قایش *qāïch*, t.; بند *bend*, p.-t.

Attaché, e, adj., lié d'amitié, محبّتلو *mouhabbetlu*, a.-t. — Il lui est très-attaché, انکا بیوك دوستیدر *anuñ buïuk dosti dur*.

Attachement, s. m., محبّت علاقه *mouhabbet, 'alāqa*, a.

Attacher, v. a., یاپشترمق *iāpichturmaq*, طاقمق *dhāqmaq* et *thāqmaq*. — Lier, بغلمق *baghlamaq*, بندا *bend it*, p.-t. — Joindre, réunir, چاتمق *tchātmaq*. — avec un clou, میخلمق *mykhlamaq*, t.

S'Attacher, v. pr., s'appliquer, یاپشمق *iāpichmaq*. — S'attacher d'affection à quelqu'un, بر کمسه‌یی سومك *bir kimsèï sevmek*. — Donner son attention à une chose, دقّت ا تشبّث ا *diqqat it, techebbus it*, a.-t.

Attaquable, adj., هجومی قابل *hudjoumi qābil*, a.-t.

Attaque, s. f., اورش *ourouch*, باصقن *bāsqun*, t.; هجوم *hudjoum*, حمله *hamlè*, a.

Attaquer, v. a., commencer une attaque, assaillir, باصمق *bāsmaq*,

اورمق *ourmaq*, قارشولمق *qārchoulamaq*. — Se jeter avec furie sur quelqu'un, حولامـــق *havlāmaq*, هجوم ا *hudjoum it*, اوزرنه دوشمك *uzerinè duchmek*. — Provoquer, commencer une querelle, طاقلمق *thāqylmaq*. — Attaquer de paroles, سوز اتمق *seuz atmaq*. — Soutenir l'attaque, résister au choc, هجومه دايانمق *hudjoumè daïānmaq*. — S'Attaquer à..., v. pr., طوتشمق *thoutouchmaq*, t.

Atteindre, v. a., toucher, دوقونمـــق *doqounmaq* et طوقنمق *dhoqounmaq*. — Il m'a atteint, بكا دوقـندى *bañā doqoundou*. — Arriver jusqu'à une chose, un lieu, يتشمك *ïètichmek*. — Je n'y puis atteindre, يتشه‌مم *ïètichèmem*, دقنه‌مم *doqounamam*. — Pourrons-nous atteindre aujourd'hui Constantinople? بو كون استانبوله يتشه بيلورميز *bou gun istāmbola ïètichè bïlurmiïz*. — Rejoindre quelqu'un en chemin, بر كمسه‌يه يولك يتشمك *bir kimcèïè ïolda ïètichmek*, اولاشمق *oulāchmaq*. — Atteindre le but, نشانـــى اوزاقدن اورمق *nichāni ouzāqtan ourmaq*. — Frapper de loin, اوزاقدن اورمق *ouzāqtan ourmaq*, اصابت *içābet it*. — le but de ses désirs, مرامنه نائل او *merāminè nāïl ol*.

Atteint, e, adj., frappé de..., طوقنمش - دوقنمش *dhoqounmich*, اولاشمش *oulāchmich*, t.; مبتلا *mubtèla*. — de maladie, خسته‌لـــغـــه اوغرامش *khastalygha oghrāmich*. — Atteint et convaincu d'un délit, اوزرنه بر جرم اثبات اولنمش *uzerinè bir djurmi isbāt olounmich*, بر قباحته الزام اولمـش *bir qabāhat ilè ilzām olmich*. — Atteint, frappé, اورلمش *ouroulmich*. — de folie, مجنون *medjnoun*, a. — Être atteint, en proie à..., مبتلا او *mubtelā ol*, a.-t.

Atteinte, s. f., action d'atteindre, دوقونمه *doqounma*, اورش *ourich*. — Dommage, lésion, ضرر *zarar*, نقصان *noqsān*, خلل *khalel*, a. — Porter atteinte, خلل ويرمك - كتورمك *khalel vïrmek, guètürmek*. — Porter atteinte à la paix, صلح و صلاحه خلل كتورمك *soulh u salāhè khalel guètürmek*, a.-t.

Attelage, s. m., action d'atteler, قوشمه *qochma*, قوشون *qochoun*, t. — Animaux attelés, قطار *qythār*, usit. *qathar*, a.; چفت *tchift*, t.

Atteler, v. a., des chevaux, اتلرى عربه‌يه قوشمق *atlari arabaïa qochmaq*. — En général, قوشمق *qochmaq*, بغلمق *baghlamaq*, t.

Attelle, s. f., صارغى *sārghy*, t.

Attenant, e, adj., بتشق *bitichiq*, t.; متّصل *mouttacil*, a.

Attendant, منتظر ايكن *mountazir iken*. — En attendant, بوارالقلك *bou arālyqta*, ارا يرده *arā ïerdè*. — qu'il vienne, كلنجه قدر *guèlindjè qadar*.

Attendre, v. a., بكلمك *beklèmek*, دورمق قاتلنمق *qatlanmaq*,

dourmaq, منتظر او *muntazir ol*, انتظار اوزره او *intizār uzrè ol*. — Attendre quelqu'un, بر کمسهٔ بکلمك *bir kimcèï beklèmek*. — Faire attendre, بکلتمك *bekletmek*. — J'attends de jour en jour de ses lettres, کوندن کونه مکتوبنه منتظر ایم *gunden gunè mektoubinè mountazir im*. — Attends, دور *dour*. — Compter sur, مامول ا *mèemoul it*. — S'attendre mutuellement, بر بربنه بکلمك *bir birinè beklèmek*. — S'attendre à..., espérer, اومق *oummaq*. — Je ne m'attendais pas à cela de votre part, سزك طرفکزدن بوشئ اومماز ایدم *sizuñ tharafuñuzden bou cheï oummaz idum*.

ATTENDRI, E, adj., متأثر *mutè'essir*, a.

ATTENDRIR, v. a., rendre tendre, یومشتمق تلیین ا *ioumchatmaq*, *teliïn it*, a.-t. — Toucher de compassion, اسیرکتمك *esirguetmek*, t.; مرحمته کتورمك *merhametè guèturmek*, تأثیر ا *teècir it*. — Ayant attendri son cœur, ضمیرنه تأثیر ایدوب *zamïrinè teecir idup*. — S'Attendrir, v. pr., devenir plus tendre, یومشمق *ioumchanmaq*. — Compatir, اسیرکمك *eeirguèmek*. — Éprouver de l'attendrissement, de l'émotion, متأثر او *muteessir ol*, رقت ا *riqqat it*, a.-t.

ATTENDRISSANT, E, adj., رقتله کتورن - کتوریجی *riqqatè guèturen, guèturidji*, تأثیر ایدیجی *teècir ididji*, a.-t.

ATTENDRISSEMENT, s. m., رقت *riqqat*, رقت قلب *ryqqati qalb*, a.

ATTENDU QUE, conj., چونکه *tchiunki*, ملاحظه سیله *mulāhazacilè*. — Attendu sa probité, on a cru à sa parole, صلاحیتنه بنا سوزینه اینانديلر *salāhïïetinè bināen seuzinè ināndiler*.

ATTENTAT, s. m., contre la vie de quelqu'un, جانه قصد *djāna qast*. — Crime en général, یرامزلق *iarāmazlyq*, t.; قصد باش *qast, bāch guïdèdjek khathā*, t.-a.

ATTENTATOIRE, adj., بر قلمروك حقوقنه خلل کتورن *bir qalemrèvuñ houqouqinè khalel guèturen*, a.-t.

ATTENTE, s. f., انتظار *intizār*, a. — Espoir, امید امل *umïd, emel*, a. — Être dans l'attente, انتظار اوزره او *intizār uzrè ol*. — Au-delà de toute attente, فوق المأمول *Fevq ul-mèemoul*. — Cela est arrivé contre l'attente de tout le monde, هیچ کمسه نك امیدی یوغیکن بو واقع اولدی *hïtch kimesnènuñ umidi ïoghiken, bou, vāqy' oldy*.

ATTENTER, v. a., comploter, tramer, قصد ا *qast it*. — aux jours de quelqu'un, بر کمسه نك جانه قصد ا *bir kimesnènuñ djāninè qast it*, t.-a.

ATTENTIF, adj., مقید *mouqaïïed*,

a.; دقّتلو *diqqatlu*, t. — Être —, دقّت ا *diqqat it*, مقيّد أو *mouqaïied ol*, a.-t.

ATTENTION, s. f., دقّت *dyqqat*, تقيّد *teqaïïud*, a. — Égard, déférence, رعايت *ri'āïet*, التفات *iltifāt*, a.

ATTENTIVEMENT, adv., دقّت ايله *diqqat ilè*, a.-t.

ATTÉNUANT, E, et ATTÉNUATIF, IVE, adj., تقليل ايدن *taqlîl iden*, a.-t.; ملطف *muletthyf*, a.

ATTÉNUATION, s. f., ترقيق *terqyq*. Voy. AFFAIBLISSEMENT.

ATTÉNUER, v. a., diminuer, تقليل ا *taqlîl it*, t.; اكسلتمك *eksiltmek*, t. — Affaiblir, ترقيق ا *terqyq it*, a.-t.; اضعاف ا *iz'āf it*, a.-t.; ارقلمق *aryqlamaq*, t.

ATTÉRAGE, s. m., بر كمينك اوزاقدن الك طپراغی كشف ايلديكی مكان *bir guéminuñ ouzāqtān ilk thoprāghy kechf eïlèdiki mèkiān*, a.-t.

ATTÉRER, v. a., يره اورمق - چالمق *ïerè ourmaq, tchālmaq*. Voy. ABATTRE, ACCABLER.

ATTÉRIR, v. n., كميك ايكن اوزاقدن طپراغی كشف ايلمك *guèmîdè iken ouzāqtan thoprāghy kechf eïlèmek*, a.-t.; قره يه چيقمق *qaraïè tchyqmaq*.

ATTÉRISSEMENT, s. m., چای كنارنك اولان قوم ياخود طپراق *tchāï kenārindè olān qoum ïākhod thoprāq ïghyni*, t.

ATTESTATION, s. f., شهادت نامه *chehādet nāmè*, a.-p.; اعلان كاغدی *i'lān kiāghidi*, a.-t.

ATTESTER, v. a., شهادت ا *chehādet it*, a.-t.; تصديق - اثبات اشهاد - استشهاد ا *tastîq, isbāt ichhād, istichhād it*, a.-t.

ATTIÉDIR, v. a., اليجق - الجق ا *elidjaq, it.* — S'Attiédir, v. pr., اليجق او *alidjaq ol*, t.

ATTIÉDISSEMENT, s. m., tiédeur, relâchement, بورودت *buroudet*, فتور *futour*, a.

ATTIFER, v. a., parer, بزه مك - بزمك *bezèmek*. — S'Attifer, v. r., se parer, بزنمك *bezinmek*, t.

ATTIQUE, s. f., pays dans la Grèce, dont Athènes était la capitale, قديم لايامك اتينا ولايتنك اسمی *qadîm uleïïāmdè atinā vilāïètinuñ ismi*. — Partie et ornement d'architecture, اتينالو طرزنك بر بنانك حصّه سی ياخود زينتی *atinālu tharzindè bir binānuñ hyssèci ïākhod zinnèti*, t.

ATTIRAIL, s. m., جنك لالتلری *djenk alātleri*, p.-a.-t.; طاقم *thāqym*, لات *alāt*, ادوات *adevāt*. — de guerre, ادوات حربيه *adevāti harbïïè*, a.; عسكر اغرلغی *'asker aghyrlyghy*, a.-t. — de cuisine, مطبخ لاتی *mathbakh alāti*, a. — Train, bagage, غلبه لق *ghalabalyq*, t.

ATTIRER, v. a., tirer à soi, چكمك *tchekmek*, يانه چكمك *ïānina tchekmek*, جذب و جلب ا *djezb u djelb it*, a.-t.

S'Attirer, v. pr., كندى كندينه *guendu guendinè djelb it.* — l'amitié de quelqu'un, برکمسه‌يى دوست ايدنمك *bir kimsèi dost idinmek.* — S'attirer des désagrémens, بلاسنه كندى سبب او *belācinè guendu, sebeb ol.*

Attiser, v. a., le feu, آتشمك طوتشترمق *âtèchi thoutouchturmaq,* p.-t.

Attiseur, s. m., آتش طوتشتريجى *âtech thoutouchtouroudji.*

Attitude, s. f., وجودك وضع *vudjouduñ vaz' u hāli,* a.-t.; قيام *qīām,* a.

Attouchement, s. m., طوقنيش *dhoqounich,* t.; لمس مسّ *mess, lems,* a.

Attractif, ve, adj., جاذب *djāzib.* — Force attractive, قوّت جاذبه *qouvvèti djāzibè,* a.

Attraction, s. f., جذب *djezb,* انجذاب *indjizāb,* a.

Attrait, s. m., دادانمه *dādānma,* ناز *nāz,* شيوه *chīvè,* p. — Charme, جاذبه *djāzibè,* a.

Attrape, s. f., الداتمه *aldātma,* t.; رنك *renk,* p.

Attraper, v. a., tromper, الداتمق *aldātmaq.* — Prendre, طوتمق *thoutmaq.* — Attraper une maladie, بر خسته‌لغه اوغرانمق *bir khastalygha oghrānmaq.* — Attraper en courant, يقالمق *ïaqālamaq.*

S'Attraper, v. pr., être trompé, الدانمق *aldānmaq.* — en courant l'un après l'autre, يوريشك طوتشمق *ïuruchtè thoutouchmaq* - يقالنمق *ïaqālanmaq,* t.

Attrapoir, s. f., طوزاق *thouzāq,* t.

Attrayant, te, adj., جاذب *djāzib,* a.

Attribuer, v.a., rapporter, اسنادا *isnād it,* نسبت ا *nispet it,* حمل ا *haml it,* a.-t. — Donner, annexer, ويرمك *vírmek,* t.; الحاق ا *ilhāq it,* ضمّ ا *zamm it.* — S'Attribuer, v. pr., آلمق كندينه منسوب ا *âlmaq guendinè mensoub it,* مخصوص ايدنمك *makhsous idinmek,* a.-t. — Prendre pour soi, كندينه آلمق *guendinè âlmaq,* t.

Attribut, s. m., propriété particulière d'une chose, كيفيّة *keïfiïet,* خاصيّة *khāciïet,* pl. a. خواصّ *khavāss.* — Qualité innée ou affirmée d'un sujet, صفت *sifet,* خبر *khaber,* a. — Le sujet et l'attribut, المبتدا والخبر *el-mubtèdā vel khaber.* — Les attributs ou noms de Dieu, اسماء الله الحسنا *ismāï oullah el-hosnā,* a.

Attribution, s. f., prérogative, امتياز *imtiāz,* a. — Attribution, pouvoir, رخصت مأموريّة *roukhsāt, meèmouriet,* a. — Les choses dont nous pouvons disposer, الدن كلان شيلر *elden guèlen cheïler,* t.

Attristant, e, adj., كدر ويرن *keder víren,* a.-t.

Attristé, e, adj., محزون *mah-*

zoun, a. ; قساوتلو *qaçāvetlu*, كدرلو *kederlu*, a.-t.

ATTRISTER, v. a., محزون ا *mahzoun it*, تحزين ا *tahzīn it*, كدر ويرمك *keder vīrmek*. — S'Attrister, v. pr., تصدلنمق *tassalanmaq*, محزون اول *mahzoun ol*, قساوت چكمك *qaçāvet tchekmek*, كدرلنمك *kederlenmek*, a.-t.

ATTRITION, s. f., توبه *teubè*, توبت *tevbet*, a.

ATTROUPEMENT, s. m., ازدحام *izdihām*, زحام ناس *zihāmi nās*, a.; خلقك جميعتى *khalquñ djèmièti*, a.-t.

ATTROUPER, v. a., جمع ا *djem it*, a.-t. — S'Attrouper, v. réf., جمع اولمق - اولنمق *djem olmaq olounmaq*, a.-t.; اوشمك *uchmek*, t. — Le peuple est attroupé, insurgé, خلق ايقلق در *khalq aïāqta dur*.

AUBADE, s. f., نوبت *nevbet*, مهتر خانه نوبتى *mehter khānè nevbètі*, p.-a.-t.

AUBAIN, s. m., étranger non naturalisé, مستأمن *musteèmin*, غريب *gharīb*, اجنبى *edjnèbi*, a.

AUBAINE, s. f., succession aux biens d'un aubain, متوفى اولان اجنبيدن قالان مال موروثى *mutèveffa olān edjnèbíden qālān māli mevrouci*. — Bonne aubaine, bien inattendu, نعمت غير مترقبه *ni'mèti ghaïri mutèraqqibè*, خير من الله *khaïr min allah*, a.

AUBE, s. f., pointe du jour, فجر *fedjr*, صبح صادق *soubhi sādyq*, a.; كون اغرمه سى *gun aghermaci*, t. — Aube, vêtement de prêtre, بر جنس پاپاز كيسى *bir djins pāpāz gueïci*, t.

AUBÉPINE, s. f., اق دكن *āq diken*, t.

AUBERGE, s. f., قوناق *qonāq*, خان *khān*, لوسداريه *losdāria*, كروان سراى *kervān serāï*, p.

AUBERGINE, s. f., بادلجان *bādlidjān*, commun. *pātlidjān*, p.

AUBERGISTE, s. m., قوناقجى *qonāqtchi*, لوسداريه جى *losdārïadji*, t.

AUBIER, s. m., arbre, توز اغاجى *toz aghādji*. — Le nouveau bois qui se forme annuellement sous l'écorce de l'arbre, اغاج اوزى *aghādj euzy*, سنه بسنه قبوق ايله اغاجك اراسنده يكيدن بتن اودون *senè besenè qabouq ilè aghādjuñ arācindè ïèñiden biten odaun*, t.

AUBIFOIN, s. m., ماوى قدح چچكى *māvi qadèh tchitchègui*, t.

AUBIN, s. m., t. de manège, allure qui tient de l'amble et du galop, دورتلمه واشكنه بكزر آتك يوريشى *deurtlemè vè echkinè beñzer âtuñ ïuruchi*. — Aubin, blanc d'œuf, يمورطه آغى *ïmourtha âghy*, t.

AUCUN, E, adj. (sans négation), كمسه *kimsè*; (avec négation), هيچ كس بر كمسه *hítch bir kimsè*, هيچ بر كره *hítch kes*. — Aucune fois, هيچ بر كره *hítch bir kerrè*. — En aucun lieu, هيچ بر يرده *hítch bir ïerdè*.

AUCUNEMENT, adv., هیچ *hitch*, هیچ بر وجهله *hitch bir vedjhilè*, اصلا *aslā*, a.

AUDACE, s. f., جراءت *djurā'at*, جسارت *djèçāret*, a.; بی پروالك *bi pervālik*, p.-t.

AUDACIEUSEMENT, adv., جرأتیله *djurā'atilè*, جسارتله *djèçāretilè*, a.-t.

AUDACIEUX, SE, adj., جراءتلو *djurā'atlu*, جسارتلو *djeçāretlu*, a.-t.; دلاور *dilāver*, جسور *djessour*, a.; یورکلو *üureklu*, t.

AUDIENCE, s. f., attention donnée à celui qui parle, استماع *istimā'*. — Entrevue accordée par un supérieur, ملاقـــات *mulāqāt*, بولشمقلق *boulouchmaqlyq*. — Donner audience, entendre, écouter, استماع ا *istimā' it*. — Avoir une audience, une entrevue avec quelqu'un, بولشمق ملاقات ا *boulouchmaq, mulāqāt it*. — Il a été admis à notre audience, حضورمزه ملاقات اولدی *houzourumuzè mulāqāt oldou*.

AUDIENCE publique et royale du monarque, دیوان همایون *divāni humāïoun*, دیوان پادشاهی *divāni pādichāhi*. — Salle d'audience, دیوان خانه *divān khānè*. — Audience privée, ملاقات خاصّه *mulāqāti khāssè*, a.

AUDIENCIER, s. m., محضر *mouhzyr*, a.

AUDITEUR, s. m., سامع *sāmi'*, ایشدیجی *ichidídji*, مستمع *mustèmi*, a. Voy. MAÎTRE DES REQUÊTES.

AUDITOIRE, s. m., ایشدنلر *ichidenler*, سامعیـــن *sāmi'in*, حاضر بالمجلس اولانلـر *hāzir bilmedjlis olānlar*, a.-t.

AUGE, s. f., حوض *havouz*, a.; تکنه *teknè*. — Auge aux pourceaux, طوکز تکنه‌سی *doñouz teknèci*. — Auge de puits, قویو مصلوغی *qoïou mousloughy*, t.

AUGÉE, s. f., بر تکنه‌لك *bir teknèlik*, بر تکنه طولوسی *bir teknè dholouçou*, t.

AUGET, s. m., petit vase en bois, کردل *guerdel*. — de moulin, دکرمن صندوغی *dèïrmen sandhoughy*, t.

AUGMENT, s. m., addition, زیاده‌لق *ziādèlyq*, a.-t.

AUGMENTS, s. m. pl., t. de grammaire, lettres accessoires, زواید *zavāïd*, a.

AUGMENTATIF, VE, adj., t. de grammaire, حروف المبالغة *hourouf elmubāleghat*. — Faculté augmentative, قوّت نامیّه *qouvvèti nāmiïè*, a.

AUGMENTATION, s. f., ترقّی *tèraqqi*, تزاید *tèzāïud*, ازدیاد *izdiād*, a.; ارتمقلق *artmaqlyq*, t.

AUGMENTÉ, E, adj., ارتلمش *arturylmich*, t.

AUGMENTER, v. a., ارترمق *artirmaq*, چوغلتـــمق *tchoghaltmaq*, زیاده ـ ازدیاد ا *büütmek*, بیوتمك *ziādè, izdiād it*, ازدیاد ویرمك *izdiād vírmek*, a.-t.

S'AUGMENTER, v. pr., ارترلمق *arturilmaq*, ارتمق *artmaq*, چوغلمق

tchoghalmaq, t.; ازدیاد بولمق *izdiād boulmaq*, a.-t.

Augure, s. m., présage, pronostic, اوغور *oghour*, t.; فال *fāl*, a. — De bon —, اوغورلو *oghourlu*, نیک فال *nīk fāl*. — De mauvais —, اوغورسز *oghoursiz*. — Cette année d'heureux augure, بو سال خجسته فال *bou sāli khudjestè fāl*. — Augure, devin, فالجی *fāldji*, a.-t.; کاهن *kiāhin*, a. — Consulter l'augure, interroger le sort, فال آچمق *fāl âtchmaq*, *âtmaq*, t.

Augurer, v. a., présager (bien), تفأل ا *tefā'ul it*, a.-t. — Conjecturer, تخمین ا *takhmīn it*, قیاس ا *qyās it*. — Je n'en augure pas bien, بکا کوره ایو علامت دکل *bañā gueurè eïu 'alāmet dèïl*. — J'en augure bien, فال نیک عدّ ایدرم *fāli nik 'add iderum*.

Auguste, adj., grand, magnifique, عظمتلو *'azametlu*, همایون *humāïoun*, a.-t.; معظم *mou'azzem*, محترم *muhterem*, جلیل *djèlīl*. — Par sa volonté auguste, ارادهٔ جلیله سیله *irādèti djèlilècilè*.

Aujourd'hui, adv., بو کون *bou gun*, الیوم *el-ïevm*, a. — Au jour d'aujourd'hui, بو کونکی کون *bou gunki gun*. — Pour aujourd'hui, بو کون ایچون *bou gun itchoun*, بو کونلك ایچون *bou gunluk itchoun*. — Les hommes d'aujourd'hui, بو کونکی آدملر *bou gunki âdemler*.

Aumône, s. f., صدقه *sadaqa*, زکات *zekiāt*, a. — Faire l'aumône, زکات ویرمك *zekiāt vīrmek*, صدقه اولاشترمق *sadaqa oulāchturmaq*, a.-t.

Aumôner, v. a., صدقه ویرمك *sadaqa vīrmek*, a.-t.

Aumônerie, s. f., charge d'aumônier, امام پایه‌سی *imām pāïèci*, a.-p.-t.

Aumônier, s. m., امام *imām*, پیش نماز *pich namāz*, p. — Grand aumônier du sultan, خونکار امامی *khounkiār imāmi*, p.-a.

Aunage, s. m., اولچمکلك *eultchmeklik*, ارشین اولچمکلکی *archīn eultchmekligui*, t.

Aune, s. m., arbre, قزل اغاج *qyzil aghādj*, t.

Aune, s. f., ارشین *archīn*, ذراع *zirā'*, اندازه *endāzè*. (L'*endāzè* ou pic est de trente-deux pouces; l'*archin* est un peu plus long.)

Aunée, s. f., plante médicinale, اندوز اوتی *endouz oty*, t.; راسن *rāeen*, a.

Auner, v. a., اندازه ایله اولچمك *endāzè ilè eultchmek*, t.

Auparavant, adv., avant toute chose, اوّل *evvel*, هر شیدن اوّل *her cheïden evvel*. — Antérieurement, مقدّما *mouqaddèmā*, a. — Un an auparavant, بر سنه اوّل *bir senè evvel*.

Auprès, prép., tout contre, voisin, یقین *ïaqīn*, a. — Auprès du marché, چارشویه یقین *tchārchouïè ïaqīn*. — Auprès de quelqu'un,

يانندك *ïāninda*. — Il est auprès de lui, يانندك در *ïāninda dur*. — Il l'avait chassé d'auprès de lui, انى يانندن قوودى ايدى *ani ïāninden qovdi idi*. — Être bien auprès de quelqu'un, dans ses bonnes grâces, نظرنك او *nazarindè ol*. — Il est en faveur auprès du vizir, وزيرك نظرنك در *vèzïruñ nazarindè dur*. — En comparaison de, ايله *ilè*, t.; نظرًا *nazaren*, طتبيقًا *thatbïqān*. — Un fleuve est bien peu de chose auprès de la mer, بر ايرمق دكزه نظرًا كوچكدر *bir irmaq deñizè nazaren, kutchuktur*.

Auréole, s. f., اوليا اللهك باشندكى نورلو اكليل *evliā oullahuñ bāchindèki nourlu eklïl*, a.-t.

Auriculaire, adj., qui regarde l'oreille, قولاقلو *qoulāqlu*, t.; اذنى *uzni*, a. — Le doigt auriculaire, سرچه پرمق *sertchè parmaq*, t.

Aurone, s. f., قويون اوتى *qoïoun oti*, t.

Aurore, s. f., كون اغرمسى *gun agharmaci*, صباح اغارمسى *sabāh aghārmaci*, a.-t.; (طاق *dhāñ*, mot turc vieilli); فجر *fedjr*, a.

Auspice, s. m., augure par le vol des oiseaux, قوشلرك اوچمسندن تفأل *qouchlaruñ outchmacinden tefe'oul*, اوغور *oghour*. — Secours, faveur, appui, همّت *himmet*. — Sous vos auspices, همّتكز ايله *himmetñiz ilè*. — Protection, حمايت *himāïet*, سايه *sāïè*. — Sous les auspices du monarque, سايهٔ پادشاهيده *sāïeï pādichāhïdè*. — Sous les plus heureux auspices, اشرف ساعتده *echref sā'atdè*, a.-t.

Aussi, conj., encore, دخى *dakhy*. On écrit et l'on prononce également maintenant دها ـ داها *dāhā*. — Dans le but de faciliter *encore* davantage l'échange des produits de l'un des deux pays avec l'autre, مملكتيندن يكديكرك مبادلهٔ محصولاتنى دها زياده تسهيل ضمننده *memlèkètèinden ïekdiguèruñ mubādèlèï mahsoulātini dahā ziādè tèshïl zimnindè*; ده *dè* est également employé pour دخى *dakhy*. — Il a des enfans aussi beaux, انك ده بويله كوزل چوجقلرى وار *anuñ dè beuïlè guzel tchoudjouqlèri vār*. — Aussi peu, بويله از *beuïlè az*. — Il est aussi beau qu'il est instruit, اوقومش اولديغى قدر كوزلدر *oqoumouch oldoughy qādar, guzel dur*, هم *hem*. — Lui aussi, اودخى *odakhy*.

Aussitôt, adv., درحال p.-a.; فى الحال *fil-hāl*, a.; اولدم *oldem*, انيدك *anïdè*, همانديم *hemāndem*, p.-a.

Austère, adj., سرت *sert*, صرب *sarp*, صعب *sa'b*, t.-a. — Personnage, اهل رياضت *ehli riāzet*. — Visage, برك يوزلو *berk ïuzlu*.

Austèrement, adv., سرتلغله *sertlyghilè*.

Austérité, s. f., سرتلك *sertlyk*, t.; رياضت *riāzet*, a.

Austral, adj., méridional, جنوبى

djenoubi. — Les terres australes, اراضیٔ جنوبیه *erāzii djènoubiè*, a.

Autans, s. m. pl., جنوبی روزکارلر *djenoubi rouzguiārlar*, a.-p.-t.

Autant, adv., قدر *qadar*, اولقدر *olqadar*, vulg. *oqadar*. — Autant que je puis ou que j'ai pu, قادر اولدیغم قدر *qādir oldoughoum qadar*. — Autant que j'ai compris, اکلادوغمه کوره *añlādugumè gueurè*. — D'autant que, خصوصا که *khouçouçā ki*. — Tout autant, همان اوقدر *hemān oqadar*. — Autant que j'ai pu voir, کورمکه قادر اولدوغم قدر *gueurmèguiè qādir oldoughoum qadar*. — Autant qu'il faut, لازم اولدیغی قدر *lāzim oldoughou qadar*.

Autel, s. m., table pour les sacrifices, قربانگاه *qourbānguiāh*, p.; مذبح *mezbah*, pl. a. مذابح *mezābih*. — Dans les temples mahométans, محراب *mihrāb*, a.

Auteur, s. m., première cause, اصل *asl*, سبب *sebeb*, باعث *bā'is*. — C'est toi qui es l'auteur de cela, بو شیئ سن سبب اولدک *bou cheïuñ sen sebeb oldoun*. — Inventeur, ایجاد ایدن *idjād iden*, a.-t.; موجد *moudjid*, a. — Qui compose, مؤلف *muellif*, مصنف *muçannif*, a. — L'auteur du livre, مولف کتاب *muellifi kitāb*, a.

Authenticité, s. f., صحت *sihhat*, حقیقت *haqyqat*, a.

Authentique, adj., qui fait preuve, qui est légalisé, مبرهن *muberhen*, اصلی مبرهن *aṣli muberhen*, صحیح *sahīh*, محقق *muhaqqaq*, صح *sahh*. — Qui a l'autorité et les formes exigées par la loi, شرعی *cher'y*. — Notable, معتبر *mu'teber*, a.

Authentiquement, adv., حقیقت وجه شرع اوزره ایله *haqyqat ilè*, *vedjhi cher'y uzrè*, a.-t.

Authentiquer, v. a., صحیح امضا محقق *sahīh*, *mouhaqqaq it*, و تسجیل ا صح *imzā vu tesdjīl it*, *sahh tchekmek*. a.-t.

Autocéphale, s. m., ریم پاپانك اطاعتنك اولمیان روم پسقوپوسی *rim pāpānuñ ithā'atindè olmaïān roum piscopoci*.

Autocratie, s. f., استقلال *istiqlāl*, a.

Autocrate, trice, s., مستقل پادشاه *mustaqyll pādichāh*, ایمپراطور *imperāthor*.

Autographe, adj., بر کشینك ال یازوسی *bir kichínuñ el iāzouci*. — impérial, de la main du sultan, خط شریف *khatthi chèrīf*, a.

Automate, s. m., عینیله دیری انسان یاخود حیوانك طوروحرکاتنی تقلید ایدن مجسم صورت *'aïn ilè diri insān iākhod haïvānuñ thavru harekiātini taqlīd iden mudjessem souret*, t. — Personnage stupide, عجمی احمق *'adjèmi*, *ahmaq*, t.

Automnal, e, adj., خریفی *kharīfi*, a.; کوز زمانلك کی *guiuz zèmānindè ki*, t.

AUTOMNE, s. m. et f., كوز *guiuz*, t.; صوك بهار *soñ bahār*, t.; خريف *kharīf*, a.; خزان *khyzān*, p.

AUTOPSIE, s. f., بر جنازه نك تفتيش جميع اجزای باطنيه سی *bir djenāzènuñ teftīchi djemī' edjzāi bāthinïèci*, t.

AUTORISATION, s. f., رخصت *roukhsat*, اذن *izn*, اجازت *idjāzet*, توصيه *tevsīè*, a.

AUTORISER, v. a., اذن - رخصت ويرمك *izn, roukhsat vïrmek*, a.-t. — S'autoriser, acquérir de l'autorité, تحصيل اقتدار *tahsīli iqtidār it.* — de quelque chose pour faire de même, عبرت آلوب ياپمق *'ybret ālup ïāpmaq*, تقليدا *taqlīd it.*

AUTORITÉ, s. f., puissance souveraine, اقتدار حكومت *hukioumet, yqtidār.* — absolue, استقلال *istyqlāl.* — Les autorités civiles et militaires, حكّام وضابطان *hukkiām uzābithān.* — Il a de l'autorité, حكمی - سوزی كچر *hukmi, seuzy guetcher.* — Parler avec autorité, حكم يوزندن سويلمك *hukm ïuzinden seuïlèmek.* — Par l'autorité du souverain, امر پادشاهی ايله *emri pādichāhi ilè.* — Preuve, دليل *dèlīl*, برهان - حجّت *burhān, huddjet*, a. — Exemple, عبرت *'ibret.* — D'Autorité, adv., sans droit, جبرا *djebren*, قهرا *qahren*, a.

AUTOUR, prép., اطرافنده *athrāfdè*, a.-t. — Tout —, چپ چوره *tchep tchevrè*, t.; — de la forteresse, حصارك اطرافنده *hyçārunñ thrāfindè.*

AUTOUR, s. m., oiseau de proie, چاقر طوغان جنسی *tchāqyr, dhoghān djinsi*, t.

AUTOUR, s. f., espèce d'écorce qui ressemble à la canelle, دارچينه بكزر قبوق مقولهسی *dārtchinè beñzer qabouq maqoulèci*, t.; لطر *lothr*, a.

AUTRE, adj., باشقه - بشقه *bāchqa*, t.; غير *ghaïr*, a.; ديكر *diguer*, p.; اخر *ākher*, a. — C'est un autre homme, بر باشقه آدمدر *bir bāchqa âdemdur.* — Une autre fois, غير كرّه *ghaïri kerrè.* — L'autre jour, اوته كون *eutè gun.* — L'un et l'autre, ايكيسنك *ikicïdè.* — D'une autre façon, غير يوزدن *ghaïri ïuzden.*

AUTREFOIS, adv., كچنلرده *guètchenlerdè*, اوّل زمانلرده *evvel zemāndè*, سابقا *sābiqā*, a.

AUTREMENT, adj., d'une autre manière, غير درلو *ghaïri turlu*, بشقه *bachqa*, غير يوزدن *ghaïri ïuzden.* — Sinon, sans quoi, والا *vè illā*, يوغسه *iokhsā*, يوغسه *ioghsa.*

AUTRE PART, adv., بشقه يرده *bachqa ïerdè*, غير يرده *ghāïri ïerdè*, t.

AUTRICHE, s. f., contrée, اوسترپا *ostriā*, بچ مملكتی *betch memlèkèti.* — L'empereur d'Autriche, اوسترپا ايپراطوری *ostriā imperātori.*

AUTRICHIEN, NE, adj. et s., نمچهلو اوسترپالو *ostriālu, nemtchèlu*, t.

AUTRUCHE, s. f., دوه قوشی *devè qouchi*, t.; نعام *ne'ām*, a.

Autrui, s. m., غیرلر ایل *il, ghaïrler*, a.-t. — Le bien d'—, ایل مالی *il māli*. — Affaire d'—, ایل ایشی *il ichi*. — Qui n'a pas besoin d'autrui, غیرکمسه یه محتاج اولمیان *ghaïri kimsèïè muhtādj olmaïān*.

Auvent, s. m., سایبان *sāïè-bān*, p.; ساچه کپنک *sātcha kepenk*, t.

Auxiliaire, adj., اعانت ایدن *i'ānet iden*, a.-t.; یاردمجی *ïār-dumdji*, t.; معاون *mou'āvin*. — Armée —, امداده کلن عسکر *imdādè guèlen 'asker*, معاون عسکر *mou'āvin 'asker*. — Troupes —, عساکر انصاریه *açākiri ençāriè*, a.

Auxiliaires (verbes), افعال انصاریه *ef'āli ensāriè*, a.

S'Avachir, v. n., devenir lâche, sans vigueur, se détendre, کوشنمک *guevchenmek*. — Devenir mou, یومشانمق *ïounchānmaq*, t.

Aval, s. m., بر پولیچه نک ظهرنه یازلمش وعدکفالت *bir politchanuñ zahrinè iāzilmich va'dè, kefālet*, t.

Avalanche et Avalange, s. f., حدّنله طاغدن دوشن قار *hiddetlè dhāghden duchen qār*, a.-t.

Avalasse, s. f., سیل *seïl*, vulg. *sel*, سیلاب *sīlāb*, p.; طاشقینلک *thāchqínlik*, t.

Avalé, e, adj., qui est avalé, یوتمش *ïoutmich*. — Qui pend un peu en bas, صارقتمش *sārqyt-mich*, t.

Avalée, adj., یوتم *ïoutoum*, t.

Avaler, v. a., یوتمق *ïoutmaq*, بلع ا *bel' it*. — une bouchée, لقمهٔ یوتمق *loqmaï ïoutmaq*. — sans mâcher, چینمدن یوتمق *tcheïnèmèden ïoutmaq*. — Faire avaler, یوتدرمق *ïoutturmaq*, t.

Avaleur, s. m., یوتیجی *ïoutí-djï*, t.

Avaloire, s. f., gourmand, vorace, بوغاز قولی *boghāz qouly*, t.; مبلع *mibla'*, a.

Avance, s. f., argent payé en avance, پیشین ویرلمش اقچه *pichín vírilmich aqtchè*. — Paiement avant le terme, وعدن اوّل ادا *vā'dèden evvel edā*. — Saillie, چیقش *tchiqych*, چیقمه *tchyqma*. — Ce qui se trouve déjà préparé, همان حاضر بولنان شیّ *hemān hāzir boulounān chèï*. — Espace de chemin que l'on a devant quelqu'un, میدان *meïdān*. — D'avance, par anticipation, پیشین *pichín*, پیشین پیشین بروجه *ber vedjhi pichín*. — Avances, jeu de coquetterie, agaceries, نازلنمه *nāz-lanma*, جلوه *djilvè*. — En faire, نازلنمق *nāzlanmaq*. — Faire des avances, payer avant le terme, پیشین اودمک *pichín eudèmek*. — à quelqu'un pour se lier avec lui, بر کمسنه یه اوّل کیدوب دوستلغنك تحصیلنه چالشمق *bir kimesnèïè evvel guidup dostlighinuñ tahsílinè tchālichmaq*, t.

Avancement, s. m., progrès, سورش *surich*, الروکیتمه *ilèru guít-mè*, استدراج *istidrādj*. — Élévation

en grade, ارتفاع *irtifā'*, ارتقا *irtiqā'*, a. — Obtenir de l'avancement, ارتفاع بولمق *irtifā' boulmaq*, a.-t.

Avancer, v. a., aller en avant, ايلرو كيتمك *ilèru guïtmek*, ايلرو وارمق *ilèru vārmaq*. — Dépasser, صره‌دن چقمق *tchiqmaq*, چقمق *syraden tchyqmaq*. — Avancer de l'argent, اقچه پيشين ويرمك *aqtchè pichïn vïrmek*, t. — S'Avancer, v. réfl., aller en avant, ايلرو وارمق - كيتمك *ilèru vārmaq*, *guïtmek*. — Dépasser, déborder, ديشارى چيقمق *dichāri tchiqmaq*, چيقمق *tchiqmaq*, t.

Avanie, s. f., افترا *iftirā*, a.

Avant, prép., اوّل *evvel*, a.; ايلرو *ilèru*. — Avant d'aller, de partir, كيتمزدن اوّل *guïtmezden evvel*. — Avant tout, جمله‌دن مقدّم *djumlèden mouqaddem*.

Avant que, conj., s'exprime par l'ablatif du verbe, ex. : Avant que de venir, كلمزدن اوّل *guelmezden evvel*.

En Avant, adv., ايلرو *ilèru*, t. — Mettre en avant, تقديم ا *taqdïm it*, a.-t.

Avant (l'), s. m., la proue d'un navire, كيمنك اوكى *guèminuñ euñi*.

Avantage, s. m., فايدك *fāïdè*, منفعت *menfa'at*, a.; اصى *assi*. — Tirer —, استفاده ا *istifādè it*.

Avantager, v. a., مخصّص ا *moukhtass it*, a.-t.; زياده ويرمك *zïādè vïrmek*, a.-t.

Avantageusement, adv., فايدك *fāïdè ilè*, a.-t.

Avantageux, adj., فايدك‌لو *fāïdèlu*, a.-t. — Excellent, افضل *efzel*. — Qui sied, يرار *ïarār*, يقشقلو *ïaqychiqlu*, t. — Présomptueux, اوزلو *euzlu*, فضول *fodoul*, a.-t.

Avant-Bras, s. m., بلك *bilek*, t.; زند اسفل *zendi esfel*, a.

Avant-Coureur, s. m., الرو سكرديجى *ilèru sèguirdidji*, پيشرو قولاغوز *qoulāghouz*, t.; پيشرو طلايع *pïchrev thalāï'*, a.; طلايه *thalāïè*, p.

Avant-Dernier, ière, adject., صوك اوستى *soñ ustu*, t.; قبل الاخر *qabl ul-akher*, a.

Avant-Garde, s. f., الغار *ilghār*, چارقاجيلر عسكر *tchārqādjïlar 'asker euñu*, t.

Avant-Gout, s. m., چاشنى *tchāchni*, t.

Avant-Hier, adv., اول برگون دون دكل *ol bir gun*, vulg. *o bir gun*, دون اوّلى كون *dun dèïl evvèli gun*, دون دكل او برگون *dun dëïl o bir gun*.

Avant-Main, s. m., آتك اوكى *âtuñ euñy*, t.

Avant-Propos, s. m., مقدّمه *mouqaddèmè*, a.

Avant-Scène, s. f., تماشاكاهك اوكى *temāchāguiāhuñ euñi*, t.

Avant-Train, s. m., بر طوپ يا بر عربه‌نك اوك تكرلكلرى *bir thop ïā bir 'arabanuñ euñ tekerlekleri*, t.

Avant-Tout, adv., اوّلا *evvèlā*, جملدن مقدّم *djumlèden muqaddem*, a.-t.

Avant-Veille, s. f., ایکی کون اوّلی *iki gun evvèli*, t.

Avare, s. et adj., طمع کار - طمعکار *tam'a kiār*, a.-p.; خسیس *khacís*, a.; الی پک *elipek*, t.

Avarice, s. f., طمعکارلق *tam'a kiārlyq*, p.-t.; خسیسلک *khacíslik*, t.; بخل *bakhl*, *boukhl*, طمع *thama'*, vulg. *tamah*, a. — Par pure avarice, طمع خام ایله *thama'i khām ilè*.

Avarie, s. f., ضرر *zarar*, a.; سقطلق *saqathlyq*, a.-t.

Avarié, e, adj., بوزق *bozouq*, بوزلمش *bozoulmich*, t.; سقط *saqath*.

Avec, prép., ایله *ilè*, له *lè*, بله *bilè*. — Avec moi, بنمله *benum ilè*. — Avec tout cela, بو جمله ایله *bou djumlè ilè*. — Avec soi, کندو ایله *guendu ilè*. — Être en querelle avec quelqu'un, بر کمسه ایله قوغدسی او *bir kimsè ilè qavghaci ol*. — *Avec* remplace quelquefois en turc la conjonction *et*, ex. : Entre la Sublime-Porte et le gouvernement français, دولت علیه ایله فرانسه دولتی بینلرنده *devlèti 'aliiè ilè frānça devleti beïninde*. — D'*avec* se rend par دن *den*, ex. : Distinguer le bien du mal, ایولکی فنالقدن آیرمق *eïuligui fenālyqden āïrmaq*.

Aveindre, v. a., چقارمق *tchiqārmaq*, یرندن چقارمق *ïerinden tchiqārmaq*, طشره یه چقارمق *thachraïa tchiqārmaq*, t.

Aveline, s. f., فندق *funduq*, بیوک فندق *buïuk fundouq*, t.

Avenant, e, adj., کوزل *guzel*, t.; لطیف *lathyf*, a.; یاره‌شق *ïārachyq*, t.

Avènement, s. m., کلش *guèlich*, t.; ورود *vuroud*. — d'un souverain, تخته جلوس *takhta djulous*, a.-t.; ou simpl. جلوس *djulous*. — Son avènement eut lieu en telle année, جلوسلری فلان سنده واقع اولمشدر *djulouslèri fèlān senèdè vāqy' olmuchtur*.

Avenir, s. m., temps futur, کلجک وقت - زمان *guèlèdjek vaqit*, *zemān*, t.-a. — A l'Avenir, adv., شمدن صکره *chimden soñra*.

Avenir, v. n., arriver par accident, دوشمک *duchmek*, واقع - عارض او *vāqy*, *hādis ol*, حادث او *'āriz ol*, ظهورا *zouhour it*, a.-t.

Avent, s. m., نصارا عندلرنک بوزقدن اوّل اولان اورج کرنلری *naçārā 'yndlèrindè bojouqdan evvel olān oroudj gunlèri*, t.

Aventure, s. f., وقعه - واقعه *vaqe'a*, قضیه *qazíè*, قضا *qazā*, سرانجام *serendjām*, p. — Dire la bonne aventure, فال آتمق - آچمق *fāl ātmaq*, *âtchmaq*. — Mal d'aventure, پارمق اوجنه کلان چبان *pārmaq oudjounè guèlen tchibān*, t.

D'Aventure ou par Aventure, اتفاق *ittifāq*, اتفاقا *ittifāqā*, a.; قضا ایله *qazā ilè*, a.-t.

AVENTURER, v. a., تهلكه يه براقمق *tehlikèiè brāqmaq*, a.-t. — S'AVENTURER, v. réfl., تهلكه يه كيرمك *tehlikèiè guírmek*, a.-t.

AVENTURIER, ÈRE, s., vagabond, خوارده *khovārda*, t.; دربدر *derbèder*, p. — Soldat d'avant-garde, چارقه جی *tchārqadji*, t.

AVENTURINE, s. f., يلدز طاشی *ildiz thāchi*, t.; حجرة البرق *hadjret el-barq*, a.

AVENUE, s. f., allée d'arbres, اغاجلق يول *aghādjliq ïol*. — Passage, رهكذر *rehguzer*, كچد *guètchit*, t.; مدخل *medkhal*, a.

AVÉRER, v. a., كرچكلمك *guertcheklèmek*, t.; تحقيق ا *tahqïq ït*, تصديق ا *tastyq ït*, a.-t.

AVERSE, s. f., صغنق - صغانق *saghânaq*, صجانق *sadjânaq*, t.

AVERSION, s. f., كوكلسزلق *gueuñulsizlyq*, استكراه *istikrāh*, نفرت *nefret*, a.; ابا *ibā*, a.

AVERTI, E, adj., خبردار - اكاه اولمش *khaberdār, aguiāh olmuch*, a.-p.-t.; متنبّه *mutènebbih*. — Être خبردار او *khaberdār ol*. — Il est bien averti, اكاهدر ايو بيلور *aguiāhtur, eïu bïlur*, a.-p.-t.

AVERTIR, v. a., خبر ويرمك *khàber vïrmek*, t.; اكاه ا *āguiāh it*, p.-t.

AVERTISSEMENT, s. m., خبر *khaber*, a. — Conseil, اوكت *eugut*, اكاه *aguiāh*. — Sorte de préface, تنبيه كتاب مقدمه سی *tembïh*, a.; *kitāb mouqaddèmèci*, a.-t.

AVEU, s. m., اقرار *iqrār*, اعتراف *i'tirāf*, a. — Consentement, رضا *rizā*, a. — Homme sans aveu, دربدر *derbèder*, p.

AVEUGLE, adj. et s., كور *keur*, كور *kior*, كورمز *gueurmez*, t.; اعمی *a'ama*, a.; نابينا *nābïnā*, p. — Faire l'aveugle, كورمزلنمك *gueurmezlenmek*.

AVEUGLEMENT, s. m., كورلك *keurlyk*, كورمزلك *gueurmezlik*. — d'esprit, عقلسزلق *'aqlsyzlyq*, a.-t.

AVEUGLÉMENT, adv., دوشنمكسزين *duchunmeksyzyn*, t.; بی تامل *bi tèemmul*, a.; غافلانه *ghāfilānè*, a.-p.

AVEUGLER, v. a., كور اتمك *keur ïtmek*, كورلمك *keurlèmek*. — S'aveugler, كورلنمك *keurlenmek*. — Ne pas voir, بقمق *baqmamaq*. — Ne pas réfléchir, دوشنمك *duchunmèmek*, t.

AVEUGLETTE (à l'), adv., قراكلك يوقلايو يوقلايو وارمق *qarāñlyqta ïoqlāïu ïoqlāïu vārmaq*, t.

AVICENNE, n. pr., ابو علی سينا *abōu 'ali cïnā*, a.

AVIDE, adj., ارزولو *arzoulu*, حرصلو *hirslu*, طمعكار *thama'kiār*, حريص *harïs*, a.

AVIDEMENT, adv., حرص ايله *hirs ilè*, طمع ايله *tham'a ilè*, a.-t.; حرصًا *hirsen*, a.

AVIDITÉ, s. f., طمع *thama'*, a.; اج كوزلولق *adj gueuzlulyq*, t.; حرص *hirs*, a.

AVILI, E, adj., رذيل *rezïl*, a.

Avilir, v. a., الچقلمق *altchaqlamaq*, تحقیرا *tahqyr it*, رذیل ا *rèzîl it*, ادنا ا *ednā it*, a.-t.; خورلمق *khorlamaq*, t. — S'Avilir, v. pr., خوارلنمق *khārlanmaq*, یورکنی قرمق *iureguini qyrmaq*, t.; familièrement اوجزلنمق *oudjouzlanmaq*.

Avilissant, e, adj., ذلالته باعث *zelālètè bā'ïs*, a.-t.; ذلیل *zelil*, a.

Avilissement, s. m., رذالت *rezālet*, حقارت *haqāret*, مذلت *mezillet*, a.; خورلق *khorlyq*, الچقلق *altchaqlyq*, t.

Aviron, s. m., کورک *kurek*, t.

Avironner, v. a., کورک چکمک *kurek tchekmek*, t.

Avis, s. m., opinion, صانو *sanou*, t.; ظنّ *zann*, مظنه *mazinnè*, a.; قیاس *qîās*. — Avertissement, خبر *khaber*, a. — Donner —, خبر ویرمک *khaber vîrmek*, a.-t.

Avisé, e, adj., sage, prudent, عقللو *'aqyllu*, a.-t.

Aviser, v. a., donner avis, خبر ویرمک *khaber vîrmek*. — à..., trouver un moyen, برقولایلق بولمق *bir qolāïlyq boulmaq*. — Réfléchir, بر شیه دوشنمک *bir chèïè duchunmek*.

S'Aviser de..., penser à..., بر شیه فکر ا *bir cheïè fikr it*, a.-t. — Voy. Imaginer.

Avitaillement, s. m., قلعه ذخیره‌سی *qal'a zakhirèci*, a.-t.

Avitailler, voyez Ravitailler.

Aviver, v. a., rendre plus frais, plus net, تازه‌لمك *tāzèlèmek*, احیا ا *ihiā it*. — Fortifier, قوّتلندرمك *qouvvetlendurmek*, تقویه ا *taqviiè it*.

Avives, s. f. pl., آت مرضی که اکا دولوجه دیرلر *ât marazi ki añā doloudjè derler*, t.

Avocat, s. m., وکیل دعوا *vèkîli d'avā*, دعوا وکیلی *d'avā vekîli*, مقرّر دعوی *mouqarriri d'ava*, a.

Avoine, s. f., یولاف *ioulāf*, t.

Avoir, v. a., مالك اولمق *mālik olmaq*. Ce verbe, qui n'existe pas, comme nous l'entendons, dans la langue turque, s'exprime par l'irrégulier واردر *vārdur*, ou وار *vār* (il y a) en ajoutant aux objets possédés, les terminaisons des pronoms possessifs singuliers م *im*, ك *iñ*, ی *y*, et celles du pluriel, یمز *imiz*, یکز *iñyz* et لری *lèri*; ex. : J'ai un livre, کتابم واردر *kitābum vārdur*, ou simpl. کتابم وار *kitābum vār*. — Il a un cheval, اتی وار *aty vār*. — Tu as une rose, بر کلك وار *bir guluñ vār*. — Nous avons une maison, بر اویمز وار *bir evimuz vār*. — Vous avez de l'argent, اقچه کز وار *aqtchèñyz vār*. — Ils ont un couteau, بچاقلری وار *bitchāqlèri vār*. — Du présent, وار - واردر *vār* ou *vārdur*, on forme l'imparfait par l'addition du mot ایدی *idi* : J'avais un beau jardin, بر کوزل باغچه‌م وار ایدی *bir guzel bāghtchem vār idi*. — Le prétérit et le plus-que-parfait s'expriment comme l'imparfait en sub-

stituant ايمش *imich* à ايدى *idi.* — Le futur n'existe pas quant au verbe irrégulier وار *vār;* mais on y supplée par le verbe اولمق *olmaq;* ex. : J'aurai un beau sabre, برکوزل قلجم اولهجق *bir guzel qylidjum oladjaq.* Toutes les formes du verbe واردر *vārdur* sont applicables à son négatif يوقدر *ïoqtur,* il n'y a pas. — Il n'y avait pas, يوغيدى *ïoghydi.* — Il n'y avait pas eu, يوغيمش *ïoghïmich* — S'il n'y a pas, يوغيسه *ïoghissa.* (Voyez, pour plus de détails, la *Grammaire turque*). Nous ferons observer que le verbe مالك اولمق *mālik olmaq,* avoir, posséder, se conjuguerait mieux suivant les temps composés du verbe français *avoir;* mais il est d'un usage moins général en turc, bien qu'il soit employé dans quelques cas; ex. : Il a un gros rhume, شدّت نوازله مالکدر *chiddèti nevāzilè māliktur.*

Avoir, s. m., ce que l'on possède, وار اولان مالك *vār olān, māmèlek,* a.-t. — On lui a pillé tout son avoir, مالکنی نهب و غارت ایلدیلر *māmèlèguini nehb u ghāret eïlèdiler.*

Avoisiner, v. a., يناشمق *ïanāchmaq,* يقين او *ïaqyn ol,* قوکشو همجوار او *qoñchou ol, hemdjivār ol,* a.-t.

Avortement, s. m., دوشش *duchuch,* چوجق دوشورمه *tchodjouq duchurmè,* t.

Avorter, v. n., اوغلان دوشورمك *oghlān duchurmek.* — Accoucher avant terme, وقتندن اوّل طوغورمق *vaqtinden evvel doghourmaq.* — Ne pas réussir, manquer, راست کلمیمك *rāst guelmèmek,* باشه چقمق *bācha tchyqmamaq,* t.

Avorton, s. m., né avant terme, دوشوك *duchuk,* t.; سقط *syqth* et *souqyth,* a.

Avorton, plante, ناقص اولان اغاج *nāqys olān aghādj.* — Fruit, بتممش میوه *bitmèmich mèïvè,* t.

Avoué, s. m., وکیل *vekïl,* a.

Avouer, v. a., اقرار ایتمك *iqrār it,* اعتراف ایتمك *i'tirāf it,* a.-t.; طوغرو سویلمك *dhoghrou seuïlèmek,* t.

Avril, s. m., نیسان *nïçān,* a.

Axe, s. m., دنگل *dinguil,* محور *mihver.* — du monde, محور عالم *mihveri 'ālem,* a.

Axillaire, adj., de l'aisselle, قولتغه دائر *qolthougha dāïr,* t.-a.

Axiome, s. m., مقال *maqāl,* a.; قاعده *qā'ïdè,* a.

Axonge, s. f., graisse, طوك ایچ یاغی *doñ ïāghy,* یاغی *itch ïāghy,* t.

Ayan, s. m., officier municipal en Turquie, اعیان *a'ïān,* a.

Ayant-Cause, s. m., برکمسنهدن شریك و ادمیسی *bir kimesnènuñ chèrik vè adèmïci.* — Héritier, وارث *vāris,* a.

Azédarac, s. m., arbre, ازاد درخت *azād dirakht,* a.

Azérole, s. f., fruit, هلج *heldj,* a.; یبان وبشنه *ïabān vichna,* t.

Azérolier, s. m., arbre, هلج اغاجی *heldj aghādji,* a.-t.

Azi, s. m., présure de lait et de vinaigre, سركه ايله سود مايه‌سی *sirkè ilè sud māïèci*, t.

Azimut, s. m., point vertical, السّمت *essimt*, a.; سمت ايله افقی قطع ايدن دائره *semt ilè ufqy qath' iden dāïrè*, a.-t.

Azof, ville de Russie, ازاق *azāq*. — Mer d'—, ازاق دكزی *azāq deñizi*.

Azote, s. m., sorte de gaz en chimie, هوای ممانی *havāï mèmāti*, a.

Azur, s. m., لاجورد *lādjiverd*. — Couleur bleu de ciel, ماوی *māvi*, a.; كوك رنكی *gueuk rengui*, t.

Axuré, e, adj., لاجوردی *lādjiverdi*, a.; كوك رنكلو *gueuk renklu*, t.

Azyme (pain), adj., مايه‌سز اتمك *māïèsiz etmek*, خميرسز اتمك *khamîrsyz etmek*, t.; فطير *fathyr*, خبز فطير *khoubzi fathyr*, a.

Azymite, s. m., مايه‌سز اتمك پيين *māïèsiz etmek ïèïen*, t.

B

B, s. m., seconde lettre de l'alphabet, حروف هجائنك ثانيسی *houroufi hèdjènuñ harfi sāñici*, a.-t.

Babel, nom de ville, بابل *bābil*. — Tour de Babel, برج نمرود *burdji nemroud*. — (Tour de —), grande confusion, قرشقلق *qarichyqlyq*, قارمه قارشقلق *qārma qārichyqlyq*, t.

Babel-Mandeb (la porte du deuil), détroit par lequel la mer Rouge communique à la mer des Indes, باب المندب *bāb el-mandeb*, a.

Babil, s. m., caquet, superfluité de paroles, ياكشقلق *ïāñchaqlyq*, كوزه‌لك *guèvèzèlik*, t.

Babillard, e, adj., qui a du babil, ياكشق لافزن *ïāñchaq lāfazan*, كوزه *guevèzè*. — Femme —, لافزن قری *lāfazan qary*, p.-t.

Babiller, v. n., caqueter, چوق كوزه او سويلمك *tchoq seuïlèmek*, *guevèzè ol*, t.

Babine, s. f., lèvre de certains animaux, حيوان دوداغی *haïvān doudāghy*, t.

Babiole, s. f., jouet d'enfant, chose puérile, جيجی *djidji*, اويونجق *oïoundjaq*, t.

Babord, s. m., côté gauche d'un navire, كمينك صول يانی *guèmînuñ sol ïāni*, t.

Babouche, s. f., pantoufle en usage au Levant, پاپوش *pāpouch*, p.-t.

Babouin, ine, s. et adj., enfant badin, étourdi, دپرنيجی

و خورتەجی چوجق *teprenïdji vè khoratadji tchoudjouq*.—Gros singe, بیوك میمون *buïuk maïmoun*, t.

Babylone, s. f., ancienne et célèbre ville d'Asie, بابل *bābil*.

Babylonie. Voy. Chaldée.

Bac, s. m., grand bateau plat servant à passer des voitures d'un bord à l'autre d'un fleuve, تومباز *tombāz*, اسپلاته *isplāta*, چنبر *tchenber*, t.

Bacchanal, s. m., grand tapage, كورلتسی اورانسز شماته *gueurultu, orānsyz chamāta*. — Faire un grand bacchanal, كورلدمك *guruldèmek*, اورانسز شماتەیه *orānsyz chamāta it*, t.

Bachique, adj., qui a rapport au vin, شرابه دائر *charābè dāïr*. — Chanson bachique, شرابه دائر ترکی *charābè dāïr turku*. — Fumée bachique, سرخوشلق *serkhochlyq*, p.-t.

Bachot, s. m., petit bateau, کوچك قایق *kutchuk qāïq*, t.

Bacile, s. m., fenouil marin, دکز رازیانەسی *deñyz rāziānèci*, t.

Bacler, v. a., fermer une porte par derrière avec une barre, سورکولمك *surgulèmek*. — Expédier à la hâte, تیز بتورمك *tïz biturmek*, t.

Badaud, s. m., homme qui est d'une curiosité frivole, حوپّه *hoppa*, زرزوب *zirzob*, شاشقن *chāchqyn*, t.; دانغلاق *dānghalāq*, t.

Badauder, v. n., niaiser, s'amuser à tout, اوتدیه برویه کزمك *eutèïè beruïè guezmek*, بوش کزمك *boch guezmek*, t.

Badauderie, s. f., action de badaud, زرزوبلق *zirzoblyq*, شاشقنلق *chāchqynlyq*, t.

Badigeon, s. m., couleur blanche ou jaune dont on peint les murs, بدانه *badāna*, t.

Badigeonner, v. a., بدانەیه اورمق *badāna ourmaq*, t.

Badigeonneur, s. m., بادانادجی *bādānādji*, t,

Badin, e, adj., folâtre, لطیفه جی *lathyfèdji*, خورتەجی *khoratadji*, t.

Badinage, s. m., لطیفه *lathyfè*, خوراته *khorāta*, شقا *chaqā*, t.

Badine, s. f., petite baguette, چبوجق *tchiboudjiq*, اینجه ال دکنکی *indjè el deïñègui*, t.

Badiner, v. n., شقا ا *chaqā it*, خوراته ا *khorāta it*, لطیفه ا *lathifè it*, a.-t.

Badiner, v. a., plaisanter quelqu'un, مزه لمك *mezèlemek*, t.

Badinerie, s. f., بیهوده شیلر و سوزلر *bïhoudè cheïler vè seuzler*, t.; جزئات *djuzïāt*, a.

Bafetas, s. m., toile de coton blanc des Indes, قالك و بیاض پنبوق بزی *qālyñ vè beïāz pambouq bezy*, t.

Bafouer, v. a., traiter injurieusement et avec mépris, مسخره یه کسندی یه آلمق *maskharaía âlmaq*, آلمق *kecíndïè âlmaq*, t.

Bafrer, v. n., manger goulument, چوق یمك *tchoq ïèmek*,

اچ كوزلولكله ييبوب ايچمك *atch gueuzlulyq ilè ïeïup itchmek*, t.

Bafreur, se, adj., grand mangeur, چوق ييجي *tchoq ïeïdji*, قورساقسز *qoursāqsiz*, t.

Bagace, s. f., canne à sucre passée au moulin, ازلمش شكر قامشي *ezilmich cheker qāmichi*, t.

Bagage, s. m., équipage, effet, روبا *roubā*, اوروبا *ouroubā*, اغرلق *agherlyq*. — militaire, عسكر اثواب و اثقاللرى *'asker esvāb u esqāllèri*. — Gros bagage, اری و اغر روبالر *iri vè agher roubālar*. — Plier bagage, au propre, روبالرى باغلامق ـ قالدرمق *roubālari bāghlamaq, qāldurmaq*. — Plier bagage, au figuré, déloger furtivement, s'enfuir, قاچمق *qātchmaq*. — Homme qui a soin des bagages, particulièrement des tentes, en Turquie, عكّام *'ykkiām*. — Le chef des bagages, عكّام باشى *'ykkiām bāchi*, a.-t.

Bagarre, s. f., tumulte, bruit, شماته *chamāta*, عربك *'arbèdè*, t.

Bagasse, s. f., femme prostituée, روسپو *rospou*, t.

Bagatelle, s. f., chose de peu l'importance, اوفاق توفك *oufāq ufek*, جزئى بر بوش شئ *boch cheï, djuzi bir cheï*, a.-t.; جزئيات شئ *djuzïāt ïjuzïāt*, a.

Bagdad, s. f., ville de l'Irak-Arabique, بغداد *baghdād*.

Bagne, s. m., prison des forçats, les esclaves, كورك زندانى *kurek zindāni*, t.

Bague, s. f., anneau, يوزك *ïuzuk*, t.; حلقه *halqa*. — servant de cachet, خاتم *khātem*, a. — Bague en brillant, پرلنطه يوزك *pyrlantha ïuzuk*.

Baguenaude, s. f., يونجه اغاجنك ميوه‌سى *ïondjè aghādjïnuñ meïvèci*, t.

Baguenauder, v. n., بوش كزمك ـ يلمك *boch guezmek, ïelmek*, t.

Baguenaudier, s. m., arbre, يونجه اغاجى *ïondjè aghādji*, t.

Baguette, s. f., چبوق *tchibouq*. — Petite —, ايندجه چبوق *indjè tchibouq*. — de fusil, تفنك چبوغى *tufenk tchiboughy*, t.

Baguier, s. m., يوزك قوتيسى *ïuzuk qoutouçou*, t.

Bah! interj. d'étonnement, يه pour يا *ïā*, t.

Bahut, s. m., sorte de coffre, سپد *sepet*. — couvert en cuir, جلد ايله قپلانمش بيوك صندوق *djild ilè qaplānmich buïuk sandouq*, t.

Bai, e, adj., دورى *dory*. — Cheval —, s. m., دورى آت *dory āt*, t.

Baie, s. f., rade, اچق ليمان *atchyq limān*, t.; مرسى ـ مرسا *merçā*, a. — Petit fruit mou, حبّه *habbè*, a.

Baigner, v. a., mettre dans le bain, حمّامه قومق *hammāmè qomaq*. — Mouiller, اصلتمق *islatmaq*, تبليل ا *tebliïl it*. — Se Baigner, v. pr., entrer au bain, صوبه ـ حمّامه

كيرمك *souïè, hammāma guïrmek*, a.-t.

Baigner, v. a., tremper, اصلنمق *islanmaq*, t.

Baigneur, s. m., صويه ـ حمّامه كيرن *souïè, hammāma guïren*. — Teneur de bain, حمّامجى *hammāmdji*. — Baigneuse, s. f., حمّامه كيرن قارى *hammāmè guïren qāry*, t.

Baignoire, s. f., قورنه ـ قرنه *qourna*, t.

Bail, s. m., pl. Baux, اجاره سندى *idjārè senèdi*, مقاوله سندى *mouqāvèlè senèdi*, a.; اجارهٔ معيّنه *idjārèï mou'aïïènè*, a.

Baillement, s. m., اسنيش *esnèïch*, t.

Bailler, v. n., ouvrir involontairement la bouche, اسنمك *esnèmek*. — Donner, v. a. fam., ويرمك *vïrmek*, t.

Baillet, s. m., cheval à poil roux tirant sur le blanc, برآت كه زنكى قزل و بياضدر *bir āt ki rengui qyzil vè beïāzdur*, t.

Bailleul, s. m., چقغچى *tchiqyghtchi*, t.; مجبّر *mudjebbir*, a.

Baillon, s. m., اغز باغى *aghez bāghy*, اغز اغاجى *eñek aghādji*, كلچه *keleptchè*, تاپا *tāpā*, t.

Baillonner, v. a., اغز باغلمق *aghez bāghlamaq*, اغز تاپالمق *aghez tāpālamaq*, t.

Bain, s. m., حمّام *hammām*, a. — public, چارشو ـ چارشى حمّامى *tchārchou, tchārchy hammāmi*. — d'eau chaude naturelle, قپلوجه قدرت حمّامى *qaploudjè, qoudret hammāmi*, ايليجه صو *ilīdja sou*. — Bain d'eau froide, صوغوق صو صوغوق حمّامى *soghouq sou hammāmi*, صوغوق حمّام *soghouq hammām*. — Domestique, garçon de bain en Turquie, ناظر *nāthyr*, تللاق *tellāq*, t.

Bain-Marie, s. m., eau chaude dans laquelle on met un vase pour faire cuire les viandes ou les autres choses qui y sont, سجاق صو كه ايجنه بركاسه قويوپ بو كاسه ده اولان ات يا غير نسنه لرى پيشورلر *sidjāq sou ki itchinè bir kiācè qoïup, bou kiācèdè olān et ïā ghaïri nesnèleri pîchururlar*. — Bain de sable, آتشك اسنمش قوم *ātechtè icinmich qoum*; t.

Baïonnette, s. f., سكو *suñu*, t. — Croiser la baïonnette, سكو داورانمق *suñu dāvrānmaq*. — Fusil à baïonnette, سكولو تفنك *suñulu tufenk*, t.

Baïram, s. m., fête turque, بيرام *baïrām*. (Voy. ce mot dans le *Dictionnaire Turc-Français*.)

Bairout (l'ancienne Berytus), ville et port de Syrie, بيروت *beïrout*.

Baise-Main, s. m., دستبوس *destbous*, p.-t.; دستبوسى *destbouci*, p.

Baiser, v. a., appliquer ses lèvres ou sa bouche sur, اوپمك *eupmek*,

t.; تقبيل ا *taqbîl it.* — la main, تقبيل دست ا *taqbîli dest it.* — Se baiser, s'embrasser, اوپشمك *eupuchmek.* — Baiser, terme bas et populaire, jouir d'une femme, سكمك *sikmek,* t.

Baiser, s. m., action de celui qui baise, اوپش *eupuch,* t.; شفتالو *cheftâlu,* قبله *qoublè,* p. — Donner un —, اوپمك *eupmek.* — de Judas, de traître, خائن اوپشی *khâïn eupuchi,* t.

Baiseur, se, s., اوپيجی *eupîdji,* t.

Baisotter, v. a. fam., baiser souvent, صق صق اوپمك *syqsyq eupmek,* تقبيل و التئام ا *taqbîl u iltisâm it,* a.-t.

Baisse, s. f., diminution, abaissement, اندرمه *indermè,* t.; تنزيل *tenzîl,* a.

Baisser, v. a., mettre plus bas, اشاغی قومق *achâghy qomaq.* — Abaisser, اندرمك *endurmek.* — Courber, اكمك *eïgmek.* — la tête, باشنی اكمك *bâchini eïgmek.* — Décroître, اكسلمك *eksilmek,* انمك *inmek,* vulg. *enmek.* — Baisser le prix, اندرمك *indermek,* ازالتمق *azâltmaq,* t.; تنزيل ا *tenzîl it,* a.-t.

Se Baisser, v. réfl., se courber, اكلمك *eïlmek,* t.

Baissière, s. f., reste de vin mêlé de lie, شراب دردوسی *charâb tortouçou,* t.

Baktscheseraï, ville de la Crimée, باغچه سرای *bâghtchè saraï,* t.

Bal, s. m., بالو *bâlo,* بالوس *bâlos,* t.

Baladin, s. m., danseur, چينكی *tchingui,* رقاص *raqqâs,* جانباز *djânbâz,* p.

Balbeck, s. f., ancienne ville de la Syrie, بعلبك *b'albek.*

Balafre, s. f., ياره نشانی *îâra nichâni,* t.-p.; يوز چالغی *îuz tchâlyghy,* يوزده‌كی چالق *îuzdèki tchâlyq,* بره *bèrè,* t.

Balafré, e, adj. et s., چالق *tchâlyq,* بره‌لو *bèrèlu,* t.

Balafrer, v. a., يوزی ياره‌لمق *îuzu îâralamaq,* t.

Balai, s. m., سپركه *supurguiè,* t.

Balais, (adj.), rubis, ياقوت لعل *îâqouti remmâni,* a.-t.; رمّانی *l'ali badakhchân,* a.-p. بدخشان

Balance, s. f., instrument pour peser, وزنه *veznè,* ترازو *terâzou,* a.-p. — Équilibre, موازنة *muvâzenet.* — Signe du zodiaque, ميزان برجی *mîzân bourdji,* a. — État final de compte, حساب كسمكلكی *hyçâb kesmekligui.* — Emporter la balance, غالب چقمق *ghâlib tchyqmaq.* — Dépasser la balance, déranger l'ordre établi, ترازودن چقمق *tèrâzouden tchiqmaq.* — Mettre en balance, peser, examiner en comparant, وزن ا *vezn it,* طارتمق *thartmaq,* t.; وزنه چكمك *veznè tchek-*

mek, a.-t. — Comparer, - تطبیق *tathbyq*, مقابله ا *mouqābèlè it.* — Être en balance, irrésolu, شبهده قالمق *chubhèdè qālmaq.* — Qui est en balance, متردّد *mutèreddid.* — La balance (politique), de l'Europe, دول اوروپا موازنه‌سی *duvèli evropā muvāzenèci*, a.-t.

Balancement, s. m., mouvement alternatif d'un corps qui balance, صالنمه *sālinma*, صالنمقلق *sālinmaqlyq.* — Le balancement des vagues, دالغلنمه *dālghalanma*, t.; تموج *tèmevvudj.* — Balancement du corps, اهتزاز *ihtizāz*, a.

Balancer, v. a., faire mouvoir en balançant, صاللمق *sāllamaq*, صالندرمق *sālyndurmaq.* — Examiner, peser le pour et le contre, برشیك ضررینه و فائدهسنه تفتیش ا *bir chëïuñ zararinè vè fāïdècinè teftich it.* — Compenser une chose par une autre, تعدیل - تضمین ا *t'adīl*, *tazmīn it.* — Égaliser le poids des ballots, دنك ا *denk it*, موازنت ا *muvāzenet it.* — Pencher tantôt d'un côté tantôt d'un autre, صالنمق *sālynmaq.* — Être incertain, تردّد ا *tèreddud it*, او متردّد *mutèreddid ol*, a.-t.

Se Balancer, v. réfl., se pencher d'un côté et d'un autre, کاه بویانه کاه اویانه اکلمك *guiāh bou ïāna*, *guiāh oïānè ëïlmek.* — Se balancer en marchant avec fierté, صالنه صالنه یورومك *sālyna sālyna ïurumek*, طاوسلنمق *thāouslanmaq.* — Se balancer avec une escarpolette, صالنمق *sālanmaq*, t.

Balancier, s. m., pièce d'horloge, رقاص *raqqās*, a.; ساعت رقاصی *sā'at raqqāci.* — Machine pour battre monnaie, جندره *djendèrè.* — Longue perche de danseur de corde, جانبازك النده کی اوزون سرغی - اغاجی *djānbāzuñ elindè ki ouzoun syrighy*, *aghādji*, t.

Balançoire, s. f., صالنجق *sālindjaq*, t.

Balauste, s. f., fleur du grenadier sauvage, یبان کلناری چچکی *ïabān gulnāruñ tchitchègui*, t.

Balayer, v. a., سپرمك *supurmek*, t.

Balayeur, se, s., سپرنجی *supurūdji*, t.

Balayures, s. f. pl., سپرندی *supurundi*, vulg. *supruntu*, t.

Balbusard, s. m., aigle de mer, دکز قارتالی *deñiz qārtāli*, t.

Balbutiement, s. m., پلتکلك *pelteklik*, دل صارمشمقلغی *dil sārmachmaqlyghy*, t.

Balbutier, v. n., دل صارمشمق *dil sārmachmaq*, پلتکلمك *pelteklèmek*, پیکی سویلمك *pepègui seuïlèmek*, پپدلمك *pèpèlèmek*, t.

Balcans (les), ou Mont-Hœmus, chaîne de montagnes qui séparent la Bulgarie de la Roumélie, بالقان *bālqān*, بالقانلر *bālqānlar*, بالقان طاغلری *bālqān dhāghlari.*

Balcon, s. m., شاهنشين *chāh-nichîn*, p.; پرمقلق *parmaqlyq*, t.

Baldaquin, s. m., سايبان *sāïè-bān*, pour سايه‌بان, p.

Baleïnas, s. m., membre de la baleine, اطه بالغنك ذكرى *adha balyghynuñ zèkèri*, t.

Baleine, s. f., poisson, قادرغه بالغى *qādyrgha bālyghy*, اطه بالغى *adha bālyghy*, t.; حوت يونس *houti ïounous*, a. — Constellation, قيطس برجى *qythas burdji*. — Fanons de baleine, corne pliante, اطه بالقده اوفاق قنادى يرينه اولان كموك *adha bālyqta oufāq qanādi ïèrinè olān kèmuk*, t.

Baleiné, e, adj., garni de baleines, اطه بالق كموكى ايله دوزلمش *adha bālyq guèmugui ilè duzelmich*, t.

Baleineau, s. m., petit d'une baleine, اطه بالغنك ياوروسى *adha bālighynuñ ïāvrouci*, t.

Baleinier, s. m., اطه بالغى اولامه‌سنه كيدن سفينه *adha bālyghy avlāmacinè guïden sefinè*, t.

Balise, s. f., قيا نشانى *qaïā nichāni*, a.-t.

Baliser, v. a., ساحل درياده بولنان قيالرى بر نشانله اشارت ا *sāhili dèrïādè boulounān qaïālèri, bir nichān ilè ichāret it*, a.-t.

Balisier, s. m., هند قامشى *hind qāmichi*, t.

Baliste, s. f., منجنيق *mendjè-níq*, t.; قذاف *qazzāf*, a.

Baliveau, s. m., arbre réservé dans la coupe des bois pour laisser croître, بر اورمانك اغاجلرى كسلدكده كروقالان اغاجك اسمى *bir ormānuñ aghādjlèri kesildiktè guiru qālān aghādjuñ ismi*, t.

Baliverne, s. f., بيهوده سوز *bî-houdè seuz*, بوش لاقردى *boch lā-qyrdi*, t.; ترّهات *turrehāt*, a.; ياوه *ïāvè*, p.

Baliverner, v. a., بيهوده سوز- ياوه سويلمك *bîhoudè seuz, ïāvè seuïlèmek*, a.-t.

Balkh, ville d'Asie, au pays des Usbecks, بلخ *balkh*.

Balle, s. f., à jouer, طوب *thop*. — Jouer à la —, طوب اوينامق *thop oïnāmaq*. — Balle de plomb, قرشون *qourchoun*. — de marchandises, دنك *denk*, فرده *ferdè*, t.

Ballet, s. m., danse figurée, خوره *khora*, رقص جنسى *raqs djinsi*, a.

Ballon, s. m., vessie pleine d'air et couverte de cuir, اوفرلمش طوب *eufurilmich thop*, يل طوپى - طوپو *ïel thopi, thopou*. — Ballon aérostatique, هوا يوكسكلكنه صعود ايدن يل طوبى *havā ïuksekliguinè sou'oud iden ïel thopy*, بالون *bālon*, t.

Ballot, s. m., de marchandises, دنك *denk*, فرده *ferdè*, t. — Lier en ballot, دنك ا *denk it*. — Défaire un —, دنك بوزمق *denk bozmaq*.

Balloter, v. a., une affaire, la

discuter, بر مادّه اوزرنه سوبلشمك ـ مباحثه ا *bir maddè uzèrinè seuïlechmek, mubāhacè it*, a.-t. — Balloter quelqu'un, s'en moquer, بر كمسنه‌يى ذوقلنمك *bir kimesnèi zevqlenmek*. — Choisir entre deux candidats, قرعه ايله سچمك *qour'a ilè setchmek*, a.-t.

Ballottement, s. m., discussion, مباحثه *moubāhaça*, قرعه *qour'a*, a. Voy. Secousse.

Balourd, e, s., شاشقن *chāchqyn*, t.; احمق *ahmaq*, a.

Balourdise, s. f., احمقلق *ahmaqlyq*, a.-t.

Balsamine, s. f., plante, بلسان الماسى *belesān almāci*, t.; بلسمينة *belsamīnet*, a.

Balsamique, adj., بلسانلو *belesānlu*, معطّر *mou'atthar*, a.-t.

Balsamum, s. m., arbre qui produit le baume de la Mecque, اق بلسان *aq beleçān*, بلسان *beleçān*. Voy. Opobalsamum.

Baltique (mer), بالتقه دكزى *bāltiqa deñizi*, t.

Balustrade, s. f., پرمقلق *parmaqlyq*, t. — Galerie autour d'un minaret, شرفه *churfè*, vulg. *cherefè*, a.

Balustre, s. m. Voy. Pilier.

Balzan, adj., بياض ايالو ات *bèïāz aïāklu at*, a.-t.

Balzane, s. f., ات ايا غندكى اقلق *at aïāghindèki aqlyq*, t.; حجلة *hadjlet*, a.

Bambin, s. m., بغانه‌جق *baghānadjiq*, كوچك چوجق *kutchuk tchodjouq*, t.

Bamboche, s. f., marionnette, ايازل *aïāzil*. — Personne de petite taille, قصّه بويلو كمسنه *qyça boïlu kimesnè*. — Farce, مسخره‌لق *maskharalyq*, a.-t.

Bambou, s. m., هند قامشى *hind qāmychi*, a.-t.

Bamia ou Alcea-Ægyptiaca, s. f., plante, بامية *bāmïat*, t.

Ban, s. m., proclamation de promesse de mariage, نكاح اعلامى *nikiāh i'lāmi*. — Annonce en général, ندا *nidā*, اعلان *i'lān*, a.

Ban, exil. Voy. Bannissement.

Ban, mandement quelconque, cri public, اعلان *i'lān*, منادادة *munādāt*, a.

Banal, e, adj., commun, qui sert à tout le monde, عامّ *'āmm*, عمومى *'oumoumi*, a.

Banal, trivial, بياغى *baïāghy*, t.

Banane, s. f., fruit, موز *mouz*, a.

Bananier, s. m., arbre, موز اغاجى *mouz aghādji*, a.-t.

Banc, s. m., siège long, پيش تخته *pïch tahta*, vulg. *pestahta*, اوتوراق *otourāq*, اوزون اسكمله *ozoun iskemlè*. — Écueil, rocher, قيا *qaïā*. — de sable, قوم سال *qoumsāl*, قوم صغى *qoum syghy*. — de glace, بوز پارچه‌سى *bouz pārèci*, t.

Bancal, Bancroche, s. m.,

اکری باجاقلو *badjāqsyz*, بجاقسز *ègri bādjāqlu*, t.

Bandage, s. m., صارغی *sārghy*, t.; بند *bend*, p.; قوندآق *qondāq*. — Bandages des roues, تکرلك دائره‌سی *tekerlek dāirèci*, t.-a.

Bandagiste, s. m., صارغی ایشلیجی *sārghy ichlèidji*, t.

Bande, s. f., lien plat et large, چنبر *tchenber*, صارغی *sārghy*, t.; باغ *bāgh*, p.— Longue ligne étroite, صره *syra*. — Bordure, زنجف *zindjef*. — Troupe, بلوك آلای *āläi*, *beuluk*, t.; کروه *gurouh*. — Parti, ligue, زمره *zumrè*. — Une bande de voleurs, بر خیرسز آلایی *bir khyrsyz älāïi*. — Faire bande à part, بر جمعیتدن آیرلمق *bir djèmi'etten āïrilmaq*. — Bande ou file de chameaux, دوه قطاری *dèvè qathāri*, t.-a.

Bandeau, s. m., bande qu'on met sur les yeux, کوز باغی *gueuz bāghy*, t. — royal, diadème, اکلیل *iklil*, a.

Bandelettes, s. f., باش باغی *bāch bāghy*, t.

Bander, v. a., lier, serrer, باغلمق *bāghlamaq*. — une plaie, یاره‌یی بزایله صارمق *ïāraï bez ilè sārmaq*. — un arc, یای قورمق *ïāï qourmaq*, *ïasmaq*. — Lier fortement, محکم بغلمق *muhkem baghlamaq*. — Tendre, کرمك *guermek*, اوزاتمق *ouzātmaq*. — Se dresser, قالقمق *qālqmaq*.— Se bander, s'opposer, se raidir contre, قارشو طورمق *qārchou dhourmaq*, t.; مخالفت ا *moukhālefet it*, n.-t.

Bandière, s. f., بیراق *baïrāq*, t.; باندره *bāndèra*, i.

Banderolle, s. f., کوچك بیراق *kutchuk baïrāq*. الف *alef*, t.

Bandit, s. m., حرامی *harāmi*, a.; یول کسیجی *ïol kècidji*, t.; ازباندید *izbāndid*, i.

Bandoulière, s. f., اومز قایشی *omouz qāïchi*, t.

Bangue, s. m., chanvre des Indes, بنك *benk*, p.

Banlieue, s. f., بر شهرك اطراف و حوالیسی *bir chehruñ ethrāf u havālīci*, a.-t.

Banne, s. f., toile tendue pour couvrir les marchandises dans un bateau, بر قایغك بز اورتسی *bir qāïghuñ bez eurtucī*, t.

Banneau, s. m., sorte de vase en bois, برجنس اغاج چناغی *bir djins aghādj tchanāghy*. — Tombereau léger à deux —, ایکی تکرلکلو عربه‌جق *iki tekerleklu 'arabadjiq*, t.

Bannette, s. f., زنبیل *zenbīl*, a.-p.-t.

Banni, e, adj., سورکون *surgun*, مطرود *mathroud*, منفی *menfi*, a.

Bannière, s. f., سنجق-سنجاق *sandjāq*, بیراق *baïrāq*, t.; لوا *livā*, pl. الویه *elvïè*; رایت *rāïet*, pl. رایات *rāïāt*, علم *'alem*, a.

Bannir, v. a., سورکرن ا *surgun it*, t.; نفی ا *nefi it*, طرد ا *thard it*, a.-t.

Bannissable, adj., واجب النّفی *vādjib ul-nèfi*, a.

Bannissement, s. m., سورگونلك *surgunlik*, t.; نفی *nèfi*, a.

Banque, s. f., commerce d'argent, fonction de banquier, صرّافلق *sarrāfliq*, a.-t. — Caisse publique, نقود عمومیّه‌سنك خزینه‌سی *nouqoudi 'oumoumièçinuñ khazînèçi*, a.-t.

Banqueroute, s. f., مفلسلك *mufluslik*, a.-t.; افلاس *iflās*, a. — Faire —, مفلس او *muflis ol*, a.-t.

Banqueroutier, s. m., مفلس *muflis*, vulg. *muhlus*, a.

Banquet, s. m., ضیافت *ziāfet*, a.

Banquette, s. f., کوچك اسکمله *kutchuk iskemlè*, قولسز اسکمله *qolsyz iskemlè*, t.

Banquier, s. m., صرّاف *sarrāf*, a.

Banse, s. f., دورت کوشه‌لو سپد *dort keuchèlu sèped*, t.

Baptème, s. m., وافتز *vāftiz*, t.; تعمید *t'amîd*, a.

Baptiser, v. a., وافتزلمق *vāftizlamaq*, وافتز ا *vāftiz it*, t.; تعمید ا *t'amîd it*, a.-t.

Baptismal, e, adj., وافتزه منسوب *vāftizè mençoub*, t.-a.

Baptiste (Saint-Jean), n. pr., یحیی *iahîa*, یحیی پیغمبری *iahîa peïghambèri*.

Baptistère, adj., fonts de baptème, تعمید قرنه‌سی *t'amîd qournaci*, a.-t.

Baptistaire, s. m., extrait de baptème, تعمید سندی *t'amîd senèdi*, a.-t.

Baquet, s. m., تکنه *teknè*, t.

Baragouin ou Baragouinage, s. m., یبانی دل *ïabāni dil*, غلط سویلمکلك *ghalath seuïlèmeklik*, t.

Baragouiner, v. a., غلط سویلمك *ghalath seuïlèmek*, t.

Baraque, s. f., اوبه *oba*, کوچ اوی *gueutch èvi*, قلبه *qaliba*, t.

Baratte, s. f., یایق *ïāïq*, t.

Baratter, v. a., سود یایقلق چالقتمق *sud ïāïqta tchālqatmaq*, t.

Baratterie, s. f., tromperie de la part d'un patron de navire, سفینه رئسنك حیلهسی *sèfinè rèïcinuñ hilèci*, a.-t.

Barbacane, s. f., terme de fortification, مزغل دلکی *mazghal dèligui*, سچان یولی *sitchān ioli*, t.

Barbare, adj. et s., étranger, حربی *harbi*, t.; عجم *'aadjem*, p. — Cruel, یاوز *ïāvouz*, t.; مرحمتسز *merhametsyz*, ظالم *zālim*, a. — Grossier, sauvage, au fig., خویرات *khoïrāt*, ادبسز *èdebsyz*, ترك *turk*, یبانجی *ïabāndji*. — Ignorant, جاهل *djāhil*. — Impropre, inusité, غیر مستعمل *ghaïri musta'mel*, a.

Barbaresque, adj. et s., غرب اوجاقلو *gharb odjāqlu*, مغربی *maghrebi*, a.

Barbarie, s. f., cruauté, یاوزلق *ïāvouzlouq*, t.; مرحمتسزلك *merhametsyzlik*, a. — Ignorance, خویراتلق *khoïrātlyq*, جاهلیت *djā-*

hilïet, a. — Contrée d'Afrique, مغرب ولايتـــی *maghreb vilāïèti*, غرب اوجاقلريقدسی *gharb odjāqlar ïaqaci*, t.

Barbarisme, s. m., غلط مشهـــور *ghalathi mechhour*, a.

Barbe, s. f., صقـــال *saqāl*, t.; ريش *rïch*, p.-a.; لحية *lyhiet*, a.— Faire la —, صقال تراش ا *saqāl terāch it*. — Se faire faire la barbe, صقالی تراش ايتدرمك *saqāli trāch itturmek*. — Barbe d'un épi, بشق توبجغزی *bachaq tuidjighyzi*. — A la barbe de quelqu'un, بـــــر كمسنه‌نـك كورلكنه *bir kimesnènuñ kieurliguinè*.— A ta barbe, en dépit de toi, سكا نسبـت *sañā nispet*. — Faire la barbe à quelqu'un, lui jouer un tour, بر كمسه‌يه رفـــك ا *bir kimsèïè renk it*. — Grande barbe, قبا صقال *qabā saqāl*. — Homme qui a la barbe clair-semée, كوسه *keucè*. — Qui a la barbe blanche, اق صقاللو *aq saqāllu*. — Barbe d'un coq, خروس صقالی *khoros saqāli*. — Barbe de Jupiter, plante, هردم تازه *herdem tāzè*. — Barbe de capucin, sorte de chicorée, بر جنـــس يبان هندبـا *bir djins ïabān hindibā*, t.

Barbe (Sainte-), s. f., endroit du vaisseau où l'on met la poudre, كميك اولان باروت مخزنی *guèmïdè olān bārout makhzèni*, t.

Barbe-de-Bouc, s. f., plante, salsifis, كچی صقالی اوتی *ketchi saqāli oty*, t.

Barbeau ou Barbot, s. m., poisson, تكير بالـغی *tekïr bālighy*. — Fleur, voy. Bluet.

Barbet, s. m., اوزون توبـــلـــو كوپك *ouzoun tuïlu koupek*, t.

Barbier, s. m., بربر *berber*. — Boutique de —, بربر دكانـی *berber dukkiāni*, p.-t.

Barbifère, adj., صقاللو *saqāllu*, t.

Barbifier, v. a., صقالی تراش ا *saqāly trāch it*, t.

Barbillon, s. m., كوچك صقال بالغی *kutchuk saqāl bālyghy*, t.

Barbon, s. m., دنج قوجه‌مـــان *dindj qodjamān*, t.

Barboter, v. n., marcher dans la boue, چامور ايچنده يورومك *tchāmour itchindè ïurumek*. — Agiter l'eau avec les mains, صويـی اليله چالقـتمق *souï elilè tchālqatmaq*, t.

Barboteur, s. m., canard privé, اوده بسلنمش اوردك *evdè beslenmich curdek*, t.; او اوردكی *ev eurdègui*, t.

Barboteuse, s. f., prostituée des rues, fam., زوقاق روسپوسی *zoqāq rouspouçou*, t.

Barbotine, s. f., semence, poudre contre les vers, خراسانی *khorāçāni*, صوغلجان اوتی *soghouldjān oty*, t.

Barbouillage, s. m., مردارلمه *mourdārlama*, بولاشقلق *boulāchyqlyq*, مردارلـق *mourdārlyq*, لكه *lekè*, t.

Barbouiller, v. a., souiller, بولاشترمق *boulāchturmaq*. — Salir,

مردارلمق *mourdārlamaq.* — Gâter, برباد ا *berbāt it.* — du papier, كاغد قره‌لمق *kiāghyd qaralamaq*, t.

Barbouilleur, se, s., qui barbouille, مردارليان *mourdārlaïān*, بولاشتران *boulāchtyrān*, بولاشتريجى *boulāchturudji*, t. — Mauvais peintre, عجمى نقاش *'adjèmi naqqāch*, a.-t.

Barbu, e, adj., qui a de la barbe, صقاللو *saqāllu*, t.

Barbue, s. f., poisson, قلقان بالغى *qalqān bālyghy*, t.

Barca, contrée d'Afrique, برقه *barqa.* — Le désert de —, برقه چولى *barqa tcheulu*, t.

Bard, s. m., sorte de civière, بر جنس تجكره *bir djins tedjkèrè*, t.

Bardache, s. m., پوشت *poucht*, t.

Bardane, s. f., طول عورت اوتى *dhoul 'avret oty*, t.

Barde, s. f., armure de lames de fer dont on couvrait autrefois les flancs et le poitrail des chevaux, اسكى زمانلك قولانلان آت پوساتى *eski zemāndè qoulānilān āt pouçāti*, t.

Barde de lard, s. f., tranche de lard mince dont on enveloppe une volaille, طوكز پاصدرمه‌سنك انجه دلمى *doñouz pāstyrmacinuñ indjè dilumi*, t.

Bardeau, s. m., petit ais, پداوره *pèdāvra*, چندره *tchindèrè*, t.

Bardeau, mulet du cheval et de l'ânesse, آت ايله ديشى اشكدن حاصل اولان قاطر *āt ilè dichi echekten hācil olān qāthyr*, t.

Bardelle, s. f., قبا بزدن بر جنس ايرى *qabā bezden bir djins eïèr*, t.; جل *djul*, vulg. *tchul*, pl. جلال *djulāl*, a.

Barder, v. a., un cheval, le couvrir de bardes, پوسات ايله اتى رختلمق *pouçāt ilè aty rakhtlamaq*, t.

Barder une volaille, la couvrir de bardes de lard, كبابى طوكز پاصدرمه‌سنه صارمق *kebābi doñouz pāstyrmacinè sārmaq*, t.

Bardot, s. m., petit mulet qui chemine à la tête des autres, قطرجق قاطر صپاسى *qatyrdjyq, qāthyr sypāci*, t.

Barguigner, v. n., hésiter, شبهه‌ده قالمق *chubhèdè qālmaq*, a.-t.

Baril, s. m., واربل - وارول *vāril, vārol*, فوچى *foutchou*, t.

Bariolage, s. m., رنك قارشقلغى *renk qārichyqlyghy*, لاجه بولاجه *alādja boulādja*, t.

Bariolé, adj., درلو درلو رنكلى *turlu turlu renkli*, t.

Barioler, v. a., رنك قارشترمق *renk qārichturmaq*, لاجه‌لمق *alādjalamaq*, لاجه بويامق *alādja boïāmaq*, t.

Baromètre, s. m., هوا ترازوسى *havā terāzouci*, هوا ميزانى *havā mízāni*, a.-t.; ميزان الهوا *mízān ulhavā*, a.

Baroque, adj., عجايب *'adjāib*,

a.; اسلوبسز *usloubsyz*, اكرى بوكرى *eghry boughry*, t.

Barque, s. f., قايق *qāïq*, t.

Barrage, s. m. (droit de), باج *bādj*, p.; كچد اقچه‌سى *guetchid aqtchèci*, p.-a.

Barre, s. f., longue pièce de métal, كولچه *keultchè*, كلچه - كليچه *kèlítchè*. — Trait de plume, چزكى *tchizgui*. — de bois, اغاج *aghādj*, صرق *syryq*, تيرقاز - طرقاز *tírqāz*. — de fer, قول دمرى *qol dèmiri*, دمر چبوغى *dèmir tchouboughy*. — Entrée intérieure d'un tribunal, d'une assemblée, ديوان صفه‌سى *divān sofaci*. — d'or ou d'argent, التون ياخود كومش كولچه‌سى *altoun ïākhod gumuch keultchèci*, سبيكه *sebíkè*. — Banc de sable à l'entrée d'un port, d'une rivière, صغ يرى *sygh ïèri*, بوغاز *boghāz*, t.

Barres d'un cheval, endroit de la mâchoire où pose le mors, آت اغزنده كم طوقندوغى ير *ât aghzindè guiem dhoqoundoughy ïer*, t.

Barreau, s. m., sorte de barre, قفس دمرى *qafes dèmiri*, قول دمرى *qol dèmiri*, پرمقلق دمرى *parmaqlyq dèmiri*, طرقاز *thyrqāz*, دمر قفسى *dèmir qafèci*. — Lieu où se tiennent les avocats en cour de justice, محكمه‌ده دعوا وكيللرينك اوتوردقلرى مكان *mehkèmèdè d'avā vèkillèrinuñ otourdouqlèri mèkiān*. — Leur corps, دعوا وكيللرينك طاقمى *d'avā vekillèrinuñ thāqymi*, a.-t.

Barrer, v. a., une porte, قپويى سمرقندى ايله قپامق *qaqouï semerqandi ilè qapāmaq*, طرقازلمق *thyrqāzlamaq*. — une fenêtre, قول دمرينى قومق *qol dèmirini qomaq*. — le chemin, clore le passage, يولى قپاتمق *ïoly qapātmaq*, كچد ويرممك *guetchit vírmèmek*. — une veine, آتك طمارينى قپامق *âtuñ dhamārini qapāmaq*, t. Voyez Raturer.

Barrette, s. f., برتا *berètā*, t.

Barricade, s. f., طابور *thābor*, t.; مترس *metèris*, سدّ *sedd*, a.

Barricader, v. a. (les rues), faire des barricades, زقاقلرى قپامق - سدّ ا *zoqāqlèri qapāmaq*, *sedd it*, طابور چكمك *thābor tchekmek*. — Se barricader, اطرافلرى قپامق *ethrāflèri qapāmaq*. — derrière une porte, بر قپويى ايچرودن محكم قپامق *bir qapouïi itchèruden mukkem qapāmaq*, t.

Barrière, s. f., traverse, قپو سورمه‌سى *qapou surmèci*, پارمق قپو *pārmaq qapou*, سمرقندى *semerqandi*. — d'une ville, قپو *qapou*, t.; مدخل *medkhel*, a.; دروازه *dervāzè*, p. — Borne, limite, حدّ *hadd*, حدود *houdoud*, سدّ *sedd*. — Barrières naturelles, طبيعى حدود *thab'ii houdoud*. — Empêchement, مانع *mān'y*, a.

Barrique, s. f., بيوك فوچى *buïuk foutchou*, وارول *vārol*, وارل *vāril*, t.

Bartavelle, s. f., قرمزی ککلك *qyrmizi keklik*, t.

Bas, s. m., vêtement des jambes, چوراب *tchorāb*. — Bas de soie, ایپك چورابی *īpek tchorābi*, t.

Bas, se, adj., peu élevé, الچق *altchaq*, اندرلمش *indurilmich*, t. — Vil, الچق *altchaq*, ذلیل *zèlīl*. — De bas aloi, الچق عیارلو *altchaq 'aïārlu*. — Une personne de basse condition, الچق کمسنه *altchaq kimesnè*. — Caractère bas, méprisable, الچق طبیعت *altchaq thab'ïat*. — Qui a la vue basse, یقین کوربجی *īāqyn gueurídji*. — A bas prix, اوجوز *oudjouz*. — Bas, qui est au-dessous, اشاغی - اشاغی *achāghy* et اشغه *achagha*. — Ce qui est en bas, اشاغه کی *achāghaki*. — En bas, اشاغیلك *achāghyda*. — Plus bas que nous, بزدن اشاغه *bizden achāgha*. — Le bas, اشاغیسی *achāghyci*. — Tomber en bas, اشاغی دوشمك *achāghy duchmek*. — Au bas de cette feuille, ذیل ورقپاره ده *zèïli varaqpārèdè*. — Mettre bas les armes, les déposer, سلاحلری آتمق - ترك ا - براقمق *silāhlari âtmaq, terk it, brāqmaq*. — A bas, qui est bien bas, ruiné, دوشکن *duchgun*. — Mettre bas, faire des petits, en parlant des animaux, یاورلامق *īāvroulamaq*. — Particulièrement d'une chienne, انکلمك *eniklèmek*. — Faire main basse sur les ennemis, les tuer tous, دشمنلرك جملهسنی قلجدن کچورمك *duchmenlèrun djumlècini qylidjten guètchurmek*. — Mettre à bas, renverser, détruire, یقمق *īīqmaq*, t.

Bas, adv., doucement, یواش *īavāch*. — Parler bas, یواش سویلمك *īavāch seuïlèmek*, t. — En bas, sans mouvement, التنده *altindè*, الت یاننده *alt īānindè*. — Avec mouvement, التنه *altinè*. — Il est en bas, اشاغیده در *achāghydè dur*, vulg. *achāghada dur*. — De haut en bas, یوقاریدن اشاغه قدر *īoqāridan achāgha qadar*. — Mettre chapeau bas, l'ôter, شپقه چقرمق *chapqaï tchiqarmaq*. — Là bas, اورادہ *orāda*, اول طرفلك *ol tharafta*. — Ici bas, بو دنیاده *bou dunïāda*. — Les choses d'ici bas, بو دنیانك احوالی *bou dunïānuñ ahvāli*. — Les biens d'ici bas, بو دنیانك اموالی *bou dunïānuñ emvāli*, متاع دنیا *metāï' duniā*, a.

Basalte, s. m., بر نوع قره مرمر *bir nev'y qara mermer*, t.

Basane, s. f., کودری *gudèri*, کوسله *keucèlè*, t.

Basané, e, adj., اسمر *esmer*, a. — Les Arabes ont tous le teint basané, قوم عرب جمیعاً اسمر اللوندر *qavmi 'arab djèmïen esmer ullevndur*.

Basculé, s. f., jeu d'enfant, صالنجق *sālindjaq*, t.

Base, s. f., pied, اياق *aïāq*. — Ce qui soutient le fût de la colonne, درك طبانی *direk thabāni*, طبان

thabān, t. — Principe, fondement, تمل *temel*, اساس *eçās*, a.; قاعلق *qāīdè*, a.; بنیاد *bunīād*, p.; اصول *ouçoul*, a. — Jeter les bases, les fondemens, تمل اورمق - براقمق *temel ourmaq, brāqmaq*, t.

Baser, v. a., appuyer, طیاتمق *dhaītmaq*. — Fonder, تمل قومق *temel qomaq*, بنا قومق *binā qomaq*, تمللمك *tèmellèmek*. — Se Baser, v. pr., se fonder sur, تمللنمك *tèmellenmek*. طیانمق *dhaïānmaq*, بر شیه اسناد ا *bir cheiè isnād it*, a.-t.

Bas-Fond, s. m., terrain bas et enfoncé, چقور یر *tchouqour ïer*, t. — Bas-fond, fond de mer où il y a peu d'eau, صغ یر *sygh ïer* ou صیغ *sygh*, t.

Basilic, s. m., plante, فسلكن *fesliguen*, t.; ریحان *reïhān*, a. — Serpent fabuleux, قهقها *qahqahā*, t.; صلت *syllet*, a.

Basilique, s. f., grande église, باش كلیسا *bāch kèlïçā*. — Veine de la partie interne du bras, قولدن بر طمرك اسمی *qolden bir dhamaruñ ismi*.

Bas-Relief, s. m., اویمه *oïma*, t.

Basin, s. m., بازه *bāzè*, دمسی *dimi*, t.

Basque, s. f., pan d'habit, اتك *etek*, بر اوروبانك اتكی *bir ouroubānuñ etègui*, t.

Basse, s. f., les tons les plus bas en musique, فنّ مسیقیك نرم اوازلر *fenni musiqydè nerm avāzlar*, قبا صدا *qabā sèdā*, قالن - یوغون اواز *qālyn - ïoghoun avāz*. — Abaissement de la voix, اوازك نرمی *avāzuñ nermi*, t.

Basse, instrument de musique, بر جنس بیوك كمانچه *bir djins buïuk kèmāntchè*, بر نوع چالغو *bir nev'i tchālghou*, t.

Basse-Cour, s. f., حیوان حویلسی *haïvān havlïci*, a.-t.; حیوان طامی *haïvān dhāmi*, t.

Bassement, adv., حقیرانه *haqīrānè*, a.-p.; الچقلغلسه *altchaqlyghilè*, t.

Basses, s. m. pl., bancs de sable, rochers sous l'eau, صغلر *syghlar*, دكز صوبیك التنده بولنان قیالر *deñyz souïuñ altindè boulounān qaïālar*, t.

Bassesse, s. f., de naissance, ناجنسلك *nādjinslik*, p.-a. — de sentimens, الچقلق *altchaqlyq*, t.; دنائت *denā'et*, a.

Basset, s. m., chien de chasse à jambes courtes, زغار *zaghār*. Voyez Courtaud.

Bassin, s. m., vase, لكن *lèyen*, t. — de jardin, pièce d'eau, حوض *havouz*, بركه *burkè*, a. — Bassin avec jet d'eau, فسقیه *fisqïè*, شادروان *chādirèvān*. — Bassins d'une balance, ترازو طاسلری *terāzou thāslèri*, ترازو كوزی *terāzou gueuzi*. — Bassin d'un port de mer, لیمان حوضی *limān havouzi*, t. — Le bassin, la partie inférieure du tronc humain, قالچه كمكلری *qāltcha ke-*

miklèri, قارنك ديبى *qarnuñ dîbi*, t.; حوضة *havzat*, است *ist*, a. — Belle plaine ronde entourée de montagnes, دره *derè*. — Bassin d'un bain, حمّام حوضى *hammām havouzi*.

Bassiner, v. a., un lit, دوشكى منغال ايله اسيتمق *duchègui manghāl ilè iscîtmaq*, t. — Fomenter en mouillant, اسلاتمق *islātmaq*, t.

Bassinet, s. m., فاليه *fālia*, طاوه *thāva*, t.

Bassinoire, s. f., دوشـــك تندورى *duchek tendouri*, يتـاق منغالـى *ïataq mañghāli*, t.

Bassora, n. de v., بصره *basra*.

Bastion, s. m., حصـار *hyçār*, مترس *metèris*, a.; باستيون طابيه ـ تابيه *bāstîoun*, *thābîa*, t.

Bastonnade, s. f., coups de bâton, دكنك اورشى *deïnek ourouchi*. — sur la plante des pieds, فلاقه *falāqa*. — Donner la —, فلاقه يـه آلمق *falāqaïa ālmaq*, t.

Bastringue, s. m. popul., bal de guinguette, ميخانه خورا ديمدسى *meïkhānè khorā tepmèci*, t.

Bas-Ventre, s. m., قاسق *qācyq*, t.; جوف اسفل *djevfi esfel*, a.

Bat, s. m., queue de poisson, بالق قويرغى *bālyq qoïroughy*, t.

Bat, selle des bêtes de somme, سمر *semer*, پالان *pālān*. — d'âne, اشـك پالانى *echek pālāni*, t.

Bataille, s. f., جنك *djenk*, p.; دوكش *duguch*, t.; محاربه *mouhārebè*. — Champ de —, محاربـه ميدانى ميدان *mouhārebè meïdāni*, محاربه *meïdāni mouhārebè*. — Ranger l'armée en ordre de —, عسكرى صف صف قومق *'askèri saf saf qomaq*. — Se mettre en —, صـف بغلمق *saf baghlamaq*, t.

Batailler, v. n., contester, چكشمـك نزاع ا *tchekichmek*, t.; *nizā' it*, a.-t.

Bataillon, s. m., corps d'infanterie de huit cents hommes, officiers et soldats, en Turquie, طابور *thābour*, t.; بر طابور سكز يوز نـفـر وضابطدن مركبدر *bir thābour sekiz ïuz nèfer vè zābithten murekkebtur*. — carré, قلعه *qal'a*, a. — Chef de bataillon en Turquie, بيك باشى *bîñ bāchi*, t.

Batard, e, adj. et s., روسپـى اوغلى ولد زنا *rospou oghlou*, p.-t.; *vèlèdi zina*, a.; پيج *pîdj*, p. — En parlant des arbres et des fruits, voy. Sauvage.

Batardeau, s. m., digue, سـدّ *sedd*, a.; صو بندى *sou bendi*, p.

Bateau, s. m., پيـاده *pîādè*, قايق *qāïq*. — Grand bateau, grosse allège, ماهونه *māhona*, t.

Batelage, s. m., métier, tour de bateleur, حقه بازلق *hoqqa bāzlyq*, a.-p.-t.

Batelet, s. m., كوچك قايق *kutchuk qāïq*, t.

Bateleur, s. m., حقّه باز *hoqqa bāz*, p.-t.; ايـازلجـى *eïāzildji*, آينه جى *āïnadji*, t.

Batelier, ère, s., قايقجى *qāïqtchi*, t.

Bater, v. a., سمرلمك *semerlèmek*, t.

Bathomètre, s. m., instrument pour sonder les profondeurs de la mer, بر نوع اسقندیل *bir nev'i iskendil*, t.

Batifoler, v. n., چوجوق کبی اوینامق *tchodjouq gubi oïnāmaq*, شقا ا *chāqā it*, t.

Bati, s. m., grosse couture, قالك دیكش *qāluñ dikich*. — Jointure, engrenage de pièces de menuiserie, چاتمه *tchātma*, t.

Batiment, s. m., édifice, بنا *binā*, a.; او *ev*, t. — Navire en général, کمی *guèmi*, t.; سفینه *sèfînè*, a.

Batine, s. f., sorte de selle rembourrée, جلال *djulāl*, a.

Batir, v. a., édifier, بنا ا *binā it*, بنا قورمق *binā qourmaq*, a.-t.; یاپو یاپمق *ïāpou ïāpmaq*. — une maison, بر او یاپمق *bir ev ïāpmaq*. — Bâtir des châteaux en Espagne, faire des projets en l'air, هواده کوشکلر یاپمق یعنی بیهوده فکرلرا *havāda keuchkler ïāpmaq*, *ï'ani bihoudè fikrler it*, a.-t.

Batir, t. de tailleur, coudre à grands points, قالك دیکمك *qālyñ dikmek*, t.

Batisse, s. f., یاپو *ïāpou*, یاپی *ïāpi*, t.; بنا *binā*, a.

Batisseur, s. m., t. familier, qui aime à bâtir, هر زمان یاپو یاپمق اسٹین کمسنه *her zemān ïāpou ïāpmaq isteïen kimesnè*, t.

Batiste, s. f., باتسته *bātista*, اینجه بز *índjè bez*, t.

Baton, s. m., دکنك *deynek*, چبوق *tchibouq*. — Petit —, دکنجك *deïnèdjik*. — Gros —, صپه *sopa*, t.; عصا *'açā*, a. — Bâton à deux bouts, ferré aux deux extrémités, ایکی اوجی دمرلو دکنك *îki oudjou demirlu deïnek*. — Battre l'eau avec un bâton, faire des efforts inutiles, نافله چالشمق *nāfilè tchālichmaq*. — Le tour du bâton, profits, casuels d'un emploi, ظهورات *zouhourāt*, a. — Bâton de commandement, ضابط دکنکی *zābith deïnègui*. — A bâtons rompus, کشان کشان بر *kèchān kèchān*, کشان کشان *kèchān ber kèchān*, t.-p.

Batonniste, s. m., joueur de bâton, دکنك چالان *deïnek tchālān*, t.

Batonner, v. a., دکنك ایله اورمق *deïñek îlè ourmaq*, دکنك کوتك اورمق - *deynek, keutek ourmaq*, کوتك بصمق - اورمق *keutek basmaq, ourmaq*, چالمق *tchālmaq*. — Rayer, چزمك *tchizmek*, t.

Batonnier, s. m., chef élu pour présider un corps, بر طایفه نك ریئسی - باشی *bir thāïfènuñ reïci, bāchi*.

Battage, s. m., action de battre le blé, بغدای خرمن دوکلمه سی *boghdāï khyrmen deugulmèei*. — Temps de le battre, بغدای درس اتمك وقتی *boghdāï ders ïtmek vaqti*, t.

Battant, s. m., de porte, قناد *qanād*, قپو قنادی *qapou qanādi*.

— de cloche, چاك دلی *tchāñ dili*, t.

Battant, adj., celui qui bat, چالان *tchālān*. — Mener tambour battant, maltraiter, پك طوتمق *pek thoutmaq*. — Marcher tambour battant (armée), طاول چالارق يوريمك *dhāvoul tchālāraq ïurumek*, t.

Battement, s. m., action de battre, دوكش *deukuch*, دوكمكلك *deuvmeklik*, ضرب *zarb*. — Battement de mains, ال قاقمقلق *el qāqmaqlyq*, t.; صفق *safq*, a.; ال قاقمه‌سی *el qāqmaci*. — Battement de cœur, خفقان *khafaqān*, a. — Battement d'artère, نبض *nabz*, a.

Batte, s. f., instrument pour battre, طوقمق *thoqmaq*, t.

Batterie, s. f., querelle avec coups, دوكش *deuïch*, t.; غوغا *ghavghā*, p.-t. — Lieu où l'on place les canons de vaisseau, طوب يری *thop ïèri*. — Pièces d'artillerie réunies, mobiles, الای طوپی *alāï thopi*. — à demeure fixe, طابيه *thābia*. — élevée, يوكسك طابيه *ïuksek thābia*. — Batterie de vaisseau de guerre, طوب انباری *thop ambāri*. — Pièces d'une arme à feu, چاقمق *tchāqmaq*. — de cuisine, مطبخ الاتی *mathbakh alāti*, a.-t.

Batteur, se, s., qui aime à battre, اوريجی *vourídji*, قوغاجی *qavghādji*. — Batteur en grange, qui bat le blé, تركهٔ خرمنده دوكن *terekèï khyrmendè deuyen*, خرمنجی *khirmandji*. — Batteur d'or, ورقچی *varaqtchi*. — Batteur de pavé, oisif, vagabond, سورتك *surtuk*, بوش يلن - كزن *boch ïèlen*, *guèzen*, خوارده *khovārda*, t.

Battoir, s. m., طوقمق *thoqmaq*, كورك *keurek*, t.

Battre, v. a., donner des coups, frapper quelqu'un, دوكمك *deuymek*, *deuvmek*, اورمق *ourmaq*, t.; ضرب ا *zarb it*, a.-t. — monnaie, سكّه اورمق *sikkè ourmaq*. — l'ennemi, دشمنه غالب كلمك *duchmènè ghālib guelmek*. — L'eau bat ou baigne le pied de la muraille, صو حصارك ديبنه اورر *sou hyçāruñ dibinè ourour*. — la campagne, être en délire, سايقلمق *sāïqlamaq*. — le tambour, طاول چالمق *dhavoul tchālmaq*. — les liquides, چالقتمق *tchālqatmaq*. — des mains, ال قاقمق *el qāqmaq*. — la mesure, la marquer, اصول طوتمق *ouçoul thoutmaq*. — Nettoyer, frapper avec une baguette, چبوقلمق *tchibouqlamaq*. — un tapis, بر قاليجه‌يی سلكمك *bir qālídjaï silkmek*. — le blé, تركهٔ خرمنده دوكمك *tèrèkeï khyrmendè deuvmek*. — les cartes, اويون كاغدلری قارشترمق *ouïoun kiāghydleri qārichturmaq*, t.

Battre, v. n., éprouver un mouvement d'agitation, دپرنمك *tèprenmek*. — Palpiter, دترمك *titrèmek*. — Le cœur lui bat, يوركی دترر *ïurègui titrer*. — Battre en retraite, se retirer, كرو چكلمك *guiru tchekilmek*, ou simpl. چكلمك *tchekilmek*.

— Il faut battre le fer quand il est chaud, il ne faut pas laisser échapper l'occasion, دمیری اسّیجاق ایکن دوکمک کرک یعنی فرصت الده ایکن قاچرماملو *dèmîri escidjāq iken, deuïmek guèrek, ï'ani fourçat eldè iken qātchurmāmalu.*

Se Battre, v. récip., دوکشمک *deuguchmek,* اورشمق *ourouchmaq,* t.

Battu, part., frappé, اورلمش *ouroulmich,* دوکلمش *deuïulmich.* — En parlant des yeux, کوزلری ماوی *gueuzlèri māvi.* — Battu (chemin), frayé, اشلک یول *ichlek ïol,* t.

Battue, s. f., recherche du gibier dans les bois, dans la plaine, اورمانده شکار ارامقلغی *ormānda chikiār arāmaqlyghy,* t.

Bauche ou Bauge, s. m., enduit sur les murs, دیوار صواسی *dívār sivāci,* t.

Baudet, s. m., اشجک *èchèdjik,* قولان *qolān,* t.

Baudrier, s. m., قلج باغی *qilidj bāghy,* t.

Baudruche, s. f., صغر بغرسغک اوفه‌جق دریسی *sighyr baghirsaghuñ oufadjiq dèrîci,* t.

Bauge, s. f., یبان طوکز یتاغی *ïabān douñouz ïatāghi,* t.

Baume, s. m., liqueur qui découle de certains arbres, بلسان یاغی *balèçān, balsān ïāghy,* ou simplem. بلسان *belèçān.* — de la Mecque, بلسان مکی *belèçāni mekki.* — du Pérou, بلسم هندی *belèsèmi hindi.* — de copahu, بلسم التعقیبة *belsem utta'qîbet.* — de Judée, بلسم اسرایل *belècemi isrāïl.* — Onguent, مرهم *merhem,* vulg. *melhem,* pl. a. مراهم *merāhem.* — Herbe odoriférante, نعنه *n'anè,* t.

Baumier, s. m., arbre qui porte le baume, بلسان اغاجی *belèçān aghādji,* t.

Baux, pl. de Bail, voyez ce mot.

Bavard, e, s. et adj., کوزه *guèvezè,* t.; لافزن *lāfzen,* vulg. *lafazan,* p.; چالق اغزلو *tchālyq aghyzlu,* t.

Bavardage, s. m., کوزه‌لک *guèvèzèlik,* t.; لاف و کذاف *lāf u guzāf,* ou simplem. لاف *lāf,* لافزنلق *lāfazanlyq,* p.-t.; قیل و قال *qîl ou qāl,* a.

Bavarder, v. a., چوق سویلمک *tchoq seuïlèmek,* کوزه‌لک ا *guèvèzèlik it,* چکه چالمق *tcheñè tchālmaq,* لافزنلق ا *lāfazanlyq it,* a.-t.

Bavarderie, s. f., کوزه‌لک *guèvèzèlik,* t.; یاکشاقلق *ïāñchāqlyq,* t.

Bavarois, se, adj. et s., باواریه‌لو *bāvārîalu,* t.

Bavaroise, s. f., boisson, بر جنس سدلو ایچقی *bir djins sudlu ïtchqy,* t.

Bave, s. f., صالیار *sālîār,* اغز صویی *aghyz souïi,* t.

Baver, v. n., صالیار دوکمک *sālîār deukmek,* صالیاری اقتمق *sālîāri aqytmaq,* t.

Bavette, s. f., petite pièce de toile que l'on met sur la poitrine des enfans, معصوم کوکسلکی *m'asoum*

gueugusligui, ou simpl. كوكسلكك *gueugusluk*, t.

Baveux, se, adj., qui bave, صاليارلو *sālīārlu*, t.

Bavière, état d'Allemagne, باواريه *bāvārīa*, باوريه مملكتـــى *bāvarīa memlèkèti*.

Bayer, v. n., اغزيني اچـــوب باقمق *aghezīni atchup bāqmaq*. — Bayer aux corneilles, s'amuser à regarder en l'air niaisement, شاشقون كبى يوقارو باقمق *chāchqun guībi ïoqāru bāqmaq*, t.

Bazar, s. m., marché couvert, بازار *bāzār*, p.

Bdellium, s. m., gomme, مقـــل مـــقـــل ازرق *mouqli ezraq*, مقـــل ازرق صمغى *mouqli ezraq samghy*, a.-t.

Béant, e, adj., ouvert, اغز آچق *aghez âtchyq*, t.

Béat, e, adj. (ironiquement), qui fait le dévôt, صوفـــى *sofi*, *sofou*, منافق *munāfiq*, a.

Béatification, s. f., action de béatifier les morts, تطويب الاموات *tathvibul emvāt*. — Dans le langage des Sophis, وصول *vuçoul*, a.

Béatifier, v. a., بر كمسنهٔ اوليا الله صره سنه قومق *bir kimesnèï evlïā oullah syracinè qomaq*, a.-t.

Béatifique, adj., اسعاد ايـدن *is'ād ïden*, a.-t.

Béatitude, s. f., قوتلولق *qoutlulyq*, مباركلك *mubāreklik*, a.-t.; ســـعـــادت *sè'ādet*. — éternelle, سعادت ابديّه *sè'ādeti ebèdïè*, خلد *khould*, a.

Beau, Bel, Belle, adj., كوزل *guzel*, t.; خوب *khoub*, زيبا *zībā*, p.; حسن *hacen*, جميل *djèmīl*, a. — Un beau cheval, بر كوزل آت *bir guzel ât*. — Un bel arbre, كوزل بر اغاج *guzel bir aghādj*. — Une belle femme, بر كوزل عورت *bir guzel'avret*. — Il fait beau, هوا كوزلدر *havā guzel dur*. — Prendre le plus beau, le meilleur, اك ايوسى ـ اك كوزلى آلمق *eñ eïuci*, *eñ guzèli âlmaq*. — Belle, pris substantivement pour amante, دلبـر سوكولو *dilbor*, *sevgulu*, t.; محبوبة *mahboubet*, a.

Beau, adv., en vain, نافله *nāfilè*. — Il a beau parler, نافله سويلـــر *nāfilè seuïler*. — Il a beau faire, نافله هرنه ايدرســـه چالشور *her nè ïdersa*, *nāfilè tchālichur*.

Tout Beau, interj. fam., ياوش ياوش *ïāvach ïāvach*, t.

Beaucoup, adv., چوق *tchoq*, t.; زياده *zïādè*, خـيـلى *khaïli*, p.-t.; بالا *bālā*. — Vous êtes de beaucoup plus grand que lui, سز اندن چوق بيوكسكز *siz ānden tchoq buïuksiñyz*. — Beaucoup de monde, چوق آدم *tchoq âdem*. — Beaucoup de temps, خيلى زمان *khaïli zèmān*. — Il s'en faut de beaucoup, فرقى چوقدر *farqy tchoqtur*. — Il s'en manque de beaucoup, نقصانى چوقدر *noqsāni tchoqtur*.

Beau-Fils, s. m., celui dont on a épousé le père ou la mère, اوكـــه اوكى اوغلى *euguï oghli*, اوغل *eugui oghoul*, t.; ربيب *rebib*, a. —

Beau-fils se prend aussi pour gendre, voyez ce mot.

Beau-Frère, s. m., celui dont on a épousé la sœur, قاین *qāïn*. — Frère du mari, ار قرنداش *er qarindāch*, t.; اخ الزوج *akh uzzevdj*, a. — Le mari de la sœur d'un homme, انیشته *enichtè*. — Nom d'alliance de deux personnes qui ont épousé deux sœurs, بجاناق *badjānāq*. — Ils sont beaux-frères, بجاناقدرلر *badjānāqturler*.

Beau-Père, s. m., second mari d'une mère, اوکه اتا *euguè atā*, اوکی بابا *eugui bābā*, اوکی پدر *eugui pèder*. — Nom donné par le mari au père de sa femme, ou par la femme au père de son mari, قاین اتا *qāïn atā*, t.

Beaupré, s. m., mât à la proue d'un vaisseau, سرن دیرکی *sèren dirègui*, t.

Beau-Temps, s. m., کوزل هوا *guzel havā*, آچق هوا *âtchyq havā*, a.-t.

Beauté, s. f., de forme et de couleur, کوزللك *guzellik*, t.; خوبلك *khoublik*, p.-t.; حسن *husn*, a.; جمال *djèmāl*, دلبرلك *dilberlik*. — d'homme, جلالت *djèlālet*. — de femme, حسن لطافت *husn, lèthāfet*, a. — La beauté du corps, بدنك حسن و ملاحتی *bedènuñ husn u melāhaty*. — du visage, چهره نك کوزللکی *tchehrènuñ guzelligui*, محبوبه نك حسن و بهاسی *mahboubènuñ husnu bèhāci*. — Beauté de la taille, حسن قدّ *husni qadd*. — La beauté passe vite, کوزللك از وقت ایچنده صاوار *guzellik az vaqyt ïtchindè sāvār*, حسن و جمال سریع الزّوالدر *husnu djèmāl sery' uzzavāldur*. — Beauté naturelle, حسن خلقی *husni khoulqy*, حسن طبعی *husni thab'y*. — d'emprunt, حسن عاریتی *husni 'ārièti*. — artificielle, یاپمه کوزللکی *ïāpma guzelligui*, t.; ساخته کوزلك *sākhtè guzellik*, p.-t.; حسن عملی *husni 'ameli*, حسن صناعی *husni sanā'ï*. — fade, دادسز کوزللك *dādsyz guzellik*. — Beauté journalière, حسن یکروزه *husni ïekrouzè*, حسن یکدمه *husni ïekdèmè*. — de l'esprit, عقلك لطافتی *'aqluñ lèthāfeti*. — de l'âme, لطافت نفس *lethāfeti nefes*. — de la voix, لطافت صوت *lethāfeti saut*, a.

Bec, s. m., d'oiseau, قوش بورنی *qouch bourni*, t.; منقار *minqār*, a. — de plume, قلم اوجی *qalem oudji*, a.-t.; سنّ القلم *sinn el-qalem*, a. — Bec crochu, منقار اعقف *minqāri a'qaf*. — d'aiguière, امزك *emzek*, ابریغك امزکی *ibrïghuñ emzègui*. — d'un alambic, انبیق *embïq lulèci*. — Tenir quelqu'un le bec dans l'eau, l'amuser de vaines promesses, مواعید بیهوده ایله اکلندرمك *mevā'ïdi bïhoudè ilè ëïlendurmek*.

Becabunga, s. m., ou cresson

de fontaine, صو توره‌سی *sou tèrèci*, صو کردمه‌سی *sou guerdèmèci*, t.

Bécasse, s. f., یلوه قوشی *ïelvè qouchou*, چولیق *tchulyq*, t.

Bécassine, s. f., کوچک یلوه *kutchuk ïelvè qouchou*, t.

Bec-de-Corbin, s. m., دو دو بورنی *dou dou bournou*. — Une canne à bec-de-corbin, قرغه بورن باشلو بر دکنک - عصا *qargha bouroun bāchlu bir deïnek*, *'açā*.

Bec-de-Grue, s. m., plante. Voyez Géranium.

Bec-Figue, s. m., oiseau, انجیر دیلن *indjir dèlen*, انجیر قوشی *indjïr qouchou*, t.

Bêche, s. f., چپا *tchapā*, بل *bel*, t.

Bêcher, v. a., چپا ایله قازمق *tchapā ilè qāzmaq*, بللمک *bellèmek*. — Bêché, چپا ایله قازلمش *tchapā ilè qāzilmich*, t.

Bêchique ou Pectoral, adj. et s., کوکسه نافع *gueukusè nāfi'*, کوکسی یومشدیجی علاج *gueukuci ïoumchadidji 'ylādj*, t.; دوای صدری *dèvāï saderïï*, pl. ادویه صدریه *edvïèï sadrïïè*, a.

Béconquille, s. f., racine, عرق الذهب *'yrq uzzèheb*, a.

Becquée, s. f., ce qu'un oiseau porte à ses petits, قوشك بورنیله یاوریسنه ویردیکی یم مقداری *qouchuñ bourounilè ïāvroucïnè virdigui ïem myqtāri*. — Un oiseau qui donne la becquée à ses petits, یاوریلرینه بورنیله یم ویرن قوش *ïāvroulèrïnè bourounilè ïem vïren qouch*.

Becqueter, v. a., قوش بورنیله زده‌لمك *qouch bourounilè zedèlèmek*, ققالمق *qaqālamaq*, t. — Se Becqueter, v. réc., se battre à coups de bec, بورن ایله اورشمق *bouroun ilè ourouchmaq*. — Se caresser avec le bec, قوشلر بری برلرایله اوپشمك *qouchlar biri birlerilè eupuchmek*, t.

Bedaine, s. f. (comiquement), gros ventre, بیوك قرن *buïuk qarn*, t.

Bedon, s. m., homme gros et gras, طوپاج *thopādj*, t.

Bedeau, s. m., قپوجی *qapoudji*, چاوش *tchiāvouch*, t.; محضر *mouhzir*, a.

Bédouin, s. m., arabe nomade, بدوی *bèdèvi*, pl. a. بداوی *bèdāvi*, a.

Beffroi, s. m., tour ou clocher d'où l'on fait le guet, où l'on sonne l'alarme, بکچی کوشکی *bektchi keuchki*. — La cloche même du beffroi, بکچی کوشکی چاکی *bektchi keuchki tchāñi*, t.

Bégaiement, s. m., پپه‌لمه *pèpèlèmè*, پلتکلك *pelteklik*, پپه‌یلك *pèpèïlik*, t.

Bégayer, v. a. et n., پلتکلمك *pelteklèmek*, پپه‌یلك ایتمك *pèpèïlik itmek*, پپکی سویلمك *pèpèyi seuïlèmek*, t.

Bègue, adj. et s., پلتك *peltek*, پپکی - پپه‌یی *pèpèyi*, t.; کچزبان *guetch zèbāñ*, p.

Bégueule, s. f., اونکو عورت *eunègu 'avret*, t.; شرسا *chersā*. — Faire la bégueule, انکولك کوستومك *eunègulik gueustermek*.

Bégueulerie, s. f., اونکولك شراست طبعی *eunègulik*, t.; *chèrācèti thab'y*, a. — On ne peut supporter sa bégueulerie, شراستی طبعنه تحمّل اولنماز *chèrācèti thab'ynè tehammul olounamāz*.

Béguin, s. m., coiffe pour les enfans, چوجوق تاقیه‌سی *tchoudjouq tāqyècі*, t.

Beige, s. f., sorte de serge en laine, صایه جنسی نهد کچه *sāïa djinsi nèmed ketchè*, t.

Behen, s. m., racine, بان کوکی *bān keuki*, t.; بهمن *behmen*, a.

Béhen, arbre, voy. Ben.

Beignet, s. m., ارشته *erichtè*, کوزلمه *gueuzlèmè*, t.

Beïlerbei, s. m., gouverneur général en Turquie; il y en a deux: l'un pour la Roumilie, روم ایلی بکلربکیسی *roumili beïlerbèïci*; et l'autre pour l'Anatolie, اناطولی بکلربکیسی *anatholy beïlerbèïci*.

Beilikdji, s. m., chef des trois bureaux de la chancellerie d'état à Constantinople, بکلکچی *beïliktchi*, t.

Bêlant, e, adj., ملهییجی *mèlèïïdji*, t.

Bélédin, s. m., coton du Levant, بر جنس اناطولی پنبوغی *bir djins anāthoulou pamboughy*, t.

Bêlement, s. m., cri des moutons, ملهمه ـ ملهه *mèlèmè*, t.

Bélemnite s. f., pierre de lynx, حجرالنشاب *hadjer unnechchāb*, a.

Bêler, v. n., ملمك *melèmek*, مللمك *mellèmek*, t.

Bel-Esprit, s. m., qui affecte de l'esprit, نکته بغلایجی *nuktè baghlaïdji*, p.-t.; نکته‌دان *nuktèdān*, p.

Belette, s. f., کلنجك *guèlindjik*, سرعوب *ser'oub*, pl. سراعیب *serā'ïb*, a.

Belge, s. et adj., بلجیقالو *beldjïqālu*, t.

Belgique, s. f., بلجیقا *beldjïqā*, بلجیقا مملکتی *beldjïqā memlèkèti*, t.

Belgrade, capitale de la Servie, بلغراد *belghrād*. — Village du même nom dans une forêt à quatre lieues de Constantinople, بلغراد کوینی *belghrād keuï*.

Bélier, s. m., mâle de la brebis, قوچ *qotch*, t. — Premier signe du zodiaque, حمل برجی *hamel bourdji*, a.-t.; برج الحمل *bourdj ulhamel*. — Machine de guerre, دمر منجنیق چوماق *dèmir tchomāq*, *mendjènîq*, a.-t.

Bélitre, s. m., کلحانی *kulhāni*, t.; ناکس *nākes*, p.

Bella-Dona ou Belle-Dame, s. f., plante vénéneuse, حشیشة الحمرة *hachîchet ul-hamrat*, s.

Belle-de-Jour, s. f. Voy. Hémérocale.

Belle-de-Nuit, s. f., fleur, گیجه صفا *gūldjè safā*, t.-a. Voyez Jalap.

Belle-Fille, s. f., fille du mari relativement à la femme, et fille de la femme par rapport au mari, اوكى قزى *eugui qyzy*, t.; ربيبة *rebîbet*, a. — La bru, كلين *guèlîn*, t.; كنة *kennet*, pl. كنائن *kènāïn*, a.

Bellement, adv., يواشجه *ïavāchdjè*, يواش يواش *ïavāch ïavāch*, t.

Belle-Mère, s. f., relativement aux enfans, la femme que leur père a épousée après la mort de leur mère, اوكى انا *eugui anā*, اوكى والدة *eugui vālidè*, t.; رابّة *rābbet*, a. — Relativement au gendre, la mère de sa femme, قاين انا *qāïn anā*. — Relativement à une bru, la mère de son mari, قاين انا *qāïn anā*, t.

Bellerie, s. f., espèce de myrobolans, هليلج جنسى *heliledj djinsi*, a.-t.

Belle-Soeur, s. f., nom donné par le mari à la sœur de sa femme, بالدز *bāldyz*. — Par la femme à la sœur de son mari, ينكه *ïenguè*. — Par un frère ou une sœur à la femme de son frère, كورمجه *gueurumdjè*. — Et à deux femmes qui ont épousé deux frères, ايلتى *ilty*, t.

Belligérant, e, adj., مبارز *mubāriz*, a.-t. — Les deux puissances belligérantes, جنك اوزره اولان دول *djenk uzrè olān duvel*, دول محاربين *duvèli muhārebeïn*, دولتين مبارزين *devlèteïn mubārizeïn*, a.

Belliqueux, se, adj., جنكجى *djenkdji*, p.-t. — Nation belliqueuse, جنكاور ملت *djenguiāver millet*. — Humeur, disposition —, جبلّت حربيّه *djibillèti harbïïè*. — Prince belliqueux, جنكاور پادشاه *djenguiāver pādichāh*, p.

Bellissime, adj. des deux genres, très-beau, پك كوزل *pek guzel*, t.; احسن اجمل *ahsen edjmel*. — Sorte de poire, بر نوع ارمود *bir nev'y armoud*. — Espèce de tulipe, لاله جنسى *lālè djinsi*, t.

Belvéder, s. m., چارطاق *tchārthāq*, vulg. چاردق *tchārdāq*, p.; فوقانى كوشك *fevqāni keuchk*, a.-t.

Ben et Behen, s. m., arbre ou chicot d'Arabie, شجر البان *chèdjer ul-bān*, a.; سورقون اغاجى *sorqoun aghādji*, بن اغاجى *ben aghādji*. — Noix de ben, سرقون تخمى *sorqoun tokhmy*. — Huile de ben, بان ياغى *bān ïāghy*, t.

Bénédicte, s. m., électuaire purgatif, خوشلق ايله يورك سوربجى علاج *khochlouq ilè ïurek surïdji 'ylādj*, t.

Bénédiction, s. f., vœux en faveur de quelqu'un, خير دعا *khaïr dou'ā*, دعاى خير *dou'āï khaïr*, au pl. ادعيهٔ خيريه *edïïeï khaïrïè*, تبرّك *tèberruk*, بركة *bèrèket*. — Grâces, faveurs du ciel, تبرّك ربّانى *tèberruki rabbāni*, تبركات ربّانيه *teberrukiāti rabbānïè*, a.; اللهك كرمى *allahuñ kèrèmi*. — Recevoir la bé-

nédiction de quelqu'un, بر کیمسنه‌نك خیر دعاسنی آلمق *bir kimesnènuñ khaïr dou'ācini ālmaq.* — Homme qui est en bénédiction, dont on ne cesse de bénir la mémoire, خیر دعا ایله ذکر اولنور آدم *khaïr dou'ā ilè zikr olounour ādem.* — Bénédiction se dit aussi quelquefois pour abondance de biens, برکة *bèrèket*, هر شیك کثرتی *her cheïuñ kesrèti.* — C'est une vraie bénédiction, محض برکتدر *mahzi bèrèkettur.*

Bénéfice, s. m., profit, avantage, فایدة *fāïdè*, نفع *nef'*, منفعت *menfa'at.* — Titre ecclésiastique accompagné de revenus, رهبان زعامتی *rouhbān z'yāmèti.* — Posséder un —, بر زعامته متصرّف او *bir z'yāmetè mutèçarryf ol.*

Bénéficiaire, s. m., حصّه‌دار *hissèdār*, a.; فایدة طوتیجی *fāïdè thoutidjï*, a.

Bénéficial, e, adj., زعامته متعلّق *z'yāmètè mutè'allyq*, a.-t.

Bénéficier, s. m., زعامت صاحبی *z'yāmet sāhibi*, a.-t.

Bénéficier, v. n., tirer profit, فایدة ا *fāïdè it*, a.-t.

Benêt, adj. et s. m., niais, sot, ابله *ebleh*, a.; بون *beun*, t.

Bénévole, adj., bien disposé, ایولك صانیجی *ëïulik sānidjï*, t.; خیر استیجی موافق *muvāfyq*, *khaïr istëïdji*, a.-t.

Bender, ville de la Bessarabie, بندر *bender.*

Bengale, contrée de l'Inde, بنکاله *benguiālè.*

Béni, e, adj., مبارك *mubārek*, a.

Bénignement, adv., طاتلولق - خوشلق ایله *thatlulyq*, *khochlyq ilè*, لطف ایله *louthf ilè*, a.-t.; بالرّفق والملاینة *birryfq vel mulāïenet*, a.

Bénignité, s. f., ایولك - ایلك *eïulyk*, طاتلولق *thātlulyq*, خوشلق *khochlyq*, t.; رفق *ryfq*, حلم *hylm*, ملاینت *mulāïenet*, لطف ملاطفت *mulāthefet*, *louthf*, a.

Bénin, nigne, adj., doux, humain, طاتلو *thātlu*, یواش *ïavāch*, لیّن حلیم *leïn*, *halim.* — D'une excessive tolérance, رضاجو *rizādjou*, a.-p. — Au figuré, favorable, propice, موافق *muvāfyq*, مساعد *muçā'yd.* — Astre bénin, نیکو آختر *nïkïou ākhter*, p.

Bénir, v. a., consacrer au culte, مبارك ا تقدیس *taqdïs it*, *mubārek it.* — En parlant des pères et des mères qui donnent la bénédiction à leurs enfans, دعا ا *dou'ā it.* — Bénir des choses, تبریك - تسمیت ا *tebrïk*, *tesmït it*, a.-t. — Bénir les assistans, leur donner la bénédiction, مبارکلمك *mubāreklèmek.* — Faire prospérer, en parlant de Dieu, موتلو قلمق *moutlu qylmaq.* — Que Dieu vous bénisse, برکات وبرسون *bèrèkiāt versoun.* — Que Dieu bénisse vos soins, الله حسن همتکزه

يين و بركت احسان ايليه *allah husni himmètiñyzè ïumnu bèrèket yhsān eïlèïè.* — Dieu vous bénisse (se dit à quelqu'un qui éternue), خير اوله *khaïr ola.* — A un pauvre pour marquer qu'on n'a rien à lui donner, الله ويره *allah vïrè.*

Bénir, louer, rendre grâce, شكر ا *chukr it*, تشكر ا *techekkur it.* — Tout le monde vous bénit, عالم سكا شكر ايدر *'ālem sañā chukr ider.* — Bénir un souverain, رحمت اوقومق رحمت ايله *rahmet oqoumaq*, ياد ا *rahmet ïlè iād it.* — Je bénis le jour et le lieu où je vous ai vu, سزك ديداركزه مظهر اولديغم محل و وقتة رحمت اوقورم - رحمت ايله ياد ايدرم *sizñ dïdāruñyzè mazher oldoughoum mahal u vaqtè rahmet oqouroum, rahmet ïlè iād iderum*, t.

Bénit, e, part., مبارك *mubārek*, مقدّس *mouqaddes.* — Pain bénit, نان مبارك *nāni mubārek.* — Eau bénite, ماء مقدّس *māï mouqaddes*, a.

Bénitier, s. m., مبارك صو قويدجق طاس *mubārek sou qoïadjaq thās*, t.

Benjamin, s. m., enfant préféré à d'autres, ولد محبوب *vèlèdi mahboub*, بنيامين *benïāmïn*, a.

Benjoin, s. m., عسلبند *'acilbend*, a.-p.

Benoite, s. f., plante, حشيشة مباركة *hachïchet mubārèket*, a.

Béquillard, s. m., دكنكلو كزن قوجامان *dëïneguilè guèzen qodjāmān*, t.

Béquille, s. f., قولتق دكنكي *qoltouq dëïnègui*, طيانه جق دكنك *dhaïānadjaq dëïnek*, t.; عكازه *'akkiāzè*, a.

Béquiller, v. n., قلتق دكنكه طيانمق *qoltouq dëïnëïè dhaïānmaq*, دكنكه طيانرق يورمك *dëïnèguè dhaïānaraq ïurumek*, t.

Berberis, s. m., بربريس *berberïs*, زرشك *zirichk.* Voyez Épine-Vinette.

Bercail, s. m., bergerie, مانده *māndra*, قيون آغيلي *qoïoun âghyly*, t.; حظيره *hazïrè*, a.

Berce, s. f., plante, اسقندفليون *asqantefleïoun*, اسفندليون *asfendeleïoun*, a.

Berceau, s. m., lit d'enfant à la mamelle, بشك *bechik*, كهواره *kehvārè*, p.; مهد *mehed*, a. — Enfant encore au berceau, هنوز بشيكلكي چوجوق *henouz bechïkdèki tchoudjouq.* — Dès le berceau, pour dire dès l'enfance, عهد صباوتدنبرو *'ahti sabāvettenberu.* — Au berceau, en bas âge, ايّام طفوليّتك *eïïāmi thoufoulïïettè.* — Au figuré, lieux où une chose a pris naissance, اصل *asl*, مطلع *mathla'*, منبع *memba'*, مولد *mevled*, منشاء *menchā'e.* — La Grèce ancienne a été le berceau des arts et des sciences, يونان مملكتي علوم و فنونلرك مولدي اولمش *ïounān memlèkèti 'ouloumu funoun-*

leruñ mevlèdi olmuch. — Berceau de jardin, كولكه لك *gulguèlyq.* — couvert de vigne, اصمه لق *asmalyq*, اصمه چارطاغی *asma tchārdhāghy*, اوستی اورتولو قمرّیه *ustu curtulu qamèrïïè*, t.

Bercer, v. a., بشك صاللمق *bechiq sāllamaq*, ou بشمك *bechik sallāndurmaq.* —Amuser de paroles, d'espérances, سوز ایله الداتمق *seuz ilè aldātmaq.* مأمولات بیهوده ایله اکلندرمك *méemoulāti bïhoudè ilè eïglendurmek*, مواعید عرقوبیّه ایله اکلندرمك *mèvā'ydi 'arqoubïïè ilè eïglendurmek*, اوزاغه صالمق *ouzāgha sālmaq.* — Se Bercer de, v. réfl., se nourrir d'espérances vaines, بیهوده امید بغلمق *bïhoudè umïd baghlamaq*, p.-t.

Bergamote, s. f., orange très-odorante, بر نوع پورتغال *bir nev'i portoughāl.* — Espèce de poires, بك ارمودی *beg armoudi*, t.

Berge, s. f., بر چایك یاخود بر خندغك صرب اولان کنارلری *bir tchāïuñ, ïākhod bir khandaghuñ sarp olān kenārleri*, t.; سدّ *sedd*, a.

Berger, ère, s., چوبان *tchobān*, p.-t. — Bergère, espèce de grand fauteuil, قولتقلو صندالیه *qoltouqlu sandālïè*, t.

Bergerie, s. f., مندره *māndra*, قویون ماندره سی *qoïoun māndraci.* — On dit proverbialement : Enfermer le loup dans la bergerie, c'est-à-dire fermer une plaie avant d'en avoir fait sortir tout ce qui est nuisible; ou laisser quelqu'un dans un lieu où il peut nuire, قوردی قویون ماندره سنه قپاتمق *qourdy qoïoun māndracindè qapātmaq.*

Bergeronnette, s. f., petit oiseau blanc et noir qui suit les troupeaux, چوبان آلدانمجی *tchobān āldānmydji*, قویرق صالان قوش *qoïrouq sālān qouch*, t.

Berlue, s. f., éblouissement passager, کوز بولانمغی *gueuz boulānmyghy*, t.; زیغار بصری *zïghār baçary*, a.

Béril, voyez Béryl.

Berlin, capitale de la Prusse, برلین *berlïn*, برلین شهری *berlïn chehri*, پروسیا دولتنك دار الملکی *proucïā devlètinuñ dār ul-meliki.*

Berline, s. f., هنطو قسمی *hintov qysmy*, t.

Berner, v. a., faire sauter quelqu'un en l'air par le mouvement d'une couverture, بر کیسنه یی بر یورغان اوزرنك صچراتمق *bir kimesnèïi bir ïorghān uzèrindè sytchrātmaq*, صاللمق *sāllamaq.* — Au figuré, se moquer de quelqu'un, مسخره یه المق *maskharaïè álmaq*, a.-t.

Berneur, s. m., ذوقلنیجی *zevqlenídji*, t.

Béryl ou Aigue-Marine, s. m., pierre précieuse, کوك یاقوتی بزادی ارزق *gueuk ïāqouti*, *bezādi erzaq*, t.; حجر الارزق *hadjer ul-erzaq*, a.

Besace, s. f., داغارجق *dāghārdjyq*, طوربه - توربه *thorba*, توبره *tobra*, t.; شلاق *chellāq*, a.

Besacier, s. m., t. de mépris, qui porte la besace, داغارجق كوتوريجى *dāghārdjïq gueuturídji*, t.

Besicles, s. f. pl., كوزلك *gueuzluk*, t.

Besogne, s. f., ايش *ich*, t.; خدمت *khydmet*. — Une rude besogne, آغر برايش *ághyr bir ich*. — S'occuper de sa besogne, ايشنه مشغول او *ichinè mechghoul ol*. — Il fait plus de bruit que de besogne, شماطه‌سى ايشندن زياده در *chamāthaci, ïchinden zïādè dur*.

Besoin, s. m., احتياج *ihtiādj*, حاجت *hādjet*. — naturel, قضاى حاجت *qazāï hādjet*, a. — Indigence, احتياج ضرورت *ihtïādj, zarouret*. — Nécessité, لزوم *luzoum*, a. — Faire ses —, حاجته وارمق *hādjètè vārmaq*, چشمديه كتمك *tchechmëïè guitmek*, a.-p.-t. — J'ai besoin, احتياجم وار *yhtiādjum vār*. — Au besoin, وقت حاجتك *vaqti hādjettè*.

Bessarabie, s. f., بوجق *boudjaq*, t.

Bestial, adj., وحشى *vahchi*, بهيمى *behïmi*, حيوانى *haïvāni*, a.

Bestialement, adv., حيوان كبى *haïvān guibi*, حيوانجه *haïvāndjè*, a.-t.

Bestialité, s. f., حيوانلق *haïvānlyq*, حيوان ايله جماع *haïvān ilè djimā'*, a.-t.

Bestiaux, s. m. pl., حيوانات *haïvānāt*, دواب *devāb*, a. Voyez Bétail.

Bestiole, s. f., petite bête, حيوانجق *haïvāndjïq*. — Au figuré, jeune personne qui a peu d'esprit, عقلى ازاولان قيز *'aqly az olān qyz*, t.

Bétail, s. m., حيوانلر *haïvānlar*, حيوان قسمى *haïvān qysmi*. — Gros —, ايرى حيوانلر *iry haïvānlar*. — Menu —, اوفاق حيوانلر *oufāq haïvānlar*. — Bétail gros et menu, مواشى *mevāchi*, حيوانات *haïvānāt*, طوارلر *dhavārlar*, a.-t.

Bête, s. m. fam., très-bête, بودالا *boudālā*, t.; پك حيوان *pek haïvān*, t.-a.

Bête, s. f., animal irraisonnable, حيوان *haïvān*, جانور *djānver*, vulg. *djanvar*.

Bête, s. f. et adj., personne stupide, حيوان *haïvān*, احمق *ahmaq*, بون *beun*, سفيه *sefíh*, a. — Bête de somme, طوار *dhavār*, يوك طوارى *ïuk dhavāri*, باركير *bārguir*, vulg. *beguir*, p. — sauvage, وحشى حيوان *vahchi haïvān*. — privée, domestique, اوده بسلنمش حيوان *evdè beslenmich haïvān*. — à cornes, بوينوزلى حيوان *boïnouzlu haïvān*. — féroce, يرتيجى حيوان *ïrtïdji haïvān*. — Animaux féroces en général, سباع وحوش *sibā', vuhouch* a.

Bête noire, au fig., personnage que l'on déteste, مكروه اولان كمسنه *mekrouh olān kimesnè*, a.-t.

Bétel, s. m., plante, پان *pān*, p.; تنبول *temboul*, a.-t.

Bêtement, adv., احمقلغله *ah-maqlighilè*, حیوانجه *haïvāndjè*, a.-t.

Bethléem, village de Palestine, بیت اللحم *bèït ullahm*.

Bêtise, s. f., défaut d'intelligence, حیوانلق *haïvānlyq*, اشکلك *èchéklik*, t.; عقلسزلك *'aqylsyzlik*, بودالق *boudālalyq*. — Action ou propos qui annonce la bêtise, حماقت *hamāqat*. — Il a dit une bêtise, بر حماقت سویلدی *bir hamāqat seuïlèdi*.

Bétoine, s. f., کستره *kestèrè*, t.

Bette, s. f., plante potagère, پازی *pāzi*, t.

Betterave, s. f., پانجار *pān-djār*. — Sucre de —, پانجار شکری *pāndjār chekeri*, t.

Beuglement, s. m., بوکوریش *beuïurich*, کومورمه *gumurmè*, بوکرمه *beugurmè*. — des bœufs et des vaches, اوکوز و اینکلرك بوکرمه‌سی *eukuz vè ïneklèruñ beugurmèci*.

Beugler, v. n., en parlant du cri des bœufs et des vaches, بوکورمك *beuïurmek*, کومورمك *gueumurdèmek*. — Au fig., jeter les hauts cris, باغرمق *bāghyrmaq*. — Il se mit à beugler, باغرمغه باشلادی *bāghyrmagha bāchlādi*.

Beurre, s. m., صای یاغی *sāï ïāghy*. — frais, تره یاغی *tèrè ïāghy*. — fondu, سوزلمش یاغ *suzulmuch ïāgh*. — salé, طوزلو یاغ *thouzlu ïāgh*. — Pot à beurre, یاغ بوطنه‌سی *ïāgh pothnaci*, t.

Beurré, s. m., sorte de poire fondante, یاغ ارمودی *ïāgh armoudi*, صولو ارمود *soulu armoud*, t.

Beurrée, s. f., tartine de beurre, تره یاغلو اتمك دیلمی *tèrè ïāghlu etmek dīlimi*, t.

Beurrer, v. a., تره یاغ ایله *tèrè ïāgh ilè terbïè ït*, t.

Beurrier, ère, adj. et s., یاغجی تره *tèrè ïāghdji*, یاغجی *ïāghdji*.

Bévue, s. f., غلط *ghalat*, سهو *sehv*, a.; یاکلمه *ïāñilma*, t.

Bey, s. m., seigneur turc, gouverneur d'un district, tout étranger de considération, بك *beg*. — Le bey Moustafa, مصطفی بك *mousthafa beg*. — Monsieur l'ambassadeur —, ایلچی بك *iltchi beg*.

Bézestan, s. m., marché couvert en Turquie, بزستان *bezistān*, t.

Bezoard, s. m., پادزهر *pādzèher*, vulg. *panzehir*, p.

Biais, s. m., obliquité, اکریلك *egrīlik*, انحراف *inhirāf*, a. — Au fig., moyen détourné, طولاشمه *dholāchma*, t.; اکری حرکت *egri hareket*, t.-a. — De Biais, adv., obliquement, ارقوری-ارقورو *arqourou*, یانبکی *ïāmbegui*, t.

Biaisement, s. m., marche en biaisant, اکری کتمکلك *egri guitmeklik*. — Détour pour tromper, طولاشمقلق *dholāchmaqlyq*, حیله *hilè*, حیله کارلق *hilè kiārlik*.

Biaiser, v. n., aller de biais, ارقوری اکری کتمک *egri guitmek*. ارقوری کتمک *arqouri guitmek*. — Employer la finesse, حیله کارلق ا *hîlè kiārlyq it*, a.-p.-t.

Biaiseur, s. m., homme qui biaise, اکری حرکت ایدیجی *egri hareket îdîdji*, t.; حیله‌کار *hîlèkiār*, a.-p.

Biberon, s. m., homme qui aime à boire, ایچقیجی *itchiqîdji*, بکری *bekri*. — Petit vase, ابریجق *ibrîdjiq*, مشربه *machrapa*, a.

Bible, s. f., توراة *tevrāt*, کتاب مقدّس *kitābi mouqaddes*, a.

Bibliographe, s. m., کتابلرك اسم و قیمتنه واقف *kitāblaruñ ismu qymètinè vāqyf*, a.-t.

Bibliographie, s. f., فنّ کتبیه *fenni koutoubîîè*, a.-t.

Bibliomane, s. m., کتاب دلیسی *kitāb dèlucy*, a.-t.

Bibliomanie, s. f., کتاب هوسی *kitāb haveci*, a.-t.

Bibliophile, s. m., کتابلر سویجی *kitābler sèvîdji*. Voy. Bibliomane.

Bibliothécaire, s. m., کتب خانه‌جی *koutoub khānèdji*, a.-p.-t.; کتابخانه ناظری *kitābkhānè nāziri*, حافظ کتب *hāfizi kiutoub*, a.

Bibliothèque, s. f., کتابخانه *kitābkhānè*, a.-p.

Biche, s. f., کیک صغنی *gueik sighyni*, اهو دیشیسی *âhou dichîci*.

Bicoque, s. f., پلانقه ـ پلانقه *palānqa*, t.; غیر معمور و کوچك قصبه *ghaïr ma'mour vè kutchuk qassaba*, a.-t.

Bidet, s. m., petit cheval, بارکیرجك *bārguîrdjik*, vulg. *bèguirdjik*, مدللی *midillî*. — Cuvette de propreté, نظافته مخصوص بر نوع لگن *nezāfetè makhsous bir nev'y leïen*, a.-t.

Bidon, s. m., عسکره مخصوص صو قابی *'askèrè makhsous sou qābi*, a.-t.

Bien, s. m., ce qui est utile, avantageux, ایولك *eïulyk*, t.; فایدهٔ *fâïdè*, خیر *khaïr*, نفع *nef'*. — Vertu, صلاح *salāh*, a.; نیکوکاری *nîkioukiāri*. — Action bonne, ایو عمل *eïu 'amel*. — Faire du bien, être utile (en parlant des choses), فایدهٔ ا *fâïdè it*, نافع او *nāfi' ol*. — Faire le bien, ایولك اتمك ـ ایلمك *eïulik itmek*, *eïlèmek*. — Vouloir le bien de quelqu'un, ou du bien à quelqu'un, بر کیمسنه‌نك ایولکنی استمك *bir kimesnènuñ eïliguini istèmek*. — Service, bienfait, احسان *ihsān*, pl. احسانات *ihsānāt*, نعمت *n'ymet*, pl. نعم *ni'am*. — Faire du bien à quelqu'un, بر کیمسنه‌نك حقنده ایلك ا *bir kimesnènuñ haqqindè eïlik it*. — Homme de bien, ایو آدم *eïu âdem*, صالح آدم *sālih âdem*, a.-t. — Fortune, richesse, avoir, وارلق *vārlyq*, t.; مال *māl*, pl. a. اموال *emvāl*; مالمك *mālmelek*, رزق *ryzq*, ارزاق *erzāq*, a. — Un homme qui a de grands biens, مال مالدار آدم *māldār âdem*, مال

صاحبی *māl sāhibi.* — Amasser de grands biens, مال دیوشرمك *māl dívchirmek.* — Il a dissipé son bien, ماملكنی تلف اتدی *māmelèguini telef itti.*

Bien, adv., beaucoup, چوق *tchoq,* خیلی *khaïli,* قتی چوق *qaty tchoq.* — Il y a bien du temps, خیلی زمان وار *khaïli zèmān vār.* — Il y a bien long-temps que, خیلی مدّتدركه *khaïli muddetturki.* — Il y a bien du monde, چوق آدم وار *tchoq âdem vār.* — Très-bien, پك كوزل *pek guzel,* پك ایو *pek eïu.* — Soyez le bien-venu, خوش كلدك-صفا كلدك *khoch guelduñ, safā guelduñ;* à quoi l'on répond en turc : خوش بولدق *khoch bouldouq* (bien trouvé). — Vivre bien d'accord avec quelqu'un, خوش كچنمك *khoch guètchinmek.* — Bien vivre, passer ses jours dans l'aisance, ایو كچنمك *eïu guètchinmek,* t. — Bien que, quoique, كرچه *guertchi,* p. — Bien loin de, au lieu de, tant s'en faut que, قانده قالدی *qānda qāldi,* vulg. *handa qaldi,* فرقی چوقدر *farqy tchoqtur.*

Bien, adj., ایو *eïu,* t.; خوش *khoch,* p. — Bien fait, كوزل *guzel,* ظریف *zarîf,* a.; ایو انداملو *eïu endāmlu,* p.-t.; صاحب وجاهت *sāhyb vidjāhet.* — C'est une bien belle femme, پك كوزل بر عورتدر *pek guzel bir 'avrettur.*

Bien-Aimé, adj. et s., سوكولو *sevgulu,* t.; محبوب *mahboub.* — Au féminin a., la bien-aimée, محبوبه *mahboubè,* معشوقه *m'achouqa,* a.

Bien-Aise, adj., محظوظ *mahzouz,* a.; خشنود *khochnoud,* p.

Bien-Dire, s. m., langage poli, فصاحت اللسان *feçāhat ul-liçān,* a.

Bien-Être, s. m., fortune aisée, یسر *iusr,* یسار *ieçār,* غنا *ghynā,* وسعت *vus'at.* — Situation agréable de corps et d'esprit, خوشحال *khochhāl,* p.-a.; خوشدارلك *khochdārlik,* p.

Bien-Faire, v. a., s'acquitter de son devoir, ایو ایشلمك *eïu ichlèmek,* t.; اتمام خذمتنی ا *itmāmi khyzmetini it,* a.-t. — Faire de bonnes œuvres, pratiquer la vertu, اعمال صالحه ا *a'māli sāliha it,* a.-t.

Bienfaisance, s. f., ایولك *eïulyk,* ایلك *eïlyk,* t.; جومردلك *djeumerdlyk,* احسان *ihsān,* انعام *in'ām.*

Bienfaisant, e, adj., ایولك ایدیجی *eïulik ídídji,* نیكوكار *níguioukiār,* p.; محسن *muhsin,* منعم *mun'im,* a.

Bienfait, s. m., ایولك *eïulik,* t.; احسان *yhsān,* لطف *louthf,* نعمت *n'iimet,* a.

Bienfaiteur, trice, s., ایولك كرم ایدیجی *eïulik, kerem idídji,* a.-t.; كریم *kerím,* ولی النعم *vèli unni'am,* a.

Bien-Fonds, s. m., immeuble, ملك *mulk,* pl. املاك *emlāk,* عقارات *'aqārāt,* a.

Bienheureux, se, adj., سعادتلو *se'ādetlu*, سعید *sa'id*, جنت مکان *djennet mekiān*, a. — Le séjour des bienheureux, بهشت *bihicht*, p.

Biennal, e, adj., ایکی سنه سورر *iki senè surer*, t.

Bienséance, s. f., ادب *edeb*, ارکان یول ارکان *erkiān*. *iol erkiān*, a.-t.; لیاقت *lîāqat*, a.; یقشقلق *îaqichiqlyq*, t.

Bienséant, e, adj., ادبلو *edeblu*, مناسب *munācib*, a.; سزا *sezā*, p.

Bientôt, adv., یقینلق *îaqînlè*, a.-t.; عنقریب *'anqarîb*, a.; چاپک *tchāpouk*, p.

Bienveillance, s. f., خیرخواهلق *khaïrkhāhlyq*, a.-p.-t.; عاطفت *'āthyfet*, a.

Bienveillant, e, adj., خیرخواه *khaïrkhāh*, p.

Bienvenu, adj., regardé d'un bon œil, مقبول *maqboul*, a. — Il est bienvenu du peuple, خلق انی سور *khalq anî sever*. — Soyez le bienvenu, خوش کلدک صفا کلدک *khoch guelduñ safā guelduñ*.

Bienvenue, s. f., heureuse arrivée, خوش کلمه *khoch guelmè*, p.-t.; قدوم *qoudoum*, ورود مسعود *vuroudi mas'oud*, a.

Bienvenue, entrée dans un corps, ادخال *idkhāl*, دخول *dukhoul*, a.; خوش آمدی *khoch âmèdi*, p. — Payer sa bienvenue, منصب بخشیشی ویرمک *mançoub bakhchîchi vîrmek*, a.-p.-t.

Bière, s. f., cercueil, تابوت *tābout*, p.-t.-a. — Espèce de boisson, ارپه صویی *arpa souîi*, بیره *bîra*, t.

Biffer, v. a., چزمک *tchizmek*, رسید ا *ricîd it*, a.-t.

Bigame, s. et adj., ایکی عورتلو *iki 'avretlu*, ایکی اولو *iki evlu*, t.-a.; وسنی *vesni*, a.

Bigamie, s. f., ایکی عورتلولق *iki 'avretlulik*, t.-a.

Bigarade, s. f., اکشی ترنج *ekchi touroundj*, a.-t.

Bigarré, e, adj., الاجه *alādja*, الاجه بولاجه *alādja boulādja*, t.

Bigarreau, s. m., تراغانه کراز *trāghāna kirāz*, t.

Bigarreautier, s. m., تراغنه کراز اغاجی *trāghana kirāz aghādji*, t.

Bigarrer, v. a., الاجه لمق *alādjalamaq*, t.

Bigarrure, s. f., الاجه لق *alādjalyq*, رنک اوبغونسزلغی *renk ouïghounsyzlyghy*, t.

Bigle, s. et adj., louche, شاشی *chāchi*, شاشی کوزلو *chāchi gueuzlu*. — Sorte de chien de chasse, برجنس بر آو کوپکی *bir djins âv keupègui*, t.

Bigler, v. n., شاشی بقمق *chāchi baqmaq*, گورمک *gueurmek*, t.

Bigot, e, adj., faux dévôt, صوفی *sofou*, منافق *munāfyq*. — Fanatique, متعصب *mute'assyb*, a.

Bigoterie, s. f., dévotion outrée, صوفیلق *sofoulyq*, a.-t. — Hypocrisie, ریا *riā*, a.; منافقلق *munāfiqlyq*, a.-t.

Bijou, s. m., جوهر *djevher*, a.

Bijouterie, s. f., جواهر *djevā-*

hir, a. — Métier de bijoutier, جواهرجیلق *djèvāhirdjîlyq*, a.-t.

Bijoutier, s. m., جواهرجی *djèvāhirdji*, a.-t.

Bilan, s. m., پوصله *pousla*, t.

Bilboquet, s. m., حاجی یاتمز *hādji ïātmaz*, t.

Bile, s. f., صفرا *safrā*, a.; اود *eud*, t. — Au fig., colère, échauffer la bile de quelqu'un, صفرایی بولاندرمق *safrāï boulāndurmaq*. — Sa bile s'est échauffée, صفراسی بولاندردی *safrāci boulāndurdy*.

Bilieux, se, adj., صفروی *safrevi*, a.; تیز مزاج *tîz mizādj*, p.-a.

Billard, s. m., jeu, بیلارت *billārt*, بیللارت اویونی *billart oïouni*, t.

Bille, s. f., طوپجغز *thopdjighïz*, یوالق *ïouvālaq*. — Bille de billard, بلارت طاشی *billārt thāchi*, t.

Billet, s. m., petite lettre, تذکره *tezkèrè*, ورقه *varaqa*, شقه *chouqqa*, a. — Promesse par écrit de payer, دین تذکره‌سی *deïn tezkèrèci*. — Effet public, کاغد تعیینی *kiāghyd ta'ïini*. — Marque pour entrer dans quelque endroit, بر یره کیرمک ایچون اذن کاغدی *bir ïèrè guïrmek itchoun izin kiāghydi*.

Billevesée, s. f., بوش لاقردی *boch lāqyrdi*, t.

Billion, s. m., mille millions, بیک میلیون *bïñ mîlïoun*, t.

Billon, s. m., پول *poul*, بقر اوفاق پاره‌سی *baqir oufāq pāraci*.

Billoner, v. n., کچمز اقچه یی کچمز اقچه یرینه ویرمک *guetchmez aqtcheï guetcher aqtchè ïerïnè vîrmek*, t.

Billot, s. m., طومروق *thoumrouq*, کوتک *keutuk*, t.

Binaire, adj., composé de deux unités, ایکی رقملو *îki raqamlu*, t.; مثنی *mucenna*, a.

Biner, v. a., طپراغی ایکی کرّه بللمک *thoprāghy iki kerrè bellèmek*. — la vigne, باغی چاپه‌لمق *bāghy tchāpalamâq*, t.

Biographe, s. m., سیرت نویس *sîret nuvis*, a.-p.

Biographie, s. f., سیرت *sîret*, ترجمه *terdjemè*, نامهٔ اعمال *nāmèï a'māl*, p.-t.

Biographique, adj., سیرته دائر *sîrètè dā'ir*, a.-t.

Bipède, s. m., ایکی ایاقلو *îki aïāqlu*.

Bique, s. f., کچی *ketchi*, t.

Bis, e, adj., noirâtre, قره‌جه *qaradjè*, کول رنکی *kul rengui*, سیاه *siāh*. — Pain —, سیاه اکمک *siāh ekmèk*, t.

Bis, adv., ایکی کرّه *iki kerrè*, بر دخی *bir dakhi*, t.

Bisaïeul, s. m., père de l'aïeul, ددهنک باباسی *dèdènuñ bābāci*, ددنک ددهسی *dèdènuñ dèdèci*, t.; جدّ ثانی *djeddi sānï*, a.

Bisaïeule, s. f., بیوک والدهنک انانسی *buïuk vâlidènuñ anāci*, t.-a.

Bisannuel, le, adj., ایکی ییللق *iki ïyllyq*, ایکی سنه سورر *iki senè surer*, t.

Bisbille, s. f., چکش *tchekich*, t.; نزاع *nizâ'*, a.

Bis-Blanc, adj., سیاهه مائل *siâhè mâïl*, a.-t.

Biscaïen, s. m., بر نوع اوزون تفنك *bir nev'y ouzoun tufenk*, t.-a.

Biscornu, e, adj., اسلوبسز *ousloubsyz*, اورانسز *orânsiz*, t.

Biscotin, s. m., بر جنس یوارلق پکسمات *bir djins ïouârlaq peksimât*, t.

Biscuit, s. m., pâtisserie, کورك *guevrek*. — de mer, پکسمت پکسملت *peksimet* ou *paksimât*, t.

Bise, s. f., قش یلی *qich ïeli*; پویراز *poïrâz*, t.

Biser, v. a., devenir noir, سیاهلنمق *siâhlanmaq*, a.-t.; قرارمق *qarârmaq*. — Dégénérer, بوزلمق *bozoulmaq*. — Reteindre une étoffe, بر قماشی تکرار بویامق *bir qoumâchi tekrâr boïâtmaq*, t.

Biset, s. m., pigeon, تخته کوکرجینی *takhtâ gueuguerdjíni*, t.

Bismuth, s. m., مرقشیطه *marqachîtha*, a.

Bisquain, s. m., peau de mouton en laine, یوکلو قیون دریسی *ïounlu qoïoun derîci*, t.

Bisquer, v. n. fam., se fâcher, کوجنمك *gudjenmek*, کوسمك *kusmek*, t.

Bissac, s. m., هکبه *heïbè*, t.

Bissexte, s. m., jour ajouté tous les quatre ans au mois de février, هر بر درت سنه ده ماه شباطه ضمّ اولنمش یوم *her bir dort senèdè mâhi chubâthè zamm olounmich ïevm*.

Bissextil, e, adj., intercalaire, کبیسه *kèbîcè*. — Année —, سال کبیسه *sâli kèbîcè*, p.-t.

Bistorte, s. f., plante, قورد پنچه‌سی *qourd pentchèci*, t.

Bistouri, s. m., جرّاح کزلکی *djerrâh kezlègui*, a.-p.

Bistre, s. m., قورم بویاسی *qouroum boïâci*, t.

Bithynie, s. f., بوتینیا *boutînîâ*, خداوندکار سنجاغی *khoudâvendiguiâr sandjâghy*.

Bitume, s. m., یرساقزی *îer sâqyzi*. — Noir qui découle des rochers, قیر *qyr*. — Pétrole ou bitume liquide, نفط یاغی *nafth îâghy*, a.-t.

Bitumineux, se, adj., قیرلو *qyrlu*, نفطی *nafthy*, a.

Bivalve, s. m., ایکی قاتلو صدف *iki qâtlu sadef*, t.

Biviaire, adj., ایکی یول اغزی *iki ïol aghzi*, t.

Bivoie, s. f., چتاللو یول *tchatâllu ïol*, t.

Bivouac ou Bivac, s. m., کیجه بکچیلکی *guîdjè bektchîligui*, t.

Bivouaquer, v. n., اوردوده کیجه بکچیلکی ایله *ordouda guîdjè bektchîligui it*, ایازده یاتمق *îâzdè îâtmaq*, t.

Bizarre, adj., capricieux, یکاز

ïañāz, ناموزون طبیعتلو *nāmevzoun thabïatlu*, p.-a.-t. — Étonnant, extraordinaire, عجایب *'adjāïb*, غریب *gharïb*, a.

Bizarrement, adv., غریبانه *gharïbānè*, a.-p.; ضبطسزلکله *zabthsyzlyguilè*.

Bizarrerie, s. f., humeur bizarre, یکازلق *ïañāzlyq*. — Singularité excessive, عجایب شیٔ *'adjāïb chèï*, a.-t.

Blafard, e, adj., صرارمش *sarārmich*, صولمش *solmuch*, t.

Blaireau, s. m., بورسوق *boursouq*, بورزوق *bourzouq*, t.

Blamable, adj., مذموم *mezmoum*, ذمّ اولنه جق *zemm olounadjaq*, عیبلنه جق *'aïblanadjaq*, a.-t.

Blâme, s. m., ذمّ *zemm*, طعن *ta'an*, a. — Reproche, آزار *ázār*, t.; لوم *levm*, توبیخ *tevbïkh*, تعییب *ta'ïïb*, a.

Blamer, v. a., ذمّ ایت *zemm it*, a.-t.; عیبلمق *'aïblamaq*, تعییب ایت *t'aïïb it*, لوم وتوبیخ ایت *levmu tevbïkh it*, a.-t.; ازارلمق *ázarlamaq*, t.

Blanc, che, adj., بیاض *beïāz*, a.; اق *aq*, t.; سپید *sipïd*, p. — Barbe blanche, اق صقال *aq saqāl*. — Qui a la barbe blanche, اق صقاللو *aq saqāllu*, t. — Vin —, بیاض شراب *baïāz charāb*.

Blanc, propre, تمیز *tèmïz*. — Linge —, تمیز چماشیر *tèmïz tchamāchir*. — Armes blanches, قلیج *qylidj* و مزراقلر کبی سلاحلر *vè mizrāqler gulbi silāhlar*. — Carte blanche, pleins pouvoirs, رخصت کامله *roukhsati kiāmilè*, a.-t.

Blanc, s. m., le blanc, بیاضی *beïāzi*. — Couleur blanche, بیاض رنکی *beïāz rengui*. — Blanc d'œuf, یمورطه ایمورطه اغی *ïmourtha aghy*, یمورطه بیاضی *ïmourtha beïāzi*. — Le blanc des yeux, کوزاغی *gueuz aghy*, t.

Blanc, but, نشان *nichān*. — Tirer au blanc, نشانه آتمق - اورمق *nichānè âtmaq*, *ourmaq*, t. — En blanc, sans écriture, اچق ایله *atchïq ilè*, t.

Blanc-Bec, s. m., صقالسز *saqālsyz*, کوسه کیکی فدان *kieucè ïeñi fidān*, t.

Blanc-de-Baleine, s. m., اطه بالغك سفیدی *adha bālighuñ sefïdi*, t.-á.; منی الحوت *meni ulhout*, a.

Blanc-de-Céruse, s. m., استباج *ustubādj*, a.

Blanc-d'Espagne, s. m., سفید *sefïd*, a.

Blanc-Seing, s. m., مهرلو و امضالو بیاض کاغد *muhurlu vè imzālu beïāz kiāghyd*, a.-t.

Blanchatre, adj., بیاضجه *beïāzdjè*, بیاضه مائل *beïāzè māïl*, a.-t.

Blanchement, adv., تمیزکله *tèmïzliguilè*, اوزرنه تمیز چماشیری اولان *uzérinè tèmïz tchamāchïri olān*, t.

Blancherie ou Blanchirie, s. f. Voyez Blanchisserie.

Blancheur, s. f., اقلق *aqlyq*, t.; بياضلق *beïāzlyq*, a.

Blanchir, v. a., rendre blanc, بياض ا *beïāz it*, بياضلمق *beïāzlamaq*, a.; اغرتمق *aghartmaq*, t. — une muraille, بداند ا *badāna it*. — le linge, چماشير يقمق *tchamāchïr ïïqamaq*. — Étendre au soleil, چرپمك *tchirpmek*, t.

Blanchir, au fig., justifier, faire paraître innocent, بر كمسنه نـك صوچسزلكنى اثبات ا *bir kimesnènuñ soutchsyzlïïni ispāt it*, t.

Blanchir, v. n., devenir blanc, بياض او اغرمق *beïāz ol*, اغرمق *aghar-maq*, بياضلنمق *beïāzlanmaq*. — Vieillir, اختيارلنمق *ykhtïārlanmaq*. — Une personne dont la barbe et les cheveux ont blanchi, صاچى صقالى اغرمش كمسنه *sātchi, saqāli agharmich kimesnè*.

Blanchissage, s. m., يقمقلق *ïeïqamaqlyq*. — Linge blanchi, چماشير *tchamāchïr*, t.

Blanchisseur, se, s., چماشيرجى *tchamāchïrdji*. — de toiles, چرپيجى *tchirpïdji*, بز اغاردجى *bez aghārdïdji*, قصّار *qassār*, a.

Blanchisserie, s. f., قصّارخانه *qassār khānè*, بز چرپه جك *bez tcherpadjek ïer*, t.

Blanquette, s. f., sorte de petite poire, كوچك ارمود قسمى *kutchuk armoud qysmi*, p.-t. — Fricassée de veau, بوزاغواتنك قاورمه سى *bouzāghou ïtinuñ qāvourmaci*, t.

Blaser, v. a., بقترمق *byqturmaq*, بزدرمـك *bezdurmek*. — Se blaser, بقمق *byqmaq*, بزمك *bezmek*, t.

Blason, s. m., سلسله نشانى *silsilè nichāni*, a.-t.

Blasphémateur, s. m., كفـر كفر سويليجى ايديجى *kufr idïdji*, *kufr seuïlèïdji*, a.-t.

Blasphématoire, adj., كفر آميز *kufr āmïz*, a.-p.

Blasphème, s. m., كـفـر *kufr*, لعنت *l'anet*, a.

Blasphémer, v. a., كفرا *kufr it*, كفر سويلمك *kufr seuïlèmek*, a.-t.

Blatier, s. m., marchand de blé, بغداى بازركانـى *boghdāï bāzir-guiāni*, t.-p.; ذخيره جى *zakhïrè-djï*, a.-t.

Blé ou Bled, s. m., بغداى *boghdāï*. — de Turquie, مصر بغدايى *missir boghdāïï*. — Blé noir, voyez Sarrazin.

Blême, adj., صارارمش *sārārmich*, صارى *sāri*, a.

Blessé, e, adj., ياره لنمش *ïāralanmich*, ياره لو *ïāralu*, t.; مجروح *medjrouh*, a.

Blesser, v. a., ياره لمق *ïāralamaq*, t.; مجروح ا *medjrouh it*, جرح ا *djurh it*, a.-t. — l'honneur de quelqu'un, بر كمسنه نك عرضنه طوقنمق *bir kimesnènuñ 'yrzinè dhoqounmaq*. — Faire du tort, اذيت ا *ezïïet it*, a.-t.; انجتمـك *indjïtmek*, t.

Se Blesser, v. réfl., se faire une blessure à soi-même, ياره لنمق *ïā-*

ralanmaq. — Être blessé, مجروح او *medjrouh ol.* — Affligé, منفعل او *munfe'il ol*, كوسلو *keuçulu*, رنجيك *rendjidè khāthyr ol*, a.-t.

Blessure, s. f., ياره *ïāra*, t.; جرح *djurh*, a.

Blette, s. f., plante, پازی *pāzi*, t.

Blette, adj. f. (poire), يموشاق- كچمش ارمود *imouchāq, guetchmich armoud*, t.

Bleu, e, adj., ماوی *māvi*, a. — céleste, سود ماويسی *sud māvïci*. — Bleu clair, آچق ماويسی *ātchyq māvïci*, t.-a.

Bleu, s. m., la couleur bleue, ماوی رنكی *māvi rengui*, نيل *nïl*.

Bleuatre, adj., ماويجه *māvïdjè*, t.; نيلكون *nïlgun*, p.

Bleuir, v. a., rendre bleu, ماوی ا *māvi it*. — Bleuir, v. n., devenir bleu, ماوی او *māvi ol*, ماويلنمك *māvïlenmek*, a.-t.

Bloc, s. m., amas, assemblage, پيغن *tïghin*. — Gros morceau informe, كوتك *kutuk*, طوب *thop*.

En Bloc, adv., sans compter, بر اوغوردن *bir oghourden*, بردن *birden*, كوتوری ايله *keuturu ilè*. — Payer en bloc, بر اوغوردن اودمك *bir oghourden eudèmek*.

Blocage ou Blocaille, s. m., انجه ديوار طاشی *indjè divār thāchi*, طاش قرنتيسی *thāch qyrentïci*, t.

Blocus, s. m., محاصره *muhācerè*, a.; قوشاتمه *qouchātma*, t.

Blond, e, adj., صارو *sāru*, صاری *sāry*. — clair, اچق قومرال *atchyq qoumrāl*, t. — ardent, tirant sur le roux, صارمترك *sārymtrek*, t.

Blond, s. m., la couleur blonde, صاری رنكی *sārylyq*, صاريلق *sāry rengui*, t.

Blondin, e, adj., صاری صاچلو *sāry sātchlu*, t.

Blondir, v. n., صاررمق *sārarmaq*, t.

Bloquer, v. a., محاصره ا *mouhācerè it*, a.-t.; قوشاتمق *qouchātmaq*, t.

Se Blottir, v. réfl., برونمك *burunmek*, چوكمك *tcheukmek*, t.

Blouse, s. f., اوست كيسی *üst guëïci*, t.

Se Blouser, v. réfl., se tromper, الدانمق *aldānmaq*, t.

Bleuet ou Barbeau, s. m., ماوی برداق لخنيش *lakhnïch*, a.; چچكی ماوی *māvï bardāq tchitchègui*, ماوی پيغمبر چچكی *māvi peïghamber tchitchègui*, t.

Bluette, s. f., étincelle, قغلجم *qyghyldjim*, t. — Petit trait d'esprit, نكته *nuktè*, a.

Bluteau ou Blutoir, s. m., دكرمن الكی *elek*, دكرمن الكی *deïrmen elègui*, t.

Bluter, v. a., المك *elèmek*, دكرمن الكندن اللمك *ellèmek*, دكرمن الكندن كچورمك *deïrmen elèguinden guètchurmek*, t.

Bluterie, s. f., اونی الليه جك ير *ouni ellëïedjek ïer*, t.

Bobêche, s. f., شمعدان اغزی *cham'dān āghzi*, t.

Boine, s. f., ایـک ـ اک *ig.* — pour la soie, ایپک مقره‌سی *ipek maqaraci*, t.

Bocage, s. m., اورمانجق *ormāndjiq*, قورو *qourou*, t.

Bocal, s. m., شیشه *chîchè*, اغزی بیوك شیشه *aghzi buïuk chîchè*, t.

Boeuf, s. m., اوكز ـ اوكوز *eukuz*, صـغـر *syghyr*. — Viande de —, صغراتی *syghyrèti*. — Bœuf-marin, ایه بالغی *ayè bālyghy*, t.

Boeuf, au fig., gros homme stupide, بودالە *boudāla*, t.

Bohême, contrée d'Europe, چه *tcheh*, چه مملکتی *tcheh memlèkèti*. — Homme ou femme de Bohême, چه *tcheh*, چهلو *tchehlu*, t.

Bohémien, ne, s., sorte de vagabonds des deux sexes, چنکانه *tchinguiānè*, t.

Boïard, s. m., seigneur russe, moldave ou valaque, بویار *boïār*.

Boire, v. a., ایچمك *itchmek*, t.; شـرب *churb it*, a.-t. — de l'eau, صو ایچمك *sou ítchmek*. — Boire à petites gorgées, صوره صوره ایچمك *sora sora itchmek*. — à la santé, عشقنه ایچمك *'ychqinè itchmek*, a.-t. — Se griser, سرخوش اول *serkhoch ol*. — S'adonner à la boisson, عشرتنه مائل اول *'ichrètè māïl ol*, a.-t. — Cela se boit, c'est bon à boire, ایچـلـور *itchilur*. — Faire boire, ایچورمـك *ítchurmek*. — Boire, se pénétrer, s'imbiber, تأثیر ایتمك *tèecír it*, اوته یانه کچمك *eutè ïānyna guetchmek*. — Le pour-boire, بخشیش *bakhchîch*, p.

Boire, s. m., ce qu'on boit, ایچـجـك *itchèdjek*, t.; شـرب *churb*, a.

Bois, s. m., substance dure des arbres, اودون *odoun*, اغاج *aghādj*, حطب *hathāb*, a. — de charpente, کراسته *kèrastè*. — Forêt, اورمان *ormān*. — Bois à brûler, یقه‌جـق یاندجـق اودون *iaqadjaq odoun*, اودون *ïānadjaq odoun*. — d'aloës, عود اغاجـی *'oud aghādji*. — du Brésil, بقم *baqam*. — d'une selle, ایرك اغاجی *ëïèruñ aghādji*. — d'un cerf, ses cornes, کیك بوینوزی *guèïk bouïnouzi*. — Un morceau de bois, بر پارچه اودون *bir pārtcha odoun*, اودون پارچه‌سی *odoun pārtchaci*, اغاج پاره‌سی *aghādj pāraci*. — Qui est de bois, construit en bois, اغـاجـدن *aghādjtan*, اغاجدن یاپلان *aghādjtan ïāpylān*. — Bois de lit, کروت *kerevet*. — Bois flotté, صال اغاجـی *sāl aghādji*. — Bois de coupe, کسله‌جك اودون *kecilèdjek odoun*. — Du petit bois, اوفـاق اودون *oufāq odoun*. — Faire du bois, en couper, اودون کسمك *odoun kesmek*. — Bois de citron, لیمون اغاجنك اودونی *leïmoun aghādjïnuñ odouni*. — Bois de corail, بقم مرجانـی *baqami merdjāni*. — Bois de fer, بـقـم حدیدی *baqami hadîdi*. — Bois de rose, de Rhodes, de Chypre, بقم قبرسی *baqami qybrici*, t.

Boisage, s. m., le bois d'une boiserie, تخته قپلنمسی *takhta qaplanmaci*, t.

Boisé, adj. (pays), اورمانلق *ormānlyq*. — Terre garnie de bois, d'arbres, اورمانلو *ormānlu*, اغاجی چوق *aghādji tchoq*, t.; کثیرالاشجار *kècîr ul-echdjār*, a. — Ouvrage —, اغاجدن *aghādjtan*, t.

Boiser, v. a., تخته ایله دوشمك - قپلامق *takhta ilè duchèmek, qaplāmaq*, t.

Boiserie, s. f., تخته ایشی *takhta îchi*, دولکر ایشی *dulguer ichi*, t.

Boiseux, se, adj., de la nature du bois, اودونلو *odounlu*, t.

Boisseau, s. m., کیله *kîlè*, کیلجه *kildjè*, t.

Boisselée, s. f., contenu d'un boisseau, کیله طولوسی *kîlè dholouçou*, بر کیله قدر *bir kîlè qadar*, t.

Boisson, s. f., ایچه جك ایچجك *itchèdjek*, ایچقی *itchqy*, ایچه جك شئ *itchèdjek chèï*, t.; شرب *churb*, a. — Les boissons, مشروبات *mechroubāt*, a.

Boîte, s. f., قوتی - قوطی *qoutou*. — Petite caisse, صندوقچه *sandouqtchè*, t.

Boîtement, adv., action de boîter, طوپاللق *thopāllyq*, اقساقلق *aqsāqlyq*, t.; عرج *'aredj*, a.

Boîter, v. n., اقسمق - اقسامق *aqsāmāq*, طوپال او *thopāl ol*, طوپال کزمك *thopāl guezmek*, t.

Boiteux, se, adj., اقسق *aqsaq*, طوپال *thopāl*, t.; اعرج *ā'redj*, a.

Bokhara, ville de Tartarie, بخاره *bokhāra*.

Bol ou Bolus, s. m., petite boule composée de drogues médicinales, لقمه جق *loqmadjyq*, t.; حبّ *habb*, a. — Espèce de terre, کل *guil*. — d'Arménie, کل ارمنی *guili ermèni*, p.

Bol, jatte creuse, طاس *thās*, کاسه *kiācè*, p.

Bombance, s. f., ییوب ایچمکلك *ïeïup itchmeklik*, t.; عیش وعشرت *'ich u i'chret*, a. — Faire bombance, ییوب ایچمك *ïeïup itchmek*, عیش وعشرته مشغول او *'ich u'ichrètè mechghoul ol*, a.-t.

Bombarde, s. f., pièce d'artillerie, هاون طوپی *hāven thopou*. — Sorte de navire, کمی قسمی *guèmi qysmi*, t.

Bombardement, s. m., قومبره اتمقلغی *qoumbara atmaqlyghy*, t.

Bombarder, v. a., قومبره آتمق *qoumbara ātmaq*, t.

Bombardier, s. m., خمبره جی *khoumbaradji*, قومبره جی *qombaradji*, t.

Bombasin, s. m., étoffe de soie, بر جنس ایپك قماشی *bir djins ipek qoumāchi*, t.

Bombe, s. f., قومبره *qoumbara*, خمبره *khoumbara*, t.

Bombé, adj., محدّب *mouhaddeb*, a.; قبّه لنمش *qoubbèlenmich*, قبّه لو *qoubbèlu*, a.-t.

Bombement, s. m., convexité, اكريلك egrīlik, قبه‌لنمه qoubbèlenmè, t.; تقبيب taqbīb, a.

Bomber, v. a., rendre convexe, محدّب ا mouhaddeb it, قبه‌لو ا qoubbèlu it, a.-t.

Bomber, v. n., محدّب او mouhaddeb ol, قبه‌لنمك qoubbèlenmek, a.-t.

Bon, ne, adj., ايو eïu, t.; خوش khoch, نيك nīk, p.; بخشى ïakhchi. — Bon pain, ايو اتمك eïu etmek. — Bon naturel, خوش مشرب khoch mechreb. — Né sous une bonne étoile, نيك اختر nīk akhter. — de bonne heure, اركين erken. — Dieu est bon, الله كريم allah kerīm dur. — Les bons (opposés aux méchans), ايو آدملر eïu âdemler, صالحين sālihīn, محسنين muhcinīn, a. — Bon, propre à quelque chose, يرار ïarār, ايشه يرار ichè ïarār. — Bon à rien, برشيهٔ يرامز birchеï ïarāmaz. — Utile pour, مفيد mufīd, فايدلو fāïdèlu. — Bon, propre à la guérison d'un mal, نافع nāfi'. — Bon pour l'estomac, معده‌يه نافع m'idèïè nāfi', a. — Bon, c'est bien, adv., پك ايو pek eïu. — Soit, اولسون olsoun. — Bon au goût, طتلو thatlu, لذيذ lèzīz, a. — Très-bon, پك كوزل pek guzel, كوزل guzel. — Trouver bon, approuver, بكنمك bèïenmek, قبول ا qaboul it. — Tenir bon, résister, طيانمق dhaïānmaq, قوى طورمق qavi dhourmaq.

Bon! interj. d'étonnement, واى vaï, اوبله‌مى euïlèmi, t.

Tout de Bon, adv., sérieusement, گرچكدن guertchekten, t.; فى الحقيقت fil-haqīqat, a.

Bon, s. m., consentement par écrit, اذن تذكره‌سى izin tezkèrèci, a.-t.

Bonace, s. f., calme de mer, ايلمانلق - ليمانلق ilīmānlīq ou limānlīq, ملتم meltem, a.

Bonasse, adj., simple, sans malice, ساده دل sādè dil, p.

Bonbon, s. m., شكر ايشى cheker ïchi, نفايس nefāïs, a.; حلوالر halvāler, a.-t.

Bonbonnière, s. f., نفايس قوتيسى nèfāïs qotouçou, a.-t.

Bon-chrétien, s. m., poire, بر جنس ارمود bir djins armoud, t.

Bond, s. m., صچرايش sytchrāïch, صچرامه sytchrāma, t.; پرتاب pertāb, vulg. پرتاو pertāv, p.; قالغش qālghych. — Faire faux-bond, manquer de parole, سوزنك طورمق seuzindè dhourmamaq.

Bonde, s. f., قپاق qapāq, t.; بند bend, p.; صو بندى sou-bendi. — de tonneau, - فوچى چشمه‌سى foutchi tchechmèci, تاپاسى tāpāci, t.

Bondir, v. n., صچرامق sytchrāmaq, قلغيمق qalghymaq, t.

Bondissant, e, adj., صچرايان sytchrāïān, t.

Bondissement, s. m., saut, صچرايش sytchrāïch. — du cœur,

répugnance pour une chose, نفرت *nefret*, a.

Bondon, s. m., طپه ـ تاپا ـ تاپه *tāpā*, تیقاج *tiqādj*, t.

Bondonner, v. a., طپه‌لمق *thapalamaq*, t.

Bonheur, s. m., دولت *devlet*, a.; بخت *bakht*, p.; قوتلولق *qoutlulyq*, t.; اوغور *oghour*, طالع *thāli'*, a.

Bonhomie, s. f., طوغربلق *dhoghroulyq*, t.; پارسالق *pārsālyq*, p.-t.; ایولك *eïülik*, t.

Bonhomme, s. m., ساده دللو *sādè dillu*, ساده دللو قوجه‌مان *sādè dillu qodjamān*, p.-t.

Bonification, s. f., amélioration, یكلمكلك *ièguilèmeklik*, دوزلتمكلك *duzeltmeklik*, اصلاح *islāh*. — Remise, تنزیل قیمت *tenzīlè qymet*, a.

Bonifier, v. a., améliorer, یكلمك *ièguilèmek*, ایو ایتمك *eïu itmek*, t.; اصلاح ا *islāh it*, a.-t. — Faire une remise, بر شیك قیمتنی ازالتمق *bir cheïuñ qymètini azāltmaq*, a.-t.; اوندرمق *oñdurmaq*, دوزلتمك *duzeltmek*, t.

Bonjour, s. m., salut du matin, صباحكز خیر اوله *sabāhyñyz khaïr ola*, صباح خیر *sabāh khaïr*. — Bonsoir, اخشامكز خیر اوله *akhchāmyñyz khaïr ola*. A ces deux saluts on répond : عاقبتكز خیر اوله *'āqybètiñyz khaïr ola* (que votre fin soit heureuse), a.-t.

Bon-Mot, s. m., facétie, لطیفه *lathifè*, a.

Bonne, s. f., d'enfant, دایه *dāïè*, بسلمه *beslèmè*, t.

Bonne-Aventure, s. f., vaine prédiction, فال *fāl*, استخاره *istikhārè*. — Diseur de bonne aventure, فالجی *fāldjī*. — Dire la bonne aventure, فال آچمق *fāl ātchmaq*, فالجیلك ا *fāldjīlik it*, a.-t.

Bonne-Dame, s. f., plante, یبان كروزی *ïabān kerèvizi*, t.

Bonne-Fortune, s. f., avantage inattendu, دولت *devlet*, بخت *bakht*. — C'est une bonne fortune, محض دولتدر بو *mahzi devlettur bou*.

Bonnet, s. m., قلپاق *qalpāq*, اسكوف *uskiouf*. — de nuit, گیجه‌لك *guïdjèlik*. — de femme mariée, طاقیه ـ تاقیه *thāqïa*. — Bonnet rouge des Turcs modernes, فس *fes*, a. — Qui a la tête près du bonnet, au fig., prompt à se mettre en colère, دارغون *dārghoun*, t.; تیز مزاج *tīz mizādj*, t.-a. — Gros bonnet, homme important, اولو كشی *oulou kichi*, بیوك كشی *buïuk kichi*, t.

Bonneterie, s. f., métier de bonnetier, قالپاقجیلق *qālpāqdjīliq*, فسجیلك *fesdjīlik*. — Fabrique de bonnets, فس فابریقه‌سی *fes fābrīqāci*, t.

Bonnetier, s. m., قلپاقچی *qalpāqtchi*, فسجی *fesdji*, t.

Bon-Sens, s. m., عقل *'aql*, فراست *firācet*, a.

Bonsoir, s. m., اخشامكز خير اوله *akhchāmñuz khaïr ola*, t.-a.

Bonté, s. f., qualité de ce qui est bon, ايولك *eïulik*, t.; خوشلق *khochlyq*, p.-t.; نكويى *niguiouï*, p.; طيبة *thybet*, a.—Qualité morale, douceur, bienveillance, كرم *kerem*, a.; لطف *louthf*, حلم *hylm*, رأفت *rèefet*, a. — Remercier quelqu'un de ses bontés, تشكرا *techekkur it*, a.-t.

Borak, s., jument mentionnée dans le Coran, sur laquelle Mahomet doit être monté au ciel, براق *burāq*, a.

Borax, s. m., sel, بوراق *bourāq* (corruption de بورق *bèvraq* et de بوره *bourè*, t.); تنكار *tengār*, p.

Borborisme ou Borborygme, s. m., vent dans les intestins, قرن كورلدمه‌سى *qarn guruldèmèci*, t.

Bord, s. m., كنار *kènār*, اتك *etek*, اوج *oudj*, ذيل *zeïl*, a. — Le bord de la mer, le rivage, كنار بحر *kènāri bahr*, قى *qyi*, ساحل دريا *sāhili dèriā*. — Le bord pris pour le navire, كمى *guèmi*, سفينه *sefînè*. — Prendre, recevoir à bord, سفينه‌يه آلمق *sèfînèïè âlmaq*. — Je l'avais sur le bord des lèvres, دلم اوجنده ايدى *dilum oudjoundè idi*. Voyez Rivage. — Ruban pour border, شريد *chirît*. — Frange, سنجف *sindjef*, t.

Bordage, s. m., كمى طشره‌سنده كى تخته‌لر *guèmi thachrasindèki takhtalar*, t.

Bordat, ou mieux Bordé, s. m., petite étoffe d'Égypte en laine, انجه مصرلو يوك قماشى *indjè mycyrlu ïuñ qoumāchi*, t.

Bordée, s. f., كمينك بر ياننده‌ن جميع طوپلرك اتلمه‌سى *guèmînuñ bir ïānindan djèmy' thoplaruñ atilmaci*, t.

Bordée, s. f., اولته *olta*, *volta*. — Courir des bordées, louvoyer, اولته اورمق - چالمق *olta ourmaq*, *tchālmaq*. Cette phrase, au fig., signifie se promener en allant et revenant.

Bordel, s. m., lieu de débauche, بابل خانه *bāboul khānè*, بابوللق *bāboullyq*, صقال دوكن *saqāl duken*, t.

Bordelière, s. f., poisson du genre des carpes, سازان جنسندن بر بالق *sāzān djinsinden bir bâlyq*, t.

Bordement, s. m., كنار قومقلق *kènār qomaqlyq*, t.

Border, v. a., كنار قومق *kènār qomaq*. — Ourler, قورمق *qyvirmaq*. — Entourer, قوشاتمق *qouchātmaq*. — Mettre une frange, un passe-poil, زنجف طاقمق *zindjef thāqmaq*. — Border la côte, côtoyer la terre, قى صره يوريمك *qyï syra ïurumek*. — Border les rames, terme de marine, كوركلرى قالدرمق *keureklèri qāldurmaq*, t.

Bordereau, s. m., تذكره *tezkèrè*.

قائمه *qāïmè*, a.; پوصله *pouçoula*, t.

Bordure, s. f., كنار *kènār*. — Bordure en soie ou en fourrure, زنجف *zindjef*. — de cadre, پرواز *pervāz*. — Frange, صچاق *sa-tchāq*, t.

Boréal, e, adj., du côté du nord, شمالی *chimāli*, a.-t. — Aurore boréale, فجر شمالینك آیدنلغی *fedjri chimālínuñ āïdinlighy*, a.-t.

Borée, s. m., vent du nord, قیش یلی *qích ïéli*, بویراز *poïrāz*, t.

Borgne, adj. et s., بر كوزلو *bir gueuzlu*, t.; یكچشم *ïekïchechm*, p.

Bornage, s. m., سنور طاشی *sinor thāchi* قومقلغی *qomaqlyghy*, t.; تحدید حدود *tahdidi houdoud*, a.

Borne, s. f., pierre qui marque les limites, سنور طاشی *sinor thāchi*. — Au fig., limite, سنور *sinor*, t.; حدّ *hadd*, pl. حدود *houdoud*. — Passer les bornes, حدّدن كچمك *hadden guetchmek*. — Au-delà des bornes, حدّدن طشره *hadden thachra*, a.-t.

Borné, e, adj., محدود *mahdoud*, a. — d'esprit, عقلی از *'aqli az*, a.-t.

Borner, v. a., restreindre, تحدید ا *tahdíd it*. — Fixer des limites, سنور كسمك *sinor kesmek*. — Restreindre, حصر ا *hasr it*, سرحدّ قومق *serhadd qomaq*. — Se borner à, se contenter de, قناعت ا *qanā'at it*, a.-t. — Se restreindre, بر شیئه منحصر او *bir cheïè mounhacyr ol*, اكتفا ا *iktifā it*, a.-t.

Borysthène, s. m., اوزی صوبی *ozi souïi*, t.

Bosniaque, adj. des deux genres, بوسنه وی *bosnèvi*, a.-t.

Bosnie, province de Turquie, بوسنه *bosna*, بوسنه ایالتی *bosna eïālèti*, t.

Bornoyer, v. a., فقط بر كوزیله *faqath bir gueuzílè bāqmaq*, t.; بر كوزایله شاقوللمق *bir gueuzílè chāqoullamaq*, t.

Bosphore de Thrace, قره دكز بوغازی *qara dèñyz boghāzi*, استانبول بوغازی *istāmbol boghāzi*, t.

Bosquet, s. m., petit bois, اورمانجق *ormāndjiq*. — Petite touffe de bois, قورو *qourou*, قوری *qouri*, t.

Bosse, s. f., اوركوج *eurkudj*, t.; حدبه *hadbè*, a. — du chameau, دوه اوركجی *dèvè eurkudju*. — d'un bossu, قامبورلق *qambourlyq*. — Tumeur, شیشه *chíchè*. — Ouvrage en bosse, اویمه ایشی *oïma ichi*. — Dessin d'après la bosse, مصوّر رسمی *mouçavver resmi*, مصوّرلق *muçavverlyq*, a.-t.

Bosselage, s. m., سفره طاقمی اوزرنلكی اویمه ایشی *sofra thaqymi uzèrindèki oïma ichi*, t.

Bosseler, v. a., كومشلو سفره طاقمی اویمق *gumuchlu sofra thaqymy oïmaq*, t.; دوكمه لمك ا *deuïmèlu it*, t.

Bossu, e, adj. et s., قمبور *qambour*, t.

Bossuer, v. a., faire des bosses, قانبورلـق ا *qambourlyq it.* — Se Bossuer, v. pr., être bossué, اكرى او *egri ol*, اكريلـمـك *egrîlmek*, t.

Bostangi, s. m., jardinier turc, ou garde des jardins du sérail, بوستانجى *bostāndji*, p.-t.

Bostangi-Bachi, s. m., intendant des jardins du Grand-Seigneur, بوستانجى باشى *bostāndji bāchi*, p.-t.

Boston, s. m., jeu de cartes, بر نوع كاغد اويونى *bir nev'y kiāghyd oïouni*, بوستون اويونـى *boston oïouni*, t.

Bot, adj., pied, اكريلمش اياق *egrîlmich āiāq*, t.

Bot, s. m., sorte de navire, كمى مقولـدسى *guèmi maqoulèci*, t.

Botanique, s. f., علم نباتـات *'ylmi nebātāt*, a.

Botanique, adj. des deux genres, qui appartient à la botanique, علـم نباتاته دائر *'ylmi nèbātātè dāïr*, a.-t.

Botaniste, s. m., اوتلرى بليجى *otlari bilidji*, t.; علم نباتاتك ماهر *'ylmi nèbātātte māhir*, a.-t.

Botte, s. f., faisceau lié, باغو *bāghou*. — de paille, صمان باغوسى *samān bāghouci*. — de foin, اوتلق دمتى *otlouq dèmèti*. — Grand tas, يغيـن *ighyn*. — Lier en bottes, دمتلمك *dèmetlèmek*, t.

Botte, s. f., chaussure de cuir, چزمه *tchizmè*. — Une paire de —, بر چفت چزمه *bir tchift tchizmè*. — Mettre des bottes, چزمه كيمك *tchizmè guëïmek*. — Tirer les —, چزمه چقرمق *tchizmè tchyqarmaq*. — De grosses bottes, ايرى چزمـه *iri tchizmè*, t.

Botte, coup que l'on porte, اورش *ourouch*, t. — Parler à propos de bottes, sans raison, سبسز سويلمك *sèbebsiz seuïlèmek*, t.

Botter, v. a., چزمه كيدرمك *tchizmè guëïdurmek*. — Se Botter, v. réfl., چزمه كيمك *tchizmè guëïmek*, t.

Bottier, s. m., چزمه جى *tchizmèdji*, t.

Bottine, s. f., كوچك ـ اينجه چزمه *kutchuk, indjè tchizmè*, t.

Bouc, s. m., اركج *erkedj*, تكيه *tèkiè*, t.

Boucage, s. f., plante, بر نـوع نبات *bir nev'y nebāt*, t.-a.

Boucan, s. m., lieu où l'on fume la viande, اتى تقديد ايلمكجك ير *èti taqdíd idedjek ïer*. Voy. Bordel.

Boucaner, v. a., faire fumer ou griller la viande, اتى تقديد ا *èti taqdíd it*, پاسترمه ا *pāsturma it*, t.

Bouche, s. f., partie du visage qui reçoit les alimens et par où sort la voix, اغـز *aghez* et *aghz*, t.; فم *fem*, دهـان *dihān*, p. — Ouvrir la —, اغز آچمق *aghyz âtchmaq*. — Bouche, ouverture, دلـك *dèlik*. — Bouches, au pl., pour embouchure, بوغاز *boghaz*, اياق *aïāq*.

— Les bouches du Danube, طونه بوغازلری *thouna boghazlèri*. — Dire de bouche, de vive voix, اغزدن سویلمك *aghyzden seuïlèmek*. — Faire venir l'eau à la bouche, au fig., exciter en parlant le désir d'une chose, اغزی صولاتمق *aghzi soulānmaq*. — Bonne bouche, mets le plus exquis, اك طتلو یمك *eñ thatlu ïèmek*. — Garder pour la bonne bouche, اغزی طتلو ایتمك ایچون صاقلامق *aghzy thatlu itmek itchoun sāqlāmaq*. — Être sur la bouche, بوغاز قولی او *boghāz qouli ol*. — Il a la bouche dure, en parlant d'un cheval, - اغزی یکدر *aghzi pektur*; ou *serttur*. — Bouche à feu, canon, طوب *thop*.

Bouché, e, adj., sans intelligence, عقلسز *'aqylsyz*, a.-t.; مغلق العقل *moughlaq ul-'aql*, a.

Bouchée, s. f., لقمه *loqma*, a. — de pain, بر لقمه اتمك *bir loqma etmek*, t.

Boucher, v. a., clore, قپاتمق *qapātmaq*, طقامق *thyqāmaq*, قپامق *qapāmaq*. — Boucher un trou, بر دلك قپاتمق *bir dèlik qapātmaq*. — Se Boucher, v. réfl., se fermer, قپانمق *qapānmaq*, t.

Boucher, ère, s., قصاب *qassāb*, a.

Boucherie, s. f., سلخانه *salkhānè*, a.-p. — Boutique de boucher, قصاب دكانی *qassāb dukkiāni*, a.-t.

Bouchon, s. m., ce qui sert à boucher une bouteille, تاپا *tāpā*. — de paille, de foin, poignée de paille tortillée, بردوتام بوكلمش صمان *bir-toutām beukulmuch samān ïā qourou ot*, t.

Bouchonner, v. a., chiffonner, صمانله سلمك - اومق *sāmānilè silmek, ovmaq*. — un cheval, برآت صمان ایله سلمك - تمیزلمك *bir āt samān ilè silmek, temïzlèmek*.

Boucle, s. f., sorte d'anneau de métal avec un ardillon, قوپچه *qoptcha*, توقه *toqa*, mieux تقه *toqa*, حلقه *halqa*, a. — de cheveux, قورم *qyvirim*, زلف *zulf*, كاكل *kiākul*, كیچو *keïçou*, p.-t. — d'oreilles, كوپه *keupè*, t.

Boucler, v. a., قوپچه لمق *qoptchalāmaq*, تقه لمق *tōqalamaq*. — les cheveux, صاچ قورمق *satch qyvirmaq*, t.

Bouclier, s. m., قلقان *qalqān*, t.; سپر *siper*, p.

Bouder, v. n., اكشی یوزا *ekchi ïuz it*, چهره - صورت ا *tchehrè, souret it*, بورنی ششورمك *bourounou chichurmek*, كوسمك *kusmek*.

Bouderie, s. f., چهره *tchehrè*, t.

Boudeur, se, adj., اكشی یوز *ekchi ïuz*, اكشی یوزلو ایدن *ekchi ïuzlu iden*, چهره پاپان *tchehrè iāpān*, t.

Boudin, s. m., كودن *gnïeuden*, قان سجوغی *qān soudjoughy*, t.

Boudoir, s. m., ایچ اوطه *itch odha*, t.; خلوتخانه - خلوت خانه *khalvet khānè*, a.-p.

Boue, s. f., چامور *tchāmour*, t. — Couvrir de —, چامورلمق *tchāmourlamaq*, t.

Bouée, s. f., شماندره *chamāndura*, لنكر نشانی *lenguer nichāni*, t.

Boueur, s. m., سوقاق سپریجی *soqāq supuridji*, t.

Boueux, se, adj., چامورلو *tchāmourlu*, t.

Bouffant, e, adj., qui paraît gonflé, شیشمش كبی *chichmich guïbi*, t.

Bouffée, s. f., halenée, اوفورش *eufurich*, اسش *ecich*, اسمه *esmè*, t. — Action passagère du vent, روزكارك براسمه‌سی *rouzguiāruñ bir esmèci*, قاصرغه *qācyrgha*, t. — Masse de fumée, بردن بره اوجاقدن یاخود غیر یردن چقان دوتن *birden birè odjāqtan ïākhod ghaïri ïerden tchyqān tutun*.

Bouffer, v. n., enfler les joues, یكاقلری شیشرمك *ïanāqlèri chichurmek*. — Gonfler, شیشرمك *chichurmek*. — En soufflant, اوفلیوب شیشورمك *eufleïup chichurmek*, t.

Bouffette, s. f., اسكل *uskiul*.

Bouffi, e, adj., شیشمش *chichmich*, اوفورلمش *eufurilmich*. — Replet, شیشقو *chíchqo*, t. — Bouffi d'orgueil, غروردن قبارمش *ghourourden qabārmich*, طاوسلنمش *thāvouslanmich*, مغرور *maghrour*, t.

Bouffir, v. a., شیشرمك *chíchurmek*, قبارمق *qābarmaq*, t.

Bouffissure, s. f., شیش *chích*, قبارجق *qabārdjiq*, t.

Bouffon, s. m., qui fait rire, مسخره *maskhara*, a. — Facétieux, plaisant, خوراته‌جی *khorātadji*, t.

Bouffonner, v. n., مسخره‌لق ا *maskharalyq it*, a.-t.; شقا ا *chaqā it*, كولدرمك *guldurmek*, t.

Bouffonnerie, s. f., شقا *chaqā*, مسخره‌لق *maskharalyq*, t.; لطیفه *lathyfè*, a.

Bouge, s. m., espèce de petit cabinet, اوطه‌جق *odhadjiq*. — Réduit auprès d'une chambre, اوطه كوشه‌سی *odha keuchèci*. — Logement malpropre, مردار قوناق *mourdar qonaq*, t.

Bougeoir, s. m., كوچك شمعدان *kutchuk cham'dān*, p.

Bouger, v. n., قملدامق *quimildāmaq*, قملداتمق *quimildātmaq*. — Se mouvoir, قملدانمق *qymyldānmaq*, دپرنمك *tèprenmek*, t.; حركت ا *hareket it*, حركته كلمك *harèkètè guelmek*, a.-t.

Bougie, s. f., بال مومی *bāl moumi*, t.

Bougon, ne, s., مرلدایان *miryldāïān*, t.

Bougonner, v. n. fam., murmurer entre ses dents, مرلدامق *miryldāmaq*, t.

Bougran, s. m., ایری وقطرانلو بز *iry vè qathrānlu bez*, كرپاس *kirpās*, t.

Bouillant, e, adj., قینار *qaïnār*. — Eau bouillante, قینار صو *qaïnār sou*, t.

Bouilli, s. m., viande, bœuf,

صويش *suïuch*, ou سكوش *seuïuch*, حاشلمه *hāchlamè*, t.

Bouillie, s. f., سود ايله قينامش اون *sud ilè qaïnāmich oun*, بولاماج *boulāmādj*, لاپه *lāpa*, t.

Bouillir, v. n., قاينمق *qāïnamaq*, غليان ا *ghalïān it*, a.-t. — Faire —, قايناتمق *qāïnātmaq*, حاشلمق *hāchlamaq*. — Faire bouillir dans l'eau, صوده قايناتمق *souda qāïnātmaq*. — Bouillir à gros bouillons, قاينايوب طاشمق *qāïnāïup thāchmaq*, t. — Entrer en effervescence, bouillir et s'agiter comme les flots, جوشه كلمك *djouchè guèlmek*, جوش ا *djouch it*, p.-t.

Bouilloire, s. f., كوكم *geuïum*, t.

Bouillon, s. m., bulle, صو *sou* قبارجغی *qabārdjghy*. — de viande, ات صويی *ät souyou*, t.

Bouillon-Blanc, s. m.; plante, صغر قوروغی *sighyr qouïroughou*. — Bouillons de ruban ou d'étoffe, قبارتمه *qabārtma*, t.

Bouillonnant, e, adj., قاينار *qaïnār*, t.; غليان ايدر *ghalïān ïder*, a.-t.

Bouillonnement, s. m., قاينايش *qāïnāïch*, قاينامه *qāïnāma*, t.; جوش *djouch*, p.

Bouillonner, v. n., قينامق *qaïnāmaq*, غليان ا *ghalïān it*, a.-t.

Boulanger, v. a., faire du pain, اتمكی يوغروب پشرمك *etmegui ïoghouroup pïchurmek*, اتمك پشورمك *etmek pichurmek*, t.

Boulanger, ère, s., اتمكجی *etmekdji*, اكمكچی *ekmektchi*, فرانجلاجی *frāndjèlādji*, t.

Boulangerie, s. f., métier de boulanger, اتمكچيلك *etmektchïlik*. — Boutique de boulanger, اتمكچی دكانی *etmektchi dukkiāni*. — Four, فرون *furun* ou *fouroun*, t.

Boule, s. f., طوب *thop*. — Petite boule ou boulette, toute petite chose ronde, يوالق *ïouvālaq*. — Jeu de boule, طوپ اويونی *thop ouïouni*. — Mettre en boule, former en boule, طوب شكلنه دوندرمك *thop chèklinè deundurmek*, قومق *qomaq*, t.

Bouleau, s. m., arbre, قاين آغاجی *qāïn aghādji*, t.

Boulet, s. m., كوله *gueulè*, كله *gullè*, vulg. كورله *gurlè*. — rouge, قزغين كوله *qyzghïn gulè*. — ramé, زنجيرلو كوله‌لر *zindjïrlu gulèler*. — d'un cheval, jointure au-dessus du paturon, آت دوكومی *ät deugumu*, آت طپوغی *ät thopoughy*, t.

Boulette, s. f., petite boule ronde, يوالق *ïovālaq*. — Peloton, صارمه *sārma*, t. — Boulette de viande, كوفته *kiuftè*, p.-t.

Boulevard, s. m., تابيه *thābïa*, بيوك طابيه *buïuk thābïa*, t. — Au fig., digue, سد *sedd*. — Promenade autour d'une ville, برشهرك دائر مدار اولان كزنجك *bir chehruñ dāïr madār olān guèzinèdjek ïèri*, t.-a.; مسيره *mècïrè*, a.

Bouleversé, e, adj., دویرلمش *dèvírilmich*, يقلمش *ïiqylmich*, t.

Bouleversement, s. m., دوبرش *devírich*, يقلش *ïiqylich*, t.; خراب *kharāb*, انقلاب *inqylāb*, a.

Bouleverser, v. a., — دویرمك الت اوست ا *devírmek*, التنی اوستنه چویرمك *altini ustunè tchèvirmek*. — Ruiner, يقمق *ïqmaq*, t.; خراب ا *kharāb it*, a.-t.

Boulevue (à la), adv., vaguement, دوشنمیرك *duchunmeïèrek*, وجه غیر معیّن اوزره *vedjhi ghaïri moua'ïien uzrè*, فکرسزلکله *fikirsizliguilè*, a.-t.; علی باب الله *'ala bāboullah*, a.

Boulimie, s. f., جوع الکلب *djeou'ul-kelb*, a.

Boulin, s. m., کوکرجین یوالغی *gueuverdjín ïouqālyghy*, t.

Bouline, s. f., t. de mar., corde amarrée sur un côté d'une voile, یلکنك بر اتکنه باغلنمش اورغان *ïelkènuñ bir ètèguinè bāghlanmich orghān*, t.

Bouliner, v. n., اورسه لمق *orsalamaq*, اورسه کتمك *orça guitmek*, t.

Boulineur, s. m., qui vole dans un camp (peu usité), اوردو خرسزی *ordou khyrsizi*, t.

Boulingrin, s. m., یشیللك *ïèchíllik*, یشیللك میدانی *ïèchíllik meïdāni*, t.

Boulingue, s. f., بر درکسك باشنك کی کوچك یلکن *bir dirèguñ bāchindè ki kutchuk ïelken*, t.; بنتا *benètā*, t.

Boulinier, s. m., ایو اورسه کیدن کمی *eïu orsa guïden guèmi*, t.

Bouloir, s. m., بر جنس بالقجی التی *bir djins bālyqtchi alèti*, t.

Boulon, s. m., cheville de fer, سماخور اکسری *samākhor eksèri*, دمر کچیسی *dèmir ketchíci*, t.

Boulonner, v. a., سماخوراکسری ایله میخلامق *samākhor eksèri ilè mykhlāmaq*, t.

Bouque, s. f., دار کچد - بوغاز *dār guetchid*, *boghāz*, t.

Bouquer, v. a., زور ایله اوپمك *zor ilè eupmek*, t.

Bouquet, s. m., چچك دمتسی *tchitchek dèmeti*, بر طوتم چچك *bir thoutam tchitchek*. — Parfum du vin, شرابك رایحهٔ طیبه سی *charābuñ rāïhaï thaïbèci*, a.-t.

Bouquetière, s. f., چچکچی قاری *tchitchekтchi qāry*, t.

Bouquetin, s. m., یبان ارکجی *ïabān erkèdji*, طاغ ارکجی *dhāgh erkèdji*, t.

Bouquin, s. m., vieux bouc, قرت ارکج *qart erkedj*. — Lièvre ou lapin mâle, طاوشان یا اطه طاوشانك ارککی *thāouchān ïā adha thāouchānuñ erkègui*. — Vieux livre, اسکی کتاب *eski kitāb*. — Embouchure de pipe, امامه *imāmè*, t.

Bouquiner, v. n., اسکی کتابلری ارایوب دوشرمك *eski kitāblèri arāïup devchirmek*, t.

Bouquinerie, s. f., اسكى كتابلر *eski kitābler tidjārèti*, a.-t.

Bouquineur, s. m., اسكى كتابلر ارايجى *eski kitābler arāïdji*, t.

Bouquiniste, s. m., اسكى كتاب صاتيجى *eski kitāb sātidjī*, t.

Bour ou Bourmio, sorte de soie de Perse, بر جنس عجم ايپكى *bir djins 'adjem ipèguï*, t.

Bouracan, s. m., صوف *sof*, a.

Bourbe, s. f., بالچق *bāltchyq*, t.; چامور *tchāmour*, كل *guil*, p.; وحل *vahal*, a.

Bourbeux, se, adj., چامورلو *tchāmourlu*, t.

Bourbier, s. m., بتاق *batāq*, چامورلو يير *tchāmourlu ïer*, وحلزار *vahalzār*, p. — Le bourbier de l'ignorance, وحلزار جهالت *vahal zāri djehālet*. — Bourbier, au fig., affaire fâcheuse, فنا ايش *fanā ïch*. — Danger, péril, مخاطره *moukhātarè*, تهلكه *tehlikè*, a.

Bourbillon, s. m., قويو اربك *qouïou èriñ*, t.

Bourde, s. f., mensonge, يالان *ïālān*, t.; يالان خبرى *ïālān khaberi*, t.-a.

Bourdon, s. m., insecte, يبان آرى *ïābān āreu*, اشك آريسى *echek āreuci*. — Cloche, بيوك *büïuk tchāñ*. — Bâton de pèlerin, حاجى دكنكى *hādji dèïnègui*, t.

Bourdonnement, s. m., d'insecte, وزلدمه *vizildamà*, وزلدى *vizildi*. — d'oreille, voy. Tintement. — des cloches, چاك صداسى *tchāñ sadāci*, a.-p.-t.

Bourdonner, v. n., وزلدمق *vizildamaq*, وزلمق *vizlamaq*, t.

Bourg, s. m., قصبه *qaçaba*, a.

Bourgade, s. f., كوچك قصبه *kutchuk qaçaba*, قصبه جق *qaçabadjiq*, a.-t.

Bourgeois, oise, s., شهرلو *chehirlu*, شهرى *chehri*, شهر اوغلانسى *chehir oghlāni*, t.; اهل بلد *ehli beled*, a. — Bourgeoise, شهرلو قارى *chehirlu qāry*, t.

Bourgeoisement, adv., شهرلو كبى *chehirlu guibi*, t.

Bourgeoisie, s. f., شهر اوغلانلق *chehir oghlānlyq*, شهرلولر جماعتى *chehirluler djèmā'ati*, t.-a.

Bourgeon, s. m., des plantes, فليس *filïs*, طومروجق *thoumroudjyq*. — de vigne, باغ طومروجغى *bāgh thomroudjighy*. — Élevure ou bube qui vient au visage, يوز چچكى *ïuz tchitchègui*, t.

Bourgeonné, e, adj., qui a des bourgeons, طومروقلنمش *thoumrouqlanmïch*. — Qui a des bourgeons sur le visage, چچكلو *tchitcheklu*, t.

Bourgeonner, v. n., pousser des bourgeons, طومروقلنمق *thoumrouqlanmaq*, فلسلنمك *filïslenmek*, فلس چقارمق *filïs tchiqārmaq*. — Avoir des boutons au visage, يوزه چچك چقمق *ïuzè tchitchek tchyqmaq*, t.

Bourguépine ou Bourg-Épine,

s. f., اق دكن *aq diken*, t.; عوسج *avsadj*, a.

Bourguemestre ou Bourg-mestre, s. m., اعيان *'aïān* ou باش اعيان *bāch 'aïān*, t.-a.

Bourrache, s. f., صغر دلي *syghyr dili*, t.; لسان الثور *liçān us-sevr*, a.

Bourrade, s. f., coups de crosse ou du bout du fusil, تفنك قوندا غينك يا دمربنك ضربي *tufenk qoundāghinuñ ïā dèmirinuñ zarbi*, a.-t. — Répartie vive, حاضر و سرت جواب *hāzïr vè sert djèvāb*, a.-t.

Bourrasque, s. f., قاصرغه *qācyrgha*, فورتنه *fortouna*. — Au fig., caprice, mauvaise humeur, يكازلق *ïañāzlyq*, t. — Accident imprévu, قضاى ناكهانى *qazāï nāguièhāni*, a.-p.

Bourre, s. m., gros drap, bure, عبا *'abā*, t.

Bourre, s. f., d'une arme à feu, قرقندى ايوك قرقنى *ieuñ qyrqeni*, قرقنتى *qyrqinti*. — de soie, de laine, تفتك *teftik*, قتق *qytyq*. — de soie, خام ايپك *khām ipek*, t.

Bourreau, s. m., جلاد *djellād*, a.

Bourrée, s. f., fagot de menues branches, قورو چالى دمتى *qourou tchāli dèmèti*, t.

Bourrelé, e, adj., منفعل *munfè'il*, a.

Bourrelement, s. m., ندامت *nèdāmet*, a.; حسرت درون *hasrèti deroun*, a.-p.; قلبك اضطرابى *qalbuñ izthyrābi*, a.-t.

Bourreler, v. a., tourmenter l'esprit, تكديرا *tekdïr it*, خاطرنى يقمق *khāthyrini ïqmaq*, اذيت ايرمك *ezïïet irmek*, a.-t.

Bourrelet, s. m., d'enfant, pour l'empêcher de se blesser en tombant, چوجقلر دوشدكلرنده باشلريني يره لمه دن محافظه ايچون كيدردكلرى بر نوع قالپاق *tchodjouqlar duchduklèrindè bāchlerini ïaralmaden mouhāfaza itchoun gueïduklèri bir nev'i qālpāq*, t.

Bourrelier, s. m., بويندرقچى *boïundurouktchi*, t.

Bourrer, v. a., une arme à feu, قرقندى ايله طولدرمق *qerqenti ilè dholdurmaq*. — Faire manger outre mesure, چوق يدرمك *tchoq ïèdurmek*. — des coups, خيلجه اورمق *khaïlidjè ourmaq*. — Bourrer quelqu'un, lui adresser des paroles dures, ازارلمق *azārlamaq*, t.

Bourrique, s. f., ديشى اشك *dichi echek*, t.; حمارة *hymāret*, a.

Bourriquet, s. m., petit ânon, صپا *sipā*, t.

Bourru, e, adj., d'humeur rude, سرت *sert*, سرت مزاج *sert mizādj*, p.-a. — Capricieux, bizarre, تيز مزاج *tïz mizādj*, p.-a. — تتيز *titïz*, t.

Bourse, s. f., petit sac pour mettre l'argent, كيسه *kïcè*, *kècè*, صرة *sourret* ou *sourrè*. — à tabac, دوتن كيسه سى *tutun kïcèci*. — Lieu où s'assemblent les négocians, بازركانلرك

جمع اوله‌جق یری *bāzarguiānlaruñ djem' oladjaq ïèri*, vulg. لونجه *londja*. — Bourse de 500 piastres turques, کیسه *kîcè*. — Bourses, peau des testicules, طاشق دریسی *thāchaq dèrîci*, حیا کیسه‌سی *haïā kècèci*, t.; صفن *soufn*, a. — Bourse à pasteur ou tabouret, plante astringente, چوبان چانته‌سی - اوت اسمی *tchobān tchāntaci, ot ismi*, t. — Coupeur de bourse, voleur, یان کسیجی *ïān kecîdji*, t.

Boursier, ère, s., celui ou celle qui vend et fabrique des bourses, کیسه‌جی *kîcèdji*, کیسه یاپار *kîcè ïāpār*. — Enfant élevé dans un collége aux frais de l'état, دولت مصرفیله مدرسه‌ده تربیه اولنمش چوجق *devlet masrafîlè medrècèdè, terbîè olounmich tchoudjouq*, t.

Bourson, s. m., petite bourse ou poche, کیسه‌جق *kicèdjiq*. — Gousset, ساعت جبی *sā'at djèbi*, t.

Boursouflage, s. m., سوز قبارتمه‌سی *seuz qabārtmaci*, t.

Boursouflé, e, adj., enflé, شیشمش *chîchmich*, t.; منفوخ *menfoukh*, a. — Gros, boursouflé, شیشقو *chîchqo*, t.

Boursoufler, v. a., شیشرمک *chîchurmek*, قبارتمق *qabārtmaq*, t.

Boursouflure, s. f., شیش *chîch*, قبارتمه *qabārtma*, t.

Bousculer, v. a., الت اوست ا *ait ust it*, اتیویرمک *itivirmek*, t.

Bouse ou Bouze, s. f., صغر بوقی *syghyr boqou*, ترک *tèzek*, t.

Bousillage, s. m., chaume et terre détrempés, اوانمش صمانیله چامور *oufānmich samān ilè tchāmour*. — Mur en bousillage, چامور دیواری *tchāmour dîvāri*, t. — Ouvrage mal fait, فنا ایش *fanā ich*, t.

Boussole, s. f., پوصوله *poussola*, قبله نما *qyblè numā*. — Au fig., guide, conducteur, رهنما *rehnumā*, p.

Bout, s. m., extrémité d'un corps, اوج *oudj*. — Terme, آخر *âkher*, a.; کنار *kenār*, p. — Le bout du doigt, پارمق اوجی *pārmaq oudjou*. — Le bout d'une pique, بر حربه‌نک اوجی *bir harbanuñ oudjou*. — Bout du sein, مما باشی - اوجی *mèmè bāchi, oudjou*. — Le bout du nez, بورن اوجی *bouroun oudju*. — Le bout d'une canne, دکنکک اوجی *deïnèguñ oudjou*. — J'ai ce mot sur le bout de la langue, دل اوجنده در *dil oudjindè dur*, ou دلم اوجنده در *dilum oudjoundè dur*. — Le bout du monde, دنیانک اخری - نهایتی *duniānuñ akhyri, nihāïèti*. — D'un bout à l'autre, باشدن باشه *bāchdan bācha*. — Le haut bout, la place d'honneur, صدر *sadr*, کوشهٔ صدر *keuchèï sadr*. — Le haut bout de la table, سفره باشی *sofra bāchi*. — Bout, fin d'un temps, d'un ouvrage, صوک *soñ*, اتمام *itmām*, انجام *endjām*. — Au bout d'une année, بر ییلدنصکره *bir ïilden soñra*. — Au bout du monde,

دنیانك نهایتندك *duniānuñ nihāïètindè.* — A l'autre bout de la ville, شهرك اوبر اوجندك *chehruñ obir oudjündè.* — Un bout de..., une petite partie de..., بر پارچه *bir partchia.* — Un bout de corde, بر ایپ پارچه‌سی *bir ip pārtchaci.* — Un bout de chandelle, موم پارچه‌سی *moum pārtchaci.* — Un bout d'homme, un petit homme, قصه بویلو بر آدم *qyssa bōïlu bir âdem.* — A tout bout de champ, à chaque moment, هر آنك *her ândè.* — Être à bout, dans le dernier embarras, نه ایلهجکنی بلممك *nè idèdjeïni bilmèmek.* — Être à bout, perdre patience, صبر وقراری قالمق *sabrou qarāri qālmamaq.* — Ma patience est enfin à bout, آخر صبر وقرارم قالمدی *âkher sabru qarārum qālmadi.* — Venir à bout de quelque chose, réussir, باشمه بجرمك *bācha tchyqmaq*, چیقمق *bedjermek*, اوجین بولمق *oudjín boulmaq*, t. — Venir à bout d'une personne, l'amener à ce qu'on veut, بر کمسنه‌دن ایستدیکنی آلمق *bir kimesnèden istèdīguini âlmaq.* — Venir à bout de ses ennemis, دشمننه غالب کلمك *duchmènině ghālib guelmek.* — Au Bout du compte, adv., tout considéré, après tout, عاقبة *'āqybet*, عاقبت الامر *'āqybet ul-emr*, عاقبت الحال *'āqybet ul-hāl*, a. — Tirer à bout portant, یقیندن اورمق *ïaqyndan ourmaq.* — Rire du bout des dents, استیهرك کولمك *istèmeïèrek gulmek*, t.

Boutade, s. f., caprice, accès de gaîté, کیف *keïf.* — Saillie d'esprit, لطیفه *lathyfè*, نکته *nuktè*, a.; فنتاسیه *fantāsia*, t.

Boutarque, s. f., قورو بالق *qourou bālyq ïoumourthaci*, t.

Bout-en-Train, s. m., homme de plaisir, qui excite les autres, نکره اهل صفا *nekrè, ehli safā*, a.

Boute-Feu, s. m., qui excite les séditions, فتنه قوپاریجی *fitnè qopārídji*, a.-t.; فتنه انکیز *fitnè enguíz*, a.-p. Voy. Incendiaire.

Bouteille, s. f., vaisseau de verre, شیشه *chíchè.* — Ce que la bouteille contient, plein une —, بر شیشه قدر *bir chíchè qadar.* — de vin, بر شیشه شراب *bir chíchè charāb.* — Ampoule ou vessie pleine d'air, صو قبارجغی *sou qabārdjighy*, t.

Boutique, s. f., دکّان *dukkiān*, a. — de barbier, بربر دکانی *berbèr dukkiāni*, t.

Boutiquier, s. m., دکّانجی *dukkiāndji*, a.-t.

Boutoir, s. m., instrument de maréchal pour parer le pied d'un cheval, نعلبندك اویمه بچاغی *n'albenduñ oïma bitchāghy*, t.

Boutoir de sanglier, groin, یبان طوکزك بورنی *ïabānu doñouzuñ bourouny*, t.

Bouton, s. m., d'habit, دوکمه

deuïmè. — Bourgeon des arbres, طومروق *dhoumrouq.* — de rose, غنچه *ghontchè*, كل غنچه‌سی *gul ghontchèci*, p. — au visage, pustule, چچك *tchitchek*, چبان *tchibān*, t.

Bouton-d'Or, s. m., plante, ربعيه چچكی *roub'ïè tchitchègui*, t.

Boutonné (homme), adj., qui ne laisse pas pénétrer ce qu'il pense, كتوم *kètoum*, a.

Boutonner, v. n., pousser des boutons aux arbres, طومرقلنمق *thomrouqlanmaq.* — Boutonner un habit, v. a., ايلكلمك *iliklèmek*, دوكمه‌لمك *deuïmèlèmek.* — Se Boutonner, v. réfl., كندو اوروباسنی دوكمه‌لمك *guendu ouroubācini deuïmèlèmek*, t.

Boutonnier, s. m., qui vend ou fabrique des boutons, دوكمه‌جی *deuïmèdji*, t.

Boutonnière, s. f., ايلك *ilik*, دوكمه دلكی *deuïmè dèligui*, t.

Bouture, s. f., فدان *fidān*, t.

Bouverie, s. f., اوكوز اخوری *eukuz akhori*, t.; اصطبل *isthtabl*, a.

Bouvier, s. m., صغرتماج *sighyrtmādj*, t.; صغرچوبانی *sighyr tchobāni*, p.-t.

Bouvier, constellation près de la Grande-Ourse, عوّا النقار *'avvā, ennaqqār*, a.

Boxer, v. n., se battre à coups de poings, يومرق ايله اورشمق *ïoumrouq ilè ourouchmaq*, t.

Boyau, s. m., بغرسق *baghersaq* et *borsaq*, t.

Bracelet, s. m., بلزك *bilèzik.* — Ce qui couvre, garantit le bras, gantelet, قولچاق *qoltchāq*, t.

Brachial, e, adj., قوللو *qollu*, t.; قوله دائر *qola dāïr*, t.-a.

Braconner, v. n., كزلوجه آولامق *guizludjè âvlāmaq*, t.

Braconnier, s. m., اذنسز و كزلوجه آولايان *izinsyz vè guïzludjè âvlāïān*, t.

Bradypepsie, s. m., t. de médecine, هضم غير كامل *hazmi ghaïri kiāmil*, a.

Bragues, s. f. pl., haut de chausses, شلوار *chalvār*, t.

Brai, s. m., sorte de goudron propre à calfat, كمی قطرانی *guèmi qathrāni*, t.

Braie, s. f., linge, بز پارچه‌سی *bez pārtchaci*, قوندان *qoundāq*, t.

Braillard, e, adj., باغربجی *bāghirtdji*, t.

Brailler, v. n., باغرمق *bāghermaq*, t.; حيقرمق *haïqyrmaq*, t.

Brailleur, se, adj. Voy. Braillard.

Braiment, s. m., cri des ânes, اشك صداسی - اكرمه‌سی *echek sadāci, añyrmaci*, t.

Braire, v. n., اكرمق *añyrmaq*, انغرمق *anghyrmaq*, t.

Braise, s. f., قور *qor*, كوز *keuz*, يانمش كمور *ïānmich keumur*, t.

Braisé, e, adj., قور اوزرنده *qor uzèrindè pïchmich*, t. پيشمش

Braiser, v. a., faire cuire sur la braise, قور اوزرنده پشورمك *qor uzèrindè pìchurmek*, t.

Braisière, s. f., vase de cuivre qui remplace, en Turquie, la cheminée, منغال *manghāl*, t.

Bramane, Bramin, Bramine, s. m., prêtre ou philosophe indien, برهمن *berehmen*, pl. براهمه *berāhimè*, a.

Bramer, v. n., كيك صداسى وبرمك *guĕïk sadāci vĭrmek*, t.

Braminisme, s. m., religion des brames, براهمه دينى - اعتقادى *berāhimè dĭni, y'tiqādi*, a.-t.

Bran, s. m., matière fécale, بوق *boq*, t.; نجاست *nèdjācet*, a. — Bran de son, ايرى كپك *ĭri kepek*. — Bran de scie, دسته تلاشى *destèrè tèlāchi*, t.

Brancard, s. m., تجكره *tedjkèrè*, دزكره *dezkèrè*, t.

Branchage, s. m., داللق *dāllyq*, داللر *dāllar*, t.

Branche, s. f., bois qui sort du tronc d'un arbre, دال *dāl*, بوداق *boudāq*, t.

Branche, famille issue d'une même tige, فرع *fer'*, فرع صره‌سى *fer' syraci*, pl. فروع *furou'*. — Branches du bois d'un cerf, كيك بوينوزينك ايكى بيوك داللرى *guĕïk boĭnozĭnuñ iki buïuk dāllèri*. — Parties d'une chose composée, فروع *furou'*, حصّه *hyssè*. — Branches du mors d'un cheval, كم داللرى *guiem dāllèri*. — d'un fleuve, قول *qol*. — Le Danube se divise en six branches, et se jette dans la mer Noire, طونه نهرى التى قول اوله رق بحر سياهه منصبّ اولور *thouna nehri alti qol olaraq bahri sĭāha munsabb olour*.

Branche-Ursine ou Acanthe, s. f., plante, آيو پانچه *āïou pāntcha*, t.; شوكت اليهود *chevket ulïèhoud*, a.

Branchu, e, adj., بوداقلو *boudāqlu*, داللو *dāllu*, داللرى چوق *dāllèri tchoq*, t.

Brande, s. f., menues branches, چالى *tchāli*, t.

Brandevin, s. m. Voy. Eau-de-Vie.

Brandillement, s. m., صاللنمه *sāllanma*, صاللنش *sāllanich*, t.

Brandiller, v. a., صاللمق *sāllamaq*, اويناتمق *oïnātmaq*, دپرتمك *tèpretmek*, t. — Se Brandiller, v. réf., صاللنمق *sāllanmaq*, دپرنمك *tèprenmek*, t.

Brandilloire, s. f. Voyez Balançoire.

Brandir, v. a., صاللمق *sāllamaq*, صالمق *sālmaq*, t

Brandon, s. m., آتش پاره *ātech pārè*, چرا *tchirā*, يل مومى *ïel moumi*, t.

Branlant, e, adj., صالنان *sālynān*, چالقنان *tchālqanān*, t.

Branle, s. m., agitation de ce qui branle, صاللنمه *sāllanma*, t.; حركت *harèket*. — Mettre en branle,

قملداتمق *qymildātmaq*, حركته *harèkètè* كتورمك *guèturmek*. — Donner le branle à une affaire, برايشه مبادرت ايتمك *birïchè mubādèret itmek*. — Être en branle, douter, شبهده قالمق *chubhèdè qālmaq*. — Se mettre en branle, قملدانمق *qymildānmaq*, حركته *harèkètè* كلمك *guelmek*, a.-t.

Branlement, s. m., صاللنش *sāllanich*, t.; حركت *hareket*, a.

Branler, v. a., صالمق *sālmaq*, قملداتمق *qymildātmaq*. — Branler la tête, باشى قملدانمق *bāchi qymildānmaq*, t.

Branler, v. n., être agité, صاللانمق *sāllānmaq*, قملدانمق *qymildānmaq*, t.

Branle-Queue, s. m., oiseau, قويرق صالان *qouïrouq sālān*, t.

Braque ou Brac, s. m., chien, زغر *zaghar*, t. — Au fig., se dit d'un homme étourdi, écervelé, شاشقن *chāchqoun*, سرسم *sersem*, t.

Braquemart, s. m., عجم قلجى *'adjem qylidji*, t.

Braquer, v. a., دوزتمك *duzetmek*. — le canon, طوب قورمق *thop qourmaq*, t.

Braques, s. f. pl., ينكج مقصلرى *ïenguedj maqaslèrï*, t.

Bras, s. m., قول *qol*, t.; بازو *bāzou*, p. — L'avant-bras, ساعد *sā'id*, a. — Recevoir à bras ouverts, avec joie, سرور ايله استقباله كلمك *surour ilè istiqbālè guelmek*. — Avoir quelqu'un sur les bras, à sa charge, بر كمسه يى خرجلق وبروب كوزتمك *bir kimsèï khardjlyq vïrup gueuzetmek*, t.

A Bras, adv., à force de bras, قوّت بازو ايله *qouvvèti bāzou ilè*. — Frapper à tour de bras, قول قوّتيله *qol qouvvetilè syqlyq ourmaq*. — Bras dessus, bras dessous, قول قوله ويرمك *qol qola vïrmek*. — Qui a les bras longs, qui a du pouvoir, نفوذلو كشى *nufouzlu kïchi*, النـدن چوق شئ كلور آدم *elinden tchoq chèï guèlur ādem*. — Bras, division d'une rivière, چاى قولى *tchāï qolou*. — Bras de mer, دكز قولى *dèñyz qoly*. — Bras de fauteuil, صندالیه قلتوغى *sandālia qoltoughy*, t.

Braser, v. a., دمرى لهملمك *dèmiri lehimlèmek*, t.

Brasier, s. m., feu de charbons ardens, كمور آتشى *kèumür âtèchi*. — Grand bassin de métal, قورلق *qorlyq*, منغال *manghāl*. — Au fig., feu de l'amour divin, عشق الله آتشى *'ychq oullah âtèchi*, a.-t.

Brasière, s. f., bassin de métal pour mettre la braise, منغال *manghāl*, t.

Brasiller, v. a., قور باصدى ايتمك *qor bāsty itmek*, t.

Brasse, s. f., قولاج *qolādj*, t.

Brassée, s. f., قوجاق *qodjāq*, t.

Brasser, v. a., faire de la bière, ارپه صويى ا *arpa souï it*. — Remuer à force de bras, ال ايله چالقتمق *el ilè tchālqatmaq*, t.

Brasserie, s. f., ارپه صوبسی *arpa souïi kiārkhānèci*, t.-p.

Brasseur, s. m., ارپه صوبسی قاینادان *arpa souï qāïnādān*, t.

Brassières, s. f. pl., زبون *zuboun*, زیبون *zïboun*, t.

Brassin, s. m., بیرا تکنه‌سی *birā tcknèci*, t.

Bravache, s. m., fanfaron, فورتهجی *fortadji*, t.

Bravachérie, s. f., jactance frivole, فرتّه *forta*, t.

Bravade, s. f., لافزنلق *lāfazenlyq*. — Faire des bravades, سوز آتوپ قورقتمق *seuz âtup qorqoutmaq*, t.

Brave, adj., یرار *ïarār*, t.; شجاعتلو *chedjā'atlu*, a.-t.; یکت *ïïguit*, کسکین یورکلو *keskïn ïureklu*. — Brave homme, homme bon, ایو آدم *eïu âdem*, t.

Bravement, adv., دلیرانه *dèlïrānè*, شجیعانه *chedjï'ānè*, a.-t.

Braver, v. a., ne pas craindre, قورقمق *qorqmamaq*. — Affronter les dangers, کندویی تهلکه‌یه براقمق *guenduï tehlikèïè brāqmaq*. — la mort, اولمدن قورقمق *eulumden qorqmamaq*. — Insulter, سوکمک *seuïmek*. — Faire le brave, کسکینلك صاتمق *keskïnlik sātmaq*.

Bravo, interj., t. pour applaudir, آفرین *āferïn*, p.

Bravoure, s. f., غیرت *ghaïret*, شجاعت *chedjā'at*, a.; یکتلك *ïïguitlyk*, t.; بهادرلك *behādirlyk*, p.-t.

Brayer, s. m., bandage, قاپق باغی *qācyq bāghy*, t.

Brayette, s. f., دون یاربغی *don ïāryghy*, پرتماج *ïrtmādj*, t.

Brebis, s. f., femelle du bélier, دیشی قیون *dïchi qoïoun*, ماریه *māría*. — Au fig., chrétiens sous un pasteur, رعیّه *raïïè*. — Brebis galeuse, fam., personne dont la société est dangereuse, تهلکه‌لو بر آدم *tehlikèlu bir âdem*, t.

Brèche, s. f., ouverture faite à un mur, کدوك ـ کدك *guèduk*, t.; رخنه *rakhnè*, p. — Ouvrir la —, حصاره کدك آچمق *hyçārè guèduk âtchmaq*. — Brèche à un couteau, بچاق کدوکی *bïtchāq guèduïi*. — à l'honneur, عرض یقمقلغی *'yrz ïqmaqlyghy*. — Tort, dommage, ضرر *zarar*, سکنه *sektè*, s. — Faire brèche, ضرر ـ نقصان کتورمك *zarar, noqsān guèturmek*.

Brêche-Dent, s. comp., اون دیشی کدك *eun dïchi guedik*, ou simpl. کدك *guèduk*, t.; اهتم *ehtem*, a.

Bredouillement, s. m., کوه‌له *guèvèlemè*, کککیلك *kèkeïlik*, t.; رطانه *rathāna*, a.

Bredouiller, v. n., parler d'une manière peu distincte sans articuler, دلی دولاشمق *dili dolāchmaq*, طوتقون سویلمك *thoutqoun seuïlèmek*, t.

Bredouilleur, se, s., طوتقون سویلیان ککی *thoutqoun seuïlèïen kèkeï*, t.

Bref, ve, adj., قصّه *qyssa*, a.

Bref, adv., en un mot, والحاصل *velhācil*, الحاصل *elhācil*, في الجمله *fildjumlè*, a.

Bref, s. m., lettre du pape, ريم پاپا فرماني - براتي *rim pāpā fermāni, bèrāti*, t.

Brehis, s. f., quadrupède de Madagascar, بر نوع جانور *bir nev'i djānver*, t.

Brelan, s. m., jeu de cartes, بر جنس كاغد اويونسى *bir djins kiāghyd oïouni*, t.

Brelandier, s. m., قمارجى *goumārdji*, t.

Breloque, s. f., bijou, اوينجق *oïoundjaq*, جيجى *djidji*, t.

Brésil, s. m., برازيليا *brāziliā*. — Bois de —, بقم *baqām*, t.

Bretagne (la Grande-), s. f., انگلتره *inguiltèra*. — Province de France, برتانيا ايالتى *bretānīè eïālèti*.

Brétailler, v. n., مطرقچيلق ا *mathraqtchilyq it*, t.

Brétailleur, s. m., مطرقچى *mathraqtchi*, ايكيت *íguít*, t.

Bretelles, s. f. pl., قايش *qāïch*, پانتالون قايشى *pāntalon qaïchi*, t.

Breton, ne, s., برتانيا *bretānīā ehālīcinden*.

Brette, s. f., longue épée, اوزون *ouzoun metch*, t.

Breuvage, s. m., ايچقى *itchqi*, ايچجك *ítchèdjek*, t.; شرب *churb*, a.

Brève, s. f., syllabe prononcée rapidement, هجاً موجز *hedjèï moudjiz*, a.

Brevet, s. m., برات *berāt*, pl. براوات *berāvāt*, a. — d'invention, privilége accordé à un inventeur, ايجاد براتى *idjād berāti*. — Brevet ou diplôme de décoration, نشان براتى *nichān bèrāti*, a.-t.

Brévetaire, s. m., porteur d'un brevet du roi, براتلو *berātlu*, برات صاحبى *bèrāt sāhībi*, a.-t.; دارندهٔ برات *dārendèï bèrāt*, p.-a.

Breveter, v. a., donner le brevet d'un office, برات ويرمك *bèrāt vírmek*, t. — Accorder un privilége à un auteur pour une découverte, ايجاد براتنى توجيه ا *idjād bèrātini tevdjíh it*, a.-t.

Bréviaire, s. m., كتاب صلوات فرض اولان صلواتك كتابى *kitābi salavāt, farz olān salāvātuñ kitābi*, a.-t.

Brévité, s. f., opposé à longueur, اختصار *ikhtiçār*, a.

Bribe, s. f., gros morceau de pain, اتمك پارهسى *etmek pārèci*, اكمك پارچهسى *ekmek pārtchaci*.

Bribes, au pl., restes des repas, طعامدن باقى - قالانى *thā'mden bāqy, qālāni*, a.-t.

Brichet, s. m., le sternum, كوكس كميكى *gueugus guèmígui*, t.

Bricole, s. f., longe de cuir, قايش *qāïch*, t.

Bride, s. f., كم *guiem*, دزكن *dizgun*, اويان *ouïān*, t.; لجام *li-*

djām, a. — Bride de bonnet, بارته باغی *bārèta bāghy*. — Lien, باغ *bāgh*, بند *bend*, p. — Courir à toute bride, à bride abattue, دولو دزگن ایله *dolou dizgun ilè*. — Un coup, une secousse de bride, اوبان سلکمی *oïān silkimi*. — Tenir en bride, dans le devoir, اوپانلمق *ouïānlamaq*, ضبطا *zabth it*. — Lâcher la bride à, cesser de retenir, اوپانی بوش قومق *ouïāni boch qomaq*. — Rendre la bride à un cheval, دزکنی صالیورمك *dizguini sālyvírmek*. — Serrer la bride, tenir la bride courte à un cheval, دزکین چکمك *dizguin tchekmek*. — Tourner la bride, عطف عنان ا *'athfi 'inān it*, a.-t.

Brider, v. a., کملمك *guïemlèmek*, اوپانلمق *ouïānlamaq*. — un cheval, آته اوبان اورمق *âta ouïān ourmaq*. — Au fig., réprimer, منع ا *men' it*, a.-t.

Bridon, s. m., bride légère, قنطرمه *qantharma*, t.

Brief, ève, adj., قصه *qyssa*, قصیر *qacyr*, مختصر *moukhtaçar*, a.

Brièvement, adv., مختصربجه *moukhtaçaridjè*, a.-t.

Brièveté, s. f., قصه لق *qyssalyq*, اختصار *ykhtiçār*, a.-t.

Brigade, s. f., لوا *livā*. — Général de —, ou maréchal de camp, میر لوا *mīri livā*, a.

Brigadier, s. m., sous-officier dans la cavalerie, اتلو عسکر چاوشی *atlu 'asker tchāvouchou*. — Brigadier de bateau, le canotier qui borde l'aviron le plus de l'avant, باش کورکچی *bāch kurektchi*, t.

Brigand, s. m., حیدود *haïdoud*, t.; حرامی *harāmi*, a.; یول کسیجی *ïol kèsídjï*, t.

Brigandage, s. m., vol, حیدودلق *haïdoudliq*, یول کسیجیلك *ïol kèsídjilik*, t.; شناعت *chnā'at*, a. — Déprédation, غارت و تخریب *ghāret u takhrīb*, a.

Brigander, v. n., خرسزلق ا *khyrsyzlyq it*, یول کسیجیلك ا *ïol kèsídjílik it*, t.

Brigantin, s. m., چکتری *tchekturi*, کوچك قورصان کمیسی *kutchuk qorsān guèmïci*, t.

Brignole, s. f., اریك مقولدسی *èrík maqoulèci*, t.

Brigue, s. f., poursuite vive, دعوا *d'avā*, ادعا *iddi'ā*, طلب *thaleb*. — Faction, parti, سوزی بر ایتمشلرك فرقه سی *seuzi bir itmichlèruñ fyrqaçy*, t.

Briguer, v. a., طلب ـه هوس ا *thaleb, haves it*, طالب او *thālib ol*, a.-t.; جان آتمق *djān âtmaq*, t.

Brillamment, adv., کوزلجه *guzeldjè*, t.; رونق ایله *revnaq ilè*.

Brillant, e; adj., qui brille, پارلاق *pārlaq*, پارلایجی *pārlāïdji*, یلدرایجی *ïldirāïdji*, t.; شعله *ch'oulè vīrídji*, a.-t.

Brillant, s. m., éclat, lustre; جلا *djilā*, رونق *revnaq*. — Diamant, الماس *elmās*, a.-t.; برلانتی *birlānti*, پرلانته *pirlānta*, t.

Brillanter, v. a., tailler un brillant, بر الماس طاشی یونمق *bir elmās thāchi ïonmaq.* — Orner de pensées subtiles, نکته ایله زینتلمک *nuktè ilè zïnetlèmek*, a.-t.

Briller, v. n., jeter une lumière éclatante, پارلمق *pārlamaq*, یلدرامق *ïldirāmaq*, t.

Brimborion, s. m., جزئی *djuz'i*, a.

Brin, s. m., premier jet d'un végétal, tige d'arbuste, فلیس *filis.* — Brin de plante, فدان *fidān.* — Parcelle, ذرّه *zerrè.* — Il n'est pas resté un brin, ذرّه مقدار قالمدی *zerrè myqtār qālmadi.* — Un brin de paille, صمان صاپی *samān sāpy.* — Un brin, pop., un peu, براز *birāz*, بر پارچه *bir pārtchia*, t.

Brioche, s. f., gâteau, چورک *tcheurek*, t.

Brion, s. m., توزاق *touzāq*, t.

Brique, s. f., non cuite, کرپیج *kerpidj.* — cuite, طغله - طوغله *thoughla*, t.

Briquet, s. m., چاقمق *tchiāqmaq.* — Battre le briquet, اتش چاقمق *âtech tchiāqmaq*, t.

Briqueterie, s. f., طغله کارخاندسی *thoughla kiārkhānèci*, t.

Briquetier, s. m., طغله جی *thoughladjï*, t.

Bris, s. m., قرلمه *qyrylma*, قرمه *qyrma*, t.

Brisans, s. m. pl., شاب *châb.* — Brisant, vague qui se brise contre la côte, دالغه *dālgha*, t.

Brise, s. f., petit vent frais, روزگارجق سرین *rouzgüiārdjiq, serïn rouzguiār.* — Brise du soir, qui se fait régulièrement sentir dans l'archipel, et particulièrement dans le golfe de Smyrne, انباد *embād.* — Jolie brise, سرین روزگار *serïn rouzguiār*, باد عاصف *bādi 'ācyf*, p.-a.

Brise-Cou, s. m., اوچرم *outchouroum*, t.

Brise-Raison, s. m., دلی *dèli*, t.

Brisées, s. f. pl., t. de chasse, اثر ایز *isr, ïz.* — Suivre les brisées de quelqu'un, ایزلمک *izlèmek*, تقلید ا *taqlïd it.* — Aller sur les brisées de quelqu'un, بر کمسنیه رقیب او *bir kïmsëïè raqïb ol.*

Brisement, s. m., des vagues, طلغه چاتلمدسی *dhalgha tchātlamaci*, t.

Briser, v. a., rompre, mettre en pièces, قرمق *qyrmaq*, کسرا *kesr it*, پارهلمق صمق - صیمق *symaq*, پارهلامق *pāralamaq*, پاره پاره ا *pāra parā it.* — En parlant des flots, چاتلمق *tchātlamaq*, t.

Briser les reins, fatiguer, پک یورلتمق *pek ïouroultmaq.* — Briser le cœur, خاطری شکست ا *khāthyri chikest it.* — Briser la paille, صمانی اوتمق *samāni ouſātmaq.* — Brisons là, بتوره لم *biturèlum.* — Briser ses fers, s'affranchir de la tyrannie, زنجیرلرینی قرمق ظلمدن خلاص بولمق *zendjïrlèrïni qyrmaq*

zoulmden khalās boulmaq. — Briser les chaînes de quelqu'un, le dégager, تخلیهٔ سبیل ا *takhlīèi sebīl it*. — Se Briser, v. réfl., se casser, être mis en pièces, قرلمق *qyrylmaq*, پاره‌لنمق منکسر *pāralanmaq*, *munkecir ol*. — Se Briser ou Briser, v. n. (contre la côte), قیا اوزرینه دوشمک *qaiā uzèrinè duchmek*, t.

Brisoir, s. m., instrument à briser le chanvre, la paille, کتن دوکه‌جک طوقمق *kèten deukèdjek thoqmaq*, t.

Brisure, s. f., partie brisée, قرقلق *qyrīqlyq*, t.

Broc, s. m., دستی *testi*, کلندر *kilinder*, t. — De bric et de broc, اوتەدن بروەن *eutèden bèruden*.

Brocanter, v. a., بدللشمک *bèdelleehmek*, t.; دکش-مبادله ا *dèich, mubādèlè it*, تحفجیلك ا *tohafdjilik it*.

Brocanteur, s. m., مطره‌باز *mathrabāz*, دکشیجی *deïchidji*, ساتیجی *sātīdji*, t.

Brocard, s. m., raillerie piquante, کسندی *kècindi*, t.

Brocarder, v. a., railler, کسندیه آلمق *kècindiè ālmaq*, t.

Brocart, s. m., étoffe de soie, d'or ou d'argent, دیبا *dībā*. — d'or, سراسر *serācer*, p. — d'argent, کومشلو دیبا *gumuchlu dibā*, t.

Brochage, s. m., دیبا ایشلنمه‌سی *dībā ichlenmèci*, t.

Broche, s. f., شیش *chīch*. — pour le rôti, کباب شیشی *kebāb chīchi*, t. — Mettre à la —, شیشه صپلامق *chīchè saplāmaq*. — Tourner la —, کبابی چویرمک *kèbābi tchèvīrmek*.

Brochée, s. f., برشیش طولوسی *bir chīch dholouçou*, t.

Brocher, v. a., tisser, اورمک *eurmek*, طوقومق *dhoqoumaq*. — Écrire, composer à la hâte, عجله ایله تصنیف ا *'adjèlè ilè tasnif it*. — Couvrir un livre de papier, بر کتابك جزلرینی دیکمک *bir kitābuñ djuzlèrīni dikmek*, کاغدله قاپلمق *kiāghidlè qāplamaq*, t.

Brochès, s. f. pl., défenses du sanglier, یبان طوکزك آزو دیشلری *ïabān dhonouzuñ āzou dīchlèri*, t.

Brochet, s. m., poisson, طورنه بالغی *thourna bālyghy*, t.

Brochette, s. f., شیشجغز *chīch-djaghaz*, t.

Brocheur, euse, s., de livres, کتاب جزلری باغلیجی *kitāb djuzlèri bāghlaïdji*, t.

Brochure, s. f., action de brocher. Voy. Brochage.

Brochure, livre broché, فقط جزلری دیکلمش کتاب *faqath djuzlèri dīkilmich kitāb*. — Petit ouvrage, کتابجك *kitābdjik*, t.

Brocoli, s. m., قره لحنه *qara lahana*, t.; زنبوط *zenbouth*, a.

Brodequin, s. m., لاپچین *lāptchīn*, t.

Brodé, adj., نقشلو *naqychlu*, اشلنمش *ichlenmich*, اشلمه *ichlèmè*, t.

Broder, v. a., نقشلمق *naqich-lamaq*, نقش ايشلمك *naqch ichlèmek*, a.-t.; كركف ايشلمك *kerguief ichlèmek*, t.

Broderie, s. f., ouvrage de celui qui brode, نقش *naqch*, a.; كركف ايشی *kerguief ichi*, t. — d'or, زردوزلق *zerdouzi*, p.; زردوزلق *zerdouzlyq*, p.-t. — Ornement, زينت *zînet*, a.

Brodeur, se, s., نقش ايشليجی *naqch ichlèïdji*, نقشجی *naqichdji*, t.-a.; كركف ايشليان *kerguief ichlèïen*, t. — en or, زردوز *zerdouz*, p.

Broiement, s. m., دوكمه *deugmè*, ازلش *ezilich*, t.

Bromélie, s. f. Voy. Ananas.

Bromos ou Bromot, s. m., plante vulnéraire détersive, يبان يولافی *ïabān ïolāfi*, t.; دوسر *davser*, a.

Bronchade, s. f., faux pas d'un cheval, سورچمه *surtchmè*, دوشش *duchuch*, t.

Bronchement, s. m., سورچمكلك *surtchmeklik*, t.

Broncher, v. n., سرچمك *surtchmek*, سورچتورمك *surtchturmek* ou سورچرمك *surtchurmek*. — Au fig., faillir, ياكلمق *ïāñilmaq*, t.; خطا ايت *khathā ït*, a.-t.

Bronches, s. f. pl., vaisseaux du poumon qui reçoivent l'air, آق جكر طمرلری *āq djiguer dhamarlari*, t.; مجاری الرّيّة *medjāri urrïat*, a.

Bronchial, e, adj., qui appartient aux bronches, مجاری الرّيّة دائر *mèdjāri urrïatè dāïr*, a.-t.

Bronze, s. m., توج پرنج *toudj pirindj*, p.-t.

Bronzer, v. a., توج رنكنمی *toudj renguini vïrmek*, t.

Broquette, s. f., كوچك اكسر *kutchuk ekser*, p.-t.

Brosse, s. f., vergette, كفه *kefè*. — Gros pinceau, بيوك توی قلمی *büük tuï qalemi*, فورچه *fourtchia*, t.

Brosser, v. a., فورچه لمق *fourtchialamaq*, كفه لمك *kièfèlèmek*, t.

Brossier, s. m., فرچه جنمی *fourtchadji*, t.

Brou, s. m., جوزك پشل قبوغی *djèvizuñ ïèchil qaboughy*, t.

Brouet, s. m., تريد *tirït*, t.

Brouette, s. f., ال عربه سی *el 'arabaci*, t.

Brouetter, v. a., ال عربه سيله كوتورمك *el 'arabacïla gueuturmek*, t.

Brouhaha, s. m., كورلتی *gueurultu*, t.; دمدمه *demdèmè*, p.

Brouillamini, s. m. Voy. Embrouillamini.

Brouillard, s. m., vapeur, طومان *dhoumān*. — Temps de brouillard, طومانلو وصوغوق هوا *dhoumānlu vè soghouq havā*. — Livre de commerce, مسوّده *mucevvèdè*. — Papier brouillard, adj., چرچوه كاغدی *tchertchivè kiāghydi*, t.

Brouillasser, v. imp. Voyez Bruiner.

Brouiller, v. a., mêler, mettre pêle-mêle, قارشترمق *qārichturmaq*,

قارمه قارشق ا *qārma qārichyq it.* — des personnes, بوزوشترمق *bozouchturmaq.* — un liquide, le rendre trouble, بولاندرمق *boulāndurmaq.* — Se Brouiller, v. réfl., بوزوشمق *bozouchmaq*, t.

Brouillerie, s. f., بوزوشقلق *bozouchiqlyq*, بوزش *bozich*, t.; نزاع *nizā'*, شقاق *chiqāq*, a.

Brouillon, s. m., qui jette la dissension, قارشتريجى *qārichturidji*, نزاعجى *nizā'dji*, a.-t. — Ce qu'on écrit avant de le mettre au net, قرالمه *qaralama*, تسويد *tasvīd*, مسوّدة *mucevvèdet*, a.

Brouir, v. a., قراغودنصكره كنش حرارتندن يانمق *qyrāghouden sonra gunech harārètinden ïānmaq*, كونش چالمق *gunèch tchālmaq*, t.

Brouissure, s. f., قراغو زيانى *qyrāghou zïāni*, t.

Broussailles, s. f. pl., چالى *tchāli*, چالى چرپى *tchāli tchirpi*, t.

Brousse, ville de Bythynie, بروسه *brouça.*

Brouter, v. a., اوتلمق *otlamaq*, t.

Broutilles, s. f. pl., menues branches, اغاج دالجغزلرى *aghādj dāldjaghazlari.* — Bagatelles, جزئيات *djuzüāt.* — Vieilleries, اسكى بسكى *eski bouski*, t.; خرت مرت *khourt mourt*, t.

Broyement, s. m., ازبش *ezích*, ازلش *ezilich*, ازلمه *ézilmè*, t.

Broyer, v. a., ازمك *ezmek*, سحق ا *sahq it*, a.-t.

Broyeur, s. m., سحق ايدبجى *sahq idídji*, سحّاق *sahhaq*, a.

Broyon, s. m., بويالرى ازه جك طاش *boyālari ezèdjek thāch*, t.

Bru, s. f., كلين *guèlín*, t.

Bruant, s. m., صارى قوشى *sāry qouchi*, صارى اسمه *sāry asma*, t.

Brugnon, s. m., بر صوى قتى شفتالو *bir soï qaty cheftālou*, t.

Bruine, s. f., قراغو *qyrāghou*, t.

Bruiné, e, adj., gâté par la bruine, قراغو يمش *qyrāghou ïèmich*, t.

Bruiner, v. imp., قراغو - پوص ياغمق *qyrāghou, pous ïāghmaq*, قراغودوشمك *qyrāghou duchmek*, t.

Bruir, v. n., همنكامه - شماته ا *henguiāmè, chamāta it*, p.-t.

Bruissement, s. m., شماته *chamāta*, t.-p.; ولوله *velvèlè*, a.

Bruit, s. m., son, شماته *chamāta*, كوتردى *keuturdi.* — Assemblage de sons confus, كورلتى *gurultu.* — Faire du bruit, پاتردى ا *pātyrdi it*, شماته ا *chamāta it.* — Bruit des pieds de personnes qui sautent, courent, اياق پاتردى سى *aïāq pātyrdici.* — Nouvelle, خبر *khaber.* — qui court, سس سوز *ses, seuz*, حوادث *havādis.* — Le bruit s'est répandu que, سس چيقديكه *ses tchyqtíki.* — Murmure, سزلتى *sizilty.* — Renommée, شهرت *cheuhret*, a.

Bruit, éclat que font certaines choses dans le monde, پاتلاق *pātlāq*, پاتلمه *pātlama*, ولوله *velvèlè*. — Exciter du bruit, du tumulte, ولوله براقمق *velvèlè brāqmaq*. — Bruit des coups de fusils, ولولهٔ تفنك *velvèlèï tufenk*. — Bruit, querelle, trouble, غوغا *gavghā*. — A grand bruit, avec ostentation, طنطنه ایله *thanthana ilè*, a.-t. — A petit bruit, یاواش یاواش *ïāvāch ïāvāch*, t.; مخفیجه *makhfidjè*, a.-t.

Brulant, e, adj., ینار *ïanār*, یاقیجی حرارتلو *ïāqydji harāretlu*.

Brulé, s. m., consumé, یانمش *ïānmich*, t.; محروق *mahrouq*, a. — Odeur d'un corps qui brûle, یانق قوقوسی *ïānyq qoqouçou*, t.

Brulé, adj., trop cuit, چوق پیشمش *tchoq pïchmich*, t.

Bruler, v. a., consumer par le feu, یاقمق - یقمق *ïāqmaq*, احراق ایتشه یاقمق *ihrāq it ātèchè ïāqmaq*, a.-t. — Faire du feu de..., آتش یاقمق *ātech ïāqmaq*, t.

Bruler, v. n., être consumé par le feu, یانمق *ïānmaq*. — Être très-chaud, پك اسجاق اول *pek issidjāq ol*, آتش کبی یانمق *ātech gui-bi ïānmaq*. — Brûler d'amour, عشقله یانمق *'ychqilè ïānmaq*. — Brûler du désir, پك ارزو ایتمك *pek arzou it*, اشتیاق ایتمك *ichtïāq it*, a.-t.

Bruler, v. a., appliquer le feu sur une partie malade du corps pour la guérir, یاقمق *ïāqmaq*. — Cautériser, داغ یاقمق *dāgh ïāqmaq*, کی اتمك *kèï etmek*, a.-t. — Se Brûler, v. réfl., یانمق *ïānmaq*. — Je me suis brûlé la main, المی یاندم *elimi ïāndum*. — Brûler le café, قهوه قاورمق *qahvè qāvourmaq*.

Brulot, s. m., حرّاقه *harrāqa*, a.; آتش کمیسی *ātech guèmïci*, t.

Brulure, s. f., یانقلق *ïāniqlyq*, t.; اثر حرق *èceri harq*, a.

Brumal, e, adj., قیشلق *qychlyq*, قیشه منصوب *qichè mensoub*, t.-a.; شتوی *chetvi*, a.

Brume, s. f., بلوت *boulout*, t.

Brumeux, se, adj., طومانلو *dhoumānlu*, بلوتلو *bouloutlu*, t.

Brun, e, adj., اسمر *esmer*, چرده *tcherdè*, قرمترق *qaramtraq*, بغدای اکلو *boghdāï eñlu*, t.

Brunatre, adj., اسمرجه *esmerdjè*, a.-t.

Brune, s. f., chute du jour, یاتسی زمانی *ïātci zèmāni*, t.-a.

Brunelle, s. f., plante vulnéraire, نوریة *nourïet*, a.

Brunet, te, adj., diminutif de brun, اسمر کیسنه *esmer kimesnè*, a.-t.

Bruni, s. m., t. d'orfévrerie, partie polie, جلالو *djilālu*, t.

Brunir, v. a., devenir brun, اسمر او *esmer ol*. Voy. Polir.

Brunissage, s. m., جلاله *djilālama*, t.

Brunisseur, se, s., جلاجی *djilādji*, t.

Brunissoir, s. m., مصقله *masqala*, a.

Brusque, adj. com., تیز مزاجلو *tiz mizādjlu*, p.-a.-t.; سرت *sert*, t.; صرب *sarp*, عجول *'adjoul*, a.

Brusquement, adv., سرتلکله *sertliguilè*, عنف ایله *'unf ilè*, a.-t.

Brusquer, v. a., offenser par des paroles dures, سرت سویلمک *sert seuïlèmek*. — une affaire, la terminer vite, برایشی عجله ایله بترمک *bir ichi' adjèlè ilè biturmek*, t.

Brusquerie, s. f., سرتلک *sertlik*, t.; عنف *'unf*, a.

Brut, adj., qui n'est pas raffiné, خام *khām*. — Qui n'est pas poli, جلاسز *djilāsyz*. — Qui n'est pas net, تمیز اولمیان *tèmīz olmaïān*, t.; غلیظ *ghalīz*, a.

Brutal, e, adj., grossier, خویرات *khoïrāt*, t.; قبا *qabā*. — Emporté, دارغون *dārghoun*, t.

Brutalement, adv., خویراتلغله *khoïrātlyghilè*, t.; حیوانجه *haïvāndjè*, حیوان کبی *haïvān guibi*, a.-t.

Brutaliser, v. a., خویراتلق ا *khoïrātlyq it*, سوکمک *seuïmek*, t.

Brutalité, s. f., خویراتلق *khoïrātlyq*, t.; حیوانلق *haïvānlyq*, a.-t.

Brute, s. f., animal, حیوان *haïvān*, بهیمه *bèhīmè*, pl. بهایم *bèhāïm*, حیوان غیر ناطق *haïvāni ghaïr nāthyq*. — Personne sans esprit ni jugement, بوداله *boudāla*, t.; عقلسز کمسنه *'aqylsyz kimesnè*, a.-t.

Bruxelles, capitale des Pays-Bas, بروکسلا - بروقسلا *brouqsèlā*.

Bruyamment, adv., شماته ایله *chamāta ilè*, t.

Bruyant, e, adj., شماتهلو *chamātalu*, گورلدیجی *gueuruldaïdji*, t.

Bruyère, s. f., سپرکه اوتی *supurguè oti*, t.

Buanderie, s. f., چماشیر ییقه‌جق یر *tchamāchir ïaïqadjaq ïer*, t.

Buandier, s. m., چماشیرجی *tchamāchírdji*, چرپیجی *tchirpídji*, t.

Bube, s. f., élevure sur la peau, قبارجق *qabārdjyq*, t.

Bubon, s. m., pestilentiel, حمرت *humret*, خیارجق *khíārdjyq*, یمرو *ïomrou*, t.

Buccin, s. m., بوینوز شکلنده اولان صدف *boïnouz cheklindè olān sadef*, t.

Buche, s. f., gros morceau de bois, ایری اودون پارچه‌سی *iri odoun pārtchaci*, کوتک *keutuk*. — Familier, homme stupide, ایله *eblèh*, شاشقن *chāchqyn*, t.

Bucher, s. m., اودونلق *odounlouq*. — Pile de bois, اودون ییغنی *odoun ïighini*, t.

Bucheron, s. m., اودونجی *odoundji*, اودون کسیجی *odoun kècídji*, t.

Buchette, s. f., menu bois, انجه اودون پارچه‌سی *indjè odoun pārtchaci*, هیزم *hīzum*, p.

Bude, ville de Hongrie, بدون *boudun*.

Budget, s. m., دولتک سنوی ایراد و مصرف حسابی - دفتری

devlètuñ sènèvi ïrād u masraf hiçābi, deftèri, a.-t.

Buffet, s. m., سفره طاقمی دولابی *sofra thāqymi dolābi,* t.

Buffle, s. m., quadrupède, صو صغری *sou syghiri,* مانده - ماندا *mānda,* قره مانده *qara mānda,* t.; جاموس *djāmous,* a.

Buffle, s. m. (cuir), مانده دریسی *māndā dèríci,* t.

Buffletin, s. m., jeune buffle, صو صغری یاوریسی *sou syghyrí ïāvríci,* t.

Buglose, s. f., صغر دلی *syghyr dili,* t.; لسان الثور *liçān us-sor,* a.

Bugrane ou Arrête-Boeuf, s. f., plante, دلبوران اوتی *dilbourān oty,* t.; عجرم *'adjrum,* a.

Buis, s. m., چمشیر *tchimchír,* t.

Buisson, s. m., چالی *tchāli,* چالیلق *tchālilyq,* t.

Bukharest, ville de Valachie, بوکرش - بکرش *boukrech.*

Bukharie, contrée d'Asie, بخارا *boukhārā.*

Bulbe, s. f., چچک صوغانی *tchitchek soghāni.* Voy. Oignon.

Bulbeux, se, adj., صوغان کوکلی *soghān keuklu,* t.

Bulgare, s., habitant de la Bulgarie, بلغار *bulghār,* t.

Bulgarie, s. f., province de Turquie, بلغار *bulghār,* بلغار مملکتی *bulghār memlèkèti,* t.

Bulle, s. f., d'eau, صو قبارجغی *sou qabārdjyghy,* قبالق *qabālaq.* — Bulle d'or, پافته *pāftè,* t.

Bulletin, s. m., nouvelle, état de la situation journalière, حوادث نامه *havādis nāmè,* اخبار یومیّه *akhbāri ïevmïè,* a.-p. — Petit billet, تذکره *tezkèrè,* a.

Buphthalmum ou Oeil-de-Boeuf, s. m., plante, صغر کوزی *syghyr gueuzi,* t.; عین البقر *'aïn ul-baqar,* a.

Buplèvrum ou Oreille-de-Lièvre, s. m., plante, خیر الله *khaïr oullah,* اذان الارنب *ezān ul-erneb,* a.

Bupreste, s. f., insecte, چایرده اولان اوزون باجقلو بر زهرلو سکك *tchāïrda olān ouzoun bādjaqlu bir zèhirlu siñek,* t.; خنفس *khanfas,* pl. a. خنافس *khounāfis.*

Buraliste, s. m., یازیجی *ïāzídji,* t.

Burat, s. m., bure grossière, قبا - عبا قسمی *qabā, 'abā qysmi,* a.-t.

Bure, s. f., عبا *'abā,* a.

Bureau, s. m., cabinet où l'on travaille, یازو اوطه‌سی *ïāzou odhaci,* t.

Bureau d'administration, قلم *qalem,* pl. a. اقلام *aqlām.* — de la chancellerie d'état à Constantinople, بکلك قلمی *bèïlik qalèmi,* a.-t. — Table à écrire, چکمجه سفره *tchekmèdjè sofra,* اقچه تخته‌سی *aqtchè takhtaci,* t.

Burette, s. f., ابریجق *ibrídjyq,* t.

Burin, s. m., دمر قلم *dèmir qalem,* t.-a.; منقاش *minqāch,* a.

Buriner, v. a., اوبمق *oïmaq*, دمر قلم ایله یونمق *dèmir qalem ilè ïonmaq*, t.

Burlesque, adj., خوراتهجی *khorātadji*, شقاجی *chaqādji*, خوراتهلو *khorātalu*, کولجك *gulèdjek*, t.

Burlesquement, adv., شقا ایله *chaqā ilè*, t.

Busc, s. m., سینه بندی *sïnè bendi*, p.

Buse, s. f., espèce d'oiseau de proie, غم خورك *gham khorek*, t. — Au figuré, sot, ignorant, بودالہ *boudāla*, t.; جاهل *djāhil*, a.

Busquer, v. a., mettre un busc, سینه بندی قومق *sïnè bendi qomaq*, t.

Busserole, Bousserole, s. f., arbrisseau, بر نوع قوجه یمشی *bir nev'i qodja ïèmichi aghādji*, t.; عنب الدّبّ *'aneb ud-debb*, a.

Buste, s. m., انسانك یارم بویلو اولان مجسّم صورتی *insānuñ ïārim boïlu olān mudjessim sourèti*, a.-t.

But, s. m., point où l'on vise, اوق نشانی *oq nichāni*, t.-p.; نشان *nichān*, p.; آماج *āmādj*, هدف *hedef*. — Frapper au but, le toucher, نشانه اورمق *nichānè ourmaq*, a. — Intention, نیّت *nïyet*, مرام *mèrām*, مقصود *maqsoud*, a. — Atteindre son but, مرامنه واصل او *merāminè vācil ol*, مرادنه نائل او *murādinè nāïl ol*. — De but en blanc, inconsidérément, دوشونمکسزین *duchunmeksizïn*, t.

Buter, v. n., نشانه آتمق - اورمق *nichānè âtmaq, ourmaq*. Voy. Broncher.

Se Buter à..., v. réfl., se déterminer, کوکلی صاپلتمق *gueuñuli sāplatmaq*. — Être contraires, opposés l'un à l'autre, بربرینه مخالف *birbirinè moukhālif ol*. — Tendre vers, قصد ا *qasd it*, a.-t.

Butin, s. m., یغما *ïaghmā*, دویم *doïoum*, t.; شکار *chikiār*, p.; دیوملق *doïoumlyq*, اقترمه *aqtarma*. — légal, غنیمت *ghanïmet*, a.; غنیمت مالی *ghanïmet māli*, a.-t.

Butiner, v. n., یغمالمق *ïaghmālamaq*, یغما ا *ïaghmā it*, t.

Butireux, se, adj., de la nature du beurre, یاغلو *ïāghlu*, t.

Butor, s. m., oiseau de marais, باتقچیل *bātaqtchïl*, بالقچل *bālyqtchil*, t.; ماهی خور *māhi khor*, p. — Au fig., stupide, lourdaud, ابلہ *eblèh*, شاشقون *chāchqun*, اوغوز *oghouz*, t.

Butte, s. f., petite élévation, دپه *tepè*. — Être en butte à..., exposé à..., نشانه او *nichānè ol*, مظهر او *mazher ol*. — En butte à l'inimitié, مظهر عداوت *mazheri 'adāvet*. — Se mettre en butte à, موجب او *moudjib ol*, a.-t.

Buvable, adj., ایچلور *itchilur*, ایچجك *itchèdjek*, t.

Buveur, se, s., simplement celui ou celle qui boit, ایچیجی *itchîdji*. — de vin ou liqueurs fortes, ایچقیجی *itchqydji*, t.; باده نوش *bādè nouch*, p.; عشرت اربابی *'ichret erbābi*, a. — Ivrogne, بکری *bekri*, t.

Buvotter, v. n. fam., صوره صوره ایچمك *sora sora itchmek*, یوتم یوتم ایچمك *ïoutoum ïoutoum itchmek*, t.

C

C, s. m., troisième lettre de l'alphabet, حروف هجائنك اوچنجی حرفی *houroufi hèdjènuñ utchundju harfi*, a.-t.

Ça, interjection pour commander ou encourager, هایدی *hāïdè*. — Çà, or çà, maintenant, à présent, امدی *imdi*, دی امدی *di imdi*, t.

Ça, adv., بونك *bounda*, بوراده *bourāda*, شوراده *chourāda*. — Çà, allons, گیدلم *guidèlum*, هایدی *hāïdè*, t.; یا الله *ïāllah*, a.

Ça et là, اوتده بروده *eutèdè berudè*, شورایه بورایه *chourāïa bourāïa*. — Par deçà, اوته طرفدن *eutè tharaftan*. — Courir çà et là, اورایه بورایه سكرتمك *orāïa bourāïa sèguirtmek*, t.

Ça, pron. pop. fam., cela, cette chose là, بو نسنه *bou nesnè*, بو شئ *bou cheïi*, بو *bou*, t.

Ça (De-), en deçà, prép., de ce côté-ci, بروده *berudè*, بو طرفدن *bou tharafta*, t.; برو طرفدن *beru tharafta*. — En-deçà de la montagne, طاغنك برو طرفنده *dhāguñ beru tharafında*. — Qui çà? qui est-ce? کیمدر *kîmdur*, کیمدر بو *kîmdur bou*, کیمدر او *kîmdur o*.

Cabale, s. f., art prétendu du commerce avec les esprits, علم روحانی *'ylmi rouhāni*, a.-t.; سحر بازلق *syhyrbāzlyq*, a.-p.-t. — Complot, intrigue, machination, یارامزلقلر برلشمه *ïārāmazlyqlar birlechmè*, حیله بازلق *hylèbāzlyq*, a.-p.-t.; دسیس *dècís*, pl. دسایس *dèçāïs*, a.; کزلو اتفاق *guizlu ittifāq*, a.-t.

Cabaler, v. n., حیله بازلق ایت *hilèbāzlyq it*, a.-p.-t.; برلشك ایت *birlik it*, یارامزلقلر اوغراشمق *ïārāmazlyqlar oghrāchmaq*, کزلو اتفاق ایت *guizlu ittifāq it*, a.-t.

Cabaleur, s. m., intrigant, یارامزلقلر چالیجی *ïarāmazlyqlatchālîdji*, t.; حیله باز *hîlè bāz*, a.-p.; محرّك *mouharrik*, a.

CABANE, s. f., قالبه *qāliba*, vulg. كلبه *kulbè*, اوبه *oba*, صلاش *salāch*, ايزبه *izbè*. — Fête des cabanes pour les juifs, عيد المظلّة *'yd el-mezellet*, a.

CABARET, s. m., lieu où se vend le vin, ميخانه *meïkhānè*, p.-t. — Gargote, آشخانه *âchkhānè*. — Plateau, طبله *thabla*, دپسی *tepsi*. — Plante, چوبان اساروں *açāroun*, دودکی *tchobān dudugui*, t.

CABARETIER, s. m., ميخانه‌جی *meïkhānèdji*, p.-t. — Gargotier, آشجی *âchdji*, t.

CABAS, s. m., كوفه *kioufè*, t.

CABESTAN, s. m., بوجورغات *boudjourghāt*, حلات چقرغی *halāt tchiqryghy*. — Virer le —, حلات چقرغنی چويرمك *halāt tchiqryghyni tchèvïrmek*, t.

CABILLAUD OU CABLIAU, s. m., morue fraîche, تازه باقله *tāzè bāqlè*, باقله بالغی *bāqla bālyghy*, t.

CABILLE OU CABILE, s. f., tribu des Arabes, قبيلة *qabïlet*, pl. قبايل *qabāïl*, a.

CABINET, s. m., petite chambre, ايچ اوطه *itch odha*. — de travail et d'étude, يازو اوطه‌سی *īāzou odhaci*, t.; خلوت اوطه‌سی *khalvet odhaci*, a.-p. — Lieu où l'on conserve des objets précieux, خزنه *khaznè*, corruption de خزينه *khazïnè*; خزينه اوطه‌سی *khazïnè odhaci*, اشيای عجيبة الصناعتی مشتمل خزينه *echiāï 'adjibet us-sanā'ati muchtèmil khazïnè*. — des médailles, قديم الزّمان سكه‌لرينك خزينه اوطه‌سی *qadïmuzzèmān sikkèlèrïnuñ khazïnè odhaci*. — Conseil intime d'une cour, خاصّه ديوانی *khāssa divāni*, مشورت ملكيه *mechvèrèti milkïïè*, a.; ديوان پادشاهی *dïvāni pādichāhi*. — Secrets d'une cour, اسرار دولت *esrāri devlet*. — Courrier de —, دولت اولاغی - قربری *devlet oulāghy, qourièri*. — Tonnelle, berceau couvert de verdure, باغچه كولكه‌لكی *bāgtchè gueulguièligui*. — Lieux d'aisance, ادبخانه *edeb khānè*, a.-p.

CABLE, s. m., پالامار *pālāmār*, غومنه - غمنه *ghomèna*. — Filer le —, غومنه‌يی صاليويرمك *ghomènaï sālyvïrmek*, t.

CABLER, v. a., faire des câbles, پالامار ايشلمك - اورمك *pālāmār ichlèmek, eurmek*, t.

CABOCHE, s. f. fam., tête, كلّه *kellè*. — Grosse —, ايری كلّه *iri kellè*. — Petit clou à grosse tête, ايری باشلو اكسر *iri bāchlu ekser*, t.

CABOCHON, s. m., pierre précieuse qui n'est pas travaillée, ايشلنمامش جوهر طاشی *ichlenmèmich djevher thāchi*, خام طاش *khām thāch*, t.

CABOTAGE, s. m., navigation le long des côtes, كميلك قيلری طولاشمقلغی *guèminuñ qyïlèri dholāchmaqlyghy*. — Première partie de la science du pilotage, قولاغوز علمك

ابتداسی *qoulāghouz 'ylminuñ ibtidācy*, t.

Caboter, v. n., كمى ايله ساحلدن طولاشمق *guèmi ilè sāhylden sāhylè dholāchmaq*, كمى ايله اسكله دن اسكله يه امتعه كتورمك *guèmi ilè iskèlèden iskèlèyè emti'a guèturmek*, كمى قيلرى صيبروب كتمك *guèmi qyylèri sūirup guitmek*, t.

Caboteur, s. m., كمى كراجيسى *guèmi kirādjīci*, t.

Cabotier, s. m., navire, ساحلدن ساحله امتعه كتورن كيراجى - كميسى *sāhylden sāhylè emti'a guèturen kīrādji, guèmīci*, t.

Caboul, ville de l'Indostan, كابل *kiāboul*.

Cabrer (Se), v. r., se dresser sur les pieds de derrière, se dit particulièrement des chevaux, شاخ قالقمق *chākh qālqmaq*, شاخلنمق *chākhlanmaq*. — S'emporter, پك طارلمق *pek dhārylmaq*, t.; تهوّره كلمك *tehāvvurè guelmek*, a.-t.

Cabri ou Cabril, s. m., jeune chevreau, اوغلاق كچى ياوريسى *oghlāq, ketchi īāvryсy*, t.

Cabriole, s. f., پرتاو *pertāv*, t.

Cabrioler, v. n., قالغمق پرتاوا *qālghymaq*, t.; *pertāv it*, p.-t.

Cabriolet, s. m., ايكى تكرلكلو عربه *iki tekerleklu 'araba*, t.

Cabrioleur, s. m., پرتاو ايديجى *pertāv idīdji*, t.

Caca, s. m. pop., excrément d'enfant, اوغلانجق بوقى *oghlāndjyq boqy*, t.; قاقا *qaqā*, a.

Cacade, s. f., décharge du ventre, سچمه *sytchma*. — Au fig., entreprise folle, تدبيرسز عملى *tedbīrsyz 'amèli*, ايولسزلق *ïolsyzlyq*, t.

Cacalia, s. f., plante, قاقلى *qāqyli*, a.; مسك اوتى *misk oty*, دوه اوتى *dèvè oty*, t.

Cacao, s. m., هند بادمى *hind bādèmi*, چوقولاته بادميسى *tchoqolāta bādèmīci*, t.

Cachalot ou Cachelot, s. m., espèce de poisson, عروسة البحر *'aroucet ul-bahr*, a.

Cache, s. f. fam. V. Cachette.

Caché, e, adj., كزلو صقلو *guizlu, saqlu*, كزلنمش *guizlenmich*, t.; مخفى *makhfi*, a. — Rien ne lui est caché, اكا كزلو نسنه يوقدر *anā guizlu nesnè īoqtur*.

Cache-Cache, s. m., بر جنس چوجق اويونى *bir djins tchodjouq oïouni*, t.

Cachectique, adj. com., سوء قنيه علتنه مبتلا *souï qanïè 'yllètinè mubtelā*, a.-t.

Cachemire, s. m., la ville ou le pays même, كشمير *kechmīr*. — Espèce de châle des environs de la ville de ce nom, شال كشمير *chāl, chāli kechmīr*, شال لاهور *lāhor chāli* ou شال لاهورى *chāli lāhori*, a.-t. Voy. شال dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

Cacher, v. a., كزلمك صقلمق *guizlèmek, saqlamaq*, t. — Ne pas

laisser voir, كوسترمه‌مك *gueustermèmek*, t.; كتم ا *ketm it*, سترا *setr it*, اخفا ا *ikhfā it*, a. — Cacher un secret, سرّ صقلمق *sirr saqlamaq*. — Couvrir, اورتمك *eurtmek*, t.

Se Cacher, v. réfl., كزلنمك *guizlenmek*, صقلنمق *saqlanmaq*, مستور - مخفی اول *mestour, makhfi ol*, a.-t.; سكمك *sinmek*. — Ne pas se laisser voir, كورنمك *gueurunmèmek*, t.

Cachet, s. m., pour cacheter et empreinte, مهر *muhur*, p.-t.; خاتم *khātem*, a. — L'empreinte même du cachet, مهرك نقشی *muhuruñ naqchi*, a.-t.

Cacheter, v. a., مهرلمك *muhurlèmek*, مهر اورمق *muhur ourmaq*, p.-t.; تمهير ا *temhir it*, a.-t.

Cachette, s. f., lieu propre à se cacher, كزلو يير *guizlu ïer*, كزلنجك *guizlènèdjek ïer*, t. — En cachette, كزلوجه *guizludjè*, t.; مخفيجه *makhfidjè*, خفية *khoufiïèten*. — En cachette de moi, بندن كزلو *benden guizlu*. — Faire une chose en cachette, بر ايشی خفية ايشلمك *bir ichi khafièten ichlèmek*.

Cachexie, s. f., dépravation des humeurs, سوء الاخلاط *souïl-ākhlāth*, سوء القنية *souïl-qanïè*, a.

Cachot, s. m., زندان *zindān*, p.; كزلو زندان *guizlu zindān*, قانلو قويی *qānlu qouïi*, بودرم *boudroum*, t. — Mettre au —, بودرمه وضع ا *boudroumè vaz' it*, t.

Cachotterie, s. f., كزلو حركت *guizlu hareket*, a.-t.

Cacis, s. m., بر جنس قره فرنك اوزمسی *bir djins qara frenk uzumu*, t.

Cacocholie, s. f., dépravation de la bile, صفرا بوزلمسی - انقلابی *safrā bozoulmaci, inqylābi*, انقلاب الصفرا *inqylāb us-safrā*, a.

Cacochyme, adj. com., ضعيف المزاج ردئ *zaïf ul-mīzādj*, a.; الكيموس *redii ul-kímous*, a.

Cacochymie, s. f., اخلاط فاسدلرك كثرتی *ākhlāthy fācidènuñ kesrèty*, a.-t.; ردائت الاخلاط *redā'et ul-ākhlāth*, ردائت الكيموس *redā'et ul-kimous*, a.

Cacophonie, s. f., اهنكسزلك *āhenksyzlyq*, p.-t.; سسسك اويغونسزلغی *seçuñ ouïghounsyzligui*, سسك بدلكی *seçuñ bedligui*, t.

Cadastre, s. m., كافهٔ املاك مملكتك حسابی - تعدادی *kiāfèï emlāki memlèkètuñ hiçābi, te'adādi*, a.-t.

Cadavéreux, se, adj., لاشلو *lāchlu*, t.; جيفه‌لو *djïfèlu*, a.-t.; اولويه بكزر *euluïè beñzer*, t.; جيفی *djïfii*, a.

Cadavre, s. m., لاش *lāch*, لش *lech*, t.; جيفة *djïfet*, ميت *meït*, a.

Cade, s. m., grand genévrier, بر جنس بيوك اردج اغاجی *bir djins büük erdedj aghādji*, a.-t.

Cadeau, s. m., هديّه *hèdïïè*, pl. هدايا *hedāïā*, a.; ارمغان *ermaghān*,

بخشیش *bakhchîch*, برکزار *berguzār*, p.

Cadenas, s. m., اصمه کلید *asma kilîd*, کلید *kilîd*. — Cadenas à lettre, حرفلو کلید *harflu kilîd*, a.-t.

Cadenasser, v. a., کلیدلمك *kîlîdlèmek*, t.; تقفیل ا *taqfîl it*, اصمه کلیدیله کلیدلمك *âsma kilîdilè kilîdlèmek*, t.

Cadence, s. f., terminaison d'une phrase harmonique, آهنك *âhenk*. — Mesure qui règle le mouvement de la danse, اصول *ouçoul*. — Mesure des vers, وزن *vezn*, pl. اوزان *evzān*, a.

Cadencé, adj., آهنکلو *âhenklu*, p.-t.; موزون *mevzoun*, a.

Cadencer, v. a., des phrases, سوزی صره‌لتمق *seuzu syralatmaq*. — des vers, وزن ایله اوقومق *vezn ilè oqoumaq*, a.-t.

Cadène, s. f., chaîne de fer avec laquelle on attache les forçats, فورسه زنجیری *força zendjîri*, t.

Cadenette, s. f., اورلمش صاچ *eurulmuch sātch*, t.

Cadet, te, s., celui ou celle qui est le plus jeune des enfans, اك کوچك اولاد *eñ kutchuk evlād*, اولادك کوچکی *evlādun kutchuguy*. — Frère, کوچك قرداش *kutchuk qardāch*. — Sœur cadette, کوچك قز قرداش *kutchuk qyz qardāch*, t. — Cadet dans l'armée, جنکجی شاکردی *djenkdji chāguirdi*, t.

Cadette, s. f., pierre de taille pour le pavé, ایری قالدرم طاشی *iri qāldurum thāchi*, t.

Cadi, s. m., قاضی *qāzy*, vulg. *qādy*, pl. قضات *qouzāt*, a. — Monsieur le juge, قاضی افندی *qāzy efendi*, قاضی عسکر *qāzi 'asker*. — Grand juge; il n'y en a que deux dans l'empire ottoman : l'un pour la Turquie d'Europe, et l'autre pour celle d'Asie. Voy. le mot قاضی dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

Cadix, ville d'Espagne, قادس *qādis*.

Cadmie, s. f., espèce de suie métallique, قلمیه *qlymîa*, قلیمیا *qylimîā*, a.-p.

Cadogan ou Catogan, s. m., صاچ باغی *sātch bāghy*, t.

Cadole, s. f., بر جنس قپو ماندالی *bir djins qapou māndāli*, t.

Cadran, s. m., solaire, کونش ساعتی *gunech sā'ati*, a.-t.; ساعت شمسیه *sā'ati chemsîè*, ارتفاع تخته‌سی *irtifā' takhtaci*. — de montre, ساعت تخته‌سی *sā'at takhtaci*, a.-t.

Cadre, s. m., bordure de tableau, پرواز *pervāz*, p.; تصویر کناری *tasvîr kènāri*, a.-t. — Châssis, چرچوه *tchertchivè*, t. — Tableau, تصویر *tasvîr*, a.; تصویر تخته‌سی *tasvîr takhtaci*, a.-t.

Cadrer, v. n., اوبغون کلمك *ouïghoun guelmek*, یقشمق *ïaqychmaq*, اویمق *ouïmaq*, t.

Caduc, que, adj., vieux, cassé, قوجامان *qodjāmān*, اختیارلنمش

ykhtiārlanmych, t.; فرتوت *fertout*, a. — De peu de durée, فانی *fāni*, غیر جاویدانی *ghaïr djāvidāni*, بی بقا *bi baqā*, a.-p. — Mal caduc, épilepsie, طوطارق *thouthāryq*, طوطارقلق *thoathāryqlyq*, صرع خستهلغی *sara' khastalyghy*, a.-t.; صرع *sar'*, vulg. *sara'*, a.

Caducité, s. f., état de l'homme caduc, قوجامانلق *qodjāmānlyq*, اختیارلق *ykhtiārlyq*, a.-t.; عجز *'adjz*, هرم *herm*, a.

Cafard, e, adj., مرایی *murāï*, a.; ریاکار *riākiār*, a.-p.

Cafarderie, s. f., مرایلك *murāïlyq*, a.-t.

Cafas ou Caps, s. m., sorte de panier fait en branches de palmier, قفص *qafas*, pl. اقفاص *aqfās*, a.

Caffa, ville de Crimée, كفه *keffè*; l'ancienne Théodosie.

Café, s. m., fève du cafier, قهوه *qahvè*. — Café moka, یمن قهوهسی *ïèmen qahvèci*. — Lieu où l'on prend le café, قهوه *qahvè*, قهوه خانه *qahvè khānè*. — Un café, قهوه خانه *qahvè khānè*, قهوهجی دکانی *qahvèdji dukkiāni*, قهوه دکانی *qahvè dukkiāni*. — Fève de café, بن *bunn*, a. — Une tasse de —, بر قهوه فنجانی *bir qahvè findjāni*. — Brûler le café, قهوهیی قاورمق *qahvèï qāvourmaq*. — Le moudre, قهوهیی اوکوتمك *qahvèï eugutmek*.

Cafetan, s. m., robe d'honneur en Turquie, قفتان *qaftān*, t. — Revêtir d'un —, قفتان کیدرمك *qaftān guëïdurmek*.

Cafetier, s. m., قهوهجی *qahvèdji*, a.-t. — On appelle également ainsi en Turquie, dans les hôtels des grands, le valet chargé de la préparation du café.

Cafetière, s. f., قهوه ابریغی *qahvè ibrīghy*, a.-t.

Caffilla, s. f., caravane en Asie et en Afrique, قافلة *qāfilet*, pl. قوافل *qavāfil*, a.

Cafier, s. m., arbre qui porte le café, قهوه اغاجی *qahvè aghādji*, a.-t.; شجر البنّ *chedjer el-bunn*, a.

Cage, s. f., pour renfermer les oiseaux, قفس *qafes*, a. — de bâtiment, les quatre gros murs, بنانك *binānuñ qāfesi*, بر بنانك دورت بیوك دیوارلری *bir binānuñ dort buïuk dīvārlèri*, t.

Cagnard, adj., paresseux, تنبل *tembel*, اشنكن *uchunguen*, t.

Cagnarder, v. n., تنبللك ا *tembellik it*, t.

Cagnardise, s. f. fam., تنبللك *tembellik*, t.

Cagneux, se, adj., دزلری قصق *dizlèri qycyq*, اکری باجاقلو *ègri bādjāqlu*, t.

Cagot, e, adj., صوفیلق صاتیجی *sofoulyq sātidji*, t.; مرایی *murāï*, a. Voy. Hypocrite.

Cagoterie, s. f., ساخته صوفیلق *sākhtè sofoulyq*, مراییلق *murāïliq*, a.-t.; زهد کاذب *zohdi kiāzib*, a.

CAGOTISME, s. m., زاهد كاذبلك *zāhidi kiāzibuñ mechrèbi, zu'mi*, a.-t.; صوفيلق صاتمه *sofoulyq sātma*, t.

CAHIER, s. m., دفتر *defter*, جزء *djuz*, a. — Le cahier des charges, des dépenses, مصرف دفترى *masraf defterì*, a.-t.

CAHOS, s. m. Voy. CHAOS.

CAHOT, s. m., دپرنش *tèprènich*, عربه صارصلمه‌سى *'araba sārçalmaci*. Voy. SECOUSSE.

CAHOTAGE, s. m., صارصلمه *sārçalma*, صارصمه *sārçama*, دپرنمه *tèprenmè*, اوپنامه *oïnama*, t.

CAHOTANT, E, adj., دپردیجى *tèprèdidji*, اوپنادیجى *oïnādidji*, t.

CAHOTER, v. a., صارصمق *sārçamaq*, دپرتمك *tèpretmek*, اوپناتمق *oïnātmaq*, t.

CAHUTTE, s. f., كلبه *kulbè*, كوچ اوى *gueutch èvi*, t.

CAÏEU, s. m., چچك صوغانى - فلزى - قوزوسى *tchitchek soghāni, filizi, qozoucy*, t.

CAÏQUE, s. m., esquif long et léger en usage à Constantinople, قايق *qāïq*; voyez ce mot dans le *Dictionn. Turc-Français*.

CAILLE, s. f., بلدرجن *bildurdjin*, بولدرجين *buldurdjín*, t.

CAILLE-LAIT ou GALLIUM, s. m., plante, سدى يوغردجاق اوت *sudi ïoghourdadjaq ot*, مايه *māïè*, t.

CAILLEMENT, s. m., قويولمه *qoïoulama*, قويولق *qoïoulyq*, t.; انعقاد *in'yqād*, a.

CAILLÉ, s. m., lait caillé, يغورت قايمقلنمش - يوغورت *ïoghourt*, - يوغورتلنمش سود *qāïmaqlanmich*, يوغورتلنمش سود *ïoughourtlanmich sud*, t.

CAILLER, v. a., coaguler, قويولتمق *qoïoulatmaq*, يغورلمق *ïoghourlamaq*. — Se cailler, قويولنمق *qoïoulanmaq*, يغورتلنمق *ïoghourtlanmaq*, مايه طوتمق *māïè thoutmaq*, پكشمك *pèkichmek*, t.; انعقاد بولمق *in'yqād boulmaq*, a.-t.

CAILLETEAU, s. m., بلدرجن پلازى *bildurdjín palāzi*, t.

CAILLETER, v. n., ياوه سويلمك *ïāvè seuïlèmek*, t.

CAILLETOT, s. m., برنوع كوچك قلقان بالغى *bir nev'y kutchuk qalqān bālyghy*, t.

CAILLETTE, s. f., partie de l'animal où l'on trouve la présure à faire prendre le lait, حيوان معلاسى كى ايچنك سود مايه‌سى بولنور *haïvān m'idèci ki itchindè sud māïèci boulounour*. — Femme babillarde, يكشاق قارى *ïañchaq qāry*, t.

CAILLOT, s. m., - قويولنمش يغورتلنمش قان *qoïoulanmich, ïoghourtlanmich qān*, t.

CAILLOU, s. m., چاقل طاشى *tchāqyl thāchi*, چقمق طاشى *tchaqmaq thāchi*, t. — Caillou de rivière, چاى طاشى *tchāï thāchi*.

CAILLOUTAGE, s. m., amas de cailloux, چاقل طاشى يغنى *tchāqyl thāchi ïighyni*. — Ouvrage de cailloux, چاقللو ايشى *tchāqyllu ichi*, t.

Caillouteux, se, adj., چاقللو *tchāqyllu*. — Chemin —, چاقللو یول *tchāqyllu ïol*, t.

Caïmacan, s. m., lieutenant du grand visir, قایمقام *qāïmeqām*, a. (Ce mot signifie également aujourd'hui en Turquie lieutenant-colonel.)

Caïman ou Kaïman, s. m., یکی دنیادن بر نوع تمساح *ïeñi duniāden bir nev'y timsāh*, t.

Caire (le), capitale de l'Égypte, قاهرة *qāhiret, qāhirè*, القاهرة *el-qāhyret*, مصر قاهره *mycyr qāhirè*.

Caisse, s. f., coffre, صندیق *sandyq*, صندوق *sandouq*, pl. صنادیق *sènādyq*. — Coffre-fort de banquier, de marchand, خزینه صندوغی *khazïnè sandoughy*, صرّاف صندوغی *sarrāf sandoughy*. — militaire, اوردو خزینه سی *ordou khazinèci*. — Tambour, طاول *dhāvoul*, t.; طبل *thabl*, a. — Battre la —, طاول چالمق *dhāvoul tchālmaq*.

Caissier, s. m., خزینه دار *khazïnè dār*, vulg. *haznadār*, a.-p.; صندوق امینی *sandouq èmïni*.

Caisson, s. m., جبه خانه صندوغی *djèbè khānè sandoughy*, a.-t.

Cajoler, v. a., اوخشامق *okhchāmaq*, t.; مداهنه ایلمک *mudāhènè eïlèmek*, طاتلو دیل ایله الداتمق *thātlu dil ilè aldātmaq*, t.

Cajolerie, s. f., اوخشامه *okhchāma*, t.; تملق *tèmelluq*, مداهنه *mudāhènè*, a.

Cajoleur, se, s., اوخشایجی *okhchāïdjï*, t.; مداهنه جی *mudāhènèdjï*, a.-t.

Cal, s. f., callosité, ناصور *nāçour*, t.; طاوق کوتی *thāvouq gueutu*, t. — Avoir des cals aux mains, ناصورلنمق *nāçourlanmaq*. — Cal ou calus sur un os fracturé, قریق کمیکلك قالمش پاره اثری *qyryq guèmiktè qālmich ïāra ècèri*.

Calade, s. f., انیش *enich*, t.; نزول *nuzoul*, a.

Calaison, s. f., profondeur d'un navire, کمی دریکلکی *guèmi diriñligui*, کمینك اشاغی طرفی *guèminuñ achāghy tharafi*, t.

Calament, s. m., plante, یبان صو یارپوزی نانه سی *ïabān nānèci*, *sou ïārpouzi*, t.; حبقة التمساح *habaqat et-temsāh*, حبق الما *habaq el-mā*, a.

Calamine, s. f., اق توتیا *aq toutïā*, t.; حجر سلیمانی *hadjèri sulèïmāni*.

Calamite, s. f., مقناطس طاش *miqnāthis thāch*, دمر قپان *dèmir qapān*, a.-t.; مقناطس *miqnāthis*, a.

Calamité, s. f., بلا *bèlā*, مصیبت *moucïbet*, آفت *āfet*, بلیه *belïè*, فلاکت *felāket*, a.

Calamiteux, se, adj., فلاکتلو *fèlāketlu*, مصیبتلو *moucïbetlu*, a.-t. — Temps —, مصیبت وقتلری *moucibet vaqytleri*.

Calamus, s. m., (verus), roseau du Levant, قلم یراعة *qalem, ïerā'at*, a.

Calamus-Aromaticus, s. m., قصب الذريرة *qaçab ez-zerîret*, a.

Calandre, s. f., sorte de grive ou alouette, بر جنس چاير قوشی *bir djins tchâïr qouchy*, t.

Calandre, s. f., insecte, تخل بتی *takhl biti*, بغدای بتی *boghdâï biti*, غله بتی *gallè biti*, t. — Cylindre pour lustrer les étoffes, قماش منكنه سی *qoumâch menguenèci*, مهره *muhrè*. — Passer le drap à la calandre, چوقه‌نی مهره‌لمك *tchoqaï muhrèlèmek*. — Action de calandrer, مهره‌لمه *muhrèlèmè*, t.

Calandrer, v. a., مهره‌لمك *muhrèlèmek*, مهره اورمق *muhrè ourmaq*, t.

Calcaire, adj., كرجلنه بيله‌جك *kiredjlènè bîlèdjek*. — Pierre —, كرجلنه بيله‌جك طاش *kiredjlènè bîlèdjek thâch*, t.

Calcanéum, s. m., os, اوقچه كمكی عظم *euqtchè guèmugui*, t.; العقب *'azm ul-'aqab*, a.

Calcédoine, ville de l'Asie-Mineure, située en face de Constantinople, قاضی كويی *qâdi keuï*, اخليد دنيا *akhlîd dounîâ*, a. — Agathe blanche, اق بابا قوری *aq bâbâ qouri*, بلغمی طاش *balghami thâch*, t.

Calcination, s. f., تكليس *teklîs*, a.; كرجلنمه *kiredjlenmè*.

Calciné, e, adj., كرج حالنه دونمش *keredj hâlinè deunmich*.

Calciner, v. a., تكليس ا *teklîs it*, برنسنهٔ كرج ا *bir nesnèï kiredj it*, كرجه دوندرمك *keredjè deundermek*, كرج حالنه دوندرمك *keredj hâlinè deundermek*, t.

Calcul, s. m., compte, صايش *sâïch*, صاغش *sâghych*, t.; حساب *hiçâb*, a. — D'après mon —, بنم حسابه كوره *bènum hyçâbumè gueurè*. — Erreur de calcul, سهو *sehvi hyçâb*. — Pierre qui se forme dans les reins, حصات *haçât*, a.; قوم *qoum*, طاش *thâch*, t.

Calculable, adj., صايلور *sâïlur*, حساب صايله بيلور *sâïla bîlur*, اولنه‌جق بحصی *ïouhça olounadjaq*, a.

Calculateur, s. m., صايجی *sâïdji*, حساب ايديجی *hyçâb idîdji*, a.-t.; محاسب *mouhâcib*, a.

Calculé, e, adj., صايلمش *sâïlmich*, t.; معدود *ma'doud*, محسوب *mahsoub*, a.

Calculer, v. a., صايمق *sâïmaq*, حساب ا *hiçâb it*, a.-t.

Calculeux, se, adj., graveleux, حصاتلو *haçâtlu*, حصوی *haçavii*, a.

Calcutta, ville du Bengale, كالكته *kiâlkèta*.

Caldée, s. f. Voyez Chaldée.

Cale, s. f., abri pour les vaisseaux sur chantier, اورتولوقزاق *eurtulu qyzâq*, t. — Pour les vaisseaux entre deux pointes de terre ou de rochers, دكز قولتغی *dèñyz qoltoughy*. — Fond de cale, lieu le plus bas d'un vaisseau, كمينك ديبی *guèminuñ dibi*. — Petit morceau de bois pour

redresser une chose, درسك *dirsek*, بسلمه *beslèmè*. — d'un vaisseau, كمينك ديبي *guèminuñ dîbi*, صابوره محلى *sâboura mahalli*, t.

Calebasse, s. f., fruit en forme de citrouille, قباق *qabâq*. — Sorte de bouteille faite d'une courge vidée, ياتق *îâtyq*, t.

Calèche, s. f., برجنس آچق *bir djins âtchyq hintov*, كالشقه *kâlechqa*, t.

Caleçon, s. m., ايچ دونى *itch doni*, طومان *dhoumân*, t.

Caléfaction, s. f., اتشك اسيلكيى *âtèchuñ icyliguy*, t.; حرّ النار *hourr en-nâr*, a.

Calembour, s. m., تجنيس *tedjnîs*, a.

Calembredaines, s. f., بوش لاقردى *boch lâqyrdy*, خلطيّات *khalthyât*, au pl. ترّهات *turrèhât*, t.

Calender, s. m., classe de religieux turcs et persans qui se rasent les cheveux et la barbe, قلندر *qalender*. Voyez ce mot dans le *Dictionn. Turc-Français*.

Calendes, s. f. pl. fam., هر آيك الك كونى *her âïuñ ilk guni*, آى باشى قالنداس *âï bâchi*, *qâlendâs*, a.

Calendrier, s. m., ordinaire, تقويم *taqvîm*, a. — perpétuel, روز نامه *rouz nâmè*, p.

Calepin, s. m., كوچك دفتر *kutchuk defter*, يازار بوزار *îâzâr bozâr*, t.

Caler, v. a., baisser la voile, يلكنى اندرمك *îelkèni indurmek*, يلكنى ديوشورمك *îelkèni dèvchirmek*. — Assurer une chose, un meuble, طياتمق *dhaïâtmaq*, طوغرولتمق *dhoghroultmaq*, بسلمه وضعا *beslèmè vaz' it*, t.

Calfat, s. m., celui qui calfate, قلفاتجى *qalfâtdji*. — Maître —, قلفاتجى اوستهسى *qalfâtdji oustaci*. — Étoupe et ouvrage de celui qui calfate, قلفات *qalfât*, t.

Calfatage, s. m., كمى قلفاتلنمه قوللانلان كتان *guèmi qalfâtindè qoullânilân kètân*, t.

Calfaté, e, adj., قلفاتلنمش *qalfâtlanmich*, قلفاتلو *qalfâtlu*, t.

Calfater, v. a., قلفات ا *qalfât it*, قلفاتلمق *qalfâtlamaq*, t.

Calfeutrage, s. m., ياريق طيقامه *îâryq thyqâma*, t.

Calfeutré, e, adj., قپانمش *qapânmich*, طيقانمش *thyqânmich*.

Calfeutrer, v. a., بر قپو ياخود بر پنجره نك دلكلرينى قپاتمق — طيقامق *bir qapou îâ khod bir pendjèrènuñ dèliklèrini qapâtmaq, thyqâmaq*, ou simpl. كدكلرى طيقامق *guèdiklèri thyqâmaq*, t.

Calibre, s. m., grandeur, l'ouverture d'une arme à feu, چاپ *tchâp*, طوب چاپى *thop tchâpi*. — Gros calibre, ايرى چاپ *iri tchâp*. — Grosseur de la balle, قيه *qyiè*, وزن *vezn*. — Ce boulet est de tel ca-

libre, بوكلّه شوقدر قيّدلكسدر *bou kullè chou qadar qyialyqtur.* — Grosseur, épaisseur d'une colonne, ايريلك *irilik*, قالنلق *qālinlyq.* — Espèce, genre, qualité d'une personne, مقولـه *maqoulè*, t.; جنس *djins*, عيار *'aïār.* — Ils sont tous deux du même calibre, ايكيسى بر عياره در *ikici bir 'aïārdè dur.*

Calibrer, v. a., كلّه‌نك اريلكنى — اندازه‌سنى آلمق *kullènuñ iriliguini, endāzèčini ālmaq*, t.

Calice, s. m., قدح *qadèh*, a. — Coupe pour l'eucharistie, مباركّ قدح *mubārek qadeh.* — des fleurs, قدح چچكك ايچنكى *qadèh tchitchèguñ itchindèki tokhoum ïèri*, a. — Boire le calice, souffrir, سمّ شربتى ايچمك يعنى خيلى زحمت چكمك *semm cherbètī itchmek ï'anī khaïlī zahmet tchekmek*, a.-t.

Califat, s. m., خلافت *khylāfet*, a.

Calife, s. m., خليفه *khalīfè*, pl. خلفا *khoulèfā*, a.

Califourchon (à), adv., آپشى اوررق *âpchi aïraraq.* — Se mettre à —, آپشى اوررق بنمك *âpchi aïraraq bïñmek*, t.

Caligineux, se, adj., قراكلو *qārānlu*, قراكو *qarānou*, t.

Caligo, s. m., obscurcissement de la vue, كوز طومانلغى *gueuz dhoumānlyghy*, t.

Calin, e, s., enfant qui caresse pour obtenir quelque chose, نازلـو *nāzlu*, نازلو چوجق *nāzlu tchoudjouq.* Voy. Indolent, Niais.

Se Caliner, v. n., كوشنمـك *guevchenmek*, خوراده‌لق *khorādalyq it.*

Calleux, se, adj., ناصورلو *nāçourlu*, t.

Calligraphe, s. m., يازيسـى كوزل *ïāzyci guzel*, خطّاط *khatthāth*, a.; خوشنويس *khoch nuvïs*, p.

Calligraphie, s. f., حسن الخطّ *husn ul-khatth*, a.; علم الخطّ *'ylm il-khatth*, a.; يازو كوزللكى *ïāzou guzelligui*, t.

Callosité, s. f., ناصور *nāçour*, t.

Calmant, s. m., remède, يومشديجى علاج *ïoumouchadïdji 'ylādj*, t.; دواى مليّن *devāïi mulèïin*, a.-t.

Calmar ou Calemar, s. m., étui à mettre des plumes à écrire, قلمدان *qalemdān*, a.-p. — Vaisseau de verre, جام قابـى *djām qābi.* — Sorte de poisson appelé aussi cornet, مركب بالغى *murekkeb bālyghy*, t.

Calme, adj., sans agitation, طورغون *dhourghoun*, t.; ساكن *sākin*, راحت *rāhat*, راحتلو *rāhatlu*, a.-t.; غايله‌سز *ghāïlèsyz.* — La tranquillité d'esprit, كوكل راحتلغـى *gueuñul rāhatlyguy*, راحت *rāhat*, a.; راحتـلـق *rāhatlyq*, a.-t.; رفاهيّت اسوده‌لك *açoudèlyk*, p.-t.; *rèfāhïiet*, a. — Le calme en mer, اليمانلق *ilimānlyq*, vulg. *limānlyq.* Voy. Tranquille.

CALMER, v. a., دكدرمك *dïñdurmek*, ديكلندرمك *dïñlendurmek*, t.; تسكين ا *teskïn it*, a.-t.; سكتمك *sekitmek*; au fig., راحتلندرمك *rāhatlendurmek*. — Faire cesser, بصدرمق *basturmaq*. — Se Calmer, v. réfl., دكمك *dïñmek*, ساكن او *sākin ol*, راحتلنمق *rāhatlanmaq*, a.-t.

CALOMEL, s. m., كبريتله قارشترلمش ژيوه *kibrïtilè qārichturilmich jïva*, t.

CALOMNIATEUR, TRICE, s., افتراجى *iftirādji*, a.; بهتانجى *bouhtāndji*, a.-t.; مفترى *muftèri*, a.

CALOMNIE, s. f., افترا *iftirā*, بهتان *bouhtān*. — Habitude ou action de calomnier, افتراجيلك *iftirādjïlïk*, a.-t.

CALOMNIER, v. a., افترا ا *iftirā it*, بهتان ا *bouhtān it*, غيبت سويلمك *ghaïbet seuïlèmek*, a.-t.

CALOMNIEUSEMENT, adv., افترا ايله *iftirā ilè*, a.-t.

CALOMNIEUX, SE, adj., افترالو *iftirālu*, a.-t.; بهتان اميز *bouhtān âmïz*, a.-p.

CALORIMÈTRE, s. m., ميزان الحرارة *mizān ul-harāret*, a.

CALORIQUE, s. m., مبدأ حرارت *mebdèï harāret*, حمو *houmo*, a.

CALOTHROPIS, s. m.; plante, تيغاله اغاجى *tighālè aghādji*.

CALOTTE, s. f., كله پوش *kellè pouch*, p. — en drap ou en laine, فس *fes*, t.

CALOYER, s. m., moine grec, كشيش *kèchïch*, t.

CALQUE, s. m., جام اردندن الهش رسم *djām ardinden ālinmich recim*, t.

CALQUER, v. a., جام اردندن رسم المق *djām ardinden recim âlmaq*, t.; نقل رسم ا *naqli resm it*, a.-t.

CALUMET, s. m., اوزون چبوق *ouzqun tchïbouq*, t.

CALUS, s. m., callosité, ناصور *nāçour*. — Nœud résultant d'un os rompu, كميكك اولان ياره يرى *guèmïktè olān ïāra ïèri*. — Au fig., endurcissement du cœur, يوركسوزلك قاتيلغى *ïurek qātylighy*, t.

CALVINISTE, s. et adj., لوتران قالوين مذهبنده *loutrān, louterān, qālvïn mezhèbindè loutrān*, t.

CALVITIE, s. f., طاسلق *thāslyq*, vulg. طازلق *thāzlyq*, t.; صلع *sala'*, t.

CAMARADE, s. m. com., يولداش *ïoldāch*, p.-t.; اياقداش *āïāqtāch*, ارقهداش *arqadāch*, t.; رفيق *rèfyq*, a. — de voyage, سفر يولداشى *sefer ïoldāchi*.

CAMARADERIE, s. f., يولداشلق *ïoldāchlyq*, t.; طرفدارلق *tharefdārlyq*, a.-t.

CAMARD, E, adj., پتقه - پوچه پورنلو *patqa, poutcha bourounlu*, يصى بورنلى *ïassi bourounly*, t.; افطح الانف *aftah ul-enf*, a.

CAMARINE, s. f., plante, شيطان بوقى اوت *chèïthān boqy ot*, t.

Cambiste, s. m., celui qui fait le commerce de lettres-de-change, پولیچه صرّافی *politcha sarrāfi*, t.-a.

Cambouis, s. m., اسکی طوک یاغی *eski doñ ïāghy*, عربه قطرانی *'araba qāthrāni*, t.

Cambré, adj., courbé, بوکلمش *beukulmuch*. — Voûté, کمرلو *kèmerlu*, t.; قبّه‌لو *qoubbèlu*, a.-t.

Cambrer, v. a., courber, بوکمك *beukmek*, اگریتمك *egrïtmek*, t.; تقویس ا *taqvïs it*. — Courber en voûte, کمرلمك *kèmerlèmek*. — Se Cambrer, v. pr., بوکلمك *beukulmek*, t.

Cambrure, s. f., بوکندی *beukundu*, بوکریلك *beugrilik*, t.

Cambuse, s. f., کمی کلری وصو انباری *guèmi kilèri vè sou ambāri*, ذخیره مخزنی *zakhïrè makhzèni*, t.

Cambusier, s. m., کمی ذخیره جیسی *guèmi zakhyrèdjïci*, t.

Came, s. f., coquillage, برجنس صدف *bir djins sadef*, t.

Caméade, s. f., یبان قره ببر *ïabān qarà biber*, t.

Caméléе, s. f., کوچك زیتون اغاجی *kutchuk zeïtoun aghādji*, t.

Camée, s. m., بر جنس قیمتلو یونلمش طاش *bir djins qïmetlu ïonylmich thāch*, اویمه طاشی *oïma thāchi*, t.

Caméléon, s. m., بوقلمون *bouqalèmoun*, a.-p.-t.; چفوت کلری *tchifout kèlèri*, t.

Caméléopard, s. m., c'est le même que la Girafe; voyez ce mot.

Cameline, s. f., plante, برجنس نبات *bir djins nèbāt*, t.-a.

Camélia, s. m., برنوع چچك *bir nev'i tchitchek*, t.

Camelot, s. m., شالی *chāli*, t.; صوف *sof*, a. — Camelot d'Angora, انکوری شالیسی *engouri chālïci*, a.-t.

Camelotte, s. f., برجنس قماش *bir djins qoumāch*, t.

Camerisier, s. m., plante, بر جنس کچی یاپراغی-چچکی *bir djins ketchi ïāprāghy, tchitchègüi*, t.

Camériste, s. f., قرالیچه انباعاندن قادن *qrālitchā etbā'inden qādyn*, t.

Camion, s. m., اوفاق طوپلو *oufāq thoplou*, t.

Camisade, s. f., کیجه بصقونی شبیخون *guidjè basqouny*, t.; شبیخون *chèbikhoun* ou شبخون *chebkhoun*, p.

Camisole, s. f., یلك *ïèlek*. — de toile, بزدن یلك *bezden ïèlek*.

Camomille, s. f., پاپادیه چچکی *pāpādia tchitchègüi*, ou simplement پاپادیه *pāpādia*, t.

Camouflet, s. m., رذالة *rezālet*, تحقیر *tahqyr*.

Camp, s. m., lieu où séjourne une armée, اوردو گاه *ordou guiāh*, اوردو یری *ordou ïèri*, t.-p.; معسکر *mou'asker*, لشکر گاه *lechker guiāh*. — fortifié, محصون لاطراف اوردو *mahsoun ul-ethrāf ordou*.

Camp-Volant, s. m., l'armée campée, اوردو ou اردو *ordou*. — Partie armée de cavalerie et de troupes légères, چاپل عسکری *tchāpoul 'askèri*, چاپولجی بلوکی *tchāpouldjí beulugui*, یوکرک عسکر *ïuyruk 'asker*, t.

Campagnard, e, s., کویلو *keuïlu*, قیر آدمی *qyr âdèmi*, t. صحرا نشین *sahrā nichīn*, p.

Campagne, s. f., étendue de terrain, قیر - قر *qyr*, اوه *ova*. — En rase campagne, آچق صحراده *âtchyq sahrāda*. — Le temps, la saison de la campagne, یاز *ïāz*. — Les champs, par opposition à la ville, کوی *keuï*. — Allons à la campagne, کویه کیدلم *keuïè guïdèlum*. — Maison de —, چفتلک *tchiftlik*, قیر اوی *qyr èvi*, t. — Temps ordinaire durant lequel les armées sont en campagne, سفر *sèfer*, موسم سفر *mevsimi sèfer*. — La campagne d'Égypte, مصر سفری *mycyr sèferi*. — Campagne de mer, دریا سفری *dèrïā sèferi*. — Pièce de campagne ou d'artillerie légère, سرعت طوپی *sur'at thopi*, a. — Battre la campagne, déraisonner, صایقلمق *sāïqlamaq*. — Tu bats la campagne, tu radotes, صایقلرسن یبانه *ïabāna sāïqlarsen*, t.

Campan, s. m., بر نوع یشیل وبیاض مرمر *bir nev'y ïechil vè bëïāz mèrmer*, t.

Campane, s. f., پشکول *puchkiul*, t.

Campanille, s. f., چوچک *kutchuk tchānlyq* چانلق, t.

Campanule, s. f., plante, چکرکه ایاغی *tchikerguè aïāghy*, t.; جرسة *djèrècet*, a.

Campé, e, adj., قونمش *qonmich*, t.

Campêche (bois de), s. m., بقم *baqam* ou بقم اغاجی *baqam aghādjí*, t.

Campement, s. m., action de camper, قونمه *qonma*. — Lieu de —, اوردو یری *ordou ïèri*, اوردو قوناق *qonāq*, t.

Camper, v. a., dresser un camp, اوردویی قورمق *ordouï qourmaq*. — S'arrêter en quelque lieu, قونمق *qonmaq*. — Se placer, séjourner, اوتورمق *otourmaq*, یرلشمک *ïerlechmek*, یر طوتمق *ïer thoutmaq*, t.; اقامت ا *iqāmet it*, a.-t.

Camphorata, s. f., plante, کافور اوتی *kiāfour oty*, t.

Camphre, s. m., کافور *kiāfour*, p.-a.-t.

Camphré, e, adj., کافورلو *kiāfourlu*, t.

Camphrée, s. f., plante, کافور اوتی *kiāfour oty*, t.; کافورة *kiāfouret*, a.

Camus, e, adj. et s., چوکک *tcheukuk*, یاصی - پتقه بورنلو *ïāci, patqa bourounlu*, پوج بورنلو *poudj bourounlu*, t.; اخناس *ākhnās*, et اخنس *ākhnes*, a.

Canaille, s. f., populace, قبا - الچاق خلق *qabā, ālitchāq khalq*,

t.; حذله طاقمی *hezlè thāqymi*, خلقك كوتوسی *khalqūn kutuçu*. — En parlant d'un individu et pris adjectivement, كولخانه *kulkhānè*, نكبتی *nekbèti*, t.

Canal, s. m., pl. Canaux, conduit d'eau découvert, صو يولی *sou ïoly*, اولوق *olouq*. — Souterrain, كونك *keunk*. — Lit d'une rivière, چايك اقندی يری *tchāïuñ aqynty ïèri*. — Pièce étroite et longue servant d'ornement aux jardins, صو آرقی *sou ârqy*, t.; جدول *djedvel*, pl. جداول *djèdāvil*. — Canal de communication pour la commodité du commerce, اچلمش آرق *âtchilmich âryq*, t.; مذنب *mezneb*, pl. مذانب *mezānib*. — Bras de mer, خليج *khalīdj*, بوغاز *boghāz*. — Le canal de Malte, مالطه بوغازی *māltha boghāzi*. — Le canal de Constantinople, قسطنطينيه خليج *khalydji qosthanthinïè*. — Au fig., médiation, entremise, واسطه *vācitha*, a. — Par son canal, انك واسطه‌سيله *anuñ vācithacīlè*. — Conduit dans le corps, مجری *medjra*, pl. مجاری *medjārī*, a. — Le canal de la verge, سدك يولی *sidik ïoly*.

Canapé, s. m. Voyez Sofa.

Canapsa, s. m., داغرجق *dāghardjyq*, جانطه *djāntha*, t.

Canard, s. m., اوردك *eurdek*. — sauvage, يبان اوردكی *ïabān eurdègui*, t.

Canarder, v. a., اوزاقدن تفنك ايله اورمق *ouzāqtan tufenk ilè ourmaq*, پوصيدن آتمق *pouçoudan âtmaq*, t.

Canari, s. m., serin, قناريه قوشی *qanārïa qouchi*, t.

Canaries (les îles), قناريه جزايری *qanāria djezāiri*, t.

Canaux, s. m. pl. Voy. Canal.

Cancan, s. m. pop., ديدی قودی *dedy qody*, t.

Cancamum ou Cancame, s. m., بر جنس صمغ *bir djins samgh*, a.-t.; كمكام *kemkām*, a.

Cancellé, e, adj., چيزلمش *tchizilmich*, t.; منسوخ *mençoukh*, a.

Canceller, v. a., annuler une écriture, بر يازويی ابطال ـ محوا *bir ïāzouï ibthāl, mahv it*, a.-t. — Raturer, چيزمك *tchizmek*, بوزمق *bozmaq*, t.; نسخ ا *neskh it*, a.-t.

Cancer, s. m., tumeur, آكله *âkilè*, t. — Signe du zodiaque, سرطان *serthān*, a.

Cancre, s. m., écrevisse de mer, ينكچ *ïenguetch*, استاقوس *isiākos*, t. — Avare, خسيس *khācis*, a. Voy. Crabe.

Candélabre, s. m., بيوك شمعدان *buïuk cham'dān*, p.-t.; چراقمه ايلكمن *tcherāqma, ilekmen*, t.

Candeur, s. f., يورك تمزلكی *ïurek tèmîzligui*, طوغرولق *dhoghroulyq*, t.; خلوص قلب ـ بال *khoulouci qalb, bāl*, صفوت قلب *safveti qalb*, صفوت درونی *safveti dè-*

rouni, خلوص *khoulous*, a. — Agir avec —, خلوص اوزره حركت ا *khoulous uzrè harèket it.*

CANDI, s. m., sucre, نبات شكرى *nèbāt chèkèri*, قند شكر *qand cheker*, a.-p.-t.

CANDI, E, adj., réduit à l'état de sucre candi, قندلنمش *qandlenmich*, t.; مقند *mouqannid*, a.

CANDIE (Crête), قنديه *qandia*, كريد *kirit*. — Ville de l'île de Crête, قنديه شهرى *qandia chèhèri*. — Ile de la Méditerranée, كريد اطه‌سى *kirit adhaci*.

CANDIDAT, s. m., qui aspire à une charge, رتبه استكلوسى *rutbè istekluci*, t.; طالب *thālib*. — dans les facultés, ملازم *mulāzim*, pl. ملازمين *mulāzimīn*, a.

CANDIDE, adj., طوغرو *dhoghrou*, t.; صافدرون *sāfdèroun*, p.; صافى القلب *sāfi ul-qalb*, a.; خلوسكار *khoulous kiār*, a.-p.

CANDIDEMENT, adv., صفوت قلبله *safveti qalbilè*, كوكل پاكلكله *gueuñul pākliguïilè*, خالصانه *khāliçānè*, a.-p.-t.

CANDIR, v. n., ou SE CANDIR, v. réfl., قندلنمك *qandlenmek*. — Faire candir du sucre, شكر قندلندرمك *cheker qandlendurmek*, شكر تقنيد ا *cheker taqnīd it*, نوبت شكر ياپمق *neubet cheker ïāpmaq*, t.

CANE, s. f., femelle du canard, ديشى اوردك *dichi eurdek*, t.

CANÉE (la), chef-lieu actuel de l'île de Candie, خانيه *khānia*.

CANEPTIÈRE, s. f., اوفاق طوى *oufāq thoï*, t.

CANETER, v. n., اوردك كبى *eurdek guïbi ïurumek*, t. يورىمك

CANETON, s. m., اوردك پالازى *eurdek pālāzy*, پالاز *pālāz*, t.

CANETTE, s. f., petite cane, ديشى اوفاق اوردك *dichi oufāq eurdek*. — Mesure de liquide, صولو نسنه اولچيسى *soula nesnè eultchuçu*. — Petit robinet, لوله‌جك *lulèdjik*.

CANEVAS, s. m., grosse toile claire, استوبى بزى *ustubi bèzi*. — Ébauche, plan d'un ouvrage, رسم *resm*, مسوّدة *mucevvèdet*, a. — Tracer un canevas, رسم چيزمك *resm tchïzmek*, t.

CANGRÈNE. Voyez GANGRÈNE.

CANICHE, s. m., chien barbet, توبى اوزون كوپك *tuïu ouzoun keupek*, t.

CANICULAIRE, adj., باحورى *bāhourii*. — Jours caniculaires, ايّام باحوريّه *eïāmi bāhourïè*, a.

CANICULE, s. f., constellation, appelée aussi le Grand Chien, يالدق كلب اكبر *ïāldyq ïūldyz*, t.; يلدز *kelbi ekber*. — Temps dans lequel on suppose que cette constellation domine (du 24 juillet au 23 août), ايّام الباحور *eïām el-bāhour*, a.

CANIF, s. m., à long manche, à l'usage des Turcs, قلمتراش *qalemtrāch*, a.-p. — de poche, چاقى *tchāqy*, t.

Canin, e, adj, qui tient du chien; كوپكچه *kieupektchè*, كلبى *kelbi*. — Dents canines, آزو ديشلرى *ázou dichlèri*, t. — Faim canine, كوپك اچلغى *keupek atchlyghy*, جوع الكلب *djou' ul-kelb*, a.

Cannaie, s. f., lieu planté de cannes, قاميشلق *qāmychlyq*, t.

Canne, s. f., roseau, قامش *qāmich*. — à sucre, شكرقامشى *chèker qāmichi*, t. — Bâton pour s'appuyer, دكنك *dëïnck*, t.; عصا *'açā*, a.

Cannelas, s. m., طارچين شكرى *thārtchin chèkèri*, t.

Cannelé, adj., qui a des cannelures, اوبلمش *oïulmich*, شششخانه‌لو *chechkhānèlu*, اولوقلو *olouqlu*, t. — Couleur de cannelle, دارچينى *tārtchíni*, t.

Canneler, v. a., اولوق اولوق اوبمق *oulouq oulouq oïmaq*, شششخاندلو *chechkhānèlu it*. — Une colonne cannelée, اولوق اولوق اوبلمش بر ستون *olouq olouq oïoulmich bir sutoun*.

Cannelle, s. f., écorce odoriférante, دارچين *dārtchín*, vulg. طارچين *thārtchín*, دارچين اغاجى *dārtchín aghādji*. — sauvage, يبان طارچينى *ïabān thārtchíni*. — Écorce de cannelle, طارچين چيبوغى *thārtchín tchyboughy*. — Poudre de —, طارچين توزى - سفوفى *thārtchín tozi, soufoufi*. — Essence de —, طارچين روحى *thārtchín rouhi*. — Cannelle ou cannette, robinet, لوله *lulè*. — de tonneau, فوچى لوله‌سى *foutchi lulèci*, t.

Cannellier, s. m., arbre qui donne la cannelle, دارچين اغاجى *dārtchín aghādji*, t.

Cannelure, s. f., اولوقلمه *olouqlama*, اويمه *oïma*, t.

Cannetille, s. f., صرمهٔ طرطل *syrma thyrthyl*, t.

Cannibale, s. m., غول *ghoul*, p.; آدم ييجى *âdem ïeïdji*, t. — Au fig., homme féroce, ياوز - يهان آدم *ïāvouz, imān âdem*, t.

Canon, s. m., pièce d'artillerie, طوب *thop*. — Pièce en batterie, طابيه طوپى *thābïa thopy*. — de campagne, كلاى طوپى *alāï thopi*. — de fonte, دوكمه طوب *deukmè thop*. — Gros canon, اغر طوب *agher thop*. — Le bruit du —, طوپك كورلديسى *thopuñ gurulducy*. — Le recul du —, طوپك كرويه دپشى *thopuñ guirüïè tepchi*. — Enclouer le —, طوپى ميخلمق *thopy mykhlamaq*. — Un coup de —, بر ضربهٔ طوب *bir zarbëï thop*. — Partie des armes à feu où l'on met la charge, دمر *dèmir*, قونداق *qondāq*. — Le canon du fusil, تفنكك دمرى *tufenguñ dèmiri*, t.

Canon, en parlant d'un cheval, l'espace de la jambe depuis le genou au boulet, قورى انجك *qourou indjiq*.

Canons, s. m. pl., règles, statuts,

قانون *qānoun*, pl. a. قوانين *qavānín*; فتوى *fetva*, pl. فتاوا *fetāvā*. — Les canons de l'église, قوانين قواعد كنيسيّه *qavānîni, qavā'ydi kenîciïè*, a.

Canonial, e, adj., réglé par les canons, قانونى *qānouni*, شرعى *cher'y*, a.

Canonicité, s. f., qualité de ce qui est canonique, قانونية *qānouniïet*, مشروعيّة *mechrou'ïet*. — La canonicité des livres saints, كتب شريفه‌نك مشروعيّتى *kioutoubi chèrifènuñ mechrou'ïèti*.

Canonique, adj., قانونى *qānouni*, شرعى *cher'y*, مشروع *mechrou'*. — Les livres canoniques, كتب شرعيه *kutoubi cher'ïè*, a.

Canoniquement, adv., قانون اوزره *qānoun uzrè*, قانون موجبنجه *qānoun moudjèbindjè*, شريعت اوزره *cher'ïat uzrè*, a.-t.

Canonisation, s. f., تقديس *taqtîs*, تقديس اوليا *taqtîci evlîā*, a.

Canoniser, v. a., تقديس ا *taqtîs it*, اوليا صره‌سينه وضع ا *evlîā syracînè vaz' it*, a.-t.

Canoniste, s. m., قوانينى بيلن *qavānîni bîlen*, a.-t.

Canonnade, s. f., طوب آتلمه‌سى *thop âtîlmaci*, طوب پاترديسى *thop pātyrdîci*, t.

Canonner, v. a., طوب آتمق *thop âtmaq*, طوب ايله دوكمك اورمق *thop ilè deukmek, deuvmek, ourmaq*, طوپلمق *thoplamaq*, t. — Se canonner, برى برى اوزرينه طوب آتشمق *biri biri uzèrinè thop âtichmaq*, t.

Canonnier, s. m., طوپجى *thopdji*. — Commandant de l'artillerie, طوپجى باشى *thopdji bāchi*.

Canonnière, s. f., embrasure pour les canons, مزغال دليكى *mazghāl dèlîgui*. — Sorte de petite tente en forme de toît, شمسيه *chemsïè*. — Autre sorte de tente à deux mâts, ايكى ديركلو چادر *iki direklu tchādir*. Voy. Chaloupe.

Canope, s. f., étoile, سهيل *suhèïl*, a.

Canot, s. m., صندال *sandāl*, t.

Cantaloup, s. m., ارى قابوقلو قاون *iri qābouqlu qāvoun*, t.

Cantate, s. f., اغنيهٔ منظومه *oughnïeï manzoumè*, نشيد *nèchîd*, a.-t.

Cantatrice, s. f., ايرلايجى عورت *irlāïdji 'avret*, a.-t.; مغنية *moughanniïet*, a.

Cantharide, s. f., قودوز بوجكى *qodoz beudjègui*, ذروح *zurouh*, a.-t.; ذرّوح *zurrouh*, pl. ذراريح *zurāryh*, a.

Cantine, s. f., coffret de voyage à compartimens pour le vin et les liqueurs, عنبريه وطاتلو شراب صندوغى *'anbèriè vè thātlu charāb sandoughy*, a.-t.

Cantine, cabaret, lieu où se distribue le vin aux soldats, اوردو ميخانه‌سى *ordou meïkhānèci*, t.-p.

Cantinier, ère, substantif, اوردو ميخانه جيسى *ordou meïkhānèdjîci*, t.

CANTIQUE, s. m., الاهی *ilāhi*, مزمور *mezmour*, au pl. الاهیّه *ilāhiïè*, تسبیحات *tesbîhāt*, a.

CANTON, s. m., سمت *semt*, ناحیه *nāhiïè*, pl. نواحی *nèvāki*, a.; سو *sou*, p.

CANTONNÉ, E, adj., logé à demeure dans un canton, بر ناحیه‌ده متمکن اولان *bir nāhiïèdè mutèmekkin olān*, a.-t.; قوناقلرده قونمش *qonāqlarda qonmich*.

CANTONNEMENT, s. m., عسکر قوندوغی یر *'asker qondoughy ïer*, عسکر قوناغی *'asker qonāghy*, au pl. عسکر قوناقلری *'asker qonāqlari*, a.-t.; معسکر *mou'asker*, a.

CANTONNER, v. n., des troupes, عسکری محللرنده اوتورتمق - قوندرمق *'askeri mahallèrindè otourtmaq*, *qondurmaq*. — Se cantonner, محللربنی طوتمق *mahallèrini thoutmaq*, قونمق *qonmaq*, قوناق طوتمق *qonāq thoutmaq*. — Prendre ses cantonnemens en parlant des troupes, عسکر قوناقلرده کیرمک *'asker qonāqlarda guïrmek*, t.

CANULE, s. f., لولدجق *lulèdjiq*, امزک *emzek*, t.

CAP, s. m., promontoire, - بورن بورون *bouroun*, طاغ بورن *dhāgh bouroun*, طاغ بورنی *dāgh bournou*, t.; راس انف الجبل *rees*, *enf uldjèbel*, a. — De pied en cap, fam., de la tête aux pieds, باشدن بایاغه‌دک *bāchten aïāghadek*. — Cap de Bonne-Espérance, امید *umîd bourouni*. — Doubler le cap, بورنی آشورمق *bourouni áchurmaq*.

CAPABLE, adj., qui a les qualités requises pour quelque chose, قابل *qābil*, مقتدر *mouqtedir*. — Un vizir capable d'administrer les affaires de l'état, ادارهٔ امور ملکیه‌یه مقتدر بروزیر *idārèï oumouri milkiïèiè mouqtèdir bir vèzîr*. — Intelligent, ایشکذار *ichguzār*, یرار *ïarār*, قادر *qādir*. — Habile, instruit, معرفتلو *ma'rifetlu*, a.; قابلیتلو *qābiliïetlu*, اهلیتلو *ehliïetlu*, a.-t. — Propre à tout, هر شیئه قادر *her chèïè qādir*, الندن هرشئ کلور *elinden her chèï guèlur*, t. — Faire le capable, montrer de la présomption, یرارلق صاتمق *ïarārlyq sātmaq*.

CAPACITÉ, s. f., largeur et profondeur d'un vase, کیکلک *guèïnlik*, بوللق *bolliq*, صیغه‌جق میدان *syghadjaq mèïdān*, t.; کنجایش *kundjāïch*, p. — La capacité de l'estomac, معده‌نک مرتبهٔ اتساعی *mi'dènuñ mertèbèï ittiçāï*, t.; وسعة *vus'at*. — Capacité, portée de l'esprit, یرارلق *ïarārlyq*, قابللق *qābillyq*, a.-t.; قابلیت *qābiliïet*, اهلیت *ehliïet*, معرفت *ma'rifet*, a.; عقلک صیغه‌شی *'aqluñ syghychi*, t.; عقلک اتساع *ittiçā' ul-'aql*. — Selon la capacité, la portée de l'esprit, عقلک متحمل اولدیغی قدر *'aqluñ mutèhammyl oldoughy qadar*.

Caparaçon, s. m., جـــل *djul*, vulg. چول *tchul*, pl. جلال *djulāl*.

Caparaçonné, adj., چللنمـــش *tchullenmich*, t.

Caparaçonner, v. a., چوللمق آته چول اورمـــق *tchullamaq*, *âtè tchul ourmaq*, t.

Cape, s. f., manteau, قاپوت *qāpout*, كپنك *kèpenek* (vieux mot). — Rire sous cape, fam., rire en dessous, en cachette, كزليجه كولمك *guizlidjè gulmek*, بيق التنـــده كولمك *biyq altindè gulmek*, t.

Capelet, s. m., sorte d'enflure à l'extrémité du jarret des chevaux, آتك بر نوع ورمی - مهره‌سی *âtuñ bir nev'i vèrèmi, muhrèci*, t.

Capidji-Bachi; s. m., portier du sérail, قپيجی باشی *qapidji bāchi*, Voy. cet article dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

Capillaire, s. m., se dit de certaines plantes dont les feuilles sont très-déliées, ييراغی بغايت اينجه اوت *ïaprāghy bèghāïet indjè ot*. — des racines longues et filamenteuses, صچاقلو كـــوك *satchāqlu keuk*. — d'un tuyau très-étroit, طار اولوق *dhār olouq*. — Veine capillaire, اينجه طمر *indjè dhamar*. — Andiante (plante), بالدری قره *bāldiri qara*, t.; كزبـــرة *kuzbèret*, كزبرة البيـــر *kuzbèret ul-bīr*, بر شاوشـــان *ber chāvuchān*, ou بر سياوشان *ber sīāvuchān*, a.

Capillaire, adj., délié comme les cheveux, قل - صاچ كبی انجه *qyl, sātch guibi indjè*, t.

Capilotade, s. f., ragoût, ابلق قاورمه‌سی *iblyq qāvourmaci*, t.

Capitaine, s. m., chef d'une compagnie de gens de guerre, يوز باشی *ïuz bāchi*. — Commandant d'un navire, كمی قپودانی *guèmi qapoudāni*, كمی رئيسی *guèmi reïci*. — Homme de guerre versé dans les connaissances de son art et habile au commandement, جنك علمنی بيلور *djenk 'ylmini bīlur*. — Grand guerrier, جنكجی *djenkdji*, غازی *ghāzi*, رئـــس *reïs*, a. — d'un port, ليمان رئيسی *līmān rèïci*, t.-a.

Capitainerie, s. f., charge de capitaine, قپودانلق *qapoudānlyq*. — Juridiction d'un capitaine, بـــر قپودانـك زبر حكمنك اولان بر *bir qapoudānuñ ziri hukmindè olān ïer*. — Logement du capitaine, قپودانك محل اقامتی *qapoudānuñ mahalli iqāmèti*, t.

Capital, s. m., somme constituée, fonds —, سرمايه *ser māïè*, p.-t.; رأس المال *rees ul-māl*. — Il a de grands capitaux, بيوك سرمايه‌سی وار در *buïuk ser māïèci vārdur*.

Capital, e, adj. et s., principal, باشلو *bāchlu*, t.; اصلی *asli*, مادّه *maddè*, a. — Point capital, بـــر مصلحتك نكتهٔ اصليه‌سی *bir maslahatuñ nuktèï aslièci*. — Le plus important des choses, اهمّ امـــور *ehemmi oumour*. — Crime capital,

qui mérite la mort, باشلو صوچ *bāchlu soutch*, اغر صوچ *âghyr soutch*, ذنب عظیم جرم کبیر *djurm kebîr, zembi 'azîm*, باش کیدجك خطا *bāch guîdèdjek khathā*. — Encourir la peine capitale, قتله مستحق او *qatlè mustèhyqq ol*. — Peine capitale, قتل شرعی *qatli cher'y*. — Lettre capitale, باش حرفلر *bāch hārflār*. Voy. MAJUSCULE.

CAPITALE, s. f., ville principale d'un royaume, دار السلطنة *dār es-salthānet*, پایتخت *pāïtakht*, p.; مقرّ حکومت *maqarri hukioumet*. — d'une province, کرسئ ایالت *kurcii eïālet*. — La capitale de la France est la ville de Paris, فرانسه مملکتینك دار الحکومتی پارس شهریدر *frānça memlèkètînuñ dār ul-hukioumèti pāris chehridur*.

CAPITALISTE, s. m., qui possède de l'argent placé, سرمایه - مال *ser māïè, māl sāhibi*, p.-t. — Riche capitaliste, ذیقدرت سرمایه صاحبی *ziqòudret sermāïè sāhibi*, a.-t.

CAPITAN, s. m., fanfaron, voy. ce mot.

CAPITAN-PACHA, s. m., قپودان پاشا *qapoudān pāchā*, t.; قپودان دریا *qapoudāni dèriā*, t.-p. Voyez AMIRAL.

CAPITATION, s. f., خراج *kharādj*, جزیه *djèzîè*, جزیة الرّاس *djèziet ur-rees*. — Sujet soumis à la capitation, خراجگذار *kharādjguzār*, ذمّی *zimmî*. — Femme, ذمیّه *zimmîè*, à.

CAPITEUX, adj., کسکین *keskîn*, باشه اورر *bācha ourour*, باشه اوران *bācha ourān*, t.

CAPITOLE, s. m., روما شهرنك کی مشهور بر قلعه نك اسمی *romā chehrindè ki mechhour bir qal'anuñ ismi*.

CAPITON, s. m., bourre, et ce qui reste de plus grossier après qu'on a dévidé la soie, ایپك خرده سی *ipek khourdèci*. — La coque du ver à soie, ایپك قوزه سی *ipek qozaci*.

CAPITULAIRE, s. m., ordonnance des rois de France, ملوك فرانسه نك احکام شرعیه سی *mulouki frānçānuñ ahkiāmi cher'yèci*, a.-t.

CAPITULATION, s. f., traité pour la reddition d'une place assiégée, ویره *vîrè*. — Cette ville a été prise par capitulation, اول شهر ویره ایله آلندی *ol chèhir vîrè ilè âlindy*. — Acte écrit de la capitulation, استیمان سندی *istimān senèdi*. — Observer, tenir la capitulation, شروط استیمانیه رعایت ا *chourouti istimānè rea'iet it*. — Capitulation, moyen d'arrangement, de composition, بارشق *bārichyq*, t.; صلح *soulh*, a. — Traité impérial ou avec la Porte, عهد نامهٔ همایون *'ahd nāmèï humāïoun*, a.-p. Voy. le mot عهد نامه dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

CAPITULER, v. n., rendre par capitulation, ویره ایله ویره *vîrè it, vîrè ilè teslîm it*. — De-

mander à capituler, امان طلب ا *amān thaleb it*, a.-t. — Traiter de la reddition d'une place, بر قلعه‌نك تسلیمی خصوصندك مذاکره‌ـ مقاوله ا *bir qal'anuñ teslīmi khouçoucindè muzākèrè, muqāvèlè it*, a.-t. — Entrer en accommodement; سویلشمك *seuïlechmek*, بارشمق *bārichmaq*, t. صلح ایدشمك *soulh idichmek*, a.-t.

Capivert, s. m., animal amphibie, خنزیر الماء *khynzīr ul-mā*, a.

Capon, s. m., joueur rusé, اویونك حیله‌کار *ouïounda hīlèkiār*. — Capon, hypocrite à dessein, مرائی *murāī*, منافق *munāfiq*, a. — Popul., lâche, قورقاق *qorqāq*; جبان *djèbān*, a. — En t. de marine, crochet de fer, دمر چنکلی *dèmir tchenguèli*, t.

Caponner, v. n., user de finesse au jeu, اویونك چالمق ـ حیله‌کارلق ا *oïounda tchālmaq, hīlèkiārlyq it*. — Popul., dissimuler, مدارا ا *mudārā it*, p.-t.; کتم نیّت ا *ketmi niïet it*, a.-t. — Montrer de la lâcheté, غیرتسزلق کوسترمك *ghaïretsyzlyq gustermek*. — Haler l'ancre avec le capon, چنکل ایله لنکری قالدرمق *tchenguel ilè lenguèri qāldurmaq*, t.

Caporal, s. m., اون باشی *on bāchi*, t.

Capot, s. m., یاپونجه *ïāpoundja*, یاغمورلق *ïāghmourlouq*. — Demeurer capot, voir ses espérances frustrées, قاز قاتی قالمق *qāz qāty qālmaq*, t.; محروم قالمق *mahroum qalmaq*, a.-t.

Capoté, s. f., manteau d'homme, یاغمورلق *ïāghmourlouq*, t. — de femme, فراجه *ferādjè*, a.; اوستلك *ustlik*, t.

Capou-Agha, s. m., chef des eunuques blancs, قپو اغا *qapou aghā*, قپو اوغلان *qapou oghlān*. — Garçon de la Porte, nom des domestiques du drogman de la Sublime-Porte, qui s'appelle lui-même قپو ترجمانی *qapou terdjumāni*; voyez ce mot dans le *Dictionn. Turc-Français*.

Capoter, v. n., terme de marine. Voy. Chavirer.

Capre, s. f., کبره *guibèrè* et *kèbèrè*, t.

Caprice, s. m., boutade, fantaisie, چالغلق *djālyqlyq*, t.; هوس عقل *havèci 'aql*, a. — Humeur morose, یکازلق *ïañāzlyq*, مراق *merāq*. — Inconstance, هر جایلك *her djāïlyk*, t.

Capricieusement, adv., چالغلغله *tchālyqlyghylè*, یکازلکله *ïāñāzlguilè*, t.

Capricieux, se, adj., عقلی مهوّس العقل چالق *'aqli tchālyq, mouhavves ul-'aql*, یکاز *ïañāz*, مراقلو *merāqlu*, t.; متلون *mutelevvin*, a.; هر جایی *her djāïi*, p. — C'est un homme capricieux, عقلی چالق بر آدمدر *'aqli tchālyq bir ādemdur*.

Capricorne, s. m., signe du zodiaque, جدی برجی *djèdi bourdji*, برج جدی *bourdji djèdi*, a.-t. — Sorte d'insecte, بر نوع بوجنك *bir nev'y beudjek*, t.

Caprier, s. m., arbuste, كبره اغاجى *guèbèrè aghādji*, t.; شجر الكبار *chedjer ul-kebār*. — Faux caprier ou sabago, قبّار البقلة *qabbār ul-baqlat*, a.

Caprisant, adj., se dit d'un pouls inégal et irrégulier, قاتى و قارشق نبض *qāti vè qārichyq nabz*, t.-a.

Capron, s. m., grosse fraise, ارى چيلك *iri tchîlek*, t.

Capsulaire, adj., qui appartient à une capsule ou qui en a la forme, كيسه شكلنده *kîcè cheklindè*, كيسه كبى *kîcè guibi*. — Fruit, قابلو يمش *qāblu ïèmich*, t.

Capsule, s. f., couvercle, قپاق *qapāq*. — Espèce de boîte, حقه *hoqqa*. — Ce qui renferme la graine des plantes, تخم قبوغى - كيسه سى *tokhoum qaboughou*, *kîcèci*, t. — Membrane qui enveloppe une articulation, غشا المفصل *ghychā ul-mefsyl*, a.

Captateur, s. m., دوباره جى *doubāradji*, t.; حيله باز *hilè bāz*, a.-p.

Captation, s. f., دوباره *doubāra*, حيله *hîlè*, فنّ *fenn*, vulg. *fend*, a.

Capté, e, adj., قازانلمش *qāzānilmich*, t.

Capter, v. a., ravir, اولامق *avlāmaq*, قاپمق *qāpmaq*, قازانمق *qāzānmaq*, t.; تحصيل *tahsîl it*, a.-t. — les bonnes grâces de quelqu'un, بر كمسنه نك خاطرنى جلب ا *bir kimesnènuñ khāthyrini djelb it*, كوكلنى اله آلمق *gueuñulini èl âlmaq*, t.

Captieusement, adv., تلبيس ايله *telbîs ilè*, اويالندره رق *ouïālanduraraq*, a.-t.; حيله بازلغله *hylè bāzlyguilè*, p.-t.

Captieux, se, adj., اويالندريجى *ouïālanduridji*, t.; تلبيسلو *telbîslu*, a.-t.; اغفال آميز *yghfāl āmîz*, a.-p. — Argument captieux, دليل مغلط *dèlîli moughallath*, a.

Captif, ive, adj., طوتساق *thoutsāq*, t.; اسير *ècîr*, vulg. *ïecîr*, pl. a. اسرا *uçèrā*.

Captiver, v. a., rendre captif, قول ا *qoul it*. — Assujétir, محكوم قلمق *mahkoum qylmaq*, باغلمق *bāghlamaq*, t.; ضبط ا *zabth it*. — l'esprit, خاطرى اله المق *khāthyri èlè almaq*, a.-t. — le cœur, كوكل اولامق *gueuñul avlāmaq*, t. — Se Captiver, voy. S'Assujétir.

Captivité, s. f., esclavage, اسيرلك *ècîrlik*, a.-t.; قوللق *qoullyq*, رقيّة *rouqyïet*. — Retenir en —, حال رقيّتده طوتمق *hāli rouqyïettè thoutmaq*.

Capture, s. f., prise, طوتمه *thoutma*. — Butin, طويملق مال *dhouïoumlyq māl*. — Saisie de marchandises défendues, قاچرمه ضبطى *qātchurma zabthy*, t.-a.

Capturer, v. a., طوتمق *thoutmaq*, t. ضبط ا *zabth it*, a.-t.

Capuchon, s. m., كشيشك باش اورتوسى *kèchîchun bāch eurtuçu*, قوقلا *qouqoulā*.

Capucin, s. m., قپوچين *qapoutchîn*, رهبان *rouhbān*, p.

CAPUCINADE, s. f., مرابیلق *murāïlik*, منافقلق *munāfyqlyq*, a.-t.

CAPUCINE, s. f., fleur potagère, هند ترەسی *hind tèrèci*, فرنک ترەسی *frenk tèrèci*, t.; ابو خنجر *abou khandjer*, a.

CAQUET, s. m., کوزەلک *guèvèzèlik*. — Des caquets, لقلقیات *laqlaqyāt*.

CAQUETAGE, s. m., کوزەلک *guèvèzèlik*, لاف اورمقلق *lāf ourmaqlyq*, t.; بربرە *berbèrè*.

CAQUETER, v. n., causer beaucoup, کوزەلک ا *guevèzèlik it*, چکە چالمق *tchènè tchālmaq*, لاف و کذاف ا *lāfu guzāf it*. — Au propre, se dit du bruit que font les poules sur le point de pondre, طاوق قاقەلمق *thāvouq qāqalamaq*.

CAQUETEUR, s. m., کوزە *guèvèzè*, t.

CAR, conj., زیرا *zirā*, زیراکە *zirā ki*, p.-t.

CARABÉ, s. m., ambre jaune, کهربا *kehroubā*, vulg. *kehribar*, t.; کارم اصفر *kiārim asfar*, a.

CARABIN, s. m., جرّاح شاکردی *djerrāh chāguirdi*, ساکردی *sāguirdi*, a.-t.

CARABINE, s. f., ششخانه تفنک *chichkhānè tufenk*, ou simplement ششخانه *chichkhānè*, قرابینا *qarābīnā*, t.

CARABINIER, s. m., قرابینا کترن عسکر نفری *qarābīnā guèturen 'asker nèfèri*, قرابینەجی *qarābīnadjï*, t.

CARACHE ou CARAC, s. m., capitation imposée en Turquie aux sujets non musulmans, خراج *kharādj*, جزیه *djèzïè*, a. Voy. خراج dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

CARACO, s. m., بر نوع عورت کیسی *bir nev'y 'avret guèïci*, t.

CARACOLE, s. f., mouvement du cheval, آت اوینامه سی *āt oïnamaci*, طولنەرق کزمه *dholanaraq guezmè*, t.

CARACOLER, v. n., آتی اوینا تمق *āty oïnatmaq*, آتی طولندررق کزدرمک *āty dholandururaq guezdurmek*, t.

CARACOULER, v. n., crier, se dit du pigeon. Voy. ROUCOULER.

CARACTÈRE, s. m., marque, empreinte, نشان *nichān*. — Lettre, حرف *harf*, خط *khath*, a.; یازی *ïāzi*, vulg. *ïazou*. — Gros caractères, ایری یازولر *iry ïāzouler*. — Petits —, اینجه یازولر *indjè ïāzouler*. — Inclination naturelle, طبیعت *thabi'at*, مشرب *mechreb*, خلق *khoulq*, a.; خوی *khouï*, p. — Titre, rang, پوست *post*, عنوان *'unvān*, رتبه *rutbè*, a. — Qualité de ce qui distingue par l'esprit ou les mœurs, صفة *syfat*, pl. صفات *syfāt*; اوصاف *evsāf*, سیرت *sīret*. — En parlant des traits par lesquels l'auteur ou l'artiste désigne les objets qu'il présente à notre esprit, هیئت *heïet*, اسلوب *usloub*. — En botanique, caractère

générique, صفت جنسیه *syfati djinsiè*. — Caractère spécifique, صفت نوعیه *syfati nevy'iè*. — Caractères en chimie, ارقام اهل الکیمیا *arqāmi ehlil-kimiā*. — algébriques, ارقام الجبر القابله *arqām el-djebr el-muqābelè*. — astronomiques, ارقام نجومیه *arqāmi nudjoumiè*. — Force d'âme, حزم *hazm*. — Homme de caractère, ferme dans ses sentimens, متانت صاحبی *metānet sāhybi*, a.-t.

Caractériser, v. a., marquer le caractère, صورت ویرمك *souret vírmek*, وصفی - طبیعتی بیان ا *vasfi, thabi'ati beïān it*, وصف ا *vasf it*, a.-t. — Marquer, نشانلمق *nichānlamaq*.

Caractéristique, adj. com., ممیز *mumeïiez*, مبین *mubeïien*. — Caractéristique d'un logarithme, son exposant, مرفوع *mèrfou'*. — En terme de grammaire arabe, l'une des lettres qui détermine la forme du verbe, فعلك علامتی *fyluñ 'alāmèti*, a. — Signe caractéristique, علامت ممیزه *'alāmèti mumeïièzè*. — Lettre caractéristique, ادات ممیزه *adāti mumeïièzè*, a.

Carafe, s. f., شیشه *chíchè*, t.; صراحی *sarāhi, surāhi*, p.

Carafon, s. m., شیشه جك *chíchèdjik*, t.

Caraïte, s. m., juif qui s'attache à l'Écriture et rejette les traditions, قرا *qarrā*, pl. a. قرّائیین *qarrāïn*.

Caramanie (la), قرامان مملکتی *qarāmān memlekèti*.

Caramel, s. m., قینامش شکر *qaïnāmich chèker*, عقید *'aqydè*, عقید شکری *'aqydè chèkèri*, t.

Carat, s. m., poids de quatre grains, قراط *qyrrāth*, a. — Titre de l'or, عیار *'aïār*. — Or à vingt carats, یکرمی عیارده التون *ïermi 'aïārdè altoun*.

Caravane, s. f., کروان *kiarvān, kervān*, p.

Caravansérail, s. m., کروانسرای *kervānserai*, خان *khān*, p.

Caravelle, s. f., sorte de navire, قراوله *qarāvèla*, t.

Carbatine, s. f., بوستکی *poustègui*, t.

Carbone, s. m., قاربون *qārboun*, t.; فحم *fahm, faham*, a.

Carboné, e, adj., قاربونی *qārbouni*, t.; فحمی *fahmi*, a.

Carbonique (acide), adj. et s. m., حامض قاربون *hāmizi qārboun*, t.; حامض فحم *hāmizi fahm*, a.

Carbonisation, s. f., کومرلنمه *kumurlenmè*, کوموره منقلب اولمه *kumurè munqalib olma*, t.-a.; تفحم *tèfahhum*, a.

Carboniser, v. a., کمور ا *keumur it*. — Se carboniser, کومورلنمك *keumurlenmek*, t.

Carbonade, s. f., toute espèce de viande grillée, هر دورلو کباب *her turlu kèbāb*, کول بصدی *kul basty*.

Carcan, s. m., collier de fer des criminels, چنبر *tchember*, p.-t.; دمر تاصمه‌سی *dèmir tāsmaci*, لاله *lāla*. — Écrevisse de mer, سرطان بحری *serthāni bahri*. — Espèce de collier de pierreries, بر نوع مجوهر قلاده *bir nev'y mudjevher qalādè*, t.

Carcasse, s. f., ossemens décharnés, mais encore joints, d'un animal, انسانک یاخود حیوانک قفسه دونمش لاشه‌سی *insānuñ iā khod haïvānuñ qafecè dèunmich lāchèci*, اتی صیرلمش کوده *èty syrylmich guevdè*. — Charpente, pièces de bois taillées, کراسته *kerastè*, vulg. *kirastè*. — d'un navire, قره چاو *qara tchāv*. — Se dit d'une personne extrêmement maigre, اتی قالمامش قوری کمیک *èty qālmāmich qourou guèmïk*. — Sorte de bombe, بر نوع خمبره *bir nev'y khombara*, t.

Carcinomateux, euse, adj. m. ou fém., آکلو *ākilèlu*, t.

Carcinome, s. m., sorte de cancer ou tumeur, بر نوع آکله *bir nev'y ākilè*, t.

Cardamine, s. f., cresson des prés, چایر ترہ‌سی *tchāïr tèrèci*, t.

Cardamome, s. m., graine aromatique, قاقوله *qaqoula*, t.

Carde, s. f., peigne, طراق *tharāq*, کتان طراغی *kètān tharāghy*, t.

Carder, v. a., la laine, peigner avec la carde, طرامق *tharāmaq*, پپاغی طرامق *ïapāghy tharāmaq*, یوک و پمبوق آتمق *ïeun vè pambouq ātmaq*, t.; حلاج ا *haldj ït*, a.-t.

Cardeur, se, s., طرایيجی *tharāïdji*, t.; حلاج *hallādj*, a.

Cardialgie, s. f., یورک اغریسی *ïurek aghrïci*, t.

Cardiaque, adj., propre à fortifier le cœur, یورک قوبلشدریجی قلبه نافع *ïurek qavilechturidji*, t.; دوای مقوی القلب *dèvāï mouqavvi ul-qalb*, a.-t. — En terme d'anatomie, ce qui appartient au cœur, یورکه متعلق *ïurèguè mute'allyq*, t.; قلبی *qalbi*, a.

Cardiaque ou Agripaume, s. f., plante, فراسیون القلب *ferācïoun el-qalb*, a.

Cardinal, s. m., pl. Cardinaux, prélat, قردینال *qardïnāl*. — Les quatre points cardinaux, فلکک درت طرفی *fèlèguñ dort tharafi*, جهات اربعه *djèhāti erba'a*, a. — Vents cardinaux, اصللو درت یل *acyllu dort ïel*. — Nombres cardinaux, اسماء اعداد اصلیه *esmāï 'ādādi aslïè*.

Cardinalat, s. m., قردینال پایه‌سی *qardïnal pāïèci*, t.

Cardon, s. m., plante, اشک *echek*, کنکری *kunguèri*, یبان دکنلو *ïabān enguināri*, انکناری اوت *dikenlu ot*, t.

Carelet ou Carrelet, s. m., poisson, سرچه بالغی *sirtcha bālyghy*, چروس بالغی *tchirous bālyghy*, t.

Carême, s. m., بیوک اورج -

پرهیز *buïuk oroudj, perhíz,* اروج وقتی *oroudj vaqty,* t. — Durant le —, اثنای صیامك *esnâi syâmdè.* — Faire carême, اورج طوتمق *orodj thoutmaq.* — Rompre le —, اورجی بوزمق *orodji bozmaq.*

Carénage, s. m., lieu où l'on donne la carène, قلفات یری *qalfât ïèri.* — Action de caréner, قلفات *qalfât,* قلفاتلنمه *qâlfâtlanma,* t.

Carence, s. f., حجّت النفی *hèudjet ennèfi,* a.

Carène, s. f., longue pièce de bois qui s'étend dans la partie la plus basse d'un navire, کمی انبساری اوکرغه‌سی *guèmi ambâri oñurghaci,* کمینك قرینه‌سی *guèmïnuñ qarínaci.* — La partie du navire comprise depuis la quille jusqu'à la flottaison, کمینك صو ایچنه کیرن یری *guèmïnuñ sou ítchinè guïren ïèri.* — Travail que l'on fait pour caréner, قلفاتلنمه *qalfâtlanma,* t.

Caréner, v. a. Voy. Radouber.

Caressant, e, adj., اوخشایجی *okhchâïdji,* t.; نواز *nuvâz,* p.

Caresse, s. f., اوخشامه *okhchâma,* اوخشایش *okhchâïch,* t.; نوازش *nuvâzich,* p.; دلکیجیلك *tilkídjilik,* t.

Caressé, e, adj., اوخشانمش *okhchânmich,* t.; ملتفت *multèfit,* a.

Caresser, v. a., اوخشامق *okhchâmaq.* — un enfant, بر چوجوغی اوخشامق *bir tchoudjoughy okhchâmaq.* — Caresser avec la main, ال ایله یوقلامق *el ilè ïoqlâmaq,* t. — Bien accueillir, اکرام ـ التفات ا *ikrâm, iltifât it,* a.-t.

Caret ou Carret, s. m., sorte de tortue, بر نوع قپلوباغه *bir nev'y qaploubâghà.* — Fil de caret, غومنه‌دن چیقارلمش ایپلك *ghomenaden tchiqârylmich iplik,* t.

Cargaison, s. f., کمی یوکی *guèmi ïuki,* کمی حموله‌سی *guèmi hamoulèci,* a.-t.

Cargue, s. f., یلکن هابلیسی *ïelken hâblyci,* t.

Carguer, v. a., هابلی یی چکوب یلکنی قصه‌لتمق *hâblii tchekup, ïelkèni qyssalatmaq,* t.

Caricature, s. f., مسخره صورتی *maskhara sourèti,* قاریقاتوره *qâriqâtoura,* t.; کوله‌جك کسوه *gulèdjek kisvè,* t.-a.

Carié, adj., چورك *tcheuruk,* چوریمش *tchurumuch,* t.; رمیم *rèmîm,* a. — Dent cariée, چورك دیشی *tcheuruk dîchi,* t.

Carie, s. f., کمیك چورکلکی *guèmîk tchurukligui,* t.

Carier, v. a., gâter, pourrir les blés, بغدای یی چورتمك *boghdâï tchurutmek.* — Se carier, en parlant des os, چوریمك *tchurumek.*

Carillon, s. m., چاك چالمه‌سی *tchâñ tchâlmaci,* t.

Carillonner, v. a., چاکی پك اورمق ـ چالمق *tchâñi pek vourmaq, tchâlmaq,* t.

Carillonneur, s. m., چساك

اوریجی - چاییجی *tchāñ vourîdji, tchālîdji*, t.

CARLET. Voyez CARELET.

CARLIN, INE, s., espèce de chien, بر جنس کوپک *bir djins keupek*, t.

CARINE, s. f., pleureuse dans les funérailles, نایحة *nāïhat*, a.; نوحه کر قاری *nevhaguer qāry*, t.

CARME, s. m., religieux du Mont-Carmel, کرمل طاغی کشیشی *kermel dhāghy kechîchi*, t.

CARMEL (mont), s. m., کرمل طاغی *kermel dhāghy*.

CARMIN, s. m., آل لوک *āl leuk*, t.; لک برّاق *lekk berrāq*, a.

CARMINATIF, VE, adj., بصد ریجی علاج *ïel basturidji 'ylādj*, یل علتنه نافع *ïel 'yllètinè nāfy'*, a.-t.

CARNAGE, s. m., قیرغن *qyrghyn*, t.; مقاتله *mouqātèlè*, a.

CARNASSIER, ÈRE, adj., ات ییجی *et ïètdji*, t.; چیک اتله بسلنور لاحم *tchig etilè beslèneur, lāhim*, a.

CARNASSIÈRE, s. f., sac où l'on met le gibier tué à la chasse, چانطه *tchāntha*, آوجی چانطه سی *âvdji tchāntaci*, t.

CARNATION, s. f., ات رنکی *et rengui*, a. — Représentation des chairs de l'homme par le coloris, آدم کوده سی رنکی - صورتی *âdem kevdèci rengui, sourèti*. — Teint d'un homme, چهره *tchehrè*, آدم چهره سی - دریسنک رنکی *âdem tchehrèci, dèricinuñ rengui*.

CARNAVAL, s. m., ات کسمی *et kècimi*, ات کسمه سی *et kesmèci*, شکبک *chekbuk*, شکبک کونلری *chekbuk gunlèri*, t.

CARNE, s. f., angle extérieur d'une pièce, کوشه اوجی *keuchè oudji*, t.

CARNET, s. m., petit livre d'achat, دفترجک *defterdjik*, اشترا دفتری *ichtirā deftèri*, a.-t.

CARNIFICATION, s. f., کیمک انه *guèmîk ètè deunmek*, دونمک تلحّم *tèlahhum*, a.

CARNIVORE, adj. com., ات ایله بسلنور *et ilè beslèneur*, ات ییجی *et ïètdji*, لحم خور *lahm khor*, a.-p.

CARNOSITÉ, s. f., پاره اطرافلرنده بتمش ات *ïāra ethrāflèrindè bitmich et*, t.; لحم زائد *lahmi zāïd*, a.

CAROGNE, s. f. pop., فاحشه *fāhichè*, a.

CARONADE, s. f., خزینه سی ککش بر نوع کبیر و قصه طوب *khazînèci guèñich bir nev'y kebîr vè qyssa thop*, قارونه طوپی *qārona thopy*, t.

CARONCULES, s. f. pl., اقجغز *edjighaz*, ات بکی *et begui*, t.; کوشت پاره - پاره سی *kucht pārè, pārèci*, p.-t. — lacrimales, کوز بیکاری *gueuz bîkāri*, t.

CAROTIDES, s. f. pl., ابهرتا الدماغ *ebhertā uddamāgh*, وریدان *vèridān*, a.

CAROTTE, s. f., plante, هوج *hovdj*,

vulg. هاوچ *hāvoutch*. — de tabac, دوتون یاپراقلری طوماری *tutun ïaprāqlèri thoumari*, t.

Caroube ou Carouge, s. m., کچی بوینوزی *ketchi boïnouzi*, خرنوب *kharnoub*, t.

Caroubier, s. m., کچی بوینوزی اغاجی *ketchi bouïnouzi aghādji*, t.

Carpe, s. f., poisson d'eau douce, سازان بالغی *sāzān bālighy*, t.

Carpe, s. m., partie entre le bras et la paume de la main, آوج ایله قولك اورتا یری *âvoudj ilè qoloun ortā ïèri*, t.

Carpeau, s. m., سازانه بکزر کوچك بالق *sāzāna beñzer kutchuk bālyq*, t.

Carpie, s. f., سازان بالغی قمه‌سی *sāzān bālyghy qymaci*, t.

Carpillon, s. m., کوچك سازان بالغی *kutchuk sāzān bālyghy*, t.

Carquois, s. m., اوقلق *oqlyq*, ترکش اوق قوبوری *oq qouboury*, t.; *terkech*, p.

Carré, s. m., بر دورت کوشه *bir deurt kieuchè*, t.; مربّع *murebby*, a.

Carré, e, adj., دورت کوشه‌لو *deurt kieuchèlu*, t.; مربّع *murebba'*, — Figure carrée, شکل مربّع *chekli murebba'*, درت کوشه‌لو صورت *dort keuchèlu souret*. — Rendre carré, former une figure carrée, مربّع ا *murebba it*, a.-t. — Nombre carré, مجذور *medjzour*. — Racine carrée, جذر *djezr*. — Tirer la racine carrée, جذری استخراج ا *djezri istykhrādj it*, a.-t.

Carreau, s. m., pavé plat en terre, دوشمه طغله‌سی - طاشی *duchèmè thoughlaci, thāchi*. — de marbre, یصّی مرمر تختەسی *ïassy mermer takhtaci*. — de verre, جام *djām*, p.-a.; پنجره جامی *pèndjèrè djāmi*. — Coussin pour se mettre à genoux, دیز یصدغی *dïz ïastyghy*, شیته *chîtè*. — Fer de tailleur, اوتی *oti*, vulg. *euti*. — Signe du jeu de carte, قاراو *qāro*, کاغد اویننك بر لونی *kiāghyd ouïonineñ bir levni*. — Maladie des enfans, کوچك چوجقلره مخصوص خستالك *kutchuk tchodjouqlara makhsous khastālik*, قارن قاتیلغی *qārn qātylyghy*, t.

Carrefour, s. m., یول آغزی *ïol āghzi*, t.

Carréger. Voy. Louvoyer.

Carrelage, s. m., ouvrage de carreleur, طغله تخته دوشمه‌سی *doughla takhta duchèmèci*. — Prix de ce travail, طغله دوشمه‌سنك قیمتی *toughla duchèmècinuñ qymèti*, t.-a.

Carreler, v. a., paver avec des carreaux, طغله تخته دوشمك *thoughla takhta duchèmek*, t. — les souliers, اسکی پاپوشلری دوزمك *eski pāpouchlèri duzmek*, t.

Carrelet, s. m., grosse aiguille de cordonnier, پاپوشجی اکنه‌سی *pāpouchdji ignèci*, t. — Poisson de mer, چروس بالغی *tchiros bālyghy*, t.

ghy, پیسی بالغی *pissi bālyghy*, t.

Carreleur, s. m., qui pose les carreaux, طغله ـ تخته دوشه‌یجی *thoughla, takhta duchëïdji*, t. — de souliers, اسکیجی *eskídji*, t.

Carrelure, s. f., semelles neuves à de vieilles chaussures, تصمه یامه‌سی *tasma īāmaci*, t.

Carrément, adv., دورت کوشه اوزره *dort keuchè uzrè*, t.; دورت کوشه‌لو اوله‌رق *dort keuchèlu olaraq*, مربّعاً *murebbi'en*, a.

Carrer, v. a., donner une figure carrée, دورت کوشه‌لوا *dort keuchèlu it*. — Se Carrer, v. réfl., صالنی صالنی یورومک *sālyny sālyny īurumek*, t.; اختیال ا *ikhtīāl it*, a.-t.

Carrier, s. m., طاشچی *thāchtchi*, طاش چیقاریجی *thāch tchyqāridji*, t.

Carrière, s. f., de pierres, طاش معدنی *thāchlyq*, طاش معدنی *thāch ma'deni*, t. — Lice, lieu fermé pour courrir, میدان *meïdān*, حلبة *halbet*, pl. حلایب *halāïb*; مضمار *myzmār*, pl. مضامیر *mèzāmīr*. — Durée de la vie, عمر مدّتی *'eumr muddèti*, عمر *'eumr*, منزل عمر *menzili 'eumr*. — Profession, état, طریقة *tharyqat*. — Carrière, cours des astres, دور کواکب *devri kevākib*. — Fournir une longue carrière, vivre long-temps, چوق یاشه‌مق *tchok īāchamaq*. — Donner carrière, laisser aller, صالیویرمک *sālyvirmek*. — Se donner Carrière, v. réfl., se réjouir, سونمک *sèvinmek*. t.

Carriole, s. f., ایکی تکرلکلو عربه *iki tekerleklu 'araba*, t.

Carrosse, s. m., هنطو *hintov*, عربه قوچی *qotchi 'araba*, قوچو *qoutchou*, t.

Carrossier, s. m., هنطوجی *hinthovdj*, هنطو یاپوجیسی *hinthov īāpoudjici*, t.

Carrure, s. f., اوموز باشی *omouz bāchi*, اموز اینلکی *omouz ínlyghy*, t.

Cartame, s. m. Voy. Carthame.

Carte, s. f., à jouer, اویون قمار *ouïoun kiāghydi*, کاغدی قومار *qoumār kiāghydy*, کاغدی قارته *qārta oïouni*. — Un jeu de cartes, بر دسته اوین کاغدلری *bir destè oïoun kiāghydlèri*. — Battre les cartes, کاغدلری قارشترمق *kiāghydlèri qārichturmaq*. — Être le premier en carte, au jeu, کاغد اوینلك نوبتلو او *kiāghyd oïouninda nevbetlu ol*. — de géographie, خریطه *kharítha*, جغرافیه خریطه‌سی *djoghrāfia khārithacy*. — Carte marine, دریا خریطه‌سی *dèrīā khārithaci*. — Carte générale de l'Europe, اوروپا اقلیمنك عمومی خریطه‌سی *evropā iqlimínuñ 'oumoumi kharithaci*. — Carte blanche, permission de se conduire comme on voudra, رخصت کامله *roukhsati kiāmilè*, a. — Donner carte blanche, بول بول رخصت ویرمک *bol bol roukhsat vírmek*. — Tirer les —, قمار کاغدلریله باقیجیلق ا *qoumār*

kiāghydlèrilè bāqydjilyq it. — Carte, note de la dépense chez un traiteur, طعام مصرفی پوصله‌سی *thām màsrafi pouçoulacy.* — Connaître le dessous des cartes, avoir le secret d'une affaire, بر مصلحتك سرّینه واقف او *bir maslahatuñ sirrînè vāqyf ol.* — Brouiller les cartes, désunir, causer des divisions, قارش مورش ا *qārych mourich it*, بوزشترمق *bozouchturmaq*, t. — Perdre la carte, se troubler, شاشمق *chāchmaq*, پوصله‌یی شاشرمق *pouçoulaï chāchirmaq*, t.

Cartel, s. m., défi par écrit pour un combat, میدان اوقومق ایچون دعوت تذکره‌سی *meïdān oqoumaq itchoun d'avet tezkèrèci.* — Traité d'échange des prisonniers, اسرا مبادله‌سنه دائر معاهده *ucèrā mubādèlècinè dāïr mou'āhèdè*, a.-t.

Carthame, s. m., قرطم *qyrtham*, اصفور *asfour*, a.; vulg. آصپور *âspour*. — Graine de —, آصپور تخمی *âspour tokhoumy*.

Cartilage, s. m., کیرك *guèïrek*, کمرتلك صارو سکر *sārou siñyr*, *guèmertlek*, t.; غضروف *ghazrouf*, pl. غضاریف *ghazārîf*, a.

Cartilagineux, se, adj., کیرکلو *gueïreklu*, کمرتلکلو *guemertleklu*, t.; غضروفی *ghazroufi*, a.

Carton, s. m., grosse carte, مقوّی *mouqavva*, مقوّا *mouqavvā*, مقوّا کاغدی *mouqavvā kiāghydi*, ایری کاغد *iri kiāghyd*. — Boîte en carton, مقوّا صندوغی *mouqavvā sandoughy*, مقوّا قوطی *mouqavvā qouthou*. — Portefeuille en —, مقوّی جزدانی *mouqavva djuzdāni*, t.

Cartonner, v. a., مقوّا ایلمك قپلمق *mouqavvā ilè qaplamaq*, t.

Cartonnier, s. m., مقوّاجی *mouqavvādji*, t.

Cartouche, s. f., charge d'une arme à feu, فشك *fichek*, فشنك *fichengue*. — Charge entière du canon, خرتوج *khartoudj*. — Déchirer la —, فشنکی دیش ایله یرتمق *fichengui dich ilè ïrtmaq*. — Cartouche, congé d'un militaire, اذن تذکره‌سی *izin tezkèrèci*, a.-t.

Carus, s. m., سکته *sektè*, سبات سهری *subāti sehrii*, a.

Carvi, s. m., کراویا *kèrāviā*, قرمان کمیونی *karmān kèmiouni*, a.

Carybde en Scylla (tomber de), prov., d'un péril en un autre, بر بلادن قورتلوب بلای دیگره اوغرامق *bir bèlāden qourtouloup bèlāï diguèrè oghrāmaq*, t.

Caryophyllata, s. f. Voy. Benoite.

Cas, s. m., désinence des noms déclinables, صیغه *sygha*. — Conjoncture, حال *hāl*, حالت *hālet*, pl. حالات *hālāt*. — Accident, événement, وقعه *vaq'ya*, قضیه *qaziè*, قضا *qazā*. — Cas fortuit, اتفاق *ittifāq*, a. — En tout cas, بهر حال *bèher hāl*, هر حالده *her hāldè*. — Par cas fortuit, اتفاق *ittifāq* pour اتفاقا *ittifāqan*. — Dans ce cas,

بو حالك *bou hāldè.* — Faire cas de, صايمق اعتبار ا *itibār it.* — En pareil cas, بو حالده *bou hāldè,* بو تقديرده *bou taqtîrdè.* — Dans des cas analogues, قضاياى مماثلده *qazaïāï mumācîlèdè.* — Voilà le cas, حال بوكه *hāl bou ki,* حال بو در *hāl bou dur.* — En ce Cas, adv., alors, les choses étant ainsi, بو تقديرچه *bou taqtirtchè,* ايش بويله ايكن *ich beuïlè iken.* — Faire cas, estimer, apprécier, صايمق *sāïmaq,* شئ يرينه صايمق *chèï ïèrinè sāïmaq,* t.; اعتبار ا *i'ytibār it,* a.-t. — Ne faire aucun cas, هيچ بر شئيه صايمامق *hîtch bir chèïè sāïmāmaq,* t. — Crime, faute, قباحت *qabāhat,* pl. قبايح *qabāïh,* a. — Accusé d'un cas grave, قباحت جسيمه ايله متهم *qabāhati djècimè ilè mutèhim.*

Casanier, ière, adj., اونك اوتوريجى اودن *èvindè otourîdjï,* چقماز *evden tchyqmāz,* t.

Casaque, s. f., يپونجه *ïapoundja,* t.

Cascade, s. f., سلسبيل *silsebîl,* a.-t.

Case, s. f., maisonnette, او *ev,* t.; خانه *khānè.* — Petits compartimens carrés d'un échiquier, ير *ïer,* t.; خانه *khānè,* p.-t.

Casemate, s. f., ير آلتى ايزبه *ïer âlti izbè,* t.

Caser, v. a., mettre en place, ير يرينه قومق ويرمك *ïer yîrmek,* ير - مكان طوتمق *ïer, mekîān thoutmaq,* a.-t.

Caserne, s. f., قشلا *qychlā,* قشلاق *qychlāq,* t.

Caserné, e, adj., قشلاقلك اوتورمش *qychlaqta otourmich.*

Casernement, s. m., قشلاده اوتورتمقلق *qychlāda otourtmaqlyq,* t.

Caserner, v. a., قشلاده اوتورتمق *qychlāda otourtmaq.* — Se caserner, قشلاده اوتورمق *qychlāda otourmaq,* قشلايه كيرمك *qychlāïa guîrmek,* t.

Caseux, se, adj., پينيرلو *peïnîrlu,* پينيرسى *peïnîrci,* t.

Caspienne (mer), بحر خزر *bahri hazer,* كيلان دكزى *guîlān deñyzi,* t.

Casque, s. m., باشلق *bāchlyq,* طولغه *thoulgha,* مغفر *mighfer,* a.

Cassade, s. f., mensonge pour rire, رنك *renk,* p.

Cassaille, s. f., (hors d'usage), نطس *nadhas,* t.

Cassant, e, adj., قرلور *qyrylur,* تيز قرلور *tyz qyrylur,* t.

Cassation, s. f., acte juridique qui annulle un jugement, حكمى بوزان سند *hukmi bozān sened,* تبطيل شرعى *tebthyli cher'y,* a.

Casse, s. f., plante, خيار شبر *khïār chebr,* vulg. خيار شنبه *khïār chembè,* p. — T. de gens de guerre, اسامينك چالنمسى *èçāmînuñ tchālinmaci.* — En t. de fondeur,

bassin qui reçoit le métal en fusion, دوكيجى قورنه‌سى *deukidji qournaci.* — En t. d'imprimerie, longue casse partagée en petits carrés appelés cassetins, حروف تخته‌سى *hourouf takhtaci*, t.

Casse-Cou, s. m., اوچرم ير *outchouroum ïer*, كبيك قرارير *guèmïk qyrār ïer*, t.

Casse-Lunette, s. m. V. Bluet.

Casse-Museau, s. m., سله *sillè*, t.

Casse-Noisette, s. m., فندق چكردك *fyndyq qyrān*, قيران *tchekerdek tchèkïtchi*, t.

Casse-Pierre, s. f. Voy. Saxifrage.

Casse-Tête, s. m., peine d'esprit, باش اغريسى *bāch aghryci.* — Vin qui porte à la tête, باشه اوران شراب *bācha ourān charāb.* — Sorte de massue de bois, چوماق *tchomāq*, t.

Cassé, e, adj., brisé, قرق *qyryq*, قيرلمش *qyrilmich*, t.; شكست *chikest*, p. — Affaibli, قوتسز *qouvvetsyz.* — Vieux, infirme, پيير *pïri nātuvān*, p.; بلى قرق *bèli qyryq*, t.

Casser, v. a., briser, قرمق *qyrmaq*, صمق *symaq*, — شكسته شكست ا *chikestè, chikest it.* — Affaiblir, تضعيف ا *taz'īf it.* — Annuler, ابطال ا *ibthāl it*, a.-t. — une sentence, un testament, un contrat, بوزمق *bozmaq*, t.; — نقض - نسخ الغا ا *naqz, neskh, ilghā it*, a.-t. — Le testament a été cassé, وصيتنامه نسخ اولندى *vecïet nāmè neskh oloundou.* — Casser un fonctionnaire, un officier, lui ôter sa place, يرينى حكك ا *ïèrini hakk it.* Voy. Destituer. — Se Casser, v. réfl., être brisé, قرلمق *qyrylmaq*, t.; شكست شكست بولمق *chikest ol*, شكست بولمق *chikest boulmaq*, p.-t. — Se casser la tête, s'appliquer fortement à une étude, چوق چالشمق *tchoq tchālichmaq*, درشمك *duruchmek*, باشى يارمق *bāchi ïārmaq*, t. — Se casser le nez, ne pas réussir, راست كلمامك *rāst guelmèmek.* — Devenir vieux, اختيارلنمق *ikhtiārlanmaq.* — Il se casse, il vieillit, اختيار اولير *ykhtiār olieur.* — Se casser, éclater, چاتلمق *tchātlamaq*, t.

Casserole, s. f., تنجره *tendjèrè.* — de cuivre, باقر تنجره *bāqyr tendjèrè.* — de terre cuite, چوملك *tcheumlek.* — Petite —, اوفاق تنجره *oufāq tendjèrè*, t.

Casseron, s. m., بر نوع اوچار بالق *bir nev'y outchār bālyq*, t.

Cassette, s. f., صندوقچه *sandouqtchè*, چكمجه *tchekmèdjè.* — La cassette du roi ou du sultan, جيب همايون *djèbi humāïoun*, t.

Casseur, s. m., qui casse, قريجى *qyrīdji.* — Fanfaron, فورتهجى *fortadji*, t.

Cassie, s. f., arbre, سيسبان *sisbān.*

Cassier, s. m., arbre, خيار شنبه اغاجى *khyār chembè aghādji*, t.

Cassiopée, s. f., constellation, ذات الكرسى *zāt el-kurci*, a.

Cassolette, s. f., réchaud sur lequel on brûle des parfums, بخوردان *boukhourdān*, t.; مبخرة *mebkharet*, a. — L'odeur même qui s'exhale de la cassolette, بخور بوغومى *boukhour boghoumou*. — Composition odoriférante, قوقولو بوغوم *qoqoulu boghoum*, t.

Cassonade, s. f., خام شكر *khām cheker*, t.

Cassure, s. f., قرق يرى *qrryq ïèri*, t.; كسر *kesr*, a.

Castagnettes, s. f., چارپاره *tchārpārè*, vulg. چالپاره *tchālpārè*, p.

Caste, s. f., اويماق *oïmāq*, بوى *boï*, t.; طائفه *thāïfè*, صنف *synf*, اصناف *esnāf*, قبيله *qabīlè*, pl. قبايل *qabāïl*, a.

Castel, s. m., château, قلعه *qal'a*, a.

Castille, s. f. fam., petite querelle, ديدى قودى *dèdi qody*, t.

Castelane, s. f., بر جنس يشيل اريك *bir djins ïèchīl èrīk*, t.

Castor, s. m., قندوز - قندز *qoundouz*, صو كوپكى *sou keupègui*. — Peau de —, قندوز دريسى - قندوز پوستكيسى *qondouz dèrici*, *postguici*. — Drap de —, قندوز توييله منسوخ چوقه *qondouz tuïilè mensoukh tchoqa*, t.

Castoréum, s. m., قندوز خايه‌سى *qoundouz khāïèci*, t.

Castral, s. m., خادم *khādim*, خادم ازكيجى *khādim ezguïdji*, a.; انمش *enenmich*, *inenmich*, t.; طواشى *thavāchi*, a.

Castramétation, s. f., اوردو قورمقلغى *ordou qourmaqlyghy*, t.

Castration, s. f., en parlant des hommes, خادملمه *khādimlama*, اينتمكلك *inetmeklik*, t.; اخصا *ykhsā*, خصا *khosā*. — En parlant des animaux en général, انمه *enèmè*. — d'un coq, اكديجلمه *ikdidjlèmè*, t.

Casualité, s. f., عرضية *aryzïet*, كيفيت عارضيه *keïfïèti 'āryzïiè*, a.

Casuel, s. m., revenu fortuit, ظهورات *zouhourāt*, a.

Casuel, e, adj., fortuit, accidentel, عارض *'āryz*, عرضى *'aryzi*, اتفاقى *ittifāqi*, a. — Fragile, قربلور *qyrilur*, t.

Casuellement, adv., قضا ايله *qazā ilè*, اتفاقاً *ittifāqān*, a.

Casuiste, s. m., مسالدجى *mècèlèdji*, مبين مشكلات *mubèïini muchkilāt*, a.

Catachrèse, s. f., اصطلاح منافرة بالعبث *ysthylāh bil-'abes*, التشبيه *munāferet ut-techbīh*, a.

Cataclysme, s. m., طاشقونلق *thāchqunlyq*. Voy. Déluge.

Catacoi, s. m., sorte de petit mât, بر كمينك اك كوچك دركى *bir guèmïnun eñ kutchuk dirègui*, t.

Catacombes, s. f. pl., زير زمينك اولان مقبره لر *ziri zèmïndè olān maq-*

pèrèler, a.-t.; لحد *lahad*, pl. الحاد *elhād*, a.

CATADOUPE ou CATADUPE, s. f., چای صولرینک اشاغیه دوکلشی *tchāï soulèrinuñ achāghyïè deukuluchy*, t.

CATAFALQUE, s. m., جنازه زینتی *djènāzè zínèti*, جنازه سریری *djènāzè sèríri*, a.-t.

CATAIRE ou HERBE-AU-CHAT, s. f., کدی اوتی *kedi oty*, t.

CATALEPSIE, s. f., طملہ *dhamla*, t.; نقطة *noqthat*, دالثبات *dè-essèbāt*, a.

CATALEPTIQUE, adj., طملولو *dhamlalu*, t.; مثبوت *mesbout*, a.

CATALOGUE, s. m., دفتر *defter*. — de livres, کتب دفتری *kutoub defterì*, a.

CATAPLASME, s. m., یغلمه *ïaghlama*, لاپه *lāpa*, مرهم *merhem*, vulg. *melham*, a. — Appliquer un —, بر لاپه اورمق *bir lāpa ourmaq*.

CATARACTE, s. f., chute des eaux d'un fleuve, جندل *djendil*, pl. a. جنادل *djènādil*. — Les cataractes du Nil, مسقط نیل *masqathi níl*, شلالات نیل *chèlālāti níl*, a. — sur l'œil, پرده *perdè*, کوزطومانی *gueuz dhoumāni*, t.; علت سبل *'yllèti sebl*, a. — Pluie excessive, قتی یغمور *qaty ïaghmour*.

CATARRHAL, E, adj., fièvre catarrhale, حمای نوازل *hoummāï nevāzil*, a.

CATARRHE, s. m., نوازل *nevāzil*, نزله *nouzla*, *nuzlè*, a. — Un catarrhe lui est tombé sur la poitrine, صدرینه نزله ایندی *sadrinè nouzla endi*.

CATARRHEUX, SE, adj., نزلولو *nouzlalu*, t.; نزله علتنه مبتلا *nouzla 'yllètinè mubtèla*, a.-t.

CATASTROPHE, s. f., évènement funeste, فلاکة *fèlāket*, نکمة *nekmet*, مصیبت *macybet*, pl. مصایب *meçāïb*. — Fin malheureuse, سوء عاقبت *souï 'āqybet*, a.

CATÉCHISÉ, E, adj., دینی اوکرنمش *dîni eugrenmich*, t.

CATÉCHISER, v. a., instruire des mystères de la foi, دینی اوکرتمک ـ تعلیم ا *dîni eugretmek*, *ta'lîm it*, تلقین ایمان ا *talqyni imān it*. — Endoctriner, fam., اوکرتمک *eugretmek*, سوز اوکرتمک *seuz eugretmek*, t.

CATÉCHISME, s. m., دین درسی *dîn dersi*, تلقین ایمان *talqyni imān*, a.; تعلیم دین *ta'lîmi dîn*, تعلیم مسیحی *ta'lîmi mecîhi*, a.-t. — Le livre du catéchisme, کتاب عقاید *kitābi aqā'id*.

CATÉCHUMÈNE, s. com., دین وافتز اوکرنن *dîn eugrènen*, اولندجق *vāftyz olounadjaq*, وافتزلنه جق *vāftyzlanadjaq*, a.-t.

CATÉGORIE, s. f., مرتبه *mertèbè*, طبقه *thabaqa*, مقوله *maqoulè*, pl. مقولات *maqoulāt*, a.

CATÉGORIQUE, adj., dans l'ordre, à propos, یرنده *ïèrindè*, محلنده *mahallindè*, مناسب *munācib*. — Précis, قاطع *qāth'y*, a. — Réponse,

جواب قاطع *djevābi qāthy*, قاطع جواب *qāthy djevāb*, جواب شافی - کافی *djevābi chāfi, kiāfi*, شافی جواب *chāfi djevāb*, a.; پاك جواب *pāk djevāb*.

Catégoriquement, adv., تمییزجه *tèmîzdjè*, آشکاره *âchikiārè*. — Répondre —, جواب قاطع ویرمك *djevābi qāthy vîrmek*.

Cathartique, adj., یورکی سوریجی *ïurègui surudji*, t.; منقّی *munaqqii*, a.

Cathédrale, s. f., باش کلیسا *bāch kèliçā*, t.

Cathédrant, s. m., صدرده اوتوران *sadrdè otourān*, t.; مشکل کشا *muchkil kuchā*, a.-p.

Cathérétique, adj., اتی اشندریجی علاج *èti achenduridji 'ylādj*, t.; دواء اکال *dèvāï ekkiāl*, a.

Cathéter, s. m., قاوق یوقلیه جق آلت - میل *qavouq ïoqlaïadjaq âlet, mîl*, t.; مجراف مثانه *mihrāfi mèçānè*, a.

Catholicisme, s. m., قاطولك دینی - اعتقادی *qātholik dîni, 'ytiqādi*, t.-a.

Catholicité, s. f., pays des catholiques, قاطولك مملکتلری *qātholik memlèketlèri*, ممالك قاطولکیّه *mèmāliki qātholikïiè*. — Doctrine catholique, قاطولکلك *qātholiklik*, قاطولکیّت *qātholikïiet*, قاطولك مذهبی *qātholik mezhèbi*, t.-a.

Catholique, adj. com., قاطولکی *qātholiki*, لاطین *lāthîn*, پاپشته *pāpichta*, t. — s., celui qui suit la religion catholique, قاطولك - قاتلك *qātholik*.

Catholiquement, adv., قاطلك مذهبی اوزره *qātholik mezhèbi uzrè*, t.

Catholiser, v. n., قاطلکلر ایله بولشمق *qātholikler ilè boulouchmaq*, t.

Cati, s. m., مهره *muhrè*, جلا *djilā*, a.

Catillac, s. m., sorte de poire, برایری ارمودك اسمی *bir iri armouduñ ismi*, t.

Catimini ou En Catimini, adv., en cachette, کزلوجه *guizludjè*, t.; مخفیجه *makhfîdjè*, a.-t.; خفیةً *khafièten*, a.

Catin, s. f. (expression libre et popul.), prostituée, روسپو *rouspou*. — Femme ou fille déréglée dans sa conduite, یاشمقسز *ïāchmaqsyz*, پوستال *postāl*, t.

Catir, v. a., جلا ویرمك *djilā vîrmek*, چندره‌ده پرداخلمق *djendèrèdè perdākhlamaq*, t.

Catisseur, s. m., جلا ویریجی *djilā vîrîdji*, t.

Caton, s. m., un sage, اوصلو بر آدم *ouslou bir âdem*, t.

Cattaro, ville de l'Albanie, قوتور *qoutour*.

Caucase, s. m., mont, قاف *qāf*, البرز طاغلری *el-bourz dhāghlèri*, یلپرز طاغی *ïalpourz dhāghy*, چرکس طاغلری *tcherkes dhāghlèri*.

Cauchemar, s. m., آغر باصمه *âghyr bâsma*, آغرلق كه اوبقسوده باصر *âghyrlyq ki ouïouqouda bâçar*, t.; كابوس *kiâbous*, a. — J'ai eu le cauchemar cette nuit, بنى بوكيجه آغرلق باصدى *bèni bou guïdjè âghyrlyq bâsty*. — Il est sujet au cauchemar, كابوسه مبتلادر *kiâboucè mubtèlâdur*.

Cauris ou Coris, s. m., monnaie de l'Inde, غورى *ghori*, p.

Causalité, s. f., سببيّت *sèbèbiïet*, a.

Causatif, ve, adj., t. de grammaire, سببى *sèbèbi*. — Particule causative, حرفى سببى *harfi sèbèbi*, ادات التعليل *adât utta'lîl*, a.

Cause, s. f., motif, سبب *sèbeb*, pl. a. اسباب *esbâb*; موجب *moudjib*, pl. موجبات *moudjibât*, علّة *'yllet*, pl. علل *'ylel*, باعث *bâïs*, مبدأ *mebd'a*, pl. مبادى *mebâdi*, مبدأ اوّل *mebdèï evvel*. — secondes ou secondaires, اسباب جزئيّه *esbâbi djuzïïè*. — finale, علت غائيه *'yllètii ghâïïè*. — Origine, cause première, اصل *asl*. — Cause, sujet, ماده *mâddè*, خصوص *khouçous*. — Par cette cause, بو سببيله *bou sèbebilè*, بو سببدن *bou sèbebten*. — Sans cause, سببسز *sèbebsyz*. — Cause principale, سبب مستقل *sèbèbi moustaqyll*. — Cause légale, موجب شرعى *moudjibi cher'y*. — Telle était ou a été la cause, اصلى بو ايمش *asli bou imich*. — Quelle est la cause? سببى نه *sèbebi nè*. — A cause de moi, par égard pour moi, بنم خاطرم ايچون *bènum khâthyrum itchoun*. — Prendre fait et cause pour quelqu'un, صاحب چقمق *sâhyb tchyqmaq*, استصحاب ا *istishâb it*. — A cause de, pour l'amour de vous, خاطركز ايچون *khâthyryñyz itchoun*. — En considération de, رعايةً *ri'aïèten*. — A cause de vous, par égard pour vous, سزه رعايةً *sizè ri'aïèten*. — A cause de cela, بوى شيئه رعايةً *bou chëïïè ri'aïèten*. — A Cause que, conj., اول سببله كه *ol sèbèbilè ki*. — Et pour cause, pour bonne raison, موجبله *moudjibilè*, اصلى وار *asli vâr*. — Il ne l'a pas fait sans cause, بلا موجب ايتمدى *bilâ moudjib itmèdi*. — Chercher des causes, prétexter, بهانه آرامق *bèhânè ârâmaq*.. — Cause matérielle, علت مادّيه *'yllèti mâdiïè*. — efficiente, علت فاعليّه *'yllèti fâ'iliïè*, سبب فاعلى *sèbèbi fâ'yli*. — apparente, علت صوريّه *'yllèti souriïè*. — En t. de pratique, ayant-cause, علاقه صاحبى *'alâqa sâhybi*. — La cause, pour la chose même ou l'intérêt qui en résulte, مصلحت *maslahat*. — La cause publique, مصلحت عامّه *maslahati 'âmmè*. — des pauvres et des infortunés, مصلحت فقرا و ضعفا *maslahati fouqarâ vu zou'afâ*.

Cause, s. f., procès, دعوا *d'avâ*, mieux دعوى *d'ava*. — Gagner sa

cause, son procès, دعواسنی قزانمق *d'avācini qazānmaq.* — douteuse, دعوای مشکوك *d'avāï mechkiouk*, a.

Causer, v. a., être cause de, سبب او باعث ـ موجب *sebeb ol, moudjib ol*, a.-t. — la guerre, سفره باعث او *sèfèrè bā'ïs ol.* — du dommage, سبب ضرر و زیان او *sèbebi zarar u ziān ol.* — du chagrin, ایراث حزن و کدر ا *irāci huzn u keder it*, a.-t.

Causer, v. n., converser, سویلشمك *seuïlechmek*, لاقردی ا *lāqyrdy it*, صحبت ا *sohbet it.* — de choses et d'autres, افاقی صحبت ا *èfāqy sohbet it*, a.-t.

Causerie, s. f., صحبت *sohbet*, a.; کوزه‌لك *guèvèzèlik*, t.

Causeur, se, adj. et s., چوق سوزلو سویلر *tchoq seuïler*, چوق سوزلو *tchoq seuzlu.* — Causeur indiscret, inconséquent, بوش بوغاز *boch boghāz*, t. — Causeuse, femme qui cause, باکشاق قری *ïānchāq qary.* — Petit sofa, کوچك صفه *kutchuk sofa*, t.

Causticité, s. f., inclination à dire des choses mordantes, دل زفیرلیلکی *dil zèfïrlïligui.* — de la langue, ذرب لسان *zerbi liçān*, هجو *hedjv*, a.

Caustique, adj., corrosif, brûlant, یاقیجی *ïāqydji*, t.; محرق *mouhryq.* — Remède —, دوای محرق *devāï mouhryq.* — Au fig., satirique, دیلی زفیرلی *dilï zefïrli*, هجوه مائل *hedjvè māïl*, a.-t.

Cauteleusement, adv., احتیاطله *yhtiāthilè*, حیله ایله *hïlè ilè*, a.-t.

Cauteleux, se, adj., fin, rusé, حیله‌کار *hïlèkiār*, حیله‌باز *hïlèbāz*, a.-p.

Cautère, s. m., petit ulcère fait volontairement à une partie extérieure du corps, یاقی داغ *ïāqi*, t.; *dāgh*, p.-t. — Caustique qui sert à faire l'ouverture d'un cautère, یاقی طاشی جهنّم طاشی *ïāqy thāchi*, *djehennem thāchi.* — S'appliquer un —, یاقی آچمق ـ آچدرمق *ïāqy âtchmaq, âtchturmaq.* — L'appliquer à quelqu'un, یاقی داغلغی اورمق *ïāqy dāghlyghy ourmaq*, داغلمق *dāghlamaq*, t.

Cautérique, adj. com., یاقیجی *ïāqydji*, t.; محرّق اللحم *mouharryq ul-lahm*, محرّق *mouharryq*, a.

Cautérisation, s. f., یاقی اورمه *ïāqy ourma*, t.

Cautérisé, e, adj., یانمش *ïānmich*, داغلنمش *dāghlanmich*, t.

Cautériser, v. a., brûler de la manière que font les caustiques, یاقمق *ïāqmaq*, t. — Ce poison lui avait cautérisé l'estomac, بو سمّ فلانك معدسنی یاقمشیدی *bou summ felānuñ mi'dècini ïāqmichidi.* — Faire ou appliquer un cautère, mais il est moins usité en ce sens. Voy. Cautère.

Caution, s. f., celui qui répond, کفیل *kèfïl*, pl. a. کفلا *kufèlā.* — La caution, کفالت *kèfālet*, a. — caution personnelle, کفالت بالنفس

kèfâlet binnefs. — valable, كفيل مقتدر *kefîli mouqtèdir.* — bonne et suffisante, يرار كفيل *ïarâr kèfil.* — Être caution, كفيل او *kèfil ol,* ضامن ومتكفل او *zâmîn vè mutèkeffil ol.* — Fournir une caution, كفيل ويرمك *kèfil vîrmek.* — Servir de —, كفيل مقامنك او *kèfil maqâmindè ol.* — Se rendre caution d'une chose, تكفل ا *tèkeffûl it.* — J'en suis caution, بوكا تكفّل ايدرم *bouñâ tèkeffûl idèrim.* — Sujet à caution, douteux, dont il faut se méfier, شايان اعتماد دكل *châïâni 'ytimâd dèïl.* — Personne d'une sincérité douteuse, صداقتى مشكوك اولان كمسنه *sadâqati mechkiouk olân kimesnè,* a.-t.

Cautionné, e, adj., كفيللو *kèfillu,* a.-t.; مكفل *mukeffil,* a.

Cautionnement, s. m., action de celui qui cautionne, et gage pour la sûreté d'une promesse, كفالة *kèfâlet,* رهين *rèhîn.* — Acte juridique par lequel on cautionne, كفالت حجتى *kefâlet heuddjèti,* a. — Moyennant, par cautionnement, كفالت ايله *kèfâlet ilè,* a.-t.

Cautionner, v. a., كفيل او *kèfil ol,* a.-t. — quelqu'un, بر كمسه يه كفيل او *bir kimsèïè kèfil ol.* — Je le cautionne, انا كفيل اولورم *anâ kèfil olouroum.*

Cavalcade, s. f., marche pompeuse de personnes à cheval, آتلو لايى *âtlu alâï.* — Simple promenade de quelques personnes à cheval, آتلو جماعتى تفرّجى *âtlu djèmâ'ati teferrudji,* t.-a.

Cavalcadour (écuyer), adj., باش آخور كحياسى *bâch sëïs, âkhor kiahïâci,* t.

Cavale, s. f., قسراق *kysrâq,* t.

Cavalerie, s. f., آتلو عسكرى *atlu 'askèri,* سوارى عسكرى *souvâri 'askèri,* سوارى *souvâri.* — Officier de cavalerie, آتلو عسكرى ضابطى *atlu 'askèri zâbithi.* — Premier inspecteur aux revues de la cavalerie, سوارى باشى يوقلمه جيسى *souvâri bâch ïoqlamadjîci.* — Combat de cavalerie, سوارى جنكى *souvâri djengui,* t.

Cavalier, s. m., homme à cheval, آتلو *âtlu,* t.; فارس *fâris,* a. — Bon cavalier, بينيجى *bînidji.* — Beau cavalier, qui monte avec grâce, يقشقلو *binichi ïâqychqlu.* — Cavalier, simple soldat de cavalerie, آتلو عسكرى نفرى *âtlu 'askèri nèfèri.* — Sorte de demi-lune placée devant l'entrée d'une fortification, قپو اوكنده بر جنس طبيه *qapoû eunundè bir djins thabïa.* — Partie élevée de fortification où l'on place du canon, اوزرينه طوب وضع اولنمش قلعه *uzèrinè thop vaz' olounmich qoullè.* — Libre, dégagé, تكلفسز *teklîfsyz,* اشپه *achpa,* t. — Brusque, incivil, سرت *sert,* ادبسز *edebsyz,* a.-t.

Cavalièrement, adv., lestement, تيزجه *tîzdjè.* — De bonne grâce,

بالطّوع والرّضا *bitthav ver-rizā.* — Avec hauteur, تكبّرايله *tèkebbur ilè*, a.-t. — Répondre cavalièrement, avec hauteur, رندانه جواب ويرمك *rendānè djevāb vīrmek*, p.-t.

Cave, s. f., lieu souterrain pour le vin, شراب مخزنی *charāb makhzèni*, بر آلتی مخزنی *ïer âlty makhzèni*, a.-t.; پودرم *podrom*, t. — Cave voûtée, كمرلو زيرزمين *kèmerlu zīrzemīn.* — Mise au jeu, اويونك پاره‌سی *oïounuñ pāraci*, t.

Cave (veine), adj., l'un des plus gros vaisseaux du sang, بورك *burek dhamari*, t.; وتين *vètīn*, عرق اجوف *'yrqy edjvef*, a.

Cave, adj., creux; قووق *qovouq*, ايچی بوش *itchi boch*, t.

Cavé, e, adj., قازلمش *qāzilmich*, t.

Caveau, s. m., مغاره‌جق *maghāradjyq.* — Petite cave à vin, كوچك شراب مخزنی *kutchuk charāb makhzèni.* — Tombe souterraine, مزار بودرومی *mèzār boudroumi*, t.; لحد *lahad*, a.

Cavée, s. f., endroit creux et plein de ravins, چقورلق *tchouqourlyq*, t.

Cavecé, e, adj., ne se dit que d'un cheval qui a la tête noire, باشی ياغز آت *bāchi ïāghyz át.* — Cheval rouan cavecé de noir, باشی ياغز بوز آت *bāchi ïāghyz bouz át*, t.

Caveçon, s. m., يواشه *ïouvācha*, t. — Mettre un caveçon à un cheval, آتك بورونينه يواشه اورمق - *âtuñ bourouninè ïouvācha ourmaq, guetchurmek*, t.

Caver, v. a., creuser, miner, قازمق *qāzmaq*, آشندرمق *āchendurmaq*, آشندروب چقورلتمق *āchendurup tchouqourlatmaq*, t.; حفر - حكّ ا *hafr, hakk it*, a.-t.

Caverne, s. f., مغاره *maghārè*, غار *ghār*, a.; اين *in*, t. — Repaire d'animaux malfaisans, حيوان يتاغی *hāïvān ïatāghy.* — Caverne de brigands, خرسز يتاغی *khyrsyz ïatāghy.* — Caverne obscure, غارتار *ghāri tār*, كهف مظلم *kehfi mouzlim.* — profonde, غار عميق *ghāri 'amīq*, a.

Caverneux, se, adj., مغارستان *maghāristān*, a.-p.; چقورلو *tchouqourlu*, مغاره‌سی چوق *meghāraci tchoq*, t.

Cavernosité, s. f., بوش بر *boch ïer*, t.

Cavesson, s. m. Voy. Caveçon.

Caviar, s. m., œufs d'esturgeon salés, حويار - حاويار *haviār*, t.

Cavillation, s. f., مغلطة *maghlathat*, pl. مغالطات *moughālathāt*, a.

Cavité, s. f., چقور *tchouqour*, چقور بر *tchouqour ïer*, قووقلق *qovouqlyq*, t.; جوف *djevf*, pl. اجواف *edjvāf*, جوايف *djèvāïf.* — Les cavités du cœur, جوايف قلب *djèvāïfi qalb*, — du cerveau, جوايف دماغ *djèvāïfi damāgh.* — d'un rocher, قيانك قووق يرلری *qaïānuñ qovouq ïerlèri.*

Ce, pronom ou plutôt adj. démonstratif des deux genres; on met *ce* devant une consonne ou un *h* aspiré, et *cet* devant les voyelles ou l'*h* muet, بو *bou*, شو *chou*, اشبو *ichbou*. — Ce guerrier, بو جنكجى *bou djenkdji*. — Cet homme, بو آدم *bou âdem*. — Cet oiseau, بو قوش *bou qouch*. — Au féminin *cette*; cette femme, بو عورت *bou 'avret*. — Cette chambre, بو اوطه *bou odha*. — Ces femmes, بو عورتلر *bou 'avretler*. — Ces chambres, بو اوطه‌لر *bou odhalar*. — Ce livre-ci, اشبو كتاب *ichbou kitāb*. — Ce que, اولكه *olki*. — Écoute ce que je te dis, بنم سويلديكمه دكله *bènum seuïlèdiguimè diñlè*. — Ce que vous dites est vrai à ce qu'il dit, ديديكنه كوره سويلديكگز كرچكدر *dèdïguinè gueurè, seuïlèdiguinyz guertchektur*. — A ce qu'on dit, ديديكلرى كبى *dèdiklèri guibi*. — Fût-ce mon fils, بنم اوغلم ايسه‌ده *bènum oghloum içada*. — Qui est-ce? كمدر *kimdur*, كيمدر *kimdur o*. — C'est moi, بن ايم *ben im*, ou plus poliment, c'est votre serviteur, بنده‌كز در *bendènyz ïlur*. — Ce sont de très-honnêtes gens, پك اهل عرض آدملر در *pek ehli 'yrz âdemler dur*.

Ceci, adj. démonstratif, cette chose-ci, بو *bou*, بو ايش *bou ich*, شو شئ *bou chèï*, شو *chou*. — Ceci est à moi, cela est à vous, اشته بو بنم اول برى سزكدر *ichtè bou bènum, ol biri sizuñdur*. — Que veut dire ceci? بو نه ديمكدر *bou nè dimektur*.

Céans, adv., بوراده بونده *bounda, bourāda*.

Cécité, s. f., كورلك *keurlik*, t.; عما *'amā*. — de naissance, عماى جبلى *'amāï djibilli*, a.

Cédant, e, adj., qui cède son droit, براقيجى حقنى *brāqidji, haqqyni terk iden*. — Le cédant et le cessionnaire, فارغ عنه و مفروغ له *fārygh an-hou vè mefrough le-hou*, a.

Céder, v. a., abandonner, براقمق فراغت - *brāqmaq*, t.; *ferāghat, terk it*. — la place, se retirer, يرى ويرمك چكلمك *ïèri vïrmek, tchèkilmek*, يرينى اخره ترك ا *ïèrini akhèrè terk it*. — Se rendre, capituler, ويره ويرمك *vïrè itmek*. — le haut du pavé, قالدرمدن اينمك *qāldyrymden inmek*. — Consentir, se soumettre à, راضى او *rāzi ol*. — Cédons, puisqu'il le faut, مادامكه اقتضا ايدر راضى اولملوايز *mādāmki iqtizā ider, rāzi olmalu ïz*. — Céder ses droits, les transmettre à un autre, حقوقنى بر غيرينك اوزرينه نقل - فراغت ايلمك *houqouqyni bir ghaïrinuñ uzèrinè naql, fèrāghat èïlèmek*. — Se désister, قصر يد ا *qasri ïed it*. — Céder au temps, aux événemens, وقت و حاله متابعت ا *vaqt u hālè mutābè'at it*. — Céder, plier, اكلمك *eguilmek*. — Se reconnaître inférieur, ايو الله ايتمك *ïyvāllah itmek*. — Cé-

der à la raison, اکلمق *aūlamaq*. — Reculer, کرو قالمق *guiru qālmaq*, — En fait de savoir et de mérite il ne le cède à personne, علم و معرفتك کمسه یه ایو الله ایتمز *'ylm u ma'rifettè kimsèïè èïvāllah itmez*. — Il ne le cède pas à son père, باباسندن قالماز-کرو قالماز *bābācinden qālmaz, guiru qālmaz*. — S'affaisser, اینمك *inmek*, بل ویرمك *bel vírmek*, چوکمك *tcheukmek*. — Menacer ruine, خرابه یوز طوتمق *kharābè ïuz thoutmaq*. — Acquiescer, ne pas résister, طیانمق *dhaïānmamaq*, مقاومت ایتمك *mouqavèmet itmèmek*, a -t.

Cédrat, s. m., اغاج قاوونی *aghādj qāvounou*, t.

Cèdre, s. m., du Liban, سرو ازاد *serui azād*, p.; ارز لبنان *'arezi lebnān*, a.

Cédrie, s. f., résine du cèdre, سرو ازاد اغاجی صمغی *servi azād aghādji samghy*, t.; صمغ ارز *samghy arez*, a.

Cédule, s. f., امضالو تذکره *imzālu tezkèré*, t.; تمسك *tèmessuk*, تحویل *tahvíl*, pl. a. تحویلات *tahvílāt*.

Ceïlan, île d'Asie, سرندیب *sèrendíb*, p.

Ceindre, v. a., entourer, قوشاتمق *qouchātmaq*, t.; احاطه ا *ihātha it*. — Assiéger, bloquer, اطرافی قوشاتمق *ethrāfi qouchātmaq*. — Ceindre d'une ceinture, قوشاق قوشاتمق *qouchāq qouchātmaq*, چوره یه الچق *tchèvrèïè âlmaq*, اطرافنی چویرمك *ethrāfini tchèvírmek*. — Ceindre l'épée à quelqu'un, la lui placer au côté, برکمسه یه شمشیر قوشاتمق *bir kimsèïè chemchir qouchātmaq*. — Ceindre le sabre à un sultan, cérémonie qui répond, en Turquie, au couronnement, تقلید سیف ا *taqlídi sèïf it*. — une ville de murailles, بر شهری دیوار ایله احاطه ا *bir chehrí dívār ilè yhātha it*. — Ceindre le diadème, prendre la couronne, تاج کیمك *tādj gueïmek*. — Se ceindre la tête d'un bandeau, باشه بر باغ طاقمق *bācha bir bāgh thāqmaq*. — Se ceindre avec une ceinture, قوشانمق *qouchānmaq*. — d'une épée, قلج قوشانمق *qylydj qouchānmaq*, قلجی بلنه طاقمق *qylydji bèlinè thāqmaq*.

Ceintrage, s. m., کهی چوره سنی قپلایان اورغانلر *guèmi tchevrècini qaplāïān orghānlar*, t.

Ceinture, s. f., ce dont on ceint le milieu du corps, قوشاق *qouchāq*, t.; نطاق *nithāq*, a. — Bord supérieur d'un caleçon, اوچقورلق *outchqourlouq*, t. — Ceinture, endroit du corps où s'attache la ceinture, قوشاق یری *qouchāq ïèri*, میان *míān*, بیل *bel*. — des religieux, زنار *zonnār*. — pour serrer l'argent sur soi, کمر *kèmer*. — Lien, باغ *bāgh*. Voy. Circuit, Contour.

Ceinturier, s. m., قوشاقجی *qouchāqdji*, t.

Ceinturon, s. m., قلیج باغی *qylydj bāghy*, قلیج قولانی *qylydj qolāni*, t.

Cela, pron. démonstr., او *ol*. — Cette chose-là, اول شئی *ol chéï*, t.; ذلک *zalikè*. — Avec cela, مع هذا *ma' hazā*, a.

Célébrant, s. m., prêtre qui dit la messe, قدّاس ایدن *qouddās iden*, قدّاس شریف اوقویجی *qouddāci chèrīf oqoüdji*, a.-t.

Célébration, s. f., de la messe, قدّاس شریفک اوقونمه‌سی *qouddāci chèrīfuñ oqounmaci*, اجرای لوتوریا *idjrāï loutouriā*. — du mariage, اجرای آیین نکاح *idjrāï āïini nikiāh*, a.-t. — d'une fête, یورتی طوتمسی *ïortou thoutmaci*, t.

Célèbre, adj., ادلو *adlu*, ادلو صانلو نوملو *adlu sānlu nāmlu*, نامدار *nāmdar*, p.-t.; مشهور *mechhour*, a.; شهرتلو *cheuhretlu*, a.-t. — Être célèbre, مشهور او *mechhour ol*. — Le devenir, نام قزانمق *nām qazānmaq*, شهرت بولمق *cheuhret boulmaq*. — Très-célèbre, غایتله نامدار *ghāïettè nāmdār*.

Célébrer, v. a., louer, اوکمک *eugmek*, t.; مدح ا *medh it*. — avec éclat, مبالغه ایله مدح ا *mubālagha ilè medh it*. — Célébrer la messe, قدّاس ا *qouddās it*, اجرای لوتوریا ا *idjrāï loutouriā it*. — un mariage, اجرای رسم نکاح ا *idjrāï resmi nikiāh it*. — une fête, بر یورتونک مراسمنی اجرا ا *bir ïortounuñ merācimini idjrā it*. Voyez Fêter.

Célébrité, s. f., نام *nām*, p.; شهرت *cheuhret*, اشتهار *ichtihār*, a.; اولولق *oloulouq*, t.

Célé, e, adj., کزلو صاقلو *guizlu sāqlu*, صاقلنمش *sāqlanmich*, t.; مکتوم *mèktoum*, a.

Céler, v. a., صقلامق *saqlāmaq*, کزلمک *guizlèmek*, t.; کتم ا *ketm it*, a.-t. — Taire, سویلمامک *seuïlèmèmek*. — un dessein, کتم مرام ا *ketmi merām it*. — Se céler, s'enfermer, ne voir personne, کندو اویندک قاپانمق *guendu evindè qāpānmaq*, هیچ بر کمسه ایله کورشمیمک - قونشمق *hitch bir kimsè ilè gueuruchmèmek, qonouchmaq*.

Céleri, s. m., کرفس *kèrèfis*, vulg. کروز - کرویز *kérévïz*, t. — Une salade de —, کرویز سلاطه‌سی *kérévïz salāthaci*.

Célérité, s. f., چابکلک *tchāpouklik*, تیزلک *tïzlik*, *tezlik*, t.; سرعت *sur'at*, مسارعت *muçāre'at*, عجله *'adjèlè*, a. — Avec la plus grande célérité, کمال مسارعتله *kèmāli muçāre'at ilè*.

Céleste, adj., qui appartient au ciel, کوکه منسوب - متعلق *gueuguè mensoub, mutè'allyq*, t.-a.; سماوی *sèmāvi*, a.; آسمانی *âçumāni*, p. — Qui vient de Dieu, اللهدن کلن *allahden guèlen*, یزدانی *ïezdāni*, p.; الهی *ilāhi*, a. — Inspiration céleste, الهام الهی

ربّانی - *ilhāmi ilahí, rebbāni*, a. — La colère céleste, غضب الله *ghazab oullah*. — Les corps célestes, s. m. pl., اجسام علویّه *edjsāmi oulwiïè*. — Les esprits —, ارواح سماویّه *ervāhi semāviïè*, a.

Céliaque, s. f., flux de ventre, یورك سورمه‌سی *ïurek surmèci*, t.; اسهال *ishāl*, a.

Célibat, s. m., بکارلق *bèkiārlyq*, ارکنلك *erguienlik*, t.; عزوبیة *uzoubiïet*, عزوبة *'ouzoubet*, a.

Célibataire, s. m., بکار *bèkiār*, ارکن *erguien*, t.; عزب *'azeb*, pl. عزّاب *ouzzāb*, a.

Celle, pron. démonstr. fémin. Voy. Celui.

Cellerier, ère, s., کلارجی *kilārdji*, t.

Cellier, s. m., کیلار - کلار *kilār*, et کلر *kiler*, t.

Cellulaire, adj. comp. (partie du corps), membrane, خللی *khallèli*, a.

Cellule, s. f., petite chambre d'un religieux, رهبان حجره‌سی *rouhbān hèudjrèci*, t.; حجرت *hudjret*, کلبه *kulbè*, a. — Retraite qu'on se plaît à habiter, تنهالق یر *tenhālyq ïer*, تنها یر *tenhā ïer*, t.; خلوتخانه *khalvetkhānè*, p. — Alvéoles où les abeilles déposent leur cire, کومج دلیکی *gumedj dèlìgui*. — Petites cavités du cerveau, تجاویف الدماغ *tèdjāvïf uddèmāgh*. — Cavité, loge, چقور یر *tchouqour ïer*, دریکلك *dèrïnlik*, t.

Celui, Celle, pron. dém. sing., اول *ol*, او *o*. — Ceux, pl. m., انلر *anlar*. — Celui que j'ai vu, اول که *ol ki gueurdum*, mieux کوردم *gueurdugum*. — S'il est question d'un homme, d'une femme ou d'une chose, on dit کوردیکم آدم *gueurdugum âdem*, کوردیکم عورت - *gueurdugum 'avret*, - نسنه *nesnè*.

Celui-ci, pron. dém. m., بو *bou*, اشبو *ichbou*, t.

Celle-ci, pron. dém. f., بو *bou*; (femme), بو عورت *bou 'avret*.

Celui-là, pron. dém. m., اول *ol*; (avec désignation de la chose,) cet arbre, اول اغاج *ol aghādj*.

Celle-là, pron. dém. f., اول *ol*. — Cette fille-là, اول قز *ol qyz*, t.

Ciment, s. m., باروت یاپمق ایچون معادن توز و کبریتت اختلاطی *bārout ïāpmaq itchoun m'eādèni touz vè kibrít ykhtilāthy*, t.

Cimenter, v. a., آتش ایله معادنی تطهیرا *âtech ilè me'ādeni tathhír it*, p.-a.-t.

Cendre, s. f., کول - کل *kul*, t. رماد *rèmād*, a. — Réduire en cendres, کول ا *kul it*, — Les cendres, les restes d'une personne, باقی *bāqy*, باقیه *bāqïè*, a.; بر میتك ترابی *bir mèïtuñ turābi*, a.-t. — Réduire en cendres, کول ا *kul it*. — Cendres de plomb, صاچمه *sātchma*.

Cendré, e, adj., couleur de cen-

dre, كول رنكى *kul rengui*, رنكلو كول *kul renklu*. — Gris cendré, كول رنكيسى قير *kul renguici qyr*.

Cendrée, s. f., petit plomb pour la chasse, ساچمه *sātchma*, t.

Cendreux, se, adj., كول ايله طولو *kul ilè dholou*, كوللو *kullu*, كول بيلاشمش *kul bulāchmich*, t.

Cendrier, s. m., كوللك *kullik*, t.

Cendrion, s. m., كولخانه *kulkhānè*, t.-p.

Cène, s. f., dernier souper de J.-C. avec ses apôtres, عشاى ربّانى *'achāï rebbāni*, a.

Cénobite, s. m., كشيش *kechich*. رهبان *rouhbān*, اهل مناستر *ehli monāstir*, تكه نشين *tekkè nichīn*, vulg. *tekè chīn*, p.

Cénobitique, adj. com., رهبانى *rouhbāni*, a.

Cénotaphe, s. m., ايچى بوش مزار *itchi boch mèzār*, مزار طاشى *mèzār thāchi*, t.

Cens, s. m., بهر سنه ملك صاحبندن آلنان ويركو رسم *bèher sènè mulk sāhybindan alinān vīrgu*, طوپى ـ طاپى *resmi thopou, thāpou*, t.; خراج الارض *kharādj ul-'arz*, a.

Censal, s. m., courtier dans le Levant, سمسار *simsār*, دلّال *dellāl*, comm. *tellāl*. (Ce dernier mot signifie aussi crieur public.)

Censé, e, adj., réputé, صانلمش *sānilmich*, صايلمش *sāïlur*, عدّ اولنور *kèbi saïlmich guibi*, t.; *'add olounour*, a.-t.

Censerie, s. f., دلّاللق *tellāllyq*, سمسارلق *simsārlyq*, t.

Censeur, s. m., celui qui est chargé d'examiner et de vérifier, اهل خبره *ehli khybrè*, صاحب عيار *sāhyb 'yār*, مفتش *mufettich*, a. — Garde des mœurs, عيبكير *'aïbguīr*, p.; مؤدّب *mueddib*, a. — Qui blâme, qui réprimande, قنايىجى *qanāïidji*, لوّام *levvām*, عيّاب *'aïāb*. — Censeur pointilleux, عيّاب خورده جو *'aïābī khourdè djou*. — équitable, نقّاد عادل *naqqādi 'ādil*. — Qui critique les ouvrages d'esprit, قصور آراشدريجى *qouçour ārāchturidji*, t.; حرفكير *harfguīr*, a.-p. — La personne commise par le gouvernement pour l'examen des livres, تأليفلر تفتيشجيسى *teïlīfler teftichdjīci*, a.-t.

Censier, ère, s., propriétaire, ملك ـ املاك صاحبى *mulk*, *emlāk sāhybi*, a.-t. — Qui tient une ferme à cens, ملتزم *multèzim*, a. — Celui à qui le cens est dû, رسم طاپو لان *resmi thāpou alān*.

Censitaire, s. m., كراجى *kirādji*, t.; ملتزم *multèzim*, a.; طاپو رسمى التيندن اولان *thāpou resmi altindè olān*.

Censive, s. f., بر زعامتك ويرلو كلن ايراد *bir ziāmètuñ vīrilu guèlen irād*, a.-t.; يللق كسم *īllyq kècīm*, t.

Censurable, adj. com., قنامه سى تعذيره لازم *qonāmaci lāzim*, مستحق *ta'zīrè mustahyqq*, a.-t.

Censure, s. f., dignité de censeur, مفتشلك *mufettichlik*. — Réprehension, ازارلمه *azārlama*, عيبلمه *'aïblama*, قنايش *qynāïch*, t.; تعذير *ta'zīr*. — Critique d'un livre, فحص كتاب اصلاح *fahsi kitāb*, كتاب *islāhi kitāb*, a.

Censurer, v. a., reprendre, قاقيمق *qāqymaq*, ازارلمق *azārlamaq*, قنامق *qynāmaq*, t.; ملامت — تعذير ا *melāmet*, *ta'zīr it*. — Critiquer, revoir et modifier, طوغرلتمق *dhoghroultmaq*, اصلاح ا *islāh it*, a.-t. Voy. Contrôler.

Cent, s. m. et adj. num., يوز *ïuz*, t.; مأيه *miè*, a.; صد *sad*, p. — Deux cents, ايكى يوز *iki ïuz*. — Cent mille, يوز بيك *ïuz bīñ*. — Deux cents hommes, يكى يوز آدم *iki ïuz ādem*. — De cent pieds, يوز اياقلو *ïuz aïāqlu*. — Onze cents, بيك يوز *bīñ ïuz*. — Douze cents, بيك ايكى يوز *bīñ iki ïuz*. — Cent fois, يوز كره *ïuz kerrè*. — Trois pour cent, يوزده اوچ *ïuzdè utch*.

Centaine, s. f., يوزى *ïuzu*, يوزرلق *ïuzerlyq*. — Une centaine d'hommes, بر يوز آدم مقدارى *bir ïuz ādem myqtāri*. — Une centaine de piastres, يوز غروش قدر *ïuz ghourouch qadar*. — Centaine, brin de fil ou de soie par lequel tous les fils d'un écheveau sont liés ensemble, طوره‌نك دوكمى تلى *thouranuñ duïumu tèli*, t.

Centaurée, s. f., كنتاريون *kentārioun*. — La grande —, كنتاريون كبير *kentāriouni kèbir*. La petite —, كنتاريون صغير *kentāriouni saghyr*, a.

Centaure, s. m., nom d'une constellation, قنطورس *qynthavris*, كنتارس *kentāris*, a.

Centenaire, adj. com., de cent ans, يوز يللق *ïuz ïllyq*. — Possession centenaire, يوز سنه‌لك تصرّف *ïuz sènèlik tèçarruf*. — Homme âgé de cent ans, يوز ياشنده آدم *ïuz ïāchinda ādem*, t.

Centenier, s. m., officier qui commande cent hommes, يوز باشى *ïuz bāchi*, t.

Centième, adj. et s., يوزنجى *ïuzindji*, t.; صدم *sadum*, p. — La centième année, يوزنجى سنه *ïuzundju senè*. — Partie d'une chose divisée en cent, يوزده بر *ïuzdè bir*.

Centime, s. m., بر فرانغك *bir frānghuñ ïuzundju hyssèci*, t. يوزنجى حصه‌سى

Centinode, s. f., plante, مهر سليمان كوكى *muhurī suleïmān keuki*, t.; عصا الرّاعى *'açā urrāï*, a.

Centon, s. m., بر نوع قصيده *bir nev'y qacīdè*, a.-t.

Central, e, adj., مركزى *merkèzi*, ميانى *mèïāni*. — Quartier —, شهر اورته‌سنده اولان محلّه *chehr ortacindè olān mahallè*. — Point —, نقطة المركز *noqthat ul-merkèz*. — Force —, قوّت مركزيه *qouvvèti merkèziïè*, a.

Centralisation, s. f., تجمّع *tè-*

djemmu', انضمام *inzimām*, a.

Centraliser, v.a., بر یرده جمع ا *bir ïerdè djem' it*. — Se centraliser, بر یره جمع او *bir ïerè djem' ol*, تجمّع ا *tèdjemmu' it*, a.-t.

Centre, s. m., مركز *merkez*, اورتا یر *ortā ïer*. — Dans le centre de la ville, شهرك اورتاسنده *chehruñ ortācindè*. — Lieu où les choses tendent naturellement, مركز اصلی *merkèzi asly*. — de gravité, مركز میزانی *merkèzi mizānii*. — Centre, milieu, اورته *orta*, كوبك *gueubek*, t.; وسط *vasth*, a.; قلبكاه *qalbguiāh*, p. — Le centre du royaume, قلبكاه مملكت *qalbguiāhi memlèket*. — de l'armée, قلبكاه عسكر *qalbguiāhi 'asker*. — des affaires, مركز دائرهٔ امور *merkèzi dāïrèï oumour*.

Centrifuge, adj. com., مركز زمیننده متباعد *merkèzi zèmïninden mutèbā'yd*, a.-t.

Centripète, adj. com., مركز زمیننده منجذب *merkèzi zèmïninè moundjèzib*, a.-t. — Force —, قوّت ممیّلة الی المركز *qouvvèti mumèïilet ilal-merkez*, a.

Centuple, s. m., یوز اوقدر *ïuz oqadar*, یوز قاتلو *ïuz qātlu*, t.; صد چندان *sad tchendān*, p. — Donner le —, یوز قاتنی ویرمك *ïuz qātiní vïrmek*, t.

Centuplé, e, adj., یوزکرّه اولمش *ïuz kerrè olmuch*, t.

Centupler, v. a., یوز قات ا *ïuz qāt it*, یوز کرّه ا *ïuz kerrè it*.

Centurion, s. m., یوز باشی *ïuz bāchi*, t.

Cep, s. m., de vigne, اصمه كوتكی *asmā keutugui*, اوزم تكاكی *uzum tèkiāki*, تكاك *tèkiāk*, t.

Ceps, s. m. pl., طومرق *thomrouq*, t.

Cependant, adv., néanmoins, بویله ایكن *beuïlè iken*, t.; لكن *lakin*, امّا *ammā*, a. Voy. Pourtant. — Cependant, pendant que, اول ارالقلق *ol arālyqta*, اول اثناده *ol esnāda*, اره ده *arada*.

Céphalalgie, s. f., باش اغریسی *bāch aghryсy*, t.; صداع *soudā'*, a.

Céphalalogie, s. f., بینی یه متعلق فصل *bèïniïè mutè'allyq fasl*, t.-a.

Céphale, s. f., poisson, كفال بالغی *kèfāl bālyghy*, t.

Céphalique, adj. com., باشه مخصوص ـ متعلق *bācha makhsous*, *mutè'allyq*, a. — s. f., veine du bras, قیفال *qyfāl*, a.

Céphalonie, n. pr., île de la Grèce, كفالونیه اطه‌سی *kèfālonia adhaci*.

Céphée, s. m., constellation, قیفاوس الملتهب *qyfāvous el-multèhib*, a.

Cérat, s. m., صاری مرهم ـ ملهم *sāry merhem*, *melhem*, t.; دهن مشموع *dehni mechmou'*, a.

Cérounias, s. m., pierre de foudre, یلدرم طاشی *ïldyrym thāchi*, t.; حجر صاعقه *hadjèri sā'rqa*, a.

CERBÈRE, s. m., جهنم كلبى *djèhennem kelbi*, a.-t.; سكسار *segsār*, p.; سرباح *serbāh*, a.

CERCEAU, s. m., cercle de bois, چنبر *tchember*, فوچى چنبرى *foutchou tchembèri*, قصناق *qysnāq*. — Sorte de filet à prendre des oiseaux, قوش طوتەجق آغ *qouch thoutadjaq āgh*, t. — Prendre des oiseaux au cerceau, آغ ايله قوش آولامق *āghylè qouch āvlāmaq*.

CERCLE, s. m., figure dont toutes les parties sont à distance égale du centre, چەوره *tchevrè*, t.; دائره *dāïrè*, a. — horizontal, دائرة الافق *dāïret ul-ufq*. — de l'équateur, دائرة الاستوا *dāïret ul-istivā*. — Quadrature du cercle, تربيع الدائرة *terbi' ouddāïret*. — Assemblée, réunion, جمعيت *djèmïet*, مجلس *mèdjlis*, a. — Cercle vicieux, faux raisonnement, قياس كاذب ـ باطل *qyāci kiāzib*, *bāthyl*, تدوير سقيم *tedvïri saqïm ul-kèlām*, a.

CERCLÉ, E, adj., چنبرلنمش *tchemberlenmich*, چنبرلو *tchemberlu*, t.

CERCLER, v. a., چنبرلەمك *tchemberlèmek*, چنبر قومق *tchember qomaq*, فوچى باغلمق *foutchou bāghlamaq*, t. — un tonneau, فوچى يه چنبر كچورمك *foutchouïè tchember guetchurmek*.

CERCUEIL, s. m., تابوت *tābout*, t.

CÉRÉBRAL, E, adj., دماغى *dimāghy*, a.

CÉRÉMONIAL, s. m., usage réglé pour les cérémonies, تشريفات *techrifāt*, رسم *resm*, آيين *āïin*, a.

CÉRÉMONIE, s. f., du culte, آئين *āïin*, رسم *resm*, pl. رسوم *roucoum*. — Marque de déférence, تكليف *teklif*, اكرام *ikrām*, a. — Sans cérémonies, تكليفسز *teklifsyz*. — Entre amis il n'y a pas de cérémonies, دوستلر اراسنده تكليف يوقدر *dostlar arācindè*, *teklif ïoqtur*. — Maître des cérémonies, تشريفاتجى *techrifāttchi*, t. — Grand maître des —, باش تشريفاتجى *bāch techrifātdji*. — Habit de —, كسوهٔ رسميه *kisvèï resmïïè*. — En cérémonie, avec pompe, آلاى ايله *álāï ilè*.

CÉRÉMONIEUX, SE, adj., مكرم *mukrim*, a.

CERF, s. m., quadrupède fauve, كيك *gueïik*. — Corne de cerf, كيك بوينوزى *gueïk boïnouzi*, t.

CERF-VOLANT, s. m., jouet d'enfant, اوچورتمه *outchourtma*. — Escarbot, اوصورغان بوجكى *oçourghān beudjègui*, t.

CERFEUIL, s. m., فرنك معدنوسى *firenk ma'dènoci*, t.

CÉRIGO, n. pr., île de l'archipel, چوقه اطەسى *tchoqa adhaci*.

CÉRIGOTO, petite île au sud-est de Cérigo, كوچك چوقه اطەسى *kutchuk tchoqa adhaci*.

CÉRINTHÉE, s. f., plante, لسان العصفور الجبلى *liçān ul-asfour uldjèbèli*, a.

Cerisaie, s. f., lieu planté de cerisiers, كرازلق *kirāzlyq*, كراز باغچەسى *kirāz bāghtchèci*, t.

Cerise, s. f., كراز *kirāz*. — aigre, وشنه *vichnè* ou *vichna*, t.

Cerisier, s. m., كراز اغاجى *kirāz aghādji*, t.

Cerné, e, adj., battu, en parlant des yeux, سورمەلو *surmèlu*, سياهلنمش *siāhlanmich*, t.

Cerné, e, adj., entouré, اطرافى چورلمش *ethrāfi tchèvirilmich*, a.-t.

Cerneau, s. m., تازه جوز *tazè djèviz*, جوز ايچى *djèviz itchi*, p.-a.-t.

Cerner, v. a., entourer, قوشاتمق *qouchātmaq*. — Assiéger, bloquer, اطرافنى قوشاتمق - باغلمق *ethrāfini qouchātmaq*, *bāghlamaq*, اطرافنى چويرمك *ethrāfini tchèvirmek*. — une place, قلعەيى حصر *qal'aï hasr u ihātha it*. — Couper en rond, دكرمى كسمك *dèïrmi kesmek*. — Cerner des noix, جوزى قابوقدن چقرمق *djèvizi qābouqtan tchyqarmaq*, جوز صويمق *djèviz soïmaq*, t.

Certain, e, adj., vrai, كرچك *guertchek*, بللو *bellu*, t.; شبهەسز *chubhèsiz*, a.-t.; صحيح *sahīh*, a. — Cette nouvelle est certaine, بو خبر صحيحدر *bou khaber sahyhtur*. — Déterminé, confirmé, مقرّر *mouqarrer*. — Il est certain que, مقرّر در كه *mouqarrer dur ki*. — C'est une chose certaine, امر محقّقدر *emri mouhaqqaqtur*. — De science certaine, علم اليقين *'ylm ul-ïaqyn*. — Je sais de science certaine que, علم اليقين بيلورمكه *'ylm ul-ïaqyn bïlurumki*. — Regarder comme certain, مقرّر بيلمك *mouqarrer bïlmek*. — Je suis certain de votre amitié, دوستلغكزه اينانرم *dostlyghynyzè inānurum*.

Certain, quelque, بر *bir*. — Une certaine personne, بركيسنه *bir kimesnè*. — Certaines personnes, بعض كمسنلر *ba'zi kimesnèler*. — Certains, quelques-uns parmi eux, بر قاچ بعضيسى *ba'zïci*, *bir qātch*, بر قاچى *bir qātchi*. — En certains endroits, بعض يرلرده *ba'zi ïerlerdè*, t. — Certain, préfixe, déterminé, تعيين اولنمش *ta'ïïn olounmich*, a.-t.; معيّن *mou'aïïen*, a.

Certainement, adv., en vérité, كرچك *guertchek*. — Avec exactitude, كرچكدن *guertchekten*, t.; على التحقيق *alet-tahqyq*. — Évidemment, فى الحقيقه *fil-haqïqa*, تحقيقًا *tahqyqen*, ظاهر *zāhir*, vulg. *zer*. — Indubitablement, شبهەسز *chubhèsyz*. — Savoir certainement, علم اليقين بيلمك *'ylm elïaqyn bïlmek*, تحقيق بيلمك *tahqyq bïlmek*. — Savez-vous cela certainement? يقين بيلورميسكز *ïaqyn bïlurmiciniz*, بلا شبهه معلومكز ميدر *bïlā chubhè ma'loumiñyz mïdur*.

Certes, adv., البتّه *elbettè*,

حقیقتلك *haqyqattè*. — Certainement, فی الحقیقة *fil-haqyqat*, حقیقةً *haqyqaten*, a.

Certificat, s. m., اعلان کاغدی *ilān kiāghydi*, a.-p.-t.; شهادت نامه ـ سندی *chèhādet nāmè*, *senèdi*. — de service, خدمتده دائر شهادتنامه *khydmètè dāïr chèhādet nāmè*, a.-p.

Certificateur, s. m., celui qui certifie, تحقیق ایدیجی *tahqyq idïdji*, بر شیئك کرچکلکنه کفیل *bir chèïuñ guertchekliguinè kèfïl*, a.-t.; محقق *mouhaqqyq*, a.

Certification, s. f., صحّته دائر کفالة *syhhatè dāïr kèfālet*, تحقیق *tahqyq*, a.

Certifié, e, adj., تصدیق اولنمش *tastyq olounmich*, a.-t.

Certifier, v. a., تحقیق ا *tahqyq it*, تصدیق ا *tastyq it*, a.-t.; کرچکلمك *guertcheklèmek*, تحقیقلمق *tahqyqlamaq*, a.-t.

Certitude, s. f., assurance pleine et entière, کرچکلك *guertcheklik*, شبهسز بیلش *chubhèsyz bïlich*, ایقان *iqān*, یقین *ïaqyn*. — Confiance, اعتماد *'ytimād*. — Donner la certitude, assurer, اقرارا *iqrār it*, a.-t. — J'en ai la certitude, علم الیقین بیلورم *'ylm el-ïaqyn bïlurum*. — Certitude, stabilité, قرار *qarār*, دوام *dèvām*, ثبات *sèbāt*, a. — Certitude morale, تحقق عقلی *tehaqqouqy 'aqly*. — physique, تحقق طبیعی *tehaqqouqy thabï'y*.

Cérumen, s. m., l'humeur jaune des oreilles, قولاق کیری *qoulāq kiri*, t.

Cérumineux, se, adj., بال مومی واری مومله *bāl moumi vāri*, *moumlu*, t.; شمعی *chem'i*, a.

Céruse, s. f., اوستباج *custeubèdj*, اسفیداج *isfydādj*, p.

Cerveau, s. m., substance molle dans le crâne, بینی *beïni*, دماغ *dimāgh*, t.; مغز *maghz*, a. — Esprit, jugement, عقل *'aql*, فهم *fehm*, فراست *firācet*, a. — Cerveau fêlé, بینی چورك *beïni tcheuruk*. — Cerveau brûlé, homme emporté, باشی قیزغن *bāchi qyzghyn*, t.

Cervelas, s. m., شردن *chirden*, بهارلو سجوق *bèhārlu soudjouq*, t.

Cervelet, s. m., partie postérieure du cerveau, دماغك ارد طرفی *dimāghuñ ard tharafi*, بینینك اکسه سی *beïnïnuñ eñsèci*, t.; موخر المتخ *mukhyr ul-moukhkh*, a.

Cervelle, s. f., بینی *beïni* et بین *beïn*, t.; مغز *maghz*, p.; مخ *moukhkh*, a. — de palmier, خرما بینیسی *khourma beïnici*.

Cervical, e, adj., بوینه راجع *boïounè rādji'*, بوغازده کی *boghāzdaki*, t.; عنقی *'ounqy*, a.

Cervier (loup), adj., وشق *vachaq*, p. — Pelisse de loup cervier, وشق کورکی *vachaq kurku*, p.-t.

Cervoise, s. f., ارپه ایچکی *arpa itchqy*, t.

César, s. m., empereur, titre,

قيصر *qaïçar*, pl. a. قياصرة *qaïãcyret*. — Empereur grec, romain, de Constantinople, قيصر روم *qaïçari roum*.

Césarée, n. pr., ville de Natolie, قيصريه *qaïçariïè*.

Cessant, e, adj., qui cesse, كسلمش *kècilmich*, منقطع *mounqathy'*, a. — Toute affaire cessante, كافهٔ مصالح معطل ايكن *kiāfèï mèçālyh mou'atthal iken*.

Cessation, s. f., ترك *terk*, فراغت *fèrāghat*, انقطاع *inqythā'*, وتيره *vètîrè*, a.; دكمكلك *diñmeklik*, كسلمه *kècilmè*, a. — de travail, انقطاع عمل *inqythā'ï 'amel*.

Cesse (sans), adv., على التوالى *'alet-tèvāli*, طورمقسزين *dhourmaqsizîn*. — Consécutivement, اردى آردى اولميه رق *ârdy ârâcy olmaïaraq*, اولاشترى *oulāchturi*, بلا انقطاع *bilā inqytha'*, وتيره سز *vètîrè sîz*, a.-t. — Il n'a point de cesse, هيچ طورماز *hiteh dhourmāz*. — Il parle sans cesse, لاينقطع تكلم ايدر *lā ïunqathy tekellum ider*.

Cessé, e, adj., كسلمش *kècilmich*, t.; متروك *metrouk*, a.

Cesser, v. a., discontinuer, طورمق *dhourmaq*, دكمك *diñmek*, كسلمك *kècilmek*. — de parler, سويلمكدن كسلمك *seuïlèmekten kècilmek*. — La pluie a cessé, يغمور دكدى *ïaghmour diñdy*. — Interrompre, واز كچمك *vāz guetchmek*. — Cesser, passer, صومق *savmaq*. — Laisser, abandonner, براقمق *brāqmaq*, بوشلامق *bochlāmaq*, دكلتدرمك *diñletturmek*, فراغت ا *fèrāghat it*, a.-t. — Faire cesser, صودرمق *savdurmaq*. — Cesser de lire, اوقومقدن واز كچمك *oqoumaqtan vāz guetchmek*.

Cessible, adj., بوشلنه بيلور *bochlana bîlur*, t.; فراغت اولنه بيلور *fèrāghat oulouna bîlur*, a.-t.

Cession, s. f., abandon, بوشلمه *bochlama*, براقمه *brāqma*, ترك *terk*, فراغت *fèrāghat*, a.; قصر يد *qasry îed*, a. — Transfert, نقل *naql*, حواله *havālè*, a.

Cessionnaire, adj., qui accepte la cession, فراغتى قبول ايدن *firāghati qaboul iden*, a.-t.; مفروغ اليه *mefrough ileïh*. — Celui qui fait cession, بوشليان *bochlaïān*, ـ ترك *terk*, فراغت ايدن *fèrāghat iden*.

Césure, s. f., سجع *sedj*, a.

C'est-a-Dire, adv., يعنى *ïa'ni*, a.; كويا *guïouïā*, p.

Cet, voyez Ce.

Cétacé, e, adj. et s., qui est du genre de la baleine, اطه بالغى قسمندن بر نوع بالق *adha bālyghy qysminden bir nev'y bālyq*, t. — Ce mot désigne généralement les grands animaux de mer, دكزجانورى *dèñyz djānvèri*.

Cetera (Et), وغيره *vè ghaïrihi*, الى اخره *ila akhyrihi*. — Par abréviation, الخ *ilakh*, a.

Cétérac, s. m., طلاق اوتى *thalāq oty*, t.; حشيشة الذهب *ha-*

chîchet uz-zèheb, حشيشة الطحل *hachîchet ut-thahal*, a.

Ceuta, ville d'Afrique, سبتة *sibtè*. — Détroit de Ceuta ou de Gibraltar, سبتة بوغازی *sibtè boghāzi*.

Ceylan, n. pr., île des Indes, جزيرهٔ سيلان *sèrendib*, *djèzirèï sèïlān*.

Chablis, s. m., قوپوپ ييقلمش اغاجلر *qopoup ïïqylmich aghādjlar*, t.

Chabot, s. m., poisson, قيا بالغی *qaïā bālighy*, t.

Chacal, s. m., چقال *tchaqāl*, شغال *chaghāl*, t.

Chacun, e, pr. indéfini sans pluriel, هر بری *her biri*, هر کمسه *her kimsè*. — Tout le monde, هرکس *her kes*, p.-t. — Chacun à son tour, نوبتچه *nevbètchè*. — Chacun de nous, de vous, هر برمز *her birumuz*, هر بريڭز *her biriñyz*. — Chacun à sa place, يرلو يرنده *ïerlu ïèrindè*. — Dans chacun de ces paniers, بو سپدلرڭ هر برنده *bou sepedlèrañ her birindè*.

Chafouin, ine, s., چركين وقصه بويلو كمسنه *tchirkïn vè qyssa boïlu kimesnè*, t.

Chagrin, s. m., peine, قساوت *qaçāvet*, الم *elem*, a.; تاسه *tāssa*, قيغو *qaïghou*, t.; كدر *kèder*, درد *derd*, p.; غم *gham*, a. — Colère, dépit, طارغنلق *dhārghounlyq*. — Dissiper le —, دفع غمّ ا *def'y ghamm it*.

Chagrin, e, adj., triste, تاسه‌لو *tāssalu*, غصّه‌لو *ghoussalu*, قساوتلو *qaçāvetlu*, a.-t. — Affligé, كدرلو *kèderlu*, مكدّر *mukedder*. — Mélancolique, مراقلو *merāqlu*. — Avoir du —, مغموم و مكدّر او *maghmoum vè mukedder ol*. — Peau de Chagrin, s. f., صغری *saghri*, p.

Chagrinant, e, adj., تاسه‌لندريجی *tāçalandurïdji*, مكدّر *mukeddir*, a.; جان صقلامق *djān syqyladjaq*, p.-t.

Chagriné, e, adj., تاسه‌لو *tāçalu*, t.; مكدّر *mukedder*, a.

Chagriner, v. a., تاسه‌لندرمك *tāssalandurmek*, vulg. تاسه‌لندرمق *tāssalendurmaq*, كدر ويرمك *keder vïrmek*, a.-t.; انجتمك *indjïtmek*. — Se Chagriner, v. réfl., تاسه‌لنمك *tāssalenmek*, vulgair. *tāssalanmaq*, غم يمك *gham ïèmek*, قساوت چكمك *qaçāvet tchekmek*. — Cela me chagrine, بو كيفيّت بكا موجب حزن و كدر اولور *bou keïfïet bañā moudjibi huznu keder olour*.

Chaine, s. f., زنجير *zindjir*, p.-t. — Au fig., continuité, صره *syra*. — Enchaînement, série, suite, سلسله *selsèlè*, a. — Une chaîne d'or, التون زنجيری *altoun zindjïri*, t. — de montre, كوستك *keustek*. — de montagnes, صره واردی *syra vārdi dhāghlar*. — Chaîne, peine des galères, زنجير *zindjïr*. — Mettre à la chaîne, در زنجير ا *der zindjïr it*. — Chaîne, au fig., esclavage, joug, اسيرلك

ecīrlik, t.; قوللق باغی - زنجیری *qoullouq bāghy, zindjīri*, ربقة *ribqat*. — La chaîne des idées, سلسلة المعانی والافکار *silcilet ul-ma'ani vel-efkiār*. — Chaîne des condamnés aux galères, پایزن طاقمی *pāizen thāqymi*. — Chaîne, fils tendus d'un métier pour la toile, اریش ارش *arich*, *arch*, t.; تار *tār*, a.

Chaînette, s. f., petite chaîne, زنجیر کوچک *kutchuk zindjīr*, زنجیرك *zindjīrek*, t.

Chaînon, s. m., زنجیر حلقه‌سی *zindjīr halqaci*, p.-t.

Chair, s. f., لحم *et*, t.; کوشت *guioucht*, p. — de mouton, قویون اتی *qoïoun èti*. — de fruit, یمش اتی *ïemich èti*. — vive, صاغ ات *sāgh et*. — morte, اولمش ات *eulmuch et*. — Au fig., concupiscence, شهوت *chehvet*, نفس امّاره *nefsi ammārè*. — La nature humaine, بشریه *bèchèriïè*, a. — La peau de l'homme, دری *dèri*. — Cette personne a la chair douce, دریسی یومشقدر *derici ïoumchaqtur*.

Chaire, s. f., tribune, منبر *member*, a. — Chaire de professeur, معلّم - مدرّس منصبی - پایه‌سی *mou'allim, muderris mancèbi, pāïèci*, مقام تدریس *maqāmi tedrīs*. — La chaire apostolique, ریم پاپا صندالیه‌سی *rīm pāpā sandālièci*, t.

Chaise, s. f., siège, اسمله *iskemlè*, صندالیه *sandālië*. — Chaise percée, حوروز صندالیه‌سی *havrouz sandālièci*. — à porteur, تسکره *teskèrè*, سدیه *sèdia*, t.

Chaland, e, adj. et s., celui qui achète ordinairement, مشتری *muchtèri*, a. — Sorte de bateau plat, ماعونه *mā'ouna*, t.

Chalastique, adj. com., دوای مرخی *dèvāï mourakhkhy*, a.; کوشدیجی *kuchidídji*, t.

Chalcide, s. m., برنوع کوچك یلان *bir nev'y kutchuk ilān*, t.

Chalcite, s. m., قره بویه *qara boïa*, t.; قلقدیس *qalqadís*, a.

Chalcographe, s. m., باقریا معدن اوزرنده قازیجی *bāqyr īā ma'den uzèrindè qāzídji*, t.

Chalcographie, s. f., باقریا معدن اوزرنده قازیجیلق *bāqyr īā ma'den uzèrindè qāzídjilyq*, t.

Chaldaïque, adj. com., des Chaldéens, کلدانی *keldāni*, pl. a. کلدانیون *keldānioun*.

Chaldée, s. f., la Babylonie, کلدة عراق *keldet 'yrāq*, بلاد الکلدانیین *bilād el-keldānīn*, a.

Chaldéen, ne, adj. et s., habitant de la Chaldée, کلدانی *keldāni*. — Langue —, لسان کلدانی *liçāni keldāni*, a.-t.

Chale, s. m., شال *chāl*, p. — Châle long de Cachemire, شال کشمیر *chāli kechmīr*, a.-t.; شال لاهوری *chāli lāhori*, p. Voyez, au mot شال *chāl*, le *Dictionn. Turc-Français*.

Chaleur, s. f., اسجاقلق *issidjāqlyq*, اسیجاق *issidjāq* et سجاق

sidjāq, اسلك ـ اسيلك *iscilik*, t.; حرارت *harāret*, a. — Chaleur naturelle, حرارت طبيعيّه *harārèti thabïïè*, a. — de l'été, ياز اسيلكى *ïāz icyligui*. — étouffante, بوغلمه درجه‌سنده سجاقلق *boghoulma dèrèdjècindè sydjāqlyq*. — tempérée, حرارت معتدله *harārèti mute'dilè*. — Ardeur, كرميّت *guermïïet*, p. — Zèle, غيرت *ghaïret*. — Parler avec chaleur, avec colère, حدّتله ـ دارغونلغله *hiddet ilè*, *dārghounlyghilè seuïlèmek*, حرارت ايله نطق و تكلّم ا *harāret ilè nouthq u tekellum it*. — Dans la chaleur du combat, حميّاى حرب و قتال اثناسنده *houmïïāï harb u qytāl esnācindè*. — Chaleur, état des animaux en chaleur, اركّه قيزغنلق ـ يلاقيمه *erkèguè qyzghynlyq*, *ïalāqyma*, t.; استحرام *istihrām*. — Cette chienne est en chaleur, بو قانجق اركّه‌ده قيزغندر *bou qāndjyq erkèguiè qyzghyndur*. — S'abriter sous un arbre durant la grande chaleur du jour, كونشك پك سجاقلغنده بر اغاج التنده صغنمق *gunèchuñ pek sidjāqlyghyndè bir aghādj altindè syghynmaq*.

Chaleureux, se, adj., qui a beaucoup de chaleur, يوركى سجاق محرور المزاج *ïurègui sydjāq*, t.; *mahrour ul-mizādj*, حرارتلو *harāretlu*, a.-t.

Chali, s. m., sorte de camelot, شالى *chāli*. — d'Angora, انكورى شالى *engouri chālïci*, t.

Chalibé, e, adj., چلكلو *tcheliklu*, t.

Chalit, s. m., bois de lit, كروت *kèrèvet*, t.

Chalon, s. m., sorte de filet, اغريب *aghrïb*, t.

Chaloupe, s. f., صندال *sandāl*, كچى صندالى *guèmi sandāli*, چالوپه *tchāloupa*, فلوقه *foulouqa*, t.

Chalumeau, s. m., tuyau de paille, صمان صاپى ـ چوپى *samān sāpy*, *tcheupy*, ماسوره *māçoura*. — Flûte, قوال چوبان قوالى *qavāl*, *tchobān qavāli*, t.; دودك *duduk*.

Chamade, s. f., ويره نشانى *virè nichāni*, t.; استيمان *istïmān*. — Battre la —, امان دلمك *amān dilèmek*, a.-t.

Chamailler, v. n., disputer, غوغا ا *ghavghā it*, vulg. *qavgha*, p.-t. — Se battre confusément, قرقشه ايله دوكشمك *qarqacha ilè deuïuchmek*. — Se Chamailler, v. récip., چكشمك *tchèkichmek*, t.; كشمكش ا *kechmèkech it*, p-t.

Chamaillis, s. m., دوكش *deuïuch*, *deuvuch*, قوغا *qavghā*, t.; نزاع *nizā'*, a.

Chamarré, e, adj., زنجفلو *zindjeflu*, شريتلو *chèrïtlu*, t.

Chamarrer, v. a., زنجفلمك *zindjeflèmek*, شريتلمك *cherïtlèmek*, دوناتمق *donātmaq*, t.

Chamarrure, s. f., galons, dentelles, etc., دوناش *donānich*,

شريت *chirît* et شريد *chèrîd*. — Action de chamarrer, دونانمه *donānma*, t.

Chambellan, s. m., قپوجی باشی *qapoudji bāchi*, t.; حجّاب *haddjāb*, a.

Chambranle, s. m., pilier de porte, سوا *sivā*, قپو سواسی *qapou sivāci*. — de cheminée, بر اوجاغك ایکی طرفلری *bir odjāghuñ ïki tharafleri*, t.

Chambre, s. f., اوطه *odha*. — Chambre à coucher, یتاق اوطه‌سی *ïatāq odhaci*. — Grande chambre, بیوك اوطه *buïuk odha*. — Petite chambre, کوچك اوطه *kutchuk odha*, t.; حجرة *hudjret*, a. — Chambre haute, فوقانی اوطه *fevqāni odha*. — Chambre basse, تختانی اوطه *takhtāni odha*. — Chambre à feu, à cheminée, اوجاقلو اوطه *odjāqlu odha*. — à louer, کرایه ویرلور اوطه *kirāïè vîrilur odha*. — Chambre d'un navire, قامره *qāmara*. — Valet de chambre, قفتانجی *qaftāndji*, t.; فرّاش *ferrāch*, a. — La Chambre des députés (en France), وکلا و مختاران ملت مجلسی *vukèlā vè moukhtārāni millet medjlici*. — La Chambre des pairs, اصلزادکان مجلسی *āslzādèguiān medjlici*. — Ne pas sortir de la chambre, اوطه‌دن چقمامق *odhadan tchyqmāmaq*. — Travailler en chambre, اوطه‌ده ایش ایشلمك *odhada ich ichlèmek*. — Chambre d'une mine, لغم خزینه‌سی *laghoum khazînèci*. — Chambre d'un mortier ou d'un canon, l'endroit où l'on y met la poudre, خزینه *khazînè*, باروت خزینه‌سی *bārout khazînèci*.

Chambrée, s. f., بر اوطه‌ده برابر اوتوران عسکر نفرلری *bir odhada berāber otourān 'asker nèferlèri*. — Chef de chambrée, اوطه باشی *odha bāchi*, t.

Chambrette, s. f., اوطه‌جق *odhadjiq*, کوچك اوطه *kutchuk odha*, t.

Chambrière, s. f., بسلمه *beslèmè*, t.

Chameau, s. m., دوه *dèvè*, t.; جمل *djèmel*, a. — Femelle du chameau, ناقة *nāqat*, vulg. *naqa*. — Poil du chameau, دوه تویی *dèvè tuïu*.

Chamecisse, s. f., plante, خماقسوس *khamāqyçous*, a.

Chamedrys, s. m., plante, خمادریوس *khamādrîous*, کمادریوس *kemādrîous*, a.

Chamelier, s. m., دوه‌جی *dèvèdji*, t.; ابّال *ebbāl*, a.

Chamelle, s. f. Voy. Chameau.

Chamépitys ou Ivette, s. f., plante, کمافیطوس *kemāfîtous*, a.

Chamois, s. m., طاغ کچیسی *dhāgh kètchîci*, t.

Chamoiser, v. a., طاغ کچیسی دریسی کبی یاپمق *dhāgh kètchîci derici guibi ïāpmaq*, t.

Chamoiserie, s. f., lieu où l'on prépare les peaux de chamois, طاغ کچیسی دریسی دبّاغخانه *dhāgh*

kètchîci derîci debbāghkhānè. — Peau de chamois, طاغ كچيسى دريسى *dhāgh kètchîci dèrîci*, t.

Chamoiseur, s. m., طاغ كچيسنك دبّاغى *dhāgh kètchîcinuñ debbāghy*, t.

Champ, s. m., pièce de terre labourable ou labourée, تارلا *tārlā*, چفت *tchift.* — Champ cultivé, مزرع *mezra'*, pl. مزارع *mèzāry.* — de terre inculte, محصول ويرمز تارلا *mahsoul vîrmez tārlā.* — Une pièce de terre, برطوپى زمين *bir thopou zemîn*, t.-p. — Fond sur lequel on peint ou grave, زمين *zemîn.* — Champ de combat, ميدان *meïdān.* — de bataille, جنك ميدانى *djenk meïdāni*, معركه *m'arèkè*, a. — Espace, ير *ïer*, آچق ميدان *âtchyq meïdān.* — En plein champ, آچق اوه‌ده *atchyq ovada.* — Étendue qu'embrasse une lunette d'approche, بر دوربينك مداى نظارتى *bir dourbinuñ mèdāï nezārèti.* — Sujet, matière, مادّه *māddè*, ميدان *meïdān.* — Sur-le-champ, adv., اوساعت *o sa'āt*, همان *hemān*, p.-t.; درحال *der hāl*, p.-a. — A tout bout de champ, adv., ايكيده برده *ikidè birdè*, هرزمان *her zèmān.* — Mettre de champ, poser de champ, c'est-à-dire, sur le côté le moins large, بر نسنه‌يى اك‌دارى اولان يوزى اوزره قومق *bir nesnèï eñ dāri olān ïuzu uzrè qomaq*, t. — Les champs, la campagne, كوى *keuï*, قير *qyr*, t.; صحرا *sahrā.* — Maison des champs, قير اوى *qyr èvi.*

Champeaux, s. m., چاير *tchāïr*, چايرلق *tchāïrlyq*, t.

Champêtre, adj. com., صحرايى *sahrāïi*, a.; يبانى *ïabāni.* — Maison, قير اوى *qyr èvi.*

Champignon, s. m., ordinaire, منطر *manthar*, منتر *menter*, منتار *mantār.* — Bon à manger, ينلان منطر *ïènilān manthar.* — Vénéneux, زهرلو منطر *zèhirlu manthar*, دلوجه منتار *deludjè mantār.* — Ragoût aux champignons, منتار يخنيسى *mantār ïakhnîci.* — Qui pousse sur l'écorce des arbres, اغاج منطرى *aghādj manthari*, t.

Champion, s. m., صواشجى *savāchdji*, كورشچى *gurechtchi*, پهلوان *pehluvān*, p. — Défenseur, ياردمجى *ïārdumdji*, t.; حفظ ايديجى *hyfz idîdji*, a.-t.; حامى *hāmi*, a.

Chance, s. f., fortune, sort, بخت حالى *bakht hāli*, قسمت *qysmet*, طالع *thāly'.* — Je n'ai pas de chance, طالعم يوقدر *thāly'im ïoqtur.* — Chance, jeu de dés, زار اويونى *zār oïouni.* — Je veux courir la chance, بختمى كورمك استرم *bakhtymi gueurmek istèrum.* — Chance pour bonheur, اوغور *oghour*, t.; بخت *bakht*, يمن بخت *ïumni bakht.* — Mauvaise chance, disgrâce, malheur, بختسزلك *bakhtsyzlyk.*

Chancelant, e, adj., qui chan-

celle, اورچه صارصلان *sarsylān*, پوجه *ortcha podja*. — Sans stabilité, ناپایدار *nāpāïdār*, p.; بی بقا *bi baqā*, a. — Irrésolu, قرارسز متردد *qarārsyz mutèreddid*, a. — Mal assuré, تهلسز *tèmelsyz*, a.-t.

Chanceler, v. a., n'être pas ferme sur ses pieds, سندرمك *sindèrèmek*, صارصلمق *sārsylmaq*, سورچمك *surtchmek*. — en chemin, اورچه پوجه يوريمك *ortcha podja ïurumek*. — Hésiter, متردد او *mutèreddid ol*, a.-t. — Chanceler en parlant des choses comme des personnes, قرارسز او *qarārsyz ol*, تهلسز او *tèmelsyz ol*, a.-t.

Chancelier, s. m., d'un consulat, قانچلیار *qāntchèlïār*. — d'état, dépositaire du sceau, مهردار *muhurdār*, p. — Secrétaire du conseil, دیوان افندیسی *dïvān efendici*, a.-t.

Chancellerie, s. f., مهردار قلمی *muhurdār qalèmi*, كتابخانه *kouttābkhānè*, a.-p. — Bureau de —, قلم *qalem*, pl. a. اقلام *aqlām*. — Frais de chancellerie ou de bureau, قلم مصرفی *qalem masrafi*, a.-t.; قلمیه *qalèmïè*, a.

Chanceux, se, adj., heureux, fortuné, بختلو *bakhtlu*, نصیبلو *nacyblu*. — Qui n'est pas chanceux, نصیبسز *nacybsyz*. — Chanceux, soumis aux chances, شبهه لو *chubhèlu*, a.-t.

Chanci, e, adj., كوفلنمش *kuflenmich*, t.

Chancir, v. n., كوفلنمك *kuflenmek*, باغلمق كوف *kuf bāghlamaq*, t.

Chancissure, s. f., كوف *kuf*, t.

Chancre, ulcère, s. m., آكله *ākilè*, شير پنجه *chïri pentchè*, p.; تاكوله *takiulè*, a. — Élevure qu'une fièvre ardente produit sur la langue, les lèvres, le palais, اوچوق *outchouq*, t.; عقبول *'aqboul*, عقبله *aqbèlè*, pl. a. عقابيل *'aqābïl*.

Chancreux, se, adj., آكله لو *ākilèlu*, ينرجه لو *ïanardjèlu*, t.; تاكولی *tākeuli*, a.; خوره ناك *khoranāk*, p. — Ulcère chancreux, قرحهٔ آكليّه *qourhaï ākilïïè*, a.

Chandeleur, s. f., fête catholique de la Purification de la Vierge, تطهير حضرت مريم يورتيسی *thathhïri hazrèti merïem ïortouçou*, t.

Chandelier, s. m., qui fait ou vend de la chandelle, مومجی *moumdjï*. — Flambeau, شمعدان *cham'dān*, a.-p.

Chandelle, s. f., موم *moum*, ياغ مومی *ïāgh moumi*. — de cire, بال مومی *bāl moumi*. — Allumer la —, مومی ياقمق *moumi ïaqmaq*. — Moucher la —, مومك فتيلنی *moumuñ fitilini ālmaq*. — Éteindre la —, مومی سوندرمك *moumi seundurmek*. — Souffler la —, مومی پوفلمك *moumi puflèmek*. — Travailler à la —, مومده ايش *moumda ich ichlèmek*.

Chandelle, s. f., bois jaune des Antilles, بقم اصفر *baqqami asfer*, a.

Chanfrein, s. m., آت باشینک اوکی *ât bāchínuñ euñu*, آتک آلنی *âtuñ âlini*, t.

Change, s. m., troc, دکش *deïich*, ترانپه *trānpa*, t.; مبادله *mubādèlè*. — Lettre de change, پولیچه *polítcha*. — Change, droit du banquier pour ses traites, پولیچه عوایدی *politcha 'avāïdi*, معامله *mou'āmèlè*, a. — Profession de banquier, صرّافلق *sarrāflyq*, پولیچه جیلق *politcha-djílyq*. — Bureau de change, صرّاف دکّانی *sarrāf dukkiāni*, a.-t.; صرّاف یری *sarrāf ïèri*. — L'intérêt de l'argent qu'on prête selon le cours du change, باش *bāch*, اقچه باشی *aqtchè bâchi*. — Donner le change, الداتمق *aldātmaq*. — Prendre le —, الدنمق *aldānmaq*. یاکلمق *ïānilmaq*, t.

Changeant, e, adj., variable, qui change aisément, بر قرار دکل *ber qarār dèïl*, t.; بی قرار *bi qarār*, متلوّن *mutèlevvin*, a.; درلو درلو دونیجی *turlu turlu deunidji*. — Esprit changeant, رأی کثیر التلوّن *reï kècír uttèlevvun*, a.

Changement, s. m., دکش *deïch*, دکشترش *deïchturich*, دکشمه *deïchmè*, t.; تغیّر *tèghaïur*, تبدّل *tèbeddul*, تبدّلات *tèbeddulāt*. — continuel, تبدّل دائمی *tèbedduli dāïmi*. — de saison, تبدّل موسم *tèbedduli mevsim*, a.

Changé, e, adj., دکشلمش *deïchilmich*, دیکر کونه اولمش *díguier guiounè olmuch*, دکشمش *deïchmich*, t.; متبدّل *mutèbeddel*. — Altéré, متغیّر *mutèghaïir*, a.; صولمش *solmuch*. — Changé en, متبدّل اولمش *mutèbeddel olmuch*, a.-t.

Changer, v. a. et n., دکشترمک *deïchturmek*, t.; تبدیل ا *tebdíl it*, دکشمک *deïchmek*. — Troquer, دکش ا *deïch it*, ترانپه ا *trānp it*. — Faire changer une chose en une autre, convertir en, دوندرمک *deundurmek*, تبدیل ا *tebdíl it*. — Faire changer quelqu'un d'avis, تدبیرندن دوندرمک *tedbírinden deundurmek*. — Changer l'inimitié en amitié, دوشمنلکی دوستلغه دوندرمک *duchmenligui dostlygha deundurmek*. — Changer de chemise, کوملک دکشترمک *gueumlek deïchturmek*. — de logis, قوناق دکشترمک *qonāq deïchturmek*. — de résolution, تبدیل نیّت ا *tebdíli nïiet it*. — Changer de la monnaie, اقچه یی بوزمق *aqtchèïi bozmaq*. — Se changer, دکشمک *deïchmek*, t.; دکشترلمک *deïchturilmek*, تبدیل اولنمق *tebdíl olounmaq*, a.-t. — Changer de visage, چهره دکشترمک بوزلمق *tchehrè deïchturmek, bozoulmaq*. — N'être plus le même, باشقه او *bāchqa ol*, متغیّر او *moutèghaïir ol*. — Le vent changea, روزکار دکشدی *rouzguiār deïchti*.

Changeur, s. m., صرّاف *sarrāf*, a.

CHANOINE, ESSE, s., راهب قانونی *rāhibi qānouni*, a.

CHANSON, s. f., ترکی *turku*. — nouvelle, یکی چیقمش ترکی *ïèñi tchyqmich turku*. — à boire, عشرت بستهسی *'ychret bestèci*, a.-p.-t.

CHANSONNER, v. a., بر کمسنهیی ترکی ایله استهزا ا *bir kimesnèï turku ilè istihzā it*, یره جك ترکی *ïèrèdjek turku ïāpmaq*, t.

CHANSONNETTE, s. f., ترکیجك *turkudjik*, شرقی *charqy*, t.

CHANSONNIER, s. m., faiseur de chansons, مصنفی ترکی *turku mouçannifi*, ترکی یاپان *turku ïāpān*. — Recueil de chansons, ترکی مجموعهسی *türku medjmou'aci*, t.-a.

CHANT, s. m., ایرلایش *irlāïch*, ایر *ir*, ازکی *ezgui*, t.; غناء *ghynâe*, نغمه *naghma*, لحن *lahn*, a. — Chant harmonieux, آهنکلو صدا *āhenklu sèdā*, لحن موزون *lahni mevzoun*. — triste, لحن حزین *lahni hazīn*. — pastoral, چوبان ازکیسی *tchobān ezguïci*. — nuptial, سرود عروسی *suroudi 'arouci*. — des oiseaux, قوش اوتمهسی - اوتشی *qouch eutmèci, eutuchi*. — Cri du coq, خروس سسی *khoros sècy*. — Le lever du jour, خروس اوتهجك زمانی *khoros eutèdjek zèmāni*. — Chant d'église, ترنم *tèrennum*, تلاوت *tilāvet*. — Annonce des prières dans les mosquées, اذان *èzān*, a.

CHANTANT, E, adj., facile à chanter, ایرلامسی قولای *irlāmaci qolāï*, t.; یغنی *ïoughanni*, a.

CHANTEAU, s. m., gros morceau de pain, ایری اکمك پارچهسی *iri ekmek pārtchaci*. — Dernière pièce du fond d'un tonneau, بر فوچینك دیبی *bir foutchounuñ dibi*, t.

CHANTEPLEURE, s. f., sorte d'entonnoir, قفسلی خونی *qafesli khouni*. — Fente pratiquée dans les murs pour l'écoulement des eaux, دیوار دیبندهکی صواقه جق دلك *divār dibindè ki sou aqadjaq dèlik*.

CHANTER, v. a., ایرلامق - ایرلامق ترکی چاغرمق - سویلمك *irlāmaq, turku tchāghyrmaq, seuïlèmek*. — En parlant des oiseaux, اوتمك *eutmek*. — Chanter dans les églises, تغنی ا *tèghanni it*, ترنم *tèrennum it*, a.-t. — Chanter, parlant du coq, خروس اوتمك *khoros eutmek*. — Louer, مدح ا *medh it*. — En parlant des prières, اوقومق *oqoumaq*, تلاوت ا *tilāvet it*. — Réciter ou lire d'une manière peu naturelle, مقام اوقور کبی سویلمك *maqam oqour guibi seuïlèmek*, a.-t.

CHANTERELLE, s. f., corde d'instrument de musique, ساز ك اینجه کرشی - تلی *sāzuñ indjè kirichi, tèli*, t. — Oiseau qui sert à appeler les autres, چاغرغان قوش *tchāghyrghān qouch*. — Sorte de champignon, بر نوع منتار *bir nev'y mantār*, t.

CHANTEUR, SE, s., خوانندهٔ *khānendè*, p.; ایرلایجی *irlāïdji*,

ترکی اوقوبجسی *turku oqoüdji*, t.

Chantier, s. m., de bois, اودون میدانی *odoun meïdāni*, کراسته اودون یری *kèrāstè meïdāni*, اودون ایری *odoun ïèri*. — Amas de bois, اودون یغنی *odoun ïghyni*. — de construction pour les vaisseaux, ترسانه *tersānè*. — Pièce de bois servant de support, قزاق *qyzāq*. — Ce mot désigne également la cale et le chantier de construction des vaisseaux; ex. : Il y a six vaisseaux sur chantier, قزاقلق التی کمی واردر *qyzāqta alti guèmi vārdur*. — Atelier de charpenterie, کراسته کارخانه‌سی *kèrāstè kiārkhānèci*. — Pièce de bois sur quoi on pose les tonneaux, فوچی گروبدی *foutchou kèrèvidi*. — On dit d'un ouvrage entrain, qu'il est sur chantier, هنوز دستگاهلده در *hènouz destiguiātè dur*.

Chantre, s. m., خوانندهٔ *khānendè*, p.; ازکیلو دعا اوقوبجی *ezguilu dou'ā oqoüdji*. — de mosquée, باش مؤذن *bāch muezzin*, a. — Poète, شاعر *chā'ir*, pl. a. شعرا *chou'arā*.

Chanvre, s. m., کنوبر *kènèvïr*, کندر *kendir*. — Graine de chanvre, chènevis, کنوبر تخمی ـ دانه‌سی *kènèvir tokhoumi, dānèci*. — Chanvre bâtard, یبان کندری *ïabān kendiri*. — Toile de —, کندر بزی *kendir bèzi*, t.

Chaos, s. m., هرج مرج *herdj merdj*, قارش مورش *qārich mourich*, انا بابا کونی *anā bābā guni*, هیولا *hèïoulā*. — Au fig., confusion, قارشقلق نظامسزلق *qārichyqlyq*, *nizāmsyzlyq*, a.-t.

Chape, s. f., large vêtement, غفاره *ghafāret*, غفاره *ghaffārè*. — Couvercle d'un alambic, انبیق قپاغی *ambïq qapāghy*. — Partie d'une boucle qui tient au soulier ou à la ceinture, توقه حلقه‌سی *toqa halqaci*, t.

Chapeau, s. m., شپقه *chapqa*. — de castor, قوندوز دریسندن مصنوع شپقه *qondouz dèricinden masnou' chapqa*. — Oter son —, شپقه‌سنی چیقارمق *chapqācini tchiqārmaq*.

Chapelain, s. m., قایم *qāïm*, امام *imām*, a.

Chapeler, v. a., ôter la superficie de la croûte, اکمکک اوسنی قپوغنی چیقارمق *ekmèguñ ust qapoughyni tchiqārmaq*, t.

Chapelet, s. m., grains enfilés, تسبیح *tesbïh*. — de corail, مرجان تسبیح *merdjān tesbïh*. — Tourner le chapelet dans les mains, تسبیح چورمک *tesbïh tchèvïrmek*. — Défiler son chapelet, dire tout ce que l'on sait, بیلدیکنی سویلمک *bïldiguini seuïlèmek*. — Chapelet, machine à élever les eaux, صو طولابی *sou dholābi*. — Pustules, élevures qui viennent autour du front, دمی فاسد چیبانلری *dèmi fācïd tchibānlèri*, a.-t.

Chapelier, s. m., شپقه‌جی *chapqadji*, t.

Chapelle, s. f., petite église, كوچك كليسا *kutchuk kèlîçā*. — Petite mosquée, مسجد *mesdjid*, a. — Endroit d'une église, d'une maison où l'on dit la messe, محراب *myhrāb*, pl. a. محاريب *mehārib*, نماز يرى *namāz ïèri*. — La chapelle de la Vierge, محراب شريف حضرت مريم *myhrābi chèrifi hazrèti meriem*.

Chapelure, s. f., croûte ôtée, اتمكدن چيقارلمش قبوغك اوفاغى *etmekten tchîqārilmich qaboughuñ oufāghy*, t.

Chaperon, s. m., sorte de coiffure, جار *djār*, تاقيه *tāqya*. — Le haut d'un mur, بر ديوارك اوستى *bir divāruñ ustu*, صچاق *satchāq*. — Coiffe de cuir dont on couvre la tête des oiseaux de proie, پچه *pètchè*, t.

Chaperonner, v. a., un oiseau de proie, بر چاقرك باشنى اورتمك *bir tchāqyruñ bāchini eurtmek*, پچه لمك *petchèlèmek*. — une muraille, ديوارى صچاق ايله اورتمك *divāri satchāq ilè eurtmek*, t.

Chaperonnière, s. f., plante, دوه طبانى ساچ *devè thabāni*, اوتى *sātch oty*, t.

Chapiteau, s. m., la partie du haut d'une colonne, درك اوستى *dîrek ustu*, ديركلك تپه سى *direklik tèpèci*. — Corniches ou autres couronnemens, چاتمه تپه لك *tchātma tèpèlik*, t.

Chapitre, s. m., division d'un livre, باب *bāb*, pl. ابواب *ebvāb*, a.; فصل *fasl*, a. — du Coran, سورة *souret*, a. — Assemblée de religieux, كشيش انجمنى *kèchîch endjumèni*. — Matière, ماده *māddè*, بحث *bahs*, pl. ابحاث *ebhās*, a.; صدد *saded*. — Sur ce chapitre, touchant cette affaire, بو ماده ده *bou māddèdè*. Comme nous en sommes sur ce chapitre, چونكه بو بحثه كلدك *tchunki bou bahsè guelduk*. — Le chapitre des revenus et des dépenses, واردات و مصروفات فصلى *vāridātu māsroufāt fasly*. — Chapitre, corps des chanoines d'une église, زمرهٔ رهبان كليسا *zumrèï rouhbāni kèlîça*. — Il a voix au chapitre, مسموع الكلامدر *mesmou' ul-kelam dur*. — Il ne l'a pas, مسموع الكلام دكلدر *mesmou' ul-kelām dèïldur*.

Chapitré, adj., ازارلنمش *azārlanmich*, t.; معاتب *mou'ātib*, a.

Chapitrer, v. a., ازارلمق *azārlamaq*, t.; عتاب ا *'ytāb it*, a.-t.

Chapon, s. m., coq châtré, ابلق *iblyq*, vulg. املیق *imlyq*, t.

Chaponneau, s. m., ابلجق *iblidjiq*, املجق *imlidjyq*, t.

Chaponner, v. a., ابلق ا *iblyq it*, انكلمك *eniklèmek*, املیقلمك *emlyqlèmek*, t.

Chaque, a. com., هر *her*. — Chaque mois, هر آيده *her aïdè*. — Chaque homme, هر آدم *her ādem* ou هر بر آدم *her bir ādem*, هر كس

her kes. — Chaque fois que, هر باركه *her bār ki.*

CHAR, s. m., قديم الايامدن استعمال اولنان عربه *qadīm ul-eïāmdè ist'ymāl olounān 'araba*, a.-t.

CHARADE, s. f., بر نوع لغز- معمّا *bir nev'y laghaz, mou'ammā*, كلمه‌يى بوله‌رق چيقان بيلمه‌جه *kelimèï boularaq tchyqan bïlmè-djè*, t.

CHARANÇON, s. m., تخل بتسى *takhyl biti*, t.

CHARBON, s. m., à brûler, كومور - كيور *keumur*, اغاج كومرى *aghādj keumuri*. — de terre, ير كومرى *ïer keumuri*. — Charbon ardent, braise, كوز *keuz*, آتش قورى *âtech qory*. — Tumeur pestilentielle, خيارجق *khyārdjyq*, جمره *djumrè*, حمرة *houmret*. — Maladie des blés, بغداى چوركلكى *boghdāï tcheuruklighy*. Voy. NIELLE.

CHARBONNÉ, E, adj., كومور ايله قره‌لنمش *keumur ilè qaralanmich*, t.

CHARBONNÉE, s. f., كل بصدى *kul basty*, t.

CHARBONNER, v. a., noircir avec du charbon, كومور ايله قره‌لمق *kumur ilè qaralamaq*, كومورلتمك *keumurletmek*. — Peindre grossièrement, قباصپا قره‌لمق *qabā sapā qaralamaq*, t.

CHARBONNIER, s. m., qui vend ou porte du charbon, كمورجى *kumurdji*. — Magasin de charbon, كمورلق *kumurlyq*, t.

CHARBONNIÈRE, s. f., endroit où on fait le charbon, كمور اوجاغى *keumur odjāghy*, كمور كارخانه‌سى *keumur kiārkhānèsi*, t.

CHARBOUILLER. Voy. NIELLER.

CHARCUTER, v. a., tailler malproprement la viande, طوغرامق تكه تكه طوغرامق *dhogrāmaq tèkè tèkè dhoghramaq*, t.

CHARCUTERIE, s. f., لحم خنزير تجارتى *lahmi khynzïr tidjārètï*, a.-t. — Boutique de charcuterie, دوكز قصّابى دكانى *doñouz qassābi dukkiāni*, t.

CHARCUTIER, E, s., دوكز قصّابى *doñouz qassābi*, t.

CHARDON, s. m., plante, دكنلو اوت *dikenlu ot*, دكن *diken*, t.; شوك *chevk*, a. — béni, مبارك چاقردكنى *mubārek diken*, دكن *tchaqyr dikèni*. — de Notre-Dame, پيغمبر دكنى *peïghamber dikèni*. — argentin, كومش دكنى *gumuch dikèni*. — à cent têtes, يوز باشلو دكن *ïuz bāchlu diken*. — étoilé ou chausse-trappe, دمر دكنى *dèmir dikèni*, t. — à fouloir ou à carder la laine ou le drap, دوه دكنى *dèvè dikèni*, t.

CHARDONNERET, s. m., petit oiseau, سقا قوشى *saqā qouchi*, t.

CHARDONNETTE, s. f., espèce d'artichaut sauvage, برنوع يبان انكيناري *bir nev'y ïabān enguïnāri*, t.

CHARGE, s. f., fardeau, يوك *ïuk*, t.; بار *bār*, p.; حمل *haml*,

pl. a. احمال *ahmāl*. — pesante, آغر یوك *agher ïuk*. — légère, جل خفیف *hamli khafïf*. — que peut porter une personne, un animal, کوتوره بیله جك یوك *gueuturilè bïlèdjek ïuk*. — d'un animal, حیوان یوکی *haïvān ïuki*. — d'un navire, voy. Chargement. — dépense, خرج *khardj*, مصرف *masraf*. — Poids résultant des dépenses, مصرف یوکی *masraf ïuku*, t.; مؤنت *mounet*. — Cahier des charges, مصارف قاییه‌سی *meçārif qāïmèci*. — Être à charge à quelqu'un, بر کمسنه‌یه بار او *bir kimesnèïè bār ol*, ثقلت ویرمك *syqlet vïrmek*. — Imposition, ویرکو *vïrgu*, تکلیف *teklïf*, plur. تکالیف *tekïālïf*. — Dignités, fonctions, office, منصب *mansyb*, *mansoub*, pl. مناصب *menācyb*, پایه *pāïè*. — Les émolumens d'une charge, بر منصبك عوائداتی *bir mancybuñ 'avā'ydātï*. — Être en charge, en place, منصبده او *mancouptè ol*. — S'acquitter des devoirs de sa charge, مقتضای منصبنی اجرا ایت *mouqtèzāï mancybini idjrā it*. — Se démettre de sa charge, منصبندن استیفا ایت *mancybinden istifā it*, استیفاسنی ویرمك *istifācini vïrmek*. — Charge, commission, مأموریت *mè'mourïïet*. — Attaque, یورش *ïuruch*, حمله *hamlè*. — Ce qu'on met dans une arme à feu, — طوپ تفنك فشکی *thop*, *tufenk fichègui*. — Choc des combattans, صدمت صفین *sadèmèti safèïn*, a.; — A la charge de, بو شرطله کـه *bou charth ilè ki*. — Indice contre un accusé, تهمت علامتی *teuhmet 'alāmètï*. — Témoin à charge, تهمتی اثبات ایدن شاهد *teuhmèti isbāt iden chāhid*. — Exagération dans la description ou dans un tableau, مبالغه *mubālagha*, a.

Chargement, s. m., cargaison d'un vaisseau, — کمی یوکی *guèmi ïuki*, حمولهسی *hamoulèci*, گیمینك یوکی *guèmïnuñ ïuky*, t.

Chargé, e, adj., یوکلنمش *ïuklenmich*, یوکلو *ïuklu*, t.; محمول *mahmoul*, a. — d'années, یاشلو *iāchlu*, اختیار *ikhtïār*, t. — de péchés, گناهکار *gunāhkiār*. — de dettes, بورجی چوق *bourdjou tchoq*, t. — Temps chargé, بولوتلو هوا *bouloutlu havā*. — Couleur chargée, کسکین رنك *keskïn renk*. — Chargé d'affaires, représentant d'une puissance, مصلحتگذار *maslahatguzār*. — Représentant d'un particulier, قپوکتخداسی *qapou kètkhoudāci*, t.-p.; وکیل *vekïl*, a.

Charger, v. a., mettre un fardeau sur, یوکلتمك *ïukletmek*, یوك ایورمق *ïuk aurmaq*, تحمیل ا *tahmïl it*. — Peser sur, آغرلشترمق *âghyrlachturmaq*. — Peser sur l'estomac, معده‌یه آغرلق کتورمك *my'dèïè âghyrlyq guètturmek*. — Une arme à feu, طولدرمق *dhol-*

durmaq. — Une chose, مبالغه ا *mubālègha it.* — d'impôts, ویرکو چوغالتمق *vïrgu tchoghāltmaq.* — Sa mémoire, فکری یورلتمق *fikri ïoroultmaq*, خاطره یرلشترمک *khathyrè ïerlechturmek.* — L'ennemi, exécuter une charge, یوریش ا *ïurïch it*, دشمن اوزرینه حمله هجوم ایتمالمق *duchmen uzèrïnè hamlè, hudjoum it, sālmaq.* — de coups, battre quelqu'un avec excès, طیاق بصمق *dhaïāq basmaq.* — quelqu'un, lui recommander quelque chose, اصمرلمق *ismarlamaq*, حواله ا - سپارش *sipārich, havālè it*, a.-p.-t. — une pipe, بر چبوغی طولدرمق *bir tchioubughy dholdurmaq.* — un navire, بر کمیی یوکلتمک *bir guèmïi ïukletmek.* — Accuser quelqu'un, صوچلامق *soutchlāmaq*, تهمت یوکلتمک *teuhmet ïukletmek.* — Se charger, se mettre un fardeau, یوکلنمک *ïuklenmek.* — Prendre sur soi, s'engager à quelque chose, بوینینه آلمق *boïninè âlmaq*, t.; عهدسنه آلمق التزام ا *iltizām it*, عهدسنه آلمق *'ouhtècinè âlmaq*, درعهده ا *der 'ouhtè it*, a.-p.-t.; اوزرینه آلمق *uzèrïnè âlmaq*, — Je ne puis me charger de cette affaire, بو ماده یی اوزریمه آلامم *bou maddèï uzèrimè âlamam.* — Prendre le soin de quelque chose, ایش کورمک *gueurmek*, کورمک *ich gueurmek.* — Se charger de la dépense de quelqu'un, بر کمسنه‌نک خرجنی کورمک *bir kimesnènuñ khardjini gueurmek*, t.-a.

Chargeur, s. m., qui charge, یوکلدیجی *ïuklèdïdji.* — Propriétaire d'une cargaison, بر کمی چوله‌سنک صاحبی *bir guèmi hamoulècinuñ sāhibi*, a.-t.

Chariot, s. m., voiture, عربه *'araba*, درت تکرلکلو یوک عربه‌سی *dort tekerleklu ïuk 'arabaci.* — de bagage, چوله عربه‌سی *hamoulè arabaci.* — Chariot d'artillerie, طوب و مهمات عربه‌لری *thop vè muhimmāt arabalèri.* — de vivres, ذخیره عربه‌لری *zakhïrè arabalèri.* — d'enfant, چوجق عربه‌سی *tchodjouq 'arabaci*, t. — constellation boréale ou la Petite-Ourse, کوچک یدیکر *kutchuk ïedïguier.* Voy. Ourse.

Charitable, adj., compatissant, مرحمتلو *merhametlu*; a.-t.; ایولک ایشلیجی *ëïulik ichlëïdji.* — Envers les pauvres, صدقه ویرجی *sadaqa vïrïdji*, صدقه‌سی چوق *sadaqaci tchoq*, a.-t.; متصدق *mouètcaddyq.* — Qui part de la charité, ثوابلو *sevāblu*; حبی *houbbi*, a. — Conseil —, نصیحت ثواب آمیز *nacyhati savāb āmïz.* — Avis —, رأی قرین الثواب *rëï qarïn ussavāb*, a.

Charitablement, adv., avec charité, مرحمتله *merhamètilè*, محبتله *mouhabbet ilè*, الله ایچون *allah itchoun*, a.-t.

Charité, s. f., amour suprême de Dieu, تنكری یه کوکل باغلمه *tanrïè gueuñul bāghlama*, t.; عشق الهی *'ychqy ilahy*, a. — Amour de son prochain, ایل محبّتی *il mouhabbèti*, محبّت *mouhabbet*. — Avoir de la charité pour son prochain, قرین حقنه رضاء لله محبّت ا *qarïn haqqynā rizāen lillah mouhabbet it*. — Compassion, مرحمت *merhamet*. — Aumône, صدقه *sadaqa*, a. — Faire des charités, صدقه ویرمك *sadaqa vïrmek*. — Demander la charité, صدقه استمك *sadaqa istèmek*, دلنمك *dilenmek*. — La charité, l'hôpital où l'on reçoit les malades pauvres, فقرا خسته خانه‌سی *fouqarā khasta khānèci*, a.-t.

Charivari, s. m., bruit confus, پاطردی - پاتردی *pāturdy*, کورلتی *gueurultu*, شماته *chamāta*, t. — خرشفه *kharchafa*, a. — Querelle, قوغا *qavghā*, t.

Charlatan, s. m., en parlant d'un mauvais médecin, حکیملك *hekïmlik lāfini iden*. — Bavard qui cherche à en imposer, لافزن *lāfzen*, usit. *lafazan*, اینه‌جی *aïnadji*, t.

Charlatanerie, s. f., لافزنلق *lāfazanlyq*, t.

Charlatanisme, s. m., لافزن مشربی - خویی *lafazan mechrèbi, khouïi*, لاف وکذاف *lāf uguzāf*, a.-t.

Charmant, e, adj., بغایت کوکل مقبول *bèghāïet maqboul*, قاپیجی *guñul qāpïdji*, a.-t.; لطیف *lathyf*, a.; دلبر *dilber*, دلربا *dil roubā*, p. Voy. Ravissant.

Charme, s. m., arbre, اق اغاج *aq aghādj*, کولکن اغاجی *gulguen aghādji*, کولکن *gulguen*, t.

Charme, s. m., enchantement, افسون *efsoun*, کوز باغیجیلق *gueuz baghydjïlyq*, t. — Faire un —, سحرا *syhyr it*. — Lever, détruire un —, رفع سحرا *ref'y syhyr it*. — Attrait, کوزللك *guzellik*, t.; لطافه *lethāfet*, a.; جذبه *djezbè*, جاذبة *djāzibet*, قوّت جاذبه *qouvèti djāzibè*, a.

Charmer, v. a., produire un effet extraordinaire par charme, سحرا *syhyr it*, a.-t. — Plaire, ravir, زیاده‌سیله مقبوله کچمك *ziādècïlè maqboulè guetchmek*, کوکلی قاپمق *gueuñuli qāpmaq*. — Être charmé, se réjouir, بکنمك *bèïenmek*, t.; حظ ا *hazz it*; a.-t.

Charmoie, s. f., کولکنلك *gulguenlik*, t.

Charpentaire, s. f., plante, دکز صوغان اوتی *deñyz soghān oty*, t.

Charnel, elle, adj., sensuel, نفسانی *nefsāni*, جسمانی *djesmānii*. — Plaisir —, لذت جسمانیّه *lezzèti djesmāniïè*. — Désir —, شهوت *chehvet*. — Com-

merce —, جماع *djimā'*, a. — Voluptueux, شهوته مائل *chehvètè māïl*, a.-t.

Charnellement, adv., شهوتله *chehvet ilè*, a.-t.; من جهت الجسمانيّه *min djehetil-djesmaniïè*, a.

Charneux, euse, adj., اتلو *etlu*, t.; لحمىّ *lahmii*, a.

Charnier, s. m., lieu où l'on garde les viandes, توزلو ات دولابى *touzlu et dolābî*, t. — Lieu où sont les os des morts, مزارلقده ميت كموكلرينك يرى *mezārlyqta meït guïemuklerînuñ ïèri*, t.

Charnière, s. f., pièces de métal enclavées et mobiles, بندكشه *bendekchè*, رزه *rèzè*, t.; قلاب *qollāb*, زرّ *zerr*, a.

Charnu, e, adj., اتى چوق *èti tchoq*, t.; كثير اللحم *kecîr ul-lahm*, ملحم *mulahham*, a. — Corps —, اتلو كوده *etlu gueuvdè*, t.; بدن لحيم *bèdèni lāhîm*. — En parlant des fruits, on dit des abricots bien charnus, كثير اللحم قايسى *kecîr ul-lahm qāïci*, t.

Charnure, s. f., parties charnues, اتلولك *etlulik*, اتلر *etler*, t.; لحم *lahm*, لحامة *lahāmet*. — Ferme, لحامت قوّيه *lahāmeti qaviiè*, a. — molle, كوشك اتلولك *guevchek etlulik*, t.

Charogne, s. f., cadavre de bête, لاشه *lāchè*, لش *lech*, جيفة *djîfè*, pl. a. جياف *djiāf*.

Charpente, s. f., pièces de bois de construction, كراسته *kèrāstè*. — Bois de —, كراستهلك اغاج *kèrāstèlik aghādj*. — Charpente de bois de chêne, ميشه اغاجى كراستهسى *mîchè aghādji kerāstèci*. — Ouvrage de —, دولكر ايشى *dulguer ichi*. — Au fig., structure, ياپو *ïāpou*, تركيب *terkîb*, بنيه *bunïè*. — du corps, sa structure, كودهنك كراستهسى - ياپوسى *guevdènuñ kèrāstèci*, *ïāpoucy*, t.; تركيب بدن *terkibi bèden*, a.

Charpenter, v. a., travailler le bois, كراسته ايشلمك - دوزمك *kerāstè ichlèmek*, *duzmek*, دولكرلك ا *dulguerlik it*. — Couper, tailler, taillader, طوغرامق - دوغرامق *dhoghrāmaq*, تكه تكه طوغرامق *tekiè tekiè dhoghrāmaq*, t.

Charpenterie, s. f., art du charpentier, دولكرلك *dulguerlik*. — Son ouvrage même, دولكر ايشى *dulguer ichi*. — La charpente, كراسته كروتى - كرويدى *kerāstè kerèvèti*, *kerèvidi*.

Charpentier, s. f., دولكر *dulguer*, t.; نجّار *neddjār*, a. — Maître —, دولكر باشى *dulguer bāchi*, t.

Charpie, s. f., filament de linge usé, تفتيك *teftîk*, t. — Faire de la —, تفتيك ياپمق *teftîk ïāpmaq*. — Viande réduite en charpie, تفتيكلنمش ات *teftîklenmich et*.

Charretée, s. f., برعربه طولوسى

bir 'araba dholouçou. — Une demi-charretée, نصف عربه طولوسی *nysf 'araba dholouçou*, t.

Charretier, ère, s., qui conduit une charrette, عربه‌جی *'arabadji.* — Celui qui mène une charrue, صپان سوریجی *sapān suridji*, t.

Charretière, adj. fém., se dit uniquement en parlant d'une porte, d'une voie de voiture. Porte —, عربه قپوسی *'araba qapouçou*, عربه کچر قپو *'araba guetcher qapou.* — Voie charretière, عربه یولی *'araba ïolou.*

Charrette, s. f., عربه *'araba*, یوك عربه‌سی *ïuk 'arabaci*, t.; ایکی تکرلکلو عربه *iki tèkerleklu 'araba*, t.

Charriage, s. m., action de charrier, یوکلتمه *ïukletmè.* — Salaire du voiturier, عربه‌جینك اجرتی *'arabadjinuñ eudjrèti*, t.

Charrier, v. a., transporter en voiture, عربه ایله کتورمك - طاشیمق *'araba ilè guèturmek, thāchímaq.* — Porter des glaçons, en parlant des rivières, بوز پارچه‌لری اقتمق - طاشیمق *boz partchalèri aqytmaq, thāçhymaq.* — La rivière charrie des glaçons, نهر صو ایله برابر بوز پارچه‌لری اقییور *nehr souïlè berāber boz partchalèri āqyïeur.*

Charroi ou Chariage, s. m., conduite de voiture, عربه ایله کوتورمه *'araba ilè gueuturmè.* — Corps destiné au transport de l'artillerie et des bagages de l'armée, طوپ و ذخیره عربه‌جیلر *thop vè zakhyrè 'arabadjiler*, t.

Charron, s. m., عربه‌جی *'arabadji*, عربه‌جی اوستاسی *'arabadji oustāci*, t.

Charronnage, s. m., عربه‌جیلك *'arabadjīlik*, t.

Charroyer, v. a., عربه‌یه یوکلتمك *'arabaïè ïukletmek*, t.

Charrue, s. f., instrument aratoire, صپان *sapān*, پلوغ *pulough.* — Conduire la —, صپان - پلوغ سورمك *sapān, pulough surmek.* — Soc de la —, صپان دمری *sapān dèmiri.* — Le manche de la —, صپان صاپی - قلبی *sapān sāpy, qoulbi.* — Charrue attelée de deux bœufs, اوکوز قوشلمش صپان *eukuz qochylmich sapān*, t.

Chartre ou Charte, s. f., anciens titres, اسکی برائلر *eski bèrātler*, مناشیر قدیمه *menāchīri qadīmè*, a.

Charte, s. f., lois constitutionnelles, قواعد - قوانین مملکت *qavā'ydi ou qavāhīni memlèket*, قانون نامه *qānoun nāmè.* — Charte-partie, acte entre le propriétaire du navire et celui des marchandises, کمی رئیسی ایله حموله صاحبی اراسنده اولان مقاوله *guèmi rèïci ilè hamoulè sāhibi arācindè-olān mouqāvèlè.* — Charte privée, او حبسی *ev habsi*, t.-a.

Chartrier, s. m., lieu où l'on conserve les chartes, بروات وسندات خزینه‌سی *bèrèvāt u sènèdāt khazi-*

nèci, a. — Conservateur des chartes, حافظ بروات و شندات قديمه *hāfizi bèrèvāt ü sènèdāti qadímè*, a.

Chas, s. m., trou d'une aiguille, اكنه دلكى - يوديسى *ignè dèligui*, *ïoudici*, t.

Chasse, s. f., action de chasser les bêtes sauvages et le gibier même, آو *âv*; آولمه *âvlama*, t.; شكار *chikiār*, p.; صيد *saïd*, à. — Chasse aux lévriers, تازى ايله آولمه *tāzi ilè âvlama*. — à la grande bête, يرتيجى *ïrtidji haïvan âvi*. — au vol, اوچار قوش آوى *outchār qouch âvi*. — Aller à la chasse, آوه - شكاره *âva*, *chikiārè guitmek*, *tchyqmaq*. — Chien de chasse, آو كوپكى *âv keupègui*. — Fusil de —, آو تفنكى *âv tufengui*. — Être à la —; آوده اول *âvdè ol*. — La chasse, métier ou occupation du chasseur, آوجيلق *âvdjïlik*, t.; صياد *saïādet*, a. — Donner la chasse, poursuivre, قاچورمق *qātchurmaq*, اكسديه دوشمك *eñsëïè duchmek*. — Prendre la chasse, se dit d'un vaisseau qui se retire devant l'ennemi pour éviter le combat, قاچمه يولنه طوغرى صاپمق *qātchma ïolyna dhoghrou sāpmaq*, t.

Chasse, s. f., coffre pour les reliques, قديد صندوغى *qadíd sandoughy*, t.

Chasse-Morte, s. f., affaire commencée que l'on ne poursuit pas, يام يصى قالمش *ïām ïassy qālmich*, t.; متروك على حاله *metrouk 'alà hālyhy*, a.

Chasse-Mouche, s. m., سكلك *siñeklik*, يلپازه *ïelpāzè*, t.

Chasselas, s. m., sorte de raisin, اصمه اوزمى *asma uzumu*, t.

Chasser, v. a., mettre dehors, قوغمق قومق - قوومق *qovmaq*, *qoghmaq*, چقارمق *tchiqārmaq*, طرد *thard*, دفع *def' it*. — Il a été chassé de la ville, شهردن طرد اولندى *chehirden thard oloundou*. — les bêtes sauvages, آولامق *âvlāmaq*. — Chasser, pousser, faire marcher devant soi, يورتمك *ïurutmek*, سورمك *surmek*, سوق *sevq it*. — un troupeau de moutons, قيون سوريسنى سورمك *qoïoun surucini surmek*.

Chasseur, s. m., qui chasse, آوجى *âvdji*, t.; صياد *sāïiād*, a. — Au fém. Chasseresse, آوجى قرى *âvdji qary*. — Soldat armé à la légère, سبكبار عسكرى نفرى *subukbār 'askèri nèfèri*. — à cheval, سوارى آوجيسى *souvāri âvdjïci*, t.

Chassie, s. f., humeur des yeux, چپاق *tchapāq*, t.

Chassieux, euse, adj., چپاقلو *tchapāqlu*. — Yeux —, چپاقلو كوز *tchapāqlu gueuz*, t.

Chassis, s. m., ouvrage de menuiserie, چرچوه *tchertchivè*. — dormant, qui ne s'ouvre ou ne se

lève pas, يرندن اوبناماز يرلـو چرچـوه *ïèrinden oïounāmaz ïerlu tchertchivè*. — Faiseur de — چرچوه جی *tchertchivèdji*. — Clore de châssis, چرچوه لمك *tchertchivèlèmek*. — Papier à châssis, چرچوه كاغدی *tchertchivè kiāghydi*. — Châssis de papier, كاغـد چرچوه سی *kiāghyd tchertchivèci*. — en toile, بز چرچوه سـی *bez tchertchivèci*, t.

Chaste, adj. com., پاك *pāk*, p.; تميز *temïz*, a.; اهل عفت *ehli 'yffet*, عفتلو *'yffetlu*, پاك دامن *pāk dāmen*, p.

Chastement, adv., پاكلكله *pāk-liguilè*, t.; پاك *pāk*, p.

Chasteté, s. f., پاكلك *pāk-lik*, p.-t.; عفت *'yffet*, عصمت *'ysmet*, a.

Chasuble, s. f., sorte de vêtement de prêtre, بر نوع پاپاز كيسی *bir nev'y pāpāz guëïci*, t.

Chat, s. m., كـدی *kedi*, t.; كربه *gurbè*, p.; قط *qytth*, a. — Chatte, كدی ديشيسی *kèdi dïchï-ci*. — Chat sauvage, يبان كديسی *ïabān kèdïci*, قط البر *qyttoul-berr*, a.

Chataigne, s. f., كستانه *kestānè*. — bouillies, قينامش كستانه *qaïnā-mich kestānè*. — rôties, قاورلمش كستانـه *qāvouroulmich kestānè*, كباب كستانه *kèbāb kestānè*. — d'eau, كول كستانه سی *gueul kestā-nèci*. — de mer. Voy. Oursin.

Chataigneraie, s. f., كستانه لك *kestānèlik*, t.

Chataignier, s. m., كستانـه اغاجی *kestānè aghādji*, t.

Chatain, adj. m., couleur de châtaigne, قومرال *qoumrāl*, كستانه رنكی *kestānè rengui*, قومـران *qoumrān*, يغـز *ïaghyz*, t.; اشقر *achqar*. — Châtain clair, آچـق قومرال *âtchyq qoumrāl*. — Barbe de couleur châtain, قومرال صقال *qoumrāl saqāl*. — Cheval bai, obscur, يغز آت *ïaghyz ât*, t.

Chateau, s. m., forteresse, قلعه *qal'a*, pl. a. قلاع *qyl'ā*; حصار *hyçār*, a. — palais, grande maison, سراى *sarāï*. — royal, سراى پادشاهی *sèrāï pādichāhi*. — Demeure d'une personne riche, autrefois du seigneur d'un lieu, قوناق *qonāq*. — Château de poupe ou d'arrière, de proue ou d'avant, espèce de logement élevé sur poupe ou sur la proue d'un vaisseau, كمينك قيچ كوشكی و كمينك باش كوشكـی *guëmïnuñ qytch keuchki vè guëmïnuñ bāch keuchki*. — Le Château d'Europe, sur le Bosphore, روم ايلی حصاری *roumili hyçari*. — Celui d'Asie, situé en face du premier sur la rive asiatique, اناطولی حصاری *anātholi hyçāri*. — Faire des châteaux en Espagne, des projets en l'air, يدی اقليمده بنا قورمق *ïèdi iqlimdè binā qourmaq*.

Chatelain, e., s. m., propriétaire et seigneur d'un château, قلعه صاحبی *qal'a sāhibi*. — Châ-

telaine, قلعه صاحبدسی *qal'a sāhibèci*, a.-t. — Autrefois le mot châtelain signifiait gouverneur ou commandant de château (دزدار *dizdār*), mais en ce sens il est très-vieux.

Chat-Huant, s. m., sorte de hibou, بایقوش *bāïqouch*, اوکو *eugu*, اوکو قوشی *eugu qouchou*, t.; پوهاچ *pouhātch*, t.; بوم *boum*, p.

Chatié, e, adj., تادیب اولنمش *teedîb olounmuch*, مظهر تادیب اولمش *mazhèri teedîb olmuch*, a.-t.

Chatier, v. a., punir, تأدیب ا *teedîb it*, جیزاسن ویرمک *djezācin vîrmek*, حقندن کلمک *haqqyndan guelmek*. — publiquement, سیاست ا *sîācet it*. — Retoucher, corriger le style, تصحیح ا *tashîh it*, a.-t.; طوغرلتمق *dhoghroultmaq*, t.

Chatiment, s. m., جزا *djezā*, تعزیر *ta'zîr*, تادیب *teedîb*. — public, infligé par la justice, سیاست *sîācet*, a. — léger, تأدیب خفیف *teedîbi khafîf*. — rigoureux, تأدیب شدید *teedîbi chedîd*, a.

Chaton, s. m., petit chat, کدیجک *kedîdjik*, کدی یاورپسی *kedi īāvrycy*. — Partie de la bague qui enchâsse une pierre précieuse, یوزک قاشی *ïuzuk qāchi*, t.; نکین *niguîn*, p.

Chatouillement, s. m., قجقلیش *qydjyqlaïch*, قجق *qydjyq*, قجیقلمه *qydjyqlama*. — Impressions agréables qu'on éprouve quelquefois, اویغایش *oïnāïch*, t. — des sens, تهزهز حواس *tehazhuzi havāss*, a.

Chatouiller, v. a., قجقلمق *qydjyqlamaq*, t. — Flatter les sens ou la vanité de quelqu'un, تملق ا- کوسترمک *temelluq it*, *gueustermek*, a.-t.

Chatouilleux, se, adj., تیز قجیقلنور *tiz qydjyqlènur*, قجیقدن قورقار *qydjyqten qorqār*. — Être chatouilleux, قجیقدن قورقمق *qydjyqten qorqmaq*. — Être susceptible, تیز کوجنور *tîz gudjèneur*, t.

Chatoyant, e, adj., dont la couleur varie, رنکی دکشلور *rengui deïchilur*, درلو درلو رنکلر باغلر *turlu turlu rengler bāghlar*, t.

Chatré, e, adj., انکلنمش *enikllenmich*, انمش *inenmich*, t; خادم *khādim*, طواشی *thavāchi*. — En parlant des animaux, اندمش *enèmich*. — Cheval châtré ou coupé, انمش ات *inenmich āt*, usit. اکدج *igdidj*, t.

Chatrer, v. a., les animaux, اینمک *inetmek*, *enetmek*, - انمک *inêmek*, انمک *enèmek*, انکلمک *eniklèmek*. — Oter les testicules, خایه چقرمق-کسمک *khāïe tchyqarmaq*, *kesmek*, t.; خادم ا *khādim it*, a.-t.

Chatreur, s. m., qui châtre les animaux, انه‌یجی *inèïdji*, t.

Chattemite, s. f., qui a l'air doux pour tromper, مرائی *murāïi*, a.; دلکو مزاجلو *tilku mizādjlu*, t.-a.

— Faire la chattemite, دلكولك ا *tilkulyk it*, مراييلق ا *murāïlyq it*, a.-t.

Chatter, v. a., mettre bas en parlant de la chatte, ياوريلمق *ïāvroulamaq*, t.

Chaud, e, adj., qui a de la chaleur, اسّيجاق - اسّيجق *issydjāq*, vulg. *sydjaq*, اسّى *issy*, t.; حارّ *hārr*, a.; كرم *guerm*, p. — Eau chaude, اسّيجاق صو *issydjāq sou*. — Fer —, قيزغن دمر *qyzghyn dèmir*. — En parlant du temps, il fait bien chaud, هوا پك سجاقدر *havā pek sydjāqtur*. — Ardent, vif, حرارتلو *harāretlu*. — Chaud, qui procure de la chaleur, اسّيديجى *issídídji*, قيزديريجى *qyzdíridji*, t.; مهيّج الحرارت *muhèïiedj ul-harāret*. — Fièvre chaude, ياقيجى حمّا *ïāqydji houmma*, حمّاء محرقه *hoummāï mouhriqa*. — Attaque chaude, combat rude et sanglant, قيزغن دوكش *qyzghyn deuïuch*. — Chaude, en chaleur, اركّكه قيزمش *erkèguiè qyzmich*. — Cette chienne est en chaleur, بو قانجق قزدى *bou qāndjyq qyzdy*. — Chienne en —, اركّكه قيزمش قانجق *erkèguiè qyzmich qāndjiq*. — Chaud, récent, تازه *tāzè*, يكى *ïèñi*. — C'est tout chaud, tout récent, يكى برشيدر *ïèñi bir chèï dur*. — Ardent pour les femmes, شهوتلو *chehvetlu*, نفسانى *nefsāni*. — Zélé, كرميّتلو *guermíïetlu*. — Sources d'eaux chaudes, اليجه‌لر *ilídjèler*. — Chaud, qui se met aisément en colère, آتش - قيزغن مزاجلو *âtech*, *qyzghyn mízādjlu*. — Qui a le sang chaud, قانى قيزغندر *qāny qyzghyn dur*, محرور الدّم *mahrour ud-dem*. — Ami chaud, zélé, غيرتلو دوست *ghaïretlu dost*, a.-p.

Chaud, s. m., chaleur, اسّيجقلق *issydjaqlyq*, اسّيلك *issylik*, اسّيجاق *issydjāq*, t.; حرارت *harâret*. — naturelle, حرارت طبعيّه *harārèti thabíïè*. — Véhémence, حدّت *hyddet*, كرميّت *guermíïet*. — J'ai chaud, اسّيجغم وار *issydjaghum vār*. — Il fait bien chaud ici, بونده پك اسّيجاقدر *bounda pek issydjāqtur*. — Il souffle le chaud et le froid, ايكى يوزلودر *iki ïuzludur*. — Pleurer à chaudes larmes, اوكر اوكر آغلمق *eukur eukur âghlamaq*.

Chaude, s. f., feu violent des forges, دمرجى اوجاغينك آتشى *dèmirdji odjāghynuñ âtèchi*, t.

Chaude-Pisse, s. f., بل صوغوقلغى *bel soghouqlyghy*, t.

Chaudeau, s. m., بر نوع ات صويى *bir nev'y et soïou*, t.

Chaudement, adv., de manière que la chaleur se conserve, سيجاق *sydjāq*. — Tenez-vous chaudement, كنديكزى سيجاق طوتكز *guendíñyzi sidjaq thoutouñyz*. — Chaudement, avec chaleur, سجاقلق اوزره *sydjāqlyq uzrè*. — Au fig., avec ardeur, حرارتله *harārètilè*, كرميّتله

guermîïètilè. — Avec zèle, غيرتله *ghâïrètilè*, a.-t. — Avec vivacité, حدّتله چاپكلكله *tchâpoukliguilè*, t.; *hyddetilè*, a.-t. — Prendre une affaire chaudement, بر مصلحتی كرميّتلو طوتمق *bir maslahati guermïïetlu thoutmaq.*

Chaudière, s. f., قزان *qazân*, بيوك قزان *buïuk qazân.* — de teinturier, بوياجی قزان *bouïâdji qazân*, t.

Chaudron, s. m., كوچك قزغان *kutchuk qazghân*, t.

Chaudronnée, s. f., بر قزان طولوسی *bir qazân dholouçou*, t.

Chaudronnerie, s. f., ouvrage de —, قزانجی ايشی - مالی *qazândji ichi, mâli.* — Métier de chaudronnerie, قزانجيلق *qazândjilyq*, t.

Chaudronnier, ère, s., قزانجی *qazândji*, باقرجی *bâqyrdji*, t.

Chauffage, s. m., quantité de bois que l'on brûle dans une année pour son usage, يانه جق اودون ذخيره سی *ïânadjaq odoun zakhyréci.* — Bois de chauffage, ياقه جق اودون *ïâqadjaq odoun.*

Chauffé, e, adj., اسّنمش *issinmich*, قزمش *qyzmich*, t.

Chauffer, v. a., donner de la chaleur, اسّتمق *issitmaq*, اسّی ا *issy it*, اسّيجق ا *issydjaq it*, اسّيلمك *issilèmek.* — de l'eau, صو اسّتمق *sou issytmaq.* — les pieds, les mains, ال اياق اسّتمق *el aïâq issitmaq.* — les draps du lit, چارشافلری اسّتمق *tchârchâflèri issitmaq.* — Le four chauffe, فرون ينار *fouroun ïanâr.* — le four, فرونی ياقمق *fourouni ïâqmaq.* — Chauffer, échauffer, rendre rouge, قزدرمق *qyzdurmaq.* — Chauffer, v. n., recevoir de la chaleur, اسّنمق *issynmaq.* — Se chauffer au feu, آتشه اسّنمق *âtechtè issynmâq*, قزمق *qyzmaq.* — Est-ce que l'eau est chaude? صو قزدمی *sou qyzdîmi.* — Se chauffer au soleil, كونشه اسّنمق *gunechtè issynmaq*, t.

Chaufferette, s. f., آياق تندوری *âïâq tandouri*, t.

Chafferie, s. f., forge où l'on réduit le fer en barres, دمرجی اوجاغی *dèmirdji odjâghy*, t.

Chauffoir, s. m., lieu échauffé, où l'on se chauffe, اسّنمش يرمكان *issynmich ïer, mèkiân.* — de monastère, مناستر اوجاغی *monâstèr odjâghy.* — Linge pour essuyer ou couvrir un malade, اسّيجق بز *issydjaq bèz*, t.; كمادهٔ *kèmâdet.* — Linge de propreté à l'usage des femmes, حيض بزی - پاچاوره سی *haïz bèzi, pâtchâvraci*, t.

Chaufour, s. m., four à chaux, كرجی فرونی *kiredj fourouni*, كرججی اوجاغی *kiredjdji odjâghy*, t.

Chaufournier, s. m., كرججی *kiredjdji*, t.

Chaumage, s. m., action de couper le chaume, اكيز كسيمی *añyz kè-*

cími. — Le temps auquel on le coupe, اکیز کسیمی وقتی *añyz kècími vaqty*, t.-a.

Chaume, s. m., partie du tuyau de blé, اکیز - اکز *añyz*, صمان دیبی *samān dibi*. — Le tuyau de blé tout entier, اکین اوزدکی *ekín euzdèguï*. — Maisonnette couverte en chaume, اوستی صمان دیبی ایله اورتیلو اوجکز *ustu samān dibi ilè eurtulu evdjiguiz*, t.

Chaumer, v. a., arracher le chaume, اکز قوپارمق - کسمک *añyz qopārmaq, kesmek*, t.

Chaumière, s. f., صمان ایلہ اورتلو او *samān ilè eurtulu ev*, چوبان اوی *tchobān èvi*, ایزبہ *izbè*, صلاج *salādj*, t. — Méchante chaumière, کوتی ایزبہ *keutu izbè*.

Chaumine, s. f., قلبہجق *qalibadjyq*, t.; صمانله اورتلو اوجکز *samān ilè eurtulu evdjighyz*, t.

Chaussage ou Chausseage, s. m. (vieux mot), entretien de la chaussure, آیاق قابی تدارکی *āïāq qābi tedārugui*, آیاق قابی ایدنمسی *āïāq qābi idinmèci*. — Droit de péage pour l'entretien d'une chaussée, قالدرم رسمی - حقی *qaldyrym resmi, haqqy*, t.-a.

Chaussé, e, adj., آیاق قابی کیمش *āïāq qābi gueïmich*, t.

Chausse, s. f., à passer les liqueurs, sirops, etc., چوقه کلاه *tchoqa kulāh*.

Chaussée, s. f., قالدرم *qāldyrym*, بند *bend*, p. — d'une rivière, d'un étang, دیواره *divārè*, t.

Chausser, v. a., mettre à quelqu'un des bas ou des souliers, lui en fournir, چوراب یاخود پاپوچ کیدرمك *tchorāb īākhod pāpoudj gueïdurmek*, پاپوجنی ویرمك *pāpoudjini vírmek*. — Se chausser, چوراب - پاپوچ - چزمه کیمك - قومق *tchorāb, pāpoudj, tchizmè gueïmek* ou *qomaq*, آیاق قابی کیمك *āïāq qābi gueïmek*. — Ce soulier chausse bien, بو پاپوچ آیاغه اویغون کلور - اوفاق کلور *bou pāpoudj āïāgha ouïghoun guèlur, oufāq guèlur*.

Chausse-Trape, s. f., piége, طوزاق *thouzāq*. — Instrument garni de pointes de fer que l'on sème sur le passage de la cavalerie ennemie, طوکز آیاغی دمر دکنی *dèmir dikèni, dhonouz āïāghy*, t.; حسك *hacek*, p. — Plante appelée aussi Chardon étoilé, چوبان قالقدان *tchobān qālyqdān*, t.

Chausses, s. f. pl., شلوار *chalvār*, چاقشر *tchāqchir*, t.

Chaussette, s. f., کوچك ایچ چوراب *kutchuk tchorāb, itch tchorābi*, t.

Chausson, s. m., ترلك *terlik*, t.

Chaussure, s. f., آیاق قابی *āïāq qābi*, t.

Chauve, adj. com., طاسلق *thāslaq*, طاس باشلو *thās bāchlu*, اصلع باشی طاس *bāchi thās*, t.;

asla', a. — Commencer à devenir —, طاسلنمق *thāslanmaq*.

Chauve-Souris, s. f., پارسه *ïārècè*, vulg. *ïāraca*, t.; شبپره *chebpèrè*, p.

Chauveté, s. f., état d'une tête chauve (inusité). Voy. Calvitie.

Chauvir, v. n., dresser les oreilles en parlant des chevaux, آت قولاقلرینی دیک طوتمق - دکمک *ât qoulāqlarini dik thoutmaq*, *dîkmek*, t.

Chaux, s. f., کرج *kiredj*. — vive, کرج طاشی *kiredj thāchi*. — éteinte, détrempée, کرج سودی *kiredj sudu*, t. — Four à chaux, کرج اوجاغی *kiredj odjāghy*, t.

Chavirer, v. a., renverser, الت اوست ا *alt ust it*, دورمک *dèvîrmek*. — Retourner, چورمک *tchèvîrmek*. — Chavirer, se renverser, دورلمک *dèvrilmek*, *divirilmek*, t.

Chebec, s. m., کوچک بکلک کمیسی *kutchuk beïlik guèmîci*, t.

Chef, s. m., tête, باش *bāch*, کلّه *kellè*, t.; سر *ser*, p.; رأس *rees*, a. (Ces mots, excepté *kellè*, désignent aussi celui qui occupe le premier rang, qui commande). — L'interprète en chef ou le premier drogman, باش ترجمان *bāch terdjumān*. — Point principal, article, باش مادّه *bāch māddè*. — Général en chef, سر عسکر *ser 'asker*. — Chef d'entreprise, سرکار *serkiār*. — de cuisine, آشجی باشی *âchdji bāchi*. — d'office, کیلارجی باشی *kîlārdji bāchi*. — d'accusation, موجب تهمت *moudjibi teuhmet*. — En premier chef, اوّل مرتبه‌ده *evvel mertèbèdè*. — De son chef, de lui-même, باشلو باشنه *bāchlu bāchina*, t.; خود بخود *khod bekhod*. — Être en chef dans une affaire, باش اولەرق بر مصلحتک اوزرنده اولمق *bāch olaraq bir maslahatuñ uzèrindè olmaq*. — En matière de succession, de son chef, de son côté, کندو طرفندن *guendu tharafinden*.

Chef-d'oeuvre, s. m., ce qu'un ouvrier exécute pour prouver son habileté, اوستادلق ایشی - اورنکی *oustādlyq ichi*, *eurnègui*. — Ouvrage parfait, کار مکمّل *kiāri mukemmel* a.; ایشک اعلاسی *ichuñ ā'lāci*, t.-a.

Chef-lieu, s. m., کرسئ مملکت *kurcii memlèket*. — d'une province, کرسئ ایالت *kurcii eïālet*. — Le chef-lieu de la Valachie est la ville de Bucharest, ایالت افلاقک کرسیسی بکرش قصبه‌سیدر *eïālèti iflāquñ kurcîci bouqrech qaçabacîdur*.

Cheïk, Cheïkh, s. m., chef arabe et supérieur d'un monastère turc, شیخ *cheïkh*, pl. a. شیوخ *chuïoukh*. — Le chef de la religion chez les Turcs, شیخ الاسلام *cheïkhul islām*, a,

Chélidoine ou Éclaire, s. f., plante, قرلانغج اوتی *qyrlānghydj oty*, t. — de la petite espèce, زرده

چوب *zerdè tchiop*, p. — Pierre, قرلانغیج طاشی *qyrlānghydj thāchi*, t.

Chêmer (Se), v. pr., maigrir beaucoup (vieux mot), چوق ضعیفلنمق *tchoq za'īflanmaq*, a.-t.

Chemin, s. m., voie, route, یول *īol*, t.; طریق *tharyq*, a.; راه *rāh*, p. — Grand —, اولو یول *olou īol*, جاده *djādè*, طریق عام *tharīqi 'ām*. — battu, fréquenté, ایشلك یول *ichlek īol*. — frayé, آچلمش یول *atchilmich īol*. — uni, دوز یول *duz īol*. — pierreux, طاشلق یول *thāchlyq īol*. — raboteux, چاقور ـ چقور یول *tchāqyr*, *tchouqour īol*. — de fer, طریق حدیدی *tharyqi hadidii*. — détourné, طولاشق یول *dholāchyq īol*. — praticable, کیدلور یول *guïdilur īol*. — impraticable, کیدلمز یول *guïdilmez īol*. — droit, طوغرو یول *dhoghrou īol*. — faux, یکلش یول *ïanlich īol*. — de traverse, ارقری یول *arqoury īol*. — Perdre le —, یولدن شاشمق *īoldan chāchmaq*, یولی شاشرمق *īoly chāchirmaq*, یولدن چیقمق *īoldan tchyqmaq*. — Montrer le —, donner l'exemple, ـ یولی کوسترمك اوکرتمك *īoly gueustermek*, *eugretmek*. — Demander le —, یولنی صورمق *īolyni sormaq*. — Aller le droit —, طوغری یوله کیتمك *dhoghrou īola guïtmek*. — Suivre son —, یولنه کیتمك *īolyna guïtmek*. — Se mettre en —, یوله *īola tchyqmaq*. — Faire son chemin, parvenir, ایرشمك *ïrichmek*. Voy. Réussir. — S'arrêter en beau —, یولك اورتاسنده قالمق *īoluñ ortācinda qālmaq*. — A mi-chemin, یاری یولده *īāry īolda*. — Une heure de chemin, برساعتلك یول *bir sā'atlik īol*. — Chemin faisant, par occasion, آرالقده *ārālyqta*. — Chemin couvert, endroit où le soldat est à couvert du feu des assiégeans, سکردم یولی *seïrdum īoly*. — Chemin de Saint-Jacques. Voy. Voie lactée.

Cheminée, s. f., endroit où l'on fait le feu, اوجاق *odjāq*. — Tuyau de —, اوجاق بوربسی *odjāq bourouçou*. — Partie qui sort du toît, اوجاق باجه‌سی ـ توتونلکی *odjāq bādjaci*, *tutunligui*, t.

Cheminer, v. n., یوریمك *ïurumek*, یوله کیتمك *īola guïtmek*, t.

Chemise, s. f., گوملك *gueumlek*. — En chemise, صلت گوملکله *salt gueumlèguilè*. — N'avoir pas de —, گوملکی اولمق *gueumlègui olmamaq*, پك فقیر او *pek faqyr ol*. — blanche, تمیز ـ بیاض گوملك *temïz*, *beïāz gueumlek*. — de nuit, گیجه‌لك گوملك *guidjèlik gueumlek*. — Chemise ou cotte de maille, زره گوملکی *zirh gumlègui*, t.-p.; زره *zirh*, p.

Chemisette, s. f., زبون *zuboun*, *zyboun*, ایچلك *itchlik*, t.

Chemosis, s. m., ou Chemoisie, s. f., maladie de l'œil, گوزك بر

نوع علتی *gueuzuñ bir nev'y 'yllèti*, t.-a.

Chênaie, s. f., میشه لك *mí-chèlik*, t.

Chenal, s. m., courant d'eau en forme de canal, صو یولی *sou ïoly*, t.

Chenapan, s. m., نابکار *nābè-kiār*, p.

Chêne, s. m., arbre, میشه *míchè*, *mèchè*. — Arbre et bois de —, میشه اغاجی *míchè aghādji*, t.

Chêneau, s. m., jeune chêne, کوچك میشه اغاجی *kutchuk míchè aghādji*, تازه میشه *tāzè mí-chè*, t.

Chenet, s. m., اوجاق دمری *odjāq dèmiri*, اجاق اسقره‌سی *odjaq isqaraci*, t.

Chènevière, s. f., کنویر تارلاسی *kènèvír tārlaci*, t. Voy. Épouvantail.

Chènevis, s. m., chanvre, کنویر *kènèvír*, کندر *kendir*. — Graine de chanvre, کندر - کنویر تخمی *kendir, kenvír tokhoumi*, t.

Chènevotte, s. f., کنویر صمانی *kènèvír samāni*, t.

Chènevotter, v. n., باغ بوداقلنمق *bāgh boudāqlanmaq*, t.

Chenil, s. m., logement des chiens, کوپك دامی *keupek dami*, صامسون خانه *sāmsoun khānè*. — Logement sale et vilain, مردار و فنا بر قوناق *mourdār vè fenā bir qonāq*, t.

Chenille, s. f., طرتل *thyrtil*, vulg. *thyrthyr*, پیراق قوردی *ïap-rāq qourdy*. — Tissu de soie velouté, بر نوع قطیفه‌لو قماش *bir nev'y qadhífèlu qoumāch*, t.

Chenille, Chenillette, s. f., plante, عقربانة *'aqrabānet*, a.; عقرب قویروغی اوت *'aqreb qouï-roughy ot*, t.

Chenu, e, adj., blanc de vieillesse, صاچی صقالی اغرمش *sātchi, saqāli agharmich*, اق صاچلو *āq satchlu*. — Vieillard, شایب *chaïb*, a. — Montagnes chenues ou couvertes de neige, دپه‌لری آق طاغلر *tèpèleri āq dhāghlar*.

Cher, ère, adj., aimé, عزیز *'azíz*, a.; سوکولو *sevgulu*, کوکلدن سوکولی *gueuñulden sev-gulu*, t.; محبتلو *mouhabbetlu*. — Mon cher père, پدر عزیزم *pèdèri 'azízum*. — Mon ami très-cher et très-affectionné, بنم محبتلو دوستم *bènum mouhabbetlu dostum*. — Mon cher (terme familier), جانم *djānum*. — Qui coûte beaucoup, بهالو *behālu*, vulg. *pahālu*, t.; قیمتلو *qymetlu*, a.-t.; غالی *ghāli*. — Tout est cher dans cette ville, اول شهرده هر شئ غالیدر *ol chehirdè her chèï ghālídur*. — C'est trop cher, پك بهالودر *pek behālu dur*. — Qui vend à haut prix, - پك بهالو صاتان صاتار *pek behālu sātān, sātār*. — Cher, qui vend à plus haut prix que les autres, طوق صاتیجی *thoq satídji*. — Cher, pris adverbialement, à haut prix, آغر بها ایله *ágher*

behā ilè. — Vendre cher, آغر بها ايله صاتمق *ágher behā ilè sātmaq.*

Chercher, v. a., ارامق *arāmaq.* — Se chercher l'un et l'autre, آراشمق *ārāchmaq.* — Chercher avec la main, يوقلامق ال ايله *el ilè ïoqlāmaq.* — une personne, بر كمسنه‌يى طلب ا *kimesnèï thaleb it.* — partout, طرف طرف آراشدرمق *tharaf tharaf ārāchturmaq.* — En cherchant on trouve, ارايان بولور *ārāïān boulour.* — Envoyer chercher quelqu'un, بر كمسه‌يى چاغرتمق - جلب ا *bir kimseï tchāghyrtmaq, djelb it.* — querelle, قوغايه بهانه ارامق *qavghāïa behānè arāmaq.* — Chercher à, tâcher de, چالشمق *tchālichmaq*, t.; سعى ا *saï it*, a.-t.

Chercheur, s. m., ارايجى *arāïdji*, t.

Chère, s. f., يمك *ïèmek*, t.; طعام *th'aām*, a. — Bonne chère; grande chère, ايو يمك *eïu ïèmek*, t.; اطعمهٔ نفيسه *ath'ymèï nefìcè*, ضيافت *ziāfet*, a. — Faire bonne —, يوب ايچمكده او *ïeïup itchmektè ol*, ضيافتده او *ziāfettè ol*, عيش و عشرت ا *'aïch u ychret it*, a.-t. — Maigre chère, طعام خسيس *thāmi khaeìs*, a.

Chèrement, adv., tendrement, جان و كوكدن *djānu gueuñulden*, p.-t.; محبّتله *mouhabbet ilè*, a.-t. — A haut prix, بهالوجه *behāludjè*, t.; بهالو *behālu*, آغر بها ايله *āgher behā ilè.* — Vendre chèrement sa vie, جانى طوزلو صاتمق *djānini touzlu sātmaq.*

Chérif, s. m., descendant de Mahomet, شريف *chèrìf*, pl. شرفا *chourèfā*, سيّد *seïid.* — Chef des chérifs, نقيب الاشراف *nāqyb ulechrāf*, a.

Chéri, e, adj., سوكولى *sevgulu*, t.; عزيز *'azìz*, محبوب *mahboub* a.

Chérir, v. a., سومك *sevmek*, جاندن — يوركدن سومك *djānden, ïurekten sèvmek*, t.

Chérissable, adj. com., سوبله‌جك *sevilèdjek*, سويلور *sèvilur*, t.

Chersonèse, s. f. Ce mot signifiait autrefois presqu'île, نيم جزيره *nīm djezìrè*, p.-a.

Cherté, s. f., بهالولك *behālulik.* — de vivres, قتلق *qytlyq*, t. — grande —, غلاى عظيم *ghalāï 'azìm*, a.

Chérubin, s. m., كروبين *kerroubīn*, pl. كروبيّون *keroubïioun*, a.

Chervis, s. m., plante potagère, يابان حوجى شكر شلغمى *ïabān havoudjou, cheker chalghami*, t.

Chétif, ive, adj., vil, الچق *altchaq*, كوتو *kutu*, حقير *haqyr.* — Faible, ضعيف *zaīf*, a.

Chétivement, adv., الچقلغله *altchaqliguilè*, t.; مسكينلكله *meskìnliguilè*, a.-t.

Cheval, s. m., entier, آت *āt*, t.; اسب *esp*, p.; فرس *fers*, a. — hongre, باركير *bārguir*, vulg. *beguir*,

ایغدش - اغدش *yghdich*, vulg. اکدج *igdidj*. — de train, عربه آتی *'araba âty*. — arabe de race, کهیلان *kuheïlān*, عرب آتی *'arab âty*. — de selle, بینک *bînek*. — de main, یدك *ïedek*. — de charge, سایسخانه *sāïskhānè*. — de voiture, هنطو بارکیری *hintov bārguiri*. — de poste, منزل بارکیری *menzil bārguiri*. — de parade, آلای آتی *âlaï âty*. — qui bronche, سورچك آت *surtchèk ât*. — qui va l'amble, چاپقون آت *tchâpqoun ât*. — Cheval fait, دیشلری تمام اولمش آت *dichlèri tamām olmich ât*. — Monter à —, آته بینمك *âta bînmek*. — Cheval de frise, pièce de bois hérissée de pointes, چرخ فلك *tcharkhi fèlek*, p.-a. — Cheval marin, آت بالغی *ât bālyghy*. — Chevaux, pris pour gens de guerre à cheval, آتلو عسکری *âtlu 'askèri*. — Chevaux légers, cavaliers légèrement armés, سبکبار آتلو عسکری *subukbār âtlu 'askèri*, p.-t.

Chevaleresque, adj. com., à la manière des anciens chevaliers, héroïque, دلیرانه *dilïrānè*, p.

Chevalerie, s. f., dignité de chevalier, قوالیر پایه‌سی *qavālïer pāïèci*. — Ordre des chevaliers, قوالیرلك *qavālïerlik*, قوالیرلر طاقمی *qavālïerler thāqymy*, t.

Chevalet, s. m., morceau de bois qui tient élevées les cordes d'un violon, کمانچه اشکی *kèmāntchè echègui*, t. — Instrument de supplice, اشکنجه اغاجی *ich-kendjè aghādji*, t.

Chevalier, s. m., قوالیر *qavālïer*, بکزاده *beïzādè*. — de la Légion-d'honneur, لژیون دونور نشانك حاملی *légion doneur nichānuñ hāmili*. — décoré de l'ordre ottoman du *Nichāni-Iftikhar*, نشان افتخارك حاملی *nichāni iftikhāruñ hāmili*. — Chevalier, une des pièces du jeu des échecs; dans cette acception on dit plus souvent *cavalier*, آت *ât*, اسب *esb*, p. — d'industrie, مفت‌خور *muftkhor*, دال قاوق *dāl qāvouq*, t.

Chevaline, adj. fém., bête chevaline, cheval, jument, آت *ât*, قیسراق *qysrāq*, بنك *binek*, t.

Chevelu, e, adj., qui a de longs cheveux, اوزون صاچلو *ouzoun sātchlu*. — Qui a de petites racines, انجه کوکلو *indjè keuklu*. — Racines chevelues, صچاقلو کوکلر *satchāqlu keukler*. — Petits filamens attachés aux racines, کوك صچاقلری *keuk satchāqlèri*. — Comète chevelue, پرچملو یلدز *pertchemlu ïeldyz*, t.

Chevelure, s. f., صاچلر *sātchlar*. — Avoir une longue —, اوزون صاچلواو *ouzoun sātchlu ol*. — d'une comète, یلدز قویروغی - صچاغی *ïldyz qouïroughy, satchāghy*, t. — Chevelure de Bérénice, constellation, الهنعة *el-hen'at*, a.

Chevet, s. m., باش یصدیغی *bāch ïastïghy*, t.

Chevêtre, s. m., كوبشلمه ديركى *guïchlèmè dirègui*, t.

Cheveu, s. m., ساچ - صاچ *sâtch*, t.; شعر *cha'r*, a.; موى *mouï*, p. — Cheveux crépus, قورجق صاچ *qyvridjyq sâtch*. — blancs, اق صاچ *aq sâtch*. — blonds, ساری صاچ *sâry sâtch*. — bruns, ياغز صاچ *ïâghyz sâtch*. — noirs, سياه صاچ *siâh sâtch*, قره ياغز صاچ *qara ïâghyz sâtch*. — châtains, قومرال صاچ *qoumrâl sâtch*. — en désordre, - طاغق طاغلمش صاچ *dhâghyq, dhâghylmich sâtch*. — Tordre les —, صاچ قرقمق *sâtch qyrqmaq*. — Cheveux postiches, اكرتى صاچ *eïrèti sâtch*, t. — Laisser croître les —, صاچى صاليوبرمك *sâtchi sâlyvïrmek*.

Cheville, s. f., چيوى *tchivi*, فلكى *filgui*. — de bois, اغاج چيوى *âghâdj tchivi*. — de fer, دمر چيوى *dèmir tchivi*, t. — ouvrière, morceau de fer qui réunit le braneard de la voiture à l'avant-train, - باش بيوك چيوى *bâch, buïuk tchivi*, عربه ميلى *'araba mili*. — du pied, طوپوق - طوپق *thopouq*, t.; كعب *k'ab*, a. — de luth, de violon, etc., طنبوره بورغوسى *thamboura borghouçou*, t.

Cheviller, v. a., چيويلمك *tchivïlèmek*, t.

Chèvre, s. f., femelle du bouc, كچى *ketchï*, ديشى كچى *dichi kètchi*. — Peau de chèvre, كچى پوستى *ketchï pousti*. — Poil de —, كچى توبى *ketchi tuïu*. — Prendre la chèvre, se fâcher, دارلمق *dârylmaq*. — Machine pour lever les fardeaux, اغريوكلرى قالدره جق آلت *aghïr ïuklèri qâlduradjaq âlet*. — La chèvre, constellation, عيّوق *'aïouq*, a.

Chevreau, s. m., petit de la chèvre, اوغلاق *oghlâq*, t.

Chèvrefeuille, s. m., arbrisseau, كچى ييرانى *ketchi ïaprâghy*, t.

Chevrette, s. f., la femelle du chevreuil, ديشى طاغ كچيسى *dichi dâgh ketchïci*. — Petite écrevisse de mer appelée aussi Crevette, تكه *tèkïè*.

Chevreuil, s. m., قراجه *qarâdja*, طاغ كچيسى *dâgh ketchïci*, چوپور *tchoupour*, t.

Chevrier, s. m., كچى چوبانى *ketchi tchobâni*, t.

Chevrillard, s. m., طاغ كچيسى ياورييسى *dâgh ketchïci ïâvrïcy*, t.

Chevron, s. m., pièce de bois, كوچك مرتك *kutchuk mertek*, چاتى *tchâty*, چاتى طبانى *tchâti thabâni*, t.

Chevroter, v. n., chanter d'une voix tremblante, كچى كبى ملمك *ketchï guibi mèlèmek*. — Faire des chevreaux, en parlant des chèvres, كچى ياورلمق *ketchï ïâvrylamaq*. — Perdre patience, صبرسز او *sabirsyz ol*. — Aller par sauts et par bonds, ضچرايه رق يوريمك *sytchrâïaraq ïurumek*.

CHEVROTIN, s. m., دباغتلنمش ـ سپلنمش اوغلاق دریسی *dèbāghatlanmich, seplenmich oghlāq dèrîci*, t.

CHEVROTINE, s. f., قراجه یی اوره جق صاچمه *qarādjaïï ouradjaq sātchma*, t.

CHEZ, prép., auprès, یانلنده *ïānindè*, قتنده *qatindè*, t.; عند *'ynd*, a.; نزد *nezd*, p. — lui, dans sa maison, اونده *evindè*. — Chez moi, یانمده *ïanumdè*, بنده *bendè*. — Dans ma maison, اومده *evumdè*. — Chez lui, یانلنده *ïāhindè*, عندنده *'yndindè*. — Il est chez lui, اوده در *evdè dur*. — Donnez-vous la peine d'entrer chez moi, اومه بیورك *evumè bouïouroun*. — Je viens de chez lui, خانه سندن کلیورم *khānècinden guèlieurum*. — Chacun est maître chez soi, هر کس کندو خانه سنده اغادر *her kes guendu khānècindè aghādur*. — Chez, parmi, ارا *arā*, بینده *beïnindè*, ده *dè*. — Chez les anciens, متقدمینده *mutèqaddèmîndè*. — Un chez soi, s. m., maison qu'on a à soi, بر کمسنه نك اوتوردیغی او ـ خانه *bir kimesnènuñ otourdîghy ev, khānè*, مسکن *mesken*, a.

CHIAOUX, s. m., چاوش *tchāvouch*, t. Voyez ce mot dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

CHIASSE, s. f., écume de métaux, معدن بوقی *ma'den boqou*, معدن کپوکی *ma'den keupuguy*. — Excrément des mouches, سکك بوقی *siñek boqou*, t.

CHICANE, s. f., subtilité captieuse, شرّتلك *chirretlik*, تلبیسلك *telbîslik*, a.-t.; تزویر *tezvîr*, a. — Contestation, چکش *tchèkich*, t.; نزاع *nizā'*, مجادلة *mudjādèlet*, vulg. *mudjādèlè*, a.

CHICANER, v. a., user de chicane, شرّتلك ـ تلبیسلك ا *chirretlik, telbîslik it*. — Susciter des embarras, contester, مغالطه ـ مجادله ا *moughālatha, mudjādèlè it*. — Se chicaner, نزاعلشمق *nizā'lachmaq*, a.-t.; شرّ آتمق *chirr âtmaq*. — Reprendre, critiquer, عیبلمق *aïblamaq*, a.-t.

CHICANERIE, s. f., اصلسز نزاع *acylsyz nizā'*, شرّتلك *chirretlik*, دغوای بی مساس *d'avāï bi meçās*, a.-t.

CHICANEUR, s. m., شرّت *chirret*, نزاعجی *nizā'dji*, مزوّر *muzevvir*, تلبیس *telbîs*, a.

CHICANIER, ÈRE, s., مغالطه جی *moughālathadji*, a.-t.

CHICHE, adj. com., peu obligeant, avare, خسیس *khacîs*, الی پك *elipek*. — Mesquin, chétif, جمری *djemri*, الچق *altchaq*, t. — Pois chiche, نخود *noukhoud*, vulg. *nohoud*.

CHICHEMENT, adv., خسیسلغله *khacîsliguilè*, جمریلك ایله *djemrilik ilè*, جمریجه *djemrîdjè*, t.

CHICON, s. m., laitue romaine, بر نوع مارول *bir nev'y mārol*, t.

CHICORACÉ, ÉE, adj., هندبالو *hindibālu*. — Plantes chicoracées,

qui tiennent de la nature de la chicorée, هندبالو اوتلر *hindibālu otler*.

Chicorée, s. f., هندبا *hindibā*, اجی مارول *adji mārol*. — sauvage, کونیک اوتی هدبای *keunik oty, hindibāï berri*, t.

Chicot, s. m., reste de bois, tronc d'arbre, کوتک *keutuk*, اغاج کوکی *aghādj keuku*. — Petit fragment de bois, اغاج قیرنتیسی *ághādj qyrintici*. — Reste de dent cassée, قرق دیشنک کوکی *qyryq díchinuñ keuku*, t.

Chicoter, v. n., نزاعلشمق *niz'ālachmaq*, t. On dit plutôt Chicaner.

Chicotin, s. m., nom donné à l'aloës de Socotora, صبر سقطری *sabri soqouthouri*. — Suc amer dont on frotte le bout des mamelles pour sevrer les enfans, ذیار *ziār*, ذیرة *zîret*, a.

Chien, s. m., quadrupède domestique, en général, کوپک *kieupek*, ایت-ات *it*, t.; سک *sek*, p.; کلب *kelb*, pl. a. کلاب *kilāb*. — domestique, او کوپکی *ev keupègui*. — de chasse, اوجی کوپک *ávdji kieupek*, آو کوپکی *áv keupègui*. — de berger, چوبان کوپکی *tchobān keupègui*. — de campagne ou de ferme, کوی کوپکی *keuï keupègui*, بلابان کوپک *balābān keupek*. — qui mord, اصریجی کوپک *yeyridji keupek*. — dogue, صامصون *sāmsoun*. — Chien marin, poisson, کوپک بالغی *keupek bālyghy*. — courant, تازی *tāzi*, زغر *zaghar*. — Petit chien à long poil, ماستی *māsti*, فینو *fíno*. — Pièce d'une arme à feu, خروس *khoros*. — Le Grand-Chien, constellation, کلب اکبر *kelbi ekber*. — Petit chien, کلب اصغر *kelbi asghar*, a. — Faire le chien couchant, کوپک کبی قوبروق صالیق یعنی یالتقلنمق *keupek guibi qoüirouq sālmaq ïāni ïāltaqlanmaq*.

Chiendent, s. m., plante, ایرق اوتی *aïryk otou*. — Racine de —, ایرق کوکی *aïryq keuky*, t.

Chienlit, s. m., مسخره لق *maskharalyq*, t.

Chienne, s. f., قانجق *qāndjyq*, دیشی کوپک *dichi keupek*, t.; کلبت *kelbet*, a. — Chienne chaude, en chaleur, قزمش قانجق *qyzmich qāndjyq*.

Chienner, v. n., mettre bas (se dit des chiennes), انکلمک *eniklèmek*, t.

Chier, v. n., expression basse et populaire, صچمق - سچمق *sytchmaq*, اياق يولنده چوملوب صچمق *aïāq ïolynda tcheumèlup, sytchmaq*, تغطّط - تغوّط - سلح ا *teghaïïuth, teghavvuth, selh it*. — On dit plus poliment, aller à la selle, à la garderobe, حاجت ا *hādjet it*, قضای حاجته ا *qazāï hādjet it*, وارمق *hādjètè vārmaq*. — Avoir besoin de —, سچاجغی او *sytchādjaghy ol*, تقاضی کلمک *teqāzi guelmek*.

CHIEUR, EUSE, s., سچاغن *sytchāghyn*, حاجتہ واران *hadjetè vārān*, t.

CHIFFE, s. f., étoffe faible et mauvaise, انجہ قبا قماش *indjè qabā qoumāch*, چول *tchoul*. — Se dit par extension d'un homme mou et sans caractère, كوشك *guevchek*, t.; مخنث *moukhannes*, a. — Mou comme une chiffe, چول كبی كوشك *tchul guibi guevchek*.

CHIFFON, s. m., اسكی بز پارچه‌سی *eski bez pārtchaci*, اسكی بوسكی - چاپوت *eski buski, tchāpout*, بوكلو بز *beuklu bez*, t.

CHIFFONNER, v. a., بوزمك *buzmek*, بوكلمك *beukiulmek*, اورسلمك *eursèlèmek*, t.

CHIFFONNIER, s. m., qui ramasse des chiffons, - اسكيلر آلیجی دوشربجی *eskiler âlydji, devchuridji*. — Au fig., celui qui ramasse et débite sans choix les nouvelles qui courent les rues, حوادث دوشربجی *havādis devchiridji*. — Personne vétilleuse, tracassière, هر دم آزار *her dem āzār*, p.

CHIFFRE, s. m., pour marquer le nombre, رقم *raqam*, pl. a. ارقام *erqām*. — Chiffres arabes, ارقام هندیه *erqāmi hindiè*. — romains, ارقام رومیه *arqāmi roumiiè*. — Somme totale, یكون *iekioun*. — Écriture mystérieuse convenue entre certaines personnes, رقم یازیسی حروف معهوده *raqam iāzouçou houroufi ma'houdè*. — Arrangement des lettres capitales d'un nom, نقش اسم *naqshi ism*, a.

CHIFFRÉ, E, adj., رقملو *raqamlu*, حروف معهوده ایله محرّر *houroufi ma'houdè ilè mouharrer*, a.-t.

CHIFFRER, v. a., marquer par des chiffres, رقم یازمق *raqam iāzmaq*. — Marquer les pages, les folios, وضع رقم ا *vaz'y raqam it*. — Écrire en caractères convenus, رقم ایله یازمق *raqam ilè iāzmaq*, حروف معهوده ایله یازمق *houroufi ma'houdè ilè iāzmaq*. — Populairement, compter, حساب ا *hyçāb it*.

CHIFFREUR, s. m., حساب حسّاب ایدیجی *hyçāb idîdji*, رقملری حساب ایدن *raqamlari hyçāb iden*, a.-t.

CHIGNON, s. m., derrière du cou, اكسه *eñsè*, t.; قفا *qafā*. — Cheveux retroussés sur le derrière de la tête, بر باشك اردنكی قورق صاچلر *bir bāchuñ ardyndè ki qyviryq sātchlar*.

CHIMÈRE, s. f., être imaginaire et monstrueux, غول *ghoul*. — Imagination vaine, خیال باطل *khaïāli bāthyl*, a.-t.; شجا *chedjā* a. — C'est une pure chimère, محض خیال باطلدر *mahzi khaïāli bāthyl dur*.

CHIMÉRIQUE, adj. com., sans fondement, بیهوده اصلسز *bîhoudè, acylsyz*, خیالی خیالاتی *khaïālii*, بیمساس *bîmèçās*. — Prétentions chimériques, خیال محال قبیلندن بر

مطلوب *khaïāli mouhāl qabilinden bir mathloub*, a.-t.

Chimie, s. f., art d'analyser les corps, كيميا *kímíā*, علم كيميا *'ylmi kímíā*, علم حل *'ylmi hall*, a. — L'art du chimiste, كمياجيلك *kimiādjilik*. — Les secrets de la chimie, اسرار علم كيميا *esrāri 'ylmi kímíā*.

Chimique, adj. com., كيميايه مخصوص - متعلق *kímíāïè makhsous, mute'allyq*; a.-t. — Opération —, عمل كيمياوى *'amèli kímíāvi*, a.

Chimiste, s. m., كيمياجى *kímíādji*, اهل كيميا *ehli kímíā*, a.; كيمياكر *kímíāguer*, a.-p.

China. Voy. Squine.

Chine, s. f., pays, چين *tchín*, چين مملكتى *tchín memlèkèti*.

Chinois, se, adj., homme de la Chine, چينلو *tchínlu*. — Qui provient de la Chine, چينكارى *tchínkiāri*. — Vase chinois, چينكارى كاسه *tchínkiāri kiācè*.

Chio, île de l'Archipel, ساقز *sāqyz*, ساقز اطه‌سى *sāqyz adhaci*.

Chiourme, s. f., بر قادرغه‌نك جمله كوركچيلرى *bir qādirghanuñ djumlè keurektchíleri*, t.

Chiper, v. a., en t. populaire, voler, dérober, قاپمق *qāpmaq*, t.

Chipoter, v. n., travailler peu à peu et lentement, ازر ازر ايشلمك *azer azer íchlèmek*, اغز دپرنمك *âghyr tèprenmek*, t.

Chipotier, s. m., ازر ازر ايشليان *azer azer íchlèïān*; اغر دپرنشلو *âghyr teprènichlu*, t.

Chique, s. f., sorte d'insecte, بر نوع كوچك بوجك *bir nev'y kutchuk beudjek*. — Petite tasse à café, كوچك قهوه فنجانى *kutchuk qahvè findjāni*. — Tabac à mâcher, اغزده چيننن توتون *âghyzdè tcheïnènen tutun*, t.

Chiquenaude, s. f., فسكه *fiskè*. — Donner une —, بر فسكه اورمق *bir fiskè ourmaq*, t.

Chiquer, v. a., mâcher du tabac, بورمه دوتنى چينمك *bourma tutuni tchèïnèmek*, t.

Chiragre, s. f., goutte qui attaque les mains, ال نقرسى - اغريسى *el niqrici, âghrici*. — Celui qui en est attaqué, ال نقرسلو *el niqrislu*, t.

Chirographaire, adj. m., سند - تمسّك صاحبى *sened, temessuk sāhibi*, a.-t.

Chirologie, s. f., پرمق اشارتلريله مرام اكلاتمنك فنى *parmaqichāretlerilè merām āñlatmanuñ fenni*, a.-t.

Chiromancie, s. f., علم كف *'ylmi kef*, a.; اوج فالجيلغى *âvoudj fāldjilyghy*, a.

Chiromancien, s. m., اهل علم الكف *ehli 'ylmil kef*, قايف *qāïf*, a.

Chirurgical, e, adj., جرّاحى *djerrāhii*, a.; جرّاحلغه متعلق *djerrāligha mute'allyq*, a.-t. — Opération —, عمل جرّاحى *'amèli djerrāhii*.

Chirurgie, s. f., جرّاحلق *djerrāhlyq*; جرّاحلق صنعتی *djerrāhlyq san'aaty*, علم جراحة *'ylmi djerāhat*, a. — Exercer la chirurgie, جرّاحلق ا *djerrāhlyq it.*

Chirurgien, s. m., جرّاح *djerrāh*, a.

Chirurgique, adj., جرّاحه متعلق *djerrāha mute'allyq*, a.-t.

Chite, s. f. pl., toile des Indes, بر نوع هند بزی *birnev'y hind bèzi*, شیت *chít*, t.

Chiure, s. f., excrémens des mouches, سكك بوقی *sinek boqou*, t.

Choc, s. m., heurt de deux corps, طوقش *dhoqouch*, طوقشمه *dhoqouchma*, چاتشمه *tchātichma*, چارپشمه *tchārpichma*, t.; صدمة *sadmet* et *sadèmet*, a. — Secousse, سلكش *silkich*. — Rencontre hostile, صواش *savāch*, اوغراش *oghrāch*. — Choc de deux corps armés, تقابل صفين *teqābuli safeïn*.

Chocolat, s. m., چقولاته *tchoqolāta*, t.

Chocolatier, s. m., چقولاتهجی *tchoqolātadji*, t.

Chocolatière, s. f., چقولاته ابریغی *tchoqolāta ibrighy*, t.

Choeur, s. m., troupe de chanteurs, خوانندلر طاقمی *khānendèler alāïi*, *thāqymy*, t.; خوانندلر كروهی *khānendè gurouhi*. — En chœur, آهنكله *áhenguilè*. — Pièce exécutée par plusieurs chanteurs, ترنم خوانندكان *terènnumi khānendèguiān*. — Partie de l'église où l'on chante, بر كليسانك اورته يری — مركزی *bir kelīsānūñ orta ïëri*, *merkèzi*. — Ordre des esprits célestes, ارواح سماويه *ervāhi semāvïè*. — Morceau de musique qui est chanté en chœur, فصل *fasl*, pl. a. فصول *fuçoul*.

Choir, v. n., دوشمك *duchmek*. Voy. Tomber.

Choisi, e, adj., سچلمش *setchilmich*, اختيار اولنمش *ykhtiār olounmich*, t.; مختار *moukhtār*, منتخب *muntakhab*, a.; كزيلك *guzídè*, p. — Être choisi, سچلمك *setchilmek*.

Choisir, v. a., سچمك *setchmek*, اوكرتلمك *euüurtlèmek*, اورندلمك *eurundilèmek*, t.; اختيار — انتخاب ا *ykhtiār*, *intykhāb it*. — Prendre le meilleur, آيلمق آلمق *āïtlamaq*, ايوسنی آلمق *eïucini álmaq*. — Préférer, ترجيح ا *terdjïh it*, a.-t.

Choix, s. m., action de choisir, اختيار *ikhtiār*, انتخاب *intikhāb*, a.; سچلش *setchilich*. — La ou les meilleures parties d'une chose, بر كزيلك سی *bir guzídèci*, اعلاسی *a'lāci*, a.

Cholagogue, adj. com., qui fait couler la bile, صفرايی اقتران دوا *safrāïi āqturān dèvā*, صفرايی سوريجی *safrāïi surídji*, a.-t.; دافع الصّفرا *dāf'y ussafrā*, a.

Cholédoque, s. m., مجرای الصّفرا *medjrāïs-safrā*, a.

Choléra-Morbus, s. m., هيضة *heïzat*, a.; قولرا موربوس *qolèrā morbus*, قولرا علتى *qolèrā 'yllèty*, قرا صارىلق *qarā sārylyq*, t.

Cholérique, adj. com., bilieux, صفراوى *safrāvi*. — Appartenant au choléra-morbus, قولرا علتنه متعلق *qolèrā 'yllètinè mutè'allyq*. — s. m., malade du choléra, قولرا علتنه مبتلا *qolèrā 'yllètinè mubtèlā*, t.-a.

Chômable, adj. com., qui doit se chômer, ايشدن كسلمكه كركلو *ichten kecilmèguè guereklu*. — Jour —, ايورتى كونى *ïorty guny*, t.

Chômage, s. m., temps pendant lequel on ne travaille pas, ايشسز *ichsyz vaqty*, ايشدن كسلمه وقتى *ichten kecilmè vaqty*, تعطيل زمانى *t'athīl zemāni*. — Terre en chômage, معطل بر *mou'atthel ïer*.

Chômer, v. a. et n., ne rien faire, بوش طورمق *boch dhourmaq*, ايشدن بوش قالمق *ichten boch qālmaq*, فارغ او *fārygh ol*, a.-t. — Solenniser une fête, يورتمك طوتمق *ïortou thoutmaq*, t. — Chômer en parlant de la terre, la laisser reposer, يرى دكلتدرمك *ïeri dïnletturmek*, يرى معطل براقمق *ïeri mou'atthal brāqmaq*. — Le moulin chôme, دكرمن ايشلمز *deïrman ichlèmez*.

Chondrille, s. f., plante, صمغلو هندبا *samghlu hindibā*, t.; شكوريه *chukiouriet*, قندرون *qandèroun*, a.

Chondrographie, s. f., غضروفلر بيانى *ghazroufler beïāni*, a.-t.

Chondrologie, s. f., غضروفلر احواله دائر مقاله *ghazroufler āhvālinè dāïr maqālè*, a.-t.

Chopine, s. f., mesure de liquide, بر نوع اولچى *bir nev'y eultchu*, t.

Chopiner, v. n., صقچه شراب ايچمك *syqtcha charāb itchmek*, t.-a.

Chopper, v. n., heurter contre une pierre, etc., الشمك *ilichmek*, سورچمك *seurtchmek*, t.

Choquant, e, adj., offensant, خاطره طوقنن *khāthyrè dhoqounnan*, a.-t.; كوكل انجيديجى *güeuñul indjïdidji*, سوكيجى *seugudji*, t.; ستم اميز *sitem âmïz*. — Désagréable, نا مقبول *nā maqboul*, نا مرضى *nā merzi*, p.-a. — Paroles choquantes, خاطره طوقانقلى سوز *khāthyrè dhoqānyqly seuz*.

Choqué, e, adj., vexé, اينجنمش *indjïnmich*, t.

Choquer, v. a., heurter, طوقونمق *dhoqounmaq*, اورمق *ourmaq*, طوقوندرمق *dhoqoundurmaq*, چارپمق *tchārpmaq*. — Déplaire, مقبول اولمامق *maqboul olmāmaq*. — Offenser, خاطرنه طوقنمق *khāthyrinè dhoqounmaq*, خاطرمانك *khāthyr māndè it*, اينجتمك *indjïtmek*. — Se choquer, se heurter, چارپشمق *tcharpichmaq*, طوقشمق *dhoqouchmaq*. — Se choquer de, انجنمك *indjïnmek*, خاطرى خاطرمانك قالمق *khāthyri qālmaq*,

او *khāthyrmāndè ol.* — Être contraire à, مخالف ـ مغایر او *moukhālif, moughāïr ol.* — Cela choque la raison, بو عقل و ادراکه مغایر در *bou 'aql u idrākè moughāïr dur.*

Chorégraphie, s. f., art de noter la danse, ترقیم رقص *terqymi raqs*, a.

Chorion, s. m., membrane extérieure qui enveloppe le fœtus, مشیمة *mechîmet*, a.

Choriste, s. m., chantre du chœur, خوانندهٔ *khānendè*, p.

Chorographie, s. f., تعریف بلاد *ta'rîfi bilād*, تصویر البلاد *tasvîr ul-bèlād*, a.

Choroïde, s. f., tunique de l'œil, کوز پرده‌سی *gueuz perdèci*, t.; طبقة العین *thabaqat ul-'aïn*, a.

Chorus, s. m., accord musical, اهنک *āhenk*. — Faire chorus, chanter ensemble, برابر ایرلامق *bèrāber îrlāmaq*. — Émettre ensemble la même opinion, رای بر او *reï bir ol*, a.-t.

Chose, s. f., ce qui est, شئ *cheï*, pl. a. اشیا *echiā*, نسنه *nesnè*. — Toute chose, chaque chose, هر نسنه *her nesnè*. — C'est une chose sans exemple, مثلی نامسبوق بر شئدر *misli nā mesbouq bir cheïdur*. — Affaire, امر *emr*, pl. امور *oumour*. — Chose importante, امر مهم *emri muhimm*. — Quelque chose, نسنه *nesnè*, بعض شئ *ba'zi cheï*. — Une —, بر شئ *bir cheï*. — Peu de —, از شئ قلیل ـ شئ *az cheï, nesnè, cheï qalîl*. — C'est une chose ordinaire, بیاغی بر شئدر *baïāghy bir cheï dur*. — Ce n'est pas peu de chose, از نسنه دکل *az nesnè dèïl*.

Chou, s. m., légume, لحنه *lahana*, t. — cabus, باش لحنه *bāch lahana*, t.

Chou de Chien, s. m., mercuriale sauvage, purgative, کرنب الکلب *kerneb ul-kelb*, ملفوف الکلب *melfouf ul-kelb*. Voy. Chou-Fleur.

Choucas, s. m., petite corneille, الاجه قرغه *alādja qargha*, t.

Choucroute, s. f., لحنه تورشیسی *lahana tourchoucy*, t.

Chouette, s. f., بیقوش *baïqouch*, کیجه قوشی *guidjè qouchou*, ییلاق قوشی *ïaïlāq qouchou*, t.

Chou-Fleur, s. m., قرنبت *qarnebit*, قرنابت *qarnābit*, t.

Choyé, e, adj., کوزدلمش *gueuzèdilmich*, قیرلمش *qaïrilmich*, t.

Choyer, v. a., soigner, conserver, دقت ا *dyqqat it*, صاقنمق *sāqynmaq*, کوزتمک *gueuzetmek*. — quelqu'un, avoir de grands égards, خاطرنی کوزتمک *khāthyrini gueuzetmek*. — Se —, ـ کندیی کوزتمک *guenduii gueuzetmek*, قیرلمق *qaïrylmaq*, t. — les enfans, چوجقلری کوزتمک *tchodjouqlèri gueuzetmek*, t.

Chrême, s. m., huile sacrée, مبارک یاغ *mubārek ïāgh*, a.-t.; المیرون المقدّس *el-mîrouni el-mouqaddes*, a.

CHRESTOMATHIE, s. f., انتخاب الكلام كتابى *intikhāb ul-kelām kitābi*, a.-t.

CHRÉTIEN, NE, adj. et s., خرستيان *khrystīān*, قرستيان *qrystīān*, t.; نصرانى *nasrāni*, عيسوى *'ycèvi*, مسيحى *mècyhy*. — La nation chrétienne, ملت عيسويّه ـ مسيحيّه *millèti 'ycèvïïè, mècihïïè*, a. — La foi chrétienne, خرستيان دينى *khrystīān dini*.

CHRÉTIENNEMENT, adv., d'une manière chrétienne, خرستيانجه *khrystiāndjè*, t.

CHRÉTIENTÉ, s. f., les chrétiens, خرستيانلق *khrystīānlyq*, ـ نصارى نصرى *naçāra*. — Les pays chrétiens, بلاد عيسويّه *bilādi 'ycèvïïè*, خرستيان مملكتلرى *khrystīān memlèketlèri*, فرنكستان *frenguistān*, p.

CHRIST, s. m., oint, le Messie, حضرت عيسى *hazrèti 'yça*, مسيح المسيح *mècyh el-mècyh*. — Sa figure attachée à la croix, حاچلنمش حضرت عيسينك صورتى *hātchlanmich hazrèti 'yçanuñ sourèti*, t.

CHRISTIANISME, s. m., دين عيسوى *dīni 'ycèvi*, مذهب عيسوى *mezhèbi 'ycèvi*, a.-t.

CHROMATE, s. m., برنوع ملحك اسمى *bir nev'y milhuñ ismi*, a.-t.

CHROME, s. m., substance métallique, برنوع معدن *bir nev'y ma'den*, a.-t.

CHRONICITÉ, s. f., caractère des maladies à longues durées, امراض مزمنه كيفيتى *emrāzi muzminènuñ kèïfiïèti*, a.-t.

CHRONIQUE, adj. com., de longue durée, مزمن *muzmin*. — Maladie —, مرض مزمن *marazi muzmin*, pl. امراض مزمنه *emrāzi muzminè*, a.

CHRONIQUE, s. f., époque, histoire selon l'ordre des temps, تاريخ *tārykh*, pl. a. تواريخ *tevārykh*. — ancienne, تاريخ قديم *tārykhy qadīm*, a.

CHRONIQUEUR, s. m., مورّخ *muerrykh, mūverrykh*, a.

CHRONOGRAMME, s. m., تاريخ *tārykh*, تاريخ بيتى *tārykh bèïti*. Voy. le *Dictionn. Turc-Français* au mot تاريخ.

CHRONOLOGIE, s. f., نظم زمان علمى *nazmi zèmān 'ylmi*, علم تواريخ حسابى *'ylmi tevārikh hyçābi*, a.

CHRONOLOGIQUE, adj. com., تاريخ حسابنه متعلّق *tārykh hyçābinè mutè'allyq*, a.-t.

CHRONOLOGISTE, CHRONOLOGUE, s. m., نظم زمان علمنه آشنا اهل تواريخ *nazmi zèmān 'ylminè āchinā, ehli tevārykh*, a.

CHRONOMÈTRE, s. m., مقياس الزمان *myqyās uz-zèmān*, مقياس الاوقات موقّت *myqyās ul-evqāt*, a.; لتى *muvaqqyt ālèti*, a.-t.

CHRYSALIDE, s. f., état d'un insecte qui passe au papillon, قوزه *qoza*, بوجك قوزه‌سى *beudjek qozaci*

t.; شرنقة *chournaqat*, pl. شرانق *chèrānyq*, a.

Chrysanthème ou Chrysanthemum, s. m., plante, بر نوع صاری چچک *bir nev'y sāry tchitchek*, t.; زهر الصّباغ *zehr ussaïiāgh*, a.

Chrysantin, s. m., تفتك *tiftik*, t.

Chrysocale, s. m., بر نوع معدن *bir nev'y ma'den*, a.-t.

Chrysocolle, s. f., matière détachée des mines de cuivre, d'or, etc., ملح الصاغة *melh us-sāghat*. — Nom donné autrefois au borate de soude, بوره *bourè*, vulg. *bora*. Voy. Borax.

Chrysocome, s. m., plante, آلتون اوتی *âltoun oty*, t.

Chrysopée, s. f., آلتون یاپمق صنعتی *âltoun ïāpmaq sana'aty*, t.-a.

Chrysoprase, s. f., کوز بوجغی *gueuz boundjoughou*, t.; کحلة *kuhlet*, a.

Chrysolite, s. f., pierre précieuse, زبرجد *zèberdjed*, a.

Chuchotement, s. m., فسلدمه *fycyldama*, t.

Chuchoter, v. n., parler bas, چولدمك *tchivildèmek*, فسلدامق *fycyldāmaq*. — Il est venu me chuchoter à l'oreille, کلوب قولاغمه فسلدی *guèlup, qoulāghyma fycyldy*.

Chuchoterie, s. f., فسلدی *fycyldy*, چولدی *tchivildi*. — Faire entre soi des chuchoteries, چولشمق *tchivilichmaq*, t.

Chuchoteur, euse, s., فسلدایان *fycyldāïān*, فسلدایيجی *fycyldāïdji*, t.

Chut! interj., سوس *sous*, سوس اول *sous ol*, t.

Chute, s. f., mouvement de ce qui tombe, دوشش *duchuch*, دوشمه *duchmè*, t.; سقوط *souqouth*, a. — Chute d'eau, دیه‌دن آقان صو *tèpè-den âqān sou*. — Chute des feuilles, اغاج یپراغنك دوشمه‌سی *aghādj ïaprāghynuñ duchmèci*, یپراق دوکمی وقتی *ïaprāq deukumi vaqty*. — Faute envers Dieu, خطا *khathā*, معصیة *ma'cyet*, a. — Éblouissement, vertige et erreur, زلّة *zellet*, pl. زلّات *zellāt*. — Au fig., pour disgrâce, ییقلش *ïyqylich*. — La fin d'une pièce de poésie, مقطع بیتی *maqthaï bèïti*, a.

Chyle, s. m., کیلوس *kilous*, کیموس *kimous*, a.

Chylifère, adj., vaisseaux chylifères, کیلوسك قابلری *kiloçuñ qāblèri*, t.; اوعیة کیلوس *avï'ati kilous*, a.

Chylification, s. f., تحکیم الکیلوس *tahkîm ul-kilous*, a.

Chyme, s. m., bol alimentaire, کیموس *kimous*, a.

Chypre, île de la Méditerranée, قبرس *qybrys*, قبرس اطه‌سی *qybrys adhaci*. — Vin de —, قبرس شرابی *qybrys chèrābi*, t.

Ci, adv. de lieu, de proximité, بو *bou*, اشبو - شول *chol, ichbou*. — Ici, dans cet endroit, بوره‌ده *bourada*, بو محلده *bou mahallde*. —

Les personnes ci-présentes, بو محلّدك حاضر اولان كمسنلر *bou mahalldè hāzyr olān kimesnèler.* — Cette année-ci, بو سنه *bou sènè.* — Ci-joint, بونكله برابر *bounouñilè bèrāber.* — Ci-après, بوندن صكره *bounden soñra.* — Ci-devant, بوندن اوّل *boudan evvel*, مقدّما *mouqaddèmā.* — Ci-derrière, بونك اردنك - وراسنك *bounuñ ardindè, vèrāciñdè.* — Ci-dessus, بالاده *bālādè.* — Ci-dessous, زيرده *zīrdè*, بونك التنك *bounuñ altindè.* — Ci-inclus, joint à la lettre, بو مكتوبه مطوبـا *bou mektoubè mathvièn.* — Qu'est-ce ceci? qu'est ceci? بونه ندر بو *bounè, nèdur bou.* — Ci-gît, هو الباقى *houvè el-bāqy.* — Par-ci, par-là, اوته يه بروبه *eutèïè bèruïè*, اوته دن بروبن *eutèden bèruden*, t.

Ciboire, s. m., vase sacré, قاب مقدّس *qābi mouqaddes*, a.

Ciboule, s. f., صوغانجق *soghāndjyq*, اوفاق صوغـان *oufāq soghān*, t.

Cicatrice, s. f., ياره نشانى - يرى *ïāra nichāni, ïèri*, بره *bèrè*, t.; اثر جرح *èchèri djurh*, a.

Cicatrisant, e, adj., ياره يـى قپادان دوا *ïāraï qapādān dèvā*, t.

Cicatriser, v. a., faire des cicatrices, ياره نشانى براقمق *ïāra nichāni brāqmaq*, بره لمك *bèrèlèmek.* — Fermer une plaie, يـاره يـى قپاتمق - بتشتورمك *ïāraï qapātmaq, bitichturmek.* — Se Cicatriser, v. réfl., - ياره قپانمق - بتشمك قبوقلنمق *ïāra qapānmaq, bitichmek, qabouqlanmaq*, t.

Cicérole, s. f., espèce de pois chiche, بر نوع نحود *bir nev'y nahoud*, t.

Cicindèle, s. f., espèce d'insecte, اوباز سككى *ouïāz sïñègui*, t.; يراع *ïarā'*, a.

Ciclamen. Voyez Cyclamen.

Cicutaire, s. f., ciguë aquatique, صو بالدرانى *sou bāldyrāni*, t.; شوكران الماء *choukrān el-mā*, a.

Cidre, s. m., Boisson faite de jus de pommes, الما صوبى *elmā souïï*, الما ناردنكى *elmā nārdengui*, t.

Ciel, s. m., pl. Cieux, vaste espace qui entoure notre globe, كوك *gueuk*, pl. كوكلر *gueukler*; t.; اسمان *açumān*, p.; سما *semā*, pl. a. سماوات *semāvāt.* — Ciel, Dieu lui-même, الله *allāh.* — C'est un arrêt du ciel, بو قضا اللهدر *bou qazā oullahtur.* — Grâces au ciel, الحمد لله *el hamdou lillah.* — Ciel des planètes, فلك *felek*, plur. افلاك *eflāk.* — Le ciel des étoiles fixes, فلك ثوابت *felègui cevābit.* — de la lune, فلك القمر *felek ul-qamer.* — Le ciel le plus élevé, فلك الافلاك *felek ul-eflāk.* — Le mouvement circulaire des cieux ou des corps célestes, دور فلك *devri felck.* — Ciel, temps, هوا *havā.* — Le ciel est serein, هوا آچقدر *havā âtchyqtur.* — Le ciel est obscur, هوا پوسـدر *havā poustur.* — Ciel sombre, سنبل هوا *sumbul havā.* —

nuageux, بلوتلو هوا *bouloutlu havā*. — neigeux, قارلو هوا *qārlu havā*. — Ciel de lit, يتاق طوانی *ïatāq thavāni*, t. — Élever au ciel, louer excessivement, عيّوقه چيقرمق *aïiouqa tchyqarmaq*. — Ciel, séjour des bienheureux, جنّت *djennet*, a. — Dieu, la Providence, تكری *tanry*. — Grâces au ciel, اللّهه شكرو حمد اولسون *allahè chukru hamd olsoun*. — Ciel, climat, اقليم - يورت يورت *ïort*, t.; *iqlïm*, a.

Cierge, s. m., بيوك بال *büïuk bāl moumy*, t.; شمع مومی *chem'*, pl. شموع *chumou'*, a.

Cigale, s. f., insecte, چرتليق *tchirtlaïk*, چكركه *tchekirguè*, اوراق چرلايق *tchyrlāïq*, قوشی *orāq qouchou*, t.; صرّار *sarrār*, a. — Le chant de la —, اوراق قوشنك *orāq qouchounuñ eutmèci*. اوتمه‌سی

Cigare, s. m., صغار *syghār*, t.

Cigogne, s. f., لقلق *laqlaq*, vulg. لكلك *leklek*, ليلك *leïlek*, t.

Cigue, s. f., بالدران *bāldirān*, بالدران اوتی *bāldirān oty*, t.; شوكران *choukerān*, a.

Cil, s. m., كرپك *kirpik*, *kirpuk*, t.; جفن *djefn*, a.; مژه *mujè*, مژك *mujk*, pl. p. مژگان *mujguiān*.

Cilice, s. m., chemise de crin, قلدن كوملك *qylden gueumlek*, چول - ايپ قوشاغی *ip qouchaghy*, چل *tchoul*. — Ceindre le —, ايپ قوشانمق *ip qouchānmaq*, t.

Cillement, s. m., كوز قپمه‌سی *gueuz qypmaci*, كوز اوينانمه *gueuz oïnātma*, t.; رمش العين *ramch ul-a'ïn*, a.

Ciller, v. a., كوز قپمق *gueuz qypmaq*, ou simpl. قپمق *qypmaq*, كوز قپاقلريني اوينانمق *gueuz qapāqlarini oïnātmaq*, t.

Cimbalaire, s. f., plante, حشيشة الشّقوقة *hachíchat uch-chouqouqat*, a.

Cimbre, s. m., sorte de poisson, برنوع بالق *bir nev'y bālyq*, t.

Cimbres, s. m. pl., anciens peuples, جرمانيا مملكتنك اقوام قديمه‌سی *djermāniā memlekètinuñ aqvāmi qadimèci*, a.-t.

Cime, s. f., extrémité, pointe, اوج *oudj*. — Sommet, دپه *tèpè*. — d'une montagne, طاغ دپه‌سی *dhāgh tepèci*, t.

Ciment, s. m., sorte de mortier de chaux et de tuiles, خراسان *khorāçān*, خراسانلو كرج *khorāçānlu kiredj*. — de chaux et de sable, ساروج *sāroudj*. — au fig., liens d'amitié, روابط دوستی *revābythy dosti*, a.-t.

Cimenté, e, adj., enduit de ciment, خراسانلو كرجله صوانمش *khorāçānlu kiredj ilè syvānmich*. — fortifié, قويلشمش *qavilechmich*, باغلو *baghlu*, t.; مشيّد *mucheïied*, a.

Cimenter, v. a., joindre avec du ciment, خراسانله ياپشترمق - صوامق

khorāçānilè ïāpichturmaq, syvāmaq. — Lier, affermir, باغلمق *bāghlamaq*, t.; تقویه ا *taqviè it.* — Cimenter l'amitié, تأکید محبت ا *tèckîdi mouhabbet it*, a.-t.

Cimeterre, s. m., قلیج *qylydj*, یتاغان *ïatāghān*, t.

Cimetière, s. m., مزارلق *mezārlyq*, مقبره‌لک *maqpèrèlyk*, a.-t.; مقبرة *maqpèret*, a.

Cimier, s. m., ornement au haut du casque, باشلق سورغوجی *bāchlyq sorghoudjou*, طولغه دپه‌سی *thoulgha tepèci*, t.

Cimolée, s. f., espèce d'argile, کفه کلی *kefè guili*, t.

Cinabre, s. m., زنجفر *zindjefr*, *zindjèfir*, سنجفی *sindjef*, سولکن طاشی *sulgun thāchi*, t.

Cinération, s. f., réduction en cendres par le feu, کوله دونمکلک *kulè deunmeklik*, کوللنمه *kullenmè*, t.; ترمّد *teremmud*, a.

Cinglage, s. m., chemin que fait ou peut faire un vaisseau en vingt-quatre heures, یکرمی درت ساعتلک بر کمینک قطع ایده بیلدکی مسافه‌سی *ïermi dort sā'attè bir guèminuñ qath' idè bildigui meçāfèci.*

Cingler, v. n., voguer à pleines voiles, یلکن دولدرمق *ïelken doldourmaq*, دولو یلکنله کیتمک *dolou ïelkènilè guîtmek.* — en haute mer, انکین طرفنه طولو یلکن ایله کیتمک *enguin tharafina dholou ïelken ilè guitmek*, t.

Cingler, v. a., frapper, قامچی اورمق - چالمق *qāmtchi ourmaq, tchalmaq*, اورمق *ourmaq*, t.

Cinnamome, s. m., canelle, دارچین *dartchîn, tārtchîn*, t.

Cinq, adj. com., nombre ord., بش *bech*, t.; خمسه *khamsè*, a.; پنج *pendj*, p.

Cinquantaine, s. f., nombre de cinquante, اللی عدد *elli 'aded*, اللی قدر *elli qadar.* — Une cinquantaine de personnes, اللی کیشی *elli kichi.*

Cinquante, adj, com., اللی *elli*, t.; خمسون *khamsoun*, خمسین *khamsîn*, a.; پنجاه *pendjah*, p.

Cinquantième, adj. commun, اللنجی *ellindji*, t.; الخمسین *elkhamsin*, a.; پنجاهم *pendjāhum*, p.

Cinquième, adj., nombre ordin., بشنجی *bechindji*, t.; خامس *khāmis*, a.; پنجم *pendjum*, p. — Le cinquième, پنجیک *pendjîk*, بشده بر *bechtè bir*, t.; خمس *khoums*, a.

Cinquièmement, adv., بشنجیده *bechindjîdè*, t.; خامسا *khāmiçā*, a.

Cintre, s. m., voûte, arcade, کمر *kemer*, کمر اوکی *kemer euñy.* — Arcade de bois sur laquelle on bâtit les voûtes, تخته کمر *takhta kemer*, کمر التی *kemer alty*, t. — En cintre, کمروارى *kemervāri*, کمر شکلی *kemer chekèli*, a.

Cintré, e, adj., کمرلو *kemerlu*, قبه‌لو *qoubbèlu*, a.-t.

Cintrer, v. a., bâtir en cintre, کمرلمک *kemerlèmek*, قبه‌لمک

qoubbèlemek, كمروارى ياپمق *kemeroāri ïāpmaq*, t.

Cirage, s. m., action de cirer, موملمه *moumlama*, موملتمه *moumlatma*. — de chaussure, پاپوج *pāpoudj boïāci*. — Cire appliquée sur quelque chose, موم صواسى *moum syvāci*, t.

Circassie, s. f., pays d'Asie, چركس مملكتى *tcherkes memlèkèti*.

Circassien, ne, adj., چركس *tcherkès*, pl. a. چراكسه *tcherākecè*.

Circée, s. f., herbe de Saint-Étienne, عشرق ابو سلام *'ychryq abou selām*, a.; قان قوروداں *qān qouroudān*, مرماخور *mermākhor*, t.

Circoncire, v. a., ا سنّت *sunnet it*, ا ختن *khatn it*, a.-t.

Circoncis, adj., سنتلو *sunnetlu*, اهل سنتلنمش *sunnetlenmich*, سنت اهلى *ehli sunnet*, مختون *makhtoun*, a.

Circoncision, s. f., سنّت *sunnet*, ختنت *khoutnet*, ختانت *khytānet*, ختان *khytān*. — des princes, ختنهٔ شهزادكان *khatnèï chehzādèguiān*.

Circonférence, s. f., چوره *tchevrè*, t.; دائره *dāïrè*, كرد *guird*, پيرامن *pīrāmen*, p.

Circonflexe, adj., accent, اكرى حركة *egri hareket*, a.-t.; حركت الهدّ *hareket ul-medd*, a.

Circonlocution, s. f., تطويف افادهٔ كلام *thatvîf ul-kelām*, سوزى طولاشدرمه *seuzu dholachturma*, t.

Circonscription, s. f., تحديد *tahdîd*, حدود *houdoud*, انحصار *inhyçār*, محدوديت *mahdoudïiet*, a.

Circonscrire, v. a., mettre des limites, ا حدّ تحديد *hadd tahdîd it*, a.; حدود ـ سنور كسمك *houdoud, sinor kesmek*, سنورلمك *sinorlèmek*, t.

Circonscrit, e, adj., حدودى كسلمش *houdoudi kecilmich*, a.-t.; محدود *mahdoud*, محصور *mahsour*, منحصر *mounhaçyr*, a.

Circonspect, e, adj., بصيرتلو *baçïretlu*, a.-t.; كوزى اچق *gueuzu âtchyq*. — Prudent, retenu, اوصلو *ouslou*, احتياط اوزره اولان *yhtyāth uzrè olān*, a.-t.; محترز *mouhtariz*, a.; صاقيقلو *sāïqyly*, t.

Circonspection, s. f., كوز آچقلغى *gueuz âtchyqlyghy*, صاقيقلق *sāïqyly*q, t.; انتباه *intibāh*. — Prudence, retenue, احتياط *yhtiāth*, احتراز *yhtirāz*, a.

Circonstance, s. f., particularité d'un fait, كيفيّة *keïfïiet*, كيفيّت حال *keïfïièti hāl*, حال *hāl*, pl. a. احوال *ahwāl*, قضية *qazïiet*. — Les circonstances et dépendances, بر شيك لواحق ومتعلقاتى *bîr cheïuñ levāhyq u mute'allyqāti*. — Occasion, temps, وقت وحال *vaqtu hāl*, فرصت *fourçat*. — Détails, تفصيلات *tafsîlāt*. — Il faut en connaître les

circonstances, تفصيلاتنى بيلمك كرك *tafsilātini bilmek guerek.* — Suivant la circonstance, حسب حال اوزره *hasbi hāl uzrè.*

Circonstanciel, adj., (terme), d'état, حال *hāl.* — de temps, ظرف زمان *zarfi zemān.* — de lieu, ظرف مكان *zarfi mekiān,* a.

Circonstancier, v. a., تفصيلان بيان ايلمك *tafcīlin beiān it,* اطرافيله فراده نقل ايلمك *ethrāfilè naql it, faradè furadè seuilèmek.* — une affaire, مصلحتك جريان ايتمش احوالنى تصريح ايلمك *maslahatuñ djeriān itmich ahvālini tasryh it.*

Circonvallation, s. f., مترس چوره‌سى *meteris tchevrèci.* — Tracer une ligne de —, اردويى بر دورة استحكامات ايله احاطه ايلمك *ordouï bir devrèï istihkiāmāt ilè ihātha it.*

Circonvenir, v. a., طولاندرمق *dholāndurmaq,* الداتمق *aldātmaq,* طولاب قورمق *dholāb qourmaq,* دوباره ايله الداتمق *doubāra ilè aldātmaq,* t.

Circonvenu, e, adj., الدانمش *aldānmich,* t.

Circonvention, s. f., الدانمه *aldānma,* دوباره *doubāra,* t.; فند *fend,* غبن *ghabn,* a.

Circonvoisin, e, adj., proche, يقين قرينك اولان *ïaqyn, qourbindè olān,* اطرافده اولان *ethrāftè olān,* a.-t.; همجوار *hemdjivār,* p.; همحدود *hemhoudoud,* a. — Les lieux circonvoisins, يقين يرلر جواردە اولان يرلر *ïaqyn ïerler, djivārdè olān ïerler.*

Circonvolution, s. f., دونش *deunich,* دوره *devrè,* a.; t.; pl. a. دورات متتابعة *devrāti mutètābe'at.*

Circuit, s. m., enceinte, détour, چوره *tchevrè,* طولاى *dholāï,* t.; اطراف وجوانب *ethrāf, ethrāf u djèvānib,* دائره *dāïrè.* — Les environs, حوالى *havāli.* — Le circuit ou contour de la bouche, اغز چوره‌سى *aghyz tchevrèci.* — Ce qu'on dit avant de venir au fait, طولاشمه *dholāchma,* t.

Circulaire, adj. com., rond, دكرمى *dèïrmi,* t.; مستدير *mustèdīr, mudevver.* — Qui va en rond, دورى *devri.* — Mouvemens circulaires, حركات دوريه *harèkiāti devrïè,* a.

Circulaire, s. f., lettre par laquelle on informe plusieurs personnes d'une même chose, يردن يره كزدرلمجك عمومه خطاب كاغد *ïerden ïerè guezdurilèdjek 'oumoumè khythab kiaghyd,* t.

Circulairement, adv., en rond, دور ايله *devr ilè,* طولانرق *dholānaraq,* چوره يانه *tchevrè ïānè,* t.; مستديراً *mustèdiren,* a.

Circulation, s. f., mouvement de ce qui circule, دور *devr,* a.; دونش *deunich,* t. — Mouvement, حركت *hareket,* a.; جولان *djevelān.* — du sang, حركت دم *harekèti dem.* — de l'argent, نقودك

دوران و مداولەسی *nouqouduñ devrān u mudāvelèci*, a.-t.

Circuler, v. n., se mouvoir en rond, دورا *devr it*, طولاشمق *dholāchmaq*, گزمك *guezmek*. — Passer, couler, دوران ا *devrān it*, جريان ا *djeriān it*. — Passer de main en main, الدن اله گچمك *elden elè guetchmek*. — Avoir cours, رواج بولمق *revādj boulmaq*. — Répandre, نشر و اشاعه ا *nechr u ichā'a it*, a.-t.

Cire, s. f., بال مومی *bāl moumi*. — Cire blanche, بياض بال مومی *beïaz bāl moumi*. — Cire vierge, خام بال مومی *khām bāl moumi*. — Cire d'Espagne, مهر مومی *muhur moumi*. — Humeur des oreilles, قولاق كيری *qoulāq kiri*, t.

Ciré, e, adj., مومليمش *moumlanmich*, مومسورلمش *moum surulmich*. — Toile cirée, مشمع بز *muchemma' bez*, a.-t.

Cirer, v. a., enduire de cire, مومليمق *moumlamaq*, مومليمق *moumlatmaq*. — Appliquer le cirage, مومسورمك *moum surmek*. — aux bottes, چزمه يه مومسورمك *tchizmèïè moum surmek*, t.

Cirier, s. m., ouvrier en cire, مومجی *moumdji*, بال مومجی *bāl moumdji*, t.

Ciroène, s. m., مشمعلو مرهم *muchemma'lu merhem*, a.-t..

Ciron, s. m., très-petit insecte, قوردجغز *qourddjighyz*, t.

Cirque, s. m., ميدان *meïdān*, قوشو ميدانی *qochou meïdāni*, t.; مضمار *myzmār*, a.

Cisailler, v. a., couper avec des cisailles, قصاچلمق *qouçātchlamaq*, مقص ايله كسمك *maqas ilè kesmek*, t.

Cisailles, s. f. pl., gros ciseaux à longues branches pour couper le métal, دمرجی مقصی *dèmirdji maqacy*. — Cisaille, rognure qui reste de la monnaie, سكه كسنتيسی *sikkè kècintici*, t.

Cisalpin, e, adj., الپس طاغلری بروسی *alpes dhāghlari bèruci*, t.

Ciseau, s. m., instrument d'arts et métiers, plat et tranchant d'un bout, آی دمری *āï dèmiri*. — de menuisier, طوغرامه جی آی دمری *dhoghrāmadji āï dèmiri*. — de sculpteur, اويماجی آی دمری *oïmādji āï dèmiri*, t.

Ciseaux, s. m. pl., instrument à deux branches tranchantes mobiles, مقص *maqas*, t.; مقراض *myqrāz*, pl. مقاريض *myqāryz*. — Ciseaux pour tondre les brebis, قويون قرقه جق صندی *qoïoun qyrqadjaq syndy*. — de tailleur, سندو *syndou*, ترزی مقصی *terzi maqacy*. — de jardinier, باغچه وان مقصی *bāghtchèvān maqaci*, t.

Ciseler, v. a., اويمق *oïmaq*, قزمق *qazmaq*, قلم ايله يونمق *qalem ilè ïonmaq*, t.

Ciselet, s. m., petit ciseau, كوچك آی دمری *kutchuk āï dèmiri*, مقصجق *maqasdjiq*, t.

Ciseleur, s. m., اويمه جى *ouïmadji*, t.; قلمكار *qalemkiār*, a.-p.

Ciselure, s. f., اويمه جيلق *ouïmadjilik*, اويمه ايشى *ouïma ichi*, قلمكارلق *qalemkiārlyq*, a.-p.-t.

Cisté, s. m., arbrisseau qui donne le ladanum, لادن اغاجى - اوتى *lāden aghādji, oty*, t.

Citadelle, s. f., ايچ قلعه *itch qal'a*, حصار داخلى *hyçāri dākhylii*, a.

Citadin, e, s., شهرلو *chèhirlu*, شهرى *chehri*. — Citadine, femme de la ville, شهرلو قرى *chèhirlu qary*. — Sorte de voiture, هنتو قسمى *hintov qysmi*, t.

Citation, s. f., allégation d'un passage, ايراد *irād*, نقل *naql*, ذكر *zikr*. — Assignation à comparaître, دعوت احضار حكمى *d'avet hukmi*, a.-t. Voy. Ajournement.

Citatoire, adj. com., طلبى *thalèbii*, احضارى *yhzārii*, a.

Cité, s. f., ville, شهر *chèhir*, *chehr*, t.; بلدة *beldet*, pl. بلاد *bèlād*, مدينه *medinè*, a. — La sainte cité, Jérusalem, قدس شريف *qoudsi chèrif*.

Cité, e, adj., mentionné, ذكر اولنان *zikr olounān*, a.-t.; مذكور *mezkiour*, a.

Citer, v. a., appeler pour comparaître devant le magistrat, دعوت ايله *d'avet it*, محضر ايله دعوت ايله *muhzur ilè d'avet it*, محكمه يه احضار ايله *mehkèmèïè yhzār it*. — Alléguer le texte d'un auteur, مؤلفك كلامنى نقل وايراد ايله *muellifuñ kèlāmini naql u irād it*. Voy. Alléguer, Mentionner.

Citérieur, e, adj., بو طرفلو *bou tharaflu*, بو طرفك كى *bou tharafta ki*, برو طرفك اولان *bèru tharafta olān*, t.

Citerne, s. f., صارنج - سارنج *sārnidj*, p.-t. — Eau de —, سارنج صويى *sārnidj souïi*.

Citerneau, s. m., كوچك سارنج *kutchuk sārnidj*, t.

Citoyen, ne, s., شهرلو *chèhirlu*, اهل مدينه *ehli mèdinè*, اهل *ehl*, ايرلو *ïerlu*, t. — Les citoyens, les habitans, اهالئ مملكت *ehālii memlèket*, a.

Citragon ou Mélisse, قوان اوتى *qovān oty*, t.

Citrin, e, adj., couleur de citron, ليمون رنكلو *limoun renklu*, ليمونى *límouni*, t.

Citron, s. m., ليمون *limoun*, t. — Couleur de —, ليمون رنكى *limoun rengui*, t.

Citronnat, s. m., confiture d'écorce de citron, ليمون قبوغى رچلى *límoun qaboughy retchèli*, t.

Citronné, e, adj., ليمونلى *limounli*, t

Citronnelle ou Mélisse, s. f., قوان اوتى اوغل اوتى *oghoul oty*, *qovān oty*, t.

Citronnier, s. m., ليمون اغاجى *límoun aghādji*, t.

Citrouille, s. f., plante rampante, son fruit, قباق *qabāq*, قبش قباغى *qych qabāghy*, t.

Civadière, s. f., جيوادره يلكنى *djivādra ïelkèni*, t.

Cive ou Civette, s. f., plante potagère, اوفاق يشل صوغان *oufāq ïechíl soghān*, t.

Civet, s. m., طاوشان يخنيسى *thāvchān ïakhnici*, t.

Civette, s. m., chat musqué, مسك كديسى *misk kèdici*. — Liqueur tirée de cet animal, غاليه *ghāliè*, غاليهٔ مسك *ghāliëï misk*, p.-t.

Civière, s. f., تجكره *tedjkèrè*, t.

Civil, e, adj., qui concerne les citoyens, بلدتى *bèlèdïi*, ملكى *milki*, اهالئ مملكته دائر *ehālïi memlèkètè dāïr*. — Opposé à criminel, حقوق عباده متعلق *houqouqy 'ybādè mutè'allyq*. — Honnête, poli, ادبلو *edeblu*, چلبى *tchèlèbi*, مكرم *moukrim*, a. — Guerre civile, حرب داخلى *harbi dākhylïi*, au pl. حروب داخليه *houroubi dākhylïiè*. — Troubles civils; اختلالات داخليه *ykhtilālāti dākhylïiè*. — Les autorités civiles et militaires, حكام و ضابطان *hukkiām u zābithān*, a.

Civilement, adv., en matière civile, دعواى حقوق قاعلهسنجه *d'avāï houqouq qā'ydècindjè*. — Avec civilité, politesse, ادبله *edèbilè*, ظرافتله *zèrāfetilè*, چلبيلكله *tchèlèbiliguilè*.

Civilisation, s. f., action de civiliser, تأديب *teedíb*, — تهذيب تأديب اخلاق *tehzíb, teedibi akhlāq*. — État de ce qui est civilisé, انسيتت *unsïiet*, هذب الاخلاق حزب *hezb ul-ākhlaq*, انسانيت و مدنيّة *insānïiet u modonïiet*, تمدّن *tèmeddoun*, a.

Civilisé, e, adj., مهذّب الاخلاق *muhezzeb ul-akhlāq*, a.; ادبلو *edeblu*, a.-t.

Civiliser, v. a., rendre sociable, civil, ادب اوكرتمك *edeb eugretmek*, تهذيب اخلاق ا *tehzibi akhlāq it*. — Rendre civile une affaire criminelle, حقوق دعواسى صورتنه قويمق *houqouq d'avāci sourètinè qoïmaq*, a.-t.

Civilité, s. f., courtoisie, ظرفلك *zarïflik*, چلبيلك *tchèlèbïlik*, t. — Civilités, actions civiles, ظرافة *zèrāfet*, اكرام *ikrām*, ملاطفت *mulāthefet*, a. — Faire des civilités à quelqu'un, بر كمسنه حقنه اظهار اكرام و ملاطفت ا *bir kimesnè haqqynè izhāri ikrām umulāthefet it*, a.-t.

Civisme, s. m., حبّ و غيرت بلديّه *hubb u ghaïrèti bèlèdïiè*, غيرت وطن *ghaïrèti vathan*, a.

Clabaud, s. m., chien qui chasse les oreilles pendantes, صارقق قولاقلو *sārqyq qoulāqlu keupèk*. — Homme stupide, بودالە *boudāla*, t.

Clabaudage, s. m., aboiement de plusieurs chiens, بر قاچ كوپكلرك *bir qātch keupeklèruñ havlamaci*. Voy. Clabauderie.

Clabauder, v. n., aboyer souvent; au fig., crier mal à propos,

سبسز باغرمق - حولامق *sèbebsyz bāghyrmaq, havlāmaq*, t.

Clabauderie, s. f., هايقرمه *hāïqyrma*, t.

Clabaudeur, se, s., حايقربجى *hāïqyridjï*, t.

Claie, s. f., چت *tchit*, قفس *qafes*, a.

Clair, e, adj., lumineux, روشن *rouchen*, ايدنلو *āïdinlu*. — Clair, éclatant, luisant, پارلاق *pārlāq*, پارلايجى *pārlāïdjï*. — Qui a beaucoup de jour, نورلو *nourlu*, ايدنلغى *āïdnlghy*. — Transparent, شفاف *cheffāf*. — Qui n'est pas trouble, بولانق دكل *boulānyq dèïl*, صاف *sāf*, صافى *sāfi*, طورى *dhoury*. — Eau claire, طورى صو *dhoury sou*. — Clair comme de l'eau de roche, قيا صوبى كبى صاف و برّاق *qaïā souï guibi sāf u berrāq*. — Peu foncé, آچق *âtchyq*. — Bleu clair; آچق ماوى *âtchyq māvi*. — Peu épais, صولى *souly, soulu*. — Peu serré, سيرك *seïrek*. — Clair-semé, سيرك اكلمش *seïrek ekilmich*. — Gaze claire, اينجه *indjè*. — Pur et sercin, تميز *tèmïz*, پاك *pāk*, صافى *sāfy*. — Sonore, net, aigu, اينجه *indjè*, t.; رقيق *raqyq*. — Facile à comprendre, آچق *âtchyq*, فهمى آسان *fehmi âçān*. — Clair, évident, manifeste, بللو *bellu*, t.; اشكار *achikiār*, بديهى *bèdihi*, واضح *vāzyh*. — Il est clair que, واضح واشكار در كه *vāzyh u achikiār dur ki*. — Clair, en parlant du temps, آچق *âtchyq*. — Un temps clair, آچق هوا *âtchyq havā*. — En terme de peinture clair-obscur, les lumières et les ombres ramassées avec art, ايدينلق ايله كولكه لك *âïdynlyq ilè gueulguèlik*.

Clair, s. m., clarté, lumière, ايدينلق *âïdynlyq*, t.; نور *nour, zyā*. — Le clair de lune, اى ايدينلغى *āï āïdynlyghy*. — Il fait clair, ايدنلق وار *āïdynlyq vār*. — Le jour paraît, صباح اولبور *sabāh olyeur*. — Clair, comptant, en parlant de l'argent, نقد *naqd*. — C'est de l'argent clair, نقد حاضر در *naqdi hāzir dur*.

Clair, adv. Voy. Clairement. — Semer clair, سيرك اكمك *seïrek ekmek*. — Tirer une chose à clair, au clair, برشيئك حقيقتنى بيلمك *bir cheïuñ haqyqatini bïlmek*.

Clairement, adv., nettement, تميزجه *temïzdjè*. — Ouvertement, اشكاره جه *âchikiārè djè*. — Parler —, اشكاره سويلمك *âchikiārè seuïlèmek*.

Clairet, adj. m., se dit du vin rouge, سياه شراب *siāh charāb*. — En terme de joailliers, se dit aussi des pierres dont la couleur est trop faible, رنكى سونق *rengui sonyq*.

Claire-Voie (A), s. f., clair-semé, سيرك اكليش *seïrek ekilmich*. — A claire-voie, سيرك طوقنمش

seïrek dhoqounmich. — On nomme aussi claire-voie les mannequins, les claies, etc., سپد قفسلری *seped qafesléri*, t.

Clairière, s. f., بر اورمانڭ اشجاردن عاری اولان یری *bir ormānuñ echdjārdèn'āry olān ïéri*, t.

Clairon, s. m., سرنا *surnā*, vulg. زرنا *zournā*, بوری *bory*, *borou*, t.

Clairvoyance, s. f., كوزی آچقلغی *gueuzu âtchyqlyghy*, بصیرة *bacyrèt*, فراسة *firācet*, تبصّر *tebassur*, زیرکلك *zeïreklik*, p.-t.

Clairvoyant, e, adj., كوزی آچق *gueuzu âtchyq*, t.; متبصّر *mutebassyr*, زیرك *zeïrek*.

Clameur, s. f., grand cri, هایقرش *haïqyrich*, كورلتی *gurultu*, t. — publique, فریاد عمومی *feriādi oumoumi*, a.

Clan destin, e, adj., كیزلو *guizlu*, t.; خفی *khafi*, مكتوم *mektoum*, a.

Clandestinement, adv., كیزلوجه *guizludjè*, t.; خفیاً *khāfien*, a.

Clandestinité, s. f., كیزلولك *guizlulik*, t.; خفیة *khoufïet*, a.

Clapet, s. m., زنبركلو طاپه *zenbereklu thāpa*, t.

Clapier, s. m., اطه طوشانی ـ یتاغی *adha thavchāni ïatāghy*, *deligui*, t.

Clapir, v. n., se dit du cri naturel du lapin, اطه طوشانی كبی چاغرمق *adha thavchāni guibi tchāghyrmaq*. — Se Clapir, v. réfl., se blottir, چوملمك *tcheumelmek* — dans un trou, چوملوب بر دلكه صوقلمق *tcheumelup bir deligué soqoulmaq*, t.

Clapotage, s. m., دكزك انجه دالغه لنمه سی *denizuñ indjè dālghalanmaci*, t.

Clapoteux, se, adj., انجه دالغه لو *indjè dālghalu*. — Mer clapoteuse, انجه دالغه لو دكز *indjè dālghalu deñiz*, t.

Claque, s. f., coup du plat de la main, ال اوروشی *el ourouchou*. — Sorte de sandale qu'on met par dessus le soulier, اوست اڈك *ust edek*, t.

Claquedent, s. m., لافزن *lāfazan*, p.; اورد صاتان *ourd sātān*, t.

Claquement, s. m., des dents, قجردمه *qrdjirdich*, قجردمه *qrdjirdama*. — des mains, ال قاقمه سی *el qāqmaci*.

Claquemurer, v. a., زندانه حبس ا *zindānè qomaq*, t.; *habs it*. — Se Claquemurer, v. réfl., قپانمق *qapānmaq*, t.

Claquer, v. n., faire un bruit éclatant, aigu, سسلندرمك *seslendurmek*, پاتلامق *pātlāmaq*. — Claquer des mains, ـ ال چالمق *el tchalmaq*, *qāqmaq*. — Claquer des dents, ـ ديش چاترداتمق *dich tchaturdatmaq*, *qrdjirdatmaq*. — Lorsqu'elles claquent d'elles-mêmes, قجردمق *qrdjirdamaq*, قجردانمق *qrdjirdānmaq*. — Claquer, v. a., donner des claques, ال ايله اورمق *el ilè ourmaq*,

سلّه اورمق *sillè ourmaq.* — Faire claquer son fouet, en parlant d'un charretier, النده‌کی قامچی‌یی سسلندرمك *elindèki qamtchïi seslendurmek.* — Au fig., se faire valoir, طفره - مهارت صاتمق *thafra, mehāret sātmaq*, t.

Claquet, s. m., چاقلداق *tchāqyldāq*, دکرمن چاقلداغی *deïrmen tchāqyldāghy*, t.

Clarification, s. f., طورلتمه *dhouroultma*, t.; استصفا *istisfā*, a. — du sucre, شکر تصفیه‌سی *cheker tasfïèci.*

Clarifier, v. a., طورلتمق *dhouroutlmaq*, - طوری *dhourou*, ترویق ا *tervíq it*, a.-t. — le sucre, شکری تصفیه ا *chèkèri tasfïè it.* — Se Clarifier, v. pro., طوریلنمق *dhouroulanmaq*, t.

Clarine, s. f., clochette pendue au cou des animaux, حیوان چاکی *haïvān tchāni*, ارداله *ardāla*, t.

Clarinette, s. f., قوال *qavāl*, t.

Clarté, s. f., lumière, splendeur, آیدنلق *āïdinlyq*, آیدن *āïdin*, t.; روشنلك *rouchenlik*, p.-t. — d'esprit, ضیا *ziā.* — du soleil, ضیای شمس *ziāï chems.* — Transparence, netteté, تمیزلك *temízlik*, t.; صفوت *safvet*, a. — Netteté de l'esprit, آچیقلق *âtchyqlyq*, t.; روشنی *rouchèni*, p. — Parler avec clarté, آچق سویلمك *âtchyq seuilèmek.*

Classé, e, adj., تقسیم-ترتیب اولنمش *taqsim, tertib olounmich*, a.-t.; مرتب *muretteb*, a.

Classe, s. f., ordre, rang des personnes, des choses, طبقه *thabaqa*, pl. طبقات *thabaqāt*, صنف *synf*, pl. اصناف *esnāf.* — Rang donné au mérite ou à la capacité, رتبه *rutbè*, مرتبه *mertèbè*, pl. مراتب *merātib.* — Salle d'étude, مکتب اوطه‌سی *mekteb odhaci.* — Temps que dure une leçon, درس وقتی *ders vaqty*, a.-t. — L'école même, مکتب *mekteb*, a.

Classement, s. m., تقسیم *taqsím*, تنظیم *tanzím*, ترتیب *tertíb*, a.

Classer, v. a., distribuer par classes, صره‌سنجه قومق *syracindjè qomaq*, پایه بپایه ترتیب ا *pāïè bèpāïè tertíb it*; بابت بابت ایرمق *bābet bābet āïrmaq*, t. — Mettre en ordre, تنظیم ا *tanzím it*, a.-t.

Classification, s. f., تقسیم ایلمکلك *taqsím eïlèmeklik*, a.-t.

Classique, s. m., (auteur), مؤلف معتبر *mu'ellifi mu'teber*, a.

Clatir, v. n., چوق حولامق *tchoq havlāmaq*, t.

Claude, s. et adj., sot, imbécile, بوداله *boudāla*, اوغز - اوغوز *oghouz* (vieux mot).

Claudication, s. f., action de boiter, اقسایش *aqsāïch*, اقساقلق *aqsāqlyq*, t.; عرج *'arcdj*, a.

Clause, s. f., شرط *charth*, pl. a.

شروط *chourouth.* — Expresse, شرط مخصوص *charti makhsous.*

Claustral, e, adj., appartenant au cloître, مناستره مخصوص - متعلق *monāsterè makhsous, mute-'allyq*, a.-t.; دیری *deïrii*, a.

Claveau ou Clavelée, s. m., f., چالق مرضی *tchālyq marazi*, t.-a.

Clavette, s. f., sorte de clou, برکتمه دمری *berkitmè demiri*, برکده جك اکسر *berkededjek ekser*, t.

Clavecin, s. m., بر نوع فرنك چالغیسی *bir nev'y frenk tchālghouçou*, چنبالو *tchimbālo*, t.

Clavicule, s. f., os, کوپریجك کمیکی *keuprudjik guemigui*, t.; ترقوة *terqouvat, ierqouva.* — La clavicule droite, ترقوة یمنا *terqouvati ïumna.* — gauche, ترقوة یسرا *terqouvati ïesra*, a.

Clavier, s. m., anneau ou petite chaîne servant à tenir plusieurs clefs ensemble, اناختارلر کچوره جك حلقه *anākhtārlar guetchurèdjek halqa.* — Touches d'un piano, پیانو دیدکلری چالغونك باصهاغی *piāno dediklèri tchālghounuñ bāsmāghy*, t.

Clayon, s. m., پینیر سوزکوسی *peïnir seuzguçu*, t.

Clayonnage, s. m., چیت *tchīt*, چیتلق *tchitlyq*, چیت دیوار *tchít divār*, t.

Clef, s. f., instrument pour ouvrir et fermer une serrure, اناختار *anākhtār*, t.; مفتاح *miftāh*, pl. a. مفاتح *mefātih*; کلید *kelīd*, p. — Les clefs de la ville, شهرك اناختارلری *chehruñ anākhtārlèri.* — On dit au fig. d'une place, qu'elle est la *clef* d'un pays, فلان قلعه کلید مملکت مثابه سنده در *felān qal'a kelidi memleket meçābècindè dur.* — Clef d'un pressoir, منکنه نك بورمه سی *menguenenuñ bourmaci.* — Clef d'un chiffre servant à chiffrer et à déchiffrer, حروف معهوده مفتاحی *houroufi ma'houdè miftāhi.* — Clef pour accorder un instrument de musique, لابد *lābud*, a.

Clématite, s. f., دالیة سودا *dāliet soudā*, a.

Clémence, s. f., اسیرکمه *ecïrguemè*, رحلق *rahymlyq*, t.; شفقة *chefqat*, مرحمت *merhamet*, حلم *hylm*, رحم *rahm*, a.

Clément, adj., اسیرکییجی *ecïrgueïdji*, t.; مرحمتلو *marhametlu*, شفقتلو *chefqatlu*, a.-t.; حلیم *halīm*, a. — Très-clément, زیاده مرحمتلو - شفقتلو *ziādè merhametlu chefqatlu*, a.-t.

Clepsydre, s. f., horloge d'eau, صو ساعتی *sou sā'aty*, t.-a.

Clerc, s. m., celui qui par la tonsure est entré dans l'état ecclésiastique, کشیش *kechīch.* — Clerc, celui qui travaille sous un homme de pratique, یازیجی *iāzidji*, t.; کاتب *kiātib*, pl. کتاب *kouttāb*, a.

Clergé, s. m., پاپاسلر *pāpāslar*,

t.; كشيشلرك صنفي *kèchíchlèruñ synfi*, رهبان جماعتي *rouhbān djemā'aty*, a.-t.

Clérical, e, adj., كشيشك *kechíchuñ*, رهبان طريقتنه متعلق *rouhbān tharyqatinè mute'allyq*, a.-t.

Cléricalement, adv., كشيشجه *kechíchdjè*, t.

Cléricature, s. f., كشيشلك *kechíchlik*, t.; رهبانيت *rouhbānïet*, a.

Client, s. m., celui qui a chargé un avocat de sa cause, موكل *muvekkil*. — L'une des parties à l'égard du juge, دعواجي *d'avādji*. — Les clients, دعواجيلر *davādjiler*, a.-t. — Celui qui est dans la dépendance d'un autre, créature, چراغ *tcherāgh*, p.-t.

Clientelle, s. f., tous ceux qui sont sous la dépendance d'une seule personne, اتباع *etbā'*. — Protection, حمايت *hymāïet*, صيانت *syānet*, a.

Cligné, adj., قيپمش كوز *qypmich gueuz*, t.

Clignement, s. m., كوز قپمه‌سي *gueuz qypmaci*, كوز قپيشي *gueuz qypichi*, t.

Cligne-Musette, s. f., jeu d'enfans, صقلانبج *saqlānbedj*, t.

Cligner, v. a., fermer l'œil à demi, les yeux, remuer les paupières, كوز قپمق *gueuz qypmaq*, t.

Clignotement, s. m., كوز اوينمه‌سي *gueuz oïnamaci*, t.; اختلاج العين *ykhtilādj ul-a'ïn*, برقة العين *berqaqat ul-a'ïn*, a.

Clignoter, v. n., كوز اوينامق *gueuz oïnātmaq*, صقچه كوز قپمق *syqtcha gueuz qypmaq*, t.

Climat, s. m., partie de la terre, اقليم *iqlím*, pl. اقاليم *eqālím*, a. — La température de l'air d'un pays, آب و هوا *āb u havā*. — Se faire au climat d'un pays, بر ولايتك آب و هواسنه آلشمق *bir vilāïetuñ āb u havācinè ālichmaq*. — Climat se prend aussi pour région, pays, كشور *kichver*, p.; ارض *arz*, pl. اراضي *erāzi*. — Climats tempérés, اراضي معتدله *arāzii m'utedilè*. — froids, اراضئ باردة *erāzii bāridè*. — Un climat agréable, اقليم لطيف *iqlími lāthyf*.

Climatérique, adj., se dit de chaque septième année de la vie humaine, حيات انسانك هر بر يدنجي سنه *haïāti insānuñ her bir ïedindji senè*, حدّ كامل سبعة سنين *haddi kiāmili seb'at senín*, a. — Année climatérique, année fatale, سنة قطوعية *senet qouthou'ïet*, a.

Clincaillerie, Clincaillier. Voy. Quincaillerie, etc.

Clin-d'Oeil, s. m., mouvement subit des paupières, كوز يومسوب اچلمه *gueuz ïoumup âtchilma*, كوز قپيشي *gueuz qypichi*, t.; طرفة العين *tharfet ul-a'ïn*, a. — En un clin-d'œil, en un moment, طرفة العينده *tharfet ul-'aïndè*. —

Faire un clin-d'œil à quelqu'un, كوز ايله اشارت ا *gueuz ilè ichāret it*, كوز ايتمك *gueuz itmek*, t.

Clinopodium, s. m., faux basilic, قرنفل يارپوزى *qaranfil ïārpouzi*, مسك اوتى *misk oty*, t.; ريحان برّى *reïhāni berri*, a.

Clinquant, s. m., petite lame d'or ou d'argent, التون تلى *altoun teli*, كومش تلى *gumuch teli*, t.; ورق *varaq*, شماته تالى *chamata teli*. — Au fig., en parlant des ouvrages d'esprit, faux brillant, عاريتى رونق *'ārieti revnaq*, عنوان كاذب *'unvāni kiāzib*, a.

Clique, s. f., gens réunis pour cabaler, يرامز جمعيّتى *ïarāmaz djèmi'eti*, a.-t.; طايفهٔ اشرار *thāïfèï echrār*, a.

Cliquet, s. m., pièce de moulin à grain qui tient à la trémie, دكرمن چاقلداغى *deïrmen tchāqyldāghy*, t.

Cliqueter, v. n., چاقلدمق *tchāqyldamaq*, طاقردامق *thaqyrdāmaq*, t.

Cliquetis, s. m., bruit des armes, سلاح قغشدامه‌سى *silāh qyghichdāmaci*. — En t. de chirurgie, craquement des os, كميكلرك چكره‌مسى *guemiklèruñ tchekrèmèci*, t.

Cliquette, s. f., sorte d'instrument qu'on passe aux doigts et dont on tire un son mesuré. Voy. Castagnette.

Clisse, s. f., claie d'osier ou de jonc pour égoutter les fromages. Voy. Clayon. — Bande de bois, de fer-blanc, pour contenir les os fracturés, قريق كميك باغى *qyryq guemik bāghy*, t.

Clissé, e, adj., حصيرلو *hassyrlu*. — Bouteille clissée, حصيرلو شيشه *hassirlu chíchè*, t.

Clisser, v. a., اورمك *eurmek*, صارمق *sārmaq*, t.

Clitoris, s. m., دلاق *dilāq*, *tylaq*, t.; بنظر *banzar*, a.

Clitorisme, s. m., دلاق مرضى *dilāq marazi*, t.-a.

Cliver, v. a., t. de lapidaire, fendre un diamant, الماس طاشى ياروب كسمك *elmās thāchi ïārup kesmek*, t.

Cloaque, s. m., aqueduc souterrain, ير التنده صويولى *ïer altindè sou ïoly*. — Lieu destiné à recevoir les immondices, كاريز *kiāríz*, vulg. *gueriz*, اوغون *oghoun*, t.

Cloche, s. f., چاك *tchān*, t.; ناقوس *nāqous*, pl. نواقس *nevāqys*. — Sonner la cloche, چاك چالمق *tchān tchālmaq*. — Certaines fleurs dont la figure approche de celle d'une cloche, قنديللو چچك *qandíllu tchitchek*. — Ampoule sur la peau, قبارجق *qabārdjiq*. — Aller à cloche-pied, بر اياق ايله يوريمك *bir aïāq ilè ïurumek*. — Sauter à cloche-pied, بر اياقده صچرامق *bir aïāqta sytchrāmaq*.

Clochement, s. m., اقسايش *aqsāïch*, اقساقلق *aqsaqlyq*. Voy. Claudication.

Clocher, s. m., چاك قلّه‌سی *tchāñ qoullèci*, چاكلق *tchāñlyq*, t.

Clocher, v. a., اقسمق *aqsamaq*, اغسمق *aghsamaq*, اقساق *aqsaq ïurumek*. — du pied gauche, صول آیاقدن اقسمق *sol āïāqtan aqsamaq*. — du pied droit, صاغ ایاق اقسمق *sāgh aïāq aqsamaq*. — Au fig., on dit d'une affaire : Il y a quelque chose qui cloche, فلان ماده‌نك آقساق ایری واردر یعنی سقط ایری واردر *felān maddènuñ aqsāq ïèri vardur ïa'ni saqath ïeri vārdur*.

Clochette, s. f., petite cloche, چكرق *tchïñraq*, چانكرق *tchāñgueraq*, چاكجغز *tchāndjïghaz*. — fleur, چچك اسمی *tchitchek ismi*.

Cloison, s. f., muraille de charpente ou de maçonnerie, چیت دیوار *tchit divār*, صوندرمه *sondurma*, پرده *perdè*. — en bois, تخته پرده *takhta perdè*. — En maçonnerie, كاركیر پرده *kiārguir perdè*. — Membrane qui sépare l'intérieur des fruits, زار *zār*, t.; پرده *perdè*, p.

Cloisonner, v. a., چیت دیوارا *tchit dïvār it*, صوندرمه یاپمق *sondurma ïapmaq*, t.

Cloître, s. m., monastère, مناستر *monāstir*, t.; صومعه *savma'a*, pl. a. صوامع *savām'y*. — Galerie avec cour au milieu, مناسترك بر دائره‌سی *monāstiruñ bir dāïrèci*, t.

Cloîtré, e, adj., مناستر بند *monastir bend*, a.-p.

Cloîtrer, v. a., جبراً مناستره گیردرمك *djebren monāstirè guïrdurmek*, مناسترده حبس ا *monāstirdè haps it*, a.-t.

Clopin-clopant, adv., دوشه‌رك قالقه‌رق *duchèrek qālqaraq*, اقسه‌رق یورمك *aqsaraq ïurumek*, t.

Clopiner, v. n., یكه‌رك یورمك *ïeguèrek ïurumek*, بر از اقسمق *bir az aqsamaq*, t.

Cloporte, s. m., دوه‌جك *dèvèdjïk*, تسبیح بوجكی - قوردی *tesbïh beudjèï, qourdy*, t.

Clore, v. a., fermer, قپامق *qapāmaq*, بغلمق *baghlamaq*, t.; سدّ ا *sedd it*. — les passages, كچیدلری بغلمق *ketchidlèri baghlamaq*. — l'œil, كوز قپامق *gueuz qapāmaq*. — la bouche, empêcher de parler, اغزی قپاتمق *aghzi qapātmaq*. — Achever, terminer, بتورمك *biturmek*, t.; تاملمق *tamāmlamaq*. — Entourer de, دیوار - چیت ایله قپاتمق *divār, tchït ilè qapātmaq*, t. — Clos, fermé, قپالو *qapālu*, t., مسدود *mesdoud*, a. — A huis clos, à portes fermées, قپولر قپالو اولدرق *qapouler qapāly olaraq*. — Yeux clos, كوز قپاییرق *gueuz qapāïaraq*.

Clos, s. m., چوره‌سی قپالو تارلا *tchevrèci qapālu tārlā*, t.

Clossement, cri de la poule. Voy. Gloussement.

Closser. Voy. Glousser.

Clôture, s. f., چت - چیت *tchit*, چورنتی *tchevrinti*. — Action de terminer, اتمام *itmām*, ختم *khatm*. — d'un compte, قطع حساب *qath'y hyçāb*. — d'une assemblée, اختتام مجلس *ykhtitāmi medjlis*, a.

Clou, s. m., morceau de métal à tête et à pointe, اکسر *ekser*, چیوی *tchivi*, t.; میخ *mykh*. — gros, ایری اکسر *iri ekser*. — Petit, اوفاق اکسر *oufāq ekser*. — pointu, اوجی سوری اکسر *oudjou sivri ekser*. — à tête, دپه‌لو اکسر *tepèlu ekser*. — à crochet, قرغه بورونی اکسر *qargha bourouni ekser*. — de girofle, قورو قرنفل *qourouqaranfil*. — Furoncle, قبارجق *qabārdjyq*, چبان *tchibān*, t.; de mer, coquillage, بر جنس صدف *bir djins sadef*, t.

Cloucourde, s. f., قره‌موق *qaramouq*, t.

Clouer, v. a., attacher avec des clous, میخلمق *mykhlamaq*, چیویلمک *tchivilèmek*, اکسر ایله یاپشترمق *ekser ilè ïāpichturmaq*. — des planches, تخته میخلمق *takhta mykhlamaq*, t.

Clouter, v. a., اکسرلمک *ekserlemek*, خرده قباره ایله دوناتمق *khourdè qabārè ilè donātmaq*, t.

Clouterie, s. f., fabrique de clous, اکسر کارخانه‌سی *ekser kiārkhānèci*. — Commerce de clous, اکسرجیلک *ekserdjilik*, t.

Cloutier, s. m., اکسرجی *ekserdji*, t.

Cloutière ou Clouvière, s. f., اکسرجی مسطبه‌سی *ekserdji masthabaci*, t.-a.

Club, s. m., جمعیّت *djem'ïiet*, a.

Clubiste, adj., اهل جمعیّت *ehli djem'ïiet*. a.

Cludiforme, adj., اکسر شکللی *ekser chekilly*, t.-a.

Clymène, s. f., plante, قراکوز *qarākuz*, a.

Clystère, s. m., حقنه *hoqna*, pl. a. حقن *hoqan*. — Donner un clystère, حقنه صالمق - ویرمک *hoqna sālmaq, vîrmek*. — Prendre un clystère, احتقان ا *yhtiqān it*.

Clystériser, v. a., حقنه ویرمک *hoqna vîrmek*, a.-t.

Coaccusé, e, s., هم متّهم اولان *hem muttehim olān*, a.-t.

Coactif, ive, adj., زورلایجی *zorlāïdji*, t.; مجبر *mudjbir*. — Pouvoir —, قوّت مجبره *qouvvèti mudjbirè*, a.

Coaction, s. f., زور *zor*, t.; جبر *djebr*, قهر *qahr*, a.

Coadjuteur, s. m., ملازم *mulāzim*, a. — d'un prélat, پسقوپوس ملازمی *pisqopos mulāzimi*, t.-a.

Coadjutorerie, s. f., ملازملک *mulāzimlik*, a.-t.

Coagulation, s. f., قویولنمه *qouïoulanma*, t.; انعقاد *in'yqād*, a.

Coagulé, e, adj., قویولنمش *qouïoulanmich*, قویو *qouïou*, t.; تخمیر اولنمش *takhmîr olounmich*, a.-t.

Coaguler, v. a., قویولتمق

qoïoulatmaq, قويولمق *qouïoulamaq*, پكشترمك *pekichturmek*, يوغرلمق *ïoghourlamaq*. — Se coaguler, يوغرتمق *ïoghourtmaq*, t.; تخمير ا *takhmír it*, قويولنمق *qoïoulanmaq*, پكشمك *pekichmek*, انعقاد بولمق *in'yqād boulmaq*, a.-t.

Coagulum, s. m., terme de chimie, قويولنمش نسنه *qoïoulanmich nesnè*, t.

Coalescence, s. f., امتزاج *imtizādj*, a.

Coalisé, e, adj., متّفق *muttefiq*, a.

Coaliser (Se), v. a., برلشمك *birlechmek*, اتّفاق ا - باغلمق *ittifāq it*, *bāghlamaq*, عقد اتّفاق ا *'aqdi ittifāq it*, a.-t.

Coalition; s. f., union intime de plusieurs substances, برلشمه *birlechmè*, t.; امتزاج *imtizādj*, a. — Confédération de plusieurs puissances, اتّفاق *ittifāq*, a.; برلشمه *birlechmè*. — Puissances coalisées, دول متّفقه *duvèli muttefiqa*, a.

Coassement, s. m., قربغه اوتمه‌سی - سسی *qourbagha eutmèci*, *cessi*, t.

Coasser, v. n., قربغه اوتمك *qourbagha eutmek*, t.

Cobalt ou Cobolt, s. m., substance minérale dont on tire l'arsenic, زرنيخ طاشی *zernykh thāchi*, a.-t.

Cocagne, s. f., (pays de), بوللق ير *bollouq ïer*, كثرت و بركتی چوق بر مملكت *kèsretu bereketi tchoq bir memleket*, a.-t.

Cocarde, s. f., نشان *nichān*, شابقه نشانی *chābqa nichāni*, شابقه اوزرنه قونلان ملّت نشانی *chābqa uzerinè qonylān millet nichāni*, t.

Cocasse, adj. com., خوراطه‌جی *khorāthadji*, t.

Coccyx, s. m., os à l'extrémité du sacrum, قويرق صوقمی *qouïrouq soqoumy*, بزدم كميكی *bezdum guemigui*, t.; عصعص *'ous'ous*, a.

Coccus, s. m., ou Kermès. Voy. ce mot.

Coche, s. m., espèce de voiture, اورتولو قوچی *eurtulu qoutchou*, قوچی *qoutchou*. — Coche d'eau, بازار قايغی *bāzār qāïghy*, t.

Coche, s. f., entaille, كرتك *kertik*, p.; كز *guez*, p. — de flèche, اوق كزی *oq guèzi*. — Faire une coche à un bâton, دكنكی كرتمك *deïnègui kertmek*. — Coche, truie, طوكز ديشيسی *doñouz dichíci*, t.

Cochemar. Voy. Cauchemar.

Cochêne, s. m., cormier sauvage, يبان اوس اغاجی *ïabān uves aghādji*, t.

Cochenillage, s. m., قرمزی صويی *qyrmizi souii*, t.

Cochenille, s. f. — La couleur, قرمز *qyrmyz*, قيرمزی *qyrmizi*, چچك بوياسی *tchitchek boïāci*. — L'insecte qui la produit, قرمز بوجكی *qyrmiz beudjègui*, t.

Cochenillé, e, adj., قرمز ايله

بويانمش *qyrmiz ilè boïānmich*, t.

Cocheniller, v. a., قرمز ايلـه بويامق *qyrmiz ilè boïātmaq*, t.

Cocher, s. m., عربه جى *'arabadji*. — Le Cocher, constellation, ماسك العنان *mācik ul-'ynān*, قاعد *qā'yd*, a.

Cochère, s. f. (Porte), عربه كيره جك قپو *'araba guyredjèk qapou*, t.

Cochet, s. m., خروسجق *khorosdjyq*, خروس پليجى *khoros pīlidji*, t.

Cochevis, s. m., alouette huppée, چكك قوشى *tchekik qouchi*, ابقلو تويغار قوشى *ibyqlu touïghār qouchou*, t.

Cochléaria, s. m., herbe, قاشق اوتى *qāchyq oty*, t.

Cochon, s. m., طوكوز - طوكز *doñouz*, vulg. *domouz*, t.; خنزير *khynzyr*, pl. a. خنازير *khynāzyr*. — de lait, طوكز يورپسى *dhoñouz īāorouçou*, طوكـز انيكى *dhoñouz enigui*. — Cochon, t. de métallurgie, sorte de scories, برنوع معدن *bir nev'y ma'den boqou*, t.

Cochonner, v. n., en parlant de la truie qui fait ses petits, طوكوز انيكلرى طوغرمق *dhoñouz enīklèri dhogourmaq*. — Cochonner, v. a., au fig., faire mal, salement, grossièrement un ouvrage, برايشى فنا ايشلمك *bir ichi fenā ichlèmek*, مردارلمق *mourdārlamaq*, t.

Cochonnerie, s. f. pop., chose sale, مردارلق *mourdārlyq*. — Faire des cochonneries, مردارلق ا *mourdārlyq it*, t.

Coco, s. m., fruit du cocotier, هندستان جوزى *hindistān djevizi*, t.; نارجيل *nārdjil*, a.

Cocon, s. m., ايپك قوزه سى *ipek qozāci*, ou simpl. قوزه *qoza*, t.

Cocotier, s. m., هندستـان جوزى آغاجى *hindistān djevizi aghādji*, t.

Coction, s. f., digestion des alimens, معده ده طعامك پشمه سى *my'dèdè tha'muñ pichmècï*, a.-t.; نضج غدا *nazdji ghadā*, a. — Cuisson, پشش *pichich*, پشورش *pichurich*.

Cocu, s. m., ديوس *deïous*, ديوز *deïouz*, a.-p.; كراته *kerāta*. — et content, كدى *guidi*, قالطبان *qāltabān*, t.

Cocuage, s. m., état du cocu, كراتهلـك *kerātalik*, كديلك *guidilik*, قالطبانلق *qāltabānlyq*, t.

Cocufier, v. a., ديوزا *deïouz it*, t.

Cocyte, s. m., fleuve des enfers, انهار جهنمك بر نهرى *enhāri djehennèmuñ bir neheri*, a.-t.

Code, s. m., قانون نامه *qānoun nāmè*, p.; مجموعهٔ قوانين *madjmou'aï qavānīn*. — pénal, جـزا قانون نامه سى *djezā qānoun nāmèci*, a.-t.

Codétenteur, s. m., بيلـــه طوتيجى *bīlè thoutidji*, t.

Codex, s. m., collection de lois, قوانين مجموعه سى *qavānīn medjmou'aci*. — Pharmacopée ou col-

lection de remèdes, علاج دفتری *'ylādj defteri*, a.-t.

Codicille, s. m., ضمیمهٔ وصیّت *zamîmëï vaciïet*, صکره‌دن ضمّ اولنمش وصیّت *soñradan zamm olounmich vaciïet*, t.-a.

Codille, s. m., بر نوع اویون *bir neo'y oïoun*, t.

Codonataire, adj. com., بغشلمه اورتاغی *baghichlama ortāghy*, t.; مشارک الی الهبة *muchārik ilal-hibet*, a.

Coecum, s. m., کودن بغرصاق *gueuden baghersāq*, t.; عفج *'yfdj*, pl. اعفاج *y'fādj*, a.

Coercible, adj. com., بریره *bir ïerè syghdurilur*, t.; صغدریلور استیعابی ممکن *isty'ābi mumkin*, a.-t.

Coercitif, ive, adj., قهری *qahri*, a.; زورلیان *zorlaïān*, t.

Coercition, s. f., قهر *qahr*, a.; زور *zor*, p.-t.

Co-État, s. m., پادشاهلق اورتاغی *padichāhlyq ortāghy*, t.; حصّه‌دار حکومة *hussèdāri hukioumet*, a.-t.

Coëternel, le, adj., ابدیتده برابر - مساوی *ebediïettè berāber, muçāvi*, a.-t.

Coeur, s. m., partie noble de l'animal, principe de la vie, یورک *ïurek*, کوکل *gueuñul*, t.; قلب *qalb*, pl. a. قلوب *qouloub*; دل *dil*, p. — Palpitation du —, یورک دتره‌مسی *ïurek titremèsi*, خفقان *khafaqāni qalb*. — Mal de cœur et d'estomac, یورک اغریسی *ïurek aghryçy*, یورک بوریسی *ïurek bouroucy*. — Soulèvement de —, یورک بولانمه‌سی *ïurek boulānmaci*. — Cœur, siége des passions, فواد *fuvād*, a.; دل *dil*, درون *deroun*, p. — Il a le cœur attristé, مکدّر الفوادد *mukedder ul-fuvāddur*. — Cela me brise le cœur, بوکیفیّت یورکمی پارچه پارچه ایدر *bou keïfïiet ïureguimi pārtcha pārtcha ider*. — Qui a le cœur sincère, خالص الفواد *khālis ul-fuvād*. — Il a le cœur navré, مجروح الفوادد *medjrouh ul-fuvādtur*. — Avoir à cœur, prendre à cœur une chose, s'y intéresser, جان و کوکلدن استمک *djān vè gueuñulden istèmek*. — Se ronger le cœur, s'affliger, مکدّر اولمق *mukedder olmaq*. — Cœur, penchant et disposition de l'âme, خوی *khouï*, ایچ *itch*, t.; نفس *nefs*, a. — C'est un bon cœur, کوزل خویلو *guzel khouïlu*. — C'est un mauvais —, فنا ایچی *itchi fenā*. — Cœur gâté, ایچی چورک *itchi tchuruk*. — dur, طاش کبی *thāch gulbi bir ïureç*. — de pierre, طاش یورکلو *thach ïureklu*. — Cœur, courage, vigueur, یورکلیلک *ïureklilik*, t.; غیرت *ghaïret*. — Homme de cœur, غیرتلو بر آدم *ghaïretlu bir ādem*. — Il n'a pas de cœur, غیرتسزدر *ghaïretsyz dur*. — Relever le cœur, rendre du courage, قوّت قلبی تازه‌لمک

qouvvèti qalbi tāzèlemek. — Je n'ai pas le cœur à cela, je n'en ai pas envie, جانم استمز *djānum istemez*, هوسم يوقدر *haveçum ïoqtur.* — Il a le cœur porté à cela, قلبي فلان شيئه مائلدر *qalbi felān cheïè māïldur.* — Du fond du cœur, درون دلدن *derouni dilden.* — Dilatation du cœur, contentement, كوكل اچلمه سي *gueuñul âtchilmacy.* — Milieu, intérieur, اورتا *orta*, ايچ *itch*, درون *deroun*, كوبك *gueubek*, قلبگاه *qalbguiāh.* — Au cœur de l'hiver, قيشك اورتاسنده *qychuñ ortācindè.* — Le cœur de la ville, شهرك كوبكي *chehruñ gueubegui.* — Au cœur du royaume, قلبگاه ملكك *qalbguiāhi mulktè.* — Affection, كوكل بغلمه سي *gueuñul baghlamacy*, t.; عشق *'ychq*, محبّت *mouhabbet.* — Gagner le cœur de quelqu'un, بر كمسه نك قلبني جلب ايلمك *bir kimesnènuñ qalbini djelb eïlèmek.* — Ils n'ont qu'un cœur et qu'une âme, جسم وجان كبي درلر *djism vè djān guibi durler.* — Par cœur, de mémoire, ازبردن *ezberden.* — Apprendre par —, ازبرلمك *ezberlèmek.* — De bon cœur, volontiers, كوكل خوشلغيله *gueuñul khochlyghilè.* — A contre cœur, استميه رك *istemïèrek.* — Mon cœur, terme de tendresse, جانم *djānum.* — Ami de cœur, celui qu'on aime tendrement, كوكل دوستي *gueuñul dosti*, جان دوستي *djān dosti.* — Cœur, l'intérieur, le fond de l'âme, ضمير *zamír*, pl. ضمایر *zamāïr*, a.; درون *deroun.* — Ouvrir son cœur à quelqu'un, يوركي آچمق *ïuregui âtchmaq*, كشف درون ايلمك *kechfi deroun eïlèmek.* — Parler à cœur ouvert, صفوت قلب ايله سويلمك *safvèti qalb ilè seuïlèmek.* — Le cœur ou l'intérieur d'un fruit, يميش ايچي *ïemich itchi.* — de chou, لحنه ايچي *lahana itchi.* — Avoir sur le cœur, garder rancune, كين طوتمق *kin thoutmaq.* — Carte marquée d'un cœur, اوبون كاغدينك قلب نشانی *oïoun kiāghydinuñ qalb nichāni*, t.

Coexistence, s. f., وارلقده برابرلق *vārlyqta berāberlyq*, t.; هم هستی *hem hesti*, p.

Coexister, v. n., وارلقده برابر اول *vārlyqta berāber ol*, t.

Coffin, s. m., petit panier d'osier, كوفه *kioufè*, t.

Coffre, s. m., صندوق *sandouq*, pl. a. صنادیق *sanādyk.*

Coffre-Fort, s. m., آقچه صندوغی *aqtchè sandoughy*, t.

Coffrer, v. a., صندوغه قومق *sandougha qomaq.* — Il n'est plus usité dans ce sens; il signifie familièrement mettre en prison, زندانه قومق *zindānè qomaq*, t.

Coffret, s. m., صندوقچه *sandouqtchè*, صندوقجغز *sandouqdjighaz*, t.

Coffretier, s. m., صندوقجی *sandouqtchi*, t.

Cognasse, s. m., یبان آیوه *ïabān âïvā*, t.

Cognassier, s. m., آیوه اغاجی *âïva aghādji*, t.

Cognat, s. m., parent par les femmes, قاری طرفندن اقربا *qāry tharafinden aqrabā*, t.-a.

Cognation, s. f., قاری طرفندن اولان خصملق *qāry tharafinden olān khycymlyq*, t.

Cognée, s. f., بالته *bālta*, کسر *kecer*, t.

Cogne-Fétu, s. m., بوش شیئه چوق یوریلان *boch cheïè tchoq ïouroulān*, t.

Cogner, v. a., frapper pour enfoncer, etc., قاقمق *qaqmaq*, ou simplement frapper, اورمق *ourmaq*. — Se cogner, heurter, v. réfl., اورلمق *ouroulmaq*, اورنمق *ourounmaq*, طوقنمق *dhoqounmaq*, چارپمق *tchārpmaq*, چاتمق *tchatmaq*, t. — Il s'est cogné la tête contre la porte, باشنی قپو اوزرینه چارپدی *bāchini qapou uzerinè tchārpty*.

Cohabitation, s. f., برابر کچنمه *berāber guetchinmè*, بله اوتورمقلق *bilè otourmaqlyq*, t.; اتحاد معاشرت *ittihādi mou'āchèret*, a.

Cohabiter, v. n., بله اوتورمق *bilè otourmaq*, برابر کچنمک *berāber guetchinmek*, برابر یاتمق *berāber ïātmaq*, t.

Cohérence, s. f., اولاشقلق *oulāchyqlyq*, بتشکلک *bitichiklik*, t.; التصاق *iltyçāq*, ارتباط *irtibāth*, a.

Cohérent, adj., بتشک *bitichik*, اولاشق *oulāchyq*, مرتبط *murtebyth*, متّصل *mouttacyl*, a.

Cohéritier, ière, adj., میراثده مشترک *mirāstè muchterik*, میراثه شریک *mirācè chèrik*, a.-t.

Cohésion, s. f., یاپشمقلق *ïāpichmaqlyq*, t.; یاپشقلق *ïāpichyqlyq*, التصاق *iltiçāq*, a.

Cohorte, s. f., corps d'infanterie, بولک *beuluk*, یایا بولکی *ïāïā beuluguy*, t.; کروه پیادکان *gurouhi piādèguiān*, p. — En poésie, toutes sortes de gens de guerre, جنکجی *djenkdji*. — Toutes sortes de gens, خلق *khalq*, a.

Cohue, s. f., assemblée tumultueuse, شماته‌لو جمعیّت *chamatalu djemïiet*, برالای شماته‌جیلر *bir alāï chamātadjiler*, t.

Coi, Coite, adv., tranquille, راحت *rāhat*, آسوده حال *âçoudè hāl*, p.-t.; دغدغه‌سز *daghdaghasyz*. — Se tenir coi, آسوده حال او *âçoudè hāl ol*.

Coiffe, s. f., باش اورتوسی *bāch eurtuçu*. — particulière aux femmes, تاقیه *tāqya*, هاطوز *hāthoz*. — de nuit, کیجه‌لک *guidjèlik*. — Serre-tête, باش باغلغی *bach bāghlyghy*, t. — Membrane que quelques enfans apportent sur la tête en venant au monde, نقاب *nyqāb*,

a. — Enveloppe membraneuse des plantes, قبوجـــق *qaboudjouq*, t.; غلاف *ghylāf*, a.

Coiffé, e, adj., باش بغلمش *bāch baghlamich*. — Né coiffé, né sous une bonne étoile, نيك اختر *nîk akhter*, p.

Coiffer, v. a., une femme, باش بغلمق - اورتمك *bāch baghlamaq, eurtmek*, صاچلره دوزن ويرمك *sātchlara duzen vîrmek*. — Se Coiffer, v. réfl., mettre sa coiffure, en parlant d'une femme, صاچلرينى دوزمـــك *sātchlarini duzmek*. — Mettre son turban, en parlant d'un homme, صـــارق صارمق *sāryq sārmaq*. — Coiffer une bouteille, شيشه يـــى مهرلمك *chîchèï muhurlèmek*. — S'engouer, كوكل ويرمـــك *gueuñul vîrmek*, غرضلو اول *gharazlu ol*. — d'une personne, d'une opinion, عقلـــى بر كمسنه ياخود بر رأيه صارمق *'aqly bir kimesnè iākhod bir reïè sārmaq*, a.-t.

Coiffeur, euse, s., باش باغى دوزدیجى *bāch bāghy duzedidji*, t.

Coiffure, s. f., tout ce qui se met sur la tête, باش اورتوســـى *bāch eurtuçu*, باش باغى *bāch bāghy*. — Celle des musulmans, le turban, عمامه *'ymāmè*, صارق *sāryq*, قاوق *qāvouq*. — La calotte ou bonnet rouge des Turcs modernes, فس *fes*. — Le chapeau des Européens, شابقه *chābqa*, t.

Coin, s. m., angle, كوشه *kioukhè, kieuchè*, p.; بوجاق *boudjaq*. — de la rue, زوقاقك كوشه باشى *zoqāquñ keuchè bāchi*. — Coin de l'œil, كوز قويروغى - اوجى *gueuz qoüroghou, oudjou*, t.; كوشهٔ چشم *keuchèï tchechm*. — Faire un signe du coin de l'œil, كوز ايله اشارت ايتمك *gueuz ilè ichāret itmek*. — Coin d'un châle, fleurs, palmes dans les coins, كوشه *keuchè* (les châles qui ont de ces palmes aux quatre coins se nomment كوشه‌دار *keuchè-dār*). — Un petit coin, بر كوشه‌جك *bir keuchèdjik*. — Se cacher dans un coin, بر كوشه‌ده كزلنمك *bir keuchèdè guizlenmek*. — Les quatre coins de la terre, اقطار و اطـــراف عالم *aqthāru ethrāfi ā'lem*. — Coin, portion de logis, réduit caché, اوك بوجاغى *evuñ boudjāghy*. — Coin aux ordures, سپرندیلك *supurundilik*. — Coin, outil de fer pour fendre, قامه *qāma*, چوى *tchivi*. — Enfoncer un —, چوى صوقمـــق *tchivi soqmaq*. — Poinçon pour l'argenterie, sa marque, دامغه *dāmgha*. — Marqué au coin, contrôlé, دامغه‌لو *dāmghalu*, t. — Fer gravé pour frapper la monnaie, سكه *sikkè*, a. — Marqué au coin, سكه‌لو *sikkèlu*. — Marquer une monnaie au coin, سكه‌لمك *sikkèlèmek*.

Coin ou Coing, s. m., fruit du cognassier, ايوا *aïvā*, t.; سفرجل *seferdjel*, pl. a سفارج *sefāridj*.

Coïncidence, s. f., برى برينـه

چاتشمه *biri birinè tchātichma*, t.; مقارنت *muqārenet*, التیقا *iltiqā*, a. — de deux lignes, تلاقی خطین *telāqii khattheïn*. — de deux surfaces, مقارنت سطحین *mouqāreneti satheïn*.

Coïncident, e, adj., بری برینه *biri birinè*, چاتشان *tchātichān*, بری برینه متلاقی اولان *biri birinè mutelāqi olān*, a.-t.

Coïncider, v. n., s'ajuster l'un sur l'autre, - بری برینه چاتشمق *biri birinè tchātichmaq*, قاوشمق *qāvouchmaq*. — Au fig., en parlant des événemens, برابرجه وقوع بولمق *berāberdjè vuqou' boulmaq*, بر وقتده راست کلمک *bir vaqyttè rāst guelmek*.

Coïon, s. m., terme bas, poltron, lâche, مخنث *moukhannes*, a.

Coïonner, v. a., t. bas, se moquer de quelqu'un, ذوقلنمک *zevqlenmek*, t. — Coïonner, v. n., dire des coïonneries, خلط ایتمک *khalth itmek*, a.-t.; هرزه سویلمک *herzè seuïlèmek*, p.-t.

Coïonnerie ou Coïonnade, s. f., farce, مسخره لق *maskharalyq*, هرزه *herzè*, p. — Bassesse de cœur, الچقلق *altchaqlyq*, t.

Coït, s. m., سکش *sikich*, t.; جماع *djimā*, a.

Col ou Cou, s. m., (on prononce *kou* lorsqu'il signifie la partie du corps qui joint la tête aux épaules, et *kole* dans toutes les autres acceptions). Partie du corps qui joint la tête aux épaules, بیون - بویین *boïoun*, t.; رقبة *raqabet*, عنق *'unq*, a.; کردن *guerden*, p. — Allonger le cou, بویون اوزاتمق *boïoun ouzātmaq*. — Tendre le —, se soumettre, بویون ویرمک *boïoun virmek*. — Couper le —, بویون اورمق *boïoun ourmaq*, بوغازلامق *boghāzlāmaq*. — Qui a un long cou, اوزون بویونلو *ouzoun boïounlu*. — Sauter au cou de quelqu'un, l'embrasser, قوجاقلمق *qoudjāqlamaq*. — Col d'un vêtement, یقه *ïaqà*. — Col de chemise, کوملک یقه سی *guèumlek ïaqàsi*. — de la matrice, دول یتاغی *doul ïataghy*. — de la vessie, قاوق بوغازی *qāvouq boghāzi*. — Col, passage étroit entre deux montagnes, بوغاز *boghāz*, t.; دربند *derbend*, p.

Colature, s. f., séparation d'une liqueur d'avec quelques matières grossières, سوزمه *seuzmè*, t. — Colature ou sirop de chicorée, هندبا سوزمه سی *hindibā seuzmèci*, t.

Colchique, s. f., plante, مخمور چیچکی *makhmour tchitchègui*, t. Voy. Cynocrambe.

Colcotar, s. m., قره بویانک صاریسی *qara boïānuñ sāroucy*, t.

Coléra ou Coléra-Morbus, s. m., قولرا علتی *qolerā 'yllèti*, قولرا موربوس *qolerā morbous*, t.; هیضة *heïzat*, a.

Colère, s. f., irritation violente, اوکه *euke*, اویکه *euïkè*, دارغنلق

dārghounlyq, t.; غضب *ghazab*, a; خشم *khychm*, p. — Se mettre en colère, غضبه كلمك *ghazabè guelmek*. — Mettre quelqu'un en colère, طارلتمق *dhāryltmaq*, t.; اغضاب ا *'yghzāb it*. Voy. ALLUMER. — Qui est en colère, غضبه كلمش *ghazābè guelmich*. — Appaiser la colère, غضبی تسکین ا *ghazabi teskīn it*, a.-t.

COLÈRE, adj. com., طارغون *dhārghoun*, t.; غضوب *ghazoub*, a. — En parlant d'une femme, غضوبه *ghazoubè*, a.

COLÉRIQUE, adj. com., enclin à la colère. Voy. COLÈRE, adj. — Celui ou celle qui est atteint du coléra-morbus, هیضه علتنه مبتلا *heïza 'ylletinè mubtela*, a.-t.; dans ce cas on écrit mieux Cholérique.

COLIART, s. m., آق قیا بالغی *āq qaïā bālyghy*, t.

COLIFICHET, s. m. Voyez BAGATELLE.

COLIMAÇON, s. m. Voy. LIMAÇON.

COLIMB, COLIMBE ou COLIN, s. m., poule d'eau, قره بطاق *qara bathāq*. — Morue noire, بر نوع مورنه بالغی *bir nev'y mourouna bālyghy*, t.

COLIN-MAILLARD, s. m., jeu, کوز بغلمه اویونی *gueuz baghlama oïouni*, کوز اویونی *gueuz oïouni*, قراجه چپیش اویونی *qarādja tchepich oïouni*, t.

COLIQUE, s. m., قولنج *qouloundj*, بغرسق سانجی - سانجو *sandjou*, اغریسی *baghyrsaq aghryci*, علتی قولنج *qouloundj'yllèti*. — venteuse, قولنج ریحی *qouloundji rihi*. — J'ai la colique, سانجیم وار *sandjum vār*. — Colique d'estomac, قولنج معده *qouloundji m'ydè*, t.-a.

COLLABORATEUR, TRICE, s., بیله ایشلین *bīlè ichlèïen*, ایش اورتاغی *ich orthāghy*, t.; معین *mou'īn*, a.

COLLABORATION, s. f., ایش اورتاقلغی *ich ortāqlyghy*, t.; اعانت *y'ānet*, a.

COLLAGE, s. m., یاپشدرمه *īāpichturma*, t.

COLLATÉRAL, E, adj., pl. collatéraux, نسب العرض *neceb ul-'ourz*, عن الکلالة *'an elkelālet*. — Héritier, وارث عن الکلاله *vāris an el-kelālè*. — Parent collatéral, éloigné, اوزاق قریب *ouzāq khycym*, t.; خصم عن الکلالة *qarīb 'an elkelālet*. — En t. de géographie, points collatéraux, points, les points qui se trouvent au milieu des points cardinaux, اورته کرتهلر *orta keurtèler*, t.; درجات متوسطه *deredjāti mutevassitha*. — Les points du nord-est, du nord-ouest, du sud-ouest et du sud-est, sont les quatre points ou vents collatéraux, پویراز و قره یلی و کششلمه و لدوس درجات اربعهٔ متوسطه ریاحندندر *poïrāz vè qaraïèli vè kechichlemè vè lodos, deredjāti erba'aï mutevassitha riāhindendur*.

COLLATIF, TIVE, adj., توجیه

اولنه بیلور *tevdjih olouna bilur.* — Dignité collative, ممکن التوجیه اولان منصب *mumkin uttevdjih olān mançoub*, a.-t.

Collation, s. f., action de comparer la copie d'un écrit avec son original, اصلی یی صورتی ایله تطبیق و مقابله ایلمه‌سی *aslii sourèti ilè tathbyq u mouqābelè eïlèmèci.* — Repas léger, قهوه التی *qahvè âlty*, t.

Collation, s. m., action ou droit de conférer un bénéfice, توجیه حقی *tevdjihi haqqy*, a.-t.

Collationner, v. a., comparer une copie avec l'original, صورتی اصلی ایله تطبیق و مقابله ا *soureti asli ilè thatbiq u mouqābelè it.* — Faire le repas qu'on appelle collation, قهوه التی ا *qahvè alty it.*

Collationné, adj., comparé, تطبیق اولنمش *thatbiq olounmich*, a.-t.

Colle, s. f., طوتقال چرش - چریش *thoutqāl, tchirich.* — Colle-forte, دری طوتقالی *deri thoutqāly*, t.; غرا جلود *ghyraï djouloud*, a. — Colle à bouche ou de poisson, بالق طوتقالی *balyq thoutqaly.* — Colle de farine, اون چریشی *oun tchirichi.* — terme bas et populaire, lourde menterie, یالان دوزمه *ïalān, duzmè.* — C'est une colle, اختراع در بو *ikhtirā' dur bou*, a.-t.

Collé, e, adj., enduit de colle, چرشلنمش طوتقاللو *tchirichlenmich, thoutqallu*, t.

Collecte, s. f., levée des impositions, نقود میریه دیوشرمه‌سی *nouqoudi mirïè dechirmèci*, تحصیل تکالیف *tahsili tekiālif*, a.; جابیلک *djābilik*, t. — Faire la levée des impositions, اموال میریه یی تحصیل ا *emvāli mirïeï tahsil it.* — Quête, اقچه دیوشرمه‌سی *aqtchè divchurmèci.* — Faire une collecte, اقچه دیوشرمک *aqtchè divchurmek*, t.

Collecteur, s. m., celui qui fait la collecte, جابی *djābi*, دوشریجی *divchuridji*, t.; تحصیلدار *tahsïldār*, a.-p.; محصّل *mouhassyl*, a.

Collectif, ive, adj., جامع *djāmy'*. — Nom —, اسم جامع *ismi djāmy'*, a.

Collection, s. f., recueil, مجموعه *medjmou'a*, مجمع *medjma'*, *medjmï'*, a. — Compilation d'ouvrages qui ont des rapports ensemble, دیرنتی *dirïnty*, برکنتی *birkinty*, t.; جمعیّت *djem'yet*, a.

Collectivement, adv., مجموعاً *medjmou'en*, جمیعاً *djemy'en*, a.

Collégataire, s. m., pour Co-légataire, وصیّت ایله ترک اولنمش هبه‌یه اورتاق *vacïiet ilè terk olounmich hibeïè ortāq.*

Collége, s. m., compagnie de personnes qui sont en même dignité, مجلس *medjlis*, زمره *zumrè.* — des cardinaux, قاردیناللرک زمره‌سی *qārdïnāllerun zumrèci.* — Lieu

destiné à l'enseignement, مدرسه *medrecè*, a.

Collègue, s. m., قپو يولداش *qapou ïoldāch*, t.; هم منصب *hem mancyb*, همپايه *hempāïè*, p.

Coller, v. a., joindre avec de la colle, طوتقال ايله ياپشترمق *thoutqāl ilè ïāpichturmaq*, چرشلمك *tchirichlèmek*, t. — Coller quelque chose contre un mur, بر شئ ديواره ياپشترمق *bir cheïi divārè ïāpichturmaq*. — Enduire de colle, طوتقاللمق *thoutqāllamaq*, طوتقال سورمك *thoutqāl surmek*. — Se coller, v. réfl., ياپشمق *ïāpichmaq*. — Avoir les yeux collés sur une chose, كوز ديكمك *gueuz dikmek*, ديكه ديكه باقمق *dikè dikè baqmaq*, t.

Collerette, s. f., يقه لق *ïaqalyq*, قربله مخصوص يقه بزى *qarylèrè makhsous ïaqa bezi*.

Collet, s. m., partie de l'habillement qui est autour du cou, — يقه *ïaqā*, قفتان يقه سى *qaftān ïaqaci*. — Sauter au collet de...., saisir au collet, يقه لمق *ïaqalamaq*. — Collet, lacs à prendre des lièvres, طوشان طوزاغى *thavchān thouzāghy*. — Collet de mouton, قيون بوينى *qouïoun boïouni*, t.

Colleté, e, adj., qui a un collier, حلقه لو *halqalu*, a.-t.

Colleter, v. a., يقه لمق *ïaqalamaq*, يقه دن طوتمق *ïaqaden thoutmaq*, بيوندن قاوره مق *boïounden qavramaq*. — Se Colleter, v. récipr., يقه دن طوتشمق *ïaqaden thoutouchmaq*, قوللشمق *qollachmaq*, برى برينى تعنيق ايلمك *birī birini t'anīq ëilèmek*.

Colletin, s. m., pourpoint sans manches, قولسز زبون *qolsyz ziboun*, t.

Colleur, s. m., يافته ياپشتريجى *ïāfta ïāpichturidji*, t.

Collier, s. m., de femme, كردانلق *guerdānlyq*, بوغمق *boghmaq*. — de pierreries, — مجوهر قلاده كردانلق *mudjevher qylādè; guerdānlyq*. — de perles, انجو ديزيسى *indjou dizici*. — d'or, التون زنجيرى *altoun zendjiri*. — Cercle de métal qu'on met au cou des esclaves ou des animaux, بيون حلقه سى *boïoun halqaci*, تصمه *tasma*, t.; طوق *thavq*, pl. اطواق *athvāq*. — Marque naturelle en forme de cercle, qu'on voit au cou de certains oiseaux, حلقه *halqa*, t.; طوق *thavq*. — Pigeon à collier, بيونى حلقه لو كوكرجين *boïouni halqalu guguerdjin*. — Partie du harnois autour du cou, بويندرق *boïoundourouq*.—Collier de colonne, astragale d'un chapiteau, ديرك قوشاغى *direk qouchāghy*.— Mettre ou passer au cou un collier, بويونه كردانلق طاقمق-كچورمك *boïounè guerdenliq thaqmaq, guetchurmek*.

Colline, s. f., دپه *tepè*, باير *bāïr*, اويق *ouïq*, t.; تل *tell*, pl. تلال *tilāl*, a.; پشته *puchtè*, p. — Haute colline, يوكسك دپه *ïuksek tepè*.

Colliquatif, ive, adj., محلل

الاختلاط *mouhallil ul-ākhlāth*, a.

Colliquation, s. f., انحلال الاختلاط *inhilāl ul-akhlāth*, a.

Collision, s. f., طوقش *dhoqouch*, طوقشمه *dhoqouchma*, t.; صدمة *sadmet*, مصادمة *muçādemet*, تصادم *teçādum*, a.

Colliligants, s. m. pl., بری بری ایله دعوا ایدنلر *biri biri ilè da'vā idenler*, t.

Collocation, s. f., action par laquelle on range les créanciers dans l'ordre où ils doivent être payés, الدجقلولرك اداسیچون تنظیم وترتیبی *âladjaqlulèruñ edāci itchoun tanzīm utertibi*, a.-t. — Collocation de l'argent, emploi qu'on en fait en le plaçant, اقچه برلشدرمك *aqtchè ierlechturmek*.

Colloque, s. m., سویلشمه *seuīlechmè*, t.; مکالمه *mukiālèmè*, a.; محاوره *muhāverè*, a.

Colloquer, v. a., الدجقلولری دفتر ا *aladjaqlulèri defter it*, داینلری صره لرنجه تحریر ا *dāïnleri syralerindjè tahrīr it*, a.-t.

Colluder, v. a., الداتمق ایچون سوزی برایتمك *aldātmaq itchoun seuzu bir itmek*, t.

Collusion, s. f., الداتمق ایچون سوز برلکی - اتفاقی *aldatmaq itchoun zeuz birligui, ittifāqy*, t.

Collusoire, adj. com., الداتیق ایچون سوز برلکیله اولمش *aldātmaq itchoun seuz birliguilè olmuch*.

Collusoirement, adv., الداتیقده سوز برلکی اولهرق *aldatmaqta seuz birligui olaraq*, t.; کزلو اتفاق ایله *guizlu ittifāq ilè*, a.-t.

Collyre, s. m., سورمه *surmè*, کوز علاجی *gueuz 'ylādji*, t. — Style, instrument qui sert à appliquer le collyre sur les paupières, میل *mīl*, a. — Se mettre du collyre sur les paupières, کوزه سورمه چکمك *surmè gueuzè tchekmek*.

Colocasie, s. f., plante potagère, قلقاس *goulqās*, باقلا مصری *baqyllaï mysrii*, a.

Colombacé, e, adj., کوکرجین نوعندن *guguerdjin neo'ynden*, t.-a.

Colombage, s. m., صوندرمه قازقلری *sundurmè qāzyqleri*, t.

Colombe, s. f., le pigeon même (ne se dit qu'en poésie et dans le style soutenu), کوکرجین *gueuguerdjin*, t.; حمامه *hamāmè*, a.; کبوتر *kebouter*, p. — constellation, حمامة نوح *hamāmeti nouh*, a.

Colombier, s. m., کوکرجینلك *guguerdjinlik*, t.

Côlon, s. m., le deuxième des gros intestins, کودن بغرساق *guden baghyrsāq*, t.; قولون *qoulon*, a.

Colon, s. m., habitant cultivateur d'une colonie, چفتجی *tchiftdji*, متوطن *mutevettin*, a. — Émigré, کوچ *gueutch*, t.; مهاجر *mouhādjir*, راحل *rāhil*, pl. a. راحلین *rāhilīn*, a.

Colonie, s. f., personnes envoyées d'un pays pour en cultiver un autre, کوچلر *gueutchler*, t.;

مهاجرين *mouhadjirîn*, a. — Lieux où l'on envoie des habitans, كوچلر يرى *gueutchler ïeri*, كوچلر اسكان اولنمش يرلر *gueutchler iskiân olounmich ïerler*, t.; امكنة الراحليـــن *emkinet errâhilîn*, a.

Colonel, s. m., مير الاى *mîr alaï*, t.

Colonnade, s. f., ديرك صره‌سى صره‌لنمش ديركلر *dîrek syraci, syralanmich direkler*, t.

Colonne, s. f., pilier rond, عمود ديرك ـ درك *dîrek*, t.; اعمدة *a'moud*, عمدة *oumdet*; pl. *â'midet* a.; ستون *sutoun*, p. — de marbre, مرمر ستون *mermer sutoun*. —Division d'une armée, قـــول *qol*. — d'un livre, ستون *sutoun*. — Ce dictionnaire est à deux colonnes, بو لغتـــك صحيفه‌لرى ايكيشر ستونليـــدر *bou loghatuñ sahîfèleri ikicher sutounlidur*.

Colophane, s. f., رچنه *retchina*.

Coloquinte, s. f., ابو جهـــل قارپوزى *abou djèhel qârpouzi*, t.; حنظل *hanzal*, a.

Colorant, e, adj., بويايان *boïâïân*, رنك ويريجى *renk virîdji*, t.

Coloré, e, adj., رنكلو *renklu*, t.; ملوّن *mulevven*, a.

Colorer, v. a., donner la couleur, رنك ويرمـــك *renk vîrmek*, تلوين ا *telvîn it*, a.-t. — Au fig., donner une belle apparence à ce qui est mauvais, بد نسنده‌لـــره حسن صورت ويرمـــك *bed nesnèlerè husni souret vîrmek*. — Un mensonge, كذبه صورت حقيقـــت ويرمك *kezbè, soûreti haqyqat vîrmek*. — Se Colorer, v. pr., رنكلنمك *renklenmek*, رنك بغلمق *renk baghlamaq*, t.

Colorié, e, adj., بويالو *boïâlu*, نقشلو *naqchlu*, t.; منقش *munaqqach*, a.

Colorier, v. a., رنك اورمق *renk ourmaq*, بويـامق *boïâmaq*, نقشلمق *naqichlamaq*. — un tableau, تصويرى نـقـش ا *tasvîri naqch it*, a.-t.

Coloris, s. m., نقشلمه *naqchlama*, t.; نقش الوان *naqch elvân*, a.

Coloriste, s. m., وضع ألوانـه ماهر بر نقاش *vaz'y elvânè mâhir bir naqqâch*, a.-t.

Colossal, e, adj., افراطلـــه بيوك *ifrâthilè buïuk*, t.; عظيم *'azîm ulheïkel*, a.

Colosse, s. m., statue d'une grandeur démesurée, ديو شكللو صورت *div chekillu souret*. — Personne extraordinairement grande et forte, بغايت جسامتلو و اوزون بويلـــو كمسنه *beghaïet djèçâmetlu vè ouzoun boïlu kimesnè*. — Au fig., ce qui est très-grand, دزمان *dizmân*.

Colostre, s. m., premier lait qui se trouve dans le sein des femmes après leur délivrance, اغوز *aghouz*, t.

Colportage, s. m., كزدرلـوب صاتلمـــه *guezdurilup satilma*, مطره‌باز لق *mathrabâzlyq*, t.

COLPORTER, v. a., faire le métier de colporteur, كزدروب صاتمق *guezdurup sātmaq*, t. — de fausses nouvelles, حوادث كاذبه‌يى خانه بخانه نشر ا *havādici kiāzibèï khānè bè khānè nechr it*, a.-t.

COLPORTEUR, s. m., زوقاقده كزر *zoqāqta guèzer sātidji*, صاتيجى مطره‌باز *mathrabāz*, t.

COLURE OU LES COLURES, s. m. pl., se dit en terme de géographie de deux grands cercles qui s'entre-coupent à angle droit aux pôles du monde, دوائر متقاطعه *devāïri muteqāth'ya*. — Colure des solstices, دائرهٔ توقف شمس *dāïrèï tevaqqoufi chems*. — Colure des équinoxes, دائرهٔ اعتدال ليل و نهار *dāïrèï y'tidāli leïlu nehār*, a.

COLUTEA OU BAGUENAUDIER; s. m., arbre, يونجه اغاجى *iundjè aghādji*, a.; سنا قلوتة *sena qoloutat*, a.

COLSA OU COLZA, s. m., بر نوع لحنه *bir nev'y lahana*, t.; سلجم *seldjem*, a.

COMBAT, s. m., دوكش *deuüuch, deuvuch*, اوغراش *oghrāch*, t.; جنك *djenk*, p.; محاربه *muhārèbè*, حرب *harb*, pl. حروب *houroub*. — Affaire entre deux armées, محاربه *muhārebè*, مقاتله *mouqātelè*. — singulier, ايكى كشى آراسنده اولان جنك *iki kichi arācindè olān djenk*. — Combat à coups de poings, يومرق دوكشى *ioumrouq deuüuchu*. — Appeler au combat, ميدانه اوقومق *meïdānè oqoumaq*. — Au fig., état d'agitation, تنازع *tenāzu'*, اضطراب *yzthyrāb*, a.; كشمكش *kechmekech*, p. — Contestation, dispute, مناقشه *munāqachè*, مجادله *mudjādelè*. — Opposition de certaines choses entre elles, طوقشمه *doqouchma*, t.; مضاربه *mouzārebè*. — Le combat des éléments, مضاربهٔ عناصر *mouzārebèï 'anācyr*.

COMBATTANT, s. m., جنكجى *djenkdji*, دوكشجى *deuïuchdji*, صواشجى *savāchdji*, t.; مبارز *mubāriz*, p. — Qui combat pour la foi, غازى *ghāzi*. — Une armée de vingt mille combattans, يكرمى بيك نفر جنكجيدن عبارت بر عسكر *ïermi bïñ nefer djenkdjiden ybāret bir 'asker*.

COMBATTRE, v. a., attaquer ou soutenir une attaque, جنك ا *djenk it*, p.-t.; دوكشمك *deuïchmek*, صواشمق *savāchmaq*, t. — Résister, مقاومت ا *mouqāvemet it*, t.; محاربه ا *muhārebè it*, a.-t. — les passions, امراض نفسانيه‌يه مقاومت ا *emrāzi nefsānïïèlè muqāvemet it*.

COMBIEN, adv. de quantité, قاچ *qātch*, نقدر *neqadar*, نه مقدار *nè myqtār*. — Combien de fois, قاچ كره *qātch kerrè*. — Combien êtes-vous? قاچ كشيسكز *qātch kichisïñyz*. — En combien de temps, نقدر وقت ايچنده *nèqadar vaqyt*

itchiñdè. — Combien? lorsqu'on demande le prix, بهاسی نقدردر *behāci nèqadar dur.* — A combien l'avez-vous acheté? قاچه الدکز *qatcha aldyñyz.* — Combien, à quel point? نه مرتبه‌ده *nè mertèbedè.* — — Combien? avec exclamation, نقدر *nè qadar.* — Combien il est beau! qu'il est beau! نه کوزلدر *nè guzeldur.*

Combinaison, s. f., arrangement, disposition d'après un plan, دوزن *duzen*, t.; تدبیر *tedbīr*, ترتیب *tertīb.* — Union intime, بری بری ایله اویدرمه *biri biri ilè oïdourma*, t.; انتظام *intizām*, a. — En terme de chimie, union par laquelle les parties de deux corps se joignent pour former un nouveau corps, برلشمه *birlechmè*, t.; ترکب *terekkub*, اتّحاد *ittihād*, a.

Combiné, e, adj., اویدرلمش *ouïdourilmich*, t.; مرکب *murekkeb*, a.

Combiner, v. a., disposer, arranger d'après un plan, دوزمک *duzmek*, بری بریله اویدرمق *biri biri ilè ouïdourmaq*, دوزن ویرمک *duzen vīrmek.* — Mêler, قرشترمق *qarichturmaq.* — Armées combinées, عساکر متفقه *'asākeri muttefiqa.*

Comble, s. m., ce qui dépasse une mesure, اولچک باشی - طولوسی *eultchek bachi, dholoucy.* — Mesure comble, طورقلمه *dhourouqlama*, t.; فضله *fazlè.* — Faîte d'une maison, او اوستی *ev ustu*, طام *dhām.* — Le plus haut degré, اوج *evdj*, - اقصی اقصا *aqsā.* — Le comble de nos desirs, اقصای مرادمز *aqsaï murādumuz.* — Pour comble de...., pour surcroît, ارتق *artyq.* — De fond en comble, entièrement, بالکلیّه *bil-kullïïè*, کلیّت اوزره *kullïiet uzrè*, a.-t.

Comblement, s. m. (mot peu en usage), طولدرمه *dholdourma*, باشلو ییغمه *bachlu ïighma*, t.

Comblé, e, adj., rempli, طولمش *dholmuch*, طورقلو *dhorouqlu.* — Ravi, enchanté, ممنون *memnoun*, محظوظ *mahzouz*, a.

Comble, adj., plein outre mesure, طوب طولو *thop dholu*, t.

Combler, v. a., remplir une mesure par dessus les bords, طورقلمق *dhourouqlamaq*, اولچکی باشلو طولدرمق *eultchègui bāchlu dholdurmaq.* - Remplir un vide, طولدرمق *dholdourmaq.* — de biens, de faveurs, عواطف و الطاف ایله لبریز ا *'avāthyfu elthāf ilè lebrīz it.* — la mesure, پیمانه‌یی طولدرمق *peïmānèï dholdurmaq*, p.-t.

Combrière, s. f., اغریب آغی *aghrīb âghy*, t.

Comburger, v. a., فوچیلری اصلاتمق *foutchoulāri islatmaq*, t.

Combustibilité, s. f., یانمقلق *ïanmaqlyq*, t.

Combustible, s. m. Matière —, ینه‌جق نسنه *ïanadjaq nesnè*, t.

Combustible, adj., ینار *ïanār*, یانیجی *ïānidji*, t.; قابل احتراق *qābili yhtirāq*, a.-t.

Combustion, s. f., action de brûler, يقمقلق *ïaqmaqlyq*, t.; سوزش *souzich*, p.; احتراق *yhtirāq*. — Au fig., grand désordre, grand tumulte dans le peuple, dans un état, فتنه *fitnè*, a.; فتنه‌لك *fitnèlik*, a.-t. — Être en combustion, شورش و اختلاله اولمق *chourich u ykhtilāldè olmaq*. — Mettre en combustion, فتنه قوپارمق *fitnè qoparmaq*, a.-t.

Comédie, s. f., représentation théâtrale, قومديا *qomediā*, تقليد اويونى *taqlïd oïouni*. — Pièce écrite, تقليد اويونده دائر مقاله *aqlïd oïouninè dāïr meqālè*, a.-t. — C'est une comédie, une feinte, une hypocrisie, بوبر اويوندر *bou bir oïoundur*.

Comédien, ne, تقليدجى *taqlïdji*, a.-t.

Comestible, adj. s., يندجك *ïenèdjek*, يندر *ïeneur*. — Comestibles, s. m. pl., vivres, ماكولات *mekioulāt*, pl. a.

Comète, s. f., قويرقلو يلدز *qouïrouqlu iïldyz*, t.; ذو ذوابه *zou zevābè*, a.

Comique, adj. com., qui appartient à la comédie, تقليد اويونده منسوب *taqlïd oïouninè mensoub*. — Plaisant, propre à faire rire, كولدرنجى *guldurïdji*, t.; مضحك *mouzhik*, a.

Comiquement, adv., كولدره‌جك منوال اوزره *guldurèdjek minvāl uzrè*, t.; هزل طريقيله *hezl thariqilè*, هزلاً *hezlen*, a.

Comité, s. m., مجلس *medjlis*, مجلس خاص *medjlici khāss*, a.; انجمن *endjumen*, p.

Commandant, s. m., chef de troupe, عسكر باشى - ضابطى *'asker bāchi, zābithi*. — Chef de bataillon, بيك باشى *biñ bāchi*. — d'une place, d'un château, دزدار *dizdār*, p.; محافظ *mouhāfiz*, a. — En parlant d'un commandant européen, قومندان *qomandān*, t.

Commande, s. f., commission, اصمارلمه *ismārlama*, t.; سپارش *sipārich*, p. — Ouvrage commandé ou de commande, اصمارلمه ايشى *ismārlama ichi*, اصمارلنمش شى *ismārlanmich chèï*, t.

Commandement, s. m., ordre, بيورق *bouïourouq*, امر *emr*, pl. a. احكام *evāmir*, حكم *hukm*, pl. اوامر *ahkiām*. — Injonction, تنبيه *tembïh*. — verbal, اغزدن تنبيه *aghyzden tembïh*. — par écrit, تحريراً امر *tahrïren emr*. — Autorité, pouvoir de commander, بيورمه *bouïourma*, t.; حكومت *hukioumet*. — Commandement, ordre écrit du grand-seigneur et revêtu de son monogramme, فرمان *fermān*, p. — Être sous le commandement, حكمى التنده اولمق *hukmi altindè olmaq*. — Il a le commandement des troupes, عسكر اوزرينه حكومتى واردر *'asker uzerinè hukioumetï vārdur*. — Militairement on se sert également au-

jourd'hui en Turquie pour commandement du mot nouveau قوماندا *qomānda* ou قوماندای *qomandāï*. Voy. à ce mot le *Dictionnaire Turc-Français*. — Bâton de commandement, حکومت دکنکی *hukioumet deïnègui*. — Les commandements de Dieu, احکام الهیّه *ahkiāmi ilahiïè*. — de l'Église, وصایای دین *vecāïāï dīn*, a.

Commandé, e, adj., ordonné, مأمور *me'mour*, a. — Reçu en commission, اصمارلمش *ismārlamich*, t.

Commander, v. a., بیورمق *bouïourmaq*, t.; امرا *emr it*. — On lui a commandé telle chose, اکا فلان شیٔ امر ایلدیلر *aña felān cheï emr eïlèdiler*. — Donner une commande à un ouvrier, اصمارلمق *ismārlamaq*, t.; سپارش ا *sipārich it*, p.-t. — Commander un habit, بر روبایی اصمارلمق *bir roubāï ismārlamaq*. — les troupes, عسکره حکم ا *'askerè hukm it*. — Le père commande à ses enfans, پدر کندو اولادینه حکم ایدر *peder guendu evladinè hukm ider*. — Commander, v. a., être élevé au-dessus, مشرف - حوالدٔ او *muchrif, havālè ol*. — Cette colline commande la ville, بو تپه شهرک اوزرینه حواله در *bou tepè chehruñ 'uzèrinè havalè dur*. — Avoir le commandement sur une armée, عسکر اوزرینه باش - سردار او *'asker uzerinè bāch, serdār ol*.

Commanderie, s. f., زعامت *z'yāmet*. — de Malthe, مالطه جزیره‌سنک زعامتی *māltha djèzirècinuñ z'yāmeti*, t. a.

Commandeur, s. m., زعامت صاحبی *z'yāmet sāhibi*, a.-t.

Commanditaire, s. m., مضاربه طریقیله اورتاق *mouzārèbè thariqilè ortāq*, t.

Commandite, s. f., مضاربه اشتراکی *mouzārèbè ichtirāki*, مضاربه طریقیله اورتاقلق *mouzārèbè thariqilè ortāqlyq*, a.-t.

Comme, adv. de comp., de même, کبی *guibi*, t.; مثللو *micillu*, a.-t.; مانند *mānend*, p. — Froid comme glace, بوز کبی صوغوق *bouz guibi soghouq*. — Comme vous, سزک کبی *sizuñ guibi*. — Comme si, صانکه کوپا که *sanki, gouïā ki*. — Comme, adv. de temps, قچانکه اول زمانکه *qatchānki, ol zemānki*. — Comme, dès qu'il entrait, کیردیکی کبی - زمان *guirdigui guibi, zemān*. — Comme je venais, بن کلور ایکن *ben guelur iken*. — Comme, conj.; puisque, vu que, چونکه *tchunki*. — Comme il faut, کرکی کبی *gueregui guibi*. — Comme par le passé, کمکان *kemā kiān*. — Comme, de quelle manière, نوجهیله *nèvedjhilè*, نه صورتده *nè souretdè*. — Comme, combien, نقدر *nèqadar*, نه *nè*. — Comme il est beau, نه کوزل در *nè guzel dur*. — Comme, autant que, قدر *qadar*. — Il n'est pas riche comme lui, انک قدر زنکین دکلدر *anuñ qadar zenguin dëïldur*.

Commémoration, s. f., ne se dit proprement que du jour des morts, ذكر دعاى اموات *zikri dou'āï emvāt.* — En terme familier, mémoire, mention, ذكر *zikr,* a.; ياد *ïād,* p.

Commémoratif, ive, adj., ذكر ايدن *zikr iden,* a.-t.

Commençant, te, s., مبتدى *mubtedi,* a.

Commencement, s. m., ابتدا *ibtidā,* a.; باش *bāch,* باشلانغج *bāchlanghydj,* t. بدايت *bedāïet,* a. — de l'année, ييل باشى *ïil bāchi.* — Dans le commencement, وقت بدايتنده *vaqti bedāïètindè.*

Commencer, v. a., باشلامق - باشلمق *bāchlamaq,* - شروع - اغازا - مباشرت *churou', mubācheret, aghāz it.* — Commencer une chose, بر ايشه باشلمق *bir ichè bāchlamaq,* t.

Commendataire, s. m., زعامت صاحبى *z'yāmet sāhibi,* a.-t.

Commende, s. f. Voy. Commanderie.

Commensal, pl. Commensaux, adj. m., همسفره *hemsofra,* p.; طعام اياقداشى *th'ām aïāqdāchi,* a.-t.

Commensurabilité, s. f., طعام اياقداشلغى *th'ām aïāqdāchlighy,* a.-t.

Commensurable, adj. com., كرك عدد كرك مقياس ايله متناسب اولان *guerek 'aded, guerek miqyās ilè mutenācyb olān.* — Quantités commensurables, مقادير كامله اوزره حسابى ممكن اولان كميّات *meqādiri kiāmilè uzrè hyçābi mumkin olān kemïiāt,* a.-t.

Comment, adv. inter., de quelle manière, نه وجهيله *nè vedjhîlè,* نه كونه *nè guiounè,* نه شكل *nè chekil,* نيجه *nîdjè.* — Comment vous portez-vous? نيجه سكز *nidjè siñyz,* مزاجكز نيجه در *mizādjiñyz nîdjè dur.* — Comment cela s'appelle-t-il? بوكا نه ديرلر *bounā nè dirler.* — Exclamation d'étonnement, نصل *nacyl.* — Comment avez-vous fait cela? بونى نصل ياپديكز *bounou nacyl ïāptiñyz.* — Pour faire répéter un discours qu'on n'a pas compris, نصل اكلامدم *nācyl, añlamadum.* — Le comment, la manière dont une chose est arrivée, صورتى *soureti,* كيفيّت حال *keïfïieti hāl.* — J'ignore le comment, صورتنى بيلمم *sourètini bilmem.*

Commentaire, s. m., sur un livre, شرح *cherh,* تفسير *tefsîr,* a. — Interprétation maligne, معنا *m'anā,* a. — Faire des commentaires, معنا ويرمك - بولمق *m'anā virmek, boulmaq.*

Commentateur, s. m., تفسيرجى *tefsîrdji,* a.-t.; مفسّر *mufessir,* شارح *chārih,* a.

Commenter, v. a., un livre, شرح - تفسيرا *cherh, tefsîr it.* — sur les actions, les tourner en mauvaise part, معنا ويرمك - بولمق *m'anā virmek, boulmaq,* a.-t.

COMMÉRAGE, s. m., دیدی قودی *dèdi qodou.* Voy. BAVARDAGE.

COMMERÇABLE, adj. com., کچر *guetcher,* t.; رایج *rāïdj,* a.

COMMERÇANT, E, s., تاجر *tādjir,* pl. a. تجّار *tuddjār,* بازرکان *bāzirguiān,* p.

COMMERCE, s. m., négoce, آلش ویرش *ālich virich,* بازرکانلق *bāzyrguiānlyq,* t.; تجارت *tidjāret,* a. — Le corps des commerçans, تجّار طایفه‌سی *tuddjār thāïfèci.* — Fréquentation, communication, قونشلق *qonouchlyq,* اختلاط *ykhtilāth,* a. — Commerce de lettres, مکتوبلشمه *mektoublechmè,* مراسله *murāsselè,* a. — Union des sexes, جماع *djimā'.* Voy. INTRIGUE.

COMMERCER, v. n., بازرکانلق - آلش ویرش ا *bāzirguiānlyq, ālich virich it,* تجارت ا *tidjāret it,* a.-t.

COMMERCIAL, E, adj., تجارته دائر *tidjārètè dāïr,* a.-t.

COMMERCIALEMENT, adv., وجهه تجارت اوزره *vedjhi tidjāret uzrè,* a.-t.

COMMÈRE, s. f., qui tient ou a tenu sur les fonds un enfant, صاغدج قادن *sāghdidj qādyn.* — Femme curieuse et bavarde, یاکشاق قری *ïāñchāq qary,* ou simplement یاکشاق *ïāñchāq,* t.

COMMETTANT, s. m., وکیل ایدن *vekïl iden,* a.-t.; موکل *muvekkil,* a.

COMMETTRE, v. a., pratiquer, ارتکاب ا *irtikiāb it.* — Un délit, ارتکاب جرم ا *irtikiābi djurm it.* — Un adultère, ارتکاب زنا ا *irtikiābi zinā it.* — Une faute, بر کناه ایشلمک *bir gunāh ichlèmek.* — quelqu'un, le préposer à, نصب - تعیین ا *nasb, ta'ïin it,* تفویض ا *tefvïz it.* — Brouiller deux personnes, ایکی کشی یی بوزشترمق *iki kichïi bozuchturmaq.* — Se commettre avec quelqu'un, بر کمسنه ایله بوزشمق *bir kimesnè ilè bozouchmaq.*

COMMINATOIRE, adj., منذر *munzir,* انذاری متضمّن *inzāri mutezammin,* a.

COMMIS, s. m., employé de bureau, یازیجی *ïāzïdji,* t.; کاتب *kiātib.* Le mot خلیفه *khalifè,* prononcé ordinairement *qalfa,* désigne également un commis d'administration et un garçon de boutique. — Le premier garçon d'une boutique, comme le premier commis d'une administration, se nomment *bāch qalfa.* On nomme aussi un chef de bureau ou premier commis کیسه‌دار *kicèdār, kecèdār,* t.-p.

COMMIS, E, adj., préposé à, مأمور *me'mour,* a.

COMMISÉRATION, s. f., اسیرکمکلك *ecïrguèmeklik,* t.; شفقت *chefqat,* مرحمت *merhamet,* a.

COMMISSAIRE, s. m., délégué, قومسار *qomsār,* t.; وکیل *vekïl,* a. — de quartier, صو باشی *sou bāchi.* — nommé par le gouvernement pour terminer une affaire spéciale, مباشر

mubāchir, a. — des guerres, ذخیره و علوفه مباشری *zakhyrè vè 'eulufè mubāchiri*.

Commission, s. f., l'opposé d'omission, fait, action, ایش *ich*, t.; عمل *a'mel*. — Péché de commission, معصیت بالعمل *ma'cïet bil'amel*. — Charge donnée à quelqu'un de faire quelque chose, اصمارلمه *ismārlama*, t.; سپارش *sipārich*, مأموریة *me'mouriet*, امر *emr*, a. — Mandement, حکم *hukm*. — Charge de commissaire, قومسارلق *qomsārlyq*, t. — Réunion de personnes, بر ایشه مامور اولانلرك جمعیتی *bir ichè mèmour olānleruñ djemïeti*. — Droit prélevé, حق السعی *haqq-ussaï*, a. — Droit d'une commission, بر حمّالك اجرتی *bir hammāluñ eudjrèti*.

Commissionnaire, s. m., chargé de l'achat ou du débit de marchandises, وکیل *vekïl*, a.; یازیجی *īāzidji*, t.; عامل *a'mil*, a. — Porte-faix, حمال *hammāl*.

Commissure, s. f., jonction, چاتش *tchātich*, قاوشمجق یر *qāvouchadjaq ïer*, t.; موصل *mevcyl*. — des lèvres, دوداقلرك قاوشدیغی یر *doudāqlaruñ qāvouchdoughy ïer*.

Commodat, s. m., فائضسز اودنج *fāïzsyz eudundj*, a.-t.

Commode, adj. com., حضورلو *houzourlu*, قولای *qolāï*, راحتلو *rāhatlu*. — Maison commode, حضورلو بر خانه *houzourlu bir khāṅè*. — En parlant d'un homme d'une société douce et aisée, یومشق خویلو *īoumouchaq khouïlu*. — Trop indulgent, یواش *īavāch*, t.

Commode, s. f., چکمجه *tchekmedjè*.

Commodément, adv., حضور - راحت ایله *houzour, rāhat ilè*.

Commodité, s. f., situation commode, حضور راحتلق *houzour, rāhatlyq*. — Occasion, temps propre à...., مناسبة *munāsebet, munācïbet*. — Facilité, قولایلق *qolāïlyq*, وسیلهٔ سهولت *vecilèt souhoulet*.

Commodités, s. f. pl., facilités, اسباب سهولت *esbābi souhoulet*. — Les lieux d'aisance, کنف *kènef*.

Commotion, s. f., ébranlement violent, صارصلمه *sārcylma*, صارصلش *sārcylich*. — Agitation des esprits, دپرنش *teprènich*, t.; اضطراب *izthyrāb*, a.

Commuer, v. a., تبدیل جزا ایت *tebdïl djèzā it*, تادیبك صورتنی دکشترمك *teedïbuñ sourètini dëïchturmek*, a.-t.

Commun, e, adj., à quoi tous peuvent participer, عمومی *'oumoumi*, a.; عامّه یه یاییلور *'āmmëïè īāïlur*, a.-t. — Dont l'usage appartient à plusieurs, مشترك *muchtèrek*. — Chemin —, طریق مشترك *tharyqy muchtèrek*. — D'un usage général, خلقك چوغنده مستعمل اولان *khalquñ tchoghinda must'amel olān*. — Universel, عمومی *'oumoumii*. —

Ordinaire, بیاغی *baïāghy*. — Des termes, du langage, خوبرات *khoïrāt*. — Qui se trouve en abondance, بول *bol*, t.; کثرت اوزره *kesret uzrè*. — Médiocre, qui n'est pas de première qualité, اوسط *evsath*. — Très-commun, de peu de valeur, قیمتی از *qymèti az*. — Le commun des hommes, عوام ناس *'avāmi nās*. — Le sens commun, حسّ مشترک *hassi muchtèrek*. — En commun, en société, بالاشتراك *bil-ichtirāk*, a.

Communal, e, adj., بر کویلک اهالیسنه مشترک *bir keuïuñ èhālicinè muchtèrek*. — Biens communaux, قصبه نک املاك عامّه سی *qaçabanuñ emlāki 'āmmèci*.

Communauté, s. f., société de personnes vivant sous la même règle, جماعت *djèmā'at*. — Le corps des habitans d'une ville ou d'un village, یرلو خلقی *ïerlu khalqy*. — Société de biens entre plusieurs personnes, مشارکت اموال *muchārèkèti emvāl*. — En communauté, voy. En commun. — Biens communs, اموال مشترکه *emvāli-muchtèrikè*.

Communaux, s. m. pl., pâturages, عامّه اوتلاقلری *'āmmè otlāqlèri*, بکلك اوتلاقلری *bèïlik otlāqlèri*, t.

Commune, s. f., corps d'habitans d'un village, des bourgeois d'une ville. — La commune de tel endroit, فلان یرك اهالیسی *fèlān ïerun ehālici*. — Communes, les peuples de la campagne, کوی خلقی *keuï khalqy*, t.

Communément, adv., ordinairement, اوله کلدرك *ola guèlèrek*, t.; عادتا *'ādètèn*. — Généralement, عموماً *'oumoumen*, a.

Communicable, adj. com., qui peut se communiquer (biens, pouvoir), بشقه یه کچه بیلور *bachqaïè guètchè bîlur*, t.; آخره تجاوز وسرایتی ممکن *'ākhèrè tèdjāvuz u sirāïèti mumkin*. — Que l'on peut dire, سویلنور *seuïlènur*. — En parlant d'une maladie, اولاشغن *oulāchghan*. — En parlant de deux rivières, بری بریله قاوشه بیلور *biri biri ilè qavoucha bîlur*.

Communicatif, ive, adj., qui se communique aisément, بشقه یه کچر *bachqaïè guetcher*, t.; ساری *sāri*. — Qui aime à communiquer ce qu'il sait, بیلدیکنی کتم ایتمز *bîldiguini ketm itmez*, t.

Communication, s. f., action d'associer un autre à, حصه دارلق *hyssèdārlyq*, مشارکة *muchārèket*, a. — Connaissance donnée à quelqu'un de quelque chose, اخبار *ykhbār*, اعلام *y'lām*. — Commerce, familiarité, قونشمه *qonouchma*, علاقه *'alāqa*, مخالطة *moukhālathat*. — par lettres, مکتوبلشمه *mektoublechmè*, a.-t.; مراسله *murācèlè*. — Passage, vôie qui communique d'un lieu à un autre, یول *ïol*, کچه چك یر *guètchèdjek ïer*. — Porte de communication, اورته قپو *orta qapou*, t.

Communier, v. a., قربان تناولی

ایتدرمك *qourbān tènāvuli itturmek.* — Communier, v. n., قربان تناولی ا *qourbān tènāvuli it*, a.-t.

Communion, s. f., action de communier, قربان تناولی *qourbān tènāvuli.* — Union de plusieurs dans une même foi, ملّت *millet*, امّت *oummet.* — des fidèles, امّت مؤمنین *oummèti mouminîn*, a.

Communiquant, e, adj., contigu, بتشق *bitichyq.* — Qui passe, pénètre, كچر *guetcher*, t.; نافذ *nāfiz*, a.

Communiquer, v. a., rendre une chose commune à...., ویرمك *vîrmek*, كچورمك *guetchurmek*, اونمق *onamaq.* — Faire participer, حصّه‌دار - حصّه‌بخش ا *hyssèdār, hyssèbakhch it*, اشتراك ا *ichtirāk it.* — Faire parvenir à...., ایصال ا *içāl it.* — Communiquer une maladie, اولاشترمق *oulāchturmaq.* — Donner connaissance, بیلدرمك *bîldurmek*, t.; اخبار ا *ikhbār it.* — Avoir commerce, relation, كورشمك *gueuruchmek*, قونشمق *qonouchmaq.* — par messages, اولاق ایله مخابره ا *oulāq ilè moukhaberè it.* — Communiquer, v. n., avoir communication, en parlant de deux appartemens, ایكی اوطه كچید ایله بری برینه متواصلدر *iki odha ketchîdilè biri birinè mutevācîldur.* — Se Communiquer, v. réfl., الفت - انسیت - موانست ا *ulfet, unsïiet, muvānècet it*, a.-t.

Commutation, s. f., de peine, تحویل - تبدیل جزا *tahvîl, tebdili djeza*, تادیب صورتنك دكشترلمسی *teedib souretinuñ deïchturilmèci*, a.-t. — En commutation de la peine de mort, قتله بدل *qatlè bèdel.*

Compacité, s. f., اریلك *irilik*, صقلق *seuqlyq*, t.; كثافه *keçāfet*, a.

Compacte, adj. com., اری *iri*, صق *seuq*, كثیف *kecîf*, a.

Compagne, s. f., ایاقداش *aïāqdāch*, t.; قرینه *qarînet.* — Épouse, زوجه *zevdjè*, حلیله *halîlè.* — Femelle d'oiseau, دیشی *dîchi.* — A l'égard des choses, اورتاق *ortāq*, t.; رفیق *refîq*, a.

Compagnie, s. f., société, réunion, مجلس *medjlis*, جمعیّت *djemïiet.* — d'hommes, مجلس رجال *medjlici ridjāl.* — de femmes, مجلس نسوان *medjlici nisvān.* — Corps, جماعت *djemā'at*, طایفه *thāïfè.* — Assemblée de personnes qui conversent ensemble, صحبت *sohbet*, مصاحبت *mouçāhebet.* — Tenir compagnie à quelqu'un, مصاحبت ا *muçāhebet it.* — Une bande, الای *alāï.* — Société de marchands ou de gens d'affaires, اورتاقلق *ortaqlyq*, t.; شركت *chirket*, a. — Nombre de gens de guerre sous un capitaine, بلوك *beuluk.* — Compagnie d'infanterie, پیاده بلوكی *piādè beulugui.* — de cavalerie, سواری بلوكی *souvāri beulugui.* — De Compagnie, adv., بیله *bilè*, برابر *berāber.* — Aller de

compagnie, بیله کیتمک *bilè guitmek*.

Compagnon, s. m., camarade, associé, یولداش *ïoldāch*, قفغدار *qafadār*, t.; رفیق *refiq* — d'armes, سفر یولداشی *sefer ïoldāchi*. — Égal, اقران *aqrān*. — ouvrier, قلفه *qalfa*. — Compagnon serrurier, چلنکر قلفه‌سی *tchelinguir qalfaci*, t.

Compagnonage, s. m., قلفه‌لق وقتی *qalfalyq vaqty*, t.

Comparable, adj. com., qui peut se comparer, قیاسه کلور *qyācè guelur*, قیاس اولنه بیلور *qyās olouna bilur*, بکزدلور *beñzedilur*, t.; ممکن القیاس *mumkin ul-qyās*. — Semblable, بکزر *beñzer*, t.; مشابه *muchābih*, معادل *mouadil*, a.

Comparaison, s. f., action de comparer, بکزتمه *beñzetmè*, قیاس *qyās*, تشبیه *techbih*. — Assimilation, allégorie, تمثیل *temsīl*, pl. a., تمثیلات *temsīlāt*. — Faire comparaison de deux choses, ایکی شیٔ بری بری ایله قیاس ا *iki chèï biri biri ilè qyās it*. — Par comparaison, eu égard à, par rapport à, نسبت ایله *nisbet ilè*, نسبةً *nisbeten*, نظراً *nazaren*, قیاس ایله *qyās ilè*. — Sans comparaison, بلاتشبیه *bilā techbih*. — Comparaison, confrontation, مقابله *mouqābelè*, تطبیق *tathbyq*, a. — des écritures, یازولری قارشولتمه *ïāzouleri qārchoulatma*, مقابلة الخطوط *mouqābelet ul-khouthouth*.

Comparaître, v. n., devant un juge, en justice, حاکم حضورینه چیقمق *hākim houzourinè tchiqmaq*, حضور محکمه‌یه کلمک *houzouri mehkèmèïè guelmek*. — Faire comparaître les parties, احضار خصما ا *ihzāri khoucèmā it*, a.-t.

Comparatif, ive, adj., تشبیهی *techbihi*, قیاسیّ *qyācii*, a.

Comparatif, s. m., t. de gram., اسم تفضیل *ismi tafzīl*, a.

Comparativement à, adv., نسبةً مقابله‌سنده *mouqābelècindè*, *nisbeten*, a.

Comparer, v. a., examiner le rapport qu'il y a entre les personnes et les choses, قیاس ا ـ ایلمک *qyās it*, *eïlèmek*. — Égaler, بکزتمک *beñzetmek*, برابر قومق *berāber qomaq*, معادل طوتمق *mou'ādil thoutmaq*. — Marquer les rapports de ressemblance, تمثیل ـ تشبیه ا *temsīl*, *techbih it*. — Confronter, مقابله ـ تطبیق ا *mouqābelè*, *tathbyq it*, روبارو ا *roubārou it*, روبار ا *roubār it*. — les écritures, یازولری یوزلشترمک *ïāzouleri ïuzlechturmek*, t.

Comparoir, v. n. Voy. Comparaître.

Compartiment, s. m., figures symétriques, رسم *resm*, pl. رسوم *rusoum*, زمینلی زمانلی رسم *zemínly zemānly resm*. — Petites cases de tiroirs, حجره *hcudjrè*, a.-t.

Comparution, s. f., احضار *yhzār*, a.; حاضر بولنمه *hāzir boulounma*

— en personne, بالنّفس حاضر *binnefs hāzir boulounma*, a.-t.

Compas, s. m., instrument servant à décrire des cercles, پركار *perkiār*, vulg. پركل *perguiel*. — Décrire un cercle avec le — پركار ايله دائره چيزمك *perkiār ilè dāirè tchīzmek*. — En t. de marine, compas, boussole, پوصله *pouçola*, t. — Compas de proportion, مقياس *miqyās*, a.

Compassement, s. m. — Ne se dit qu'au fig., dans le sens de régularité froide et affectée, سوزك ديزلمسى *seuzuñ dizilmèci*, t.

Compasser, v. a., mesurer avec le compas, پركار ايله اولچمك *perkiār ilè eultchmek*, پركارلمق *perkiārlamaq*. — Bien proportionner, اندازه ايله دوزمك ـ اويدرمق *endāzè ilè duzmek, ouïdurmaq*, چرپى ايله دوزمك *tchirpi ilè duzmek*. — Ses actions, كمال عقل ودقت ايله حركت ا *kemali 'aql udiqqat ilè hareket it*, a.-t.

Compassé, e, adj., personne —, افعال واقوالنى دقت اوزره ترتيب ايدن كمسنه *ef'ālu aqvālini diqqat uzrè tertīb iden kimesnè*, a.-t.

Compassion, s. f., اجيمه *adjíma*, t.; شفقة *cheſqat*, مرحمت *merhamet*. — Avoir compassion de quelqu'un, اجيمق *adjímaq*, t.; مرحمت ا *merhamet it*, a.-t.

Compatibilité, s. f., اويغونلق *ouïghounlouq*, t.; موافقت *muvāfaqat*. — d'humeur, امتزاج طبيعت *imtizādji thabī'at*. — d'esprit et d'idées, موافقت عقل ورأى *muvāfaqati 'aqlu rëï*, a.

Compatible, adj. com., اويار *oïar*, t.; ممكن لامتزاج *mumkin ul-imtizādj*, a.

Compatir, v. n., avoir compassion, اجيمق *adjímaq*, اسيركمك *ecirguemek*, t.; مرحمت ا *merhamet it*. — Être compatible avec, اويمق *ouïmaq*, برى برينه اويمق *biri birinè ouïmaq*, t.; امتزاج ا *imtizādj it*. — Fermer les yeux sur les fautes de quelqu'un, كوز يومق *gueuz ïoummaq*, اغماض عين ا *yghmāzi 'aïn it*, a.-t.

Compatissant, e, adj., اسيركيجى *ecírguëïdji*, t.; مرحمتلو *merhametlu*, شفقتلو *cheſqatlu*, a.-t.

Compatriote, s. com., همشهرى *hemchehri*, t.; هموطن *hemvathan*, a.

Compendium, s. m., اجمال *idjmāl*, مجموعه *medjmou'a*, a.

Compensation, s. f., dédommagement, عوض *'yvaz*, مقابله *mouqābelè*. — En compensation de, مقابله سنده *mouqābelècindè*. — Action de compenser les avantages et les désavantages, موازنة *muvāzenet*, a. — Dédommagement, تضمين *tāzmīn*, a.

Compenser, v. a., عوض ا *'yvaz it*, عوض وبرمك *'yvaz vírmek*, عواضلمق *ivāzlamaq*, بدل ا *bedel it*. — Dédommager, تضمين ا *tazmīn it*. — Le dommage, ضررى

چیقرمق *zarari tchiqarmaq*, a.-t.

Compérage, s.m.fam., صاغدجلق *sāghdidjlyq*, t. — Accord, camaraderie, ارقداشلق *arqadāchlyq*, t.

Compère, s. m., qui tient un enfant sur les fonts, صاغدج *sāghdidj*. — Camarade, soutien, ارقەداش *arqadāch*. — Gaillard, éveillé, fin, حیلەکار *hilèkiār*, a.-p.

Compétence, s. f., droit de connaître et de juger, حکم ورائ *hukmu reï virmèiè salāhiïèti*. — Ceci n'est pas de ma compétence, بو مادەنك حکمی بنم امورینه متعلق شیلردن دکلدر *bou māddenuñ hukmi benum oumourinè mute'allyq cheïlerden deïldur*. — Capacité, قابلیّة *qābilïiet*, وقوف *vouqouf*, a. — Concurrence, هم مطلب *hem mathlab*, a.

Compétent, e, adj., qui a le droit de juger, حکم وقضایه قابلیت و استحقاقی اولان *hukmu qazāiè qābilïietu istyhqāqy olān*. — Suffisant, یتر *ïeter*, t.; کافی *kiāfi*, وافی *vāfi*, a. — Age, سنّ کافی *sinni kiāfi*. — Capable de, قابل *qābil*, مقتدر *mouqtedir*, اهل *ehli vuqouf*. — Juge —, قاضی بالاستحقاق *qāzii bil-istihqāq*. — Qui appartient, qui est dû, راجع *rādj'y*. — Partie compétente, راجع اولان حصّه *rādji olān hyssè*, a.-t.

Compéter, v. n., appartenir à, متعلق او *mute'allyq ol*. — Être de la compétence, راجع ـ عائد *rādj'y*, *'āïd*, a.-t. — Ce qui peut compéter ou revenir par droit d'héritage, میراثدن عائد اولان حق *mirāsten 'āïd olān haqq*.

Compétiteur, s. m., هم مطلب *hem mathlab*, a.; اونکولشجی *eunègulechdji*, t.; رقیب *raqyb*. — C'est son compétiteur, مطلبده رقیبیدر *mathlabdè raqybïdur*.

Compilateur, s. m., اندن بوندن آلوب جمع ایدن *andan boundan âlup djem' iden*, دیرجی *dirídji*, t.; ملقّط *mulaqqyth*, a.

Compilation, s. f., مجموعه *medjmou'a*, a.; دیرنتی *dïrinty*, t.

Compiler, v. a., اندن بوندن آلوب جمع ا *andan boundan alup djem' it*, تلقّط ا *telaqquth it*, a.-t., دیرمك *dirmek*, t.

Complaignant, e, s., شکایتجی *chikiāïetdji*, a.-t.; شاکی *chāki*, متشکی *mutechekki*, دعوا ایدن *d'avā iden*, a.-t.

Complainte, s. f., plainte en justice, شکایت *chikiāïet*, دعوا *d'avā*. — Chanson plaintive, فریاد و فغان قصیده‌سی *feriād u fyghān qacidèci*. — Complaintes. Voy. Lamentations.

Complaire, v. n., خاطر آلمق ـ کوزتمك *khāthyr âlmaq*, *gueuzetmek*, رضا کوسترمك *rizā gueustermek*, کوکلی خوش ا *gueuñuli khoch it*. — Pour vous complaire, تطییب خاطرکز ایچون *tathïibi khathyrñyz itchoun*. — Se Complaire en

v. réfl., se plaire en soi-même, حظّ ا *hāzz it*, a.-t.

Complaisamment, adv., كوكل ايله *gueuñul ilè*, t.; ملاطفتله *mulāthafetilè*, حسن رضا ايله *husni rizā ilè*, a.-t.

Complaisance, s. f., douceur d'esprit, خاطر شناسلق *khāthyr chināslyq* رضاجويى *rizādjouii*, a.-t.; ملاطفت *mulāthafet*. — Ayez la complaisance de, كرم ايله *kerem eïlè*. — Auriez-vous la complaisance de, عنايت ايدرميسكز *'ynāïet idermisiñyz*. — Par complaisance pour vous, خاطركز ايچون *khāthyriñyz itchoun*. — Effet et marque de complaisance, خاطر كوزتمكلك *khāthyr gueuzetmeklik*, راضيلق *rāzilyq*, a.-t.

Complaisant, e, adj., qui a de la complaisance, خاطر شناس *khāthyr chināṣ*, كوكل خوش ايديجى *gueuñul khoch ididji*, خاطر ياپان *khāthyr īāpān*. — Assidu auprès d'un autre, qui s'attache à lui plaire, امر قولى *emr qouly*, مداهنه‌جى *mudāhenèdji*, a.-t.

Complément, s. m., تتمّه *tetimmè*, تماملق *tamamlyq*. — Complément d'une somme, تكملهٔ مبلغ *tekmilèï meblagh*. — Achèvement, fin, تمامة *temāmet*, a.; بتورمكلك *biturmeklik*, t.

Complet, ète, adj., بتون *butun*, t.; تمام *temām*, كامل *kiāmil*, مكمّل *mukemmel*. — Trois jours complets, اوچ كون تمام *utch gun tamām*.

Complétement, s. m., action de rendre complet, تماملمه *temamlama*, t.; تكميل *tekmīl*, استكمال *istikmāl*. Voy. Achèvement. — Complet, adv., تمامجه *tamāmdjè*, بوسبتون *busbutun*, t.; تكميلاً *tekmīlen*, تماماً *temāmen*, بالتمام *bittemām*, بالكلّيه *bil-kulliïè*, a.

Compléter, v. a., تماملق *temāmlamaq*, تكميل ـ اتمام ا *tekmīl, itmām it*, a.-t.

Complexe, adj. com., مركّب *murekkeb*, a.; قاريشق *qārichyq*. — Argument complexe, مسلهٔ مركبه *mecelèï murekkèbè*.

Complexion, s. f., constitution du corps, تركيب بدن ـ جسد *terkībi beden, djeced*, بنيهٔ بدن *buniïèï beden*, a.; وجودك قورلشى ـ ياپوسى *vudjouduñ qouroulichy, īāpouçou*. — Humeur, inclination, خوى *khouï*, p.; مزاج *mizādj*, طبيعت *thab'yat*, a.

Complexionné, e, adj., (bien), معتدل المزاج *mu'tedil ul-mizādj*. — Mal complexionné, ضعيف التركيب *z'aïf utterkib*, a.; تركيبى ضعيف ـ فاسد *terkibi z'aïf, fāçid*, a.-t.

Complication, s. f., قارشقلق *qārichyqlyq*, t.; اختلاط *ikhtilāth*, مخلوطيّت *makhlouthïiet*, a.

Complice, adj. com., هم تهمت *hem teuhmet*, p.-a.; قباحت

اورتاغی *qabāhat ortāghy*, t.; شریك *cherík*, a.

Complicité, s. f., قباحت اورتاقلغی *qabāhat ortāqlyghy*, a.-t.; جرمداشلق *djurmdāchlyq*, مشاركت جرم- تهمت *muchāreketi djurm, teuhmet*, a.

Complies, s. f. pl., prières après vêpres, اخشام - پاتسی نمازی *akhchām, ïātsy namāzi*, t.

Compliment, s. m., paroles de civilité et de respect, salutations, دعا *dou'ā*, تحیّه *tahïïè*. — Après les complimens et salutations, تحیّه و ثنا مراسمنی ادا ایتدکده *tahïïè vu cenā merācimini edā ittiqta*. — Félicitations, تهنیة *tehniet, tehnïè*, pl. a. تهنیات *tehnïāt*, تبریك *tebrík*, a.; تبریك دعاسی *tebrík dou'āci*. — Mauvais complimens, ناخوش دعا *nākhoch dou'ā*. — Cérémonie, تكلیف *teklíf*, au plur. تكلفات *tekellufāt*. — Trèves de complimens, تكلیفسز اولهلم *teklífsyz olalum*.

Complimenter, v. a., تبریك ا *tebrík it*, a.-t. — quelqu'un sur son emploi, تبریك منصب ا *tebríki mançoub it*.

Complimenteur, adj., تملّق تكلفلو ایدیجی *temelluq idïdji, tekelluflu*, a.-t.

Compliqué, e, adj., composé, mêlé avec d'autres, قارشق *qārichyq*, t.; مركّب *murekkeb*, مخلوط *makhlouth*, a. — Les maladies compliquées, امراض مركّبه *emrāzi murekkebè*. — Embrouillé, قارش قارمه مورش *qārich mourich, qārma qārichyq*, t.

Compliquer, v. a., mêler, قارشترمق *qārichturmaq*. Voyez Embrouiller.

Complot, s. m., كیزلو اتفاق *guizlu ittifāq*, ou simplement اتفاق *ittifāq*, a.; یرامزلقده برلشمه *ïarāmazlyqta birlechmè*, t.; خیانت *khyānet*, a.; یرامز قصد *ïarāmaz qasd*.

Comploter, v. n., كیزلوجه عقد ایتفاق ا *guizludjè 'aqdi ittifāq it*, اتفاق ا *ittifāq it*, قصد ا *qast it*, a.-t., یرامزلقده عهدلشمك *ïarāmāzlyqta 'ahdlechmek*.

Componction, s. f., پشمانلق ندامت *pichmānlyq*, t.; *nedāmet*, a.

Comporter, v. a., permettre, souffrir, supporter, چكمك *tchekmek*, t.; كوترمك *gueuturmek*, متحمّل او *mutehammil ol*. — Votre revenu ne comporte pas tant de dépenses, ایرادكز قلتی بو قدر مصرفه متحمّل دكلدر *irādiñyzuñ qyllèti bou qadar masrafè mutehammil dèïl dur*. — Se Comporter, v. réfl., حركت ا *hareket it*. Voyez Se Conduire.

Composé, s. m., تركیب *terkíb*, a.; تركیبلنمش شیء *terkiblenmich cheï*, t.-a. — Un composé de différentes parties, اجزای مختلفه دن

عبارت بر تركيب *edjzāï moukhtelifèden 'ybāret bir terkîb.*

Composé, e, adj., مركّب *murekkeb*, a.; دوزلمش *duzulmich.* — Mot —, لفظ مركّب *lafzi murekkeb.*

Composer, v. a., faire un tout de plusieurs parties, دوزمك *duzmek*, دوزلتمك *duzeltmek*, ياپمق *ïāpmaq*, t.; تركيبلمك *terkîblemek*, تركيب ا *terkîb it*, a.-t. — un ouvrage d'esprit, ياپمق *ïāpmaq*, t.; تصنيف - تاليف - انشا ا *tasnîf, tèlîf, inchā ît.* — Inventer, ايجاد ا *idjād it.* — des vers, شعر ياپمق *ch'ir ïāpmaq.* — un air en musique, مقام ياپمق *maqām ïāpmaq.* — son visage ou se composer, چهره‌يى ديوشورمك *tchehrèï diviehurmek*, t.; شكل و سيمايى جمع و تأليف ايلمك *cheklu simāïi djem' u tèlîf èïlemek.* Voyez Capituler. — Composer, en t. d'imprimerie, assembler les caractères pour en former des mots, حرفلرى ديزمك *harfleri dîzmek*, a.-t.

Compositeur, s. m., de musique, الحان مصنّفى *elhān mouçannifi*, مقام قوييجى *maqām qoïidji.* — Amiable —, arbitre, مصلح *mouslyh.* — d'imprimerie, حرفلرى ديزيجى *harfleri dîzîdji*, a.-t.; مرتّب *murettib*, a.

Composition, s. f., action de composer, ياپمه *ïāpma*, دوزمكلك *duzmeklik*, دوزن *duzen*, t.; تركيب *terkîb.* — La composition du corps humain, تركيب بدن انسان *terkîbi bedeni insān.* — d'un ouvrage d'esprit, تصنيف *tasnîf*, تأليف *tèlif*, انشا *inchā.* — Métal composé, اجزاى مختلفه‌دن مركّب بر معدن *edjzāï mukhtelifèden murekkeb bir m'aden.* — Accommodement, اوزلاشمه *ouzlachma*, t.; صلح *soulh*, a. — Arrangement des caractères d'imprimerie, حرفلرك ديزلمه‌سى *harflaruñ dîzilmèci.* — Capitulation, ويره *vîrè.* — Par composition, صلح طريقيله *soulh tharyqîlè.*

Compote, s. f., رچل *retchel.* — de poire, آرمود رچلى *ârmoud retcheli*, t. — En Compote, adv., ازدرلمش *ezdurilmich.*

Compréhensible, s. f., اكلاشلور *añlāchileur*, t.; ممكن الادراك اولان *mumkin ul-idrāk olān*, a.-t.

Compréhension, s. f., اكلايش *añlaïch*, t.; ادراك *idrāk*, قوّت مدركه *qouvveti mudrikè*, ou simpl. مدركه *mudrikè.* — Il a la compréhension facile, قوّت مدركه‌ده سرعت و سهولت صاحبيدر *qouvveti mudrikèdè sur'atu souhoulet sāhibidur.*

Comprendre, v. a., contenir, renfermer en soi, آلمق *âlmaq*, ايچنه آلمق - طوتمق *itchinè âlmaq, thoutmaq*, t.; اشتمال - استيعاب ا *ichtimāl, isty'āb it*, مشتمل او *muchtemil ol*, احاطه ا *ihātha it.* — Y compris, مشتملاً

muchtemilen. — Faire entrer dans un tout, ایچنه قویمق *itchinè qoïmaq*, t.; درج ـ ادخال ا *derdj, itkhāl it.* — Faire mention, ذکر ا *zikr it.* — Concevoir, اکلامق *añlamaq*, بیلمک *bīlmek*, t.; فهم ـ درک ـ ادراک ا *fehm, derk, idrāk it*, a.-t. — Je ne puis comprendre, اکلایامم *añlaïāmam.*

Compresse, s. f., بز یصدیغی *bez ïastighy*, t.

Compressibilité, s. f., صیقشمغه کلمکلک *syqychmagha guelmeklyk*, انحصار ـ تضایق قابلیتی *inhyçār, tezāïuq qābilīiètī*, a.-t.

Compressible, adj. com., صیقشه بیلور *syqycha bīlur*, t.; قابل تضایق *qābili tezāïuq*, a.

Compression, s. f., action de comprimer, صقلمه *syqylma*, صیقشمه *syqychma*, بصمه *basma*, تضییق *tazïiq*, a.

Comprimé, e, adj., صقلمش *syqylmich*, باصلمش *bāçylmich*, t.; تسکین بولمش *teskīn boulmich*, a.-t.

Comprimer, v. a., presser ou serrer, صقمق *syqmaq*, قصمق *qysmaq*, باصمق *bāsmaq*, صقشدرمق *syqichturmaq*, t.; تضییق ا *tazïiq it*, a.-t. — une faction, la contenir; — des factieux, au fig., les contenir, فتنه‌یی باصدرمق ـ تسکین ا *fitnèï bāsturmaq, teskīn it*, a.-t.

Compromettre, v. a., exposer quelqu'un à des chagrins, à une peine, بلایه صوقمق ـ اوغراتمق *belāïè soqmaq, oghrātmaq.* — Mettre en danger, مخاطره‌یه قومق *moukhātarāïa qomaq.* — Compromettre sa vie, جانی اویغمق ـ اتمق *djāni oïnamaq, âtmaq.* — Passer un compromis, معاهده ا *mou'āhedè it.* — Compromettre, v. n., convenir d'arbitres, دعواسنی میانجی حکم وراینه حواله ا *da'vacini miāndji hukmu rèïnè havālè it.* — Se Compromettre, v. réfl., کندویی مخاطره‌یه قومق *guenduïi moukhatharaïè qomaq.* — sa réputation, عرض و ناموسنه خلل کتورمک *yrz u nāmoucinè khalel gueturmek.*

Compromis, s. m., مقاوله سندی ـ کاغدی *mouqāvelè senedi, kiāghydi*, a.-t.

Compromissaire, Compromissionnaire, s. m., میانجی *miāndji*, یارغوجی *ïārghoudji*, t.

Comptabitité, s. f., حسابه ویرمکلک *hiçāb vīrmeklik*, t.; کلفت حساب *kelfeti hyçāb*, a.

Comptable, adj. com., حساب ویرمکه مجبور *hyçāb virmèïè medjbour*, دفتر طوتان *defter thoutan*, a.-t.

Comptant, adj. et s. m., argent en espèce, نقد *naqd*, pl. a. نقود *nouqoud*, نقد اقچه *naqd aqtchè*, حاضر اقچه *hāzyr aqtchè*, a.-t. — Comptant, adv., en espèces, نقد اولدرق *naqd olaraq*, a.-t.; نقداً *naqden*, a.

Compte, s. m., حساب *hyçāb*, a.; صایی *sāïi*, t. — Faire ses comptes, régler ses comptes avec

quelqu'un, حساب ا *hyçāb it.* — Régler un —, قطع حساب ا *qath'y hyçāb it,* حسابلشمق *hyçāblachmaq.* — Papier sur lequel est écrit un compte, دفتر *defter.* — Compte de recette et de dépense, واردات و مصروفات دفترى *vāridāt u masroufāt defteri.* — Au fig., récit, rapport, نقل *naql,* تقرير *taqrîr.* — Rendre compte, نقل ـ تقريرا *naql, taqrîr it.* — Mettre sur le compte de quelqu'un, lui attribuer, اسناد ا *isnād it.* — Prendre sur son compte, اوزرينه آلمق *uzèrînè álmaq,* t.; درعهده ا *der 'ouhdè it,* p.-a.-t. — A votre compte, suivant votre opinion, سزه كوره *sizè gueuzè.* — Au compte de, فلانك ذمتنده *felānuñ zimmetindè.* — Compte, profit, avantage, كار *kiār.* — Il y trouve son compte, اينه كار ايدر *ïnè kiār ider.* — Faire tenir compte de, estimer, صايمق *sāïmaq,* t.; اعتبارا *'ytibār it,* a.-t. — Faire compte, avoir le projet d'aller, كيتمك نيتنده اولمق *guitmek nïietindè olmaq.* — Au bout du compte, adv., حاصل كلام *hāçyli kelām.* — A compte, s. m., پيشين آقچه *pichîn âqtchè.* — A compte sur, محسوب اولدرق *mahsoub olaraq,* محسوبا *mahsouben.* — A bon compte, اوجز *oudjouz,* t.

Compter, v. a., calculer, صايمق *sāïmaq,* t.; حساب ا *hyçāb it.* — de l'argent, آقچه صايمق *aqtchè saïmaq.* — sur ses doigts, پارمق ايله صايمق *pārmaq ilè saïmaq,* پارمق حسابى ا *pārmaq hyçābi it.* — Compter avec quelqu'un, حسابلشمق *hyçāblachmaq.* — Faire le dénombrement, تعداد ا *te'adād it.* — Payer, s'acquitter, ادای دين ا *edāï dèïn it.* — Rendre compte, حساب ويرمك *hyçāb vîrmek.* — Se proposer de —, نيّت ا *nïiet it,* او نيّتده *nïiettè ol.* — Il compte partir, كيتمك نيتنده در *guitmek nïietindè dur.* — Présumer, صانمق *sānmaq,* عدّ ا *'add it.* — Estimer, réputer, صايمق *sāïmaq,* t.; اعتبارا *'ytibār it.* — Compter pour rien, بر شيئه صايمامق *bir cheïè sāïmāmaq.* — Compter, v. n., faire fond sur, كونمك *guwenmek,* طيانمق *dhaïānmaq,* اعتماد ا *'itimād it.* — Espérer, اومق *oummaq.* — Croire, اينانمق *inānmaq.* — J'ai compté sur votre parole, سوزكزه ايناندم *seuzuñuzè ināndum.* — Compter ses pas, marcher lentement, يواش يواش يوريمك *ïavāch ïavāch ïurumek.*

Compteur, s. m., celui qui compte, صايجى *sāïdji.* — Pièce d'horlogerie, ساعتك برچرخى *sā'atuñ bir tcherkhy,* t.

Comptoir, s. m., table sur laquelle le marchand compte son argent et sur laquelle il étale la marchandise, پيشتخته *pichtakhta.* — Chambre où travaillent les commis, يازيجيلر اوطه سى *ïāzidjîler odhaci.*

— Maison de commerce ou factorerie en pays étranger, بازركان اوى *bāzirguiān evi*, t.; تجارتخانه *tidjāretkhānè*, a.-p.

Compulser, v. a., دفترلرى آراشدرمق *defterleri ārachturmaq*, t.; كشف دفاتر *kechfi defātir*, a.-t.

Compulsoire, s. m., قيودات كوسترلمسنى امر - بيورلدى *qouïoudat gueusterilmecini emr, bouïourouldou*, a.-t.

Comput, s. m., تقويم حسابى *taqvîm hyçābi*, a.-t.

Comte, esse, s., قونته *qontè*, غروف *ghrouf*, t.

Comté, s. m., قونتدلك *qontèlik*, غروفلق *ghrouflyq*, t.

Concassé, adj., اوفانمش *oufānmich*, دوكلمش *deüülmich*, اورى دوكلمش *iri deüülmich*, t.

Concasser, v. a., اوفاتمق *oufātmaq*, pour اواتمق *ouwātmaq*, ايرى دوكمك *iri deümek*, t.

Concave, adj., قووق *qovouq*, t.; مقعّر *mouq'aar*, a.

Concavité, s. f., le creux d'un corps, قووقلق *qovouqlyq*, قعارة *qa'āret*, جوف *djevf*, a. — Endroit, قووق ير *qovouq ïer*, t.

Concéder, v. a., ويرمك *vîrmek*, آليويرمك *ālyvirmek*, باغشلامق *baghychlāmaq*, t.; احسان - مساعده ا *muçā'edè it*, انعام ا *yhsān, in'ām it*, a.-t.

Concentration, s. f., action de concentrer ou l'effet de la concentration, بر يره بركمه *bir ïerè birikmè*, t.; جمع *djem'*, اجتماع *idjtimā'*, a.

Concentré, e, adj., مركزه بركمش *merkezè birikmich*, t.; مركوز *merkiouz*, مجتمع *mudjtemi'*. — Caché, مكتوم *mektoum*. — Absorbé, mélancolique, متفكر *mutefekkir*, a. — مراقلو *merāqlu*, t.

Concentrer, v. a., réunir au centre, بر يره جمع ا *bir ïerè djem' it*, مركزه بركدرمك *merkezè biriktirmek*. — Cacher, ne pas laisser voir, كتم ا *ketm it*, a.-t. — Rendre plus actif (un sel), بر ماحك عهلنى ارتورمق *bir melhuñ 'amelini arturmaq*. — sa colère, غضبنى كتم ا *ghazabini ketm it*. — Se Concentrer, v. réfl., se réunir, بركمك *birikmek*, t.; جمع اولنمق *djem' olounmaq*, a.-t.

Concentrique, adj., مركزى بر *merkèzi bir*, t.; هم مركز *hem merkez*, p.-a.

Concept, s. m., فكر *fikr*, خاطره *khāthyrè*, تصوّر *teçavvur*, a.

Conception, s. f., كبه اولمقلق *guebè olmaqlyq*, حاملدلك *hāmilèlik*. — Faculté de concevoir, de comprendre, اكلايش *anlāïch*, t.; ادراك *idrāk*, a.

Concernant, prépos., طولايى *dholāïi*, t.; دائر *daïr*, متعلق *mutè'allyq*, a. — Concernant une affaire, بر مصلحته دائر *bir maslahatè dāïr*.

Concerner, v. a., متعلّق - دائر *mute'allyq, dāïr ol*, راجع او *rādji' ol*

ol, a.-t. — Ceci vous concerne, بو سزه راجعدر *bou sizè rādji' dur*.

Concert, s. m., harmonie de voix et d'instrumens, سس و ساز اویغونلغی *ses u sāz ouïghounlyghy*, t. — d'instrumens, توافق آلات موسیقی *tevāfuqy âlāti mouçiqy*. — Réunion musicale, سازنده جمعیتی و خوانندہ *sāzendè vu khānendè djèmi'eti*. — Union, برلك *birlik*, t.; اتفاق *ittifāq*. — D'opinion, اتفاق ارا *ittifāqi arā*. — De Concert, adv., سوز برلکیله *seuz birliguilè*, بالاتفاق *bil-ittifāq*, a.

Concertant, e, s., برابر ساز چالان *berāber sāz tchālān*, t.

Concerté, e, adj., résolu, مصمم *mouçammem*, a.; اتفاق ارا ایله قراراداه اولمش *ittifāqi arā ilè qarārdādè olmuch*, a.-t. — Étudié, affecté, دوزلمش *duzulmich*, دوزکون *duzgun*, تکلفلی *tekellufli*, a.-t.

Concerter ou Se Concerter, v. a., conférer ensemble, سویلشمك *seuïlechmek*, سوزی برا *seuzi bir it*. — Traiter d'une affaire, مذاکره ا *muzākerè it*. — une entreprise avec, بالاتفاق ترتیب ا *bil-ittifāq tertīb it*, a.-t.

Concession, s. f., don, octroi, انعام *in'ām*, کرم *kerem*, عطیه *'atiïè*. — que fait une partie contractante à l'autre, مساعده *muça'edè*. — Cession, abandon, فراغت *feràghat*. — Terrain concédé par le souverain, بغشلنمش یر *baghichlanmich ïer*. — Figure de rhétorique par laquelle on accorde ce qu'on ne peut disputer, تسلیم *teslīm*. — Je cède, je me rends, تسلیم وارد *teslimum vārdur*.

Concessionnaire, s. m. — d'un privilége, اجازتی آلان *idjāzeti âlān*. — d'un terrain colonial, انعام اولنمش یری آلان *in'ām olounmich ïeri âlan*, a.-t.

Concetti, s. m., نکتة *nuktet*, vulg. *nuktè*, a.

Concevable, adj. com., اکلاشلور *anlāchileur*, t.; فهمی ممکن *fehmi mumkin*, a.-t.; میکن الادراك *mumkin ul-idrāk*, a.

Concevoir, v. a., devenir grosse d'enfant, کبه قالمق *guebè qālmaq*, t.; حامله او *hāmilè ol*, کبه او *guebè ol*; se dit également en parlant des animaux. — Entendre, اکلامق *anlāmaq*, بیلمك *bīlmek*, t.; فهم ـ ادراك ا *fehm, idrāk it*. — Exprimer, بیان ـ افاده ـ ادا ا *beïān, ifādè, edā it*. — Cette phrase est conçue en termes obscurs, بو ترکیب کلمات مبهمه ایله افاده اولنمشدر *bou terkīb, kelimāti mubhemè ilè ifādè olounmichtur*. — Éprouver, حسّ ا کوکلـده حاصل ا *hyss it, gueuïuldè hacyl it*. — Nous en avons conçu une grande joie, بوندن سرور موفورمز حاصل اولمشدر *boundan sourouri mevfourumuz hācyl olmuchtur*.

Concierge, s. m., قپوجی *qapoudji*, قوناق بکچیسی *qonāq bek-*

tchíci. — d'une prison, زندان بكچيسى *zindān bektchici*, t.

Conciergerie, s. f., demeure ou appartement d'un concierge, زندان بكچيسى اوطه‌سى - قوناغى *zindān bektchíci odhaci, qonāghy.* — Prison du palais de justice, محكمه زندانى *mehkemè zindāni*, a.-t.

Conciliable, adj., اوزلاشدرور *ouzlāchturur*, اويدريلور *ouïdouroulour*, t.; قابل الاصلاح *qābil ul-islāh*, a.

Concile, s. m., پسقپوسلر جمعيتى *pisqoposlar djèmi'eti*, t.-a.

Conciliabule, s. m., concile illégalement assemblé, شرعى اولميان رهبان مجلسى *cher'y olmaïān rouhbān medjlíci.* — Personnes assemblées pour un complot, برامان جمعيتى *ïarāmāz djemi'eti*, t.-a.

Conciliant, e, adj., اوزلاشتريجى *ouzlāchturidji*, t.; مصلح *mouslyh*, دلنواز *dilnuvāz*, p.

Conciliateur, trice, substantif, بارشتريجى *bārichturidji*, t.; مصلح *mouslyh*, pl. a. مصلحون *mouslihoun.*

Conciliation, s. f., اوزلاشترمه *ouzlāchturma*, اصلاح *islāh*, اصلاح بين الذات *islāhi beïn ezzāt*, a.

Concilier, v. a., accorder des personnes, اوزلاشترمق *ouzlāchturmaq*, بارشترمق *bārichturmaq*, t.; اصلاح ا *islāh it*, a.-t. — les choses, توفيق ا اويدرمق *ouïdourmaq*, t.; *tevfíq it.* — Se concilier, v. réfl., sympathiser, اوزلاشمق *ouzlāchmaq*, بارشمق *bārichmaq*, t.; امتزاج ا *imtizādj it.* — Attirer, جلب ا *djelb it.* — Se Concilier, v. pro., s'accorder, اويدرلمق *ouïdouroulmaq*, توافق ا *tevāfuq it.* — Se concilier l'amitié, les bonnes grâces de quelqu'un, برکمسنه‌نک خاطرين الده المق *bir kimesnènuñ khāthyrin elè álmaq.* — les esprits, جلب قلوب ا *djelbi qouloub it.*

Concis, adj., قصه *qyssa*, مختصر *moukhtaçar*, a. — Écrire en style concis, مجملاً يازمق *mudjmelen iāzmaq.* — Discours —, كلام موجز *kelāmi moudjez.*

Concision, s. f., اختصار *ykhtiçār*, a.

Concitoyen, ne, s. همشهرى *hemchehri*, t.

Conclave, s. m., يكى بر پاپا انتخابى ايچون قاردينالرك جمعيتى *ïeni bir pāpā intikhābi itchoun qārdināllaruñ djèmi'eti*, t.

Conclu, e, adj., بغلنمش *baghlanmich*, t.; منعقد *mun'aqyd*, a.

Concluant, e, adj., اثبات ايدن *isbāt iden*, نتيجه‌لو *netídjèlu*, a.-t.; مثبت *musbit*, a. — Preuve concluante, دليل منتج لاثبات *delīli muntidj ul-isbāt.*

Conclure, v. a., terminer, بغلمق *baghlamaq*, كسمك *kesmek*, t.; عقد ا *'aqd it*, a.-t. — Venir à conclusion, résoudre, قرار ويرمك *qarār vírmek*, نتيجه چيقارمق *netidjè tchiqārmaq.* — Conclure un discours, ختم كلام ايلمك *khatmi*

kelam eïlèmek. — Un traité, عقد *aqdi mou'āhedè it.* — Inférer de, حكم چيقارمق *hukm tchiqārmaq,* استدلال ا *istidlāl it.* — Il en conclut de là que, بوندن شو حكمى استنباط ايلديكه *boundan chou hukmi istimbath eïlèdiki.* — Que faut-il en conclure? نتيجه سى ندر *netīdjèci nèdur.* — Terminer, بتورمك *bïturmek,* قطع ا *qath it,* برطرف ا *ber taraf it.* — Prouver bien, اثبات ا *isbāt it.* — Proposer les fins de la demande (en parlant d'un avocat), كلامه قرار - نتيجه ويرمك *kelāmè qarār, nètidjè vïrmek.* — Donner son avis, راى ويرمك *reï vïrmek,* حكم ا *hukm it,* a.-t.

Conclusif, ve, adj., قرار - نتيجه ويرر *qarār, nètīdjè vïrur,* a.-t.

Conclusion, s. f., fin d'une affaire, بغليش *baghlaïch,* بتورم *bitu-rum,* بتم *bitum,* t.; اتمام *itmām.* — d'un discours, ختم *khatm,* خاتمه *khātimè.* — Résolution, قرار *qarār.* — Conséquence d'un raisonnement, نتيجه *netīdjè,* pl. a. نتايج *nètāïdj;* حكم *hukm,* pl. احكام *ahkiām.* — Conclusions, demandes des parties en justice, استدعا *istid'ā,* مستدعا *mustèd'ā,* a.

Concombre, s. m., خيار *khyār.* — sauvage, يبان خيارى *ïabān khyāri.* — Concombre confite au vinaigre, خيار ترشيسى *khyār turchuçu,* t.

Concomitance, s. f., برابرلك *berāberlik,* t.; مصاحبت *muçāhabet,* مرافقت *murāfaqat,* a.

Concomitant, e, adj., معيتنلك بولنان *ma'ïetindè boulounān,* a.-t.; مقارن *mouqārin,* a.

Concordance, s. f., اويغونلق *ouïghounlyq,* t.; مطابقت *muthābaqat,* موافقت *muvāfaqat,* a. — de l'adjectif et du substantif, صفت و موصوفك موافقتى *syfat u mevsoufuñ muvāfaqati.*

Concordat, s. m., مواد دينيّه يه دائر معاهده *mevāddi dinïïètè dāïr mu'āhèdè,* a.-t.; ريم پاپا ايله معاهده *rïm pāpā ilè mou'āhèdè.*

Concorde, s. f., كوكل برلكى *gueuñul birligui,* برلك *birlik,* اتفاق *ittifāq,* اتحاد *ittihād,* a.; اتفاقلق *ittifāqlyq,* a.-t.; يكدلى *ïekdili,* p.

Concorder, v. n., برلشمك *birlechmek,* يكدل او *ïekdil ol,* p.-t.; مطابق - موافق او *muthābyq, muvāfyq ol,* a.-t.

Concourir, v. n., coopérer, برابر برابرجه ايشلمك *berāber ichlèmek;* چالشمق *berāberdjè tchālichmaq.* — Tendre au même but, disputer de mérite pour une chose, اوستلك دعواسنى ا *ustlik d'avācini it.* — pour, être en concurrence pour, اونكولك ا *eunègulik it,* اونكولشمك *eunègulechmek,* رقيب هم مطلب او *raqyb ol, hem mathleb ol.* — En t. de géométrie, se rencontrer, التقا - اجتماع ا *iltiqā, idjtimā' it.*

Concours, s. m., action d'agir conjointement, برابرجه عمل ايلمه *berāberdjè 'amel eïlèmè*. — Rencontre, پارەملشمه *ïārdumlachma*, t.; مقارنت اعانت *mouqārènèti 'yānet*. — Affluence de monde, قلبالـق *qalabālyq*, t.; خلقك ازدحام اوشمكى *khalquñ uchmègui*, ناس *izdíhāmi nās*. — Réunion, اجتماع *idjtimā'*. — pour un prix, مكافات دعواسى *mukiāfāt d'āvāci*, a.-t.

Concret, ète, adj., coagulé, قويولنمش منجمد *qouïoulanmich*, *mundjemid*, a. — (terme), اسم عين *ism 'aïn*.

Concrétion, s. f., طوپلنمه *thoplanma*, t.; تجمّع *tedjemmu'*, a.

Concubinage, s. m., بله ياتمقلق *bilè ïātmaqlyq*, t.; اشلنمكلك *echlenmeklik*, مجامعه *mudjāme'a*, a. — Vivre en concubinage, اوطه‌لق طوتمق *odhalyq thoutmaq*, t.

Concubinaire, s. m., نكاحسز عورتله ياتان اركك *nikiāhsiz 'avretilè ïātān erkek*, t.

Concubine, s. f., اوطه‌لق *odhalyq*, اويناشمه *oïnāchma*, اويناش *oïnāch*, t.

Concupiscence, s. f., شهوت *chehwet*, a. — Désir de la —, نفس آرزوسى *nefs 'árzoucy*, pl. شهوات نفسانيه *chehwāti nefsāniïè*.

Concupiscent, e, adj., آرزولايجى *árzoulāïdji*, t.; نفس آرزوسنه مبتلا *nefs árzoucinè mubtèla*, a.-t.

Concupiscible, adj., نفسانى *nefsāni*, a.

Concurremment, adv., conjointement, بيله برابرجه *bilè berāberdjè*, t. — Par concurrence, هم مطلب اولەرق *hem mathleb olaraq*, رقابتله *raqābet ilè*, a.-t.

Concurrence, s. f., prétention de plusieurs à la même chose, هم مطلبلق *hem mathlablyq*, a.-t.; اونكولك *eunègulik*, t.; رقابة *raqābet*, a. — Entrer en concurrence avec, هم مطلب رقابت قيدينه او *hem mathleb ol*, *raqābet qaïdinè duchmek*, دوشمك انكولشمك *eunègulechmek*. — Jusqu'à concurrence de, مقدارينه قدر *myqdārinè qadar*. — de dix mille piastres, اون بيك غروشه قدر *on bīn ghourouchè qadar*.

Concurrent, e, s., compétiteur, بيله ديله‌يجى *bílè dilëïdji*, t.; همطلب *hemthaleb*, a.; همخواه *hemkhāh*, p. — Rival, رقيب *raqíb*, a.; اونكولشجى *eunèguluchdji*, t.

Concussion, s. f., ظلم *zoulm*, pl. مظالم *mezālim*, جور *djevr*, a.; ظلمكارلق *zoulmkiārlyq*, a.-p.-t.

Concussionnaire, s. m., ظلمكار *zoulmkiār*, a.-p.; ظالم *zālim*, a.

Condamnable, adj. com., qui mérite condamnation, حكم اولنه‌جق *hukm olounadjaq*. — Blâmable, ذمّ اولنه‌جق ذميم *zemm olounadjaq*, *zèmím*, a. — Que l'on doit rejeter, شايان مردوديّت *chāïāni merdoudïiet*, p.-a.

CONDAMNATION, s. f., jugement, حكم *hukm*. — à une peine, عقوبت *'ouqoubet hukmi*. — d'une chose inadmissible, مردوديت حكمى *merdoudiiet hukmi*. Voy. BLAME. — Passer condamnation, بركمسنه حقى اولمديغنى اقرار ا *bir kimesnè haqqy olmadighyni iqrār it*.

CONDAMNER, v. a., par jugement, حكم ا *hukm it*, قضا ا *qazā it*, بر كمسنه نك عليهنه حكم ا *bir kimesnènuñ 'alèihinè hukm it*. — à la mort, بر كمسنه نك قتلنى حكم ا *bir kimesnènuñ qatlini hukm it*. — Blâmer, ذمّ ا *zemm it*. — Désapprouver, تقبيح ا *taqbih it*, a.-t. — Rejeter, ردّ ا *redd it*. — Condamner une porte, une fenêtre, en interdire l'usage, بطّاللمق *batthāllamaq*, ابطال ا *ibthāl it*. — Se Condamner, v. réfl., استقباح نفس ا *istiqbāhi nefs it*, a.-t.

CONDAMNÉ, E, adj., jugé, حكم اولنمش *hukm olounmich*, a.-t. — Blâmé, مذموم *mezmoum*. — Rejeté, مردود *merdoud*, a.

CONDENSATION, s. f., صيقلق *syqylyq*, قويولنمه *qouïoulanma*, t.; تكثيف *teksif*, a. — de l'air, تكثف هوا *tèkessufi havā*.

CONDENSÉ, E, adj., صيقشمش *siqychmich*, t.; متكاثف *mutèkiācif*, a.

CONDENSER, v. a., قويولتمق *qouïoulatmaq*, t.; تكثيف ا *teksif it*, a.-t. — Se Condenser, قويولنمق *qouïoulanmaq*, t.; تكثف ا *tekessuf it*.

CONDESCENDANCE, s. f., رضا كوسترمه *rizā gueustermè*, t.; تنزل *tènezzul*, مساهلة *muçāhelet*, مساعدة *muçā'adet*, a.

CONDESCENDANT, E, adj., رضا ويريجى *rizā vīrīdji*, تنزل ايدن *tenezzul iden*.

CONDESCENDRE à, v. n., رضا ويرمك ـ كوسترمك *rizā vīrmek*, *gueustermek*, تنزل ا *tènezzul it*, مساهله ـ مساعله ا *muçāhèlè*, *muçā'èdè it*. — à la faiblesse et à la détresse de quelqu'un, بر كمسنه نك ضعف و مضايقه سنه مساعده ا *bir kimesnènuñ z'af u mouzāïaqàcinè muçā'adè it*.

CONDISCIPLE, s. m., خواجه داش *khodjadāch*, همشاكرد *hemchāguird*, p.

CONDITION, s. f., l'état ou la qualité d'une chose, حال *hāl*, pl. a. احوال *ahvāl*; كيفيّت *kèïfiïet*, شان *chān*. — Telle est la condition de l'homme, احوال انسان اويله در *ahvāli insān euïlè dur*. — Qualité requise, شرط *charth*, pl. a. شروط *chourouth*. — État de l'homme quant à la naissance, اصل *asl*, حيثيّت *haïcïiet*, a.; نژاد *nèjād*, p. — Homme de condition, اصلزاده *açylzādè*. — de basse condition, اصلى الچاق *asly altchāq*. — profession, حال *hāl*, حرفت *hyrfet*. — Chacun doit

vivre dans sa condition, — حالنده حرفتنه کوره کچنملو در *hālinè, hyrfètinè gueurè guetchinmèludur.* — État de domesticité, خدمتکارلق *khyzmetkiārlyq.* — Il est en condition, خدمتکار در *khyzmetkiār dur.* — Chercher une condition, بر خدمت ارامق *bir khyzmet arāmaq.* — Clause, شرط *charth*, قول *qavl*, مقاوله *mouqāvelè.* — Imposer des conditions, شرط قومق *charth qomaq.* — A condition que, بو شرطیله که *bou charthilè ki.*

CONDITIONNÉ, E, adj. (acte bien), شرط موجبنجه اولان سند *charth moudjebindjè olān sened.* — Sans défectuosité, قصورسز *qouçoursyz.* — Mal conditionné, ناقص *nāqys*, a.

CONDITIONNEL, LE, adj., qui renferme une condition, شرطلو *charthlu*, شرطی متضمن *charthy mutèzammin.* — Temps du verbe, فعلك صورت شرطیه‌سی *fy'luñ sourèti charthiïèci*, a.-t.

CONDITIONNELLEMENT, adverbe, شرط ایله مشروطاً *charth ilè, mechrouten*, a.

CONDITIONNER, v. a., دوزمك *duzmek*, نظاملمق *nizāmlamaq*, ترتیب - تنظیم ا *tertīb, tanzīm it*, a.-t.

CONDOLÉANCE, s. f., complimens de condoléance, تعزیة *ta'ziet, ta'zïè*, a. — Lettre de —, تعزیتنامه *ta'zïet nāmè.* — Faire le compliment de —, ادای مراسم تعزیه ا *edāï merācimi ta'zïè it.*

CONDOR, subs. m., oiseau, رخ *roukhkh*, a.

CONDUCTEUR, TRICE, s., guide, یول کوسترنجی *ïol gusteridji*, قولاغز *qoulāghouz*, t.; رهنما *rehnumā*, p.; دلیل *delīl*, a. — des voyageurs et des chevaux en route, سوریجی *surudja*, t.

CONDUIRE, v. a., guider, کوتورمك *guturmek*, قولاغوزلق ا *qoulāghouzlyq it.* — Indiquer, diriger, دلالت ا *delālet it.* — Montrer le chemin, یول کوسترمك *ïol gueustermek.* — Accompagner, برابر کیتمك *berāber guitmek*, t.; رفاقت ا *refāqat it.* — les animaux, سورمك *surmek*, سوق ا *sevq it.* — l'eau, صو کتورمك *sou guèturmek.* — Surveiller, inspecter, کوزتمك *gueuzetmek*, ناظرلق ا *nāzirlyq it.* — Diriger, commander, administrer, اداره ا *idārè it.* — Disposer, ordonner, تدبیر ا *tedbïr it.* — Conduire, commander une armée, اردویی اداره ا *ordoüï idārè it.* — Conduire bien sa barque, ایشنی بیلمك *ichini bïlmek.* — Se Conduire, v. réfl., کچنمك *guetchinmek*, حرکت ا *hareket it.* Voy. SE COMPORTER.

CONDUIT, s. m., canal, égoût, یول *ïol*, کونك *kunk*, t.; - مجری *medjrā*, pl. a. مجاری *medjāri.*

CONDUITE, s. f., action de guider, یول کوسترنجیلك *ïol gueusteridjilik*, قولاغزلق *qoulāghouzlyq*, یوله کوترمه *ïola gueuturmè.* —

Action de mener quelqu'un à...., de l'accompagner, رفاقة *refāqat.* — d'un ambassadeur, مهماندارلق *myhmāndārlyq khydmèti.* — d'affaire, direction, inspection, ناظرلق *nāzyrlyq,* نظارت *nazāret.* — Commandement, حكومتلك *hukioumetlik,* a.-t.; اداره *idārè,* a.— La conduite d'un troupeau, بر سورينك كتورلمه‌سى - سوقى *bir suruniuñ guturulmèci, sevqy.* — des affaires publiques, ادارهٔ امور مملكت *idārèi omouri memleket.* — Manière d'agir, حركت *hareket,* سلوك *sulouk,* طورو حركت *thavr u hareket,* طور *thavr,* pl. a. اطوار *athvār;* روش *revich,* p. — Bonne conduite, حسن سلوك *husni sulouk.* — Mauvaise —, سوء حركت *souï hareket.* — déplacée, حركت نابجا *hareketi nābedjā.* — Homme de bonne conduite, ممدوح الاطوار بر آدم *memdouh ul-athvār bir ādem.* — C'est un homme qui n'a pas de conduite, حسن سلوكى يوق بر آدمدر *husni sulouki ïoq, bir ādem dur.*

Condyle, s. m., éminence des articulations, بوغوم باشى *boghoum bāchi,* t.; عجرة المفاصل *'adjret el-mefāçyl,* a. — Jointure des doigts, پرمق بوغمى *parmaq boghoumou,* t.

Condylome, s. m., باسور *bāçour,* t. Voy. Excroissance.

Cône, s. m., pyramide à base circulaire, مخروطة *makhrouthat, makhroutha.* — Pomme de pin, چام فستغى *tchām fystighy,* t.

Confection, s. f., action de composer des drogues, ادويه تركيبى *edvïè terkibi.* — Drogue composée, معجون *m'adjoun,* pl. معاجين *m'eādjín.* — d'hyacinthe, ياقوت معجونى *ïāqout m'ādjouni,* a. — Action de faire, ايشلمه *ichlèmè,* t.; عمل *'amel.* — Achèvement, اتمام *itmām,* ختام *khytām.* — Jusqu'à parfaite et entière confection, ختام اتم و اكملنه قدر *khytāmi etemm u ekmèlinè qadar.*

Confectionner, v. a., faire fabriquer, ياپمق *ïāpmaq,* ايشلمك *ichlèmek.* — Achever, بتورمك *biturmek,* t.

Confédératif, tive, adj., اتفاقه معاهده‌يه دائر *ittifāqa, mou'āhedèiè dāïr,* a.-t.

Confédération, s. f., اتفاق *ittifāq,* معاهده *mou'āhedè,* مكافلة *mukiāfelet,* a.; عهدلشمه *'ahdlachma,* a.-t.

Confédéré, s. m., اتفاقلو *ittifāqlu,* a.-t.; متفق *mutteſyq,* a. — Les états confédérés, دول متفقه *duvèli mutteſiqa.*

Confédérer (Se), v. récipr., عهدلشمق *'ahdlachmaq,* اندلشمق *andlachmaq,* p.-t.; اتفاق - معاهده ا *ittifāq, mou'āhedè it,* عقد معاهده ا *'aqdi mou'āhedè it,* a.-t.; تحالف - تعاقد ا *tehāluf, te'āqud it.*

Conférence, s. f., entretien,

مكالمه *mukiālemè*, مذاكره *muzākerè*. — Les conférences pour la paix, صلح مكالمه‌لرى *soulh mukiālemèlèri*. — Comparaison, مقابله *mouqābelè*, تطبيق *tathbyq*, a.

Conférer, v. a., comparer deux choses, برى برى ايله يوزلشترمك *biri biri ilè iuzlechturmek*, — مقابله تطبيق ا *mouqābelè, tathbiq it*, a.-t. — Donner, accorder des honneurs, توجيه ا *tevdjih it*, بخش واعطا *bakhch u 'ytha eïlemek*. — — Parler ensemble d'une affaire, سويلشمك *seuïlechmek*, t.; مذاكره ا *muzākerè it*, a.-t.

Conferve ou Conferva, s. m., plante aquatique, صو سونكرى *sou sungueri*, t.

Confesse. Voy. Confession.

Confessé, e, adj. avoué, اقرار اولنمش *iqrār olounmich*, a.-t.

Confesser, v. a., avouer, — اقرار اعتراف ا *iqrār, 'ytirāf it*. — sa faute, كناهنى اقرارا *gunāhini iqrār it*. — Ouïr une confession, پاپاز مقامنده كمسنه‌نك كناهلرى دكلمك *pāpāz maqāmindè bir kimesnènuñ gunāhleri diïlèmek*, t. — Se Confesser, v. pro., — à un prêtre, كناهلرينى پاپازه سويلمك *gunāhlerini, pāpāzè seuïlèmek*. — Confesser, avouer qu'on a tort, حقى اولمديغنى اقرارا *haqqy olmadughini iqrār it*. — Confesser la foi chrétienne, avouer qu'on est chrétien, دين عيسوى يى اقرارا *dini icèvii iqrār it*, a.-t.

Confesseur, s. m., توبه‌كار كناهلرى دكلين پاپاز *teubèkiāruñ gunāhleri diïnleïn pāpāz*, t.

Confession, s. f., اعتراف *'ytirāf*, اقرار *iqrār*. — des péchés, اعتراف ذنوب *'ytirāfi zunoub*, a.

Confessionnal, s. m., siége, كرسى الاعتراف *kurci ul-'ytirāf*, a.

Confiance, s. f., espérance ferme, اعتماد *y'timād*, اعتقاد *y'tiqād*, وثوق *vuçouq*, a.; اينانمه *inānma*, t. — J'ai confiance en vous; سزه اينانورم *sizè inānurum*. — Confiance en Dieu, توكل *tevekkul*. — Plaçant sa confiance en Dieu, توكلاً على الله *tevekkulen'ālallah*. — Avoir confiance en quelqu'un, بر كيمسنه‌يه اعتماد ا *bir kimesnèiè y'timād it*. — Personne de confiance, معتمد *mu'temed*, معتمد كمسنه *mu'temed kimesnè*. — Confiance, assurance que l'on prend sur la probité, la discrétion de quelqu'un, امينلك *eminlik*, امنيت *emniïet*. — De confiance, امنيتله *emniïet ilè*. — Homme sûr, de confiance, امين آدم *emin âdem*. — Sécurité, hardiesse, présomption, audace, جسارت *djeçāret*, a. — Assurance, sécurité, بى پروالق *bipervālyq*, پرواسزلك *pervāsizlik*, p.-t. — Avec confiance, assurance, بى تكلف *bi tekelluf*.

Confiant, e, adj., اعتماد ايدن *'ytimād iden*, قولاى امنيت ايدر *qolāï emniïet ider*, a.-t. — Présomptueux, خود بين *khod bin*, p.; جسور *djeçour*, a.

Confidemment, adv., محرمانه *mahremānè*, a.-p., سرّاً *sirren*, a.

Confidence, s. f., part de confiance donnée ou reçue, سرّداشلق *sirrdachlyq*, محرميّت *mahremïïet*, a. — Communication d'un secret, كشف راز *kechfi rāz*, a.-p. — Faire — à quelqu'un de quelque chose, بر كمسنه‌يى سرّنه محرم ا *bir kimesnèi sirrinè mahrem it*, كيزلو نسنه‌يى سويلمك *guizlu nesnèï seuïlèmek*, t.

Confident, e, adj., سرّداش *sirrdāch*, a.-p.; محرم *mahrem*, a.; محرم اسرار *mahremi esrār*, a.

Confidentiel, le, adj., محرمانه *mahremānè*, a.-p., كيزلو *guizlu*, t.; سرى *sirri*, a. — Lettre confidentielle, محرمانه يازلمش مكتوب *mahremānè ïāzilmich mektoub*.

Confidentiellement, adverbe, محرمانه اولدرق *mahrèmānè olaraq*, وجه محرميّت اوزره *vedjhi mahremïïet uzrè*, a.-t.

Confier, v. a., commettre à la fidélité de quelqu'un, اينانمق *inānmaq*, اعتماد ا *'ytimād it*. — Déposer, امانت قومق *emānet qomaq*, امانت ا *emānet it*. — Confier un dépôt à quelqu'un, وديعه‌يى بر كمسنه‌نك يد امانتنه تسليم ا *vèdi'aïi bir kimesnènuñ ïedi emanètinè teslïm it*. — Confier son secret à un ami, سرى بر دوسته سويلمك - امانت ا *sirri bir dosta seuïlèmek, mānet it*. — une place, بر قلعه‌يى بر كمسنه‌نك يد امانتنه تفويض ا *bir qal'aï bir kimesnènuñ ïedi emānètinè tefvïz it*. — Se Confier en, v. réfl., à quelqu'un, بريه انانمق *birinè ïnānmaq*. — Se reposer sur, طيانمق *dhaïānmaq*. — Confier sa personne, كندو شخصنى ديكر بر كمسنه‌نك يدينه تسليم ا *guendu chakhsini diguer bir kimesnènuñ ïedinè teslïm it*. — Se confier en la Providence, تقدير ربّانيه توكّل ا *taqtiri rabbānïè tevekkul it*. — Se confier en soi-même, كندو قدرت وامكانه اعتماد ا *guendu qoudret u imkiāninè 'ytimād it*.

Configuration, s. f., forme extérieure, شكل *chekl*, pl. a. اشكال *echkiāl*, صورت *souret*, a.

Configuré, e, adj., تشكللو *chekillu*, a.-t.; متشكل *mutechekkil*, a.

Configurer, v. a., صورت ويرمك تشكيل ا *souret vïrmek, techkïl it*, a.-t.

Confiner avec, v. n., toucher aux confins, سنورداش - همحدود او *sinordāch, hemhoudoud ol*, p.-a.-t. — Confiner, reléguer, v. a., سورمك ايراق يره صالمق *surmek, irāq ïerè sālmaq*. — Se Confiner, v. réfl., se retirer volontairement, چكلمك *tchekilmek*. — Dans un coin, انزوا ا *inzivā it*. — Il a été confiné dans un monastère, برمناستره نفى اولندى *bir monāsterè nefi oloundou*.

Confins, s. m., سنور *sinor*, t.; حدود *houdoud*, a.

Confire, v. a., شكرلمك *chekerlemek*, شكر ايله پيشورمك *che-*

ker ilè pichurmek. — dans du vinaigre, سركه‌يه قومق *sirkèïè qomaq*, ترشو ا *tourchu it.* — Confitures ou conserves de tous genres dans le vinaigre, ترشی *turchi*, ترشو *tourchou*, t.

Confirmatif, ive, adj., تأكيدی *teekidi hāvi*, مقوّی *mouqavvi*, تصديق ايدن *tasdyq iden*, تصديقی متضمّن *tastyqy mutezammin*, a.-t.

Confirmation, s. f., ce qui rend plus ferme, plus stable, قوبلشدرمه *qavilechturmè*, t.; تاكيد *teekid*, استحكام *istyqrār*, استحكام *istihkiām*. — des priviléges et immunités, معافيات و امتيازاتك استقراری *mou'āfiāt u imtiāzatuñ istiqrāri*. — dans une dignité, ابقا *ibqā*. — Preuves dans le discours, اثبات *isbāt*, تحقيق *tahqyq*. — d'une nouvelle, كرچكلنمه *guertcheklenmè*, t.; تصديق *tastyq*, برخبرك تصديقی *bir khaberuñ tasdyqy*. — Cette nouvelle a besoin de confirmation, بو خبر تحقيقه محتاجدر *bou khaber tahqyqè mouhtādjtur*. — Sacrement de l'Église, تثبيت ايمان *tesbīti imān*, a.

Confirmer, verbe act., affermir, قوبلشدرمك *qavilechturmek*, t.; تاكيد - تقويه ا *teekid, taqvièt it*, قرار ويرمك *qarār virmek*. — Quelqu'un dans sa dignité, ابقا ا *ibqā it*. — Donner des preuves, اثبات ا كرچكلندرمك *isbāt it, guertcheklendurmek*. — Rendre plus certain, تصديق - تحقيق ا *tastyq, tahqyq it*. — Vérifier, constater la vérité, كرچكلمك *guertcheklemek*, t.; تصحيح ا *tashīh it*. — Se Confirmer, v. réfl., قوّت - استحكام *qouvvet, istihkiām*, قرار بولمق *qarār boulmaq*, a.-t.; كرچكلنمك *guertcheklenmek*. — Devenir plus certain, تصديق اولنمق *tastyq olounmaq*. — Cette nouvelle ne se confirme pas, بو خبر تصديق اولنميور *bou khaber tastyq olounmaïeur*.

Confirmé, e, adj., قوبلشمش *qavilechmich*, قوّتلنمش *qouvvetlenmich*, قرار بولمش *qarār boulmich*, كرچكلنمش *guertcheklenmich*, تصديق - ابقا اولنمش *tastyq, ibqā olounmich*, a.-t.

Confiscable, adj. com., ضبط اولنه‌جق *zabth olounadjaq*, مصادره‌يه كلور *muçāderèïè guelur*, a.-t.

Confiscation, s. f., جانب ميريدن مال ضبطی *djānibi míriden māl zabthy*, ضبط اموال *zabthy emvāl*, a.-t.; مصادرة *muçāderet*, a.

Confiserie, s. f., شكرجيلك *chekerdjilik*, t.

Confiseur, s. m., شكرجی *chekerdji*, رچلجی *retcheldji*, t.

Confisqué, e, adj., ميريه دوشمش *mirïè duchmuch*. — Biens —, مصادره اولنمش اموال *muçāderè olounmuch emvāl*, a.-t.

Confisquer, v. a., بكلكه آلمق -

قبض ا *beïliguè álmaq, qabz it,* مصادره ا *mirïè zabth it,* میربه ضبط *muçāderè it,* a.-t. — Être confisqué, جانب میریدن ضبط اولنمق *djānibi miriden zabth olounmaq.*

Confiture, s. f., رچل *retchel,* لچر *letcher,* t.; مربا *murebba.* — de coings, ایوا مربّاسی *aïvā murebbaci.* — de roses, گلبشکر *gulbechèker,* t.

Confiturier, s. m. Voy. Confiseur.

Conflagration, s. f., embrasement général, احتراق کلّی *yhtirāqi kulliï,* a. — d'une planète, کواکب سیاره‌دن بربنك تأجّجی *kevākibi seïarèden birinuñ teeddjudji,* a.-t.

Conflit, s. m., choc, combat, دوکش *deuguch,* طوقش *dhoqouch,* t.; مضاربه *mouzārebè,* a.; جنك *djenk,* p. — entre diverses juridictions sur le droit de juger une cause, فصل دعوایه دائر معارضه *fasli da'vāïè daïr mou'āraza,* a.-t.

Confluent, s. m., ایکی ایرماغك قاوشدقلری یر *iki irmāghuñ qavouchtouqleri ïer,* t.; مجمع النهریین *medjmè un-nehreïn,* ملتقای نهرین *multeqāï nehreïn,* a.

Confluer, v. n., بیله آقمق *bïlè áqmaq,* t.; برابر آقمق *berāber áqmaq,* t.

Confondre, v. a., mêler, قرشترمق *qarichturmaq,* t.; خلط ا *khalth it,* قارش مورش ا *qārich mourich it.* — Mettre en désordre, الت اوست ا *alt ust it,* طارطغان ا *dhārdhaghān it.* — Couvrir de confusion, troubler, شاشرمق *chāchurmaq.* — Réduire à ne pouvoir répondre, بی مجال ا *bi medjāl it.* — Embarrasser quelqu'un par des louanges excessives, اوتاندرمق *outāndurmaq.* — Vous me confondez, بنی اوتاندریورسکز *beni outāndurieursiñyz.* — Se Confondre, v. réfl., se troubler, شاشمق *chāchmaq,* t.

Confondu, e, adj., mêlé, قارمه قارشق *qārma qārichyq.* — Troublé, شاشمش *chāchmich,* شاشورمش *chāchurmich.* — En désordre, طارطغان *dhārdhaghān,* t.

Conformation, s. f., یاپو *ïāpou,* t.; ترکیب *terkib,* a. — Vice de conformation, ترکیب بدنك سقامتی *terkibi bedenuñ saqāmeti.*

Conforme, adj. com., semblable, اویغون *ouïghoun,* اویار *ouïār,* بکزر *beñzer,* t.; مطابق *mouthābyq,* موافق *muvāfyq,* a. — Convenable, مناسب *munācib,* a.

Conformément, adv., موجبنجه *moudjebindjè,* وفقنجه *veſqindjè.* — à cela, بوکا کوره *bouña gueurè,* اکا بناء *aña bināen.* — Conformément aux ordres suprêmes, اوامر عالیّه مقتضاسنجه *evāmiri 'ālïè mouqtezācindjè.*

Conformer, v. a., rendre conforme, اویدرمق *ouïdourmaq,* بکزتمك *beñzetmek,* یاقشترمق *ïāqychturmaq,* t.; موافق ا *muvāfyq it,* تطبیق ا *tathbyq it,* a.-t. — Se Conformer, v. réfl., اویمق *ouïmaq,*

t.; موافقت ا *muvāfaqat it,* رضا كوستركمك *rizā gueustermek.* — à un ordre, فرمانه امتثال ا *fermānè imtiçāl it.*

Conformé, e, adj., organisé, ياپلمش *ïāpilmich,* t.; متركب *muterekkib,* a.; تركيب اولنمش *terkib olounmich,* a.-t.

Conformité, s. f., rapport entre des choses conformes, اويغونلق *ouïghounlouq,* t.; موافقة *muvāfaqat,* مطابقة *muthābaqat.* — Soumission à la volonté de Dieu, ارادت الهيديه *irādèti ilahïèïè mutābe'āt.* — En Conformité, adv., مقتضاسنجه *mouqtèzācindjè,* a.-t.; بناء على ذلك *bínāen 'ala zalik,* a.

Confort, s. m. (vieux mot). Voyez Consolation, Secours, Assistance.

Confortable, s. et adj., حضورلو و راحتلو *houzourlu vè rāhatlu,* a.-t. Voy. Confortatif.

Confortatif, ve, adj., قوّت ويريجى مقوّى *qouvvet vîrîdji,* a.-t.; *mouqavvi,* a. — Remède —, قوّت ويريجى علاج دواى مقوّى *qouvvet vîridji 'ylādj, devāï mouqavvi.*

Confortation, s. f., تقوية *taqviet, taqvïè,* a.; قوّتلنمه *qouvvetlenmè,* t.

Conforter, v. a., fortifier, قوّت ويرمك قوّتلندرمك *qouvvet vîrmek, qouvvetlendurmek,* تقويه ا *taqvïè it,* a.-t. — Encourager; en ce sens ce mot est vieux, et ne s'emploie plus en français que dans le style badin ou critique, يوركلندرمك *ïureklendurmek,* يوركه قوّت ويرمك *ïurèguè qouvvet vîrmek,* t.; تقويت قلب ا *taqvïèti qalb it,* a.-t.

Confraternité, s. f., يولداشلق *ïoldāchlyq,* t.; رفقة *refqat,* a.

Confrère, s. m., يولداش *ïoldāch,* t.; رفيق *refîq,* pl. a. رفقا *rufaqā.*

Confrérie, s. f., رهبان اخوّتى *rouhbān ukhuvvètì* - جمعيتى *djèmi'ètì,* a.-t.

Confrontation, s. f., يوزلشترمه *ïuzlechturmè,* t.; مواجهه *muvādjèhè.* — Examen d'écritures, مقابله *mouqābèlè,* تطبيق *tathbyq,* a.; يازولرك تطبيقى *ïāzoulāruñ tathbiqy,* t.-a.

Confronter, v. a., mettre en présence pour interroger, يوزلشترمك *ïuzlechturmek,* يوز يوزه كتورمك *ïuz ïuzè guèturmek,* t.; مواجهه ا *muvādjèhè it.* — Comparer les choses entre elles, مقابله - تطبيق ا *mouqābèlè, tathbyq it.* — la copie à l'original, صورتى اصلنه تطبيق ا *soureti aslinè tathbyq it.*

Confus, e, adj., brouillé, confondu, قارشق *qārichyq.* — Voix confuses, قارشق سسلر *qārichyq sesler.* — Paroles, discours confus, obscurs, مشوّش كلمات *muchevvech kèlimāt.* — Honteux, embarrassé, شاشمش *chāchmich,* اوتانمش *outānmich,* t.; خجيل *khadjîl.* — Je suis confus de vos bontés, الطاف

و اکرامکزك محجوبی ایم *elthāf u ikrāmuñuzuñ mahdjoubi im.*

Confusément, adv., pêle-mêle, قارشق قرش مرش *qārichyq, qarich mourich,* t.—D'une manière confuse, نظامسز اختلال ایله *nizāmsyz, ykhtilāl ilè,* هرج مرج اولهرق *herdji merdj olaraq.*

Confusion, s. f., mélange confus, قارشقلق پربشانلق *qārichyqlyq, pèrichānlyq,* t.; اختلاط *ykhtilāth,* اختلال *ykhtilāl.* — Dispersion, داغینلق *dāghynlyq.* — Trouble, دغدغه *daghdagha.* — Désordre, نظامسزلق قرقشهلق *nizāmsyzlyq, qarqachalyq.* — Affluence de personnes, قلبلق *qalabalyq,* t.; ازدحام *izdihām,* a. — En confusion, sans ordre, قارمه قارشق *qārma qārychyq.* — Abondance de choses, چوقلق *tchoqlouq.* — Mettre tout en confusion, هرشیی قارشترمق *her chèïi qārichturmaq.* — Honte, اوتانقلق خجالة *outānyqlyq,* t.; *khydjālet.* — Honte par modestie, عار *'ār,* a.

Congé, s. m., permission de se retirer, d'aller, اذن اجازت *izn, idjāzet.* — Adieu, وداع *vidā'.* — Prendre congé les uns des autres, وداعلشمق *vidā'lachmaq.* — Jour de congé, تعطیل کونی *ta'thyl guny.* — Donner congé à, permettre de se retirer, اذن ـ اجازت ویرمك *izin, idjāzet vírmek,* صالیویرمك *sālyvírmek.* — Renvoyer, قوغمق *qoghmaq, qovmaq.* — Déclarer à quelqu'un qu'il doit se retirer, se désister d'une chose, جواب ردّ ایله دفع ا *djèvābí redd ilè def' it.* — Prendre congé, اذن ـ اجازت آلمق *izn, idjāzet álmaq.* — Faire ses adieux, الوداع ا *elvidā' it,* a.-t.

Congédié, e, adj., renvoyé, قوغمش *qoghmych.* — du service, خدمتدن چقارلمش *khyzmetten tchiqārilmych,* t.

Congédier, v. a., اذن ـ اجازت ویرمك *izn, idjāzet vírmek.* — du service, خدمتدن چیقارمق *khyzmetten tchiqārmaq.* — les troupes, عسکره اجازت ویرمك *'askéré idjāzèt vírmek,* a.-t. Voy. Renvoyer.

Congélation, s. f., action du froid qui gêle les liquides, طوکمه *doñma,* t.; جمود *djumoud,* تجمید *tedjmíd.* — État des liqueurs congelées, طوکمه ـ بوز باغلمه *dhoñ, bouz bāghlama,* انجماد *indjimād,* حال الجمود *hāl el-djumoud.* — Congélations pierreuses, مجمّدات *mudjemmèdāt.*

Congelé, e, adj., طوکمش *doñmich,* t.; منجمد *mundjèmid,* a.

Congeler, v. a., طوکدرمق *doñdurmaq,* t.; تجمید ا *tedjmíd it,* a.-t. — Au fig., coaguler, قویولتمق *qouïoulatmaq.* — Se Congeler, v. réf., طوکمق *doñmaq,* بوزلنمق *bouzlanmaq,* منجمد او *mundjèmid ol,* تجمّد ا *tèdjemmud it.* — Se coaguler, قویولنمق *qouïoulanmaq,* t.

Congénère, adj., se dit des mus-

cles qui concourent à un même mouvement, عضلات متوافق العمل *'azlāti mutèvāfyq ul-'amel*, a. — Plantes qui sont du même genre, بر صويلك اولان اوتلر *bir soïda olān otlar*, t.

Congestion, s. f., جمع اخلاط *'djem'y akhlāth*, a.; اخلاطك طوپلنمسى *akhlāthuñ thoplanmaci*, a.-t.

Conglobation, s. f., اجتماع دلايل *idjtimā'ï dèlāïl*, a.

Conglobé, e, adj., اجتماع الغدد *idjtimā 'ul-ghaded*, a.

Conglomérer, v. a., يومقلمق *ïomaqlamaq*, يومغه صارمق *ïoumagha sārmaq*, يغمق *ïighmaq*, t.

Conglutination, s. f., action par laquelle une chose est rendue gluante et visqueuse, يلمشكلنمه *ïelmèchekllenmè*, طوتقاللنمه *thoutqāllanma*.

Conglutiner, v. a., يلمشكلتمك *ïelmèchekletmek*, اوكسه‌لوا *euksèlu it*, t.; تلزيج ا *telzīdj it*, a.-t.

Congratulation, s. f. Voy. Félicitation.

Congratuler, v. a. Voyez Féliciter.

Congrégation, s. f., جماعت *djemā'at*, جعيت *djèmy'at*, a.

Congre, s. m., دكز يلان بالغى *deñyz ïlān balyghy*, t.

Congrès, s. m., assemblée des plénipotentiaires des différentes puissances, دول مختلفه‌نك مرخصلر جعيتى *duveli moukhtelifènuñ mourakhkhaslar djèmy'eti*, a.; مكالمه مجلسى *mukiālemè medjlici*. — Assemblée des représentans des États-Unis d'Amérique, امريقهٔ شماليده ايالات مجتمعه جمهوريتك وكلاى ملت جعيتى *ameriqaï chimālidè eïālāti mudjtemi'a djumhourinuñ vukelāï millet djemi'eti*.

Congru, e, adj., suffisant, يتر *ïeter*, t.; كافى *kiāfi*. — Convenable, لايق *lāïq*, a. — Réponse congrue, précise, طوغرو جواب *dhoghrou djevāb*, جواب شافى *djevābi chāfi*.

Congruité, s. f., convenance, ياقشقلق *ïāqychyqlyq*, t.; لياقت *liāqat*, a. — Efficacité de la grâce de Dieu, توفيق الهيتك مناسبتى *tevfiqi ïlahinuñ munācebeti*.

Congruement, adv., يكلشمز *ïañlychsyz*, ياقشقلغله *ïāqychyqlyghylè*, t.; مناسبتله *munācebetilè*, a.-t.

Conifère, adj., ميوه‌سى كلاه شكلنده اولان اغاج *meïvèci kulāh cheklindè olān aghādj*, t.

Conique, adj., كلاه بچمده *kulāh bitchimdè*, t.; مخروطى الشكل *makhrouthii uch-chekel*, a.

Conjectural, e, adj., تخمينى *takhminii*, ظنّى *zannii*, a.

Conjecturalement, adv., قرينه ايله *qarinè ilè*, تخمين ايله *takhmin ilè*, a.-t.

Conjecture, s. f., تخمين *takhmin*, قرينه *qarinè*, وهم *vehm*, pl. a. اوهام *evhām*, وهوم *vuhoum*, ظنّ *zann*, pl. a. ظنون *zunoun*. — Par

conjecture, تخميناً *takhmīnen*, a. — Forte conjecture, ظنّ قوی *zanni qavi*. — légère, ظنّ خفیف *zanni khafif*. — Vaine, ظنّ باطل *zanni bāthyl*, a.-t.

Conjecturé, e, adj., مظنون *maznoun*, a.

Conjecturer, v. a., قرینه ایله بیلمك ـ اکلمق *qarīnè ilè bīlmek, añlamaq*, ظنّ ـ تخمین ا *zann, takhmīn it*, a.-t.; سزمك *sezmek*, t.

Conjoindre, v. a., اولندرمك *evlendurmek*, t.; تزویج ا *tezvīdj it*, نکاح ایله عقد ا *nikāh ilè 'aqd it*, a.-t.

Conjoint, e, adj., uni, joint, باغلنمش *baghlanmich*, اولاشمش *oulāchmich*, اولاشق *oulāchyq*. — Conjoints, au plur., les époux, زوج و زوجه *zevdj u zevdjè*. — L'un des conjoints, زوجینك بری *zevdjeïnuñ biri*.

Conjointement, adv., برابرجه *berāberdjè*, بیلهجه *bīlè, bilèdjè*, t.; بالمعیّه *bil-m'aïïè, mā'en*, a.

Conjonctif, ive, adj., t. de grammaire, وصلی *vasly*. — Particule conjonctive, حرف صله *harfi sylè*, ادات الوصل *edāt ul-vasl*. — Nom ou adjectif conjonctif, اسم موصول *ismi mevsoul*, a.

Conjonction, s. f., union par mariage, ازدواج *izdivādj*, a.; نکاحلشمه *nikiāhlachma*, a.-t. — Terme de grammaire, عطف *'athf*, وصل *vasl*. — Rencontre apparente des astres, اقتران *yqtirān*, قران *qyrān*, اجتماع *idjtimā'*, a.

Conjonctive, s. f., membrane de l'œil, کوز آقنـــك زاری *gueuz aqynuñ zāri*, t.; بیاضـــة العیـــن *beïāzet ul-'aïn*, a.

Conjoncture, s. f., circonstance, حال حالة *hāl, hālet*. — Rencontre, مقارنت *mouqārenet*. — Occasion, فرصت *fourçat*, a.

Conjugaison, s. f., t. de grammaire, variations dont le verbe est susceptible, تصریف *tasrīf*. — Paradigme de la —, وزن *vezn*, pl. a. اوزان *evzān*, a. — Conjonction des nerfs, سکرلرك بری بریلـــه *siñyrleruñ biri birilè baghlanmaci*, مزاوجت الاعصاب *muzāvedjet ul-'açāb*, a.

Conjugal, e, adj., زوجی *zevdjiï*, تزویجی *tezvīdji*. — L'état —, اوبـــرق نکاحلولك *nikiāhlulik*, حال زوجیة *ev barq hāli*, t.; *hāli zevdjïèt*, a. — La foi conjugale, صداقت زوجیه *sadāqati zevdjïïè*.

Conjugalement, adv., حـــال زوجیّت اوزره *hāli zevdjïïet uzrè*, زوج وزوجه کبـــی *zevdj u zevdjè guibi*, a.-t.

Conjuguer, v. a. — un verbe, فعلی تصریف ا *fy'li tasrīf it*, a.-t.

Conjurateur, s. m., زوربالرك حلیق باشی *zorbalaruñ bāchi*, فتنه *halīfi fitnè*, a. — Magicien, سحر باز *sihir bāz*, a.-p.

Conjuration, s. f., زوربالق اتفاقی ـ معاهده‌سی *zorbālyq ittifāqy, mou'āhedèci.* — Paroles magiques, سحربازلغه دائر کلمه‌لر *sihirbāzlygha dāïr kelimèler*, a.-p.-t. — prières, دعا *dou'ā*, a.; تضرّعات *tezarru'*, pl. a. *tezarru'āt.*

Conjurer, v. a., prier instamment, رجا ـ یلوارمق *ïalvārmaq*, t.; تضرّع تمنّا *ridjā, temennā it*, تضرّع ونیاز *tezarru' vu niāz it.* — Je vous conjure au nom de Dieu, ربّ العالمین حرمتنه اولسون سکا تضرّع ونیاز ایدرم *rabbul 'ālemïn heurmetinè olsoun, saña tezarru' vu niāz ïderum.* — Détourner, chasser, قاچرمق *qātchurmaq*, دفع ا *def' it.* — Un malheur, دفع مصیبت ا *def'y moucibet it.* — Conjurer, éloigner par des paroles magiques les choses nuisibles, ضررلو شیلری قاچرمق ایچون سحربازلق سوزلری اوقومق *zararlu cheïleri qātchurmaq itchoun, syhyrbāzlyq seuzlèri oqoumaq.* — Former un complot, اندلشمق *andlachmaq*, الی بر ا *el bir it*, سوء قصد ا *souï qasd it.* — La perte de quelqu'un, بر کمسنه‌نک اتلافنه سوء قصد ایلمک *bir kimesnènuñ itlāfinè souï qasd eïlèmek.* — Exorciser, استعاذه ا *isti'āzè it.*

Conjurés (les), subs. m. pl., زوربالق ایچون عهدلشانلر *zorbālyq itchoun 'ahdlachanlar*, جلالیلر *djelāliler*, a.; زوربه‌لر *zorbaler*, t.

Connaissable, adj. com., بیلنور تشخیصی ممکن *bilineur*, t.; *techkhyci mumkin*, a.-t.

Connaissance, s. f., notion, بیلش *bilich*, بیلکو *bilgou*, t.; معرفت *ma'rifet.* — La connaissance de Dieu, معرفت الله *ma'rifet oullah.* — Avis, instruction sur une chose, خبر *khaber*, علم وخبر *'ylm u khaber*, a.; آگاه *āguiāh*, آگاهی *āguiāhi.* — Je n'en ai pas connaissance, خبرم یوقدر وآگاهم *khaber u āguiāhum ïoqtur*, ou simplement خبرم یوق *khaberum ïoq.* — Prendre connaissance, بیلمک *bilmek*, اکلامق تحصیل علم ووقوف ا *añlamaq, tahsïli 'ylmu vuqouf it.* — Qui a une grande connaissance des affaires, امور ومصالحه بغایت واقف وآشنا *oumouru meçāliha beghāïet vāqyfu āchinā.* — Savoir, علم *'ylm.* — Acquérir des connaissances, تحصیل معارف ا *tahsïli me'ārif it.* — Qui a beaucoup de connaissances, چوق بیلشلو *tchoq bilichlu*, t.; کثیر المعارف *kecïr ul-me'ārif.* — Exercices de la faculté de distinguer les objets, شعور *chou'our.* — Il a perdu sa connaissance, بی شعور اولمشدر *bi chou'our olmuchtur.* — Il a sa connaissance, شعوری برنده در *chou'ouri ïerindè dur.* — Il a perdu toute connaissance et le sentiment, شعوربنی کلیاً ضایع ایلدی *chou'ourini kullïien zāïi ëïledi.* — Perdre connaissance, s'évanouir, بایلمق *bāïlmaq.* — Reprendre connais-

sance, آیلمق *âïlmaq*. — Liaison peu intime, liaison, fréquentation, آشنالق *âchinālyq*, کوز آشنالغی *gueuz āchinālyghy*.—Connaissance, personne que l'on connaît, آشنا *âchinā*. — Faire de nouvelles connaissances, یکی آشنالر پیدا ایتمك *ïeñy âchināler peïdā it*.

Connaissement, s. m., حمولـه قایمه‌سی *hamoulè qāïmèci*, a.-t.

Connaisseur, se, adj., بیلیجی *bïlïdji*, اکلایجی *añlāïdji*, t.; ارباب وقوفدن اولان *erbābi vouqoufden olān*, p.; آشنا *âchinā*, a.-t.

Connaître, v. a., avoir notion, بیلمك *bïlmek*, اکلامق *añlāmaq*. — une chose, برنسنه‌یی بیلمك *bir nesnèï bïlmek*. — Connaître parfaitement, s'y entendre, برشیدن اکلامق *bir cheïden añlāmaq*. — les tableaux, تصویردن اکلامق *tasvïrden añlāmaq*. — Faire connaître, بیلدرمك *bïldurmek*, اکلاتمق *añlātmaq*. — sa façon de penser, فکر و رایینی بیلدرمك *fikr u reeïni bïldurmek*. — Avoir une grande pratique de..., ایو بیلمك *eïu bïlmek*. — Il connaît bien les affaires, امورو مصالحه‌یه وقوف تامی واردر *oumouru meçālihaïè vuqoufi tāmmi vārdur*. — Discerner, سزمك *sezmek*, سچمك *setchmek*, - فرق تمییز - تشخیص ایتمك *farq, temïiz, techkhys it*. — Quelqu'un, - طانیمق برکمسنه‌یی طانمق *thānïmaq*, t.; *bir kimesnèï thānïmaq*. — Cohabiter avec une femme, جماع ایلمك *djimā' ïtlèmek*. — Avoir autorité de juger une cause, دعوا کورمك *d'avā gueurmek*. — Connaître d'une cause ou d'une affaire quelconque, برمادّه‌یی رؤیت ایتمك *bir māddèï rouïet it*. — Se connaître en, v. réfl., bien juger, اکلامق *añlamaq*, اکلامغه قادر اولمق *añlāmagha qādir ol*. — Il se connaît en bons livres, کتب نفیسه‌دن اکلار *kioutoubi nefïcèden añlar*. — Ils se connaissent mutuellement, بری بریني طانیورلر *biri birini thanïeurlar*. — Connu, بللو بیلنمش *bïlinmich*, *bellu*, t.; معلوم *m'aloum*. — Il est connu de tout le monde, عامّه‌نك معلومیدر *'ammènuñ m'aloumidur*

Connétable, s. m., بالجمله عساکر مملکتك سر عسکری *bil-djumlè 'açākiri memleketuñ ser 'askeri*, a.-t.

Connexe, adj., الشمش *ilichmich*, بتشك *bitichik*, t.; معطوف *ma'thouf*, مقرون *maqroun*, a.

Connexion ou Connexité, s. f., بتشکلك اولاشقلق *oulāchyqlyq*, بتشکلك *bitichyqlik*, مناسبت *munācèbet*, عطف *'athf*. — Qui n'a aucune connexion (discours), ایپی صاپی یوق *ipi sāpi ïoq*.

Connil, s. m. (vieux mot). Voy. Lapin.

Connivence, s. f., complicité par tolérance et dissimulation, اغماض *yghmāz*, اغماض عین *yghmāzi 'aïn*, مسامحه *muçāmaha*. — Complicité, قباحت اورتاقلغی *qabāhat ortāqly-*

ghy. — Qui est de connivence avec, اغماض عين ايدن *'yghmāzi 'aïn iden*. — Par indulgence, اغماض عين ايله *'yghmāzi 'aïn ilè*. — De complicité, اتفاقله *ittifāq ilè*, a.-t.

Conniver, v. n., اغماضدن *yghmāzden*, گلمك *guelmek*, كوزمزلكدن كلمك *gueurmezlikten guelmek*, كوز قپامغله ارتكاب مشاركت ا *gueuz qapāmaghilè irtikiābi muchārèket it*. — Laisser faire, جواز كوسترمك *djèvāz gueustermek*, a.-t.

Conque, s. f., بيوك و مجوّف *büük vè mudjevvef sadef*, t.-a. — Conque de Vénus, مصقل *masqal*, مصقله *masqala*, مهره *muhrè*, p.; مهرق *mihraq*, a.

Conquérant, s. m., فاتح *fātih*, صاحب ظهور *sāhyb zouhour*, a.; قهرمان *qahrèmān*, p. — Le conquérant de Constantinople, Mahomet II, فاتح استانبول سلطان محمّد خان ثانی *fātihi istāmbol soulthān Mehemmed khān sāni*.

Conquérir, v. a., فتح ا *feth it*, فتوحات ا *fethi bilād it*, فتح بلاد ا *futouhat it*, تسخير ممالك ا *teskhyri memālik it*. — Simplement, s'emparer, ضبط ا *zabth it*. — l'amitié, les bonnes grâces de quelqu'un, بر كمسنه نك محبّتنی وحسن توجّهنی جلب ـ تحصيل ا *bir kimesnènuñ mouhabbètini vè husni tèveddjuhini djelb u tahsil it*. — Conquis, conquise, فتح اولمش *feth olmich*, a.-t.

Conques, s. f. pl., cavités de l'oreille, قولاغك ايچی *qoulāghuñ itchi*, t.; تجاويف لاذن *tèdjāvif ul-uzn*, a.

Conquête, s. f., فتح *feth*, pl. a. usité, فتوحات *futouhāt*. — Pays conquis, فتح اولمش مملكت *feth olmich memlèket*. — Conquête galante, succès en amour, كوكل قاپمه ـ تسخيری *gueuñul qāpma, teskhyri*, a.-t. — Il ne cesse de faire des conquêtes, تسخير قلوب ايتمكدن خالی دكلدر *teskhyri qouloub itmekden khāli dèïldur*.

Consacrant, adj. m., qui sacre un autre, تقديس ايدن *taqdis iden*, a.-t.

Consacrer, v. a., dédier à Dieu, rendre sacré, مباركْ قلمق *mubārek qylmaq*, تقديس ا *taqdis it*. — une église, بر كليسايی تقديس ا *bir kèliçāi taqdis it*. — Donner, dévouer à Dieu, الله يولنه وقف ا *allah ïolina vaqf it*. — Dévouer, destiner, تخصيص ا *takhsis it*. — Sanctionner, en parlant de l'usage, كثرت استعمال ايله ثابت ا *kesrèti istï'māl ilè sābit it*, a.-t. — Se Consacrer, v. réfl., à Dieu, كندوبی الله يولنه فدا ا *guenduï allah ïolyna fidā it*. — Donner tout son temps, جميع وقتنی بر شيئه صرف ا *djèmi' vaqtini bir chèïè sarf it*, a.-t.

Consanguin, e, adj., parent du

côté paternel, ne se dit qu'en cette phrase : frère consanguin, بابادن قرنداش *bābāden qarindāch*, t.

Consanguinité, s. f., بابادن اقربالق ـ خصملق *bābāden aqrabālyq, khycymlyq*, t.-a.

Conscience, s. f., sentiment intérieur du bien et du mal, ضمیر *zamīr*, قلب *qalb*, a.; قلبك شاهدلكی ـ بیلدوكی *qalbuñ chāhidligui, bīldugui*, شهادت قلب *chèhādèti qalb*, كوكل اخطاری *gueuñul ykhthāri*, a.-t.; نفس مخطرة *nefsi moukhthyret*, a.; درون *dèroun; águiāhi dil*, p. — Examen de conscience, فحص ضمیر *fahsi zamīr*. — Bonne conscience, صافی ضمیر *sāfi zamīr*. — Qui a une bonne conscience, درونی پاك *dèrouni pāk*. — Remords de conscience, قلبك اضطرابی *qālbuñ yzthyrābi*. — Il y a conscience, c'est conscience, خطا در *khathā dur*. — Un homme de conscience, اهل عرض وصداقت *ehli 'yrz u sadāqat*. — En conscience, طوغرولغله *dhoghroulyghylè*, t.; صدقله *sydqilè*, a.-t.

Consciencieusement, adverbe, صدق درون ایله *sydqi deroun ilè*, انصاف ایله *insāf ilè*, حقانیّت ایله *haqqānïïet ilè*, a.-t.

Consciencieux, se, adj., طوغرو *dhoghrou*, t.; انصافلو *insāflu*. — C'est un homme —, منصف بر آدمدر *muncif bir ādem dur*, a.-t.

Conscription, s. f., عسكرك تحریر *'askèruñ tahrīri sènèvici*, a.-t.

Conscrit, s. et adj., شرعاً تحریر اولنمش عسكر نفری *cher'en tahrīr olounmich 'asker nèfèri*, a.-t.

Consécration, s. f., تقدیس ایلمه *taqdīs eïlèmè*. — Action par laquelle le prêtre consacre la messe, اجرای مراسم لوتوریا *idjrāi merācimi lotouriā*, a.-t.

Consécutif, ve, adj., بری بری اردنجه *biri biri ardindjè*, t.; متعاقب *mutè'āqib*, a.

Consécutivement, adv., بری بری بربنی متعاقباً *biri birini mutè'āqiben*, بری برینه متعاقب اوله‌رق ـ اولاشه‌رق *biri birinè mutè'āqib olaraq, oulācharaq*, a.-t.; متعاقباً *mutè'āqiben*, متوالیاً *mutèvālïen*, a.

Conseil, s. m., avis, اوكت ـ اوكوت *eugut, euïut*, t.; نصیحت *nacyhat*, pl. a. نصایح *naçāhīh*. — Bon —, نصیحت خیریه *nacyhati khaïrïiè*. — Consultation, دانشق *dānichyq*, دانشقلق *dānichyqlyq*. — Donner conseil, اوكت ـ نصیحت ویرمك *eugut, nacyhat vïrmek, it*, اوكتلمك *eugutlèmek*. — Prendre conseil de, دانشمق *dānichmaq*, بر كمسنه‌نك رأی و نصیحتنی صورمق *bir kimesnènuñ rèï u nacyhatini sormaq*. — Suivre le conseil de quelqu'un, ـ اوكت ـ نصیحت سوز طوتمق *eugut, nacyhat, seuz thoutmaq*. — Conseil, réunion de gens qui délibèrent, مشورت *mech-*

veret, مجلس مشورت *medjlici mechveret,* شورا - شوری *chourā,* دیوان *divān.* — Grand conseil, مشورت عظمی *mechvèrèti 'ouzma.* — privé, شورای خاص *chourāï khāss.* — Action de délibérer, مشاوره *muchāvèrè.* — Tenir conseil, مشاوره ا دیوان طوتمق *muchāvèrè it, divān thoutmaq.* — Convoquer un —, assembler le conseil, دیوان قورمق *divān qourmaq.* — Le conseil de justice, مجلس احکام العدلیه *medjlici ahkiām ul-'adlìè.* — d'utilité publique, مجلسی امور نافعه *oumouri nāf'ya medjlici.* — de guerre, عسکر ضابطلری مجلسی *'asker zābithlèri medjlici.* — Les membres du conseil, ارباب شوری *erbābi choura,* a.

Conseiller, s. m., celui qui donne conseil, اوکت - نصیحت ویریجی *eugut, nacyhat virídji.* — Bon conseiller, ناصح عاقل *nācyhi 'āqyl.* — Membre d'un conseil d'état, مستشار دولت *mustechāri devlet.* — d'ambassade, سفارت مستشاری *sefāret mustechāri,* a.-t.

Conseiller, v. a., اوکت - نصیحت ویرمک - ا *eugut, nacyhat vírmek, it,* a.-t.; اوکتلمک *eugutlemek,* t. — Je vous le conseille amicalement, دوستانه سکا نصیحت ایدرم *dostānè sanā nacyhat iderum.*

Consentant, adj., راضی اولان - اولمش *rāzi olān, olmuch,* a.-t.

Consentement, s. m., رضا *rizā.* — Par consentement volontaire, حسن اختیار ایله *husni ykhtiār ilè.* — mutuel, تراضئ طرفین ایله *terāzii tharafèīn ilè.*

Consentir, v. n., راضی - قائل رضا ویرمک - او *rāzi, qāïl ol,* - کوستزمک *rizā vîrmek, gueustermek,* a.-t.; بلی دیمک *beli dímek,* t. — J'y consens, رضا ویررم *rizā virirum,* قائل یم *qāïl im.*

Consenti, e, adj., جائز کورلمش *djāïz gueürulmuch,* a.-t.

Conséquemment, adv., لاجرم *lādjerem,* التزاماً *iltizāmen,* a.; اصولنه مطابق وجهله *ouçoulinè muthābyq vedjhilè.*

Conséquence, s. f., نتیجه *netídjè,* pl. a. نتایج *netāïdj,* لازمهٔ حال *lāzemèï hāl.* — Tirer une conséquence, نتیجه چیقارمق *netídjè tchyqārmaq,* استخراج حکم ا *istikhrādji hukm it.* — Conséquences, suites d'une action, صوک *soñ,* t.; عاقبت *'aqybet,* pl. a. عواقب *'avāqyb.* Voy. Importance. — En conséquence, موجبنجه *moudjebindjè.* — De conséquence, شایان اعتداد *chaïāni 'ytidād,* معتدّ به *m'uteddun bih.* — Personnage —, شایان اعتداد بر آدم *chaïāni 'ytidād bir âdem.* — Affaire de —, مهمّ امر مهمّ *muhimm maslahat, emri muhimm.* — Sans conséquence, sans importance ou considération, صایلماز اعتبارسز *'ytibārsyz,* t.; *sāïlmāz,* t.; ضررسز *zararsyz,* a.-t. — Sans inconvénient,

Conséquent, s. m., terme de logique, تالی *tāli*. — L'antécédent et le conséquent, مقدّم و تالی *mouqaddem u tāli*, مقدّمهٔ و موخّره *mouqaddemè vu mouakhkherè*. — Le Conséquent, t. de grammaire, dans un rapport d'annexion, المضاف اليه *elmuzāfu ileïhi*, a.

Conséquent, e, adj., رابطه‌لو *rābouthalu*, عقل صاحبی *'aql sāhibi*, a.-t.; منتظم الاحوال *muntazym ul-ahvāl*. — Conséquent dans ses discours, منتظم الاقوال *muntazym ul-aqvāl*. — Dans ses actions, منتظم الاطوار *muntazym ul-athvār*. — Par conséquent, adv., اکا بناءً *añā bināen*, a.-t.; بوندن اوتوری *boundan uturu*, a.; بناءً علی ذلك *bināen 'ala zalikè*.

Conservateur, trice, substant., صقلایجی *saqlāïdji*, کوزه‌دیجی *gueuzèdídji*, t.; حافظ *hāfiz*, ناظر *nāzir*, a.

Conservation, s. f., صقلایش *saqlāïch*, کوزتمه *gueuzetmè*, t.; حفظ *hyfz*, وقایة *viqāïet*, *viqāïè*. — La conservation de la vie, حفظ جان *hyfzi djān*, a.-p.

Conservatoire, s. m., de musique, تعلیمخانهٔ فنّ موسیقی *ta'lím khānèï fenni mouciqy*.

Conservatoire, adj., صاقلمغه وسیله اولان *sāqlamagha vécílè olān*, موجب وقایه *moudjibi viqāïè*, a.-t.

Conserve, s. f., confiture, رچل *retchel*, t.; خمیره *khamírè*, a. — Navire qui fait route avec un autre, برابرجه-بیله کیدن کمی *bèrāberdjè-biléh guiden guèmi*. — Aller de conserve, بیله کیتمك *bílè guitmek*. — Conserves, s. f. pl., sorte de lunettes, کوزلك *gueuzluk*, وقایهٔ بصره مخصوص کوزلك *viqāïèï baçārè makhsous gueuzluk*, a.-t.

Conserver, v. a., garder soigneusement, صاقلمق *sāqlamaq*, کوزتمك *gueuzetmek*, وقایه ا حفظ - *hyfz, viqāïè it*. — Garantir du dommage, قوروماق - قوریمق *qouroumaq*, صیانت ا *siānet it*. — la mémoire d'un bienfait, نعمتك ذکرینی *nymètuñ zikrini viqāïè it*. — Conserver sa réputation, عرض ناموسنی حفظ ا *'yrz u nāmoucini hyfz it*. — dans sa mémoire, خاطرده درونندهٔ - صاقلمق *khāthyrdè, dèrounindè sāqlamaq*. — Se Conserver, v. pr., soigner sa santé, حفظ صحّت وعافیتنه اهتمام ا *hyfzi syhhat u'āfiètinè yhtimām it*. — Avoir soin de soi, کندوسنی کوزتمك *guenducini gueuzetmek*. — Ne point changer, ne pas se gâter, طیانمق *thaïānmaq*, بوزلمیق *bozoulmamaq*. — Se préserver, کندویی قورتمق *guenduï qouroutmaq*. — Conservé, صاقلنمش *sāqlanmich*, t.; محفوظ *mahfouz*, a.

Considence, s. f., انمه *inmè*, هبوط *hubouth*, a.

Considérable, adj. com., digne de considération, صایلور *sāïileur*, شایان اعتبار *chaïāni 'ytibār*. — Important, مهمّ *muhimm*, a. — Personnage considérable, اولو *olou*, بللو باشلو *bellu bāchlu*. — Grand, nom-

breux, بيوك *buïuk*, t.; كلّيّتلو *kullïietlu*, a.-t.; جسيم *djècïm*. — Quantité —, كلّيّتلو مقدار *kullïietlu myqtār*. — Somme —, مبلغ كثير *meblaghy kecïr*. — Dépense —, كلّيّتلو مصرف *kullïietlu masraf*. — Ouvrage d'esprit, تاليف جسيم *tèelifi djècïm*, a.

Considérablement, adv., چوق *tchoq*, غايتله *ghāïetilè*, a.-t.; كلّيّتلوجه *kullïietludjè*, بغايت *bèghāïet*, a.

Considérant, s. m., motif, سبب *sèbeb*, pl. a. اسباب *esbāb*. — d'un jugement, d'une sentence, مقدّمت الحكم *mouqaddèmet el-hukm*, a.

Considération, s. f., action de considérer, فكر *fikr*, تفكّر *tèfekkur*, ملاحظه *mulāhaza*, a. — Cela mérite considération, بو سزاوار دقّت و ملاحظه در *bou sizāvāri dyqqat u mulāhaza dur*. — Circonspection, احتراز *ihtirāz*. — Réflexions, مطالعات *mouthāle'aler*, مطالعات *mouthāle'āt*. — Motif, سبب *sèbeb*. — Égard pour quelqu'un, حرمت *heurmet*, رعايت *ri'āïet*, a. — En votre —, سزه حرمة *sizè heurmeten*. — Attention dans la conduite, دوشنمه *duchunmè*, رويّت *rouïet*. — Il agit sans considération, دوشنمه يه‌رك عمل ايدر *duchunmèïèrek 'amel ider*. — Estime, اعتبار *'ytibār*. — C'est un homme de considération, قدر و اعتبار ايله معروف بر آدمدر *qadr u 'ytibār ilè ma'rouf bir âdemdur*.

Considéré, e, adj., examiné, دقتلو باقلمش *diqqatlu bāqylmich*. — Honoré, معتبر *mu'tèber*, a. — Compté pour, عدّ اولنمش *'add olounmich*, a.-t.

Considérément, adv., دوشونرك *duchunèrek*, t.; فكر و رويّت ايله *fikr u rouïet ilè*, ملاحظه ايله *mulāhaza ilè*, a.-t.

Considérer, v. a., examiner attentivement, دقتله باقمق *diqqatilè bāqmaq*. — Réfléchir sur, دوشنمك *duchunmèk*, t.; ملاحظه ا *mulāhaza it*. — Faire attention, دقت ا *diqqat it*, تأمّل ا *teemmul it*. — Faire distinction, regarder à, خاطر ا *khāthyr it*, خاطر كوزتمك *khāthyr gueuzetmek*. — Avoir égard à, اعتبار ا *'ytibār it*. — Compter pour quelque chose, صايمق *sāïmaq*, t.; عدّ ا *'add it*, a.-t.

Consignataire, s. m., امانتكار *emānetkiār*, a.-p.; حافظ وديعه *hāfizi ved'ya*, a.

Consignation, s. f., dépôt juridique, امانت *emānet*, وديعة *vèd'yat*, a. — Consignations ou le bureau des consignations, امانت مالى خزينه‌سى *emānet māli khazïnèci*, a.-t.

Consigne, s. f., ordre, امر *emr*, تنبيه *tembïh*, a.; اصمارلمه *ismārlama*, t. — Punition militaire, كوز حبسى *gueuz habsi*. — Concierge

qui enregistre les personnes qui entrent dans une place de guerre, بر قلعه قپوسندن كيرنلرك تحريرينه مأمور قپوجى *bir qal'a qapoucinden guirenlèruñ tahrírinè me'mour qāpoudji.*

Consigné, e, adj., امانةً ويرلمش *emānèten vírilmich,* تسليم اولنمش *teslím olounmich,* a.-t.; اليقونلمش *alyqonylmich,* t.; محبوس *mahbous,* a.

Consigner, v. a., mettre en dépôt, امانت ويرمك - قومق *emānet vírmek, qomaq,* امانت طريقيله ويرمك *emānet tharyqilè vírmek.* — Remettre, تسليم ا *teslím it.* — Mentionner, ذكر ا *zikr it.* — Insérer, ايچنه قومق *itchinè qomaq,* t.; درج ا *derdj it,* a.-t. — Donner ordre à une sentinelle, بكچيه امر - تنبيه ا *bektchïè emr, tembíh it.* — Consigner quelqu'un à sa porte, بر كمسنه‌نك دخولنه رخصت ويرمامك *bir kimesnènuñ dukhoulinè roukhsat virmèmek.* — un soldat, بر عسكر نفرى حبس ا *bir 'asker nèfèri habs it.*

Consistance, s. f., épaississement, قويولق *qouïoulyq,* تعقد *te'aqqoud.* — Solidité, dureté, قتيلق *qatilyq,* t.; قوام *qavām.* — État de stabilité, قرار *qarār,* ثبات *cebāt,* دوام *dèvām,* a. — Les choses du monde n'ont point de consistance, امور دنياده اصلا ثبات و دوام يوقدر *oumouri duniādè aslā cebāt u dèvām ïoqtur.*

Consistant, e, adj., qui consiste, عبارت *'ybāret.* — Terre consistant en bois, اورماندن عبارت اراضى *ormānden 'ybāret erāzi.* — Qui a de la consistance, قاتى *qāty,* t.

Consister, v. n., avoir son essence dans, عبارت او *'ybāret ol.* — Cette maison consiste en une cour et six chambres, بوخانه بر حولى ايله التى اوطه‌دن عبارتدر *bou khānè bir havli ilè alty odhaden 'ybārettur.* — Être composé de, متركّب - مركّب او *mutèrekkib, murekkeb ol,* a.-t.

Consistoire, s. m., assemblée du pape et des cardinaux, ريم پاپا ايله قارديناللرك جمعيتى *rím pāpā ilè qārdinālleruñ djèmy'èti.* — des ministres protestans, لوتران پاپازلرينك مجلسى *loutrān pāpāzlèrinuñ medjlici,* a.-t.

Consolable, adj. com., تسليتى قابل *teslïèti qābil,* a.-t.; ممكن التسلّى *mumkin uttècelli,* a.

Consolant, e, adj., قساوت كيدريجى *qaçāvet guïdurídji,* تسليت ويريجى *teslïet vírídji.* — — Ce n'est pas —, موجب تسليت دكلدر *moudjibi teslïet dèïldur.*

Consolateur, trice, s., تسلّى ويريجى *tècelli vírídji,* تسليت كتوريجى *teslïet guèturídji,* a.-t.

Consolatif, ve, adj. Voy. Consolateur.

Consolation, s. f., تسليت *teslïet,* تسليه *teslïè,* تسلّى *tècelli,* a. — du cœur, d'esprit, تسلّىٔ خاطر *tècellii khāthyr.* — Satisfaction, كوكل

خوشلغی *gueuñul khochlyghy*, t.; صفای خاطر *safāï khāthyr*. — Sujet de consolation ou la personne qui console, مدار - موجب تسلیت *medāri, moudjibi teslïet*. — Je n'ai point d'autre consolation que vous, سزدن غیری مدار تسلیتم یوقدر *syzden ghaïri, medāri teslïetum ïoqtur*.

CONSOLÉ, E, adj., تسلیت بولمش *teslïet boulmich*, a.-t.; متسلی *mutecelli*, a.

CONSOLER, v. a., تسلیت ویرمك *teslïet vïrmek*, تسلیه ا *teslïè it*, تسلی یرمك - ا *tecelli vïrmek, it*, a.-t. — Se Consoler, verbe réfl., تسلی بولمق - آلمق *tecelli boulmaq, ālmaq*. — Avec ses amis, احبابنك مصاحبتیله کسب تسلی ا *ahbābinuñ muçāhebetilè kesbi tecelli it*.

CONSOLIDANT, s. m., پکشتریجی *pekichturidji*, t.; الحام لحم ایدن *ilhām lehem iden*, a.-t.

CONSOLIDATION, s. f., d'une dette publique, بر عائده نك استحکامی *bir 'āïdènuñ istihkiāmi khoucouci*. — État d'une plaie qui se cicatrise, بر یاره نك پکشمه سی *bir ïāranuñ pekichmèci*, t.; التیام *iltiām*, a. — de l'usufruit à la propriété, حاصلات و غلاتك ملکه مربوطیتی *hācylāt u ghallātuñ mulkè merbouthïïeti*.

CONSOLIDER, v. a., (une plaie), بر یاره یی پکشترمك *bir ïāraï pekichturmek*, t.; الحام لحم ا *ilhāmi lehm it*. — Affermir une dette publique, دین مهلکته قرار واستحکام ویرمك *deïni memleketè qarār u istihkiām vïrmek*. — un traité, عقد اولنان معاهده یه تقویه و استحکام ویرمك *'aqd olounān mou'āhedëïè taqoïè vu istihkiām vïrmek*, a.-t.

CONSOLIDÉ, E, adj., قویلشمش *qavilechmich*, صاغلنمش *sāghlanmich*, t.; استحکام بولمش *istihkiām boulmich*, a.-t.; مستحکم *mustahkem*, a.

CONSOMMATEUR, s. m., celui qui consomme, دوکدیجی *tukedïdji*. — Celui qui perfectionne, تاملدیجی *temāmladïdji*, t.; مکمل *mukemmil*, a.

CONSOMMATION, s. f., achèvement, اتمام *itmām*, استکمال *istikmāl*. — des siècles, انقراض الزمان *inqyrāz uz-zemān*. — Grand usage des choses, دوکنمه *teukenmè*, t.; استهلاك *istihlāk*. — des vivres, ذخایرك بذل و استهلاکی *zakhāïruñ bezl u istihlāki*. — du mariage, کردك *guerdek*. — Nuit de la consommation du mariage, کردك کیجه سی *guerdek guïdjèci*, t.; زفاف کیجه سی *zufāf guïdjèci*, a.-t. Voy. DÉBIT.

CONSOMMÉ, s. m., bouillon fin et succulent, پك قینامش ات صویی *pek qaïnāmich et souïu*, t.

CONSOMMÉ, E, adj., دوکنمش

teukenmich, t.; مبذول *mebzoul*, a.

Consommer, v. a., achever, accomplir, تمامله‌مق *temāmlamaq*, بتورمك *biturmek*, t.; تكميل - *tekmīl, itmām it.* — Faire consommer de la viande, اتى پكك *eti pek qāïnātmaq.* — Détru ire les vivres par l'usage, صرف - دوكتمك *teuketmek*, صرف بذل خرج ا *sarf, khardj it, bezl u istihlāki zakhāïr it*, a.-t.

Consomptif, ive, adj., اخلاطى دوكديجى و اتلرى آشندريجى علاج *akhlāthy teukedídji, vè etlèri achendurídji 'ylādj*, t.; دواى اكال *devāï ekkiāl*, a.

Consomption, s. f., دوكتمه *teuketmè*, t.; اسراف *isrāf*, تلف *telef*, افنا *ifnā*, اتلاف *itlāf.* — par le feu, احتراق *yhtirāq.* — Sorte de phthisie, ورم *verem*, سل *sil* et سلّ *sill*, a.

Consonnance, s. f., accord de sons, سس اويغونلغى *ses ouïghounlèoughy*, t.; موافقت اصوات *muvāfaqati esvāt.* — Rime, قافيه *qāfiet, qāfiè*, pl. a. قوافى *qavāfi.*

Consonnant, adj. m., نغمه‌لرى اويغون *naghmèleri ouïghoun*, t.; هم اهنك *hem āhenk*, p.

Consonnante, s. f., بر نوع چالغو *bir nev'y tchālgou*, t.

Consonne, s. f., حرف سالم *harfi sālim*, pl. حروف سالمة *houroufi sālimet*, a. — redoublée, حرف مشدود - مضاف *harfi mechdoud, muzāf.*, a.

Consorts, s. m. pl., اورتاقلر *ortāqlar*, t.; رفقا *roufaqā*, a.

Consoude, s. f., plante, سمفط *symfyth*, a.

Conspirant, e, s. m., t. de physique, puissance ou force conspirante, قواء متحد المقصد *qavāï muttehid ul-maqsad*, a.

Conspirateur, s. m., زوربا *zorbā*, اهل فساد *ehli feçād*, حليف *halíf*, a. Voy. Conjuré.

Conspiration, s. f., يرامزلق ايچون برلشمه *ïarāmazlyq itchoun birlechmè*, t.; فساد *feçād*, a. Voy. Complot.

Conspirer, v. a., être uni pour un même dessein, برلشمك *birlechmek*, ال برا *el bir it*, t.; عقد اتفاق ا *'aqdi ittifāq it.* — Se dit aussi des choses qui concourent au même effet, توافق ا *tevāfuq it*, a.-t. — Tout conspire à la gloire et à la prospérité de ce pays, جميع احوال بو مملكتك شان و اقبالى خصوصنه توافق ايدر *djèmi ahvāl boumemleketuñ chān u iqbāli khouçoucinè tevāfuq ider.* — Faire une conspiration. Voy. Conjurer.

Conspuer, v. a., cracher sur, توكرايله توكرلمك *tukurlemek*, بولاشترمق *tukurilè boulāchturmaq.* En ce sens il n'est plus usité. — Fig. et fam., mépriser d'une façon marquée, افراطيله تحقير ا *ifrāthilè tahqyr it*, a.-t.

CONSTAMMENT, adv., avec constance, قرار اوزره *qarār uzrè*, ـ ثبات *cebāt, mudāvemet ilè*, مداومت ايله متانت ايله *metānet ilè*. — Continuellement, هردائم *her dāïm*, دائماً *dāïmen, dāïmā*, a.

CONSTANCE, s. f., fermeté d'âme, يورك طيانقلغى *ïurek dhaïānyqlyghy*, t.; ثبات قلب *cebāti qalb*, ثبات *sebāt*, متانت *metānet*, قرارلق *qarārlyq*, قرار *qarār*. — Persévérance, مداومت *mudāvemet*, a. — Faire preuve de constance, ثبات و متانتنى اظهار ايتمك *sebātu metānetini izhār it*.

CONSTANT, E, adj., qui a de la fermeté, يوركى طيانغان *ïuregui dhaïānghan*, ثبيت الفؤاد *sebīt ulfuvād*. — Certain, كرچك *guertchek*, ثابت *sābit*, محقق *mouhaqqaq*. — La chose est constante, كيفيّت حال ثابت و متحققدر *keïfïieti hāl sābit u mutehaqqaqtur*. — Invariable, دكشمز *deïchmez*, t.; ثابتقدم *sābit qadem*, a.-p. — Il est constant dans ses desseins, مقاصد و منويّاتنده ثابتقدمدر *meqācid u menviātindè sābit qadem dur*. — Persévérant, قوى *qavi*, t.; مداوم *mudāvim*. — Qui demeure longtemps ou toujours dans le même état, قرارلو *qarārlu*, بر قرار *ber qarār*, مستديم *mustedīm*, a.

CONSTANTINOPLE, nom de ville, استنبول ـ استانبول *istāmbol*, اسلامبول *islāmbol*, قسطنطنيّه *qosthanthinïïè*, بلدهٔ طيّبه *beldëï thaïibè*.

CONSTANTIN, n. pr., قسطنطين *qosthanthïn*.

CONSTATÉ, E, adj., اثباتلو *isbātlu*. اثبات اولنمش *isbāt olounmich*, a.-t.

CONSTATER, v. a., اثبات ا *isbāt it*, a.-t.

CONSTELLATION, s. f., صورت كوكبيّه *sourèti kevkèbïïè*, t.; كوكب *kevkeb*, pl. كواكب *kèvākïb*. — du zodiaque, برج *burdj*, pl. a. بروج *bouroudj*. — Constellation sous laquelle quelqu'un est né, طالع *thālï'*, vulg. *thālih*, pl. a. طوالع *thāvālï'*.

CONSTELLÉ, E, adj., طلسملو *thylismlu*, a.-t.; مطلسم *mouthlism*, a.

CONSTER, v. n., être certain, بللو او *bellu ol*, t.; ظاهر او *zāhir ol*, a. — Il conste que, تحقق ايدركه *tehaqqouq ider ki*.

CONSTERNATION, s. f., عظيم قورقو *'azïmi qorqou*, حيرت *haïret*, دهشت *dehchet*, انكسار قلب *inqyçāri qalb*, a.

CONSTERNÉ, E, adj., شاشمش *chāchmich*, كوزى قورقمش *gueuzu qorqmich*, t.; منكسر *munkècir*, a.

CONSTERNER, v. a., شاشورمق *chāchurmaq*, t.; مدهوش ا *medhouch it*, a.-t.

CONSTIPATION, s. f., قبض *qabz*, انقباض *inqybāz*, a.; قبضلق *qabyzlyq*, a.-t.

CONSTIPÉ, E, adj., منقبض *mounqabyz*, مقبوض *maqbouz*, a.

CONSTIPER, v. a., قبض ا *qabz it*, قبضلق كتورمك *qabzlyq guèturmek*, a.-t.

CONSTITUÉ, E, adj. (bien), ياپوسى صاغ *ïāpouci sāgh*, t.; صحيح البنيه *sahyh ul-bunïè*. — Mal —, ياپوسى كريه البنيه *kèrih ul-bunïè*, a.

CONSTITUER, v. a., composer un tout, تركيب ا *terkïb it*, وجوده كتورمك *vudjoudè guèturmek*. — Faire consister en..., اقامت ا *iqāmet it*, عبارت قلمق *'ybāret qylmaq*. — Établir, قومق *qomaq*, نصب ـ تعيين ا *nasb, ta'ïin it*. — quelqu'un prisonnier, بر كمسنه يى حال محبوسيّته وضع ا *bir kimesnèïi hāli mahboucïïètè vaz' it*. — quelqu'un en frais, مصرفه اوغراتمق *masrafè oghrātmaq*. — une pension à quelqu'un, ترتيب معاش ا *tertïbi me'āch it*, a. — quelqu'un son procureur fondé, بر كمسنه يى وكيل شرعى نصب ا *bir kimesnèï vèkili cher'y nasb it*, توكيل ا *tevkïl it*. — une dot, ou une somme en dot, مهر معجّل ايچون مال ترتيب ا *muhri mou'addjel itchoun māl tertïb it*, a.-t.

CONSTITUTIF, IVE, adj., ذاتى *zātïi*, t.; تركيب ايدن *terkïb iden*, ماية التركيب *mā bih it-terkïb*, a.

CONSTITUTION, s. f., composition, تركيب *terkïb*, a.; ياپو *ïāpou*, t. — Lois fondamentales d'un état, قوانين مملكت *qavānïni memlèket*, قوانين ملكيه *qavānïni milkïè*. — Réglement, loi, نظام *nizām*, pl. نظامات *nizāmāt*; قانون *qānoun*, pl. a. قوانين *qavānïn*, شريعة *cher'iat*. — Création d'une rente, ترتيب ايراد *tertïbi irād*. — Complexion, ياپو *ïāpou*, t.; مزاج *mizādj*, بنية *bunïet*, تركيب *terkïb*, a. — Forte —, بدن قوى البنيه *bedeni qavi ul-bunïè*. — De mauvaise —, بدن سقيم البنيه *saqïm ul-bunïè*. — du corps humain, بدن انسانك تركيبى *bedeni insānuñ terkïbi*, a.-t.

CONSTITUTIONNAIRE, s. comm., شريعته تابع *cheri'atè tābi'*, a.-t.

CONSTITUTIONNEL, LE, adj., قانون نامهٔ مملكته موافق *qānoun nāmèï memleketè muvāfiq*, a.-t.; قانونى *qānounïi*, a.

CONSTITUTIONNELLEMENT, adv., قانونًا قوانين ملكيه *qānounen, qavānïni milkïè* موجبنجه *moudjèbindjè*.

CONSTRICTEUR, s. m., عضلت قابضة *'azaleti qābizat*. — Les constricteurs du pharynx, عضلات قابضهٔ غلصمة *'azalāti qābizaï ghalsamet*. — du vagin, عضلات قابضهٔ مهبل *azalāti qābizaï mehbil*, a.

CONSTRICTION, s. f., بوزلمه *beuzulmè*, بوزلمكلك *beuzulmeklik*, t.; تقبّض *teqabbuz*, انقباض *inqybāz*, a.

CONSTRINGENT, E, adj., قابض *qābiz*, a.

Constructeur, s. m., ياپوجى *ïāpoudji*, t.; بنا *bennā*, بانى *bāni*, a. — de vaisseaux, كمى ياپوجيسى *guèmi ïāpoudjïci*, بناى سفاين *bennāï sefāïn*, a.

Construction, s. f., action de construire, ياپو *ïāpou*, دوزمكلك *duzmeklik*, t.; بنا *binā*, a. — Arrangement des parties d'un bâtiment, ياپونك ترتيبى *ïāpounuñ tertïbi*, صورت بنا *sourèti binā*. — Au fig., arrangement des mots selon les règles du discours, تركيب *terkïb*, انشا *inchā*, a.; سوز دوزمه‌سى *seuz duzmèci*. — En t. de géométrie, figure qu'on trace et lignes qu'on tire pour la solution d'un problême, انشاء الاشكال و الخطوط *inchā ul-echkiāl vel khouthouth*.

Construire, v. a., bâtir, ياپمق *ïāpmaq*, ياپو ياپمق *ïāpou ïāpmaq*, t.; بنا ا ـ قورمق *binā it, qourmaq*, a.-t. — Arranger les mots, سوزلرى *seuzlèri dizmek* et دوزمك *duzmek*, t. — une phrase, بر عباره انشا ا *bir 'ybārè inchā it*.

Construit, e, adj., ياپلمش *ïāpilmich*, t.; بنا اولنمش *binā olounmich*, a.-t.; مبنى *mebni*, a.

Consubstantialité, s. f., اتّحاد الجوهر *ittihād ul-djevher*, a.

Consubstantiel, le, adj., متّحد الجوهر *muttehid ul-djevher*, a.; همذات *hem zāt*, p.-a.

Consubstantiellement, adv., من جهة الاتّحاد الجوهر *min djehet il-ittihād ul-djevher*, a.

Consul, s. m., envoyé d'un état dans un autre pour la protection du commerce, قونسلوس *qonsolos*, بايلوس *bāïlos*. — général, باش قونسلوس *bāch qonsolos*. — Vice-consul, قونسلوس وكيلى *qonsolos vèkïli*. — Consul de la Sublime-Porte dans les ports d'Europe, شاهبندر *chāh bender*, p.-t.

Consulaire, adj. com., قونسلوسه متعلّق *qonsoloça mutè'allyq*, t.-a.

Consulat, s. m., l'emploi de consul, قونسلوسلق خدمتى ـ *qonsoloslyq khyzmèti, m'emourïièti*, شاهبندرلق *chāh benderlyq*. — Temps pendant lequel on exerce la charge de consul, قونسلوسلق وقتى *qonsoloslyq vaqty*. — Habitation du consul, hôtel consulaire, قونسلوس قونافى ـ قاپوسى *qonsolos qonāghy, qāpoucy*, t.

Consultant, s. m., اوكست ويريجى *eugut vïrïdji*, t. — Médecin —, طبيب مشاور *thabïbi muchāvïr*, a.

Consultation, s. f., conférence pour consulter sur une affaire, une maladie, دانشق *dānichyq*, دانشقلق *dānichyqlyq*, t.; مشاوره *muchāvèrè*, مشورت *mechvèret*. — Longue, grande —, مشاورهٔ عظيمه ـ مديك *muchāvèrèï 'azïmè, medïdè*. — Avis donné par un avocat ou un médecin, تحريرًا ويريلان رأى *tahrïren virï-*

lān rèï. — Avis demandé, استشاره *istichārè*, a.; مطلوب اولنان *mathloub olounān nacyhat*, a.-t.

Consultative, adj. f., (voix), راى على طريق الاخطار *reï 'alā tharyq ul-ykhthār*, a. — Il a seulement voix consultative dans le conseil, مجلس مشورتده فقط على طريق الاخطار راى صاحبيدر *medjlici mechveretdè faqath 'ala tharyq ul-ykhthār reï sāhibidur.*

Consulter, v. a., prendre conseil, avis, instruction, دانشمق *dānichmaq*, t.; دانشق ا *dānichyq it*, صورمق *sormaq*, استشاره ا *istichārè it*. — le médecin, حكيمه دانشمق *hekîmè dānichmaq*. — le dictionnaire, لغته مراجعت ا *loughatè mourādje'at it*. — Consulter, v. n., délibérer sur, مذاكره - مشاوره ا *mùzākerè, muchāverè it*, a.-t., سويلشمك *seuïlechmek*. — Ils consultèrent ensemble, بينلرنده استشاره ايلديلر *beïnlerindè istichārè eïlèdiler*. — Se consulter soi-même, نفسنه دانشمق *nefsinè danichmaq*, كندو نفسندن استنصاح ا *guendu nefsinden istinsāh it*.

Consulteur, s. m., docteur commis par le pape pour donner son avis sur des points de doctrine, etc., دينه متعلق مشكلات آچيجى *dinè mute'allyq muchkilāt âtchîdji*.

Consumant, e, adj., ياقيجى *iāqydji*, t.; محرق *mouhryq*, a.

Consumer, v. a., dissiper, détruire, دوكتمك *tuketmek*, اسراف - تلف ا *isrāf, telef it*. — Il a consumé son bien, مالمكنى تلف ايلدى *mālemeleguini telef eïlèdi*. — Consumer le temps, تضييع اوقات ا *tazïï' evqāt it*. — Employer sans réserve, - صرف خرج ا *sarf, khardj it*. — User, اشندرمق *achendurmaq*. — En parlant de l'action du feu sur les corps, احراق ا *ihrāq it*, افنا ا *ifnā it*. — Le feu a consumé cette maison, آتش بو خانديى كليتاً افنا ايتمشدر *âtech bou khānèï kullien ifnā itmichtur*. — Il se consume de chagrin, حزن وكدر ايله افنای وجود ايدر *huzn u keder ilè ifnāï vudjoud ider*. — Se Consumer, v. réfl., آشنمق *âchinmaq*, t.; تلف دوكنمك *teukenmek*, t.; برباد اولنمق *telef olounmaq*, a.; او *ber bād ol*, p.-t.

Contact, s. m., طوقنمقلق *dhoqounmaqlyq*, - بری برينه طوقنمه *biri birinè dhoqounma*, چاتشمه *tchatichma*, t.; مس *mess*, مماسة *memasset*, a.

Contagieux, se, adj., اولاشكن *oulāchguen*, اولاشغن *oulāchghan*, t.; ساری *sāri*, a.; سرايت ايدیجی *sirāïet idîdji*, سرايتلو *sirāïetlu*, a.-t. — Maladie —, سالغون خسته لغی *sālghoun khastalyghy*, مرض ساری *marazi sāri*. — Parole ou conversation contagieuse, ساری بر صحبت *sāri bir sohbet*. — Être

contagieux, سرایتلو او *sirāïetlu ol*, سرایت ا *sirāïet it*, a.-t.

Contagion, s. f., communication d'une maladie, اولاشمه *oulāchma*, بولاشمه *boulāchma*, اولاشقلق *oulāchyqlyq*, t.; سرایت *sirāïet*, a. — Peste, یمرجق *ïoumourdjaq*. Voy. Peste. — Contagion des mauvaises mœurs, اخلاق ردیه‌نک سرایتی *akhlāki redïenuñ sirāïeti*. — Communiquer la contagion à quelqu'un, اولاشترمق *oulāchturmaq*.

Contamination, Contaminer. Voy. Souillure, Souiller.

Conte, s. m., حکایت *hikiāïet*, قصه *qyssa*. — Conte fait à plaisir, مثل *maçal*, a.; دوزمه *duzmè*, t. — Ce sont des contes, مثلدر بو *maçal dur bou*.

Contemplateur, trice, subst., سیرجی *seïrdji*, تماشاجی *temāchādji*, a.-t.; باقیجی *bāqydji*, t.; مطلع *moutthaly'*, a.

Contemplatif, ive, adj., adonné à la contemplation par la pensée, دوشنیجی *duchunïdji*, t.; متأمل *mute'emmil*, اهل باطن *ehli bāthin*. — Vie contemplative, mysticité, تصوّف *teçavvuf*. — Adonné à la vie contemplative, mystique, اهل تصوّف *ehli teçavvuf*, a.

Contemplation, s. f., par les yeux, باقمه *bāqma*, t.; سیر *seïr*. — Par la réflexion, مطالعه *mouthāle'a*, ملاحظه *mulāhaza*, تأمّل *te'emmul*, a.

Contempler, v. a., des yeux, باقمق *bāqmaq*, دقّت ایله باقمق *dyqqat ilè baqmaq*, t.; تماشا ـ *temāchā*, تفرّج ـ *teferrudj*, سیرا *seïr it*. — Avec les yeux de l'esprit, مطالعه ـ ملاحظه ـ تأمّل ا *muthāle'a*, *mulāhaza*, *teemmul it*, a.-t.

Contemporain, e, adj., معاصر *mou'āçyr*, a.; همعصر *hem 'asr*, p.-a.; بر زمانده اولان *bir zemāndè olān*. — Auteurs contemporains, مؤلفین معاصرین *mu'ellefīn mu'āçyrīn*.

Contemporanéité, s. f., معاصرة *mou'āçyret*, a.; بروقتلک *bir vaqytlyq*, t.

Contempteur, s. m., خور کوریجی *khor gueurïdji*, خورلایجی *khorlāïdji*, t.; اهانتجی *ihānetdji*, a.-t.

Contenance, s. f., capacité, étendue, صغش *syghych*, کیکلک *gueïñlyq*, t.; استیعاب *isti'āb*, a. — Un navire de la contenance de deux cents tonneaux, ایکیبیوز فوجی استیعاب ایدرکمی *iki ïuz foutchou isti'āb ider guèmi*. — Maintien, posture, وضع وحال *vaz'*, وضع *vaz' uhāl*, ادا *edā*, a. — Faire bonne contenance, متانت کوسترمک *metānet gueustermek*. — Perdre contenance, شاشمق *chāchmaq*, t.

Contenant, e, s., ایچنه آلان *itchinè ālān*, آلیجی *ālydji*, قپلایجی *qaplāïdji*, t.; محیط *mouhyth*, حاوی *hāvi*, a. — Le contenant et le contenu, ظرف ومظروف *zarfu mazrouf*.

CONTENDANT, s. m. et adj., غوغا *qavghā iden*, t.; خصم *khysm*, pl. a. خصما *khoucèmā*. — Les parties contendantes, مخاصمه اوزره اولانلر *moukhāçèmè uzrè olānlar*.

CONTENIR, v. a., comprendre, renfermer dans un espace, آلمق *álmaq*, ايچنه آلمق *itchinè álmaq*, طوتمق *thoutmaq*, t.; اشتمال - استيعاب ا *ichtimāl, isti'āb it*. — Cette cuve contient vingt seaux d'eau, بو حوض يكرمى قوغه صو آلور - استيعاب ايدر *bou havouz ïermi qougha sou âleur, isti'āb ider*. — Ce livre contient deux chapitres, بو كتاب ايكى فصلى مشتملدر *bou kitāb iki fasli muchtemil dur*. — Retenir dans les bornes, طوتمق *thoutmaq*, t.; ضبط ا *zabth it*. — Réprimer ses passions, نفسنى ضبط ا *nefsini zabth it*. — Se Contenir, v. réfl., كندوسنى ضبط ا *guenducini zabth it*. — Se contenir, s'abstenir, se modérer sur, صاقنمق *sāqynmaq*, t.; امساك ا *imsāk it*, a.-t.

CONTENT, E, adj., satisfait, راضى *rāzi*, a.; خشنود *khochnoud*, p.; قانع *qāni'*. — Qui jouit de ce qu'il a, كوكلى خوش *gueuñulu khoch*, t.; ممنون البال *memnoun ul-bāl*. — Content de son état, de son sort, قسمتنه قانع *qysmètinè qāny'*. — de peu, ازه - ازايله قانع *azè, azilè qāni'*. — Être content de, être satisfait d'une chose, d'une personne, برشيدن - بركمسنه دن خشنود او *bir cheïden, bir kimesnèden khochnoud ol*. — Avoir le cœur content, ممنون الحال او *memnoun ul-bāl ol*. — Être content, agréer, consentir, قائل - راضى او *qāïl, rāzi ol*, رضا ويرمك *rizā vírmek*, a.-t.

CONTENTEMENT, s. m., joie, satisfaction, كوكل خوشلغى *gueuñul khochlighy*, t.; فراغ بال *firāghy bāl*, محظوظية *mahzouziïet*. — de peu, قناعت *qanā'at*, a. — Donner du —, صفا ويرمك *safā vírmek*, a.-t. — Avoir du —, خاطرى خوش او *khāthyri khoch ol*, صفاده او *safādè ol*, a.-t.

CONTENTER, v. a., satisfaire, راضى - خشنود ا *rāzi, khochnoud it*, اغنا ا *yghnā it*. — Contenter l'esprit, خاطريني خوش ا *khāthyrini khoch it*, تطييب خاطر ا *tathïibi khāthyr it*. — On ne saurait contenter tout le monde, عامه نك رضاسنى تحصيل ايتمك امر محالدر *'āmmènuñ rizācini tahsïl itmek, emri mouhāldur*. — Contenter, apaiser, اسكات ا *iskiāt it*, ارضا ا *irzā it*. — Se Contenter, v. réfl., راضى - خشنود او *rāzi, khochnoud ol*, a.-p.-t. — Être content, خاطرى خوش او *khāthyri khoch ol*, t. — Se suffire, قناعت ا *qanā'at it*, قانع او *qāni' ol*. — S'en tenir à ce que l'on a fait, اكتفا ا *iktifā it*, a.-t.; يتمك *ïetmek*, t. — Se contenter de peu, ازه قناعت ا *azè qanā'at it*, a.-t.

Contentieusement, adv., منازعتله *munaza'at ilè*, a.-t.

Contentieux, se, adj., نزاعلو *nizā'lu*, a.-t.; منازع فيه *munāzi'un fihi*. — Un droit —, منازع فيه اولان بر حق *munāzi'un fihi olān bir haqq*.

Contention, s. f., débat, dispute, لجوجلق *ledjoudjlyq*, a.-t.; نزاع *nizā'*, منازعة *munāze'at*, a. — Forte application de l'esprit, ذهن يورمه *zihn ïourma*, چالشمقلق *tchālich-maqlyq*, t.; اتعاب دهن *it'ābi zihn*, a.

Contenu, s. m., ce qui est dans quelque chose, ايچنده اولانى *itchindè olāni*, t. — d'un écrit, d'un discours, مضمون *mazmoun*, مآل *meāl*, a. — de la lettre, مضمون مكتوب *mazmouni mektoub*.

Conté, e, adj., نقل اولنمش *naql olounmich*, a.-t.; منقول *menqoul*, a.

Conter, v. a., narrer, نقل ا *naql it*, حكايت ا *hikiāïet it*, a.-t. — une histoire, بر حكايه‌يى نقل ا *bir hikiāïèï naql it*. — une fable, faire un conte, مثل سويلمك - اوقومق *maçal seuïlèmek, oqoumaq*.

Contestable, adj. com., معارضه‌يه كله‌بيلور *mou'ārazaïè guèlè bilur*, a.-t.; قابل مجادله *qābili mudjādelè*, a.

Contestant, adj. et subs., نزاع ايدن *nizā' iden*, چكشان *tchekichān*, t. — Les parties contestantes, معارضه اوزره اولانلر *mou'āraza uzrè olānlar*.

Contestation, s. f., dispute, débat, چكش *tchekich*, چكشمه *tchekichmè*, t.; معارضه *mou'āraza*, مجادله *mudjādelè*. — en justice, مرافعة *murāfe'at*, a.

Contester, v. a., refuser de reconnaître des droits, des prétentions, حقوقى انكارا *houqouqy inkiār it*, انكارا *inkiār it*. — Entrer en contestation, معارضه - مباحثه - مجادله ا *mou'āriza, mubāhacè, mudjādelè it*, a.-t.

Contesté, e, adj., مباحثه اولنمش *mubāhacè olounmich*, a.-t.

Conteur, se, s., qui aime à conter, حكايت سويليجى *hikiāïet seuïlèïdji*, قصّه خوان *qyssè khān*. — dans les cafés turcs, durant les nuits du Ramazan, مدّاح *meddāh*, a. — Menteur, يلان صاتيجى *ïalān sātidji*, اراجيفكو *erādjifguiou*, a.-p.

Contexture, s. f., tissure, اوركو *eurgu*, طوقومه *dhoqouma*, t.; نسج *nesdj*, a. — du discours, سوزك اولاشقلغى *seuzuñ oulāchyqlyghy*, t.; نسج مقال *nesdji meqāl*, ارتباط كلام *irtibāthi kelām*.

Contigu, e, adj., بتشك *bitichyk*, اولاشق *oulāchyq*, t.; متّصل *muttacyl*, ملاصق *mulācyq*, a. — Maisons contiguës, برى برينه بتشك اولر *biri birinè bitichik evler*.

Contiguité, s. f., بتشكلك *bi-*

tichiklik, t.; ملاصقلق *mulāçyqlyq*, a.-t.; اتصال *ittiçāl*, a.

Continence, s. f., des plaisirs de la chair, پرهيزكارليك *perhîzkiārlyq*, p.-t.; امساك عفت *'yffet*, امساك نفس *imsāki nefs*, a. — Capacité, étendue. Dans ce sens on dit mieux Contenance. Voy. ce mot.

Continent, adj., qui a la vertu de la continence, صاقنيجى *sāqynîdji*, t.; پرهيزكار *perhízkiār*, p.; عفيف اهل عفت *ehli 'yffet*, عفيف *'afîf*, a.

Continent, s. m., grande étendue de terre ferme, قره *qara*, t.; بر *berr*, a.

Contingence, s. f., casualité, ايشلرك حصولى - حدوثى *ichleruñ houçouli, houdouci*, t.-a. — Selon la contingence des affaires, اموركَ تبدّلاتنه كوره *oumouruñ tebeddulātinè gueurè*. — Angle de contingence, زاويهٔ متمكنه *zāvïeï mutemekkinè*.

Contingent, subs. m., portion qui peut appartenir à quelqu'un, دوشن پاى - حصّه *duchen pāï, hyssè*. — Part que chacun doit fournir, پاى *pāï*, t.; بهره *behrè*, p.; حصّه *hyssè*, a.

Contingent, adj., اولمسى اولمامسى ممكن *olmaci olmamaci mumkin*, t.; محتمل الظهور *muhtemil uzzouhour*, a.

Continu, e, adj., dont les parties s'entre-tiennent, اولاشق *oulāchyq*, t.; متّصل *muttacyl*. — dont la durée n'est pas interrompue, آردى آره‌سى كسلمز *ārdi ārāci kecilmez*, t.; غير منقطع *ghaïri mounqathy'*. — Fièvre continue, حمّاى دائمى *hommāïi dāïmi*. — Dix jours continus, اون كون على الاستمرار - على الاتّصال *on gun 'alel-istimrār, 'alelitticāl*. — A la continue, à la longue, كيده‌رك *guîdèrek*, كندكچه *guîttiktchè*, t.

Continuateur, s. m., صكره‌سنى ذيل يازان *soñracini ïāzān*, t.; ذيل نويس *zeïl nuvîs*, a.-p.

Continuation, s. f., action de continuer, مداومت *mudāvemet*, مواظبت *muvāzebet*. — Prolongation, امتداد *imtidād*. — de la guerre, امتداد محاربه *imtidādi mouhārelbè*. — Suite d'un ouvrage, ذيل *zeïl*, a.

Continuel, le, adj., آره‌لق وبرمز *āralyq vîrmez*, دائم *dāïm*, دائمى *dāïmi*, غير منقطع *ghaïri mounqathy'*, a. — Pluie continuelle, آردى آره‌سى كسلمز ياغمور *ārdy āracy kecilmez īāghmour*.

Continuellement, adv., toujours, دائما *dāïma*, مستمراً *mustemirren*, على التوالى *'alet-tevāli*, a.

Continuement, adv., اولاشترى *oulāchturi*, صرا ايله *syrā ilè*, t.; بلا انقطاع *bilā inqythā'*, a.

Continuer, v. a., poursuivre ce qui est commencé, طورمامق *dhour-*

māmaq, الدن براقمامق *elden brāqmāmaq*, اردینی کسمامک *ardini kesmemek*, t. — Ajouter à ce qui est fait, اوستلمک *ustlèmek*, t.; اوستهلمک *ustèlemek*. — Persister, s'efforcer, دورشمک *duruchmek*, t.; مداومت ا *mudāvemet it*, دوام و استمرار ا *devām u istimrār it*. — un travail, بر عملده دوام ا *bir 'ameldè devām it*. — Prolonger, اوزاتمق *ouzātmaq*, مدّ و تطویل ا *medd u tathvīl it*. — Quelqu'un dans une charge, ابقا ا *ibqā it*. — Laisser les choses comme elles sont, اولدیغی وجه اوزره براقمق *oldoughy vedjh uzrè brāqmaq*. — Se continuer, se prolonger, اوزانمق *ouzānmaq*. — S'étendre, وارمق *vārmaq*. — Cette forêt continue jusqu'à la mer, بو اورمان دکزه‌دک وارر- مهتد اولور *bou ormān deñizèdek vārur, mumted olour*. — Continuer, v. n., durer, سورمک *surmek*, امتداد بولمق *imtidād boulmaq*. — La pluie continue, یاغمور سورر *īāghmour surer*.

Continuité, s. f., liaison non interrompue des parties, اولاشقلق *oulāchyqlyq*, اتصال *ittiçāl*, a. — Solution de continuité, ایرلمه *aïrilma*. — Durée continuelle, امتداد *imtidād*, a.

Continument. Voy. Continuement.

Contondant, e, adj., بره‌لدیجی *berèledīdji*, t.

Contorsion, s. f., بورمه *bourma*, t.; تلوی *televvi*, a. — causée par la colique, کوبک بوروسی *gueubek bouroucou*. — Grimaces, چهره بوروقلغی *tchehrè bouroulyghy*, t.

Contour, s. m., چوره *tchevrè*, طولای *dholāï*, t. — de la bouche. اغز چوره‌سی *aghyz tchevrèci*. — Les contours, اطراف و جوانب *ethrāf u djevānib*, a. Voyez Enceinte.

Contourné, e, adj., qui est de travers, اکری *egri*, اکریلمش *egrilmich*. — Disloqué, بورلمش *bouroulmich*, t.

Contourner, v. a., donner le contour, دوره‌یه کسیم ویرمک *devrèïè kecīm vīrmek*, t. — Au fig. pénétrer le secret de quelqu'un, بر کمسنه‌نک سرّنی اکلامق *bir kimesnènuñ sirrini añlāmaq*.

Contractant, adj., subs. m., قوللشان *qavllachān*, عهدلشان *ahdlachān*, a.-t.; متعاهد *mute'āhid*, a. — Les deux parties contractantes, طرفین متعاهدین *tharafeïni mute-'āhideïn*.

Contracter, v. a., faire un contrat, une convention, قوللشمق *qavullachmaq*, قول ا *qavl it*, عقد ا *'aqd it*. — un mariage, عقد نکاح ازدواج ا *'aqdi nikiāh, izdivādj it*, نکاح بغلمق *nikiāh baghlamaq*. — une alliance, عقد اتفاق ا *'aqdi ittifāq it*. — Faire un traité, عقد معاهده ا *'aqdi mou'āhedè it*. — des dettes, دین ایدنمک *deïn idinmek*, بورجه کیرمک *bordja gutrmek*. — Acquérir une habitude, عادت

ایدنمک *'ādet idinmek.* — Gagner une maladie, مرضی قازانمق - *marazi qāzānmaq, akhz it.* — Former des liaisons, اشنالق ا - بغلمق *achinālyq it, baghlamaq.* — amitié, دوستلق بغلمق *dostlyq baghlamaq.* — Resserrer, raccourcir les nerfs, چکیلوب بوزلمک *tchekilup buzulmek.* — Se Contracter, v. réfl., قصقلنمق *qyrcyqlanmaq*, t.; تقلّص *teqallus it*, a.-t.

Contracté, e, adj., بغلنمش *baghlanmich*, t.; منعقد *mun'aqyd*, a.; قصیقلنمش *qyrcyqlanmich*, متقلص *muteqallys*, a.

Contraction, s. f., چکلمه *tchekilmè*, قصقلنمه *qyrcyqlanma*, t.; تقلّص *teqallus*, قبض *qabz*. — spasmodique, تشنج *techennudj*. — Réduction de deux syllabes en une, حذف هجا *hazfi hedjā*, a.

Contradicteur, s. m., قارشو سویلیجی *qārchou seuïlëidji*, t.; مناقض *munāqyz*, معارض *mou'āryz*. — En t. de jurisprudence, légitime contradicteur, خصم شرعی *khasmi cher'y*. — Acte sans contradicteur, par défaut, خصملرك غیبتنده ویرلان حجّت *khasmleruñ ghaïbetindè vïrilān heuddjet.*

Contradiction, s. f., قارشولق جواب *qārchoulyq djëvāb*, t.; معارضه *mou'āraza*. — Disparité, تناقض *tenāquz*. — Opposition, خلاف مخالفت *moukhālefet, khylāf*, a.

Contradictoire, adj. com, برى بربنه مخالف *biri birinè moukhālif*. — Opposé à, متناقض *mutenāqyz*, a. — Jugement contradictoire, استماع خصمادنصکره ویرلان حکم *istï'māï khoucèmādensoñra vïrilen hukm*, a.-t.

Contradictoirement, adv., برى بربنه ضدّ - مخالف اولدرق *biri birinè zidd, moukhālif olaraq*, وجه تناقض اوزره *vedjhi tenāquz uzrè*, a.-t.

Contraignable, adjectif com., ملزم زورلنه بیلور *zorlana bïlur*, t.; اولدجق *mulzem oladjaq*, a.-t.; واجب الاجبار *vadjib ul-idjbār*, a.

Contraindre, v. a., forcer, obliger à, کوچ - زورایله ایتدرمک *gudj, zor ilè ittïrmek*, زورلمق *zorlamaq*, زورا *zor it*, t.; جبر - اجبارا *djebr, idjbār it.* — à payer, ادایه اجبارا *edāïè idjbār it.* — Être contraint, forcé, مضطرّ - مجبور اولمق *mouztharr, medjbour ol.* — Contraindre, gêner quelqu'un, تعجیز ا *ta'djïz it*, ثقلت ویرمک *siqlet vïrmek.* — Au fig., serrer, mettre à l'étroit, تضییق ا *taziïq it.* — Se Contraindre, v. réfl., کندویه - نفسنه زور - تضییق ا *guenduïè - nefsinè zor, taziïq it*, a.-t.; کندویی صقلق *guenduïi syqylmaq*, t.

Contraint, e, adjectif, forcé, مضطرّ زورلنمش *zorlanmich*, t.; مجبور *medjbour*. — Gêné, ثقلتلو *syqletlu*. — Air con-

traint, ثقلت اثرى *syqlet ecerі*, a.-t.

Contrainte, s. f., violence qu'on exerce contre quelqu'un, زور *zor*, t.; مجبوريّت *medjbouriiet*. — État de celui à qui on fait violence, حال اضطرار - مجبوريّت *hāli yzthyrār, medjbouriiet*. — Retenue commandée par le respect, ادب و حرمتك اقتضاسى *edeb u heurmetuñ yqtizāci*. — Gêne, pour être trop serré, طارلق ضيقى *dhārlyq, syqy*. — Contrainte par corps, حبس ايله تضييقى *habs ilè taziiqy*. — Par contrainte, كوچ - زور ايله *gudj, zor ilè*, جبراً *djebren*. — Gêne dans le style, اثار ضرورت تأليف وانشا *açāri zaroureti teelif u inchā*, a.-t.

Contraire, adj. com., opposé, ضدّ *zidd*, مخالف *moukhālif*, مغاير *moughāïr*, a. — à l'honneur, عرض و ناموسه مخالف *'yrzu nāmoucè moukhālif*. — Vent contraire, مخالف روزكار *moukhālif rouzguiār*. — Cet homme m'est toujours contraire, بو آدم دائما بنم مخالفدر *bou ādem daïmā benum moukhālifumdur*. — Ils sont contraires l'un à l'autre, بری برلرينه خلافكير درلر *biri birlèrinè khylāfguïr durler*. — Nuisible, مضرّ *mouzirr*. — Le vin vous est contraire, شراب سزه مضرّدر *charāb sizè mouzirr dur*.

Contraire, s. m., ضد *zidd*, pl. اضداد *czdād*, خلاف *khylāf*. — Le noir est le contraire du blanc, اسود ابيضك ضدّيدر *esved ebiazuñ ziddidur*. — Je ne dis pas le contraire, خلافنه سوز سويلمم *khylāfinè seuz seuïlèmem*. — Au Contraire, adv., عكسنه *'aksinè*, a.-t.; بالعكس *bil'aks*, a.

Contrairement, adv., خلافنجه *khylāfindjè*, عكسنجه *'aksindjè*, a.-t.; ضدّاً *zidden*, a.

Contrariant, e, adj., en parole, خلافن سويلين *khylāfin seuïleïen*. — En action, ضدّلك ايدر *ziddlik ider*, a.-t.

Contrarier, v. a., dire ou faire le contraire d'un autre, ضدّينه سويلمك *ziddinè seuïlemek*, ضدّلك كوسترمك - ا *ziddlik gueustermek, it*, ضدّ كلمك *zidd guelmek*, a.-t. — Il me contrarie toujours, هر اموردە بكا ضدّ كلور *her oumourdè baña zidd guelur*. — Faire obstacle, ا مخالفت *moukhālefet it*, a.-t.; قارشوكلمك *qārchou guelmek*, t. — Se Contrarier, v. réfl., نفسنه ضدلك ا *nefsinè ziddlik it*.

Contrarié, e, adj., ضدّلكه اوغرامش *ziddliguè oghrāmich*, مظهر مخالفت اولمش *mazheri moukhālefet olmich*, a.-t. — Il a été contrarié par le vent, هوانك مخالفتنه اوغرامش *havānuñ moukhālefetinè oghrāmich*.

Contrariété, s. f., opposition

entre choses contraires, قرشولـق *qarchoulyq*, t.; ضدّلـك *ziddlyk*, a.-t.; ضدّيت *ziddïet*, مخالفت *moukhālefet*, تضاد *tezadd*. — Obstacle, empêchement, مانع *māny'*, pl. موانع *mevāny'*, عايق *ā'iq*, pl. عوايـق *'avāïq*.

Contraste, s. m., opposition, عكس *'aks*, a.; ضدّلـك *ziddlik*, a.-t.; تباين *tebāïn*, a.

Contraster, v. a., عكسي او *'aksi ol*, مخالف او *moukhālif ol*. — Sa conduite contraste avec son état, طور و حركتي حالنه متناقضدر *thavr u hareketi hālinè mutenāqyz dur*.

Contrat, s. m. — verbal, قول *qavl*. — Arrangement, مقاوله *mouqāvelè*, قول و قرار *qoul u qarār*. — par écrit sous l'autorité publique, مقاوله سندي *mouqāvelè senedi*, وثيقه *veciqa*, حجّت *heuddjet*, a. — de mariage, نكاح حجّتـــي *nikiāh heuddjeti*. — de vente, بيع حجّتي *bei' heuddjeti*. — Signer un contrat, بر قطعه شرطنامه‌يـي امضـــا ا *bir qyth'a charth nāmëï imzā it*. — Dresser un contrat, بر قطعه مقاوله سندي قلمه آلمق *bir qyth'a mouqāvelè senedi qalemè âlmaq*.

Contravention, s. f., مخالفت *moukhālefet*, a.; خلاف حركـــت *khylāfi hareket*, a.-t. Voy. Infraction.

Contra-Yerva, s. f., plante, قونطرا يربا *qonthra ïerbā*, a.

Contre, prépos. marquant opposition, قارشـــو ـ قرشو *qārchou*, اوزرينه *uzerinè*, t.; خلافنه *khylāfinè*, عليهنه *'alëïhinè*, a.-t. — Contre moi, بكا قارشو *bañā qārchou*. — Contre le courant, اقنديـه قارشـــو *aqyntïè qārchou*. — Contre le vent, روزكاره قارشـو *rouzguiārè qārchou*. — Être contre quelqu'un, بـــر كمسنه‌نـك عليهنده او *bir kimesnènuñ alëïhindè ol*. — Contre sa volonté, رضاسنه مخالـــف *rizācinè moukhālif*. — Malgré, مغايراوله‌رق *moughāïr olaraq*, مغايرا *moughāïren*. — la paix, صلحه مغايرا *soulha moughāïren*. — Auprès, proche, يانينده *ïānindè*, قربنده *qourbindè*. — Ma maison est contre la sienne, بنم اوم خانه‌سي قربنده در *benum evum khānèci qourbindè dur*. — Le pour et le contre, نفع و ضـــرري طرفي *nefu zarari tharafi*. — Attacher quelque chose contre la muraille, ديواره بر نسنه‌يي طاقمق ـ اصمق *divārè bir nesnèï thāqmaq, asmaq*.

Contre-Amiral, s. m., اوچنجي امرال *utchundju amirāl*. — en Turquie, ريالـه بك ـ قپودانى *riāla beg, qapoudāni*, t.

Contre-Approches, subs. fém., محاصرلرينك مترسلرينه مقابـــل اچيلان مترسلـــر *mouhācyrlerinuñ meterislerinè mouqābil atchilān meterisler*, a.-t.

Contre-Balancer, v. a., دنك ا *denk it*, t.; موازنه ا *muvāzenè it*, a.-t.

Contrebande, s. f., commerce contre les lois d'un état, قاچرمه *qātchurma*, t. — Marchandise prohibée, قاچقن مالی *qātchqoun māli*, اموال ممنوعه *emvāli memnou'a*, ممنوعاتدن اولان مال *memnou'ātten olān māl*. — Faire la —, مال قاچرمق *māl qātchurmaq*. — Faire commerce de —, اموال ممنوعه ایله ویرشی ا *emvāli memnou'a alich vīrichi it*.

Contrebandier, ère, s., مال قاچربجی *māl qātchuridji*, t.

Contre-Basse, s. f., بر نوع چالغو *bir nev'i tchālghou*, t.

Contre-Batterie, s. f., متوسه قارشو آچیلان متوس *meterice qārchou âtchilān meteris*, t.

Contre-Bouter, v. a., دیواری بشقه دیوار ایله طیاندرمق *divāri bachqa divār ilè dhaïāndurmaq*, t.

Contrecarrer, v. a., قارشو طورمق ـ طوتمق *qārchou dhourmaq, thoutmaq*, t.; مخالفت ا *moukhālefet it*, ضدّ کلمک *zidd guelmek*, مانع او *māñ' ol*, اظهار ضدیت ا *izhāri ziddiet it*, a.-t.

Contre-Charme, s. m., سحری بوزیجی ضدّ السحر *syhri bozidji*, t.; *ziddus-syhyr*, a.

Contre-Coeur, A Contre-Coeur, adv., کوکلسزلکله *gueuñulsyzliguilè*, استمیه رك *istemeïèrek*, t.; کرها *kerhen*, a. — Faire une chose à —, کوکلسزلکله ایشلمك *gueuñulsyzliguilè ichlèmek*, کوکلسز ایشلمك *gueuñulsyz ichlèmek*, t.

Contre-Coup, s. m., répercussion d'un corps sur un autre, اوروشك کیروبه تپشی *ourouchuñ guïrubè tepichi*, t.; عکس الضرب *'aks uz-zarb*, بر ضربه نك عکسی *bir zarbenuñ 'aksi*. — Effet pour quelqu'un d'un événement ou d'un malheur arrivé à un autre, عکس ـ ضررك تأثیر *'aks - teecïr*, a.; فنالغك سرپندیسی *zararuñ, fenālyghuñ serpinticy*. — Vous en sentirez le contre-coup, ضررك عکسنی طوبه جقسکز *zāraruñ 'aksini dhoïa djaqsiñyz*.

Contredanse, s. f., قونتره دانچه *qontradantcha*, t.

Contredater, v. a., بشقه تاریخ قومق *bachqa tārykh qomaq*, t.

Contredire, v. a., dire le contraire, سوز قارشولمق *seuz qārchoulamaq*, قارشو سویلمك *qārchou seuïlèmek*, ضدّینه سویلمك *ziddinè seuïlèmek*, t. — quelqu'un, بر کمسنه نك کلامنه جواب ردّ ایله مقابله ا *bir kimesnènuñ kelāminè djevābi redd ilè mouqābelè it*. Voy. Contrarier. — Se Contredire, v. réfl., بری بریندن متناقض او *biri birinè mutenāqyz ol*, اختلاف اوزره او *ykhtilāf uzrè ol*.

Contredits, adj. pl. de Contredire, قارشو سویلنمش *qārchou seuïlenmich*, قارشولغی سویلنمش *qārchoulyghy seuïlenmich*. — Contredit, s. m., قرشو سوز *qarchou seuz*, قارشولق سوز *qārchoulyq seuz*,

t.; جواب ردّ *djevābi redd.* — Cela est sans contredit, بوکا جواب یوقدر *bouñā djevāb ïoqtur.* — Sans Contredit, certainement, adv., سوز یوق *seuz ïoq*, شبهه‌سز *chubhèsyz.* — Contredits, اختلافلر *ykhtilāfler.* — En t. de palais, جرح *djerh*, ردّ *redd.* — Ce moyen ne donne pas lieu à contredit, بو دلیل مستلزم جرح دکلدر *bou delíl mustelzimi djerh deïldur.*

Contrée, s. f., قطر *semt*, *qouthr*, pl. اقطار *aqthār*, ناحیة *nāhïèt*, pl. a. نواحی *nevāhi*, a.

Contre-Échange, s. m., دکش دکش قارشولغی *deïch qārchoulyghy*, *deïch*, t.; مبادله *mubādelè*, بدل *bedeli* مقابل *mouqābil*, بدل *bedel*, a.

Contre-Émailler, v. a., بر معدنک الت طرفنی مینالمق *bir ma'denuñ alt tharafini mínālamaq*, t.

Contre-Espalier, s. m., دیواره یقین دکلمش میوه آغاجی *divārè ïaqin dikilmich mèïvè āghādji*, t.

Contrefaçon, s. f., fraude qu'on fait en contrefaisant une chose qu'on n'a pas droit de faire, ساخته کارلق *sākhtèkiārlyq*, p.-t. — Imitation, تقلید *taqlíd*, a.

Contrefacteur, s. m., ساخته‌کار *sākhtèkiār*, p.; ساخته‌جی *sakhtèdji*, p.-t.

Contrefaction, s. f., تقلید *taqlíd*, a.

Contrefaire, v. a., imiter, تقلید ا *taqlíd it*, a.-t. — Déguiser, changer, دکشترمک *deïchturmek.* — l'écriture, la voix de quelqu'un, بر کمسنه‌نک اوازنی و یازوسنی تقلید ا *bir kimesnènuñ avāzini vè ïāzoucini taqlíd it.* — Se contrefaire, déguiser son caractère, کند وسنی بشقه کوسترمک *guenducini bachqa gueustermek.* — Rendre difforme et défiguré, بوزمق *bozmaq*, t.

Contrefait, e, adj., imité, falsifié, ساخته *sākhtè*, p.; قلب *qalb*, دوزمه *duzmè.* — Papiers dont la signature est contrefaite, دوزمه کاغدلر *duzmè kiāghydler.* — Difforme, اسلوبسز *usloubsiz*, t.

Contrefaiseur, euse, s., celui qui contrefait, qui imite, مقلد *mouqallyd.* Voy. Hypocrite.

Contre-Finesse, s. f., حیله بدل حیله *hylèïè bedel hylè*, a.-t.

Contrefort, s. m., دیوار طیاغی *divār dhaïāghy*, t.

Contre-Fossé, s. m., اوک خندغی *euñ khandaghy*, t.

Contre-Gage, s. m., بورجه بدل رهن *bordja bedel rehin*, t.-a.

Contre-Gager, v. a., رهن آلمق *rehin álmaq*, a.-t.

Contre-Gardes, s. f. pl., fortification en avant d'un ouvrage, طشره مترسی *thachra meterici*, t.

Contre-Indication, subst. f.,

مخالف قرینه ـ علامت *moukhālif qarînè, 'alāmet*, a.

Contre-Jour, s. m., کونی اولیان یر *guny olmaïān ïer*, t.; ضدالضو *zidd ez-zav*, a.—A contre-jour, کونی اولیان یرده *guny olmaïān ïerdè*.

Contre-Lettre, s. f., آشکار سندی بوزان کزلو سند *âchikiār senedi bozān guizlu sened*, t.

Contre-Maître, s. m., sur un navire, ایکنجی ریئس *ikindji reïs*, قوجه ریئسی *qodja reïci*. — Dans une manufacture celui qui dirige les ouvriers, ایشجیلر کیاسی ـ ناظری *ichdjiler kiahīāci, nāziri*, t.

Contremandement, s. m., امر مقدّمی ابطال ایدن امر *emri mouqaddemi ibthāl iden emr*, a.-t.

Contremander, v. a., امر مقدّمك خلافنه امر ویرمك *emri mouqaddèmuñ khylāfinè emr vîrmek*, a.-t.

Contremarche, s. f., بشقه یوله صاپه *bachqa ïola sāpma*, t.; عدول ایلمه *'udoul eïlemè*, a.-t.

Contremarque, s. f., seconde marque à un ballot, à la vaisselle d'argent, ایکنجی تمغا ـ نشان *ikindji damghā, nichān*, t.

Contremarquer, v. a., ایکنجی تمغایی اورمق *ikindji damghāïi ourmaq*, t. — Contremarqué, ایکنجی تمغا ایله تمغالنمش *ikindji damghā ilè damghālanmich*.

Contre-Mine, s. f., mine pour en éventer une autre, لغمه قارشو لغم *laghouma qārchou laghoum*, لغم قارشولغی *laghoum qārchoulyghy*. — Mine extérieure pour faire sauter l'ennemi, دیش لغم *dich laghoum*, t.

Contre-Miner, v. a., لغم قارشولمق *laghoum qārchoulamaq*, t.

Contre-Mineur, s. m., لغم قارشولغی آچان لغمجی *laghoum qārchoulyghy âtchān laghoumdji*, t.

Contre-Mont, adv., gravir contre mont, طاغك دپه‌سنه طوغرو چیقمق *dhāghuñ tepècinè dhoghrou tchyqmaq*.—A contre-mont, اقندی یه قارشو *aqyntiè qārchou*, t.

Contre-Mur, s. m., دیوار اوزرنده چفته دیوار *divār uzèrindè divār*, دیوار *tchiftè dîvār*, t.

Contre-Murer, v. a., چفته دیوار یاپمق *tchiftè dîvār īāpmaq*, t. — Contre-muré, چفته دیوار ایله قویلشمش *tchiftè divār ilè qavilechmich*.

Contre-Ordre, s. m., امر مغایر *emri moughāïr*, خلافنه امر *khylāfinè emr*, a.-t.

Contre-Partie, s. f., d'opinions, de sentimens contraires, رأیك *reïuñ khylāfi*, a.-t.

Contre-Penser, v. n., فکرندن دونمك *fikrinden deunmek*, a.-t.

Contre-Percer, v. a., عکسندن دلمك *'aksinden delmek*, a.-t.

Contre-Peser, v. a., مقابلاً طارتمق *mouqābilen thārtmaq*, a.-t.; دنکلشمك *denklechmek*, t. Voy.

Contre-Balancer, qui a la même signification et qui est plus usité.

Contre-Pied, s. m., au fig. le contraire de quelque chose, عكسى *'aksi*, عكسلكى *'aksliguì*, خلافى *khylāfi*, a. — A contre-pied, عكسنه *'aksinè*, a.-t.

Contre-Pilastre, s. m., كمر طياغى *kemer dhaïāghy*, t.

Contre-Pleige, s. m., رهنك كرچكلكنه كفيل *rehinuñ guertchekliguinè kefil*, a.-t.

Contre-Pleiger, v. a., رهنك كرچكلكنه كفيل او *rehinuñ guertchekliguinè kefil ol*, a.-t.

Contre-Poids, s. m., دنك *denk*, سنجه *sendjè*, t.; موازنة *mucāzenet*, عدل *'ydl*, a. — de tourne-broche, كباب شيشينك پارسنكى *kebāb chíchínuñ pārsengui*. — d'horloge, اصمه ساعتنك دنك طوپى *ásma sā'atinuñ denk thopy*. — Longue perche ou balancier de danseur de corde, جانباز صرغى *djānbāz syryghy*. — Au fig., وزن مقابل *vezni mouqābil*. — Ses belles qualités naturelles sont un contre-poids à sa tyrannie, مجبول اولديغى اوصاف حميده‌سى ظلم و تعديسنه بر وزن مقابل اولور *medjboul oldoughou evsāfi hamídèci zoulm u te'addicinè bir vezni mouqābil olour*.

Contre-Poil, s. m., le rebours, le sens contraire du poil, قيلك ترس طرفى *qyluñ ters tharafi*. — A contre-poil, ترسنه *tersinè*, دكنه *dikinè*. — Raser, faire la barbe à —, دكنه تراش ا *dikinè trāch it*. — Étriller un cheval à —, آتى دكنه ـ, ترسنه قشغلمق *áty dikinè, tersinè qachaghylamaq*. — Sens contraire à celui dont le poil d'un drap est coupé, ترسى پروزك *puruzìuñ terci*. — Nettoyer un drap à contre-poil, چوقه‌يى پروزينك ترسنه سپورمك *tchoqaï puruzinuñ tercinè supurmek*.

Contre-Point, s. m., accord de deux ou plusieurs chants, نغمه اهنكلكى *naghmè áhenkligui*, a.-p.

Contre-Pointer, v. a., piquer des deux côtés certains ouvrages de toile, نكنده‌لمك *niguendèlemek*. — En t. d'artillerie, opposer une batterie à une autre, طوپى طوپ ايله قارشولمق *thopy thop ilè qārchoulamaq*, t.

Contre-Poison, s. m., پادزهر *pādzehr*, p., vulg. پانزهير *pānzehir*, t.; دافع الزهر *dāfi' uzzehr*, تريلق *tiriāq*, a. (Ce dernier mot sert également pour le sens fig.)

Contre-Porte, s. f., ايكنجى قپو *ikindji qapou*, t.

Contre-Porter, v. a. Aujourd'hui on dit mieux et plus souvent *colporter*. Voy. ce mot.

Contre-Porteur, s. m. Voy. Colporteur.

Contre-Poser, v. a., mal poser un article dans le grand livre d'un marchand, بازركان دفترينه يكلش قيد ا *bāzirguiān defterinè ïanlich qaïd it*. — Poser en sens contraire, ترسنه قومق *tercinè qomaq*, t.

CONTRE-POSITION, s. f., دفتره يكلش قيد ايلمه *defterè ïañlich qaïd ëïlemè*, t.

CONTRE-PROPOS, s. m., خلط كلامه جواب *khalti kelāmè djevāb*, a.-t.

CONTRE-RÉVOLUTION, s. f., تغيّر دولتك خلافنه اولهرق بر تغيّر اخر *teghaïiuri devletuñ khilāfinè olaraq bir teghaïiuri ákhar*, a.-t.

CONTRE-RÉVOLUTIONNAIRE, adj., ثانئ تغيّر دولتك احداثنه موافق *sānïi teghaïiuri devletuñ yhdācinè muvāfyq*, a.-t.

CONTRE-RÉVOLUTIONNER, v. a., ثانئ تغيّر دولتى احداث ا *sānïi teghaïiuri devlèti ihdās it*.

CONTRE-RONDE, s. f., بكچيلر يوقلمه‌سى *bektchíler ïoqlamaci*, t.

CONTRE-RUSE, s. f. Voy. CONTRE-FINESSE.

CONTRE-SABORD, s. m., لونبار قپاغى *loumbār qapāghy*, t.

CONTRE-SALUT, s. m., طوب ايله ردّ سلام ايلمه *thop ilè reddi selām ëïlemè*, t.

CONTRESCARPE, s. f., بر قلعه خندغنك انيشى - يوقشى *bir qal'a khandaghynuñ enïchi, ïouqouchi*, t.

CONTRE-SCEL, s. m., بيوكنك كنارنده وضع اولنان كوچك مهر *buïuguinuñ kenārindè vaz' olounān kutchuk muhur*, t.

CONTRE-SEING, s. m., اخرك امضاسى ذيلنده وضع اولنان امضا *akharuñ imzāci zëïlindè vaz' olou nān imzā*, a.-t. — Avoir le —, كوچك صحه ماذون او *kutchuk sahha mazoun ol*.

CONTRE-SENS, s. m., خلاف معنى *khylāfi ma'na*, a. — A —, عكسنه *'aksinè*, ترسنه *tersinè*.

CONTRE-SIGNER, v. a., صاحب تحريراتك امضاسى ذيلنده امضا قويمق *sāhyb tahrirātuñ imzāci zëïlindè imzā qomaq*, كوچك صحّ چكمك *kutchuk sahh tchekmek*, a.-t.

CONTRE-TEMPS, s. m., آنسزين اوكه چقمش مانع *ānsizín euñè tchyqmich mānï'*, a.-t.; مخالفت وقت و حال *moukhālefeti vaqtu hāl*, عايق *'āïq*, pl. a. عوايق *'avāïq*. — Il a essuyé bien des contre-temps, نيچه نيچه عوايقه اوغرادى *nïtchè nïtchè 'avāïqa oghrādy*. — A contre-temps, وقتسز *vaqtsyz*, a.-t.; بيوقت *bivaqyt*. — Venir, arriver à —, وقتسز كلمك *vaqtsyz guelmek*. — Agir à —, بيوقت عمل وحركت ا *bivaqyt 'amel u hareket it*.

CONTRE-TENIR, v. a., اردندن طيانمق *ardinden dhaïātmaq*, t.

CONTRE-TIRER, v. a., يكى باصلمش نقشك اوزرندن صورت چيقارمق *ïeñi bacylmich naqchuñ uzerinden souret tchíqārmaq*, a.-t.

CONTRE-TRANCHÉE, s. f., دشمنه قارشو محصورين طرفندن قازلمش مترس *duchmènè qārchou mahsourîn tharafinden qāzylmich meteris*, a.-t.

Contreval (A), adv. اینه‌رك *inèrek*, t.

Contrevallation, s. f., محاصره اولمش قلعه‌نك اطرافنه چوبرلمش خندق ومترسلر *mouhācerè olmych qal'anuñ ethrāfinè tchevirilmich khandaq vè meterisler.* — Lignes de —, قلعه‌نك اطرافنه چوبرلمش خندق و مترس صره‌لری *qal'anuñ ethrāfinè tchevirilmich khandaq vè meteris syraleri*, a.-t.

Contrevenant, e, adj., خلافنه حركت ایدن *khylāfinè hareket iden*, خلافنی ایشلیان *khylāfini ichleiān*, a.-t.

Contrevenir, v. n., خلافنه حركت ا *khylāfinè hareket it*, خلافنی ایشلمك *khylāfini ichlemek*. — à un ordre, امره مخالف حركت ا *emrè moukhālif hareket it.*

Contrevent, s. m., كپنك *kepenk*, t.

Contre-Vérité, s. f., عكسنه ـ عكسی سوز ـ لاقردی *'aksinè, 'aksi seuz, laqyrdy*, a.-t.; تعبیر بالعكس *ta'bīr bil'aks*, a.

Contribuable, s. m., ویرکو ویرن *virgu vîren*, t.; خراجگذار *kharādjguzār*, p.

Contribuer, v. a., aider à l'exécution d'une chose, d'une entreprise, یاردم ـ اعانت ـ همّت ا *iārdum, y'ānet, himmet it*, امداد ا *imdād it*, مدخلی او *medkheli ol*. — Contribuer à la tranquillité et à la prospérité du pays, مملکتنك اقبال و استراحتنه بذل همّت ا *memleketuñ iqbāl u istirāhatinè bezli hymmet it*. — de ses deniers, کندو کیسه‌سندن اعانت ا *guendu kícècinden y'ānet it*. — Payer les contributions, les impôts, ویرکو ویرمك *vîrgu vîrmek*. — Payer sa part, پاینی ـ حصّه‌سنی ویرمك *pāini, hyssècini vîrmek*. — Payer extraordinairement, تکلیفی ویرمك *teklîf vîrmek*, ادای تکلیف ایلمك *edāï teklîf eïlèmek*. — Payer à l'ennemi pour se garantir du pillage, مال امان ویرمك *māli amān vîrmek*, a.-t.

Contributaire, subst. et adj., ویرکودن حصّه‌سنی ویرن *vîrguden hyssècini vîren*, t.

Contributif, ive, adj. ویرکویه متعلق *vîrguïè mute'allyq*, t.-a.

Contribution, s. f., levée des deniers, imposition, ویرکو *vîrgu*, t. — extraordinaire, تکلیف *teklîf*, pl. a. تکالیف *tekiālîf*. — Celle qui se paie en temps de guerre à l'ennemi, مال امان *māli amān*. — Contributions militaires, تکالیف حربیه *tekiālîfi harbïiè*. — arbitraires, تکالیف عرفیه *tekiālîfi'eurfiiè*. — ordinaires, تکالیف عادیه *tekiālîfi 'ādiiè*, a.

Contributoire, adj., ویرکویه مخصوص *virguïè makhsous*, t.-a.

Contributoirement, adverbe, اصول تکالیف اوزره *ouçouli tekiālîf uzrè*, a.-t.

Contrister, v. a., كدر ويرمك *keder vîrmek*, - ملول - محزون تحزين ا *meloul, mahzoun, tahzîn it*, a.-t.; غصّه‌لندرمك *ghousçalendurmek*, t. Voy. Affliger.

Contrit, e, adj., كدرلو *kederlu*, غصّه‌لو *ghousçalu*, غصّه‌لنمش *ghousçalenmich*, t.; محزون *mahzoun*, مغموم *maghmoum*, a.

Contrition, s. f., انكسار *inkiçār*, استغفار *istighfār*, توبه *teubè*, ندامت *nedāmet*, a.

Contrôle, s. m., registre de vérification, مقابله دفترى *mouqābelè deftèri*, روزنامه دفترى *rouz nāmè defteri*, a.-t. — Droit que l'on paye pour le contrôle, قيد رسمى *qaïd resmi*, قيديّه خرجى *qaïdiiè khardji*. — Marque sur l'argenterie, تمغا *temgha*, vulg. *damgha*, p.-t.

Contrôlé, e, adj., دفتره قيد اولنمش *defterè qaïd olounmich*, تمغالنمش *damghālanmich*, تمغالو *damghālu*, عيبلنمش *'aïblenmich*, a.-t.

Contrôler, v. a., mettre sur le contrôle, دفتره قومق *defterè qomaq*, مقابله دفترينه قيد ا *mouqābelè defterinè qaïd it*. — Marquer du contrôle, تمغا اورمق *damghā ourmaq*, t. — Au fig., critiquer, عيبلمق *'aïblamaq*, تعييب ا *ta'ïib it*, a.-t.

Contrôleur, s. m., officier qui contrôle دفتر امينى *defter emîni*, روزنامه‌جى *rouznāmèdji*. — des finances, مقابله‌جى *mouqābeledji*. — Maître d'hôtel dans les maisons des princes, مصرف امينى *masraf emîni*. — d'argenterie, تمغا اوريجى *damghā ouroudju*. — Qui se mêle de censurer, فصّال *fasçāl*, عيّاب *'aïiāb*, a.; عيبليجى *'aïiblaïdji*, a.-t.

Controuver, v. a., يلان پيدا ا - دوزمك *ïalān peïdā it, duzmek*, t.; اختراع كذب ا *ykhtir'āï kezb it*. — Chose controuvée, اختراع اولمش بر شئ *ykhtirā 'olmych bir cheï*.

Controverse, s. f., مباحثه *mubāhacè*, معارضه *mou'āreza*. — Sur ce point il n'y a pas lieu à controverse, بونده جاى مباحثه يوقدر *bounda djāï mubāhacè ïoqtur*. — Controverse religieuse, مباحثهٔ دينيّه *mubāhacèï dînïiè*, a.

Controversé, e, adj., مباحثه اولنمش *mubāhacè olounmich*.

Controversiste, s. m., مباحثه ايديجى *mubāhacè idîdji*, a.-t.; مباحث *mubāhis*, a.

Contumace, s. f., défaut de répondre, de comparaître en justice, مرافعه‌دن قاچنمه *murāfe'aden qātchinma*, a.-t.

Contumace ou Contumax, s. com., مرافعه‌دن قاچنمش *murāfe'aden qātchinmich*, a.-t.

Contus, se, adj., بره‌لنمش *berèlenmich*, ازلمش *ezilmich*, t.

Contusion, s. f., بره *berè*, t. Voy. Meurtrissure.

Convaincant, e, adj., الزام ايديجى *ilzām idîdji*, a.-t.; ملزم

mulzim, مسكت *muskit*, a. — C'est un argument convaincant, برهان مسكتدر *burhāni muskittur.*

Convaincre, v. a., الزام ا *ilzām it.* — par de bonnes raisons, دلايل معقوله ايله الزام ا *delāïli ma'qoulè ilè ilzām it.* — Être convaincu de (accusé), اوزرينه اثبات جرم اولنمش *uzerinè isbāti djurm olounmich.* — Persuadé, الزام اولنمش *ilzām olounmich*, a.-t.; ملزم *mulzem*, a. — Se Convaincre, v. réfl., تحصيل يقين الزام او *ilzām ol, tahsīli iaqīn it.*

Convalescence, s. f., افاقت *ifāqat*, افاقه *ifāqa*, شفا *chifā*, a. — Entrer en —, افاقته كلمك *ifāqatè guelmek.* — Puissiez-vous avoir une prompte convalescence, افاقت عاجله بولهسز *ifāqati 'ādjilè boulasyz.*

Convalescent, e, adj., شفا بولمش *chifā boulmich*, افاقته كلمش *ifāqatè guelmich*, a.-t.

Convenable, adj. com., sortable, qui convient, ياقشق *īāqychyq*, t.; لايق *lāïq*, مناسب *munācib*, a.; جسپان *djespān.* — Digne, شايان *chāïān*, p. — Décent, qui est à propos, يوللو *īolly*, t.; جائز *djāïz*, a. — Juger convenable, لايق - مناسب كورمك *lāïq, munācib gueurmek.*

Convenablement, adv., كركى وجه مناسب *gueregui guibi*, كبى اوزره *vedjhi munācib uzrè.* — à la position, حالنه مناسب *hālinè munācib.*

Convenance, s. f., rapport, conformité, ياقشقلق *īāqychyqlyq*, مناسبت يراشقلق *īarāchyqlyq*, t.; موافقت *munācibet*, موافقت *muvāfeqat*, a.; لايقلق *lāïqlyq*, a.-t. — Accord, توافق *tevāfuq.* — Convenance d'humeur, موافقت مزاج *muvāfaqati mizādj.* — Rapports d'âge, d'état, de caractère, اويغونلق *ouïghounlyq*, t.; موافقت حال *muvāfaqati hāl.* — Bienséance, ادب *edeb*, حسن ادب *husni edeb.* — Il sait les convenances, رسم ادبه آشنادر *resmi edebè āchinādur.*

Convenir, v. n., demeurer d'accord, اوزلاشمق *ouzlāchmaq*, متفق الكلام او *muttefyq ul-kelām ol*, قائل او *qāïl ol*, بر اولمق *bir olmaq.* — Convenir du prix, بهايى كسمك ـ قطع ا *behāï kesmek, qath' it.* — Je conviens de ce que vous dîtes, سزك كلامكزى تسليم ايدرم *syzuñ kelāmiñyzi teslím iderum.* — Faire une convention, قوللشمق *qavoullachmaq*, قول ا *qavl it.* — Être conforme, avoir des rapports de convenance, اويمق *oïmaq*, اويغون كلمك *ouïghoun guelmek.* — Être propre, convenable, ياقشمق *īāqychmaq*, ال ويرمك *el vírmek*, لايق او *laïq ol.* — Cela me convient, بو بكا ال ويرر *bou baña el virur.* — Convient-il? لايقميدر *lāïqmídur.* — Fixer, déterminer, قرار ويرمك *qarār vírmek.* — Être expédient, à propos, يوللو *īollu*, t.; مناسب او

munācib ol. — Cela ne vous convient pas, n'est pas de votre ressort, بو سزه دوشمز *bou sizè duchmez.* — Se convenir mutuellement, بری بریله متوافق الحال او *biri biri ilè mutevāfyq ul-hāl ol.* — Convenu, arrêté, قرارداده اولمش *qarārdādè olmuch.*

CONVENTICULE, s. m., یرامز جعیتی *ïarāmaz djemi"ïeti*, t.-a.

CONVENTION, s. f., pacte, accord, مقاوله *mouqāvelè*, عهد *'ahd*, pl. a. عهود *'ouhoud*; شرط *charth*, pl. شروط *chourouth.* — par écrit, تحریراً معاهده *tahrîren mou'āhedè.* — Sous la convention de, بو شرطیله که *bou charth ilè ki.*

CONVENTIONNEL, LE, adjectif, اعتباری اولدرق قوللشلمش *i'tibāri olaraq qavoullachilmich*, a.-t.; شرطی *charthii*, a.

CONVENTIONNELLEMENT, adverbe, مقاوله ایله *mouqāvelè ilè*, a.-t.

CONVENTUALITÉ, s. f., مناستر حالی *monāstir hālî*, t.

CONVENTUEL, adj., مناستره دائر *monāsterè dāïr*, مناسترلو *monāstirlu*, t.

CONVENTUELLEMENT, adv., رهبان جعیتنک قواعدینه کوره *rouhbān djem'ïietinuñ qavā'idinè gueurè*, a.-t.

CONVERGENCE, s. f., بری برینه یقینلشمه *biri birinè ïaqynlachma*, t.; تقارب *teqārub*, تمایل *temāïl*, a.

CONVERGENT, E, adj., متقارب *muteqārib*, a.; بری برلرینه تقارب ایدن *biri birlerinè teqārub iden*, a.-t.

CONVERGER, v. n., چاتشمق ایچون بری برینه تقارب ا *tchātichmaq itchun biri birinè teqārub it.*

CONVERS, adj., religieux servant, مناسترده خدمتکارلق ایدن رهبان *monāstirdè khyzmetkiārlyq îden rouhbān*, t.

CONVERSATION, s. f., سویلشمه *seuïlechmè*, قونشقلق *qonouchouqlyq*, t.; صحبت *sohbet*, محاورة *mouhāvereț*, تکلم *tekellum*, a. — Entrer en conversation, صحبته کیرمک *sohbetè guîrmek.* — Être en —, مذاکره اوزره او *muzākerè uzrè ol.* — Interrompre la conversation, صحبتک ارهسنی کسمک *sohbetuñ aracini kesmek.*

CONVERSER, v. n., سویلشمک *seuïlechmek*, t.; صحبت ا *sohbet it.*

CONVERSIBLE, adj. com., (mot peu usité). Voy. CONVERTIBLE.

CONVERSION, s. f., transmutation, دکشمه *deïchmè*, t.; تغیّر *teghaïïur*, تبدیل *tebdîl.* — des métaux, معدنلرک استحاله سی *ma'denleruñ istihālèci.* — des monnaies, اجناس دراهمک تبدیلی *edjnāci dirāhemuñ tebdili.* — de front, دونش *deunich*, دونمه *deunmè*, t.; انصراف *inçyrāf*, توجّه *teveddjuh*, a. — Changement de foi, تبدیل مذهب *tebdîli mezheb.* — Retour à la foi, ایمانه کلمکلک *imānè guelmeklik.*

Converti, e, adjectif, changé, دگشمش *deïchmich*, مبدّل *mubeddel*, دونمش *deunmich*. — à la foi, ایمانه گلمش *imānè guelmich*.

Convertible, adj. com., دگشه تبدیلی *deïchè bîlur*, t.; - بیلور استبدالی ممکن *tebdîli, istibdāli mumkin*, a.-t.

Convertir, v. a., changer une chose en une autre, دوندرمک *deundurmek*, چویرمک *tchevîrmek*, t.; تبدیل ـ تحویل ا *tebdîl, tahvîl it*, a.-t. — Faire changer, دگشدرمك *deïchturmek*. — d'opinion une personne, بر کمسنه‌نک عقلنی چویرمک *bir kimesnènuñ 'aqlyni tchevîrmek*. — Faire changer de croyance, مذهبی تبدیل ایتدرمک *mezhebi tebdîl itturmek*. — Convertir à la foi, دینه ـ ایمانه کتورمک *dînè, imānè gueturmek*. — Se Convertir, v. réfl., changer de croyance, مذهبندن دونمک *mezhebinden deunmek*. — Faire retour à la foi, ایمانه گلمک *imānè guelmek*. — en, se changer en, دگشمک *deïchmek*, t.; تحوّل ا *tehavvul it*, مبدّل او *mubeddel ol*.

Convertissement, s. m., دگشمه تبدیل اولنمه *tebdîl olounma*, a.-t.; تبدّل *tebeddul*, تحوّل *tehavvul*, a.

Convertisseur, s. m., ایمانه کتوریجی *imānè gueturidji*, هدایت کوسترریجی *hidāïet gueusterîdji*, a.-t.

Convexe, adj. com., محدّب *mouhaddeb*, a.; قبّه‌لو *qoubbèlu*, a.-t.

Convexité, s. f., تحدّب *tehaddub*, a. — du globe terrestre, کرهٔ ارضک تحدّبی *kurèï arzuñ tehaddubi*.

Conviction, s. f., effet d'une preuve évidente, d'une vérité sur l'esprit, الزام *ilzām*, علم الیقین *'ylm ul-iaqyn*, a.; شبهه‌سز بیلش *chubhèsyz bîlich*, t. — Preuve certaine, اثبات *isbāt*, ثبوت *subout*, a. — Avoir la conviction d'une chose, بر شیئک حقیقتنه واقف او *bir cheïuñ haqyqatinè vāqif ol*.

Convié, s. m., دعوتلو *d'avetlu*, دعوت اولنمش *d'avet olounmich*, a.-t.; مدعوّ *med'uvv*; a.

Convier, v. a., دعوت ا *d'avet it*, a.-t. — à un festin, ضیافته دعوت ا *ziāfetè d'avet it*.

Convive, s. com., طعامده برابر اولان *th'āmda berāber olān*, t.; مسافر *muçāfir*, a. — d'une noce, دوکنجی *deugundji*.

Convocation, s. f., دعوت *d'avet*, a. — d'une assemblée, دعوت جعیت *d'aveti djèmï'et*, a.

Convoi, s. m., enterrement, جنازه *djenāzè alāï*, a.-t. — Aller à un —, موکب جنازه‌یه وارمق *mevkebi djenāzèïè vārmaq*. — Transport de provisions pour un camp, ذخیره ومهمّات قافله‌سی *zakhyrè vè muhimmāt qāfilèci*. — — Vaisseaux servant d'escorte, پساقچیلک ایدن بکلک کیمسی

iaqāytchilik iden beïlik guèmici. — Réunion de bâtimens marchands escortés par des bâtimens de guerre, بكلك سفينه‌سنك محافظه‌سنده يوريان بازركان كميلر *beïlik sefínè-cinuñ mouhāfazacindè iuruüān bāzerguiān guemïler.*

Convoiter, v. a., حرص ايلمك طمع ا *hyrs ilè istèmek,* *thama' it,* a.-t.

Convoiteux, se, adj., ارزولايجى *ārzoulāïdji,* t.; حريص *harïs,* a.

Convoitise, s. f., حرص *hyrs,* طمع *thama',* a. — de richesses, حرص مال *hyrsi māl.*

Convoler, v. n., se marier en secondes noces, تكرار اولنمك ـ نكاح ا *tekrār evlenmek, nihiāh it,* a.-t.

Convoquer, v. a., بر يره چاغرمق ـ دعوت ا *bir ierè tchāghyrmaq, da'vet it,* t.-a. — les députés de la nation, ملّت وكلاسنى جمعيته دعوت ا *millet vukelācini djèmi'etè d'avet it.*

Convoyer, v. a., محافظه ايچون برابر كيتمك *mouhāfaza itchoun berāber guïtmek,* a.-t.

Convulsif, ive, adj., سكرچكيجى *sinyr tchekidji,* t.; مورث تشنّج *mourici techennudj,* a.

Convulsion, s. f., mouvement violent et involontaire des muscles, سكر چكمه‌سى *syñyr tchekilmèci,* t.; تشنّج *techennudj,* اختلاج *ykhtilādj,* اختلاج اعضا *ykhtilādji ā'zā,* a. — Tomber en —, تشنّجه كرفتار اولمق

techennudjè gueriftār ol. — Emportement, grand mouvement convulsif, لقوة *laqvet,* a.

Convulsionnaire, adj. com., اعصابى چكلور *ā'zāci tchekilur,* a.-t.; متشنّج *mutechennidj,* a.

Conyse, s. f., sorte d'herbe, برنوع پيره اوتى *bir nev'y pîrè oty,* t.

Coobligé, e, s., برابر تعهّد ايدن شريك *berāber te'ahhud iden,* a.-t.; العهد *cherik ul-'ahd,* a.

Coopérateur, trice, s., برابر بيلمه ايشليجى معين چالشان *berāber ichlëïdji, bîlè tchālichān,* t.; هم‌دست *hem dest,* p.; ياردمجى *īārdumdji.*

Coopération, s. f., برابر چالشمه بيلمه ايشلمه ياردم *berāber tchālichma, bîlè ichlemè, īārdum,* t.

Coopérer, v. n., بيله چالشمق برابرجه ايشلمك ياردم ا *bîlè tchālichmaq, berāberdjè ichlèmek, īārdum it,* بالاشتراك عمل ا *bil-ichtirāk 'amel it,* a.-t.

Cooptation, s. f., ادخال ايلمه ادخال *idkhāl cïlemè,* a.-t.; *idkhāl,* اتّخاذ *ittikhāz,* a.

Coopter, v. a., مساعده طريقيله قبول ا ـ ادخال ا *muqā'edè thariqilè qaboul it, idkhāl it,* a.-t.

Coordonné, e, adj. de Coordonner, تنظيم اولنمش *tanzïm olounmich,* a.-t.

Coordonner, v. a., تنظيم ا *tanzïm it,* a.-t.

Copahu, s. m., baume, بلسم التعقيبة *belsem elta'qibet,* a.

COPAÏBA ou COPAIER, s. m., arbre du Brésil, بلسم التعقيبة اغاجى *belsem etta'qibet aghādjī*, a.-t.

COPAL, s. m., سندروس بلورى *sanderous bellouri*, a.

COPALME, s. m., عنبر سايل *'anberi sāïl*, a.

COPARTAGE, s. m., حصّه دارلق *hyssèdārlyq*, a.-p.-t.

COPARTAGEANT, E, s., پايلشان *pāïlachān*, t.; حصّه دار *hyssèdār*, a.-p.; مقاسمه ده مشتـرك اولان *mouqācèmèdè muchterīk olān*, a.-t.; مقاسم *mouqācim*, a.

COPARTAGER, v. a., پايلشمق *pāïlachmaq*, t.

COPEAU, s. m., rognure de bois, يونغه *ïongha*, يونقه *ïonqa*. — Éclat de bois, اغاج قيرنتيسى *aghādj qyrinticy*, اودون اوفانتيسى *odoun oufānticy*, t.

COPECK, COPEEK ou COPEICK, s. m., monnaie russe, كاپك *kiāpik*, t.

COPENHAGUE, s. m., ville capitale du Danemarck, قوپنهاغ *qopenhāgh*.

COPHTE. Voy. COPTE.

COPERMUTANT, s. m., برى بربله دكشـن *biri biri ilè dëïchen*, t.; معاوض *mou'āviz*, a.

COPERMUTATION, s. f., برى بربله دكش *biri biri ilè dëïch*, t.; معاوضة *mou'āvazat*, a.

COPIE, s. f., écrit fait sur un autre, صورت *souret*, نسخه ثانيه *nouskhaï sānïè*. — conforme à l'original, اصلنه مطابق صورت *aslina mouthābyq souret*. — Imitation en fait de peinture et d'objets d'arts, تقليد *taqlīd*, a.

COPIER, v. a., prendre, faire une copie, صورت آلمق - چيقارمق *souret âlmaq*, *tchiqārmaq*. — d'une lettre, بر مكتوبك صورتنى آلمق *bir mektoubuñ sourètini âlmaq*. — un livre, استنساخ ا *istinsākh it*. — au fig., imiter, اوبمق *ouïmaq*, t.; تقليد ا *taqlīd it*, a.-t. — Contrefaire, ياكسلمق *ïāñsylmaq*. — Se copier, v. réfl., برى بربنى تقليد ا *biri birini taqlīd it*.

COPIEUSEMENT, adv., بوللغله *bollyghylè*, بول بول *bol bol*, بولجه *boldjè*, پك چوق *pek tchoq*, t.; وفرتله *vefret ilè*, a.-t.

COPIEUX, SE, adj., بول *bol*, چوق *tchoq*, دلم *delím*, t.; وافر *vāfir*, كثير *kecír*, a.

COPISTE, s. m., qui prend copie, صورت آليجى *souret âlidji*, a.-t.; مبيّض *moubcïiz*, ناسخ *nāsykh*, a. — Qui imite, اوبيجى *ouïidji*, t.; مقلّد *mouqallid*, a.

COPRENEUR, s. m., برابر استيجار ايديجى *berāber istidjār ididji*, t.

COPROPRIÉTAIRE, adj. com., ملك اورتـاغى *mulk ortāghy*, a.-t.; مشارك الملك *muchārik el-mulk*, a.

COPTE ou COPHTE, s. m., قبطى *qybthii*. — ancienne langue d'Égypte, قبطى لسانى *qybthy lïçāni*, a.-t.

COPULATIF, IVE, adj., وصلى *vaslii*. — Conjonction copulative, حرف صله عطف *'athf harfi sylè*, a.

COPULATION, s. f., accouplement des sexes, جماع *djimā*, مجامعه *mudjāme'a*, a. — En parlant des animaux, چفتلشمه *tchiftlechmè*, t.

COPULE, s. f., عطف *'athf*, صله *sylè*, كلمة الوصل *kèlimet ul-vasl*, a.

COQ, s. m., خروس *khoros*. — Crête de —, خروس ابكى *khoros ibigui*. — Le chant du —, خروس اوتمه‌سى - سسى *khoros eutmèci, séci*.

COQ-A-L'ANE, s. m., بوش لاقردى *boch lāqyrdy*, بيهوده سوزلر *bihoudè seuzler*, t.

COQUE, s. f., en général, قبوق *qabouq*, هر نسنه‌نك قبوغى *her nesnènuñ qaboughy*. — d'œuf, يمورطه قبوغى *ïoumourtha qaboughy*. — de noix, جوز قبوغى *djeviz qaboughy*, t. — OEuf à la coque, رفدان يمورطه *rafadān ïoumourtha*. — Coque de ver à soie, قوزه *qoza*, ايپك قوزه‌سى - قوزاغى *ipek qozaci, qozāghy*. — du Levant, سم الحوت *semm ul-hout*, a.

COQUELICOT, s. m., plante, يبان خشخاشى *ïabān khachkhāchi*, خشخاش برّى *khachkhāchi berri*, a.

COQUELOURDE, s. f., plante, nom vulgaire de l'anémone. Voy. ce mot.

COQUELINER, v. n., se dit du chant du coq, خروس كبى اوتمك *khoros guibi eutmek*. — Courir après les jeunes filles, كنج قزلرى آرامق *guendj qyzleri āramaq*, t.

COQUELUCHE, s. f., بوغماجه اوكسوروك *boghmādja euksuruk*, t.; سعال كلبى *sou'āli kelbi*, a.

COQUELUCHON, s. m. Voy. CAPUCHON.

COQUEMAR, s. m., كوكم *gugum*, t.

COQUERET OU ALKEKENDJE, s. m., plante, الكاكنج *el-kiakeñdj*, كاكنج *kiākendj*, a.; فنرچچكى *fener tchitchegui*, قنبل اوتى *qambel oti*, t.

COQUET, TE, adj., qui fait le galant, زنپاره *zenpārè*, vulg. *zampara*, عشقباز *'ychqbāz*. — Femme coquette, عشقباز قارى *ychqbāz qāry*. — Qui est recherché dans sa parure, élégant, ظريف *zarif*, a.; ظرافتلو *zarāfetlu*, a.-t.; قوقونوز *qoqonoz*, t.

COQUETER, v. n., عشقبازلق ا *'ychqbāzlyq it*, a.-p.-t.

COQUETIER, s. m., marchand d'œufs, de volailles, يمورطه‌جى *ïoumourthadji*, طاوقجى *thāvouqdji*. — Petit vase pour manger les œufs à la coque, رفدان قوياجق قاب - ظرف *rafadān qoïādjaq qāb, zarf*, t.

COQUETTERIE, s. f., عشقبازلق *'ychqbāzlyq*, a.-p.-t.; مغازله *moughāzelè*. — Parure affectée, élégance, ظرافت *zarāfet*, a.

COQUILLAGE, s. m., petit poisson à coquille, قبوقلى بوجك *qabouqli beudjek*, t. — Coquillages de mer,

اصداف بحریه *asdāfi bahrïiè*, a.

Coquille, s. f., coque ou enveloppe des limaçons, سموكلو بوجك *sumuklu beudjek qaboughy*. — Coquille d'œuf, يومورطه قبوغی *ïoumourtha qaboughy*. — Enveloppe en général des testacés, surtout lorsqu'elle est cassée, et particulièrement celles qui renferment les perles, صدف *sadef*, pl. a. اصداف *asdāf*.

Coquin, e, s., نابكار *nābekiār*, نكبتی *nekbeti*, يرامـز *ïarāmaz*, كلخنـی *kulkhani*. — Coquine, femme de mauvaise conduite, روسپو *rouspou*, t.; قحبه *qahpè*, a.

Coquinerie, s. f., يرامزلق *ïarāmazlyq*, كوتيـلـك *keutuluk*, كلخنيلك *kulkhanïlik*, t.

Cor, s. m., durillon aux pieds, طاوق كوتی - كوزی *thavouq gueutu, gueuzu*, t. — Instrument à vent, بورو - بوری *borou*. — de chasse, اوجی بوروسی *âvdji borouçou*, t. — Sonner ou donner du —, بورو چالمـق *borou tchālmaq*. — Chasser à cor et à cri, سورگـون آوی ا *surgun âvi it*. — avec grand bruit, كورلتی ايله *gurultu ilè*.

Corail, pl. Coraux, s. m., مرجان *merdjān*, a. — rouge, مرجان احمر *merdjāni ahmer*. — blanc, مرجان ابيض *merdjāni abiaz*.

Corailler, v. n. On dit mieux Cröasser. Voy. ce mot.

Coraline, s. f., plante, دره يوصونی *derè ïouçouni*, t.

Corailleur, s. m., مرجـان دالغجی *merdjān dālghadji*, t.

Corallin, e, adj., qui a la couleur du corail, مرجان رنكلو *merdjān renklu*, a.-t.

Corallithe ou Corallite, s. f., طاشه دونمش مرجان *thācha deunmuch merdjān*, t.

Coran ou Alcoran, s. m., livre de la loi de Mahomet, قرآن *qour'ān* ou قرآن كتابی *qour'ān kitābi*, a.-t. Voy. le *Dictionnaire Turc-Français*, au mot قرآن.

Corassin, s. m., برنوع سازان بالغی *bir nev'y sazān bālyghy*, t.

Corbeau, s. m., gros oiseau à plumage noir, قوزغون *qouzghoun*, t.; غـراب *ghourāb*, pl. a. غربان *ghourbān*, اغربة *aghrabat*. — Pièce de fer scellée dans la muraille, قارغه بورنی جاوته *qārgha bournou djāvta*. — Sorte de harpon, قانجه *qāndja*, t.

Corbeille, s. f., سپـد *seped*, زنبيل *zenbïl*, t.

Corbeillée, s. f., بـر سپـدی طولوسی *bir seped dholouci*, t.

Corbillard, s. m., voiture pour le transport des morts, مـيـت عربه سی *meït 'arabaci*, a.-t.

Corbillat, s. m., petit du corbeau, قارغه پلازی *qārgha palāzi*, t.

Corbillon, s. m., زنبيلجك *zembïldjik*, سپدجك *sepedjik*, t.

Cordage, s. m., toutes les cordes d'un bâtiment, حلاتلـر *kalātlar*,

بر کمینک حلات طاقمی *bir guèmínuñ halāt thāqymy.* — Grosse corde, اورغان *orghān*, t.

Cordager, v. n., اورغانی بوکمک *orghāni beukmek*, t.

Cordat, s. m., قالک ایپ *qālyñ ip*, t.

Corde, s. f., tortis fait de chanvre ou d'autres matières, ایپ *ip*, t.; حبل *habl.* — Corde à puits, قویو ایپی *qouïou ipi.* — d'instrument à boyau, کرش *kirich.* — de métal, تل *tel.* — Au fig., la potence, gibet, دار *dār*, دار اغاجی *dār aghādji.* — Gens de sac et de corde, اصلاجق *acyladjaq.* — Gros câble sur lequel dansent les bateleurs, جانباز ایپی *djānbāz ipi.* — Échelle de corde, ایپدن نردبان *ipden nerdubān.* — Corde d'arc, یای کریشی *ïāï kirichi.* — Bander la corde, کریشی کرمک *kirichi guermek.* — Corde d'acier, چلک تلی *tchelik teli.* — Détendre les cordes d'un instrument, تللری کوشتمک *tellèri guevchetmek.* — les hausser, تللری یوکسلتمک *telleri ïukseltmek.* — Corde, tension d'un muscle, عصله توتر *tevatturi azalè.* — Corde de drap, les fils dont il est tissu, چوقه نک ایپلکی *tchoqanuñ ipligui.*

Cordeau, s. m., چرپی *tchirpi*, چرپی ایپی *tchirpi ipi*, t. — Des rues tirées au cordeau, چرپی ایپیله چکلمش سوقاقلر *tchirpi ipi ilè tchekilmich soqaqlar.*

Cordeler, v. a., اورمک *eurmek.* — Des cheveux cordelés, اورلمش صاچ *eurulmuch sātch.*

Cordelette, s. f., ایپجغز *ipdjighiz*, سجمجک *sidjimdjik*, t.

Corder, v. a., faire de la corde, ایپ ایشلمک - بوکمک *ip ichlèmek, beukmek*, اورغان اورمک *orghān eurmek.* — Lier avec des cordes, ایپ ایله بغلمق *ip ilè baghlamaq.* — Vendre le bois à la corde, اودون اولچمی ایله صاتمق *odoun eultchu ilè sātmaq.* — Tabac cordé, بورمه توتونی *bourma tutunu.*

Corderie, s. f., lieu où l'on fait la corde, ایپ کارخانسی *ip kiār khānèci.* — L'art de faire des cordes, ایپجیلک صنعتی *ipdjilik sana'ati.* — L'endroit où l'on garde les cordes, ایپ انباری *ip ambāri*, t.

Cordial, e, adj., qui conforte le cœur, قلبه قوت ویرن علاج *qalbè qouvvet vïren 'ylādj.* — Au fig., qui procède du cœur, قلبی *qalbi*, a.; درونی *derouni*, p.; صمیمی *samīmi*, a.

Cordialement, adv., جان و کوکلدن *djān u gueuñulden*, t. — Aimer —, جان و کوکلدن سومک *djān u gueuñulden sevmek.*

Cordialité, s. f., خلوص *khoulous*, خلوص قلب *khoulouci qalb*, خالصة *khāliçat*, a.; جاندن دوستلق *djānden dostlyq*, t.

Cordier, s. m., ایپجی *ipdji*, اورغانجی *orghāndji*, t.

Cordon, s. m., une des petites

cordes dont une plus grosse est composée, سجم *sidjim*. — Lien ordinaire, باغ *bāgh*. — Tresse plate, شريت *chirît*. — Large ruban auquel est attaché une décoration, نشان شريتی *nichān chirîti*. — Petite tresse de coton, de fil ou de soie, غيتان *ghaïtān*. — Suite de postes militaires, صره واردی عسكر *syravārdi'asker mahallèri*. — Bord façonné d'une pièce de monnaie, زنجير *zindjir*, سكّه زنجيری *sikkè zindjîri*. — ombilical, كوبك ايپی *gueubek ipi*, سرّة *surret*.

Cordonner, v. a., بوكمك *beukmek*, ايپ بوكمك *ip beukmek*, t.

Cordonnerie, s. f., métier de cordonnier, پاپوچجيلك *pāpoutchdjîlik*, t.; خفافلق *khaffāflyq*. — Lieu où l'on vend des souliers, des bottes, پاپوچجی - جزمه‌جی دكانی *papoutchdji, tchizmedji dukkiāni*.

Cordonnet, s. m., غيتانجق *ghaïtāndjyq*, شريت *chirît*, t.

Cordonnier, ère, s., پاپوچجی *pāpoutchdji*, قوندره‌جی *qoundouradji*, t.

Cordouan, s. m., كون *gueun*, سختيان *sakhtiān*, t.

Cordoue, nom de ville, قرطبه *qarthabè*.

Corfou, île de la Méditerranée, قورفه *qorfa*, كورفز *keurfez*, قورفه اطه‌سی *qorfa adhaci*. — La ville de —, قورفه شهری *qorfa chehîri*.

Coriace, adj. com., dur, - قاتی *qāti*, چينه‌مه‌سی قاتی *tcheïnèmèci qāti*. — Au fig., difficile, dur, avare, خسيس *khacîs*, t.

Coriacée, adj., سختيان كبی قاتی *sakhtiān guibi qāti*, قاتی *qāty*.

Coriandre, s. f., كشنش *kechnich*. — Semence de coriandre, كشنش تخمی *kechnich tokhoumu*, t.

Corinthe, ville de Morée, قورطو *qortho*. — Raisin de —, كشمش *kichmich*, كشمشك *kichmichik*, قوش اوزمی *qouch uzumu*, t.

Corise, s. f., زكام *zukām*, a.

Corme ou Sorbe, s. m., اوس *uves*, اوز *uvez*, اوس يمشی *uves ïemichi*, t.

Cormier ou Sorbier, s. m., arbre, اوس اغاجی *uves aghādji*, t.

Cormoran, s. m., قره بتاق *qara batāq*, t.

Cornac, s. m., فيلجی *fildji*, t.

Cornaline, s. f., pierre précieuse, عقيق *'aqyq*, pl. عقايق *'aqāïq*, a.

Cornard, s. m. fam., cocu, كرانه *kerāta*, ديوس *deïous*, قلتبان *qaltabān*, t.

Corne, s. f., partie dure qui sort de la tête, بوينوز *boïnouz*, t.; قرن *qarn*, pl. a. قرون *qouroun*. — Donner un coup de corne, بوينوز ايله اورمق *boïnouz ilè ourmaq*. — Partie dure du pied d'un animal, طرناق *thyrnāq*, بر حيوانك طرناغی *bir haïvānuñ thyrnāghy*. — Bête à cornes, بوينوزلو حيوان *boïnouzlu haïvān*. — Tabatière en corne, حيوان

بوینوزندن انفیه قوطوسی *haïvān boïnouzinden enfïè qouthouçou.*

Corne-de-Cerf, s. f., کیسک بوینوزی *gueïk boïnouzi*, t.

Corne-d'Ammon, s. f., pierre, قرن هامامان *qarni hamāmān*, a.

Cornée, s. f., کوز طرناجکسی *gueuz thyrnādjigui*, t.; قرنیة العین *qarnïet ul-a'in*, a.

Corneille, s. f., oiseau, قرغه *qargha*, t.

Cornement, s. m. Voyez Tintement.

Cornemuse, s. f., تلوم *tuloum*, غیده *ghaïdè*, t. — Jouer de la —, تلوم ـ غیده چالمق *tuloum, ghaïdè tchālmaq.*

Corner, v. n., sonner du cornet, بورو چالمق *bourou tchālmaq*, قولاق کورلدهمک ـ اوتمک *qoulaq gueuruldèmek, eutmek.* — Les oreilles me cornent, قولاقلرم اوتر *qoulāqlarum euter*, اهتفاف اذنم *ihtifāfi uznum vārdur.* — Corner aux oreilles, تعجیز سامعه ا *ta'djïzi sām'ya it*, a.

Cornet, s. m., petit cor, کوچك بورو *kutchuk bourou.* — Vase pour l'encre, بوینوزدن دوید ـ حقه *boïnouzden divïd, hoqqa.* — à jeter les dés, حقه *hoqqa.* — Sorte d'entonnoir à l'usage des sourds, قولاق بوریسی *qoulāq bouroucou.* — de papier, کاغد بوکلمی *kiāghyd beukulumu*, t.

Cornette, s. f., sorte de coiffe à l'usage des femmes, عورتلره مخصوص برنوع تاقیه *'avretlerè makhsous bir nev'y tāqïè.* — Cornette, s. m., porte-étendard dans la cavalerie, اتلو عسکر بایراقداری *atlu 'asker bāïraqtāri.*

Corneur, s. m., بورو چالان *bourou tchālān*, t.

Corniche, s. f., پرواز *pervāz*, p.; چیقمه آوادانلق *tchyqma âvadanlyq.* — Sorte de tablette en bois, راف *rāf*, t.

Cornichon, s. m., petite corne, بوینوزجق *bouïnouzdjyq.* — Petit concombre, کوچك خیار *kutchuk khïār.* — Pop. et bassement, un homme imbécille, بر بوداله *bir boudala.*

Cornière, s. f., sorte de gouttière, اولوق *olouq*, t.

Cornillas, s. m., قرغه پلازی *qargha palāzi*, t.

Cornouille, s. f., قزلجق *qyzildjïq*, t.

Cornouiller, subst. m., arbre, قزلجق اغاجی *qyzildjïq aghādji*, t.

Cornu, e, adj., qui a des cornes, بوینوزلو *boïnouzlu.* — Au fig., mauvais, faux en parlant d'une raison, d'un raisonnement, قیاس باطل *qyāci bāthil*, a.

Cornue, s. f., اکری شیشه کد کیمیاجیلر قولانرلر *egri chïchè ki kimiādjiler qoulānurlar*, t.

Corollaire, s. m., ce qu'on ajoute de surabondant pour prouver, دلیل زائد *delïli zāïd.* — Consé-

quence tirée d'une proposition, نتیجه *netîdjè*, pl. a. نتایج *netāïdj.*

Coronal ou Frontal, s. m., os, آلن کمیکی *ālin guèmigui*, t.; عظم اکلیل *'azmi eklîl*, عظم جبهه *'azmi djebhè*, a.

Corona-Solis, s. f., plante, آی کون چچکی *āï gun tchitchègui*, t.

Coronope, s. f., plante, قوزغون ایاغی *qouzghoun āïāghy*, هلال اوتی *hilāl oty*, t.

Corporal, s. m., لفافة *lifāfet*, pl. لفایف *lefāïf*, a.

Corporation, s. f., اصناف *esnāf*, pl. de صنف *synf*; ce pluriel est, d'après l'usage, employé pour le singulier.

Corporel, le, adj. qui a un corps, کوده‌لو *gueuvdèlu*, t.; جسامتلو *djeçāmetlu*, a.-t. — Qui concerne le corps, جسمانی *djesmāni*, جسدی *djècèdi*, a. — Opposé à spirituel, بشری *becheri*, جسمانی *djesmāni*. — Peine corporelle, عقوبت جسمانیه *'ouqoubeti djesmānïè*.

Corporellement, adv., جسمانیًا *djesmānïïen*. — Punir —, جسمانیًا تادیب ا *djesmānïïen tecdîb it*.

Corporification, s. f., وجود بالغلمه *vudjoud bāghlama*, تجسّم *tedjessum*, تجسیم *tedjsîm*, a.

Corporifier, v. a., supposer un corps à ce qui n'en a point, فرضًا جسد ویرمک *farazān djècèd vîrmek*. — Faire reprendre aux esprits le corps qu'ils avaient perdu, ارواحلری یکیدن جسده دوندرمک *ervāhlari ïèñiden djècèdè deundurmek*, a.-t.

Corps, s. m., substance impénétrable, جسد *djeced*, pl. اجساد *edjsād*; جسم *djism*, pl. اجسام *edjsām*. — Corps animé, بدن *beden*, pl. ابدان *ebdān*, وجود *vudjoud*, a.; کوده *guevdè*, تن *ten*. — Le corps humain, بدن انسان *bedeni insān*. — inanimé, masse, قالب *qālyb*, قالب بی جان *qālybi bi djān*, جرم *djirm*, pl. اجرام *edjrām*. — Cadavre, اولو *eulu*, t.; میت *meït*, a. — Au fig., portion d'armée, بولك *beuluk*, قول *qol*. — Société, جمعیّة *djemïï'et*, جماعت *djemā'at*. — Corporation. Voy. ce mot. — Le corps des négocians, تجار طائفه‌سی *tudjār thāïfèci*. — Globe, disque des planètes, جرم *djirm*, p. اجرام *edjrām*. — Les corps naturels, اجسام طبیعیّه *edjsāmi thabi'ïïè*, — Épaisseur, solidité d'une étoffe, قالقلق *qālqylyq*, تن *ten*. — Force intérieure du vin, — شرابك قوّتی *charābuñ qouvvèti*, کسکینلکی *keskiñligui*. — Être uni de corps et d'âme avec quelqu'un, بر کمسنه ایله جسم و جان او *bir kimesnè ilè djism u djān ol*. — Le corps diplomatique, دول اجنبیّه ایلچیلری *duveli edjnebïïè ilitchileri*.

Corps-de-Garde, s. m., soldats

posés en un lieu pour faire la garde, قوللق *qoullouq*. — Lieu où se tiennent les soldats de garde, قوللق يرى *qoullouq ïèri*, t.

Corps-de-Logis, s. m., دائره *dāïrè*, a.

Corpulence, s. f., تنلولك *tentulik*, p.-t.; جسيملك *djecïmlik*, a.-t.; جسامت *djeçāmet*, a.

Corpulent, e, adj., gros, كوده‌لو *guevdèlu*, ايرى كوده‌لو *iri guevdèlu*, تنلو *tenlu*, اتلو تنلو *etlu tenlu*, ششمان *chichmān*, t.; جسيم *djecïm*, a.

Corpuscule, s. m., اوفه‌جق *oufadjyq nesnè*, كوده‌جق *guevdèdjiq*, t.; ذرّة *zerret*, ذرّه *zerrè*, a.

Correct, e, adj., طوغرى *dhoghrou*, t.; صحيح *sahyh*, a.; اصلاح اولنمش *islāh olounmich*, a.-t.

Correctement, adv., sans faute, ياكلشسز *ïānlichsyz*, t.; بلاغلط *bilāghalath*, a.; املا ايله *imlā ilè*, a.-t.

Correcteur, trice, s., qui corrige les fautes, دوزلديجى *duzeldïdji*, t.; تصحيح ايديجى *tashïh idïdji*. — d'imprimerie, بصمه خانه *basma khānè mouçahhihi*, t. — Qui réprimande, مؤدّب *mueddib*, a.

Correctif, s. m., qui a la vertu de corriger, اصلاح ايديجى *islāh idïdji*, a.-t.; مصلح *mouslih*. — Adoucissement au discours, تعديل *ta'dïl*, تعديل كلام *ta'dïli kelām*, a.; يومشتمه *ïoumouchatma*, t.

Correction, s. f., d'un ouvrage, دوزلتمه *duzeltmè*, طوغرلتمه *doghroultma*, t.; تصحيح *tashïh*, اصلاح *islāh*, a. — Réprimande, تعزير *ta'zïr*. — Châtiment, تاديب *te'dïb*, a. — Pureté du langage, دل ـ سوز *dil, seuz temizligui*, تميزلكى صفوت الكلام *safvet ul-kelām*, a.

Correctionnel, e, adj., تأديبى *tèdibii*, a.

Corrélatif, ive, adj., برى برينه *birí birínè mute'allyq*, a.-t.; متعلّق متناسب *mutenācib*, a.

Corrélation, s. f., برى برىلـه نسبت *biri birilè nisbet*, a.-t.; تعلّق *te'allouq*, a.

Correspondance, s. f., rapport entre les choses, les personnes, مناسبت *munācebet*, a. — Relation entre les marchands pour le commerce, امر تجارته دائر تعلّق و مناسبت *emri tidjāretè dāïr te'allouqu munācebet*, معامله *mou'āmelè*, علاقه *'alāqa*, a. — Commerce de lettres, مكتوبلشمه *mektoublechmè*, a.-t.; مكاتبة *mukiātebet*, مراسلة *murācelet*, a.

Correspondant, s. m., négociant en correspondance avec un autre, تاجر ديكر ايله معاملهسى اولان بازركان *tādjiri diguer ilè mou'āmeleci olān bāzirguiān*. — Celui avec qui on est en correspondance de lettres, مكتوبلشن كمسنه *mektoublechen kimesnè*, مكاتبه ايدن *mukiātebè iden*, a.-t.

Correspondant, e, adj., qui se

correspond, برى بربرلە قارشولقلى *biri birilè qārchoulyqly*, t.; مطابق *muthābyq*, متقابل *muteqābil*. — Angles correspondans, زوايا متناظره *zevāïāï mutenāzirè*, a.

Corrrespondre, v. n., répondre de sa part par sentimens, par actions, مقابله ا *mouqābelè it*, قارشولغنى ياپمق *qārchoulyghyni īāpmaq*, مقابله بالمثل ا *mouqābelè bilmisl it*, a.-t. — avec quelqu'un par lettres, مكتوبلشمك *mektoublechmek*. — Se donner avis mutuellement, خبرلشمك *khaberlechmek*. — Se rapporter à, مطابق اول *muthābyq ol*. — Se Correspondre, v. récipr., symétriser ensemble, يقشمق *īaqychmaq*, t.; متناسب اول *mutenācyb ol*, a.-t.

Corridor, s. m., galerie étroite, كچد *guetchid*, روانكاه *revānguiāh*. — avec des chambres à droite et à gauche, حيات *haïāt*, t.

Corriger, v. a., ôter les défauts, طوغرلتمق *dhoghroultmaq*, دوزلتمك *duzeltmek*, يكلشنى *īañlichini duzeltmek*, تصحيح ا *tashīh it*, اصلاح ا *islāh it*, a.-t. — Reprendre, ازارلمق *azārlamaq*, t.; تعزير - مواخذه ا *ta'zīr, mouākhazè it*. — Punir, تاديب ا *tèdīb it*. — Tempérer les effets, تعديل ا *ta'dīl it*. — Se Corriger, v. réfl., s'amender, اصلاح نفس ا *islāhi nefs it*, a.-t. — Se corriger de ses défauts, اوصلنمق *ouslanmaq*, t.

Corrigible, adjectif commun, دوزلتمه‌سى ممكن *duzeltmèci mumkin*, t.-a.; قابل الاصلاح *qabil ul-islāh*, a.

Corroboratif, ive, adj., قوّت مقوّى ويرجى *qouvvet vīrīdji*, t.; *mouqavvi*, a. — Remède —, دواى مقوّى *devāï mouqavvi*.

Corroboration, s. f., قوّتلندرمه *qouvvetlendurmè*, t.; تقوية *taqvīiet*, *taqvīiè*, a.

Corroboré, e, adj., قويلنمش *qavilenmich*, تقويه بولمش *taqvīiè boulmich*, a.-t.; مقوّى *mouqavva*, a.

Corroborer, v. a., قوّت ويرمك *qouvvet vīrmek*; تقويه ويرمك - استحكام ويرمك *taqvīiè vīrmek*, *it*, *istihkām vīrmek*, a.-t.

Corrodant, e, adj. Voy. Corrosif.

Corroder, v. a., آشندرمق *āchendurmaq*, t.; اكل ا *ekl it*, a.-t.

Corroi, s. m., درى سپلمه‌سى *deri sepleméci*, t.; دباغة *dibāghat*, a.

Corrompre, v. a., gâter, بوزمق *bozmaq*, t.; افساد ا *ifsād it*. — Corrompre la viande, چورتمك *tchurutmek*. — Débaucher, pervertir, ازدرمق *āzdurmaq*, ايارتمق *āïārtmaq*, اضلال ا *izlāl it*, a.-t. — Gâgner un juge, un officier, رشوت ويرمك - آلدرمق *richvet vīrmek*, *āldurmaq*. — Se laisser corrompre, رشوت آلمق *richvet ālmaq*. — Altérer un passage, un texte, متن صحيفه‌يى بوزمق - تغيير ا *metni*

sahïfeï bozmaq, taghür it. — Se Corrompre, v. réfl., se gâter, بوزلمق *bozoulmaq.* — Se pervertir, ازمق *azmaq*, t. — Se vicier, فساد بولمق *feçad boulmaq*, خلل پذیر او *khalel pezir ol*, a.-t. — Se pourrir, چوریمك *tchurumek*, t. — En parlant de l'air, كسب تعفن ا *kesbi te'affun it.*

Corrompu, e, adj., gâté, بوزلمش *bozoulmich*, بوزق *bozouq*, فنالنمش *fenālanmich.* — Eau, viande corrompue, چوریمش *tchurumich*, چورك *tchuruk.* — En parlant d'une personne, des mœurs, ازمش *azmich*, ازدرلمش *azdurilmich*, فساد بولمش *feçād boulmich*, فاسد *fācid*, a.

Corrosif, ive, adj., اكال *ekkiāl*, a.; اشندرجی *achenduridji*, t.

Corrosion, s. f., اشندرمه *achindurma*, اشنمه *achinma*, t.; اكل *ekl*, a.

Corroyé, e, adj., سپلمش *sepilmich*, t.; دباغلنمش *debbāghlenmich*, a.-t.

Corroyer, v. a., apprêter le cuir, سپلمك *seplemek*, t.; دباغت ا *dybāghat it*, دبغ ا *dibgh it*, a.-t.

Corroyeur, s. m., دباغ *debbāgh*, a., vulg. طباق *thabāq.*

Corrude, s. f., asperge sauvage, يبانی قوش قونمز *iabāni qouch qonmaz*, t.

Corrupteur, trice, s., au fig., qui corrompt les mœurs, l'esprit, etc., ازدرجی *azdurídji*, t.; افساد ایدیجی *ifsād idídji*, a.-t.; مفسد *mufsid*, a. — d'un juge, رشوت ویریجی *richvet virídji*, a.-t.

Corruptibilité, s. f., بوزلمغه قابللك *bozoulmagha qābillik*, فساد قابلیتی *feçād qabilïèti*, a.-t.

Corruptible, adj., sujet à la corruption, بوزلور *bozoulur*, بوزله بیلور *bozoula bilur*, تابع فساد *ta'bii feçād*, a.-t. — Qui peut se laisser corrompre, افساد اولنه بیلور *ifsād olouna bilur*, قابل افساد *qābili ifsād.* — Juge corruptible, رشوت آلیجی - قبول ایدیجی *richvet âlidji, qaboul idídji.*

Corruption, s. f., altération dans les qualités soit physiques, soit morales, بوزلمه *bozoulma*, بوزلمقلق *bozoulmaqlyq*, بوزقلق *bozouqlyq*, t.; فساد *feçād*, a. — En parlant des viandes, چورکلك *tchuruklik*, چوریمه *tchurumè*, بوزلمه *bozoulma.* — Action de corrompre, افساد *ifsād*, a. — Au figuré, dépravation, ازغونلق *azghounlyq*, t.; فساد *feçād*, a.; فساد اخلاق *feçādi akhlāq.* — Changement vicieux dans le texte d'un livre, تحریف *tahrīf*, pl. a. تحریفات *tahrīfāt.* — Mot corrompu, barbarisme, غلط *ghalath*, كلام محرّف *kèlāmi mouharref.* — Moyen de corrompre un juge, رشوت *richvet*, a.

Cors, s. m. pl., كیك بوینوزجغی *gueïk-boïnouzdjighy*, t.

Corsac, s. m., renard de Tartarie, قورصق *qoursaq*, t.

Corsage, s. m., بوی *boï*, t.;

انـــدام *endām*, p.; قامت *qāmet*, قد *qadd*, a. Voy. Taille.

Corsaire, s. m., pirate qui commande un navire, قورصان *qoursān*, t. — Vaisseau armé en course, قورصان كميسى *qoursān guèmïci*. — Au fig., homme méchant, dur, سرت ويرامازآدم *sert vè ïarāmāz âdem*, t.

Corse, île de la Méditerranée, قورسقه اطهسى *qorsiqa adhacy*, t. — Qui est de la Corse, قورسقه‌لـــو *qorsyqalu*, t.

Corselet, s. m., corps de cuirasse, جبه كوكسى *djebè gueukuçu*. — Tronc d'insecte, بوجك كوكسى *beudjek gueukuçu*, t.

Corset, s. m., كوكسلك *gueukuslik*, زنه‌لره مخصوص كوكس كيسى *zennèlèrè makhsous gueuks guëïci*, زبون *zuboun*, t.

Cortége, s. m., آلاى *âlāï*, t.; موكب *mevkeb*, pl. a. مواكب *mèvākib*. — En grand cortége, بيوك آلاى ايله *buïuk âlāï ilè*.

Cortès, s. m., assemblée des états en Espagne, اسپانيا مهلكتنـــك وكلاى ملت مجلسى *ispāniā memlèkètinuñ vukèlāï millet medjlici*. — Membre de l'assemblée des cortès, مجلس مزبوركـ عضاسى *medjlici mezbouruñ 'azāci*.

Cortical, e, adj., qui appartient à l'écorce, قبوغه متعلق *qabougha mute'allyq*, a.-t. — Substance corticale, la partie extérieure du cerveau, قميص الدماغ *qamys ud-dèmāgh*, a.

Coruscation, s. f., t. de phys., éclat de lumière, يلدرامقلق پارلمه *ïeldyrāmaqlyq pārlama*, t.; شعله *cheu'lè*, a.

Cortuse ou Oreille-d'Ours, s. f., plante odorante, آيو قولاغى *āïou qoulāghy*, صغر قويروغى *syghyr qouïroughou*, t.; اذان الـــدبّ *ezān ed-dubb*, a.

Corvéable, adj. com., انغاريه چكن *anghāria tchèken*, t.

Corvée, s. f., انغاريه *anghārië*, انقاريه *anqāria*, t.; سخرة *soukhret*, a. — Au fig., embarras, غايله *ghāïlè*, a.

Corvette, s. f., قوروته *qorvèta*, قوروته كميسى *qorvèta guèmïci*, t.

Coryphée, s. m., باش *bāch*, t.; رأس *rees*, a.; پيشرو *pichvā*, پيشوا *pïchrev*, p.; مقتدا *mouqtèdā*, a.

Coryse ou Coryza, s. m., t. de méd., rhume de cerveau, زكام *zukiām*, a.

Cos, aujourd'hui Stancho, île de l'Archipel, استانكوى اطهسى *istānkeuï adhaci*, t.

Cosaques, s. m. pl., la nation des —, قزاق طائفه‌سى *qozāq thāïfèci*. — Cosaque de nation, قزاق *qazāq*, t.

Cosmétique, adj. com., دربـــى كوزللديجى اجزا *dèrïi guzellèdïdji edjzā*, t.-a.

Cosmogonie, s. f., اصول تكوين عالم *ouçouli tekvïni 'ālem*, a,

Cosmographe, s. m., علم هيئت

عالمه عارف *'ylmi hiëti 'ālemè 'ārif*, a.-t.

Cosmographie, s. f., علم هیئت عالم *'ylmi hiëti 'ālem*, a.

Cosmographique, adj., علم هیئت عالمه دائر *'ylmi hiëti 'ālemè dāïr*, a.

Cosmologie, s. f., علم قواعد الدنیا *'ylmi qavā'yd ed-duniā*, a.

Cosmologique, adj. com., علم قواعد عالمه دائر *'ylmi qavā'ydi 'ālemè dāïr*, a.-t.

Cosmopolite, s. m., اول کمسنه که ربع مسکون کندو وطنی کبی در *ol kimesnè ki roub'y meskioun guendu vathani guibi dur*, t.; ابن الارض *ibn ul-arz*, a.

Cosse, s. f., قبوق *qabouq*, قبوجق *qaboudjouq*, t.; قشر *qychr*, a.

Cosser (Se), v. récipr., قوچ قوچلر طوقشمق *qotch dhoqouchmaq*, *qotchlar deuïuchmek*, دوکشمک - اورشمق *ourouchmaq*, t.

Cosson, s. m., petite vermine qui gâte le blé, غله بتی - قوردی *ghallè biti*, *qourdy*. — Nouveau sarment qui pousse sur le cep de la vigne, تازه بیتمش باغ بودانغی *tāzè bitmich bāgh boudāghy*, t.

Cossu, e, adj., qui a de grosses cosses, اری قبوقلو *iri qabouqlu*. — Au fig., riche, زنکین *zenguïn*, t.

Costal, e, adj., قبورغه یه متعلق *qabourghaïè mutè'allyq*, t.-a.; ضلعی *zyl'ii*, a.

Costume, s. m., قیافت *qyāfet*, a.; قللق *qyllyq*, t.; کسوهٔ *kisvèt*, کسوه *kisvè*, a. — Prendre le costume hongrois, مجار قیافتنه کیرمک *madjār qyāfetinè guïrmek*.

Costumé, e, adj., قیافتلنمش *qyāfetlenmich*, a.-t.

Costumer, v. a., کسوه کیدرمک *kisvè guëïdurmek*, قیافتلندرمک *qyāfetlendurmek*. — Se costumer, کسوه کیمک *kisvè guëïmek*. — Prendre tel costume, قیافته کیرمک *qyāfetè guïrmek*, a.-t.

Costus, s. m., arbrisseau des Indes, قسط هندی *qosth*, قسط هندی *qosthy hindii*. — arabique, قسط عربی *qosthy 'arabii*, a.

Cote, s. f., marque numérale pour l'ordre des pièces, نشان *nichān*, رقم *raqam*, pl. ارقام *arqām*. — La cote deux, la cote trois, ایکی رقمی - اوچ رقمی *iki raqami*, *utch raqami*. — Cote mal taillée, arrangement en gros, بر طوب *bir thop*. — Cote, quote-part, پای *pāï*, حصه *hyssè*.

Côte, s. f., os recourbé et plat, placé obliquement sur les côtés du thorax, ایکو *ëigu*, ایکو کمیکی *ëigu guèmiguy*, قبورغه *qabourgha*, قبورغه کمیکی *qabourgha guèmiguy*, t.; ضلع *zyl'*, pl. a. اضلاع *azlā'*. — Côte sternale ou vraie, ضلع صحیح *zyl'y sahïh*. — asternale, fausse, ضلع کاذب *zyl'y kiāzib*. — Côte à côte, یان یانه *ïān ïāna*. — Serrer les côtes, صقشدرمق *syqychturmaq*, t.; تضییق *tazïiq it*, a.-t. — Côte

ou coteau, penchant d'une montagne, طاغ اتكى *dhāgh ètègui*, يوقش *ïouqouch*. — Rivage de la mer, يالى *ïāly*, قى *qyi*, دكز ياليسى *dèñyz ïālycy*, t.; ساحل *sāhyl*, pl. a. سواحل *sevāhyl*; كنار *kènār*, p. — Les côtes de France, فرانسه سواحلى *frānça sèvāhili*. — Faire côte, échouer, قره يه دوشمك - اوتورمق *qaraïè duchmek, otourmaq*. — Garde-côtes, navire armé pour la garde et la défense des côtes, وارده قوسطه سفينه سى *vārda qostha sèfïnèci*.

Côté, s. m., partie d'une chose, يان *ïān*, t.; طرف *tharaf*, pl. a. اطراف *ethrāf*, جانب *djānib*. — Le côté droit, le côté gauche, صاغ - طرفى - صول يانى *sāgh, sol ïāni, tharafi*. — De tous côtés, هر طرفدن *her tharaftan*. — Asseyez-vous à côté de moi, يانمده اوتور *ïānumda otour*. — Côté, flanc, يان *ïān*. — Le côté me fait mal, يانم اغرر *ïanum aghrur*. — L'autre côté du fleuve, چايك اوته يقه سى *tchāïuñ eutè ïaqaci*. — Se mettre l'épée au côté, مچ يانى طرفنه آصمق *metch ïāni tharafina âsmaq*. — Je ne sais de quel côté aller, نه سمته كيده جكم بيلمم *nè semtè guïdèdjèguim bïlmem*. — De différens côtés, طرف طرف *tharaf tharaf*. — Côté, face, aspect, يوز *ïuz*. — Le bon côté du drap, l'endroit, چوقه نك يوزى *tchoqanuñ ïuzu*. — D'un autre côté, جهت اخردن *djèhèti akharden*. — Côté, parti, طرف *tharaf*. — Être du côté de quelqu'un, de son parti, بر كمسنه نك طرفنى طوتمق *bir kimesnènuñ tharafini thoutmaq*. — A côté, prép., ياننده *ïāninda*. — De côté, par le côté, adv., يانبكندن *ïānbèguinden*. — Regarder de côté, avec dédain, اكرى باقمق *egry baqmaq*. — Mettre de côté, en réserve, بشقه وقت ايچون صاقلمق *bachqa vaqyt itchoun sāqlamaq*. — Laisser de côté, برطرف ايتمك - قومق *ber tharaf itmek, qomaq*.

Coteau, s. m., دپه *tepè*, باير *bāïr*, دپه جك *tepèdjik*, t.

Côtelette, s. f., ايكوجك *iguioudjik*. — cuite, قبورغه قزارتمه سى *qabourgha qyzārtmaci*, كلبصدى *kulbasty*, t.

Coté, e, adj., رقملو *raqamlu*, نشانلو *nichānlu*, a.-t.

Coter, v. a., نشان قومق *nichān qomaq*, رقمله نشانلمق *raqam ilè nichānlamaq*, ترقيم ا *terqym it*, a.-t.

Coterie, s. f., قوكشو جمعيّتى - صحبتى *qoñchou djèmïï'èti, sohbèti*, t.-a.

Côtier, adj. et s., دكز كنارلرينه آشنا *deñyz kènārlèrinè âchinā*. — Pilote —, دكز ياليسى قولاغزى *dèñyz ïālyci qoulāghouzy*, t.

Côtière, s. f., suite des côtes de mer, دكز ياليسى صره سى *dèñyz ïālyci syracy*, t.

Cotignac, s. m., ايوا رچلى *aïvā retchèli*, t.

Cotillon, s. m., فستان *fustān*, ايچ انترى *itch antèri*, t. — Aimer les cotillons, au fig., aimer les fem-

mes, زنپاره‌لکه مائل او *zenpārèliguè māïl ol.*

Cotisation, s. f., هرکس ویره جك حصّه‌سنك تخصیصی *her kes vïrèdjek hissècinuñ takhcïci*, t.; توزیع *tevz'y*, a.

Cotiser, v. a., هرکسدن حصّه‌سنی تخصیص ا *her kèçuñ hyssècini takhsis it.* — Se Cotiser, v. réfl., ویرله‌جك آقچه‌سنمك *vïrilèdjek âqtchècinuñ ta'ïini hissè it*, t.

Cotissure, s. f., ازك *ezik*, t.

Coton, s. m., پنبوق *pambouq*, پنبه *pembè*, t.; قطن *quthn*, a. — Coton battu, cardé, آتلمش پنبوق *âtilmich pambouq.* — filé, رشتهٔ پنبه *richtèt pembè.* — Toile de coton, پنبوق بزی *pambouq bèzi.* — Balle ou ballot de —, پنبوق دنکی *pambouq dengui.* — Jeter son coton, en parlant d'une étoffe, حاو آتمق *hāv âtmaq.* — Fait en —, پنبوقدن *pambouqtan.* — Duvet, poil follet, تازه توبی *tāzè tuïu*, t.

Cotonnade, s. f., هرجنسدن پنبوق قماشی *her djinsden pambouq qoumāchi*, t.

Cotonné, e, adj., se dit des cheveux courts et frisés, قورجق صاچ *qyvridjiq sātch*, t.

Cotonner, v. a., garnir un vêtement de coton, پنبوق ایله قپلامق *pambouq ilè qaplāmaq*, t. — Se Cotonner, v. n., se couvrir d'un certain duvet, توی بتمك *tuï bitmek*, t.

Cotonneux, se, adj., pâteux, se dit des fruits, خمیرلو *khamïrlu*, vulg. *hamourlu*, t.

Cotonnier, s. m., arbuste, پنبوق اغاجی *pambouq aghādji*, t.

Cotonnine, s. f., یلکن بزی *ïelken bèzi*, t.

Cotonnis, s. m., بر نوع اطلس هندی *bir nev'y athlaci hindi*, t.

Cotoyer, v. a., suivre le rivage, قی صره یوریمك - کنمك *qy syra ïurumek, guitmek.* — Aller côte à côte de quelqu'un, یان یانه کتمك *ïān ïāna guitmek*, یانی صره کتمك *ïāni syra guitmek*, t.

Cotret, s. m., چالی و اوفاق اودون دمتی - دسته‌سی *tchāli vè oufāq odoun dèmèti, destèci*, t.

Cotte, s. f., jupe, فستان *fustān.* — de mailles, s. f., زره *zirh*, p.; زره کوملکی *zirh gueumlègui*, p.-t.

Cottée, s. f., بر نوع اوردك *bir nev'y eurdek*, t.

Cotteron, s. m., کوچك انتری *kutchuk antèri*, t.

Cotula, s. f., plante, بر نوع پاپادیه اوتی *bir nev'y pāpādia oty*, t.

Co-tuteur, s. m., وصی اورتاغی *vacy ortāghy*, t.

Cotyle, s. f., t. d'anat., کپیك چقوری *guèmïk tchouqoury*, t.; وقب العظم *vaqb el-'azm*, a.

Cotylédon, s. m., ou Nombril de Vénus, plante, زهره کوبکی *zuhrè gubègui*, ساقسی کوزلی *sāqsi gueuzli*, قدح مریم *qadehi meriem*,

اذان القسيس *ezān ul-qacīs*, a.

Cotyloïde, adj. et s. des deux genres, t. d'anat., قالچه كيكلرينك چقورى *qālïcha guèmiklèrinuñ tchouqouri*, t.

Cou, s. m., بوين - بيون *boïoun*, t. — Qui a le cou de travers, اكرى بيونلو *egri boïounlu*. — Au fig., rompre le cou à quelqu'un, renverser sa fortune par de mauvais offices, بر كمسنه نك بلنى قيرمق *bir kimesnènuñ bèlini qyrmaq*. — Cou ou col d'une bouteille, d'un matras, بوغاز *boghāz*. Voyez Col.

Couchant, s. m., l'occident, باطى - باتى *bāthy*, باطى طرفى *bāthy tharafi*, كون باتيسى *gun bātyci*, t.; غرب *gharb*, a. — Soleil couchant. Voy. Coucher, s. m. — Chien couchant, sorte de chien de chasse, زغر *zaghar*, t. — Au fig., capon, voyez ce mot.

Couche, s. f., lit, دوشك *duchek*, يتاق *ïatāq*, t.; فراش *firāch*. — nuptiale, فراش عروسى *firāchi 'arouci*, a. — Le seul bois de lit, كروت يتاق سريرى *kerèvet sèrïri*. — Enfantement, طوغرمه *dhoghourma*, t.; وضع حمل *vaz'y haml*. — Le temps des couches, لخوسه لق وقتى *lokhouçalyq vaqty*. — Femme en couche, لخوسه *loukhoucè, lokhoça*. — Fausse-couche, دوشوك *duchuk*, چوجق دوشورمه *tchodjouq duchurmè*. — Faire une fausse-couche, چوجق دوشرمك *tchodjouq duchurmek*, t.; اسقاط جنين ا *isqāthy djènïn it*, a.-t. — Linge dont on enveloppe un petit enfant, قوندان *qondāq*, چوجق قونداغى *tchodjouq qondāghy*. — Enduit, صوا *syvā*. — double, ايكى قات صوا *iki qāt syvā*. — Couche, en t. de jardinage, ياصدق *ïāstyq*, فدان ياصديغى *fidān ïāstyghy*. — Couche se dit des choses qu'on met par lits, par rangées, comme fruits, mets, etc., قات *qāt*, t.; فرش *ferch*, a.

Couchée, s. f., قوناق *qonāq*, يتاجق بر قوناق يرى *qonāq ïeri*, *ïatādjaq ïer*, t.; منزل *menzil*, a.

Coucher, s. m., action de se coucher, ياتمه *ïātma*. — des astres, يلدزلرك باتمه سى *ïldyzlèruñ bātmaci*, t. — du soleil, غروب شمس *ghouroubi chems*. — Le moment du coucher du soleil, غروب وقتى *ghouroub vaqty*. — Le point où il se couche, كونش ياتديغى بر *gunech ïāttughy ïer*.

Coucher, v. a., mettre au lit, يتاغه قومق *ïatāgha qomaq*. — v. n., passer la nuit dans un endroit, كيجه لمك *guïdjèlèmek*. — y loger, كيجه *guïdjè qālmaq*. — Il coucha dans la maison d'un ami, كيجه بر دوستك اونك قالدى *guïdjè bir dostuñ evindè qāldy*. — Étendre de son long, اوزاتمق *ouzātmaq*, اوزادوب ياتدرمق *ouzādup ïāttur-maq*. — Renverser par terre, يره ياتدرمق - يقمق *ïerè ïātturmaq*, *ïiqmaq*. — la face contre terre, يوزى

قوبون ياتدرمق *ïuzu qouïoun ïātturmaq*. — Incliner, اكلتمك *eïltmek*. — par écrit, يازمق *ïāzmaq*, قلمه كتورمك *qalemè guèturmek*. — Se Coucher, v. réfl., ياتمق *ïātmaq*. — Se mettre au lit, خوابه وارمق *khābè vārmaq*. — S'étendre de son long, اوزانوب ياتمق *ouzānup ïātmaq*. — sur le dos, ارقه اوستنه ياتمق *arqa ustundè ïātmaq*. — ensemble, avec quelqu'un, برابر ياتمق *berāber ïātmaq*. — En parlant du soleil et des astres, باتمق *bātmaq*, t.; غروب ا *ghouroub it*, a.-t.

Couché, e, adj., ياتمش *ïātmich*, اوزانمش *ouzānmich*, يره پيقلمش *ïerè pïqylmich*, t.

Coucherie, s. f., جاع *djimā'*, a.

Couchette, s. f., bois de lit, دوشك سريرى *duchek serïri*, t.

Couci-Couci, adv., اولدقجه *oldouqtchè*, اشته بويله *ïchtè beuïlè*, الويرر *elvïryr*, t.

Coucheur, se, s., برابر يتان *bèrāber ïatān*, يتاق اورتاغى *ïatāq ortāghy*, t.; همفراش *hemfirāch*, p.

Coucou, s. m., oiseau, قوقو *qouqou*, قوقو قوشى *qouqou qouchou*, t.

Coude, s. m., la partie extérieure du bras, où il se plie, درسك *dirsek*, t.; مرفق *mirfaq*, pl. a. مرافق *merāfyq*. — Angle, détour, كوشه *keuchè*, طولاشق ير *dholāchyq ïer*. — S'appuyer sur son coude, درسكه طاينمق *dirsèguè dhāïanmaq*, ارتفاق ا *irtifāq it*.

Coudée, s. f., ذراع *zirā'*, pl. a. اذرع *ezrā'*.

Coude-Pied, ou mieux Cou-de-Pied, s. m., اياق اوستى-ارقه‌سى *aïāq ustu, arqaci*, طپوق *thopouq*, t.; كعب *ka'b*, a.

Couder, v. a., بوكمك *beukmek*.

Coudoyer, v. a., درسك ايله اورمق *dirsek ilè ourmaq*, درسك اوجيله قاقيوير مك *dirsek oudjou ilè qāqyvïrmek*, t. — Se coudoyer, بری بريني درسك ايله طوقنمق *biri birini dirsek ilè dhoqounmaq*, t.

Coudraie ou Coudrette, s. f., فندقلق *fyndyqlyq*, t.

Coudre, v. a., دكمك *dikmek*, t.; خياطت ا *khyāthet it*, a.-t. — l'un à l'autre, بری بريه دكمك *biri birinè dikmek*. — Au fig., rassembler, ajouter l'un à l'autre des passages de livres, بر كتابك عباره‌لری بری بريه ربط ا *bir kitābuñ 'ybārèlèri biri birinè rabth it*, a.-t.

Coudre, s. m., noisetier sauvage, يبان فندق اغاجى *ïabān fyndyq aghādji*, t.

Coudrier, s. m., noisetier, فندق اغاجى *fyndouq aghādji*, t.

Couenne, s. f., طوكز دريسى *dhoñouz derïci*, t.

Couette, s. f., lit de plumes, پوپله دوشكى *poupla duchègui*, t.

Couffe, s. f. Voyez Coffin.

Coulage, s. m., اقش *āqych*, t.

Coulamment, adv., d'une manière coulante, اقار صوكبى *aqār sou*

guibi. — Aisément, سهولت ايله *souhoulet ilè*, a.-t.

Coulant, e, adj., qui coule, آقيجى *âqydji*, t.; جارى *djâri*, a. — Nœud coulant, ايملكلى دوكم *imlikli deuïum.* — Espèce d'anneau, حلقه *halqa*, اصكى اصقيلو *asqylu guerdânlyq.* — Homme —, aisé en affaires, معقول آدم *ma'qoul âdem*, هشيش الطبع *hechîch utthab'*, a. — En parlant du style, facile, سلاستلو *selâcetlu*, سهل وسليس اولان عباره *sehl u selîs olân 'ybârè.*

Couler, v. n., fluer, آقمق *âqmaq*, t.; جريان ا *djèriân it*, جارى اول *djâri ol*, a.-t. — goutte à goutte, دامله دامله آقمق *dâmla dâmla âqmaq*, صيزمق *syzmaq.* — En parlant d'un vase d'où le liquide sort, آقمق *âqmaq.* — Se répandre, دوكلمك *deukulmek.* — Cette jarre coule de toutes parts, بو كوب هر طرفدن آقار *bou kioup her tharaftan âqâr.* — Cette chandelle est de mauvaise qualité, elle coule, بو مومك ياغى فنا اولمغله آقار *bou moumuñ îâghy fenâ olmaghylè âqar.* — Faire couler, آقتمق *aqytmaq.* — Glisser doucement, صيرلمق *syrylmaq.* — de la main, échapper de la main, الدن صيرلمق *elden syrylmaq.* — Au figuré, passer (temps), كچمك *guetchmek.* — Insérer, faire glisser adroitement, صوقمق *soqmaq.* — Couler, en parlant de ce qui est écrit avec facilité, d'abondance, صو كبى اقيور *sou guibi aqyeur.* — Couler bas, à fond, s'enfoncer, باتمق *bâtmaq*, صويه باتمق *souïè bâtmaq*, غرق ا *gharq it.* — Faire submerger, باتدرمق *bâtturmaq.* — un navire, بر كمى يى باتدرمق *bir guèmiï bâtturmaq.* — v. a., passer à travers une étoffe, etc., سوزمك *seuzmek.* — une lessive, كل صويني سوزمك *kul souïni seuzmek.* — Verser dans un moule une matière fondue, دوكمك *deukmek*, قالبه دوكمك *qâlyba deukmek.* — Mettre adroitement en quelque endroit, parmi quelque chose, ايچنه قايدرمق - صوقمق *itchinè qâïdurmaq, soqmaq.* — Dire doucement, adroitement, ياواش ياواش - اصول *îâvâch îâvâch, ouçoul ilè añlatmaq.* — Au fig., un sujet, l'épuiser, بر مادّه يى دوكتمك *bir mâddèï teuketmek.* — une personne, la ruiner, بر كمسنه يى خراب ا *bir kimesnèï kharâb it.* — Se couler parmi les personnes, سوشمك *sivichmek.* — Se laisser glisser, صوقولمق *soqoulmaq*, t.; يوالنمق *ïonvâlanmaq*, t.

Couleur, s. f., impression que fait sur l'œil la lumière réfléchie par les surfaces, رنك *renk*, p.; لون *levn*, pl. a. الوان *elvân*; كون *guioun*, p. — claire, آچق رنك *âtchyq renk.* — foncée, قويو رنك *qouïou renk.* — rouge, قزل - قرمزى *qyzyl, qyrmezi renk.* — De

couleur paille, صمان رنكلو *samān renklu*. — De couleurs variées, الاجه *āladja*. — de toutes couleurs, رنكارنك *renguārenk*. — Couleur ou robe d'un cheval, طون *dhon*. — De quelle couleur est votre cheval, نه طونده در اتكز *nè dhonda dur atyñyz*. — Fort en —, رنكلو *renklu*. — Sans —, رنكى يوق *rengui ïoq*. — Drogue pour teindre, بويا *boïā*, — Broyer les couleurs, بويالرى ازمك *boïālari ezmek*. — Teint, بكز *beñz*. — Il a changé de couleur, بكزى صولدى *beñzi soldy*. — Il a repris sa couleur, بكزى يرينه كلدى *beñzi ïerinè gueldy*. — Au fig., apparence, يوز صورت *ïuz, souret*. — Sous couleur, apparence de vérité, صحت و حقيقت صورتى ايله *syhhat u haqyqat soureti ilè*. — Sous prétexte, بهانه ايله *behānè ilè*.

Couleuvre, s. f., قره يلان *qara ïilān*, t. — Avaler des couleuvres, souffrir des désagrémens, نيچه حالات غير مرضيّه يه دوچار او *nitchè hālāti ghaïri merzïïèïè dou tchār ol*.

Couleuvreau, s. m., قره يلان ياورسى *qara ïilān ïāvryсy*, t.

Couleuvrée ou Brioine, s. f., سمز قباق *semiz qabāq*, يبان قباق *ïabān qabāq*, اق اصبه *aq asma*, t.; فاشر *fāchir*, فاشرا *fāchirā*, a.

Couleuvrine, s. f., قولورينه طوپى *qoulouvrina thopy*, t.

Coulis, s. m., suc de viande, پك قاينامش و سوزلمش ات صويى *pek qāïnāmich vè seuzulmich et souïu*. — Vent coulis, دلك آراسندن - دلكدن اسن روزكار *delik dràcinden, delikden ecen rouziguiār*, t.

Coulisse, s. f., rainure de châssis ou volet pour le mouvoir en glissant, قناد سورمه سى *qanād surmèci*. — Volet qui va et vient dans les rainures, سورمه قناد *surmè qanād*, t.

Couloir, s. m., vase où l'on coule une liqueur, سوزكى *seuzgui*, سوزكج *seuzgudj*. — Passage de dégagement, كچيد *guetchïd*, a.-t. — Canal de la bile, مجراى الصفرا *medjrāï us-safrā*, a.

Couloire, s. f., سوزكى *seuzgui*, سپدجك *sepedjik*, t.

Coulpe, s. f., la tache du péché, كناه لكه سى *gunāh lekèci*, p.-t. (Vieux mot.)

Coulure, s. f., اوزم دانه لرينك دوكلمه سى *uzum dānèlerinuñ deukulmèci*, t.

Coup, s. m., choc, son, impression, اوروش *ourouch*, t.; ضرب *zarb*, ضربه *zarbè*, a. — de sabre, قلج اورشى *qylidj ourouchou*. — Donner un coup, اورمق *ourmaq*. — Recevoir des coups de bâton, كوتك چالمق *keutek tchālmaq*. — de poing, يومرق *ïoumrouq*. — de pied, دپمه *tepmè*. — La marque même d'un coup, بره *bèrè*, ضربه بره سى *zarbè berèci*, a. — Coup de feu, قورشون پاره سى *gourchoun ïāraci*. — Coup de pied de cheval, دپه *tepmè*. — du plat de la main, سلله *sillè*. —

Frappement, اورش *ourich*, چالمه *tchālma*, چالم *tchālum*. — de cloche, چاك چالنمه‌سی *tchāñ tchālynmaci*. — de sang, ضربهٔ دم *zarbèï dem*. — de vent, قاصرغه *qācyrgha*. — de tempête, فورتنه‌نك بر ضرب شدیدی *fortounanuñ bir zarbi chedîdi*. — de canon, طوب آتمه *thop âtma*, طوب ضربی *thop zarbi*. — Tirer un coup de canon, طوب آتمق *thop âtmaq*. — A coups de canon, ضرب طوب ایله *zarbi thop ilè*. — Tirer un coup de fusil, بر تفنك آتمق *bir tufenk âtmaq*. — Fusil à deux coups, چفته‌لو - چفته تفنك *tchiftèlu*, *tchiftè tufenk*. — Action de jouer, اویون *oïoun*. — de tonnerre, کوك کورلهسی - کورلتیسی *gueuk gurlèmèci*, *gueurultuçu*. — Jet, اتم *âtum*. — Coup de main, attaque subite, اکسزین بصمه *añsizín basma*. — de soleil, کونش چالمه *gunech tchālma*. — Action, dessein, ایش *ich*, t.; فعل *fy'l*, حرکت *hareket*. — Il a fait un mauvais coup, فنا بر ایش ایشلدی *fenā bir ich ichlèdy*. — Coup de maître, استاد ایشی *oustād ichi*. — Faire d'une pierre deux coups, برطاش ایله ایکی جوز اورمق *bir thāch ilè iki djèviz ourmaq*. — Il a manqué son coup, بجره‌مدی *bedjerèmèdi*. — Coup-d'œil, باقش *bāqych*, نظرهٔ *nazaret*. — Au premier coup-d'œil, نظرهٔ اولیده *nazarèï oulyda*. — fois, کرّه *kerrè*, دفعه *def'a*. — C'est assez pour ce coup, بو دفعه ایچون کافیدر *bou def'a itchoun kiāfidur*. — Tout d'un coup, اکسزین *añsizín*, ناکاه *nāguiah*, بغتة *baghteten*. — A coup sûr, certainement, البتّه *elbettè*. — Coup sur coup, بری برینك اردنجه *biri birinuñ ardindjè*, متوالیاً *mutevālien*. — Après coup, ایش ایشدن کچدکدنصکره *ich ichdèn guetchdiktensoñra*. — A tous coups, ایکیده برده *ikidè birdè*, هربار *her bār*. — Pour le coup, بو دفعه *bou def'a*. — Encore un coup, بر دخی *bir dakhy*, بر دها *bir daha*. بر دفعه دخی *bir def'a dakhy*.

Coupable, adj. com., صوچلو *soutchlu*, t.; جرملو *djurumlu*, قباحتلو *qabāhatlu*, تهمتلو *teuhmetlu*, a.-t.; مجرم *mudjrim*, a. — Je n'en suis pas coupable, بنم صوچم یوق *benum soutchum ïoq*.

Coupant, e, adj., کسیجی *kesidji*, کسکین *keskín*, t.; قاطع *qāthy'*, a.

Coupé, e, adj., کسك *kesik*, کسیلمش *kesilmich*, t.; مقطوع *maqthou'*, a.

Coupe, s. f., action de couper, کسمه *kesmè*, t.; قطع *qath'*. — du bois, ادون کسمه‌سی *odoun kesmèci*. — des arbres dans les forêts, اغاجلرك کسیمی *aghādjlaruñ kecími*, قطع اشجار *qath'y echdjār*. — Le temps de la coupe, اودون کسیمی وقتی *odoun kecími vaqty*.

— La coupe des pierres, تقطيع احجار فنی *taqthy'i ahdjār fenni*. — Manière de couper les habits, etc., بچم *bitchim*, کسیم *kecīm*. — Dure à la coupe, en parlant d'une étoffe, کسلمه‌ده‌سرت *kecīlmèdè sert*. — En terme d'architecture, représentation d'une construction, تقطیع رسمی *taqthy resmi*. — d'un cintre, d'un dôme, d'un escalier, قیرمه یری *qyrma ïeri*, t.; مکسر *mekser*, a.

Coupe, s. f., vase, ایچه‌جک قاب *itchedjek qāb*, t.; طاس *thās*, قدح *qadeh*, ساغر *sāghar*, a. — Nom d'une constellation de l'hémisphère méridional, الکأس الباطیة *el-kiās elbāthïet*, a.

Coupe-Gorge, s. m., خرسز یتاغی *khyrsyz ïatāghy*, t.

Coupe-Jarret, s. m., یول کسیجی *ïol kecīdji*. Voy. Assassin, Brigand.

Coupeler, v. a., پوتلهدن کچورمک *poutàden guetchurmek*, t.

Coupelle, s. f., پوطه - پوته *pouta*, a.-t.

Coupe-Rose, s. f., vitriol martial ou de fer, زاج *zādj*, a.-t.-p. Voy. Vitriol Martial.

Couper, v. a., trancher, diviser, کسمک *kesmek*, قطع ا *qath it*, a.-t. — Couper en morceaux, پارچه پارچه کسمک *pārtcha pārtcha kesmek*. — menu, hacher, طوغرامق *dhoghrāmaq*. — avec des ciseaux, مقص ایله کسمک *maqas ilè kesmek*. — le blé, اکین بچمک *ekīn bitchmek*. — en deux, ایکی یه یارمق *ikiïè ïārmaq*. — la gorge, بوغازلمق *boghāzlamaq*. — l'eau en nageant, صولری سوکمک *soulari seukmek*. — Traverser, diviser, اورتادن بولمک ایرمق *ïārmaq*, *ortaden beulmek*, تفریق - قطع ا *tefrīq*, *qath' it*. — les ennemis, دشمنک یولنی کسمک *duchmenuñ ïolyni kesmek*. — les secours, امداد یولنی کسمک *imdād ïolyni kesmek*. — les vivres, ذخیره‌لری کسمک *zakhyrèleri kesmek*. — la parole, interrompre, لاقردی یی کسمک *lāqyrdii kesmek*. — du vin avec de l'eau, شرابه صو قاتمق *charābè sou qātmaq*. — Couper, châtrer un cheval, آتی اکدج ا *āty ygdidj it*. — court, abréger un discours, اختصار کلام ا *ykhtiçāri kelām it*. — Se Couper, v. réfl., — la chair, کسلمک *kecilmek*, t. — Se contredire, کندو کندویه تناقض ا *guendu guenduïè tenāquz it*.

Couperet, s. m., ساطور - صاتور *sātour*, t.-p.

Couperose. Voy. Coupe-Rose.

Couperosé, adj., (visage) bourgeonné, قبارجقلو *qabārdjyqlu*, t.

Coupeur, se, s., ceux ou celles qui coupent les grappes en vendange, اوزم کسیجی *uzum kecīdji*, t.

Coupeur de Bourses, s. m., یان کسیجی *ïān kecīdji*, t.

Couple, s. f., la paire, چفت *tchift*, t.; زوج *zevdj*, pl. ازواج *ez-*

vādj. — Une couple de poules, بر چفت طاوق *bir tchift thāvouq*, t. — Couple, s. m., époux, زوج و زوجه *zevdj u zevdjè*.

Couplé, e, adj., چفتلنمش *tchiftlenmich*.

Coupler, v. a., mettre des chiens en couple, — زغولری چفتلندرمك *zaghārlari tchiftlendurmek, tchift it*, t. — Loger deux personnes ensemble, ایکیشر ایکیشر قوندرمق *ikicher ikicher qondurmaq*.

Couplet, s. m., strophe, قطعة *qyth'at*, a.; بیت قطعه‌سی *beït qyth'aci*, a.-t.

Coupleter, v. a., برینه ترکی چقرمق *birinè turku tchiqarmaq*, t.

Coupoir, s. m., صندی *syndi*, صندو *syndou*, t.

Coupole, s. f., intérieur d'un dôme, قبه‌نك ایچ یوزی *qoubbenuñ itch üuzu*, a.-t.; جوف قبّه *djevfi qoubbè*. — Dôme, قبّة *qoubbet*, قبه *qoubbè*, a.

Coupon, s. m., petit reste d'une étoffe, قماش پارچه *pārtcha*, طوپندن قالان پارچه‌سی *qoumāch thopoundan qālān pārtchaci*. — Coupon d'inscription de rente, سهمدن کسلن پارچه‌سی *sehimden kecilen pārtchaci*.

Coupure, s. f., séparation, division dans un corps continu, کسکلك *keciklik*, کسم *kecim*, کسك یر *kecik ïer*. — Blessure, یاره *ïāra*, t.

Cour, s. f., espace découvert entouré de murs, حولی *havli*, t.; فنا *fenā*, a. — Avant-cour, اولی *avli*, او میدانی *ev meïdāni*, دیش حولی *dich havli*. — Arrière —, آرد حولی *ârd havli*. — de cuisine, مطبخ حولیسی *mathbakh havlyci*. — pavée, قالدرم دوشه‌لی حولی *qāldyrym duchèly havly*. — destinée au logement des domestiques, خورنطه طاقمی حولیسی *khorantha thāqymi havlycy*. — Basse-cour d'une maison de campagne, چفتلك انبارلری و اغیللری *tchiftlik ambārleri vè aghylleri*. — Cour des écuries, اخور حولیسی *akhor havlycy*. — Résidence d'un souverain, پادشاه سرای *pādichāh sarāïi*, سرای همایون *sarāïi humāïoun*. — Suite ordinaire du souverain, قپو خلقی *qapou khalqy*, پادشاهك دائره‌سی خلقی *pādichāhuñ dāïrècy khalqy*. — Le souverain, son conseil et ses officiers, le cabinet, le gouvernement, دولت *devlet*. — La cour d'Autriche, اوستریا دولتی *austriā devleti*. — Un homme de la cour, سرای همایون آغالرندن بری *sarāï humāïoun âghālerinden biri*. — Faire la cour aux grands, رجاللره ملازمت ا *ridjāllerè mulāzemet it*, — Faire la cour, flatter, تبصبص ا *tebasbous it*. — Faire la cour à une femme, برمحبوبه یانه رضاجویانه ملازمت ا *bir mahboubè ïānina rizādjouïānè mulāzemet it*. — Siége de justice, les juges, محكمة *mahke-*

met, vulg. *mehkemè*, pl. a. محاكم *mehākim*. — ecclésiastique, امور كنيسايه مخصوص محكمه *oumouri kenīçāïè makhsous mehkemè*. — Mettre hors de cour, مرافعه‌دن ردّ ا *murāfe'aden redd it*.

Courage, s. m., force d'âme, غيرت *ghaïret*, a.; يورك *ïurek*, قوّت قلب يوركلىلك *ïureklilik*, t.; *qouvveti qalb*. — Guerrier, شجاعة *chedjā'at*, جسارت *djeçāret*, نجدت *nedjdet*, يكتلك *ïiguitlik*. — Prendre courage, غيرت ا *ghaïret it*, غيرته كلمك *ghaïrètè guelmek*, غيرتلنمك *ghaïretlenmek*. — Perdre courage, تركـ ـفوت *terki, fevti ghaïret it*, a.-t.; غيرت ا يوركسز او *ïureksiz ol*, t. — Manque de courage, عدم جسارت *'ademi djeçāret*. — Courage! interj., غيرت *ghaïrèt*. — Prenez —, غيرت ايله *ghaïret èïlè*.

Courageusement, adv., غيرت ايله *ghaïret ilè*, a.-t.; يوركلىلـك ايله *ïureklulik ilè*, t.; دليرانه *dilīrānè*, p.

Courageux, se, adj., غيرتلـو *ghaïretlu*, a.-t.; يوركلـو *ïureklu*, يكت *ïiguit*, t.

Couramment, adv., rapidement, چاپكلك ايله *tchāpouklik ilè*, تيز *tïz*, t.; سريعاً *serī'an*. — Facilement, قولايلق ايله *qolāïlyq ilè*, سهولتله *souhoulet ilè*, a.-t.

Courant, s. m., le fil de l'eau, صو اقندیسی *sou aqyntycy*. — Eau courante, مجراى ما *medjrāī mā*. Terme de marine, دكزك اقندیسی *deñyzuñ aqyntyci*. — Le courant, le mois qui court, بو آى *bou āï*. — d'eau, canal, ruisseau, اقر صو *aqar sou*, t.; ماى جارى *māï djāri*, pl. a. مياه جاريـه *miāhi djārïè*. — du marché, le prix actuel des denrées, قيمت جاريه *qymeti djārïè*. — Prix courant des objets d'importation et d'exportation, قيمت رايجهٔ اشياى دخليّه وخرجيّه *qymèti rāïdjaï echïāï dakhyliè vè kharidjïiè*. — des affaires, امور جاريه *oumouri djārïè*. — Au prix courant, نرخ جارى اوزره *narkhy djāri uzrè*. — Être au courant des affaires, امور و حوادث جاريه‌نـك احوالنه واقف او *oumouru havādici djārïènuñ ahvālinè vāqyf ol*.

Courant, e, adj., qui court, اقر *aqar*, اقيجى *aqydji*, t.; جـارى *djāri*. — Monnaie courante, رايج آقچه سكهٔ جاريه *rāïdj âqtchè*, t.; *sikkèï djārïè*. — Le courant du monde, عادت جاريهٔ دنيـا *'ādeti djārïèï dunïā*.

Courant (Tout), adv., چاپجق *tchāpoudjaq*, t.

Courbatu, adj., (cheval), ايا قلرى طوتلمش آت *aïāqlèri thoutoulmich āt*.

Courbature, s. f., maladie du cheval, ايا ق طوتلمسى *aïāq thoutoulmaci*. — Chez les hommes, grande lassitude, پك يورغونلق

pek ïourghounlyq, قرقلق *qyryqlyq*.

Courbe, adj. com., اكلمش *eïlmich*, بوكلمش *beukulmuch*, t.; معوج *mou'avvedj*, منحنى *munhani*, a. — Ligne —, خط منحنى *khatthy munhani*. — Pièce de bois qui sert aux ouvrages de charpenterie, اكرى اغاج *eghri aghādj*.

Courbé, e, adj., بوكلمش *beukulmuch*, اكلمش *eïguilmich*, t.; منحنى *munhani*, مقوّس *mouqavves*, a. — naturellement ou de vieillesse, قامتى اكلمش *qāmeti eïguilmich*, ايكى قات اولمش *iki qāt olmuch*.

Courber, v. a., اكمك *eïgmek*, بوكمك *beukmek*, اكلتمك *eïltmek*, اكرى ايكرى *egri it*, t.; اعوجاج ايدجادج *ividjādj it*, a.-t. — la tête, باش اكمك *bāeh eïgmek*. — Se Courber, v. réfl., au fig., plier, céder, بوكلمك *beukulmek*, اكلمك *eïlmek*. — Devenir courbe, اكرى اولمك *egri ol*, اكرلمك *egrilmek*. — sous le faix, يوك التنده ايكى قات اولمك *ïuk altindè iki qāt ol*.

Courbette, s. f., terme de manége, آت اوبنايشى - سكمه‌سى *āt oïnāïchi*, *sekmèci*. — Faire faire des courbettes, آتى اوبناتمق *āty oïnātmaq*. — Courbettes, s. f. pl., au fig., salutations humbles, intéressées, مداهنه جيلك *mudāhenè-djïlik*, تبصبص *tebasbus*. — Faire des courbettes. Voy. Ramper.

Courbure, s. f., اگلش *eguilich*, بوكلش *beukuluch*, اكش *èguich*, اكريلك *egrïlik*, t.; حنايت *hynāïet*, اعوجاج *i'vidjādj*, a.

Courcaillet, s. m., cri de la caille, بلدرجين سسى - اوتمه‌سى *bildurdjïn seci*, *eutmèci*. — Petit sifflet qui imite le cri de la caille, بلدرجين دودوكى *bildurdjïn dudugui*, t.

Coureur, se, s., léger à la course, سكردجى *seguirdïdji*, قوشيجى *qochïdji*, ايلغى چاپوك *aïāghy tchāpouk*. — Qui va et vient, گزبجى *guezïdji*, سيّار *seïār*, a. — Sorte de piéton employé en Turquie, ساعى *sā'i*. — Coureur de nuit, گيجه گزبجى *guïdjè guezïdji*. — Maraudeur, چته‌جى *tchetèdji*, آقنجى *āqyndji*. — Cheval qui court bien, چاپقون *tchāpqoun*. — Jeune libertin, vagabond, زنپاره *zenpārè*, p.

Coureuse, s. fém., prostituée, روسپى *rouspy*, vulg. *orouspou*, سوقاق روسپيسى *soqāq rouspouçou*, t.

Courge, s. f., plante, - قباق قبق *qabaq*, t.

Courir, v. n., aller avec vitesse, قوشمق *qochmaq*, سكرتمك *seïrtmek*, قوشه‌رق يوريمك *qocharaq ïurumek*. — Courir à bride abattue, طولو دزكن ايله *dholu dizguin ilè*. — Faire courir un cheval, آتى قوشترمق *āty qochturmaq*, دورتلمك *deurtlèmek*. — Courir légèrement, خفيفجه سكرتمك *khafïfdjè seguirtmek*. — Errer çà et là, يلمك *ïelmek*, اوته‌يه برويه كتمك - كزمك *eutèïè beruïè guitmek*, *guezmek*. —

Faire courir le bruit que, - تواترا *tevātur it, ïāïmaq.* — Courir après, قوالمق *qovālamaq,* اردینه *ardinè* دوشمک *duchmek.* — Au fig., rechercher avec ardeur, طالب *thālib ol.* — eau, temps, كچمك *guetchmek,* جاری او *djāri ol.* — A sa perte, à sa ruine, كندو بلاسنی آرامق *guendu belācini āramaq.* — S'étendre en parlant des côtes, des montagnes, etc., اوزانمق *ouzānmaq,* ممتدّ او *mumted ol.* — Cette côte court du nord au sud, بو ساحل طرف شمالدن جنوبه طوغرو ممتدّ اولور *bou sāhil tharafi chimālden djenoubè dhoghrou mumtedd olour.* — Le risque, مخاطره‌یه كیرمك *moukhātharaïè guirmek.* — Au temps qui court, بو وقتلرده *bou vaqytlerdè.* — la poste, - منزل ایله اولاقلغله كتمك *menzil ilè, oulāqlyghylè guitmek.* — aux armes, سلاحه طاورانمق *sylāha dhāvrānmaq.*

Courlis ou Courlieu, s. m., oiseau, كرلی *kiourly,* a.

Couronne, s. f., ornement de tête, تاج *tādj,* pl. a. تیج *tidj,* تیجان *tidjān.* — royale, تاج پادشاهی *tādji pādichāhi.* — Diadème, اكلیل *iklīl, eklil.* — de fleurs, guirlande, استفان *istifān.* — Couronne impériale (plante), اكلیل الملك *eklil ul-melik.* — Royaume, سلطنت *salthanet.* — Constellation boréale, الفكة *elfekket,* a.

Couronnement, s. m., cérémonie du —, تاج كیمه رسمی *tādj gueïmè resmi,* a.-t.; تتویج *tetvïdj,* رسم تتوّج *resmi tetevvudj,* a. — Partie du vaisseau au-dessus de la poupe, قمچینك باشلغی *guèmi qytchinuñ bāchlyghy.* — Accomplissement, تمامله *temāmlama.* — Ceindre la couronne, monter sur le trône, تاج كیمك *tādj gueïmek,* جلوس ا *djulous it.* — Couronner, récompenser, مكافات ا *mukiāfāt it.* — S'embellir, زینتلنمك *zinetlenmek.*

Couronné, e, adj., تاجلنمش *tādjlanmich,* تاجلو *tādjlu,* تاج كیمش *tādj gueïmich,* t.; متوّج *mutevvedj,* مكافات بولمش *mukiāfāt boulmich,* مزیّن *muzeïïen,* a. — Les têtes couronnées, les souverains, پادشاهلر *pādichāhlar,* تاجداران *tādjdārān.*

Couronner, v. a., mettre une couronne sur la tête, تاج كیدرمك *tādj gueïdurmek,* تاجلمق *tādjlamaq,* تكلیل ا *teklīl it,* a.-t. — Mettre la dernière perfection à, كماله كتورمك *kemālè guèturmek.*

Courrier, s. m., قوریر *qourier,* اولاق *oulāq,* t. — de cabinet, دولت اولاغی *devlet oulāghy.*

Courroie, s. f., قایش *qāïch,* t. — d'étrier, اوزنكی قایشی *uzengui qāïchi.*

Courroucé, e, adj., طارلمش *dharylmich,* دارغون *dārghoun,* t.; غضبلو *ghazablu,* a.-t.

Courroucer, v. a., - دارلتمق *dhāryltmaq*, t.; اغضاب ا *yghzāb it*, غضبه كتورمك *ghazabè gueturmek*, a.-t. — Se Courroucer, طارلمق *dhārylmaq*, غضبه كلمك *ghazabè guelmek*.

Courroux, subst. m., colère, دارغلق *dhārghylyq*, t.; غضب *ghazab*, a.; خشم *khychm*, p.

Cours, s. m., flux, اقش *āqych*, اقندى *aqynty*, اقمقلق *aqmaqlyq*, جريان *djeriān*, a. — de l'eau, صو اقمهسى *sou aqmaci*. — Donner cours à l'eau, صويى اقتمق *souïi aqytmaq*. — Cours de ventre, يورك سورمكى - سورمكلكى *ïurek surmègui*, *surmekligui*. — Mouvement des astres, - يلدزلرك حركتى *ïeldyzleruñ hareketi*, *seïri*, سير كواكب *seïri kevākib*. — Le cours apparent du soleil, شمسك سير ظاهريسى *chemsuñ seïri zāhirici*. — Cours, marche, روش *revich*. — d'une affaire, ايشك يورىشى *ichuñ ïurichi*, مجراى مصلحت *medjrāï maslahat*. — des affaires, مجراى امور *medjrāï oumour*. — Durée de la vie, عمرك مدتى *'eumruñ muddèti*, دور عمرى *devri 'eumri*. — du temps, دور *devr*. — Pendant le cours de cinq années, بش سنه دورنده *bech senè devrindè*. — Leçons, دورهٔ درس *devrèï ders*. — Achever son cours ou ses cours d'étude, دورهٔ درسنى تكميل ا *devrèï dersini tekmīl it*. — Suivre les cours, درسه كتمك *dercè guitmek*. — de la monnaie et vogue des choses, رواج *revādj*. — Avoir cours, رواج بولمق *revādj boulmaq*. — Cette monnaie n'a pas cours, بوسكه نك رواجى يوقدر *bou sikkènuñ revādji ïoqtur*. — Donner cours, رواج ويرمك *revādj vīrmek*. — à une opinion, بر كوفه اعتقاده رواج ويرمك *bir guiounè y'tīqādè revādj vīrmek*. — Le cours du marché, le prix des denrées, نرخ جارى *narkhy djāri*.

Course, s. f., action de courir, قوشيش سكردش *qochich*, *seguirdich*, قوشمه *qochma*, t.; جرى *djeri*, a. — de chevaux, قوشو *qochu*, آت قوشيسى *āt qochici*. — Voyage, سفر *sefer*. — Prix de la course ou d'un voyage fait pour quelqu'un, سفر اجرتى *sefer eudjreti*. — Frais de voyage donnés à un courrier, يول خرجلغى *ïol khardjlyghy*. — Au fig., durée de la vie, دور عمر *devri 'eumr*. — Incursion, اقين *āqyn*, چاپول *tchāpoul*, t. — Faire des courses, يغماجيلق ا *ïaghmādjilyq it*. — Faire la course sur mer, قورصان كميسيله يغماجيلق ا *qorsān guemīcilè ïaghmādjilyq it*.

Coursier, s. m., يوكرك آت *ïukruk āt*, t.; سمند *semend*, p. — Canon à la proue d'un navire, كمينك اوكنده كى طوب *guemīnuñ euñundèki thop*, t.

Courson ou Crochet de Vigne, s. m., بودانمش اصمه چبوغى *boudānmich asma tchiboughy*, t.

Court, e, adj., قصه *qyssa*, t.; قصير *qacyr*, a. — Court de taille, قصه بويلو *qyssa boïlu*. — Rester muet, ديه‌جكنى بيلمك *deïèdjèguini bïlmèmek*. — Avoir la vue courte, اوزاقدن كورمك *ouzāqtan gueurmemek*. — A court, qui a besoin d'argent, پاره‌يه محتاج *pāraïè mouhtādj*.

Courtage, s. m., négociation de courtier, سمسارلق *symsārlyq*. — Droit de courtage, سمسارلق حقى *symsārlyq haqqy*, t.; سمسار عوايدى *symsār 'avāïdi*.

Courtaud, s. m., de taille grosse et courte, بودر - بوطر *boudour*. — Animal auquel on a coupé la queue, قوبروغى كسيك *qoüroughy kecyq*. — de boutique, دكانجى اوشاغى *dukkiāndji ouchāghy*.

Courtauder, v. a., قوبروغى كسمك *qoüroughy kesmek*, t.

Court-Bouillon, s. m., پيشمش بالق تربيه‌سى *pichmich bālyq terbïèci*, t.

Courte-Haleine, s. f., صولق طارلغى *solouq dhārlyghy*, t. Voy. Asthme.

Courtement, adv., قصه‌جه *qyssadjè*, t.

Courte-Pointe, s. f., برنوع يورغان *bir nev'y ïorghān*, t.

Courtier, s. m., سمسار *symsār*, t.; دلال *dellāl*, a.

Courtille, s. f., ميخانه‌جى باغجه‌سى *meïkhānèdji bāghtchèci*, t.

Courtillière, s. f., كوك قوردى *keuk qourdy*, t.

Courtine, s. f., rideau de lit (en ce sens il a vieilli), يتاق پرده‌سى *ïatāq perdèci*. — Partie de muraille ou de rempart entre deux bastions, بر حصار طابيه‌لرينك اراسى - اورتاسى *bir hyçār thābialerinuñ arāci, ortāci*.

Courtisan, s. m., attaché à la cour, قپو آدمى - قولى *qapou ādemi, qouli*, t.; ملازم سلطان *mulāzimi soulthān*, ندیم *nedím*, pl. a. ندما *nudemā*. — Qui cherche à plaire, يلتقانيجى *ïaltaqlānídji*, مداهنه‌جى *mudāhenèdji*, مزاجكير *mízādjguír*.

Courtisane, s. f., prostituée, روسپى *rospy*, vulg. *rospou*, - قحبه *qahpè*, فاحشه *fāhichè*, a.

Courtiser, v. a., بر كمسنه‌يه قوللق كوسترمك *bir kimesnèïè qoullouq gueustermek*, t.; ملازمت ا *mulāzemet it*. — les femmes, قاريلره قوللق كوسترمك *qārylerè qoullouq gueustermek*. Voy. Aduler, Flatter.

Courtois, se, adj. Voyez Civil, Gracieux.

Courtoisie, s. f. Voy. Civilité.

Cousin, s. m., insecte, سورى سكك *sivri siñek*, t.

Cousin, e, s., issu de frères, عموجه اوغلى *'amoudja oghlou*, t.; عمّزاده *'ammouzādè*, p. — Issu de sœurs, خاله اوغلى *khālè oghlou*.

— Maternels, issus des frères de la mère, دایی اوغلی *dāïi oghlou.* — Au fig., pl., bons amis, ایو دوستلر *eïu dostlar.*

Cousinage, s. m., عموجه اوغللرك *'amoudja oghoulleruñ qarābeti*, a.-t.

Cousinière, جینلك *djibinlik*, t.; ناموسیه *nāmoucïè*, a.

Coussin, s. m., یاصدق *ïāstyq*, یصدق *ïastouq.* — Oreiller, یوز یصدغی *ïuz ïastyghy*, t.

Coussinet, s. m., petit coussin, یصدوجق *ïastudjyq*, قولتق یصدغی *qoltouq ïastyghy*, t.

Cousu, e, adj., دکلمش *dikilmich*, t.

Cout, s. m., ce qu'une chose coûte, خرج *khardj*, a.-t.

Coutant, s. m., (prix), دکر بر شیئك بهاسی *dëïer behāci*, دکری *bir cheïuñ dëïeri*, t.

Couteau, s. m., بچاق *bitchāq*, t.; سکین *sekkín*, a. — de boucher, ساطور *sāthour.* — Petit couteau de poche avec canif, چاقی *tchāqy.* — ébréché, کدکلو بچاق *guedyklu bitchāq.* — à gaîne, قینلو بچاق *qynlu bitchāq.* — Être à couteaux tirés, بچاق بچاغه او *bitchāq bitchāgha ol.*

Coutelas, s. m., یتاغان *ïatāghān*, پاله *pāla*, t.

Coutelier, s. m., بچاقچی *bitchāqtchi*, t.

Coutelière, s. f., étui où l'on met plusieurs couteaux, بچاقلر قوطیسی *bitchāqlar qouthouçou*, t.

Coutellerie, s. f., بچاقچیلق *bitchāqtchilyq*, t.

Couter, v. n., être difficile à faire, یاپلهسی کوچ - دشوار او *ïāpilmaci gutch, duchvār ol.* — Être cause, سبب-موجب او *sebeb, moudjib ol.* — Cette chose m'a coûté beaucoup de soins et de travail, بو ایش بکا کلی همت وزحمت صرفنه سبب اولدی *bou ich bañā kulli himmet uzahmet sarfinè sebeb oldou*, t. — Coûter, être acheté, obtenu à prix de, valoir, بهاسی او *behāci ol*, a.-t.; دکمك *dëïmek*, t. — Combien coûte cela? بونك بهاسی ندر *bounuñ behāci nèdur.* — Cela coûte mille piastres, بیك غروش دکر *bïñ ghourouch dëïr.* — Coûter cher, بهالو او *behālu ol*, غالی بهایه او *ghāli behāïè ol.* — beaucoup, چوق مصرفی موجب او *tchoq masrafi moudjib ol.* — Les voyages coûtent beaucoup, یولده چوق مصرف کیدر *ïolda tchoq masraf guider.*

Couteux, se, adj., بهالو *behālu*, اغر بهالو *aghyr behālu*, a.-t.; موجب مصارف *moudjibi meçārif*, a.

Coutier, s. m., قالك بزی یاپان *qālyñ bezi ïāpān*, t.

Coutil ou Coutis, s. m., قالك کنویر بزی *qālyñ kenevïr bezi*, مندرلق بز *minderlyq bez*, t.

Coutume, s. f., habitude, عادت *'ādet*, معتاد *mu'tād*, a. — louable,

عادت مستحسنه *'ādeti mustahsenè.* — Mauvaise —, عادت قبیحه *'ādeti qabiha.* — Selon sa coutume ordinaire, عادت مألوفه سی اوزره *'ādeti mèloufèci uzrè.* — Se défaire d'une coutume, ترک عادت ا *terki 'ādet it.* — Se faire une —, avoir coutume de, عادت ایدنمک *'ādet idinmek.* — Être accoutumé, معتادی او *mu'tadi ol.* — Ce qui a passé en obligation par une pratique fréquente, یول *ïol,* t.; رسم *resm,* قاعده *qā'ydè,* pl. a. قواعد *qavā'yd.* — Cela a passé en coutume, فلان شی قاعده حکمنه کیردی *felān cheï qā'ydè hukminè guirdi.* — Ce qui se pratique ordinairement en certains pays et en de certaines choses, توره *teurè,* آیین *āïin,* دأب *deèb.* — Suivant l'ancienne coutume, دأب قدیم اوزره *deèbi qadím uzrè.* — Vieille —, اسکی توره *eski teurè.* — Coutume locale, بر یره مخصوص عرف و قاعده *bir ïèrè makhsous 'eurf u qā'ydè.* — Recueil du droit coutumier d'un pays, قواعد مرعیّهٔ مملکتی مشتمل مجموعه *qavā'ydi mer'yïièï memleketi muchtemil medjmou'a.* — droit municipal, باج *bādj,* عوائد *avā'yd,* رسم *resm,* pl. رسوم *rouçoum,* a.

Coutumier, ère, adj., selon la coutume, اولی کلدوکی اوزره *oula gueldugui uzrè,* معتاد اوزره *mu'tād uzrè.* — Qui a accoutumé de faire, عادت اولی کلمش *ola guelmich,* ایدنمش *'adet idinmich,* الشمش *alichmich.*

Couture, s. f., action de coudre, دکمکلک *dikmeklik,* درزیلک *terzilik,* t. — Rangs de points à l'aiguille, دکش *dikich,* دکش ـ دیکش *dikich ïeri.* — Faire une —, دکش دکمک *dikich dikmek.* — On n'aperçoit pas la couture, دکش یری کورنمز *dikich ïeri gueurunmez.* — Cicatrice, یاره نشانی ـ اثری *ïāra nichāni, èceri,* چوپور *tchoupour,* t.; ندب *nedeb,* a. — Battre l'ennemi à plate couture, دشمنی بالکلیه مظهر کسر و شکست ایلمک *duchmeni bil-kullïiè mazheri kesr u chikest ëïlèmek.*

Couturé, e, adj., چالق *tchālyq,* چوپورلی *tchoupourlu,* t.

Couturier, ère, s., qui travaille en couture, دکیجی *dikidji.* Ce mot est beaucoup plus d'usage au fém. Couturière, ترزی قاری *terzi qāry,* t. — Le muscle couturier, عضلة الخیاطیة *'azalet elkhaïiāthïiet,* a.

Couvain ou Couvein, s. m., amas de punaises, تخته بتی یغنی *takhta biti ïighyni.* — Œufs de punaises, تخته بتی یومورطه سی *takhta biti ïoumourthaci.*

Couvée, s. f., œufs couvés à la fois, بر قولچقه نک فوللق یومورطه سی *bir qolotchqanuñ foullyq ïoumourtaci.* — Les petits qui en sont éclos, بر قولچقه پلیچلری *bir*

qolotchqa pilitchleri. Voy. CACHÉ.

COUVENT, s. m., مناستر *monāstir*. — de religieuses, قزلر مناستری *qyzlar monāstiri*. — de derviches musulmans, تكه ـ تكيه *tekkiè*. — Tous les religieux d'un monastère, مناستر خلقی *monāstir khalqy*.

COUVÉ, E, adj., كزلو *guizlu*, كزلنمش *guizlenmich*, اورتولی *eurtulu*, صاقلی *saqly*. Voyez CACHÉ.

COUVER, v. a., se dit des oiseaux qui se tiennent sur leurs œufs pour les faire éclore, دونمك *duvenmek*, يمورطه قولچقه او *qolotchqa ol*, يمورطه بصمق *ïoumourtha basmaq*, يمورطه اوزرينه اوتورمق *ïoumourtha uzerinè otourmaq*. — de mauvais desseins, يرامز قصد ا *ïarāmaz qasd it*. — Il couve une grande maladie, بدننده بر مرض عظيم صاقلی طوتار *bedenindè bir marazi azím sāqlu thoutār*. — Tenir caché, كزليمك *guizlèmek*. — Le feu couve sous la cendre, آتش كل ايچنده كوملمش *átech kul itchindè gumulmuch ïanār*. — Il se couve là-dessous quelque chose, بو خصوصده كزلو بر شئ واردر *bou khouçoustè guizlu bir cheï vārdur*.

COUVERCLE, s. m., قپاق *qapāq*. — d'une boîte, قوطی قپاغی *qouthou qapāghy*. — Mettre un —, قپاق قويمق *qapāq qoïmaq*, قپاقلمق *qapāqlamaq*, t.

COUVERT, s. m., ce qui couvre une table à manger, سفره طاقمی *sofra thaqymi*. — Cuiller et fourchette seuls, طاقم *thāqym*. — Logement où l'on est à l'abri, صغنه جق بر *syghynadjaq ïer*. — Lieu planté d'arbres; اغاجلق ـ كولكه لك بر *aghādjlyq, gueulguèlik ïer*. — Enveloppe d'une lettre, d'un pli, مكتوبك اوزری *mektoubuñ uzeri*, مكتوب ظرفی *mektoub zarfi*. — A Couvert, adv., à l'abri, صغنمش *syghynmich*, سپرلنمش *siperlenmich*. — Être à couvert, préservé, مصون او *maçoun ol*. — En sûreté, مامون *meèmoun*. — Mettre à couvert, préserver, صيانت ا *syānet it*. — Mettre en lieu de sûreté, محل محفوظده برلشدرمك *mahalli mahfouzdè ïerlechturmek*.

COUVERT, E, adj., caché, كزلو *guizlu*, t.; خفی *khafi*, a. — Recouvert, اورتولو *eurtulu*, اورتلمش *eurtulmuch*. — Fermé par un couvercle, قپالو *qapālu*. — Temps —, بلوتلو هوا *bouloutlu havā*. — Vêtu, كينمش *guèïnmich*, t. — Défendu, مصون *maçoun*, محفوظ *mahfouz*, a. — Au fig., dissimulé, مستور القلب *mestour ul-qalb*. — Qui dissimule, مدارا ايدیجی *mudārā idídji*. — Mots couverts, كلمات مرموزه *kelimāti mermouzè*, a.; توريه لو سوز *tourialu seuz*. — de gloire, مستغرق فخر و جلالت *moustaghryqi fakhr u djelālet*, a.

COUVERTE, s. f., pont, tillac, كورته *kuverta*. — Émail dont est revêtue la terre mise en œuvre, صوا *syva*, t.

COUVERTEMENT, adv., (inusité), كيزلوجه *guïzludjè*, t.

COUVERTURE, s. f., qui sert à couvrir, اورتو - اورتى *eurtu*. — de lit, يورغان *ïorghān*. — piquée, نكنده‌لو يورغان *niguendèlu ïorghān*. — de sopha avec franges, مقات *maqāt*. — de livre, كتاب قابى - جلدى *kitāb qābi, djildi*. — de cheval, جل *djul*, vulg. *tchul*. — de maison, او اورتوسى *ev eurtuçu*, چاتى *tchāti*, t.—Au fig. prétexte. — Sous couverture d'amitié, محبت يوزندن *mouhabbet ïuzunden*. Voy. COUVERCLE.

COUVERTURIER, s. m., يورغانجى *ïorghāndji*, t.

COUVEUSE, s. f., قولچقه *qolotchqa*, يمورطه بصان طاوق *ïoumourtha baçān thāvouq*, t.

COUVI, adj., œuf gâté, ايكدين *iguidín*, ايكدين يمورطه *iguídin ïoumourtha*, بوزق يمورطه *bozouq ïoumourtha*, t.

COUVRE-CHEF, s. m., sorte de coiffure, باش اورتوسى *bāch eurtuçu*. — En t. de chirurgie, bandage pour la tête, باش صارغيسى *bāch sārghyçy*, t.

COUVRE-FEU, s. m., ustensile qu'on met devant ou sur le feu pour le couvrir, كوملمش آتش قپاغى *gueumulmuch âtech qapāghy*, t. — Son de cloche, چاك صداسى *tchāñ sadāci*.

COUVRE-PIED, s. m., اياقلرى اورتەجك يورغانجغز *aïāqlari eurtedjek ïorghāndjighyz*, t.

COUVRE-PLAT, s. m., صحن قپاغى *sahan qapāghy*, a.-t.

COUVREUR, s. m., طام اورتيجى *dhām eurtudju*, t.

COUVRIR, v. a., cacher, اورتمك *eurtmek*, t.; ستر ا *setr it*, a.-t. — de terre, طپراق ايله اورتمك *thoprāq ilè eurtmek*. — Revêtir les pauvres, كيدرمك *gueïdurmek*, اكساى فقرا *iksāï fouqarā it*. — Cacher, dissimuler, كتم ا *ketm it*. — Mettre une chose sur une autre pour l'orner, قپلامق *qaplāmaq*. — Boucher, mettre un couvercle, قپاق ايله اورتمك *qapāq ilè eurtmek*, قپاقلمق *qapāqlamaq*. — Au fig., couvrir de honte, اوتاندرمق *outāndurmaq*. — de confusion, شاشرمق *chāchurmaq*. — Se Couvrir, اورتنمك *eurtunmek*.—la tête, باشنى اورتمك *bāchini eurtmek*. — Mettre son chapeau, شپقايى باشنه قومق - كيمك *chapqāïi bāchina qomaq, guïïmek*. — d'un prétexte, عذر - بهانه بولمق *euzr, behānè boulmaq*. — S'obscurcir, en parlant du temps, قپالو او *qapālu ol*, بلوتلنمق *bouloutlanmaq*. — Le temps se couvre, هوا بلوتلنور *havā bouloutlaneur*. — Couvrir, en parlant d'un animal qui s'accouple avec sa femelle, آشمق *âchmaq*. — Faire couvrir, آش اويدرمق *âch ouïdourmaq*, t.

COXAL (os) adj., حرقفة *harqafat*, a.

CRABE, s. m., crustacé, چغانوس *tchaghānos*, t.

Crac, s. m., bruit que font certains corps durs, چات *tchāt*, چاتردی *tchātyrdy*. — On dit aussi Cric-Crac pour exprimer ce bruit répété plusieurs fois, چات چات *tchāt tchāt*. — Crac, adv. et interj., tout d'un coup, بردن بره *birden birè*, t.

Crachat, s. m., salive qu'on jette hors de la bouche, توکرك *tukruk*, t.; بزاق *buzāq*, a. — Maison de boue et de crachat, چالی چرپیدن یاپلمش او *tchāli tchirpiden ïāpilmich ev*. — Croix, étoile ou autre signe brodé sur un habit, بیوك نشان *buïuk nichān*. Dans ce sens on dit mieux plaque.

Crachement, s. m., توکورمه *tukurmè*. — de sang, قان توکورمه *qān tukurmè*, t.

Cracher, v. a., توکورمك *tukurmek*, t. — le sang, قان توکرمك ـ قوصمق *qān tukurmek*, *qousmaq*, t.

Cracheur, s. m., توکوریجی *tukurïdji*, t.

Crachoir, s. m., توکورك حقه‌سی *tukuruk hoqqaci*, t.

Crachotement, s. m., توفلمه *tuflèmè*, t.

Crachoter, v. a., صقچه توکرمك *syqtcha tukurmek*, توفلمك *tuflèmek*, t.

Cracovie, n. de ville, قراقو *qrāqov*, t.

Craie, s. f., تباشیر *tebāchír*, comm. *tebechír*, t. — Marquer avec la —, تباشیر ایله نشانلمق *tebāchír ilè nichānlamaq*.

Craignant, s. et adj., خایف *khāïf*, a.; قورقار ایکن *qorqār iken*, قورقان *qorqān*, t.

Craindre, v. a., قورقمق *qorqmaq*, t.; خوف ا *khavf it*. — la mort, موتدن قورقمق *mevtcden qorqmaq*. — Ne rien craindre, هیچ بر شیدن خوف ایتمك *hïtch bir chëïden khavf ïtmemek*. — Faire craindre, قورقتمق *qorqoutmaq*, تخویف ا *takhvïf it*. — Respecter, vénérer, حرمت ا *heurmet it*, هیبتلنمك *heïbetlenmek*, هیبته قالمق *heïbetè qālmaq*. — A craindre, قورقولو *qorqoulu*. — Chose à craindre, قورقه‌جق شی *qorqadjaq chei*.

Crainte, s. f., قورقو *qorqou*, t.; خوف *khavf*, هراس *hyrās*. — du châtiment, خوف عقوبت *khavfi 'ouqoubet*. — Respect mêlé de crainte, هیبت *heïbet*. — La crainte de Dieu, مخافت الله *mekhāfet oullah*. — De crainte de, de crainte que, قورقوسیله *qorqouciilè*, احترازا *yhtirāzen*. — d'être pris, طوتلمق خوفله *thoutoulmaq khavfilè*.

Craintif, ive, adj., قورقاق *qorqāq*, t.; خایف *khāïf*. — Pusillanime, timide, جبان *djebān*, a.

Craintivement, adv., قورقه‌رق *qorqaraq*, t.; خایفًا *khāïfen*, a.

Cramoisi, adj., قرمزی *qyrmizi*, قپ قزل *qyp qyzil*. — s. m., substance servant à la teinture, قرمزی *qyrmizi*, قرمزی بویا *qyrmizi boïa*. قویسی کوزی *qoüïou guwèzi*. —

Étoffe cramoisi, قپ قرمزی بویالو *qyp qyrmizi boïālu qoumāch.*

Crampe, s. f., ال-ایاق طوتلمسی *el, aïāq thoutoulmaci*, عضا ـ سکر *azā, syñir tchekilmèci*, t.

Crampon, s. m., morceau de métal recourbé, کنت *kenet*, پرکت *berkit* et *perkit*. — de fer, دمر پرکت *demir perkit*. — de fer à cheval, قیار *qyār*, t.

Cramponner, v. a., کنتلمك *kenetlemek*, برکتمك *berkitmek*, پرکتلمك *perkitlemek*. — Se Cramponner, v. réfl., طوتنمق *thoutounmaq*, یاپشمق *ïāpichmaq*, ال ایله یاپشمق *el ilè ïāpichmaq*, t.

Cran, s. m., entaille, کرتك *kertik*. — Faire un ou plusieurs crans, کرتمك *kertmek*. — Faire un —, بر کرتك آچمق *bir kertik âtchmaq*.

Crane, s. m., boîte osseuse qui renferme le cerveau باش چناغی *bāch tchanāghy*, t.; قحف *qyhf*, pl. a. اقحاف *aqhāf*; کاسهٔ سر *kiāsèï ser*, p. — La cavité du —, جوف قحف *djeoufi qahf*. — au fig. fam., fou, tapageur, دلی *deli*, شماتهجی *chamātadji*.

Crapaud, s. m., قره قوربغه *qara qourbagha*, اوتلو بغه *otlu bagha*, t.

Crapaudière, s. f., lieu où il y a des crapauds, قره قربغهلر یری *qara qourbaghalar ïeri*. — Lieu sale, مردار محلی *mourdar mahalli*, t.

Crapaudine, s. f., plante, قوربغه اوتی *qourbagha oty*, t.; یرتیجیلر ایاسی *ïrtidjiler aïāci*. — pierre, قوربغه طاشی *qourbagha thāchi*. — Morceau de métal creux dans lequel entre un gond, رزهنك زیوانهسی *rezènuñ zivānèci*, t.

Crapoussin, ne, s., خیره چوره *khyrè tchevrè*, t.

Crapule, s. f., بکریلك *bekrilik*, سرخوشلق *serkhochlyq*, t.; عیش و نوش مدام *'aïch u nouchi mudām*. — Se livrer à la —, مست مداملك ا *mesti mudāmlik it*.

Crapuler, v. n., سرخوشلق ـ بکریلك ا *serkhochlyq, bekrilik it*, t.; مست مدام او *mesti mudām ol*.

Crapuleux, se, adj., بکری *bekri*, t.; عیش و نوش مداومه مائل *aïch u nouchi mudāmè māïl*, a.-t.

Craquelin, s. m., کورك *guevrek*, t. — au beurre, یاغلو کورك *ïāghlu guevrek*.

Craquement, s. m., چتلادی *tchatlādy*, پتلادی *patlādy*, چترداما *tchatyrdāma*, چاترتی *tchātirdy*, t.

Craquer, v. n., چاترتمق *tchātyrdamaq*, t. — Le plancher craque, دوشهنك تختهلری چاترتایور *duchemènuñ takhtaleri tchāturdaïeur*. — Faire craquer les os, پرمق چترداما *parmaq tchatyrdāmaq*. — les dents, دیش قجردامق *dich qydjirdāmaq*. — Au fig., hâbler, لاف اورمق *lāf ourmaq*.

Craquerie, s. f., hâblerie, لاف

lāf, لاف و كذاف *lāf u guzāf*, p.-t.

Craquetement, s. m., ديش قجردامه‌سى *dich qydjirdāmaci*, t.

Craqueter, v. n., craquer souvent, ياواش و صقچه چاتردامق *ïavāch vè syqtcha tchātyrdāmaq*, قوش چولدمك *qouch tchivildemek*.

Craqueur, se, s., لاف اوريجى *lāf ouroudji*, يالانجى *ïālāndji*, t.

Crase, s. f., t. de gram., حذف حرف *hazfi harf*, a.; en terme de méd., *état sain ou naturel du sang*, قانك حسن كيفيّتى *qānuñ husni kèïfïieti*, t.-a.

Craspédon, s. m., طلطل علّتى - مرضى *thalthal'ylleti*, *marazi*, a.-t.

Crassane, s. f., برنوع قيش ارمودى *bir nev'y qych armoudi*, t.

Crasse, s. f., كير *kír*, چرك *tchirk*, مردارلق *mourdārlyq*. — de la tête, باش كيرى *bāch kíri*, قوكاق *qoñāq*. — des oreilles, قولاق كيرى - چركى *qoulāq kiri*, *tchirki*. — des métaux, معدن بوقى *ma'den boqou*. — Au fig. fam., avarice, خسيسلق *khacíslyq*, جمريلك *djemrílik*, t.

Crasse, adj. fém., grossier, épais, قالن - قالك *qālin*, t.; غليظ *ghaliz*, a. — Ignorance crasse, قبا جاهللك *qabā djāhillik*, t.-a.; جهل غليظ *djehli ghalíz*.

Crasses, s. f. pl., توال *tuvāl*, t.

Crasseux, se, adj., plein de crasse, كيرلو *kírlu*. — Malpropre, مردار *mourdār*. — Avare, sordide, خسيس *khacís*, t.; ناكس *nākes*, p.; جمرى *djemri*.

Cratère, s. m., grande coupe, طاس *thās*. — Par analogie, bouche par laquelle un volcan vomit du feu, des cendres, آتشلو طاغك اغزى *âtechlu dhāghuñ aghzi*.

Cravache, s. f., قرباچ *qyrbātch*, t.

Cravan, s. m., oiseau aquatique, كروان قوشى *kervān qouchi*. — Sorte de coquillage, بر نوع صدفلو بوجك *bir nev'y sadeflu beudjek*, t.

Cravate, s. f., بوين ياغلغى *boïoun ïāghlyghy*, بوغاز چوره‌سى *boghāz tchevrèci*, t.

Crayon, s. m., قورشون قلم *qourchoun qalem*, t. — Dessiner au crayon, قورشون قلم ايله رسم ا *qourchoun qalem ilè resm it*. — Au fig., description d'une personne, وصف *vasf*, تصوير *tasvír*, a.

Crayonner, v. a., dessiner avec du crayon, قورشون قلم ايله رسم ا *qourchoun qalem ilè resm it*. — Au fig., esquisser, قره‌لمق *qaralamaq*, t.; رسمى تسويد ا *resmi tesvíd it*, a.-t.

Créance, s. f., dette active, الهجق *aladjaq*, t.; مطلوب *mathloub*, a. — Contester une —, مطلوبه اعتراض ا *mathloubè 'ytirāz it*. — Tout ce qu'un souverain confie à son ministre pour en traiter avec un autre souverain, تعليمات *ta'limāt*, تعليمات خفيّه *ta'limāti khafïiè*.

— Lettre de créance, اعتماد نامه *y'timād nāmè*, وكالت نامه *vekiālet namè*, a.-t.

Créancier, ère, adj. et subst., الدجقلو *aladjaqlu*, t.; داين *dāïn*, a. — Il a beaucoup de créanciers, الدجقلوسی چوقدر *aladjaqluci tchoqtur*. — Le créancier et le débiteur, مديون وداين *medioun u dāïn*.

Créateur, s. m., qui crée, يرادیجی *ïarādidji*, t.; خالق *khālyq*, a. — Le Créateur de l'univers, خلاق كاينات *khallāqi kiāïnāt*. — Au fig., inventeur, پيدا ايديجی *pëïdā idídji*, p.-t.; موجد *moudjid*, a. — Génie créateur, عقل موجد *'aqli moudjid*, عقل فعال *'aqli fa'āl*.

Création, s. f., action de créer, يرادلش *ïarādylich*, يرادش *ïarādich*, t.; خلقت *khalqat*, a.; افرينش *áferinich*, p. — La création du monde, دنيانك يرادلشی *duniānuñ ïarādilichi*, خلقت عالم *khalqati 'ālem*. — Nouvel établissement, fondation, ايجاد *idjād*, احداث *ihdās*, خلق *khalq*, نصب *nasb*, a.; يكيدن ياپمه *ïëñiden ïāpma*. — La création d'une rente, بر ايرادك ايجادی *bir irāduñ idjādi*. — Un mot de nouvelle création, يكی چيقمه بركلمه *ïeñi tchyqma bir kelimè*.

Créature, s. f., un être créé, مخلوق *makhlouq*, pl. a. مخلوقات *mākhlouqāt*. *Makhlouq* se prend aussi pour une personne; ex.: C'est une étrange créature, غريب بر مخلوقدر *gharib bir makhlouqtur*. — Protégé, چراغ *tcherāgh*, p. — C'est sa propre créature, كندو چراغيدر *guendu tcherāghydur*. — En terme de mépris, حريف *herïf*.

Crécelle, s. f., چكراق *tchiñrāq*, تخته چاك *takhta tchāñ*, t.

Crécerelle, s. f., oiseau de proie, يل قوان *ïel qovān*, t.

Crèche, s. f., يملك *ïemlik*.

Crédence, s. f., كيلار *kilār*.

Crédibilité, s. f., موجب اعتقاد *moudjibi y'tiqād*, تصديق *tastyq*, a.

Crédit, s. m., réputation de solvabilité, اعتبار *'ytibār*, شهرت موثوقيه *cheuhrèti mevsouqïiet*. — Grand —, اعتبار عظيم *'ytibāri 'azím*. — Prendre crédit, faveur, en parlant des effets de commerce ou publics, كسب اعتبار ا *kesbi 'ytibār it*. — Lettre de crédit, توصيه نامه *tavsïè nāmè*. — Autorité, pouvoir, influence, اعتبار *'ytibār*, نفوذ *nufouz*. — Homme de grand crédit, نفوذلو كيشی *nufouzlu kíchi*. — Il est en grand crédit à la cour, سراى پادشاهيده كمال نفوذ واعتبارى واردر *sarāï pādichāhídè kemāli nufouz u 'ytibāri vārdur*. — A Crédit, adv., ويره سيه *vírèciïè*. — Prendre, acheter à —, ويره سيه آلمق *vírèciïè álmaq*. — Vendre à —, ويره سيه صاتمق - ويرمك *vírèciïè sātmaq, vírmek*.

A Crédit, adv., inutilement, sans profit, عبث يره *'abes ïerè*, بيهوده يره *bíhoudè ïerè*. — Vous travaillez à —, عبث يره سعی واقدام

ايدرسكز *'abes ïerè saïu iqdām iderssïnyz.* — Sans preuve, دليلسز *delïlsyz.*

Créditer, v. a., passer au crédit, الدجق دفترينه كچورمك ـ قيد ا *aladjaq defterinè guetchurmek, qaïd it,* t.-a. — Donner des lettres de crédit, توصيه نامه ويرمك *tavsïè nāmè vïrmek.*

Credo, s. m., symbole de la foi, قانون الايمان ـ الامانة *qānoun ul-imān, el-emānet,* a. — Pour les musulmans, voyez au mot شهادت dans le *Dictionn. Turc-Français.*

Crédule, adj. com., قولاى ايناور ـ اينانيجى *qolaï ināneur, inānïdji,* تيز انانور *tïz ināneur,* t.

Crédulité, s. f., تيز اينانه *tiz inānma,* t.; خفت اعتماد *khyffeti 'ytimād,* a.

Crédulement, adv., خفت اعتماد ايله *khyffeti 'ytimād ilè,* a.-t.

Créé, e, adj., يرادلمش *ïarādilmich,* t.; مخلوق *makhlouq,* a.; افريده *āferïdè,* p.

Créer, v. a., tirer du néant, donner l'existence, يراتمق *ïarātmaq,* وجود ويرمك *vudjoud vïrmek,* يوقدن وارا *ïoqtan vār it,* t.; خلق ا *khalq it,* a.-t. — Établir, احداث ـ ايجاد ـ نصب ا *ihdās, idjād, nasb it,* a.-t.; پيدا ا *pëïda it,* p.-t. — Créer des dettes, بورج ايدنمك *bordj idinmek.* — Être créé, يارادلمق *ïārādilmaq.*

Crémaillère, s. f., اوجاق زنجيرى *odjāq zindjïri,* t.

Crême, s. f., partie épaisse du lait, قيمق *qaïmaq,* سودك قيمغى *suduñ qaïmaghy,* سود يوزى *sūd ïuzy.* — Crême cuite dont on fait partout usage en Turquie, قيماق *qaïmaq.* — Au fig., ce qu'il y a de meilleur, زبدة *zubdet,* زبده *zubdè,* t.; كزيده *guzïdè,* p. — Prendre la crême d'une chose, la meilleure partie, بر شيئك زبده‌سنى آلمق *bir cheïuñ zubdèsinï ālmaq.* — Crême de tartre, قريم طرطر *qrïm tharthar,* شراب دورديسى ملحى *charāb dourïducy melhy.*

Crêmer, v. n., قيمقلنمق *qaïmaqlanmaq.*

Crémière, s. f., qui vend de la crême, قيمق صاتيجى قرى *qaïmaq sātïdji qary,* t.

Crément, s. m., حرف زايد *harfi zāïd,* حرف منضم *harfi munzamm,* a.

Créneaux, s. m., بدن *beden,* t.; كنكره *kungurè,* بارو *bārou,* p.

Crénelage, s. m., زنجير *zindjïr,* سكه زنجيرى *sikkè zindjïri,* t.

Créneler, v. a., كنكره ياپمق *kungurè ïāpmaq,* بدنلره ارالق ياپمق *bedenlerè arālyq ïāpmaq.* —

Crénelé, كنكره‌لو *kungurèlu,* بدنلو *bedenlu,* كدكلو *gudiklu,* t.

Crénelure, s. f., كرتكلو ايش *kertiklu ich,* ديش ديش اولان شكل *dich dich olān chekil,* كرتك *kertik,* t.

Créole, s. com., يكى دنياده طوغمش فرنك *ïeñy duniāda dhogmich frenk,* t.

Crêpe, s. f., pâte, بر نوع كوزلمه *bir nev'y gueuzlemè*, t.; پيده *pîdè, pîtè*, t.

Crêpe, s. m., étoffe claire, بورنجك *borundjuk*, t.

Crêpé, e, adj., بوروشق *bourouchouq*, قورجق *qyvridjiq*, t.

Crêper, v. a., friser, قورتمق *qyvrytmaq, qyvyrtmaq*, قورمق *qyvyrmaq*. — une étoffe, بوروشق ا *bourouchouq it*, t.

Crépi, s. m., et Crépissure, صوا *syvā*, t.

Crépi, e, adj., صوانمش *syvānmich*, t.

Crépine, s. f., پسكول - پسكل *puskul*, t.

Crépir, v. a., صوامق *syvāmaq*, t.

Crépitation, s. f., آتش چاتردیسی *âtech tchātŭrdici*, t.

Crépu, e, adj., قورجق *qyvridjiq, qyvirdjiq*. — Qui a les cheveux crépus, قورجق صاچلو *qyvridjiq sātchlu*, t.

Crépuscule, s. m., qui précède le lever du soleil, شفق *chefaq*, pl. a. اشفاق *echfāq*. — La lumière ou lueur du —, شفق آیدنلغی *chafaq āïdinlyghy*. — Le temps du —, شفق وقتی *chafaq vaqty*. — Crépuscule qui suit le soleil couchant, ملس الظلام *meles ezzilām*, a.; اخشام آیدنلغی *akhchām āïdynlyghy*.

Cresson, s. m., plante, تره اوتی *tèrè oty*. — alénois, باغچه تره‌سی *bāghtchè terèci*, تره *tèrè*. — de fontaine, صو تره‌سی *sou tèrèci*, t.

Cressonnière, s. f., تره اوتی یری *tèrè oty ïery*, t.

Crête, s. f., excroissance charnue sur la tête des gallinacées - ابك ابيبك - ايبك *ibik*. — de coq, خروس ابكی *khoros ibigui*. — Double crête, چتال ابكی *tchatāl ibigui*. — Huppe sur la tête des oiseaux, des serpens, تاج *tādj*, صورغجی *sorghoudj*, تل *tel*, t.; خروه *khyrvè*, a. — Pièce de fer élevée en forme de *crête* sur un habillement de tête, دپه لك *tepèlik*. — d'une montagne, طاغ دپه‌سی - تپه *dāgh tepèci*. — Crête-de-Coq, s. f., plante, سلطان بوركی خروس ابكی *soulthān beurki khoros ibigui*, t.

Crête, s. f., île, كريد *guirid* ou plus communément - كريد اطه‌سی جزیره‌سی *kirīd adhaci, djezirèci*.

Crêté, adj., ابكلو *ibiklu*, صورغجلو *sorghoudjlu*, تللو *tellu*, t.

Crételer, v. n., cri de la poule, يمورطه‌ليان طاوغك سسی *ïoumourthalaïān thāvoughuñ seci*, t.

Cretonne, s. f., بر نوع كرپاس *bir nev'y kirpās*, t.

Creuser, v. a., caver, rendre creux, قازمق *qāzmaq, qāzimaq*, t.; حفر ا *hafr it*, تجويف ا *tedjvïf it*, a.-t. — Faire un creux, چقورلتمق *tchouqourlatmaq*. — Creuser dans une matière dure quelconque, اويمق *oïmaq*. — Creuser la terre, يرى قازمق *ïeri qāzmaq*. — un puits, بر قويی قازمق *bir qouïou qāzmaq*.

— Vider, بوشالتمق *bochāltmaq*. — Creuser jusque sous les fondemens, اساس بنایه قدر حفر ا *eçāci binâïè qadar hafr it*. — Au fig., approfondir une chose, تعمیق ا *ta'mîq it*, بر شیئک کنهنه وارمق *bir cheïñ kunhinè vārmaq*. — Se creuser la tête, باشنی یارمق *bāchini ïārmaq*.

Creuset, s. m., پوتهٔ *poutè*, vulg. بوطه *boutha*, t.; بوتقه *boutaqa*, p.-a. — Passer au creuset et affiner, purifier, قال ا *qāl it*. — On dit au figuré : C'était un homme épuré au creuset de l'austérité et des mortifications, پوتهٔ ریاضتدن قال اولمش بر آدم ایدی *poutèï riāzettè qāl olmich bir ādem idi*.

Creux, se, adj., qui a une cavité, ایچی بوش قووق *itchi boch qovouq*, t.; مجوّف *mudjevvef*, اجوف *edjvef*, a. — Profond, دیرک *dirîñ*, عمیق *'amîq*. — Chemin —, چقور یول *tchouqour ïol*. — Esprit creux, homme visionnaire, عقلی بوش بر آدم *'aqly boch bir ādem*. — Pensée creuse, خیال باطل *khaïāli bāthyl*, a.

Creux, s. m., cavité, چقور *tchouqour*, دیرکلک *dirîñlik*, t.; جوف *djeof*, a. — Creux de la main, اوج ایچی *avoudj itchi*. — Creux de l'estomac, جوف صدر *djevfi sadr*. — d'un rocher, قیا قووغی - چقوری *qaïā qovoughy*, *tchoqouri*. — Moule pour imprimer ou mouler en relief, ایچی اویلمش قالب *itchi oïoulmich qāloub*.

Crevasse, s. f., یارق *ïāryq*, یاروق *ïārouq*, یارلق *ïārylyq*, چتلاق *tchatlāq*. — Il y a une crevasse à la muraille, دیواره بر چتلاق واردر *divārda bir tchatlāq vārdur*. — J'ai des crevasses aux mains, الدلرم چتلاقلرم واردر *eldè tchatlāqlarum vārdur*. — Crevasses, maladie du cheval, آتک طرنق چتلاغی *âtuñ thyrnaq tchatlāghy*.

Crevasser, v. a., چتلاتمق *tchatlātmaq*. — Se Crevasser, v. r., چتلامق *tchatlāmaq*, یارلمق *ïārylmaq*, t.

Crève-Coeur, s. m., کوکل قرقلغی *gueuñul qyrqylyghy*, t.; شدید انکسار قلب *chedîdî inkiçāri qalb*, a.-t.

Crevelle, s. f., بر نوع بالقچی قایغی *bir nev'y bālyqtchi qāïghy*, t.

Crevé, e, adj., چتلامش *tchatlāmich*, چتلاق *tchatlāq*, کبرمش *guebermich*, منشق *munchaqq*, t.

Crever, v. a., faire rompre, faire éclater avec effort, چتلاتمق *tchatlātmaq*. — Crever un œil, بر کوزی چیقارمق *bir gueuzy tchyqārmaq*. — Cela vous crève les yeux, cela est sous vos yeux, اشته کوزک اوکنده دیکلو طورر *ichtè gueuzuñ eunuñdè dikilu dhourour*. — Percer, crever un abcès, چبانی دشمک *tchibāni dechemek*. — le cœur, affliger à l'excès, جکری یارمق *djè-*

gueri ïārmaq. — v. n., se rompre, چاتلمق *tchātlamaq*, پاتلمق *pātlamaq*, يارلمق *ïārilmaq*, تشقق *techaqquq eïlèmek.* — Crever de rire, - كولمكدن بوغلمق *gulmekten boghoulmaq*, بايلمق *bāïlmaq.* — Mourir en parlant des animaux ou des gens méprisables, كبرمك *guebermek.*

Crevette, s. f., تكه *tekiè*, t.

Cri, s. m., voix haute et poussée avec effort, چاغرش *tchāghyrich*, باغرش *bāghyrich*, هايقرش *hāïqyrich*, هايقرمه *hāïqarma*, t.; صيحت *saïhat*, نعره *na'rè*, ندا *nidā*, a. — Son de la voix, سس *ses*, صدا *sadā.* — Grand cri, صيحهٔ شديده *saïhaï chedidè.* — Jeter un grand cri, قتى آواز ويرمك *qaty āvāz vírmek.* — Pousser des cris, غريو قوپرمق *ghyriv qoparmaq.* — Cris de joie, اوازهٔ سرور *avāzèï sourour.* — des animaux, حيوان سسى *haïvān sèci.* — La voix du crieur public, تللاك چاغرمه‌سى *tellāluñ tchāghyrmaci.* — Cris d'affliction, اكلدى *iñildy*, اكلش *iñlich*, t.; فرياد *feriād*, p.

Criailler, v. n. fam., باغرمق *bāghyrmaq*, چاغروب باغرمق *tchāghyrup baghyrmaq*, t.

Criaillerie, s. f., باغرمه *bāghyrma*, هايقرمه *hāïqarma*, t.; جلبه *djelebè*, a.

Criailleur, se, s., باغرغان *bāghyrghan*, چاغرغان *tchāghyrghān*, شماتـه‌جـى *chamātadji*, t.

Criant, e, adj.. فرياد قوپاريجى *feriād qopārídji*, t.; فرياد انكيز *feriād inguïz*, p.

Criard, e, adj., باغريجى *bāghyridji*, هايقاريجى *haïqāridji*, t.; صوّات *savvāt*, a. — dettes criardes, چنكانه - چفوت بورجلرى *tchinguiānè - tchifout bordjleri.*

Crible, s. m., قلبور *qalbour*, غلبور *ghalbour*, t.; غربال *ghyrbāl*, pl. a. غرابيل *gharābīl.*

Criblé, e, adj., قلبورلنمش *qalbourlanmich*, قلبوردن كچورلمش *qalbourden guetchurulmich*, t.; مغربل *moughyrbal*, a.

Cribler, v. a., nettoyer avec le crible, قلبورلمق *qalbourlamaq*, قلبوردن كچورمك *qalbourden guetchurmek*, t. — Percer comme un crible, دلك دلك ا *delik delik it.* — Cribler de blessures, كثرت جروح ايله قلبوره دوندرمك *kesreti djurouh ilè qalboura deundurmek.*

Cribleur, s. m., قلبورليجى *qalbourlaïdji*, t.

Cribleux, s. m., بورون كميكى *bouroun guèmigui*, t.

Criblier, s. m., قلبورجى *qalbourdji*, t.

Criblure, s. f., قلبور دوكندیسى - *qalbour tukendyci*, چورنتيسى *tchuruntyci*, t.

Cric, s. m., يوك قالدره‌جق *iuk qāldiradjaq* تكرلكلو آلت *tekerliklu álet*, t.

Cric-Crac, mot imitatif, چات

چات *tchāt tchāt*, چاتردی *tchātidy*, t.

Criée, s. f., صاتیلق مالی دلاله وبرمه *sātylyq mali tellālè vîrmè*. — Mettre une maison en criée, صاتیلق خانه‌یی دلاله وبرمك *sātylyq khānèï tellalè vîrmek*.

Crier, v. a., jeter un ou des cris, باغرمق *bāghyrmaq*, چاغرمق *tchāghyrmaq*, حایقرمق - هایقرمق *haïqarmaq*. — avec force, شدّتله چاغرمق *chiddetilè tchāghyrmaq*, تصرّخ ا *teçarroukh it*. — Il crie de toute sa force, وار قوّتیله تصرّخ ایدر *vār qouvvetilè teçarroukh ider*. — Faire crier, سسی چیقارتمق *seci tchyqārtmaq*. — Voy. Cri. — Rendre un son aigu par le frottement, چاترداماق *tchātyrdāmaq*. — La porte crie, قپوی چاتردار *qapouï tchāturdār*. — Se plaindre hautement, اغلاشمق *aghlāchmaq*, تظلّم ا *tezallum it*. — après quelqu'un, le réprimander à haute voix, آسکاره تعزیر ا *âchikiārè ta'zîr it*.

Crierie, s. f. fam., شماته *chamāta*, چاغریش *tchāghyrich*, t.; عربده *'arbedè*, a.

Crieur, se, s., celui qui crie, qui fait du bruit, چاغرجی *tchāghyrîdji*, شماتهجی *chamātadji*, t.; عربدهجی *'arbededji*. — public, دلال *tellāl*, منادی *munādi*, نادی *nādi*, a. — de mosquée, مؤذن *muezzin*. — Crieur et vendeur des rues, سوقاقلرده کزن - چاغران صاتیجی *soqāqlarda guezen, tchāghyrān sātidji*.

Crime, s. m., صوچ *soutch*, t.; قباحت *qabāhat*, تهمت *teuhmet*, جرم *djurm*, pl. a. اجرام *edjrām*, a. — énorme, جرم عظیم *djurmi 'azîm*, جنایت جسیمه *djināïeti djècimè*. — inoui, ایشدلمهمش قباحت *ichidilmemich qabāhat*. — Commettre un —, جنایت ا *djināïet it*, قباحت ایشلمك *qabāhat ichlemek*, ارتکاب جنایت ا *irtikiābi djināïet it*. — Crime, péché, کناه *gunāh*, p.-t.; ذنب *zenb*, pl. a. ذنوب *zunoub*.

Crimée, nom de province, قریم *qyrim*, قریم جزیره‌سی *qrîm djèzirèci*.

Criminaliser, v. a., صوچلوا *soutchlu it*, حقوق دعواسنی جنایت دعواسنه چویرمك *houqouq da'vācini djināïet davācinè tchevîrmek*, a.-t.

Criminaliste, s. m., علم امور سیاسته آشنا - عارف *'ylmi oumouri sīācetè âchinā, 'ārif*, a.-t.

Criminel, le, adj., qui est coupable d'un crime, صوچلو *soutchlu*, t.; تهمتلو *teuhmetlu*. — Contraire aux lois, حرام *harām*, ضدّ الشرایع *ziddus-cherā'y*. — Procès criminel, جرم وجنایته متعلق دعوا *djurm u djināïetè mute'allyq d'a'vā*.

Criminel, s. m., مجرم *mudjrim*, a.; حرامی *harāmi*, a.

Criminellement, adv., d'une

manière criminelle, جرم و جنایتله *djurm u djinâïet ilè*, حرام اولهرق *harām olaraq*, a.-t.—En matière criminelle, مواد سیاسته *mevāddi siāçettè*.

Crin, s. m., poil long et dur, اوزون قل *ouzoun qyl*, a.; یلی *ïeli*, t.; یله *ïelè*, عرف *'urf*. — de cheval, آت یلهسی *ât qyli*, آت قیلی *ât ïelèci*. — Matelas de crins, آت قلیله طولمش مندر *ât qyl ilè dholmich minder*. — Se prendre aux crins, aux cheveux, بری بریله صاچلرندن طوتشمق *biri birilè sâtchlerinden thoutouchmaq*.

Crinière, s. f., یله *ïelè*, پرچم *pertchem*, t. — du lion, ارسلانك پرچمی *arslânuñ pertchèmi*.

Crique, s. f., petit port le long des côtes, لیمانجق *limândjiq*, کوچك لیمان *kutchuk limân*, t.

Criquet, s. m., petit cheval faible et de vil prix, بیاغی و کوچك آت *baïâghy vè kutchuk ât*.

Crise, s. f., effort de la nature, بحران *bouhrân*, a. — favorable, بحران نافع *bouhrâni nâfi'*. — mauvaise, بحران ردی *bouhrâni redïi*. — Jour de —, یوم بحران *ïevmi bouhrân*. — Le moment périlleux et décisif d'une affaire, بر مصلحتك بحرانی وقتی *bir maslahatuñ bouhrâni vaqy*.

Crispation, s. f., contraction, قورش *qyvrich*, قورلمه *qyvrilma*. — Action de se contracter, de se rétrécir, بوزلمه *beuzulmè*, t. — des nerfs, سکرلرك چکلمهسی *sinyrleruñ tchekilmèci*.

Crispé, e, adj., بوزلمش *buzulmich*, قورم *qyvrim*, بورشمش *bourouchmych*.

Crisper, v. n., قورمق *qyvirmaq*, بورشترمق *bourouchturmaq*, قورتهق *qyvirtmaq*, بوزمك *buzmek*. — Se Crisper, v. réfl., بوزلمك *beuzulmek*, قورلمق *qyvirilmaq*, t.; تقبض ا *teqabbuz it*, a.-t.

Crisser, v. a., قجردامق *qyrdjirdâmaq*, چاترداماق *tchâtirdâmaq*, t.

Cristal ou Crystal, pl. Cristaux, بلور *bullour*, بلور *bulour*, بلور طاشی *bulour thâchi*. — de roche, قیا بلوری *qaïâ bilouri*, a.-t.

Cristallin ou Crystallin, adj., بلوری *bullourî*, a. — Eaux cristallines, بلور کبی صاف و برّاق صولر *bulour guibi sâf u berraq soular*. — Humeur cristalline, خلط بلوری *khalathi bilourii*.

Cristallin ou Crystallin, s. m., humeur de l'œil. Voyez au mot Cristallin, humeur cristalline.

Cristallisation, s. f., انجماد *indjimâd*, a.; طوکهه *dhoñma*. — naturelle, انجماد طبیعی *indjimâdi thaby'i*. — artificielle, انجماد عملی *indjimâdi 'amèli*.

Cristalliser, v. a., بلور شکلنه دوندرمك - قویمق *bulour chekilinè deundurmek, qoïmaq*, طوندرمق *dhondurmaq*. — Se Cristalliser, v. réfl., بلور شکلنه دونمك - کیرمك *bulour chekilinè deunmek, guïrmek*,

بلور صورتنی آلمق *bûlour souretini âlmaq*, طوکمق *dhoñmaq*.

Cristallisé, e, adj., طوکمش *dhonmich*, t.; منجمد *mundjemed*. — Alun cristallisé, بلور صورتنی آلمش شاب *bulour souretini âlmich châb*.

Critérium, s. m., دلیل حقیقت *delîli haqyqat*, ایست بیّنه *âïèti beïïenè*, a.

Crithe, s. m., ارپه جق *arpadjiq*. Voy. Orgeolet.

Criticable, adj. com., قنانه جق *qynânadjaq*, t.; ذمّ و تعییبه مستحق *zem u ta'ïibè mustahyqq*, a.-t.

Critique, s. f., art de juger d'un ouvrage d'esprit, فنّ تمییز و امتحان تألیفات *fenni temïiz ou imtihâni teelifât*, علم بحث *'ylmi bahs*. — Examen minutieux, تدقیق *tadqyq*, امعان نظر *im'âni nazar*, a. — Dissertation, discussion, بحث *bahs*, مباحثه *mubâhacè*. — Censure maligne, عیبلمه *'aïblama*, لوم *levm*, قدح *qadh*. — Disposition à trop censurer, طبع عیّاب *thab'i 'aïïâb*, حرفگیرلك *harfguïrlik*.

Critique, s. m., تألیفلرك عیبلربنی ارایجی *teeliflerinuñ 'aïblerini arâïdji*, تدقیق و امعان صاحبی *tadqyq u im'ân sâhibi*, حرفگیر *harfguïr*. — Censeur, qui trouve à redire à tout, قنایجی عیبجو *qynâïdji*, *'aïbdjou*, قادح *qâdyh*, a.

Critique, adj. com., بحثی *bahsi*. — Circonstances critiques, اوقات بحرانی *evqâti bouhrâni*. — Le moment critique d'une affaire, بر مصلحتك وقت بحرانی *bir maslahatuñ vaqti bouhrâni*.

Critiquer, v. a., examiner un ouvrage, قصور- عیب بولمق *qouçour*, *'aïb boulmaq*, عیبلمق *aïblamaq*, قنامق *qynâmaq*. — Censurer, قدح-تعییب ا *qadh*, *ta'ïib it*. — Il critiquait la conduite et les actions de tout le monde, عامه نك افعال و حرکاتنی ذمّ و تعییب ایدرایدی *'ammènuñ ef'âl u harerekiâtini zemm u ta'ïib ider idi*.

Croassement, s. m., قرغه سسی *qargha seci*, t.

Croasser, v. n., قرغه کبی سس ویرمك- اوتمك *qargha guibi ses vîrmek*, *eutmek*, قرغه اوتمك *qargha eutmek*, t.

Croate, s. m., habitant de la Croatie, خروات *khyrvât*.

Croatie, n. de province, خروات مملکتی *khyrvât memleketi*.

Croc, s. m., قانجه *qândja*, t.; چنگل *tchenguel*, قلاب *qoullâb*, a. — Attirer avec le croc, قلاب طاقوب چکمك *qoullâb thâqoup tchekmek*. — Croc de batelier, قایقچی قانجه سی *qâïqtchî qândjaci*. — Pendre au —, چنگله آصمق *tchenguelè âsmaq*. — Voy. pour le sens fig. Abandonner, Quitter. — Croc en jambe, صارمه *sârma*, ایاق چلمه *aïâq tchelmè*. — Donner un —, دیز ایاقلر اراسنه سوکوب دوشورمك *diz aïâqlar arâcinè scukup duchurmek*. — Croc, grosse dent d'animal. Voy. Crochet.

Croche, adj. com., اكرى *egri*, t. Voyez Crochu.

Crochet, s. m., petit croc, اوفاق چنكل *ouſāq tchenguel*, چنكل *tchenguel*, t. — à pendre la viande, ات اصلەجق حنكل *et aciladjaq tchenguiel*. — Instrument de chirurgie, جرّاح چنكلى *djerrāhtchenguieli*. — Dents aiguës et perçantes de quelques animaux, آزوديشى *āzou dichi*. — de porte-faix, سمر *semer* ou حمّال سمرى *hammāl semeri*. — de serrurier, قارغه بورنى *qārgha bournou*. — Crochets, en t. d'imprimerie, علامت وصل *'alāmeti vasl*.

Crocheter, v. a., une porte, بر قپو كليدينى چنكل - قارغه بورنى ايله اچمق *bir qapou kelidini tchenguel, qargha bournou ilè âtchmaq*, t.

Crocheteur, se, s., حمّال *hammāl*, a.

Crochu, e, adj., اكرى *egri*, چنكللو *tchenguellu*, t. — Doigt —, اكرى پرمق *egri parmaq*, t. — Bâton crochu pour ramasser le djerid, اوق چوكنى *oq tchevkeni*.

Crocodile, s. m., تمساح *timsāh*, a., ou تمساح بالغى *timsāh bālyghy*, a.-t.

Crocus, s. m., safran, t. de botanique, زعفران *za'ferān*, a.

Croire, v. a., estimer une chose véritable, انانمق *inānmaq*, t.; اعتقادا *'ytiqād it*, a.-t. — Avoir foi, confiance, اعتماد ا *'ytimād it*. — Je vous crois, سزه اعتماد ايدرم *sizè 'ytimād iderum*. — en Dieu, ايمان كتورمك *imān gueturmek*. — Croyez que, اعتقاد ايله كه *'ytiqād eïlè ki*. — Estimer, penser, صانمق ظنّ ا *zann it*. — Je ne crois pas, j'ai peine à croire, دكمەده *dèïmèdè*. — Je ne puis croire à cela, بوكا اعتقاد ايدەميورم *bounā 'ytiqād idemèïeurum*. — Se croire plus que les autres, كندوسن سائرلردن زياده طوتمق *guenducin sāïrlerden ziādè thoutmaq*. — Ne pas croire, انانمق *inānmamaq*.

Croisade, s. f., جهاد *djihād*, محالفة للجهاد غزا *ghazā*, *mouhālefet lildjehād*.

Croisé, s. m., celui qui combat les infidèles, مجاهد *mudjāhid*, a. — Les croisés chrétiens, اصحاب صلب *ashābi salb*.

Croisé, e, adj., حاچ شكلنده چاتشمش *hātch cheklindè tchātichmich*.

Croisée, s. f., ouverture dans un mur, پنجره *pendjèrè*, t.

Croisement, s. m., حاچ شكلنده چاتشمه *hātch cheklindè tchātichma*, t.

Croiser, v. a., disposer en croix, حاچ شكلنه قومق *hātch cheklinè qomaq*. — les bras, قوللرى حاچ وارى طوتمه *qolleri hātchvāri thoutmaq*. — Rester les bras croisés, à rien faire, ال باغلو اولەرق طورمق *el bāghlu olaraq dhourmaq*. — les jambes, بجاقلرى حاچ شكلنه قومق *badjāqlari hātch cheklinè qomaq*. — Traverser un chemin, يولى آرقورى كچمك *yoly árqouri kesmek*, كسمك *guetchmek*. — Tordre légèrement les fils, اپلكى خفيفجه اكرمك

ipligui khafifdjè eguirmek. — Se croiser, se couper transversalement, آرقوربدن چاتشمق *árqouryden tchātichmaq.* — Se croiser en parlant des lignes, etc., تقاطع ا *teqāthy' it.* — Ne pas se rencontrer en chemin, يولده بربرينى راست كلمك *ïolda bir birini rāst guelmemek.* — quelqu'un, le traverser dans ses desseins, مخالفت ـ منع ا *moukhālefet, men' it,* اوكنى كسمك *euñiny kesmek.* — Rayer avec la plume, چزمك *tchizmek.* — Croiser la baïonnette, سكو داورانمق *suñu dāvrānmaq.* — Croiser, v. n., faire une croisière, بكليك كميسى بر محل معيّنده طولاشوب قوله كزمك *beïlik guèmici bir mahalli mou'aïiendè dholāchup qola guezmek.*

Croisette, s. f., plante, حشيشة الصليب *hachichet ussalīb,* a.

Croiseur, s. m., طولاشوب قوله كزن كمى قپودانى *dholāchup qola guezen guemi qapoudāni,* t.

Croisière, s. f., action de croiser en montant des vaisseaux, سفاين حربك طولاشوب قوله كزملرى *sefāïni harbuñ dholachup qola guezmèleri.* — Endroit où ils croisent, كميلرك طولاشوب قوله كزدكلرى بر *guemíleruñ dholāchup qola guezdikleri ïer,* t.

Croissance, s. f., بيومه *buïumè,* آرتمه *ártma,* t.; نشوّ *nechuu,* نمو *nemv,* نشوو نما *nechvu numā,* a. — Prendre de la croissance, نشوو نما بولمق *nechvu numā boulmaq.*

Croissant, s. m., figure de la nouvelle lune, آى يكى *ïñi āï,* t.; هلال *hilāl,* pl. اهلة *ahillet.* — *Hilāl* désigne aussi le croissant en métal qui surmonte quelquefois les drapeaux. — Instrument de jardinage, دهره باغچوان دهره‌سى *dehrè, baghtchevān dehrèci.*

Croissant, e, adj., qui croît, ارتيجى *artídjï,* t.; متزايد *mutezāïd,* a.

Croît, s. m., حيوانلرك ارتمه‌سى ـ چوغلمه‌سى *haïvānlarun artmaci, tchoghalmaci,* t.

Croître, v. n., devenir plus grand, بيومك *buïumek,* بيوكلنمك *buïuklenmek,* t. — Augmenter, multiplier, ارتمق *artmaq,* چوغلمق *tchoghalmaq,* ازدياد ـ ترقى بولمق *izdiād, tereqqy boulmaq,* نشوو نما بولمق *nechvu numā boulmaq,* a.-t. — Être produit, pousser (plante), بتمك *bitmek,* اوت بتمك *ot bitmek,* نابت او *nābit ol,* نبت ا *nebt it,* حاصل او *hācyl ol.* — Cru, e, adj., ارتمش *artmich,* چوغلمش *tchoghalmich,* بتمش *bitmich.*

Croix, s. f., instrument de supplice, حاچ *hātch,* خاج *khādj,* t.; صليب *salīb,* صلب *salb,* a. — *Hātch* se dit aussi de la figure ou de la représentation de la croix. — Au fig., malheur, بلا *belā,* محنت *mihnet.* — Signe de croix, خاچ نشانى *khādj nichāni,* استاوروس *istāvros.* — Faire le signe de croix, خاچ ـ استاوروس ا *khādj, istāvros it.* — Mettre en croix, خاچلمق *khādjlamaq,* صلب ا *salb it.* — Croix, décoration, نشان *nichān.*

Croix-de-Jérusalem, s. f., plante, خاج چچكى *khādj tchitche-*

gui, t.; زهرت الصليب *zehret ussalîb*, a.

Croné, s. m., machine qui sert à enlever les marchandises des vaisseaux, كميلردن يوك قالدره جق آلت *guemilerden ïuk qâlduradjaq âlet*.

Cronstadt, nom de ville, port de Russie, قرونستاد ليمانى *qronstâd limâni*. — ville de Transylvanie, براشو *brâchov*.

Croquant, s. m., زبدى *zibidi*, t.; نابكار *nâbekiâr*, p.

Croquant, e, adj., qui croque, ديشده چاتردیجی *dichdè tchâtirdîdjî*, t.

Croque-au-Sel (Manger à la), s. f., فقط توز ايله يمك *fuqath touz ilè ïemek*, t.

Croquer, v. a., manger des choses qui croquent, چاتر چاتر يمك *tchâtur tchâtur ïemek*. — Manger goulûment, اچ كوزلوكله يمك *âtch gueuzluliguilè ïemek*. — Croquer, v. n., faire du bruit sous la dent, ديشده چاترداماق *dichdè tchâturdâmaq*, t.

Croquet, s. m., كورك *guevrek*, t.

Croquignole, s. f., chiquenaude, فسكه *fiskè*. — pâtisserie croquante, بر نوع كورك *bir nev'y guevrek*, t.

Croquignoler, v. a. (peu usité), فسكه اورمق *fiskè ourmaq*, t.

Croquis, s. m., كرنامه *kernâmè*, نيرنك *nîrenk*, p.

Crosse, s, f., bâton pastoral, پسقپوس دكنكى - عصاسى *piscopos deïnèguî, açâci*, t. — de fusil, تفنك قونداغى *tufenk qondâghy*. — bâton courbé par le bout, چوكن *tchevken*, t.

Crossé, e, adj., دكنك صاحبى *dëïnek sâhybi*, t.

Crosser, v. a., چوكن ايله سورمك - ايلتمك *tchevken ilè surmek, iletmek*. — Se crosser, دوكشمك *deuüuchmek*, vulg. *deuvuchmek*, t.

Crossette, s. f., branche de vigne taillée, كسك اصمه دالى *kecik asma dâli*, t.

Crosseur, s. m., چوكن ايله ايلديجى *tchevken ilè iledîdjî*, t.

Crotaphite, adj. des deux genres et s., عضلة الصدغ *'azalet ussoudgh*, a.

Crotte, s. f., boue, چامور *tchâmour*, سوقاق چامورى *soqâq tchâmouri*, t. — Les rues sont pleines de crotte, سوقاقلر طولو چامور در *soqâqlar dholou tchâmour dur*. — Fiente de certains animaux, - قيغ *qygh*. — de brebis, قيون قغى *qoïoun qyghy*.

Crotter, v. v., چامورلمق *tchâmourlamaq*, چامورلتمق *tchâmourlatmaq*, چاموره بولاشترمق *tchâmoura boulâchturmaq*. — Se Crotter, v. réfl., چاموره بولاشمق *tchâmoura boulâchmaq*, t. — Crotté, چاموره بولاشمش *tchâmoura boulâchmich*.

Crottin, s. m., تزك *tezek*, كوبره *gubrè*, t.

Croulant, e, adj., يقلان *ïqylân*, چوكن *tchevken*, t.; ساقط *sâqyth*, a.

Croulement, s. m., يقلمه *ïqyl-*

ma, چوکمه *tcheukmè*, دوکلمه *deukulmè*, t.; انهدام *inhidām*, a.

Crouler, v. n., يقلمق *ïqylmaq*, چوکمك *deukulmek*, دوکلمك *tcheukmek*, t.; انهدام بولمق *inhidām boulmaq*, a.-t.

Croulier, ère, adj., آقسوب دوکلور *âqup dukulur*, t.

Croup, s. m., terme de médecine, کوچك چوجقلره مخصوص مرض *kutchuk tchodjouklerè makhsous maraz*, t.

Croupade, s. f., آت سکمه‌سی آتك صچرایوب اتلشی *ât seïmèci, âtuñ sytchrāïup atilichi*, t.

Croupe, s. f., صاغری ـ صغری *sāghry*, t.; کفل *kefel*, pl. a. اکفال *ckfāl*. — Belle —, دلبر صاغری *dilber saghri*. — Monter en croupe, آتلونك اکسه‌سنه بنمك *âtlunuñ eñsècinè binmek*. — Faire monter ou mettre en croupe, آتك اکسه‌سنه بندرمك *âtuñ ensecinè bindurmek*. — de montagne, طاغ دپه‌سی *dhāgh tepèci*, طاغك باشی *dhāghuñ bāchi*, t.; فرق الجبل *farq ul-djebel*, a.

Croupé, e, adj., کفللو *kefellu*, a.-t.

Croupier, s. m., قمارباز اورتاغی *qoumārbāz ortāghi*, t.

Croupière, s. f., قوسقون *qousqoun*, قوسغون *qousghoun*, t.

Croupion, s. m., قویرق دیبی ـ صوقمی *qouïourouq dibi, soqoumi*, t.; قطن *qathan*. — des oiseaux, قوشك قویرق دیبی *qouchuñ qouïourouq dibi*, t.; زمکی *zimmekkia*, a.

Croupir, v. n., se corrompre en parlant du liquide en repos, چوریمك *tchurumek*, طورغنلقدن چوریمك *dhourghounlyqten tchurumek*, t.; تعفن ا *te'affun it*. — Plus particulièrement de l'eau, راکد اول *rākid ol*. — Croupir dans la malpropreté, مردارلق ایچنده چوریمك *mourdārlyq itchindè tchurumek*. — Au fig., demeurer long-temps dans un endroit, بر مکانده چوق اوتورمق *bir mekiāndè tchoq otourmaq*.

Croupissant, e, adj., چوروك *tchuruk*, t. — Eaux croupissantes, مياه معفونه *miāhi ma'founè*, a.

Croustille, s. f., اتمك قبوغجغز *etmek qaboudjighaz*, t.

Croustilleux, se, adj., شوخ *choukh*, پرواسز *pervāsyz*, p.-t.

Croute, s. f., partie extérieure du pain, اتمك قبوغی *etmek qaboughy*. — Tout ce qui s'attache et se durcit sur une chose, قبوق *qabouq*, t.; قشر *qychr*, a.

Croutelette, s. f., petite croûte. Voy. Croustille.

Crouton, s. m., اکمك قبوغی اوجی *ekmek qaboughy oudjou*, t.

Croyable, adj. com., انانله‌جق *inānileadjaq*, اعتماد اولنه‌جق *i'timād olounadjaq*. — Cela est —, شایستهٔ اعتماد در *chāïestèï i'timādtur*.

Croyance, s. f., اینانمه *inānma*, t.; اعتقاد *i'tiqād*, a. — en fait de religion, foi, ایمان *imān*, عقیدة *'aqydet*, a.

Croyant, e, s. دینه اینانیجی *dinè inānidji*, اهل ایمان *ehli imān*, مؤمن *moumin*, pl. a. مؤمنین *mouminín* (ces derniers mots ne se

disent guère que des mahométans).

Cru, s. m.. terroir où croît quelque chose, محصول چیقان یر *mahsoul tchyqān ïer.* — Produits, یر محصولی *ïer mahsouli.* — Ces fruits sont de mon cru, بو میوه لر باغچه مك محصولاتندندر *bou meïvèler baghtchèmuñ mahsoulatindendur.*

Cru, e, adj., qui n'est pas cuit, پشمامش چیغ - چیك *tchig, pichmemich,* t. — Viande crue, چیك ات *tchig et.* — Non apprêté, écru, خام *khām.* — Soie crue, خام ایپك *khām ipek.* — Difficile à digérer, هضمی كوچ *hazmi gutch,* سكمه سی كوچ *siñmèci gutch.* — Parole crue, dure, چیك خام كلام *tchig khām kelām.* — A cru, sur la peau nue, چپلاق *tchyplāq.*

Cruauté, s. f., inhumanité, مرحمتسزلك *merhametsyzlik,* a.-t., كوكل قاتیلغی یاوزلق *ïāvouzlyq, gueuñul qātylighy,* t.; قسوت قلب *qasvèti qalb.* — Acte de cruauté, سرتلك اذیّت *sertlik, eziïet.* — d'une maîtresse, جفا *djefā,* a.

Cruche, s. f., دستی *desty, testy.* — Grande —, ایری دستی *iri testi.* — Petite —, اوفاق دستی *oufāq testi.* — d'huile, de miel, یاغ - بال دبّه سی *īāgh, bāl debbèci,* t. — Fam. et au fig., personne stupide, بودالا *boudāla.*

Cruchée, s. f., بر دستی طولوسی *bir testi dholouçou,* بر دستیلك *bir testilik,* t.

Cruchon, s. m., دستیجك *testidjik,* t.

Crucial, e, adj., خاجواری *khādjvāri,* خاج شكلنده *khādj chèklindè,* t.

Crucifiement, s. m., خاجلمه *khādjlama,* t.

Crucifier, v. a., خاجلمق *khādjlamaq,* t.; خاجه - صلیبه قومق - كرمك *khādja, salïbè qomaq, guermek,* a.-t.; - صلب تصلیب ا *salb, teslïb it,* چارمیخ ا *tchār mïkh it.*

Crucifix, s. m., خاج *khādj,* t.; صلیب *sālïb,* a.; خاج شكللی *khādj chèkèli.*

Cruciforme, adj., خاج شكللی *khādj chikellu,* p.-t.

Crudité, s. f., چیكلك *tchiglik,* t.; خاملق *khāmlyq,* p.-t.; خامی *khāmi,* p. — Indigestion, humeurs crues de l'estomac, وخامت *vekhāmet.* — Mauvaise qualité des humeurs, خاطلرك خاملغی *khalatleruñ khāmlighy.* — Au fig., discours durs, خام سوز *khām seuz,* كلمات باریده *kelimāti bāridè.*

Crue, s. f., augmentation, ارتمه *ártma,* t. — des eaux, صویك قبارمه سی - طاشمه سی *souïuñ qabārmaci, thāchmaci.* — du Nil, نیلك طاشقنلغی - طغیانی *nïluñ thachqynlyghy, thoughiāni.* — Croissance, بیومه *buïumè.*

Cruel, le, adj., impitoyable, مرحمتسز *merhametsyz,* a.-t.; بی شفقت *bi chafqat,* a. — dur, طاش یورکلی *thāch ïureklu.* — tyran, ظالم *zālim,* a. — méchant, یاوز ایمان *ïāvouz, ïimān,* t. — For-

tune cruelle, destin cruel, بخت *bakhti sitemkiār.* — amer, آجی *ādjï.* — Dur, pénible, نفسه کران گلور *nefsè guirān guelur.* — Insupportable, طاقت کتورلمز *thāqat gueturilmez.* — Douloureux, اغردیجی وجیع *aghyrdidjï, vedjï'.*

Cruellement, adv., مرحمتسزلکله *merhametsizliguilè*, a.-t.; بی محابی *bimehāba*, طالمانه *zālimānè*, a.-p.; ظلم ایله *zoulm ilè.*

Crument, adv., سرتلکله *sertliguilè*, t.; خشونتله *khouchounetilè*, a.-t.

Crural, e, adj., (muscle), عضلهٔ فخذیه *azalëï fakhyzïiè.* — Artère —, شریان الفخذ *cherïān il-fakhyz*, a.

Crustacé, e, adj., قبوقلی *qabouqly*, t.; ذو قشر *zou qychr*, a.

Crypte, s. f., کلیسا التنده اولان مزار *kelïça altindè olān mezār*, t.

Cryptographie, s. f., حروف معهوده یازیسی *houroufi ma'houdè īāzouci*, a.-t.

Cryptonyme, adj. et s., مخفی الاسم *makhfi ul-ism*, a.

Crystal. Voy. Cristal et ses dérivés.

Cubature, s. f., تعکیب *ta'kib*, a.

Cube, adj. com., cubique, مکعّب *muka'ab*, کعبیّ *ka'abii*, a.

Cube, s. m., solide, کعب *ka'ab*, a. — Pic (mesure) cube, ذراع مکعّب *zirā'ï muka'ab.*

Cubèbe, s. f., plante, کبابت *kubābet*, a.

Cubique, adj. com., مکعّب *muka'ab*, کعبیّ *ka'abii.* — Figure —, شکل مکعّب *chekli muka'ab.*

Cubital, s. m., درسک یصدیغی *dirsek ïastyghy*, t.

Cubitus, s. m., os, زند اسفل *zendï esfel*, a.; بیلک کمیکی *bïlek guemigui*, t.

Cuboïde, s. m., طپوق کمیکی *thopouq guemigui*, t.; ایچ طپوق *itch thopouq*, t.; کعب انسی *k'abi ensi*, عظم الکعب *'azm ul-k'āb*, a.

Cucubale, s. f., plante, حشیشة القبال *hachíchet ul-qabāl*, a.

Cucurbitacé, e, adj., plante, قباق قسمندن نبات *qabāq qysminden nebât*, t.

Cucurbitains, s. m., vers, حبّ القرع *habb ul-qar'.*

Cucurbite, s. f., مقطرشیشه سی — قابی *mouqatthyr chíchèci, qābi*, a.-t.

Cueillette, s. f., récolte annuelle des fruits, دیوشرم *divïchirim*, دیوشرمه *divchirmè*, t.; محصول *mahsoul*, a.; محصول سنویسی *mahsouli senèvïci.* — Collecte pour les pauvres, جمع صدقات *djemi' sadaqāt*, a.; اقچه دیوشرمه سی *aqtchè divchirmèci*, t.

Cueillir, v. a., دوشرمک *devchirmek*, قوپرمق *qoparmaq.* — des fleurs, چچکلری دوشرمک — اقتطاف ایتمک *tchitchekleri devchirmek, yqtitāf it*, — des lauriers, acquérir de la gloire, سفر اتناسنده کسب شان وشهرت ایتمک *sefer esnācïndè kesbi chān u cheuhret it.*

Cueilloir, s. m., میوه سپدی *mëïvè sepedi*, t.

Cuiller ou Cuillère, s. f., قاشق *qāchyq*. — d'argent, كومش قاشق *gumuch qāchyq*. — à pot, كچه *keptchè*, t.

Cuillerée, s. f., قاشق طولوسی *qāchyq dholouci*, t.

Cuir, s. m., peau d'animal, دری *deri*, t.; جلد *djild*, pl. a. جلود *djuloud*. — Peau préparée, گون *gueun*. — Maroquin, سختیان *sakhtiān*. — Cru ou non préparé, دباغت *debāghat*. اولنمامش دری *oulounmāmich deri*. — de chèvre passée au tan, كوسله *keucelè*. — Cuir préparé à la manière dont on prépare celui de cerf ou d'élan, گودری *guderi*. — de bœuf, صغر گونی *syghyr gueuni*. — de vache ou de Russie, تلاتین *talātin*. — Cuir à rasoir, قایش اوسترا قایشی *qāïch*, *oustourā qāïchi*.

Cuirasse, s. f., جبه *djebè*, كوكس *gueugus djebèci*, t.; زره *zirh*, جوشن *djevchen*, p.

Cuirassé, e, adj., جبه‌لو *djebèlu*, جوشنلو *djevchenlu*, زرهلو *zirhlu*, p.-t.

Cuirasser, v. a., جبه گیدرمك *djebè guëïdurmek*. — Se cuirasser, جبه گیمك *djèbè gueïmek*, a.-t.

Cuirassier, s. m., cavalier armé de cuirasse, جبه‌لو نفری *djebelu neferi*, جبه‌لو سواری *djebèlu souvāri*, a.-p.-t.

Cuire, v. a., پشورمك *pichurmek*, t.; طبخ ا *thabkh it*, a.-t. — le pain, اتمك پشورمك *etmek pichurmek*. — la brique, طوغله *thoughla ïāqmaq*. — Se dit aussi des fruits que le soleil mûrit, پشورمك انضاج ا *inzādj it*. — Cuire, v. n., پشمك *pichmek*. — Se cuire, پشورلمك *pichurilmek*, طبخ اولنمق *thabkh olounmaq*. — Parvenir à maturité (les fruits), نضج بولمق *nazdj boulmaq*. — Causer une douleur âpre et aiguë, یاقمق *ïāqmaq*, اغرمق *ïānmaq*, اغرمق *aghyrmaq*. — Les yeux me cuisent comme du feu, گوزلرم آتش گبی یانار *gueuzlerum âtech guibi ïānār*.

Cuisant, e, adj., یاقیجی *ïāqydji*, اغردیجی *aghyrdidji*, t.; محرق *mouharryq*, موجع *moudji'*, a. — En parlant des peines d'esprit, جان یاقیجی *djān ïāqydji*. — Soucis cuisans, هموم جگرسوز *houmoumi djeguersouz*.

Cuisine, s. f., lieu où l'on apprête les mets, مطبخ *mathbakh*, a.; آش خانه *âch khānè*. — L'art de la cuisine, آشجیلق *âchdjilyq*, آشجیلق صنعتی *âchdjilyq sana'aty*, طباخت *thybākhat*. — Faire la —, apprêter à manger, آشجیلق ا *âchdjilyq it*. — Bonne cuisine, bonne chère, گوزل یمك *guzel ïemek*. — Mauvaise —, طعام خسیس *th'āmi khacīs*. — Batterie de —, مطبخ طاقمی *mathbakh thāqymi*.

Cuisiner, v. n., یمك پشورمك *ïemek pichurmek*, t.; طبخ طعام ا *thabkhy th'ām it*, a.-t.; آشجیلق ا *âchdjilyq it*.

Cuisinier, s. آشجی *âchdji*, t.; طبّاخ *thabbākh*, a. — premier ou chef, آشجی باشی *âchdji bāchi*. — Cuisinière, femme qui fait la cuisine, آشجی قری *âchdji qary*. — Ustensile pour rôtir les viandes, تاوه *tāva*.

Cuissart, s. m., زره‌لو شالوار *zirihlu chālvār*, t.

Cuisse, s. f., بود *boud*, اویلق *ouïlouq*, t.; فخذ *fakhyz*, *fakhz*, pl. a. افخاذ *afkhāz*. — de noix, جوز دیشی *djeviz dichi*.

Cuisson, s. f., action de cuire, پشورمه *pichurmè*, پشمه *pichmè*, پشیش *pichurich*, پشورش *pichŭch*, t.; طبخ *tabkh*, طبخیت *thabkhīiet*, a. — Douleur, اغری *aghry*, صزی *syzy*, یانقلق *ïānyqlyq*.

Cuissot, s. m., آوبودی *âv boudi*, گیک بودی *gueïk boudi*, t.

Cuistre, s. m., valet de collége, مکتب خذمتکاری *mekteb khyzmetkiāri*. — Pédant. Voy. ce mot.

Cuit, e, adj., پشمش *pichmich*, پشورلمش *pichurilmich*, t.; مطبوخ *mathboukh*, a.; پخته *poukhtè*, p.

Cuite, s. m., cuisson des briques, du plâtre, de la chaux, du verre, etc., پشمه *pichmè*, t.; طبخ *thabkh*, a. — Première —, ایلک پشمه *ilk pichmè*. — Seconde —, ایکنجی پشمه *ikindji pichmè*.

Cuivre, s. m., باقر - بقر *bāqyr*, t.; نحاس *nahās*. — jaune, پرنج *pirindj*.

Cuivré, e, adj., باقر رنکی *bāqyr rengui*, t.; اصفر *asfar*, a.

Cul, s. m., derrière, کوت *gueut*, اوتوراق یری *otourāq ïeri*, اوتوراق قیچ *otourāq qytch*, t.; دبر *dubur*, a. — S'asseoir sur son —, قیچی اوزرنده اوتورمق *qytchi uzerindè otourmaq*. — Anus, کوت دلیکی *gueut deligui*, بوزوک *beuzuk*. — Fond d'un vase, دیب *díb*, برداغك دیبی *bardāghuñ díbi*. — Mettre un tonneau sur son —, باشی اشاغی چویرمك *bāchi achāghy tchevīrmek*. — Être à —, حالی فنا او *hāli fenā ol*.

Cul-de-Jatte, s. m., perclus, کوتوم *keuturum*, t.

Cul-de-Sac, s. m., on dit mieux aujourd'hui Impasse, چیقماز سوقاق *tchyqmāz soqāq*, t.

Culasse, s. f., de canon, طوپ توپروغی *thop qouïroughou*. — de fusil, تفنك قوبروغی *tufenk qouïroughou*, t.

Culbute, s. f., saut fait cul par dessus tête, تقله *taqla*, t. — Faire la culbute, تقله قلمق *taqla qylmaq*. — Chûte, دوشش *duchuch*.

Culbuter, v. a., renverser le cul par dessus la tête, یقمق *ïqmaq*, الت اوست ایت باش *alt ust it*, اشاغی یقمق *bāch achāghy ïqmaq*, t. — Ruiner, خراب ایت *kharāb it*, a.-t. — Culbuter, v. n., tomber, مضمحل او دوشمك *duchmek*, t.; *mouzmahil ol*, a.-t.

Culbutis, s. m., یقنتی گومدسی *ïqynty kumèci*, t.

Culée, s. f., masse de pierres pour soutenir la poussée d'un pont, کپری کمری دایاندران طاش

يغنى *keupru kemeri daïāndurān thāch īghyni*, t.

Culier, s. m. Voy. Rectum.

Culot, s. m., dernier né, اك صكره طوغان *eñ soñra dhoghān*. — Oiseau, صوك چيقان قوش *soñ tchiqān qouch*. — Le plus jeune, اك كوچكى *eñ kutchugui*. — Le dernier venu dans un corps, اك صكره‌غى كلان *eñ soñragui guelen*. — Partie métallique restée au fond d'un creuset, پوتـه ديبنده قـلان معدن *pota dibindè qalān ma'dèn*.

Culotte, s. f., courte, sorte de caleçon, طون *dhoñ*. — à l'usage des Turcs, شلوار چاقشر *chalvār, tchāqchir*. — Sorte de pantalon boutonné sur les mollets, پوطـر *pothour*, t. Voy. Pantalon.

Culte, s. m., عبـادت *'ybādet*, a.; طاپنـش *thāpinich*, t.; پرستش *peristich*, p. — divin, عبـادت الله *'ybādet oullah*. — religieux, طاعت دينيه *thā'ati dīnīè*, a.

Cultivable, adj. com., سورلور *suruleur*, t.; زراعتـه صالح حراثته *zyrā'atè, harācetè sālyh*, زراعتى ممكن *zyrā'ati mumkin*, a.-t.

Cultivateur, s. m., اكينجـى *ekíndji*, t.; اهل زراعـت *ehli zirā'at*, a.

Cultiver, v. a., la terre, يرى سورمك *ïeri surmek*, نطس ا *nadhas it*, زراعت ا *zirā'at it*, a.-t. — des plantes, اوتلرى ـ نباتاتى كوزتمك *otlari, nebātāti gueuzetmek*. — les sciences, les arts, كسب علوم و فنونه چالشمق *kesbi 'ouloumu funounè tchālichmaq*. — la science, علمك تحصيلنه سعى ا *'ylmuñ tahsīlinè sa'ī it*. — l'esprit, la mémoire, ذهنـى و قـوتـ تربيه ا *terbīè it*, حافظه‌يى تربيه ا *zehni vè qouvveti hāfizaï terbīè it*. — l'amitié, دوستلغه رعايت ا *dostlygha ry'āïet it*, دوستلشمـق *dostlachmaq*. — Pays cultivé, معمور يير *ma'mour ïer*.

Culture, s. f., de la terre, زراعت *zyrā'at*, حراثت *harācet*. — d'esprit, ذهنك تربيه‌سى *zihnuñ terbïèci*, a.-t.

Cumin, s. m., كمون *kemmoun*, كمنون *kimnoun*, a.

Cumulatif, ive, adj., يغين يغين *üghyn üghyn*, t.; متراكم *mutèrākim*.

Cumulativement, adv., دورقلـه بركلنه‌رك *dourouqilè, biriklènerek*, انضمام ايلـه *inzimām ilè*, وجـه ضميمه اوزره *vedjhi zamīmè uzrè*.

Cumuler, v. a., بركدرمك *birikturmek*, دورقلمق *dourouqlamaq*, جمع ا *djem' it*, ضمّ ا *zamm it*, a.

Cupide, adj. com., avide, حرصلو *hyrslu*, ارزولـو *arzoulu*, t.; طمعكار *thama'kiār*, a.-p.; حريص *harīs*, a.

Cupidité, s. f., حرص *hyrs*, طمع *thama'*, a.; طمعكارلق *thama'kiārlyq*, p.-a.-t.

Cupidon, s. m., l'Amour, عشق *'ychq*, a.

Curable, adj., اوكلور *oñoulour*, t.; شفا بولور *chifā boulour*, a.

Curage, s. m., آيرتلمه *āïrtlama*, آيتلمه *āïtlama*, t.

Curatelle, s. f., وكالة *vèkiālet*, — d'un legs, ولاية *vilāïet*, a.

Curateur, trice, s., وكيل *vèkîl*, وصى *vaci*, ولىّ *velii*. — d'un legs, متولّى وقف *mutevellii vaqf*, a.

Curatif, ive, adj., شفا ويريجى *chifā vîrîdji*, شفالو *chifālu*, a.-t.

Curation, s. f., مداوات *mudāvāt*, مداوا *mudāvā*, a.; تيمار *tîmār*, معالجة *mou'āledjet*, a.

Curcuma, s. f., safran, كركم *kurkum*, a.; هندستان زعفرانى *hindistān za'ferāni*.

Cure, s. f., traitement pour guérir, خسته يه باقمه *khastaïè bāqma*, تيمار *timār*, مداوات *mudāvāt*, تداوى *tedāvi*, تدبير *tedbîr*. — Bénéfice, fonction de curé, محلّه اماملغى *mahallè imāmlyghy*, خوريّة *khourîet*, a. — Souci, غايله *ghāïlè*, pl. a. غوايل *ghavāïl*.

Curé, s. m., محلّه امامى *mahallè imāmi*, a.-t.

Cure-Dent, s. m., خلال *khylāl*, t.

Cure-Oreille, s. m., قولاق آيرتلايه‌جق خلال *qoulāq āïrtlaïadjaq khylāl*, خلال *khylāl*, t.

Cure ou Curr, fl. d'Asie, كر *kurr*, a.

Curée, s. f., butin, يغما *ïaghmā*, t.; غنيمة *ghanîmet*. — Morceaux d'une bête donnés aux chiens, تازى پايى *tāzi pāïi*.

Curer, v. a., آيرتلمق *āïrtlamaq*, تميزلمك *tèmîzlèmek*. — un puits, قويويى آيرتلمق *qouïouï āïrtlamaq*. — Se curer les dents, ديشلرى خلاللمق - آيرتلمق *dichlèri khylāllamaq*, *āïrtlamaq*.—les oreilles, قولاق آيرتلمق *qoulāq āïrtlamaq*, t.

Cureur, s. m., de puits, قويو آيرتلايجى *qoïou āïrtlaïdji*.

Curial, e, adj., محلّه اماملغه دائر *mahallè imāmlygha dāïr*, a.-t.; خورى *khourii*, a.

Curieusement, adv., soigneusement, دقتله اهتمالوجه *dyqqatilè ihtimāmludjè*, a.-t.; بالتحرّى *bittèharri*, a. — Observer —, بالتحرّى دقت ا *bitteharri dyqqat it*.

Curieux, se, adj., qui a l'envi de savoir, d'apprendre, هوسلو *haveslu*, a.-t.; هر شيى بيلمك و كورمك استيان *her cheï bîlmek vè gueurmek isteïān*. — Trop curieux, indiscret, مستقصى *moustaqsi*, متجسّس *mutedjessis*, خلقك اسراربنى اراشدريجى *khalquñ esrārini arāchturidji*. — Un curieux impertinent, ادبسز بر متجسّس *èdebsyz bir mutedjessis*. — Amateur, هوسكار *haveskiār*. — Rare, nouveau, نادر *nādir*, عجيب عجايب *'adjîb*, *'adjāïb*, a. — Travail curieux, تحفلو شى *touhaflu chèï*, تحف *touhaf*, a.

Cursive, adj. et s. f. (écriture), بياغى يازو عجلدلو *baïāghy ïāzou*, يازو خط مستعجل *'adjèlèlu ïāzou*, t.; *khatthy musta'djil*, a.

Curures, s. f. pl., كاربزك ديبنك قالان قره بالچق *kiārizuñ dibindè qālān qara bāltchyq*, t.

Curviligne, adj. com., اكرى

خطوطلو *egri khouthouthlu*, t.-a.; اكرى چيزكيلو *egri tchizguilu*, t.

Cuscute ou Barbe de Moine, s. f., كشوت *kuchut*, كشوتا *kuchuta*, a.

Cutané, e, adj., درى يه متعلّق *dèrîïè mutè'allyq*, t.-a.; جلدى *djildii*, a.

Cuve, s. f., sorte de grand tonneau, تكنه *teknè*, بيوك فوچى *buïuk foutchou*. — de pressoir, اوزم باصه‌جق تكنه *uzum bāçadjaq teknè*, لازه *lāza*. — Grande cuve pour la teinture, بويا جى تكنه‌سى *boïādji teknèci*. — de bain, قورنه *qourna*, t.

Cuveau, s. m., تكنه‌جك *teknè-djik*, t.; قورنا *qournā*.

Cuvée, s. f., بر تكنه طولوسى *bir teknè dholouçou*, t.

Cuver, v. n., demeurer dans la cuve, شيره باصلديغى تكنه ايچنك طورمق *chîrè bācyldighy teknè itchindè dhourmaq*. — son vin, dormir après avoir bu, اويومغله ايچلن شرابنى هضم ا *ouïoumaghylè itchilen charābini hezm it*.

Cuvette, s. f., لكن *leguen*, *leïen*, t.

Cuvier, s. m., چماشير تكنه‌سى *tchamāchîr teknèci*, t.

Cyclades, s. f. pl., اق دكزك بعض جزيره‌لرى *aq deñyzuñ bazi djèzîrelèri*, t.

Cyclamen, s. m., ou Pain-de-Pourceau, طوكز اتمكى *doñouz etmegui*, طوشان قولاغى *thavchān qoulāghy*, بحور مريم المه‌سى *bouhouri meriem elmaci*, t.

Cycle, s. m., cercle, période, دوره *devrè*, دور *devr*, pl. ادوار *edvār*, كردش *guirdich*, t.

Cycloïde, s. m., خطّ متمايل الى الدّوايرِ *khatthy mutèmāïl iladdèvāïr*, a.

Cygne, s. m., oiseau du genre de l'oie, قوغو *qoughou*, t.

Cylindre, s. m., solide rond, long et droit, اسطوانه *usthuvānè*, a.; اوقلغى *oqlaghy*, t.; برج *berdj*. — Gros rouleau pour aplanir, قلتبان *qaltebān*, a.-p.-t.; يوالق طاشى *ïovālaq thāchi*, t.

Cylindrique, adj. com., يوالق *ïouvālaq*, دكرمى اوزون *deïrmi ouzoun*, t.; سلمجى الشكل *selmedji elchekil*, a.

Cymbale, s. f., زلّ *zill*, زيل *zil*, t.

Cynique, adj. com., épithète d'une secte de philosophes, كلبيّون *kelbiïoun*, a. — Impudent, obscène, فاحش *fāhich*, عارسز *'ārsyz*, a.

Cynisme, s. m., doctrine des philosophes cyniques, مذهب الحكماء الكلبيّون *mezheb el-hukemāïl-kelbiïoun*, a. — Impudence, عارسزلق *'ārsyzlyq*, a.-t.

Cynogramme, s. m., plante, كوپك بوغان قرغه بوكن *keupek boghān*, *qargha beuken*, t. Voy. Chou-de-Chien.

Cynoglosse, s. f., plante, لسان الكلب *liçān ul-kelb*, اذان الارنب *âzān ul-erneb*, a.

Cynosure, s. f., la Petite-Ourse, constell., دبّ اصغر *doubbi asghar*, a.

Cyprès, s. m., arbre, سرو اغاجی *serv*, vulg. *selv aghādji*, ou simpl. سرو *serv*.

Cyrène, prov. et ville d'Afrique, قیروان *qaïrouān*.

Cysthiolithe, s. m., pierre-marine, حجر السفنجة *hadjer elsfendjet*, a.

Cythérée, s. f., Vénus, زهرة *zouhret*, زهره *zouhrè*, a.

Cytise, s. m., arbrisseau, قطیس *qythys*, a.

Cyzique, presqu'île dans la mer de Marmara, قپو طاغی *qapou dhāghy*, t.

Czar, s. m., titre, چار *tchār*. — Le czar de Russie, مسقو چاری *mosqov tchāri*, t.

Czarine, s. f., چاریچه *tchāritcha*, t.

Czarewitz, s. m., چارزاده *tchārzādè*, t.

D

D, s. m., quatrième lettre de l'alphabet français, حروف هجأنک دردنجی حرفی *houroufi hedjānuñ dordindji harfi*.

Da, part. affirmative, بلی *bèli*, های های *hāï hāï*.

D'abord. Voy. Abord.

Dabouis, s. m., بر نوع پنبوق بزی *bir nev'y pambouq bezi*, t.

Dacie. Voy. Transilvanie, Valachie.

Dactyle, s. m., plante, نجیل *nedjīl*, a.

Dadais, s. m., nigaud, بودالہ *boudāla*, چولپه *tcholpa*, حوپا *hoppa*, t.

Dagorne, s. f., بر بوینوزلو اینك *bir bouïnouzlu inek*, t.

Dague, s. f., پاله *pāla*, خنجر *khandjar*, a.-p.-t.

Daguet, s. m., کیک یاوریسی *gueïk ïāvrouçou*, t.

Dahlia, s. m., برنوع بیوک چچک *bir nev'y buïuk tchitchek*, t.

Daigner, v. n., تنزّل بیورمق *tenezzul bouïourmaq*, تنزّل ا *tenezzul it*, ارزانی قلمق *erzāni qylmaq*. — Daignez je vous prie m'écouter, استماعده تنزّل بیورمکزی رجا ایدرم *istimā'umè tenezzul bouïourmañizi ridjā iderum*.

Daim, s. m., جیران *djeïrān*, کیک صغنی *syghyn*, صغن *gueïk syghyni*, t.

Daine, s. f., femelle du daim, صغن دیشیسی *syghyn dichici*, t.

Dais, s. m., سایبان *sāïèbān*, شایوان *chāïvān*, چتر *tchetr*, تخت *takht*, p.

Dalle, s. f., انجه ودوز اولان قالدرم طاشی *indjè ve duz olān qaldirim thāchi*, تخته طاش *takhta thach*. — Tranche de poisson. Voy. Darne.

Daller, v. a., تخته طاشی

دوشەمك *takhta thāchi duchemek.*

DALLER, s. m., ریال *riāl,* نمچه ریالی *nemtchè riāli,* t.

DALMATIE, n. de prov., دالمچیا - دالماچیه *dalmatchiā.*

DALMATIQUE, s. f., برنوع قفتان قپامه *bir nev'y qaftān, qapāma,* t.

DAMAS, ville de Syrie, دمشق *dimichq,* شام *chām,* شام شریف *chāmi cherif.*

DAMAS, s. m., étoffe, کمخا *kemkhā,* vulg. *kemha.* — Sabre de —, دمشق قلجی *dimichq qilidji.* — Acier de —, دمشق دمری *dimichq demiri.* — Prunes de —, شام ارکی *chām erigui,* اماسیه ارکی *amācia erigui.*

DAMASONIUM, s. m., plante, دمشقیه *dimichqīiè,* a.

DAMASQUETTE, s. f., étoffe du Levant, بر نوع کمخا *bir nev'y kemkhā.*

DAMASQUINÉ, E, p. passé de Damasquiner, adj., زرنشانلو *zer nichānlu,* التون یاخود کمش قاقمه‌لو *altoun ïakhod gumuch qaqmalu,* موجلو *mevdjlu,* t.

DAMASQUINER, v. a., التون یاخود کمش قاقمق *altoun ïākhod gumuch qāqmaq,* تدمیق ذهب ا *tedmīqi zehb it.*

DAMASQUINURE, s. f., قاقمه‌جی ایشی *qāqmadji ichi,* t.

DAMASSÉ, s. m., adj., (linge), دمشقلنمش زمینلو زمانلو طوقنمیش *dimichqlenmich, zemīnlu zemānlu dhoqounmich,* کمخالو *kemkhālu,* t.

DAMASSER, v. a., دمشقلمك زمینلو زمانلو طوقیمق *dimchiqlemek, zemīnlu zemānlu dhoqoumaq,* t.

DAME, s. f., خاتون *khātoun,* vulg. قادن *qādin,* خانم *khānum,* قادنجق *qādindjiq.* — Maîtresse de maison, صاحبه *sāhybè, ev sāhibèci,* a.-t. — Grande —, بیوك قادن *buïuk qādin.* — d'honneur, مابینجی قادن *mābeïndji qādin.* — pièce d'un damier, طوله-دامه طاشی *thavla, dama thāchi.* — seconde pièce du jeu des échecs, la reine, فرز *ferz.* — Jouer aux dames, طوله-دامه اویناق *thavla, damā oïnāmaq.*

DAME-JEANNE, s. f., دامجانه حصیرلو - سپدلو شیشه *dāmdjana, hacyrlu, sepedlu chìchè,* t.

DAMER, v. a., دامه‌یه چقمق *dāmaïè tchyqmaq,* t.

DAMERET, s. m., زنپاره *zempārè,* vulg. *zampara,* t.

DAMIER, s. m., دامه طاولسی - تختدسی *dāma thāvlaci, takhtaci.*

DAMIETTE, ville d'Égypte, دمیاط *dimiāth.*

DAMNABLE, adj. com., جهنمه کرکلیو *djehennèmè guereklu,* t.; مستحق عذاب جهنم *mustahyqqi 'azābi djehennem,* a.-t. — Abominable, مکروه *mekrouh,* a.

DAMNABLEMENT, adv., مردودیت اوزره *merdoudïiet uzrè,* a.-t.; اعذاب ابدی *'azābi ebedi.*

DAMNATION, s. f., condamnation aux peines de l'enfer, جهنملك *djehennemlik.* — Malédiction, لعنه *la'net,* a.

DAMNÉ, E, adj., جهنملو *djehennemlu,* اهل جهنم *ehli djehennem,*

a. — Les damnés, اصحاب النّار جحيم *ashâbun-nâri djehîm.*

Damner, v. a., punir de l'enfer, جهنملو ا *djehennemlu it.* — Se Damner, v. réfl., s'exposer à être damné, كندويى جهنّم آتشنه آتمق *guenduï djehennem âtechinè âtmaq.* — Être tourmenté, affligé, جان صقلمق *djân syqylmaq.*

Dandin, s. m., sans contenance, شاشقن *chachqyn.* — Niais, بون *beun,* t.

Dandinement, s. m., صالنمه *sâlynma,* صالنتى *sâlynti,* سلپوكلك *sulpuklik,* t.

Dandiner, v. n. et réfl., se dandiner, صالنمق *sâlynmaq,* صالنه صالنه يورمك *sâlyna sâlyna ïurumek,* سلپوك طورمق *sulpuk dhourmaq,* t.

Danemarck, n. de roy., دانيمارقه *dânimarqa,* دانيمارقه مملكتى *dânimarqa memlèkèti,* t.

Danger, s. m., مخاطره *moukhâtherè,* خطر *khathar,* تهلكه *tehlikè,* pl. تهلكات *tehlikiât,* a.; قورقو *qorqou,* t. — S'exposer au danger, aux périls, مخاطره يه كيرمك *moukhâterèïè guirmek.* — Inconvénient, محذور *mahzour.*

Dangereusement, adv., خطرياله *khatharilè,* a.-t.; مهلكًا *muhliken, qorqou ilè.* — Dangereusement malade, علّت مهلكه ايله خسته *'ylletî muhlikè îlè khasta.*

Dangereux, se, adj., قورقولو *qorqoulu,* t.; مخاطرهلو *moukhâthèrlu,* تهلكهلو *tehlikèlu,* a.-t. — Maladie dangereuse, تهلكهلو خسته لك *tehlikèlu khastalik.*

Daniel, n. propre, دانيال *dâniâl.*

Danois, s. m. et f., دانيهلو *dânialu,* دانيمارقهلو *dânimârqalu.*

Dans, prép., ده *dè,* يه *ïè,* ايچنده *itchindè.* — Dans la maison, اوده *evdè.* — Dans cinq jours d'ici, بوندن بش كون ايچنده *boundan bech gun itchindè.* — Il entra dans le jardin, باغچه يه كيردى *bâghtchèïè guîrdi.* — Dans l'intention, dans le but, فكريله *fikrilè,* نيتيله *nïietilè.*

Danse, s. f., خوره تپمكلك *khora tepmeklik,* خوره *khora,* t.; رقص *raqs,* a.

Danser, v. a., خوره تپمك *khora tepmek,* t.; رقص ا *raqs it.* — Faire danser quelqu'un, رقص ايتدرمك *raqs itturmek.* — Il ne sait sur quel pied danser (pour dire il ne sait plus que faire), ارتق نه ايده جكنى بيلمز *artyq nè idedjèguini bîlmez.*

Danseur, se, s. m. et f., خوره دپيجى *khora tèpidji,* t.; رقاص *raqqâs,* a. — Danseuse, رقاصة *raqqâcet.* — Almée, sorte de bayadères en Égypte, عالمه *'âlimè,* pl. عوالم *'âvâlim,* a. — de profession, چنكى *tchengui,* t. — Danseur de corde, جانباز *djâmbâz,* p.

Dansomanie, s. f., فراطيله رقصك هوس و رغبتى *ifrâthilè raqsuñ haves u raghbèti,* a.-t.

Dante, s. m., animal d'Afrique بر بوينوزلو حيوان *bir boïnouzlu haïvân,* t.

Dantzick, n. de ville, دانسقه *dāniska.*

Danube, s. m., fleuve, طونا *thouna,* طونا صویی - نهری *thounā souïi, nehri.* — Les bouches du —, طونا بوغازلری *thounā boghāzlèri.*

Dard, s. m., javelot, خشت *khycht,* t.; حربه *harba,* مزراق *mizrāq.* — non ferré, جرید *djèrid,* a. — Aiguillon des animaux, نیش *nîch,* p.; دکن *diken,* t.

Dardanelles (le château des), اق دکزك بوغاز حصارلری *aq dèñyzuñ boghāz hiçārlèri.* — Le détroit ou canal des —, بحر سفید بوغازی *bahri sèfîd boghāzi.* — Le château et le village des —, چناق قلعه‌سی *tchanāq qal'aci.*

Darder, v. a., اوق یا جرید آتمق *oq iā djèrid âtmaq,* اتمق *âtmaq.* — Frapper avec un dard, مزراق ایله اورمق *mizrāq ilè ourmaq.*

Dardille, s. f., قرنفیل صاپی *qarenfîl sāpy,* t.

Darigue, s. f., دارا سکه‌سی *dārā sikkèci,* t.

Darne, s. f., بالق دیلمی *bālyq dilimi,* t.

Darse, s. f., بر لیمانك ایچی *bir limānuñ itchi,* مندرك *menderek,* t.

Dartre, s. f., تمرکی *temrègui,* دمرکی *demrègui,* t.; قوبا *qoubā,* pl. قوابی *qavuābi,* a.

Dartreux, se, adj., تمرکیلو *temrèguilu,* t.

Date, s. f., تاریخ *tārikh,* a. — d'une lettre, بر مکتوبك تاریخی *bir mektoubuñ tārikhy.*

Daté, e, adj., تاریخلنمش *tārykhlenmich,* a.-t.; مورخ *muverrakh,* تحریراً *tahrîren,* a.

Dater, v. a., تاریخ قومق - یازمق *tārikh qomaq, iāzmaq.* — Dater de, commencer à, compter sur une chose, تاریخ طوتمق *tārykh thoutmaq,* a.-t.

Datif, terme de grammaire, الیه‌فعول لاجله *él-mef'oul li-edjlihi,* a.

Dation, s. f., ویرمه *vîrmè,* t.; عطا *'athā,* a.

Datisme, s. m., تتابع الالفاظ الترادفة *tètāb'yl-elfāz ul-muterādifet,* a.

Dative, adj. fém. (tutèle), وصی منصوب *vassii mançoub,* a.

Datte, s. f., خرما *khourmā,* p.-t.

Dattier, s. m., خرما اغاجی *khourma aghādji,* p.-t.

Dature, s. f., plante, تاتوله *tātoula,* t.; جوز ماثل *djouz mācil,* a.

Daube, s. f., sorte de ragoût, قاورمه *qāvourma,* قزارتمه *qyzārtma,* t.

Dauber, v. a., faire une daube, قاورمق *qāvourmaq.* — Popul. battre à coups de poings, یومرق اورمق *ioumrouq ourmaq,* t. — Médire, voyez ce mot.

Daubeur, s. m. Voy. Railleur, Médisant.

Daucus, s. m. Voy. Carotte.

Dauphin, s. m., poisson, یونوس بالغی *ionus bālighy,* طوکز بالغی *dhoñouz bālighy.* — Fils aîné du roi de France, فرانچه پادشاهنك الك اولادی *firāntchè pādichā-*

hinuñ ilk evlādi. — Constellation, دلفين *delfín*, a.

D'AUTANT, voyez AUTANT.

DAVANTAGE, adv., زیاده *ziādè*, a. — J'en veux davantage, بوندن زیاده ایستیرم *boundan ziādè istérum.*

DAVÉRIDION, s. m., انکرک یاغی *enguèrek īāghy*, t.

DAVID, n. pr., داود *dāvoud*, a.

DAVIER, s. m., دیشجی کلبتانی *dichdji kelbètāni*, t.

DE, prép. de rapport, de lieu; adv. partitif, etc., دن *den.* — Il est venu de Rome, رومه‌دن کلمشدر *romaden guelmichtur.* — De, marque du génitif, le livre de votre père, پدرکزک کتابی *pèdèriñyzuñ kitābi.* — Une chaîne d'or, التون زنجیری *āltoun zindjíri.* — Un verre de vin, بر قدح شراب *bir qadèh charāb.* — De, touchant, concernant, دائر *dāïr*, اوزرینه *uzèrinè.* — Parlons de cet objet, بو مادّه‌یه دائر سویلشه‌لم *bou maddèïè dāïr seuïlèchèlum.* — De par, adv., par l'autorité, au nom de, طرفندن *tharafinden.* — De par le roi, پادشاه طرفندن *pādichāh tharafinden.*

DÉ, s. m., à coudre, یوکسک *ïuksuk.* — à jouer, زار *zār*, t.

DÉBACLE, s. f., ou DÉBACLAGE, s. m., action de débarrasser les ports des vaisseaux vides, بوش کیملری لیماندن طشره چقرمسی *boch guèmilèri limānden thachra tchiqarmaci*, لیمان اغزینك آشدرلمسی *limān aghzinuñ âtchtyrylmaci.* — Rupture subite de la glace, بوزك بردن اچلمسی - چوزلمسی *bouzuñ birden atchilmaci, tcheuzulmèci.* — بوز سوکندیسی - چوزندیسی *bouz seukundici, tcheuzundici*, t. Voy. RÉVOLUTION.

DÉBACLER, v. a., débarrasser les ports, بوش کیملری لیماندن طشره چقرمق *boch guèmilèri limānden thachra tchiqarmaq*, لیمانك آغزینی آچمق *limānuñ âghzini âtchmaq.* — En parlant des rivières au moment du dégel, بوزلر سوکلمك *bouzlar seukulmek.* — La rivière a débâclé cette nuit, بو کیجه نهرك بوزلری سوکلدی *bou guédjè nehruñ bouzlèri seukuldu.*

DÉBACLEUR, s. m., لیمان آغزینی آچدرمغه مباشر *limān âghzini âtchtürmagha mubāchir*, t.

DÉBALLER, v. a., چوزمك *tcheuzmek*, دنکی بوزمق - آچمق *dengui bozmaq, âtchmaq*, t.

DÉBANDADE (à la), adverbe, طارماطغان *dhārmādhāghān*, t. — — Laisser tout à la débandade, صالقم صچاق براقمق *sālqym satchāq brāqmaq.*

DÉBANDEMENT, s. m., طاغلمه *thāghlama*, t.; تفرّق *tèferruq*, a.

DÉBANDER, v. a., détendre, کوشتمك *guevchetmek.* — Délier, ôter une bande, چوزمك *tcheuzmek*, صارغی یی چقارمق *sārghyi tchyqārmaq.* — un arc, یای یاصمق *ïāï ïāsmaq.* Voy. DÉTENDRE. — Se Débander, v. réfl., se détendre, کوشنمك *guevchenmek*, بوشانمق *bochānmaq.* — S'adoucir, en parlan

du temps, كسب ملايمت *kesbi mulāïemet it.* — Errer en désordre, داغلمق طارماطغان اول *dāghylmaq, dhārmādhaghān ol.*

DÉBANQUER, v. a., بتون بانوقويى قالدرمق *butun bānqoïi qāldurmaq*, t.

DÉBAPTISER, v. a., اسمى دكشترمك *ismi dèïchturmek*, a.-t.

DÉBARBOUILLER, v. a., ôter ce qui salit, بولاشغى سلمك - كيدرمك *boulāchighy silmek, guidermek*, يوزى ييقمق - تميزلمك *ïuzu ïaïqamaq, tèmizlèmek.* — Se Débarbouiller, v. réfl., يوزى ييقانمق *ïuzu ïaïqānmaq*, t.

DÉBARDER, v. a., ادونى ماوندن يا نهر صويندن چقارمق *odounimā'onaden ïā nehr souïnden tchiqārmaq*, بوشاتمق *bochātmaq*, t.

DÉBARQUÉ, s. m., (nouveau), يكى كلمش غريب *ïeñi guelmich*, t.; *gharīb*, a. — Au débarqué, كميدن چيقار ايكن *guèmíden tchyqār iken.*

DÉBARQUEMENT, s. m., action de débarquer des objets, des marchandises, سفينه دن امتعه نك اخراجى *sefínèden emti'anuñ ykhrādjï*, كميدن چقارمه *guemíden tchiqārma.* — de troupes, قره يه عسكرك دوكلمه سى *qaraïè 'askeruñ deukulmèci.*

DÉBARQUER, v. a. et n., descendre à terre, كميدن چقمق - اينمك *guemiden tchiqmaq, inmek*, قره يه چيقمق *qaraïè tchyqmaq*, t. — Retirer ou faire sortir du bâtiment, كميدن چقرمق - ايندرمك *guemiden tchiqarmaq, indurmek.*

DÉBARRAS, s. m., قورتلمه *qourtoulma*, t.; خلاص *khalās*, a.

DÉBARRASSÉ, E, participe pass., قورتلمش *qourtoulmich.*

DÉBARRASSEMENT, s. m., چيقارمه *tchyqārma*, t.; اخراج *ykhrādj*, تخليه *takhlïè*, a.

DÉBARRASSER, v. a., ôter l'embarras, قورترمق *qourtarmaq*, ثقلتى قالدرمق *syqleti qāldurmaq*, دفع ثقلت - عوايق ايا *def'i syqlet, avāïq it.* — les rues, سوقاقلردن قالبلغى قالدرمق *soqāqlarden qālabalyghy qāldurmaq*, سوقاقلرى اچمق *soqāqlari atchmaq.* — un endroit, بوشالتمق *bochāltmaq*, بوشاتمق *bochātmaq.* — Oter, enlever, كيدرمك *guidermek.* — Se Débarrasser, v. réfl., قورتلمق *qourtoulmaq*, ثقلتمق *syqletten qourtoulmaq.*

DÉBARRER, v. a., طرقازى چيقارمق - كيدرمك *thirqāzi tchiqārmaq, guidermek*, t.

DÉBAT, s. m., چكش *tchekich.* نزاع چكشمه *tchekichmè, nizā'*, معارضه *mou'āriza.* — Être en —, معارضه اوزره اول *mou'āriza uzrè ol.*

DÉBATER, v. a., - سمرى قالدرمق *semeri qāldurmaq, tchyqārmaq.* — un mulet, قاتر اوزرندن سمرى چيقارمق *qātir uzerinden semeri tchiqārmaq.*

DÉBATTRE, v. a., disputer, چكشمك *tchekichmek*, t. — Discuter, بحث ايا *bahs it*, مباحثه ايا *mubāhacè it.* — une question, بر مسئله دن بحث ايا *bir mecelèden bahs it.* — un compte, حسابى تنقير ايا *hyçābi tenqyr it.* — Se Débattre, v. réfl.,

چابالامق *tchābālāmaq*, چابالنمق *tchābālanmaq*.

DÉBAUCHE, s. f., dérèglement, عیاشلق *'aïïāchlyq*, a.-t.; عیش و عشرت *ich u ichret*, a.—Faire—, عیاشلق ایتمک *aïïāchlyq it*.—Atteinte aux mœurs, فسق و فجور *fysq u fudjour*. —Action de se livrer aux plaisirs de la table, بیوب ایچمه *ïeïup itchmè*, عیش و نوش *'ych u nouch*. — Débauche d'esprit ou d'imagination, توغل مفرطی *tevagghouli moufrythy*.

DÉBAUCHÉ, E, adj., ازغون *azghoun*, بوزغن *bozghoun*, آزدرلمش *âzdurilmich*, ایاردلمش *aïārdilmich*, باشدن چقمش *bāchden tchyqmich*, t.

DÉBAUCHÉ, s. m., عیاش *'aïïāch*, a.

DÉBAUCHER, v. a., ازغون ایتمک *azghoun it*, آزدرمق *âzdurmaq*, ایارتمق *aïārtmaq*, باشدن چیقارمق *bāchten tchiqārmaq*. — Se Débaucher, v. réfl., ازمق *ázmaq*, t.

DÉBAUCHEUR, s. m., آزدریجی *âzdurïdji*, باشدن چیقاریجی *bāchden tchyqāridji*, t.

DÉBAUCHEUSE, s. f., آزدریجی قاری *âzdurïdji qāry*, t.

DÉBET, s. m., باقی قلان بورج *bāqy qalān bordj*, باقی *bāqy*, a.

DÉBIFFER, v. a. fam., affaiblir, déranger, زبونلمق *zabounlamaq*. — Visage débiffé, چهرهٔ نزار و زبون *tchehrèï nizār u zaboun*. — Il a l'estomac débiffé, معده‌سی ضعیفدر *my'dèci zaïfur*.

DÉBILE, adj., زبون *zeboun*, p.; ضعیف *za'īf*, a.

DÉBILEMENT, adv., زبونلغله *zebounlighlè*, قوتسز اولدرق *qouvetsiz olaraq*.

DÉBILITANT, E, adj., تضعیف ایدن *taz'īf iden*, a.-t.

DÉBILITATION, s. f., ضعیفلتمق *zaïflanmaqliq*, ضعیفلتمه *zaïflanma*, a.-t.; اضعاف *yz'āf*, a.

DÉBILITÉ, s. f., زبونلق *zebounliq*, p.-t.; ضعف *za'f*, a. Voyez FAIBLESSE.

DÉBILITÉ, E, part. pass., زبونلنمش *zabounlanmich*, t.; مضعوف *maz'ouf*, a.

DÉBILITER, v. a., زبونلتمق *zabounlatmaq*, p.-t.; اضعاف ایتمک *iz'af it*, ضعف ویرمک *za'f vērmek*. — Se débiliter, v. réfl., زبونلنمق *zabounlanmaq*, ضعیفلنمق *z'aïflanmaq*.

DÉBIT, s. m., vente prompte et facile, کچرلک *guetcherlik*, رواجلق *revādjlyq*, a.-t.; رواج *revādj*. — Trouver débit, être de —, رواج بولمق *revādj boulmaq*. — Cette marchandise n'est pas de —, بو مالك رواجی یوقدر *bou maluñ revādji ïoqtur*. — Débit, سویلمکلك *seuïlemeklik*, سوز صاتشی *seuz sātichi*. — Qui a le débit facile, سوزی صوکبی اقار *seuzu sou guibi aqār*. — Qui a le débit désagréable, سوزی ثقیل *seuzu syqletlu*.

DÉBITANT, E, s., صاتیجی *sātidji*, t.

DÉBITÉ, E, part. pass., صاتلمش *sātilmich*, سویلنمش *seuïlenmich*, t.

DÉBITER, v. a., vendre, صاتمق *sātmaq*. — en détail, سورمك

surmek, اوڤاق اوفاق صاتمق *ouſāq ouſāq sātmaq*. — en gros, كوتری صاتمق *gueuturu sātmaq*. — Parler facilement, قولایلغله سویلمك *qolaïlighilè seuïlemek*. — des mensonges, یالان سویلمك *ïalān seuïlemek*. — des nouvelles, حوادث طاغتمق *havādis dhāghytmaq*, نشر حوادث ا *nechri havādis it*.

DÉBITEUR, TRICE, s., celui qui doit, بورجلو *bordjlou*, ویرجکلو *vīrèdjeklu*, t.; مدیون *medioun*, a.; غریم *gharīm*, pl. a. غرما *ghourema*. — Celui ou celle qui débite, طاغدیجی *dhāghydidji*, ناشر *nāchir*. — des nouvelles, ناشر حوادث *nāchiri havādis u akhbār*. — de mensonges, ناشر اراجیف *nāchiri erādjif*.

DÉBITTER, v. a., t. de marine, غومنایی یایمق - آچمق *ghomenāïi ïaïmaq, âtchmaq*, t.

DÉBLAI, s. m., طپراق قالدرمسی - چقارمه سی *thoprāq qāldurmaci, tchiqārmaci*, t.

DÉBLANCHIR, v. a., قلایمق اوستلکی چیقارمق *qolāïuñ ustlyghy tchyqārmaq*, t.

DÉBLATÉRATION, s. f. Voy. CRIAILLERIE.

DÉBLATÉRER, v. n. Voy. CRIAILLER.

DÉBLAYÉ, E, participe pass., قالدرلمش *qāldurylmich*, کورمش *keurumich*, t.

DÉBLAYER, v. a., des terres, طپراغی قالدرمق - چیقارمق *toprāghy qāldurmaq, tchiqārmaq*. Voy. DÉBARRASSER.

DÉBLOCAGE, s. m., محاصره یی قالدرمه *mouhācerèïi qaldurma*, a.-t.; رفع محاصره *ref'y mouhācèrè*, a.

DÉBLOQUÉ, E, participe pass., محاصره دن قورتلمش *mouhācerèden qourtoulmich*.

DÉBLOQUER, v. a., une place, محاصره یی قالدرمق - ترك ا *mouhācerèï qāldurmaq, terk it*. — Un port, لیمانلردن اطراف یوللرینك قپانقلغنی قالدرمق *limānlerden ethrāf ïollarinuñ qapānyqlyghyni qāldurmaq*, t. — Débloquer, t. d'imprimerie, بر صحیفه ده اکسك اولان بصمه حرفلری برینه قومق *bir sahīfèdè eksik olān basma harfleri ïerinè qomaq*, t.

DÉBOIRE, s. m., mauvais goût qui reste d'une liqueur bue, ایچمسی بر شی فنا *itchmi ſenā*, ایچلدکدن صکره قالان طادسزلق *bir chèï itchildikten soñra qalān dadsyzlyq*, t. — Au fig., dégoût qui suit l'excès des plaisirs, مخمورلق *makhmourlyq*. — Mortification que donne un supérieur, زهر *zehir*. — J'ai éprouvé bien des déboires, خیلی زهرلر یوتدم *khaïli zehirler ïouttum*. Voy. DÉGOUT, MORTIFICATION.

DÉBOITÉ, E, part. pass., یرندن چیقمش *ïerinden tchyqmich*, t.

DÉBOÎTEMENT, s. m., d'un os, کمیك یرندن اوینامه سی *guemik ïerinden oïnamāci*, t.; فك عظم *fekki 'yzam*, a.

DÉBOITER, v. a., کمیکی یرندن اوینا تمق - چیقارمق *guemigui ïe-*

rinden oïnatmaq, tchyqārmaq. — Se Déboîter, v. réfl., كمبك برندن *guemïk ïerinden tchyqmaq, oïnāmaq,* t.; برنـــدن اوبناتمـــق *ïerinden oïnātmaq,* se dit aussi des choses qui se déjoignent.

Débonder, v. a., ôter la bonde, قپاق اچمق *qapāq atchmaq.* — un tonneau, فوچـــی دلیکنی اچمق *foutchou delïguini ātchmaq,* فوچی طپاسنی چیقارمق *foutchou thapācini tchyqārmaq.* — Débonder, v. n., sortir avec impétuosité, شدّتله طشره چقمق - دوکلمک *chyddetilè thachra tchyqmaq, deukulmek,* قرچقرمق *qrchqyrmaq,* هارل هارل بوشانمق - دوکلمک *haryl haryl bochānmaq, deukulmek,* t.

Débondonné, e, part. pass., فوچی طپه‌سنی چیقارلمش *foutchou thapacini tchyqārylmich,* t.

Débondonner, v. a., فوچـــی طپه‌سنی چیقارمق *foutchou thapacini tchyqārmaq,* t.

Débonnaire, adj., یواش *ïavāch,* یواش خویلـــو *ïavāch khouïlu,* t.; حلیم *halïm,* a.

Débonnairement, adv., یواشلغله *ïavachlyghylè,* t.; حلم ایله *hylm ilè,* a.-t.

Débord, s. m., t. de méd., débordement de bile, d'humeurs, صفرا طاشقنلغی *safrā thachqynlyghy,* t.

Débordé, e, part. pass., qui est hors de son lit, طاشمش *thāchmich.* Au fig., voy. Débauché.

Débordement, s. m., des eaux, صو طاشمـــه‌ســـی *sou thachmaci,* طاشقنلق *thāchqynlyq,* t.; طغیان *thoughïān.* — Au fig., irruption, هجوم *hudjoum.* — Déréglement, بربادلـق *berbādlyq.* — Vivre dans le —, بربادلقـــده کچنمک *berbādlyqta guetchinmek.*

Déborder, v. a., ôter la bordure, کناری قالدرمق - چیقارمـق *kenāri qāldurmaq, tchyqārmaq.* — En parlant d'un fleuve, طاشمـــق *thāchmaq,* ا طغیان *thoughïān it.* — Saillir en dehors, چقمق *tchiqmaq.* — Dépasser en largeur, عرضاً زیاده اوزانمـــق *'arzen ziadè ouzānmaq.* —Se Déborder, v. réfl., sortir de son lit, طاشمق *thāchmaq.* — En parlant des humeurs, de la bile, ا طغیان *thoughïān it.* — Faire irruption, en parlant d'un peuple barbare, هجوم ایدوب بصمـــق *hudjoum idup basmaq.* — Au fig., se déborder en injures, شدّتله سوکمک *chiddet ilè seuïmek,* شتوم غلیظه‌یه بوشانمق *chutoumi ghalïzaïè bochānmaq.*

Débordoir, s. m., فوچیجـــی وقورشونجی آلتی *foutchoudji vè qourchoundji âleti,* t.

Débotté, e, part. pass., چزمه‌سی چکلمش *tchizmèci tchekilmich,* t.

Débotter, v. a., چزمه‌یی چقرمق *tchizmèïi tchiqarmaq,* چزمه‌یـــی چکمک *tchizmèïi tchekmek.* — Se Débotter, v. réfl., چزمه‌ســـنـــی چقارمق *tchizmècini tchiqārmaq,* t.

Débouché, e, part. pass., اچق *âtchyq,* t.

Débouché ou Débouchement, s.

m., sortie, چیقه‌جق یر- یول *tchyqadjaq ïer, ïol,* یول *ïol,* t.; مخرج *makhredj,* a. — Défilé, بوغاز اغزی *boghāz aghzi,* دربند اغزی *derbend aghzi,* p.-t.

Débouchement, s. m., action de déboucher, آچمه *âtchma,* طاپه چیقارمه‌سی *thāpa tchiqārmaci.* — des canaux, صو یوللرینك اچدرلمه‌سی *sou ïollarinuñ atchturilmaci.* — Passage d'un endroit resserré dans un lieu plus ouvert, بوغاز اغزندن چیقمه *boghāz aghzinden tchyqma.* — Moyen de défaite pour les billets ou les marchandises, خرجك یولی *khardjuñ ïoly,* ترویج طریقی *tervídj tharyqy.*

Déboucher, v. a., ôter ce qui bouche, آچمق *âtchmaq.* — une bouteille, بر شیشه‌نك طپه‌سنی چقرمق *bir chichènuñ tapacini tchiqarmaq.* — Sortir d'un passage, چقمق *tchyqmaq,* بوغازدن چقمق *boghāzden tchyqmaq.* — Se Déboucher, v. réfl., اچلمق *atchilmaq.*

Débouclé, e, participe pass., چوزلمش *tcheuzulmich,* t.

Déboucler, v. a., dégager l'ardillon d'une boucle, قوپچه‌یی چوزمك *qoptchaïi tcheuzmek.* — des cheveux, en défaire les boucles, قیورمی چوزمك *qyvrymy tcheuzmek.* — Se Déboucler, توقه چوزلمك *toqa tcheuzulmek.*

Débouillir, v. a., رنكی بوبایی دكه‌مك *rengui, boïāï deñemek,* t.

Débouquement, s. m., بوغازدن چیقمه *boghazden tchyqma,* t.

Debouquer, v. n., دكز بوغازندن چیقمق *deñiz boghāzinden tchiqmaq,* بوغازدن چقمق *boghāzden tchiqmaq,* t.

Débourber, v. a., ôter la bourbe, چاموری قالدرمق - چقرمق *tchāmouri qāldurmaq, tchiqarmaq,* چاموردن تمیزلمك *tchāmourden temízlemek,* چاموری كیدرمك *tchāmouri guidermek.* — un bassin, حوضی وحلدن تنقیه ا *havouzi vahalden tenqyïè it.* — Retirer de la bourbe, چاموردن چیقرمق *tchāmourden tchyqarmaq.* — du poisson, بالغی ییقاتمق *bālyghy ïiqātmaq.* — Se Débourber, v. réfl., چاموردن تمیرلنمك *tchāmourden temízlenmek.*

Débourrer, v. a., ôter la bourre, یوك اوفانتیسی چیقرمق *ïuñ oufāntícy tchyqarmaq,* قتیغی چیقرمق *qytyghy tchyqarmaq.* — une arme à feu, خرتوجك طاپه‌سنی چیقرمق *khartoudjuñ tāpacini tchyqarmaq.* — Se Débourrer, v. réfl., se former aux manières du monde, قواعد معاملات ناسه واقف او *qavā'ydi mou'āmelāti nācè vāqyf ol.* — Débourrer un cheval, باركیری الشدرمق *bārguíri alichturmaq.*

Débours ou Déboursé, s. m., كیسه‌سندن چقارلمش پاره *kicèsinden tchiqarilmich para,* پیشین ویرلان اقچه *pichin vírilen aqtchè,* a.-t.

Déboursement, s. m., خرج *khardj,* a.

Débourser, v. a., كیسه‌سندن

پاره چقروب خرج ا *kicèsinden pāra tchiqarup khardj it*, کیسه‌دن خرج ا *kicèden khardj it*.

Debout, adv., sur les pieds, ایاق اوزره *aïāq uzrè*, ایاقلی طوران *aïāqta dhourān*, a.; قایما *qāïmen*, t. —Pour les objets, طوران *dhourān*, دیک *dik*, دکلی *dikili*. — Se tenir—, ایاقلی طورمق *aïāqta dhourmaq*, قیام بولنمق *qïām boulounmaq*, a.-t. — Être debout, قائم او *qāïm ol*. — Faire tenir ou laisser quelqu'un debout, ایاقده طوردرمق *aïāqta dhourdurmaq*. — Planter debout ou mettre droit, دیکنه قویمق *dikinè qoïmaq*. — Passer debout, se dit des marchandises qui passent par une ville sans décharger, یوک *ïouk*, ایندرلمکسزین *indurilmeksyzin*. — En terme de marine, vent debout, absolument contraire, مخالف قارشو *moukhālif rouziguiār*, روزکار کلن روزکار *qārchou guelen rouziguiār*. — Nous avions le vent debout, روزکار بزه قارشو کلور ایدی *rouzguiār bizè qārchou guelur idi*, t. — Debout ! debout ! interj., levez-vous, قالقکز *qālqyñyz*.

Débouté, e, part. pass., شرعًا مقبول طوتلمامش *cher'en maqboul thoutoulmamich*, دفع - ردّ اولنمش *def', redd olounmich*, a.-t.; مردود *merdoud*, a.

Débouter, v. a., ردّ ا *redd it*, شرعًا مقبول طوتمامق *cher'en maqboul thoutmāmaq*. — Il a été débouté de sa demande, دعواسی قبل شرعدن ردّ اولندی *da'vāci qabli cher'yden redd oloundou*, a.-t.

Déboutonné, e, participe pass., دوکمه‌سی چوزلمش *deuïmèci tcheuzulmich*, t.

Déboutonner, v. a., چوزمک *tcheuzmek*, دوکمه‌لری چوزمک *deuïmèleri tcheuzmek*. — Se Déboutonner, v. réfl., ôter ses boutons des boutonnières, دوکمه‌سنی چوزمک *deuïmècïni tcheuzmek*. — Au fig. et fam., parler librement, یورکی - *ïurègui*, درونی اچمق *derouni atchmaq*, ما فی الضمیری کشف ا *mā fizzamïri kechf it*. — Rire à ventre déboutonné, کولمکدن بایلمق *gulmekten baïlmaq*.

Débraillé, e, participe pass., قوشاقسز *qouchāqsiz*, کوکسی اچق *gueukuçu âtchyq*, t. — Se Débrailler, v. réfl., کوکسی آچمق *gueukuçu âtchmaq*, قوشاقسز او *qouchāqsiz ol*.

Débridé, e, part. pass., اوبانی چیقرلمش *ouïāni tchyqarilmich*, t.

Débridement, s. m., اوبان چیقرمه‌سی *ouïān tchyqarmaci*, t.

Débrider, v. a., دزگینی - اوبانی چیقرمق *dizguïni, ouïāni tchyqarmaq*. — Sans débrider, sans interruption, لاینقطع *lā ïounqaty*. — Se Débrider, v. réfl., اوبان چوزلمک *ouïān tcheuzulmek*.

Débris, s. m., restes dispersés d'une chose, قرنتی - قرندی *qirinty*, دوکنتی - دوکندی *tukenti*, یقنتی *ïqynty*. — de fortune, مالک دوکنتیسی *māluñ tuken-*

tyci. — de table, سفره سلکندیسی - دوکندیسی *sofra silkintyci, tuqyntyci.* — d'une armée, بقیة السیف *baqyïet-usseyf,* عسکر قیرنتیلری *'asker qyryntileri.* — Ruine, ویرانلق بقیه *virānlyq, baqyïè.*

DÉBROUILLÉ, E, participe pass., آچلمش چوزلمش *tcheuzulmich, âtchilmich,* قارشقلقدن قورتلمش *qarychqlyqten qourtoulmych.*

DÉBROUILLEMENT, s. m., آچترلمه چوزلمه *âtchturilma, tcheuzulmè,* دوزلتمه *duzeltmè,* t.; رفع التباس *ref'y iltibās,* a.

DÉBROUILLER, v. a., mettre de l'ordre dans ce qui est confus, آچمق چوزمک *âtchmaq, tcheuzmek,* قارشقلقدن قورتارمق *qārychqlyqten qourtarmaq,* پچارزدن قورترمق *patchārizden qourtarmaq,* صرغی تنقیح آچمق *sarguy âtchmaq,* t.; رفع التباس ا *tenqyh it, ref'y iltibās it.* — Expliquer ce qui est difficile, حل مشکل ا *halli muchkil it.* — Se Débrouiller, v. réfl., بوشانمق *bochānmaq,* آچلمق *âtchilmaq,* t.; چوزلمک *tcheuzulmek,* t.

DÉBROUILLEUR, SE, s., مبیّن مشکلات *mubeïini muchkilāt,* a.

DÉBRUTI, E, p. pas., پرداهلنمش *perdahlenmich,* t.

DÉBRUTIR, v. a., پرداهلمق *perdāhlamaq,* دوز-دمدوز ا *duz, dumduz it,* t. Voy. POLIR. — Se Débrutir, v. réfl., پرداهلنمق *perdāhlanmaq,* t.; تملس ا *temellus it.*

DÉBRUTISSEMENT, s. m., پرداهلمه *perdāhlama,* t.; تملیس *temlïs,* a.

DÉBUCHER, v. n., کچمک اورماندن چیقمق *guëïk ormānden tchiqmaq,* t.

DÉBUSQUÉ, E, part. pass., یرندن چیقارلمش - قومش *ïerinden tchyqārylmich, qovmich,* t.

DÉBUSQUEMENT, s. m., یرندن چیقارمه *ïerinden tchyqārma,* t.

DÉBUSQUER, v. a., chasser d'un poste, یرندن قومق - قاچرمق *ïerinden qovmaq, qātchurmaq, tchyqārmaq,* سورمک *surmek,* چلمک *tchelmek,* t.

DÉBUT, s. m., باشلایش *bāchlāïch,* باشلانغیج *bāchlānghidj,* t.; ابتدا *ibtidā,* فاتحه *fātiha,* شروع *churou'.* — Bon et beau début, فاتحهٔ خیریّه *fātihaï khaïrïè.* — Mauvais —, فنا فاتحهٔ باشلانغیج *fenā bāchlānghydj, fatihaï qabïha.*

DÉBUTANT, E, s., باشلیجی مبتدی *bāchlaïdji, mubtèdi,* a.

DÉBUTER, v. a., باشلمق *bāchlamaq,* t.; شروع - افتتاح ا *churou', iftitāh it.* — Il débuta par un mauvais procédé, وضع ناهموار ایله بدء ایلدی *vāz'y nāhemvār ilè bed' eïledi.*

DEÇA, prép., برو *beru.* — En deçà, برودہ *berudè,* برو طرفلی *beru tharafta,* برو یقاده *beru ïaqāda,* بو طرفده *bou tharafta,* بو طرفدن *bou tharaftan,* t.

DÉCACHETÉ, E, part. pass., مهری

آچق - سوكلمش *muhuri âtchyq, seukulmich*, t.

DÉCACHETER, v. a., briser le cachet, مهری آچمق - سوكمك *muhuri âtchmaq, seukmek*, t.; مهر - آچمق بوزمق *muhur bozmaq, âtchmaq*, p.-t. — Ouvrir une lettre, بر مكتوبی آچمق *bir mektoubi âtchmaq*.

DÉCADE, s. f., اونلق *onlyq*. — Espace de dix jours, اون كونلك *on gunluk*, t.

DÉCADENCE, s. f., disposition à la chûte, à la destruction, دوشش *duchuch*, t.; پیقلش *ïiqylich*, t.; هبوط انهدام *hubouth, inhidām*. — Déclin, زوال انحطاط *zavāl, inhithāth*. — Il est en décadence, دوشمده در *duchmèdè dur*. — de l'empire, امر تجارتك انحطاطی *emri tidjāretuñ inhithāthy*.

DÉCAGONE, s. et adj., اون كوشه لو *on keuchèlu*, t.; معشر الاضلاع *mou'cher ul-azlā'*, a.

DÉCAGRAMME, s. m., اون درهملو وزن *on dirhemlu vezn*, t.

DÉCAISSÉ, E, participe pass., صندوقدن چقارلمش *sandouqtan tchyqārilmich*, t.

DÉCAISSER, v. a., صندوقدن چقارمق - اخراج ا *sandouqtan tchyqārmaq, ykhrādj it*, t.

DÉCALITRE, s. m., بش اوقه لو اولچی - كيل *bech oqqalu eultchu, kïl*, t.

DÉCALOGUE, s. m., عشره وصایاء الله *'acharè vaçāïā oullah*, a.; تكرينك بيوردیغی اون سپارشلر *tañrinuñ bouïourdoughy on sïpārichler*.

DÉCALLOTTÉ, E, part. pass., فسی چیقارلمش *feci tchiqārilmich*, t.

DÉCALLOTTER, v. a., فسی چیقارمق *feci tchiqārmaq*, t.

DÉCALQUER, v. a. Voy. CALQUER.

DÉCAMÈTRE, s. m., تخمیناً اوتوز ایاق قدر اوزون اولان اولچی *takhmïnen otouz aïāq qadar ouzoun olān eultchu*, t.

DÉCAMPÉ, E, part. pass., en fuite, قاچمش *qātchmich*, t. — Il a —, قاچدی *qātchti*.

DÉCAMPEMENT, s. m., اوردونك قالقمه سی *ordounuñ qālqmaci*, t.

DÉCAMPER, v. n., lever le camp, اوردوی قالدرمق *ordouï qāldurmaq*. — Fuir précipitamment, عجله ایله قاچمق *'adjèlè ilè qātchmaq*.

DÉCAN, s. m., باش اسكی *bāch eski*, عرفت باشی *'yrfet bāchi*, t.

DÉCANTATION, s. f., سوزدرمه *seuzdurmè*, یواش یواش دوكلش *ïavāch ïavāch deukuluch*, t.

DÉCANTER, v. a., سوزدرمك *seuzdurmek*, یواش یواش دوكمك *ïavāch ïavāch deukmek*, t.

DÉCAPELER, v. a., بر كمینك دیرك چنافلغی و ایری پالامارلری ایندرمك *bir guèminuñ direk tchanāqlyghy vè iri pālāmārlèri indurmek*, t.

DÉCAPER, v. a., t. de chimie, enlever le vert-de-gris, ژنكاری

جیقارمق - کیدرمک *jenguiāri guidermek, tchyqārmaq*, t. — Décaper, v. n., طاغ بورندن آشمق - کچمک *dhāgh bourounden âchmaq, guetchmek*, بورونی آشورمق *bourouni âchurmaq*, t.

Décapitation. V. Décollation.

Décapité, e, part. pass., باشی کسلمش *bāchi kèsilmich*, t.

Décapiter, v. a., باش - کله کسمک *bāch, kellè kesmek*, بویون اورمق *boïoun ourmaq*, t.

Décarreler, v. a., اوطه نـــک دوشمه تخته‌لریی قوپـــارمـــق - جیقارمق *odhanuñ duchemè takhtalèrini qopārmaq, tchyqārmaq*, t.

Décasyllabe et Décasyllabique, adj., اون هجالو *on hèdjālu*, t.-a.

Décatir, v. a., چوقه نـــک جلاسنی جیقارمق *tchoqanuñ djilācini tchyqārmaq*, t.

Décédé, e, adj., اولمش *eulmuch*, t.; متوفی *mutèveffa*, a.

Décéder, v. n,, اولمـــک مرد او وفات ا *eulmek*, t.; *murd ol, vèfāt it*, a.; p.-t.

Décelé, e, part. pass., میدانه چیقارلمش *meïdānè tchyqārylmich*, t.; کشف اولنمش *kechf olounmich*, a.-t.

Décèlement, s. m., آچمقلـــق کشف *âtchmaqliq*, t.; *kechf*, a.

Déceler, v. a., découvrir un secret, آچیغه - میدانه چیقارمـــق کشف - فـــاش ا افشا - عیان ا *âtchygha, meïdānè tchyqārmaq*, t.; *kechf, fāch it, ifchā, 'aïān it.* — un secret, سرّی آچمق *sirri âtchmaq.* — un crime, جرم و قباحتی خارجه اخراج ا *djurm ù qabāhati khāridjè ykhrādj it.* — Se Déceler, v. réfl., se trahir, دویلمق *doïoulmaq*, شیوع بولمق *chouïou' boulmaq.*

Décembre, s. m., دکنبریس کانون اوّل *dekembris*, دکوریس *dekevris*, *kiānoun evvel*, a.

Décemment, adv., یاقشقلغله *ïāqichiqlighilè*, t.; ادبلـــه *èdebilè*, ادب وارکانله *èdeb u èrkiānilè*, a.-t. — Agir, se conduire —, ادبانـــه حرکت ا *èdebānè harèket it*, t.

Décence, s. f., ادب *èdeb*, a.; یاقشقلق *ïāqichiqlyq*, ارکان *erkiān*. — Cela est contraire aux règles de la décence, رسوم حسن ادبه مغایردر *rouçoumi husni èdebè moughāïrdur.*

Décennal, e, adj., au pl. Décennaux, qui dure dix ans, اون یللق *on ïillyq*, t. — Qui revient tous les dix ans, هر اون یلك بر کرّه عائد اولان *her on ïildè bir kerrè 'āïd olān.*

Décent, e, adj., ادبلو *èdeblu*, یوللو *ïollu*, یراشق *ïarāchyq*, t.

Déception, s. f., الداتمه *āldātma*, t.; غبن *ghabn*, حیله *hīlè*, a.

De ce que, conj., parce que, à cause, زیرا که بوسببله که *zīrā ki, bou sèbebilè ki*, t.

Décerné, part. pass., donné publiquement, علنًا عطا اولنمش *'alenen 'athā olounmich*, a.-t.

Décerner, v. a., بیورمق *bouïourmaq*, t.; حکـــم ا حکمله *hukm it*,

وبرمك *hukmlè vîrmek*, a.-t. — des récompenses publiques, دولت طرفندن مكافات وبرمك *devlet tharafinden mukiāfāt vîrmek.*

Décès, s. m., اولم *eulum*, t.; وفات *vèfāt*, رحلة *rihlet*, a. — Après —, وفاتدن صكره *vèfātten soñra.*

Décesser, v. n., طورمامق *dhourmāmaq*, واز كچمامك *vāz guetchmemek*. Voy. Discontinuer.

Décevant, e, adj., آلدايجى *āldāïdji*, t.; غدّار *ghaddār*, a. — Paroles décevantes, كلمات اغفال آميز *kelimāti yghfāl āmiz.* — Déçu, e, الدانمش *aldānmich*, t.; مغبون *maghboun.*

Décevoir, v. a., آلداتمق *āldatmaq*. Voy. Tromper.

Déchainé, e, adj., زنجيردن بوشانمش - قورتلمش *zindjîrden bochānmich, qourtoulmich*, t.

Déchainement, s. m., بيوك دارغنلق *bouïuk dārghounlyq*, طاريلوب آتش پوسكرمه *dhārylup âtech puchkurmè*, t.

Déchainer, v. a., زنجيردن چقارمق *zindjîrden tchiqārmaq*, زنجيرى چقارمق *zindjîri tchiqārmaq*, زنجير چوزمك *zindjîr tcheuzmek.* — Se Déchaîner, v. réfl., زنجيردن بوشانمق - قورتلمق *zindjîrden bochānmaq, qourtoulmaq.* — contre quelqu'un, بر كمسنه يه حددن زياده دارلمق *bir kimesnèïè hadden ziādè darilmaq*, داريلوب آتش پشكرمك *darylup âtech puchkurmek.*

Déchalander, v. a., on dit mieux Désachalander, voyez ce mot.

Déchalasser, v. a., باغدن هركلرى چقارمق *bāghden herekleri tchyqārmaq*, t.

Déchanter, v. n., chanter mal ou faux, اصولسز ايرلامق *ouçoulsyz irlāmaq.* — Changer de ton, مقام دكشمك *maqām deïchmek.* — Au fig., rabattre de ses prétentions, ادعاسنى تقليل ا *iddi'acini taqlîl it*, a.-t.

Déchaperonner, v. a., برچاقرك كوز باغنى چقارمق *bir tchāqyruñ gueuz bāghyni tchyqārmaq*, پچه يى آچمق *petcheïi âtchmaq*, t.

Décharge, s. m., action de décharger des fardeaux, يوك ايندرمسى - چقرمسى يوك ايندرمه - *ïuk indurmèci, tchiqārmaci*, - *ïuk indurmè, tchiqārma.* — Déchargement d'un navire, حوله چيقارمه سى *hamoulè tchyqārmaci*, اخراج حوله *ykhrādji hamoulè.* — Coups d'armes à feu, كله ياخود قورشون يايلمى *kullè ïā khod qourchoun ïāïlimy.* — de canon, طوب آتمه سى - بوشالتمه سى *thop âtmaci, bochāltmaci.* — Déposition en faveur d'un accusé, تبريه شهادتى *tebrïè chehādeti.* — Décharge de l'eau d'une fontaine, d'un étang, مصلق *mouslouq.* — des humeurs, اخلاطك دوكلمه سى *akhlātuñ deukulmèci.* — Allègement, خفيفلتمه, تخفيف *khafifletmè, takhfif.* — Quittance, ابرا كاغدى *ibrā kiāghydi*, t.

Déchargé, e, part. pass., يوكى چيقارلمش *ïuku tchiqārilmich*, اخراج اولنمش *ikhrādj olounmich*, t.

Déchargement. Voy. Décharge.

Déchargeoir, s. m., tuyau de décharge, صويى اندره جك كنك اولوق *souïi induredjek kunk, olouq*, t.

Décharger, v. a., يوكى اندرمك - چقرمق *ïuki endurmek, tchiqarmaq*, يوك قالدرمق *ïuk qāldurmaq*. — des ballots, دنك يوكلرينى اندرمك *denk ïuklerini indurmek*. — un crocheteur, حمّالك يوكنى اندرمك *hammāluñ ïukini indurmek*. — un plancher, دوشمه نك يوكنى قالدرمق *duchemènuñ ïukuni qāldurmaq*. — une arme à feu, آتمق *âtmaq*, بوشالتمق *bochāltmaq*. — son fusil et ses pistolets, تفنك وپشتولرينى بوشالتمق *tufenk vè pichtovlarini bochāltmaq*. — Tenir quitte, déclarer quitte, تبريه ا *tebrïè it*, تبريهٔ ذمّت ا *tebrïèï zimmet it*. — Se décharger d'une affaire sur quelqu'un, بر مصلحتى بشقه سنه حواله ا *bir maslahati bachqacinè havālè it*. — Décharger un accusé, témoigner en sa faveur, بر كمسنه نك تهمتسزلكنه شهادت ا *bir kimesnènuñ teuhmetsyzliguinè chehādet it*. — Se décharger, déposer son fardeau, يوكنى اندرمك *ïukini indurmek*. — En parlant d'un fleuve, منصب او *manceb ol*. — La Maritza (l'Èbre) se décharge dans la Méditerranée, مرّيج صويى آق دكزه منصب اولور *merridj souïi âq deñizè manceb olour*. — sa bile, sa colère, اوكه سنى بوشاتمق *euguièciní bochātmaq*.

Déchargeur, s. m., يوك ايندريجى - قالدريجى *ïuk induridji, qālduridji*, t.

Décharné, e, part. pass. et adj., اتسز *etsyz*, ارق *ariq*, t.; نحيف *nahif*, a.

Décharner, v. a., اتى چيقرمق *eti tchiqarmaq*, اتسز ا *etsiz it*, كمكلردن اتى كسمك - صيرمق *guemiklerden eti kesmek, syrmaq*, كميكك اتنى صويمق *guemiguñ etini soïmaq*, t. Voy. Amaigrir.

Déchasser, v. a., faire sortir de force une cheville, برچوى طشره ايتيويرمك - چقرمق *bir tchivi thachra itivirmek, tchyqārmaq*.

Déchaumer, v. a., تارلايى - يرى اقترمق *tārlāï, ïeri aqtarmaq*, t.

Déchaussé, e, part. pass., qui est sans chaussure, يالن اياق *ïālin aïāq*, t.

Déchaussement, s. m., آياق قابنى چيقارمه *aïāq qābini tchyqārma*, اغاجك ديبنى چقورلتمه *aghādjuñ dibini tchouqourlatma*, t.

Déchausser, v. a., ôter les chaussures, آياق قابنى چيقارمق *âïaq qābini tchyqārmaq*, پاپوش چقرمق *pāpouch tchyqarmaq*, چزمه چكمك *tchizmè tchekmek*. — un arbre, اغاجك ديبنى آچمق - چقورلتمق *aghādjuñ dibini âtchmaq, tchouqourlatmaq*. — les dents, ديش

اتنی صیرمق *dich etini syrmaq.* — Se Déchausser, v. réfl., کندو کندو ایاق قابنی چیقارمق *guendu aïaq qābini tchyqārmaq.*

Déchaussoir, s. m., instrument de chirurgie pour déchausser les dents, دیش اتلرینی صیره‌جق آلت *dich etlerini syradjaq âlet,* t.

Déchéance, s. f., دوشمه *duchmè,* t.; سقوط *souqouth.* — des droits et des priviléges, حقوقدن وامتیازاتدن سقوطی *houquoqtan vè imtiāzātten souquouthy.* Voy. Déposition.

Déchet, s. m., اکسکلک *eksiklik,* اکسلمه *eksilmè,* t.; نقصان *noqsān,* a.

Déchevelé, e, participe pass., صاچی طاغلمش *sātchi dāghilmich,* t.

Décheveler, v. a., صاچنی طاغتمق *sātchini dāghitmaq,* صاچی قارش مورش ا *sātchi qārich mourich it,* t.

Déchevêtrer, v. a., آتك یولارن چیقارمق *âtuñ ïoularin tchyqārmaq,* t.

Déchiffrable, adj., اوقونور *oqounour,* سوکیلور *seukilur,* t.; حلی ممکن اولان *hally mumkin olān,* a.-t. — Cela est déchiffrable, بونك حلی ممکندر *bounuñ hally mumkindur.*

Déchiffré, e, participe pass., اوقونمش *oqounmich,* حل اولنمش *hall olounmich,* a.-t.

Déchiffrement, s. m., اوقونمه *oqounma,* اچمه *âtchma,* t.; حل *hall,* a.

Déchiffrer, v. a., lire ou expliquer ce qui est écrit en chiffres, رقم یازوسی اوقومق *raqam ïāzouci oqoumaq,* حروف معهوده‌یی اچمق - اوقومق *houroufi ma'houdèïi âtchmaq, oqoumaq.* — Résoudre une difficulté, بر مشکلی حل ا *bir muchkili hall it.* — quelqu'un, بر کمسنه‌نك کزلو مرامنی اکلمق *bir kimesnènuñ guizlu merāmini añlamaq.*

Déchiffreur, s. m., رقام یازوسنی اوقویان *raqāmı ïāzoucini oqouïān.* - حروف معهوده‌یی اچان حل ایدیجی *houroufi m'ahoudèïi atchān, hall ididji,* a.-t.

Déchiqueter, v. a., découper par taillades, دوغرامق *doghrāmaq,* پارچه پارچه کسمك *pārtcha pārtcha kesmek,* t.

Déchiqueteur, s. m., پارچه پارچه کسیجی *pārtcha pārtcha kecídji,* t.

Déchiqueture, s. f., کسك *kecik,* t.

Déchirage, s. m., سوکمه *seukmè,* t.

Déchirant, e, adj., کوکل یییجی *gueuñul ïiqydji,* t.; سینه خراش *sinè khyrāch,* p.

Déchiré, e, part. pass., یرتق *ïrtyq,* یرتلمش *ïrtilmich.*

Déchirement, s. m., یرتمه *ïirtma,* t.; خرق *kharq,* a.

Déchirer, v. a., mettre en pièces sans trancher, یرتمق *ïirtmaq,* شق - خرق ا *chaqq, kharq it,* a.-t.; پارچه پارچه ا *pārtcha pārtcha it.* — un vêtement, روبا

يرتمق - ايراتمق *roubā ïrtmaq, iprātmaq.* — les entrailles, ايچى صيزلتمق *itchi syzlatmaq.* — un papier, بر كاغدى يرتمق *bir kiāghydi ïrtmaq.* — Quelqu'un par des calomnies, بر كمسنه‌نگ عرضن بوزمق *bir kimesnènuñ 'yrzin bozmaq,* هتك عرض ا *hetki 'yrz it.* — Se Déchirer, v. réfl., يرتلمق *ïrtilmaq.*

Déchireur, s. m., سوكيجى *seukudji,* يرتيجى *ïrtidji,* t.

Déchirure, s. f., يرتش *ïrtich,* ارتيق *irtyq,* t.; خرق *kharq,* a. — Vous avez une déchirure à votre habit, روباكزده بريرتق واردر *roubāñyzdè bir ïrtyq vārdur.*

Déchoir, v. n., دوشمك *duchmek,* t.; حالندن دوشمك *hālinden duchmek.* — Perdre de son crédit, اعتبارندن دوشمك - ساقط او *'ytibārinden duchmek, sāqyth ol,* عيارى دوشمك *'aïāri duchmek.*

Déchouer, v. a., t. de marine, اتورمش كمى‌يى قالدروب يورتمك *otourmich guemiï qāldurup ïurutmek,* t.

Déchu, e, part. pass., دوشمش *duchmuch,* t.; ساقط *sāqyth,* a.

Décidé, e, part. pass. et adj., كسلمش *kèsilmich,* قرار بولمش *qarār boulmich,* مقرر *mouqarrer,* بتمش *bitmich,* مسلم *musellem,* a.-t. Voy. Résolu.

Décidément, adv., البتّه *elbettè,* قطعًا وجه مقرّر اوزره *qath'en, vedjhi mouqarrer uzrè,* a.-t.

Décider, v. a., résoudre, arrêter, conclure, كسمك *kesmek,* t.; قطع ا *qath' it,* a.-t.; قرار ويرمك *qarār vïrmek.* — Juger, حكم ا *hukm it.* — un procès, دعوايى فصل ا *davāï fasl it.* — une question, مادّهٔ كسمك *māddèï kesmek.* — une affaire, بر مادّه‌يه فيصل ويرمك *bir maddèïè feïçal vïrmek.* — Terminer, بتورمك *biturmek.* — Ordonner, disposer, بيورمق *bouïourmaq.* — C'est à vous à en décider, حكمى سزك رايكزه منوطدر *hukmi sizuñ reïnyzè manoutthur.* — Décider quelqu'un, الزام ارضا ا *ilzām, irzā it.* — Cette raison m'a décidé, بو دليل بنى الزام ايلدى *bou delïl beni ilzām eïlèdi,* a.-t. — Se Décider, v. réfl., قرار ويرمك *qarār vïrmek.* — à une chose, برشيئه قرار ويرمك *bir cheïè qarār vïrmek.*

Décimable, adj. m. et fém., اندەلقلو *ondèlyqlu,* t.; تحت التعشير *taht ut'achïr,* a.

Décimal, e, adj., terme d'arith., عشرى *'acherii.* — Calcul, حساب عشرى *hyçābi 'acheri,* a.

Décimateur, s. m., اوندەلقجى *ondèlyqdji,* t.; عشر ديوشريجى *euchr devchuridji,* a.-t.

Décimation, s. f., اونك برآلمه *ondè bir âlma,* t.

Décimaux, adj. pl. m. Voy. Décimal.

Décime, s. m., contribution de la dixième partie des biens, اونك بر *ondè bir,* اونكلق *ondèlyq,* t.; عشر المال *'euchr ul-māl,* a. — Monnaie, la dixième partie du franc,

بر فرانغك عشری یعنی ایکی سول *bir frānghuñ 'euchry ï'ani iki sol*, t.

Décimer, v. a., prendre un sur dix, اونك بر آلمق *onda bir âlmaq*. — des soldats, بهر اون نفراتدن بربنی آلوب تأدیب ا *beher on nè-feratten birini âlup teedib it*.

Décintrer, v. a., کمر قالبلرینی قوپارمق - چیقارمق *kemer qāloul-lèrini qopārmaq, tchyqārmaq*, t.

Déciper, v. a., t. de pratique. Voy. Abuser, Tromper.

Décirer, v. a., ôter la cire, موم صواسنی چیقارمق *moum syvācini tchyqārmaq*, t.

Décisif, ve, adj., qui décide, ایش کسیجی قطعی *ich kèsídji*, t.; *qath'y*. — Jugement —, حکم قطعی - فاصل *hukmi qath'y, fā-cyl*. — Décisif, qui termine, achève, ایش بتوریجی *'ich biturídji*. — Esprit, ton décisif, رأینه مصر *rèïnè moucyrr*, قاطع *qāth'y*.

Décision, s. f., résolution, قرار *qarār*, فصل *fasl*, فیصل *feïçal*, جزم نیّت *djezmi niïet*. — juridique, حجّت *heuddjet*, حکم *hukm*. — royale, حکم پادشاهی *hukmi pādichāhi*. — d'un mufti, فتوا *fetvā*, a.

Décisivement, adv., قطعیجه *qath'ydjè*, قطعًا *qath'en*, جزمًا *djezmen*, a.

Décisoire, adj. m., serment décisif, نزاعی کسه جك یمین *nizā'ï kecedjek ïemïn*, a.-t

Déclamateur, s. m., چاغریجی *tchāghiridji*, t.; خطبه اوقویجی *khotba oqoüdji*, خطیب *khathyb*, متکلّم *mutekellim*, a.

Déclamation, s. f., خطابة *khy-thābet*, کلام *kelām*, تکلّم *tekellum*, a. — L'art de la —, فنّ خطابت *fenni khythābet*. — Entendre bien l'art de la —, فنّ خطابته آشنا او *fenni khythābetè âchinā ol*.

Déclamer, v. a., réciter à haute voix, صوت بلند ایله سویلمك *savti bulend ilè seuïlemek*, a.-t.

Déclamer, v. n., invectiver contre quelqu'un, برکمسنه یی آزارلمق *bir kimesnèïi âzārlamaq*, برکمسنه یه قارشو چاغرمق *bir ki-mesnèïè qārchou tchāghyrmaq*.

Déclarateur, s. m., علنًا اعلان ایدیجی *'alenen'ilān idídji*, a.-t.

Déclaratif, ive, adj., بیان مبیّن ایدیجی *beïān idídji*, a.-t.; المجال *mubeïien ulhāl*, a.

Déclaration, s. f., بیان *beïān*, اعلان خبر *khaber*, تقریر *taqrír*, *ilān*. — juridique, اعلام *'ylām*. — de guerre, اعلان سفر - حرب *'ilāni sefer, harb*. — officielle, رسمی اعلانی *resmi 'ylāni*. — Déclaration, en terme de pratique, مفردات دفتری *mufredāt defteri*.

Déclaratoire, adj. des deux genres, اعلامی *ïlāmïi*. — Acte —, بیان حالی حاوی اعلام شرعی *beïāni hāli hāvi'ylāmi cher'y*, اعلام *'ylām*, a.

Déclarer, v. a., بلدرمك *bil-durmek*, خبر ویرمك *khaber vïr-*

mek, بيان ا *beïān it*, اعلان - انبا - اظهار ا *ylān, imbā, izhār it.* — la guerre, اعلان سفر - حرب ا *'ylāni sefer, harb it.* — ses intentions à quelqu'un, مراد ومرامنى بر كمسنه‌يه بيان ا *murād u merāmini bir kimesnèïè beïān it.* — Manifester par autorité publique, طرف شرعدن بيان ا *tharafi cher'yden beïān it.* — Se Déclarer, v. réfl., s'expliquer, مرامنى آچغه قومق *merāmini ätchygha qomaq.* — Se faire connaître, بللو او *bellu ol*, ميدانه چيقمق *meïdānè tchyqmaq.* Voyez Se Manifester.

Déclasser, v. a., t. de marine, دونانمه عسكرندن چيقارمق *donānma 'askerinden tchyqārmaq*, t.

Déclic ou Déclicq, s. m., واريوز *vāriouz*, t.

Déclimater, v. a., بر نباتاتى يكى بر هواسنه اليشترمق *bir nèbātāti ïeñi bir havācinè alichturmaq*, t.

Déclin, s. m., اشاغيلنمه *achāghylanma*, صوك *soñ*, زوال *zavāl*, انحطاط *inhithāth.* — de la lune, آيك اكسلمه‌سى *âïuñ eksilmèci.* — du jour, نهارك زواله ميلى *nèhāruñ zavālè meïli.*

Déclinable, adj. des deux genres, t. de gramm., ممكن الاعراب *mumkin ul-'yrāb.*

Déclinaison, s. f., des astres, leur éloignement de l'équateur, خط استوادن كواكبك ابعاد وانحرافى *khatthy istivāden kevākibuñ ib'ād u inhirāfi*, ميلان الكواكب *meïlān ul-kevākib.* — australe, ميلان جنوبى كوكب *meïlāni djènoubii kevkeb.* — de l'aiguille aimantée, پوصله ايكنه‌سنك ميلانى *pouçola ignècinuñ meïlāni.* — du soleil, ميل شمس *meïli chems.* — d'un nom, t. de gramm., اعراب *i'rāb.*

Déclination, s. f., اينش *inich*, t.; انحراف *inhirāf*, a.

Déclinatoire, s. m., acte par lequel on décline une juridiction, اعذار ناهية الحق القضا *i'zāri nāhïet ul-haqq ul-qazā*, a.

Décliner, v. n., baisser, pencher vers sa fin, اشاغيلنمق *âchāghylanmaq*, صوكنه وارمق *soña vārmaq*, انمك *inmek*, t.; هبوط ا *hubout it*, انحراف ا *inhirāf it.*

Décliner, v. a., تصريف - اعراب ا *tasrif, y'rāb it*, a.-t. — Décliner son nom, le dire, آدينى سويلمك *âdini seuïlèmek.* — une juridiction, حكم قضاى انكار ا *hukmi qazāï inkiār it.* V. Déchoir.

Déclivité, s. f., اينش *inich*, t.; حدور *hadour*, a.

Décloitrer, v. a., مناستردن چيقارمق - اخراج ا *monāstirden tchyqārmaq, ykhrādj it.* — Se Décloîtrer, v. réfl., مناستردن چيقماق *monāstirden tchyqmāq*, ترك مناستر ا *terki monāstir it*, a.-t.

Déclore, v. a., آچمق *âtchmaq*, چيت ديوارى قالدرمق - سوكمك *tchît divāri qāldurmaq, seukmek.* — Déclos, آچق *âtchyq*, ديوارسز *divārsyz.*

Décloué, e, part. pass., اكسرى

چیقارلمش - سوکلمش *eksèri tchyqārilmich, seukulmuch*, t.

Déclouer, v. a., اکسری چیقارمق - سوکمک *eksèri tchyqārmaq, seukmek*, میخ قوپرمق *mikh qoparmaq*, t.

Décoché, e, part. pass., آتلمش اوق *âtilmich oq*, t.

Décochement, s. m., اوق آتلمه‌سی *oq âtylmaci*, t.

Décocher, v. a., اوق آتمق *oq âtmaq*.

Décoction, s. f., قینایش *qaïnāïch*, t.; مطبوخ *mathboukh*, مغلاب *moughlāb*, a.-p. — de chicorée, هندبا مطبوخی *hindibā mathboukhy*.

Décoiffer, v. a., باش اورتیسی چیقرمق *bāch eurtici tchiqarmaq*, صارغی چیقارمق *sārghy tchyqārmaq*. — Défaire la coiffure, صارغی بوزمق *sārghy bozmaq*. — Déranger les cheveux, صاچی طاغتمق *sātchi dhāghytmaq*. — une bouteille, بر بوقالی آچمق *bir boqāli âtchmaq*, t. — Se Décoiffer, v. réfl., شبقه‌سنی - قسنی چیقارمق *chapqacini, fècini tchiqārmaq*.

Décollation, s. f., action de couper le cou, باش کسمه‌سی *bāch kesmèci*. — Ne se dit qu'en parlant du martyre de saint Jean-Baptiste, حضرت یحیانک بوینی اورلمه‌سی *hazrèti ïahïānuñ boïouni ouroulmaci*.

Décollé, e, part. pass., باشی بویون کسمش *bāchi kesmich, boïoun ourmich*, t.

Décollement, s. m., action de décoller, یاپشمش اولان نسنه‌یی *ïāpichmich olān nesnèï qoparma*, t.

Décoller, v. a., détacher ce qui est collé, طوتقالی سوکمک *thoutqāli seukmek*, یاپشمش اولان نسنه‌یی قوپارمق *ïāpichmich olān nesnèï qopārmaq*. — Couper la tête, باشی کسمک *bāchi kesmek*, بویون اورمق *boïoun ourmaq*, کله کسمک *kellè kesmek*. Voy. Décapiter. — Se Décoller, v. réfl., طوتقالی سوکلمک *thoutqāli seukulmek*.

Décollé, e, partic. pass., طوتقالی سوکلمش *thoutqāli seukulmich*, t.

Décolleter, v. a. et n., کوکسنی آچمق *guieukuçu âtchmaq*. — Se Décolleter, v. réfl., کوکسنی اوموزینی آچمق *guieukuçunu, omouzini âtchmaq*, t.

Décoloration, s. f., رنک ازالتمه‌سی *renk azāltmaci*, رنکسزلک *renksizlik*, تقلیل لون *taqlīli levn*, a.

Décoloré, e, part. pass., رنکسز *renksyz*, رنکی بوزق *rengui bozouq*. — En parlant d'une personne, چهره‌سی بکزی بوزق *tchehrèci, beñzi bozouq*, صولمش *solmych*, t.

Décolorer, v. a., effacer la couleur, رنکی بوزمق *rengui bozmaq*. — Faire perdre la couleur du visage, بکزی بوزمق *beñzi bozmaq*. — Se Décolorer, v. réfl., رنکی بوزلمق *rengui bozoulmaq*, t.

Décombrer, v. a., دیوار و طاش قرنتیسی قالدرمق *divār vè thāch qyrintici qāldurmaq*, مولوسی

قالدرمق *molocy qāldurmaq*, t.

Décombres, s. m. pl., دیوار و طاش قرنتیسی *divār vè thāch qyrintici*, مولوس *molos*, t.

Décommander, v. a., خلافنه اصمارلمق *khylāfinè ismārlamaq*, a.-t.

Décomposé, e, partic. pass., چوزلوب آیرلمش *tcheuzulup āïrilmich*, t.; منحل *munhall*, a.

Décomposer, v. a., séparer les parties, چوزوب آیرمق *āïrmaq*, آیرمق *tcheuzup āïrmaq*, حل ا *hall it*, تفریق ا *tefrîq it*. — Décomposer les corps mixtes par l'action du feu, اجسام مرکبه یی آتش قوتیله حل ا *edjsāmi murekkebèï âtech qouvvetilè hall it*. — Décomposer une idée, un discours, l'éclaircir, اچمق *âtchmaq*. — En t. de médecine, atténuer, dissoudre, تحلیل ا *tahlîl it*. — Se Décomposer, v. réfl., se gâter, بوزلمق *bozoulmaq*, چورنمک *tchurunmek*. — Se séparer, آیرلمق *āïrilmaq*.

Décomposition, s. f., résolution d'un corps dans ses principes, اجزانک آیرلمسی *edjzānun āïrilmaci*, چوزلوب آیرلمه *tcheuzulup āïrilma*, t.; حل *hall*, انحلال *inhilāl*, a. — du sang, انفساخ دم *infiçākhi dem*. — Action de se corrompre, چورنمکلک *tchurunmeklik*.

Décompte, s. m., ایندرمه *indurmè*, t.; تنزیل *tenzîl*, a.

Décompté, e, participe pass., ایندرلمش *indurilmich*, t.; تنزیل اولنمش *tenzîl olounmich*, a.-t.

Décompter, v. a., rabattre sur une somme, ایندرمک *indurmek*, آشاغی وارمق *âchāghy vārmaq*, حسابدن ایندرمک - آشاغی وارمق *hyçābden indurmek, âchaghy vārmaq*. — Décompter, v. n., rabattre de l'opinion qu'on avait d'une affaire, d'une personne, آشاغی وارمق *âchāghy vārmaq*. — Il aura bien à décompter, خیلیجه آشاغی وارله جق واردر *khaïlîdjè âchāghy vāriladjaq vārdur*.

Déconcerté, e, part. pass., troublé, شاشمش *chāchmich*, متحیر *mutehaïir*, حیران *haïrān*, a.

Déconcertement, s. m., تحیر *tèhaïïur*, حیرت *haïret*, a.

Déconcerter, v. a., troubler, interdire, شاشرمق *chāchirmaq*, حیرته براقمق *haïretè brāqmaq*. — Rompre les mesures, les desseins, تدبیری بوزمق *tedbîri bozmaq*. — Se Déconcerter, v. réfl., شاشمق *chāchmaq*, پوصلایی شاشرمق *pouçoulaïi chāchurmaq*, حیران-متحیر او *haïrān, mutehaïir ol*, a.-t.

Déconfire, v. a.; ce mot est vieux et ne se dit plus que dans le style burlesque, بوزمق *bozmaq*, یقمق *ïiqmaq*, t.

Déconfiture, s. f. Voyez Défaite, Faillite.

Déconfort, s. m. Voy. Désolation, Découragement.

Déconforter, v. a., vieux mot. Voy. Décourager.

Déconseiller, v. a., خلافنه اوکت ویرمک *khylāfinè eugut vîr*

mek, منع ا *men' it*, a.-t. Voy. Dissuader.

Déconsidération, substant. fém., اعتبارسزلق *'ytibārsyzlyq*, a.-t.

Déconsidéré, e, part. pass., اعتبارسز *'ytibārsyz*, a.-t.

Déconsidérer, v. a., اعتبارسز ا *'ytibārsyz it*, a.-t.

Déconstruit, e, participe pass., چوزلمش *tcheuzulmuch*, اجزاسی ایرلمش *edjzāci āïrilmich*, a.-t.

Déconstruire, v. a., چوزمك *tcheuzmek*, t.; اجزاسنی ایرمق *edjzācini āïrmaq*, فسخ ا *feskh it*, a.-t.

Décontenance, s. f., شاشقنلق *chāchqynlyq*, کوز قورقوسی *gueuz qorqouçou*, t.; تحیّر *tèhaïiur*, a.

Décontenancé, e, part. pass., شاشمش *chāchmich*, t.; متحیّر *mutèhaïir*, a.

Décontenancer, v. a., شاشرمق *chāchurmaq*, t.; بر کمسنه‌نك وضع خلقسنی بوزدرمق *bir kimesnènuñ vaz'i khoulqicini bozdurmaq*, a.-t. — Se décontenancer, شاشمق *chāchmaq*.

Déconvenue, s. f., malheur, بختسزلك *bakhtsizlik*, p.-t.

Décor, s. m. Voy. Décoration.

Décorateur, s. m., زینت ویریجی *zinet viridji*, بزه‌دیجی *bezedīdji*, دوناداجق شیلر یپان *donādādjaq cheïler ïapān*, t.

Décoration, s. f., action de décorer, دوناتمه *donātma*, بزه‌مکلك *bezemeklik*, a.-t. — Ornement, embellissement, زینت *zínet*, a.; آرایش *ārāïch*, p. — Marque d'honneur, نشان *nichān*, a. — de la Légion-d'Honneur, لژیون دونور نشانی *lejioun doneur nichāni*. — de Turquie, نشان افتخار *nichāni iftikhār*. — Décoration de théâtre, تیاترو طاقمی *tiātro thāqymi*.

Décorder, v. a., ایپی چوزوب بوزمق *ipi tcheuzup bozmaq*, ایپی چوزمك *ipi tcheuzmek*, t.

Décorer, v. a., orner, دوناتمق *donātmaq*, بزه‌مك *bezemek*, t.; زینت ویرمك *zinet virmek*, a.-t.; زینتلمك *zínetlemek*. — Donner une marque d'honneur, نشان ویرمك *nichān vírmek*, p.-t.

Décorum, s. m., رسم ادبی *resmi edebi*, وقایهٔ رسم ادبی *viqāïèï resmi edebi*, a. — Observer le —, رسم ادبی وقایه ا *resmi edebi viqāïè it*.

Découcher, v. n., اوندن طشره یاتمق *evinden thachra ïātmaq*, یبانده یاتمق *ïabāndè ïātmaq*, t.

Découdre, v. a., سوکمك *seukmek*, دیکشی سوکمك *dikichi seukmek*. — la doublure d'un vêtement, روبه‌نك استارینی سوکمك *roubanuñ astarini seukmek*. — Se Découdre, v. pro., سوکلمك *seukulmek*, دیکش سوکلمك *dikich seukulmek*. — En Découdre, v. n., en venir aux mains, دوکشمك *deuïuchmek*, t.

Décousu, e, adj., سوکلمش *seukulmuch*, دیکشی سوکلمش *dikichi seukulmuch*. — En parlant du style, رابطه‌سز *rābouthasyz*. — Propos —, رابطه‌سز سوزلر *rābouthasyz seuzler*. — C'est une phrase décousue,

نامربوط بر عباره در *nāmerbouth bir 'ybārè dur.*

Découlant, e, adj., صیزیلوب آقان ـ دوکیلان *syzylup aqān, deukulan*, t.; سایل *sāïl*, a.

Découlement, s. m., آزر آزر آقمه ـ دوکلمه *âzar âzar âqma, deukulmè*, دوکلمه *deukulmè*. — des humeurs, اخلاطك صیزیلوب دوکلمه‌سی *akhlâthuñ syzilup deukulmèci*, t.

Découler, v. n., couler peu à peu, آزر آزر آقمق *âzer âzer âqmaq*, صیزیلوب آقمق ـ دوکلمك *syzilup âqmaq, deukulmek*, t. — Au fig., résulter, émaner, حاصل او *hâcyl ol*, نشات ـ منتج او *nech'aet, muntidj ol*, a.-t.

Découper, v. a., couper par morceaux, دوغرامق *doghrāmaq*, کسمك اوفاق اوفاق *kesmek, oufāq oufāq kesmek*, قرپمق *qyrpmaq*. — du drap, du satin, چوقه وقطیفه قرقمق *tchoqa vu qadhifè qyrqmaq*.

Découpeur, s. m., قرقیجی *qyrqydji*, t.

Découpler, v. a., détacher ce qui est couplé, چفتن بوزمق *tchiftin bozmaq*. — des chiens, کوپکلری بر برندن چوزوب قویویرمك *keupekleri bir birinden tcheuzup qoïvermek*. — Bien découplé, اوزون وایجه بویلو *ouzoun vè indjè boïlu*.

Découpoir, s. m., بر نوع مقص *bir nev'y maqas*, t.

Découpure, s. f., قرقمه *qyrqma*. — fine, انجه قرقمه *indjè qyrqma*. — grossière, قبا قرقمه *qabā qyrqma*. — Action de découper, دوغرامه *doghrama*, t.

Découragé, e, adj., غیرتسی کسلمش *ghaïreti kecilmich*.

Décourageant, e, adj., غیرتی فتور کتورن کسن *ghaïreti kècen, futour gueturen*, a.-t.

Découragement, s. m., غیرت کسلمه *ghaïret kecilmè*, آپشقلق *âpichyqlyq*, آپشمه *âpichma*, t.; فتور *futour*, a. — Tomber dans le —, فتوره کرفتار او *futourè gueriftār ol*, a.-t.

Décourager, v. a., غیرتی کسمك *ghaïreti kesmek*, یورکسز ایورکسز *ïureksiz it*, فتور کتورمك *futour gueturmek*, a.-t.; آپشدرمق *âpychturmaq*, آپشقلق کتورمك *âpychyqlyq gueturmek*. — Se Décourager, v. réfl., غیرتدن دوشمك *ghaïretten duchmek*, یورکسز او *ïureksiz ol*, غیرتی غایب ا *ghaïreti ghaïb it*, فتوره کرفتار او *futourè gueriftar ol*.

Décours, s. m., décroissement de la lune, آیك اکسلمه‌سی *āïuñ ekcilmèci;* se dit aussi du déclin des maladies. Voy. Déclin.

Décousu, e, adj., سوکلمش *seukulmuch*, t. Voy. Décousu.

Décousure, s. f., سوکك *seukuk*, سوکك یر *seukuk ïer*, t. — Ce n'est pas une déchirure, mais une décousure, یرتق دکل سوککدر *ïrtyq deïl, seukuktur*.

Découvert, e, adj., آچلمش *âtchilmich*, آچق *âtchyq*, t.;

مكشوف *mekchouf*. — Manifesté, بللو *bellu*, t.; اشكار *achikiār*. — Nu, چپلاق *tchiplaq*. — En parlant d'un pays, قليل الاشجار *qalil ul-echdjār*, a. — A découvert, en plein air, آچق يرده *âtchyq ïerdè*, اورتوسز *eurtusuz*. — Manifestement, آچقدن اشكاره *achikiārè*, آچغه *âtchygha*. Voy. TROUVÉ, INVENTÉ.

DÉCOUVERTE, s. f., action de découvrir, بولش *boulich*, ميدانه *meïdānè*, چيقارمه *tchyqārma*, كشف *kechf*, a. — Lors de la découverte de l'Amérique, اقليم امريقانك كشفى وقتنده *iqlīm ameriqānuñ kechfi vaqtindè*. — Invention, ايجاد *idjād*.

DÉCOUVREUR, s. m., ميدانه *meïdānè*, چيقاران *tchyqārān*, t.; كاشف *kiāchif*, a.

DÉCOUVRIR, v. a., ôter ce qui couvre, آچمق *âtchmaq*, اورتوبى قالدرمق *eurtuïi qāldurmaq*. — une chose quelconque, بر شيئك اورتيسنى قالدرمق *bir cheïuñ eurtuçunu qāldurmaq*. — Faire connaître ce qui était caché, ميدانه چيقارمق *meïdānè tchyqārmaq*, خارجه چيقارمق *khāridjè tchyqārmaq*, كشف ا *kechf it*. — un secret, كشف رازا *kechfi rāz it*. — Laisser voir, آچمق *âtchmaq*. — Manifester, كوسترمك *gueustermek*, اشكاره ا *achikiārè it*, اظهارا *izhār it*. — Voir de loin, اوزاقدن كورمك *ouzāqten gueurmek*. — Commencer à apercevoir, سزمك *sezmek*, تشخيص - فرق ا *tcchkhys, farq it*. Voy. INVENTER, TROUVER, PÉNÉTRER. — Se découvrir la tête, باشى آچمق *bāchi âtchmaq*, باش اورتيسنى چيقارمق *bāch eurtuçunu tchyqārmaq*. — S'ouvrir, آچلمق *âtchilmaq*, سرّينى سويلمك *sirrini seuïlemek*, a.-t. — Je me suis découvert à lui, اكا كشف ضمير ايلدم *añā kechfi zamîr eïlèdum*.

DÉCRASSER, v. a., كيرى چيقارمق - كيدرمك *kiri tchyqārmaq, guidermek*, تميزلمك *temïzlemek*, t. — la tête, باشك كيرينى كيدرمك *bachuñ kirini guïdermek*. — Au fig., polir un homme grossier, تربيه ا *terbïè it*. — Se Décrasser, v. réfl., تميزلنمك *temizlenmek*.

DÉCRÉDITEMENT, s. m., اعتباردن دوشمه - كسر اعتبار *'ytibārden duchmè, kesri 'ytibār*, a.-t.

DÉCRÉDITER, v. a., ôter le crédit, اعتباردن دوشرمك *y'tibārden duchurmek*, a.-t. — Faire perdre à quelqu'un l'estime ou l'influence qu'il avait, اعتباره خلل كتورمك اعتبارى بوزمق *'ytibārè khalel gucturmek, 'ytibāri bozmaq*. — Se Décréditer, اعتباردن دوشمك *'ytibārden duchmek*.

DÉCRÉPIT, E, adj., بونامش قوجامان - پك اختيار - قوجه فرتوت *bounāmich, qodjāmān, pek ykhtïār, qodja, fertout*, a. — Femme décrépite, قوجه‌مان قارى *qodjamān qāry*.

Décrépitation, s. f. Voyez Pétillement.

Décrépiter, v. n., پتلامق *patlāmaq*, چاتردامق *tchātirdāmaq*, t.

Décrépitude, s. f., پك قوجه‌لق *pek qodjaliq*, قوجه‌مانلق *qodjamānlyq*, t.; هرم *herem*, فرتوتی *fertouti*, قحومة *qouhoumet*, a. — Atteindre la —, حدّ قحومته واصل او *haddi qouhoumetè vacil ol.*

Décret, s. m., ordre, loi, بیورق *bouïourouq*, t.; حکم *hukm*, pl. a. احکام *ahkiām*. — Ordonnance, arrêté d'un magistrat, بیورلدی *bouïourouldou*, t.; امر *emr*, pl. a., اوامر *evāmir*, فرمان *fermān*. — de prise de corps, اخذو حبسی حاوی بر قطعه امر *akhzu hapsi hāvi bir qyth'a emr.*

Décréter, v. a., بیورمق *bouïourmaq*, t.; حکم - امر ا *hukm*, *emr it*, فرمان ا *fermān it*, حجّت ویرمك *heuddjet vîrmek*, a.-t. — Quelqu'un de prise de corps, بر کمسنه‌نك حبسنی حکم ا *bir kimesnènuñ hapsini hukm it.*

Décri, s. m., cri public par lequel on défend une chose, دلّال چاغرتمغله اولان یساق *tellāl tchāghyrtmaghylè olān ïāçāq*. — Au fig., perte de la réputation, اعتباردن سقوط *'ytibārden souqouth*, a.-t.; دیللنمه *dillenmè*, t.

Décrié, e, adj., blâmé, دیللنمش *dillenmich*, رسوای اولمش *rousvāï olmuch*. — défendu publiquement, دلّال معرفتله یساق اولمش *tellāl ma'rifetilè ïaçāq olmich.*

Décrier, v. a., défendre par cri public, دلّال معرفتله یساق ا *tellāl ma'rifetilè ïaçāq it.* — Oter la réputation, l'honneur, دیللمك *dillemek*, آدنی چکمك *âdini tchekmek*, رسوای ا *rousvāï it*, a.-t.

Décrire, v. a., faire la description d'une chose, وصف - توصیف ا *vasf*, *tavsîf it*, تعریف ا *ta'rîf it.* — Expliquer, تعبیر ا *ta'bîr it.* — en détail, تفصیل ا *tafsîl it.* — Tracer, چیزمك *tchîzmek.*

Décrit, e, adj., بیان - وصف اولنمش *beïān*, *vasf olounmich*, a.-t.; متصف *muttecif*, a.

Décrocher, v. a., چنکلدن چقرمق *tchenguelden tchiqarmaq*, t.

Décroire, v. a., اینانمامق *inānmāmaq*, t. — Je ne crois ni ne décrois, نه اینانرم نه اینانمم *nè inānirum nè inānmam.*

Décroissement, s. m., اکسلمه *eksilmè*, t.; انتقاص *intiqās*, نقصان *noqsān*, a.

Décroître, v. n., diminuer, اکسلمك *eksilmek*, ازالمق *azālmaq*. — Baisser, اینمك *inmek*, t.; تنزّل ا *tenezzul it*, a.-t. — La rivière décroît, میاه نهر تنزّل ایدر *miāhi nehr tenezzul ider.*

Décrotter, v. a., چاموری سلمك - چیقارمق *tchāmourî silmek*, *tchyqārmaq*, t.

Décrotteur, s. m., چاموری سلیجی *tchāmouri silidji*, t.

DÉCROTTOIRE, s. f., چامور سلکیسی *tchāmour silguici*, t.

DÉCRUE, s. f., اکسلمه *eksilmè*. — des eaux, صو ازالمه‌سی *sou azālmaci*, t.

DÉCRUER, v. a., بویاتمدن اوّل ایپلکی یییقمق *boïātmaden evvel ipligui ïaïqamaq*, t.

DÉCRUSER, v. a., ایپک قوزه‌سنی صوبه قاینتمق *ipek qozacini souïè qāïnatmaq*, t.

DÉÇU, E, adj., الدانمش *aldānmich*, t.

DÉCUIRE, v. a., صو ایله صویقلندرمق *sou ïlè seveklandurmaq*. — Se décuire, طورولنمق *dhouroulanmaq*, t.

DÉCUPLE, s. m. et adj., اون قات *on qat*, a.-t.; اون کرّه اولقدر *on kerrè olqadar*.

DÉCUPLER, v. a., اون قات ا *on qāt it*, اون قاتنی آلمق *on qātini ālmaq*, اون قات زیاده‌لندرمک *on qāt ziādèlendurmek*. — Il a décuplé son bien en cinq ans, مالنک بش سنه ایچنده اون قاتنی قزاندی *malinuñ bech senè itchindè on qātini qazāndi*. — Décuplé, اون قات زیاده‌لنمش *on qāt ziādèlenmich*.

DÉCURIE, s. f., اون نفرلک *on neferlik*. — Mettre par —, هر صفده اونر نفر تعیین ا *her safiè oner nefer ta'ïin it*, اونه بولمک *oña beulmek*, t.

DÉCURION, s. m., اون باشی *on bāchi*.

DÉCUSSATION, s. f., خطّلرک قاوشمه‌سی *khātthleruñ qāvouchmaci*, t.; التقاء الخطوط *iltiqāïl-khouthouth*. — Point de —, ملتقاء الخطوط *multeqaïl-khouthouth*.

DÉCUVER, v. a., شرابی لازه‌دن یا تکنه‌دن چقرمق *charabi lazaden ïa teknèden tchiqarmaq*, t.

DÉDAIGNER, v. a., mépriser, نالایق کورمک *nā lāïq gueurmek*, استحقارا خورلمق *istyhqār it*, خور کورمک *khor gueurmek*, خور صنمق *khor sanmaq*, تحقیر ا *tahqyr it*. — quelqu'un, یوزه بقمامق *ïuzè baqmāmaq*. — Dédaigner de, v. n., ne pas vouloir par mépris, ارتکاب ایتمامک *irtikiāb itmemek*, تنزّل ا *tenezzul it*. — Il dédaigne mon amitié, بنمله الفت و محبّتی استحقار ایدر *benumilè ulfet u mouhabbeti istyhqār ider*.

DÉDAIGNEUSEMENT, adverbe, خورصنه‌رق *khorsanaraq*, t.; اهانتله *inhanetlè*, a.-t.; بالاستحقار *bil-istyhqār*, a. — Traiter —, بالاستحقار معامله ا *bil-istyhqār mou'āmelè it*.

DÉDAIGNEUX, SE, adj., خورلایجی *khorlāïdji*, اهانت ایدیجی *ihānet ididji*, a.-t.; مستغنی *mustaghni*, a.; خور کوریجی *khor gueuridji*. — Faire le dédaigneux, استحقار طوربنی کوسترمک *istyhqār thavrini gueustermek*. — Avoir l'air —, چهرهٔ استحقار کوسترمک *tchehrèï istyhqār gueustermek*.

DÉDAIN, s. m., التفاتسزلک *iltifātsizlik*, عدم التفات *'ademi*

iltifāt, تحقير *tahqyr,* pl. a., تحقيرات *tahqyrāt,* a.-t.; اهانت *ihānet,* a.; خورسنمه *khorsanma.* — Recevoir avec —, معاملهٔ تحقیرآمیز ایله تلقی ا *mou'āmelèï tahqyr âmïz ilè teleqqy it.*

Dédale, s. m. Voy. Labyrinthe.

Dedans, adv., ایچره *itchrè,* ایچروده *itcherudè,* ایچنه *itchinè.* — Entrez dedans, ایچنه کیر *itchinè guïr.* — En dedans, par —, ایچنده *itchindè,* داخلاً *dākhylen.*

Dedans, s. m., intérieur, ایچ *itch,* ایچی *itchi,* t.; درونی *derouni,* p.; داخلی *dākhyli.* — Le dedans d'une maison, اوایچی *ev itchi,* براوك ایچی *bir evuñ itchi.*

Dédicace, s. f., consécration, تقديس *taqtïs.* — d'une église, تکریس - تخصیص کنیسه باسم فلان *tekris, takhsici kenicè be ismi fulān.* — d'un livre, عنوان الکتاب باسم فلان *'unvān el-kitāb be ismi fulān,* a.-t.

Dédicatoire, adj. com. Épitre —, کتابك فلان کهسنه اسمینه تصدیرینی حاوی مکتوب *kitābuñ felān kimesnè isminè tastirini hāvi mektoub,* a.-t.

Dédier, verbe a., consacrer, تقديس ا *taqtïs it,* تخصیص ا *takhsis it.* — un livre, بر کهسنه نك نامنه بر کتابی ظهوره کتورمك *bir kimesnènuñ naminè bir kitābi zouhourè guèturmek,* کتابك سر لوحه‌سنی فلانك اسمیله معنون قلمق *kitābuñ seri livhacini felānuñ ismilè mou'anven qylmaq,* a.-t.

Dédire, v. a. Voy. Désavouer. — Se Dédire, v. réfl., ne pas tenir parole, سوزندن دونمك *seuzunden deunmek,* نکول ا *nukioul it.* — Dire le contraire de ce qu'on a dit, خلافنی سویلمك *khylāfini seuïlemek.* — Se retirer après s'être trop avancé, کیرولنمك *guirulenmek.*

Dédit, s. m., rétractation, سوزدن دونمه *seuzden deunmè,* نکول *nukioul,* a. — Peine convenue contre celui qui se dédira, سوزدن نکول جریمه‌سی *seuzden nukioul djerïmèci.*

Dédommagement, s. m., ضرر بدلی *zarar eudemè,* اوده‌مه ضرر *bedeli zarar,* تضمین زیان - ضرر *tazmïni ziān, zarar,* تضمین *tazmïn,* a. — En dédommagement, بدل ضرر اولمق اوزره *bedeli zarar olmaq uzrè.*

Dédommager, v. a., - ضرری زیانی اوده‌مك *zarari, ziāni eudèmek,* تضمین ا *tazmïn it,* تعویض ا *ta'vïz it,* a.-t. — Se Dédommager, v. réfl., تضمین ایدنمك *tazmïn idinmek,* a.-t.; ضرری چیقارمق *zarari tchyqārmaq.* — Dédommagé, ضرریني چیقارمش *zararini tchyqārmich.*

Dédorer, v. a., یالدزی چیقارمق - کیدرمك - سلمك *īāldyzi tchyqarmaq, guidermek, silmek.* — Se Dédorer, v. réfl., یالدز سیلنمك - صیرلمق *īāldyz sïlinmek, syrylmaq.*

Dédoubler, v. a., ôter la doublure, آستری سوکمك - چوزمك

âstari seukmek, tcheuzmek. — un habit, لباسك بطانه‌سنى چيقارمق *libāçuñ bathānacini tchiqārmaq.* — Séparer en deux, — ايكيه بولمك *ikiïe boulmek, taqsîm it.* — les rangs, les files de troupes, صفوف عسكرى يالن قات ا *soufoufi 'askeri ïālyn qāt it*, a.-t.

Déduction, s. f., soustraction, تنزيل اشاغى وارمه *achāghy vārma, tenzîl.* — Énumération, تفصيل ايلمه *tafsîl eïlemè*, a.-t.; تعداد *te'odad*, a.

Déduire, v. a., rabattre d'une somme, اشاغى وارمق *âchāghy vārmaq*, چقرمق *tchiqarmaq*, تنزيل ا *tenzîl it.* — Après avoir déduit les frais, مصارفنى بعد التنزيل *meçārifini ba'd el-tenzîl.* — Exposer ses motifs, حقلرينى يكان يكان تفصيل ا *haqqlarini ïeguiān ïeguiān tafsîl it.* — Tirer, inférer une conséquence, چيقارمق *tchyqārmaq*, بر نتيجه چيقارمق *bir netîdjè tchyqārmaq.*

Déesse, s. f., جنيّة *djinïiet*, ملكة *meleket*, a.; ديشى بت *dichi bout*, t.

Défacher (Se), v. réfl. fam., تسكين بولمق *teskin boulmaq*, سكونت بولمق *sukiounet boulmaq*, دارغنلغندن واز كچمك *darghynlyghynden vāz guetchmek*, t.

Défaillance, s. f., évanouissement, بايلمه *bāïlma*, بايلش *bāïlich*, بايغنلق *bāïghynlyq*, t.; غشية *ghachïet*, غشيان *ghachïān*, pl. a. غشيات *ghachïāt.* — Défaillance de nature, affaiblissement produit par l'âge ou autre cause, درمانسزلق *dermānsyzlyq*, حال مهبوطيّة *hāli mehbouthïiet*, a.

Défaillant, e, adj., مرافعه‌دن قاچينان *murāf'aden qātchinān*, مرافعه‌دن امتناع ايدن *murāf'aden imtinā' iden.* — Dépérissant, ضعيفلنان خرابه يوز *za'ïflanān, kharābè ïuz*, طوتان *thoutān*, a.-t.

Défaillir, v. n., tomber en défaillance, بايلمق *bāïlmaq.* — Dépérir, s'affaiblir, بوزلمق *bozoulmaq*, ضعيفلنمق *za'ïflanmaq*, a.-t.

Défaire, v. a., détruire ce qui est fait, بوزمق *bozmaq*, يقمق *ïqmaq*, t.; فسخ - خراب ا *feskh, kharāb it.* — un nœud, بر دوكمى چوزمك *bir deuïumu tcheuzmek.* — un mariage, فسخ نكاح ا *feskhy nikiāh it.* — un marché, بازارلغى بوزمق *bazārlyghy bozmaq.* — Ce que l'un fait un autre le défait, بريسنك بريسنك ياپديغنى ديكرى بوزار *biricinuñ ïāptiguini digueri bozar.* — Mettre en déroute, قرمق *qyrmaq*, صيمق *symaq*, بوزمق *bozmaq.* — l'ennemi, دشمنى بوزمق *duchmeni bozmaq.* — son fruit, se faire avorter, چوجوغى دوشرمك *tchodjoughy duchurmek*, اسقاط جنين ا *isqāthi djenîn it.* — Se défaire de quelqu'un, le tuer, اولدرمك *euldurmek.* — Délivrer, débarrasser, قورتارمق *qourtārmaq*, تخليص ا *takhlîs it.* — Défaites-moi de cet importun, بو ثقيل آدمدن بنى قورتار *bou saqîl âdemden beni qourtār.* — d'une marchandise, بر مالى سورمك *bir māli surmek.* —

de sa maison, اوینی صاتمق *évini sâtmaq*.

Défait, e, adj., بوزلمش *bozoulmich*, چوزلمش *tcheuzulmich*, t.; منفسخ *munfacykh*. — Vaincu, بوزغن *bozghoun*, منهزم *munhezim*. Voy. Exténué.

Défaite, s. f., déroute, بوزغنلق *bouzghounlouq*, هزیمت *hezimet*, انهزام *inhizâm*. — Excuse, عذر *euzr*, بهانه *bèhânè*. — artificieuse, بکنماز عذری *beïenmâz 'euzri*. — Débit, vente, صاتش *sâtich*. — Facilité de débit, سورلمکه قولایلق *surulmèguiè qolâïlyq*. — Marchandise de défaite, تیز صاتلور مال *tîz sâtilur mâl*. — Ces marchandises sont de défaite, اولمقوله امتعه سهل الرواجدر *olmaqoulè emti'a sehl ul-rèvâdjtur*.

Défalcation, s. f., چیقارمه *tchiqârma*, t.; افراز *ifrâz*, تنزیل *tenzîl*, a. Voy. Déduction.

Défalquer, v. a., حسابدن چیقارمق *hiçâbden tchiqârmaq*, چیقارمق *tchiqârmaq*, t.; افراز - تنزیل ا *ifrâz, tenzîl it*, a.-t. Voy. Déduire.

Défaut, s. m., imperfection, اکسکلک *eksiklik*, t.; قصور *qouçour*. — Vice, کناه *gunâh*, عیب *'aïb*, pl. a. عیوب *'ouïoub*. — naturel, عیب ذاتی - طبیعی *aïbi zâti, thab'i*. — Manque, privation, یوقلق *ïoqlyq*, عدم *'adem*. — de précaution, عدم احتیاط *'adèmi ihtiâth*, احتیاطسزلق *ihtiâthsizlyq*. — d'attention, دقتسزلق *dyqqatsyzlyq*.

Défaut (Au) de, adv., au lieu de ..., à la place de, یرنده *ïèrindè*, یوغیکن *ïoghyken*, یرینه *ïèrinè*. — d'un tel, فلانکک یرینه *felânuñ ïèrinè*. — Manquement à une assignation, مرافعه‌دن قاچنمه *murâf'aden qâtchinma*. — Faire défaut, محکمه‌یه کلمامک *mehkemèïè guelmemek*, مرافعه‌دن امتناع ا *murâfa'den imtina' it*. — Au défaut des côtes, بوش بوکرده *boch beukurdè*.

Défaveur, s. f., نظردن دوشمه - سقوط *nazarden duchmè, souqouth*, اعتباردن دوشمه *'itibârden duchmè*. — Diminution de valeur, قیمتنک سقوطی - اکسکلکی *qymètinuñ souqouthy, eksikligui*, a.-t.

Défavorable, adjectif commun, نامواقق *nâmouvâfyq*, p.-a.; غیر مساعد *muçâ'edèsyz*, مساعدسز *ghaïri muçâ'id*, a.

Défavorablement, adverbe, مساعدسزلکله *muçâ'edèsizliguilè*, رغبتسزلکله *raghbetsizliguilè*, a.-t.; بلا مساعده *bilâ muçâ'edè*, a.

Défécation, s. f., دوردیسندن - پوصه‌سندن آیرلمه *dourdoucinden, pouçacinden âïrilma*, t.

Défectif, ive, adj. (verbe), ناقص فعل ناقص *nâqys*. — Verbe —, *fy'li nâqys*, a.

Défection, s. f., abandonnement, دونش *deunich*, t.; ترک *terk*, مفارقة *mufâraqat*, انعزال *in'izâl*, a. — des troupes, فرار عسکر *firâri'asker*. — Rebellion, عاصیلق *'âcylyq*, a.-t.

Défectueusement, adv., اکسکلو - عیبلو اولهرق *eksiklu, 'aïblu olaraq*, a.-t.; بالسقامة *bissaqâmet*, a.

Défectueux, se, adj., اكسكلو *eksiklu*, قصورلو *qouçourlu*, سقامتلو *saqāmetlu*, t.; ناقص *nāqys*, معيوب *ma'ïoub*, a. — Marchandises défectueuses, امتعهٔ معيوبه *emti'aï ma'ïoubè*. — Acte défectueux, سند سقيم *senedi saqym*. — Inventaire —, دفتر سقيم *defteri saqym*.

Défectuosité, s. f., اكسكلك *eksiklik*, اكسك *eksik*, t.; سقطلق *saqathlyq*, عيب *'aïb*, pl. a. عيوب *'ouïoub*, سقامه *saqāmet*. — Défectuosité considérable, سقامت جسيمه *saqāmeti djecîmè*.

Défendable, adj. com., قورينه بيله‌جك *qourouna bîledjek*, t.; ممكن المحافظه *mumkin elmouhafaza*, a.

Défendeur, deresse, s., اوزرنه دعوا اولنمش كمسنه *uzerinè davā olounmich kimesnè*, a.-t.; مدّعى عليه *mudde'a aleïh*, a.

Défendre, v. a., soutenir, protéger contre, قورومق - قوريمق *qoroumaq*, قورتمق *qoroutmaq*, t.; محافظه ا *mouhāfaza it*, a.-t.; صيانت - حمايت ا *siānet*, *hymaïet it*. — Prendre le parti de quelqu'un, صاحب چيقماق *sāhyb tchyqmaq*, ارقه‌لق ا *arqalyq it*. — Défendre sa patrie, son honneur et sa vie, كندو وطننى وجاننى وعرض وناموسنى حفظ وصيانت ا *guendu vathanini vè djānini vè 'yrzu nāmoucini hyfzu siānet it*. — Résister, قارشو طورمق *qārchou dhourmaq*, مقاومت ا *mouqāvemet it*. — Prohiber, يساق ا *ïaçāq it*, منع ا *men' it*. — le port des armes, سلاح طاقنمه‌سنى يساق ا *sylāh thaqynmacini ïaçāq it*. — Se Défendre, v. réfl., résister, كندويى قورومق *guenduïi qouroumaq*, داورانمق *davrānmaq*, قورنمق *qourounmaq*, مقاومت ا *mouqāvemet it*. — Se préserver, صقلنمق *saqlanmaq*, صقنمق *saqynmaq*. — S'excuser de faire une chose, اعتذار ا *'ytizār it*, استنكاف - امتناع ايلمك *istinkiāf*, *imtina' eïlèmek*. — Repousser un reproche, une accusation, دفع ملامت ا *def'y melāmet it*, انكار تهمت ا *inkiāri teuhmet it*, كندويى پاكه چيقارمق *guenduïi pākè tchyqārmaq*.

Défendu, e, adj., قورنمش *qourounmich*, محفوظ *mahfouz*, يساق اولمش *ïaçāq olmuch*, ممنوع *memnou'*. — Marchandise —, ممنوع اولان امتعه *memnou' olān emty'a*.

Défense, s. f., conservation, حفظ *hifz*, صيانت *siānet*, a.; قوريمه *qourima*, t. — Justification, صوچسزلغنك اثبات ايلمه *soutchsizlighynuñ ispāt eïlemè*. — d'une place, محافظه *mouhāfaza*. — Résistance, مدافعة *mudāfa'at*, مقاومت *muqāvemet*. — Prohibition, يسّاق *ïassāq*, منع *men'*. — Au plur., réponses en justice, دفعى متضمّن جوابلر *def'y mutezammin djevābler*. — Défenses du sanglier, يبان طوكزك ازو ديشلرى *ïabān donouzouñ azou dichleri*. — Fortifications, مترسلر *meterisler*, t.; استحكامات *istihkiāmāt*, a.

Défenseur, s. m., qui défend,

حفظ ایدیجی قوروجی *qoroudji hyfz idïdji*. — Protecteur, ارقه *arqa*, حامی *hāmi*. — de la foi, حامی دین *hāmii dïn*. — Gardien, gouverneur d'une place forte, محافظ *mouhāfiz*, a. — en justice, دعوا وکیلی *ḍavā vekïli*, a.-t.

Défensif, ive, adj., منع ایدن *men' iden*, a.-t.; تدافعی *tedāfu'ï*, تحفظی *tehaffuzi*. — Alliance offensive et défensive, اتفاق تعرضی وتدافعی *ittifāqy te'arruzi vu tedāfu'ï*.

Défensive, s. f., حفظ نفس - *hyfzi nefs, djān*, مدافعة *mudāfa'at*. — Être sur la —, مقام مدافعه ده او *maqāmi mudāfa'adè ol*.

Déférant, e, adj., خاطر کوزدیجی *khāthyr gueuzedïdji*, خاطر یاپان *khāthyr ïāpān*, رعایتجی مساهل *ri'āïetdji*, a.-t.; خاطر پرور *khāthyr perver*, a.-p.

Déférence, s. f., رعایت خاطر *re'āïeti khāthyr*, حرمت *heurmet*, رعایت *ri'āïet*, t.

Déférent, s. m., terme de monnaie, سکه نک ضرب اولندیغی مکانک *sikkènuñ zarb oloundoughy mekiānuñ nichāni*. — Vaisseaux déférens, terme d'anatomie, نطفه نک یوللری مجاری *nouthfènuñ ïollari*, الهنی *medjāri ul-meni*, a.

Déférer, v. n., décerner, donner, اعطا - ویرمک *vïrmek*, t.; توجیه ا *i'ta, tevdjih it*, a.-t. — le serment à quelqu'un, یمین ویرمک *ïemïn vïrmek*, اند ایچورمک *ând itchurmek*. — رعایت ا *reāïet it*, حرمت - اعتبار - مراعات ا *heurmet, 'ytibār, mura'āt it*, صایمق *sāïmaq*. — Dénoncer, خبر ویرمک *khaber vïrmek*, انبا ا *imbā it*.

Déferler, v. a., terme de marine, یلکن آچمق *ïelken âtchmaq*, یلکنلری آچمق - چوزمک *ïelkenleri âtchmaq, tcheuzmek*.

Déferrer, v. a., un cheval, آتك نعلی سوکمک *na'li seukmek*, نعلنی چیقارمق *âtuñ n'aluñi tchyqārmaq*. — Rendre confus, interdit, شاشورمق *chāchurmaq*, سکوت ا *sukiout it*. — Se Déferrer, v. réfl., نعل دوشورمک *n'al duchurmek*.

Défi, s. m., جنکه دعوت *da'vet*, میدان دعوت *djenguè d'avet*, میدانه اوقومه *meïdān oqouma*. — Porter un défi à quelqu'un, میدانه اوقومق *meïdānè oqoumaq*.

Défiance, s. f., اعتمادسزلق *y'timādsizliq*, امنیتسزلک *emnïietsyzlyk*, a.-t.; عدم الاعتماد *'adem ul-'ytimād*, اشکل *ichkil*, a.

Défiant, e, adj., soupçonneux, اشکللو *ichkillu*, قورنتیلو *qourountïlu*, وهام *vehhām*, a.; اعتمادسز *'ytimādsyz*.

Déficit, s. m., اکسکلک *eksiklik*, آچیقلق *âtchyqlyq*, نقصان *noqsān*, a. — Il y a un grand déficit, نقصانی پک چوق *noqsāni pek tchoq*, کلیتلو کسر و نقصان واردر *kulliïetlu kesr u noqsān vārdur*.

Défier, v. a., provoquer, اوقمق

oqoumaq, t.; دعوت ا *da'vet it.* — au combat, میدانه اوقمق *meïdānè oqoumaq*, میدان اوقومق *meïdān oqoumaq.* — quelqu'un, le braver, آورد کوسترمک *âvourd gueustermek.* — Se Défier, v. réfl., انانمق *inānmamaq*, - امنیّت ویرمامک اتمامک *emnïiet vírmemek, itmemek.* — Douter, اشکللنمک *ichkillenmek*, وسوسه ا *vesvecè it.*

Défiguré, e, adj., اسلوبسز *usloubsiz*, شکلنی بوزلمش *cheklini bozoulmich*, چرکینلنمش *tchirkinlenmich.*

Défigurer, v. a., اسلوبسز ا *usloubsiz it*, t.; چرکینلتمک *tchirkinletmek*, شکلنی - صورتنی بوزمق *cheklini, souretini bozmaq*, a.-t.

Défilé, s. m., دربند *derbind*, p.; دار یول - کچید *dār ïol, guetchid*, t.; مضیق *mazyq*, pl. a. مضایق *mazāïq*; عقبه *'aqabet*, pl. a. عقب *'aqab.* — Au fig., situation embarrassante, صیقی *syqy*, مضیق *mazyq.*

Défiler, v. a., ôter le fil, ایپلکی چقرمق - قوپارمق *ipligui tchiqarmaq, qopārmaq.* — Se défiler, se défaire, ایپلک آچیلوب قوپمق *iplik âtchilup qopmaq*, سوکلمک *seukulmek.* — v. n., aller à la file, بر برینک اردنجه کتمک - کچمک *bir birinuñ ardindjè guitmek, guetchmek*, صرا ایله کچمک *sirā ilè guetchmek*, دیزی ایله کیتمک *dizi ilè guitmek*, بری برلری اردنجه دیزلوب یوریمک *biri birlèri ardindjè dizilup ïurumek.*

Défini, e, adj., expliqué, بیان اولنمش *beïān olounmich*, - وصف تعریف اولنمش *vasf, ta'rif olounmich*, a.-t.; مبیّن *mubeïien*, a. — Arrêté, déterminé, کسلمش *kecilmich*, قرار ویرلمش *qarār vírilmich*, محدود *mahdoud*, معیّن *mou'aïien.*

Définir, v. a., expliquer, - بیان تعریف - وصف ا *beïān, ta'arif, vasf it*, a.-t. — Statuer, کسمک *kesmek*, قرار ویرمک *qarār vírmek*, حکم ا *hukm it.* — Déterminer, تحدید - تعیین ا *tahdíd, ta'ïin it.*

Définitif, ive, adj., قاطع *qath'y*, قطعیّ *qathyi*, a.; حکم اولنمش *hukm olounmich.* — Jugement —, حکم قاطع *hukmi qāthy'.* — En définitive, adv., par un jugement définitif, حکم قاطع ایله *hukmi qāthy' ilè*, قطعیّاً *qathï'ien*, قطعیجه *qathy'djè.* — En définitive, enfin, بالاخره *bil-akhyrè*, والحاصل *vel hāçyl*, عاقبت الامر *'āqybet ul-emr.*

Définition, s. f., explication de la nature d'une chose, تعریف *ta'arif*, pl. a. تعریفات *ta'ārifāt.* — juste, exacte, تعریف صحیح *ta'rifi sahyh.* — Réglement, décision, حکم *hukm*, pl. a. احکام *ahkiām.*

Définitivement, adv., قطعاً *qath'en*, قطعیاً *qathi'en*, a. — Cette affaire a été jugée définitivement, بو مصلحت قطعیجه فصل اولندی *bou maslahat qathy'djè fasl oloundou.*

Déflagration, s. f., t. de chimie, combustion, یانش *ïānich*, t.; احتراق *yhtirāq*, a.

DÉFLEGMER, ou DÉPHLEGMER, v. a., t. de chimie, صوبسنی چیقارمق - اوچرمق *souïni tchyqārmaq, outchourmaq*, t.

DÉFLEURAISON, s. f., اغاجلرك چچکلری دوکلدیکی وقت *aghādjlaruñ tchytcheklèri deukuldugui vaqyt*, t.

DÉFLEURI, E, adj., چچکسی دوکلمش - دوشمش *tchitchègui deukulmich, duchmuch*, t.

DÉFLEURIR, v., faire tomber la fleur, چچکی دوکمك - دوشورمك *tchitchègui deukmek, duchurmek*. — Se Défleurir, perdre sa fleur, چچکی دوکلمك *tchitchègui deukulmek*. — Quand l'arbre vient à défleurir, اغاجك چچکی دوکلدیکی وقت *aghādjuñ tchitchègui deukuldughy vaqyt*.

DÉFLEXION, s. f., بر طرفه اکلمه *bir tharafa eïlmè*, t. — des rayons de la lumière, اشعهٔ ضیانك انعطافی *ach'aï ziānuñ in'ythāfi*, a.-t.

DÉFLORATION, s. f., قزلق بوزمه *qizlik bozma*, t.; ازالهٔ بکارة *izālèï bèkiāret*, a.

DÉFLORÉ, E, adj., قزلغی کتمش اولان قز *qyzlyghy guitmich olān qyz*.

DÉFLORER, v. a., قز بوزمق *qyz bozmaq*, قزلق بوزمق *qyzlyq bozmaq*, قزلغین آلمق *qizlighin ālmaq*, t.; بکارت المق *bèkiāret ālmaq*, ازالهٔ بکارت ا *izālèï bèkiāret it*, a.-t.

DÉFONCER, v. a, ôter le fond, بر نسنه‌نك دیبنی سوکمك *bir nesnènuñ dibini seukmek*. — un tonneau, فوچینك دیبنی سوکمك *foutchinuñ dibini seukmek*. — la terre, یری قازمق - سوکمك *ïèri qazmaq, seukmek*, کیرزمه ا *guirizmè it*. — Se défoncer, v. réfl., سوکلمك *seukulmek*. — Défoncé, دیبسی دیبسی سوکلمش *dibi seukulmuch*, قازلمش *dibi qāzilmich*.

DÉFORMER, v. a., شکلنی بوزمق *chekliny bozmaq*, t.; قیللغی بوزمق *qyllyghy bozmaq*, t.; تبدیل صورت ا *tebdīli souret it*, a.-t. — Se Déformer, v. réfl., شکلنسی - قیللغی بوزلمق *cheklini, qyllyghy bozoulmaq*, تغیّرا *heïetini teghaïiur it*, a.-t. — Déformé, قیللغی بوزلمش *qyllyghy bozoulmych*, متغیّر الهیئة *muteghaïir ul-heïet*.

DÉFOURNER, v. a., فرونسدن چیقارمق *fourounden tchiqārmaq*, t.

DÉFRAI, s. m., خرجلق *khardjlyq*, مصارفی اوده‌مه *meçārifi eudèmè*, a.-t.

DÉFRAYER, v. a., payer les frais, la dépense de quelqu'un, - خرج خرجلق ویرمك - کورمك *khardj, khardjliq vïrmek, gueürmek*, مصارفی اوده‌مك *meçārifi eudèmek*. — Dispenser de la dépense, خرج ومصرفدن بری قلمق *khardj u masrafden beri qylmaq*. — Amuser une société, بر جمعیتی اکلندرمك *bir djèmïèti eïlendurmek*. — Défrayé, خرج ومصرفدن بری قلنمش *khardj u masrafden beri qylinmich*.

DÉFRICHEMENT, s. m., بری

سوکوب سورمه *ïeri seukup surmè*, پر آچه *ïer âtchma*, t.

DÉFRICHER, v. a., un champ, تارلایی تمیز طوتمق - آچمق *tārlāï temiz thoutmaq*, *âtchmâq*, چالیلو تارلایی آچمق *tchālilu tarlāïi âtchmaq*. — la terre, یری یری سوروب سوکمک *ïeri seukmek*, آچمق *ïeri surup âtchmaq*. — Éclaircir, démêler, آیرتلمق *āïrtlamaq*. — Polir, purifier, تهذیب ا *tehzīb it*. — Terre défrichée, سوکلمش یر *seukulmuch ïer*, آچلمش یر *âtchilmich ïer*.

DÉFRICHEUR, s. m., یرسوکیجی - آچیجی *ïer seukidji*, *âtchidji*, t.

DÉFRISER, v. a., صاچ قورجقلغن بوزمق *sātch qyvrydjyqlyghyn bozmaq*, صاچک قورجقلرینی سوکمک *sātchuñ qyvrydjyqlerini seukmek*. — Se Défriser, v. réfl., صاچمک قورجقلری سوکلمک *sātchuñ qyvrydjyqleri seukulmek*. — Cheveux défrisés, قورجقلری سوکلمش صاچ *qyvrydjyqleri seukulmuch sātch*.

DÉFRONCER, v. a., le front, le sourcil, بورشغنی کیدرمک *bourouchoughyni guidermek*, قاشک بورشغنی کیدرمک *qāchuñ bourouchoughyni guidermek*. — Une étoffe, بوکندیلری سوکمک *beukunduleri seukmek*. — Défroncé, déridé, بورشقسز آلن *bourouchouqsyz âlyn*. — Déplissé, بوکندیلری سوکلمش *beukunduleri seukulmich*.

DÉFROQUE, s. f., dépouille, vêtement, اوروبا *ouroubā*, اسکی روبالر *eski roubālar*, t.; متروکات *metroukiāt*, a.

DÉFROQUER, v. a., ôter le froc, خرقه یی چیقارمق *khyrqaïi tchyqarmaq*. — Être cause qu'un moine quitte le froc, بر کشیشه خرقه سنی براقدرمق *bir kechichè khyrqacini brāqturmaq*. — Faire abandonner le couvent, مناستری براقدرمق *monāsteri braqturmaq*. — Se Défroquer, v. réfl., خرقه سنی براقمق - اتمق - ترک ا *khyrqacini braqmaq*, *âtmaq*, *terk it*.

DÉFUNT, E, s., مرحوم *merhoum*, مرحمتلو *merhametlu*, متوفی *mutevèffa*, a.; مرد *murd*, p.

DÉGAGÉ, E, adj., libre, قورتلمش *qourtoulmich*, t.; بری *beri*, a.; ازاد *āzād*, p. — Taille dégagée, سیورلمش بوی *sivrilmich boï*. — Libre dans les manières, سربست *serbest*.

DÉGAGEMENT, s. m., قورتلش *qourtoulich*, قورتلمه *qourtoulma*. — de la parole donnée, وعدک استخلاصی *va'duñ istykhlācy*. — Passage dérobé, کزلو - چیقش یری *guizlu*, *tchyqych ïeri*, مخرج خفی *makhredji khafi*. Voy. SORTIE.

DÉGAGER, v. a., retirer une chose mise en gage, رهنی قورتمق *rehini qourtarmaq*, امانتدن چیقارمق *emānetten tchyqārmaq*. — Délivrer, قورترمق *qourtarmaq*, تخلیص ا *takhlīs it*. — Se Dégager, v. réfl., قورتلمق *qourtoulmaq*. — Retirer sa parole, وعدی - سوزینی کروالمق *va'di*, *seuzini guiru âlmaq*. — Y satisfaire, وعدی اجرا ا *va'di idjra it*.

— Dégager son cœur, فسنخ علاقهٔ قلب ا *feskhy 'alāqaï qalb it.* — Débarrasser de ce qui incommode, ennuie, صقندیدن - ثقلتدن قورتارمق *syqyndyden, syqletten qourtārmaq.* — Retirer d'un lieu une personne ou une chose qui s'y trouvaient engagées, صیروب قورتارمق *syrup qourtarmaq.*

DÉGAINER, v. a., قلجی قینندن چیقرمق *qilydji qyninden tchiqarmāq,* قلجی صیرمق *qylydji syrmaq,* t.; سل سیف ا *selli seïf it,* a.-t.

DÉGANTER, v. a., الدوان چیقارمق *eldiven tchyqārmaq,* t.

DÉGARNI, E, adj., ضویلمش *soïoulmich,* طاقمنی چیقارلمش *thāqymini tchyqārylmich,* t.

DÉGARNIR, v. a., ôter ce qui garnit, ce qui orne, نسنه لری یرندن چقرمق *nesnèlèri ïerinden tchiqarmaq,* چیقارمق *tchyqārmaq,* صویمق *soïmaq.* — Enlever la garniture, بزکلری - دونمابی چیقارمق *bezeklèri, dönānmaïi tchyqārmaq.* — une place forte, قلعه نک ملزمه سنی اکسلتمک *qal'anuñ mulzemècini ekssiltmek.* — une maison, او طاقهی قالدرمق *ev thāqymi qāldurmaq.* — un arbre, اغاجک فنا داللرینی کسمک *aghādjuñ fenā dāllèrini kesmek,* زایدیاقورو داللرینی کسمک *zāïd ïā qourou dāllèrini kesmek.* — Se Dégarnir, v. réfl., اوروبابی خفیفلتمک *ouroubāï khafifletmek,* t.

DÉGAT, s. m., ضرر *zarar,* خسار *khaçār,* خسارت *khaçāret,* pl. خسارات *khaçārāt.* — Grand —, خسار جسیم *khaçāri djècim.* — Consommation avec profusion, عبث یره خرج *'abes ïerè khardj,* اسراف *isrāf.* — Faire du dégat, خراب ا *kharāb it.*

DÉGAUCHIR, v. a., دوزلتمک *duzeltmek,* یونمق *ïonmaq,* t.

DÉGAUCHISSEMENT, s. m., دوزلتمه *duzeltmè,* یونلش *ïonilich,* t.

DÉGEL, s. m., بوز اریمه سی - چوزلمه سی *bouz erinmèci, tcheuzulmèci,* بوزلر سوکلمه سی *bouzler seukulmèçi.*

DÉGELER, v. a., بوزی ارتمک *bouzi erītmek,* t.; اذابه ایتدرمک *izābè itturmek.* — Se Dégeler, v. n., بوز اریمک - اچلمق - چوزلمک *bouz erimek, atchilmaq, tcheuzulmek.*

DÉGÉNÉRATION, s. f., نسلندن ازمقلق *neslinden azmaqliq,* a.-t.; ازغنلق *azghounliq,* صویی بوزلمه *soïi bozoulma,* t.; تغیر جنس *tèghaïiuri djins,* افساد *ifsād,* a.

DÉGÉNÉRER, v. a., de ses ancêtres, نسلندن ازمق *neslinden azmaq,* اصلی یولندن چیقمق *asly ïolyndan tchyqmaq,* او ناخلف *nākhalef ol,* p.-a.-t. — Éprouver du changement dans l'espèce, صوی اوکسی دکشمک *soï deïchmek,* صویندن چیقمق *evvelki soïinden tchyqmaq.* — Changer de bien en mal, بوزلمق *bozoulmaq.* — Se changer, دونمک *deunmek,* منقلب *mounqalib ol.* — Dégénéré, صویی اوکسی دکشمش *soïinī deïchmich,* صویندن چیقمش *evvelki soïinden tchyqmich.*

Dégingandé, e, adj., صالقی سولپك *sālqy sulpuk*, t.

Dégluer, v. a., اوكسه‌یی چیقارمق *euksèïi tchyqārmaq*. — — un oiseau, بر قوشی اوكسه اوزرندن چیقارمق *bir qouchou euksè uzèrinden tchyqārmaq*, t. — Se dégluer les mains, اللردن دفع دبق ا *ellerdèn def'y dibyq it*. — Se dégluer les yeux, چپاق سلمك ییقامق *tchapāq silmek, ïaïqāmaq*.

Déglutition, s. f., یوتمه *ïoutma*, یوتمقلق *ïoutmaqlyq*, t.; بلع *bel'*, ابتلاع *ibtilā'*, a.

Dégobiller, v. a., t. bas et pop., vomir, قوصمق *qousmaq*, t.; استفراغ ا *istyfrāgh it*, a.-t.

Dégobillis, s. m., t. bas, قوسمش نسنه‌لر *qousmich nesnèler*, t.

Dégoiser, v. a. et n., chanter en parlant des oiseaux, اوتمك *eutmek*. (En français cette expression a vieilli.) — Jaser, یاكشمق *ïāñchamaq*, صایقلمق *sāïqlamaq*, t. — Se Dégoiser, v. réfl., الشمق *âlichmaq*, احوال عالمه واقف اولمغه باشلامق *ahvāli 'alemè vāqyf olmagha bāchlāmaq*.

Dégorgement, s. m., sortie abondante d'eaux ou d'autres choses, دوكلمه *deukulmè*, — قوپوپ دوكلمه بوشانمه *qopoup deukulmè, bochānma*. — d'un égoût, كاریزك قوپوپ بوشانمه‌سی *kiārizuñ qopoup bochānmaci*. — de la bile ou autres humeurs, صفرا و اخلاطك بوشانمه‌سی *safrā vè akhlāthuñ bochānmaci*. — Action de dégager, de purifier, بولاشغی ییقامه - كیدرمه *boulāchighy ïaïqāma, guidermè*.

Dégorger, v. a., déboucher, آچمق *âtchmaq*, بوشاتمق *bochātmaq*, دیشارو بوشاتمق *dicharu bochātmaq*. — Se répandre, en parlant des eaux, صو طشمق *sou thachmaq*, اوستندن آقمق *ustunden âqmaq*. — Jaillir avec force, قشقرمق *qychqyrmaq*.

Dégourdi, e, adj., rusé, قلّاش *qallāch*, حیله‌كار *hylèkiār*, p.-t.

Dégourdir, v. a., ôter l'engourdissement, - اویشقلغی صاودرمق كیدرمك *oïouchouqlyghy sāvdurmaq, guidermek*. — l'eau, صویی جزئیجه استمق *souïi djuziidjè issitmaq*. — Au fig. fam., façonner une personne, تربیه ا *terbïè it*. — Se Dégourdir, v. réfl., se façonner, كسب تربیه ا *kesbi terbïè it*. — En parlant de l'eau, ایلیجق او *ilidjaq ol*.

Dégourdissement, s. m., des membres, اویشمقلغك صاومه‌سی *ouïouchmaqlyghuñ sāvmaci*, t.

Dégout, s. m., perte de l'appétit, اشتهاسزلق *ichtihāsizlyq*. — Répugnance, تتسنمه *titsinmè*, t. — Aversion, ایكرنش *ikrènich*, نفرت *nefret*, استكراه *istikrāh*. — naturel, كراهت طبعی *kerāheti hab'y*, a. — Déplaisir, اوصكلك *oçounlik*.

Dégoutant, e, adj., répugnant, تتسندریجی *titsindurïdji*, مكروه *mekrouh*, كریه *kerîh*. — au goût, كریه المذاق *kerîh ul-mezāq*. — à la vue, كریه المنظر *kerîh ul-manzar*. — Qui cause du déplaisir, كوكل

قیریجی *gueuñul qyridji*. — Chose dégoûtante, موجب انفعال بـال *moudjibi infy'āli bāl* اولدجق شئ *oladjaq chèï*. — Sale, مردار *mourdār*. — C'est un homme dégoûtant, désagréable, کریه الاطوار بر آدم در *kerîh ul-athvār bir âdem dur*.

Dégouté, e, adj., بیقمش *byqmich*, t.; متنفر *mutèneffir*. — Difficile, ارضاسی مشکل *irzāci muchkil*.

Dégouter, v. a., faire perdre le goût, دتسندرمک *titsindurmek*, بیقدرمق *byqturmaq*.—Oter l'appétit, اشتهایی بوزمق *ichtihāï bozmaq*. — Ennuyer, اوصاندرمق *ouçāndurmaq*, تنفیرا *tenfir it*. —Se Dégoûter de, v. réfl., دتسنمک *titsinmek*, اوصانمق *ouçānmaq*, بقمق *biqmaq*, ایکرنمک *ikrenmek*, بزمک *bezmek*, نفرت ـ استکراه ا *nefret*, *istikrāh it*, تنفرا *teneffur it*. — Je m'en suis dégoûté, اندن بیقدم *anden byqtum*.

Dégouttant, e, adj., qui tombe goutte à goutte, طاملایجی *dhāmlāïdji*, طاملایان *dhāmlāïān*, t.; متقاطر *mūteqāthyr*, a.

Dégoutter, v. n., tomber goutte à goutte, داملق *dāmlamaq*, mieux طاملق *dhāmlamaq*, سزمق *syzmaq*, t.; تقاطرا *teqāthour it*, تقطرا *teqatthour it*. — Faire dégoutter, طملتمق *dhamlatmaq*, طمزرمق *dhamzyrmaq*.

Dégradation, s. f., destitution honteuse, رتبه‌نکبی قالدرلمسی *rutbenuñ qāldurylmacy*, ـ رفع رتبه *ref'y rutbè*, پایه عزل ایلمه *'azl èïlemè*. — Dégât d'un édifice, یقلمه *ïqylma*, ییققلق *ïïqyqlyq*, t.; تخریب *takhrîb*, pl. a. تخریبات *takhribāt*. — État de dépérissement, کوتولمه *kutulèmè*, t.; خرابیت حالی *khurābïiet hāli*. — Avilissement, آلچقلنمه *āltchaqlanma*, t.; تذلل *tezellul*. — Dégradation de la lumière, آزالتمه‌سی آیدینلغک *āïdinlighuñ āzaltmaci*.

Dégradé, e, adj., رتبه‌سی قالدرلمش *rutbèci qāldurilmich*, آلچقلنمش *altchaqlanmich*, t.; محقر *mouhaqqar*, a.

Dégrader, v. a., démettre d'un grade, رتبه‌دن ایندرمک *rutbèden indurmek*, رتبه‌یی قالدرمق *rutbèï qāldurmaq*, رفع رتبه ا *ref'y rutbè it*. — quelqu'un, بریسنک رتبه‌سنی رفع ـ حک ا *biriciñuñ rutbècini ref', hakk it*. — un militaire, اسامه‌سی چالمق *eçāmèci tchālmaq*. — Attenter à la réputation, شائه خلل کتورمک *chānè khalel gueturmek*. — Détériorer des bâtimens, یقمق *ïqmaq*, t.; خراب ا *kharāb it*, ویران ایلمک *virān eïlèmek*. — Avilir, آلچقلتمق *āltchaqlatmaq*. — Se Dégrader, v. réfl., s'avilir, آلچقلنمق *altchaqlanmaq*, تحقیر نفس ا *tahqyri nefs it*.

Dégrafer, v. a., قوپچه‌یی چوزمک ـ سوکمک *qoptchiaï tcheuzmek*, *seukmek*, t.

Dégraissement, s. m., یاغنی *yāghyni tchyqārma*, t.

Dégraisser, v. a., یاغنی چیقارمق *ïāghyny tchyqārmaq*, یاغی کیدرمک *ïāghy guidermek*. — le bouillon, ات صوینک یاغنی چیقارمق *et souïunuñ ïāghyni tchyqārmaq*. — Oter les taches, لکه چیقارمق *lekè tchyqārmaq*, یاغ لکه‌سنی - بولاشغنی چیقارمق *ïāgh lekècini, boulachyghyni tchyqārmaq*, t.

Dégraisseur, s. m., لکه‌جی *lekèdji*, t.

Degré, s. m., escalier, نردبان *nerdubān*, نردوان *nerdevān*, vulg. مردون *merdiven*. — Marche d'escalier, بصمق *baçamaq*, ایاق *aïāq*, t.; قدمه *qademè*, a. — Les degrés, pour l'escalier, نردبان ایاقلری *nerdubān aïāqlari*. — Degré d'un cercle ou division du thermomètre, etc., درجه *dèrèdjè*, pl. a. درجات *deredjāt*. — Titre, rang, dignité, مرتبة *mertebet*, رتبه *rutbè*, pl. a. رتب *rutub*; پایه *pāïè*. — Par degrés, petit à petit, درجه بدرجه *deredjè bederedjè*, تدریج ایله *tedridj ilè*. — Au plus haut degré, au fig., اعلای مرتبه‌ده *a'lāï mertebèdè*, درجه اولیده *deredjèï ouladè*. — Degré de latitude, درجهٔ عرض *deredjèï 'arz*. — de longitude, درجهٔ طول *deredjèï thoul*. — Les degrés de froid et de chaleur, درجات برودت و حرارت *deredjāti buroudet u harāret*.

Dégréer, v. a., کمینک الاتنی طاقمنی چقرمق *gueminuñ alātini thaqymini tchyqarmaq*, t.

Dégringoler, v. a., تکرلنمک *tekerlenmek*, چاپک آشاغی اینمک *tchāpouq āchāghy inmek*, t.

Dégriser, v. a., سرخوشلغن کچورمک *serkhochlyghyn guetchurmek*, آیلتمق *āyltmaq*. — Se Dégriser, v. réfl., آیلمق *āylmaq*, مخمورلق بوزمق *makhmourlyq bozmaq*, t. — Faire passer l'illusion, خیال باطلدن دوندرمک *khaïāli bāthylden deundurmek*, a.

Dégrossir, v. a., قباسن آلمق *qabācin âlmaq*. — la besogne, ایشک قباسنی آلمق *ichuñ qabācini âlmaq*, t.

Déguenillé, e, adj., یرتیق روبالو *yirtyq roubālu*, یمه‌لو *ïamalu*, اسکی بوسکی ایله اورتولو *eski bouski ilè eurtulu*, t.

Déguerpir, v. a., sortir d'un lieu, بر یردن چیقمق *bir ïerden tchiqmaq*, t. — Fam., quitter un lieu par crainte, قورقودن بر مکانی براقمق *qorqouden bir mekiāni brāqmaq*. — Céder un héritage, میراثی براقمق *mirāci brāqmaq*, ترک میراث ا *terki mîrās it*. — Abandonner un immeuble, بر منزلک تصرّفندن کفّ یدا *bir menziluñ teçarrufinden keffi ïed it*.

Déguerpissement, s. m., abandon, désistement, براقمه *brāqma*, ال چکمه *el tchekmè*, t. — d'un héritage, ترک میراث *terki mîrās*, t.-a.

Dégueuler, v. n., terme bas et populaire, vomir, قوسمق *qousmaq*, t.

Déguisé, e, adj., تبديل اولنمش *tebdîl olounmich*, بشقه قيافتـــه *bachqa qyâfètè guîrmich*, كيرمش a.-t.; قيللغـــى دكشمش *qyllyghy deguichmich*, t.

Déguisement, s. m., قيافـــت *qyâfet* دكشمه *deïchmè*, تبديللـك *tebdîllik*, a.-t.; تبديل *tebdîl*, a. — Je le reconnus, malgré son déguisement, بشقه قيافتده ايكن بيلدم *bachqa qyâfettè iken bîldum*. Voy. Travestissement, Feinte.

Déguiser, v. a., travestir, قيافت - قيافتى دكشدرمك *qyâfet, qyâfeti deïchturmek*, تبديل ا *tebdîl it*, اسبابى دكشترمك *esbâbi deïchturmek*, بشقه قيافـــته-قيللغه *bachqa qyâfetè, qyllygha* قويمق *qoïmaq*. — On le déguisa en moine, كشيش قيافتنه قويديلر *kechich qyâfetinè qoïdiler*. — Altérer, changer, تنكير-تغييرا *tenkir, taghïr it*. — Cacher, كزلتمك *guizletmek*. — Changer, دكشدرمك *deïchturmek*. — sa voix, سسنى دكشدرمك *secini deïchturmek*. — Présenter sous une autre forme, بشقه صورتـــده *bachqa sourettè gueustermek*, كوسترمك صورت اخره كوسترمـــك *soureti âkhirè gueustermek*. — Se Déguiser, v. réfl., se montrer autre que l'on est, بشقه صورته كيرمـــك *bâchqa souretè guîrmek*. — Garder l'incognito, تبديله كيرمك *tebdîlè guîrmek*, او تبديل *tebdîl ol*, تبديل كزمك *tebdîl guezmek*.

Dégustation, s. f., چاشنيسنى آلمه *tchâchnicini âlma*, چاشنيكيرلك *tchâchniguîrlik*, دادوب دنه‌مـــه *dâdup denemè*, t.; تذوّق *tezevvouq*, a.

Déguster, v. a., طاتمق *thatmaq*, چاشنيسنى آلمق *tchâchnicini âlmaq*, t.; تذوّق - تطعّم ا *tezevvouq - teta'oum it*, a.-t.

Déhalé, e, adj., كونش چالمـــه *gunech tchâlma* اثرى كيدرلمـــش *eceri guiderilmich*, t.

Déhaler, v. a., كونش چالمـــه *gunech tchâlma* اثرينى كيدرمك *ecerini guîdermek*, t.

Déhanché, e, adj., qui a les hanches rompues, بلى قرق *beli qyryq*, قينا قلرى قوپمش *qainâqlari qopmuch*. — Qui n'est pas ferme sur ses hanches en marchant, كوشك يوروپشلى *guevchek ïuruïchly*, t.

Déharnacher, v. a., آتـــك رختنى - طاقمنى چيقارمق *âtuñ rakhtini, thâqymini tchyqârmaq*, t.

Déhonté, e, adj., عارسز *'ârsiz*, a.-t.; اوتانماز *outânmâz*, t.; ادبسز *edebsiz*.

Dehors, adv., sans mouvement, طشره *thachra*, vulg. ديشارى *dichâry*, ديشارده *thachrada*, ديشارده *dicharda*, خارجده *khâridjdè*. — Aller dehors, ديشارى چيقمق *dichâry tchyqmaq*. — Mettre —, طشره قومـــق *thachra qomaq*. — Chasser —, ديشارى قوغمق - ا *dichâry qoghmaq, it*. — Il est dehors, ديشارده در *dichârda dur*. — En dehors, طشـــره‌دن *thachradan*, خارجدن *khâridjtèn*. — Au dehors, avec mouvement, طشره‌يه *tachraïè*.

Dehors (Le), s. m., extérieur, ديش طرفى *dich tharafi*, t.; خارج *khāridj*, a.—Le dehors ou les dehors de la ville, شهرك ديشاريسى *chehruñ dicharuçu*. — Les fortifications du dehors, استحكامات خارجيّه *istihkiāmāti khāridjïè*.—Au dehors, en apparence, ظاهرده *zāhirdè*, صورت ظاهره‌ده *soureti zāhirèdè*. — Les dehors, les apparences, ديش يوز *dich ïuz*, ظواهر حال *zavāhiri hāl*, صورت ظاهره *soureti zahirè*.

Deïcide, s. m., crime des Juifs en faisant mourir le Christ, قتل المسيح *qatl ul-mecyh*, a.

Déïfication, s. f., مرتبهٔ الوهيّته ترفيعى رسمى *mertebèï uluvïietè terfi'ï resmi*, اللهلق رتبه‌سنه چيقارلمه *allahlyq rutbècinè tchyqārylma*.

Déïfier, v. a., الله منزله‌سنه قومق *allah menzilècinè qomaq*, اللهلق رتبه‌سنه چيقارمق *allahlyq rutbècinè tchyqārmaq*, a.-t.

Déïsme, s. m., اللهك يالكز برلكنه اينانمقلق *allahuñ ïāliniz birliguinè inānmaqlyq*, t.; مذهب المعتقدين بالله فقط *mezheb el-mou'taqydin billahi faqath*, a.

Déïste, s., جميع دينلرى انكار ايدوب فقط اللهك وجودينه اينانيجى *djemi dinleri inkiār idup faqath allahuñ vudjoudinè inānídji*, a.-t.

Déité, s. f., تكريلك *tañrilik*, t.; الاهيّت *ilāhïiet*, a.

Déja, adv., dès à présent, شمدى *chimdi*, t.; همان *hemān*, p.; بيله *bïlè*, حالاً *halen*, *hālā*. — Il est déjà venu, كلدى بيله *gueldi bïlè*. — Le bateau à vapeur est-il déjà arrivé? حالا واپور كميسى كلمشميدر *hala vāpor guèmici guelmichmídur*. — Dans ce moment, هنوز *henouz*, اول دمده *ol demdè*. — Quand j'arrivai, le médecin était déjà parti, وصولمده حكيم هنوز كتمشيدى *vuçoulumdè hekím henouz guitmichidi*. — Auparavant, شمديدن اوّل *chimdiden evvel*. — Je vous l'avais déjà dit, شمديدن اوّل سزه سويلمشيدم *chimdíden evvel, sizè seuilèmichidum*, t.

Déjection, s. f., excrément, نجاسة *nedjācet*, عمل *'amel*. — D'un malade, خسته‌نك تره‌سى *khastanuñ terèci*, t.

Déjeter (Se), v. réfl., اكلمك *eguilmek*, بوكلمك *beukulmek*, t.

Déjeuné ou Déjeuner, s. m., قهوه التى *qahvè alty*, t.

Déjeuner, v. a., قهوه التى ا *qahvè alty it*, t.

Déjoindre, v. a., آيرمق *aïrmaq*, آرالمق *ārālamaq*, جدا ا *djudā it*, a.-t.; آره‌لرينى آچمق *ârālerini âtchmaq*, برى برندن آيرمق *biri birinden âïrmaq*. — Se Déjoindre, v. réfl., آيرلمق *âïrilmaq*, برى برندن آيرلمق *biri birinden âïrilmaq*.

Déjoint, e, adj., آيرلمش *âïrylmich*, ايرو *aïry*, t.; منفصل *munfacyl*, à.

DÉJOUER, v. a., empêcher, منع ا *men' it*, نافله‌لندرمك *nafilèlendurmek*, a.-t. — Contrarier, مخالفت ا *mokhālefet it*. — un projet, تدبیرینی بوزمق *tedbīrini bozmaq*.

DÉJUCHER, v. a., faire descendre les poules du juchoir, طاوقلری دونمك اوزرندن ایندرمك - چیقارمق *thavouqleri duvenk uzerinden indurmek, tchyqārmaq*, t.

DELA, AU-DELA, adv., اوته *eutè*, آشوری *āchury*, t. — de la ville, شهردن اوته *chehīrden eutè*. — Au-delà des monts, طاغلرك اوته‌سنده *dāghlaruñ eutecindè*. — Delà, de cet endroit-là, اول یردن *ol ïerden*. — De cette chose-là, اندن *anden*. — Plus qu'il faut, زیاده‌سیله *ziādècilè*. — Au-delà des bornes, حدّدن زیاده *hadden ziadè*. — Aller au-delà, حددن كچمك *hadden guetchmek*.

DÉLABREMENT, s. m., بیققلق *ïiqyqlyq*, بربادلق *berbādlyq*, خرابلق *kharāblyq*, t.; خرابیّت *kharābïiet*, a. — de santé, مزاجنك چورکلکی *mizādjinuñ tchurukligui*. — des affaires, امورینك خرابیّت حالی *oumourinuñ kharābïieti hāly*.

DÉLABRÉ, E, adj., یرتق *irtyq*. — En parlant de la santé, بوزق *bozouq*, برباد *berbād*, بیقلمش *ïiqylmich*, t. — En mauvais état, سوء حالده *souï hāldè*, خراب *kharāb*, a.

DÉLABRER, v. a., déchirer, یرتمق *irtmaq*, پره‌لمق *paralamaq*, پاره پاره ا *pāra pāra it*. — Gâter, mettre en mauvais état, بوزمق *bozmaq*, ییقمق *ïiqmaq*, چوروتمك *tchurutmek*, t.; خراب ا *kharāb it*. — Se Délabrer, v. réfl., بوزلمق *bozoulmaq*, تخریب اولنمق *takhrīb olounmaq*.

DÉLACER, v. a., ôter, défaire le lacet, غیتانی سوکمك - چوزمك *ghaïtāni seukmek, tcheuzmek*. — un corset, کوکسلکی آچمق *gueukusligui âtchmaq*, t.

DÉLAI, s. m., remise, مهلت *muhlet*, a. — Retard, تاخیر *teekhyr*. — Sans —, اکلندرمیوب *eïlendurmeïup*, بلاتاخیر *bilā teekhyr*. — Long délai, مهلت مدیده *muhleti medīdè*.

DÉLAISSÉ, E, adj., براقلمش *brāqylmich*, بوشلانمش *bochlānmich*, t.; متروك *metrouk*, مخذول *makhzoul*, a.

DÉLAISSEMENT, s. m., براقمه *brāqma*, t.; ترك *terk*. — État de —, حال متروکیّت *hāli metroukyïet*, a.

DÉLAISSER, v. a., abandonner, براقمق *brāqmaq*, t.; ترك ا *terk it*, a.-t. — En terme de pratique, se désister, abandonner une possession, بر شیئك کفّ ید ا *keffi ïed it*, بر شیئك تصرّفندن ال چکمك *bir cheïuñ teçarrufinden el tchekmek*.

DÉLASSEMENT, s. m., repos, دکلنمه *dïnlenmè*, t.; استراحت *istirāhat*, تنفس *teneffus*, a. — Récréation, اکلنجه *eglendjè*.

DÉLASSER, v. a., یورغونلغی کیدرمك - آلمق *iourghounlighi*

guïdermek, *álmaq*, دكلندرمك *diñleudurmek*, t. — Se Délasser, v. réfl., راحت آلمق - طوتمق *rāhat álmaq*, *thoutmaq*, راحتلنمق *rāhatlanmaq*, راحت - استراحت ا *rāhat*, *istirāhat it*.

DÉLATEUR, TRICE, s., قوجي *qovdji*, قولايجي *qoghydji*, قوغيجي *qovlāïdji*, t.; غمّاز *ghammāz*, نمّام *nammām*, a.

DÉLATION, s. f., قوجيلق *qovdjiliq*, t.; غمز *ghamz*, a.; غمّازلق *ghammāzlyq*.

DÉLATTER, v. a., چاتي تحته جقلريني سوكمك - چيقارمق *tchāty tahtadjyqlèrini seukmek*, *tchyqārmaq*, t.

DÉLAVÉ, E, adj., صونق *sonyq*, t. — Couleur —, صونق رنك *sonyq renk*, t.

DÉLAVER, v. a., رنكي آچق ا *rengui âtchyq it*, t.

DÉLAYANT, adj. et s., ارديجي *irídídji*. — Remède —, ارديجي دوا محلل *irídídji 'ylādj* علاج *dèvāï mouhallil*, a.

DÉLAYEMENT, s. m., چالقتمه *tchālqatma*, اريتمه *eritmè*, t.

DÉLAYER, v. a., چالقتمق *tchālqatmaq*, - صو ايله اريتمك *sou ilè eritmek*, قارشدرمق *qārichturmaq*, صو ايچنده اريتمك *eritmek*, صو ايچندة ازمك *sou itchindè ezmek*. — le vin, شرابه صو قاتمق *charābè sou qātmaq*.

DÉLECTABLE, adj. com., جان سوه جك *djān sevèdjek*, a.-t.; لذيذ *lèziz*, لطيف *lathyf*, a.; صفا ويريجي *safā vírídji*, مفرّح قلب *muferryhi qalb*. — Endroit —, مفرّح ير *muferryh ïer*.

DÉLECTATION, s. f., صفا *safā*, حظ *hazz*, لذّت *lezzet*. — Grande —, تلذذ عظيم *telezzuzi 'azïm*.

DÉLECTER, v. a., صفا اتدرمك *safā ittirmek*, a.-t.; سوندرمك *sevindurmek*, حظلندرمق *hazlandırmaq*, لذت ويرمك *lezzet vírmek*. — Se Délecter, v. réfl., حظ ا *hazz it*, حظلنمق *hazzlanmaq*, خوشلنمق *khochlanmaq*, لذت بولمق *lezzet boulmaq*, متلذذ او *mutèlezziz ol*, a.-t.

DÉLÉGATION, s. f., commission pour connaître et agir au nom d'un autre, وكيللك *vèkillik*, وكالة *vèkiālet*, مأموريّة *mèmou'rïiet*. — Commission donnée à quelqu'un pour exiger le paiement d'une dette, حواله *havālè*. — L'acte écrit de la délégation, وكالت - حواله سندى *vèkiālet*, *havālè sènèdi*, a.-t.

DÉLÉGATOIRE, adj. des deux genres, وكالتى متضمّن *vèkiālèti mutèzammin*, a.-t.

DÉLÉGUÉ, s. m., député, وكيل *vèkil*, مأمور *mèmour*, a.

DÉLÉGUER, v. a, commettre, envoyer avec pouvoir d'agir, مأمور ا *mèmour it*. — Envoyer pour exiger le paiement d'une dette, حواله ا *havālè it*. — Cela signifie aussi assigner le paiement de la somme que l'on doit sur un autre, déléguer une dette, دينى برمالدن حواله ا *deïni bir mālden havālè it*.

DÉLESTAGE, s. m., كمسي صفره‌سنى بوشاتمه *guèmi safracini bochātma*, t.

DÉLESTER, v. a., كميمك صفره‌سنى چيقرمق *guèminuñ safracini tchiqārmaq*, t.

DÉLESTEUR, s. m., كميلرك صفره‌سنى بوشاتمغه مأمور اولان *guèmileruñ safracini bochātmagha mèemour olān*, t.

DÉLÉTÈRE, adj. com., اولدريجى *euldurídji*, t.; قاتل *qātil*, مهلك *muhlik*, متلف *mutlif*, a.

DÉLIBATION, s. f. Voy. DÉGUSTATION.

DÉLIBÉRANT, E, adj., qui délibère, دانشان *dānichān*, مشاور *muchāvir*, دانشمغه مخصوص *dānichmagha makhsous*. — Assemblée délibérante, مشاوره‌يه مخصوص مجلس *muchāvèrèïè makhsous medjlis*.

DÉLIBÉRATIF, IVE, adj., genre, t. de réthorique, اثبات بالبحث *isbāt bil-bahs*. — Voix délibérative, رأى على طريق الاستشاره *reï 'ala tharyq ul-istichārè*, a.

DÉLIBÉRATION, s. f., دانشق *dānichyq*, t.; مشاوره *muchāvèrè*. — Longue —, مشاورهٔ مديده *muchāvèrèï mèdidè*. — Résolution, قرار *qarār*. — La délibération du conseil, شورانك رأى قرار داده‌سى *chourānuñ rèï qarār dādèci*.

DÉLIBÉRÉ, E, adj., résolu, قرارى *qarāry vírilmich*, مقرر ويرلمش *mouqarrer*. — De propos —, غرض ايله *gharaz ilè*, a.-t. — De propos délibéré, à dessein, adv., بيلەرك *bílèrek*, دوشونەرك *duchunèrek*, t.; غرض ايله اصالتدن *içāletten*, *gharaz ilè*, غرضاً *gharazen*, قصداً *qasden*. — Aisé, libre, سربست *serbest*.

DÉLIBÉRÉMENT, adv., غيرت ايله *ghaïret ilè*, a.-t.; بى تكلف *bi tekelluf*, a.

DÉLIBÉRER, v. n., consulter avec les autres, دانشمق *dānichmaq*, دانششمق *dānichichmaq*, مشاوره ا *muchāvèrè it*, مشورت ا *mechvèret it*. — sur une affaire importante, بر مصلحت مهمّه‌يه دائر مشورت ا *bir maslahati muhimmèïè dāïr mechvèret it*. — Consulter en soi-même, دوشنمك *duchunmek*, تفكر ا *tèfekkur it*. — de, se déterminer à, قرار ويرمك *qarār vírmek*, تصميم ا *tasmím it*.

DÉLICAT, E, adj., fin, délié, انجه *indjè*, t.; رقيق *raqyq*, a. — Travail —, انجه ايش *indjè ich*. — Gracieux, نزاكتلو *nezākетlu*, نازك *nāzik*, ظريف *zarif*. — Agréable au goût, لذتلو *lezzetlu*, لذيذ *lezíz*. — Mets délicats, طاتلو يمك *thātlu ïemek*, طعام نفيس *th'āmi nèfís*. — Difficile à contenter, كوچ بكنور *gutch beïneur*, ارضاسى مشكل *irzāci muchkil*. — de santé, de tempérament, ضعيف المزاج *za'ïf ul-mizādj*. — Il est d'une santé délicate, مزاجى ضعيفدر *mizādji za'íftur*. — Consciencieux, اهل صداقة *ehli sadāqat*, منصف *munsyf*, a.

DÉLICATEMENT, adv., avec délicatesse, نازكلكله *nāzikliguilè*, نزاكتله

nèzāketilè, a.-t.; نازكانه *nāzikiānè*. — Travaillé —, نزاكتله ايشلنمش *nèzāketilè ichlenmich.*

DÉLICATER, v. a., نازلغمله آلشدرمق *nāzliguilè âlichturmaq*, داندينلمق *dāndinlamaq*, t.

DÉLICATESSE, s. f., qualité d'une chose ou d'une personne délicate, نازكلك *nāziklik*, نزاكت *nèzāket*. — Agrément, grâce, ظرافت *zerāfet*. — d'un mets, طتلولق *thatluliq*, اطعمهٔ نفيسه‌نك نزاكتى *eth'ymèï nèficènuñ nèzāketi*. — Finesse, انجه‌لك *indjèlik*. — du langage, de la langue, لسانك نزاكتى — شيوه‌سى *liçānuñ nèzāketi, chivèci*. — Mollesse, نازنلك *nāzendèlik*, نازونعيم *nāzu n'aym*. — Légèreté, خفيفلك *khafiflik*. — Dextérité, ال چاپكلكى *el tchāpoukligui*. — Faiblesse, ténuité, مظوملق *mazloumlyq*. — Délicatesse de goût, نزاكت ذايقه *nèzāketi zāïqa*. — d'oreille, نزاكت سامعه *nèzāketi sām'ya*. — d'esprit, لطافت ذهن *lèthāfeti zehin*. — de tempérament, نزاكت مزاج *nèzāketi mizādj*. — de complexion, تركيب بدنك *terkibi bèdenuñ nèzāketi*.

DÉLICES, s. f. pl., ذوق *zevq*, ذوق و صفا *zevq u safā*, لذايذ *lèzāïz*, pl. de لذت *lezzet*. — du paradis, نعيم جنت *na'ymi djennet*. — Délice, au sing., كوكل خوشلغى *gueuñul khochlyghy*. — C'est un délice, محض حظ درون در *mahzi hazzi deroun dur*.

DÉLICIEUSEMENT, adv., ذوقله *zevqlè*, ذوق وصفا ايله *zevq u safā ilè*, لذت ايله *lezzet ilè*, تلذذ درون ايله *tèlezzuzi dèroun ilè*, a.-t.

DÉLICIEUX, SE, adj., plein d'agrément, لذتلو *lezzetlu*, صفالو *safālu*, a.-t. — au goût, لذيذ *lèzīz*, a.

DÉLICOTER (Se), v. pers., يولارى آتمق *ïoulāri âtmaq*, t.

DÉLIÉ, s. m., انجه قلم جزكيسى *indjè qalem tchizguici*.

DÉLIÉ, E, adj., mince, انجه *indjè*, يوفقه *ïoufqa*, t. — Étoffe —, انجه قماش *indjè qoumāch*. — Au fig., subtil, انجه فكرلو زيرك *zeïrek, indjè fikrlu*. — Fourbe, حيله كار *hilè kiār*. — Peu épais, سيرك *seïrek*. — Dénoué, چوزلمش *tcheuzulmuch*.

DÉLIER, v. a., défaire le lien, چوزمك *tcheuzmek*, آچمق *âtchmaq*, باغى سوكمك *bāghy seukmek*. — Absoudre, تبريه ا *tèbrïè it*. — d'un serment, قسمدن تخليص ا *qacemden takhlís it*.

DÉLIGATION, s. f., t. de chirur., وضع ضماد *vaz'y zymād*, a.

DÉLIMITATION, s. f., تحديد ايلمه *tahdíd eïlèmè*, a.-t.; تعيين حدود *ta'ïíni houdoud*, a.

DÉLIMITER, v. a., t. de droit, تحديد ا *tahdíd it*, حدودى تعيين ا *houdoudi ta'ïin it*, a.-t.

DÉLINÉATION, s. f., رسم *resm*, a.; كرلمه *kerlemè*, t.

DÉLINQUANT, s. m., صوچلو *soutchlu*, صوچ ايدن *soutch iden*, جارم *djārim*, a.

DÉLINQUER, v. n., صوچ - كناه ا

soutch, gunāh it, صوچ ایشلمك *soutch ichlèmek,* جنـایت ایلمك *djināïet eïlèmek,* a.-t.

DÉLIRE, s. m., صایقلمقلق *sāïqlamaqlyq,* صایقلمه *sāïqlama,* t.; هذیان *hèzeyān,* هذو *hezv.* — de la fièvre, هذیـان محرور *hezèyāni mahrour.* — de l'esprit, عقلـك سرسملكی *'aqluñ sersemligui.* — — Être en —, صایقلمـق *sāïqlamaq.*

DÉLIRER, v. n., صایقلمق *sāïqlamaq,* t. *Délirer* est nouveau dans la langue française.

DÉLIT, s. m., صوچ *soutch,* t.; كـناه *gunāh,* p.; جرم *djurm,* قباحت *qabāhat,* a. — Commettre un —, ارتـكاب جرم ا *irtikiābi djurm it.* — En flagrant —, كناهی ایشلركن *gunāhi ichlerken.*

DÉLITER, v. a., برطاش دلمی *bir thāch dilimi kesmek,* t.

DÉLITESCENCE, s. f., t. de méd., انفراغ المادّة الممارضه فی الداخل *infirāgh elmāddet el-mumārèzet fiddākhyl,* a.

DÉLIVRANCE, s. f., action de délivrer, قورتارلـمه *qourtārilma,* قورتلش *qourtoulich,* t.; نجات *nèdjāt,* خلاص *khalās,* a. — Mise en liberté, اطـلاق *ithlāq,* ازادلق *azādlyq,* تخلیة السبیل *takhlïet ussebïl.* — Livraison, تسلیم *teslïm.*

DÉLIVRE, s. m., مشیمة *mechimet,* a.; اوغلان دواجـی *oghlān duvādji,* t.

DÉLIVRÉ, E, adj., قورتلمش *qourtoulmich,* t.; مخلـص *moukhallas,* مسلّم *mucellem,* a.; ویرلمش *vïrilmich,* تسلیم اولنمش *teslïm olounmich,* a.-t.

DÉLIVRER, v. a., affranchir d'un mal, قورتارمـق *qourtārmaq,* t.; تخلیص - خلاص ا *takhlis, khalās it,* a.-t. — Mettre en liberté, صالیویرمك *sālyvïrmek,* ازاد - اطلاق ا *āzād, ithlāq it.* — des esclaves, des prisonniers, اسرانـك سبیللربنـی تخلیه ا *ucèrānuñ sèbïllèrini takhlïè it.* — Accoucher, طوغرتـمق *dhoghourtmaq.* — Mettre entre les mains, تسلیم ا ویرمك *vïrmek,* تسلیم *teslïm it.* — Faire délivrer, تسلیم ایتدرمك *teslïm itturmek.* — Se délivrer, v. réfl., قورتولمـق *qourtoulmaq,* t.; خـلاص بولمق *khalās boulmaq,* a.-t.

DÉLIVREUR, s. m., celui qui délivre, تسلیم ایدیجی *teslïm idïdji.* — Distributeur de rations, fourrages, etc., aux troupes, انبار امینی *ambār emini.* — Délivreur, dans le sens de libérateur, est vieux et n'est bon que dans le burlesque.

DÉLOGEMENT, s. m., كـوچ *gueutch,* t.; كوچمه *gueutchmè,* t.; نقل *naql,* a.

DÉLOGER, v. a., faire quitter à quelqu'un son logis, - كوجورمك اودن - كوچرمـك *gueutchurmek, evden, ïerinden* چیقارمق *tchiqārmaq,* منزلدن اخراج ا *menzilden ykhrādj it.* — En terme de guerre, chasser d'un poste, یرندن قوغمق - دفع ا *ïerinden qoghmaq, def' it.* — Déloger, v. n., changer de logis, كوچ ا *gueutch it,* كوچمك *gueutchmek,* نقل مكان ا *naqli me-*

kiān il, تبديل مكان ايلمك *tebdîli mekiān eïlèmek*. — Sortir d'un lieu, d'une place qu'on occupe, voy. DÉCAMPER.

DÉLOS, n. propre, île de l'Archipel, اسديل *sdil*.

DÉLOYAL, E, adj., بى وفا *bi vefā*, a.; عرضسز *'yrzsyz*, خاين *khāïn*, a.

DÉLOYALEMENT, adv., بى وفالق *bi vefālyq ilè*, خيانتله *khyānetilè*, عرضسزجه *'yrzsyzdjè*, a.-t.

DÉLOYAUTÉ, s. f., خيانت *khïānet*, a.; بى وفالق *bi vefālyq*, عرضسزلق *'yrzsyzlyq*, a.-t.

DELPHES, n. p., bourg de la Turquie d'Europe, ancienne ville de la Phocide, قاسترى *qastri*.

DELPHINIUM, s. m. Voy. PIED-D'ALOUETTE.

DELTA, s. m., terrain compris dans les branches du Nil, جزيرت النيل *djezîret-unnīl*.

DELTOÏDE, adj., muscle, عضلة الذالية *'azalet ezzālïet*, a.

DÉLUGE, s. m., طوفان *thoufān*, a. — de Noé, طوفان نوح *thoufāni nouh*.

DÉMAGOGIE, s. f., قيادة النّاس *qyādet-unnās*, a.; خلقى كندويه *khalqy guenduïè ouūdurup ïedmè*, t.

DÉMAGOGIQUE, adj., قيادت ناسه متعلق *qyādeti nācè mute'allyq*, a.-t.

DÉMAGOGUE, s. m., زورباللق ايدن خلقك بلوك باشيسى *zorbālyq iden khalquñ beuluk bāchici*, t.; رئيس فرقهٔ اشرار *reïci fyrqaï echrār*, a.

DÉMAIGRIR, v. a., retrancher quelque chose d'une pièce de bois ou d'une pierre, يونمق *ïonmaq*, t.

DÉMAILLOTTER, v. a., برچوجغك قوندافنى چوزمك - آچمق *bir tchodjoughuñ qondāghyni tchouzmek, átchmaq*, بغرداغى چيقارمق *baghyrdāghy tchyqārmaq*, t. — Démaillotté, باغرداغى چيقارلمش *bāghyrdaghy tchyqārylmich*, t.

DEMAIN, adv. de temps, يارن *ïāryn*, يارنكى كون *ïārynki gun*, ايرته *irtè*, t.; فردا *ferdā*, p. — matin, يارنكى كون صباح *ïārynki gun sabāh*, صباح وقتنده *vaqtindè*. — Après-Demain, adv., يارن اولبركون *ol bir gun, obir gun*, دكل اوبركون *ïāryñ dèïl obir gun*. — Il m'a remis à demain, بنى يارنه براقدى *beni ïāryna brāqty*.

DÉMANCHEMENT, s. m., صاپك چيقمه سى - چيقارلمه سى - قوپمه سى *sāpuñ tchyqmacy, tchyqārylmacy, qopmacy*, t.

DÉMANCHER, v. a., صاپى چيقارمق - قوپارمق *sāpy tchyqārmaq, qopārmaq*. — Se Démancher, v. n., صاب چيقمق - قوپمق *sāp tchyqmaq, qopmaq*, t.

DEMANDE, s. f., action de demander, استمه *istemè*, دلك *dilek*, t.; طلب *thaleb*. — Chose demandée, دیلمه *dîlemè*, مطلب *matklab*, t. — Question, صورمه *sorma*, سوال *sou'āl*, pl. a. اسئله *ecèlè*. — Action en justice, دعوا *d'avā*. — Démarche d'un tiers pour demander une fille en mariage, دوكورلك *dugurlik*, خطبه *khothba*.

Demander, v. a., pour obtenir, استمك *istemek*, طلب ا *thaleb it*, سؤال ا *souāl it*, a.-t. — du délai, du temps, مهلت طلب ا *muhlet thaleb it*. — Prier d'accorder, يالوارمق *ïālvārmaq*, دلمك *dilèmek*, t.; رجا - نياز ا *ridjā, niāz it*, استدعا ا *istid'ā it*. — Demander pardon, استدعای عفو ا *istid'āï 'afv it*. — S'enquérir, interroger, صورمق *sormaq*, سؤال ا *souāl it*, استفسار ا *istifsār it*. — de la santé, استفسار خاطر ا *istifsāri khāthyr it*. — Désirer, exiger, استمك *istemek*, محتاج او *mouhtadj ol*. — Cette affaire demande réflexion, بومادّه ملاحظهٔ مديده يه محتاجدر *boumaddè mulāhazaï medidèïè muhtādjtur*. — Chercher quelqu'un pour le voir, آرامق *ārāmaq*, صورمق *sormaq*, استمك *istèmek*, بر كمسه يی ارامق *bir kimsèï ārāmaq*. — Prétendre, ادّعا ا *iddi'ā it*. — Quêter, demander l'aumône, دیلنمك *dilenmek*. — de porte en porte, قپودن قپويه واروب سؤال ا *qapoudan qapouïè vārup sou'āl it*. — Demander une fille en mariage, دوكورلك ا *dogurlik it*. — Se Demander, v. réfl., صورلمق *sorylmaq*.

Demandeur, s. m., terme de jurisprudence, دعواجی *d'avādji*, a.-t.; مدّعی *mudd'āï*, a. — Demanderesse, f., دعوا ايدنجی قوی *d'avā idídji qāry*, a.-t. — Demandeur, qui demande souvent, دیلنجی *dilendji*, جرّار *djerrār*, سائل *sā'il*. — Au fém. Demandeuse, سايله *saïlè*, a.

Démangeaison, s. f., picotement, كجيك *guidjik*, كجيش *guidjich*, كيجشمه *guïdjichmè*, t.; حكة *hekkiet, hekkiè*. — Envie, هوس *haves*, a.

Démanger, v. n., كيجيمك *guidjimek*, كجشمك *guedjichmek*. — La tête me démange, باشم كيجيشيور *bāchum guidjicheïeur*. — Causer des démangeaisons, كجشترمك *guidjichturmek*.

Demantèlement, s. m., ديوار ييقلغی *divār ïiqyqlyghy*, t.; هدم ديوار *hedmi divār*, a.

Démanteler, v. a., ديوارلری ييقمق - سوكمك *divārleri ïiqmaq, seukmek*, t. — Démantelé, ديوارى ييقلمش *divāri ïiqylmich*.

Démantibuler, v. a. fam., بوزمق *bozmaq*, ييقمق *ïiqmaq*, پاره لمق *pāralamaq*, t. — Se Démantibuler, v. pr., ييقلمق *ïiqylmaq*, بوزلمق *bozoulmaq*, پاره لنمق *paralanmaq*.

Démarcation (Ligne de), s. f., حدود صره سی *houdoud syrācy*, تحديد حدود *tahdídi houdoud*, اختطاط الحدود *ykhthythat ulhoudoud*, a. — Les limites mêmes du droit de deux corps, de deux puissances, حدود *houdoud*.

Démarche, s. f., manière de marcher, يوريش *ïurich*, t.; روش *revich*, رفتار *reftār*, p.; مشية *mechïet*. — Manière d'agir, طاورانش *dhāvrānich*, t.; حركت *hareket*, a.

Démarier, v. a., - نكاحی بوزمق

بوشاتمق *nikiāhi bozmaq, bochātmaq.* — Se Démarier, v. réfl., قاريدن ياخود اردن بوشانمق *qāryden ïākhod erden bochānmaq,* نكاحنى بوشانمق *nikiāhini bochānmaq,* a.-t.

Démarquer, v. a., نشانى چيقارمق - قالدرمق - بوزمق *nichāni tchiqārmaq, qāldurmaq, bozmaq,* t.

Démarrer, v. a. et n., terme de marine, détacher, چوزمك *tcheuzmek,* باغى چوزمك *bāghy tcheuzmek,* t. — Lever l'ancre et partir, لنكرى قالدروب كيتمك *lengueri qāldurup guitmek.* — Partir, يرندن چيقمق قالقمق *qālqmaq, ïerinden tchyqmaq.*

Démasquer, v. a., ôter le masque, يوز اورتوسنى چيقارمق *ïuz eurtuçunu tchyqārmaq.* — Au fig., faire connaître quelqu'un pour ce qu'il est, بر كمسنه‌نك حالنى آچغه چيقارمق *bir kimesnènuñ hālini âtchygha tchyqārmaq.* — Se Démasquer, v. réfl., ôter son masque, يوزينى آچمق *ïuzunu âtchmaq.* — Se faire connaître tel qu'on est, كندو حالنى اظهارا *guendu hālini izhār it.*

Dématé, e, adj., - دركى قرق *diregui qyryq, qyrylmich,* t.

Démater, v. a., دڭ قيرمق *direk qyrmaq.* — En parlant d'un vaisseau, on dit au neutre, qu'il a démâté, دركى قيرلمشدر *diregui qyrilmichtur,* t.

Démêlé, s. m., querelle, چكشمه *tchekychmè,* t.; نزاع *nyza',* a.; غوغا *ghavghā,* p.-t.

Démêler, v. a., séparer ce qui est mêlé, آيرمق *āïrmaq,* تفريق ا *tefrïq it.* — Débrouiller, آچمق *âtchmaq,* سوكمك *seukmek,* تميزلنمك *temïzletmek,* حل ا *hall it.* — Une difficulté, بر مشكلى حل ا *bir muchkili hall it.* — Distinguer, discerner, فرق - تمييز ا *farq, temïiz it,* تشخيص ا *techkhys it,* سچمك *setchmek.* — Éclaircir, ايضاح ا *izāh it.* — Apercevoir, reconnaître, سزمك *sezmek,* طانيمق *thānimaq.* — Contester, quereller, چكشمك *tchekichmek,* قوغا ا *qavghā it.* — Se Démêler, v. réfl., se tirer heureusement de, قورتلمق *qourtoulmaq,* سوشمك *sivichmek,* ايو صاوشمق *eïu sāvouchmaq,* صيرلوب چيقمق *syrylup tchyqmaq.* — d'un embarras, برغائله‌دن تخليص نفس ا *bir ghaïlèden takhlyci nefs it.*

Démêloir, s. m., machine à dévider, چقرق *tchyqrïq,* اليه *elemïè.* — Peigne, سيرك طراق *seïrek tharāq,* t.

Démembré, e, adj., پارچه پارچه اولمش *pārtcha pārtcha olmuch,* بولنمش *beulunmich,* t.

Démembrement, s. m., action de démembrer, پايلشمه *pāïlachma,* t.; مقاسمه *muqācemè.* — de l'empire, روما دولتنك مقاسمه‌سى *rouma devletinuñ mouqācemèci.* — La chose démembrée, پاى *pāï,* قسم

qysm, pl. a. اقسام *aqsām*, حصـــهٔ *hysséï maqsoumè*.

Démembrer, v. a., séparer les membres d'un corps, بر جسدك *bir djeceduñ 'azācini āïrmaq*. — Mettre en pièces, پارچه پارچه آیرمق *pārtcha pārtcha aïrmaq*, پارچه‌لمق *pārtcha-lamaq*. — Diviser, پای ا *pāï it*, بولمك *beulmek*, t.; تقسیم ا *taqsîm it*. — Retrancher, آیرمق *aïrmaq*, افراز ا *ifrāz it*. — un état, بر مملکتی تقسیم ا *bir memleketi taqsym it*, a.-p.-t.

De Même. Voy. Même.

Déménagement, s. m., كـــوچ *gueutch*, كوچمه *gueutchmè*, t.; نقل *naql*, a.

Déménager, v. a., كـــوچ ا *gueutch it*, كوچمك *gueutchmek*, t.; نقل *naql it*, نقل ایتدرمـــك *naql itturmek*, a.-t.

Démence, s. f., aliénation d'esprit déclarée, دلیلك *delylik*, t.; جنون *djunoun*, دیوانه‌لـك *divānelik*, p.-t. — Aliénation d'esprit, اختـلال چیوغنلق *tchioughounlyq*, عقل *ykhtilāli 'aql*, a.

Démener (Se), v. réfl., چالنمق *tchabālanmaq*, چالقنمق *tchālqanmaq*, t.

Démenti, s. m., تكذیب *tekzîb*, a. — Donner un —, یلانجی چیقارمـــق *ïalāndji tchyqarmaq*, تكذیـــب ا *tekzîb it*. — Souffrir un —, یلانجی چیقمق *ïalāndji tchyqmaq*, مظهر تكذیب او *mazheri tekzîb ol*. — Au fig. fam., دیشه بوشه چیقمه *bocha tchyqma*, t.; خسران *khousrān*, a.

Démentir, v. a., dire à quelqu'un qu'il a menti, یلانجـــی چیقارمـــق *ïalāndji tchyqārmaq*, تكذیب ا *tekzib it*, a.-t. — Cette nouvelle a été démentie, بـــو خبـــر تكذیب اولنمشدر *bou khaber tekzîb olounmuchtur*. — Se Démentir, v. réfl., se contredire, كندویـــی تكذیب ا *guenduïi tekzîb it*. — S'écarter de son caractère, اصولندن صاپـــمـــق *ouçoulinden sāpmaq*, تخلف ا *tekhalluf it*.

Démérite, s. m., تقصیر *taqcyr*, عیب *'aïb*, عدم استحقاق *'ademi istihqāq*, a.

Démérité, e, adj., نامستحـــق *nā mustehaqq*, a.-t.

Démériter, v. n., لایق اولمامق *lāïq olmāmaq*, باعـــث تقبیـــح اوله‌جق شـــی ایشلمـــك *bā'ïci taqbyh oladjaq cheï ichlemek*. — Encourir la défaveur, نظـــردن دوشمك *nazarden duchmek*, a.-t.

Démesuré, e, adj., اولچیســـز *eultchusiz*, t.; حدسز *hadsiz*, حدّدن زیاده *hadden zïādè*.

Démesurément, adv., افراطلـــه *ïfrāthilè*, a.-t.; فوق الحدّ *fevq ul-hadd*, a.

Démettre, v. a., disloquer, كمكی یرندن چیقارمق *guemigui ïerinden tchyqārmaq*, بورقمـــق *bourqmaq*, برتمـــك *bertmek*. — Destituer, منصبدن چقارمق *man-*

çoupten tchyqārmaq, عزل ا *'azl it.* — Se Démettre, v. réfl., d'une place, منصبنی براقمق *mançoubini brāqmaq,* بر منصبدن استعفا ا *bir mançoupten isti'fā it.* — Il s'est démis en faveur d'un tel, منصبی فلانه فراغت ایلدی *mancybi felānè ferāghat eïlèdi.* — Se démettre, se disloquer, برتنمك *bertinmek,* برتلمك *bertilmek.*

Démeublement, s. m., اوك اثاثنی چیقارمه *evuñ açācini tchyqārma,* او بوشالتمه‌سی *ev bochaltmaci,* t.

Démeubler, v. a., اوی بوشالتمق *evi bochāltmaq,* اوك اوادانلغنی قالدرمق - چقرمق *evuñ avādānlighini qāldurmaq, tchiqarmaq,* t.

Demeurant, e, adj., اوتوران *otourān,* t.; متمكن *mutemekkin,* ساكن *sākin,* a. — Au Demeurant, adv., قالدیکه *qāldiki.*

Demeure, s. f., domicile, قوناق *qonāq,* یورت *ïort,* t.; مكان *mekiān,* pl. a. امكنة *emkenet;* مسكن *mesken,* pl. مساكن *meçākin.* — A demeure, en résidence, یرلو *ïerlu.* — Qui n'est pas à demeure, یرلو دكل *ïerlu deïl.* — Demeure, temps pendant lequel on habite un lieu, اقامت مدّت اقامت وقتی *iqāmet vaqty, muddeti yqāmet.* — En terme de palais, وعده‌یی كجكدرمه *va'dèï guedjikturmè,* مهاطله *mumāthelè.*

Demeurer, verbe a., habiter, اوتورمق ساكن او *otourmaq, sākin ol,* a.-t.; اقامت ا *iqāmet it.* — Être en permanence, - طورمق دورمق *dhourmaq,* اكلنمك *eïlenmek,* مستمرّ و بر دوام او *mustemirr vè ber devām ol.* — Rester, être de reste, قالمق *qālmaq.* — Il n'y est rien demeuré, هیچ برشئ قالمدی *hitch bir cheï qālmadi.* — Tarder, كجكمك *guedjikmek.* — Il a demeuré longtemps en chemin, وافر زمان یولده كجكدی *vāfir zemān ïolda guedjikti.* — Demeurer neutre, بیطرف طورمق *bī-taraf dhourmaq.* — Demeurer interdit, مبهوت ودمبسته شاشمق *chachmaq,* قالمق *mèl hout vè dembestè qālmaq.* — fidèle, مقام صداقتده بر قرار او *maqāmi sadāqattè ber qarār ol.*

Demi, e, adj. sing., یاری *iāri,* یارم *iārym,* بچوق *boutchouq,* t.; نصف *nysf,* a.; نیم *nïm,* p. — Une demi-heure, بر یارم ساعت *bir iārym sā'at.* — Un demi-cercle, نصف دائره *nisfi dāïrè.* — Une heure et demie, بر بچق ساعت *bir boutchouq sā'at.* — Trois drachmes et demie, اوچ بچق درهم *utch boutchouq dirhem.* — Deux et demi, ایكی بچق *iki boutchouq.* — La moitié d'une chose, یاریسی *iāryçy.* — A Demi, adv., à moitié, یاری بچوق یاری *iāry, iāry boutchouq.* — A demi cuit, یاری پشمش *iāry pichmich.* — plein, یاری طولی *iāry dholou.* — mort, اولو كبی نیم مرده *eulu guibi, nïm mourdè.* — circulaire, نصف دائروی *nysfi dāïrèvi.*

Demi-Lune, s. f., یاری ای

طابيه‌سى *ïārym âï thābïacy.*

Demi-Métal, s. m., يارى معدن *ïāry ma'den,* t.; نيم معدن *nîm ma'den,* p.-a.

Démis, e, adj., disloqué, برتلمش *bertilmich,* t. Voy. Destitué.

Démission, s. f., استعفا *isty'fā,* منصبى براقمه *mançoubi brāqma,* a.-t.

Démissionnaire, adj., celui qui a donné sa démission, منصبندن استعفا ايدن *mançoubinden isty'fā iden,* a.-t.

Démocrate, s. m., حكومت جمهور ناسه تابع *hukioumeti djumhouri nācè thāb'y,* عوام ناس حكومتنك طرفدارى *'avāmi nās hukioumetinuñ tharafdāri,* a.-p.

Démocratie, s. f., خلقك عوام ناسك حكومتى *khalquñ, 'avāmi nāçuñ hukioumèti,* t.-a.

Démocratique, adj. com., خلقك صورت حكومتنه مخصوص *khalquñ soureti hukioumetinè makhsous,* a.-t.

Démocratiquement, adv., خلقك صورت حكومتى اوله‌رق *khalquñ soureti hukioumeti olaraq,* a.-t.

Demoiselle, s. f., fille d'honnête famille, خاتونجق *khatoundjyq,* vulg. قادنجق *qādyndjyq,* قز *qyz,* دودو *doudou,* t. — Hie à l'usage des paveurs, يرطوقماغى *ïer thoqmaghy,* قالدرم طاشلرى صوقه‌جق آلت *qāldyrym thachlari soqadjaq âlet,* t.

Démolir, v. a., يقمق *ïyqmaq,* t.; هدم ا *hedm it.* — Démoli, e, يقلمش *ïyqylmich,* منهدم *munhedim.*

Démolition, s. f., action de démolir, يقمقلق *ïyqmaqlyq,* يقش *ïiqych,* t.; هدم *hedm,* a. — Matériaux qui restent d'une démolition, يقنديلر *ïiqyntiler,* انقاض *enqāz.*

Démon, s. m., diable, esprit malin, شيطان *chèïthān,* pl. a. شياطين *chèïāthin,* ابليس *iblís,* a. — Génie, esprit bon ou mauvais, جنّ *djinn.* — En parlant d'une personne qui a beaucoup d'esprit, جنّ فكرلو *djinn fikirlu.* — Il a de l'esprit comme un —, جنّ قدر ذهنى واردر *djinn qadar zihni vārdur.* — Enfant vif, pétulant, چابالنان *tchabālanān.*

Démonétisation, s. f., ازالهٔ قيمت سكّه *izālèï qymeti sikkè,* a.-t.

Démonétiser, v. a., رايج اولان سكّه‌نك قيمتنى رفع ا *rāïdj olān sikkènuñ qymetini ref'it,* a.-t.

Démoniaque, adj. com., جنّ چارپمش *djinn tcharpmich,* جنلو *djinnlu,* a.-t.

Démonographe, s. m., اجنّى احوالنى يازمش مؤلّف *edjinni ahvālini ïāzmich mu'ellif,* a.-t.

Démonographie, s. f., اجنّى احوالنه دائر مقاله *edjinni ahvālinè dāïr meqālè,* a.-t.

Démonstrateur, subst. masc., كوستريجى *gueusteridji,* t.; اثبات ايدن *isbāt iden,* a.-t.; مبيّن *mubeïin,* a.

Démonstratif, ive, adj., اثبات ايديجى *isbāt idídji,* a.-t.; مثبت *musbit,* برهانى *burhāni,* a. — Ar-

gument, برهان مثبت *burhāni musbit.* — Preuve —, دليل مثبت *delili musbit.* — Pronom —, اسم اشارت *ismi ichāret.*

Démonstration, s. f., preuve évidente et convaincante, كوسترمه *güeustermè*, t.; دليل *delîl*, pl. a. دلايل *delāïl;* دلاله *delālet*, برهان *burhān*, pl. براهين *berāhîn.* — Marque, témoignage, كوسترش *gueusterich*, اثر *ecer*, pl. a. آثار *açār;* امارت *emāret*, pl. امارات *emārāt.* — Manifestation, اظهار *izhār.* — Enseignement démonstratif, تعليم *ta'lîm.*

Démonstrativement, adv., دليل كوسترركك *delîl gueustèrerek*, مبرهنًا اثبات ايله *isbāt ilè*, a.-t.; *muberhenen*, a.

Démonter, v. a., ôter quelqu'un de sa monture, بنكدن آيرمق - اندرمك *binekten āïrmaq, indurmek*, بر كمسنه‌نك بنكنى آلمق *bir kimesnènuñ binèguini ālmaq*, مركبندن محروم قلمق *merkebinden mahroum qylmaq.* — Désassembler les parties d'un ouvrage, سوكمك *seukmek.* — une montre, بر ساعتك اجزاسنى سوكمك *bir sā'atuñ edjzācini seukmek.* — un canon, طوپى عربه‌سندن ايندرمك *thopy 'arabacinden indurmek.* — Démonter, déconcerter, شاشرمق *chāchurmaq.* — Se Démonter, Se Défaire, v. n., چوكلمك *tcheukulmek*, چوزلمك *tcheuzulmek.* — le visage, تبديل چهره ا *tebdili tchehrè it.*

Démontrable, adj. com., اثبات اولنه بيلور *isbāt olouna bîlur*, ممكن الاثبات اولان *mumkîn ul-isbāt olān*, a.-t.

Démontrer, v. a., prouver, اقامت ادله ايله اثبات ا *ispāt it*, اثبات ايلمك *iqāmeti edillè ilè isbāt eïlemek.* — Témoigner par des marques extérieures, كوسترمك *gueustermek*, دلالت ا *delālet it.* — Montrer aux yeux la chose dont on parle, كوستروب اثبات ا *gueustèrup isbāt it.* — Être démontré, استدلال اولنمق *istidlāl olounmaq.*

Démoralisation, s. f., اخلاقك بوزقلغى *akhlāquñ bozouqloughy*, a.-t.; فساد اخلاق *feçādi akhlāq*, a.

Démoraliser, v. a., اخلاقى بوزمق *akhlāqy bozmaq*, افساد اخلاق ا *ifsādi akhlāq it*, a.-t.

Démordre, v. n., quitter après avoir mordu, اصردقدن صكره براقمق *icyrdyqten soñra brāqmaq.* — Se départir d'une opinion, واز كچمك *vāz guetchmek*, t.; فراغت ا *ferāghat it*, a.-t.

Démunir, v. a., بر حصارك مهماتنى چقرمق - قالدرمق *bir hiçāruñ muhimmātini tchiqarmaq, qāldurmaq*, مهماتدن چپلاتمق *muhimmātten tchiplātmaq*, a.-t. — Démuni, e, مهماتدن چپلاق *muhimmātten tchiplāq.*

Démurer, v. a., une porte ou une fenêtre, قپوبى ياخود پنجره‌يى طيقادان ديوارى سوكمك *qapouïi ïākhod pendjèreï thyqādān divāri seukmek*, t.

Dénaire, adj. des deux genres, عشری *'achary*, a.

Dénantir, v. a., امانتنی *emānètini brāqturmaq*. — Se Dénantir, v. réfl., امانتی یدنك براقمق *emānèti brāqmaq*, اولانی ترك ایتمك *ïedindè olāni terk it*, t.

Dénatter, v. a., اورکوبی سوکمك *eurkuïi seukmek*. — des cheveux, صاچك اورکوسنی سوکمك *sātchuñ eurkuçunu seukmek*, t.

Dénaturé, e, adj., changé, بشقه اولمش *bachqa olmuch*, بشقه درلویه چویرلمش *bachqa turluïè tchèviril-mich*, t. — Inhumain, مروّتسز *muruvvetsiz*, انسانیتسز *insāniïetsiz*, a.-t. — Privé d'attachement naturel, علاقهٔ طبیعیه‌دن مفقود *'alāqaï thab'yïèden mefqoud*. — Gâté, بوزلمش *bozoulmich*, بوزق *bozouq*.

Dénaturer, v. a., changer la nature d'une chose, بر نسنه‌یی بشقه قلمق *bir nesnèï bachqa qylmaq*, بشقه درلویه چویرمك *bachqa turluïè tchevïrmek*. — Présenter sous une autre forme, بشقه صورته چویرمك *bachqa souretè tchevïrmek*. — Dénaturer un fait, اصول ماده‌یی تغییرا *ouçouli māddèï taghyïr it*. — Gâter, بوزمق *bozmaq*.

Dendrite, s. m., حجر شجری *hadjèri chedjèrii*, a.

Dénégation, s. f., action de nier, انکار *inkiār*. — en justice, محکمه‌ده انکار اتمه *mehkemedè inkiār etmè*. — formelle, انکار رسمی *inkiāri resmi*, a.

Déni, s. m., انکار *inkiār*, امتناع *imtinā'*. — de justice, احقاق حقّ انکاری ـ امتناعی *ihqāqi haqq inkiāri, imtina'ï*, a.-t.

Déniaisé, e, adj., کوزی آچق *gueuzi âtchyq*, قلاش *qallāch*, t.; حیله باز *hïlè bāz*, a.-p.

Déniaiser, v. a., برینك کوزینی آچمق *bïrinuñ gueuzunu âtchmaq*, برینك بوداله‌لغی کیدرمك *birinuñ boudālalyghy guidermek*, حیله بازلق اوکرتمك *hylè bāzlyq eugretmek*, t. — Se Déniaiser, v. réfl., کوزینی آچمق *gueuzunu âtchmaq*.

Dénicher, v. a., ôter du nid, یوه‌دن چقارمق ـ آلمق *ïouvadan tchiqārmaq, ālmaq*. — Faire sortir par force, قوغمق *qoghmaq*, قاچرمق *qātchurmaq*. — les ennemis, اعدایی یوه‌لرندن طرد ا *ā'daïi ïouvalèrinden thard it*. — Sortir précipitamment, عجله ایله یرندن قاچمق *'adjelè ilè ïèrinden qātchmaq*. — Trouver, découvrir, بولمق *boulmaq*. — la demeure de quelqu'un, بر کمسنه‌نك یوه‌سنی بولمق *bir kimesnènuñ ïouvācini boulmaq*.

Denier, s. m., petite monnaie, منقر *manqyr*, منغر *manghyr*, t.; پشیز *pèchïz*, پول *poul*, p. — Cela ne vaut pas un —, بو شیٔ بر منغر دکمز *bou chèï bir manghyr deïmez*.

Denier à Dieu. Voyez Arrhes. — Denier, toute somme d'or ou d'argent, آقچه *âqtchè*, مال *māl*, pl. a. اموال *emvāl*; دینار *dīnār*, pl. دنانیر *denānïr*. — Les deniers publics, اموال

میربه *emvāli mirïè.* — Intérêt d'une somme principale, فایض *fāïz.* — Denier de poids, درهم *dirhem.* — Denier de fin ou de loi, عیار *'aïār.*

DÉNIER, v. a., refuser, دریغ ا *dirygh it.* — Ne me déniez pas votre assistance, امدادکی بندن دریغ ایلمه *imdādiñi benden dirygh eïlèmè.* — Nier, انکارا *inkiār it.*

DÉNIGREMENT, s. m., action de dénigrer, لسانه کتورمه *liçānè guèturmè*, دللمه *dillèmè.* — État de mépris de celui qui est dénigré, رسوایلك *rousvāïlik*, t.; بد نام *bed nām*, p.

DÉNIGRER, v. a., آد بوزمق *âd bouzmaq*, آد چکمك *âd tchekmek*, دللمك *dillèmek*, t.; تندید ا *tendïd it*, a.-t.

DÉNOMBREMENT, s. m., compte détaillé, صایمه *sāïma*, t.; تعداد *te'ādad*, a.— d'un fief, d'une terre, مفردات دفتری *mufredāt defterì*, a.

DÉNOMBRER, v. a., صایمق *sāïmaq*, برر برر صایمق *birer birer sāïmaq*, t.; تعداد ا *te'adād it*, a.-t. — Dénombré, e, صایلمش *sāïlmich*, معدود *m'adoud.*

DÉNOMINATEUR, s. m., رقم معرّف الکسر *raqami mu'arrif ul-kesr*, a.

DÉNOMINATIF, IVE, adj., علمی *'alemi*, تعریفی *ta'rifii*, a.

DÉNOMINATION, s. f., تسمیه *tesmiè*, a.

DÉNOMMER, v. a., ادله سویلمك *adilè seuïlèmek*, تسمیه-مستی ا *tesmiè, mucemma it*, a.-t.

DÉNONCER, v. a., signifier à quelqu'un, خبر ویرمك *khaber vïrmek*, a.-t.; بیلدرمك *bïldurmek.* — Notifier, اعلان ا *y'lān it.* — la guerre, سفر واردر دیو ندا ا *sefer vārdur deïu nidā it.* — Déférer au magistrat, حاکمه بیلدرمك *hākimè bïldurmek*, حاکم طرفنه خبر ویرمك *hākim tharafina khaber vïrmek.* — suivant les formes, les noms et qualités d'une personne, بر کمسنه نك اسم و شهرتنی بیلدرمك *bir kimesnènuñ ismu cheurètini bïldurmek.* — Accuser pour avoir fait ou dit quelque chose, قولامق *qovlāmaq*, قوغلامق *qoghlāmaq*, غمزلمق *ghamyzlamaq*, t.

DÉNONCIATEUR, s. m., celui qui défère en justice, حاکمه خبر ویریجی *hākimè khaber vïrïdji.* — Délateur, قوجی *qovdji*, قولایجی *qovlāïdji*, t.; غمّاز *ghammāz*, a.

DÉNONCIATION, s. f., déclaration, publication, اعلان *'ylān.* — Avis, اعلام *'ylām*, خبر *khaber.* — Délation, غمز *ghamz*, غمّازلق *ghammāzliq*, a.-t.

DÉNOTATION, s. f., دلالة *dèlālet*, اشارة *ichāret*, a.

DÉNOTER, v. a., کوسترمك *gueustermek*, t.; دلالت ا *dèlālet it*, a.-t.; نشان ویرمك *nichān vïrmek.*

DÉNOUEMENT, s. m., fin, résultat, صوك *soñ*, نتیجه *nètïdjè*, عاقبت *'āqybet*, a. — Solution d'une difficulté, مشکلك چوزلمسی *muchkiluñ tcheuzulmèci*, حل مشکل *halli muchkil.*

DÉNOUER, v. a., دوکمی چوزمك-

آچمق *deugumi tcheuzmek, âtchmaq*, t.; حل ا *hall it*, a.-t. — des fils, des cordes, ایپلرك دوکملربنی چوزمك *iplèruñ deugumlèrini tcheuzmek*. — Démêler une affaire, برمادّه‌یی حلّ ا *bir mâddëi hall it*. — la langue, دلی آچمق *dili âtchmaq*. — Rendre plus souple, plus agile, آچمق *âtchmaq*, خفیفلندرمك *khafiflendurmek*. — Se Dénouer, v. réfl., croître, قد چکمك *qad tchekmek*. — En parlant du corps, بدنی کسب بساطت و انکشافه یوز طوتمق *bèdèni kesbi biçâthatu inkichâfè thoutmaq*. — Pousser, بیومك *buïumek*, بتمك *bitmek*. — Se détacher, se lacher en parlant d'un nœud, چوزلمك *tcheuzulmek*, سوکلمك *seukulmek*, آچلمق *âtchilmaq*.

Denrée, s. f., ce qui se vend pour la nourriture, ازق *azyq*, ذخیره ییه‌جك *zakhirè ïeïèdjek*, t.; ذخایر *zakhâïr*, pl. a. مأکولات *mekioulât*. — Marchandises diverses, امتعه متنوّعه *emt'yaï mutènevvi'a*, a.

Dense, adj. com., épais, صقی *syqy*, قویو *qouïou*, t.; کثیف *kècîf*, a. — Corps —, جسم کثیف *djismi kècîf*.

Densité, s. f., صیقلق *syqlyq*, قویولق *qouïoulyq*, t.; کثافت *kèçâfet*, a.

Dent, s. f., pètit os de la mâchoire, دیش - دش *dich*, t.; سنّ *sinn*, pl. a. اسنّ *eçunn*, اسنان *esnân*; دندان *dendân*. — Les dents de devant ou incisives, اوك دیشلری *euñ dichlèri*. — canines et molaires, ازو دیشلری *azou dichlèri*. — Dent mâchelière, صوکك دیش *soñ dich*. — œillères, کوز دیشلری *gueuz dichelèri*, یان دیشلری *ïân dichlèri*. — Dent gâtée, چورك دیش *tchuruk dich*. — Mal de dents, دیش اغریسی *dich aghryçy*. — Dents, généralement, choses qui ont des pointes, دیش *dich*, سنّ *sinn*, pl. اسنان *esnân*. — d'une scie, بچقی دیشلری *bitchqy dichlèri*.

Dentaire, adj. com., دیشلو *dichlu*, t.; سنی *sinni*, a.

Dentale (Lettre), adj. f., حرف سنی *harfi sinni*, a.

Denté, e, adj., دیشلو *dichlu*, t.

Dentée, s. f., اصرمه *yçyrma*.

Dent-de-Chien, s. f., plante, کوپك دلی *keupek dili*, t.

Dent-de-Lion, s. f., plante. Voy. Pissenlit.

Dentelé, e, adj., façonné en forme de dents, دیشلوجه *dichludjè*, دیش دیش کرتلنمش *dich dich kertlenmich*, t.

Denteler, v. a., دیشلوجه کسمك *dichludjè kesmek*, دیش دیش کرتمك *dich dich kertmek*, t.

Dentelle, s. f., برنجق *bouroundjouq*, برنجق شریت *bouroundjouq chèrit*, مشبّك *muchebbek*, دانتلا *dentellâ*, t.

Dentelure, s. f., دیشلوجه ایش *dichludjè ich*, کدکلمه *guediklèmè*, t.

DENTICULE, s. f., دیشجکز *dich-djiguiz*, t.

DENTIER, s. m., دیش صره‌سی *dich syracy*, t.; صفّی اسنان *saffi esnān*, a.

DENTIFRICE, s. m., دیش پاکلدیجی علاج *dich pākladidji 'ylādj*, t.

DENTISTE, s. m., دیشجی *dich-djī*, t.

DENTITION, s. f., دیشلرك چقمه‌سی ـ بتمه‌سی *dichlarūñ tchiqmaci, bitmēci*, t.

DÉNUDATION, s. f., کمیك یوزی اچق ـ چیلاق قالمه‌سی *guemiguñ īuzi âtchyq, tchyplāq qālmaci*, انکشاف ـ تعریهٔ عظم *inkichāf, ta'rïei 'azm*, a.

DÉNUER, v. a., priver du nécessaire, محروم قلمق *mahroum qilmaq*, چپلاتمق *tchiplātmaq* مفقود ا تعریه ا *mefqoud it, ta'rïe it*, a.-t. — Dénué, عاری *'ary*, محروم *mahroum*.

DÉNUEMENT, s. m., privation, besoin, اکسکلك *eksiklik*, احتیاج *ihtiādj*, محرومیّت *mahroumïiet*. — Détresse, مضایقه *mouzāïaqa*. — Pauvreté, فقیرلق *faqyrlyq*. — Le plus grand —, محرومیّت کلیّه *mahroumïieti kullïiè*. — Il l'a réduit au plus grand dénuement, انی فلس احره محتاج اتدی *ani filsi ahmèrè mouhtadj itti*.

DÉPAQUETER, v. a., بوغچه‌یی اچمق ـ سوکمك *boghtchaïi âtchmaq, seukmek*, دنکی بوزمق *dengui bozmaq*. — des lettres, des dépêches, تحریراتی ظرفدن چیقارمق *tahrirāti zarfden tchyqārmaq*.

DÉPAREILLER, v. a., آیرمق *āïrmaq*, چفتنی بوزمق *tchiftini bozmaq*, اویغون شیلری بری برندن آیرمق *ouïghoun cheïlèri biri birinden āïrmaq*.

DÉPARER, v. a., ôter ce qui pare, زینتی قالدرمق *zineti qāldurmaq*, بزکسری زینتسز ا *zinetsiz it*, a.-t.; چیقارمق *bezekleri tchiqārmaq*. — Rendre moins agréable, کوزللکی ازالتمق *guzelligui azāltmaq*, تنقیص حسن و لطافته بادی او *tenqyci husnu lethāfètè bādi ol*.

DÉPARIER, v. a., چفتی بوزمق *tchifti bozmaq*, بری برلرندن آیرمق *biri birlerinden āïrmaq*. — Déparié, e, اشلری اویغونسز *achleri ouïghounsouz*.

DÉPARLER, v. a., سویلکدن واز کچمك *seuïlemekten vāz guetchmek*, t.

DÉPART, s. m., قالقش *qalqich*, یوله چیقمه *ïola tchyqma*, t.; حرکت *hareket*, عزیمت *'azïmet*. — Le jour du —, عزیمت کونی *'azïmet gunu*. — Être sur son —, عزیمت اوزره او *'azïmet uzrè ol*.

DÉPARTAGER, v. a., رایلری برابرلکدن چیقارمق *reïleri berāberlikten tchyqarmaq*, a.-t.

DÉPARTEMENT, s. m., distribution, توزیع *tevzi'*, تقسیم *tāqsïm*. — Division du royaume, ایالت *eïālet*. — Département administratif, ministère, نظارت *nazāret*, a. — Le

département des affaires étrangères, امور خارجیه نظارتی *oumouri khāridjïiè nazāreti.*

Départir, v. a., partager, distribuer, پای - تقسیم ا *pāï, taqsïm it,* a.-t. — Donner, اعطا ا *'ytha it.* — Se Départir, v. réfl., renoncer à, se désister, واز کچمک *vāz guetchmek,* کچمک واز کلمک *guetchmek, vāz guelmek,* فراغت ا *ferāghat it.* — Il s'est départi de sa demande, مطلوبندن واز کچدی *mathloubinden vāz guetchti.* — Se départir de son devoir, y manquer, ایرلمق *āïrylmaq,* قاچنمق *qātchinmaq,* واجبات ذمتندن مباعدت ا *vādjibāti zimmetinden mubā'adet it.*

Dépasser, v. a., passer outre, اوته کچمک *eutè guetchmek,* آشمق *āchmaq,* t.; تجاوز ا *tedjāvuz it,* a.-t. — Devancer quelqu'un, الرو کچمک *ileru guetchmek,* مسابقت ا *muçābaqat it.*

Dépayer, v. a., قالدرمی سوکمک *qāldyrymy seukmek,* t.

Dépayser, v. a., - وطندن آیرمق *vathanden āïrmaq, tchyqārmaq.* — Dérouter, شاشورمق *chāchurmaq.* — Se Dépayser, v. réfl., بوردی براقمق *ïordy brāqmaq,* ترک وطن - دیار ا *terki vathan, diār it.* — Être étonné, dérouté, شاشمق *chāchmaq.*

Dépécement, s. m., پاره لمه *pāralama,* t.

Dépecer, v. a., پاره پاره ا *pāra pāra it,* - پارچه پارچه کسمک *pārtcha pārtcha kesmek,* ایرمق *āïrmaq.* — en petits morceaux, دتمک *ditmek,* - طوغرامق دوغرامق *doghrāmaq.*

Dépêche, s. f., تحریرات *tahrirāt,* a.-t.; دولت تحریراتی *devlet tahrirāty.*

Dépêcher, v. a., expédier, یوللمق *ïollamaq,* ارسال ا *irsāl it,* عجله ایله کوندرمک *'adjelè ilè gueundermek.* — Une affaire, ایشی تیز بتورمک *biturmek, ïchi tyz biturmek.* — quelqu'un, lui ôter la vie, عجله ایله بر کمسنه یی اولدرمک *adjelè ilè bir kimesnèï euldurmek.* — Se Dépêcher, v. réfl., تیز ا *tiz it,* عجله ایلمک - ا *'adjelè eïlemek, it,* a.-t.; اوتلنمک *evetlenmek.* — Dépêchez-vous, چابوق اول *tchāpouk ol.*

Dépeindre, v. a., وصف ا *vasf it,* تصویر بنی ا *tasvïrini it,* a.-t. — un combat, وقوعه کلان محاربه نك صورتنی وصف ا *vouqou'a guelān mouhārebènuñ souretini vasf it.* — — Dépeint, e, وصف اولنمش *vasf olounmich,* موصوف *mevsouf.*

Dépendance, s. f., sujétion, حکم التنده اولمقلق *hukm altindè olmaqlyq,* تابعلک *tabï'lik,* t.; تبعیت *tabï'iet.* — Ce qui relève ou fait partie de, باغلو *bāghlu,* تابع *tāb'y,* pl. a. توابع *tevāby';* تعلق *te'allouq,* pl. a. تعلقات *te'allouqāt.* — Les dépendances, متعلقات *muteallouqāt,* توابعات *tevābiāt,* لواحق *levahyq,* a. — Connexion, عطف *'atf,* a.

Dépendant, e, adj., qui dépend,

باغلـو حكم آلتنده *hukm âltindè, bāghlu*, t.; تابع *tābi'*, متعلق *mute'alliq*, منوط *menouth*, لاحق *lāhyq*, a. — Qui relève, تابع *tāby'*, مضاف *mouzāf*.

Dépendre, v. n., être sous l'autorité, حكم التنده او *hukm altindè ol*, تابع او *tāby' ol*. — Appartenir à, متعلق او *mute'allyq ol*, توابعندن او *tevāby'inden ol*. — Être au pouvoir, الده او *eldè ol*. — Il ne dépend pas de moi, المده دكل *elumdè deïl*, المدن كلمز *elumden guelmez*. — S'en suivre, لازم كلمك *lāzym guelmek*, چيقمق *tchyqmaq*, مستتبع او *mustetb'y ol*. — Détacher ce qui est pendu, آصلمش *âcilmich olāni endurmek*, برشيئ اصلديغى يردن چيقارمق ـ قالدرمق ـ نزع ا *bir cheïi acyldigui ïerden, tchyqārmaq, qāldurmaq, nez' it*.

Dépens, s. m. pl., frais, خرج *khardj*, مصرف *masraf*, a. — Les dépens, les frais de justice, مصارف محكمه *meçāryfi mehkemè*. — Dommages, زيان ضرر *ziān, zarar*. — Vivre aux dépens d'autrui, سائره ايراث ضرر و زيـان ايـدرك كچنمك *sāïrè irāci zarar u ziān iderek guetchinmek*.

Dépense, s. f., مصرف *masraf*, pl. مصارف *meçārif*; خرج *khardj*, pl. اخراجـات *ikhrādjāt*; خـرج و مصـرف *khardj u masraf*. — Grande —, كليّتلو مصرف *kulliïetlu masraf*. — de ménage, مصـارف بيتيّه *meçārifi beïtiïè*. — Il a beaucoup de dépenses, خرجى چوقدر *khardji tchoqtur*. — Recette et dépense, اخذ و مصرف *akhzu masraf*. — Se mettre en dépense, مصرفـه اوغرامق *masrafè oghrāmaq*.

Dépenser, v. a., خرج ـ صرف ا *khardj, sarf it*, a.-t. — Mal à propos, عبث يره صـرف ا *'abes ïerè sarf it*. — Dépensé, e, خـرج اولنمش *khardj oloumich*, مصروف *masrouf*.

Dépensier, ère, adj., qui dépense excessivement, اوجى دليك *âvoudji delik*, مسرف *musrif*, مبذر *mubezzir*, a.

Dépensier, s. m., qui fait la dépense d'une maison, وكيل خـرج *vekïli khardj*, a.-t.

Déperdition, s. f., تضييع *taziï'*, افنا *ifnā*, زيان *ziān*. — de substance, زوال جـوهـر *zavāli djevher*, a.

Dépérir, v. n., tomber en ruine, خرابه يوز طوتمق *kharābè ïuz thoutmaq*. — Tomber, دوشمـك *duchmek*. — Se gâter, بوزلمق *bozoulmaq*, فنالنمك *fenālenmek*, خراب ـ هلاك او *kharāb, helāk ol*. — En parlant d'un malade, كوتولنمك *keutulenmek*, بتر او *beter ol*. — S'affaiblir, ضعيفلنمق *zaïflanmaq*. — Sa santé dépérit de jour en jour, حال صحتى كوندن كونه كسب تنزّل و انحطاط ايتمكده در *hāli syhhati gunden gunè kesbi*

tenezzul u inhibāth itmekiè dur. — Éprouver de la perte, كسب ا نقصان *kesbi noqsān it.*

Dépérissement, s. m., كوتولنمه *keutulenmè*, t.; خرابلق *kharāblyq*, a.-t. — État de —, حال خرابيت *hāli kharābiiet.*

Dépétrer, v. a., چوزوب قورتارمق *tchouzoup qourtārmaq.* — Se Dépétrer, v. réfl., قورتلمق *qourtoulmaq*, t.

Dépeuplement, s. m., اسسزلك *iscyslyk*, شنلكسزلك *chenliksizlik*, t.; ويرانلق *vīrānlyq*, خرابلق *kharāblyq*, a.-t ; يرلويى طاغتمه *ïerluïi dhāghytma*, انسلاب *insilābi ma'mouriiet.*

Dépeupler, v. a., اسسزا *issiz it*, ويران ا *vīrān it*, خراب ا *kharāb it*, اهاليدن تهى ا *ehāliden tehi it.* — Se Dépeupler, v. pron., - ويران *virān, kharāb ol.* — Dépeuplé, e, اسسز *iscys*, شنلكسز *chenliksiz*, ويران *vīrān.*

Dépiécer, v. a. Voyez Démembrer.

Dépilatif, ive, adj., قيل دوكدريجى *qyl deukturídji*, t.

Dépilation, s. f., قيل دوكمه‌سى *qyl deukulmèci*, t.; نتف الشعر *netf-uchchar*, a.

Dépilatoire, s. m., قيل دوكدريجى علاج *qyl deukturidji 'ylādj*, خرزمه *khyrryzma*, t.

Dépiler, v. a., - قيل چيقارمق دوشرمك *qyl tchyqārmaq, duchurmek.* — Se Dépiler, v. réfl., قيل دوكلمك *qyl deukulmek.* — Dépilé, e, قيلسز *qylsyz*, قيلى دوكلمش *qyly deukulmich.*

Dépister, v. a., ايزلمك *izlemek*, ايزينى بولمق *izini boulmaq*, t.; كشف اثرا *kechfi ecer it.*

Dépit, s. m., colère, دارغونلق *dārghounlyq*, كوجنمه *gudjenmè*, t.; سخط *soukht*, رغم *raghm.* — En dépit, adv., رغما *raghmen*, نسبةً *nisbeten.* — de lui, رغمنه *raghminè*, اكا رغماً *anā raghmen.* — En dépit de tous, هپسنه نسبت *hepsinè nispet.* — En dépit de toi, سكا نسبت *sañā nispet.* — Faire dépit à quelqu'un, بر كمسنه‌يه نسبت ا *bir kimesnèiè nisbet it.* — Faire une chose par dépit, بر شيى رغماً ا *bir cheïi raghmen it.*

Dépité, e, adj., كوسلو *kieuslu*, كوجنمش *gudjenmich*, t.

Dépiter, v. a., كوجندرمك *gudjendurmek*, t. — Se Dépiter, v. réfl., كوجنمك *gudjenmek.*

Déplacé, e, adj., ôté de sa place, يرندن چيقارلمش *ïerinden tchyqarilmich.* — Mal placé, يرنده دكل *ïerindè dèïl*, t. — Inconvenant, ياقشقسز *ïāqichiqsiz.* — Dire des choses déplacées, ناسزا سويلمك *nasezā seuïlemek.*

Déplacement, s. m., action de déplacer, - يرندن چيقارمه اخراجى *ïerinden tchyqārma, ikhrādji.* — Changement de place, يردكشمه - تبديل مقام *ïer deïchmè* - *tebdíli maqām, mekiān.*

Déplacer, v. a., une chose, de sa place, - يرندن چيقارمق

اخراج ا *ïerinden tchîqārmaq, ykhrādj it,* - يرندن قالدرمق *ïerinden qāldurmaq, oïnātmaq,* a.-t. — Oter un emploi, منصبدن چيقارمق *mançoubten tchyqārmaq,* منصبنى آلمق *mançoubini ālmaq,* عزل ا *azl it,* a.-t. — Faire changer de place, آخر محلّه نقل ايتدرمك *akhar mahallè naql itturmek.* — Se Déplacer, v. réfl., يرندن چيقمق *ïerinden tchyqmaq,* تبديل مقام ا *tebdîli maqām it.*

Déplaire, v. n., être désagréable, نامقبول اولمق *beïnilmemek,* t.; بكنلمك *nāmaqboul ol,* a.-p.-t.; حظ اولنمامق *hazz olounmāmaq,* خوش كلمامك *khoch guelmemek.* — Fâcher, causer du chagrin, كوجندرمك *gudjendurmek,* خاطرنه طوقنمق *khāthyrinè dhoqounmaq.* — Se Déplaire, جان اوصانمق *ouçanmaq,* حظ صقلمق *djān syqylmaq,* حظ ايتمامك *hazz itmèmek.*

Déplaisance, s. f., répugnance, dégoût, خوشلنمامه *khochlanmāma,* عدم محظوظيّت *'ademi mahzouzïiet,* ابائت نفس *ibāïeti nefs,* a. Voy. Ennui.

Déplaisant, e, adj., désagréable, جان سومیه جك *djān sevmïèdjek,* t.; نامطبوع *nāmathbou',* p.-a.; غير مرغوب *ghaïri merghoub.* — Manière déplaisante, طور نامطبوع *thavri nā mathbou'.* — Qui fâche, qui chagrine, كدرلو *kederlu.*

Déplaisir, s. m., chagrin, - كوكل جان صقندیسی *gueunul, djān syqyntici,* t.; كدر *keder,* غم *gham.* — Mécontentement, كوكل قيرقلغى *gueuñul qyrqlyghy,* انكسار خاطر *inkiçāri khāthyr.*

Déplanter, v. a., كوكدن قوپروب محل آخره ديكمك *keukten qoparup mahalli-akharè dikmek,* a.-t.; اغاجك يرينى دكشدرمك *aghādjuñ ïerini deïchturmek,* t.

Déplier, v. a., آچمق *âtchmaq,* ياپوب آچمق *ïāïup âtchmaq.* — Étendre par terre, سرمك *sermek.*

Déplisser, v. a., بوكملرى قيورمى آچمق *beukumleri âtchmaq,* سوكمك *qyvrymy seukmek,* t.

Déplorable, adj. com., اغلايه جق *aghlāïadjaq,* t.; صيزلديجى *gueuñul syzladîdji,* t.; مبكى *mubekka,* واجب التوجّع *vādjibut-teveddju',* a.

Déplorablement, adv., پك فنا وجه اشنع اوزره *pek fenā,* t.; *vedj'y echna' uzrè.*

Déplorer, v. a., اغلامق *aghlāmaq,* اجيمق *adjimaq,* پك اوزرينه تحسّرا اجيمق *pek adjimaq, uzerinè tchassur it,* توجّع ا *teveddju' it,* a.-t.

Déployement, s. m., ياپلمه *ïāïlma,* آچيلوب ياپلمه *âtchilup ïāïlma,* t.; انبساط *inbiçāt.*

Déployé, e, adj., آچلمش *âtchilmich,* ياپلمش *ïāïlmich,* ممدود *memdoud,* مبسوط *mebsouth.* — Rire à gorge déployée, قهقهه ايله كولمك *qaqaha ilè gulmek.*

Déployer, v. a., étendre, dé-

plier, آچمق *âtchmaq*, یایمق *ïaïmaq*, یصمق *ïasmaq*, سرمك *sermek*, t.; بسط ا *basth it.* — les voiles, یلکن آچمق *ïelken âtchmaq.* — Montrer, اظهار ا *izhār it.* — de l'énergie, de la vigueur, ابراز سطوت ا *ibrāzi sathvet it.* — Étaler, میدانه قومق *meïdānè qomaq.*

DÉPLUMÉ, E, adj., توبی یونلمش *tuïu ïonilmich*, t.

DÉPLUMER, v. a., — توی یولمق قوپرمق *tuïu ïolmaq, qoparmaq*, توبلری چیقارمق *tuïlèri tchyqārmaq.* — Se Déplumer, v. réfl., توینی توی دوکلمك *tuïni ïolmaq, tuï deukulmek*, t.

DÉPOLIR, v. a., — جلایی چیقرمق بوزمق — کیدرمك *djilāïi tchiqarmaq, bozmaq, guïdermek*, t.

DÉPOPULARISER, v. a., خلقك اعتبارندن دوشرمك *khalquñ itibārinden duchurmek.* — Se Dépopulariser, v. réfl., خلقك اعتبارندن دوشمك *khalquñ itibārinden duchmek*, a.-t.

DÉPOPULATION, s. f., اسسزلك ویرانلك *issizlik*, ویرانلك *virānlik*, p.-t.; بر مملکتك عدم معموریتی *bir memlèketuñ 'adèmi m'amouriieti*, a.-t.

DÉPORT, s. m., ne s'emploie que dans cette phrase : Sans déport, sans délai, آنیلك اول ساعت *ol sā'at, ānīdè*, t.; بلا توقف *bilā tèveqgouf*, a. — Payer sans —, همین دم ادا ا *hemīn dem edā it.*

DÉPORTATION, s. f., نفی طریقیله مملکتدن چیقارلمه *nefi thariqilè memleketten tchyqārilma*, t.

DÉPORTÉ, E, adj., نفی طریقیله مملکتدن چیقارلمش *nefi tharyqyilè memleketten tchyqārylmich*, t.

DÉPORTEMENTS, s. m. pl., فنا سوء حرکت — حرکت *fenā hareket*, — *souï hareket, sulouk*, a.-t.

DÉPORTER, v. a., نفی طریقیله برکمسنه‌یی دیار آخره کوتورمك *nefi thariqiilè bir kimesneï dïāri ākharè gueuturmek*, نفی طریقیله طرد ا *nefi tharyqylè thard it.* — Se Déporter, v. réfl., t. de palais, se désister, se départir, فارغ او *fārygh ol*, کفّ ید ا *keffi ïed it.* — de ses prétentions, مطلوباتندن فارغ او *mathloubātinden fārygh ol.*

DÉPOSANT, E, adj., محکمه‌ده ادای شهادت ایدن *mehkemedè edāï chehādet iden*, a.-t.

DÉPOSER, v. a., destituer, منصبندن چیقارمق *mançoubinden tchyqārmaq*, عزل ا *'azl it.* — Mettre en dépôt, امانت قومق — براقمق *emānet qomaq, brāqmaq*, امانت ا *emānet it.* — Dire en justice, ادای شاهدلك ا *chāhidlik it*, شهادت ا *edāï chehādet it.* — contre quelqu'un, برکمسنه‌نك علیهنه شهادت ا *bir kimesnènuñ 'aleïhinè chehādet it.* — Exposer, تقریر کلام ا *taqrīri kelām it*, خبر ویرمك *khaber vïrmek.* — En parlant d'un liquide, طوروا *dhourou it*, طوروا او *dhourou ol*, طوروللنمق *dhouroulanmaq*, طوردیللنمق *dhourdoulanmaq.*

طوردی دیبه چوکمك *dhourdou dîbè tcheukmek*, t.; ترسّب ا *teresçub it.* — Déposé, e, منصبدن چیقارلمش *mançoupten tchyqārylmich*, معزول *m'azoul*, امانت اولمش *emānet olmych*, طوردیلنمش *dhourdoulanmich*.

Dépositaire, s. com., à qui on a confié un dépôt, امانتدار *emānetdār*, امانتکار *emānetkiār*. — Dépositaire d'un secret, محرم اسرار *mahremi esrār*, a.; سرّداش *sirr dāch*, a.-p.

Déposition, s. f., privation d'emploi, عزل *'azl*, a.; منصبدن چیقارمه *mançypten tchyqārma*, a.-t. — Témoignage, شاهدلك *chāhidlik*, a.-t.; تقریر *taqrīr*, اقرار *yqrār*, a. — Par la déposition des témoins, اخبار شهود ایله *ykhbāri chouhoud ilè*.

Déposséder, v. a., ملکدن - تصرّفدن چیقارمق *mulkden, teçarrufden tchyqārmaq*, ماملکنی آلمق *māmelèguini âlmaq*. — Dépossédé, e, تصرّفدن چیقارلمش *teçarrufden tchyqārylmich*, a.-t.

Dépossession, s. f., تصرّفدن چیقارمه *teçarrufden tchyqarma*, a.-t.; رفع ملکیّت *ref'y milkiüet*, a.

Déposter, v. a., یرندن قوغمق - چیقارمق *ïerinden qoghmaq, tchyqārmaq*, t.; طرد ا *thard it*, a.-t.

Dépôt, s. m., objet confié, امانت *emānet*, ودیعة *vedy'at*, pl. a. ودایع *vedā'y*. — Garder religieusement un —, ودیعه‌یی صدق تامّ ایله حفظ ا *vedy'aïi sydqy tāmm ilè hifz it.* — Action de déposer, وضع *vaz'*. — Dépôt des archives, قیودات خزینه‌سی *qouïoudāt khazînèci*, دفتر خانه *defter khānè*. — Lieu où l'on dépose, مخزن *makhzen*, مغازه *maghaza*. — de marchandises, امتعه مخزنی *emti'a makhzeni*. — Sédiment, دردی *durdi*, vulg. *torty*, پوصه *pouça*, چوکندی *tcheukundu*. — Amas d'humeurs, کومهٔ اخلاط *gumèï akhlāth*, اجتماع اخلاط *idjtimā'ï akhlāth*. — de matières, طوپلنمش ماده *thoplanmich māddè*.

Déposer, v. a., بر چچکی دستیدن - ساقسیدن چیقارمق *bir tchitchègui testiden, saqsiden tchiqārmaq*, t.

Dépoudrer, v. a., صاچ توزینی سلکمك *sātch tozounou silkmek*, t.

Dépouille, s. f., peau ôtée de certains animaux, صویلمش صوینتی *soïuntu, soïulmich deri*. — du serpent, ییلان دریسی قاوی *ïilān derici qāvi*. — Butin fait sur l'ennemi, طویم - دویم *dhoïoum*, غنیمت طوپلمق *ghanímet*, pl. a. غنایم *ghanāïm*. — Récolte, یمش دیرمی *ïèmich dîrimi*, محصول *mahsoul*, حاصل *hācyl*, pl. حاصلات *hācylāt*. — Biens ravis au propriétaire, اموال مسلوبه *emvāli mesloubè*.

Dépouillé, e, adj., صویلمش *soïlmich*, دریسی یوزلمش *derici ïuzulmich*, t.; مسلوخ *mesloukh*, a.

Dépouillement, s. m., صویش *soïych*, صویلمه *soïounma*, تعرّی

نفس *te'arrii nefs*, a. — Extrait, état abrégé, اجمال *idjmāl*, a.

Dépouiller, v. a., ôter les habits, dévaliser, چپلق ا صويمق *soïmaq*, *tchiplaq it*. — Oter la peau, صويمق *soïmaq*, يوزمك *ïuzmek*, درى يى *derii ïuzmek*, سلب ا *selb it*. — Se Dépouiller, v. réfl., صويونمق *soïounmaq*, صويلمق *soïlmaq*. — En parlant des serpens, قاولنمق *qāvlanmaq*. — des arbres, يپراقدن صويلمق - چپلانمق *ïaprāqtan soïoulmaq*, *tchyplānmaq*. — de ses passions, نفسى غرضدن عارى وبرى قلمق *nefsi gharazden 'āri vu beri qylmaq*. — de ses habits, صويونمق *soïounmaq*. — Priver, dénuer, محروم - مهجور ا *mahroum*, *mahdjour it*.

Dépourvoir, v. a., تداركسز براقمق - قويمق *tedāruksiz brāqmaq*, *qoïmaq*, حوايج لازمه‌دن بوش قويمق *havāïdji lazimèden boch qoïmaq*, محروم ا *mahroum it*. — une place forte, برقلعه‌يى مهمّات سفربّه‌سز براقمق *bir qal'aï muhimmāti seferïièsiz brāqmaq*.

Dépourvu, e, adj., dégarni, بوش *boch*, t. — Dénué, محروم *mahroum*, a.; بى بهره *bi behrè*, p. — des choses nécessaires, حوايج لازمه‌دن بوش *havāïdji lāzimèden boch*. — Sans apprêts, تداركسز *tedāruksyz*. — Au dépourvu, اكسز حاضر دكل *añsiz*, اكسزين *añsyzin*, تداركسزلك ايكن *hāzir dèïl iken*, تداركسزلك حالنده *tedāruksyzlik hālindè*. — Être au dépourvu d'argent, آقچه‌دن تداركسز قالمق *âqtchèden tedāruksiz qālmaq*.

Dépravation, s. f., بوزقلق *bozouqlouq*, بوزغنلق *bozghounlouq*, يورك ازغونلق *âzghounlouq*, چوركلكى *ïurek tchurukligui*, t.; فساد اخلاق *feçād*, فساد اخلاقى *feçādi akhlāq*, فساد *feçād*.

Dépravé, e, adj., بوزلمش *bozoulmich*, ازدرلمش *âzdurilmich*, ازمش *âzmich*, ازغون *âzghoun*, t.; فساده وارمش *feçādè vārmich*, a.-t.; مفسد *mufsed*, a. — Mœurs dépravées, اخلاق فاسده *akhlāqy fācidè*.

Dépraver, v. a., بوزمق *bozmaq*, ازدرمق *azdurmaq*, ازغون ا *azghoun it*, t.; افساد ا *ifsād it*, a.-t.

Déprécatif, ive, adj., دعايى *dou'āïi*, a.

Déprécation, s. f., t. de rhétor., دعا *dou'ā*, a. — Prière avec soumission, يلوارمه *ïalvārma*, تضرّع *tezarru'*, pl. a. تضرّعات *tezarru'āt*.

Déprécation, s. f., - قيمتى *qymeti*, قدرى اشاغيلتمه *qadri achāghylatma*, تنقيص قدر *tenqyci qadr*, a.

Déprécier, v. a., une chose, قدرى - قيمتى اشاغيلتمق *qadry*, *qymeti achāghylatmaq*, قيمتى طوتمق *qymeti thoutmamaq*. — une personne, بر كمسنه‌نك قدر ولياقتنى تنقيص ا *bir kimesnènuñ qadr uliāqatini tenqys it*.

Déprédateur, adj., يغماجى

ïaghmādji, يغماجى *ïiqydji*, t.; ناهب *nāhib*, a.-t.; نهاب *nehhāb*, a.

DÉPRÉDATION, s. f., يغماجيلق *ïaghmādjilyq*, يغما *ïaghmā*, t.; غارت *ghāret*, تاراج *tārādj*, a. — des deniers publics, امـــوال ميريه‌نك غـارت و يغماسـى *emvāli mirïïènuñ ghāret u ïaghmāci*.

DÉPRÉDER, v. a., يغمالمق *ïaghmālamaq*, t.; غارت ا *ghāret it*, a.-t.

DÉPRENDRE, v. réfl., ايرمـق *āïrmaq*. — Se Déprendre, ايرلمق *āïrilmaq*, t.

DÉPRESSER, v. a., ôter de la presse, منكنه التندن چيقرمـق *menguènè altinden tchiqarmaq*. — Délustrer le drap, چوقه‌نـك جلاسنى كيدرمك *tchoqanuñ djilācini guidermek*, t.

DÉPRESSION, s. f., renfoncement en dedans, ازيلوب چقورلنمه *ezilup tchouqourlanma*, بصمه *basma*. Voy. ABAISSEMENT, HUMILIATION.

DÉPRÉVENIR, v. a., بر كمسنه‌نك اسكى اعتقادينى بوزمق *bir kimesnènuñ eski 'ytiqādini bozmaq*, اعتقاد سابقى سلب و ازاله ا *'ytiqādi sābiqy selb u izālè it*, t.-a.

DÉPRIER, v. a., دعوتنى ابطال ا *d'avetini ibthāl it*, a.-t.

DÉPRIMER, v. a., خورلمق *khorlamaq*, خورسنمـق *khor sanmaq*, استحقارا *istyhqār it*, a.-t. — Déprimé, خورسنمـش *khor sanmich*, مستحقر *moustahqar*.

DÉPRISER, v. a., بهايى ازالتمق *behāïi azāltmaq*, الچقلتمق *al-tchaqlatmaq*, بهايى اشاغى اورمق *behāï achāghy ourmaq*, t.

DÉPUCELER, v. a. Voyez DÉFLORER.

DEPUIS, prép., se rend par دن *den, ten, tan*, دنبرو *denberu*, à la fin des mots turcs. — Depuis ce temps-là, اول زمـانـدن *ol zemānden*, اولزمانـدنبرو *olzemāndenberu*. — Depuis votre départ, وقت عزيمتكزدن برو *vaqty 'azimetïyzden beru*. — Je vous attendrai depuis quatre heures jusqu'à cinq heures, ساعت دورتدن بشه قدر سزه منتظر اولهجغم *sā'at dortten bechè qadar sizè mountazir oladjaghum*. — Depuis quand? نه زمانـدن *nè zemānden*, قنغى زماندنبرو *nè zemāndenberu*, وقتدنبرو *qanghy vaqyttenberu*. — Depuis peu, بر آزدنبرو *bir āzden beru*. — Depuis longtemps, چوقدن *tchoqtan*, چـوقدنبرو *tchoqtanberu*, مدّتى مديده‌دنبرو *muddeti mèdìdè-denberu*. — Depuis, adv., صكره *soñra*. — Je n'ai pas vu votre frère depuis, اندنصكره قرداشكـزى كورمـدم *andensoñra qardāchuñuzi gueurmedum*.

DÉPURATIF, IVE, adj., قـانـى تميزليـجـى *qāni temizleïdji*, t.; مصفى الدم *mouçaffi uddem*, a.

DÉPURATION, s. f., تميزلتمه *temizletmè*, طورلتمه *dhouroultma*, t.; تصفيه *tasfïè*, تطهير *tathhir*, a.

DÉPURATOIRE, adjectif com., تميـزلديجـى *temizledidji*.

مصفّی طورلدیجی *dhourouldïdji*, t.; *mouçaffi*, a.

Dépurer, v. a., تمیزلتمك *temïzletmek*, تصفیه ایتلمق *ïïtlamaq*, t.; تصفیه ا *tasfiè it*. — le sang, تصفیهٔ دم ا *tasfièï dem it*. — En parlant des métaux, برمعدنی قال ا *qāl it*, معدنی قال ا *bir ma'deni qāl it*, معدنی تصفیه ا *ma'deni tasfiè it*, a.-t.

Députation, s. f., envoi d'un ou de plusieurs députés, وکیل کوندرمه *vekïl gueundermè*, رسالة *reçālet*. — Le corps des députés, وکیللر *vekïller*, a.-t.; رسلا *rucelā*.

Député, s. m., کوندرلمش وکیل *gueunderilmich vekïl*, مبعوث *meb'ous*, pl. a. مبعوثین *meb'oucïn*. — Représentant de la nation, ملّت وکیلی *millet vekïli*. — Le corps ou la Chambre des Députés, وکلای ملّت مجلسی *vukèlāï millet medjlici*, مبعوثان ملّت *meb'ouçāni millet*.

Députer, v. a., وکیل کوندرمك *vekïl gueundermek*, ارسال وکیل ا *irsāli vekil it*. — Député, envoyé, رسالة طریقیله کوندرلمش *reçālet tharyqylè gueunderilmich*.

Déracinement, s. m., کوکدن قوپارمه *keukten qopārma*, t.; استیصال *istiçāl*, a.

Déraciner, v. a., کوکدن قوپرمق *keukden qoparmaq*, استیصال ا *istiçāl it*, a.-t. — Au fig., enlever, ôter entièrement, قلع ا *qal' it*, کلّیاً دفع وازاله ا *kulliïen def' u izālè it*.

Dérader, v. a., لیماندن چیقمق ـ قالقمق *limānden tchyqmaq*, *qālqmaq*, t.

Déraison, s. f., فراستسزلك *firācetsyzlik*, کچرایلك *guetchreïlik*, خطای عقل *khatāï 'aql*, a.

Déraisonnable, adj. com., qui ne s'accorde pas avec la raison, عقله اویماز غیر *'aqlè ouïmāz ghaïri*, a.-t.; معقول منکر *ma'qoul munkir*, a. — Inconvenant, injuste, ناحق یولسز *ïolsiz nāhaqq*, a.-t.

Déraisonnablement, adv., sans raison, عقله اویماز *'aqlè ouïmāz*, عقلسزلق ایله *'aqylsyzlyq ilè*, عقله مغایراً *'aqlè moughāïren*. — Inconvenablement, ناحق یره *nāhaqq ïèrè*.

Déraisonner, v. n., عقلسزلك سویلمك *'aqilsizlik seuïlemek*, دلی ـ احمق کبی سویلمك *deli*, *ahmaq guibi seuïlemek*, کلام نامعقول سویلمك *kelāmi nāma'qoul seuïlemek*.

Dérangé, e, adj., de sa place, یرلو یرندن چیقارلمش *ïerlu ïerinden tchyqārylmich*, دوزلمش *duzulmemich*. — Sans ordre, اسلوبسز *usloubsiz*, نظامسز *nizāmciz*. — Il est dérangé dans ses affaires, امور واحوالی مختلّ و پریشاندر *oumour u ahvāli moukhtill u perichāndur*. — En parlant de l'estomac ou de la santé, بوزق *bozouq*.

Dérangement, s. m., désordre, نظامسزلك *nizāmsizlik*, a.-t.; طاغنلق *dhāghynlyq*, a.-t. — Au fig., قارشقلق *qārychyqlyq*,

اختلال پريشانلق *pirichānlyq*, ثقلت *ykhtilāl*. — Importunité, معده بوزقلغی *syqlet*. — d'estomac, *mi'dè bozouqlighi*.

Déranger, v. a., ôter de sa place, يرلو يرندن چيقارمق *ïerlu ïerinden tchiqārmaq*, يرندن چيقارمق *ïerinden tchiqārmaq*. — Mettre en désordre, قارشدرمق *qārichturmaq*, ترتيبی - نظامی بوزمق *tertibi*, *nizāmi bozmaq*, ايراث خلل ا *irāci khalel it*, a.-t. — Importuner, ثقلت ويرمك *syqlet vírmek*, تعجيزا *ta'djiz it*. Voy. **Incommoder**, **Troubler**. — Se Déranger, v. réfl., يرندن چقمق *ïerinden tchiqmaq*. — Être déréglé dans sa conduite, نظامی اولمق *nizāmi olmamaq*, نظامسز او *nizāmsyz ol*, a.-t.

Dératé, adj., طلاغی چيقارلمش *dhālāghy tchyqārylmich*, طلاقسز *dhalāqsyz*, t.

Dérater, v. n., طلغی چيقارمق - كسمك *dhalaghy tchiqarmaq*, *kesmek*, t.

Derechef, adv., يكيدن *ïeñiden*, t.; تكرار *tekrār*, مجددا *mudjeddeden*, a.

Déréglé, e, adj., sans ordre, نظامسز *nizāmsyz*, نظامی بوزلمش *nyzāmi bozoulmich*. — Contraire à la morale, يولسز *ïolsyz*, دكسز *deñsyz*, t.; مسيّب *muceïïeb*. — Conduite —, مسيّبانه سلوك وحركت *muceïïebānè sulouku hareket*.

Déréglement, s. m., dérangement, désordre, اوبغونسزلق *ouïghounsyzlyq*, t.; عدم انتظام *'adem intizām*. — des humeurs, اختلال اخلاط *ykhtilāli akhlāth*. — Inconduite, نظامسزلق *nizāmsizliq*, a.-t.; بربادلق *berbādlyq*. — Vivre dans le déréglement, تسيّب حال اوزره كچنمك *teçaïubbi hāl uzrè guetchinmek*.

Déréglément, adv., sans règle, نظامسزلق ايله *nizāmsyzlyghylè*, a.-t.; بی نظام *bi nizām*, a.

Dérégler, v. a., بوزمق *bozmaq*, t.; نظامی بوزمق *nizāmi bozmaq*, a.-t.; اخلال ا *ykhlāl it*. — Se Dérégler, v. réfl., se déranger, بوزلمق *bozoulmaq*, نظامی بوزلمق *nizāmi bozoulmaq*, t.; خلل پذير او *khalel pezir ol*. — Ma montre se dérègle, ساعتم بوزلور *sā'atum bozoulour*. — Le temps se dérègle, هواده اثار اختلال واردر *havāda açāri ykhtilāl vārdur*.

Dérider, v. a., بورشغی كيدرمك *borouchoughy guidermek*, يوز بورشقلری صاوشدرمق *ïuz bouruchouqleri savouchturmaq*, t. — Se Dérider, v. réfl., يوز كولمك *ïuz gulmek*, دفع چين جبين ا *def'y tchini djebín it*, سونمك *sevinmek*.

Dérision, s. f., ذوقلنمه *zevklenmè*, طكز *dhañz*, استهزا *istihzā*, a. — Tourner en —, مسخره لغه چويرمك *maskharalygha tchevírmek*. — En dérision, ذوقلنه رك *zevqlenerek*, استهزاء *istihzāhen*.

Dérisoire, adj. com., هزو ايله *hezv ilè*, a.-t.; هزوا *hezven*, a.

Dérivatif, ive, adj., ou dérivé, فرعی *fer'y*, مشتق *muchtaqq*, a.-t. — Terme de médecine, qui détourne l'humeur, صارف مجرای خلط *sārifi medjrāï khylth*.

Dérivation, s. f., origine qu'un mot tire d'un autre, اشتقاق *ichtiqāq*, a. — des humeurs, خلطك يولنى صاپتمه *khyltuñ ïolini sāpitma*, t.; صرف مجرای خلط *sārfi medjrāï khylth*, a. — des eaux, صويك يولنى صاپتمه *souïuñ ïolyni sāpitma*, صرف مجرای ما *sarfi medjrāï mā*.

Dérive, s. f., يولك انحرافى *ïoluñ inhirāfi*, t.; انحرافی طريق *inhirāfi thāryq*, a.

Dérivé, e, adj., چقمش *tchiqmich*, t.; متفرّع *muteferry'*, a.

Dérivé, s. m., مشتق *muchtaqq*, pl. a. مشتقات *muchtaqqāt*. — Nom dérivé, اسم مشتق *ismi muchtaqq*.

Dériver, v. n., venir de, tirer son origine de, چيقمق *tchyqmaq*, صادر او *sādir ol*, تفرّع ا *teferru' it*, نشأت ا *nech'et it*. — En terme de grammaire, se dit aussi des mots qui tirent leur origine de quelque autre, مشتق او *muchtaqq ol*. — Ce mot dérive de tel autre, بوكلمه فلان كلمه‌دن مشتقدر *bou kelimè felān kelimèden muchtaqqtur*. — Ce mot dérive de l'arabe, بولغت عربيدن ماخوذدر *bou loghat 'arabiden meekhouztur*. — Faire venir un mot d'un autre, چيقرمق *tchiqarmaq*, t.; اخذ اشتقاق ا *akhzi ichtiqāq it*. — S'écarter de sa route, en parlant d'un vaisseau, يولندن صاپمق *ïolounden sāpmaq*. — S'éloigner du rivage, قييدن ايرلمق *qaïiden āïrilmaq*. — Dériver, v. a., faire venir de, amener, en parlant des eaux, چكمك *tchekmek*, جلب ا *djelb it*. — On a dérivé les eaux des sources voisines, صولری جواره بولنان منبعلردن جلب ايلديلر *soulari djïvārdè boulounān memba'lerden djelb eïlediler*.

Derme, s. m., بدن انسانك درپسی *bedeni insānuñ derïci*, a.-t.

Dermologie, s. f., جلد بدن احوالنه دائر بحث *djildi beden ahvālinè dāïr bahs*, a.-t.

Dernier, ère, adj., صوك *soñ*, t.; آخر *ākhir*, a. — Le dernier, صكره‌غی *soñraghy*. — Je suis venu le dernier, اك صكره كلدم *eñ soñra gueldum*. — Le dernier du mois, آيك صوك كونی *āïuñ soñ gunu*. — L'an dernier, بولدر *boldur*, كچن سنه *guetchen senè*. — Il arrive toujours le dernier à la maison, اوه دائما اخر كلاندر *evè dāïma akhyr guelendur*. — En dernier lieu, adv., مؤخّرا *mou'akhkhyren*.

Dernièrement, adv., بوندن اوّلجه *bounden evveldjè*, كچنلرده *guetchenlerdè*, كچنده *guetchendè*, t. — L'autre jour, اوتەكون *eutè guñ*.

Dérobé, adj., volé, چالنمش *tchālinmich*, اوغرلنمش *oghrylanmich*, t.; مسروق *mesrouq*, a. — Caché, كزلو *guizlu*, كزلنمش *guiz-*

lenmich, مخفی *makhfi*. — Escalier —, کزلو نردبان *guizlu nerdubān*. — A la dérobée, کزلوجه *guizludjè*, اوغرلیـــن *oghourlaïen*, مخفیجه *makhfidjè*, a.-t.; خفیـــهً *khafieten*, اوغرین *oghrin*.

Dérober, v. a., voler en cachette, چالمق *tchālmaq*, اوغرلمق *oghourlamaq*, اوغرلین چالمق - قاپمق *oghourlaïan tchālmaq*, *qāpmaq*, استـــراق ا *istirāq it*. — Cacher, کیزلتمک *guizletmek*. — Se Dérober, v. réfl., être volé et s'en aller furtivement, اوغرلنمق *oghourlanmaq*. — Se sauver de quelque chose, l'éviter, صیرپلوب قورتلمق *syrrylup qourtoulmaq*. — Se dérober à la vue, کوزدن - نظردن غایب او *gueuzden*, *nazarden ghāïb ol*. — Dérober, ôter la robe, قبوغی صویمق *qaboughy soïmaq*. — Fèves dérobées, قبوقلری صویلمـــش بقله *qabouqlari soïloulmich baqla*.

Dérogation, s. f., بوزمه *bozma*, t.; نسخ *neskh*, a.

Dérogatoire, adj. com., مخالف *moukhālif*, ناسـخ *nācykh*. — Une clause —, نسخی متضمّن بر شـرط *neskhy mutèzammin bir charth*.

Dérogéance, s. f., اصالتـــدن سقوطی *eçāletten souqouthy*.

Déroger, v. n., faire quelque chose de contraire à un acte, à un édit, بوزمق *bozmaq*, نسخ ا *neskh it*. — à un contrat, نقض مقاولـــه ا *naqzi mouqāvelè it*. — à la loi, قانونه مخالف حرکـت ا *moukhālif hareket it*. — Déchoir de la noblesse, اصلزاده‌لکدن ساقط او *acylzādèlikten sāqyth ol*.

Déroidir, v. a., کوشتمک *guevchetmek*, قاتیلغی کیدرمک *qātylyghy guidermek*, t.; یومشتمـــق *ïoumouchatmaq*, ا تلیین *telïin it*. — v. pr., یومشانمق *ïoumouchānmaq*, کسب ملاینت ا *kesbi mulāïenet it*.

Dérougir, v. n., قزللغی کیدرمک *qyzillyghy guidermek*, t.

Dérouiller, v. a., پاسدن آچمق *pasten âtchmaq*, پاسنی چیقارمق *pācini tchyqārmaq*. — Se Dérouiller, v. réfl., پاس آچامـــق *pās âtchilmaq*. — Au fig., se polir, se façonner, ذهننی آچلیـــق *zihnini âtchilmaq*, کسب تربیه ا *kesbi terbïè it*.

Dérouler, v. a., صارغی آچمق *sārghy âtchmaq*, آچمق *âtchmaq*. — Étendre, یایمق *ïāïmaq*, t.; بسط ا *basth it*, a.-t.

Déroute, s. f., بوزغونلـــق *bozghounlouq*, طاغلق *dhāghylyq*, t.; انهزام عسکر *inhyzām*, a.; انهزام عسکر پریشانلغی *inhizāmi'asker*, a.; عسکر پریشانلغی *'asker perichānlyghy*. — Mettre l'ennemi en déroute, دشمـــنی طاغتمق *duchmeni dhāghytmaq*. — Mettre en déroute une armée, عسکری طاغتمق - قیرمق *'askeri dhaghytmaq*, *qyrmaq*, a.-t. — Déroute, désordre dans les affaires, پریشانلـــق *pèrichānlyq*.

Dérouter, v. a., faire perdre à quelqu'un sa route, یـــولـــدن صاپدرمق - صاپتمق *ïolden sāp-*

turmaq, sāpytmaq, يول ازدرمق *ïol azdurmaq.* — Déconcerter, شاشرمق *chāchurmaq*, t. — Se Dérouter, v. réfl., s'égarer, بولدن چيقمق *ïoldan tchyqmaq.* — Se déconcerter, شاشمق *chāchmaq.*

Derrière, prép., opposé au devant, آرد *ård,* اكسه *eñsè,* كيرو *guíru,* t.; وراء *vèrā,* a. — Porte de —, آرد قپو *ård qapou.* — Derrière le jardin, باغچه‌نك وراسنده ـ اردنده *bāghtchènuñ vèrācindè, ardindè.* — Derrière moi, آردمجه *årdumdjè.* — Partie postérieure d'une chose, d'un animal, ارقه *arqa,* آرد *ård,* آرد طرف *ård tharaf.* — Le derrière de la maison, اوك ارقه‌سی *evuñ arqaci.* — Le derrière, les fesses, صغری *saghri,* اوتراق *otourāq,* دبر *dubr, dubur.* — Par derrière, adv., آردنجه *årdinden,* آردندن *årdindjè.* — Mettre une chose sans devant derrière, بر شيئك اوكنی آردينه قويمق *bir cheïuñ euñunu ârdinè qoïmaq.* — Laisser quelqu'un en arrière, le dépasser, كيرويه براقمق *guiruïè brāqmaq.*

Derviche, s. m., درويش *dervich,* p.

Des, mot composé de *de* et de *les.* Voy. De.

Des, particule, quelques-uns, بعض *ba'zi.* — Il y a des hommes qui..., آدملرك بعضيسی واردركه *ådemlèruñ ba'zici vārdurki.* — Des, pour plusieurs, نيچه *nïtchè,* چوق *tchoq,* وافر *vāfir.* — Il y a des milliers de poissons, نيچه بيك بالقلر واردر *nïtchè bïñ bālyqler vārdur.*

Dès, prép., depuis, se rend par دن *den* ou *ten,* دنبرو *denbèru.* — Dès demain, يارندن *ïārinden.* — Dès son enfance, صباوتندنبرو *sabāvètindenberu.* — Dès qu'il fut venu, كلديكی كبی *gueldigui guibi.* — Dès qu'il parut, ظهوری عقيبنده *zouhouri 'aqybindè.* — Puisque, چونكه *tchunki.* — Dès qu'il en est ainsi, چونكه بويله‌در *tchunki bèïlèdur.*

Désabusé, e, adj., كوزی اچلمش *gueuzu atchilmich,* ياكلشی اكلمش *ïāñlichi añlamich,* t.

Désabuser, v. a., ياكلشی اكلتمق *ïāñlichi añlatmaq,* كوزی اچدرمق *gueuzu âtchturmaq,* الداتمه‌دن *åldatmaden qourtarmaq,* قورتارمق *sehvu ghalathtan āzādè qylmaq.* — Se Désabuser, v. réfl., ياكلشی اكلمق *ïāñlichi añlamaq,* كوزينی اچمق *gueuzunu âtchmaq,* t.

Désaccord, s. m., désunion, اتفاقسزلق *ittifāqsyzlyq,* t.; اختلاف *ykhtilāf,* a. — des instrumens, دوزنسزلك *duzensizlik, āhenksizlik.*

Désaccorder, v. a., détruire l'accord d'un instrument, دوزنی بوزمق *duzeni bozmaq,* اهنكنی بوزمق *āhenguini bozmaq,* اهنكسزا *ahenksiz it,* سازك اوتارينه خلل كتورمك *sāzuñ evtārinè khalel guèturmek,* t. — Désaccordé, دوزنسز *duzensyz,* دوزنی بوزوق *duzeni bozouq.*

Désaccoupler, v. a., جفت

بوزمق - آیرمق *tchift bozmaq, āïrmaq,* اشلری ایرمق *echlèri āïrmaq,* چفتلری بری برندن ایرمق *tchiftlari biri birinden āïrmaq,* t.

Désaccoutumer, v. a., عادتنی براقدرمق - ترک ایتدرمک *'ādèti brāqturmaq, terk itturmek.* — Se Désaccoutumer, v. réfl., عادتنی براقمق - ترک ا *'ādeti brāqmaq, terk it,* a.-t.

Désachalander, v. a., مشتریلری قاچرمق - تبعید ا *muchtèrilèri qātchurmaq, teb'īd it,* a.-t.

Désagréable, adj. com., فنا *fenā,* طاتسز *thātsyz,* نامقبول *nāmaqboul,* نامرضی *nāmerzi,* مقبوله کچمز *maqboulè guetchmez,* غیر مطبوع *ghaïri mathbou',* ردی *redii,* a. — C'est une chose désagréable, امر نامرضیدر *emri nāmerzi dur.*

Désagréablement, adv., بدلک ایله *bedlik ilè,* کوجیله *gudj ilè,* t.; نا خوشلغله *nā khochlyghylè.* — Parler —, بدلک ایله لاقردی ا *bedlik ilè lāqyrdi it.*

Désagréer, v. n., déplaire, بکنلمک *beïenmemek,* بکنلمامش *beïenilmemek.*—Désagréé, بکنلمامش *beïenilmemich,* غیر مستحسن *ghaïri mustahsen.* — Désagréer, v. a., t. de mar., ôter les agrès, کمینک طاقمنی چیقارمق *gueminuñ thāqymini tchyqārmaq.* — Navire désagréé, طاقمی چیقارلمش کمی *thāqymi tchyqārilmich guemi.*

Désagrément, s. m., sujet de chagrin, de dégoût, بلا *belā,* کوج *gudj,* اوصنلق *oçounlouq,* t.; حالت نامرضیه *hāleti nāmerzīiè,* الم *elem,* a. — Défaut de la personne, du visage, اکسکلک *eksiklik,* t.; قصور *qouçour,* عیب *'aïb.*

Désajuster, v. a., برندن چیقرمق *ïerinden tchiqarmaq,* قورلشی بوزمق *qouroulouchi bozmaq,* t.

Désaltérer, v. a., قاندرمق - صوسزلغی کیدرمک *qāndurmaq, sousizlighi guidermek, def' it,* صوصه‌لغی بصدرمق *souçalyghy basturmaq.* — Se Désaltérer, v. réfl., قانمق صوسزلغنی کچورمک - کیدرمک *qānmaq, souçouzlyghyni guetchurmek, guidermek,* t.

Désancrer, v. n., - لنکری دمری قالدرمق *lengueri, demiri qāldurmaq,* p.-t.

Désappareiller, v. a., dépareiller, اوبغون شیلری بری برندن ایرمق *ouïghoun cheïleri biri birinden āïrmaq.* — En terme de marine, یلکنلری دیوشرمک *ïelkenleri divchurmek,* t.

Désapparier, v. a. Voy. Désaccoupler.

Désappointement, s. m., امیددن بوش قالمه *umïdden boch qālma,* t.; خیبة *khaïbet,* a.

Désappointer, v. a., tromper l'espoir, امیدی بوش قلمق *umïdi boch qylmaq.* — Être désappointé, مظهر خیبت او *mazheri khaïbet ol,* a.-t.

Désapprendre, v. a., اوکرندیکنی اونتمق *eugrendiguini ounoutmaq,* اونتمق *ounoutmaq,* t. — J'ai dé-

sappris tout ce que je savais, كافة معلوماتمی فراموش ایلدم *kiāffeï ma'loumātumu ferāmouch eïledum.*

DÉSAPPROBATEUR, TRICE, s., بر شیٔ بکنمز *bir cheï beïenmez*, t.; مستقبح *moustaqbih*, a.

DÉSAPPROBATION, s. f., بکنمهکلك *beïenmemeklik*, t.; عدم استصواب *'ademi istisvāb*, a.

DÉSAPPROPRIATION, s. f., ملکیتدن واز کچلمه - چیقمه *milkïietten vāz guetchilmè, tchiqma*, - ترك ملکیت *terki milkïiet*, املاك *emlāk*, a.

DÉSAPPROPRIER (SE), v. réfl., کندو مالنی ترك ایت *guendu mālini terk it*, ملکیتدن وازکلمك *milkïietten vāz guelmek*, a.-t.

DÉSAPPROUVER, v. a., بکنمامك *beïenmemek*, t.; مناسب کورمامك *munācib gueurmemek*, تصویب تقبیح ایتمامك *tasvïb itmemek*, *taqbïh it*, a.-t. — Désapprouvé, e, بکنلمامش *beïenilmemich*, مناسب کورلمامش *munācib gueurulmemich*.

DÉSARÇONNER, v. a., ایردن دوشرمك *eïerden duchurmek*, ایر قاشندن چیقارتمق *eïer qāchindan tchyqārtmaq*, t. — Au fig. fam., confondre dans une dispute, شاشورمق *chāchurmaq*, t.

DÉSARGENTER, v. a., ôter l'argent d'une chose qui était argentée, کومشی آلمق - کیدرمك *gumuchu álmaq, guidermek*. — Au fig. et fam., désargenter quelqu'un, le dégarnir d'argent, بر کمسنه نك پتون آچمهسنی آلمق *bir kimesnènuñ butun áqtchècini álmaq*, t.

DÉSARMÉ, E, adj., سلاحسز چیقارلمش - الینمش *silāhi tchyqārilmich, álinmich*, سلاحسز *silāhsiz*, a.-t.

DÉSARMEMENT, s. m., action d'ôter les armes, سلاحلری چیقارتمه *silāhleri tchyqārtma*, t.; جلب سلاح *djelbi silāh*. — d'un vaisseau, کمی یی مهمات سفردن بوشالتمه *guemii muhimmāti seferden bochaltma*. Voy. LICENCIEMENT.

DÉSARMER, v. a., ôter les armes, سلاحی آلمق *silāhi álmaq*, سلاح صویمق *silāh soïmaq*. — Poser les armes, سلاحلری براقمق *silāhlari brāqmaq*. — Cesser de faire la guerre, سفرلك صورتنی براقمق *seferlik souretini brāqmaq*, تعطیل اسباب سفرا *ta'thïli esbābi sefer it*. — Désarmer un vaisseau, کمی لانلری چیقرمق - اندرمك *guemi alātleri tchiqarmaq, endurmek*, کمی یی مهمات سفردن بوشالتمق *guemii muhimmāti seferden bochaltmaq*. — Au fig., calmer la colère, تسکین غضب ایتمك *teskïn ghazab it*. — Se Désarmer, v. réfl., سلاحلرینی صویمق *silāhlerin soïounmaq*.

DÉSARROI, s. m., confusion, قارشقلق *qarichiqliq*, قارش مورش امور و احوالسك *qārich mourich, oumour u ahvaluñ* پریشانلغی *perichānlyghy*. — Mettre une armée en بر عسکری تارومار ایتمك *bir'askeri tār u mār it*.

DÉSASSEMBLER, v. a., آیرمق

âïrmaq, سوكمك *seukmek*, بـــرى برندن ايرمق *biri birinden âïrmaq*, t.

Désassortir, v. a., طاقمى بوزمق *thāqymi bozmaq*, t.

Désastre, s. m., بـــلا *belā*, مصيبت *moucibet*, فلاكت *felāket*, a.

Désastreusement, adver., آفت ايله *âfetilè*, a.-t.; بالافة *bilāfet*, a.

Désastreux, se, adj., مصيبتلو *moucibetlu*, a.-t. — Évènement —, حادثهٔ مستلـــزم الافـــت *hādicèï mustelzemul-âfet*.

Désavantage, s. m., infériorité, التلق *altlyq*, آشاغيلق *âchāghylyq*, t.; نقصان كفايت *noqsāni kefāïet*. — Préjudice, ضرر *zarār*, نقصان *noqsān*, a.

Désavantager, v. a., نقصـــان كتورمك *noqsān gueturmek*, a.-t.

Désavantageusement, adv., ضررلو وجهلـــه *zararlu vedjhilè*, صورت مضرّه ايله *soureti mouzirrè ilè*, a.-t.

Désavantageux, se, adj., ضررلو *zararlu*, a.-t.; مضرّ *mouzyrr*, a.

Désaveu, s. m., dénégation, انكار *inkiār*, a. — Défaut de confirmation d'un fait énoncé par un autre, عدم تصديـــق *'ademi tastyq*. — Cela est sujet à désaveu, بو مادّه‌نك تصديـــق اولنمامه‌سى احتمـــالى واردر *bou māddènuñ tastyq olounmamaci yhtimāli vārdur*.

Désaveugler, v. a., كـــوزى اچدرمـــق *gueuzu atchturmaq*, كورلكى كيدرمك *keurligui guidermek*, t.; دفـــع عشـــاوه ا *def'y 'ychāvè it*, a.-t. — Désaveuglé, e, كوزى آچلمش *gueuzu âtchylmich*.

Désavouer, v. a., nier, انكار ا *inkiār it*, حاشا ديمك *hāchā dimek*. — sa signature, امضاسنى انكار ا *imzācini inkiār it*. — Ne pas reconnaître pour sien, نفى ا *nefi it*. — un enfant, نفى ولد ا *nefi veled it*. — ce qu'un ambassadeur a fait, ايلچينـك عمـل وحركتنـى تصديقدن امتناع ا *iltchinuñ 'amel u hareketini tastyqten imtinā' it*.

Désceller, v. a., ôter le scellé, مهرى بوزمق - قوپارمق - آچمق *muhuri bozmaq, qopārmaq, âtchmaq*. — détacher ce qui est scellé en plâtre, ديواردن قوپارمق *divārden qopārmaq*, سوكمك *seukmek*, t.

Descendance, s. f., صوى *soï*, صوى كوكى *soï keuku*, t.; ذريّـت *zourïiet*, نســل *nesl*, نسب *neceb*, pl. a. انساب *ençāb*.

Descendants, s. m. pl., خلفلـــر *khalefler*, a.-t.; اخلاف *akhlāf*, اولاد *evlād*, ابنا واعقـــاب *ibnā vu ā'qāb*. — Les descendants d'Osman, آل عثمان *âli 'osmān*.

Descendant, e, adj., qui descend, اينن *inen*, t.; آشاغى واريجى - انيجـــى *âchāghy vārídji, enídji*, t.; نازل *nāzil*.

Descendre, v. n., aller de haut en bas, اينمك *inmek, enmek*, t.; نزول ا *nuzoul it*. — Aller en pente, اينمـــك *inmek*. — S'abaisser, آشاغيلنمـــق *âchāghylanmaq*.

آشاغی یه اینمك *âchāghïè inmek*, نازل اول *nāzil ol*, تنزّل ا *tenezzul it.* — S'étendre, pendre jusqu'en bas, اشاغی یه صارقمق *achāghïè sārqmaq.* — Son manteau lui descend jusqu'au talon, قپودی اکچه‌سنه قدر صارقمقدر *qapoudi euktchècinè qadar sārqyqtur.* — Tirer son origine, چیقمق *tchiqmaq*, فلان چیقمق صویدن *felān soïden tchyqmaq*, متفرّع اول *muteferry' ol.* — Déchoir, دوشمك *duchmek.* — d'un rang, رتبه‌دن دوشمك *rutbèden duchmek.* — Descendre à terre, قره‌یه نزول ا *qaraïè nuzoul it.* — Descendre, v. a., transporter en bas, ایندرمك *indurmek*, آشاغی یه تنزیل ا *âchāghyïè tenzīl it.* — Il faut descendre cela un peu plus bas, بو شیئ زیادجه ایندرملودر *bou cheï ziādèdjè indurmèludur.*

Descente, s. f., action de descendre, اینمه *inmè*, t.; نزول *nuzoul.* — A la descente, à l'arrivée, نزولنده *nuzoulindè.* — Pente, یوقش *ïouqouch*, انیش *enich.* — de justice, جانب شرعدن محلنه وارمه *djānibi cher'yden mahallinè vārma.* — débarquement, نزولی کمیدن *guèmiden nuzouli.* — Irruption de l'ennemi à terre, دشمن یوریشی *duchmen ïuruchy.* Voy. Hernie.

Descriptif, ive, adj., وصفی *vasfi*, a.

Description, s. f., وصف *vasf*, تعریف *ta'arif*, a. — de la France, وصف احوال فرانسه‌یه دائر رساله *vasfi ahvāli frānçaïa dāïr riçālè.*

Désemballage, s. m., دنکی چوزمه *dengui tcheuzmè*, دنکمك چوزدرلمسی *denguñ tcheuzdurulmèci*, t.

Désemballer, v. a., دنکی آچمق - چوزمك *dengui âtchmaq*, *tcheuzmek*, t.

Désembarquement, s. m., تکرار کمیدن چیقارمه *teqrār guemiden tchyqārma.* — des troupes, عسکرك سفینه‌دن اخراجی *'askeruñ sefinèden ykhrādji*, t.

Désembarquer, v. a., کمیدن چیقارمق - اخراج ا *guemiden tchiqārmaq*, *ykhrādj it*, t.

Désembourber, v. a., چامور دن- بتاقلقدن چیقارمق *tchāmourdan*, *batāqlyqtan tchyqārmaq*, t.

Désemparer, v. a., abandonner, ترك ا *terk it*, براقمق *brāqmaq*, بر یری برقمق *bir ïèri braqmaq*, یرندن چیقمق - ایرلمق *ïerinden tchyqmaq*, *aïrilmaq.* — Rompre les manœuvres, les mâts d'un vaisseau, سفینه آلاتنی - دیرکلرینی قیرمق *sefinè âlatini*, *direklerini qyrmaq*, t.

Désempeser, v. a., - آهاری نشاسته‌یی کیدرمك *āhāri*, *nichāstaï guidermek*, t. — Désempesé, آهاری کتمش *āhāri guitmich.*

Désemplir, v. a., rendre moins plein, طولغونلغی آزالتمق - اکسلتمك *dholghounlyghy azāltmaq*, *eksiltmek*, a.-t. — Se Désemplir, v. n., طولغونلق آزالمق - اکسلمك *dholghounlouq âzālmaq*, *eksilmek.*

Désemprisonner, v. a., حبسدن

چیقارمق *habsten tchiqārmaq*, a.-t.

Désenchaîner, v. a., زنجیردن قورتارمق *zindjirden qourtārmaq*, t.

Désenchantement, s. m., سحری بوزمه *syhyri bozma*, a.-t.; دفع سحر *def'y syhyr*, a.

Désenchanter, v. a., rompre l'enchantement, سحری بوزمق *syhyri bozmaq*, a.-t. — Guérir d'une passion, رفع مرض نفسانی ا *refy' marazi nefsāni it.*

Désenclouer, v. a., اکسری چیقارمق - قوپارمق *ekseri tchyqārmaq, qopārmaq*, t.

Désenfler, v. a., قبارغی کیدرمك *qabāraghy guidermek*, شیشکنلکی کیدرمك *chîchkinligui guidermek*. — Se Désenfler, v. n., - شیشکنلك *chichkinlik, qabāraqlyq sāvmaq*. — En parlant de tumeurs, شیش اینمك - کتمك *chich inmek, guitmek*.

Désenflure, s. f., شیشکنلك صاومه *chichkinlik sāvma*, فشّ الورم *fechch ul-verem*, a.

Désenivrer, v. a., سرخوشلغی کیدرمك - دفع ا *ser khochlyghy guidermek, def' it*, ایقلتمق *āïqlatmaq*. — Se désenivrer, v. réfl., سرخوشلغی صاومق *ser khochlyghy sāvmaq*, ایقلنمق *āïqlanmaq*. — Désenivré, ایقلنمش *āïqlanmich*.

Désenlacer, v. a., کمنددن قورتارمق *kemendden qourtārmaq*.

Désennuyer, v. a., اوصونلغی کیدرمك *oçounlighy guidermek*. اوشنکلکی صاوشدرمق *uchenklighy sāvouchturmaq*, دفع ملال وسامت ا *def'y melāl useemet it*, صفا ویرمك *safā vîrmek*, a.-t. — Se Désennuyer, v. réfl., صفالنمق *safālanmaq*. Voy. Divertir, Se Divertir.

Désenrayer, v. a., تکرلکك ایلشکینی چیقارمق *tekerleguñ ilichiguini tchyqārmaq*, t.

Désenrhumer, v. a., زکامی صاوشدرمق - کیدرمك *zukkiāmi sāvouchturmaq, guidermek*, t.; دفع زکام ا *def'y zukkiām it*. — Désenrhumé, زکامدن قورتلمش *zukkiāmden qourtoulmich*.

Désenrôler, v. a., اسامهٔ چیزمك *eçāmèï tchyzmek*, t.

Désenrouer, v. a., بوغاز قسلمسنی صاوشدرمق *boghāz qycylmacini sāvouchturmaq*, بوغونقلغنی کیدرمك *ses boghounouqlyghyni guidermek*, t.

Désenseigner, v. a., اوکرندکنی اونتدرمق *eugrendiguini onouttourmaq*, t.

Désensevelir, v. a., کفنی چیقارمق *kefeni tchyqārmaq*, t.

Désensorceler, v. a., délivrer de l'ensorcellement, سحردن قورتارمق *syhyrden qourtārmaq*, t. — Au fig., guérir d'une passion, دفع مرض نفسی ا *def'i marazi nefsi it*, a.-t.

Désensorcellement, s. m., سحردن قورتارمه *syhyrden qourtārma*, a.-t.; دفع سحر *def'y syhyr*, a.

Désentêter, v. a., ذهنك صاپلنمه سنی کیدرمك *zyhnuñ sāplanmacini guidermek*, برکمسه‌نك مرادت عقلنی دفع ا *bir kimesnènuñ murādeti 'aqlyni def' it*, a.-t.

DÉSENTORTILLER, v. a., صارغيسنى *sārghycini tcheuzmek*, t. چوزمك

DÉSENTRAVER, v. a., ôter les entraves à un cheval, آتك پايوندينى *âtuñ pāïvendini*, كوستكنى چيقارمق *keusteguini tchyqārmaq*, t.

DÉSENVENIMER, v. a., زهرينى آلمق *zehyrini álmaq*, a.-t.

DÉSERT, s. m., lieu inhabité; چول *tcheul*, چوللك *tcheullik*, ايسز ير *isciz ïer*, t.; برّيه *berïiè*, a.

DÉSERT, E, adj., inhabité, ايسز *issyz*, شنلكسز *chenliksiz*, ويران *virān*, p.; غير مسكون *ghaïri meskioun*, a.

DÉSERTER, v. a., abandonner un lieu, يرى ـ مسكنى براقمق *ïeri, meskeni brāqmaq*, تركّ ماوا ا *terki mevā it*, اذنسز عسكردن كتمك *izinsiz 'askerden guitmek*, ـ اوردودن خدمتدن فرار ا *ordouden, khydmetten firār it*. — Déserter, v. n., se sauver, قاچمق *qātchmaq*. — Déserter à l'ennemi, دشمنه قاچمق *duchmènè qātchmaq*, t.

DÉSERTEUR, s. m., ـ قچقن قاچقون *qatchqoun, qātchgoun*, t.; فراری *firāri*, a.

DÉSERTION, s. f., قاچمه *qatchma*, t.; فرار *firār*, a.

DÉSESPÉRADE, s. f., à la désespérade, مأيوس كبى *meïous guibi*, مأيوسا *meïoucen*, a.

DÉSESPÉRANT, E, adj., يأس ايديجك *ïes idïdjek*, مأيوسيتّى موجب اولدجق *meïoucïieti moudjib oladjaq*, a.-t.

DÉSESPÉRÉ, E, adj., اميدسز *umidsiz*, p.-t.; مأيوس *mèeïous*, a. — Furieux, قودرمش *qoudourmich*, مجنون *medjnoun*. — Agir en désespéré, مأيوسانه عمل و حركت ا *meïouçānè 'amel uhareket it*.

DÉSESPÉRÉMENT, adv., يأس ايله *ïes ilè*, a.-t. Voy. ÉPERDUMENT.

DÉSESPÉRER, v. n., perdre l'espérance, اميد ينى كسمك *umídini kesmek*, اميدى كسمك *umídi kesmek*, t.; اومهامق *oummāmaq*, مأيوس او *meïous ol*, قطع اميد ا *qath'y umíd it*, a.-t. — Je désespère de la partie, ظفر بو اويونده بولمقدن مأيوسم *bou oïounda zafer boulmaqtan meïoucim*. — Désespérer, v. a., tourmenter à l'excès, مأيوسلق حالنه دوشرمك *meïouslyq hālinè duchurmek*, حال *hāl*, مأيوسيتّه دوشورمك *hāli meïoucïietè duchurmek*.

DÉSESPOIR, s. m., perte d'espérance, اميدسزلك *umidsizlik*, نا اميدلك *nā-umidlik*, p.-t.; يأس *ïes*, a. — État de désespoir, مأيوسلق حالى *meïouslyq hāly*. — Ce qui cause le désespoir, اميدسزلق كتوريجى *umídsizlyq gueturídji*, موجب مأيوسيّت *moudjibi meïoucïiet*.

DÉSHABILLÉ, E, adj., privé de vêtement, صويلمش *soïlmich*, t.

DÉSHABILLÉ, s. m., vêtement de nuit, كيجه لك *guidjèlik*, كيجه لك اوروباسى *guidjèlik ouroubāci*. — Habillement négligé des femmes pour garder la chambre,

كونده‌لك اوروبا *gundèlik ourouba*, t.; مبذله *mebzelè*, a.

DÉSHABILLER, v. a., صويمق *soïmaq*, اوروبايى چيقرمق *ourou-bāïi tchiqārmaq*. — Se Déshabiller, صويونمق *souïounmaq*, t.

DÉSHABITÉ, E, adj., اسسز *isciz*, اهاليدن بوش *ehāliden boch*, t.; غير مسكون *ghaïri meskioun*, a.

DÉSHABITUER, v. a., عادتدن *'adetten vāz guetch-turmek*, عادتى براقدرمق *'adeti brāqturmaq*. — Se Déshabituer, v. réfl., عادتندن واز كچمك *adetinden vāz guetchmek*, عادتن براقمق ـ ترك ا *adetin brāqmaq*, *terk it*, a.-t.

DÉSHÉRENCE, s. f., وارثسز تركه‌نك جانب ميريدن ضبطى ـ *vārissiz terekenuñ djānibi miriden zabthy*, *haqqy*, a.-t.

DÉSHÉRITER, v. a., وراثتدن چيقارمق *verācetten tchyqārmaq*, وراثتدن نفى ا *veracetten nefi it*, a.-t. — Priver, محروم قلمق *mahroum qylmaq*, a.-t.

DÉSHONNÊTE, adj., ادبسز *edebsiz*, عارسز *'ārsiz*, a.-t. — Paroles déshonnêtes, اقوال فاحشه *aqvāli fāhichè*.

DÉSHONNÊTEMENT, adv., ادبسزجه *edebsizdjè*, ادبسزلكله *edebsizlyghilè*, a.-t.; بى ادبانه *bi edebānè*, p.

DÉSHONNÊTETÉ, s. f., ادبسزلك *edebsizlik*, عارسزلك *'ārsizlik*, a.-t.

DÉSHONNEUR, s. m., عرض يوز قره‌لغى *'yrz eksikligui*, اكسكلكى *'yrz eksiklighy*, عيب *'aïb*, a.; رسوايلق *rousvāïliq*, بدناملق *bednāmliq*, p.-t.; عار *'ār*, a.

DÉSHONORABLE, adj. com., عرض اكسكلكى كتورر *'yrz eksiklighy gueturur*, عرضه ضررلو *'yrzè zararlu*, مخل عرض و ناموس *moukhylli 'yrz u nāmous*, a.

DÉSHONORANT, E, adj. Voy. DÉSHONORABLE.

DÉSHONORER, v. a., عرضى *'yrzi ïiqmaq*, عرضه طوقنمق *'yrzè dhoqounmaq*, عرض بوزمق *'yrz bozmaq*, رسواى ا *rousvāï it*, هتك عرض ا *hetki 'yrz it*. — Déshonoré, عرضى بيقلمش *'yrzi ïiqylmich*. — Se Déshonorer, v. réfl., عرضنى بوزمق *guendu 'yrzini bozmaq*, رسوايلكه دوشمك ـ اوغرامق *rousvāïliguè duchmek*, *oghramaq*, رسواى او *rousvāï ol*, p.-t.

DÉSIGNATIF, IVE, adj., مبيّن *mubeïien*, a.

DÉSIGNATION, s. f., action de désigner, نشانلمه *nichānlama*, صاغيلق *sāghylyq virmè*, t.; وصف *vasf*, علامت *'alāmet*, اشارت *'ichāret*. — Nomination, désignation expresse, تعيين *ta'ïin*, تخصيص *takhsis*.

DÉSIGNÉ, E, adj., تعيين ـ اشارت اولنمش *ta'ïin*, *ichāret olounmich*, a.-t.

DÉSIGNER, v. a., dénoter, indiquer, كوستركمك *gueustermek*, صاغيلق ويرمك *sāghylyq vīrmek*, وصف ـ اشارت ا *vasf*, *ichāret it*, دلالت ا *delālet it*. — Destiner à, marquer précisément, تعيين ا

ta'īin it. — le temps et le lieu, وقت ومحلی تعیین ا *vaqtu mahalli ta'īin it.*

DÉSINCORPORER, v. a., آیرمق *āïrmaq*, طوپندن آیرمق *thopindan āïrmaq*, t.; افراز ا *ifrāz it*, a.-t.

DÉSINENCE, s. f., کلمه‌نك اخری *kelimènuñ akhyri*, مجراء اللفظ *medjrāï ul-lafz*, pl. a. مجاری الالفاظ *medjāri ul-elfāz.*

DÉSINFATUER, v. a., دفع مفتونیّت ا *def'y meftounïiet it*, a.-t.

DÉSINFECTER, v. a., l'air, مردار قوقوبی کیدرمك *mourdār qoqouïi guidermek*, عفونتی کیدرمك *'oufounèti guidermek.* — des objets, des vêtemens, اثوابدن دفع عفونت ا *esvābden def'y 'oufounet it*, a.-t. — Désinfecté, مردار قوخودن *mourdār qokhouden qourtoulmich.*

DÉSINFECTION, s. f., دفع عفونة *def'y 'oufounet*, a.

DÉSINTÉRESSÉ, E, adj., غرضسز *gharazsyz*, بیغرض *bigharaz.* — Conduite désintéressée, amitié —, محبّت بی غرضانه *mouhabbeti bigharazānè.*

DÉSINTÉRESSEMENT, subst. masc., غرضسزلق *gharazsyzlyq*, a. — Grand, parfait —, غرضدن برائت کامله *gharazden berā'eti kiāmilè.*

DÉSINTÉRESSÉMENT, adverbe, غرضسزلق ایله *gharazsyzlyq ilè*, a.-t.; بیغرضانه *bigharazānè*, a.-p.

DÉSINTÉRESSER, v. a., dédommager, تضمین ا *tazmīn it*, a.-t. — Mettre hors d'intérêt en dédommageant, بالارضا مصالحتدن چیقارمق ا *bil-irzā maslahatten tchyqārmaq, ykhrādj it.* — Qui a été désintéressé d'une chose, کوکل خوشلغی ایله مصالحتدن چیقارلمش *gueuñul khochlyghy ilè maslahatten tchyqārylmich.*

DÉSINVITER, v. a., رفع دعوت ا *ref'y d'avet it*, دعوتی نسخ والغا ا *d'avèti neskh u ilghā it*, a.-t.

DÉSIR, s. m., souhait, استك *istek*, دلك *dilek*, اوزلمه *euzlemè*, t.; آرزو *árzou*, مرام *merām*, مراد *murād*, رغبت *raghbet*, اشتیاق *ichtiāq*, a. — Grand, violent désir, قوی استك *qavi istek*, اشتیاق شدید *ichtiāqi chedīd.* — Selon le —, حسب المرام *hasb ul-merām.*

DÉSIRABLE, adj. com., استنه‌جك *istenedjek*, ارزولیه‌جق *árzoulaïadjaq*, t.; مرغوب *merghoub*, a. — État —, حال مرغوب *hāli merghoub.*

DÉSIRÉ, E, adj., استنمش *istenmich*, ارزولنمش *árzoulenmich*, مطلوب *mathloub*, مرغوب *merghoub*, a.; مراد اولنمش *murād olounmich.*

DÉSIRER, v. a., استمك *istemek*, اوزلمك *euzlèmek*, دلمك *dilèmek*, آرزو ا *árzou it*, آرزولمق *árzoulamaq*, t.; طلب ا *thaleb it*, a.-t.

DÉSIREUX, SE, adj., استکلو *isteklu*, خواهشلو *khāhïchlu*, t.; مشتاق *muchtāq*, a.

DÉSISTEMENT, s. m., واز کچلمه *vāz guetchilmè*, فراغ *ferāgh*, فراغة *ferāghat.*

Désister (Se), v. réfl., الچكمك *el tchekmek*, واز كچمك *vāz guetchmek*, واز كچلمك *vāz guetchilmek*, t.; فراغت ا *ferāghat it*, a.-t.

Dès-Lors, adv., اولزماندن *olzemānden*, اولوقتدنبرو *olvaqytdenberu*, اولزماندنبرو *olzemāndenberu*.

Desmologie, s. f., بحث عن اللفايف *bahs 'an ellefāïf*, a.

Désobéir, v. n., اطاعت ايتمامك *ithā'at itmemek*, اطاعتسزلك ا *ithā'atsizlik it*, اطاعتسز او *ithā'atsiz ol*, a.-t.; دكلمامك *diñlememek*, t.

Désobéissance, s. f., اطاعتسزلق *ithā'atsizliq*, a.-t.; عدم اطاعت *'ademi ithā'at*, a.

Désobéissant, e, adj., اطاعتسز *ithā'atsiz*, a.-t. — Fils —, اطاعتسز اوغل *ithā'atsız oghoul*.

Désobligeamment, adv., كوكلى خوش ايتمه‌يرك *gueunulu khoch itmeïerek*, t.; بلا رعايت خاطر *bilā ri'āïeti khāthyr*, a.

Désobligeance, s. f., خاطر كوزتمامزلك *khāthyr gueuzetmemezlik*, a.-t.; عدم رعايت خاطر *'ademi rī'āïeti khāthyr*, a.

Désobligeant, e, adj., كوكل قيرىجى *gueuñul qyrïdji*. — Grossier, اركانسز *erkiānsiz*, يوغون *ïoghoun*, t.

Désobliger, v. a., خاطرنى يقمق - قيرمق *khāthyrini ïiqmaq, qyrmaq*, كوكل قيرمق *gueuñul qyrmaq*. — extrêmement, فوق الغايه كسر خاطرا *fevq ul-ghāïè kesiri khāthyr it*.

Désobstructif, ive, adjectif, طيقانقلغى آچدريجى *thyqānqlyghy âtchturïdji*, t.; دواى مفتح السّدد *devāï mufetti'h usseded*, a.

Désobstruer, v. a., détruire les obstructions, - طيقانقلغى آچمق كيدرمك *thyqānyqlyghy âtchmaq, guidermek*. — le foie, كبده نشات ايتمش سدّه‌يى تفتيح ا *kebiddè nech'et itmich seddêï tefti'h it*. Voy. Dégager.

Désoccupation, s. f., ايشسزلك *ichsizlik*, ايشدن بوشلق *ichden bochlyq*, t.

Désoccupé, e, adj., ايشى يوق *ichi ïoq*, ايشدن بوش *ichden boch*, t.; شغلدن برى *choghlden beri*, a.-t.

Désoccuper (Se), v. pron., ايشلمكدن قورتلمق *ichlemekten qourtoulmaq*, t.; دفع شغل ا *def'y choghl it*.

Désoeuvré, e, adj. et s., ايشسز *ichsiz*, آيلاق *âïlāq*, اواره *avārè*, t.; بيكار *bikiār*, p.

Désoeuvrement, s. m., ايشسزلك *ichsizlik*, اواره‌لك *avārèlik*, آيلاقلق *aïlāqlyq*, t.; بيكارى *bikiāri*, p.; بطالت *bethālet*, a.

Désolant, e, adj., اغلنجق *aghlanadjaq*, t.; دردلو *derdlu*, p.-t. — Nouvelle désolante, بر خبر كدر آميز *bir khaberi keder âmïz*.

Désolateur, s. m., ييقيجى *ïïqydji*, t.; خراب ايدجى *kharāb idïdji*, a.-t.; مخرب *moukhrib*, a.

Désolation, s. f., ruine entière, خرابلق ييققلق *ïïqyqlyq*, t.; *kha-*

rābliq, خرابيت *kharāb*, *kharābiïet*. — Extrême affliction, تاسا *taçā*, حزن شديد *huzni chedîd*, يأس *ïes*, ماتم *mātem*, قساوت *qaçāvet*, كوكل قساوتى *gueuñul qaçāveti*.

Désolé, e, adj., affligé, تاسه لو *taçalu*, t.; مكدّر *mukedder*, a.— Ruiné, خراب ييقلمش *ïiqylmich*, *kharāb*.

Désoler, v. a., ravager, ييقمق *ïiqmaq*, t.; ويران - خراب ا *virān*, *kharāb it*, a.-t. — Affliger, زياده كدر ويرمك *ziādè keder vîrmek*. — Se Désoler, v. réfl., قساوت چكمك *qaçāvet tchekmek*, a.-t.

Désopilatif, ive, adj. Voy. Désobstructif.

Désopilation, s. f., débouchement d'une obstruction, تفتيح السدّة *teftihis-seddet*, a.

Désopiler, v. a. Voy. Désobstruer. — la rate, au fig., faire rire, كولدرمك *guldurmek*, t.

Désordonné, e, adj., excessif, بى قياس مبالغه لو *moubālighalu*, t.; بى اندازه *bi endāzè*, t.-p.; بيحدّ *bihadd*, مفرط *mufryth*, a.— Un appétit —, اشتهاى مفرط *ichtihāï mufrith*. — Sans ordre, نظامسز رابطه سز *nizāmsiz*, *rabouthasyz*, مختل النظام *moukhtall unnizām*, a.

Désordonnément, adv., avec désordre, رابطه سزلق ايله *rabouthasyzlyq ilè*, بى انتظامانه *bi intizāmanè*. Voy. Excessivement.

Désordre, s. m., défaut d'ordre, نظامسزلق *nizāmsyzlyq*, a.-t.; پريشانلق قارشقلق *qārychyqlyq*, *perichānlyq*. — Déréglement de mœurs, بربادلق *berbādlyq*, فساد *feçād*. —Pillage, dégât, صارقنديلق *sārqyntylyq*, يغما *ïaghmā*, خسار *khaçār*, خسارت *khaçāret*. — Tumulte, شماته *chamātè*, vulg. *chamāta*. — Discorde, dissention, بوزقلق *bozouqlouq*, شقاق *chiqāq*. — Trouble, égarement d'esprit, ذهن طاغنلغى *zyhn dhaghynlyghy*. — Il a l'esprit en désordre, مختل الشعوردر *moukhtall uchchou'ourdur*.

Désorganisateur, trice, s. m., ترتيبى - نظامى بوزيجى *tertîbi*, *nizāmi bozidji*, t.; خارب نظام *khāribi nizām*, a.

Désorganisation, s. f., نظامك - ترتيبك بوزلمه سى *nizāmuñ*, *tertibiñ bozoulmaci*, t.; تخريب خراب - نظام *takhribi nizām*, - *kharāb*, انفساخ التركيب *infiçākh utterkîb*, a.

Désorganiser, v. a., troubler l'ordre, نظامى بوزمق *nizāmi bozmaq*. — Détruire les organes, ترتيبى بوزمق *terkîbi bozmaq*, t.; فسخ ترتيب ا *feskhi terkîb it*, a.-t.

Désorienter, v. a., faire perdre la connaissance du côté où le soleil se lève, قبله يى شاشرمق - غايب ايتدرمك *qyblèïi chāchurmaq*, *ghāïb itturmek*, t. — Perdre son chemin, يولنى شاشرمق *ïolyni chāchurmaq*. — Déconcerter quelqu'un, پوصله يى شاشرمق *chāchurmaq*,

شاشرمق *pouçolaï châchurmaq.*

Désormais, adv., شهدنصکره *chimden sonra*, بوندنبویله *boundan beuïlè*, t.; فیما بعد *fimâ ba'd*, a.

Désossement, s. m., کمیک چیقرمه‌سی *guemik tchiqarmaci*, t.

Désosser, v. a., کمیکلری چیقارمق - قوپارمق *guemiklèri tchyqârmaq, qopârmaq*, t.

Désourdir, v. a., چوزمک *tcheuzmek*, t.

Despote, s. m., qui gouverne arbitrairement, باشلو باشنه حکومت ایدن *bâchlu bâchina hukiumet iden*, کامکار *kiâmkiâr*, کامکار مطلق *kiâmkiâri mouthlaq*. — Tyran, ظالم *zâlim*, a. — Prince, titre donné aujourd'hui à l'évêque grec dans quelques villes de Turquie; ancienne désignation des princes de Servie, دسپوت *despot*.

Despotique, adj. com., متفرّد *muteferrid*, مستقل *musteqyll*, a. — Gouvernement —, صورت تفرّد واستقلال اوزره اولان حکومت *sourèti teferrud u istyqlâl uzrè olân hukioumet*.

Despotiquement, adv., باشلو باشنه *bâchlu bâchina*, t.; استقلال ایله *istiqlâl ilè*, a.-t.; جبراً *djebren*, ظلماً *zoulmen*, متفرّدانه *mutèferridânè*.

Despotisme, s. m., pouvoir absolu, باشلو باشنه حکومت *bâchlu bâchina hukioumet*, حکومت مطلقه *hukioumeti mouthlaqa*, استقلال *istiqlâl*, تفرّد *teferrud*, a. — Autorité qu'on s'arroge sur les autres, تسلّط *teçalluth*, a.

Despumation, s. f., کوپکی آلمه *keupughy âlma*, t.

Despumer, v. a., کوپکی آلمق *keupughy âlmaq*, t.

Dessaisir (Se), v. réfl., الدن قومق *elden qomaq*, براقمق *brâqmâq*, بوشلامق *bochlâmaq*, ترک ایتمک *terk it*, a.-t.

Dessaisissement, s. m., الدن قومه‌چیقارمه *elden qoma, tchyqarma*, بوشلامه *bochlâma*, t.; ترک *terk*, a.

Dessaisonner, v. a., اکین ترتیبنی بوزمق *ekîn tertîbini bozmaq*, اکین ترتیبنه رعایت ایتمامک *ekin tertibinè ri'âïet itmemek*, t.

Dessalé, e, adj., طوزلیغی گیدرلمش *thouzlyghy guiderilmich*, t. — s. m. fam., homme rusé, حیله کار *hîlè kiâr*, a.-p.

Dessaler, v. a., توزین آلمق طوزلغنی - طوزلغنی گیدرمک *touzin âlmaq, thouzlyghy, thouzlyghyni guîdermek*, t.

Dessangler, v. a., ôter la sangle, قولاکی چوزمک - چیقارمق *qolâñy tcheuzmek, tchyqârmaq*. — la desserrer, قولاکی گوشتمک *qolâñi guevchetmek*, t.

Desséchant, e, adj., قوریدیجی *qouroudidji*, t. — Vent —, ریح مجفف *rihi mudjeffif*.

Dessèchement, s. m., action de dessécher, قورتمه *qouroutma*, t.; تجفیف *tedjfîf*, a. — État de maigreur excessive, قوریلق *qouroulyq*, قحول *qouhoul*.

DESSÉCHER, v. a., قورتمق *qouroutmaq*, t.; تجفيف ا *tedjfif it.* — Se Dessécher, v. réfl., قورومق *qouroumaq.* — Desséché, e, قوريدلمش *qouroudilmich*, مجفف *mudjeffef.*

DESSEIN, s. m., intention, نيّت *niyet*, قصد *qast*, مراد *murād*, مرام *merām.* — Faire, concevoir un —, عقد نيّت ا *'aqdi nïiet it.* — Changer de —, تبديل نيّت ا *tebdîli nïiet it.* — Exécuter un —, اجراى نيّتى فعله *idjrāï nïiet it*, كتورمك *nïieti fy'lè gueturmek.* — Plan d'un ouvrage, projet, رسم و ترتيب *resmu tertîb.* — A dessein, adv., قصد ايله *qast ilè*, a.-t.; قصداً *qasten*, فكر ايله *fikr ilè*, نيّت ايله *nïiet ilè.* — Je ne l'ai pas fait à dessein, قصداً ايتمدم *qasten itmedum.*

DESSELLER, v. a., ايرى چيقارمق *eïeri tchiqārmaq*, t.

DESSERRE, s. f., كوشتمه *guevchetmè*, t. — Dur à la —, الى پك *eli pek*, خسيس *khacîs.*

DESSERRER, v. a., كوشتمك *guevchetmek.* — un nœud, un lien, باغى ـ دوكمى كوشتمك *bāghy-, deuïumu guevchetmek*, t.

DESSERT, s. m., چرز *tcherez*, يمش *ïemich*, طعام اخرنك كتورلان يمش *th'ām akhyrindè gueturilen ïemich*, t.

DESSERTE, s. f., يمك ارتغى *ïemek artyghy*, t.

DESSERTIR, v. a., يرندن چيقارمق *ïerinden tchyqārmaq*, سوكمك *seukmek*, t.

DESSERVANT, s. m., نايب *nāïb*, a.

DESSERVIR, v. a., faire le service d'une cure, نايبلق ا *nāïblyq it*, a.-t. — Oter les mets de dessus la table, يمكى سفره اوزرندن قالدرمق *ïemègui sofra uzerinden qāldurmaq*, سفره يى قالدرمق *sofraï qāldurmaq.* — Rendre un mauvais service, بر كمسه يه ضرر ا ـ نقصان كتورمك *bir kimsèïè zarar it, noqsān gueturmek*, بر كمسنه نك خلافنه سعى ا *bir kimesnènuñ khylāfinè saï it.*

DESSICCATIF, IVE, adj., ميبّس *muïebbis*, مجفف *mudjeffif*, a. — Eau —, مای مجفف *māï mudjeffif.*

DESSICCATION, s. f., قورتمقلق *qouroutmaqlyq*, قورتمه *qouroutma*, t.; تيبيس *teybîs*, سلب رطوبت *selbi routhoubet*, a.

DESSILLER, v. a., ouvrir les paupières, كوز قپاقلرينى آچمق *gueuz qapāqlèrini âtchmaq.* — Ouvrir les yeux, كوز آچمق *gueuz âtchmaq.* — Au fig., détromper, كوزى آچدرمق *gueuzu âtchdurmaq.*

DESSIN, s. m., objet dessiné et action de dessiner, رسم *resm*, تصوير *tasvîr*, a. — Esquisse, تصويرك كرلمه كسيمى *tasvîruñ kecimi, kerlemè.* — L'art du dessin, تصويرجيلك *tasvîrdjilik*, فنّ تصوير *fenni tasvîr.* — Toute l'ordonnance d'un tableau, تصويرك بچمى *tasvîruñ bitchumy.* — Le plan d'un bâtiment, بر بنانك رسمى *bir binānuñ resmi.*

DESSINATEUR, s. m., تصويرجى *tasvîrdji*, a.-t.; مصوّر *mouçavvir*, رسّام *rassām*, a.

Dessiner, v. a., تصویر - رسم ا *tasvîr, resm il*, a.-t. — une figure, برصورتی تصویر ا *bir soureti tasvîr il*. — Dessiné, e, تصویر اولنمش *tasvîr olounmich*, a.-t.; مصوّر *mouçavvar*.

Dessoler, v. a., arracher la sole du pied d'un cheval, اتکمک طرناغنی قوپارمق *atuñ thirnāghini qopārmaq*, t. Voy. Dessaisonner.

Dessouder, v. a., لهمی - چیقارمق *lehemi tchyqārmaq, guidermek*. — Se Dessouder, v. réfl., لهم چیقمق *lehm tchyqmaq*. — Dessoudé, e, لهمی چیقمش - کتمش *lehmi tchyqmich, guitmich*.

Dessouler, v. a., آیقلتمق *āïqlatmaq*, - سرخوشلغی کیدرمک *serkhochlyghy guidermek, def' it*, t.

Dessous, adv., sous un autre, التنده *altindè*, تحتنده *tahtindè*. — Plus bas, الت یانده *alt ïānindè*, t.; الت طرفنده *alt tharafında*.

Dessous, s. m., آشاغی *âchāghy*. — Le dessous, آشاغیسی *âchāghyci*. — Par dessous, التندن *altinden* — Avoir le dessous, الت قالمق *alttè qālmaq*. — Il a eu le dessous, le désavantage, بو مادّه ده آلت اولدی *bou maddedè âlt oldou*. — Au-dessous, moindre, inférieur, آشاغی *âchāghy*, دون *doun*, کمتر *kemter*. — Il est au dessous d'un tel, فلاندن آشاغیدر *felānden âchāghydur*.

Dessus, adv., اوستنده *ustundè*, اوزرنده *uzerindè*, t.; فوقنده *fevqyndè*. — Au-dessus, یوقاروده *ïoqārudè*.

Dessus, s. m., le dessus, اوست *ust*, یوقارو *ïoqārou*, t.; اوست طرفی *ust tharafi*. — Le dessus de la tête, باشك یوقاریسی *bāchuñ ïoqāruçu*. — Avantage, supériorité, تفوّق *tefevvuq*, غالبیّت *ghālebïiet*. — Avoir le dessus, اوست چیقمق *ust tchyqmaq*, غالب کلمك *ghālib guelmek*. — Par-dessus, outre, au-delà, بوندن بشقه *boundan bachqa*. — Cela est au-dessus de ses forces, دائرهٔ وسع و طاقتندن خارجدر *dāïrèï vas' u thāqatinden khāridjtur*.

Destin, s. m., fatalité, قضا *qazā*, قدر *qader*, تقدیر *taqtîr*, a. — Sort particulier, قسمت *qysmet*, نصیب *nacyb*, مقدّر *mouqadder*.

Destination, s. f., emploi pour un objet déterminé, اصمرلمه *ismarlama*, t.; تعیین *ta'ïin*. — But proposé, مأموریّت یری *memourïiet ïèri*, محل ماموریت *mahalli memourïet*.

Destiné, e, adj., تعیین اولنمش *ta'ïin olounmich*, a.-t.; معیّن *mou'aïien*, مأمور *mèmour*, مخصوص *makhsous*.

Destinée, s. f., effet du destin, بخت *bakht*, p.; نصیب *nacyb*, a. — Heureuse —, بخت سعید *bakhti sa'id*. — Mauvaise —, بدبخت *bakhti menhous*. V. Destin.

Destiner, v. a., disposer de l'emploi de, تعیین - تخصیص ا *ta'ïin*,

takhsîs it, a.-t. — Se Destiner, v. réfl., كندويى تعيين ا *guenduïi ta'ïin it.* — Il se destine à la marine, نفسنى خدمت بحريه‌يه تخصيص ايدر *nefsini khydmèti bahrïèïè takhsîs ider.* — v. n., projeter, نيّت ا *nïiet it.*

Destituable, adj. com., عزل اولنه بيلور *'azl olouna bïlur*, a.-t.; قابل - ممكن العزل *qābil - mumkin ul-'azl*, a.

Destitué, e, adj., privé d'une charge, منصبدن چيقارلمش *mançoubten tchyqārilmich*, عزل اولنمش *'azl olounmich*, a.-t.; معزول *ma'azoul.* — Dépourvu, بهره‌سز *behrèsiz*, محروم *mahroum*, a.; بى بهره *bi behrè.*

Destituer, v. a., منصبدن چيقارمق *mançoubten tchyqārmaq*, t.; عزل ا *'azl it*, a.-t.

Destitution, s. f., عزل *'azl*, معزوليّت *ma'zoulïiet*, a.

Destructeur, s. m., يقيجى *ïiqidji*, خراب بوزيجى *bozidji*, ايديجى *kharāb ïdidji*, a.-t.; مخرّب *moukharrib*, هادم *hādim*, a.

Destructibilité, s. f., انفساد *infiçād*, انخراب *inkhyrāb*, a.

Destructif, ive, adj., بوزيجى *bozidji*, t.; مفسد *mufsid*, a. — Cause destructive, علّت مفسده *'yllèti mufsidè.*

Destruction, s. f., يقمقلق *ïiqmaqliq*, يقلمه *ïiqylma*, t.; خرابلق *kharāblyq*, a.-t.; خرابيّت *kharābïiet*, انهدام *inhidām*, a.

Désuétude, s. f., عملدن قالمه *'amelden qālma*, متروكيّت *metroukïiet.* — Tomber en —, عملدن قالمق *'amelden qālmaq*, بطّاله معطّل او *batthālè vārmaq*, وارمق *mou'atthal ol.* — C'est une loi ou coutume tombée en désuétude, عملدن قالمش برقانون و عادتدر *'amelden qālmich bir qānoun u'ādettur.*

Désuni, e, adj., séparé, آيرلمش *āïrilmich*, ايرو *āïru*, t.; منفرق *munfaryq*, a. — En mésintelligence, اتّفاقسز *ittifāqsiz*, a.-t.

Désunion, s. f., séparation, آيرلمه *āïrylma*, آيرولق *āïrulyq*, انفصال *infiçāl.* — Mésintelligence, برلكسك بوزوقلغى *birlighuñ bozouqlyghy*, اتّفاقسزلق *ittifāqsizliq*, a.-t.; شقاق *chyqāq*, a. Voyez Disjonction.

Désunir, v. a., disjoindre, آيرمق *āïrmaq*, بشقه ايرمق *bachqa āïrmaq*, t.; تفريق ا *tefryq it.* — Rompre la bonne intelligence, اتّفاقى - برلكى بوزمق *ittifāqy, birlighy bozmaq*, بوزشدرمق *bozouchturmaq*, فسخ اتّحاد ا *feskhy ittihād it.* — Se Désunir, v. réfl., se disjoindre, آيرلمق *āïrilmaq.* — Se brouiller, بوزشمق *bozouchmaq.*

Détachement, s. m., état de ce qui est détaché, كسلمه *kecilmè*, t.; تركّ *terk.* — Troupe de soldats, بشقه آيرلمش بر قول عسكر *bachqa āïrilmich bir qol 'asker*, بولك *beuluk.*

DÉTACHER, v. a., ôter les taches, لكه‌يى چيقرمق *lekēī tchiqarmaq*. — Délier, چوزمك *tcheuzmek*, آچمق *átchmaq*. — Séparer, ايرمق *āïrmaq*, افراز ا *ifrāz it*. — quelqu'un d'une opinion, بر كونه اعتقاددن فكك و نزع ا *bir gūiounè 'ytiqāddèn fekk u nez' it*. — Oter ce qui sert à attacher, قوپارمق *qopārmaq*. — une épingle, طوپلغى قوپارمق *thoploughy qopārmaq*. — Se Détacher, v. réfl., se séparer, آيرلمق *āïrilmaq*. — Se délier, چوزلمك *tcheuzulmek*, قوپمق *qopmaq*. — d'une opinion, d'une passion, منقطع او *mounqathy' ol*.

DÉTAIL, s. m., circonstances, particularités, تفصيل *tafṣīl*, pl. a. تفاصيل *tefāṣīl*, تفصيلات *tafṣīlāt*. — En —, تفصيل اوزره *tafṣīl uzrè*, تفصيلاً *tafṣīlen*. — Vendre en —, پارچه پارچه صاتمق *pārtcha pārtcha sātmaq*.

DÉTAILLÉ, E, adj., اوزون اوزاديه نقل اولنمش *ouzoun ouzādiè naql olounmich*, a.-t.; مفصّل *moufaṣṣal*, a.

DÉTAILLER, v. a., expliquer en détail, تفصيل ا *tafṣīl it*, تفصيل اوزره بيان ا *tafṣīl uzrè beïān it*, a.-t.; اوزون اوزاديه نقل ا *ouzoun ouzādiè naql it*. — Vendre en détail, voyez DÉTAIL. — Dépecer, طوغرامق *dhoghrāmaq*, پارچه‌لمق *pārtchalamaq*.

DÉTAILLEUR, s. m., صاتيجى پارچه پارچه صاتيجى *pārtcha pārtcha sātīdji*, t.

DÉTALER, v. a., reserrer les marchandises, ديوشورمك *divchurmek*, دكانى قپامق *dukkiāni qapāmaq*. — v. n., populairement, s'enfuir promptement, عجله ايله قاچمق *'adjelè ilè qātchmaq*, a.-t.

DÉTALINGUER, v. a., غومنه‌يى دمردن چوزمك *ghomenaï demirden tcheuzmek*, t.

DÉTEINDRE, v. a., رنكى كيدرمك - كسمك - صولدرمق *rengui guidèrmek, kesmèk, soldurmaq*, بوياسنى چيقارمق *boïācini tchyqārmaq*. — v. n., se déteindre, رنك كسلمك - صولمق - كتمك *renk kesilmek, solmaq, guitmek*, t.

DÉTEINT, E, adj., رنكى كسلمش - چيقمش - صولمش *rengui kecilmich, tchyqmich, solmich*, t.

DÉTELER, v. a., اتلرى عربه‌دن چيقرمق *atlari 'arabadan tchyqarmaq*, قوشلمش باركيرى عربه‌دن چيقارمق *qochylmich bārguïri 'arabaden tchyqārmaq*, t.

DÉTENDRE, v. a., relâcher ce qui est tendu, گوشتمك *guevchetmek*. — une corde, ايپى گوشتمك *ipi guevchetmek*. — Détacher une tapisserie, اندرمك *endurmek*, ديوشورمك *divchurmek*, t.; طتى ا *thaṭi it*. — Fig., son esprit, ذهنى راحتلندرمك *zihni rāhatlendermek*.

DÉTENIR, v. a., اليقومق *alyqomaq*, t.; فضولى اليقومق - ضبط ا *fuzouli alyqomaq, zabth it*. — le bien d'autrui, آخرك مالنى - فضولى ضبط ا *ākharuñ mālini, fuzouli zabth it*. — en prison, حبس ا *habs it*,

a.-t. ; السقومق *alyqomaq.*

Détente, s. f., تتك *tetek.* — de fusil, تفنك تتكى *tufenk tetegui,* t.

Détenteur, trice, s., طوتيجى *thoutoudji,* — میراث طوتيجى صاحبى *mirās thoutidji, sāhibi,* a.-t. — légitime, شرعًا و قانونًا متصرّف *cher'en vè qānounen mutecarrif.* — injuste, فضولى متصرّف *fuzouli mutecarryf.*

Détention, s. f., اليقومقلق *alyqomaqlyq,* — اليقومه *alyqoma,* t.; حبسلق *habslyq,* a.-t.; حبس *habs,* محبوسيّت *mahboucïiet,* a.

Détenu, e, adject., retenu, اليقونلمش *alyqonilmich,* a.-t. — Prisonnier, محبوس *mahbous,* a.; حبسلو *habislu.* — Malade au lit, يتاقك اولان خسته *ïatāqta olān khasta,* صاحب فراش *sāhyb firāch.*

Déterger, v. a., يارەيى تميزلمك - تطهيرا *ïārāïi temizlèmek, tathhir it.*—Détergé, تميزلنمش *temïzlenmich.*

Détérioration, s. f., بدتر اولمه *bedter olma,* p.-t.; كوتولنمه *keutulenmè,* فنالنمه *fenālanma,* بوزوقلق *bozouqlouq,* t.; سوء حال *souï hāl,* a.

Détériorer, v. a., بوزمق *bozmaq,* كوتولمك *keutulèmek,* t.; بدترا سوء حاله تغييرا *bedter it, souï hālè taghïir it,* a.-t.

Déterminant, e, adj., كسيجى *kecïdji,* t.; قاطع *qāthy',* قطعى *qathy'i.* — Motif —, علت قاطعه *'yl-leti qāthy'a,* a.

Déterminatif, ive, adj., مثبت المعنا *musbit ul-ma'na,* تعريفى *ta'rifi,* a.

Détermination, s. f., résolution, رأى - قرار قطعى *reï, qarāri qathy',* جزم *djezm,* تصميم *tasmïm,* a. — du sens d'un mot, معناى لفظك بيانى *ma'nāï lafzuñ beïāni.* — Tendance prise d'un côté, اماله *imālè,* عطف *'athf.*

Déterminé, e, adj., statué, قرار مقرّر ويرلمش *qarār vïrilmich, mouqarrer,* مصمّم *mouçammem.* — Hardi, هر شيئ كوزينه آلمش *her cheïi gueuzinè âlmich,* جسور *djècour,* مستبسل *mustebsil,* a. — Fou d'une chose, دلو *delu.* — C'est un chasseur déterminé, آوجيلق دلوسيدر *âvdjilyq delucydur.* — Joueur —, قمار ديوانه سيدر *qoumār divānècydur.*

Déterminément, adv., résolument, absolument, قطعيجه *qath'ydjè,* a.-t.; قطعيًا *qath'yïen.*— Courageusement, هر شيئ كوزينه آلەرق *her cheïi gueuzinè âlaraq.* — Précisément, صراحةً *syrāhaten.*

Déterminer, v. a., résoudre, قرار ويرمك *qarār vïrmek,* كسمك *kesmek.* — C'est une chose déterminée, قرار داده اولمش شيدر *qarār dādè olmuch cheïdur.* — Décider, قرار ويرمك تصميم ا *tasmïm it, qarār vïrmek.* — Je ne puis me déterminer à rien, هيچ بر رأيه قرار ويرەمم *hitch bir reïè qarār vïrèmem.* — Fixer, ا تعيين *ta'ïin it.* — Limiter, ا تحديد *tahdïd it,*

a.-t. — Préciser, تخصيص ا *takhsīs it.* — Faire prendre une résolution, قرار ويردرمك *qarār vírdurmek.* — Se Déterminer, v. n., - قرار ويرمك *qarār vírmek*, بولمق *boulmaq*, a.-t.

DÉTERRÉ, E, adj., مزاردن *mezārden tchyqārilmich*, t.

DÉTERRER, v. a., retirer de terre, طپراقدن چقرمق - ير التندن *thoprāqtan, ïer altinden tchiqarmaq*, a.-t. — de la sépulture, مزاردن چيقارمق *mezārden tchyqārmaq.* — Au fig., découvrir, ميدانه چيقارمق *meïdānè tchyqārmaq*, خارجه اخراج ايلمك *khāridjè ykhrādj ëïlemek.*

DÉTERSIF, IVE, adj., تميزليجي *temizleïdji*, t.; منقي *munaqqy*, a.

DÉTESTABLE, adj. com., exécrable, كوكل ايكرندريجي *gueuūnul ikrendurídji*, واجب الاستكراه *vādjib ul-istikrāh*, اكراه اولنجق *ikrāh olounadjaq*, a.-t.; مكروه *mekrouh*, a. — Très-mauvais, پك فنا *pek fenā.*

DÉTESTABLEMENT, adv., پك فنا اولدرق *pek fenā olaraq*, t.; بر وجه اكره *ber vedjhi ekreh.*

DÉTESTATION, s. f., اكرنمه *ikrenmè*, t.; نفرت *nefret*, استكراه *istikrāh*, a.

DÉTESTER, v. a., اكرنمك *ikrenmek*, t.; اكراه - استكراه ا *ikrāh, stikrāh it.* — Détesté, e, مكروه *mekrouh*, منفور *menfour*, a.

DÉTIRER, v. a., كرمك *guermek.* — du linge, بزى كرمك *bezi guermek*, t.

DÉTISER, v. a., كوسكيلرى برى برندن آيرمق *keuskileri biri birinden āïrmaq*, t.

DÉTONATION, s. f., پاتلادى *pātladi*, چاترى *tchātyrdy*, علولنمش شيك چاترديسى *'alevlenmich cheïuñ tchātyrdyci*, t.

DÉTONNER, v. n., s'enflammer avec éclat, علولنوب پاتلمق *'alevlenup pātlamaq*, علولنمش بر شئ چاترامق *'alevlenmich bir cheï tchātyrdamaq*, a.-t.

DÉTONNER, v. n., - مقامى ازكى يى شاشورمق *maqāmi, ezguii chāchurmaq*, لحنى اخلال ا *lahni ikhlāl it*, a.-t.

DÉTORDRE, v. a., بوكمى سوكمك *beukumu seukmek*, اوركويى بوزمق - آچمق *eurkuïi bozmaq, átchmaq.* — Se Détordre, v. pers., برتنمك *bertinmek.* — le pied, ايانغى بورقلنمق *aïāghy bourouqlanmaq*, t.

DÉTORQUER, v. a., فكرى چويرمك *fikri tchevirmek*, بشقه معنايه چويرمك *bachqa ma'naïè tchevírmek*, t.

DÉTORS, SE, adj., بوكلمامش *beukulmemich*, سوكك *seukuk*, t. — Soie détorse, حرير غير مفتول *harírí ghaïr meftoul.*

DÉTORSE, s. f. Voy. ENTORSE.

DÉTORTILLER, v. a., اوركويى سوكمك *eurkuï seukmek*, بوكمى آچمق *beukumu átchmaq.* — Détortillé, e, - اوركوسى آچلمش *eurkuçu átchilmich*, سوكلمش *seukulmich*, t.

Détouper, v. a., استبی چیقارمق *ustubi tchyqārmaq*, t.

Détour, s. m., sinuosité, اکریلك *egrilik*, بورغاجلق *bourghādjlyq*, بورغاج یر *bourghādj ïer*, t. — Chemin, endroit qui va en tournant, صپایر صپنجق یول - یر *sapā ïer, sapadjaq ïol, ïer*. — Chemin qui s'éloigne du droit chemin, طولاشق یول *dholāchyq ïol*. — Le détour de la rue, سوقاغك صپاجق یری *soqāghuñ sapādjaq ïeri*. — Circuit, طولای *dholaï*, چوره *tchevrè*, t. — Adresse, subtilité, ruse, دكك *dekk*, اویون *oïoun*, دكبازلق *dekbāzlyq*. — Prétexte, بهانه *behānè*.

Détourner, v. a., éloigner, écarter, صاپدرمق *sāpturmaq*, چوبرمك *tchevîrmek*, صاپتیق *sāpytmaq*. — du chemin, - یولدن صاپتمق *ïoldan sapytmaq*, چوبرمك *tchevirmek*. — la vue de dessus quelque chose, نظرا بر شیئك اوزرندن صرف *bir chéïuñ uzerinden sarfi nazar it*. — Soustraire frauduleusement, اوغورلین قاپمق *oghourlaïan qāpmaq*, بر تقریب چالمق *bir taqrîb tchālmaq*. — le sens, Voy. Détorquer. — Distraire d'une occupation, ایشدن الیقومق *ichden alyqomaq*, امور دن اشغال ایلمك *oumourden ichghāl eïlemek*. — Dissuader : Voyez ce mot. — Faire abandonner, براقدرمق *brāqturmaq*, ترك ایتدرمك *terk itturmek*. — Se détourner du chemin, یولندن صاپمق - چیقمق *ïolinden sapmaq, tchiqmaq*, انصراف ایلمك *insirāf eïlemek*. — Détourné, e, صاپمش *saqmich*, منصرف *mounsaryf*. — Chemin —, صاپه یول *sāpa ïol*. — Prendre des chemins détournés, au propre et au figuré, صاپه یولدن یوریمك *sāpa ïoldan ïurumek*.

Détractation ou Détraction, s. f., قینایش *qynāïch*, غیبت *ghaïbet, ghybet*, ملامت *melāmet*, a.

Détracter, v. a., قینامق *qynāmaq*, t.; غیبت سویلمك *ghybet seuïlemek*, لوم - مذمّت ا *levm, mezemmet it*, a.-t.

Détracteur, s. m., غیبت سویلیجی *ghaïbet seuïleïdji*, a.-t.; لوّام *levvām*, pl. a. لایم *lāïm*; ذمّام *zemmām*, pl. ذمّامین *zemmāmin*.

Détraquer, v. a., un cheval, اتك بوربشنی - اشکینی بوزمق *atuñ ïurichini, echqyniny bozmaq*, t. — une montre ou une machine, قوروملی بوزمق *qouroumlou bozmaq*. — l'estomac, معده یی بوزمق *mi'dèï bozmaq*. — Au fig., détourner une vie réglée, ازدرمق *āzdurmaq*, طریق صوابدن صرف ا *tharyqy savabden sarf it*.

Détrempe, s. f., صوده ازلمش صمغلو بویا *souda ezelmich samghlu boïā*, t.

Détrempé, e, adj., ازلمش *ezilmich*, t.

Détremper, v. a., ازمك *ezmek*, t. — dans du vin, شراب ایچنده حلّ ا *charāb itchindè hall it*. — de la chaux, کرج حلّ ا *kiredj hall it*. — Oter la trempe d'un métal, - زاغی صویی کیدرمك *zāghy, souïi gui-*

dermek. — l'acier, چلیکـــــك صوینی گیدرمك *tchelighuñ souïïni guidermek.* — Au fig., ôter l'énergie, ازالهٔ قوّت فاعلیه ا *izālèï qouvvèti fa'ïlïè it.*

Détresse, s. f., peine d'esprit, angoisse, کوکل طارلغـــی *gueuñul dhārlighi*, t.; کـــــدر *keder.* — Grande —, کدر شدید *kederi chedïd.* — Gêne, situation malheureuse, مضایقه *mouzāïaqa*, ضرورت حال *zaroureti hāl.* — Signe de détresse, en terme de marine, قضـــا نشانی *qazā nichāni.*

Détriment, s. m., dommage, ضرر *zarar*, a.; زیان *ziān*, p. — Causer un notable —, ضرر جسیمه باعث او *zarari djècimè bā'ïs ol.* — En terme d'histoire naturelle, débris, fragmens, قرنتیلر *qyryntyler*, پارچهلر *pārtchaler.*

Détroit, s. m., bras de mer entre deux terres, بوغاز *boghāz*, t. — des Dardanelles, اق دکز بوغازی *âq deñyz boghāzi.* — Passage entre des montagnes, دربند *derbend*, p.

Détromper, v. a., کـــوزی اچـــدرمـــق *gueuzu âtchturmaq*, یـــاکلشی اکلاتمق *ïāñlichi añlātmaq.* — Se Détromper, v. réfl., الدانمقدن قورتلمق *aldānmaqten qourtoulmaq*, کـــندو یاکلشنـــی اکلامـــق - کورمك *guendu ïāñlichini añlāmaq, gueurmek.*

Détrôner, v. a., تختدن اندرمك *takhtden indurmek*, عـــزل ا *azl it*, خلع ا *khal' it*, a.-t. — Détrôné, e, تختدن اندرلمش *tahtten indurilmich.*

Détrousser, v. a., détacher ce qui était troussé, صغانهیـــی اشاغی صالیوبرمك *syghānamaïi āchāghy salyvermek*, صارقتمق *sārqytmaq.* — Au fig. fam., voler, صویمق *soïmaq*, t.

Détrousseur, subst. m., آدم صویجی *âdem soïoudjou*, t.

Détruire, v. a., démolir, renverser, یقمق *ïyqmaq*, بوزمق *bozmaq*, هدم ا *hedm it*, a.; تخریب ا *takhrïb it.* — Ruiner, خـــراب ا *kharāb it.* — Anéantir, یوق ا *ïoq it.* — la réputation, اعتبـــاردن دوشورمك *'ytibārden duchurmek.* — Se Détruire, v. réfl., tomber en ruine, یقلمق *ïyqylmaq*, بوزلمـــق *bozoulmaq.* — Menacer ruine, خرابه یوز طوتمـــق *kharābè ïuz thoutmaq.* — Dépérir, بـــر باد او *ber bād ol.* — Se tuer, قتل نفس ا *qatli nefs it.* — S'anéantir, یوق او *ïoq ol.*

Détruit, e, adj., یقلمش *ïyqylmich*, بوزلمش *bozoulmich*, یـــوق اولمش *ïoq olmich*, خراب *kharāb*, منهدم *munhedim.*

Dette, s. f., active, créance, الاجق *alādjaq*, t.; مطلوب *mathloub*, a. — passive, بورج *bordj*, t.; دین *deïn*, pl. دیون *deïoun*, a. — Contracter des —, بورج ا *bordj it.* — Payer, acquitter une —, ادای دین ا *edāï deïn it.*

Deuil, s. m., affliction, tristesse, یاس *ïās*, t.; ماتم *mātem*, p.-t.; کدر *keder.* — Porter le —, ماتم - یاس طوتمق *mātem, ïās thoutmaq*,

سیاه کیمک *siāh gueïmek.* — le quitter, ماتم لباسنی چیقارمق *mātem libācini tchiqārmaq.* — Habit de deuil, ماتم روباسی - لباسی *matem roubāci, libācy,* p.-a.-t.

Deux, s. com., ایکی *iki,* t.; اثنان *esnān,* اثنین *esnín,* a.; دو *dou.* — Deux à deux, ایکیشر ایکیشر *ikicher ikicher.* — Deux et demi, ایکی بچوق *iki boutchouq.* — Deux fois autant, ایکی اولقدر *iki olqadar.*

Deuxième, adj. com., ایکنجی *ikindji,* t.; ثانی *sāni,* a.; دوم *devum,* p.

Deuxièmement, adv., ایکنجیلك *ikindjidè,* ایکنجی اولرق *ikindji olaraq,* ثانیاً *çānïen,* a.

Dévaler, v. a. et n., vieux mot, descendre, اندرمك *endurmek,* اینمك *inmek,* t.

Dévaliser, v. a., صویمق *soïmaq,* برکمسنه‌نك جمله اشیاسنی چالمق *bir kimesnènuñ djumlè echiācini tchalmaq,* t.

Devancer, v. a., prendre les devants, الرو کچمك - کتمك *ileru guetchmek, guitmek,* اوکرتمك *euñurtmek,* t.; مسابقت ا *muçābaqat it,* سبق - تقدم ایلمك *sabq, teqaddum eïlèmek.* — Il a devancé le courrier, اولاغی ایلرویه کچدی *oulāghy ileruïè guetchti.* — Précéder dans l'ordre du temps, تقدم ا *teqaddum it.* — Le crépuscule devance le lever du soleil, شفق طلوع شمسی تقدم ایدر *chafaq thoulou'y chemsi teqaddum ider.* — Au fig., avoir l'avantage, surpasser, کچمك *guetchmèk,* الرولنمك *ilerulenmek,* تسابق ا *teçābuq it.*

Devancier, ère, s., prédécesseur, الرو کلان *ileru guelen,* t.; سلف *selef,* pl. a. اسلاف *eslāf;* au plur. il se prend pour Ancêtres. Voyez ce mot.

Devant (Le), s. m., اوك *euñ,* اوکی *euñi,* t.; اوك طرفی *euñ tharafi,* مقابل *mouqābil,* مقدم *mouqdim.* — Le devant de la porte, قپو اوکی *qapou euñu.* — Devant, prép. de lieu, اوکنده *euñdè.* — Regarder devant soi, اوکنه باقمق *euñunè bāqmaq.* — Devant, prép. d'ordre, ایلرو *ileru,* اوّل *evvel.* — Devant moi, اوکمده *euñumdè.* — Devant la porte, قپو اوکنده *qapou euñundè.* — En présence, اوکنده *euñundè,* حضورنده *houzourindè.* — Devant le juge, قاضی حضورنده *qāzi houzourindè.* — Par devant, اوکندن *euñunden,* مقدّما *mouqaddemā.* — Ci-devant, اوّلدن *evvelden.* — Au-devant, à la rencontre, قارشولمغه کتمك *qārchoulamagha guitmek,* استقباللنه کتمك *istiqbālinè guitmek.*

Devantier, s. m., بر نوع پشتمال *bir nev'y pechtimāl,* t.

Devanture, s. f., اوکی *euñi,* t.; اوك طرفی *euñ tharafi,* t.-a. — de boutique, دکان اوکی *dukkiān euñu.*

Dévastateur, trice, s., ییقیجی خراب ایدیجی *ïiqydji, kharāb idïdji,* a.-t.; مخرّب *moukharrib,* a.; ییابکر *ïebābguer,* p. — Armée dé-

vastatrice, موجب خرابیّت اولان *moudjibi kharabïet olān 'asker.*

Dévastation, s. f., ییقلمه *ïiqylma*, t.; خراب *kharāb*, a.; خرابیّت *kharābïiet.* — d'un pays, خراب بلاد *kharābi bilād.*

Dévaster, v. a., ییقمق *ïiqmaq*, خراب ا *kharāb it*, a.-t.; - ویران برباد ا *virān, berbād it.* — Dévasté, e, ییقلمش *ïiqylmich*, خراب اولمش *kharāb olmych.*

Développement, s. m., action de développer, اچیلش *âtchïlich*, t.; انبساط *inbiçāt*, انکشاف *inkichāf*, a. — d'une maladie, یایلمه *ïaïlma*, انتشار *intichār.* — Prolixité, détails, تفصیل *tafsïl*, pl. a. تفصیلات *tafsïlāt.*

Développer, v. a., déployer, آچمق *âtchmaq.* — Défaire l'enveloppe, صرغی آچمق *sarghy âtchmaq*, اورتوبی چیقارمق - کیدرمک *eurtuïi tchyqārmaq, guidermek.* — Au fig., éclaircir, ایضاح ا *izāh it.* — Expliquer en détail, تفصیلاً بیان ا *tafsïlen beïān it.* — Se Développer, v. réfl., آچلمق *âtchilmaq*, یایلوب آچلمق *ïaïlup âtchilmaq*, انتشار بولمق *intichār boulmaq.*

Devenir, v. n., commencer à être ce qu'on n'était pas, اولنمق *olounmaq*, t.; برحاله وارمق *bir hālè vārmaq.* — Avoir tel ou tel sort, اولمق *olmaq*, صورت پذیر او *souret pezir ol.* — Il deviendra grand, بیوک اولہ جقدر *buïuk oladjaqtur.*

Dévergondage, s. m., عارسزلق *'ārsizlyq.*

Dévergondé, e, adj., عارسز *'ārsiz*, a.-t.

Dévergonder (Se), v. pr., عارسز او *'ārsyz ol.*

Déverguer, v. a., کمی سرنلربنی ایندرمک *guèmi serenlèrini indurmek*, t.

Déverrouiller, v. a., سورمه یی چیقارمق *surmèï tchyqārmaq*, t.

Devers, prép. Voy. Vers. — Par devers soi, یانندہ *ïāninda.* — Retenir l'argent par devers soi, آقچه یی یاننده طوتمق *âqtcheï ïāninda thoutmaq.* — Devers, tout ce qui n'est pas d'aplomb, اکری *egry*, اکلمش *eïilmich*, قاچق *qātchaq*, t.

Déverser, v. n. et a., incliner, اکری طورمق *egri dhourmaq*, قاچق او *qātchaq ol*, ورېلنمک *vèreblenmek.* — Répandre, دوکمک *deukmek*, t.

Déversoir, s. m., ارتان صوبک *artān souïuñ*, اقجق یری *aqadjaq ïeri*, صو دکرمنندن صوبی دیشاری *sou dcïrmeninden souïi dichāru*, اقدجق اولوق *aqydadjaq olouq*, t.

Dévêtir (Se), v. pr. Voyez Se Déshabiller. — Au fig., se dessaisir d'un bien, کندو مالندن واز کچمک *guendu mālinden vāz guetchmek*, t.

Déviation, s. f., détour, écart, صاپمه *sāpma*, t.; عدول *'adoul*, انحراف *inhirāf.* — Au fig., de principes, تخلف *tekhalluf*, a.

Dévider, v. a., mettre en peloton le fil qui est en écheveau,

اپلکی یومق - صارمق *iplighy ïoumaq, sārmaq.* — Mettre en écheveau le fil qui est sur le fuseau, اپلک طوره صارمق اللمک *iplik ellèmek, thoura sārmaq*, t.

Dévideur, se, s., اپلک صاریجی *iplik sārïdji*, t.

Dévidoir, s. m., چقرق اپلک چقرغی *tchiqriq, iplik tchyqryghy.* — Mettre un écheveau sur le dévidoir, اپلک طوره‌سنی چقرق اوزرینه کچورمک *iplik thouracini tchyqryq uzerinè guetchurmek.*

Dévier, v. n., صپمق - صاپمق *sapmaq*, شاشمق *chāchmaq*, یولدن ایرلمق *ïolden āïrylmaq*, t. — du droit chemin, طریق مستقیمدن عدول و انحراف ا *tharyqi moustaqymden 'udoul u inhirāf it*, a.-t.

Devin, s. m., فالجی *fāldji*, باقیجی *bāqydji*, t.; رمّال *remmāl*, کاهن *kiāhin*, pl. a. کهنة *kehinet*; عرّاف *'arrāf.* — Consulter les devins, عرّافلره طانشمق *'arrāflarè dhānichmaq.*

Deviner, v. a., prédire l'avenir, فال آچمق *fāl āchmaq*, غایب غیبدن سویلمک *ghāïb seuïlèmek*, خبر ویرمک *ghaïbden khaber vïrmek*, باقیجیلک ا *bāqydjilik it*, رمّاللق ا *remmāllyq it*, تکهّن ا *tekehhun it*, a.-t. — Juger par conjecture, بولمق *boulmaq*, t.; تخمین ایله بولمق *takhmin ilè boulmaq*, a.-t.; عقل ایله بولمق *'aql ilè boulmaq*, t. تفرّس - توسّم ا *teferrus, tevessum it.* — Devinez un peu d'où je viens? بولکدی نره‌دن کلورم *bouloundy nereden guelurum.* — Deviner une énigme, معمّایی حلّ استخراج ا *mou'ammāï hall, istykhrādj it.*

Devineresse, s. f., باقیجی قاری *bāqydji qāry*, t.; صاحبهٔ کهانة *sāhybèï kehānet*, a.

Devineur, s. m. Voy. Devin.

Devis, s. m., بنا مصرفنک دفتر مفرداتی *binā masrafïnuñ defteri mufredāti*, مصرف قائمه‌سی *māsraf qāïmèci.*

Dévisager, v. a., یوزی طرملامق *ïuzu thyrmalāmaq*, t.

Devise, s. f., figure allégorique accompagnée de paroles, علامت *'alāmet*, a.; رموزلی صورت *roumouzli souret.* — Mot choisi qu'on s'applique, حسبحال *hasbïhāl.*

Deviser, v. a., مصاحبة ا *mouçāhebet it*, لاقردی ا *lāqirdi it*, t.

Dévisser, v. a., - وبداسنی بورمه‌سنی سوکمک *vidācini, bourmacini seukmek*, t.

Dévoiement, s. m., یورک سورمه‌سی *ïurek surmèci*, t.; اسهال *ishāl*, a.

Dévoilement, s. m., ne se dit qu'au figuré, آچلمه *āchilma*, t.; کشف *kechf*, انکشاف *inkichāf*, a. — des mystères, اسرار خفیّه‌نک کشفی *esrāri khafiïènuñ kechfi.*

Dévoiler, v. a., ôter le voile, نقابی - پردهٔ قالدرمق *niqābi, perdeï qāldurmaq*, یوز اورتوسنی قالدرمق *ïuz eurtuçuni qāldurmaq*, a.-t. — Découvrir ce qui est caché, میدانه قومق *meïdānè qomaq*, t.;

خارجه اخراج ا *khāridjè ykhrādj it*, كشف ا *kechf it*, a.-t. — un secret, سرّی اشکاره‌یه چیقارمق *syrry achikārèïè tchyqārmaq*.

Devoir, s. m., ce qu'on est obligé de faire, واجب اولانی *vādjib olāni*, ذمّت واجبهٔ ذمّتی *zimmet, vādjibèï zimmet*. — C'est son —, بورجیدر لازمهٔ ذمّتیدر *bordjoudur, lāzemèï zimmèti dur*. — S'acquitter de son —, واجبهٔ ذمّتنی ادا ا *vādjibèï zimmetini èdā it*. — Thême, version donnée à un écolier, درس سبق *ders, sebaq*. Voy. Tache.

Devoir, v. a., être obligé à payer, بورجلو او ویره‌جکی او *bordjlu ol, viredjegui ol*, دینی او *dèïni ol*. — Être obligé par honnêteté, bienséance, اوزرنك برج او - واجب او *uzèrindè bordj ol, vādjib ol*, اقتضا ا *iqtizā it*. — On doit tenir sa parole, کشی وعدینه وفا ایتمك اقتضا ایدر *kichi va'dinè vefā itmek iqtizā ider*, مجبور او *medjbour ol*, محتاج او *muhtādj ol*. — Il doit partir, گیتمکه مجبوردر *guitmeguè medjbourdur*. Voy. Falloir.

Dévolu, e, adj., دشمش *duchmuch*, t.; اصابت ایتمش *içābet itmich*.

Dévolu, s. m. (jeter un), sur, prétendre à, ادّعا ا *iddi'ā it*, a.-t.

Dévolution, s. f., اصابت ایتمش حقّ *içābet itmich haqq*, a.-t.; استحقاق *istihqāq*, a.

Dévorant, adj., یرتیجی *ïrtîdji*, t.; مفترس *mufteris*, a. — Appétit dévorant, اشتهای سبعی *ichtihāï seba'ï*.

Dévorer, v. a., manger avidement, سوکرمك اوراتمق *suñurmek, ourātmaq*, حرصله یمك *hyrsilè ïemek*, t. — Déchirer en mangeant, se dit des bêtes féroces, یرتوب یمك افتراس ا *ïrtup ïemek, iftirās it*. — Lire avidement, کمال هوس و حیتله اوقومق *kemāli haves u hamïietilè oqoumaq*. — Consumer, détruire, خراب - افنا ا *kharāb, ifnā it*. — un affront, رذالتی بلع و هضم ا *rezāleti bal' u hazm it*.

Dévot, e, adj., صوفی *sofou*, متعبّد *mute'abbid*, a.; پارسا *pārsā*, p.; دیندار *díndār*, a.-p. — Faire le —, صوفیلك کوسترمك *sofoulik gueustermek*.

Dévotement, adv., صوفیلکله *sofouliklè*, صوفیجه *sofoudjè*, a.-t.; متعبّدانه *mute'abbidānè*.

Dévotion, s. f., piété, صوفیلك *sofoulik*, a.-t.; پارسالق *parsālyq*, a.-t.; تعبّد *te'abbud*, دیانت *diānet*, عبادت *'ybādet*, تنسّك *tenessuk*, a. — Pratiques ou exercices de dévotion, منسك *mensik*, pl. مناسك *menācik*, مناسك دین *menāciki dín*. — Dévouement, عبودیّت *'ouboudïiet*. — A la dévotion de...., امر و رضاسنه تابع *emru rizācinè tāb'y*.

Dévoué, e, adj., affectionné, مخلص *moukhlis*. — Ami dévoué et sincère, محبّ مخلص *mouhibbi moukhlys*. — Consacré, وقف اولنمش *vaqf olounmich*. — Soumis à la volonté d'un autre, دیکرك

امرواختيارينه تابع *digueruñ emru ykhtiārinè tāb'y.*

Dévouement, s. m., attachement, soumission sincère, انقياد *inqiād,* اختصاص *ikhtiçās.* — Abandon entier aux volontés de quelqu'un, عبوديت *'ouboudiet,* تسليميّت *teslimïiet,* وقف نفس *vaqfi nefs,* a.

Dévouer, v. a., consacrer, dédier, destiner, ويرمك *vîrmek,* t.; وقف - تخصيص ا *vaqf, takhsîs it.* — Se Dévouer, v. réfl., se sacrifier, فداى نفس ا *fidāï nefs it,* فدا ا *fidā it.* — Se consacrer à une chose, نفسنى برشيئه وقف ايلمك *nefsini bir cheïè vaqf eïlèmek.* — Se dévouer entièrement à quelqu'un, زمام اختيارينى بر كمسنه‌نك يدينه تسليم ا *zimāmi ykhtiārini bir kimesnènuñ ïedinè teslîm it.*

Dévoyer, v. a., détourner du chemin, يولدن شاشرمق *ïolden chāchurmaq,* صاپتمق *sāpytmaq.* — Incliner, اكمك *eïgmek.* — En terme de médecine, déranger l'estomac, معده‌يى بوزمق *mi'dèï bozmaq.* — Se Dévoyer, v. réfl., s'écarter, يولدن صاپمق - چيقمق *ïolden sāpmaq, tchyqmaq.* — Causer un flux de ventre, اسهال ا *ishāl it,* a.-t.

Dévoyé, e, adj., يولدن چيقمش *ïoldan tchyqmich.* — Pris substantivement, celui qui n'est pas dans la voie du salut, ازغون *azghoun,* اهل ضلالت *ehli zalālet.*

Dextérité, s. f., adresse de la main, چيره دستلك *tchîrè destlik,* t.; لباقة *lebāqat,* a. — Habileté, استادلق *ustādlyq,* t.; مهارت *mehāret,* حذاقت *hazāqat,* a.; اصول *ouçoul,* a.

Dextre, s. f., la main droite (vieux mot), صاغ ال *sāgh el.*

Dextrement, adv., چيره دستلك ايله *tchîrè destlik ilè,* اصول ايله *ouçoul ilè,* a.-t.

Dey, s. m., chef du gouvernement de Tunis, تونس داييسى *tunus dāïci.*

Diabétès, s. m., دولاب علّتى *dolāb 'yllety,* پركار علّتى *perkiār 'yllety,* t.-a.; سلس *seles,* سلاسة *selācet,* نفاص *nufās,* a.

Diabétique, adj. et s. des deux genres, celui ou celle qui a le diabétès, دولاب علّتنه اوغرامش *dolāb 'yllètinè oghrāmich.* — Qui a rapport au diabétès, سلس علّتنه دائر *seles 'ylletinè dāïr,* a.-t.

Diable, s. m., شيطان *cheïthān,* pl. a. شياطين *cheïāthin,* ابليس *iblîs,* pl. اباليس *abālis,* a. — Comme un diable, شيطان قدر *cheïthān qadar.* — Au fig., méchant, شيطان خويلو *cheïthān khouïlu.* — Homme extraordinaire en bien ou en mal, جنّ فكرلو *djinn fikirlu.*

Diable de Mer, s. m., oiseau, انكت *anguit,* t.

Diablement, adv., حددن زياده *hadden ziādè,* a.-t.; بغايت *beghāïet,* a.

Diablerie, s. f., mystère d'iniquité, شيطانلق *cheïthānlyq,* a.-t. — Sortilége, maléfice, سحربازلق *syhyrbāzlyq.*

DIABLESSE, s. f., شیطان کبی *cheïthān guibi* قاری یرامز *qāry ïarāmaz* قاری *qāry*, t.

DIABLOTIN, s. m., شیطانجق *cheïthāndjiq*.

DIABOLIQUE, adj. com., du diable, شیطانلو *cheïthānlu*, شیطانک *cheïthānuñ*. — Tentation —, اغوای شیطانی *γghvāï cheïthāni*. — Ruse —, حیلهٔ شیطانیه *hilèï cheïthānïiè*. — Très-méchant, پک یرامز *pek ïarāmaz*.

DIABOLIQUEMENT, adv., شیطان کبی *cheïthān guibi*, شیطانجه *cheïthāndjè*.

DIACANTHE, s. m., بر نوع دکز بالغی *bir nev'y deñyz bālyghy*, t.

DIACARTHAME, s. m., اصپور معجونی *aspour ma'djouni*, t.

DIACHYLON, s. m., نباتات مختلفه نک شیره سندن مرکب مرهم *nebātāti moukhtelifenuñ chirèsinden murekkeb merhem*, a.-t.

DIACODE, s. m., آق آفیون چچکی شروبی *âq âfioun tchitchegui chouroubi*, t.

DIACONAL, E, adj., شمّاسی *chemmāci*, a.

DIACONAT, s. m., طریقة الشمّاسیة *thariqat èch-chemmācïet*, a.

DIACRE, s. m., دیاق *dïāq*, g.; شمّاس *chemmās*, pl. a. شمامسة *chemāmicet*.

DIADÈME, s. m., تاج *tādj*, افسر *efser*, p.; اکلیل *iklil*, a.

DIAGNOSTIQUE, s. et adj. des deux genres, کوستریجی *gueusterïdji*, t.; کاشف *kiāchif*. — Signe, امارت کاشفه *emāreti kiāchifè*, علامت مرض *'alāmeti maraz*, a.

DIAGONAL, E, adj. des deux genres, قاطع الزاویتین المتقابلتین *qathy' uzzavïeteïn el-muteqābileteïn*, a.-t.

DIAGONALE, s. f., ligne, بر کوشه دن دیکر کوشه یه تمدید اولنان خط *bir keuchèden diguer keuchèïè temdïd olounān khaththy*, خط قاطع الزاویتین المتقابلتین *khaththy qathy' ezzavïeteïn el-muteqābileteïn*, a.

DIAGONALEMENT, adv., بر کوشه دن دیکر بر کوشه یه تمدید اوله رق *bir keuchèden diguer bir keuchèïè temdïd olaraq*, t.; بتقاطع الزاویتین المتقابلتین *beteqāthy' ezzāvïeteïn el-muteqābileteïn*, a.

DIAGRÈDE, s. m., اسقمونیا معجونی *usqāmoniā ma'djouni*, t.

DIAIRE, adj. des deux genres, کونلک *gunluk*. — Fièvre —, بر کونلک استما *bir gunluk icitma*, t.

DIALECTE, s. m., بر ولایتک لسانی *bir vilāïetuñ liçāni*, t.; لغة *loghat*, لغوة *laghvet*, a.

DIALECTICIEN, s. m., اهل علم منطق *ehli ilmi manthyq*, a.

DIALECTIQUE, s. f., علم منطق *ilmi manthyq*, فن مناظره *fenni munāzerè*, a.

DIALECTIQUEMENT, adv., علم منطق قاعده سی اوزره *'ylmi mānthyq qa'ydèci uzrè*, a.-t.; منطقیا *manthyqyen*, a.

DIALOGIQUE, adj. com., وتیره

محاوره اوزره *vetirèï muhāverè uzrè*, a.-t.

Dialogisme, s. m., فنّ محاوره *fenni muhāverè*, a.

Dialogiste, s. des deux genres, سؤاللو جوابلو سوز یازان *sou'āllu, djevāblu seuz ïāzān*, مکالمه مؤلفی *mukiālemè mu'ellifi*, a.-t.

Dialogue, s. m., مکالمه *mukiālèmè*, محاوره *muhāvèrè*, a.

Dialoguer, v. a., بر قاچ کمسنه‌یی برى برى ایله سویلشترمك *bir qatch kimesnèïi birï birï ilè seuïlechturmek*, t.

Dialogueur, s. m., چوق سویلر *tchoq seuïler*, t. Voy. Verbeux.

Dialthée, s. m., خاتم چچکی یاغی *khātem tchitchegui ïāghy*, t.

Diamant, s. m., الماس *elmās*, الماس طاشی *elmās thāchi*, t.-a. — Brillant, پرلانته الماس *pirlānta elmās*. — Rose, — روزه طاشی *roza thāchi*, الماس *elmās*. — Poudre de —, الماس طوزی *elmās tozi*.

Diamantaire, s. m. Voy. Lapidaire.

Diamargariton, s. m., جواهر معجونی *djevāhir ma'djouni*, a.-t.

Diamétral, e, adj., قطرى *qouthryi*, a.; قطره متعلق *qouthrè mute'allyq*, a.-t.

Diamétralement, adv., directement, complètement; se joint au mot *opposé*, بالکلیه متقابل اولان *bilkulliïè muteqābil olān*, a.-t. — Ces deux propositions sont diamétralement opposées, بو ایکی مسئله‌نك بینلرنده ضدیت کامله واردر *bou iki mecelènuñ beïnindè ziddïieti kiāmilè vārdur*.

Diamètre, s. m., قطر *qouthr*, pl. اقطار *aqthār*, a.

Diamorum, s. m., دود شروبی *doud chouroubi*, t.

Diane, s. f., divinité de la fable, ارطمیس *erthamis*, g. — L'étoile du matin, صباح یلدزی *sabāh ïeldizi*. — Battre la diane, c'est-à-dire le tambour au point du jour, صباح طاولنی چالمق *sabāh dhāvoulyny tchālmaq*, t.

Diantre, s. m., mot fam. au lieu de diable, شیطان *cheïthān*.

Dianucum, s. m., جوز رومی *djeviz roubi*, a.-t.

Diapalme, s. m., قورودیجی ملهم *qouroudïdji melhem*, t.

Diapason, s. m., الطامة الکبرى *etthamet el-kubra*, a.

Diapedèse, s. m., قانك صیزمه‌سی *qānuñ syzmacy*, t.; ترشح الدم *terechchuh eddem*, a.

Diaphane, adj. com., اوتدسی کورینور *eutèci gueurunur*, t.; شفاف *cheffāf*, a.

Diaphanéité, s. f., شفافلق *chefāffliq*, a.-t.; شفوف *choufouf*, شفف *chufuf*, a.

Diaphénix, s. m., خرما معجونی *khormā ma'djouni*, t.; معجون التمر *ma'djoun ettemr*, a.

Diaphorétique, adj. comm., تر صیزدریجی *ter syzdurïdji*, t.; معرّق *mou'arryq*, a.

Diaphragme, s. m., حجاب القلب *hydjāb ul-qalb*, خلب *khilb*, حجاب الجوف *hydjāb ul-djevf*, a.

Diapré, e, adj., الاجه *alādja*, t.; منقش *munaqqach*, a.

Diarbekir, n. de prov. dans la Mésopotamie, دیاربکر *diārbekir*.

Diarrhée, s. f., یورك اسهال *ishāl*, a. — Avoir la —, یورك سورمك *ïurek surmek*.

Diarthrose, s. f., terme d'anatomie, ایکی گمکلرك اك یرك *iki guemikleruñ añ ïeri*, t.; مفصل العظمین *mefsyl ul-a'zmeïn*, فصّ العظم *fass ul-'ouzm*, a.

Diascordium, s. m., اسقوردیون معجونی *ousqourdioun ma'djouni*, t.

Diasostique, s. f., حفظ عافیته *hyfzi 'āfietè dāïr bahs*, a.-t.

Diasebeste, s. m., کوپك مهسی معجونی *keupek memèci ma'djouni*, t.

Diasène, s. m., سنامکی معجونی *sināmeki ma'djouni*, t.

Diastase, s. f., terme d'anatomie, کمیکك یرندن اوبنامهسی انفکاك العظم *guemigiuñ ïerinden oïnāmaci*, t.; *infikiāk el-'ouzm*, a.

Diastole, s. f., یورك یایلمسی قلبك حرکت انبساطیهسی *ïurek ïāïlmāci*, t.; *qalbuñ hareketi inbiçāthïïèci*, a.-t.

Diatessaron, s. m., تریاق الاربعة *teriāq ul-erba'at*, a.

Diatragacante, s. f., کتره معجونی *ketrè ma'djouni*, t.

Diatribe, s. f., dissertation, بحث *bahs*, مباحثه *mubahacè*. — Critique amère, قدح *qadh*, ومذمّته دائر مقال *qadhu mezemmètè dāïr maqāl*, a.-t.

Dichotome, adj. des deux genres, se dit de la lune quand on ne voit que la moitié de son disque, آیك یاریسی *āïuñ ïāryçy*, t.

Dictame (blanc), s. m., کرد اوتی بقلة الغزال *guirid oti*, *bāqlet ul-ghazāl*, a.

Dictamen, s. m., کوکل شاهدلکی بیلدوکی *gueuñul chāhidligui*, *bildugui*, t.; شهادت قلب *chehādeti qalb*, a.; عقل حکمنجه *'aql heukmindjè*.

Dictateur, s. m., حاکم مطلق حکم مطلق ایله امر ایدیجی *hākimi mouthlaq*, *hukmi mouthlaq ilè emr idïdji*.

Dictature, s. f., dignité de dictateur, حاکم مطلق پایهسی رتبهسی *hākimi mouthlaq pāïèci*, *rutbèci*. — Son autorité, حکومت مطلقه *hukioumèti mouthlaqa*, a.

Dictée, s. f., یازدرلمق ایچون اغزدن اولان تقریر *ïāzdurilmaq itchoun aghyzdan olān taqrïr*, t.

Dicter, v. a., یازجغنی دیویرمك اغزدن سویلیوب یازدرمق تملی - املا ا *ïāzadjaghini dïuvirmek*, *aghizden seuïleïup ïāzdurmaq*, *temelli*, *imlā it*, a.-t. — Suggérer, اوکرتمك تلقین - القا ا *eugretmek*, t.; *telqyn*, *ilqā it*, a.-t. — Dicter la loi, بیورمق امر ا *bouïourmaq*, *emr it*.

Diction, s. f., سوز سویلیش کلمه عباره *seuz*, *seuïleïch*, t.; *kelimè*, *'ybārè*, الفاظ *elfāz*, a.

Dictionnaire, s. m., لغت *lou-*

ghat, لغت كتابى *loughat kitābi,* — de médecine, لغت الفاظ طبّيه *loghati elfāzi thybbiïè.* — Consulter le dictionnaire, لغته مراجعت ا *loghatè mourādje'at it.*

Dicton, s. m., ديش *deïch,* سوز *seuz,* t.; مقال *meqāl,* قول *qavl,* pl. a. اقوال *aqvāl.* — Un vieux dicton, قول عتيق *qavli 'atyq.*

Dictum, s. m., حكم *hukm,* مضمون *mazmoun,* a.

Didactique, adj. com., اوكرديجى *eugredïdjï,* t.; تعليمى *ta'limi,* علمه متعلق *'ylmè mute'allyq.*

Diète, s. f., régime de nourriture, يمكدن صاقنمه *ïemekden sāqynma,* پرهيز *perhïz,* p.; جيه *hamïet,* a. — Faire —, يمكدن صاقنمق *ïemekden sāqynmaq,* پرهيز ا *perhïz it,* جيه ا *hamïè it.* — Assemblée des états d'Allemagne et autres, نمچه وملل ديكرك وكلا جعيتى *nemtchè vè milleli digueruñ vukelā djemïieti.*

Diététique, adj. com., پرهيز ايلهسنه دائر *perhïz eïlemècinè dāïr,* a.-t.

Dieu, s. m., تكرى *tañri,* t.; الله *allah,* a.; خدا *khoudā,* ايزد *ized,* يزدان *ïezdān,* p.; حق *haqq.* — Très-haut, الله تعالى *allah te'āla.* — Les dieux, الالهة *el-ilhat.* — Dieu ! grand Dieu ! exclam., الله الله *allah allah.* — Plût à Dieu, الله ويره *allah vīrè.* — Pour l'amour de —, الله عشقنه اللهى *allahi 'ichqynè,* الله سورسكن *allahi severseñ.* — Dieu nous en préserve, الله كوسترمسون *allah gueustermèçoun.* — A la grâce de Dieu! الله كريم *allah kerim* (litt. Dieu est grand, généreux). — Si Dieu veut, Dieu aidant, انشاء الله *inch' allah.* — Croire en Dieu, حضرت حقه ايمان ا *hazrèti haqqa imān it.* — La crainte de —, مخافت الله *mekhāfet oullah.*

Dieu-Donné, surnom, خدا داد *khoudā dād,* p.; عطا الله *'athā oullah,* a.

Diffamant, e, adj., ديللندريجى *dillendurïdji,* t.; مفضّح *mufezzyh,* هاتك *hātik,* a.

Diffamateur, s. m., دلليجى *dilleïdji,* رسواى ايديجى *rousvāï idïdji,* آد چكيجى *âd tchekïdji,* t.; لمّاز *lemmāz,* فضّال *fasçāl,* هتّاك *hettāk,* a.

Diffamation, s. f., لمز *lemz,* نبز *nebz,* ترذيل *terzïl,* هتك عرض *hetki 'yrz,* a.

Diffamatoire, adjectif comm., رسوايلك كتوريجى *rousvāïlik gueturïdji,* t.; طعنى متضمّن *th'ani mutezammin.*

Diffamer, v. a., دللمك *dillemek,* رسواى ا *rousvāï it,* آد چكمك *âd tchekmek,* هتك عرض ا *hetki 'yrz it,* a.-t. — Se Diffamer, v. réfl., رسواى او *rousvāï ol.* — Diffamé, adj., ديللنمش *dillenmich,* رسواى اولمش *rousvāï olmich.*

Différemment, adv., بشقه كونه ـ درلو *bachqa guiounè, turlu,* t.; مختلفاً *moukhtelifen,* a.

Différence, s. f., فرق *farq*, t.; تفاوت *tefāvut*, اختلاف *ykhtilāf*, a.; اوبغون سزلق *ouïghounsouzlyq*. — Énorme, تفاوت فاحش *tefāvuthi fāhich*. — Légère —, فرق جزئی *farqy djuz'i*. — Il y a une grande différence entre eux, بینلرنده فرق عظیم واردر *beïnlerindè farqy 'azïm vārdur*. — Faire la différence, فرق ا *farq it*. — entre les personnes, آدمی آدمدن فرق ا *ādemi ādemden farq it*. — Différence en logique, فصل *fasl*. — en mathématique, صاییسنک فصل عدد *sāïinuñ ārtlyghy fazli 'aded*.

Différencier, v. a., آیرمق *aïrmaq*, t.; فرق - تمییز ا *farq, temïiz it*. Voy. Distinguer.

Différend, s. m., دمعلی, چکش *tchekich*, چکشمه *tchekichmè*, t.; نزاع *nizā*, a. — La chose contestée, نزاعلو ماده *niza'lu maddè*, مادهٔ منازع فیها *maddèï munāzii fihā*.

Différent, e, adj., qui diffère, باشقه *bāchqa*, دیکر *diguer*, اوبغونسز *ouïghounsouz*, بری برندن بشقه *biri birinden bachqa*, t.; مختلف *moukhtelif*. — Divers, varié, درلو *turlu turlu*, متنوع *mutenevvi'*. — Différentes marchandises, امتعهٔ متنوعه *emti'aï mutenevvi'a*.

Différer, v. a., remettre à un autre temps, اوزاتمق *ouzātmaq*, اوزاغه صالمق *ouzāgha sālmaq*, صکره یه براقمق *soñraïa brāqmaq*, وقت کیجکدرمک *guidjikturmek*, اخره قویمق *vaqti akharè qoïmaq*. — Retarder, ایرتلمک *irtèlèmek*, تأخیر - تعویق ا *takhyr, ta'vyq it*. — une affaire, برمصلحتی تأخیرا *bir maslahati ta'khyr it*. — Être différent, بشقه او *bachqa ol*, فرقی او بکزمک *benzèmèmek*, t.; *farqy ol*. — L'homme ivre ne diffère point de la bête, سرخوش آدمک حیواندن فرقی یوقدر *serkhoch ādemuñ haïvānden farqy ïoqtur*. — Ne pas s'accorder, اختلاف ا *ikhtilāf uzrè ol*, a.-t.; بر اوزره او برنه اویمامق *bir birinè ouïmāmaq*. — Ils diffèrent en un point, بر ماده ده اختلافلری واردر *bir maddèdè ykhtilāfleri vārdur*.

Difficile, adj. com., malaisé, چتین *tchetïn*, t.; گوچ *gutch*, صعوبتلو *sou'oubetlu*, مشکل *muchkil*, a.; دشوار *duchvār*, p. — D'humeur et de caractère difficile, مزاجی مشکل برآدم *mizādji muchkil bir ādem*. — C'est difficile, گوچدر *gutchtur*. — Rude, raboteux, صعب *sa'b*, چپارز *tchapāriz*. — De difficile accès, صعب الوصول *sa'b ulvuçoul*. — Affaires difficiles, چتین ایشلر *tchetïn ichler*. — Temps —, گوچ وقتلر *gutch vaqytler*.

Difficilement, adv., گوجله *gudjlè*, گوچلک ایله *gutchlik ilè*, t.; بالصعوبة *bissou'oubet*, a.

Difficulté, s. f., ce qui rend une chose difficile, گوجلک *gudjluk*, چتینلک *tchetïnlik*, مشکللک *muchkillik*, t.; صعوبت *sou'oubet*,

pl. a. صعوبات *sou'oubāt*, عسر *'ousr*, a. — Résoudre une —, حل مشكل ا *halli muchkil it*. — Faire difficulté, كوچلك كوسترمك *gutchlik gueustermek*. — Obscurité, endroit difficile à entendre, كوچ ير *gutch ïer*, مشكل *muchkil*, pl. a. مشكلات *muchkilāt*.

Difficultueux, se, adj., چتين *tchetin khouïlu*, خويلو تعلل *te'allul idïdji*, a.-t.

Difforme, adjectif, contrefait, اسلوبسز *usloubsiz*, t.; صورتسز *souretsyz*, بد لقا *bed liqā*, قبيح الهيئة *qabïh ul-hïet*. — Laid, چركين *tchirkïn*, t.; قبيح *qabïh*, قبيح المنظر *qabïh ul-manzar*, a.

Difformer, v. a., بوزمق *bozmaq*, قيللغي بوزمق *qyllyghy bozmaq*, t.; تغييرا *taghïir it*, a.-t.

Difformité, s. f., اسلوبسزلك *usloubsizlik*, صورتسزلك *souretsyzlik*, چركينلك *tchirkinlik*, t.; قبح الهيئة *qabhul-heïet*, شناعت *chinā'at*, a.

Diffus, e, adj., چوق سوزلو *tchoq seuzlu*, اوزون سوزلو *ouzoun seuzlu*, t.; مفصل *mufassal*, a.

Diffusément, adv., دور و دراز *dour ou dirāz*, p.-t.; اوزون اوزادي يه *ouzoun ouzādïè*, سوزى اوزادارق *seuzu ouzādāraq*, t.; تفصيل اوزره *tafsïl uzrè*, a.-t.; تفصيلاً *tafsïlen*, a.

Diffusion, s. f., action de se répandre, يايلمه *ïāïlma*, طاغلمه *dhāghylma*, اشاعه *ichā'a*, انتشار *intichār*, افاضه *ifāza*, a. — Prolixité de style, چوق سوزلولق *tchoq seuzluluq*, سوز طاشقنلغى *seuz thāchqynlyghy*, t.; تفصيل *tafsïl*, كثرت كلام *kesreti kelām*, a.

Digastrique, adj. des deux genr., ذو الجوفين *zoul-djevfeïn*, a. — Le muscle —, عضلة ذات الجوفين *'azaleï zāt ul-djevfeïn*.

Digérer, v. a., les alimens, سكرمك ـ سكورمك *siñirmek*, t.; هضم ا *hazm it*, a.-t. — Souffrir patiemment, تحمل ا *tehammul it*, هضم ا *hazm it*. — Mettre en ordre, دوزمك *duzmek*, دزمك *dizmek*. — Méditer, دوشنمك *duchunmek*. — Se Digérer, v. réfl., هضم اولنمق *hazm olounmaq*, a.-t.; سكمك *siñmek*. — Digéré, e, سينمش ـ سكمش *sinmich*, هضم اولنمش *hazm olounmich*, مهضوم *mehzoum*.

Digeste, s. m., مجموع فتاوى *medjmou'ï fetāvi*, a.

Digestif, ive, adj., سيندريجى *sinduridji*, t.; مسهل الهضم *mucehhil ul-hazm*, مهضم *mouhazzim*, a. — Remède digestif, هضمى *hazmi teshïl iden devā*, دواى هاضم *devāï hāzim*.

Digestion, s. f., coction des alimens dans l'estomac, سكرمكلك *siñirmeklik*, سينمه *sinmè*, t.; هضم *hazm*, a. — Bonne —, خوشكوار *khochguvār*. — De difficile —, هضمى كوچ *hazmi gutch*. — Fermentation lente au feu, پيشمه *pichmè*. — Aboutissement d'un abcès, نضج *nezdj*, انتضاج *intizādj*.

Digitale, s. f., fleur, پارمجق اوتی *pārmadjiq oty*, زهر الکشاتبین *zehir ul-kechātibīn*, a.

Digne, adj. com., لایق *lāïq*, مستحق *mustehaqq*, a.; سزا *sezā*, شایان *chāïān*, شایسته *chāïestè*, سزاوار *sizāvār*, p. — Jugé digne, لایقلو *lāïqlu*, a.-t. — de récompense, مستحق مکافات *mustehaqqy mukiāfāt*. — de compassion, ترحمه لایق *terahhoumè lāïq*. — Capable, اهلیتلو *ehlïietlu*.

Dignement, adv., کرکی کبی *gueuregui guibi*, t.; لایقانه *lāïqānè*, p.-t.; لایقی اوزره *lāïqy uzrè*, کما هو حقه *kemā huvè haqqouhou*. — Se comporter dignement, کما هو اللایق عمل وحرکت ا *kemā huvel-lāïq 'amel u hareket it*.

Dignitaire, s. m., جاه ومنصب صاحبی *djāh u mancyb sāhibi*, p.-a.-t.; رجال *ridjāl*, a. — Les grands dignitaires de l'état, عظمای رجال دولت *'ouzemāï ridjāli devlet*.

Dignité, s. f., élévation, importance, اولولق *oloulyq*, t.; رفعت *rif'at*, قدر *qadr*. — Emploi, charge et caractère, منصب *mançoub*, pl. مناصب *menācyb*. — Grande —, منصب جلیل مرتبه *mancyby djèlïl mertèbè*, a.; جاه *djāh*, p. — Grandeur, distinction éminente, بیوکلك عظمت شان *azameti chān*, بیوکلك *büüklyq*, استحقاق *istihqāq*. — Rang, مقام *maqām*. — Majesté, وقار وقارة *viqār*, *viqāret*, a.

Digression, s. f., اصل مرامی اولمیان کلام *acyl merāmi olmaïān kelām*, a.-t.; استطراد *istithrād*, pl. a. استطرادات *istithrādāt*; تبایین *tebāïun*, a.; صاپمقلق *sāpmaqlyq*. — Longue —, استطراد طویل *istithrādi thavïl*.

Digue, s. f., بند *bend*, صو بندی *sou bendi*, t.; سد *sedd*, a.; آرغ *ârgh*. — Au fig., obstacle, سد *seddi mumāne'at*, a.-t.

Dilacération, s. f., یرتمه *ïrtma*, t.; شق *chaqq*, a

Dilacérer, v. a., یرتمق *ïyrtmaq*, چاك ـ شق ا *tchak*, *chaqq it*, a.-p.-t.; پارچه پارچه ا *pārtcha pārtcha it*. — Dilacéré, e, پارچه پارچه اولمش *pārtcha pārtcha olmich*.

Dilapidateur, s. m., عبث یره مالی خرج ایدیجی *'abes ïerè māli khardj ididji*, t.; مسرف *mousrif*, مضیاع *myzïa'*, a.

Dilapidation, s. f., عبث یره مال خرجی *'abes ïerè māl khardji*, a.-t.; اسراف *isrāf*. — des deniers publics, اتلاف اموال میریه *itlāfi emvāli mirïïè*.

Dilapider, v. a., اتلاف ـ اسراف اموال ا *itlāf*, *isrāfi emvāl it*, عبث یره مال خرج ا *'abes ïerè māl khardj it*, a.-t. — Dilapidé, e, عبث یره خرج اولنمش *'abes ïerè khardj olounmich*, مصروف *masrouf*.

Dilatabilité, s. f., یایلمه خاصیتی *ïāïlma khāscïïeti*, t.-a.; خاصهٔ انبساطیه *khāscëï imbiçathïïè*.

Dilatable, adj. com., یایلور *ïāï-*

lur, يايلمغه قابليتلو *ïaïlmagha qābilïetlu*, a.-t.; قابل الانبساط *qābil ul-imbiçāth*, a.

Dilatation, s. f., action de se dilater, يايلمه *ïaïlma*, يايلمقلق *ïaïlmaqlyq*, تبسّط *tebessuth*, انبساط *imbiçāth*. — Extension, يايلمه *ïaïlma*. Voy. Relachement.

Dilater, v. a., يايمق *ïaïmaq*, اچوب يايمق *âtchup ïaïmaq*, t. — Élargir, بوللتمق *bollatmaq*, اچمق *âtchmaq*, t.; تبسيط ا *tebsïth it*. — le cœur, au fig., voy. Réjouir, Épanouir. — Se Dilater, v. réfl., اچلمق *âtchilmaq*, يايلمق *ïaïlmaq*, منبسط او *munbecyth ol*.

Dilatoire, adj. com., تاخيرجى *teekhyrdjy*, a.-t.; كيجكديريجى *guidjikturidji*, t.; موجب لامهال *moudjib ul-imhāl*, مهلتى متضمّن *muhleti mutezammin*, a.-t.

Dilayer, v. a. (vieux mot), on dit mieux Différer.

Dilection, s. f., t. de spiritualité. Voy. Charité, Amour.

Dilemme, s. m., argument qui contient deux propositions contraires, مسئلتين متخالفتينى متضمّن برهان *mecelèteïni mutekhālifeteïni mutezammin burhān*, a.-t.

Diligemment, adv., promptement, چاپك *tchāpouk*, تيز *tïz*, سريعاً *seri'an*, سرعتله *sur'atlè*. — Fort diligemment, غايت عجله ايله *ghāïet 'adjelè ile*. — Avec soin, اقدام ايله *iqtām ilè*, تقيّد اوزره *teqaïïud uzrè*, a.-t.

Diligence, s. f., promptitude, تيزلك *tïzlik*, چابكلك *tchāpouklik*, p.-t.; عجله *'adjelè*. — Faire —, چابكلك ا *tchāpouklik it*, سرعت *sur'at*. — Soin, recherche, چالشمه *tchālichma*, اقدام *iqdām*, اهتمام *ihtimām*. — Poursuite en affaires, طلب *thaleb*. — Voiture publique, يولجيلره مخصوص عربه *ïoldjulerè makhsous 'araba*, منزل عربه‌سى *menzil 'arabacy*.

Diligent, e, adj., prompt, چابك *tchāpouk*, p.-t.; تيز *tïz*, سريع *seri'*, عجيل *'adjïl*, a. — Soigneux, laborieux, چالشقان *tchālichqān*, مقيّد *mouqaïïed*, a.

Diligenter, v. a., چابكلك ا *tchāpouklik it*, ايوه‌مك *ivèmek*, عجله ـ تعجيل ا *'adjelè, ta'djïl it*, a.-t. — Se Diligenter, v. réfl., چابك *tchāpouk* او *ol*.

Diluvien, ne, adj., طوفانه دائر *thoufānè dāïr*, a.-t.; طوفانى *thoufānïi*, a.

Dimanche, s. m., بازار كونى *bāzār guni*, p.-t.; يوم احد *ïevmi ahad*, a.

Dîme, s. f., imposée sur les terres et leurs productions, اونلق *ondèlyq*, t.; عشر *'aeuchr*, pl. a. اعشار *a'chār*. — aumônière, زكاة *zekiāt*.

Dimension, s. f., بيوكلك *buïuklik*, t.; مساحة *meçāhat*, بعد *bu'd*, pl. ابعاد *eb'ād*. — Prendre ses dimensions, مقياس عقل ايله تقديرا *miqyāci 'aql ilè taqtïr it*, عقل ايله مساحه ا *'aql ilè meçāha it*.

Dîmer, v. n., عشری دیوشرمك *'euchri divchirmek*, a.-t.; عشر آلمق *'euchr âlmaq*, اوندلق صالمق *ondèlyq sālmaq*. — Dîmé, e, اوندلقلو *ondèlyqlu*, معشّر *mou'achchar*.

Dîmeur, s. m., اوندلقجی *ondèlyqdji*, t.; عشّار *'achchār*, a.

Diminuer, v. a., rendre moindre, اکسلتمك *eksiltmek*, ازالتمق *azāltmaq*, t.; تقلیل ـ تنقیص ا *taqlīl, tenqys it.*—v. n., devenir moindre, اکسلمك *eksilmek*, ازالمق *azālmaq*, نقصان بولمق *noqsān boulmaq*, تنزّل ا *tenezzul it*, a.-t.

Diminutif, s. m., nom, اسم تصغیر *ismi tasghyr*, a.

Diminution, s. f., amoindrissement, اکسکلك *eksiklik*, اکسلمه *eksilmè*, t.; نقصان *noqsān*, تقلیل *taqlīl*.— Rabais, اینمه *inmè*, ایندرمه *indurmè*, تنزیل *tenzīl*, تنزّل *tenezzul*. — de prix, بهانك اینمه‌سی *behānuñ inmèci*. — Faire diminution, تنزیل ا *tenzīl it*.

Dînatoire, adj. com., qui tient lieu du dîner, اویلین یمکنه بدل *euīleïen ïemeïnè bedel*, t.

Dinde, s. f., poule d'Inde, هند طاوغی *hind thavoughy*, t.

Dindon, s. m., ارکك هند طاوغی *erkek hind thāvoughy*, t.

Dindonneau, s. m., هند طاوغی پلازی *hindi thāvoughy palāzi*, t.

Diné, Diner, s. m., repas vers le milieu de la journée, اویلین ـ اویله یمکی *euīleïen, euīlè ïemegui*, قوشلق یمکی *qouchlouq ïemègui*, اویله طعامی *euīlè thā'mi*, t.

Dinée, s. f., یمکلك *ïemeklik*, یولجیلرك اویله یمکی *ïoldjouleruñ euīlè ïemegui*. — Le lieu où l'on dîne en route, یمکلك یری *ïemeklik ïeri*, t.

Diner, v. a., prendre le repas de l'après-midi, اویله ـ قوشلق طعامنی یمك *euīlè, qouchlouq tha'āmini ïemek*, اویله یمکنی یمك *euīlè ïemegyini ïemek*, t.

Diocésain, e, adj., پسقپوس حکومتنه تابع *piscopos hukioumetinè tāby'*, a.-t.

Diocèse, s. m., پسقپوس حکومتی ـ قلمروی *piscopos hukioumeti, qalemrevi*, بر پسقپوسك تحت حکومتنده اولان ناحیه *bir piscopoçuñ tahti hukioumetindè olān nāhïè*, a.-t.

Diphtongue, s. f., ایکی حرفلرك اجتماعندن حاصل اولان صوت *iki harfleruñ idjtimā'ynden hacyl olān savt*, a.-t.

Diplomate, s. m., علم معاملات دوله آشنا *'ylmi mou'āmelāti duvelè āchinā*, a.-p.

Diplomatie, s. f., دول بیننده مرعی اولان مناسبات ومعاملاتنك علم ومعرفتی *duvel beïninde mer'y olān munācebāt umou'āmelatuñ 'ylmu m'arifeti*, a.

Diplomatique, s. f., partie de la politique qui traite du droit des gens, بحث عن حقوق الملل *bahs 'an houqouq el-milel*, a. — Le corps —, دول اجنبیه ایلچیلری *duveli edjnèbïè iltchilèri*, سفرا طاقمی *suferā thāqymi*, a.-t.

Diplomatique, adj., حقوق ملل

بحثنه دائر *houqouqi milel bahsinè dāïr.*

Diplôme, s. m., برات *berāt*, pl. بروات *berevāt*, a.; يرليغ - يرلغ *ïerlyrgh*, p.

Dire, v. a., ديمك *dimek*, demek, سويلمك *seuïlemek*, ايتمك *eïitmek*, ديويرمك *dïuvirmek*. — du bien de quelqu'un, بر كمسنه نك ايولكنى سويلمك *bir kimesnènuñ eïuliguini seuïlemek*, حقّنه خير سويلمك *haqqynè khaïr seuïlemek*. — son avis, رايئنى سويلمك *reeïni seuïlemek*. — la vérité, طوغرو سويلمك *dhoghrou seuïlemek*. — Qu'est-ce que cela veut dire, signifie, بونه ديمكدر *bou nè demektur*. — Cela ne dit rien, بونك هيچ بر معناسى يوقدر *bounuñ hitch bir m'anāci ïoqtur*. — Il n'y a rien à dire, سوز يوق *seuz ïoq*. — Se dire, دينمك *dinmek*, دنلمك *dinilmek*, سويلنمك *seuïlenmek*. — On dit, دينور *dinur*, سويلنور *seuïlenur*, ديئورلر *deïeurlar*, منقولدر *menqouldur*. — Vouloir dire, signifier, témoigner par les actions, les regards, شهادت ا لسان حال ايله سويلمك *chehādet it, liçāni hāl ilè seuïlemek*. — Le cœur me le dit, قلبم شهادت ايدر *qālbum chehādet ider*. — C'est-à-dire, يعنى *ïa'ni*. — Trouver à redire, ديديه جك سوز بولمق معنا *deïèdjek seuz boulmaq, ma'nā boulmaq*.

Dire (Le), s. m., ديمه *dïmè*, سويلمه *seuïlèmè*, t.; قول *qavl*, a. — En terme de palais, تقرير *taqrïr*.

Direct, e, adj., droit, طوغرو *dhoghrou*, t.; مستقيم *moustaqym*, a. — Sans intermédiaire, بلا واسطه *bilā vācytha*.

Directement, adv., en droiture, طوغرو *dhoghrou*. — Entièrement, بالكلّيه *bil-kulliiè*. — Directement opposé, ضدّ كامل *ziddi kiāmil*.

Directeur, trice, qui conduit, règle, مدبّر *mudebbir*, هادى *hādi*, ناظر *nāzir*. — de conscience, مرشد *murchid*, a.; رهنما *rehnumā*, p.

Direction, s. f., manière de conduire, d'administrer, اداره *idārè*. — Manière de se conduire, مسلك *meslek*. — Emploi de directeur, ناظرلق *nāzirlyq*, نظارت *nazāret*. — Voie, يول *ïol*, مسلك *meslek*. سمت *semt*. — Il suit une bonne direction, ايو يولده در *eïu ïolda dur*. — Il ne sait quelle direction suivre, نه سمته كيده جكنى بيلمز *nè semtè guidèdjeguini bilmez*. — Dans cette direction, بو يولده *bou ïolda*, بو مسلكده *bou meslektè*. — Tendance vers, توجّه فكر و نيّت *tzveddjuhi fikru nïiet*. — Direction dans la voie du salut, هدايت *hidāïet*.

Diriger, v. a., conduire, régler, دوزمك *duzmek*, دوزلتمك *duzeltmek*, t.; اداره ا *idārè it*, a.-t. — Montrer le chemin, يول كوسترمك *ïol gueustermek*. — Vers un point, طوغرولتمق *dhoghroultmaq*, چويرمك *tchevïrmek*, دوندرمك *deundurmek*. — Dans la voie du salut, هدايت ا *hidāïet it*. — Se diriger, بر طرفه

كيتمـــك *bir tharafa guitmek*, عزيمت ا *'azīmet it*, توجّه ا *teveddjuh it*. — ses pas, يوريشى بـــر طرفه طوغريتمق *ïuruchi bir tharafa dhoghroutmaq*.

Dirimant, adj. m., نكاحى بوزان *nikiāhi bozān māny'*, a.-t.

Disant (Soi-), adj. m., se prétendant, ادّعـــا ايدن *iddy'ā iden*, a.-t. — Qui se dit, قول خودنجـــه *qavli khodindjè*. — Un tel, soi-disant héritier, قول خودنجـــه وارث اولان فـــلان *qavli khodindjè vāris olān felān*.

Discale; s. m., اكسكلمه *eksiklemè*, t.; نقص *naqs*, a.

Discernement, s. m., تمييز *temïiz*, قوّت ممیّزه *qouvveti mumeïizè*.

Discerner, v. a., سچمك *setchmek*, سزمك *sezmek*, t.; تشخيص ا *techkhīs it*, t.; فـــرق-تمييز ا *farq, temïiz it*. — le vrai du faux, صدق وكذبى فرق ا *sidqu kezbi farq it*, a.-t.

Disciple, s. m., شاكرد *chāïerd*, t.; تلميذ *telmiz*, pl. a. تلامذة *telāmizet*, مريد *murīd*, a.

Disciplinable, adj. com., تعليمه قابل التعلّم *ta'limè guelur*, a.-t.; قابل *qābil ut-te'allum*, a. — C'est un homme-, قابل تعلّم اولهجق آدمدر *qābili te'allum oladjaq ādemdur*.

Discipline, s. f., éducation, instruction, اوكرنمه *eugrenmè*, تربيه *terbïè*, تعليم *ta'lím*. — Réglement, ordre, يول *ïol*, اركان *erkiān*, نظام *nizām*, pl. نظامـــات *nizāmāt*. — Châtiment, تأديب *teedíb*. — militaire, عسكرك ضبط وربطى *'askeruñ zabth urabthy*. — Réglement sur la—, ضوابط ونظامات عسكريّه *zavābith u nizāmāti 'askerïiè*. — Fouet, قامچى *qāmtchy*.

Disciplíné, e, adj., اوكرنمـــش *eugrenmich*, t.; تربيه اولنمـــش *terbiè olounmich*, رابطه‌يه قونمـــش *rabouthaïè qonmich*, a.-t. — Soldat —, تعليملو عسكر *ta'límlu 'asker*. — Troupe disciplinée, متعلّم عسكـــر *mute'allim 'asker*, au plur. عســـاكر منتظمه *'açākiri muntazamè*.

Discipliner, v. a., instruire, اوكرتمك *eugretmek*, تعليم ا *ta'lím it*. — تعليم ايتدرمك *ta'lím itturmek*. — Régler, نظام ويرمك *nizām vïrmek*. — une maison, برخانه‌يى تحت ضـابطه‌يه قومق - وضـع ا *bir khānèï tahti zābithaïè qomaq, vaz' it*. — Se discipliner, اوكرنمك *eugrenmek*, متعلّم او *mute'allim ol*.

Discontinuation, s. f., كسلمـــه *kecilmè*, t.; وتيره فاصله *vetïrè, fāslè*, انقطاع *inqythā'*. — Sans —, فاصله ويرمكسزين *fāslè vïrmeksizín*, بلا انقطاع *bilā inqythā'*.

Discontinuer, v. a., interrompre, كسمـــك *kesmek*, اراسنى كسمك *arācini kesmek*, فـــاصلـــه ويرمك *fāslè vïrmek*, مداومـــت ايتمك *mudāvemet itmemek*. — v. n., cesser, كسلمك *kecilmek*. — La pluie a discontinué, ياغمـــور كسلدى *ïāghmour kecildy*, يغمورك اراسنى كسلدى *ïaghmouruñ arācini kecildy*.

Disconvenance, s. f., اويغونسزلق

ouïghounsyzlyq, t.; عدم موافقت *'ademi muvāfaqat*, a. — d'âge, سنّك عدم موافقتی *sinnuñ 'ademi muvāfaqati*.

Disconvenir, v. n., اویمامق *ouïmāmaq*, t.; انكار ا *inkiār it*, موافقتدن اجتناب ا *muvāfaqatten idjtināb it*, a.-t.

Discord, adj. Voy. Discordant.

Discordance, s. f., qualité de ce qui est discordant, بری بربنه *biri birinè īāqychmāma*, t.; یاقشامامه آهنكسزلك *āhenksyzlyk*, p.-t.; عدم تناسب *'ademi tenācyb*. — des sons, des couleurs, اصوات و الوانك عدم تناسبی *esvāt u elvānuñ 'ademi tenāçubi*. — Au fig., désaccord des esprits, des caractères, اویغونسزلق *ouïghounsyzlyq*, اختلاف *ykhtilāf*.

Discordant, e, adj., en parlant de la voix ou d'un instrument, اویغونسز *ouïghounsyz*, t.; آهنكسز *āhenksiz*, p.-t. — Au fig., incompatible, غیر ممتزج *ghaïri mumtezidj*, a.

Discorde, s. f., بوزوشقاق *bozouchouqlyq*, t.; اتفاقسزلك *ittifāqsizlyq*, a.-t.; شقاق *chiqāq*, مباینة *mubāïenet*, اختلاف *ykhtilāf*. — Pomme de discorde, وسیلهٔ شقاق *vecīlèï chiqāq*. — Semer la —, القای شقاق و مباینت ا *ilqāï chiqāq u mubāïenet it*.

Discorder, v. n., اویمامق *ouïmāmaq*, t.; بی آهنك او *bi āhenk ol*, a.-t.; پرده‌سی اویغونسز او *perdeci ouïghounsyz ol*, دوزنسز او *duzensyz ol*, دوزنی اولمامق *duzeni olmāmaq*.

Discoureur, s. m., grand parleur, چوق سویلیجی *tchoq seuïleïdji*, فرفره *farfarè*, t.; قوّال *qavvāl*, a. — Qui parle agréablement, mais sans solidité, سوز ابدسی *seuz ebèci*.

Discourir, v. a., سویلشمك *seuïlechmek*, t.; صحبت ا *sohbet it*, مکالمه ـ مذاکره ا *mukiālemè, muzākerè it*, بحث ا *bahs it*, a.-t. — sur une affaire, بر مصلحتك اوزرینه بسط کلام ا *bir maslahatuñ uzerinè basthi kelām it*.

Discours, s. m., entretien, مکالمه *mukiālèmè*, مصاحبت *mouçāhabet*, صحبت *sohbet*. — Harangue, کلام *kelām*, خطاب *khitāb*, a. — Discours officiel, نطق رسمی *nouthqy resmi*. — oratoire, مقال *maqāl*, مقاله *maqālè*. — long, مقالهٔ طویله *maqālèï thavîlè*. — éloquent, مقالهٔ فصیحه *maqāleï facyha*.

Discourtois, adj., بی ادبانه *bi edèbānè*, a.-p.; ادبسز *edebsyz*, a.-t.

Discrédit, s. m., اعتبارسزلك *'ytibārsyzlik*, a.-t.; انحطاط قدر *inhithāthy qadr u 'ytibār*, a.

Discrédité, e, adj., دوشمش اعتباردن دوشمش *duchmuch 'ytibārden duchmuch*, اعتبارسز *ytibārsyz*, t.

Discréditer, v. a., اعتباردن دوشورمك *'ytibārden duchurmek*, اعتبارینی بوزمق *'ytibārini bozmaq*, a.-t.

Discret, ète, adj., modeste, prudent, اوصلو *ouslou*, t.; ملاحظه‌لو *mulāhazalu*, a.-t. — Judicieux, عاقل *'āqyl*. — Modéré, retenu, محترز *mouhteriz*, حازم *hāzim*, انصافلو *insāflu*, a.-t. — Qui sait garder un secret, سرّ صقلار *sirr saqlār*, دیلنی طوتار *dílini thoutār*, t.; کتوم السرّ *kutoumus-sir*. — Sûr, fidèle, امین *emín*.

Discrètement, adv., انصاف ایله *insāf ilè*, a.-t.; اختراز ایله *yhtyrāz ilè*, a.-t.

Discrétion, s. f., conduite discrète, circonspection, اوصلولق *ouslulyq*, ملاحظه‌لولق *mulāhazalulyq*. — Agir avec —, حزم واحتیاط ایله حرکت ا *hazmu yhtyāth ilè hareket it*. — Modération, انصاف *insāf*, a. — A discrétion, sans autre règle que sa volonté, کندو کیفنجه *guendu keïfindjè*, کیف ما یرید *keïfè mā ïurid*. — Se rendre à —, بلا قول وشروط استیمان ا *bilā qavl u chourouth istímān it*. — S'en remettre à la discrétion de quelqu'un, برکمسنه‌نک رأی واراده‌سنه تسلیم زمام اختیارا *bir kimesnènuñ reeï u irādècínè teslími zimāmi ykhtiār it*.

Disculpation, s. f., action de disculper, صوچدن پاکه چیقارمه *soutchden pāka tchyqārma*, t.; تبریهٔ تهمت *tebrïeï teuhmet*, a. — Action de se disculper, تهمتدن پاکه چیقمه *teuhmetten pāka tchyqma*.

Disculper, v. a., صوچدن پاکه چیقارمق *soutchden pāka tchyqārmaq*, t.; تهمتدن تبریه ا *teuhmetten tebrïè it*, a.-t. — Se Disculper, v. réfl., صوچسیزلغنی کوسترمک *soutchsizlighini gueustermek*, تهمتدن پاکه چیقمق *teuhmetten pāka tchyqmaq*, تهمتدن تبرّی ا *teuhmetten teberri it*, تبریهٔ ذمّت ا *tebrïeï zimmet it*. — Disculpé, e, قباحتدن پاکه چیقمش *qabāhatten pāka tchyqmich*.

Discursif, ive, adj., qui dissipe les humeurs, خلطی طاغدیجی *khalathy dhāghydídji*, t. — Remède —, دوای مصرف الاخلاط *devāï musrif ul-akhlāth*. — Faculté discursive, قوّت ناتجه *qouveti nātidjè*, a.-t.

Discussion, subst. f., examen, آراشدرمه *ârachturma*, t.; مباحثه *mubāhacè*, pl. مباحثات *mubāhaçāt*. — Recherche et vente en justice des biens d'un débiteur, مال آراشدرمه *māl ârāchturma*, تفتیش المال *tefítch ul-māl*. — Dispute, چکش *tchekich*, t.; مناظرة *munāzaret*, مجادله *mudjādelè*, a.

Discuter, v. a., examiner avec soin, آراشدرمق *ârāchturmaq*, t.; دقتله تفتیش ا *diqqatlè tefítch it*, تفتیش ـ تفحّص ا *tefítch, tefahhous it*, تنقیر ـ استبحاث ا *tenqyr, istihbās it*, a.-t. — Débattre, contester, مباحثه ا *mubāhacè it*.

Disert, e, adj., خوش صحبت *khoch sohbet*, p.-a.; منطیق *mynthyq*, a.

Disertement, adv., صحبت خوشلغیله *sohbet khochlyghylè*,

حسن ناطقه ایله *husni nāthyqa ilè*, a.-t.

Disette, s. f., قطلق ـ قتلـق *qythlyq*, یوقلق *ïoqlyq*, t.; قحـط *qaht*, قلّت *qyllet*.— de toutes choses, کافّهٔ اشیانـک قحـط وقلتـی *kiāffèï echiānuñ qahtu qyllettï*.

Diseur, euse, s., celui qui dit, سویلیجی *seuïleïdji*, t.; قایل *qāïl*, a. — de bons mots, لطیـفجی *lathifedji*, مضمونـکوی *mazmoungouï*. — de nouvelles, ناقل اخبار *nāqili akhbār*. — de bonne aventure, فالجی *fāldji*. — de riens, هرزه کو *herzè guiou*.

Disgrace, s. f., perte des bonnes grâces, نـظردن دوشمه ـ سقوط *nazarden duchmè, souqouth*, a.-t.; مغضوبیّت *maghzoubïiet*, a. — Infortune, بلا *belā*, قضـا *qazā*. — Mauvaise grâce, لطافتسزلـک *lethāfetsizlik*, چرکینلـک *tchirkinlik*, حسنسزلق *huçunsizlik*, نازیبایـی *nāzibāïi*. — Tomber en disgrâce, نظر التفاتدن ساقط او *nazari iltifātten sāqyth ol*.

Disgracié, e, adj., laid, difforme, voyez ces mots. — Tombé dans la disgrâce, نظردن دوشمش *nazarden duchmuch*, a.-t.

Disgracier, v. a., نـظـردن دوشرمک ـ اسقاط ا *nazarden duchurmek, isqāth it*.

Disgracieusement, adverb., لطافتسزلکله *lethāfetsizliglè*, بدلك وجه نامرضی اوزره ایله *bedlik ilè*, t.; *vedjhi nāmerzi uzrè*, a.-t.

Disgracieux, se, adj., لطافتسز *lethāfetsiz*, a.-t.; نامرضی *nāmerzi*, a. — Un homme —, طاتسز بر آدم *thātsyz bir âdem*.

Disjoindre, v. a., ایرمـق *aïrmaq*, t.; جدا ا *djudā it*, a.-t. — Se Disjoindre, v. pr., ایرلمـق *aïrilmaq*.

Disjoint, e, adj., آیرلمش *āïrylmich*, آیرو *āïru*, t.; منفصل *munfacyl*, a.

Disjonctif, ive, adj., انـفصالیّ *infiçālïi*, a.

Disjonction, s. f., ایرولق *aïryliq*, ایرلمه *aïrylma*, t.; انـفصال *infiçāl*, a.

Dislocation, s. f., déboîtement d'un os, کمك اك یرندن آیرلمسی *guemiguñ añ ïerinden āïrylmacy*, بورقلمه *bourqoulma*, خلع العظـم *khal' ul-'azm*, a. — d'une armée, عسکرك یرلو یرندن آیرلمـه ـ تـفریقی *'askerun ïerlu ïerinden āïrilmaci*, *tefrîqy*.

Disloqué, e, adj., déboîté, یرندن چیقارلمش ـ ایرلمش *ïerinden tchyqārylmich, aïrilmich*, t.

Disloquer, v. a., déboîter, یرندن چیقارمق *ïerinden tchyqārmaq*, برقمـق *bourqmaq*, برتمك *bertmek, burtmek*. — On lui a disloqué le bras, قولن بورقدیلـر *qolyn bourqtiler*. — Se Disloquer, v. réfl., اك یرندن آیرلمق ـ چیقمق *añ ïerinden āïrilmaq, tchyqmaq*, برتـنمك *bertinmek*, برتلمك *bertilmek*, t.

Disparaître, v. n., cesser de paraître, بلورسز او *beleursyz ol*, t.; غایب ـ نابدید ـ مضمحل او *ghāïb*,

nābedīd, mouzmahil ol, a.-p.-t. — Se cacher, كزلنمك *güzlenmek*, غيب ايلمك *ghaïb eïlemek*. — Être effacé, محو اولمق *mahv ol*, a.-t.

DISPARATE, s. m., défaut de rapport, اويغونسزلق *ouïghounsyzlyq*, برى برينه اويغونسزلق *biri birinè ouïghounsyzlyq*, t.; عدم مناسبة *'ademi munācebet*, a.

DISPARATE, adj. com., برى برينه اويغونسز *biri birinè ouïghounsyz*, t.; متغاير *mouteghāïr*, a.

DISPARITÉ, s. f., اويغونسزلق *ouïghounsyzlyq*, t.; برابرسزلك *berābersyzlik*. Voy. DIFFÉRENCE.

DISPARITION, s. f., غايب-نابديد اولمقلق *ghāïb, nābedīd olmaqliq*, p.-t.; غيبت اضمحلال *ghaïbet, izmihlāl*, a.

DISPENDIEUX, EUSE, adj., چوق مصرفلو *tchoq masraflu*, a.-t.; كثير المصارف *kecír ul-meçārif*. — C'est une chose très-dispendieuse, چوق مصرفه محتاج برشيدر *tchoq masrafè mouhtādj bir cheïdur*.

DISPENSAIRE, s. m., traité de la préparation des remèdes, علاج تركيبى كتابى *'ylādj terkībi kitābi*. — Lieu où l'on distribue des médicamens aux pauvres, فقرالره علاج ويرلدجك ير *fouqarālerè'ylādj virilèdjek ïer*, a.-p.

DISPENSATEUR, TRICE, s., qui distribue, donne, اولشتريجى *ulechturidji*, پاى ايديجى *pāï ididji*, ويريجى *vïridji*, t.; مقسّم *mouqassim*, a.

DISPENSATION, s. f., distribution, اولشترش پاى ايتمه *ulechturich pāï itmè*, t.; توزيع *tevzy'*, تقسيم *taqsīm*, a.

DISPENSE, s. f., exemption de la règle, معافلق *mou'āflyq*, a.-t.; معافيت *mou'āfiet*, a. — En t. de religion, permission, اذن *izin*, رخصت شرعيّه *roukhsati cher'iïè*.

DISPENSÉ, E, adj., معاف اولمش *mou'āf olmich*, معاف *mou'āf*, a.

DISPENSER, v. a., exempter, معاف ا عفو ا *mou'āf it, 'afv it*, a.-t. — d'aller à la guerre, سفره كيتمكدن عفو ا *sefèrè guitmekten 'afv it*. — Se Dispenser, v. réfl., واز كچمك *vāz guetchmek*, t. — de faire une chose, بر شيئى ايشلمكدن استعفا ا - فراغت ا *bir cheïi ichlemekten istï'fā it, ferāghat it*. — Dispenser, départir, distribuer, پاى ا توزيع ا *pāï it, tevzy' it*.

DISPERSÉ, E, adj., طاغلمش *dhāghilmich*, t.; پريشان *perichān*, p.; متفرّق *muteferryq*, a.

DISPERSER, v. a., répandre çà et là, اوتهيه برويه صاچمق *euteïè beruïè sātchmaq*, t.; نشر ا *nechr it*, a.-t. — Dissiper, mettre en désordre, داغتمق *dāghitmaq*, پريشان ا *pèrichān it*, پراكنده ا *perākendè it*. — Placer, envoyer en divers lieux, آيرمق *āïrmaq*, تفريق ا *tefryq it*. — Se Disperser, v. réfl., داغلمق *dāghilmaq*, پريشان او *pèrichān ol*, a.-p.-t.

DISPERSION, s. f., طاغقلق *dhāghyqliq*, طاغلمه *dhāghylma*, پريشانلق طاغنقلق *dhāghynyqlyq*,

perichānliq, p.; تفرّق *teferruq*, a.

Disponible, adj., الك اولان *eldè olān*, قوللانيله بيله جك *qoullānila bilediǰek*, t.; حاضر *hāzyr*, ممكن الاستعمال *mumkin ul-istimāl*, a.

Dispos, adj., دنج *dindj*, تندرست چست *ten durust*, چست و چالاك *tchust u tchālāk*, p.

Disposé, e, adj., mis en ordre, دوزلمش *duzulmich*, ديزلمش *dizilmich*, t.; منتظم *mountazem*. — Préparé à..., حاضر *hāzyr*, a.; حاضرلنمش مهيّا *hāzyrlanmich*, *muheïiā*. — Qui a des dispositions à telle chose, مستعدّ *mousta'ydd*. — Il est bien disposé, bien intentionné pour un tel, فلانه حسن توجّهى وار *felānè husni teveddjuhi vār*. — Il est mal disposé, فلانه توجّهى يوقدر *felānè teveddjuhi ïoqtur*.

Disposer, v. a., arranger, دوزمك *duzmek*, ديزمك *dizmek*, برلشترمك *ïerlechturmek*, نظامه قومق *nizāmè qomaq*, تنظيم ـ ترتيب ا *tanzím*, *tertíb it*, a. — Préparer, حاضرلمق *hāzirlamaq*, حاضر ـ تهيّه ا *hāzyr*, *tehïiè it*. — en faveur, كوكلى ياپمق *gueuñulu ïāpmaq*. — Posséder, تصرّف ا *teçarruf it*, مالك او *mālik ol*. — Donner, aliéner, ويرمك *vírmek*, افراز ا *ifrāz it*. — Disposer à son gré, اجراى مرام ا *idjrāï merām it*. — Se disposer à....., حاضرلنمق *hāzyrlanmaq*. — Faire ses préparatifs, تدارك ا *tedāruk it*, تدارك كورمك *tedāruk gueurmek*, a.-t.

Dispositif, ive, adj., حاضرليجى *hāzirlaïdji*, a.-t.; متهيّى *mutehèïi*, a.

Dispositif, s. m., حكم *hukm*, a.

Disposition, s. f., arrangement, دوزولش *duzuluch*, t.; ترتيب *tertíb*, تنظيم *tanzím*, نظام *nizām*. — État de la santé, مزاج *mizādj*. — Être en bonne —, حال صحّتده او *hāli syhhattè ol*. — En mauvaise —, كيفسز او *keïfsyz ol*. — Pouvoir, moyen de faire ou de disposer de, يد اقتدار *ïedi yqtidār*. — Cela n'est pas à ma —, بو المده دكل *bou elumdè deïl*. — Cela est à ma —, يد اقتدارمك در *ïedi yqtidārumdè dur*. — Aptitude, inclination, استعداد *isty'dād*. — Moyens, اهليّت *ehlïiet*. — Il a de grandes dispositions à l'étude des sciences, مطالعهٔ علوم وفنونه كلّى استعدادى واردر *mouhāle'aï 'ouloumu funounè kulli ist'ydādi vārdur*. — Sentiment où l'on est à l'égard de quelqu'un, توجّه *teveddjuh*, pl. a. توجّهات *teveddjuhāt*. — Dessein, résolution, نيّت *nïiet*. — Il était en disposition de sortir de chez lui, خانه‌سندن چيقمق نيّتنده ايدى *khānècinden tchyqmaq nïietindè idi*. — Être à la disposition, pour dire être dans la dépendance, حكم التنده ـ زير حكمنده او *hukm altindè*, *zíri hukmindè ol*.

Disproportion, s. f., ايغونسزلق *ouïgounsyzlyq*, t.; اورانسزلق *orān-*

syzlyq, اندامسزلك *endāmsyzlyk*, عدم تناسب *'ademi tenāçub*, عدم مقايسه *'ademi maqāïcè*.

DISPROPORTIONNÉ, E, adjectif, اورانسز اويغونسز *ouïghounsyz*, اورانسز *orānsyz*, t.; اندازه‌سز *endāzèsiz*, عديم التناسب *'adīm ul-tenāçub*. — de corps, بى اندام *bi endām*, p.-t.

DISPROPORTIONNER, verbe actif, ياقشترمامق *ïaqychturmamaq*, اندامسز ـ اورانسز ا *endāmsiz*, *orānsyz it*, t.

DISPUTABLE, adj. com., مباحثه اولنه‌جق *mubāhacè olounadjaq*, محل مجادله اولهجق *mahalli mudjādelè oladjaq*, a.-t.

DISPUTE, s. f., غوغا *ghavgha*, vulg. *qavgha*, p.; چكش *tchekich*, t.; لجوجلق *ledjoudjlyq*, a.-t.; نزاع *nizā'*, مجادله *mudjādelè*, مناقشه *munāqachè*. — Controverse en matière de science, مباحثه *mubāhacè*.

DISPUTER, v. n., être en querelle, غوغا ا *ghavghā it*, p.-t.; چكشمك *tchekichmek*, سوز اتشمق *seuz âtychmaq*, t.; نزاع ا *niz'ā it*. — Discuter, مباحثه ـ بحث ا *mubāhacè*, *bahs it*, a.-t. — Prétendre, ادّعا ـ دعوا ا *iddi'ā*, *d'avā it*. — la supériorité sur autrui, تفوّق ا *tefevvuq it*, دعواى فضل ومزيّت ا *d'avāï fazlu mezïïet it*. — le pas et la préséance, ادّعاى تقدّم وتصدّر *iddi'āï teqaddumu teçaddur it*. — Combattre, معارضه ا *mou'āriza it*. — Se Disputer entre soi, v. pro., بر برى ايله چكشمك *bir biri ilè tchekichmek*, برى برى ايله منازعه ا *biri biri ilè munāzy'a it*.

DISPUTEUR, s. m., غوغاجى *ghavghādji*, چكشيجى *tchekichídji*, نزاعجى *nizādji*, t.; لجوج *ledjoudj*, a.

DISQUE, s. m., palet, طبق *thabaq*, قيراق *qaïrāq*, t. — Globe, طوب *thop*, t.; جرم *djirm*, pl. a. اجرام *edjrām*, كليچه *kulïtchè*, p.; — du soleil, قرص آفتاب *qourci âfitāb*.— de la lune, قرص ماه *qourci māh*, a.-p. —Grandeur d'un verre, دائره *dāïrè*.

DISQUISITION, s. f., تفتيش *teftích*, a.

DISSECTEUR, s. m., on dit plus ordinairement Disséqueur, تشريحى ايديجى *techrîh idídji*, a.-t.

DISSECTION, s. f., تشريح *techrîh*, a.; كوده‌يى ياروب آچمه *guevdëï ïārup âtchma*, t.

DISSEMBLABLE, adj. com., بكزمز *beñzemez*, t.; غير مشابه *ghaïri muchābih*, a.

DISSEMBLANCE, s. f., بكزمزلك *beñzemezlik*, t.; تفاوت *tefāvut*, عدم مشابهة *'ademi muchābehat*, a.

DISSÉMINATION, s. f., صاچمقلق *sātchmaqlyq*, t.; نشر *nechr*, a.

DISSÉMINER, v. a., اوته برو اكمك *eutè beru ekmek*, صاچمق *sātchmaq*, طاغتمق *dhāghytmaq*, t.; نشر ا *nechr it*, a.-t.

DISSENSION, s. f., خرلشمه *khyrlachma*, غوغا *qavghā*, t.; اتفاقسزلق *ittifāqsyzlyq*, a.-t.; منازعة *munāze'at*, شقاق *chiqāq*, a. — Dissen-

sions civiles, منازعات داخليه *munāzeʿāti dākhylïïè.*

Disséquer, v. a., faire une dissection, تشريح ا *techrîh it*, a.-t.; كوده يى ياروب اچمق *guevdëï ïārup atchmaq*, t. — Couper, hacher les viandes, دوغرامق *doghrāmaq*, t.

Disséqueur, s. m., تشريحى ايديجى *techrîh idîdji*, a.-t.; كوده يى ياروب آچيجى *guevdëï ïarup âtchîdji*, t.

Dissertateur, s. m., سويليجى مباحث *moubāhis*, a.

Disserter, v. n., مباحثه ـ مناظره ا *mubāhaçè, munāzarè it*, بحث ا *bahs it*, صحبت ا *sohbet it*, a.-t.

Dissertation, s. f., مباحثه *mubāhacè*, pl. a. مباحثات *mubāhaçāt.*

Dissidence, s. f., اختلاف مخالفة *ykhtilāf*, *mukhālefet*, a.

Dissident, s. m., همذهبى اولميان *hemmezhebi olmaïān*, a.-t.; مختلف شيعتى *moukhtelif*, *chïʿaïi*, a.

Dissimilaire, adj. com., بكزمز *beñzemez*, بشقه صوى *bachqa soï*, t., مختلف الجنس *moukhtelif uldjins*, a.

Dissimilitude, s. f. Voy. Dissemblance.

Dissimulateur, s. m., ايكى يوزلو مدارا ايديجى *iki ïuzlu*, *mudārā idîdji*, a.-t.; مرايى *murāïi*, a.

Dissimulation, s. f., اچمازلق ايكى يوزلولك *atchmāzlyq*, *iki ïuzlulik*, مدارا كتم نيت *mudārā*, *ketmi nïïet.*

Dissimulé, e, adj., ايكى يوزلو ايچ يوزينى كيزلر *iki ïuzlu*, t.; مستور القلب *itch ïuzunu guizler*, t.; *mestourul-qalb*, a.

Dissimuler, v. a., déguiser ce qu'on pense, اچماز قومق مرامنى سويلمامك اضمار ما فى الحال ا *atchmaz qomaq*, t.; *merāmini seuïlememek*, *izmāri mā fil-bāl it*, a.-t.; مدارا ا *mudārā it.* — Cacher ses desseins, كتم نيت ا *ketmi nïïet it.* — Faire semblant de ne pas savoir, بيلمزلنمك طنمامق *bilmezlenmek*, *thynmāmaq*. — de ne pas voir, كورمزلنمك *gueurmezlenmek*, كورمزلكدن كلمك *gueurmezlikten guelmek*, t.

Dissipateur, trice, s., داغديجى مالنى تلف ايديجى *dāghidîdji*, t.; *mālini telef idîdji*, a.-t.; مسرف *musrif*, a.

Dissipation, s. f., action de dissiper, داغلق *dāghyqlyq*, اسراف تلف اموال *isrāf*, a. — des biens, *telefi emvāl.* — Distraction d'esprit, اكلنجه تفرج *eïglendjè*, t.; *teferrudj*, a. — Évaporation, هوايه طاغلمه *havāïè dhāghylma*, تصاعد *teçāʿud*, a.

Dissiper, verbe actif, disperser, طاغتمق ـ داغتمق *dhāghytmaq*, اتمق ـ داردغان ا *atmaq*, *dārdāghān it.* — Jeter en l'air, يلمه ويرمك *ïelè vîrmek.* — Chasser, قوغمق *qoghmaq.* — Éparpiller, پريشان ـ پراكنده ا *perîchān*, *perākendè it.* — Dépenser son bien, مالنى ـ ماملكنى طاغتمق ـ تلف ـ

اسراف ا *mālini, māmeleguini dāghytmaq, telef, isrāf it.* — distraire, détourner l'esprit, اكلندرمك *eïglendurmek.* — Dissiper les factions, les troubles, دفع فتنه وفساد ا *def'y fitnè vufeçād it.* — Dissiper une armée, عسكرى منهزم وتار ومارا *'askeri munhezim vè tār u mār it.* — le chagrin, دفع غم ا *def'y ghām it.* — Se dissiper, se disperser, داغلمق مضمحل او *dāghilmaq*, t.; *mouzmahil ol.* — Se distraire, اكلنمك تفرّجلنمك *eïglenmek, teferrudjlenmek*, a.-t.

Dissipé, e, adj., طاغلمش *dhāghylmich*, تلف اولمش *telef olmych*, پريشان *perichān.* — En parlant d'un homme occupé de ses plaisirs, هوا وهوسنه تابع *havā vuhavecinè taby'.*

Dissolu, e, adj., دكسز *deñsyz*, ازغون *azghoun*, ضبطى اولميان *zabthy olmaïān*, لابيالى *lā ïoubāli*, a. — dans ses mœurs, فاحش الاخلاق *fāhych ul-akhlāq.*

Dissoluble, adj. com., اريديلور *iridilur*, t.; چوزلمه‌سى - ايرلمه‌سى *tcheuzulmèci, aïrylmacy açān*, t.-p.; يحلّ *ïounhall*, قابل الحلّ *qābil ul-hall*, a.

Dissolument, adv., ضبطسزلكله *zabthsizliguilè*, دكسزلكله *deñsizliguilè*, ادبسزلكله *edebsyzliguilè*, عارسزجه *'ārsyzdjè*, a.-t.

Dissolutif, ive, adj. Voy. Dissolvant.

Dissolution, s. f., séparation des parties, چوزلمه *tcheuzulmè*, ايرلمه *iridilmè*, چوركلك *tcheurukluk*, t.; انحلال *inhylāl*, انفساخ *infiçākh*, a. — d'une société, ابطال شركت *ibthāli chirket.* — du mariage, نكاحك بوزلمسى *nikiāhuñ bozoulmacy.* — Débauche, déréglement, دكسزلك *deñsizlik*, ادبسزلك *edebsizlik*, ضبطسزلك *zabthsyzlik*, خرابانيلك *kharābātilik.* — Corruption des mœurs, فساد اخلاق *feçādi akhlāk*, a.

Dissolvant, e, adj. et s. m., اريديجى *erididji*, t.; محلّل *mouhallil*, pl. محللات *mouhallilāt*, مذوّب *muzevvib*, a.

Dissonance, s. f., سسسك اويغونسزلغى *seçuñ ouïghounsyzlyghy*, t.; بى اهنكلك *bi ahenklik*, a.-p.-t.

Dissonant, e, adj., سسى - صداسى اويغونسز *secy, sadācy ouïghounsouz*, t.; دوزنسز *duzensyz*, بى اهنك *bi ahenk*, a.-p.

Dissoudre, v. a., pénétrer, diviser, چوزمك *tcheuzmek*, t.; حل ا *hall it*, a.-t. — Liquéfier, fondre, ارتمك *eritmek*, اذابه ا *izābè it*, تحليل ا *tahlīl it.* — Détruire, بوزمق - فسخ ا - نقص *bozmaq, feskh it.* — Dissoudre un mariage, نكاحى بوزمق *nikiāhi bozmaq*, a.-t. — l'assemblée, مجلسى بوزمق - داغتمق - دفع ا *medjlici bozmaq, dāghytmaq, def'it.* — Se Dissoudre, v. pro., se fondre, اريمك *erimek*, t. — Se détruire, بوزلمق *bozoulmaq.* — Se défaire, چوزلمك *tcheuzulmek*, حل اولنمق *hall olounmaq.* — Dissout, e, چوزلمش

tcheuzulmich, اريمش *erimich*, بوزلمش *bozoulmich*, منحل *munhall*.

Dissuader, v. a., تدبيرندن - *tedbîrinden*, راييندن دوندرمك *reïinden deundurmek*, بر كمسنه‌نك عقلنى چويرمك *bir kimesnènuñ 'aqlyni tchevîrmek*, فكريني منع ا *fikrini tahvîl it*, تحويل ا *men' it*, a.-t.

Dissuasion, s. f., رأيندن دوندرمسى *reïinden deundurmèci*, a.-t.

Dissyllabe, adj., (mot), ايكى هجالو سوز *iki hedjèlu seuz*, a.-t.

Distance, s. f., espace entre les objets et les lieux, éloignement, اراليق *arāliq*, اره يير *arā ïer*, اوزاقلق *ouzāqlyq*, t.; مسافه *meçāfè*, بعد *bu'd*. — à une grande —, مسافهٔ بعيده‌ده *meçāfeï ba'ïdedè*. — Espace de temps, durée, مدّت *muddet*, بينونمت *beïnounet*. — Différence, فرق *farq*. — Il y a une grande distance entre eux, بينلرنده فرق كلى واردر *beïnlerindè fārqy kulli vārdur*. — Tenir à distance, ياقلشدرمامق *īāqlachturmamaq*.

Distant, e, adj., éloigné, اوزاق *ouzāq*, اراق *irāq*, t.; بعيد *ba'īd*, a. — Séparé en parlant des époques, مباين *mubāïn*, بعيد *ba'ïd*.

Distendre, v. a., كرمك *guiermek*, سرمك *sermek*, قتى كرمك *qaty guiermek*, كركيلك كتورمك *kerkilik gueturmek*, t.; ايراث توترا *irāci tevettur it*, a.-t.

Distension, s. f., سكرك پسك چكلمه‌سى *siñiruñ pek tchekilmèci*, سيكر كركيلكى *ziñyr kerkiligui*, t.; توتر الاعصاب *tevettur ul-'açāb*, a.

Distillateur, s. m., مقطّر *mouqatthir*, انبيقدن كچريجى - چيقاريجى *embiqten guètchurîdji*, *tchyqāridji*, t. — Marchand de liqueurs, عنبريه‌جى *amberièdji*.

Distillation, s. f., انبيقدن كچورمه *embyqten guetchurmè*, t.; استقطار *istiqthār*, تقطير *taqthyr*, a.

Distiller, v. a., passer à l'alambic, انبيقدن كچرمك - چكمك *embiqten guetchurmek*, *tchekmek*, t.; تقطير *taqthîr it*. — Retirer l'essence des plantes, des fleurs, نباتاتنك وازهاركّ خلاصه‌سنى الق - چيقارمق *nebātātuñ vè ezhāruñ khoulācècini almaq*, *tchyqārmaq*, a.-t. — Distiller, v. n., découler, dégoutter, طاملق دامله دامله اقمق *dāmlamaq*, *dāmla dāmla aqmaq*, تقطرا *teqatthur it*. — Répandre, verser, دوكمك *deukmek*, افراغ ا *ifrāgh it*.

Distillerie, s. f., مقطّرات كارخانه‌سى *mouqattharāt kiārkhānèci*, a.-t.

Distinct, e, adj., différent, séparé, باشقه آيرو *bāchqa*, *āïru*, t.; ممتاز *mumtāz*, منفصل *munfacyl*. — Ce sont des choses bien distinctes, برى برينه متشاخص ومتباين شيلردر *biri birinè mutechākhis vè mutebāïn cheïlerdur*, مميّز *mumeïiez*, منفرق *munfaryq*, a. — Clair, net, پاك *pāk*, ظاهر *zāhir*, اشكار *achikiār*, صريح *saryh*, a.

Distinctement, adv., clairement,

اچق *atchyq*, پاکچه *pāktchè*, تمیزجه *temïzdjè*, t.; اشکاره *achikiārè*. — Parler distinctement, پاکچه سویلمک *pāktchè seuïlemek*. — Séparément, بر بر *bir bir*, باشقه باشقه *bāchqa bāchqa*.

Distinctif, ive, adj., آیریجی *âïrîdji*, t.; تفریق ایدیجی *tefrîq idîdji*, a.-t.; ممیّز *mumeïïz*. — Marque distinctive, علامت ممیّزه *alāmeti mumeïïzè*. — Propre, مخصوص *makhsous*, a.

Distinction, s. f., séparation, آیرمه *âïrma*, t.; فصل *fasl*, تفریق *tefrîq*, تمییز *temïïz*, افراز *ifrāz*, فراز *firāz*. — Différence, فرق *farq*, تفاوت *tefâvut*, a. — Exception, استثنا *istisnā*. — Prérogative, prééminence, امتیاز *imtiāz*, a. — Homme de —, صاحب امتیاز *sāhybi imtiāz*; au plur., les personnages de —, بیوکلر *buïukler*, متعیّنان *mute'aïïnān*.

Distingué, e, adj., choisi, peu commun, سچیلمش *setchilmich*, t.; امتیاز بولمش *imtiāz boulmich*, a.-t.; ممتاز *mumtāz*, a. — Mérite —, اهلیّت فایقه *ehlïieti fāïqa*. — Qui a du mérite, فایق *fāïq*; معرفت صاحبی *ma'arifet sāhibi*, a.-p. — Un administrateur distingué, مدبّر فایق *mudebbiri fāïq*.

Distinguer, v. a., discerner, سزمک *sezmek*, تشخیص ا *techkhis it*, تمییز ا *temïïz it*. — Marquer la différence, سچمک *setchmek*, ایرمق *aïrmaq*, t.; فرق ـ تفریق ا *farq*, *tefrîq it*. — le bien du mal, خیر و شرّی فرق ا *khaïri u cherri farq it*. — Traiter avec distinction, اکرام ـ اعتبار ا *ikrām*, *'ytibār it*, رعایت کوسترمک *re'āïet gueustermek*, مظهر امتیاز ا *mazheri imtiāz it*. Voy. Marquer. — Reconnaître, طانیمق *thānimaq*, تشخیص ا *techkhys it*. — Se distinguer du commun, امتیاز بولمق *imtiāz boulmaq*. — par son mérite, لیاقت و اهلیتی جهتیله کسب تفوّق وامتیاز ا *liaqāt u ehlïieti djihetilè kesbi tefevvuq u imtiāz it*.

Distique, s. m., بیت *beït*, pl. a. ابیات *ebiāt*.

Distorsion, s. f., بورقلمه *bourqoulma*, t.; التواء العضو *iltivāïl-'azv*, a.

Distraction, s. f., démembrement, ایرلمه *aïrylma*, t.; افراز *ifrāz*, a. — Absence d'esprit, عقلك پریشانلغی *aqluñ perîchānlïgui*, پریشانلق *perichānliq*, طالغنلق *dhālghynlyq*, الهای ذهن *ilhāï zyhn*, استغراق ذهن *istighrāqy zyhn*, سهو *sehv*, a

Distraire, v. a., séparer une partie d'un tout, ایرمق *aïrmaq*, چیقارمق *tchyqārmaq*, t.; پریشان ا *perîchān it*, p.-t. — Détourner de l'application, اشغال ا *ichghāl it*, اشغال ذهن ا *ichghāli zyhn it*, ذهنی طاغتمق *zyhni dhāghytmāq*, تقیّددن چویرمک ـ دوندرمک *teqaïïudden tchevïrmek*, *deundurmek*, a.-t. Voy. Amuser. — Se Distraire,

v. réfl., se divertir, اكلنمك *eïglenmek*.

Distrait, e, adj., ايرلمش *aïrilmich*, t.; پراكندك *perākendè*, p. — d'esprit, ذهنى طاغنق *zyhni dhāghynrq*, طالغين عقلى *dhālghyn 'aqly*, پريشان اولان *perîchān olān*, p.

Distribuer, v. a., partager, پاى ا *pāï it*, پايلشترمق *pāïlachturmaq*, t.; اولشترمك *ulechturmek*, توزيع ا *tevzi' it*, a.-t.; تقسيم ـ افراز ا *taqsîm, ifrāz it*. — Se Distribuer, v. réfl., اولشمك *eulechmek*, پايلنمق *pāïlanmaq*, t.; منقسم او *mounqacim ol*. — Mettre en ordre, ترتيب ا *tertîb it*, نظام اوزره ترتيب ا *nizām uzrè tertîb it*. — Distribué, پاى اولمش *pāï olmuch*, پايلانمش *pāïlānmich*, منقسم *mounqacym*, مقسوم *maqsoum*.

Distributeur, trice, s., پاى اولشتريجى ايديجى *pāï idîdji, ulechturîdji*, t.; موزّع *muvezzi'*, مقسّم *mouqassim*, a.

Distributif, ive, adj., قاسم *qācim*, a. — Justice distributive, عدالت قاسمه *'adāleti qācimè*.

Distribution, s. f., پايلاشمه *pāïlāchma*, اولشترمه *eulechturmè*, تقسيم *taqsîm*, توزيع *tevzi'*, a.; مقاسمة *mouqācemet*. — dubutin, تقسيم غنايم *taqsîmi ghanāïm*.

Distributivement, adv., تقسيماً *taqsîmen*, a.

District, s. m., ناحية *nāhïet*, vulg. *nāhïè*, pl. نواحى *nevāhi*.

Dit, s. m., bon mot, proverbe, ديش *deïch*, سوز *seuz*, t.; مقال *meqāl*, قول *qavl*, pl. اقوال *aqvāl*. — Prononcé, سويلنمش *seuïlenmich*, دينلمش *dinîlmich*. — Surnommé, ديمكله معروف *dimeguilè ma'rouf*, مسمّى *mucemmi, mucemma*, ملقب *moulaqqab*. — Ledit, le susdit, ذكر اولنان *zikr olounān*.

Dit, e, adj., سويلنمش *seuïlenmich*, مقول *meqoul*. — Mentionné, ذكر اولنان *zikr olounān*. Voy. Surnommer.

Diurétique, adj. com., سدك اقديجى *sidîk aqydîdji*, t.; مبول *mubvil*. — Aliment ou remède qui fait uriner, مبولة *mèbvelet*, a.

Diurne, adj. com., كونلو *gunlu*, بر كونلك *bir gunluk*, t.; يومى *ïevmi*, a. — Le mouvement, حركت يوميّه *hareketi ïevmïïè*.

Divaguer, v. n., صـــددن چيقمق *sadedden tchyqmaq*, a.-t.

Divan, s. m., conseil-d'état du Grand-Seigneur, haute cour de justice, ديوان *divān*, pl. a. دواوين *devāvîn*. — Divan extraordinaire pour le paiement des troupes ou la réception d'un ministre étranger, غلبه ديوانى *ghalebè divāni*, vulg. *ghalaba divāni*. — Canapé, صفه *sofa*.

Divani, s. m., écriture employée chez les Turcs et les Arabes par les personnes d'un rang distingué, et dans la chancellerie d'état, ديوانى *divāni*, ou خط ديوانى *khatthy divāni*, a.

Divergence, s. f., برى برندن ايرلمه *biri birinden aïrilma*, t.; تباين *tebāïn*, انفراق *infirāq*, a.

Divergent, e, adj., برى برندن ايرلان *biri birinden aïrilān*, t.;

متباين *mutebāïn*, متباعد *mutebā'yd*, a.

Divers, e, adj., différent, varié, درلو درلو *aïru*, باشقه *bāchqa*, *turlu turlu*, t.; مختلف *moukhtelif*. — Les diverses nations, ملل مختلفه *mileli moukhtelifè*. — Plusieurs, برقاچ *bir qātch*, نيجه *nidjè*, t.; بعض *b'az*, a. — Diverses fois, بر قاچ كرّه *bir qātch kerrè*. — En divers endroits, بعض يرلرده *ba'zi ïerlerdè*.

Diversement, adv., درلو درلو *turlu turlu*, كونه كونه *guiounè guiounè*, t.; اختلاف اوزره *ykhtilāf uzrè*, مختلفاً *moukhtelifen*. — On en parle diversement, على وجه الاختلاف ذكر اولنور *'ala vedjhi ul-ykhtilāf zikr olounour*.

Diversifier, v. a., درلو درلوا *turlu turlu it*, t.; تنويع ـ تفنين ا *tenvi', tefnïn it*, متنوع وكوناكون قلمق *mutenevvy' vè guiounaguioun qylmaq*. — Diversifié, e, درلو درلو, ياپلمش *turlu turlu ïāpilmich*, متنوّع *mutenevvy'*.

Diversion, s. f., action de détourner, صاپتمقلق *sāpytmaqlyq*, بشقه طرفه صاپمقلق *sāpmaqlyq*, صاپتمق *bachqa tharafa sāpytmaq*, تباين *tebāïun*, a. — Action d'occuper ailleurs, بشقه طرفه اشغال ا *bachqa tharafa ichghāl it*. — Au fig., action d'occuper l'esprit, اشغال ذهن *ichghāli zehin*.

Diversité, s. f., درلو درلو *turlu turlu*, t.; اختلاف *ikhtilāf*, تنوّع *tenevv'y*, a. — d'opinions, رأيلرك اختلافی *reïleruñ ykhtilāfi*.

Divertir, v. a., برنسنه نسنك تقيّدندن چيقرمق *bir nesnènuñ teqaïudinden tchiqarmaq*, صپدرمق *sapturmaq*. — Réjouir, اكلندرمك *eïglendurmek*. — Dérober, چالمق *tchālmaq*, استراق ا *istirāq it*. — Se Divertir, v. n., اكلنمك *eïglenmek*, تفرّج ا *teferrudj it*.

Divertissant, e, adj., اكلندريجی *eïglendurïdji*, t.; صفا ويرن *safā vïren*, a.-t.; مفرّح *muferrih*, موجب تفرّح *moudjibi teferruh*, a. — Gai, شين *chein*. Voy. Enjoué.

Divertissement, s. m., de deniers, آقچه نك اليقونمسی *áqtchènuñ aliqonmaci*. — Récréation, اكلنجه *eïglendjè*, t.; صفا *safā*, تفرّج *teferrudj*, ذوق وصفا *zevq u safā*, a.

Dividende, s. m., nombre à diviser, تقسيم اولنجق عدد *taqsim oulounadjaq aded*, a.-t.; عدد مقسوم عليه *'adedi maqsoum 'aleïh*. — Portion de bénéfice réglé, كار پايی *kiār pāïi*, سهم الرّبح *sehmurribh*.

Divin, e, adj., de Dieu, اللّهك *allahuñ*, الاهی *ilāhi*, a. — Puissance divine, قدرت الهيّه *qoudreti ilahïïè*. Voy. Admirable, Excellent.

Divination, s. f., فالجيلك *fāldjïlik*, فال *fāl*, كهانة *kehānet*, فن كهانت *fenni kihānet*, a.

Divinatoire, adj. com., فالجيلغه

دائر *fāldjiligha dāïr*, a.-t.; كاهنتى *kiāhinïi*, a.

Divinement, adv., اللّهدن *allahten*, الله طرفندن *allah tharafindan*, الهيةً *ilahïièten*, a.-t. — Très-bien, كوزل *guzel*, بر خوشجه *bir khochdjè*.

Diviniser, v. a., اللّهه تشبيه ا *allaha techbïh it*, اللّهلق شانني *allahlyq chānïni vïrmek*, وبرمك a.-t.

Divinité, s. f., تكريلك *tānrilik*, t.; الوهيّت *ilāhïiet*, الوهيّت *uluhïiet*, a. Voy. Dieu.

Diviser, v. a., partager, بولمك *beulmek*, اولشترمك *ulechturmek*, t.; تقسيم ـ توزيع ا *taqsïm, tevzi' it*, a.-t. — en trois, اوچه بولمك *utchè beulmek*. — Désunir, mettre la division, ايرمق *aïrmaq*, بوزشدرمق *bozouchturmaq*, ميانده *miānèdè chiqāq guèturmek*, شقاق كتورمك ارده القاى شقاق ا *arada ilqāï chiqāq it*. — Se Diviser, v. réfl., se partager, پايلاشمق *pāïlāchmaq*, منقسم او *mounqacim ol*. — Se séparer, بر برندن ايرلمق *bir birinden āïrylmaq*. — Se brouiller, بوزشمق *bozouchmaq*. — Divisé, e, بولنمش *beulunmich*, پايلنمش *pāïlanmich*, منقسم *mounqacim*.

Diviseur, s. m., بوليجى *beulidjï*, t.; قاسم *qācim*, a. — Nombre par lequel on divise, عدد قاسم *'adedi qācim*.

Divisibilité, s. f., بولنمكه كلمكلك *beulunmeguiè guelmeklik*, قابليّة انقسام ـ تجزّى *qābilïieti inq'çām, tedjezzi*, a.

Divisible, adj. com., بولنمكه كلور *beulunmeguiè guelur*, تقسيم اولنه *taqsïm olouna bilèdjek*, بيلهجك t.; قابل التجزّى *qābilit-tedjezzi*, ينقسم *ïounqacim*, a.

Division, s. f., partage, بولنمه *beulunmè*, بولمكلك *beulmeklik*, توزيع *tevzi'*, تقسيم *taqsïm*, a. — Séparation, ايريلق *aïrylyq*, افتراق *iftirāq*. — Désunion, اتفاقسزلق *ittifāqsizlyq*, شقاق *chyqāq*. — Brouille, بوزوشقلق *bozouchouqlyq*. — Mettre la —, القاى شقاق ا *ilqāï chiqāq it*. — Corps d'armée, بولك *beuluk*, قول *qol*, طابور *thābor*, t.; فريق *feryq*, a. — Partie ou section de troupes, فوج *fevdj*, pl. افواج *efvādj*. — Partie d'une escadre, بر بولك دونمه *bir beuluk donanmā*. — L'une des quatre règles d'arithmétique, فنّ التقسيم *fenn ul-taqsïm*.

Divorce, s. m., action de divorcer, بوشانمه *bochānma*. — Demande en divorce faite par le mari, طلاق *thalāq*. — Répudier sa femme, بوشانمق *bochānmaq*, قرى بوشانمق *qary bochānmaq*, عورتنى بوشاتمق *'avretini bochātmaq*. — Divorce opéré par le consentement des conjoints, خلع *khoul'y*. — Faire divorce dans ce cas, تخالع ا *tekhālou' it*, a.-t. — Renoncement volontaire, قطع علاقه *qath'y 'alāqa*. — Faire divorce avec les plaisirs du monde,

ترک لذّات دنیا *terki lezzāti dunïā it*, a.

Divorcer, v. a., faire divorce ensemble, بوشانمق *bochānmaq*. Voy. Divorce.

Divulgation, s. f., چاو *tchāv*, p.-t.; اشاعت افشا *ifchā, ichā'at*, شیوع *chouïou'*, a.

Divulgué, e, adj., یایلمش *ïāïlmich*, t.; نواتر اولمش *tevātur olmich*, شایع شائع *chāï'*, شیوع بولمش *chuïou boulmich*, a.-t.

Divulguer, v. a., یایمق *ïāimaq*, افشا ـ شایع ا *ifchā, chāï' it*, t.; عیان ـ اشکاره ا *aïān, achikiārè it*, a.-t. — Un secret, سرّی اشاعه ا *sirri ichā'a it*. — Se Divulguer, v. réfl., یایلمق *ïāïlmaq*, شیوع بولمق *chuïou' boulmaq*, شایع او *chā'y ol*, نشر واشاعه اولنمق *nechr u ichā'a olounmaq*.

Dix, s. m., اون *on*, t.; عشر *'acherè*, عشرة *'acheret*, a.; ده *deh*, p. — Dix ou douze, اون اون ایکی *on on iki*.

Dixième, adj. com., اونجی *onindji*, t.; عاشر *'āchir*, a. — La dixième partie, اونجی پای *onyndji pāi*, اونك بر *ondè bir*, t.; عشر *'euchr*, a.

Dixièmement, adv., اونجی اولارق *onindji olaraq*, t.; عاشراً *'āchiren*, a.

Dixme, s. f. Voy. Dîme.

Dizain, s. m., شعر معشّر *chyri mou'achchar*, a.

Dizaine, s. f., اونلق *onlyq*, اون *on*, t.

Dizeau, s. m., اون اکین دمتی *on ekin demeti*, t.

Dizenier, s. m., اون باشی *on bāchi*, t.

Dnieper ou Borystène, s. m., nom de fleuve, اوزی صوبی *ouzy souï*, t.

Dniester, s. m., nom de fleuve, طورله صوبی *thourla souïi*, t.

Docile, adj. com., propre à recevoir l'instruction, ادب وعلمه قابل *edebu 'ilmè qābil*, تعلمه قابل *te'allumè qābil*. — Doux, یواش *ïavāch*, یواش خویلو *ïavāch khouïlu*, ملایم *mulāïm*. — Soumis, مطیع *mouthy'*.

Docilement, adv., یواشلق ایله *ïavāchlyq ilè*, t.; اطاعت ایله *ythā'at ilè*, تقیّد ـ تیقظ ایله *teqaïiud, teïaqqouz ilè*, دهاست ایله *douhāceti thab' ilè*, a.-t.

Docilité, s. f., یواش خویلولق *ïavāch khouïlulyq*, t.; اطاعت *ythā'at*, دهاست *douhācet*, دماثت *demācet*, a.

Docte, adj. com. et s. m., اوقومش *oqoumich*, t.; عالم *'ālim*, pl. a. علما *'ulemā*; فاضل *fāzyl*, pl. فضلا *fouzelā*; دانشمند *dānichmend*, p. — En parlant d'un livre, معارفدن عبارت *me'ārifden 'ybāret*. — Érudit, علیم *'alím*.

Doctement, adv., عالمانه *'ālimānè*, a.-p.-t.; علم ایله *'ylm ilè*, a.-t.

Docteur, s. m., promu au plus haut degré d'une faculté, معلم *mou'allim*, مدرّس *muderris*, pl. a. مدرّسین *muderrisín*. — Professeur, خواجه *khodja*. — Médecin. حکیم

hekim, a. — en droit, اهل فقه *chli fiqyh*. — Maître habile en une chose quelconque, استاد *ustād*, علّامه *'allāmet, allāmè*.

Doctoral, e, adj., مدرّسلکه مخصوص *muderrisliguè makhsous*, a.-t.; مدرّسی *muderrici*.

Doctorat, s. m., مدرّسلك *muderrislik*, مدرّسلك پایه‌سی *muderrislik pāïèci*, a.-t. — Parvenir, رتبهٔ تدریسه واصل او *rutbèï tedrīcè vācil ol*.

Doctorerie, s. f., مدرّسلك پایه‌سنه قبول اولنمق ایچون تقدیم اولنان مسئله *muderrislik pāïècinè qaboul olounmaq itchoun taqtīm olounān mecèlè*, t.

Doctrinal, e, adj., علمی *'ylmi*, تعلیمی *ta'līmi*, a. — Avis —, وصیّت علمیه *vacyieti 'ylmiïè*.

Doctrine, s. f., savoir, érudition, بلکو *bilgu*, بیلش *bilich*, t.; علم *'ylm*, pl. علوم *'ouloum*; معرفت *ma'rifet*, pl. a. معارف *me'ārif*. — Maxime, enseignement, précepte, تعلیم *ta'alīm*, مذهب *mezheb*. — chrétienne, تعلیم مسیحی *ta'līmi mecyhi*. — Saine —, تعلیم صحیح *ta'līmi sahīh*. — Fausse —, تعلیم باطل *ta'līmi bāthyl*. — La doctrine de Platon, مذهب افلاطون *mezhebi iflāthoun*.

Document, s. m., preuve, renseignement, اثبات *ispāt*, دلیل *delīl*. — Titre, écrit, سند *sened*, pl. سندات *senedāt*; حجّت *heuddjet*, pl. حجج *hudjedj*.

Dodécagone, اون ایکی کوشه‌لو *on iki keuchèlu*, t.

Dodiner (Se), v. réfl., avoir grand soin de sa personne, کندینی قیرمق *guendini qaïrmaq*, ناز ونعیم ایله کچنمک *nāzu ne'ym ilè guetchinmek*. — En terme d'horlogerie, avoir du mouvement, ایشلمك *ichlemek*, صاللنمق *sāllynmaq*.

Dodo, terme enfantin, ننی ننی *neni neni*. — Faire dodo, dormir, اویومق *ouïoumaq*. — Endormir, اویوتمق *ouïoutmaq*, t.

Dodu, e, adj. fam., سمیزجه *semizdjè*, ششمان *chichmān*, t.

Doge, s. m., de Venise, وندیك دوژی *venedik doji*, *douji*, t.

Dogmatique, adj. com., qui concerne les dogmes, احکام دینیه دائر *ahkiām dinïèïè dāïr*, a.-t.; اعتقادی *'ytiqādii*. — Sentencieux, حکمی *hukmii*, a.

Dogmatiquement, adv., d'une manière dogmatique, حسب الاحکام الدّین *hasbul-ahkiām ed-dīn*, a. — D'un ton, d'un air de maître, حکم ایدر صورتیله *hukm ider souretīlè*.

Dogmatiser, v. a., enseigner une doctrine fausse, تعلیم باطلی اوکرتمك *ta'līmi bāthili eugretmek*, a.-t. — Parler par sentences, حکم ایدرکبی سویلمك *hukm ider guibi seuïlèmek*.

Dogmatiseur, s. m., تعلیم باطلی اوکردیجی *ta'līmi bāthyli eugredidji*, حکم ایدرکبی سویلین *hukm ider guibi seuïleïen*, a.-t.

Dogmatiste, s. m., اقامت عقايد ايدن *iqāmeti 'aqāïd iden*, a.-t.; موجد العقايد *moudjidul-'aqāïd*, a.

Dogme, s. m., عقيدة *'aqydet*, pl. عقايد *aqāïd*, a. — de la religion, عقايد دينيه *'aqāïdi dīnïiè*, احكام دين *ahkiāmi dīn*. — de la science, احكام علم *ahkiāmi'ylm*.

Dogue, s. m., صمسون ـ صامسون *samsoun*, بيوك كوپك *buïuk keupek*, t.

Doguer (Se), v. réfl., قوچلمق *qotchlāmaq*, t.

Doguin, s. m., صمسونجق *samsoundjiq*, t.

Doigt, s. m., پرمق *parmaq*, t.; اصبع *asba'*, pl. a. اصابع *açāby'*; انكشت *engucht*, p. — Le premier, le pouce, باش پرمق *bāch parmaq*. — Celui du milieu, اورته پرمق *orta parmaq*, اوزون پرمق *ouzoun parmaq*. — Le second ou l'index, شهادت پرمغی *chehādet parmaghy*. — L'annulaire, اوكسز پرمق *euksuz parmaq*. — Le petit, سرچه پرمق *sertchè parmaq*, كوچك ـ كچيرك پرمق *kutchiuk, ketchirek parmaq*. — Remuer les doigts, پرمقلری اويناتمق *parmaqleri oïnātmaq*. — Les faire craquer, پرمق چاتلتمق *parmaq tchātlatmaq*. — Compter par ses doigts, پرمق ايله صايمق *parmaq ilè sāïmaq*.

Doigter, v. a., چالغو اوزرنه پارمقلری اويناتمق *tchalghou uzerinè pārmaqleri oïnātmaq*, t.

Doigtier, s. m., پرمق قلفی *parmaq qylyfi*, t.

Doit et Avoir, s. m., ايراد ومصرف *irādu masraf*, a.

Dol, s. m., آل *āl*, a.-t.; حيله *hīlè*, a.

Doléance, s. f., شكايت *chikiāïet*, a. — Au pl., représentations au roi, جانب پادشاهه عرض اولنان شكايتلر *djānibi pādichāha 'arz olounān chikiāïetlèr*.

Dolemment, adv., شكايت ايله *chikiāïet ilè*, a.-t.

Dolent, e, adj., دردلو *derdlu*, غمناك *ghamnāk*, شكايت ايدیجی *chikiāïet idīdji*, a.-t.; شاكی *chāki*, a.

Doler, v. a., رندلمك *rendèlemek*, اغاج يونمق *aghādj ïonmaq*, t.

Dolic, s. m., plante, قلقل *qalqal*, a.

Doliman, s. m., طولامه *dholāma*, t.

Doloir, s. m., رنده *rendè*, t.

Dom ou Don, s. m., titre d'honneur, اغا *aghā*, t.

Domaine, s. m., biens, fonds, ملك *mulk*, pl. a. املاك *emlāk*. — de l'état, مال ميری *māli mīri*, بكلك مالی *beïlik māli*. — Les biens du domaine ou de l'État, بكلك ملكلر *beïlik mulkler*. — Domaines du Sultan, خاص همايون *khassi humāïoun*, خاصلر *khāsslar*. — Héritage, مال موروث *māli mevrous*. — Immeuble, عقار *'aqār*, pl. عقارات *'aqārāt*. — Au fig., rapport des objets avec un art, une science, تعلقات *te'allouqāt*. — Ceci est du domaine de la science, بو علوم وفنونك تعلقاتندندر *bou 'oulounu funounuñ te'alluqātindendur*.

Domanial, e, adj., املاك مريّه‌يه مربوط *emlāki mirïièïè merbouth*, a.-t.

Dôme, s. m., قبّه *qoubbè*, pl. a. قبب *qoubeb*, a.-t.

Domesticité, s. f., خذمتكارلق *khizmetkiārlyq*.

Domestique, adj., qui est de la maison, اوك *evuñ*, t.; اوه منسوب *evè mansoub*, a.-t.; بيتّى *beïtïi*, يبانـــدن دكل *ïabānden deïl*, خانكـــى *khānègui*. — privé, الشمش *alichmich*, انسىّ *unsii*. — Affaires domestiques, امور بيتيّـــه *oumouri beïtïiè*. — Économie domestique, خانه‌دارلق *khānèdārlyq*. —Animaux domestiques, اوحيواناتى *ev haïvānāti*. — Opposé à étranger, intérieur, ايچ *itch*, داخلىّ *dākhylii*. — Soucis, tracas domestiques, غوايل داخليّـه *ghavāïli dākhylïiè*. — Serviteur à gages de l'un ou de l'autre sexe, خذمتكار *khizmetkiār*, a.-t.; يـانشمه *ïānachma*. — Servante, بسلمه *beslemè*. — Tous les serviteurs d'une maison, اتباع *etbā'*.

Domestiquement, adv., à la manière domestique, خذمتكارجه *khyzmetkiārdjè*. — Vivre —, بيله اوده كچنمك *bīlè evdè guetchinmek*.

Domicile, s. m., دوراجق يـر *douradjaq ïer*, يورت *ïort*, يـورد *ïord*, t.; مسكن *mesken*, مكان *mekiān*, محلّ اقامت *mahalli iqāmet*, a. — Établir son —, اتّخاذ مسكن ا *ittikhāzi mesken it*.

Domicilié, e, adj., ساكن *sākin*, متمكّن *mutemekkin*, a.; يـــورد ايـدنـمـش *ïord idinmich*, t.

Domicilier (Se), v. réfl., اوتورمق *otourmaq*, t.; ساكـــن او *sākin ol*, مكان طوتمـق *mekiān thoutmaq*, توطّن ا *tevetthun it*.

Dominant, e, adj., qui domine, supérieur à tous, جمله‌دن اوســت *djumlèden ust*, غالب *ghālib*. — Goût —, هوس غالب *haveci ghālib*. — Pensée dominante, فكـــر غالب *fikri ghālib*. — En parlant d'un lieu, زياده يوكســك اولان *ziādè ïuksek olān*.— Seigneur, etc., qui commande, بيورن *bouïouran*, حكومت ايدن *hukioumet iden*.

Dominateur, s. m., حكومـــت ايديجى *houkioumet idídji*, حكـــم ايديجى *hukm idídji*, a.-t.; حاكم *hākim*, a.

Domination, s. f., حكومت *houkioumet*, بيورمه *bouïourma*, t.; حكم *hukm*, استيلا *istilā*, امارت *imāret*, a.

Dominer, v. a., avoir un pouvoir absolu, بكلك - سلطنت سورمك *beïlik*, *salthanet surmek*, اجـراى حكومت ا *idjrāï hukioumet it*. — Commander, بيورمق *boïourmaq*, حكم ا *hukm it*. — L'emporter sur, prévaloir, غالب او *ghālib ol*. — Dominer ses passions, نفسنـــى ضبط ا *nefsini zabth it*, a.-t. — Être plus élevé, زياده يوكسك او *ziādè ïuksek ol*, حواله او *havālè ol*.

Dominicain, e, adj., دمينيقان رهبانى *dominiqān rouhbāni*, t.

Dominical, e, adj., qui appartient au seigneur, ربّانى *rebbāni*. —

Au dimanche, بازار کونلو *bāzār gunlu*, t.

Domino, s. m., camail, پاپاس قاپوطی *pāpās qāpouthy*. — Habit de bal, بالو قیافتی *bālo qyāfeti*. — Sorte de jeu, برنوع اویون *bir nevi oïoun*, t.

Dommage, s. m., ضرر زیان *ziān, zarar*, a.; خسارت یازق *īāzyq*, t.; خسارات *khaçāret*, pl. *khaçārāt*. — Grand —, خسار جسیم *khaçāri djècim*, a. — C'est dommage, یازق *īāzyq*, یازقدر *īāzyqtur*. — Causer du —, ضرر ا *zarar it*. — Éprouver du —, ضرر چکمک *zarar tchekmek*.

Dommageable, adj. com., ضررلو *zararlu*, a.-t.; ضرر کتورر *zarar gueturur*, a.-t.; زیانلو *ziānlu*, p.-t.

Domptable, adj. com., یواشلندرر *īavāchlandurur*, یواشتمغه کلور *īavāchatmagha guelur*, اوصلنور *ouslaneur*, t.; اطاعته کتورلور *ithā'atè gueturilur*, a.-t.

Dompté, e, adj., یکلمش *īeñilmich*, یواشلنمش *īavāchlanmich*, اطاعته کتورلمش *ithā'atè gueturilmich*, مغلوب *maghloub*.

Dompter, v. a., subjuguer, réduire à l'obéissance, یکمک *īeñmek*, t.; ضبطنه آلمق *zabthynè âlmaq*, التنه آلمق *altinè âlmaq*, اطاعت ایتدرمک *ithā'at itturmek*, رام - مطیع ا *rām, mouthy' it*, مقهور قلمق *maqhour qylmaq*. — Surmonter, غالب کلمک *ghālib guelmek*. — ses passions, نفسنی شهوانه غالب ضبط ا *nefsini zabth it, chehevātè ghālib guelmek*. — des animaux, یواشترمق *īavāchturmaq*, یواشلندرمق *īavāchlandurmaq*, رام ا *rām it*.

Dompteur, s. m., یواشلندریجی *īavāchlandurīdji*, یکیجی *īeñīdji*, قهّار *qahhār*, a.

Dompte-Venin ou Asclépias, plante. Voy. Asclépias.

Don, s. m., باغشلمه ویرکو *virgu, baghychlama*, t.; بخشیش *bakhchich*, p.; هبه *hibet*, vulg. *hibè*, pl. هبات *hibāt*; عطا *'athā*, عطیّة *'athïet*, pl. عطایا *'athaïā*. — Don nuptial, مهر *mihr*. — Don de Dieu, موهبة الهیّة *mevhibeï ilahïiè*.

Don (Le) ou Le Tanaïs, fleuve de Russie, تن صویی *ten souïi*, t.

Donataire, s. com., هبه صاحبی - الیجی *hibè sāhibi, alïdji*, a.-t.

Donateur, trice, s., بغشلایجی *baghichlāïdji*, t.; هبه ایدیجی *hibè idïdji*, a.-t.; واهب *vāhib*.

Donation, s. f., باغشلایش *bāghichlāïch*, بغشلمه *baghychlama*, t.; بخشش *bakhchich*, p.; هبة *hebet, hibè*, a. — Faire une —, هبه ا *hibè it*.

Donc, part., ایمدی - امدی *imdi*, t.; پس *pes*, p.

Dondon, s. m., ششمان وقرمزی یکاقلو قاری *chichmān vè qyrmizy īañaqlu qāry*, t.

Donjon, s. m., بکجی قلدسی *bektchi qoullèci*, t.

Donnant, e, adj., وبریجی *vèrïdji*, وهّاب *vahhāb*; جومرد *djumerd*, p.

Donné, e, adj., ویرلمش *virilmich*,

mich, بغشلنمش *baghychlanmich*, t.; موهوب *mevhoub*, a.

Donnée, s. f., quantité, معلوم اولان مقداری *ma'aloum olan miqtāri*. — Nombre —, اعداد معلومه *'adādi ma'loumè*, a.

Donner, v. a., faire don, ویرمك عطا ـ اعطا ـ *vírmek, vermek*, t.; اهدا ا *'athā, 'ythā, yhdā it*, a.-t. Gratifier, accorder, باغشلمق *bāghychlamaq*, انعام ـ احسان ا *in'ām, yhsān it*. — l'aumône, صدقه ویرمك *sadaqa vírmek*. — parole, promettre, سوز ویرمك *seuz vírmek*, وعد ا *v'ad it*. — un repas, un festin, ضیافت ا *ziāfet it*, ضیافتلمك *ziāfetlemek*. — En dépôt, امانت ویرمك *emānet vírmek*. — caution, کفیل ویرمك *kefíl vírmek*. — Procurer, causer, occasionner, کتورمك *gueturmek*, بادی ـ وسیله ـ سبب او *bādi, vecílè, sebeb ol*. — du profit, فایده کتورمك *fāïdè gueturmek*. — de la réputation, باعث نام وشهرت او *baïei nām u cheuhret ol*. — cours à une chose, à une opinion, رواج ویرمك *revādj vírmek*. — une bonne tournure, une bonne forme, حسن صورت ویرمك *husni souret vírmek*. — la mort, tuer, اولدرمك *euldurmek*. — permission, اذن ویرمك *izin vírmek*. — un démenti, یلانجی چیقارمق *ïalāndji tchyqārmaq*, تکذیب ا *tekzíb it*. — avis, خبر ویرمك *khaber vírmek*. — des preuves, اثبات ا *isbāt it*. — croyance, اینانمق *inānmaq*. — Donner les mains, consentir, راضی او *rāzi ol*. — son temps, l'employer à, وقتنی صرف ا *vaqtini sarf it*. — Donner, heurter, toucher, اورمق *ourmaq*, چارپمق *tchārpmaq*, طوقنمق *dhoqounmaq*. — Aller à la charge, assaillir, یوریش ـ هجوم ا *iurich, hudjoum it*. — Donner au but, le toucher, نشانه اورمق *nichānè ourmaq*. — dans une embuscade, پوصویه دوشمك *pouçouïè duchmek*. — un jour, l'assigner, کون تعیین ا *gun ta'iin it*. — Avoir vue sur, ناظر او *nāzir ol*. — Sa maison donne sur la mer, اوی دکزه ناظر در *evi deñizè nāzir dur*. Voyez Produire. — Se donner à quelqu'un, بر کمسنه نك خدمتنه کیرمك *bir kimesnènuñ khyzmetinè guirmek*. — Lui obéir, اکا اطاعت ا *aña ithā'at it*. — de la peine, زحمت چکمك ـ ا *zahmet tchekmek, it*. — du bon temps, ذوق وصفا ا *zevqu safā it*. — Se donner garde, صاقنمق *sāqynmaq*. — Donner à entendre, اکلتمق *añlatmaq*. — Donné, e, ویرلمش *virilmich*, باغشلنمش *bāghychlanmich*, اعطا اولنمش *i'thā olounmich*, موهوب *mevhoub*.

Donneur, s. m., ویریجی *víridji*, t. Voy. Donnant.

Dont, part., se rend par le pronom relatif که انك *ki anuñ*, اولکه *olki*, که *ki*, ou par le participe en دك *duk*, دق *duq*. — L'homme dont vous avez parlé, سویلدوککز آدم *seuïleduguiñiz âdem*.

Dorade, s. f., دولکر بالغی *dulguer bālyghy*, t.

Doradille, Voy. Ceterac.

Doré, e, adj., يالدزلو *ïāldyzlu*, التونلو *altounlu*, t.; مذهّب *muzehheb*, a. — Qui est d'un jaune brillant, التون صاريسى *altoun sārouçou*.

Dorénavant, adv., désormais, بوندن صكره *bounden soñra*, بوندن بويله *boundan beuïlé*, t.; فيما بعد *fimā ba'ad*, a.

Dorer, v. a., يالدزلمق *ïāldyzlamaq*, التونلمق *altounlamaq*, t.; تذهيب ا *tezhīb it*, a.-t. — Se Dorer, يالدزلنمق *ïāldizlanmaq*.

Doreur, s. m., يالدزلايجى *ïāldyzlaïdji*, يالدزجى *ïāldyzdji*, t.; مذهب *muzhib*, a.

Doride, ancienne province grecque, aujourd'hui ليدوريكى *lidoriki*, t.

Dorloter, v. a. fam., نازلو بسلمك *nazlu beslemek*, نازونعيم ايله بسلمك *nāz u ne'ym ilè beslemek*, t.; ارفاه ا *irfāh it*, a.-t. — Se Dorloter, v. réfl., نازلنمق *nāzlanmaq*.

Dormant, e, adj., اويويان *ouïouïān*, نايم اويومش *ouïoumich*, t.; *nāïm*. — Eau dormante, طورغون صو *dhourghoun sou*. — Les sept dormants, martyrs, اصحاب كهف *ashābi kehf*, a.

Dormeur, se, s., اويوقوجى *ouïouqoudji*, t.; نوّام *nevvām*, a.

Dormir, v. n., اويومق *ouïoumaq*, t.; نايم او *nāïm ol*, a.-t. — Faire —, اويوتمق *ouïoutmaq*. — Ne pas —, اويومامق *ouïoumāmaq*. — Au fig., agir négligemment, اهمال ايله ايشلمك *ihmāl ilè ichlemek*. — Laisser dormir, négliger, حالى اوزره براقمق *hāli uzrè brāqmaq*. — Dormir, en parlant de l'eau, صو طورغون او *sou dhourghoun ol*. — être mort, اولمش اولمق *eulmuch olmaq*.

Dormir (Le), s. m., اويوقو *ouïouqou*, t.; نوم *nevm*, a.; خواب *khāb*, p.

Dormitif, ive, adj., اويوقو ويريجى - كتوريجى *ouïouquou vīrīdji, gueturīdji*, t.; منوّم *munevvim*, a.

Doronic, s. m., ou Doronique, s. f., plante, دورنج *douroundj*, دورنك *dourounk*, a.

Dorsal, e, adj., ارقه يه منسوب *arqaïè mansoub*, a.-t.; ارقه ده كى *arqadaki*, ظهرى *zahrïi*, a.

Dortoir, s. m., يتاجق اوده *ïatādjaq odā*, يتاق قوغوشى *ïatāq qoghouchi*, t.; منام *menām*, a.; خوابكاه *khābguiah*, p.

Dorure, s. f., or fin appliqué sur une superficie, يالدز *ïāldyz*, التون ورق قاپلمه سى *altoun varaq qāplamaci*. — Art de dorer, يالدزلمقلق *ïāldyzlamaqliq*, يالدزجيلك *ïāldyzdjilyq*, t.

Dos, s. m., ارقه *arqa*, - صرت *syrt*, t.; ظهر *zahr*, pl. a. ظهور *zouhour*, a. — Le dos du cheval, صغر *saghr* ou صغرى *saghri*. — du chameau, اوركج *eurkudj*. — de la main, ال ارقه سى *el arqaci*. — d'un couteau, بچاق ارقه سى *bitchāq arqaci*. — d'une lettre, ظهر ورقه *zahri varaqa*. — Se coucher sur le dos, ارقه اوستنه ياتمق *arqa*

ustundè ïātmaq. — Mettre sur le dos, voy. Accuser. — L'épine du dos, ارقه كمكى *arqa guemigui.* — Tourner le dos, fuir, ارقه كوسترمك *arqa gueustermek*, قاچمق *qatchmaq.* — Au dos, derrière, اردنجه *ardindjè.* — En dos d'âne, en talus des deux côtés, بالق صرتى *bālyq syrty.* — Un toit en dos d'âne, بالق صرتى شكلنده بر طوان *bālyq syrti cheklindè bir thavān.*

Dose, s. f., مقدار *myqtār.* — prise d'une drogue, علاجك بر پايى *'ylādjuñ bir pāïi*, كميّت لاجزا *kemūiet ul-edjzā*, a.

Doser, v. a., تعيين اولنان اجزانك مقدارينى وضع ايلمك *t'aïin olounān edjzānuñ myqtārini vaz' eïlèmek*, a.-t.

Dossier, s. m., partie d'une chaise ou d'un lit, ارقه *arqa*, اسكمله ارقه‌سى *iskemlè arqaci.* — Liasse de papiers relatifs à une affaire, بر مصالحته متعلق كاغدلرك جملهسى *bir maslahatè mute'alliq kiāghydlèruñ djumlèci*, a.-t.

Dot, s. f., bien qu'une femme apporte en mariage, نكاحلق *nikiāhlyq*, a.-t.; جهاز *djihāz*, vulg. *djehiz*, a. — Dot que les mahométans sont tenus par la loi de donner à la femme qu'ils épousent, اغرلق *agherlyq*, كابين *kiābin*, مهر *mehr.* — Pension, don, عطيه *'athyiè.*

Dotal, e, adj., جهازه متعلق *djihāzè mute'allyq*, a.-t.; جهازى *djihāzii*, a.

Dotation, s. f., action de doter, جهاز ويرمكلك *djihāz vîrmeklik.* — Fonds assignés pour doter un établissement, بر وقفه تعيين اولنان نقود *bir vaqfè t'aïin olounān nouqoud*, a.-t.

Doté, e, adj., جهازلنمش *djihāzlanmich*, جهازلو *djihāzlu*, a.-t.

Doter, v. a., donner une dot, تجهيز ايتمك *tedjhīz it*, جهاز ويرمك *djihāz vîrmek*, جهازلمق *djihāzlamaq*, a.-t.; مال جهاز ويرمك *māli djihāz vîrmek.* — Assigner un revenu à une personne, à une communauté, وقف بغلمق *vaqf baghlamaq.* Voy. Donner, Gratifier.

Douaire, s. m., مهر *mihr*, a.

Douairière, s. f., مهرمالنه متصرّفه اولان دول قرى *mihr mālinè mutecarrifè olān doul qary*, a.-t.

Douane, s. f., lieu où l'on paye, كمرك خانه *gumruk khānè*, p.; كمرك *gumruk*, t. — Aller à la —, كمركه وارمق *gumruguè vārmaq.* — Droit de —, كمرك رسمى *gumruk resmi*, a.-t.; رسم كمرك *resmi gumruk*, ou simpl. كمرك *gumruk.* — Ce droit est en Turquie, sur la valeur des marchandises, de 3 p. % pour les Européens, en vertu des traités ou capitulations. — Payer la douane, رسم كمركى ادا ا *resmi gumrugui edā it.*

Douanier, s. m., كمركجى *gumruktchi.* — L'intendant de la douane, كمرك اميني *gumruk emîni.* — Grand —, بيوك كمرك اميني *buïuk gumruk emîni.*

Doublage, s. m., قپلامه *qaplāma*, كمى قپلمسى *guemi qaplamaci.*

Double, adj. com., qui vaut ou

contient deux fois autant, ایکی قات *iki qāt*, t.; مضاعف *mouzā'af*, a. — Une fois autant, بر اولقدر *bir olqadar*, بر دخی اولقدر *bir dakhy olqadar*, ایکی قدر *iki qadar*. — Épais, قالن *qālyn*. — Dissimulé, ایکی یوزلو *iki ïuzlu*. — Mot à double entente, چتال لاقردی *tchatāl lāqyrdy*. — En parlant des fleurs, قتمر - قطمر *qatmer*. — Rose double, قطمر کل *qathmer gul*.

Double, s. m., seconde copie d'un acte, صورت *souret*, برسندك مکرّر نسخه‌سی *bir senedüñ mukerrer nouskhècy*, نسخهٔ ثانیه *nouskheï sānïiè*. — Mettre en —, ایکی‌یه بوکمك *ikiïè beukmek*.

Doubleaux, s. m. pl., ایکی قاتلو طوان مرتکلر *iki qātlu thavān mertekler*, t.

Doublement, s. m., action de doubler, تضاعف *tezā'uf*, a.

Doublement, adv., en deux manières, ایکی درلو *iki turlu*, ایکی یوزدن *iki ïuzden*, ایکی وجهله *iki vedjhilè*. — Pour deux raisons, ایکی سببدن اوتوری *iki sebebten uturu*, ایکی جهتدن *iki djehetten*, ایکی جهتله *iki djehetilè*. — En double, ایکی قاتلو *iki qātlu*, ایکی قات اوله‌رق *iki qāt olaraq*.

Doubler, v. a., mettre le double, ایکی قات ا *iki qāt it*, t.; اضعاف - تضعیف ا *iz'āf*, *taz'ïf*, a.-t. — le nombre, عددی تضعیف ا *'adedi taz'yf it*. — le pas, عجله ایله یوریمك *'adjèlè ilè ïurumek*. — Doubler un cap en mer, بورونك اوته‌سنه کچمك *bourounuñ eutècinè guetchmek*. — les rangs, les files d'une troupe, عسکرك صره‌لرینی ایکی قات ا *'askeruñ syralarini iki qāt it*. — Doublé, e, ایکی قات *iki qāt*, استارلو *astārlu*. — Doubler un vêtement, استرلمق *astarlamaq*, قپلامق *qaplāmaq*, قاپلمق *qāplamaq*. — un navire en cuivre, سفینه‌یه باقر قاپلمق *sefinèïè bāqyr qāplamaq*.

Doublon, s. m., دوبلون *doubloun*, بیوك اسپانیول التونی *buïuk ispāniol altouni*, t.

Doublure, s. f., tout ce qui sert à doubler, قاپلمه *qāplama*, قاب *qāb*. — d'une étoffe, استر - استار *astār*. — Quantité d'étoffe nécessaire pour doubler, استرلق *astarlyq*.

Douce-Amère, s. f. Voy. Solanum.

Douceatre, adj. com., لذّتسز طاتلو *lezzetsyz thātlu*, t.

Doucement, adv., d'une manière douce, طاتلو *thātlu*, طاتلولغله *thātluligh ilè*, طاتلوجه *thātludjè*. — Sans bruit, یواش *ïavāch*, یواشلغله *ïavāchlighylè*, یواش یواش *ïavāch ïavāch*. — Lentement, اغر اغر *aghyr aghyr*. — Humainement, sans rudesse, طاتلو دل ایله *thatlu dil ilè*, ایولکله *eïuliglè*, ملایمتله *mulāïmetlè*. — Sans s'échauffer, یواش یواش *ïavāch ïavāch*. — Murement, sagement, یواشلق ایله *ïavāchlyq ilè*. — Commodément, یاپچه یاپچه *ïāptchè ïāptchè*.

Doucerette, s. f. fam., طاتلو

كبـــى اولان *thātlu gubi olān*, t.

Doucereux, se, adj., طاتسز *thātsiz*. Voy. Douceatre.

Doucet, te, adj., à peu près le même sens que doucereux, mais ne se dit que des personnes.

Doucette, s. f. herbe. Voyez Mache.

Doucettement, adv., يواش يواش *iavāch iavāch*, t.

Douceur, s. f., qualité de ce qui est doux au goût et à l'odorat, طاتلولق *thātlulyq*, t.; لذت *lezzet*, حلاوت *halāvet*, a. — de la voix, حلاوت صدا *halāveti sedā*. — du visage, لطافت وجه *lethāfeti vedjh*. — du temps, ملايمت هـوا *mulāïmeti havā*. — Indulgence, يواشلق *iavāchliq*, t.; ملايمت *mulāïmet*. — de caractère, طاتلـــو خويلولق *thatlu khouïlulyq*, حلم *hylm*. — Friandises, نفايس *nefāïs*, حلوالر *halvāler*, شكرلمه *chekerlemè*. — Petits profits, فوايد صغيره *fevāïdi saghyrè*. — Les douceurs de la vie, لذايذ عمر *lezāïzi 'eumr*.

Douche, s. f., ايليجه صويى بر خسته نك عضوسنه دوكلمه *ilidja souï bir khastanuñ azoucinè deukulmè*, t.

Doucher, v. a., ايليجه و علاجلو صويى بر خسته نك عضوسنه يوكسكدن دوشرمك - دوكمـــك *ilidjè vè ilādjlu souï bir khastanuñ azoucinè iuksekten duchurmek, deukmek*, t.

Doué, e, adj., qualifié, orné, بزنمش *bezenmich*, t.; موصـــوف *mevsouf*. Voy. le *Dictionn. Turc-Français*, aux mots - صاحـــب اهل - لو.

Douer, v. a., assigner un douaire, جهازلمق *djihāzlamaq*, t.; مهـرى تعيـــين ا *mehri ta'iin it*, a.-t. — Donner, ويرمك *vírmek*. — Douer de qualités, صفاتله تزيين ا *sifatlè teziin it*. — Orner, بزه مك *bezemek*, آراسته قلمق *arāstè qylmaq*.

Douillage, s. m., طوقويـــش فنالغى *dhoqouïch fenālyghy*, t.

Douillet, te, adj., tendre, délicat, يومشق *ïoumchaq*, t.; ناعـــم *nā'ym*, a. — Délicat avec excès, qui aime ses aises, نازنده لك صتان *nāzendèlik satān*, نعيم وحضـــورى *na'ym uhouzouri seven*.

Douillette, s. f., بنپـــوق قاپلو لباس *pambouq qāplu libās*, t.

Douillettement, adv., يومشقلغله *ïoumchaqlighilè*, t.; نازنده لك كمال نعيم وحضور ايله *nāzendèlik ilè, kemāli ne'ymu houzour ilè*.

Douleur, s. f., mal, آغـــرى *aghry*, آجى *ādji*, صزى *syzy*, t.; درد *derd*, p.; وجع *vedja'*, pl. a. اوجاع *evdjā'*. — d'estomac, وجع معـــده *vedja'i my'dè*. — Chagrin, غم *gham*, الم *elem*, pl. a. آلام *alām*; قســـاوت *qaçavet*, a.; تاسه *taça*. — violente, وجع شديد *vedj'aï chedíd*. — Douleur vive, كسكيـــن صيزى *keskín syzy*. — Les douleurs de l'enfantement, طوغورجق بوروسى *dhoghouradjaq borouçou*.

Douloureusement, adv., avec mal, آغـــرى ايله *aghry ilè*,

صیزلیه‌رق *syzlaïaraq*, t. — Avec chagrin, قساوتله *qaçāvet ilè*, جان اجیسی ایله *djān adjïci ilè*, a.-t.; محزونًا *mahzounen*, a.

Douloureux, se, adj., qui fait mal, اغریجی *aghyrîdji*, t.; وجیع *vedjï'*, a. — Chagrinant, اجیدیجی *adjidîdji*, قساوت کتوریجی *qaçāvet guëturîdji*, a.-t.; محزن *mouhzin*, a.

Doute, s. m., incertitude, شبهه *chubhè*, a. — Soupçon, scrupule, اشکل *ichkil*, اشکللک *ichkillik*, a.-t. — Être en —, شبهه‌ده او *chubhedè ol*. — Sans doute, adv., شبهه‌سز *chubhèsiz*. — Selon toute apparence, probablement, غالبا *ghālibā*. — Doute, crainte, appréhension, قورقو *qorqou*, خوف *khavf*.

Douter, v. n., شبهه ا *chubhè it*, شبهه‌لمك *chubhèlemek*, شبهه‌ده *chubhèdè*, شبهه‌سی او *chubhèdè*, *chubhèci ol*, اشکللنمك *ichkillenmek*. — Je doute que cela soit ainsi, بو شئیك اولدجغنه شبهه ایدرم *bou cheïuñ oladjaghyna chubhè iderum*. — Douter d'une chose, بر شئیدن شبهه ا *bir cheïden chubhè it*. — J'en doute, شبهم واردر *chubhem vārdur*. — Faire douter, شبهه یه براقمق *chubhèïè brāqmaq*, تشکیك ا *techkïk it*, شبهه یه قومق *chubhèïè qomaq*. — Laisser dans le doute, شبهه‌ده براقمق *chubhedè brāqmaq*. — Soupçonner, se douter, وسوسه ا *vesvecè it*, توهم ا *tèvchhum it*.

Douteusement, adv., شبهه ایله *chubhè ilè*, a.-t.; مشکوکًا *mechkioukèn*, a.

Douteux, se, adj., incertain, شبهه‌لو *chubhèlu*, a.-t.; مشکوك *mechkouk*. — Ambigu, مبهم *mubhem*, a.

Douvain, s. m., فوچی کراسته‌سی *foutchou kerāstèci*, t.

Douve, s. f., de tonneau, وارل ـ فوچی تخته‌سی *vāryl*, *foutchi takhtaci*, t.

Doux, ce, adj., agréable au goût et à l'odorat, طاتلو ـ طتلو ـ داتلو *thātlu*, t.; حلاوتلو *halāvetlu*. — Qui n'est pas salé, طاتلو *thātlu*, توزسز *touzsiz*. — Eau douce, طاتلو صو *thātlu sou*. — de caractère, طاتلو *thātlu*, یواش *ïavāch*, t. — Affable, d'une conversation douce, طاتلو دللو *thātlu dillu*, ملایم *mulāïm*. — de naturel, طاتلو خویلو *thātlu khouïlu*, حلیم *halïm*. — Agréable, لطیف *lathïf*, a.; شیرین *chirïn*, خوش *khoch*, p. — Doux parfum, عطر لطیف *'athri lathyf*. — Sommeil —, طاتلو اویقو *thātlu oïouqou*. — Doux langage, کلام عذب البیان *kelāmi 'azb ul-beïān*. — Marche douce, en parlant de celle d'un cheval, d'une voiture, یوروشی راحتلو *ïurichi rāhatlu*. — En parlant d'un lit, d'un coussin moelleux, یمشاق *ïoumchāq*. — Qui fait plaisir, خوش صفالو *khoch*, *safālu*.

Douzaine, s. f., اون ایکی *on iki*, اون ایکی پارچه *on iki pārtcha*, بر دسته *bir destè*, دوزینه *dozina*, t.

Douze, adj. com., اون ایکی *on*

iki, t.; اثنا عشر *isnā 'acherè*, a.; دوازده *douāzdè*, p.

Douzième, adj. com., اون ایکنجی *on ikindji*, t.; ثانی عشر *sāni 'acherè*, a.; دوازدهم *duvāzdè-hum*, p. — La douzième partie d'une chose, اون ایکنجی حصّه *on ikindji hyssè*.

Doyen, s. m., باش اسکی *bāch eski*, t.; شیخ *cheïkh*, pl. a. شیوخ *chouïoukh*.

Doyenné, s. f., dignité du doyen, باش اسکی اولانک رتبه‌سی *bāch eski olānuñ rutbèci*. — Maison du doyen, شیخک خانه‌سی *cheïkhuñ khānèci*, a.-p.-t.

Drachme ou Dragme, s. f., درهم *dirhem*, pl. a. دراهم *dyrāhym*.

Dragée, s. f., en sucre, شکر ایشی *cheker ichi*, شکرلو بادم *cheker lu bādem*. — Petit plomb, صاچمه *sātchma*, t.

Drageon, s. m., اغاجلرک دیبندن چقان فدان *aghādjlaruñ dibinden tchiqān fidān*, t.

Drageonner, v. n., اغاج دیبندن فدان بتمک *aghādj dibinden fidān bitmek*, t.

Dragon, s. m., serpent fabuleux, اژدر *ejder*, ازدر *ezder*, اژدرها *ejderhā*, اژدها *ejdehā*, p. — Mutin et méchant en parlant d'une femme ou d'un enfant, شیطان یرامز *cheïthān ïarāmaz*, — Cavalier, اتلو تفنکچی *atlu tufenktchi*. — Tache qui vient à la prunelle des yeux des hommes et des chevaux, کوز ببکنه چیقان بیاض لکه *gueuz bebèguinè tchiqān beïāz lekè*. — Constellation de l'hémisphère boréal, هستبره *hestebr*, هستنبره *hestemberè*, p.; تنین *tinnïn*, a.

Dragues, s. f., اکری دمر کورکی *egri demir kuregui*. — Machine à draguer, جرافه *djèrāfè*, a.

Draguer, v. a., اکری دمر کورکله چایدن قوم و چامور چقرمق *egri demir kiureklè tchāïden koum vè tchāmour tchiqarmaq*, t.

Dramatique, adj. com., قومدیایه متعلق *qomediāïè mute'alliq*.

Drame, s. m., قومدیا قصیله‌سی *qomediā qacïdèci*, a.-t.

Drap, s. m., tissu de laine, چوقه *tchoqa*, vulg. چوحه *tchoha*, t. — de lit, چارشب *tchiārcheb*, چارشف *tchiārchef*, vulg. *tchiārchaf*, p. — mortuaire, کفن *kefn*, a.; جنازه اورتوسی *djenāzè eurtuçu*.

Drapeau, s. m., haillon, اسکی بز پارچه‌سی *eski bez pārtchiaci*, چاپوت *tchāpout*, t. — Étendard, بیراق *baïrāq*, سنجاق *sandjāq*, t.; علم *'alem*, a. — Déployer le — سنجاق اچمق *sandjāq âtchmaq*. — Le planter, سنجاق دکمک *sandjāq dikmek*.

Draper, v. a., couvrir de drap, چوقه ایله اورتمک - قاپلمق *tchoqa ilè eurtmek, qāplamaq*. — quelqu'un, en dire du mal, بر کمسنه‌نک ادینی چکمک *bir kimesnènuñ adini tchekmek*.

Draperie, s. f., manufacture de drap, چوقه‌جی کارخانه‌سی *tchoqadji kiārkhānèci*. — Diverses sortes de draps, چوقه اجناسی *tchioqa edjnāci*, درلو درلو چوقه‌لر *turlu tur-*

lu tchoqalar. — Commerce de draps, چوقه جیلق *tchoqadjilyq.*

Drapier, s. m., چوقه جی *tchoqadji,* t.

Drastique, adj. com., کسکین *keskín,* t. — Remède —, دوا فعّال *devāï fa'āl,* a.

Drêche, s. f., ارپه پوصه سی *arpa pouçaci,* t.

Dresser, v. a., rendre droit, طوغرلتمق *dhoghroultmaq,* طوغرتمق *dhogroutmaq.* — Bâtir, élever, planter, دکمک *dikmek,* t.; نصب ا *nasb it,* a.-t.; بنا ا *binā it.* — Préparer, apprêter, قورمق *qourmaq,* حاضرلمق *hāzirlamaq.* — une tente, چادر قورمق *tchādir qourmaq.* — la table, سفره قورمق *sofra qourmaq.* — Rendre uni, دوزلتمک *duzeltmek.* — Instruire, former, اوکرتمک *eugretmek,* t.; تعلیم ا *ta'alím it.* — Habituer, الشدرمق *alichturmaq,* تربیه ا *terbïè it.* — les oreilles, قولاقلری *qolāqlari dikmek.* — Mettre par écrit, تحریر ا *tahrír it.* — Se dresser sur les pieds, ایاق اوزره قالقمق *aïāq uzrè qālqmaq,* اورو طورمق *ourou dhourmaq,* ou simplement قالقمق *qālqmaq.* — Se hérisser, اولپرمک *eulpermek.* — Ses cheveux se dressent, صاچی دک طوریور *sātchi dik dhourieur.*

Dressoir, s. m., buffet, سفره طاقمی قویه جق کوچک سفره *sofra thāqymy qoïadjaq kutchuk sofra,* t.

Drille, s. f., chiffon qui sert à faire du papier, کاغد یاپلدجق اسکی بز پارچه سی *kiāghyd ïāpiladjaq eski bez pārtchaci,* t.

Drogman, s. m., ترجمان *terdjumān,* pl. a. تراجمین *terādjemín.* — Premier —, باش ترجمان *bāch terdjumān,* t.

Drogue, s. f., de médecine, اجزا *edjzā,* pl. a. de جزء *djuz,* vulg. *èza;* هردرلو علاج مقوله سی *her turlu ilādj maqoulèci.* — Épiceries, بهار *behār,* عطر *'athr,* a. — Chose de peu de valeur, قیمتسز بر شیء *qymetsyz bir cheï.*

Droguer, v. a., چوق علاج ویرمک *tchoq ylādj vírmek.* — Se Droguer, v. réfl., چوق علاج الیق *tchoq 'ylādj almaq,* ادویهٔ کثیره استعمال ا *edvïèi kecírè isty'māl it.* Voy. Falsifier.

Droguerie, s. f., اجزاذک هرترلو انواعی *edjzānuñ envā'i, her turlu 'ylādj,* a.-t.

Droguet, s. m., بر نوع قماش *bir nev'y qoumāch,* t.

Droguier, s. m., علاج دولابی *'ilādj dolābi,* t.

Droguiste, s. m., اجزاجی *edjzādji,* vulg. *ezādji,* a.-t.; عطار *atthār,* a.

Droit, adj., qui n'est pas tortu, طوغرو - دوغرو *dhoghrou,* طوغری *dhoghri,* t.; مستقیم *mustaqym,* a. — Tout —, دوس دوغرو *dos dhoghrou.* — En droite ligne, دوغریجه *doghroudjè,* خط مستقیم اوزره *khaththy moustaqym uzrè.* — Taille droite, طوغرو بوی *dhoghrou boï.* — Qui ne penche ni d'un côté ni de l'autre, طوغرو *dhoghrou.* — Levé

en haut, debout, دكلمش *dikili*, دكلمش *dikilmich*, قايم *qāïm*, a. — En pied, دك *dik*, دك يوقسرى *dik ïoqarï*. — Il se tient droit comme un cierge, موم كبى ديم دك طوريور *moum guibi dim dik dhourieur*. — Sur pied, اياقده *aïāqta*. — Se tenir droit sur ses pieds, اياقده طورمق *aïāqta dhourmaq*. — Droit, juste, équitable, sincère, طوغرو *dhoghrou*, صادق *sādyq*, خالص *khālys*. — Homme —, طوغرو آدم *dhoghrou ādem*. — Opposé à gauche, adj. صاغ *sāgh*, — La main droite, صاغ ال *sāgh el*. — A droite, صاغ طرفه *sāgh tharafa*. — Aller tout droit, طوغرو كتمك *dhoghrou guitmek*.

Droit, s. m., équité, ce qui est juste, ce qui appartient avec justice, حق *haqq*. — Avoir droit, حقى او *haqqy ol*. — C'est mon —, حقمدر *haqqum dur*. — Faire droit, rendre justice, احقاق حق ا *ihqāqi haqq it*. — Justice, équité, عدل *'adl*, انصاف *insāf*, عدالت *'adālet*. — Ce à quoi on peut prétendre, prétention, علاقه *'alāqa*. — La loi écrite ou non écrite, شريعة *cher'ïat*, قانون *qānoun*. — Jurisprudence, science des lois, فقه ـ شريعة علم فقه *'ylmi fiqyh, cher'ïat*. — Pouvoir, autorité, رخصت *roukhsat*, استحقاق *istihqāq*. — Il a droit, رخصت واستحقاقى واردر *roukhsat u istihqāqy vārdur*. — Titre, droit fondé, حق *haqq*, pl. حقوق *houqouq*. — J'ai droit à cette chose, بو شيئه حقم واردر *bou cheïè haqqum vārdur*. — Imposition, taxe, ويركو *vïrgu*, رسم *resm*, pl. رسوم *rouçoum*, رسومات *rouçoumāt*. — Droits d'usage, رسوم عاديه *rouçoumi 'ādïïè*. — de transit, باج *bādj*, p.-t. — Droit divin, حق الله *haqq allah*. — des gens, حق عام *haqqi 'aāmm*. — de douane. Voy. ce mot. — d'ancrage, لنكر حقى *lenguer haqqy*. — de justice, خرج محكمه *khardji mehkemè*. — En fait d'héritage ou de partage, رسم قسمت *resmi qysmet*. — de péage, كچيد حقى *guetchid haqqy*. — Droit de bureau, رسم قلميه *resmi qalemïè*. — La droite, le côté —, صاغ طرف *sāgh tharaf*. — La main —, صاغ ال *sāgh el*.

Droitement, adv., avec droiture, طوغرولغله *dhoghroulighilè*, حق ايله *haqq ilè*. — Sincèrement, صدق و استقامت ايله *sidqu istiqāmet ilè*. Voy. Sainement, Judicieusement.

Droitier, ère, s., صاغ اللو *sāgh ellu*, صاغ ال ايله ايشلين *sāgh el ilè ichleïen*, t.

Droiture, s. f., طوغرولق *dhoghrouliq*, t.; صداقة *sadāqat*, استقامت *istiqāmet*, صدق *sidq*. — d'intention, صدق نيّت *sydqy nïiet*.

Droiture (En), adv., طوغرو *dhoghrou*.

Drôle, s. m., étrange, étonnant, اوزكه *euzguè*, غريب *gharïb*. — Plaisant, كولدريجى *guldurïdji*,

لطیفه‌جی *lathyfèdji*. — Drôle de corps, خوراته‌جی *khorātadji*. — Petit malin, شیطان *cheïthān*. — Un drôle, un mauvais sujet, برامز *ïarāmaz birādem*, دوباره‌جی *doubāradji*, t.

Drôlement, adj., خوراته ایله *khorāta ilè*, t.; لطیفه ایله *lathyfè ilè*, عجایب *adjāïb*, a.-t. Voy. Étonnamment.

Drôlerie, s. f., شقا *chaqā*, t.; لطیفه *lathifè*, a.; خوراته *khorāta*.

Drôlesse, s. f. fam., یارامز قاری *ïarāmaz qāry*, قحپه *qahpè*, t.

Dromadaire, s. m., هجین دوه‌سی *hedjîn devèci*, a.-t.; هجین *hedjîn*, جمّاز *djemmāz*.

Dru, e, adj., épais, serré, صق سیق *syq*. — Vigoureux, اری *iri*, اسن *ecen*, t.; تندرست *tendurust*, p. — Adverbialement, en grande quantité et serré, چوقلق وصیق اولدرق *tchoqlyq vè syq olaraq*.

Druse, s. com., habitant du Liban, sectateur de Hakem, درزی *durzi*, pl. a. دروز *dourouz*. — La nation des Druses, درزی طایفه‌سی *durzi thāïfèci*.

Dû, s. m., ce qui est dû, الدجق *aladjaq*, t.; حق *haqq*, مطلوب *mathloub*. — Dette, بورج *bordj*. — C'est mon dû, حقمدر *haqqumdur*. — Je lui demande mon dû, انده اولان الدجغمی استرم *anda olān aladjaghymy isterum*.

Du, art., pour de le : les fleurs du jardin, باغچه‌نك چچکلری *bāghtchenuñ tchitchekleri*. — Venir du palais, سرایدن کلمك *sarāïden guelmek*. Voyez la *Grammaire Turque*.

Dubitatif, ive, adj., شبهه *chubhè gueturídji*, a.-t.; کتوریجی شکی *chekkii*, a.

Dubitation, s. f., اصلی یوقدن شبهه کوسترلمش *asly ïoqtan gueusterilmich chubhè*, a.-t.; شبهه صوریه *chubhèï sourïiè*, a.

Dubitativement, adv., شبهه ایله *chubhè ilè*, a.-t.

Duc, s. m., nom de dignité, دوقه *douqa*. — oiseau de nuit, کیجه قوزغنی *guidjè qouzghouni*.

Ducal, e, adj., دوقه‌یه متعلق *douqaïa mute'allyq*, t.-a.

Ducat, s. m., التون *altoun*, فلوری *fulourí*. — de deux piastres turques et demie, ربعیه *roub'ïè*. — de cinq piastres et au-dessus, زرمحبوب *zermahboub*. — de dix piastres, فندقلی *foundouqli*.

Duché, s. m., دوقه‌لق *douqalyq*, t.

Duchesse, s. f., دوقه زوجه‌سی *douqa zevdjèci*, t.-a.

Ductile, adj. com., یومشانور چکیلیور *ïoumouchāneur, tchekilieur*, چکلوب اوزانور *tchekilup ouzāneur*, t.; لدان *lidān*, لیّن *leïin*, a.

Ductilité, s. f., یومشانمغه قابلیّت *ïoumouchānmagha qābilïiet*, t.-a.; تلزّج *telezzudj*, لدونت *ludounet*, a.

Duègne, s. f., vieille femme surveillante d'une jeune personne, بر قزك طور و حرکتنی کوزدن اسکی قاری *bir qyzuñ thavru ha-*

rekctini, guzèden eski qāri. Voyez ENTREMETTEUSE.

DUEL, s. m., nombre de deux, مثنی *muçenni,* تثنیه *tesnïè,* a. — Combat singulier, ایکی ادمـــک ایکی دوکشی *iki adèmuñ deuïuchi,* آدم بینندہ اولان جنک *iki âdem beïnindè olân djenk,* t.; مبـــارزة بالبداد *mubārezet bil-bedād,* a. — Provoquer en duel, میدانه اوقومق *meïdānè oqoumaq.* — Se battre en —, ایکی کشی بـــاش بـــاشـــه جنکلشمک *iki kichi bāch bācha djenklechmek.*

DUELLISTE, s. m., هرکس ایله جنکلشمک استیجی *her kes ilè djenklechmek isteïdji,* t.

DULCIFIER, v. a., طتلو *thatlu it,* اکشیلکی آزالتمق *ekchiligui âzâltmaq,* t.

DUMENT, adv., کرکی کبی *gueregui guibi,* t.; لایقـــی اوزره *lâïqy uzrè,* مقتضاسی اوزره *mouqtezâci uzrè,* a.-t.

DUNES, s. f. pl., دکز یالیسندہ اولان قوم دپه‌لری *deñiz ïâlycindè olân qoum tepèlèri,* یالی قوملری *ïâly qoumleri,* t.

DUODENUM, s. m., المعی لاثنی عشر *elmaïl-esnè 'acherè,* a.

DUPE, s. f., الدانمش *aldânmich,* الدانمســـی قولای اولان کمسنه *aldânmaci qolâï olân kimesnè,* دوباره‌یه کلور آدم *doubâraïè guelur âdem,* t.; مغبون *maghboun,* a.

DUPER, v. a., الداتمق *aldâtmaq,* t.; بر رنکله طوتمـق *bir renguilè thoutmaq,* دوباره‌یه اوغراتمق *doubâraïè oghrâtmaq.* — Se laisser duper, الدانمق *aldânmaq.*

DUPERIE, s. f., الداتمه *aldâtma,* دوباره *doubâra,* اویون *ouïoun,* حیله *hilè,* a.; رنک *renk,* p.

DUPEUR, SE, s., الدایجی *aldâïdji,* دوباره‌جی *doubâradji,* t.; غابن *ghâbin,* a.

DUPLICATA, s. f., بر تحریرک ایکنجی صورتی *bir tahrïruñ ikindji sourèti,* نسخهٔ مکرره *nouskheï mukerrerè,* a.

DUPLICATURE, s. f., بوکوم *beukum,* بوکوم یـــری *beukum ïèri,* t.; انطوا *inthyvâ,* a.

DUPLICITÉ, s. f., qualité de ce qui est double et pourrait être simple, ایکی قاتلولک *iki qâtlulyq,* ایکی قاتلق *iki qâtlyq.* — Mauvaise foi, ایکی یوزلـــولـــک *iki ïuzlulik,* t.; منافقة *munâfaqat,* a.

DUPLIQUE, s. f., t. de pratique, ردّ الجواب علی الجواب *redd uldjevâb 'alel-djevâb,* a.

DUPLIQUER, v. a., t. de pratique, جوابه جواب ویرمک *djevâbè djevâb vïrmek,* t.

DUR, E, adj., ferme, solide, پک *pek,* قتی *qaty,* سخت *sakht.* — Insensible, impitoyable, cruel, یـاوز *ïâvouz,* رحمتسز *rahmetsiz.* — Rude, austère, سرت *sert,* صرپ *sarp,* صعـــب *sa'ab.* — Qui est opposé à doux, سرت *sert,* نا ملایم *nâ mulâïm.* — de cœur, یورکی پک *ïuregui pek,* قتی کوکللـو *qaty gueuñullu.* — de visage, برک یوزلو *berk ïuzlu.* — d'oreille, qui n'entend pas bien, قولاغی پک ـ اغر *qoulâghy*

pek, aghyr. — Difficile, كوچ *gudj,* دشوار *duchvār.* — Dur à digérer, كوچ هضم اولنور *gutch hezm olounour.* — Apre, صرب *sarp,* ككره *kekrè.* — Paroles dures, كلمات شديدك *kelimāti chedîdè.* — Temps durs, كوچ وقتلر *gutch vaqytler.* — Dur à la vente, صاتلمز *sātilmaz,* صاتلمه‌سى اغر *sātylmacy aghyr.* — de tête, qui comprend difficilement, باشى پك *bāchi pek.*

Durable, adj. com., طايانور *dhāïānur,* طيانقلو *dhaïānyqlu,* چوق سورر *tchoq surur,* t.; باقى *bāqy,* مستمر *mustemirr,* a.; پايدار *pāïdār,* p.

Durant, prép., ايچنده *itchindè,* وقتنده *vaqtindè,* اثناده *esnādè,* t. — sa vie, مدّت عمرنده *muddèti 'eumryndè.*

Durazzo, ville de la Turquie européenne dans l'Albanie, دراچ *dirātch.*

Durci, e, adj., پك اولمش *pek olmich,* قاتيلشمش *qātylechmich.*

Durcir, v. a., rendre dur, قاتى پك ايت *qaty pek it,* پكلمك *peklèmek,* پكشدرمك *pekletmek,* پكلتمك *pekichturmek,* t.; قاتيلتمق *qātylatmaq,* سخت ايت *sakht it.* — Se Durcir, v. réfl., پكلنمك *peklenmek,* سخت او *sakht ol.*

Dure, s. f., coucher sur la —, يير يوزنده ياتمق *ïer ïuzindè ïātmaq,* قورو يرده يصدنمق *qourou ïerdè ïastanmaq,* t.

Durée, s. f., espace de temps qu'une chose dure, طيانقلق *dhaïānyqlyq.* — Durée d'une chose, بقا *beqā,* دوام *devām.* — de temps, مدّت *muddet.* — De peu de durée, قليل الدّوام ـ البقا *qalîl uddevām, ulbeqā.*

Durement, adv., سرتلك ايله *sertlik ilè,* صعوبتله *so'oubet ilè,* عنف ايله *'unf ilè,* شدّت ايله *chiddet ilè,* a.-t.

Dure-Mère, s. f., غشاء الدّماغ *ghycha 'eddamāgh,* امّ جافية *oummi djāfiet,* امّ الدّماغ ـ الرّأس *oummeddamāgh, errās,* a.

Durer, v. n., طيانمق ـ دايانمق *dhaïānmaq,* دورمق *dourmaq,* سورمك *surmek,* t.; باقى او *bāqy ol,* استمرار بولمق *istimrār boulmaq,* a.-t.

Dureté, s. f., qualité de ce qui est dur, پكلك *peklik,* قتيلك *qatylik,* t.; سختى *sakhti,* صلابت *salābet.* — de la pierre, طاشك قتيلكى ـ پكلكى *thāchuñ qatyligui, pekligui.* — Rigueur, sévérité, سرتلك *sertlik,* صرپلق *sarpliq,* شدّت *chiddet,* عنف *'unf.* — Dureté de cœur, كوكلك پكلكى *gueuñuluñ pekligui.* — Rudesse, grossièreté, خشونت *khouchounet.* — Inhumanité, مرحمتسزلك *merhametsizlik.* — Duretés, paroles dures, سرد سوزلر *sert seuzler,* كلمات عنيفه *kelimāti 'anîfè.*

Durillon, s. m., ناصور *nāçour,* طاوق كوتى *thāvouq guieuti,* سكل *siguil.* — Avoir des durillons aux mains ou ailleurs, ناصورلنمق *nāçourlanmaq.* — Aux mains seulement par suite d'un travail rude et

pénible, ايشلمكدن ال قتيلنمق *ichlemekten el qatylanmaq.*

Duvet, s. m., plume, قوش توبی *qouch tuïu.* — Édredon, پوپله *poupla,* قوش يوكی *qouch ïuñu.* — Poil follet, توبجكلر *tuïdjiguiz.* — Qui vient aux joues, يكاق توبی *ïañāq tuïu.* — Duvet de coing, ايوا *aïvā tuïdjighyzi.*

Duveteux, se, adj., توبلو *tuïlu,* t.

Dynamique, s. f., علم القوّة المحركة للاجرام *'ylm il-qouvve il-mouhriket il-èdjrām,* a.

Dynastie, s. f., پادشاهلرك صويی - نسبی *pādichāhlaruñ souïi, necebi,* خاندان *khānedān,* p. — Les sultans de la dynastie ottomane, سلاطين آل عثمان *selāthini āli osmān.*

Dysepsie, s. f., هضم كوچلكی *hezm gutchligui,* t.; سوء هضم *souï hezm,* a.

Dyspnée, s. f. Voy. Asthme.

Dyssenterie, s. f., قان سورمه‌سی *qān surmèci,* t.; اسهال *ishāl,* اسهال دم *ishāli dem,* a. — Avoir la —, قان سورمك *qān surmek,* اسهال دم او *ishāli dem ol.*

Dysurie, s. f., سدك طوتلمه‌سی *sidik thoutoulmaci,* t.; سدك زوری *sidik zori,* عسر البول *'ousr el-bevl,* a.

E

E, s. m., cinquième lettre de l'alphabet français, حروف هجائك بشنجی حرفی *hourouf hèdjènuñ bechindji harfi,* a.-t.

Eau, s. f., صو *sou,* t.; ما *mā,* a.; آب *āb,* p. — de source, اشمه صويی بيكار *achma, bīnār souïi.* — de fontaine, چشمه صويی *tchechmè souïou.* — douce, طتلو صو *thatlu sou.* — de rivière, ايرمق - نهر صويی *irmaq, nehr souïi.* — de mer, دكز صويی توزلو صو *deñiz souïi, touzlu sou.* — courante, اقر صو *aqar sou,* ماء جاری *māï djāri.* — de roche, قيا صويی *qaïa souï.* — dormante, اقمز صو *aqmaz sou,* ماء راكد *māï rākid.* — claire, limpide, صافی - پاك صو *sāfi, pāk sou.* — bonne à boire, ايچمك صو *itchedjek sou.* — fraîche, تازه صو *tāzè sou.* — de pluie, ياغمور صويی *ïaghmour souïou.* — trouble, بولانق صو *boulānyq sou.* — croupie, چوروك صو *tchuruk sou.* — bourbeuse, چامورلو صو *tchāmourlu sou.* — puante, قوقمش صو *qoqmich sou.* — légère, خفيف صو *khafīf sou.* — pesante, اغر صو *âghyr sou,* ماء ثقيل *māï saqyl.* — Un filet d'eau, صو طماری *sou dhamāri.* — distillée, سزلمش صو *syzylmich sou,* طورر صو *dhourour sou,*

sou. — thermales, صو ايليجه *ilidjè sou*, صو قابلوجه *qaploudja sou.* — Eau-de-vie, عرقـــی *'araqi*, vulg. *raqi.* — Eau de rose, كل صويى *gul souïi*, t.; كل آب *gul âb*, p.-a. — Eau de fleur d'orange, چچك صويى *tchitchek souïi.* — Eau forte, تيزآب زاج قبريس صويى *tiz âb, zādj qibris souï.* — Lâcher de l'eau, uriner, صو دوكمك *sou deukmek.* — Aller par eau, صوايله كـتمك *souilè guitmek*, نهراً كتمك *nehren guitmek.* — Eau, brillant qu'ont les perles, صو *sou*, آب *âb*, انجونك صويى *indjounuñ souïou.* — Eau, brillant d'un diamant, الماســك صويـــى *elmāçuñ souïi.* — Perle d'une belle eau, دّر خـــوش آب *durri khoch âb*, p. — L'eau, pour le jus des fruits, صو *sou.* — Faire venir l'eau à la bouche, اغز صولتمق *aghyz soulatmaq.* — L'eau lui vient à la bouche, اغزى صولاندى *aghzi soulāndi.* — Faire eau, en parlant d'un navire qui a une voie d'eau, كمى صولنمق *guemi soulanmaq*, صو المق *sou âlmaq.*

Eaux-et-Forêts, s. f. pl., اورمان وچاى نظارتى *ormān vè tchāï nazāreti*, t.-a.

Ébahir (S'), v. réfl., شاشمـــق تعجّبـــده حيرتـــده *chāchmaq*, t.; قالمق *te'addjubdè, haïrettè qālmaq*, a.-t.

Ébahissement, s. m., حيـــرت *haïret*, a.

Ébarber, v. a., كنار قرقمـــق *kenār qyrqmaq.* — du papier, كاغد قرقمق *kiāghyd qyrqmaq*, t.

Ébarboir, s. m., قرقه جق الت *qyrqadjaq alet*, t.

Ébaroui, e, adj., terme de marine, قوريمش *qouroumich*, t.

Ébarouir, v. n., terme de marine, قوريمق *qouroumaq*, t.

Ébat, Ébattement, s. m., اكلنجه ذوق وصفا *eïglendjè*, t.; *zevq u safā*, a.

Ébattre (S'), v. pr., اكلنمـــك ذوق *eïglenmek*, كزمك *guezmek*, t.; وصفا ا *zevq u safā it*, a.-t.

Ébaubi, e, adj. popul., surpris, شاشمش *chāchmich*, t.

Ébauche, s. f., d'un ouvrage d'art, كرنامـــــه *kernāmè*, p.-t.; باشلانغيج *bāchlānghydj*, t. — d'un écrit, قره لمه *qaralama*, مسوّدة *mucevvedet, mucevvedè*, a.

Ébaucher, v. a., commencer un ouvrage d'art, باشلمق *bāchlamaq*, الـك رسمنى چيقارمق *ilk resmini tchyqārmaq*, كرنامه دوزمـك *kernāmè duzmek.* — un ouvrage d'esprit, قره لمـــق *qaralamaq*, تسويد ا *tesvïd it*, a.-t.

Ébauchoir, s. m., اويمه جـــى قلمى *oïmadji qalemi*, t.

Ébène, s. f., ابنـــوس *ebenos*, vulg. ابانوس *abānos.* — de l'Inde, ساج *sādj*, p.-t.

Ébener, v. a., ابانوس رنكـــى اورمق *abānos rengui ourmaq*, t.

Ébénier, s. m., ابنوس اغاجى *ebenos aghādji*, ساج اغاجى *sādj aghādji*, p.-t.

Ébéniste, s. m., ابنوس اغاجى ايشى اشليجـــى *ebenos aghādji ichi ichleïdji*, t.

ÉBÉNISTERIE, s. f., ابنـــوس اغاجی ایشی *ebenos aghādji ichi*, p.-t.

ÉBLOUIR, v. a., la vue, قامشترمق *qāmachturmaq*, کوزلری قامشترمق *gueuzleri qāmachturmaq*, کـــوزی طونقلتمق *gueuzi dhonouqlatmaq*. — Surprendre l'esprit, شاشورمـق *chāchurmaq*, t.; حیرتہ براقمق *haïretè brāqmaq*. — Fasciner, tromper, بایمق *bāïmaq*. Voy. SÉDUIRE, TENTER. — Ébloui, e, کـــوزی قماشمـــش *gueuzu qamāchmich*, عقلی شاشورمـــش *'aqly chāchurmich*, متحیر *mutehaïir*.

ÉBLOUISSANT, E, adj., کوزلری قامشتربجی *gueuzleri qāmachturīdji*, t.; شعله ویربجی *cheu'lè vīridji*, a.-t.

ÉBLOUISSEMENT, s. m., difficulté de voir causée par trop de lumière, کوز قامشمقلغی - قامشمەسی *gueuz qamachmaqlighy, qāmachmaci*. — Obscurité dans les yeux, کـــوز بولانقلغی - طومانلمەســـی *gueuz boulānyqlyghy, thoumānlamaci*. — Vertige, سرساملق *sersāmlyq*.

ÉBORGNER, v. a., rendre borgne, بر کوزی کورا *bir gueuzu kieur it*, برکوز چیقارمـــق *bir gueuz tchyqārmaq*, بـــر کوزدن کورلتمـــک *bir gueuzden kieurletmek*. — Oter une partie de la vue d'une chose, کورلتمـــک *keurletmek*. — Cet arbre éborgne la chambre, بـــو اغاج اوطەیی کورلدر *bou aghādj odhaï keurledeur*.

ÉBOUILLIR, v. n., چـــوق قاینمق ایله دوکنمک - اکسلمـک *tchoq qāïnamaqilè tukenmek, eksilmek*, t.

ÉBOULEMENT, s. m., یقلمه *ïqylma*, دوکلمه *deukulme*, دوکلش *deukuluch*, t. — d'un mur, دیوار دوکلمەســـی *divār deukulmèci*, دیوارك هیلانی *divāruñ heïlāni*.

ÉBOULER (S'), v. n., یقلمق *ïqylmaq*, دوکلمـــک *deukulmek*, یـــره دوشمک *ïerè duchmek*, t.

ÉBOULIS, s. m., دوکلمش - یقلمش اولان شی *deukulmich, ïiqylmich olān chei*, t.

ÉBOURGEONNEMENT, s. m., فلزلنر کسمەسی - بودانمەسی *filizler kesmèci, boudānmaci*, t.

ÉBOURGEONNER, v. a., اغاجك فلزلرینی بودامق *aghādjuñ filizlerini boudāmaq*, t.

ÉBOURGEONNEUR, s. m., اغـــاج طمرجقلرینی وفلزلرینی یین قوشلر *aghādj thomroudjyqlerini vè filizlerini ïeïen qouchler*, t.

ÉBOURIFFÉ, E, adj., صاچـــی داغلمش *sātchi dāghylmich*, t.

ÉBRANCHEMENT, s. m., اغـــاج بودامقلغی *aghādj boudāmaqlyghy*.

ÉBRANCHER, v. a., اغاج بودامق *aghādj boudāmaq*, اغاج دالرینـــی کسمك *aghādj dāllerini kesmek*, اغاجی دالدن چـپلاتمق *aghādji dālden tchiplātmaq*, t.

ÉBRANLÉ, E, adj., صارصلمـــش *sarsylmich*, یرندن اوینامش *ïerinden oïnāmich*, t.

ÉBRANLEMENT, s. m., secousse, صارصلش *sārcylich*, سلکیش *silkich*, صرصمقلـــق *sarsamaqliq*,

صالنتی *sālynty*, t.; تزلزل *tezelzul*, a. — du cerveau, رجفان دماغ *redjfāni dimāgh*.

Ébranler, v. a., donner des secousses, سلکمک *silkmek*, صرصتمق *sarsatmaq*, *sarsytmaq*, یرندن اویناتمق *ïerinden oïnātmaq*, ایراث تزلزل ا *irāci tezelzul it*. — Mettre en mouvement, تحریک ا *tahrīk it*. — quelqu'un dans sa résolution, بر کمسنه‌نک ثبات ذهننه بادیٔ تزلزل او *bir kimesnènuñ sebāti zehninè bādii tezelzul ol*. Voyez Étonner, Toucher. — S'Ébranler, se mettre en mouvement, v. réfl., حرکته کلمک *hareketè guelmek*, حرکته مبادرت ا *hareketè mubāderet it*. Voyez Remuer, S'Agiter. — Ébranlé, e, صارصلمش یرندن متزلزل - اویناش *sārsylmich*, *ïerinden mutezelzil*, *oïnāmich*.

Ébrêcher, v. a., کدوک ا *gueduk it*, کدمک *guedèmek*, صندرمق *syndurmaq*, t. — un couteau, بچاغی کدمک *bitchāghy guedemek*. — Ébrêché, e, کدک *guedik*. — Dent —, قیرق دیش *qyrq dich*.

Ébrillade, s. f., بردیزکین چکمه‌سی *bir dizguin tchekmèci*, t.

Ébrouer, v. a., بر قماشی صودن کچورمک *bir qoumāchi souden guetchurmek*, t.

Ébrouer (S'), v. pr., صولمق - صولومق *soloumaq*, t.

Ébruité, e, adj., پایلمش *ïāïlmich*, بولمش - تواتر اولمش *tevātur olmuch*, *boulmuch*.

Ébruiter, v. a., افشا ا *ifchā it*, تواتر ا *tevātur it*, پایمق *ïāïmaq*. — S'Ébruiter, v. pr., پایلمق *ïāïlmaq*, شیوع بولمق *chouïou' boulmaq*.

Ébullition, s. f., état d'un liquide qui bout, قینامه *qaïnama*, t.; جوشش *djouchich*, p. — Pustules sur la peau, قبارجق *qabārdjyq*. — du sang, غلیان الدم *ghouliān uddem*. — en terme de chimie, matières qui en se mêlant font paraître des bulles en l'air, فشقرمه *fichqyrma*, تنافظ *tenāfuth*.

Écachement, s. m., قیرنتیلق *qyryntilyq*, ازنتیلک *ezïntilik*, t.

Écacher, v. a., ازمک *ezmek*. Voy. Écraser, Froisser.

Écaille, s. f., de poisson, پول *poul*, بالق پولی *bālyq pouli*. — de tortue, بغه - باغه *bāgha*. — des testacées, صدف *sadef*. — Petit fragment de fer, دمر ریزه‌لری *demir rizèleri*. — de pierre, طاش قرنتیسی *thāch qyryntici*.

Écailler, v. a., enlever l'écaille des poissons, بالغک پولنی چیقارمق - صویمق *bālyghuñ poulini tchiqārmaq*, *soïmaq*, t. — des huitres, les ouvrir, استریدیا اچمق *istridiā atchmaq*. — S'Écailler, v. réfl., پول پول قاولوب دوکلمک *poul poul qavlaïup deukulmek*, t. — Écaillé, à qui on a ôté les écailles, پولی چیقارلمش - دوکلمش *pouly tchyqārylmich*, *deukulmich*. — Qui est couvert d'écailles, پوللو *poullu*. — Entamé, cassé, قرق *qyrq*, t.

Écailler, ère, s., qui vend les

huîtres, les ouvre, استرديا جى *istridiādji*, t.

Écailleux, se, adj., qui se lève par écailles, قبوغى قاوليان *qaboughy qāvlaïān*. — Composé de plusieurs écailles, چوق قبوقلو *tchoq qabouqlu*, t.

Écale, s. f., coque, قبوق *qabouq*, ديش قبوق *dich qabouq*. — d'œufs, يمورطه قبوغى *ïoumourtha qaboughy*. — d'huîtres, استرديا قبوغى *istridiā qaboughy*. — de noix, جوزك ديش قبوغى *djevizuñ dich qaboughy*, t.

Écaler, v. a., قبوق چقرمق *qabouq tchiqarmaq*, قبوغى صويمق *qaboughy soïmaq*. — S'Écaler, v. réfl., قبوغى صويلمق *qaboughy soïoulmaq*, t.

Écarbouiller, v. a. pop. Voy. Écraser.

Écarlate, s. f., couleur, آل *âl*, آل رنك *âl renk*, اسكرلت *iskerlet*. — Étoffe —, آل بويالو قماش *âl boïālu qoumāch*. — Graine qui donne l'écarlate, قرمز *qyrmyz*. — Teinture, چچك بوياسى *tchitchek boïāci*. Voy. Cochenille.

Écarlatine, adj. f. (fièvre), قزل خستهلك *qyzyl khastalik*, t.; حمّاى اسكرلت *hoummāï iskerlet*, a.

Écarquillement, s. m., اپشمه *apichma*, t.

Écarquiller, verbe act. famil., باجاقلرى - ديزلرى آچمق - آيرمق *bādjaqlari, dîzleri âtchmaq, âïrmaq*, اپشمق *apichmaq*, اپشى آيرمق *apichi âïrmaq*. — les yeux, كوزلرى افراطله آچمق *gueuzleri ifrāthilè âtchmaq*, t.

Écart, s. m., action de s'écarter, de se ranger, صاولمه *sāvoulma*, صاولمقلق *sāvoulmaqlyq*, - يولندن يرندن چقمقلق *ïolinden, ïerinden tchiqmaqliq*. — Pour esquiver, كرو چكلمهسى *guiru tchekilmèci*. — Écart de jambes, اپشمه *apichma*. — A l'écart, صپه يرده *sapa ïerdè*. — A part, بشقهجه *bachqadjè*, بخلوة *bekhalvet*, p.-a.; تنهايه *tenhāïè*, تنهاده *tenhādè*, p.-t.; بر طرف *ber tharaf*. — Mettre à l'écart, بر طرف ا - قومق - براقمق *ber tharaf it, qomaq, brāqmaq*. — Se mettre à l'écart, - تنهايه كتمك چكلمك *tenhāïè guitmek, tchèkilmek*.

Écarteler, v. a., دورت پارچه ا *dort pārtcha it*. — Être écartelé, درت پارچهيه كسلوب مظهر سياست او *dort pārtchaïè kecilup mazheri sïācet ol*, t.

Écartement, s. m., séparation, آيرولق *âïrulik*, t. — Éloignement, ابعاد *ib'ād*, a.

Écarter, v. a., séparer, آيرمق *âïrmaq*. — Mettre de côté, بر طرف ا *ber tharaf it*. — les jambes, اپشمق *apichmaq*, بجاقلرى آيرمق *badjāqlari âïrmaq*. — Éloigner, ايراق ا *irāq it*, اراقلمق *irāqlamaq*, تبعيد ا *teb'id it*, a.-t.; يرندن چقرمق *ïerinden tchiqarmaq*. — Éloigner de soi, ياننـدن تبعيد ا *ïāninden teb'id it*. — la

foule, la dissiper, صاولتمق *sāvoultmaq*, طاغتمق *dhāghytmaq*. — Détourner, صاپتمق *sāpytmaq*. — S'Écarter, v. réfl., se séparer, ایرلمق *aïrilmaq*. — du sujet, en parlant, اثنای کلامك صددن خروج ا *esnāï kelāmdè sadedden khouroudj it*. — S'éloigner, se détourner, صاپمق *sāpmaq*, انحراف ا *inhirāf it*. — du droit chemin, طوغرو یولدن چقمق *dhoghrou ïoldan tchyqmaq*. — Faire place, صاولمق *sāvoulmaq*. — Éparpiller, voy. ce mot. — Écarter au jeu de cartes, اویون کاغدلرینی دکشدرمك *ouïoun kiāghydlerini deïchturmek*.

Ecchymose, s. f., دری یی صیرمش بره *derii sirmich berè*, t.

Ecclésiaste, s. m., کتب توراتدن بر کتاب *kutoubi tevrātten bir kitāb*, a.

Ecclésiastique, adj. com., کلیسایه متعلق *keliçāïè mute'allyq*. — s. m., prêtre, پاپاس *pāpās*, t.; راهب *rāhib*, a.

Eccoprotique, adj., purgatif, مسهل لیّن *moushili leïïn*, a.

Eccorthatique, adj., مفتّح السدّة *mufettih usseddet*, a.

Eccrinologie, s. f., بحث عن الفضلات *bahs 'an el-fuzlāt*, a.

Écervelé, adj. et s., بیذی چورك *beïeni tcheuruk*, بیشی عقلی طاغلمش *beïeni dhāghylmich*, یللی *'aqli ïelli*, t.; احمق *ahmaq*, a.

Échafaud, s. m., assemblage de bois, اسکله *iskelè*, تخته دوشمه‌سی *takhta duchemèci*, قره چاو *qara tchāv*, تخته پوشلق *takhta pouchlyq*, تخته پوش *takhta pouch*. — Pour l'exécution d'un criminel, سیاست یری *siācet ïeri*; t.; نطع سیاست *nath'y siācet*, a.

Échafaudage, s. m., اسکله قورلمه‌سی - حاضرلمه‌سی *iskelè qouroulmaci*, *hāzyrlamacy*. — Au fig., dispositions inutiles, تدابیرات واهیّه *tedābirāti vāhïïè*, a.

Échafauder, v. a., - اسکله قورمق *iskelè qourmaq*, چاتدرمق *tchāttourmaq*, قره چاو قورمق *qara tchāv qourmaq*, تخته پوش یاپمق *takhta pouch ïāpmaq*, p.-t. — S'Échafauder, v. réfl., عبث یره تدارکات عظیمه ایلمك *'abes ïerè tedārukiāti 'azîmè ëilemek*, a.-t.

Échalas, s. m., هرك *herek*, t.

Échalassement, s. m., باغی هرکلمه‌سی *bāghy hereklemèci*, t.

Échalasser, v. a., هرك دیکمك *herek dikmek*, هرکلندرمك *hereklendurmek*. — la vigne, باغی هرکلمك *bāghy hereklemek*. — Échalassé, e, هرکلنمش *hereklenmich*, t.

Échalier, s. m. Voy. Haie.

Échalotte, s. f., صوغانجق *soghāndjyq*, ارپه‌جق صوغانی *arpadjyq soghāni*, t.

Échampeau, s. m., بر اولتهنك اوجی *bir oltanuñ oudjou*, t.

Échamper ou Échampir, v. a., زه چکمك *zih tchekmek*, t.

Échancrer, v. a., شکل هلالك کسمك *chikeli hilāldè kesmek*, دکرمیلو اویوب کسمك *deguirmili oïoup kesmek*, t ; تقویرا *taqvir it*.

ÉCHANCRURE, s. f., كسمه *kesmè*, دكرمى اويونتيلق *deïrmi oïountylyq*, t.; قوارت *qouvāret*, a.

ÉCHANGE, s. m., دكش *deguich*, t.; مبادله *mubādèlè*, معاوضة *mou'āvazat*, استبدال *istibdāl*, a. — des ratifications, تصديقنامه لرك *tasdyqnāmèleruñ mubādelèci*. — En Échange, adv., يرينه بدل *ïerinè bedel*, عوضاً *'yvazen*, بالمعاوضه *bil-mou'āvaza*, بدلاً *bedelen*. — D'un autre côté, اخر طرفدن *akhar tharaftan*.

ÉCHANGEABLE, adj. com., دكشه *deïchè guelur*, دكشترلبك *deguichturilèdjek*, t.; ممكن لاستبدال *mumkin ul-istibdāl*, a. — Échangé, e, دكشلمش *deïchilmich*, مبدّل *mubeddel*.

ÉCHANGER, v. a., دكشترمك *dèguichturmek*, دكش ا *deïch it*, t.; مبادله ا *mubādelè it*, a.-t.

ÉCHANSON, s. m., ساقى *sāqy*, a.; قدحكار *qadehkiār*, p.

ÉCHANTILLON, s. m., اورنك *eurnek*, t.; نمونة *numounè*, p.

ÉCHANTILLONNER, v. a., عيارا *'aïār it*, عيارلمق *'aïārlamaq*, a.-t.

ÉCHAPPATOIRE, s. f., قورتلش *qourtoulich*, قاچنه جق ير *qātchinadjaq ïer*, قچماق *qatchmāq*, محيص *mahys*, a. V. SUBTERFUGE.

ÉCHAPPÉE, s. f., action imprudente, بولسز حركت *ïolsyz hareket*, a.-t. — de jeune homme, نوجوانك شيوهٔ نا هنجارى *nev djivānuñ chiveï nā hendjāri*.

ÉCHAPPER, v. a., s'évader, قاچمق *qātchmaq*, فرارا *firār it*. — Se tirer d'un danger, قورتلمق *qourtoulmaq*, خلاص بولمق *khalās boulmaq*. — Éviter, se soustraire, صاوشمق *sivichmek*, سوشمك *sāvouchmaq*. — N'être pas pris, طوتلمامق *thoutoulmāmaq*. — N'être pas aperçu, كورنمامك *gueurunmemek*. — Échapper à la mémoire, خاطردن چيقماق *khāthyrden tchyqmāq*. — de la main, tomber, الدن قايمق *elden qāïmaq*. — l'occasion, فوت فرصت ا *fevti fourçat it*. — Laisser échapper, الدن قومق *elden qomaq*. — Il ne faut pas laisser échapper l'occasion, فرصتى قاچرماملو *fourçati qātchurmāmalu*. — des mots, دلدن قاچرمق *dilden qātchurmaq*, سوزج لسان ايله سويلمك *surudjiliçān ilè seuïlèmek*. — S'échapper, en parlant des animaux, بوشانمق *bochānmaq*. — Le cheval s'est échappé, détaché, آت بوشاندى *āt bochāndy*. — Échappé, e, خلاص قورتلمش *qourtoulmich*, بولمش *khalās boulmich*. — C'est un échappé des Petites-Maisons, زنجيردن بوشانمش بر ديوانه در *zindjïrden bochānmich bir divānè dur*. — échappé de jeuif, يهودى بوزمه سى *ïehoudi bozmaci*.

ÉCHARBOT, s. m., plante, كول كستانه سى *gueul kestānèci*, t.

ÉCHARDE, s. f., دكن *diken*, قيقين *qyqyn*, قيمق *qymaq*, t.

ÉCHARDONNER, v. a., دكن اوتلرى چقرمق - قوپارمق *diken otleri tchiqarmaq, qopārmaq*. — un champ, تارلانك دكنلكلرينى

تارلانون دیکنلیکلرینی قوپارمق *tārlānuñ dikenliklerini qopārmaq*, t.

ÉCHARNER, v. a., اتی دربدن صیرمق *ety derîden syrmaq*, t.

ÉCHARNOIR, s. m., اتی دربدن صیره‌جق بچاق *eti derûden syradjaq bitchāq*, t.

ÉCHARPE, s. f., sorte de ceinture, برنوع قوشاق *bir nev'i qouchāq*. — pour soutenir un bras blessé, قول باغی *qol bāghy*. — En écharpe, adv., قولی باغه اصلمش *qoly bāgha acylmich*. — Coup en écharpe, ارقوری آتمه *arqoury átma*. — Sorte de vêtement de femme, اوموز مقرمه‌سی *omouz maqramaci*.

ÉCHARPER, v. a., یاره‌لمق *ïāralamaq*, قلیج اوجی ایله اورمق *qylidj oudji ilè ourmaq*. — le visage, یوزی یاره‌لمق *ïuzu ïāralamaq*. — Tailler en pièces, پارچه پارچه کسمک *pārtcha pārtcha kesmek*, t.

ÉCHARS, s. m., terme de marine, vents, قارشق اسن یللر *qārichyq ecen ïeller*, t.

ÉCHARSETÉ, s. f., عیار اکسکلکی *'aïār eksikligui*, t.

ÉCHASSES, s. f. pl., ایاقلق *aïāqlyq*, t.

ÉCHAUBOULURE, s. f., قبرجق *qabardjiq*, t.

ÉCHAUDÉ, s. m., سمید *symid*, *symît*, t.

ÉCHAUDER, v. a., حشلمق *hachlamaq*, vulg. حاشلمق *hāchlamaq*. — Passer à l'eau bouillante, قینار صوده یپاتمق *qaïnār souda ïaïqāmaq*. — S'Échauder, v. réfl., یانمق *ïānmaq*, ضرر کورمک - چکمک *zarar gueurmek*, *tchekmek*, t.

ÉCHAUDOIR, s. m., قزغان *qazghān*, t.

ÉCHAUFFAISON, s. f., اسیلسک قبارجقلری *issylik qabārdjyqleri*, t.; هرص *heraz*, a.

ÉCHAUFFANT, E, adj., قزدریجی *qyzdurîdji*, t.; حرارت ویرن *harāret vîren*, a.-t.; مسخن *mouçakhkhin*, a..

ÉCHAUFFEMENT, s. m., action d'échauffer, استمقلق *issytmaqlyq*, قزغنلق *qyzghynlyq*, t.; تسخین *teskhyn*. — Effet de cette action, اسیلک *isslik*, t.; حرارت *harāret*, a.

ÉCHAUFFER, v. a., donner de la chaleur, ایستمق *issytmaq*, اسی ا *issy it*, قزدرمق *qyzdurmaq*. — la chambre, اوطه‌یی ایستمق *odhaïi issitmaq*. — S'Échauffer, v. réfl., devenir chaud, اسنمق *issynmaq*, سیجاق اول *sidjaq ol*. — Devenir chaud et s'émouvoir; se mettre en colère, قزمق *qyzmaq*, حرارتلنمک *harāretlenmek*. — S'enflammer, آتشلنمک *âtechlenmek*, علولنمک *'alevlenmek*. — S'animer, کسب کرمیت ا *kesbi guermîiet it*, قزشمق *qyzichmaq*.

ÉCHAUFFOURÉE, s. f., تدبیرسز و صوکی فنا اولان حرکت *tedbirsiz ve soñi fenā olân hareket*, صالدرش *sāldurich*, t.

ÉCHAUFFURE, s. f., خرده قبارجق *kkourdè qabārdjyq*, t.

ÉCHAUGUETTE, s. f., بکچی قلهسی *bektchi koulleçi*, t.

ÉCHÉANCE, s. f., وعده *va'dè*,

وعده‌نك وقتی - حلولی *va'dènuñ vaqty; houlouli.* — d'une lettre de change, پولیچه تمسّكنك وعده‌سی *polítcha temessuguinuñ va'deci*, t.-a.

Échec, s. m., terme du jeu des échecs par lequel on avertit que le roi est en danger, كیش - كش *kich*, t.-p. — Donner échec, كیش ا *kích it.* — Mettre le roi en échec, شاهه كش ا *chāhè kích it.* — Échec et mat, مات *māt.* — Faire échec et mat, مات ا *māt it.* — Échec, au fig., perte considérable, atteinte à la fortune, à la réputation, خسارت *khaçāret*, سكته *sektè.* — Brèche, رخنه *rakhnè.* — Perte, défaite éprouvée par les troupes, بوزغونلق *bozghounlouq*, انهزام *inhizām.*

Échecs, s. m. pl., jeu, شطرنج اوینی *chatrandj oïouni*, ou simpl. شطرنج *chatrandj*, p. — Pièces du jeu, شطرنج طاشلری *chatrandj thāchleri.* — Les pions, پیاده‌لر *piādèler.* — Le roi, شاه *chāh.* — La reine, فرزین *ferzin*, فرزی *ferzi.* — Les éléphans, فیل *fil*, فیللر *filler.* — Le cavalier, فرس *feres*, آت *āt.* — Les tours angulaires, رخ - روخ *roukh.* — Jouer aux échecs, شطرنج اوینامق *chāthrandj oïnāmaq.*

Échelette, s. f., ایر چنكالی *eïer tchenguiāli*, t.

Échelle, s. f., de bois, نردوان *nerdevān*, ال نردبانی *el nerdubāni*, نردبان *nerdubān*, vulg. *merdiven.* — double, چفته مردوان *tchiftè merdivān*, ایب نردبانی *ip nerdubāni.* — Échelle géographique, مقیاس *miqiās*, a. — Ports du Levant, اسكله *iskelè*, بندر *bender.* — L'échelle de Smyrne, ازمیر اسكله‌سی *izmir iskelèci.* — Les Échelles du Levant, اق دكز اسكله‌لری *aq deñyz iskelèleri.*

Échelon, s. m., بصمق *basmaq*, اياق *aïāq*, نردبان اياغی *nerdubān aïāghy.* — Degré d'avancement, رتبه *rutbè*, درجه *deredjè*, a.

Échenal ou Écheneau, s. m., اغاجدن اولوق *aghādjden olouq*, t.

Écheniller, v. a., ترتللری اغاجدن دوشرمك - چیقرمق *tyrtylleri aghādjden devchirmek, tchiqarmaq*, طرطلی كیدرمك *thyrthyli guídermek*, t.

Écheveau, s. m., طوره *thoura*, چله *tchilè*, قنقال *qanqāl.* — de soie, ایپك طوره‌سی *ipek thouracy*, t.

Échevelé, e, adj., صاچی طاغلمش - طاغنق *sātchi dhāghylmich, dhāghynyq*, t.

Échevin, s. m., اعیان *'aïān*, a.; قوجه باشی *qodja bāchi*, t.; شیخ البلد *cheïkh ul-beled.*

Échevinage, s. m., قوجه باشیلق *qodja bāchilyq*, t.

Échiffre, s. m., نردبان دیواره‌سی *nerdubān divārèci*, t.

Échine, s. f., اوكرغه *oñourgha*, vulg. *omourgha.* Voy. Épine.

Échiner, v. a, rompre l'échine, بلی قرمق *beli qyrmaq*, ارقه كمكنی قرمق *arqa guèmiguini qyrmaq.* — Assommer, دپه‌لمك *tepèlemek.*

Échinophore, s. f., plante, فوفل *fevfel* et *fufel*, a.

ÉCHINOPUS, s. m., plante, عكوب *'ukioub*, a.

ÉCHIQUIER, s. m., table du jeu d'échecs, شطرنج بزی - تختهسی *chathrandj bèzi, takhtaci*, t.; نطع *nath'* et *natha'*, a. — Filet à pêcher, بالق کپچهسی *bâlyq kep-tchèci*. — Juridiction financière en Angleterre, انکلتره‌ده اموال میریه *inguilterada emvâli mirîè nazâreti*.

ÉCHIUM, s. m., plante. Voy. VIPÉRINE.

ÉCHO, s. m., ینقو - یانقو *îânqo*, طاغدن اشیدلن صدا *dâghdan ichidilen sedâ*, ou simplement *sedâ*, p.-t.-a.; اورمانلردن دره‌لردن وغیری یردن منعکس اولان صدا *ormânlardan derèlerden vè ghaîri îerden mun'aqis olân seda*. — Produire un —, ردّ صدا ا *reddi sedâ it*, ینقولنمق *îanqolânmaq*.

ÉCHOIR, v. n., - کیرمک الهٔ دوشمک *elè guîrmek, duchmek*, t.

ÉCHOPPE, s. f., چرکه دکانی *tcherkè dukkiâni*, t.-a.; دکانجق قولتوق دکانی *qoltouq dukkiâni*, t.

ÉCHOUER, v. n., donner sur le sable, صغیه - قومه داینمق *syghiiè, qoumè dâîânmaq*. — sur des rochers, قیاده اوتورمق *qaîâda otour-maq*. — à terre, کمی قره‌یه دوشمک *guemi qaraîè duchmek*. — Se briser, کمی پاره‌لنمق *guemi pâralanmaq*. — Échouer soi-même son vaisseau sur la côte, کندو کمیسنی قره‌یه دوشرمک - اتمق - اوتورتمق *guendu guemicini qaraîè duchur-mek, âtmaq, otourtmaq*. — Ne pas réussir, بجره‌مامک *bedjerèmemèk*, باشه چقمق *bâcha tchiqmamaq*, راست کلمک *râst guelmemek*. — Cette affaire a échoué, بو مصالحت نتیجه پذیر حصول اوله‌مدی *bou maslahat netîdjè peziri houçoul ola-madi*.

ÉCIMER, v. a. Voy. ÉTÊTER.

ÉCLABOUSSER, v. a., - چامور آتمق صچراتمق *tchâmour âtmaq, sytch-râtmaq*, زیفوس آتمق *zifos âtmaq*, t. — Éclaboussé, e, زیفوسلنمش *zifoslanmich*.

ÉCLABOUSSURE, v. a., چامور سرپندیسی *tchâmour sirpintici*, زیفوس *zîfos*, t.

ÉCLAIR, s. m., شمشک *chim-chek*, t.; یلدرم *îyldyrym*, p.; برق *barq*, pl. a. بروق *bûrouq*. — Faire des éclairs, شمشکلمک *chimchek-lemek*.

ÉCLAIRAGE, s. m., بلده‌نک وقوناغک ایدینلمه‌سی *beldenuñ vè qonâghuñ aîdinlamaci*, t.

ÉCLAIRCIE, s. f., terme de marine, بلوتلو هوانک بریرده اچلمه‌سی *bouloutlu havânuñ bir îerdè atchil-maci*, t.

ÉCLAIRCIR, v. a., rendre plus clair, اچمق نورلو - *atchmaq*, - روشن ا *nourlu, rouchen it*, a.-p.-t. — une liqueur, la laisser reposer, طورتمق *dhouroutmaq*. — Rendre moins épais, صولو ا *soulu it*. — une couleur, رنکی اچمق *rengui atch-maq*. — une affaire, une difficulté, مشکل برماده‌یی اچمق - حلّ ا

muchkil bir maddeïi atchmaq, *hall it.* — Expliquer, ایضاح - بیان - کشف ا *izāh*, *beïān*, *kechf it.* — Rendre évident, بللوا *bellu it*, خارجه - اچیغه چیقارمق *khāridjè*, *atchygha tchyqārmaq.* — Rendre moins épaisse une forêt, بر اورمانی اچمق *bir ormāni atchmaq*, اورمانده جابجا اغاجلری کسمک *ormānda djābedja aghādjleri kesmek.* — Faire comprendre, اکلتمق *añlatmaq.* — Instruire de la vérité, حقیقتی اکلتمق *haqyqati añlatmaq.* — S'Éclaircir, v. réfl., devenir plus clair, بللو - روشن - عیان او *bellu*, *rouchen*, *'aïān ol.* — En parlant d'une difficulté, du temps, اچلمق *atchilmaq*, حل اولنمق *hall olounmaq.* — Le temps s'est éclairci, هوا اچلدی *havā atchyldy.* — S'éclaircir, en parlant d'une liqueur qui forme un sédiment, طورلمق *dhouroulmaq.*

Éclaircissement, s. m., explication, بیان *beïān.* — Demande, سؤال *souāl*, a. — d'une difficulté, بر مشکلک کشف و حلی *bir muchkiluñ kechfu halli.* — Sur l'état d'une chose, کیفیت حالک *keïfïieti hāluñ beïāni.*

Éclaire, s. f., plante, la grande espèce, قرلانغج اوتی *qyrlānghidj oti.* — La petite —, رهبان جامه‌سی *rouhbān djāmèci*, t.

Éclairé, e, adj., ایدنلو *aïdynlu*, t.; روشن *rouchen*, p.; نورلو *nourlu*, a.-t. — Au fig., instruit, معلوماتی چوق *m'aloumāti tchoq.*

Éclairer, v. imp., répandre de la clarté, ایدنلق ویرمک *aïdynlyq vïrmek*, نورلندرمق *nourlandurmaq.* — Apporter de la lumière, موم کوسترمک *moum gueustermek.* — Faire comprendre, اکلتمق *añlatmaq.* — Faire des éclairs, شمشکلمک - شمشک اوینمق *chimcheklemek*, *chimchek oïnamaq*, *tchātmaq*, *atmaq.* — Étinceler, پارلمق *pārlamaq.* — Être éclairé, être en vue de tous côtés, اچقده او *atchyqta ol.*

Éclaireur, s. m., چارقجی *tchārqadji*, چرخه‌جی *tcharkhadji*, t.

Éclanche, s. f., cuisse de mouton. Voy. Gigot.

Éclat, s. m., fragment, پارچه *pārtcha*, پاره *pāra*, اوفانتی *oufānti*, قرندی - قرنتی *qyrinti.* — de bois, اغاج پارچه‌سی - قرندیسی *aghādj pārtchaci*, *qyrintyci.* — Bruit, fracas, پاتلاق *pātlāq*, کورلمه *gueurulemè*, کورلتی *gueurultu.* — — de voix, سس کورلدیسی *ses gueurulduci.* — Éclat de rire, قهقهه *qahqaha.* — Lueur, splendeur, ایدن *aïdin*, پارلایش *pārlāïch*, t. — روشنلک *rouchenlik*, p.-t.; شعشعه *cha'cha'a.* — Gloire, رونق *revnaq*, نام *nām*, شهرت *cheuhret.* Voyez Rumeur, Scandale.

Éclatant, e, adj., qui a de l'éclat, ایدنلو *aïdinlu*, پارلاق *pārlāq*, t.; شعله ویریجی *cheu'lè vïridji.* شعله‌لی *cheu'lèli.* — Qui fait du bruit, شماطه ایدن *chamāta iden*, شماطه‌لی *chamāthalu.* — Services

éclatants, خدمات جليله *khademāti djelīlè*.

Éclater, v. n. et pro., se fendre par éclats, قرلمق *qyrilmaq*, پارەلنمق *pāralanmaq*, چاتلمق *tchiātlamaq*, يارلمق *iārylmaq*. — Faire grand bruit, كورلدمك *gueurouldemek*, پاتلمق *pātlamaq*, t. — Paraître, devenir public, ميدانه چيقمق *meidānè tchyqmaq*, اشكاره يه چيقمق *achikiārèyè tchyqmaq*, ظهوره كلمك *zouhourè guelmek*, a.-t.; قوپمق *qopmaq*. — Briller, reluire, پارلمق *pārlamaq*, يلدرامق *ïyldyrāmaq*, يلابمق *ïalābimaq*, شعله لنمك *cheu'lèlenmek*. — Jeter de l'éclat, پارلدامق *pārladāmaq*, شعله ويرمك *cheu'lè vïrmek*. — Éclater de rire, قهقهه ايله كولمك *qahqaha ilè gulmek*, بايلەرق كولمك *bāïlaraq gulmek*. — Éclater, montrer son ressentiment, فيرلمق *firlamaq*.

Éclectique, adj., منتخب *muntekhyb*, فيلسوف متنقد *filosofi mutenaqqyd*, a.

Éclectisme, s. m., حكمت الاهل الانتقاد *hykmetil-ehlil-intiqād*, a.

Éclegme, s. m., لعوق *la'ouq*, pl. a. لعوقات *la'ouqāt*.

Éclipse, s. f., du soleil, كون ـ كونش طوتلمه سی *gun, gunech thoutoulmaci*. — de lune, ای طوتلمه سی *aï thoutoulmaci*, t. — de l'un et de l'autre, خسوف *khouçouf*, كسوف *kuçouf*, a. — particlle, كسوف جزئی *kuçoufi djuz'y*. — totale, كسوف كامل ـ تامّ *kuçoufi kiāmil, tāmm*.

Éclipsé, e, adj., طوتلمش *thoutoulmich*, t.; منكسف *munkecif*, a.; غايب اولمش *ghaïb olmich*.

Éclipser, v. a., cacher un astre, اورتمك *eurtmek*, t.; ستر ايتمك *setr it*, كسف ـ تكسيف ايتمك *kesf, tekcif it*. — La lune éclipse le soleil, قمر شمسی ستر ايدر *qamer chemsi setr ider*. — Obscurcir, قراكلو ايتمك *qarānlu it*. — Au fig., effacer, بلورسزا ايتمك *bilursyz it*, محو ايتمك *mahv it*. — S'Éclipser, v. pr., en parlant du soleil, كون طوتلمق *gun thoutoulmaq*. — de la lune, ای طوتلمق *aï thoutoulmaq*. — de l'un ou de l'autre, منكسف اولمق *munkecif olmaq*. — S'éclipser, s'absenter, disparaître, غايب اولمق *ghaïb olmaq*, غيبوبت ايتمك *ghaïboubet it*, نابديد اولمق *nābedīd olmaq*.

Écliptique, s. f., طريق شمسی *thariqy chemci*, سمت الشمس *semtuch-chems*, a. — Écliptique, adj. com., des éclipses, كسوفی *kuçoufi*, خسوفی *khouçoufi*, a.

Éclisse, s. f., petit bâton plat pour fixer les fractures, قرق كميكلره صاره جق تخته جق *qyryq guemiqlerè sāradjaq takhtadjyq*, t.; جبيره *djèbirè*, جباره *djebārè*, pl. جبار *djibār*. — Petit panier, moule à fromage, پينير سپدجغی *peïnir sepedjighy*.

Éclisser, v. a., قريق كميكلره تخته جق صارمق *qyryq guemyqlerè takhtadjyq sārmaq*, t.; وضع جبيره ايتمك *vaz'y djebīrè it*.

Éclopé, adj., boiteux, اقساق *aqsāq*, طوپال *thopāl*, فرسز يورپشلو

farsyz ïurichlu, t. Voy. Estropié.

Éclore, v. n., en parlant des oiseaux, يمورطه‌دن چقمق *ïoumourthaden tchiqmaq*, t. — Poussins qui viennent d'éclore, يمورطه‌دن چيقمش پاليجلر *ïoumourthaden tchiqmich pilidjler*. — des fleurs, اچلمق *atchilmaq*. — Le jour commence à éclore, صباح اولور *sabāh olieur*, صباح يرى اغاردى *sabāh ïeri aghārdy*. — Commencer à paraître, ظاهره چيقمق *tchyqmaq*, ظاهره چيقمق *zāhirè tchyqmaq*, بروز ا *burouz it*.

Écloison, s. f., يمورطه‌دن چيقمه *ïoumourthaden tchyqma*, t.

Écluse, s. f., صو بندى *sou bendi*, p.-t.; سدّ *sedd*, جدول *djedvel* قپوسى *djedvel qapouçou*, اصمه قپو *asma qapou*.

Éclusier, s. m., صوبندى ناظرى *sou bendi nāziri*, t.

Écofrai ou Écofroi, s. m., قتى دزگاه *qaty qālyn sofra*, قالك سفره *dizguiāh*, t.

Écoinson, s. m., pierre d'encoignure, كوشه طاشى *keuchè thāchi*, t.

École, s. f., où l'on enseigne, مكتب *mekteb*, a.; تعليم خانه *ta'alīm khānè*, a.-p.; درس يرى *ders ïeri*. — Secte, مذهب *mezheb*. — de Platon, افلاطون مذهبى *iflāthoun mezhebi*. — École primaire ou d'enfans, چوجوق مكتبى *tchodjouq mektebi*. — de philosophie, حكمت مدرسه‌سى *hikmet medrecèci*. — de médecine, طبابت مكتبى *thybābet mektebi*.

Écolier, ière, s., مكتب اوغلانى *mekteb oghlāni*, a.-t.; شاكرد *chāguird*, p.-t.

Éconduire, v. a., éloigner avec ménagement, اصول ايله قوغمق *ouçoul ilè qoghmaq*, حسن صورت ايله تبعيد ـ دفع ا *husni souret ilè teb'id, def' it*. — Refuser avec ménagement, بر تقريب باشدن صاومق *bir taqrib bachden savmaq*.

Économat, s. m., charge d'économe, وكيل خرج منصبى ـ پايه‌سى *vekili khardj mancebi, pāïècī*. — Administration des bénéfices pendant la vacance, نظارة الزعامات المحلولة *nezāret ul-zi'āmāt ul-mahloulet*, a.

Économe, adj. com., ménager, خرج خانه‌دار *khānèdar*, p.; خرج ومصرفى يول ايله كورن *khardj u masrafi ïol ilè gueuren*. — L'économe d'une maison, d'un établissement, وكيل خرج *vekīli khardj*, a.

Économie, s. f., règle dans la conduite d'un ménage, خانه‌دارلق *khānedārliq*, خانه اداره‌سى *khānè idārèci*, p.-t. — Épargne, امساك *imsāk*, اداره خرج قليل *idārè khardji qalil*. — politique, تدبير مملكت *tedbīri memleket*, تدبير مدنى *tedbīri modoni*. — rurale, تدبير القراء والضياع *tedbir elqoura vezzyā'*. — Domestique, ادارهٔ امور بيتيه *idārèï oumouri beïtiïè*. — Ordre, harmonie entre les parties du corps physique, دوزن نظام *duzen, nizām*.

Économique, adj. com., qui concerne l'économie, خانه‌نك

اداره سینه متعلق *khanènuñ idārècinè mute'allyq*.

ÉCONOMIQUEMENT, adv., avec économie, اداره ایله *idārè ilè*, اداره‌لو *idārèlu*. — Avec épargne, خرج قلیل ایله *khardji qalíl ilè*.

ÉCONOMISER, v. a., administrer avec économie, اداره ا *idārè it*, اداره‌لو کورمک *idārèlu gueurmek*. — Épargner, امساك ا *imçāk it*, خرج قلیل ا *khardji qalíl it*. — Mettre de côté, صاقلمق *sāqlamaq*, کناره قومق *kenārè qomaq*.

ÉCOPE, s. f., چامچاق *tchāmtchāq*, t.

ÉCOPERCHER, s.f., یوك قالدره‌جق *iuk qāldurādjaq alet*, t.

ÉCORCE, s. f., قبوق *qabouq*. — d'arbre, قشر *qychr*, pl. قشور *qouchour*, a.; اغاج قبوغی *aghādj qaboughy*. — La première, la grosse écorce, دیش قبوغی *dich qaboughy*. — La seconde, la petite —, ایچ قبوغی *itch qaboughy*. — de citron, لیمون قبوغی *limoun qaboughy*. Voy. SUPERFICIE.

ÉCORCER, v. a., قبوغی صویمق *qaboughy soïmaq*, قبوق چقرمق *qabouq tchiqarmaq*, t. — Écorcé, e, قبوغی صویلمش *qaboughy soïoulmych*.

ÉCORCHER, v. a., dépouiller un animal de sa peau, دری یوزمك - صویمق - چقرمق *derii ïuzmek, soïmaq, tchiqarmaq*. — Enlever légèrement la peau ou l'écorce, قبوغی - دری یی صیرمق *syrmaq*, قبوغی صیرمق *qaboughy, derii syrmaq*. — Faire payer très-cher, پك بهالو صاتمق *pek behālu sātmaq*, دری یی سوکمك *derii seukmek*. — En parlant d'une boisson qui est rude au palais, à la gorge, دماغی - بوغازی تخدیش ا - طرملامق *dimāghy, boghāzi takhdích it, thyrmalāmaq*.

ÉCORCHERIE, s. f., صالخانه *sālkhānè*, p.

ÉCORCHEUR, s. m., دری صویجی *derii soïdji*, سلاخ *sellākh*, a.

ÉCORCHURE, s. f., سیرق *siryq*, دری صیرندیسی *deri syryntycy*, t.; سحج *sahdj*, a.

ÉCORNER, v. a., rompre les cornes, بوینز قیرمق *boïnouz qyrmaq*, t. — Couper, casser l'angle ou les angles, اوجی - کوشه کسمك *oudjou, keuchè kesmek*. — Diminuer, اکسلتمك *eksiltmek*. — Raccourcir, قصه‌لتمق *qyssaltmaq*, t.

ÉCORNIFLER, verb. act. famil., طالقاوقلق ا *dhālqāvouqlyq it*, t.

ÉCORNIFLERIE, s. f., طال قاوقلق *dhāl qāvouqlyq*, طام طال قاوقلغی *dhām dhāl qāvouqlyghy*, t.

ÉCORNIFLEUR, SE, s., دال قاوق *dhāl qāvouq*, t.; مفت خور *muft khor*, p.

ÉCOSSE, s. f., nom de pays, سقوچیا مملکتی *sqotchiā memleketi*.

ÉCOSSER, v. a., قبوقدن چقرمق *qabouqtan tchiqarmaq*, قپچوغی صویمق - صیرمق *qaptchoughy soïmaq, syrmaq*.

ÉCOSSEUR, SE, s., قبوق چیقاریجی *qabouq tchyqāridji*, t.

Écot, s. m., quote-part de dépense de table, عارفانه *'ārifānè*, a.-p., vulg. رفنه *rèfènè*; پای *pāï*. — Dépense pour un repas, یمك خرجی *ïemek khardji*, مصرفیه *masrafiïè*. — Compagnie de personnes qui mangent ensemble, رفنه‌جی جمعیتی *rèfènèdji djèmïieti*. — Payer son écot, پاینی - مصرفیه‌سنی ویرمك *pāïni, masrafiïècini virmek*.

Écouane, s. f., بر نوع اکه *bir nev'y eïè*, t.

Écouer, v. a., قویرغی کسمك *qouïroughy kesmek*, t.

Écoufle, s. m., sorte de milan, چایلاق - چیلاق دولنکچ *tchāïlāq, dulenguetch*, t.

Écoulement, s. m., mouvement de ce qui s'écoule, دوکلمه *deukulmè*, دوکلش *deukuluch*, اقش *aqych*, جریان *djeriān*. — Flux, فیضان *feïzān*. — de l'eau, صو اقمه‌سی *sou aqmaci*. Voy. Débit.

Écouler, v. n., couler hors d'un lieu, دوکلمك *deukulmek*, بوشانوب دوکلمك *bochānup deukulmek*, اقمق *aqmaq*. — Faire —, اقتمق *aqytmaq*. — les eaux, صویی اقتمق *soüï aqytmaq*, صویه یول اجرای ما قازمق *souïè ïol qāzmaq, idjrāï mā it*. — S'écouler, اقمق *aqmaq*. — Tomber en cascade, یوقریدن اقمق - دوشمك - انمك *ïoqariden aqmaq, duchmek, inmek*, — Déborder, طاشمق *thāchmqq*. — En parlant du temps, کچمك *guetchmek*, سورمك *surmek*, زمان کچمك *zemān guetchmek*. — Le temps s'est écoulé, زمانی کچدی وقتی تمام اولدی *zemāni guetchti, vaqty tamām oldy*.

Écourter, v. a., قصالتمق *qyssāltmaq*, قصه کسمك *qyssa kesmek*, اکسلتمك *eksiltmek*. — des cheveux, صاچی دیبدن قرقمق - کسمك *sātchi dibden qyrqmaq, kesmek*, t.

Écoute, s. f., کیزلو اشیدجك یر *guizlu ichidedjek ïer*, دکلیه‌جك یر *diñlèïedjek ïer*, t. — Être aux écoutes, کیزلو یرده اشتمك *guizlu ïerdè ichitmek*, کوز قولاق او *gueuz goulāq ol*.

Écouter, v. a., entendre, اشتمك *ichitmek*. — quelqu'un, ce qu'il dit, دکلمك *diñlèmek*, t.; استماع ا *istimā' it*, a.-t. — Écoutez-moi, بنی دکله *beni diñlè*, دکلیك *diñlèïiñ*. — Prêter l'oreille, - قولاق طوتمق اورمق *qoulāq thoutmaq, ourmaq*. — Suivre les conseils, - اوکمك نصیحت - سوز طوتمق *euguüut, nacihat, seuz thoutmaq*. — Donner audience, سویلتمك *seuïletmek*. — S'Écouter, v. réfl., être trop attentif à sa santé, کندوسنی حددن کندویی زیاده قیرمق *guenducini hadden ziādè qaïrmaq*, کندویی کوزتمك *guenduïi gueuzetmek*. — Écouté, e, مسموع *mesmou'*.

Écouteur, se, s., ایشیدیجی *ichididji*, t.

Écouteux, adj. m., اورکك *eurkuk*, t.

Écoutilles, s. f. pl., کمی انبارینك اغزی *guemi embārïnuñ*

aghzi, انبار اغزی قپوسی *ambār aghzi qapouci*, t.

Écouvillon, s. m., فرون - طوب سپرکه‌سی *fouroun, thop supurgèci*, سلکی *silgui*, t.

Écouvillonner, v. a., پاچاوره سپرکه‌سیله تمیزلمك *pātchāvra supurgècilè temīzlemek*, سلکی ایله *silgui ilè silmek*, t.

Ecphractique, adj., t. de méd., سدّ بي طاغديجی *seddèï dhāghydidji*, t.; مفتّح السدّة *mufettih usseddet*, a.

Écran, s. m., اوجاق پرده‌سی *odjāq perdèci*, t.

Écrasé, e, adj., foulé, ازمش *ezmich*, باصق *bācyq*, t.; مدكوك *medkiouk*. — Trop aplati, يصتم *ïastum*, افطح *aftah*, a.

Écraser, v. a., بصمق *basmaq*, ازمك *ezmek*, صيمق *symaq*. — Détruire, يقمق *ïiqmaq*, t.; خراب ا *kharāb it*. Voyez Aplatir. — Surpasser, laisser en arrière, پك كيرو براقمق *pek guiru brāqmaq*.

Écrêmer, v. a., سدك قيمغنی الق *suduñ qaïmaghyni almaq*, t. — Au fig., se dit aussi d'une affaire dont on tire ce qu'il y a de meilleur, قيمغی - زبدسنی الق *qaïmaghy, zubdècini almaq*. — J'ai écrêmé cette affaire, بو مصلحتك قيمغنی الدم *bou maslahatuñ qaïmaghyni aldum*.

Écrêter, v. a., بر ديوارك دپه‌سنی - اوستيسنی چيقارمق - قالدرمق *bir divāruñ tepècini, ustuçunu tchyqārmaq, qāldurmaq*, t.

Écrevisse, subst. fém., de mer, استاقوس *istāqos*. — d'eau douce, ينكچ *ïenguetch*, t. — Signe du Zodiaque, سرطان *serethān*, سرطان برجی *serethān bourdji*.

Écrier (S') v. n. pr., پك چاغرمق *pek tchāghirmaq*, باغرمق *bāghyrmaq*, t.; فرياد ا *feriād it*, p.-t.

Écrille, s. f., بالق كولنك سپددن اورلمش ديوار *bālyq gueulundè sepedden ouroulmich divār*, t.

Écrin, s. m., حقه *hoqqa*, a.; جواهر صندوغی - قوطيسی *djevāhir sandoughy, qouthoucou*, a.-t.

Écrire, v. a., tracer des lettres avec la plume, يازمق *ïāzmaq*, t.; كتب - تحرير - تسطيرا *ketb, tahrīr, tasthyr it*. — une lettre, بر مكتوب يازمق *bir mektoub ïāzmaq*, كاغد يازمق *kiāghyd ïāzmaq*. — correctement, mettre l'orthographe, املا ا *imlā it*. — Composer, تاليف - تصنيف - انشا ا *teelīf, tasnīf, inchā it*. — S'écrire, avoir commerce de lettres avec un autre, مكتوبلشمك *mektoublechmek*, a.-t. — Être écrit, يازلمق *ïāzilmaq*. — Écrit, e, part. d'écrire, يازيلو *ïāzīlu*, يازلمش *ïāzilmich*, محرّر *mouharrer*, مسطور *mesthour*.

Écrit, s. m., يازو *ïāzou*, t.; كاغد *kiāghyd*, تحرير *tahrīr*. — Lettre missive ou billet, مكتوب *mektoub*, نميقه *nemiqa*. — Livre, كتاب *kitāb*, pl. كتب *kioutoub*. — Composition quelconque, تاليف

te'lîf, تصنيف *tasnîf*, pl. a. تأليفات *te'lîfāt*, تصنيفات *tasnîfāt*. — Acte, promesse, convention, سند *sened*. — Par écrit, تحريراً *tahrîren*.

Écriteau, s. m., يافته *ïāfta*. — qui indique un logement ou une maison à louer, كرايه ويرلجك ياصاتيلق اوك قپوسنده اصلان يافته *kirāïè virilèdjek ïā satylyq evun qapoucindè açilān ïāfta*, t.

Écritoire, s. m., qui renferme l'encre, دويد - دود *devîd*, دويت *devît*, t. — Étui ou nécessaire renfermant ce qui est nécessaire pour écrire, حقّه *hoqqa*, قلمدان *qalemdān*, p.

Écriture, s. f., action d'écrire et caractères écrits, يازو *ïāzou*, يازى *ïāzy*, t.; كتب *ketb*, a. — Caractère, main de chaque personne, خطّ *khatt*, a.; يازو *ïāzou*. — pleine, قالك - طوقچه يازو *qālyñ*, *thoqtcha ïāzou*. — fine, انجه - جلز يازو *indjè*, *djiliz ïāzou*. — Inscription, caractères écrits, خطوط *khouthouth*, كتابة *kitābet*. — Belle écriture, كوزل يازو *guzel ïāzou*. — Mauvaise —, كوتى يازو *keutu ïāzou*. Écritures, en terme de pratique, تقريرلر *taqrîrler*. — L'Écriture sainte, les livres divins, كتب الهيّه *koutoubi ilahïiè*. — La Bible, تورات *tevrāt*.

Écrivain, s. m., celui qui écrit bien ou mal, يازيجى *ïāzîdji*, t. — Maître d'écriture, يازو خواجه‌سى *ïāzou khodjaci*. — Auteur, كتاب يازان *kitāb ïāzān*, مؤلّف *muellif*. — public, كاتب *kiātib*, عرضحالجى *'arzouhāldji*.

Écrou, s. m., trou de la vis, بورمه دليكى *bourma deligui*, t. — Acte d'emprisonnement, حبس سندى *habs senedi*, قيد محبوسيّة *qaïdi mahboucïiet*, a.

Écrouelles, s. f. pl., اور *our*, صراجه *syrādjè*, صراجه علّتى *syrādjè 'illèti*, خنازير *khounāzir*. — Qui a les —, صراجه‌لو *syrādjèlu*.

Écrouer, v. a., حبسخانه دفترنده قيد ا *hapys khānè defterindè qaïd it*, a.-t.

Écroues, s. f., مطبخ پادشاهى دفترى *mathbakhi pādichāhi defteri*, a.-t.

Écrouir, v. a., برمعدنى صوغوق ايكن دوكمك *bir ma'deni soghouq iken deuvmek*, t.

Écroulement s. m., چوكمه *tcheukmè*, چوكش *tcheukuch*, يقلمقلق *ïyqylmaqlyq*, t.; هيال *heïāl*, هيلان *heïlān*, انهدام *inhidām*, a.

Écrouler (S'), v. pr., يقلمق *ïyqylmaq*, دوشمك *duchmek*, چوكمك *tcheukmek*, t.; انهدام بولمق *inhidām boulmaq*. — Écroulé, e, يقلمش *ïqylmich*, چوكمش *tcheukmuch*, منهدم *munhedim*.

Écrouter, v. a., اكمكك قبوغنى چيقرمق *ekmeguñ qaboughini tchiqarmaq*, اتمكك قوريسنى صويمق *etmeguñ qouroucyni soïmaq*, t. — Pain écrouté, قبوغى چيقارلمش اتمك *qaboughy tchyqārylmich etmek*.

Écru, e, adj., خام *khām*, p.; چيك *tchig*, t. — Soie écrue, خام ايپك *khām ipek*.

Écrues, s. f. pl., de bois, يكى بتمش اغاجلر *ïeni bitmich aghādjlar*, t.

Ecsarcome, s. m. Voy. Excroissance.

Ectropion, s. m., كوز قپاغنك دوركلكى *gueuz qapāghynuñ devirikligui*, t.

Ectyloptique, adj., terme de médecine, سكل اشندريجى *siguil achendurīdji*, t.; اكال الثولول *ekkiāl ussuloul*, a.

Ectype, s. f. Voy. Empreinte.

Écu, s. m., bouclier, قالقان *qālqān*, t.; حجفة *hadjefet*, a. — Armoirie, علامة *'alāmet*, نشان لوحه‌سى *nichān levhaci*. — Monnaie d'argent, ريال *riāl*.

Écubier, s. m., غومنه مازغالى *ghomena māzghāly*, t.

Écueil, s. m., rocher dans la mer, قيا *qaïā*, دكزده اولان قيا *denizdè olān qaïā*, شاب *chāb*, t.; صخر *sakhar*, pl. a. صخور *soukhour*. — Bas-fond de sable, صيغ *sygh*, حشفه *hachefè*. — Chose dangereuse, مخاطره‌لو شئ *moukhātharalu cheï*, آفت *âfet*, pl. آفات *âfāt*; خطر *khathar*.

Écuelle, s. m., چناق *tchanāq*, t.; طاس *thās*. — à soupe, چوربه چناغى *tchorba tchanāghy*.

Écuellée, s. f., بر چناق طولوسى *bir tchanāq dholouci*, t.

Écuisser, v. a., بر اغاجى چاتلتمق *bir aghādji tchātlatmaq*, t.

Éculer, v. a., پاپوج اوكچه‌سنى ازمك - سوكمك *pāpoudj euktchècini ezmek, seukmek*, t.

Écumant, e, adj., كوپكلو *keupuklu*, t.; مزبد *muzbid*, a.

Écume, s. f., كپوك - كوپك *keupuk*, t.; كفّ *keff*, زبد *zebed*, a. — de mer, دكز كوپكى *deñiz keupugui*. — des flots, طالغه‌لرك كپوكى *dhālghalaruñ keupughy*. — de la bouche, اغز كپوكى *aghyz keupughy*. — La sueur du cheval, آتك ترى *âtuñ teri*. Voy. Scorie.

Écumer, v. n., jeter de l'écume, كوپرمك *keupurmek*, كوپكلمك *keupuklemek*, كوپكلنمك *keupuklenmek*, t.; تزبيد - تزبّدا *tezbīd, tezebbud it*, a.-t. — de la bouche, اغز كپورمك *aghyz keupurmek*. — v. a., ôter l'écume, كوپك - كوپكى آلمق *keupuk, keupugui âlmaq*. — le pot, تنجره‌نك كپوكنى آلمق *tendjerènuñ keupuguini âlmaq*. — les mers, exercer la piraterie, ازباندیدلك ا *izbāndīdlik it*.

Écumeur, s. m., pirate, ازباندید *izbāndid*. Voy. Pirate. — de marmite, تنجره يلاييجى *tendjerè ïalāïdji*. Voy. Écornifleur.

Écumeux, se, adj., كپوريجى *keupurudju*. Voy. Écumant.

Écumoire, s. f., كبچه *keptchè*, t.; كفكير *kefguīr*, p.

Écurer, v. a., تميزلمك *temīzlemek*. — la vaisselle, مطبخ آلاتنى سلمك *mathbakh alātini silmek*.

Écureuil, s. m., تيّن *teïin*, تيّون

tcïoun. — de couleur grise, سنجاب *sendjāb*, vulg. *zindjab*, a.-p.

ÉCUREUR, SE, s., قابلری *qābleri temïzleïdji*, تمیزلیجی

ÉCURIE, s. f., آخور *ākhor*, a.-t.; اصطبل *ysthabil*. — Garçon, valet d'écurie, آخور اوغلانی *ākhor oghlāni*.

ÉCUSSON, s. m. Voy. ÉCU. — Manière de greffer, قلم آشی *qalem āchi*, t.

ÉCUSSONNER, v. a. Voy. GREFFER.

ÉCUYER, s. m., intendant de l'écurie, آخور کیاسی *ākhor kiahïāci*. — Gentilhomme porte-épée, سلاحدار *silāhtār*, vulg. *silihtār*, p. — Intendant de l'écurie d'un prince, امیر آخور *emïri ākhor*, vulg. *mir akhor*, et populairement, *imrokhor*. — Grand —, بیوك امیراخور *buïuk imrokhor*, t.-a.-p. — Écuyer tranchant, intendant de la table du sultan, چاشنیکیر باشی *tchāchniguir bāchi*, a.-p.-t. — de main, رکابدار اغا *rikiābdār aghā*. — Maître de manége, سلاحشور - سلحشور *silāhchor*, a.-p.

ÉDEN, s. m., عدن *'aden*, a.; عدن اوجمغی *'aden outchmaghy*, a.-t.

ÉDENTÉ, E, adj., دیشلری قرلمش - دوکلمش *dïchleri qyrilmich, deukulmuch*, دیشسز *dïchsiz*, t. — Vieille édentée, دیشی دوکلمش قوجه قری *dïchi deukulmuch qodja qary*.

ÉDENTER, v. a., دیشلربنی قرمق *dïchlerini qyrmaq*, دیشسز ایت *dïchsiz it*, t.

ÉDIFIANT, E, adj., qui porte à la vertu, هنر و فضیلت اوکردیجی *huner vè fazilet eugredïdji*, a.-t. Voy. EXEMPLAIRE.

ÉDIFICATEUR, S. m., یاپو یاپیجی *ïāpou ïāpidji*, t.; بانی *bāni*, a.

ÉDIFICATION, s. f., action de bâtir, یاپو *ïāpou*, t.; بنا *binā*. — d'un temple, عمارت ایتمکلك *'ymāret ïtmeklik*, a.-t.; عمارت *'ymāret*, a.; — du temple de Jérusalem, هیکل قدس شریفك بنا و عمارتی *heïkeli qoudsi cherïfuñ binā vu 'ymārèti*. — Bon exemple, ایو عبرت *eïu 'ybret*, a.-t.; عبرت *'ybret*, a.

ÉDIFICE, s. m., یاپی *ïāpi*, یاپو *ïāpou*, t.; بنا *binā*, a. — Grand —, بنای جسیم - عظیم *bināï djecïm, 'azïm*.

ÉDIFIER, v. a., bâtir, یاپمق *ïāpmaq*, بنا یاپمق - ا *binā ïāpmaq, it*. — un palais, برسرای بنا ا *bir sarāï binā it*. — Donner exemple, عبرت ویرمك *'ybret vïrmek*. — Porter au bien, à la vertu, خیره دادانمق *khaïrè dādāndurmaq*, ترغیب خیر و صلاح ا *terghybi khaïr u salāh it*.

ÉDIT, s. m., بیورق *bouïourouq*, t.; امر *emr*, حکم *hukm*, a.; فرمان *fermān*, p. — du prince, حکم خط پادشاهی *hukmi pādichāhi*, خط شریف *khatthy cherïf*.

ÉDITEUR, s. com., بر مؤلفك کتابنی طبع و نشر ایدن کمسنه *bir muellifuñ kitābini thab' u nechr iden kimesnè*, t.

Édition, s. f., publication d'un livre, دفعهٔ واحده برکتابك طبع و نشری *def'aï vāhidèdè bir kitābuñ thab' u nechri.* — Manière dont un ouvrage est imprimé, بصمه نك رسم و صورتی *basmanuñ resmu souréti*, a.-t.

Édredon, s. m., قازك اینجه توبی *qāzuñ indjè tuïu*, پوپله *poupla*, t.

Éducateur, trice, s., تربیه ایدیجی *terbïè idïdji*, a.-t.

Éducation, s. f., physique, بسلمكلك *beslemeklik*, t. — physique et intellectuelle, اوكرتمه *eugretmè*, t.; تربیه *terbïè*, تأدیب *te'dïb*, a. — Bonne —, حسن تربیه *husni terbïè*. — Mauvaise —, تربیهٔ ردیّه *terbïèï redïïè*. — Il n'a pas d'éducation, تربیدسی یوق *terbïèci ïoq*. — Usage, politesse, ادب *edeb*.

Édulcoration, s. f., طتلولندرمه *thatlulandurma*, توزینی کیدرمه *touzounou guïdermè*, المه *alma*, t.; تحلیة *tahlïet*, â.

Édulcorer, v. a., طتلولندرمق *thatlulandurmaq*, توزینی کیدرمك *touzounou guïdermek*, المق *almaq*, t.

Éfaufiler, v. a., بر شریتك ایپکنی چکرمق *bir chirïtuñ ipeguini tchiqarmaq*, سوکمك *seukmek*, تل چیقارمق *tel tchyqārmaq*, t.

Effaçable, adj. com., رفعی *ref'i*, محوی ممکن *mahvi mumkin*, a.-t.

Effacer, v. a., ôter la forme, l'empreinte, بوزمق *bozmaq*, سلمك *silmek*, t.; رفع ـ نسخ *ref'*, *neskh it.* — Raturer, چزمك *tchizmek*, رسید ـ ترقین *recïd*, *terqyn it.* — Effacer en grattant, قازیمق *qāzimaq*, محو ا *mahv it*, حك ا *hakk it*, a.-t. — Annuler, محو و ابطال ا *mahv u ibthāl it.* — la mémoire, ذکرینی محو و ازاله ا *zikrini mahv u izālè it.* — Faire oublier, اونوتدرمق *ounoutturmaq*. — Dépasser, مسابقت ا *muçābeqat it.* — S'Effacer, v. pr., بوزلمق *bozoulmaq*, سلنمك *silinmek*, محو او *mahv ol.*

Effaçure, s. f., بوزقلق *bozouqlouq*, چزکی یری *tchizgui ïeri*, سلنتی *silintï*, t.; منسوخ یر *mençoukh ïer*, a.-t.

Effaré, e, adj., شاشمش *chāchmich*, چهره سی بوزوق *tchehrèci bozouq*.

Effarer, v. a., شاشرمق *chāchirmaq*, چهره بوزدرمق *tchehrè bozdurmaq*.

Effaroucher, v. a., پسك اورکتمك *pek qorqoutmaq*, قورقتمق *eurkutmek*, قاچورمق *qātchurmaq*, t.; توحیش ا *tevhïch it.* — S'Effaroucher, v. réfl., اورکمك *eurkmek*, قورقمق *qorqmaq*, t.; توحش ا *tevahhouch it*, a.-t. — Effarouché, اورکمش *eurkmuch*, t.; متوحش *mutevahhich*.

Effectif, ive, adj., qui est réellement et de fait, کرچك *guertchek*, کرچکدن وار *guertchekten vār*, t.; حقیقةً موجود *haqyqaten mevdjoud*, حقیقی *haqyqy*, a. — Homme —,

قولنی فعله کتورر بر آدم *qavlìni fy'lè gueturur bir âdem.*

Effectivement, adv., کرچک *guertchek*, کرچکدن *guertchekten*, t.; حقیقت *haqyqat*, a.; حقیقةً حالك *haqyqati hâldè*, حقیقةً *haqyqaten*, فی الحقیقت *fil-haqyqat*.

Effectuer, v. a., exécuter, عمله بتورمك *'amelè gueturmek*, کتورمك *biturmek*, اجرا ایتمك *idjrâ it.* — Remplir sa promesse, انجاز ایتمك *indjâz it.* — Effectué, فعله کتورلمش *fy'lè gueturilmich.*

Efféminé, e, adj., زنه خویلو *zennè khouïlu*, t.; مخنث *moukhannes*, a. — Visage —, زنه چهره‌سی *zennè tchehrèsi.*

Efféminer, v. a., عورته دوندرمك *'avrètè deundurmek*, زنه خویلو ایتمك *zennè khouïlu it*, t.; مخنث ایتمك *moukhannes it*, a.-t. — S'Efféminer, v. réfl., عورت کبی اولمق *'avret gubi ol*, زنه خویلو اولمق *zennè khouïlu ol*, مخنث اولمق *moukhannes ol.*

Effendi et Éfendi, s. m., افندی turc.

Effervescence, s. f., ébullition produite par le dégagement d'un gaz, قینایش *qaïnâïch*, جوشش *djouchich*, جوشی *djouchi*, جوش *djouch*, جیشان *djeïchân*, a. — Faire —, جوش ایتمك *djouch it*, جوشه کلمك *djouchè guelmek.* — Au fig., émotion vive, هیجان *heïdjân.*

Effet, s. m., ce qui est produit par une cause, اثر *ecer*, pl. آثار *açâr*, فرع *fer'*, pl. فروع *furou'*. — Produire de l'effet, تاثیر ایتمك *tecîr it*, کارگیر اولمق *kiârguîr ol.* — Fonctionner, ایشلمك *ichlemek.* — Agir, عمل ایتمك *'amel it.* — Exécution, عمل *'amel*, اجرا *idjrâ.* — Résultat, نتیجه *netîdjè*, a. — Action produite, عمل *'amel.* — d'une machine, بر التك عملی *bir aletuñ 'ameli.* — d'un remède, دوانك عملی *devânuñ 'ameli.* — Une lettre de change, پولیچه *polîtcha.* — Effets, biens effectifs, مال *mâl*, pl. اموال *emvâl.* — Chose, objet quelconque, شیٔ *cheï*, pl. اشیا *echïâ.* — Vêtements, اوروبا *ouroubâ.* — mobiliaires, اواداناغی ـ طاقمی *ev avâdânlighi, thâqymy.* — En Effet, adv., کرچکدن *guertchekten*, t.; فی الواقع *fil-vâqy'*, واقعا *vâqy'â*, فی الحقیقة *fil-haqyqat*, a. — A l'effet, بابنك اولمق اوزره *bâbindè olmaq uzrè.* — A cet effet, بو بابده *bou bâbdè.*

Effeuiller, v. a., یپراق یولمق ـ قوپارمق ـ صیرمق *ïaprâq ïolmaq, qopârmaq, syrmaq*, t. — la vigne, باغ یپراغن یولمق *bâgh ïaprâghyn ïolmaq.* — S'Effeuiller, v. réfl., یپراق دوکلمك *ïaprâq deukulmek*, غزللنمك *ghazellenmek.* — Les arbres sont effeuillés, اغاجلر غزللندی *aghâdjlar ghazellendy.*

Efficace, s., ایشلیجی *ichlèïdji*, عملو *'amellu*, a.-t.; مؤثر *muessir.*

Efficacement, adv., کرچکدن *guertchekten*, t.; عمل ایله *'amel ilè*,

جدّاً و فعلاً كفرت ايله *keferet ilè, djedden vè f'ylen.*

Efficacité, s. f., كفرت *keferet,* عمل *'amel,* اثر *ecer,* قوّت *qouvvet,* a.

Efficient, e, adj., cause, علّت فاعليّه *'ylleti fā'ilìè,* a.

Effigie, s. f., كشينك صورتي *kichinuñ sourèti, tasvìri,* t.-a.

Effigier, v. a., بر مجرمسك صورت مشخّصه‌سني تنكيلاً محل سياستك عرض ا *bir mudjrimuñ souretì mouchakhkhacini tenkilen mahalli siācettè 'arz it.*

Effilé, s. m., petite frange, اينجه صچاق *indjè satchāq,* t.

Effilé, e, adj., de taille, اوزون بويلو *ouzoun boïlu.* — Mince, اينجه *indjè,* t.

Effiler, v. a., دفتكلمك *tiftiklemek,* دفتك ا *tiftik it,* صچاقلمق *satchāqlamaq.* — S'Effiler, v. réfl., دفتكلنمك *tiftiklenmek,* صچقلنمق *satchaqlanmaq,* t.

Effiloquer, v. a., ايپك قماشي دفتكلمك *ipek qoumāchi tiftiklemek,* t.

Efflanqué, e, adj. fam., ارقلنمش يانلري كوچك *aryqlanmich, ïānleri kutchuk,* t.

Efflanquer, v. a., ارقلتمق *ariqlatmaq,* طواري ارقلتمق *dhavāry aryqlatmaq,* t.

Effleurage, s.m., دري صيرمه‌سي *deri syrmaci,* t.

Effleurer, v. a., enlever légèrement la superficie, صيرمق *syrmaq,* يوزي صيرمق *ïuzu syrmaq,* سطحيجه اچمق *sathhìdjè atchmaq.* — la peau, دري صيرمق *deri syrmaq.* — Toucher légèrement, جزئيجه طوقندرمق *djuzidjè dhoqoundurmaq.* — Oter les fleurs, چچكلري قوپارمق - كيدرمك *tchitchekleri qoparmaq, guidermek,* t.

Effleurir, v. n., اچلمق *atchilmaq,* چچكلنمك *tchitcheklenmek,* t.

Efflorescence, s. f., sorte de moisissure, كوفلنمه *kuflenmè;* كوفلنوب چچكلنمه *kuflenup tchitcheklenmè,* t.; تكرّج *tekerrudj,* a. — Petites tumeurs à la peau, دري يه چيقان قبارجقلر *derìiè tchyqān qabārdjyqlar,* حلا *halā.*

Effluence, s. f. Voy. Émanation.

Effondrer, v. a., rompre, قرمق *qyrmaq,* يقمق *ïyqmaq.* — Creuser la terre, يري قازمق *ïeri qāzmaq.* — La remuer en y mêlant du fumier, يري اقدروب كوبره‌لمك *ïeri aqtarup gubrèlemek,* t.

Effondrilles, s. f. pl., چوكك *tcheukuk,* دوردي *tortou,* چوملك *tchumlek dibindè qālāni,* t.

Efforcer (S'), v. n., چالشمق *tchālichmaq,* دورشمك *duruchmek,* t.; سعي - جدّ و جهد ا *saï, djidd u djehd it,* اقدام ا - كوستر مك *iqtām it, gueustermek,* a.-t.

Effort, s. m., چالشمه *tchālichma,* t.; كوشش *kiouchich,* p.; سعي *s'aï,* جدّ *djidd,* جهد *djehd,* اهتمام *ihtimām,* اقدام *yqtām,* a. — Faire

des efforts, كوشش و اقدام ا *kiouchich u yqtām it.* — Peine, fatigue, يورلمه *ïouroulma*, زحمت *zahmet.*

Effraction, s. f., قرپش *qyrich*, كسرو شكست قرقلق *qyrqlyq*, t.; *kesru chikest*, a.-p.

Effrayant, e, adj., قورقولو *qorqoulu*, قورقنج *qorqadjaq*, قورقنجق *qorqoundj*, t.; هائل *hāïl*, a. — Songe —, رویای هائل *rouïāï hāïl.*

Effrayé, e, adj., قورقمش *qorqmich*, قورقدلمش *qorqoudilmich*, t.; مرعوب *mer'oub*, a.

Effrayer, v. a., قورقتمق *qorqoutmaq*, اوركتمك *eurkutmek*, t.; تخويف - ترهيب ا *takhvïf, terhïb it*, خوف ويرمك *khafv vírmek.* — Subitement, بلكلمك *beliñlemek*, بلكلتمك *beliñletmek.* — S'Effrayer, v. réfl., قورقمق *qorqmaq*, اوركمك *eurkmek*, t.; تخوف ا *tekhavvuf it*, a.-t.; هراسان او *hirāçān ol.* — subitement, بلكلنمك *belinlenmek.*

Effréné, e, adj., ضبطسز *zabthsiz*, نا مضبوط *nā mazbouth*, a.-t.; كمسز *guiemsyz*, t.; مطلق العنان *mouthlaq ul-'ynān*, a.

Effrénément, s. m., ضبطسزلق ايله *zabthsyzlyq ilè*, a.-t.

Effriter, v. a., قصرلتمق *qycyryltmaq*, t.; بر يرى غيز منبت ا *bir ïeri ghaïri mumbit it*, a.-t. — S'Effriter, v. réfl., قصرلنمق *qycyrlanmaq*, غيز منبت او *ghaïri mumbit ol.*

Effroi, s. m., قورقو *qorqou*, قورقولوق *qorqoulouq*, اوركك *eurk*, اوركولك *eurkuluk*, t.; هول *havl*, وحشة *vahchet*; a.

Effronté, e, adj., عارسز *'ārsyz*, a.-t. — Femme —, عارسز قارى *'ārsyz qāry.* — Manières effrontées, كستاخانه اوضاعلر *kustakhānè evzā'lar.*

Effrontément, adv., عارسزلغله *'arsizlighilè*, a.-t.; عارسزجه *'ārsizdjè*, عارسزلق ايدوب *'ārsyzlyq idup*, ادبسزجه *edepsyzdjè.*

Effronterie, s. f., عارسزلق *'ārsyzlyq*, يوزسزلك *ïuzsizlik*, t.; ادبسزلك *edebsizlik*, a.-t.; بى ادبلك *bi edeblik*, كستاخلق *kustākhlyq.*

Effroyable, adj. com., qui cause de l'effroi, قورقنج *qorqoundj*, t.; موجب دهشت اولهجق *moudjibi dehchet oladjaq*, هولناك *hevïlnāk*, p.; هائل *hāïl*, a.— Très-laid, پك چركين *pek tchirkin.*

Effroyablement, adv., پك چوق *pek tchoq*, t.; بغايت *beghāïet*, a.; فوق الحدّ *fevq ul-hadd.*

Effusion, s. f., دوكلمه *deukulmè*, دوكلش *deukulich*, t.; انصباب *insibāb*, اراقه *irāqa.* — du sang, سفك دم اراقهٔ دما *sefki dem irāqaï dimā.* — du cœur, كوكل انفتاح, يايلمه‌سى *gueuñul ïaïlmaci*, القلب *infitāh ul-galb.*

Égal, e, adj., pareil, برابر *berāber*, بر *bir*, t.; مساوى *muçāvi*, a.; يكسان *ïeksān.* — Équivalent, مماثل معادل *mou'ādil, mumācil.* — Qui est toujours le même, هر بر وقت *her vaqit bir.* — Uni, دوز

duz, مستوی *mustevi*. — Chemin —, طریق مستوی دوز یول *duz ïol, tharyqy mustèvi*. — Indifférent, بکا بر *bir*. — Tout m'est égal, کوره هپ بر در *bañā gueurè hep bir dur*. — Uniforme, بر درلو *bir durlu*, بر بچم *bir bitchim*. — D'une manière égale, نسق واحد اوزره *naçaqy vāhid uzrè*.

Égal, s., pl. m. Égaux, قرین *qarïn*, pl. a. اقران *aqrān*, نظیر *nazïr*, a.; اش *ech*, t. — Sans égal, بی نظیر *bi nazïr*. — Traiter d'égal à égal, اقرانجه معامله ا *aqrāndjè mou'āmelè it*.

Également, adv., autant, pareillement, برابرجه *berāberdjè*, برابر *berāber*, t.; علی السّویّه *ales-sevïtè*, a. — Traiter également, نسق واحد اوزره معامله ا *naçaqy vāhid uzrè mou'āmelè it*. — Également, aussi, en même temps, هم *hem*. — Qui appartient également à la terre et à l'eau, هم آبی هم ترابی *hem ābi hem turābi*. — Également, s. m. Voy. Égalisation.

Égaler, v. a., rendre égal, برابرا *berāber it*, برابرلمك *berāberlemek*, برابرلشدرمك *berāberlechturmek*, تسویه ا *tesvïïè it*, a.-t. — Rendre uni, دوزا *duz it*, دوزلتمك *duzeltmek*, یصّی ودوزا *ïassy vè duz it*, تسطیح ا *tasthyh it*. — Comparer, بکزتمك *beñzetmek*. — Placer au même rang, assimiler, برابر عد ا *berāber 'add it*. — Être égal, برابر معادل ومساوی اول *berāber ol, mou'ādil vè muçāvi ol*. — S'Égaler, v. pr., برابرلشمك *berāberlechmek*. — S'assimiler, کندویی بریسیله بکزتمك — تشبیه ا *guenduïi biriciilè beñzetmek, techbïh it*.

Égalisation, s. f., برابرلشمه *berāberlechmè*, t.; تعدیل *ta'dïl*, تسویه *tesvïè*, a.

Égaliser, v. a., rendre uni, برابرلمك *berāberlemek*, دوزا *duz it*, دمدوزا *dumduz it*, تسویه ا *tesvïè it*, a.-t. — les lots, تسویهٔ حصص واسهام ا *tesvïèï hyças u eshām it*.

Égalité, s. f., parité, برابرلك *berāberlik*, یکسانلق *ïeksānlyq*, p.-t.; سویّة *sevïïet*, مساواة *muçāvāt*. Voy. Uniformité.

Égard, s. m., attention particulière, déférence, رعایت *ri'āïet*, حرمت *heurmet*, اعتبار *'itibār*, a. — Avoir égard à quelqu'un, کوزتمك *gueuzetmek*, رعایت ا *ri'āïet it*. — Considérer, ملاحظه ا *mulāhaza it*. — Avoir considération, respect, حرمت — اعتبارا *heurmet, 'itibār it*. — A l'égard, حقنه *haqqyna*, حقنك *haqqyndè*. — A mon égard, بنم حقمه *benum haqqymè*. — A cet égard, adv., بو بابك *bou bābtè*, بو خصوصلق *bou khouçoustè*. — Eu égard, نظرًا *nazāren*. — Par égard, رعایةً *ri'āïeten*. — pourvous, خاطرکزه رعایةً *khathyriñizè ri'āïeten*.

Égarement, s. m., erreur, ازمقلق *azmaqliq*, یکلمقلق *ïañylmaqlyq*, یکلش *ïañlich*, t.; ضلال *zalāl*, ضلالة *zalālet*, a. — du chemin, یول یتورمه *ïol ïturmè*. — Au fig., désordre, dépravation, ازغونلق *azghoun-*

lyq, ضلال *zalāl*. — d'esprit, عقل اختلالی *'aql ykhtilāli*, جنون *djunoun*.

Égaré, e, adj., du chemin, يولی ازمش *ïoly azmich*, يولدن چيقمش *ïolden tchyqmich* - صاپمش *sāpmich*. — Hors de la raison, ازغون *azghoun*, كمراه *gumrāh*. — Perdu, غايب اولمش *ghāïb olmich*, t.; ياوی *ïāvi*, a. — Troublé, شاشمنش *chāchmich*, t.

Égarer, v. a., mettre hors du droit chemin, ازدرمق *azdurmaq*, يولی ازدرمق - شاشورمق *ïoli azdurmaq*, *chāchurmaq*, t. — Au fig., induire en erreur, ازدرمق *azdurmaq*, يكلشه صوقمق *ïañlichè soqmaq*, اضلال ا *izlāl it*. — une chose, غايب ا *ghāïb it*, ضايع ا *zāïi it*, ياوی قلمق *ïāvi qylmaq*. — S'Égarer, v. réfl., يولی شاشورمق *ïoly chāchurmaq*, يولدن شاشمق *ïolden chāchmaq*, صاپمق *sāpmaq*, يولدن چيقمق *ïolden tchyqmaq*, غايب ا *ïoly ghāïb it*. — Donner dans une erreur, ياكلمق *ïañilmaq*. — Se perdre, ضايع - غايب او *zāïi*, *ghāïb ol*. — S'éloigner d'un sujet qu'on traite, صددن چيقمق *sadedden tchyqmaq*.

Égarroté, e, adj., چكينی ياره‌لو *tchekïni ïāralu*, t.

Égayer, v. a., rendre gai, سوندرمك *sevindurmek*, - شين مسرور ا *chin*, *mesrour it*, - كيف فرح ويرمك *këif*, *ferah vïrmek*, كوكل اچمق *gueuñul atchmaq*, تفريح ا فرحلندرمك *ferahlendurmek*, *tefrïh it*. — S'Égayer, v. pr., se réjouir, سوندمك *sevinmek*, t.; كيفی كلمك كيفلنمك *këïflenmek*, - چاتمق *këïfi guelmek*, *tchātmaq*, شين او *chïn ol*. — sur le compte de quelqu'un, ذوقلنمك *zevqlenmek*, بركمسنه‌نك حقنده مطايبه ا *bir kimesnènuñ haqqynà mouthāïbè it*.

Égée (la mer), اق دكز *aq deñyz*.

Égide, s. f., bouclier, قلقان *qalqān*, t. — Au fig., garde, protection, محافظه *mouhāfaza*, حمايت *himāïet*, a.

Égilops ou Ægilops, s. m., داء السلاق *dè-essalāq*, a.

Églantier, s. m., يبان كلی اغاجی *ïabān guli aghādji*, t.

Églantine, s. f., يبان كلی *ïabān guli*, t.; كل نسرين *gul nesrïn*, p.

Église, s. f., temple, كليسا *kiliçā*, *kelicè*, vulg. كنيسة *kenïcet*, g.-t.; pl. a. كنايس *kenāïs*; بيعت *bi'at*. — L'église, l'assemblée des fidèles, جماعت *djemā'at*. — Les commandemens de l'église, احكام دين *ahkiāmi dïn*. — L'église d'orient, آيين اهل مشرق *āïini ehli mechriq*. — latine, آيين لاتين *āïini lātïn*. — grecque, آيين روم *āïini roum*.

Églogue, s. f., چوبان تركيسی *tchobān turkïcy*, t.

Égoiser, v. n., نفسندن چوق سويلمك *nefsinden tchoq seuïlèmek*, كندينی مدح ا *guendyni medh it*, a.-t.

Égoïsme, s. m., بنلك *benlik*,

بنلك دعواسی *benlik d'avāci*, t.; انانیت *enānüet*, a.

Égoïste, s. m., اهل انانیت *ehli inānüiet*, a.; بنلك دعواسنك اولان *benlik da'vācindè olān*, t.

Égorger, v. a., بوغازلمق *boghāzlamaq*, t.; ذبح ا *zebh it*, a.-t. Voy. Massacrer.

Égosiller (S'), v. réfl., سس بوغولمق *ses boghoulmaq*, بوغاز طوتلمق *boghāz thoutoulmaq*, پك باغرمق *pek bāghyrmaq*. — Je me suis égosillé, سسم بوغلدی *seçtum boghouldou*, t.

Égout, s. m., conduit souterrain des eaux, cloaque, كاريز *guiāriz*, p.; سپرنتیلك *supuruntilik*. — Chute, écoulement des eaux, صواقمه‌سی صیزنتیسی *sou aqmaci, syzintiçy*. — Chute de l'eau goutte à goutte, دامله‌نتی *dāmlānty*.

Égoutter, v. n., tomber goutte à goutte, دامله‌مق ضزمق *dāmlamaq, syzmaq*, دامق *dammaq*, t.; تقطرا *teqatthur it*. — Faire égoutter, دامله‌تمق سوزمك *dāmlatmaq, seuzmek*. — S'Égoutter, v. réfl., سوزلمك *seuzulmek*.

Égouttoir, s. m., سوزك *seuzek*, تحته‌سی سوزکی *seuzgu tahtaci*, t.

Égouttures, s. f. pl., سوزنتی *seuzuntu*, t.

Égrapper, v. a., اوزم دانه‌لرینی صالقمدن ایرمق - صیرمق *uzum dānèlerini sālqumden āirmaq, syrmaq*, t.

Égratigner, v. a., طرمالامق *thyrmalāmaq*, یرتمق *ïrtmaq*, قرمقلامق *qyrmaqlāmaq*, t.

Égratignure, s. f., طرمالایش *thyrmalāïch*, طرموق *thyrmouq*, طرموق یری *thyrmouq ïèri*, یرتق *ïrtyq*, t.

Égrener, v. a., دانه‌لری قبوغندن چیقارمق *dānèleri qaboughynden tchyqārmaq*, اکین دانه‌سنی سلکمك *ekin dānècini silkmek*, t.

Égrénoire, s. f., کوچك قوش قفسی *kutchuk qouch qafèci*, t.

Égrillard, s., شرمتلو *cheremetlu*, شین *chen*, t.

Égriser, v. a., الماسلره ضیقل ویرمك *elmāslerè saïqal vïrmek*, t.

Égrugeoir, s. m., à sel, توز ازه‌جك هاونجق *touz ezedjek hāvendjyq*. — à sucre, رنك *rendè*, t.

Égruger, v. a., دوکمك *deuïmek*, ازمك *ezmek*, اواتمق *ouvātmaq*, اوالمق *ouvālamaq*, t.

Égueulement, s. m., طوب اغزینك اشنمه‌سی *thop aghzynuñ achinmaci*, t.

Égueuler, v. a., امزکنی - اغزینی قیرمق *emzeguini, aghzyni qyrmaq*. — S'égueuler, se faire mal à la gorge en criant, بوغازی باغرمقدن طیقانمق *boghāzy bāghyrmaqtan thyqānmaq*. — En terme d'artillerie, طوپك اغزی اشنمق *thopuñ aghzy achinmaq*, t.

Égypte, s. f., مصر *mysr, myçyr*, a.

Égyptien, ne, adj., مصرلو *myçyrlu*, a.-t.

Eh! interj. d'admiration et de surprise, وای - وی *vāï*.

Éherber, v. a. Voy. Sarcler.

Éhonté, adj., عارسز *'ārsiz*, a.-t.

ÉHOUPER, v. a., اغاجـــك دپەسنی کسمك *aghādjuñ tepè-cini kesmek*, t.

ÉJACULATION, s. f., منـــی بوشانمەسی *meni bochānmaci*, a.-t.

ÉLABORATION, s. f., ازرازر ایشلمه *azer azer ichlemè*, یـواش یـواش پشمـه *ïavāch ïavāch pichmè*, t.; انضـاج *inzādj*, a. — du chyle, کیموسك نضجه استعدادی *kimouçuñ nezdjè isti'dādi*.

ÉLABORER, v. a., تقیید ایلـه *teqaïiud ilè ichlemek*, ایشلمـك یواش یواش پشورمك *ïavāch ïavāch pichurmek*, t.; مکمّل ا *mukemmel it*, a.-t. — S'Élaborer, v. pr., ازر ازر تکمیل اولنمق *azer azer tekmīl olounmaq*, a.-t.; ایشلنمك *ichlenmek*, نضج بولمق *nazdj boulmaq*.

ÉLAGAGE, s. m., action d'élaguer, داللرك بودانمەسی *dāllaruñ boudānmaci*. — Branches élaguées, بودانتی *boudānty*, t.

ÉLAGUER, v. a., بودامـــق *boudāmaq*, - اغاج داللرینی کسمك *aghādj dāllerini kesmek*, بودامق *boudāmaq*, t.

ÉLAGUEUR, s. m., بودایجی *boudāïdji*, t.

ÉLAN, s. m., animal, صغن *syghyn*, t. — Mouvement subit avec effort, صچرامه *sitchrāma*, صچرایش *sitchrāïch*, t.; صولت *savlet*, حملـه *hamlè*, a.

ÉLANCÉ, E, adj., de taille, اینجه واوزون بویلو *indjè vè ouzoun boïlu*, t. — Effilanqué, en parlant d'un cheval, یانلری یاتق *ïānlary ïātyq*.

ÉLANCEMENT, s. m., mouvement impétueux, هجوم مشتدّ *muchtedd hudjoum*. — douleur vive et aiguë, کسکین صیزی *keskin syzy*, صانجو اکنه صوقلور کبی اجیمـه *sandjou*, *ignè soqoulour guibi adjíma*, t.

ÉLANCER, v. a., - پك اغرمق اجیمق *pek aghyrmaq*, *adjimaq*, اکنه صوقلور کبی اجیمق *ignè soqoulour guibi adjimaq*. — S'Élancer, v. réfl., اتلمـــق *atylmaq*, صچرایوب اتلمق *ïytchrāïup atilmaq*. — Accourir, اوشمك *uchmek*. Voy. ASSAILLIR.

ÉLARGIR, v. a., rendre large, ککش - اینلوا *gueñich*, *eñlu it*, اینلولتمك *inluletmek*, کیکدرمك *gueïndurmek*, یایمـــق *ïāïmaq*, بوللمق *bollamaq*, اچمق *âtchmaq*, کیك - بول ا *gueïñ*, *bol ït*. — Mettre hors de prison, حبسدن چیقارمق - صالیوبرمك *hapsden tchiqārmaq*, *sālyvírmek*. — Relâcher, تخلیهٔ سبیل ا *takhlïïeï sebīl it*. — S'Élargir, ککشلنمك *gueñichlenmek*, t.; - تعریـــض *ta'rīz*, *tevsī' it*, توسیع ا یصیلنمق *ïassylanmaq*, بوللنمق *bollanmaq*, کسب وسعت ا اچلمق *atchilmaq*, *keshi vus'at it*.

ÉLARGISSEMENT, s. m., augmentation de largeur, ککشلنمه *gueñichlenmè*, ککشلك *gueñichlik*, بوللمقلق *bollamaqlyq*, t.; توسّـــع *tevessu'*, a. — Délivrance, قورتارش *qourtārich*, اطلاق *ithlāq*, تخلیـــهٔ سبیل *takhlïïeï sebīl*.

ÉLARGISSURE, s. f., صکـــرەدن

دیکلمش پارچه *soñradan dîkilmich pārtcha*, t.

Élasticité, s. f., قوّت تحوّلیه *qouvvèti tehavvulïè*, a.

Élastique, adj. com., تحوّلی *tehavvuli*, a.

Elaterium ou Élatère, s. m., اشک خیاری صویی *echek khyāri souii*, t.

Elcaïa, s. m., arbre, رقع یمانی *raqa ïemānii*, a.

Elbe, île célèbre, البا جزیره‌سی *elbā djezîrèci*.

Électeur, s. m., سچیجی *setchidji*, t.; انتخابه مرخّص *intikhābè mourakhkhas*, a.-t.; منتخب *muntekhyb*, pl. منتخبین *muntèkhibîn*, a. — Les électeurs de l'empire d'Allemagne, الامان هرسکلری *atamān hersekleri*.

Électif, ive, adj., انتخاب ایله اولان *intikhāb ilè olān*, انتخابی *intikhābii*, a.

Élection, s. f., سچمه *setchmè*, t.; انتخاب *intikhāb*, a.

Électoral, e, adj., اصحاب انتخابه متعلّق *ashābi intikhābè mute'allyq*, a.-t.

Électorat, s. m., dignité d'électeur d'Allemagne, هرسکلك عنوانی *herseklik 'unvāni*. — Pays soumis à un électeur, هرسکلك حکومتی *herseklik hukioumeti*.

Électricité, s. f., propriété d'attraction, اجسامك بری بریندہ اوشدرلدقده قوّت جاذبیّه‌لری *èdjsāmuñ biri birinè ovouchturulduqta qouvvèti djāzibïèleri*, خاصّهٔ کاهربایه *khāssèti kiāhroubāïè*.

Électrique, adj., جاذبی *djāzibi*, خاصهٔ کاهربایه‌یه متعلّق *khassèï kiāhroubāïèïè mute'allyq*. — Le fluide —, مادّهٔ ناریّه *māddeti nārïïè*.

Électriser, v. a., بر نسنه‌ده قوّت جاذبیّه‌یی اظهارا *bir nesnèdè qouvveti djāzibïïèï izhār it*, a.-t. Voy. Exciter, Enflammer.

Électromètre, s. m., میزان المادة الناریّه *mîzān elmaddet-unnārïïè*, a.

Électuaire, s. m., معجون *ma'djoun*, a.

Élégamment, adv., کوزللك *guzellik ilè*, کوزل *guzel*, t.; ظرافت ایله *zarāfet ilè*, a.-t.

Élégance, s. f., کوزللك *guzellik*, t.; ظریفلك *zarîflik*, a.-t.; ظرافت *zarāfet*, لطافت *lethāfet*. — Parure, زینت *zinet*, a. — du langage, بلاغت *belāghat*. — du style, فصاحت کلام *feçāhati kelām*.

Élégant, e, adj., dans les manières, کوزل *guzel*, t.; حسنلو *hucunlu*, لطیف *lathyf*, ظریف *zarîf*. — Orné, chargé d'ornements, مکلّف *mukellef*, مزیّن *muzeïïen*. — Dans les manières et la parure, براشق *tarāchyq thavrlu*, اهل ظرافت *ehli zarāfet*. — dans la manière de parler, فصیح *facyh*.

Élégiaque, adj. com., آغنجی *āghyndji*, t.; رثوی *resvii*, a.

Élégie, s. f., آغنجی ترکی *āghyndji turku*, t.; مرثیهٔ *mercïè*, a.

Élément, s. m., عنصر *ounçour*, pl. عناصر *anācir*, a. — Les quatre éléments, عناصر اربعه *anācyri arba'a*. — Au pl., principes des sciences, اصول *ouçoul*. — Éléments de la géométrie, اصول هندسه *ouçouli hendecè*. — Élément, chose à quoi une personne se plaît le plus, مدار مادّهٔ حیات *māddèï haïāt*, قوام حیات *medāri qavāmi haïāt*. — La guerre est son élément, حرب وقتال مادّهٔ حیاتیدر *harbu qytāl māddèï haïāti dur*.

Élémentaire, adj. com., qui appartient à l'élément, عنصری *ounçourïi*. — Qui contient les éléments, مبادی واصولی متضمّن *mebādi vu ouçoulii mutezammin*. — Parties élémentaires, اجزای اصلیّه *edjzāï aslïiè*. — Qualités, کیفیّات اصلیّه *keïfiiāti aslïiè*.

Élémi, s. m., صمغ لامی *samghy lāmi*, a.

Éléphant, s. m., فیل *fil*, pl. افیال *efïāl*, a.

Éléphantiasis ou Éléphantiase, s. f., داء فیل مرضی *fïl marazi*, الفیل *de' ul-fïl*, a.

Élévation, s. f., exhaussement, یوکسکلک *ïukseklik*, t.; ارتفاع *irtifā'*. — du pôle, ارتفاع القطب *irtifā' ul-qouthb*. — Constitution en dignité, grandeur, اولولق *oloulouq*, علو منزلت رفعة *rif'at*, قدر *qadr*, *'uluvvi menzilet*.—Grandeur d'âme, علو همّت *'uluvvi himmet*. — d'esprit, شهامت عقل *chehāmeti 'aql*. — Lieu élevé, یوکسک یر *ïuksek ïer*, دپه *tepè*.— Élévation de la voix, یوکسک چیقهسی سسک *seçuñ ïuksek tchyqmaci*, اعتلاء الصوت *'ytilā us-savt*.

Élève, s. com., شاکرد *chāguird*, p.-t.; تربیتکرده *terbïet kerdè*.

Élevé, e, adj., یوجه *ïudjè*, یوکسک *ïuksek*, یوکسلمش *ïukselmich*, t.; رفیع *refi'*, مرتفع *murtefi'*, a.

Élever, v. a., lever en haut, قالدرمق *qāldurmaq*, یوقرو قالدرمق *ïoqaru qāldurmaq*, یوجه لمک *ïudjèlèmek*, t.; ترفیع ا *terfi' it*, a.-t. — Bâtir, بنا ا *binā it*, یاپمق *ïāpmaq*. — Élever un édifice, عمارت ا یاپو یاپمق *ïāpou ïāpmaq*, *'imāret it*. — Dresser, دکمک *dikmek*, قورمق *qourmaq*. — Ériger, اقامت ا نصب ا *nasb it*. — Établir, اقامت ا *iqāmet it*. — Élever la voix, سسی یوکسلتمک - چیقارمق *secy ïukseltmek*, *tchiqārmaq*. — une perpendiculaire, بر خط عمودی اقامت ا *bir khatthy 'amoudi iqāmet it*. — Nourrir, بسلمک *beslemek*, تربیه ا *terbïè it*. — Donner de l'éducation, اوکرتمک *eugretmek*, تعلیم ا *ta'lïm it*, تربیه ا *terbïè it*, a.-t. — Faire naître, exciter, قوپرمق *qoparmaq*, قالدرمق *qāldurmaq*. — S'Élever, v. réfl., survenir, قوپمق *qopmaq*, قالقمق *qālqmaq*, بردن بره ظهور ا *birden birè zouhour it*. — Il s'éleva un bruit, بر کورلدی قوپدی *bir gueurulty qoptu*. — de terre, la vapeur, etc., یوقاروبه اغوب *ïoqāruïè aghoup tchyqmaq*, یوقری چقمق *ïoqary tchiqmaq*,

اغمق *aghmaq*, اصعود *sou'oud it*, t. — en dignité ou de toute autre manière, يوجه‌لنمك *ïudjèlenmek*, بيومك *buïumek*, قدر و ارتفاع *qadru irtifā' boulmaq*. — contre quelqu'un, se déclarer contre lui, بر كمسنه‌نك عليهنه قالقمق - *bir kimesnènuñ 'alèïhinè qālqmaq, qyām it*. — En parlant de la peau, قبارمق *qabārmaq*, شيشمك *chichmek*. Voy. S'Enorgueillir.

Élevure, s. f., قبارجق *qabārdjiq*, t. Voy. Pustule.

Élider, v. a., كيدرمك *guïdermek*, t.; تخفيف - حذف ا *takhfif, hazfit*, a.-t. — S'Élider, v. pr., كيدرلمك *guïderilmek*, حذف اولنمق *hazf olounmaq*.

Élie, nom pr., خضر *khyzr*, t.; ايلياس *ilïās*, a.

Éligibilité, s. f., سچلمكه كركلك *setchilmeïè guereklik*, انتخاب اولنمق استحقاقى *intikhāb olounmaq istihqāqy*, a.-t.

Éligible, adj. com., سچلمكه كركلو *setchilmeïè guereklu*, t.; انتخابى مستحق *intikhābi moustehaqq*, a.-t.

Élimination, s. f., اشنمه *achinma*, t.

Élimer (S'), v. pr., اشنمق *achinmaq*; اسكيمك *eskimek*, t.

Élingue, s. m., يوك قالدره‌جق *ïuk qālduradjaq orghān*, t.

Élire, v. a., سچمك *setchmek*, اورندلمك *eurundilèmek*, t.; انتخاب ا *intikhāb it*, a.-t.

Élision, s. f., حذف *hazf*, حذف حرف *hazfi harf*, a.

Élite, s. f., - هر جنسك ايوسى *her djinçuñ euïuci*, كزيدكسى *guzidèci*, سچمه *setchmè*, t.; نخبة *noukhbet*, نقاوة *naqāvet*, a. — Troupe d'élite, عسكرك كزيدكسى *'askeruñ guzidèci*, منتخب عسكر *mountekhab 'asker*.

Élixir, s. m., اكسير *iksïr*, a.

Elle, pr. fém., او *o*, اول *ol*, بو *bou* قرى *qary*.

Ellébore, s. m., plante, بوينز اوتى *boïnouz oti*, t.; خربق *kharbaq*, a. — blanc, قار چكى خربق *qār tchitchegui kharbaqy abiaz*. — noir, خربق اسود *kharbaqy açuad*, قره‌جه اوت *qaradja ot*.

Elléborine, s. f., plante, زرموزة *zermouzet*, دمشقيه *dimichqyïè*, a.

Elléborisme, s. m., خربق علاجى *kharbaq 'ylādjï*, a.-t.

Ellipse, s. f., t. de géométrie, courbe ovale, خط مستدير بيضاوى *khatthy mustedïri beïzāvïi*, a. — Suppression de mots, حذف كلمه *hazfi kelimè*, تقدير كلمة مقدّرة *taqdïri kelimeti mouqadderet*, a.

Elliptique, adj. com., كلمات مقدّره‌يى متضمّن *kelimāti mouqaddèrèï mutezammin*, a.

Élocution, s. f., سويليش *seuïleïch*, t.; نطق *nouthq*, تقرير *taqrïr*.

Éloge, s. m., اوكش *eugueh*, اوكمه *eugmè*, t.; مدح *medh*, pl. a. مدايح *medāïh*, وصف محاسن *vasfi mehācin*.

Éloignement, s. m., action d'éloigner, ايراقلق *irāqlyq*, ايراقلمه

irāqlama, t.; تبعيد *teb'īd*. — Distance, اوزاقلق *ouzāqlyq*, مسافه *meçāfè*, بعد *bu'ud*, a. — des temps, بعد ازمان *b'udi ezmān*. — Absence, غيبت *ghaïbet*. — Séparation, مفارقت *mufāraqat*, فراق *firāq*. — Aversion, كوكسزلك *gueuñulsizlik*, اوصكلك *oçouñlik*, دنسنمه *titsinmè*, t.; نفرت *nefret*, ابائت *ibā'ati thab'*, a.

Éloigné, e, adj., اوزاق *ouzāq*, ايراق *irāq*, t.; بعيد *ba'id*, a. — Pays éloignés, ممالك بعيده *memāliki ba'ïdè*.

Éloigner, v. a., écarter, ايرمق *aïrmaq*, اوزاقلمق *irāqlamaq*, اراق - *ouzāq*, *irāq it*, t.; ابعاد ا *ib'ād it*, a.-t.; دور و بعيد ا *dour u b'aïd it*. — Retarder, اكلندرمك *eïlendurmek*, t.; تعويق - تأخير ا *ta'vïq*, *tākhyr it*. — Aliéner les cœurs, تنفير قلوب ا *tenfïri qouloub it*. — Tirer en longueur, اوزاتمق *ouzātmaq*, اوزاغه صالمق *ouzāgha sālmaq*, تاخير ا *teekhïr it*, a.-t. — S'Éloigner, v. réfl., اراقلنمق *irāqlanmaq*, ايراقلشمق *irāqlachmaq*. — Se retirer, چكلمك *tchekilmek*, كرو چكلمك *guiru tchekilmek*. — S'absenter, غايب او *ghāïb ol*. — S'éloigner des autres, ايرلمق *aïrilmaq*.

Élongation, s. f., بيعونت السيارتين *beïnounet us-seïāreteïn*, a.

Éloquemment, adv., فصاحتله *façāhatilè*, بلاغت كلام ايله *belāghati kelām ilè*, a.-t.

Éloquence, s. f., فصاحت *façāhat*, بلاغت *belāghat*, a.; كلامك ادائسى *kelāmuñ edāci*, a.-t.; دلبازى *dilbāzi*, p.

Éloquent, e, adj., فصيح *façïh*, فصيح الكلام *façïh ul-kelām*, بليغ *balygh*, a.; دلباز *dilbāz*, p.; سوز اوستهسى *seuz oustaci*, t. — S'exprimer en termes éloquents, الفاظ بليغه ايله افادهٔ مرام ا *elfāzi belygha ilè ifādèi merām it*.

Élu, e, s., choisi, سچلمش *sètchilmich*, t.; مختار *moukhtār*, a. — Prédestiné à la vie éternelle, اهل جنت *ehli djennet*, جنت مكان *djennet mekiān*, مصطفى *mousthafa*. (Ce dernier s'applique particulièrement au prophète Mahomet.) — Fortuné, سعيد *sa'īd*.

Élucidation, s. f. Voy. Éclaircissement.

Élucubration, s. f., سعئ بليغ ايله انشا اولنمش تأليف *saïi balygh ilè inchā olounmich teelïf*, a.-t.

Éluder, v. a., صاپتمق *sāpytmaq*, صوموق *savmaq*, چكلمك *tchekilmek*, قاچنمق *qātchinmaq*, t.; تجنب ا *tedjennub it*, a.-t.

Élysée, s. m., پت پرستلك جنتى *pout perèstlik djenneti*, a.-t.

Émail, s. m., pl. Émaux, مينا *mīnā*, p.-t.; صواد *savāt*. — Peindre en —, صواد سورمك *savād surmek*. — Portrait en —, مينا كارى تصوير *minā kiāri tasvïr*. — L'émail des fleurs, چچكلرك الاجلغى *tchitchekleruñ alādjalyghy*.

Émaillé, e, adj., مينالو *mīnālu*, p.-t.; صواتلو *savātlu*, مينا ياپدرلمش

minā ïāpturilmich, t.; مينا كارى *minā kiāri*.

Émailler, v. a., مينالمق *minālamaq*, مينا ا *minā it*, p.-t.; صواد مينا ايله سورمك *savāt surmek*, ايشلتمك *minā ilè ichletmek*, t.

Émailleur, s. m., ميناجى *minādji*, p.-t.

Émaillure, s. f., مينا ايشى *minā ichi*, t.; مينا كارى *minā kiāri*, p.-t. — Art de l'émailleur, ميناجيلك *minādjilik*.

Émanation, s. f., chose qui émane, چيقمه *tchyqma*, زهش *sizych*, زهش *zehich*. — Émanations des corps, اجسامدن صعود ايدن ذرّات *edjsāmden sou'oud iden zerrāt*. — des fleurs, روايح شكوفه *revāïhi chukioufè*. — aqueuse, رشحة *rechhat*, pl. رشحات *rechhāt*. — d'un ordre, صدور *soudour*. — d'un firman ou ordre écrit du sultan, بر فرمان همايونك صدورى *bir fermāni humāïounuñ soudouri*.

Émancipation, s. f., acte par lequel on est émancipé, پدرك حكم وضبطندن ازاد ايدن اذن شرعى *pederuñ hukm u zabthinden azād iden izni cher'y*, t.

Émanciper, v. a., mettre hors de tutelle, پدرك حكم وضبطندن ازاد ا - چيقارمق *pederuñ hukmu zabthinden azād it, tchyqārmaq*, يتشمامش چوجغى كندو باشنه بوشلامق *ïetichmemich tchodjoughy guendu bāchina bochlāmaq*, ابهال ا *ibhāl it*. — Affranchir, ازادلمق *azādlamaq*. — Émancipé, باشنه چقمش *bāchqa tchyqmich*, ازادلو *azādlu*. — S'émanciper, sortir du devoir, des bienséances, حدّيني تجاوز ا *haddini tedjāvuz it*, آشورى ترك ادب ا *âchuru vārmaq*, *terki edeb it*.

Émaner, v. n., sortir, découler de, چيقمق *tchyqmaq*, اقمق *aqmaq*. — En parlant d'un ordre, d'un firman, صادر اولمق *sādir olmaq*, a.-t.; صدور ا - بولمق *soudour it, boulmaq*. — S'exhaler par transpiration, صيزوب چيقمق *syzup tchyqmaq*, ترشح ا *terechchouh it*. — Les influences qui émanent des planètes, سيّاراتدن صدور ايدن تاثيرات *seïiārātten soudour iden teecīrāt*. Voy. Provenir.

Émargement, s. m., دركنار ايله *der kenār eïlemè*, p.-t.

Émarger, v. a., دركنار ا *der kenār it*, كناره چيقارمق *kenārè tchyqārmaq*, p.-t.

Embabouiner, v. a., طتلو سوز ايله الداتمق *thatlu seuz ilè aldātmaq*, t.

Emballonner, v. a., اغزنه كلپچه اورمق *aghzina kelepetchè ourmaq*, t.

Emballage, s. m., دنك باغلمه *denk bāghlama*, t.

Emballer, v. a., دنكلمك *denklemek*, دنك باغلمق *denk bāghlamaq*, دنك ا *denk it*.

Emballeur, s. m., دنك بغلايجى *denk baghlaïdji*, t.

Embarcation, s. f., كوچوجك كمى *kutchudjik guemi*, كميجك *guemidjik*, قايق *qāïq*, t.

Embarder (S'), v. pron., كمى

ایله کناردن ایرلمق *guèmi ilè kenārden aïrilmaq*, t.

Embargo, s. m., لیمانك کمینك *limāndè gueminuñ alyqonmaci*, t.; توقیف سفینه *tevqīfi sefīnè*. — Mettre un —, دومنی الوب کمی یی الیقومق *dumenini alup guemii alyqomaq*, توقیف سفینه ا *tevqyfi sefīnè it*.

Embarquement, s. m., d'une personne sur un navire, کمی یه بنمه *guemiïè binmè*, سفینه‌یه ارکاب *sefīnèïè irkiāb*. — d'une chose, کمی یه یوکلتمه *guemiïè ïukletmè*, t.; تحمیل سفینه *tahmīli sefinè*.

Embarquer, v. a., quelqu'un dans une barque, un navire, کمی یه بندرمك *guemiïè bindurmek*. — des objets, des marchandises, کمی یه یوکلتمك - قومق *guemiïè qomaq*, *ïukletmek*. — des troupes, عسکری سفینه‌یه وضع وارکاب ا *'askeri sefinèïè vaz'u irkiāb it*. — S'embarquer sur un navire, - کمیه کیرمك *guemiè guirmek*, *binmek*. — Au fig., engager dans une affaire, سورمك *surmek*, سوق ا *sevq it*, اوغراتمق *oughrātmaq*. — On m'a embarqué dans une mauvaise affaire, بنی فنا برایشه سوردیلر *beni fenā bir ichè surduler*. — S'embarquer dans une affaire, بر ایشه قرشمق - کیرشمك *bir ichè qarichmaq*, *guirichmek*, کندویی سورمك *guenduïi surmek*.

Embarras, s. m., empêchement, طوتمق *thoutmaq*, پچارز *patchāriz*, چپارزلق *tchapārizlyq*, t.; مزاحمة *muzāhamet*, معترض *mou'teriz*, a. — Trouble, تعرّض *tea'rrouz*. — Peine, ثقلت *siqlet*, بلا *belā*. — de rue, foule, غلبه‌لق *ghalabalyq*. — Souci, غائله *ghāïlè*, pl. غوائل *ghavāïl*. — Embarras de voitures, - هنطولرك عربه‌لرك مزاحمه‌سی *hinthovlerūñ, 'arabalaruñ muzāhemèci*. — Confusion, قارشقلق *qārichyqlyq*. — Perplexité, دغدغهٔ خاطر *daghdaghaï khāthyr*.

Embarrassant, e, adj., صیقندی ویریجی *syqynty vīrīdji*, t.; بادیٔ ثقلت *bādii syqlet*. — En parlant des personnes, صیقندی ورر *syqynty virur*.

Embarrassé, e, adj., empêché, منع اولنمش *men' olounmich*, مانع *māni' olmich*, a.-t.; اولمش طوتقن *thoutqoun*. — J'ai la tête embarrassée, باشمده ثقلت واردر *bāchumdè syqlet vārdur*.

Embarrasser, v. a., gêner, ثقلت ویرمك *syqlet vīrmek*. — Causer de l'embarras, مزاحمت - چپارزلق ویرمك *muzāhamet*, *tchapāryzlyq vīrmek*. — Gêner les mouvements, حرکتدن الیقومق *hareketten alyqomaq*. — une affaire, چپراشکلك کتورمك *tchaprāchiklik gueturmek*. — quelqu'un, le troubler, شاشورمق *chāchurmaq*. — Le mettre en peine, دغدغهٔ خاطر کتورمك *daghdaghaï khāthyr gueturmek*. — les chemins, یولی سدّ ا - قپاتمق *ïoli sedd it*, *qapātmaq*, a.-t. — S'embarrasser, se mêler, قرشمق *qarichmaq*. — Se troubler, شاشمق *chāchmaq*. — Se tourmenter, تلاشی ا *te-*

lâchi it, قساوت چكمك *qaçâvet tchekmek*. — S'accrocher, التشمك *ilichmek*. — Se soucier, قيرمق *qaïrmaq*. — Il ne s'embarrasse de rien, هيچ بر شيدن قيرماز ـ جانى *hitch bir cheïden qaïrmāz, djāni syqylmaz*.

Embater, v. a., سمرلمك *semerlemek*, سمر اورمق *semer ourmaq*, t.

Embattage, s. m., تكرلكه دمر *tekerlegué demir qaplama*, t.

Embattes, s. m. pl., vents réglés sur la Méditerranée, امباد روزكارلرى *embād rouzguiārleri*, t.

Embattre, v. a., تكرلكه دمر قاپلمق *tekerleguié demir qāplamaq*, t.

Embaucher, v. a., des troupes, كزلوجه عسكر دوشرمك ـ جمع ا *guizludjè asker devchirmek, djem'it*. — des ouvriers, عمله يى الهق *amelèï almaq*, t.

Embaucheur, s. m., عمله يى اليجى ـ طوتيجى *amelèï alydji, thoutoudjou*, t.

Embaumement, s. m., قوقولو ياغلر سورمه *qoqoulu īāghlar surmè*, t.; تحنيط *tahnīth*, حناطه *hynātha*, a.

Embaumer, v. a., un corps, قوقولو ياغلر ايله ياغلتمق *qoqoulu īāghlar ilè īāghlatmaq*, t.; تحنيط ا *tahnīt it*, a.-t.; ميتك جسدينى قوخولو نسنه ايله طولدرمق *meïtuñ djecedini qoukhoulu nesnè ilè dholdourmaq*, تحنيط ميت ا *tahnīthi meït it*. — Parfumer, قوقولتمق *qoqoulatmaq*, تعطير ا *ta'athīr it*, ايو قوقو نفح *eïu qouqou nefh it*. — Embaumé, e, قوقولو *qoqoulu*, معطر *mou'atthar*, a.

Embéguiner, v. a., بورنمك *bourunmek*, باش باغلمق *bāch bāghlamaq*, t.

Embellir, v. a., rendre beau, كوزل ا *guzel it*, كوزللندرمك *guzellendurmek*, كوزللتمك *guzelletmek*. — Orner, زينتلمك *zīnetlemek*, بزه مك *bezemek*. — une maison, خانه يى تزيين ا *khānèïi tezīin it*. — Devenir beau, s'embellir, كوزللنمك *guzellenmek*, كوزللك پيدا ا *guzellik peïdā it*.

Embellissement, s. m., action d'embellir, بزه مه *bezemè*, بزه يش *bezèïch*, t.; تزيين *tezīin*, a. — La chose qui fait l'embellissement, بزك *bezek*, زينت *zīnet*.

Embesogné, e, adj., ايشى اولان *ichi olān*, t.; مشغول *mechghoul*, a.

Emblaver, v. a., بغداى اكمك *boghdāï ekmek*, t. — Terre emblavée, بغداى اكلمش ير *boghdāï ekilmich ïer*.

Emblavure, s. f., بغداى تارلاسى *boghdāï tārlāci*, t.

Emblée (D'), s. f., tout d'un coup, بر اوغردن بوه *birden birè*, بردن *bir oghourden*, t.; دفعة *def'aten*, حملهٔ اوليده *hamlèï ouladè*.

Emblématique, adj., صورت مماثليه متعلق *soureti mumācilèïè mute'allyq*, a.-t.

Emblème, s. m., علامت *'alāmet*, صورت مماثله *soureti mumācilè*, تمثيل *temsīl*, a.

Emboîtement, s. m., كمكلرك

چاتشی *guemikleruñ tchātichi*, قاشمقلق *qachmaqliq*.

EMBOIRE (S'), v. n. Voy. S'IMBIBER.

EMBOISER, v. a., یلتقلندرق قوفه *ïaltaqlanaraq qofa gueturmek*, t.

EMBOÎTER, v. a., چاتشدرمق *tchātichturmaq*, صوقشدرمق *soqouchturmaq*. Voy. ENCHASSER. — S'emboîter, بری بربنك ایچنه بریلشمك *biri birinuñ itchinè ïerlechmek*, صوقشمق *soqouchmaq*, گیرشمك *guirichmek*. Voy. S'ENCHASSER.

EMBOÎTURE, s. f., چاتشمه *tchātichma*, گیرش بری *guïrich ïeri*, اك بری *añ ïeri*, t.

EMBOLISME, s. m., کبیس *kebis*, a.

EMBOLISMIQUE, adj. com., کبیسی *kebìci*, a.

EMBONPOINT, s. m., سمیزلك *semïzlik*, اتلو طولغونلغی *et dholghounlyghy*, t.; شحم *chahm*.

EMBORDURER, v. a., کنار چوبرمك *kenār tchevïrmek*, پروازچکمك *pervāz tchekmek*, t.

EMBOUCHER, v. a., un instrument à vent, اغزه المق *aghzè almaq*, دودکی اغزنه قومق *dudugui aghzina qomaq*. — un cheval, lui mettre le mors, آتك اغزنه کم اویدرمق *âtuñ aghzina guiem ouïdurmaq*. — quelqu'un, l'instruire, اوکرتمك *eugretmek*, سوز اوکرتمك *seuz eugretmek*. — Mal embouché, impertinent en paroles, اغزی پیس *aghzi pïs*. — S'Emboucher, v. pr., en parlant d'une rivière, دوکلمك *deukulmek*, منصب اول *munçabb ol*.

EMBOUCHOIR OU EMBAUCHOIR, s. m., bout d'une trompette, زورنا ماسوره‌سی *zournā māçourèci*. — Instrument pour élargir les bottes, چیزمه قالبی *tchizmè qālybi*, t.

EMBOUCHURE, s. f., d'un fleuve, d'une rivière, بوغاز *boghāz*. — d'un instrument, اغز *aghz*, دودك اغزی *duduk aghzi*. — d'un canon, طوب اغزی *thop aghzi*. — Partie d'un mors de cheval, کمك اوجی *guiemuñ oudji*, کم طماغی *guiem thomāghy*.

EMBOUQUER, v. a., بوغازه گیرمك *boughāzè guïrmek*, t.

EMBOURBER, v. a., چامووره بتدرمق *tchāmoura batturmaq*. — S'Embourber, بتمق *batmaq*, بتاقلغه دوشمك *batāqlygha duchmek*. — Au fig., embourber quelqu'un, l'engager dans une mauvaise affaire, چامووره صوقمق *tchāmoura soqmaq*, بر مردار ایشه بولاشدرمق ـ دوشرمك *bir mourdār ichè boulāchturmaq*, *duchurmek*. — S'Embourber dans une mauvaise affaire, بر ملوث مصاحبتك ایچنه دوشمك *bir mulevvis maslahatuñ itchinè duchmek*.

EMBOURRER, v. a., قتیق طولدرمق *qtyq dholdurmaq*.

EMBOURSER, v. a., کیسه‌یه صرّه‌یه قومق *kicèïè, sourrèïè qomaq*, کیسدلمك *kicèlemek*, t.

EMBRASEMENT, s. m., یانغین *ïānghin*, بیوك یانغین *buïuk ïānghyn*, t.; حریق *haryq*. حریق عظیم *haryqi 'azym*. — Au fig., troubles dans un état, اتش فتنه

و اختلال *atechi fitnè vu ykhtilāl.*

Embraser, v. a., mettre en feu, au propre et au fig., ياقمق *ïāqmaq*, اتشه ويرمك *ïāndurmaq*, ياندرمق *atechè virmek.* — Enflammer, كويندرمك *gueuïundurmek*, اتشى *atechi thoutouchturmaq*, طوتشترمق *thoutouchturmaq*, t.; طوتشترمق احراق بالنار *yhrāq bin-nār it.* — S'Embrâser, يانمق *ïānmaq*, ياقلمق *ïaqylmaq*, اتشلنمك *atechlenmek*, طوتشمق *thoutouchmaq*, كويمك *gueuïunmek*, محروق - محترق او *mahrouq, muhteryq ol*, a.-t. — Embrâsé, e, طوتشمش *thoutouchmich*, يانمش *ïānmich*, محترق *mouhteryq.*

Embrassade, s. f. fam., قوجقلمه *qodjaqlama*, قوجقلايش *qodjaqlāïch*, قوجش *qodjich*, t.; معانقه *mou'ānaqa*, a.; در اغوشلق *der aghouchlyq*, p.

Embrassement, s. m., action d'embrasser, voyez Embrassade. — Au pl., conjonction de l'homme et de la femme, جماع *djimā'*, قربان *qourbān.*

Embrasser, v. a., serrer avec les bras, قوجقلمق - قوجاقلمق *qoudjaqlamaq*, قوجاغه صارمق *qoudjāgha sārmaq*, t.; معانقه ا *mou'ānaqa it*, a.-t.; در اغوش ا *der aghouch it*, p. — les genoux, اياغنه صارلمق *aïāghyna sārylmaq.* — Ceindre, environner, قوشاتمق *qouchātmaq*, قپلامق *qaplāmaq*, صارمق *sārmaq.* — Contenir, renfermer, ايچنه المق *itchinè almaq*, - شمول احاطه *ihāta, chumoul, ichtimāl it*, اشتمال ا مشتمل او *muchtemil ol.* — Entreprendre une affaire, s'en charger, در عهده التزام ا *der 'ouhdè it.* — une profession, بر كونه حرفتى التزام ا *bir guiounè hyrfeti iltizām it.* — la défense d'une personne, بر كمسنه يى استصحاب ا *bir kimesnèï istishāb it.* — S'Embrasser, v. réfl., قوجشمق *qoudjouchmaq*, t.; تعانق ا *te'ānouq it*, برى برلربله معانقه ا *biri birlerilè mou'ānaqa it*, a.-t.

Embrasure, s. f., de fenêtre, پنجره يرى *pendjèrè ïeri.* — Ouverture pour le canon, مازغال دلكى *māzghāl deligui*, t.

Embréner, v. a., مردارلمق *mourdārlamaq*, پوخلمق *poukhlamaq*, بوقلمق *boqlamaq*, t.

Embrocation, s. f., علاجلو صو ايله صولمه *'ylādjlu sou ilè soulama*, t.; نطيل *nathyl*, a.

Embrocher, v. a., صپلامق *saplāmaq*, شيشه صاپلمق *chichè sāplamaq*, t.

Embrouillement, s. m., قارشقلق *qārichiqlyq*, t.; اختلاط *ykhtilāth.* Voy. Confusion.

Embrouiller, v. a., قارشترمق *qārichturmaq*, قارش مورش ا *qārich mourich it*, t.; تشويش ا *techvïch it*, اختلاط ا *ykhtilāth it*, a.-t. — S'Embrouiller, v. réfl., se mêler, مختلط او *moukhtelith ol.* — Se troubler, تشويشلنمك *techvïchlenmek*, شاشمق *chāchmaq*, t. — Embrouillé, قارشق *qārichyq.*

Embruiné, e, adj., قراغو ياقمش *qyrāghou ïāqmich.*

EMBRUMÉ, E, adj., طومانلو *dhoumānlu*, t. Voy. NUAGEUX.

EMBRUNIR, v. a., قرارتمق *qarārtmaq*, قرامتق بوز رنكلك بويامق *qarāmtaq bouz renguindè boïāmaq*, t.

EMBRYOLOGIE, s. f., بحث عن الجنين *bahs 'an el-djenîn*, a.

EMBRYOTOMIE, s. f., تشريح الجنين *techrîh ul-djenîn*, a.

EMBRYON, s. m., جنين *djenîn*. Voy. FOETUS.

EMBRYULKIE, s. f., جذب الجنين عن بطن المرئة *djezb ul-djenîn 'an bathn elmeriet*, a.

EMBUCHE, s. f., حيله *hîlè*, طولاب *dholāb*, طوزاق *dhouzāq*, t.; كمين *kemîn*, p.; حيله دوزاغي *hylè douzāghy*. — Intrigue, دسيسه *decîcè*. — Dresser des embûches, ترتيب مكر و حيله *tertîbi mekr u hîlè it*.

EMBUSCADE, s. f., پوسي - پوصو *pouçou*, t.; كمين *kemîn*. — Dresser une —, پوصو قورمق *pouçou qourmaq*. — Donner dans une —, پوصوبه اوغرامق - دوشمك *pouçoubè oghrāmaq, duchmek*. — Éviter une —, ترتيب اولنان كمينكاهي صاوشدرمق *tertîb olounān keminguiāhi sāvouchturmaq*. — Sortir d'embuscade, پوصودن چيقمق *pouçoudan tchyqmaq*. — Se mettre, se tenir en embuscade, voy. S'EMBUSQUER.

EMBUSQUER (S'), v. réfl., se mettre en embuscade, پوصوبه كيرمك *pouçoubè guirmek*, پوصولنمق *pouçoulanmaq*, t.; كمينك او *keminde ol*, p.-t.

ÉMENDER, v. a., corriger, اصلاح ايتمك *islāh it*, a.-t.

ÉMERAUDE, s. f., زمرّد *zumurrud*, vulg. زمرد *zumrud*, a.-p. — brute, خام زمرد *khām zumrud*. — qui a des taches, بنكلو - طومانلو زمرد *beneklu, dhoumānlu zumrud*.

ÉMERGENT, adj. m., les rayons émergents, اشعّة نافذة من كبد فلان *ach'iaï nāfizat min kebd fèlān*, a.

ÉMERI, s. m., صنپاره *sonpāra*, t.; سنباده *sumbādedj*, a.; سنپاده *sumpādè*, p.

ÉMÉRILLON, s. m., بويمل قوشي *boïmel qouchi*, دلوجه طوغان *diloudjè doghān*, اسپري طوغان *ispiri dhoghān*, t.

ÉMÉRITE, adj. m., اوتوراق *otourāq*, t.; امكدار *emektār*, p.; متقاعد *muteqā'id*, a.

ÉMERSION, s. f., سيّاره دنك ابتداى ظهورى *seïiārènuñ ibtidāïi zouhouri*, سيّاره دنك اوجي اچيلوب كورنمسي *seïiārènuñ oudji âtchilup gueurunmèci*, a.-t.

ÉMERVEILLÉ, adj., عجبلنمش *'adjeblenmich*, عجبه قالمش *'adjebè qālmich*, حيران اولمش *haïrān olmuch*, a.-t.; متعجب *mute'addjib*, a.

ÉMERVEILLER, v. a. fam., s'emploie ordinair. au pass., عجبلتمك *'adjebletmek*, حيرتّه برقمق *haïretè braqmaq*, a.-t.; شاشورمق *chāchurmaq*. — S'Émerveiller, v. réfl., عجبلنمك *'adjeblemek*, عجبلنمك *'adjeblenmek*, عجبه قالمق *'adjebè qālmaq*, تعجب ايتمك *te'addjub it*, a.-t.

Émesse, ancienne ville de Syrie, aujourd'hui Hems, حمس *hyms*.

Émétique, adj. et s., طرطرمقی *thartharmaqi*, اماتیقو *emātiqo*.

Émétiser, v. a., purger avec de l'émétique, اماتیقو علاجی ایچورمک *emātiqo 'ylādjī itchurmek*. — Mêler avec de l'émétique, طرطرمقی علاجی ایله قارشدرمق *thartharmaqii 'ylādjī ilè qārichturmaq*, t.

Émettre, v. a., میدانه قومق *meïdānè qomaq*. — Produire, اورتایه طهوره کترمک - *ortāïa, zouhourè gueturmek*, اظهار - عرض ا *izhār, 'arz it*, a.-t. — Mettre en circulation, رواج ویرمک *revādj vírmek*, ترویج ا *tervīdj it*, a.-t.

Émeut, s. m., قوش بوقی *qouch boqi*, t.

Émeute, s. f., خلقنک ایاقلنمسی *khalqun aïāqlanmaci*, فتنه اختلال *fitnè, ykhtilāl*, a.; شورش و اختلال *chourich u ykhtilāl*.

Émier, v. a., اوفقلمق *oufaqlamaq*, اوتمق اوتمق *ouwātmaq*, پارمق ایله *pārmaq ilè oghouchturmaq*.

Émietter, v. a., اتمکی اوتمق - اوفاتمق *etmègui ouwātmaq, oufātmaq*, اتمکی اوفاق اوفاق طوغرامق *etmégui oufāq oufāq dhoghrāmaq*, t. — Pain émietté, اوفانمش اتمک *oufānmich etmek*.

Émigrant, e, adj., کوچ ایدیجی *gueutch idídji*; ترک وطن - دیار *terki vathan, diār iden*, a.-t.; مهاجر *mouhādjir*, pl. مهاجرین *mouhādjirin*; اختیار دیار غربت ایدن *ykhtiāri diāri ghourbet iden*.

Émigration, s. f., کوچ *gueutch*, کوچمه *gueutchmè*, t.; ترک وطن *terki vathan*, ارتحال *irtykhāl*, غربت *ghourbet*, a.

Émigré, e, adj., ترک وطن ایدیجی *terki vathan idídji*, a.-t.

Émigrer, v. n., کوچمک *gueutchmek*, بوردی براقمق *iordy brāqmaq*, بر دیاره باشن الوب کتمک *bir diārè bāchin alup guitmek*, جلاء ترک دیار ا *djilāï vathan it*, اختیار دیار غربت ا *ykhtiāri diāri ghourbet it*, هجرت ا *hidjret it*. — Faire émigrer, کوچورمک *gueutchurmek*.

Émincer, v. a., دلم دلم کسمک *dilim dilim kesmek*, طوغرامق *dhoghrāmaq*, اتی یوفقه‌جه طوغرامق *eti ïoufaqdjè dhoghrāmaq*, t.

Éminemment, adv., کمال مرتبه *kemāl mertebè*, a.; زیاده‌سیله *ziādècilè*, a.-t.

Éminence, s. f., petite hauteur, یوکسک دپه *tepè*, دپه جک *tepèdjik*, یوکسک *ïuksek ïer*, t.; محل مرتفع *mahalli murtèf'y*. — Titre des cardinaux, فضیلتلو *fazīletlu*.

Éminent, e, adj., élevé, یوکسک *ïuksek*, یوجه *ïudjè*, t.; رفیع *refy'*, عالی *'āli*, a. — Excellent, فایق *fāïq*, اشرف *echref*, ممتاز *mumtāz*. — Des qualités éminentes, خصائل فایقه *khaçāïli fāïqa*. — A un degré éminent, درجهٔ علیاده *deredjèï ouliādè*. — Imminent, یقین *ïaqin*, مشرف *muchrif*, قریب الظهور *qarīb uzzouhour*, وقوعی یقین *vmqou'i ïaqyn*.

Éminentissime, adj., titre, اولو فضیلتلو *olou fazyletlu.*

Émir, s. m., descendant de Mahomet, prince, امیر *emîr*, pl. a. امرا *umèrâ.*

Émissaire, s. m., envoyé secret, مامور یت خافیه ایله کوندرلمش *meemourïeti khâfiïè ilè gueunderilmich*, مبعوث خافی *meb'ouci khâfi.* — Explorateur, کوزیجی *gueuzídji*, مستخبر *mustakhbir*, a. Voy. Espion.

Émission, s. f., چیقمه *tchyqma.* — Action d'émettre, اخراج *ikhrâdj*, ابراز *ibrâz*, تبادر *tebâdur.* — Envoi, ارسال *irsâl.* — de l'urine, سدک دوکلمه‌سی *sidik deukulmèci.* — du sperme, نطفه‌نک دوکلمه‌سی *nouthfenuñ deukulmeci*, انزال المنی *inzâl elmenî.*

Emmagasiner, v. a., مخزنه قومق *makhzènè qomaq*, a.-t.

Emmaigrir, v. a., ارقلتمق *aryqlatmaq.* — v. n., ارقلنمق *aryqlanmaq*, t. Voy. Amaigrir.

Emmaillotter, v. a., قوندا قلمق *qoundâqlamaq*, باغرداغه باغلمق *bâghyrdâgha bâghlamaq*, t.

Emmanchement, s. m. V. Jointure.

Emmancher, v. a., صاپ قومق *sâp qomaq*, کچرمک *guetchurmek.* — Ajuster, اویدرمق *ouïdurmaq.* — Passer les bras dans les manches, قولی یکه کچورمک *qolou ïenè guetchurmek.* — S'Emmancher, v. pr., اویدرلمق *ouïdurilmaq.*

Emmancheur, s. m., صاب کچوریجی *sâp guetchurídji*, t.

Emmanequiner, v. a., فدانلری کوفه‌لرده قویمق *fidânleri kioufelerdè qoïmaq*, t.

Emmariné, e, adj., دکزه الشمش *deñizè alichmich*, t.

Emmariner, v. a., سفینه‌یه کیبجی قویمق *sefinèiè guemídji qoïmaq*, کمی‌یه طایفه دوزمک *guemïiè thâïfe duzmek*, t.

Emménagement, s. m., اوطاقمنی دوزمه‌یرلشدرمه *ev thâqymini duzmè, ïerlechturmè.*

Emménager (S'), v. pr., ranger ses meubles, اوک اوادانلغنی دوزمک *evuñ avâdânlighini duzmek*, او طاقمنی دوزمک *ev thâqymini duzmek*, او طاقمنی صاتون الق - تدارک ایت *ev thâqymini sâtoun almaq, tedâruk it.* — Emménagé, او طاقمی دوزلمش *ev thâqymi duzulmich*, او طاقمی ایله تدارکلنمش *ev thâqymi ilè tedârukllenmich.*

Emménagogues, s. m. pl., حیض قانی کتوریجی *haïz qâni gueturídji*, t.; جاذب الحیض *djâzibulhaïz*, a.

Emmener, v. a., آلوب کوتورمک *âlûp gueuturmek*, کوتورمک *gueuturmek*, — avec soi, برابر - یله *berâber - ilè*, کوتورمک *berâber, bilè gueuturmek*, معیتنده استصحاب ایت *maïïetinè istishâb it.* — par force, زور ایله کوتورمک *zor ilè gueuturmek.* — Emmené, e, برابر کوتورلمش *berâber gueuturulmich.*

Emmenotter, v. a., بلکچه قومق *bilektchè qomaq*, اللره دمر طوقه اورمق *ellerè demir thoqa ourmaq*, t.

Emmieller, v. a., enduire de

miel, بال ايله سورمك *bāl ilè surmek*. — Mettre du miel dans une liqueur, بال قاتمق *bāl qātmaq*, t.; تعسيل ا *ta'cīl it*, a.-t. — Emmiellé, e, بال قاتلمش *bāl qātilmich*, بالللنمش *bāllanmich*, t.; معسّل *mou'assel*. — Paroles emmiellées, طاتلو سوز *thātlu seuz*.

Emmitoufler, v. a., كوركه كورك بوريمك *kurkè burumek*, ايله اورتمك *kurk ilè eurtmek*, t.

Emmortaiser, v. a., كرتكه صوقشدرمق *kerteguè soqouchturmaq*, t.

Emmuseler, v. a., بورنصالق بولار طاقمق *borounsālyq thāqmaq*, اورمق ـ طاقمق *ïoulār ourmaq, thāqmaq*, اسنك كچورمك *esnek guetchurmek*, t.

Émollient, adj., يومشاديجى *ïoumouchādidji*, t.; ملين *muleïin*. — Remède —, دواى ملين *devāï muleïin*, a.

Émolument, s. m., gain, كار *kiār*, قزنج *qazandj*, t.; منفعت *menfa'at*, pl. منافع *menāfy'*. — Casuel d'une charge, طيرات *thaïrrāt*, ظهورات *zouhourāt*, ايراد *irād*, a.

Émonctoire, s. m., ouverture du corps destiné à l'expulsion des humeurs, كوده دليكلرى *guevdè delïkleri*. — Signifie aussi glande, voyez ce mot.

Émonder, v. a., les arbres, اغاج بودامق *aghādj boudāmaq*, تشذيب ا *techzīb it*, a.-t. — Nettoyer les graines, ايتلمق *aïtlamaq*, t.

Émondes, s. f. pl., اغاجدن كسلمش داللر *aghādjden kecilmich dāllar*, بودانتى *boudānty*, t.

Émondeur, s. m., بودايجى *boudāïdji*, t.

Émotion, s. f., agitation dans les humeurs, dans l'âme, كوكل راحتسزلكى *gueuñul rāhatsyzligui*, اضطراب بولانقلق *boulānyqlyq*, اضطراب درون *yzthyrāb deroun*, هيجان *heïdjān*, هيجانى بال *heïdjāni bāl*. — douce, رقت قلب *riqqat*, رقت قلب *ryqqati qalb*. — Témoigner de l'émotion, اظهار اضطراب قلب ا *izhāri yzthyrābi qalb it*. — Trouble, ازغونلق *azghounlyq*, t.; فتنه *fitnè*.

Émotter, v. a., كسك قيرمق *kecek qyrmaq*, t.

Émoucher, v. a., سكى قوغمق *siñègui qoghmaq*, t.

Émouchet, s. m., چاقر *tchāqyr*, t.

Émouchoir, s. m., سكلك *siñeklyk*, يلپازه *ïelpāzè*, vulg. يلپزه *ïelpezè*, t.

Émoudre, v. a., چرخده بيلتمك بيلمك ـ *tchārkhtè bīletmek, bīlemek*, t.; بلمك ـ بلمك *bilèmek*.

Émouleur, s. m., بيله بيجى *bīleïdji*, t.

Émousser, v. a., ôter la pointe ou le tranchant, قلاغى ـ قلاغيسنى كيدرمك ـ آلمق *qilāghy, qilāghycini guidermek, ālmaq*, كورلتمك *kurletmek*, ا كند *kund it*. — le goût, دادى آلمق ـ كيدرمك *dādi ālmaq, guidermek*, قاماشترمق *qāmachturmaq*. — les arbres, en ôter la mousse, اغاجلرك يوصنه‌سى

آلمق ـ چقرمق *aghadjleruñ ïoçounini âlmaq, tchiqarmaq.* — S'Émousser, v. pr., كند او *kund ol,* قامشمق *qāmachmaq.* — Émoussé, كند *kund.*

Émouvoir, v. a., mettre en mouvement, agiter, دپرتمك *tepretmek,* t. — les humeurs, تحريك اخلاط ا *tahrîki akhlâth it.* — la bile, صفرايي بولاندرمق *safrāïi boulandurmaq.* — la colère, تهييج غضب ا *tehïidji 'yrqy ghazab it.* — une sédition, فتنه قوپرمق *fitnè qoparmaq,* ايقاظ فتنه ا *iqāzi fitnè it,* حركته كتورمك *hareketè gueturmek.* — Causer de l'agitation dans l'âme, اضطراب ويرمك *izthirāb vîrmek,* تحريك عرق رقت ا *tahrîki 'yrqy ryqqat it.* — de compassion, عرق مرحمتني تحريك ا *'yrqy merhametini tahryk it.* — S'Émouvoir, v. réfl., se troubler, تحريك اولنمق *tahrîk olounmaq,* يورك دپرنمك *ïurek teprenmek,* بولانمق *boulānmaq.* — En parlant de la bile, صفرايي حركت ا *safrāï hareket it.* — S'agiter, حركته كلمك *hareketè guelmek.*

Empailler, v. a., garnir de paille, صمان طولدرمق *samān dholdurmaq.* — des oiseaux, etc., قوش يا بشقه جانور پنبوق واجزاً ديكر ايله طولدرمق *qouch ïa bachqa djānver panbouq vè edjzāï diguer ilè dholdurmaq.* — Envelopper de paille, صمان ايچنه صارمق *samān itchinè sārmaq.*

Empailleur, s. m., صمان طولدريجي *samān dholduroudjï,* t.

Empalement, s. m., قازقلمقلق *qāzyqlamaqlyq,* قازقلمه *qāzyqlama,* t.

Empaler, v. a., قازقلمق *qāzyqlamāq,* قازغه اورمق *qazygha ourmaq,* t.

Empan, s. m., قارش ـ قرش *qārich,* t.; شبر *chibr,* a.

Empanacher, v. a., سورغوج تل داقمق *sorghoudj taqmaq, tel guetchurmek,* t.

Empanner, v. a., كمي بي اورچه لابانده طوردرمق *guemïi ortcha alābānda dhourdurmaq,* t.

Empaqueter, v. a., بوغچه لمق *boghtchalamaq,* بوغچه ايچنه قويوب باغلمق *boghtcha itchinè qoïup bāghlamaq,* t.; سپشدرمك *sepichturmek,* t. — S'Empaqueter, v. réfl., بورنمك *burunmek,* t. — Se presser dans une voiture les uns contre les autres, استفلنمك *istiflenmek,* استف او *istif ol.*

Emparer (S'), v. pr., آلمق *âlmaq,* طوتمق *thoutmaq,* t.; ضبط ا *zabth it,* كندوبه چكمك *guenduïè tchekmek,* مستولي او *mustevli ol.*

Empatement, s. m., état de ce qui est empâté, خمور يوغورمه سي *khamour ïoughourmaci,* يلمشكلك *ïelmecheklik,* t.; تخمير *takhmîr.* — de la langue, ديلك يلمشكلكي *diluñ ïelmechekligui.* — L'épaisseur de maçonnerie qui forme le pied d'un mur, ديوارك ايا غي ـ ديبي *divāruñ aïāghy, dibi.*

Empater, v. a., remplir de pâte, خمور ايله طولدرمق *khamour ilè*

dholdourmaq, خور يدرمك *khamour ïedurmek*.

Empaumer, v. a., قاپمق *qāpmaq*, اوجله طوتمق *avoudjlè thoutmaq*, اوجه آلمق *avoudjè ālmaq*.— Recevoir une balle avec la raquette, طوپی چوکانك ایچنه آلمق *thopou tchokiānuñ ïtchinè ālmaq*. — Se rendre maître d'une personne ou d'une chose, قبضهٔ تصرّفه کتورمك *qabzëï teçarrufè gueturmek*.

Empêchement, s. m., توتق *toutouq*, t.; مانع *mani'*, pl. موانع *mevāny'*; منع *men'*, ممانعت *mumāneat*, a.

Empêcher, v. a., منع ا *men' it*, قومق *qomamaq*, او مانع *mani' ol*, a.-t.; ممانعت ا *mumānë'āt it*.— S'Empêcher, v. réfl., se retenir, کندی کندینی ضبط ا *guendi guendini zabth it*, صاقنمق *sāqynmaq*. —Être empêché, منع اولنمق *men' olounmaq*, ایشدن قالمق *ichden qālmaq*, کیرو طورمق *guiru dhourmaq*. — Empêché, e, منع اولنمش *men' olounmich*, ممنوع *memnou'*.

Empeigne, s. f., پاپوچ اوستی *pāpoudj ustu*, ïuzu, t.

Empennelle, s. f., کوچك کمی دمری *kutchuk guemi demiri*, t.

Empenner, v. a., تسوی ایله *teuï ilè donātmaq*. — une flèche, اوقه یلك کچورمك *oqa ïelek guetchurmek*, t.

Empereur, s. m., ottoman, پادشاه *pādichah*, شاه *chāh*. — Souverain en Europe, ایمپراطور *imperāthor*. Les Turcs et les puissances de Barbarie donnent également au roi de France et aux empereurs de Russie et d'Autriche les titres de *padichah* et d'*imperator*.

Empesage, s. m., نشاسته‌لمه *nichāstalama*, t.

Empeser, v. a., mettre de l'empois, نشاسته‌لمق *nichāstalamaq*, اهارلمك *ahārlemek*, نشاسته‌ده سورمك *nichāstada surmek*, نشاسته‌یه باتدرمق *nichāstaïa bāttourmaq*, t. — une voile, یلكن بزینی اصلاتمق *ïelken bezini islātmaq*.

Empesé, e, adj., نشاسته‌ده سورلمش *nichāstada surulmuch*. Voy. Guinder.

Empeseur, s. m., اهارجی *ahārdji*, t.

Empesté, e, adj., frappé de la peste, یمورجقلو *ïoumourdjaqlu*, طاعونلنمش *thā'ounlanmich*, بولاشق *boulāchyq*. — Infecté, قوقمش *qoqmich*, چوروك *tchuruk*.

Empester, v. a., infecter de la peste, یمورجغه اولاشترمق *ïomourdjagha oulāchturmaq*. — Prendre la peste, یمورجق چقرمق *ïoumourdjaq tchiqarmaq*. — Communiquer une odeur infecte, فنا قوقمق *fenā qoqmaq*, t.

Empêtrer, v. a., lier la jambe, ایاغی باغلمق *aïāghy bāghlamaq*. — Embarrasser. Voy. ce mot. — S'Empêtrer, v. pr., ایلشمك *ilichmek*. — En parlant d'un cheval, طوارك ایاغی عربه ایپنه ایلشمك *dhavāruñ aïāghy 'araba ipinè ilichmek*. Voy. S'Embarrasser. — Se mêler, قرشمق *qarychmaq*.

Empetrum, s. m., plante, اثـــل *ecel el-'azbet*, a.

Emphase, s. f., سوز كسكينلكى اورد چتلاتمـــه *seuz keskínligui, âvourd tchatlâtma*, سوزابه لكى *seuz ebdligui*, t.; تفخيم *tefkhîm*, تطنيب *tethnîb*. — Parler avec —, طمطراق الفاظ ايله تكلم ا *thamtharâq elfâz ilè tekellum it*.

Emphatique, adj. com., طنطرانى *thantharâni*, طمطراقلى *thamtharâqly*, t. — Discours —, كـلام طمطراق اميز *kelâmi thamtharâq âmîz*.

Emphatiquement, adj., طمطراق الفاظ ايله *thamtharâq elfâz ilè*, a.-t.; بالتطنيب *bit-tethnîb*, a.

Emphractique, adj., طيقادیجی مسدّد *thyqâdîdji*, t.; *muceddid*, a.

Emphysème, s. m., كوده قبارمسى *gueuvdè qabârmaci*, t.

Emphytéose, s. f., چوق سنه اوله‌رق اجـاره *tchoq senè olaraq îdjârè*, a.-t.; التزام بالمزامنة *iltizâm bil-muzâmenet*, a.

Emphytéote, s. m., چوق سنه اوله‌رق اجاره‌نـك صاحبى *tchoq senè olaraq idjârènuñ sâhibi*, t.-a.

Emphytéotique, adj., چوق سنه اوله‌رق اجاره‌يه منسوب *tchoq senè olaraq idjârèïè mensoub*, a.-t.

Empième, s. m., اجتماع قيح ودم *idjtimâ'i qyh ou dem*.

Empiètement, s. m., تجاوزلق *tedjâvuzlyq*, a.-t.; پايدرازلق *pâïdirâzlyq*, a.-t.; تعدّى *te'addi*, a.

Empiéter, v. a., ناحق يره ضبط ا *nâhaqq ïerè zabth it*, تعدّى ا *te'addi it*, پايدرازلق - تجاوزلق ا *pâïdirâzlyq, tedjâvuzlyq it*, فضـولى ال اوزاتمق *fuçouli el ouzâtmaq*.

Empiffrer, v. a., چوق يدرمك *tchoq ïedurmek*. — S'Empiffrer, v. réfl., حددن زياده يمك *hadden ziâdè ïemek*, چوق يمك *tchoq ïemek*, t.

Empilement, s. m., يغمه *îghma*, استفلمه *istiflemè*, t.

Empiler, v. a., برى برى اوزرنه قومق *biri birî uzerinè qomaq*, يغمق *îyghmaq*, استف ا *istif it*, t.

Empire, s. m., puissance, autorité, اغالق *aghâlyq*, t.; حكومت *hukioumet*, تحكم *tehakkum*. — absolu, حكومت مستقله *hukioumeti moustaqyllè*. — de la raison, قوّت غالبهٔ عقل *qouvveti ghâlebè 'aql*. — Avoir de l'empire sur soi-même, نفسنه حكومت ا *nefsinè hukioumet it*. — Royauté, پادشاهلـق *pâdichâhlyq*, سلطنت *salthanet*. — Le temps que dure le règne d'un empereur, پادشاهلق ايامى - مدّتى *pâdichâhlyq eïâmi, muddeti*, وقت سلطنت *vaqty salthanet*. — Pays soumis à un empereur, مملكت *memleket*, دولت *devlet*. — L'empire ottoman, عثمان مملكتى *osmân memleketi*, ممالك عثمانيه *memâliki osmâniïè*. — d'Allemagne, لامان مملكتـــى - دولتى *alâmân memleketi, devleti*.

Empirer, v. a., rendre pire, بترا *beter it*, pour بدترا *bedter it*, كوتولتمك *keutuletmek*. — Empirer, v. n., devenir pire, بتر او *beter ol*,

كوتولنمك *keutulenmek*, كسب سوء حال ا *kesbi souï hāl it.*

Empirique, adj. com., médecin qui ne s'attache qu'à l'expérience, اهل الطبّ العملى *ehlit-thyb el-'ameli*, a.-t.

Empirisme, s. m., طبّ عملى *thybbi 'amelïi*, a.

Emplacement, s. m., يير *ïer*, ميدان *meïdān*, t.; محل *mahall*, موقع *mevqa'*, pl. a. مواقع *mevāqy'*; عرصة *'arçat*, *'arça*. — Action de placer, يرلشدرمه *ïerlechturmè*, t.; وضع *vaz'*, a.

Emplatre, s. m., مرهم *merhem*, a. vulg. ملهم *melhem*. — Mettre un —, مرهم اورمق - قومق *merhem ourmaq*, *qomaq*, مرهملمك *merhemlemek*, a.-t. — Au fig., personne sans vigueur ou esprit, لاپه *lāpa*. — C'est un emplâtre, لاپه برادمدر *lāpa bir ademdur*.

Emplette, s. f., achat, آلم *âlum*, t.; اشترا *ichtirā*, a. — Chose achetée, صاتون النمش شئ *sātoun alynmich cheï*.

Emplir, v. a., rendre plein, دولدرمق - طولدرمق *dholdurmaq*, t.; تشحين ا *techhïn it*, a.-t.; مملو - پر ا *memlou*, *pur it*. — un verre d'eau, قدحى صو ايله طولدرمق *qadehi sou ilè dholdourmaq*. — S'Emplir, v. pr., طولدرلمق *dholdouroulmaq*, طولمق *dholmaq*. — Plein, e, طولى *dholou*, مملو *memlou*, مشحون *mechhoun*.

Emploi, s. m., usage fait d'une chose, قولانمه *qoulānma*, قوللنلش *qoullanilich*, استعمال *isti'māl*, بذل *bezl*. — Occupation, ايش *ich*. — Demander de l'emploi, طلب خدمت ا *thalebi khyzmet it*. — Service, خدمت *khizmet*. — Dépense, بذل *bezl*, صرف *sarf*. — Charge, office, منصب *mancib*, *manceb*, خدمت *khizmet*, مأموريّت *meemourïiet*.

Employé, adj., à un usage, قوللنمش *qoullanmich*, قوللنلمش *qoullanilmich*, استعمال اولنمش *isti'māl olounmich*, مستعمل *musta'mel*, a. — en service, ايش ايچنده *ich itchindè*, مستخدم *moustakhdem*, — Dépensé, مصروف *masrouf*. — s. m., commis de bureau, خلفا *khalfā*, مامور *me'mour*.

Employer, v. a., mettre en usage, قوللنمق *qoullanmaq*, t.; استعمال ا *isti'māl it*, a.-t. — quelqu'un, خدمته قوللنمق *khydmetè qoullanmaq*, استخدام ا *istikhdām it*, خدمت ويرمك *khidmet vïrmek*, a.-t.; قوللنمق *qoullanmaq*. — Dépenser, user de, بذل - صرف ا *bezl*, *sarf it*. — S'employer, s'occuper à, مشغول او *mechghoul ol*, a.-t.; چالشمق *tchālichmaq*. — Donner ses soins, بذل همّت ا *bezli himmet it*. — Être employé, استخدام اولنمق *istikhdām olounmaq*, a.-t. — S'Employer, v. réfl., être usité, قوللنلمق *qoullanilmaq*, استعمال اولنمق *isti'māl olounmaq*, مستعمل او *musta'mel ol*.

Emplumer, v. a., des flèches,

يلكلمك *ïeleklemek*, توى ايلـه دوناتمق *tuï ilè donātmaq*, t. — S'emplumer, terme fam., s'enrichir, زنكين او *zènguïn ol*, a.-t. — Il s'est bien emplumé, يال و بال توينى دوزدى *ïāl u bāl tuïnu duzdu*.

Empocher, v. a., t. fam., جبنه قومق *djebinè qomaq*; قويونه قويمق *qoïouna qoïmaq*, t.; درجيب ا *der djeïb it*, p.-t.

Empoigner, v. a., اله المق *elè almaq*, اوجلمـق *avoudjlamaq*, قاپمق *qāpmaq*, طوتمق *thoutmaq*, قاورامق - قاورمق *qāvramaq*, t.

Empois, s. m., نشاسته طوتقالى *nechāsta thoutqāli*, t.; اهار *ahâr*, p.

Empoisonné, e, adj., زهرلنمش *zehirlenmich*, زهـرلـو *zehirlu*, t.; مسموم *mesmoum*, a.

Empoisonnement, s. m., زهرلمه *zehirlemè*, p.-t.; اغولـمـه *aghoulama*, t.; تسميم *tesmîm*, a.

Empoisonner, v. a., donner ou mettre du poison, زهرلمك *zehirlemek*, اوترمق *otarmaq*, اغولـمـق *aghoulamaq*, t.; تسميم ا *tesmîm it*. — Au fig., médire, donner un tour malin à une chose, بر شيئه القاى سمّ فساد ا *bir cheïè ilqāï sèmmi feçād it*. Voyez Corrompre. — Infecter, پك فنا قوقمق *pek fenā qoqmaq*. — S'Empoisonner, v. réfl., زهر المق *zehir almaq*, زهرلنمـك *zehirlenmek*, t.

Empoisonneur, se, s., زهرليجـى *zehirleïdji*, p.-t.; سامم *sāmim*, a.

Empoisser, v. a., زفتلمك *ziftlemek*, t.

Empoissonner, v. a., بر صويه بر حوضه بالق قويمق *bir souïè, bir havouza bālyq qoïmaq*. — un étang, بر حوضى بالق ايله طولدرمق *bir havouzi bāliq ilè dholdourmaq*, t.

Emporté, e, adj., violent, طارغون *dhārghoun*, اوكه‌لو *euguèlu*, t.; تيز مزاج *tiz mizādj*, p.-a.; غضوب *ghazoub*, a.; فرلايجى *furlāïdji*.

Emporte-Pièce, s. m., مشراط - مشرط *michrath*, a.

Emportement, s. m., de colère, طارغونلق *dhārghounlyq*, t.; غضب *ghazab*, a. — Mouvement violent causé par la passion, حدّت *hyddet*, تهوّر *tehavvur*, فرلايش *furlāïch*.

Emporter, v. a., porter d'un lieu dans un autre, كوتورمك *guïeuturmek*, قـالـدرمـق *qāldurmaq*, قالدروب كوتورمك *qāldurup gueuturmek*, t.; رفع ا *ref' it*. — Prendre, المق *almaq*, الوب كوتورمك *alup gueuturmek*. — Entraîner, سوروب كوتورمك *seurup gueuturmek*, برابر كتورمك *berāber gueturmek*. — Emporter d'emblée, بردن - بر اوغردن بيله المق *birden, bir oghourden bilè almaq*. — Faire passer, cesser, كيدرمك *guidermek*, كسمك *kesmek*. — la fièvre, حمّايى كيدرمك *hoummāï guidermek*. — Obtenir, آلمق *âlmaq*, اله كتورمك *elè gueturmek*, t.; تحصيل ا *tahsîl it*. — Réussir, obtenir, بجرمك *bedjermek*, دسترس او *destres ol*. — Emporter d'assaut, يوريش - هجوم ايله المق - ضبط ا *ïurich, hudjoum ilè âlmaq, zabth it*, اوست كلمك *ust guelmek*. — Peser plus, اغـر

اغرجه او كلمك *aghyr guelmek*, *aghyrdjè ol*. — L'emporter, prévaloir, اوست-غالب او *ust, ghālib ol*, استيلا بولمق *istilā boulmaq*, ظفر ياب او *zafer iāb ol*, غلبه ا *ghalèbè it*, a.-t. — S'Emporter, v. réfl., پك دارلمق *pek dārylmaq*, غضبه كلمك *ghazabè guelmek*.

Empoter, v. a., چوملك ايچينه قويمق *tcheumlek itchinè qoïmaq*, t.

Empourprer, v. a., آل-منوش ا *āl, menevich it*, قرمزى - قزل بويامق *qyrmizi, qyzıl boïāmaq*, t.

Empreindre, v. a., imprimer une figure, بصمق *basmaq*, نقشنى چيقارمق *naqchini tchiqārmaq*, سكه لمك *sikkèlemek*, رسم ا *resm it*, بر شكلك صورتنى طبع و تمثيل ا *bir chikiluñ souretini tab' u temsíl it*, دماغلمق *dāmghalamaq*. — Graver dans l'esprit, تأثير ا *teecīr it*, خاطر نشان ا *khāthyr nichān it*.

Empreint, adj., بصلمش *bacylmich*, نقشنى چيقارلمش *naqchini tchiqārylmich*, منقوش *menqouch*, دامغلنمش *dāmghalanmich*. — dans l'esprit, خاطر نشان اولمش *khāthır nichān olmich*, a.-p.-t.

Empreinte, s. f., اشارت *ichāret*, دامغه *dāmgha*, t.; نشان *nichān*, p.-t.; اثر *ecer*, نقش مطبوع *naqchi mathbou'*.

Empressé, e, adj., ardent, ايوه كن *eïvèguen*, t.; عجول *'adjoul*, بجد *be-djid*, مبادر *mubādir*. — Diligent, مقيد *-moïqaïied*, a.

Empressement, s. m., précipitation, عجله *'adjelè*. — Soin, zèle, تقيد *teqaïiud*, اهتمام *ihtimām*, a.

Empresser (S'), v. réfl., عجله ا *'adjelè it*, a.-t.; شتاب ا *chitāb it*, p.-t.; مبادرت ا *mubāderet it*, مسارعت ا *muçāra'at it*.

Emprisonné, e, adj., حبس اولنمش *habs olounmich*, a.-t.; محبوس *mahbous*, a.

Emprisonnement, s. m., action d'emprisonner, محبوسلق *mahbouslyq*, حبس *habs*, تحبّس *tehabbus*, محبوسيّت *mahbouciiet*, a. — Captivité, طوتساقلق *thoutsāqlyq*.

Emprisonner, v. a., حبس ا *habs it*, a.-t.; زندانه قومق *zindānè qomaq*, p.-t.; تسجين ا *tesdjín it*.

Emprunt, s. m., action d'emprunter ou la chose empruntée, اودنجلق *eudundj*, اودنجلق *eudundjlyq*, استعاره *isti'ārè*, قرض *qarz*, استقراض *istyqrāz*, استدانه *istidānè*. — Chose empruntée, عاريه *'arïet*, vulg. *eïret*, pl. عوارى *'avārii*; عاريته النمش *'arïetè ālinmich nesnè*, a.-t.

Emprunté, e, adj., قرض-عاريته النمش *qarz, 'arïetè alinmich*. — Qui n'est pas naturel, عاريتى *'ārïeti*, vulg. *eïreti*, a. — Cheveux postiches, عاريتى صاچ *'ārïeti sātch*.

Emprunter, v. a., une chose quelconque, اودنج آلمق *eudundj ālmaq*, عاريته آلمق *'ārïetè ālmaq*, استعاره ا *isti'ārè it*. — de l'argent, قرض آلمق *qarz ālmaq*. — Argent d'emprunt; قرض اقچه *qarz aqtchè*.

— un nom, — برآدی آلمق *bir âdi âlmaq, isti'ārè it.* — Beauté d'emprunt, حسن مستعار *husni muste'ār.* — Emprunté, e, اودنج النمش *eudundj alinmich,* مستعار *muste'ār.*

Emprunteur, se, s., اودنج البجی *eudundj alidji,* t.; مستقرض *mustaqryz,* a.

Empuantir, v. a., فنا قوقتمق *fenā qoqoutmaq,* چورتمک *tcheurutmek,* t.; تنتین ا *tentín it,* a.-t.

Empuantissement, s. m., فنا قوقولق *fenā qouqoulyq,* t.; نتان *netān,* حال النتانة *hāl en-netāneț,* a.

Empyème, s. m., کومهٔ غذیذة *kumëï ghazîzet,* a.

Empyrée, s. m., عالم جبروت *'ālèmi djebrout,* فلک الافلاک *felek ul-eflāk,* عرش اعلا *'archi 'alā,* a.

Empyreume, s. m., odeur de l'huile brulée, یانمش یاغ کی *iānmich iāghuñ qoqouci.* — Qualité d'une drogue brulée, شیاط *chiiāth,* a.

Ému, adj., یورکی دپرنمش *iuregui teprenmich,* a.; متاثر *muteessir,* مضطرب *mouztharib,* a.

Émulateur, s., اوسمت کلمکه یارشیجی *ust guelmëïè iārachîdji,* t.; غبطه کار *ghybthakiār,* a.-p.

Émulation, s. f., غبطه *ghybtha,* غیرت *ghaïret,* تفاضل *tefāzyl,* a.

Émule, s. com., concurrent, rival, رقیب *raqyb,* a. — Égal en mérite, کفؤ *kufu,* متکافی *mutekiāfi.*

Émulsion, s. f., سد کبی بیاض اولان *sud guibi beïāz olān muberrid cherbet,* بزورات سوزندیسی *bezourāt suzuntuçu,* t.; مستحلب *mustahlib,* a.

Émulsionner, v. a., بزورات سوزندیسی ایچنه قاتمق *bezourāt seuzuntuçu itchinè qātmaq,* t.

En, prépos. sans mouvement, ده *dè,* ایچره *itchrè,* ایچنده *itchindè.* — Il est *en* Angleterre, انکلتره ده *inguilterada dur.* — Il est *en* ville, شهرده در *cheherdè dur.* — *En* route, یولده *iolda.* — avec mouvement, *en* se rend par le datif turc en ه *è* ou یه *ïè,* ou bien encore par l'ablatif en دن *den.* — Aller de village *en* village, کویدن کویه کتمک *keuïden keuïè guitmek.* — *En* trois jours, اوچ کون ایچره *utch gun itchrè.* — Pendant, *en* temps de guerre, سفر وقتنده *sefer vaqtindè.* — Comme, parler *en* maître, اغاکبی بیورمق *aghā guibi bouïourmaq.* — Donner *en* dépôt, امانتا ویرمک *emāneten vîrmek.* — Homme travesti *en* femme, قاری قیافتنه کیرمش ارکک *qāry qyāfetinè guirmich erkek.* — *En* considération de ses importants services, خدمات جلیلهسنه حرمةً *khademāti djèlîlecinè heurmeten.* — De mieux *en* mieux, ایودن ایو *eïuden eïu.* — De mal *en* pis, فنادن فنایه *fenāden fenāïè.* — Mettre *en* pièces, پارچه پارچه ا *pārtcha pārtcha it.* — Voir *en* songe, روٴیاده کورمک *rouïādè gueurmek.* — Être *en* place, منصبده

او *mancebtè ol.* — *En* façon, *en* forme de, شکلنده *cheklindè.* — *En*, indique aussi la matière dont une chose est composée : une cuillère en argent, کومشدن بر قاشق *gueumuchten bir qāchyq.* — *En* particule relative : *en* voulez-vous, ایدن استرمیسکز *anden istermicinyz.* — J'*en* viens, اندن کلیورم *andan guelieurum,*

Énallage, s. m., terme de grammaire, انقلاب الازمنة فی النحو *inqylāb el-āzimenet fin-nāhv,* a.

Énarration, s. f., روایت تدیده *revāïèti medîdè,* a.

Énarthrose, s. f., کمیک باشنک چقوریری وقبة العظم *guemik bāchinuñ tchouquour ïeri,* t.; *vaqbet ul-'azm,* a.

Encadrement, s. m., پروازلمه *pervāzlama,* t.

Encadrer, v. a., بر تصویری چرچوه ایچنه قویمق *bir tasvîri djām altindè qomaq,* جام التنده قومق *tchertchivè itchinè qoïmaq,* t.

Encager, v. a., mettre en cage, قفسه قویمق *qafecè qomaq.* Voyez Emprisonner.

Encaissement, s. m., صندوقلمه *sandouqlama,* t.

Encaisser, v. a., صندوغه قومق *sandougha qomaq,* صندوقلمق *sandouqlamaq,* صندوق ایچنه وضع ا *sandouq itchinè vaz' it.* — Recevoir de l'argent, پاره المق *pāra almaq.*

Encan, s. m., مزاد *mezād.* — Mettre à l'—, مزاده ویرمک *mezādè vîrmek,* قومق *qomaq,* مزاد ا *mezād it.* — Vendre à l'—, مزاددہ صاتمق *mezādtè sātmaq.* — Acheter à l'—, مزاددہ صاتون آلمق *mezādtè sātoun ālmaq,* a.-t.

Encanailler (S'), v. réfl., حذله ایله قونشمق ـ معاشرة ا *hazelè ilè qonouchmaq mou'ācheret it,* a.-t. — Encanaillé, الچقلر ایله قونشان *altchaqlar ilè qonouchān.*

Encapé, e, adj., ایکی طاغ برونی اراسنده بولنان کمینک حالی *iki dāgh bouroun ārācindè boulounān gueminuñ hāli,* t.

Encapuchonner (S'), v. réfléch., باشی اورتنمک *bāchi eurtunmek,* بورنمک *beurunmek,* t.

Encaquer, v. a., وارلجق ایچنه قومق *varaldjiq itchinè qomaq,* وارلده بصدرمق *vāroulda basturmaq,* t.

Encastrer, v. a. Voyez Enchasser.

Encaume, s. m., یانق نشانی *ïānyq nichāni,* t.

Encaustique, s. f., بال مومله بویا *bāl moumlu boïā,* t.

Encaver, v. a., یر التی مخزنده ـ صاقلمق قویمق *ïer alty makhzendè qoïmaq, sāqlamaq.* — du vin, شرابی مخزنه قومق *charābi makhzenè qomaq,* a.-t.

Encaveur, s. m., یر التی مخزنده قویان *ïer alti makhzendè qoïān,* t.

Enceindre, v. a., چوره یه آلمق *tchevrèïè ālmaq,* قوشاتمق *qouchātmaq,* t.; احاطه ا *ihātha it,* a.-t. — de murailles, دیوار ایله احاطه ا *divār ilè ihātha it,* اطرافنه دیوار چوبرمک *etrāfinè divār tchevîrmek.*

ENCEINT, adj., قوشادلمش *qouchādilmich*, t.; اطرافی چویرلمش *ethrāfi tchevîrilmich*, احاطه اولنمش *ihātha olounmich*, a.-t.; محاط *mouhāth*, a.

ENCEINTE, adj. f., grosse, کبه *guebè*, t.; حامله *hāmilè*, یوکلو *ïuklu*. — Une femme enceinte, کبه قری *guebè qari*. — Devenir enceinte, کبه - حامله - یوکلو او *guebè, hāmilè, ïuklu ol*.

ENCEINTE, s. f., circuit, دیوار ایله احاطه اولنمش یر *divār ilè ihātha olounmich ïer*, چورینتی *tchevrè, tchevrinty*, t. — Les murs d'une ville, سور بلده *souri beldè*. — Vaste salle, بیوک اوطه *buïuk odha*.

ENCENS, s. m., gomme, کونلک *güïunlik*, t.; لبان *loubān*, a.; کندر *kundur*, p. — Au fig., flatterie, مداهنه *mudāhenè*.

ENCENSEMENT, s. m., بخورلمه *boukhourlama*, t.

ENCENSER, v. a., donner de l'encens, کونلکلمک *güïunluklemek*. — Avec l'encensoir, بخورلمق *boukhourlamaq*, توتسولتمک *tutsuletmek*. — quelqu'un. Voy. FLATTER.

ENCENSEUR, s. m., مداهنه جی *mudāhenèdji*, a.-t.

ENCENSOIR, s. m., بخوردان *boukhourdān*, p.-t.; مبخرة *mebkharet*. — Donner des coups d'encensoir, des louanges outrées, مدیح مداهنه ا *medîhi mudāhenè it*. — Encensoir, constellation de l'hémisphère austral qu'on appelle aussi *Autel*, مجمرة *midjmeret*, a.

ENCÉPHALE, adj. et s. des deux genres, باش صوغانجانی *bāch soghouldjāni*, t.

ENCHAÎNEMENT, s. m., connexion, dépendance entre les choses, تسلسل *tecelçul*, صره *sera*, سلسله *silsilè*, ارتباط *irtibāth*, a. — des malheurs, تسلسل افات وبلایا *tecelçuli afātu belāïā*.

ENCHAÎNER, v. a., زنجیرلمک *zindjirlemek*, زنجیر ایله باغلمق *zindjir ilè bāghlamaq*, زنجیره *zindjirè*, اورمق - قومق *ourmaq, qomaq*. — Au fig., captiver, جذب - جلب *djezb, djelb it*. — Lier des propositions, des raisonnements entre eux, مسائلی بری برینه ربط وتنسیق ا *meçāïli biri birinè rabt u tansîq it*. — S'Enchaîner, v. réfl., تسلسل ا *tecelçul it*, متسلسل ومرتبط او *mutecelcil vè murtebyth ol*, زنجیر کبی بری بریله باغلو او *zindjir guibi biri biri ilè baghlu ol*.

ENCHAÎNURE, s. f., زنجیرلمه *zindjirlemè*, t.

ENCHANTELER, v. a., کرویه اوزرنده یصمق *kerevîd uzerindè ïaçamaq*, t.

ENCHANTEMENT, s. m., charme, بوکسی *bugu*, t.; افسون *efsoun*, افسون اثری *efsoun eceri*, سحر *syhyr*, a.; بایجیلک *bāïdjilik*. — Action de l'enchanteur, سحربازلق *syhyrbāzlyq*. — Sentiment d'admiration, تعجب *te'addjub*, a.; استغراب *istighrāb*, مفتونیت *mejtouniïet*.

ENCHANTÉ, E, adj., charmé, سحرلنمش *syhyrlenmich*. — Ravi,

كوكل قاپلمش *gueuñul qapylmich*, مفتون *meftoun*. Voy. Merveilleux, Surprenant.

Enchanter, v. a., ensorceler, سحرلمك *syhyrlemek*, بوكمك *bugu it*, جادولمق *djādoulamaq*, t.; سحر ا *syhyr it*, a.-t.; بغلمق *baghlamaq*. — Surprendre, séduire par de belles paroles, كوكل قاپمق *gueuñul qāpmaq*, تفتين ا *teftín it*. — Ravir en admiration, مفتون ا *meftoun it*. — Rendre très-satisfait, پك محظوظ ا *pek mahzouz it*.

Enchanteur, eresse, adj., كوز بايجى - بغلايجى *gueuz bāïdjï*, *baghlaïdjï*, t.; سحر باز *syhyr bāz*, a.-p.; ساحر *sāhyr*, سحّار *sahhār*, fém. ساحره *sāhirè*, سحّاره *sahhārè*. — Qui ravit d'admiration, مفتون بـادئ ايديجى *meftoun idïdji*, مفتونيّت اولدجق *bādiï meftounïïet oladjaq*.

Échaperonner, v. a., باشه تاقيه كيدرمك *bācha tāqyè gueïdurmek*, t.

Enchasser, v. a., entailler, ايچنه قاقمق *itchinè qāqmaq*. — Faire entrer, صوقمق *soqmaq*, صوقشدرمق *soqouchturmaq*, ايچنه يرلشدرمك *itchinè ïerlechturmek*. — Monter en bague, قاشلمق *qāchlamaq*. — Insérer un passage dans un écrit, درج ا *derdj it*.

Enchassure, s. f., صوقم *soqoum*, قاشلمه *qāchlama*, t.; درج *derdj*, a.

Enchausser, v. a., صمان ايلـه اورتمك *samān ilè eurtmek*, t.

Enchère, s. f., مزاد *mezād*, a.; ارتورمه *arturma*, مزايده *muzāïdè*, a. — A l'—, مزاده *mezādè*, a.-t. — Vendre à l'enchère, مزاددە صاتمق *mezāddè sātmaq*.

Enchérir, v. a., mettre à l'enchère, بها ارتمق *behā arturmaq*, ارتمق *arturmaq*. — Ajouter à ce qu'un autre a fait, بر قات دخى زياده ا *bir qāt dakhy ziādè it*. — Ce mot enchérit sur l'autre, بو لفظ اولبرندن اغلب و اقوادر *bou lafz olbirinden aghlabu aqvādur*. — Dire plus, amplifier, زياده سويلمك *ziādè seuïlèmek*, قبارتمق *qabārtmaq*. — Devenir plus cher, بهايه چقمق *behāïè tchiqmaq*, بها ارتمق *behā artmaq*, بهالوا *behālu ol*, بهالولنمك *behālulenmek*. — Toutes les choses enchérissent, كافّهٔ اشيانك بهاسى كسب ترقى و علا ايتمكله در *kiaffèï echiānuñ behāci kesbi teraqqy vu ghalā itmekèdur*.

Enchérissement, s. m., بها ارتقلغى - ارتمقلغى *behā artyqlyghy*, *artmaqlyghy*, بهالولق *behālulyq*, t.; ترقى الاسعار *teraqqy ules'ār*, a.

Enchérisseur, s. m., ارتوريجى *arturídji*, بها ارتوريجى *behā arturídji*. — Le plus offrant et dernier enchérisseur, بهايى زياده و اك صكره ارتوران كمسنه *behāïi ziādè vè eñ soñra arturān kimesnè*.

Enchevêtrer, v. a., يولار اورمق - طاقمق *ïoulār ourmaq*, *thāqmaq*, يولارلمق *ïoulārlamaq*. — S'Enchevêtrer, v. réfl., يولار ايچنه

ایاق طولاشدرمق *iolār ipinè aïāq dholāchturmaq*, t. — Au fig., dans une affaire, بر مشکل مصاحبتده کیرشمک ـ طولانمق *bir muchkil maslahatè guírichmek, dholānmaq*, t.

Enchifrènement, s. m., ککزمه بورن طوتقنلغی *gueñyz, bouroun thoutqounloughy*, t.

Enchifrener, v. a., بورن طوتقنلغنه وسیله اولمق *bouroun thoutqounlyghynè vecilè ol*, ککزی طیقاتمق *gueñyzy thyqātmaq*, t.

Enclavé, s. f., terre enclavée dans une autre, ارض اخرك داخلنده اولان تارله *arzi akharuñ dākhylindè olān tārla*, طوپراغی ایچنده ـ داخلنده *thoprāghy itchindè, dākhylindè*. — Limites, bornes, سنور ایچی *sinor itchi*. — Dans l'enclave d'une juridiction, بر حکومتك حدودی داخلنده *bir hukioumetuñ houdoudi dākhylindè*.

Enclavement, s. m., ایچنده المه *itchinè alma*, t.; الحاق *ilhāq*, احتوا *ihtivā*, اشتمال *ichtimāl*, a.

Enclaver, v. a., engager, ایچنده الصق *itchinè almaq*, چاتدرمق *tchiātturmaq*, t.; الحاق ا *ilhāq it*, ادخال ا *idkhāl it*.

Enclin, e, adj., مائل *māïl*, a.; کوکلی چکر *gueuñuli tcheker*, t. — au bien ou au mal, خیره یاخود شرّه مائل *khaïrè iākhod chirrè māïl*.

Enclôtrer, v. a., مناسترده حبس ا *monāsterè habs it*, t.

Enclore, v. a., قپاتمق *qapātmaq*, دیوارله قپاتمق *divār ilè qapātmaq*, دیوار چویرمك *divār tchevirmek*, سوری ایچنه المق *souri itchinè almaq*, t.; احاطه ا *ihātha it*, a.-t. — de haies, چتلمك *tchitlemek*.

Enclos, adj., قوشادلمش *qouchādilmich*, t.; چورلمش *tchevirilmich*, احاطه اولنمش *ihātha olounmich*, a.-t. — Lieu, champ entouré, fermé, قپانمش یر ـ تارلا *qapānmich ïer, tārlā*, ـ اطرافی چورلمش میدان *ethrāfi tchevirilmich meïdān*, حولی *havli*. — L'enclos d'un palais, بر سرایك میدانی ـ ساحه‌سی *bir sarāïuñ meïdāni, sāhaci*. — La muraille même, دیوار *divār*.

Enclouer, v. a., ficher un clou, اکسر ـ میخ قاقمق ـ اورمق *ekser, mykh qāqmaq, ourmaq*, میخلمق *mykhlamaq*, چویلمك *tchivilemek*. — un cheval, اتك ایاغنه میخ صوقمق ـ دکورمك *atuñ aïāghina mikh soqmaq, deguiurmek*, اکسری پك صوقمق *ekseri pek soqmaq*. — un canon, طوپ چویلمك *thop tchevilèmek*, بر طوپی میخلمق *bir thopy mykhlamaq*.

Enclouure, s. f., چیوی یاره‌سی *tchivi ïāracy*, t. — Au fig., obstacle, voyez ce mot.

Enclume, s. f., masse de fer sur laquelle on bat les métaux, اورس *eurs, urs*, t.; سندان *sindān*, p. — Osselet intérieur de l'oreille, قولاق ایچنك بر کمکی *qoulāq itchinuñ bir guemigui*.

Enclumeau ou Enclumette, s. f., ال اورسی *el eursu*, t.

ENCOCHER, v. a., كزلمك *guezlemek*, اوق كزلمك *oq guezlemek*, t.

ENCOFFRER, v. a., صندوغه قومق *sandougha qomaq*, t.

ENCOIGNURE, s. f., ديوار كوشه‌سى *divār keuchèci*, بوجاق *boudjāq*, t.

ENCOLURE, s. f., de cheval, آت اتك اكسه‌سى *āt boïni*, بوينى *ātuñ eñsèci*, t.

ENCOMBRE, s. m. Voy. EMBARRAS.

ENCOMBREMENT, s. m., يول مولوز *ïol qapātmaci*, قپاتمه‌سى و طاش يغنلر ايله طيقامه *moloz vè thāch ïighynleri ilè thyqāma*, t.

ENCOMBRER, v. a., طاش يغنى ايله يولى قپاتمق - طيقامق *thāch ïighyni ilè ïoly qapātmaq, thyqāmaq*. — les rues, يوللرى اشيا و لاانله طولدرمق - سدّ ا *echiā vè alātlè dholdurmaq, sedd it.*

ENCONTRE (A l'), prép., قرشوسنه *qarchoucinè*, t.; خلافنه *khilāfinè*, a.-t. — Aller à l'encontre, خلاف حركت ا *khylāfi hareket it*, مخالفت ا *moukhālefet it.*

ENCORE, adv., jusqu'à présent, شمديه‌دك *chimdièdek*, شمديكى *chimdiki hāldè*, t.; حالا *hālā*, a. — Outre cela, دخى *dakhy*, هنوز *henouz*. — De nouveau, كيرو *guiru*, ينه *ïnè*, هله *helè*. — Aussi, دخى *dakhy*, vulg. داها *dāhā*. — Du moins, هيچ اولمازايسه *hitch olmāz iça*, باری *bāri*. — Quoique, bien que, هرنقدر ايسه *her nèqadar iça*, اكرچه *eguiertchi*, p.-t. — A l'avenir, بوندن صكره *boundan sonra*. — Encore une fois, بردخى *bir dakhy*. — Il n'est pas encore venu, دخى - داها كلمدى *dakhy, dāhā guelmèdi*. — Il vit encore, حالا حياتك در *hālā haïāttè dur*.

ENCORNAIL, s. m., كمى دركنك باشنك اولان دلك *guemi direguinuñ bāchinda olān delik*, t.

ENCORNÉ, E, adj., بوينوزلو *boïnouzlu*, t.

ENCOURAGEMENT, s.m., غيرتلندرمه *ghaïretlendurmè*. — Motif d'encouragement, تشويق *techvïq*, بادئ *bādii techvïq*. — Caresse pour encourager, استمالت *istimālet*. — Excitation, قندرمه *qyndirma*.

ENCOURAGER, v. a., يوركلندرمك *ïureklendurmek*, غيرتلندرمك *ghaïretlendurmek*, t.; غيرت ويرمك *ghaïret vïrmek*, تشويق ا *techvïq it*, تقويهٔ قلب ا *taqvïèï qalb it*. — Prendre courage, s'animer, يوركلنمك *ïureklenmek*, t.; غيرته كلمك *ghaïretè guelmek*, a.-t.

ENCOURIR, v. a., mériter, devenir l'objet, اوغرمق *oghramaq*, دوشمك *duchmek*, t.; مظهر او *mazher ol*, a.-t. — Attirer sur soi, جلب ا *djelb it*. — Il a encouru la colère du souverain, مظهر غضب پادشاهى اولمشدر *mazheri ghazabi pādichāhi olmuchtur*.

ENCRASSER, v. a., كيرلتمك *kirletmek*, كيرلمك *kirlemek*, كيرلو ا *kirlu it*, مردارلمق *mourdārlamaq*. — S'Encrasser, v. réfl., كيرلنمك *kirlenmek*, مردارلنمق *mourdārlanmaq*, t.; تلويث ا *telvïs it*, a.-t.

Encre, s. f., مركّب *murekkeb*, a.-t. — rouge, قرمزی مركب *qyrmizi murekkeb*. — de la Chine, چين مركبی *tchîn murekkebi*.

Encrier, s. m., دويت - دود *divit*, مركب حقّه‌سی *murekkeb hoqqaçi*, a.-t.

Encrouter, v. a., enduire, صوامق *syvāmaq*, بادانمق *bādānamaq*.

Encuirasser, v. a., جبه - زره كيدرمك *djebè*, *zirh gueïdurmek*, p.-t. — S'Encuirasser, v. réfl., پك كيرلنمك *pek kirlenmek*, پكلنمك *peklenmek*, t.

Encuver, v. a., تكنه‌يه - حوضه قومق *teknèïè*, *havouza qomaq*. — Mettre dans la cuve au raisin, اوزم بصه‌جق قاب ايچنه قويمق *uzum baçadjaq qāb itchinè qoïmaq*, t.

Encyclique, adj. Voy. Circulaire.

Encyclopédie, s. f., كلّيات علوم *kullïiāti 'ouloum*, مجموعة العلوم والفنون *medjmou'at ul-'ouloum vel-funoun*, a.

Encyclopédique, adj. commun, كلّيات علوم و فنونه دائر *kullïiāti 'oloumu funounè dāïr*, a.-t.

Endémique, adj. com., بر ملّته مخصوص *bir milletè makhsous*, a.-t. — Maladie —, يرلو خسته‌لك *ïerlu khastalik*, مرض متوطن *marazi mutevatthin*.

Endenté, adj., ديشلو *dichlu*, ديش ايله دونانمش *dich ilè donānmich*, t.

Endenter, v. a., بر چرخه ديش كبی كرتكلر ياپمق *bir tcharkha dich guibi kertekler ïāpmaq*, t.

Endetté, adj., بورجلو *bordjlu*, t.; مديون *medioun*, a.

Endetter, v. a., بورج يوكلتمك *bordj ïukletmek*, بورجلوا *bordjlu it*, بورج ايتدرمك *bordj itturmek*, بورجه وسيله او *bordja vecilè ol*. — S'Endetter, v. réfl., بورج ا *bordj it*, بورجه كيرمك *bordja guirmek*, بورجلنمق *bordjlanmaq*, t.

Endêver (Faire), v. n., انجتمك *indjitmek*, انجنمك *indjinmek*, t.

Endiablé, e, adj. Voy. Enragé, Furieux.

Endiabler, v. n. Voy. Enrager.

Endimancher (S'), v. réfl., يورتی روباسنی كيمك *ïortou roubācini gueïmek*, t.

Endive, s. f., chicorée blanche, اجی مارول *adji mārol*, t.; هندبای برّی *hindubāï berri*, a.

Endoctriner, v. a., اوكرتمك *eugretmek*, t.; تعليم ا *ta'alîm it*, تلقين ا *telqyn it*. — Endoctriné, اوكرنمش *eugrenmich*, ملقن *mulaqqyn*.

Endommagement, s. m., ضرر *zarar*, a.; زيان *ziān*, p.; خراب *kharāb*, a. Voy. Dépérissement.

Endommager, v. a., ضرر ا *zarar it*, ضرره اوغراتمق *zararè oghrātmaq*, ضرر طوقندرمق *zarar dhoqoundourmaq*, - ايراث ضرر خسارت ا *irāci zarar*, *khaçāret it*, a.-t. — Endommagé, e, ضرر كورمش *zarar gueurmuch*, ضرره اوغرامش

zararè oghramich, متضرر *mutezarrar*.

Endormeur, s. m., enjôleur, fam., اوبالاندريجى *aldādidji*, الدادیجى *oïālāndurīdji*, t.

Endormir, v. a., faire dormir, اويتمق *ouïoutmaq*, t.; تنويم ا *tenvīm it*, a.-t. — Endormez l'enfant, چوجوغى اويوت *tchoudjoughy ouïout*. — Engourdir, اويشترمق *ouïouchturmaq*. — par de belles paroles, اويالندرمق *oïālandurmaq*, اغفال ا *ighfāl it*. — S'Endormir, v. réfl., اوبقويه وارمق *ouïouqouïè vārmaq*, اويومق *ouïoumaq*, اويوقلنمق *ouïouqlanmaq*. — S'engourdir, اويشمق *ouïouchmaq*. — Manquer de vigilance, اويالنمق *oïālanmaq*, غفلت ا *ghaflet it*. — Endormir, pour ennuyer, اويقو كتورمك *ouïouqou gueturmek*.

Endos, s. m. Voy. Endossement.

Endosse, s. f. fam., يوك *ïuk*, t.; ثقلت *siqlet*, a. — Donner l'endosse, ثقلت ويرمك *syqlet vírmek*.

Endossement, s. m., ظهريّه *zahrïïè*, a.

Endosser, v. a., mettre sur le dos, صرتنه قومق *syrtinè qomaq*, بر كمسنه نك اوزرينه يوكلتمك *bir kimesnènuñ uzerinè ïukletmek*. — la cuirasse, جبه كيدرمك كيمك *djebè gueïdurmek, gueïmek*. — un billet, بر پوليچه نك ظهرينه امضاسنى قومق *bir polïtchanuñ zahrinè imzācini qomaq*, پوليچه ه تمسكنده ظهريه يازمق *polïtcha temessuguindè zahrïè ïāzmaq*, t. —

Endossé, ارقه يه النمش *arqaïè alinmich*, ظهريّه لنمش *zahrïïèlenmich*.

Endosseur, s. m., پوليچه ظهريه اسمنى يازان كمسنه *polïtcha zahrinè ismini ïāzān kimesnè*, اخره نقل وحواله ظهريّه سنى امضا ايدن *akhyrè naql u havālè zahrïècini imzā iden*.

Endroit, s. m., lieu, place, يار *ïer*, t.; مقام *maqām*, مكان *mekiān*, محل *mahall*, a.; موضع *mevza'*, pl. a. مواضع *mevāzy'*, جاى *djāï*, جا *djā*, p. — Partie, côté d'une chose, طرف *taraf*. — Endroit du corps, وجود يرى *vudjoud ïeri*, a.-t. — L'endroit d'une étoffe, يوز *ïuz*, يوزى *ïuzi*, t.; قماشك يوزى *qoumāchuñ ïuzu*.

Enduire, v. a., صوامق *syvāmaq*, سورمك *surmek*, t. — Enduit, e, صوانمش *syvānmich*.

Enduit, s. m., صوا *syvā*, t.

Endurant, e, adj., تحمّل ايديجى *tehammul idïdji*, a.-t.; صبور *sabour*, a.

Endurcir, v. a., rendre dur, پكلمك *peklemek*, پك ا *pek it*, پكلتمك *pekletmek*, پكشدرمك *pekichturmek*. — Rendre fort, قوّت ويرمك *qouvvet vírmek*, تقويه ا *taqvïè it*. — Accoutumer à la dure, تعب وزحمته الشدرمق *t'ab u zahmetè alichturmaq*. — Rendre insensible, cruel, يوركى پكشدرمك *ïuregui pekichturmek*. — S'Endurcir, v. réfl., پكشمك *pekichmek*, پكلنمك *peklenmek*, پك-سخت او *pek, sakht ol*, a.-t.

Endurcissement, s. m., قسوت قلب *qasveti qalb*, قسوت *qasvet*, مختوميّت القلب *makhtoumïiet ul-qalb*, a.

Endurer, v. a., souffrir, چكمك *tchekmek*. — de la peine, زحمت چكمك *zahmet tchekmek*. — Patienter, صبر ا *sabr it*, تحمّل ا *tehammul it*. — Permettre, جائز كورمك *djāïz gueurmek*.

Eneorème, s. f., مادة معلّقة *māddeti mou'allaqat*, معلّق *mou'allaq*.

Énergie, s. f., force, قدرت *qoudret*, قوّت *qouvvet*. — Force d'âme, جان قوّتى *djān qouvveti*, p.-a. — Fermeté dans la conduite, كسكينلك *keskinlik*, متانت *metānet*, سطوت *sathvet*, a.

Énergique, adj. com., كسكين *keskin*, t.; ايشليجى *ichleïdji*, t.; قوى *qavi*, a.; قوّتلى *qouvvetli*, قوى العمل *qavi ul-'amel*. — Qui produit de l'effet, مؤثر *muessir*. — Discours, كلام مؤثّر *kelāmi muessir*.

Énergiquement, adv., قوّتله *qouvvetlè*, a.-t.; كسكينلكله *keskinliklè*, متانتله *metānetilè*, تاثير ايده جك وجهله *teecír idedjek vedjhilè*.

Énergumène, s. com., جنّ چارپمش *djinn tchārpmich*, t.; مجذوب *medjzoub*, a.

Énerver, v. a., قوّت كسمك آلمق *qouvvet kesmek*, *âlmaq*, ضعف كتورمك *za'af gueturmek*, a.-t.; كوشتمك *guevchetmek*, ايراث فتور و رخاوت ا *irāci futour u rakhāvet it*. — S'Énerver, v. pr., كوشنمك *guevchenmek*, طاقتسز قالمق *thāqatsyz qālmaq*. — Énervé, e, كوشك *guevchek*, طاقتسز *thāqatsyz*, زبون *zeboun*.

Enfaiteau, s. m., اكرى وايچى بوش كرميد *egri vè itchi boch keremid*, t.

Enfaitement, s. m., طام اورتجك قورشون تختەسى *dhām eurtedjek qourchoun takhtaci*, t.

Enfaiter, v. a., طامك دپەسنى اورتمك *dhāmuñ tepecini eurtmek*, t.

Enfance, s. f., (âge de l'—), چوجقلق حالى *tchodjouqliq hāli*, باغانەلق *bāghānaliq*, t.; كوچكلك *kutchuklik*, p.-t., طفولة *thoufoulet*, vulg. طفوليّت *thoufouliïet*, صباوت *sabāvet*. — Durant la plus tendre enfance, عوام طفوليّتده *avāmi thoufouliïetdè*. — Puérilité, چوجقلق *tchodjouqlyq*, چوجق ايشى *tchodjouq ichi*. — Tomber en enfance, فرتوت حالنه كيرمك *fertout hālinè guirmek*. — Enfance, au fig., commencement : l'enfance du monde, دنيانك اوايل حالى *duniānuñ evāïli hāli*, كنجلك *guendjlik*, اوايل *evāïl*, ابتدا *ibtidā*.

Enfant, s. com., petit —, اوغلانجق *oghlāndjiq*, معصوم *m'açoum*. — à la mamelle, مه اوغلانى *memè oghlāni*. — en maillot, قونداقده كى چوجق *qoundāqdaki tchodjouq*. — Plus âgé, چوجق *tchodjouq*, باغانه *bāghāna*, اوغلان

oghlān, طفل *thyfl*, pl. a. اطفال *athfāl*, a. — Enfant trouvé, براقلمش لقيط *braqylmich tchodjouq*, *laqyth*. — Fils, اوغل *oghoul*, t.; ولد *veled*, pl. a. اولاد *evlād*. — Par extension, petit-fils et arrière petit-fils, ابنا *ebnā*, اولاد *evlād*. — Les enfans d'Adam, ابنای ادم *ebnāï adem*. — Un bon enfant, ایو اوشاق *eïu ouchāq*.

Enfantement, s. m., طوغورمه *dhoghourma*, طوغرلق *dhoghourliq*, t.; وضع حمل *vaz'i haml*. — Les douleurs de l'enfantement, طوغورمه بوروسی *dhoghourma bouroucou*, هیلاج *heïlādj*.

Enfanter, v. a., accoucher, طوغورمق *dhoghourmaq*, t.; تولید ا *tevlīd it*, وضع حمل ا *vaz' haml it*. — Produire, ظهوره وجوده کنورمک *zouhourè*, *vudjoudè gueturmek*, a.-t.; میدانه چقرمق *meïdānè tchiqarmaq*.

Enfantillage, s. m., چوجقلق *tchoudjoulyq*, چوجوقلق ایشی *tchoudjouqlyq ichi*, t.

Enfantin, e, adj., اوغلانجقلره مخصوص *oghlāndjiqlarè makhsous*, چوجوقواری *tchodjouqvāri*, چوجوقجه *tchodjouqdjè*, t.; طفلی *thiflii*, a.

Enfariné, e, adj., اونلانمش *ounlānmich*, اونه بولاشدرلمش *ounè boulāchturilmich*, t.

Enfariner, v. a., اونلامق *ounlāmaq*, اونه بولاشدرمق *ounè boulāchturmaq*, t. — S'Enfariner, v. réfl., اونه بولاشمق *ounè boulāchmaq*. — Au fig., voyez S'Entêter.

Enfer, s. m., جهنم *djehennem*, a.; طامو - دامو *dhāmou*, t.; دوزخ *douzakh*, p.

Enfermer, v. a. (dans), ایچرو قویوپ قپامق *itcheru qoïoup qapāmaq*, قپاتمق *qapātmaq*. — Serrer, قپالو یرده صاقلمق - قپاتمق *qapālu ïerdè sāqlamaq*, *qapātmaq*. — dans une armoire, طولاب ایچنده حفظ ا *dholāb itchindè hyfz it*. — sous clef, کلتلمک *kilitlemek*, t. — Mettre en prison, حبس ا *habs it*, a.-t. — Clore, cerner, اطرافنی قپاتمق - چوپرمک *ethrāfini qapātmaq*, *tchevīrmek*, سدّ - احاطه ا *sedd*, *ihātha it*, a.-t. — Contenir, ایچنه المق قپلامق *itchinè almaq*, *qaplāmaq*, مشتمل او *muchtemil ol*. — S'Enfermer, v. réfl., قپانمق *qapānmaq*. — dans une place forte, تحصّن ا *tehassun it*. — Enfermé, قپانمش ایچنه النمش *qapānmich*, *itchinè alinmich*, صاقلنمش *sāqlanmich*, محبوس *mahbous*. — Sentir l'enfermé, یاتقلنق قوقمق *ïātyqlanyq qoqmaq*, یاتقلنق قوقوسی او *ïātyqlanyq qoqoucou ol*.

Enferrer, v. a., صاپلمق - *saplāmaq*. — Embrocher, شیشه صاپلمق *chichè sāplamaq*. — S'Enferrer, v. réfl., صاپلمق *sāpilmaq*, صاپلنمق *sāplanmaq*, t. — Au fig., se nuire par ses paroles, sa conduite, کندو کندویی طوقنمق - طعن ا *guendu guenduïi dhoqounmaq*, *th'an it*.

Enfilade, s. f., longue file de

chambres, بر دیزی اوزره بری برینه بتشق اولان اوطه‌لرك صره‌سی *bir dizi uzrè biri birinè bitichiq olān odhalaruñ syraci*, اوطه‌لر صره‌سی *odhalar syracy*, صره اوطه‌لری *syra odhalary*; t. — de phrases, اوزون اوزادی تعبیرلر دیزیسی *ouzoun ouzādi ta'birler dizici*.

Enfiler, v. a., passer de la soie, du fil par le trou d'une aiguille, دزمك *dizmek*, كچورمك *guetchurmek*, ایپلكه كچورمك *ipliguè guetchurmek*, اكنه‌یه ایپلك كچورمك *ignèiè iplik guetchurmek*. — des perles, انجو دزمك *indjou dizmek*. — quelqu'un, صپلامق *saplāmaq*, سنجمق *sandjmaq*. — son chemin, طوغرو كچمك *dhoghrou guetchmek*, طوغرو یولنه كتمك *dhoghrou'iolyna guitmek*. — un discours, صحبتنه طالمق *sohbetè dhālmaq*.

Enfin, adv., صوكنك صوك *soñ soñinda*, هله *helè*, اخركارده *akhyr kiārdè*, t.; بالاخره *bil-akhyrè*, عاقبت الامر *'aqybet ul-emr*, نهایت الامر *nihāiet ul-emr*, a.

Enflammer, v. a., mettre le feu, یالكلاندرمق *iālyñlatmaq*, یالكلتمق *iālyñlāndurmaq*, علولندرمك *alevlendurmek*, یاندرمق *iāndurmaq*, طوتشترمق *thoutouchtourmaq*. — Exciter, قندرمق *qyndurmaq*. — Échauffer, قزدرمق *qyzdurmaq*, حرارتلندرمك *harāretlendurmek*. — d'amour, اشعال اتش عشق ا *ich'āli atechi 'ychq it*. — S'Enflammer, v. réfl., یالكلنمق *iālyñlanmaq*, علولنمك *'alevlenmek*, طوتشمق *thoutouchmaq*, شعله‌لنمك *cheu'lèlenmek*, او مشتعل *muchte'yl ol*. — Enflammé, e, علولنمش *'alevlenmich*, طوتشمش *thoutouchmich*, یالكلنمش *iālyñlanmich*, مشتعل *muchte'yl*, ملتهب *multehib*.

Enfléchures, s. f. pl., كمیلك اولان ایپ نردبانی *guemídè olān ip nerdubāni*, t.

Enfler, v. a., remplir de vent ou d'autre chose, شیشرمك *chichurmek*, t.; توریم ا *tevrîm it*, a.-t. — Causer une ampoule, rendre boursouflé, قبارتمق *qabārtmaq*. — Exagérer une chose, ایشی قبارتمق *ichi qabārtmaq*. — Amplifier, سوزی قبارتمق *seuzy qabārtmaq*. — S'Enfler, v. réfl., شیشمك *chichmek*, قبارمق *qabārmaq*.

Enflure, s. f., شیش ـ شش *chîch*, قبارق *qabāraq*, t.; نفخة *nafakhat*, a. — Tumeur, قبارجق *qabārdjiq*.

Enfoncement, s. m., action d'enfoncer, صوقمقلق *soqmaqliq*. — Lieu enfoncé, چقور یر *tchouqour ïer*, ایچرو صوقلمش یر *itcheru soqoulmich ïer*. — Profondeur, ـ دریلك دریكلك *derïnlik*.

Enfoncer, v. a., pousser vers le fond, صوقمق *soqmaq*, باتدرمق *bātturmaq*. — dans l'eau, صو ایچنه صوقمق *sou itchinè soqmaq*. — Rompre, briser, قرمق *qyrmaq*. — des troupes, عسكری قروب بوزمق *'askeri qyrup bozmaq*. — S'Enfoncer, v. réfl., en parlant de la terre, باتمق ـ بتمق *bātmaq*. — Aller au fond, بتمق *batmaq*, اینمك *inmek*.

— dans un liquide, بتمق *batmaq*, غرق اول *gharq ol*. — dans la boue, بالچغه باتمق *bâltchigha bâtmaq*. — Pénétrer bien avant, ايچرو صوقلمق *itcheru soqoulmaq*. — Se plonger dans, se donner en entier à une chose, طالمق *dhâlmaq*. — S'enfoncer dans l'étude, مطالعهٔ كتبه طالمق *mouthâla'aï kioutoubè dhâlmaq*. — Enfoncé, e, صوقلمش *soqoulmuch*, باتلمش *bâturilmich*, باتمش *bâtmich*, منكسر *munkecir*, منهزم *munhezim*. — Qui a les yeux enfoncés, باتقين كوزلو *bâtqyn gueuzlu*.

ENFONCEUR, s. m. Voy. FANFARON.

ENFORCIR, v. a. et n., قوّتلندرمك *qouvvetlendurmek*, قوّت ارتورمق *qouvvet arturmaq*. — S'enforcir, قوّتلنمك *qouvvetlenmek*, a.-t.

ENFORMER, v. a., قالبلمق *qâlyplamaq*, قالبه افراغ ا *qâlouba ifrâgh it*, a.-t.

ENFOUIR, v. a., كومك - كمك *gueummek*, يره كومك *ïerè gueummek*, ير التنده صقلمق *ïer altindè saqlamaq*, t.

ENFOURCHER, v. a. fam., اته يا ديكر مركبه بنمك *ata ïâ diguer mertebè binmek*, راكب او *râkib ol*.

ENFOURNER, v. a., فرون ايچنه *fouroun itchinè soqmaq*, فرونه قومق *fourounè qomaq*, t.

ENFREINDRE, v. a., بوزمق *bozmaq*, t.; نقض ا *naqz it*, a.-t.; قانون بوزمق *qânoun bozmaq*, قانونه مغايرا حركت ا *qânounè moughâïren harcket it*. — les traités, نقض عهدو پيمان ا *naqzi 'ahdu peïmân it*. — les coutumes, عادات مرعيّه نك خلافنه حركت ا *'âdâti mer'yièunñ khylâfinè hareket it*.

ENFROQUER, v. a. fam., رهبان طايفه سنه كيردرمك *rouhbân thâïfècinè guirdurmek*. — S'Enfroquer, v. réfl., رهبان طايفه سنه كيرمك *rouhbân thâïfècinè guîrmek*, t.

ENFUIR (S'), v. pr., قاچمق - قچمق *qâtchmaq*, فرار ا *firâr it*. — Se répandre par dessus, دوكلمك *deukulmek*, اقمق *aqmaq*, قاب ايچندن اقمق *qâb itchinden aqmaq*.

ENFUMER, v. a., exposer à la fumée, توتنلمك *tutunlemek*, دوتسى ويرمك *tutsu vîrmek*. — des viandes, توتونه قويوب قوروتمق *tutunè qouïoup qouroutmaq*, باصترمه ا *pastyrma it*. — Noircir à la fumée, توتونله سياهلتمق - قرارتمق *tutunlè siâhlatmaq, qarârtmaq*. — Incommoder de la fumée, توتونه اوغراتمق *tutunè oghrâtmaq*. — Enfumer les abeilles, اريلرى دوتسيلمك *aryleri tutsilemek*, t.

ENFUTAILLER, v. a., شرابى فوچى ايچنه قويمق *charâbi foutchi itchinè qoïmaq*, t.

ENGAGÉ, s. m., forcé, مجبور اولمش *medjbour olmich*, مجبور *medjbour*. — Donné en gage, امانت قونمش *emânet qonmuch*, a.-t.

ENGAGEANT, E, adj., insinuant, attirant, كوكل اولايجى *gueuñul avlâïdji*, t.; جاذب *djâzib*, a. Voyez ATTRAYANT.

ENGAGEMENT, s. m., promesse,

سوز *seuz*, t.; وعده *v'adè*, وعد *v'ad*, عهد *'ahd*. — Action de mettre en gage, رهين قومه *rehin qoma*. — Rencontre, combat, طوقشمه *dhoqouchma*, مقابله *mouqābelè*. Voyez Enrôlement.

Engager, v. a., mettre en gage, رهين قومق *rehin qomaq*, ترهين ا *terhín it*, a.-t. — Mettre en dépôt, امانت قومق *emānet qomaq*. — Déterminer par la persuasion, الزام ا *ilzām it*. — Entraîner à faire, محتاج - مجبور ا *muhtādj*, *medjbour it*. — Inviter, دعوت ا *d'avet it*. — dans un mariage, عقد نكاح ايتدرمك *'aqdi nikiāh itturmek*. — Faire conclure, باغلتمق *bāghlatmaq*. — Jeter dans l'embarras, بلايه اوغراتمق *belāïè oghrātmaq*. — le combat, جنكى باشلامق *djengui bāchlāmaq*. — dans une mauvaise affaire, فنا بر ايشه صوقمق - قرشترمق *fenā bir ichè soqmaq*, *qarichturmaq*. — un soldat, عسكر يازمق *'asker ïāzmaq*. — S'Engager, v. réfl., promettre, سوز ويرمك *seuz vírmek*. , تعهّد ا *te'ahhud it*. — Prendre sur soi, se charger de, بوينينه المق *boyinina almaq*, التزام ا *iltizām it*, a.-t. — S'engager dans une affaire, قرشمق *qarichmaq*, بر مصلحته پك صوقلمق - كيرشمك *bir maslahatè pek soqoulmaq*, *guirichmek*. — S'empêtrer, s'embarrasser, ايلشمك *ilichmek*. — Engagé, e, امانت قونمش *emānet qonmich*, مجبور *medjbour*, مجبور اولمش *medjbour olmuch*, محتاج *muhtādj*.

Engagiste, s. m., متصرف بطريق الارتهان *muteçarrif be-tharyq ul-irtihān*, a.

Engaîner, v. a., قيننه صوقمق *qyninè soqmaq*, قلف ايچنه قويمق *qylif itchinè qoïmaq*, t.

Engeance, s. f., جنس *djins*, a.; صوى *soï*, t.

Engelure, s. f., طاوق كوزى *thāvouq gueuzi*, صوغوق چارپمه‌سندن اولان شيش *soghouq tchārpmacindan olān chích*, t.

Engendrer, v. a., donner naissance, طوغرمق *dhoghourmaq*, طوغرتمق *dhoghourtmaq*, t.; توليد ا *tevlíd it*. — En parlant des animaux, انتاج ا *intādj it*. Ce dernier signifie aussi produire, occasionner. — Causer, باعث - سبب او *bā'ïs*, *sebeb ol*, a.-t. — S'Engendrer, v. pr., طوغمق - دوغمق *dhoghmaq*, تولّد ا *tevellud it*. — Se produire, تفرّع ا *teferru' it*. — Engendré, e, طوغمش *dhoghmich*, t.; متولّد *mutevellid*.

Engerber, v. a., بغداى طوتام طوتام ا *boghdāï thoutām thoutām it*, دمتلمك *demetlemek*, اكينلرى دمت باغلمق *ekínleri demet bāghlamaq*. Voy. Entasser.

Engin, v. a., machine pour lever ou soutenir un poids, يوكلرى قالدرجق الت *ïukleri qālduradjaq alet*. — Ancienne machine de guerre, منجنيق *mendjeniq*, t.

Englober, v. a., طوپلمق *thoplamaq*, ايچنه المق *itchinè almaq*, t.; جمع ا *djem' it*, ضمّ والحاق ا *zamm u ilhāq it*, a.-t.

Engloutir, v. a., avaler gloutonnement, يوتمق هارل *ïoutmaq. هارل يوتمق *hāryl hāryl ïoutmaq*, t.; بلعه ا سوكورمك *suñurmek. بلعه ا *bel' it*, a.-t. — Dévorer, التقام ا *iltiqām it*. Voy. Absorber. — S'Engloutir, v. réfl., s'enfoncer en terre, يره كچمك - باتمق *ïerè guetchmek, bātmaq*.

Engluer, v. a., اوكسه لمك *euksèlemek*, اوكسه سورمك - قومق *euksè surmek, qomaq*, t.

Engorgement, s. m., طيقانقلق *thyqānyqlyq*, طيقانمه *thyqānma*, t.; سدّه *seddet*, pl. a. سدد *seded*. — de tuyaux, كنك ايچينك قپانمسى *kunk itchinuñ qapānmaci*.

Engorger, v. a., طيقامق *thyqāmaq*, t.; سدّ ا *sedd it*, a.-t. — les conduits, صويوللرى قپامق *sou ïollari qapāmaq*. — S'Engorger, v. r., قپانمق *qapānmaq*, طيقانمق *thyqānmaq*, منسدّ او *munsidd ol*, انسداد بولمق *insidād boulmaq*.

Engouement, s. m., état de celui qui est engoué, - بوغاز طيقانقلغى *boghāz thyqānyqlyghy*, طيقانمه سى *thyqānmaci*, t. — Au fig., entêtement, عقل صاپلنمه سى - صارمه سى *'aql sāplanmaci, sārmaci*, t.; عناد *'ynād*, a.

Engouer, v. a., بوغازى طيقامق *boghāzy thyqāmaq*. — S'Engouer, v. réfl., se passionner, كوكل ويرمك *gueuñul vírmek*, تعليق قلب ا *ta'lyqy qalb it*. — S'entêter, عناد ا *'ynād it*.

Engoufrer (S'), v. pr., se perdre sous la terre, طپراق ايچنه يقلمق *thoprāq itchinè ïyqylmaq*, يرايچنه باتوب صوقشمق *ïer itchinè bātup soqouchmaq*. — En parlant du vent, قاصرغه يلى بر يره اينمك *qācyrgha ïeli bir ïerè inmek*. — Le vent s'engouffre là, روزكار اول يرده كسكين اسر *rouzguiār ol ïerdè keskin ecer*.

Engourdir, v. a., اوبشترمق - اوبشدرمق *ouïouchturmaq*, t.; اخدارا *ykhdār it*, a.-t. — Au fig., l'esprit, اوشنكلك - اويوشقلق *ucheniklik - ouïouchouqlyq*. كتورمك *gueturmek*. — S'Engourdir, v. réfl., اويوشمق *ouïouchmaq*, اويوشنمق *ouïouchunmaq*. — Au fig., اويوشقلق - اوشنكلك پيدا ا *ouïouchouqlyq, ucheniklik peïdā it*. — Engourdi, e, اويوشمش *ouïouchmich*.

Engourdissement, subst. masc., اويوشقلق *ouïouchouqlyq*, t.; خدر *khader*. — Au fig., اوشنكلك *ucheniklik*, روبت *roubet*, كسل *kesl*, فتور *futour*.

Engrais, s. m., herbages où l'on met les animaux, اوتلاق *otlāq*, مرعى اوتلاق يرى *otlāq ïeri*, t.; چراكاه *tcherāguiāh*, p. — des terres, fumier, كوبره *gubrè*, فشقى *fichqy*.

Engraissement, s. m., طولاندرمه *thavlāndurma*, طولاندرش *thavlāndurich*, سمورتمه *semurtmè*, t.; تسمين *tesmín*, a.

Engraisser, v. a., rendre gras, سمزا *semiz it*, سمرتمك *semirtmek*, طولاندرمق *thavlāndurmaq*, ا تسمين

tesmîn it. — Devenir gras, voyez S'Engraisser. — Engraisser des terres, كوبره‌لتمك *gubrèletmek.* — Tacher de graisse, لكه‌لمك *lekèlèmek,* بولاشترمق *boulāchturmaq,* ياغه بولاشدرمق *ïāgha boulāchturmaq.* — S'Engraisser, v. réfl., سمرمك *semirmek,* سمرلنمك *semirlenmek,* سميز اولنمق *semiz ol, thavlanmaq.* — Reprendre, se refaire, طاورنمق *dhāvranmaq.* — Devenir sale et crasseux, مردارلغه بولاشمق *mourdārlyġha boulāchmaq,* كيرلنمك *kirlenmek.* — Au fig., voy. S'Enrichir.

Engranger, v. a., بغداى وداننه انباره قومق *boghdāï vè dānè ambārè qomaq,* در انبارا *der ambār it,* انباره يغمق *ambāra ïghmaq,* t.

Engravement, s. m., قوم اوزرنده اوتورمه *qoum uzerindè otourma,* t.

Engraver, v. a., قوم اوزرنده اوتورتمق *qoum uzerindè otourtmaq.* — Au neutre, s'engraver, قوم اوزرنده اوتورمق *qoum uzerindè otourmaq,* صغيه دايانمق *syghïè dāïanmaq.*

Engrélure, s. f., ديش ديش انجه اوركو *dich dich indjè eurku.*

Engrénage, s. m., تكرلكلرك ديشلرينى برى برينه چاتشمه‌سى *tekerleguñ dichlerini biri birinè tchātichmaci,* t.

Engréner, v. a., mettre le grain dans la trémie du moulin, بغداى دكرمن سپدينه قويمق *boghdāï degurmen sepedinè qoïmaq,* چاقلداغه بغداى دوكمك *tchāqyldāghà boghdāï deukmek.* — Engréner ou s'engréner, en parlant d'une roue dont les dents entrent dans celles d'une autre, ايكى تكرلكك ديشلرى برى برينه چاتشمق *iki tekerleguñ dichleri biri biri ilè tchātichmaq.* — Nourrir de bons grains, ايو يم ايله بسلمك - يملندرمك *eïu ïem ilè beslemek, ïemlendurmek.* — En t. de marine, engréner la pompe, la faire jouer, تلومبه‌يى ايشلتمك *touloumbaï ichletmek.*

Engrénure, s. f. Voy. Engrénage.

Engrosser, v. a. fam., كبنه حامله ايلمك *guebè, hāmilè it,* t.

S'Engrumeler, v. pr., يوغرلنمق *ïoughourlanmaq,* t.

Enguenillé, e, adj., يرتق مرتق روبالو *irtyq myrtyq roubālu,* t.

Enhardir, v. a., غيرت ويرمك *ghaïret vîrmek,* a.-t.; يوركلندرمك *ïureklendurmek,* جسارتلندرمك *djeçāretlendurmek,* جرائتلندرمك *djurāetlendurmek.* — S'Enhardir, v. réfl., غيرت ايتمك *ghaïret it,* غيرتله كلمك *ghaïretè guelmek,* a.-t.; يوركلنمك *ïureklenmek,* جسارتلنمك *djeçāretlenmek,* جسارت ايتمك *djeçāret it.* — Enhardi, e, يوركلنمش *ïureklenmich,* جسارتلنمش *djeçāretlenmich,* متجاسر *mutedjācyr.*

Enharnacher, v. a., رختلمق رخت اورمق *rakhtlamaq, rakht ourmaq,* آته طاقم اورمق *atè thāqym ourmaq,* t.

En Haut. Voy. Haut.

Énigmatique, adj. com., بيلمجه‌لو *bîlmedjèlu,* t.; معمايى متضمن *mu'emmāïi mutezammin,* a.-t.; معمّى *mu'ammi,* مغلق *moughlaq,* a.

ÉNIGMATIQUEMENT, adv., بیلمجه *bilmedjè guiounè*, t.; معمّا کونه *mu'emmā guiounè*, ملغزًا *mulghzen*.

ÉNIGME, s. f., بلمجه *bilmedjè*, کزلو سوز *guizlu seuz*, t.; معمّا *mou'ammā*, لغز *laghz, loughz*, a.

ENIVRANT, E, adj., سرخوش *serkhooh*, vulg. *sarkhoch*, مست *mest*, p.; سکران *sekrān*, a.

ENIVREMENT, s. m., سرخوشلق *serkhochlyq*, t.; سرمستی *sermesti*, سکر *sekr*, a. — Passion, سودا *sevdā*, خیال *khaïāl*.

ENIVRER, v. a., rendre ivre, مست ـ سرخوش ـ سکران ا *mest, serkhoch, sekrān it*, سرخوشلق کتورمک *serkhochlïq gueturmek*. — Porter à la tête, باشه اورمق *bācha ourmaq*, a.-p.-t. — Causer de l'enivrement, en général, عقلی المق *'aqli almaq*, دلورتمک *delurtmek*, دلی ـ دیوانه ا *deli, divānè it*, p.-t. — S'Enivrer, v. réfl., مست ـ سرخوش او *mest, serkhoch ol*, a.-t.

ENJAMBÉE, s. f., ادم *adum*, ادمله *adumlama*, ازون ادم *ouzoun adum*, t.; خطوهٔ طویلهٔ *khathveti thavïlet*.

ENJAMBEMENT, s. m., ایکی بیته مشترک معنا *iki beïtè muchterik ma'nā*, a.-t.

ENJAMBER, v. a., faire un grand pas, ادملمق *adumlamaq*, اوزون ادم اتمق ـ اتلامق *ouzoun adum atmaq, atlamaq*, ادم اتمق *adum atmaq*. — Marcher à grands pas, عجله ایله یوریمک *'adjelè ilè ïurumek*. — Dépasser, être passé, اشمق *achmaq*, اوزانمق *ouzanmaq*. — Empiéter, usurper, تجاوزلق ا *tedjāvuzlyq it*.

ENJAVELER, v. a., اکین باشاقلرینی کونشه سرمک *ékin bāchaqlerini gunechè sermek*, بغدای *boghdāï* یغمق *ïghmaq*, t.

ENJEU, s. m., اویون اقچه‌سی *oïoun aqtchèci*, اویونده قونلان اقچه *oïounda qonilān aqtchè*, t.

ENJOINDRE, v. a., بیورمق *bouïourmaq*, t.; تنبیه ا *tembïh it*, امر ا *emr it*, a.-t. Voy. RECOMMANDER.

ENJÔLER, v. a., سوزله الداتمق *seuzlè aldātmaq*, یلتقلنمق *ïaltaqlanmaq*, قوفه کتورمک *qoufa gueturmek*, t.

ENJÔLEUR, SE, adj., سوزله الدادیجی ـ دولاندریجی *seuzlè aldādidji, dolānduridji*, یلتقلنیجی *ïaltaqlanïdji*, قوفه کتوریجی *qoufa gueturïdji*, t.

ENJOLIVEMENT, s. m., بزک *bezek*, کوزللك *guzellik*, t.; زینت *zinet*, a.

ENJOLIVER, v. a., زینتلمک *zinetlemek*, کوزل ا *guzel it*, کوزللتمک *guzelletmek*, t.; تزیین ا *tezïin it*, a.-t.

ENJOLIVEUR, SE, adj., تزیین ایدیجی *tezïin idïdji*, a.-t.

ENJOLIVURE, s. f. Voy. ENJOLIVEMENT.

ENJOUÉ, E, adj., qui a de l'en-

jouement, شين - شن *chen*, t.; كيفلو *keiflu*, a.-t.; نشيط *nechîth*, a. — En parlant des productions d'esprit qui sont gaies, يوركى سوندرر *ïuregui sevindurur*, مفرّح *muferryh*.

Enjouement, s. m., كيف *keïf*, شينلك *chenlik*, t.; بشاشت *bechāchet*, بشاشت طبع *bechācheti thab'*, a.

Enkiridion, s. m., كتابجق *kitābdjyq*, t.

Enkisté, e, adj., t. de médecine, كيسه ايچنده قپانمش *kicè itchindè qapānmich*, t.

Enlacement, s. m., صارمقلق *sārmaqlyq*, الكلمه *iliklemè*, برى برينه كچورمه *biri birinè guetchurmè*, t.; تشبيك *techbîk*, a.

Enlacer, v. a., الكلمك *iliklemek*, برى برينه كچورمك *biri birinè guetchurmek*, بغلمق *baghlamaq*, صارمق *sārmaq*, صارمشدرمق *sārmachturmaq*. — Enlacé, e, برى برينه كچورلمش *biri birinè guetchurilmich*, مشبّك *muchebbek*. — Branches enlacées, برى برينه صارمشمش داللر *biri birinè sārmachmich dāllar*.

Enlaidir, v. a., rendre laid, چركينلمك *tchirkinlemek*, چركين ا *tchirkin it*, قبيح - اقباح ا *qabîh*, *yqbāh it*, a.-t. — Devenir laid, چركين او *tchirkin ol*, چركينلنمك *tchirkinlenmek*, t.

Enlaidissement, s. m., چركينلنمه *tchirkinlenmè*, t.

Enlèvement, s. m., action d'enlever, قالدرمقلق *qāldurmaqliq*, قالدرمه *qāldurma*, كوتورمه *gueuturmè*, t.; رفع *ref'*. — Rapt, اختلاس *ikhtilās*, نهب *nehb*, a.

Enlever, v. a., lever en haut, ôter, قالدرمق *qāldurmaq*, t.; المق *almaq*, چقرمق *tchiqarmaq*, رفع ا *ref' it*, a.-t. — Prendre de force, ravir, قپمق *qapmaq*, قاپوب كوتورمك *qāpup gueuturmek*, اختلاس ا *ikhtilās it*, جبراً قاپوب كوتورمك *djebren qāpoup gueuturmek*, نهب ا *nehb it*, a.-t. — Faire disparaître, كوترمك *gueuturmek*, كيدرمك *guidermek*, صاودرمق *sāvdurmaq*. — Enlever en l'air, faire voler, قوپاروب اوچورمق *qopārup outchourmaq*, اوچورمق *outchourmaq*. — En t. de guerre, s'emparer, se rendre maître, المق *almaq*, اخذ وضبط ا *akhz u zabth it*. — Enlever une place, بر قلعه‌يى اخذ و ضبط ا *bir qal'aï akhz u zabth it*. — En parlant de la peau, دريى صيرمق *derii syrmaq*. — l'écorce d'un arbre, اغاجك قبوغنى صويمق *aghādjuñ qaboughyni soïmaq*. Voyez Ravir, Charmer. — S'Enlever, v. réfl., قالدرلمق *qāldurilmaq*, كوتورلمك *gueuturulmek*, يوقارو چيقمق *ïoqāru tchyqmaq*. — La peau s'enlève, درى صيرلور *deri syrilur*.

Enlevure, commun. Élevure, s. f., petite tumeur, قبارجق *qabārdjiq*, t.

Enlier, v. a., طاشلرى برى بريله بغلمق - ياپشترمق *thāchleri biri birilè baghlamaq*, *ïāpichturmaq*, ديوار اورمك *divār eurmek*, t.

Enligner, v. a., بر دزی اوزره *bir dizi uzrè qomaq*, دیزمك *dizmek*, صره‌لمق *syralamaq*, t.

Enluminer, v. a., colorier, رنكلمك *renklemek*, رنك ویرمك *renk vîrmek*, الهجه بویامق *aladja boïāmaq*, t. — une estampe, تصویری تلوین ا *tasvîri telvîn it*.

Enluminеur, se, s., درلو درلو رنكلر ایله بویادیجی *turlu turla renkler ilè boïādidji*, t.

Enluminure, s. f., action ou art d'enluminer, بویالنمه *boïālanma*, الاجه بویانك فنی *alādja boïānuñ fenni*. — Au fig., ornements d'un discours qui manque de naturel, سوز یالدزلمه‌سی *seuz ïāldyzlamaci*, یالدزلمه سوز *ïāldyzlama seuz*, t.

Ennemi, e, adj., particulier, ou avec qui on est en guerre, دشمن *duchmen*, vulg. *duchman*, p.-t.; عدو *'adou*, خصم *khasm*, خصوم *khouçoum*. — Un ennemi, دشمن كبی *duchmen guibi*. — Avoir pour ennemi, دشمن طوتمق ـ بیلمك *duchmen thoutmaq*, *bilmek*. — Repousser l'ennemi, دفع دشمن ا *def'i duchmen it*. — nuisible, ضررلو *zararlu*, a.-t.; مضر *mouzirr*, a. — Contraire, opposé, ضدّ *zidd*, مخالف *moukhālif*, مغایر *moughāïr*, a.; بری برینه ضدّ *biri birinè zidd*.

Ennoblir, v. a., شرف ویرمك ـ ارتورمق *cheref vîrmek*, *ârturmaq*, ترفیع القدر ا *techrîf it*, *terfi' ul-qadr it*, اولولمق *oloulamaq*.

Ennoie, s. m., ایكی باشلو *iki bāchlu ïïlān*, t.

Ennui, s. m., langueur d'esprit, اوصمك *ouçouñ*, اوصمكلك *ouçouñlyq*, vulg. *oçanik*, جان صقندیسی *djān syqyntycy*. — Dégoût, peine, طاسه *thāça*, اوشنكلك *uchenklik*, بزمه *bezmè*, ثقلت *syqlet*, ملال *melāl*.

Ennuyant, e, adj., اوصاندریجی *oçāndurîdji*, جان صقلور *djān syqylur*, t.; بادئ ثقلت *bādiï syqlet*, a.

Ennuyé, e, adj., اوصانمش *oçānmich*, t.; ملول *meloul*, a.

Ennuyer, v. a., اوصاندرمق *oçāndurmaq*, بزدرمك *bezdurmek*, ثقلت ویرمك *siqlet vîrmek*. — S'Ennuyer, v. réfl., اوصانمق *oçānmaq*, جان صقلمق *djān siqylmaq*, بزمك *bezmek*.

Ennuyeusement, adv., اوصكلك جان ایله *oçounlouk ilè*, t.; صقندیسی ایله *djān syqyntycy ilè*, p.-t.

Ennuyeux, se, adj., جان صقیجی *djān syqydji*, ثقیل *saqyl*, a.

Énoch, n. pr., ادریس *idris*.

Énoncé, adj., انها ـ افاده *inhā*, *ifādè* olounmich. — Chose énoncée, exposé, انها *inhā*, تقریر *taqrîr*, افاده *ifâdè*. — Un simple énoncé, ساده‌جه برانها *sādèdjè bir inhā*.

Énoncer, v. a., بیان ا *beïān it*, افادهٔ مرام ا *ifādèï merām it*. — S'Énoncer, v. réfl., سویلمك *seuïlemek*, تقریر كلام ا *taqrîri kelām it*, مرامنی ـ فكرینی بیلدرمك *merā-*

mini, fikrini bîldurmek. — Énoncer faux, خلاف انها ا *khilâfi inhâ it.*

Énonciatif, ive, adj., لفظی *lafzi*, خبری *khaberi*, كاشف الحال *kiâchif ul-hâl.*

Énonciation, s. f., سوز *seuz*, t.; تعبير *ta'bîr*, لفظ *lafz*, a.

Énorgueillir, v. a., مغرورا *maghrour it*, فضوللق كتورمك *fuzoullouq gueturmek*, كبرلتمك *kibrletmek*, بادئ كبرو غرور او *bâdii kibru ghourour ol*, a.-t. — S'Énorgueillir, v. pr., مغرورلنمق *maghrourlanmaq*, t.; تكبرلنمك *tekebbürlenmek*, استكبار ا *istikbâr it*, a.-t.; خوروسلنمق *khoroslanmaq*. — Énorgueilli, e, كبرلنمش *kibrlenmich*, فضوللنمش *fuzoullanmich*, مغرور *maghrour*, متكبّر *mutekebbir*.

Énorme, adj. com., démesuré, اورانسز *orânsyz*, t.; حدّدن افزون *haddan efzoun*, a.-t. — Très-grand, پك بيوك *pek buïuk*. — Très-gros, پك ايرى *pek iri*. — Considérable, جسيم *djecîm*. — Cas énorme, حالت جسيمه *hâleti djecîmè*. — Faute —, خطای جسيم *khathâï djecîm*.

Énormément, adv., حدّدن طشره *haddan thachra*, پك زياده اولدرق *pek ziâdè olaraq*, a.-t.; بغايت *beghâïet*, a.

Énormité, s. f., excès, اورانسزلق *orânsizlik*, t.; نهايتسزلق *nihâïetsizlyq*, حدّدن تجاوز *hadden tedjâvuz*, a.-t. — Excès de taille, de grandeur, پك بيوكلك *pek buïukluk*, ديزمانلق *dizmânlyq*. — Atrocité, جرم جسيم *djurmi djecîm*.

Enquérant, adj., اراشدريجی *arâchturîdji*, t.; متفحّص *mutefahhys*, متجسّس *mutedjessis*, a.

Enquérir (S'), v. pr., خبر المق *khaber almaq*, صورشدرمق *sorouchturmaq*, اراشدرمق *arâchturmaq*, تفتيش - تفحّص - استفسار ا *teftich, tefahhus, istifsâr it.*

Enquête, s. f., recherche, اراشدرمه *arâchturma*, سؤال *souâl*, تفتيش *teftîch*, تفحّص *tefahhous*, a. — rigoureuse, دقتلو تفتيش *dyqqatlu teftîch*.

Enquêter (S'), v. pr. V. S'Enquérir.

Enquêteur, s. m., تفتيشجی *teftîchdji*, a.-t.; مفتّش *mufettich*, a.; اراشدريجی *arâchturîdji*.

Enraciner (S'), v. n., كوكلنمك *keuklenmek*, كوكلشمك *keuklechmek*, كوك طوتمق *keuk thoutmaq*, t.; تأصّل ا *te'assul it*. — Au fig., prendre consistance, استحكام بولمق *istihkâm boulmaq*. — Enraciné, e, كوكلنمش *keuklenmich*, متأصّل *mute'assyl*.

Enragé, e, adj., attaqué de la rage, قودرمش *qoudourmich*, قودوز *qoudouz*. — Chien —, قودوز كوپك *qoudouz keupek*, ديوانه سك *divânè segue*.

Enrageant, e, adj., دارغنلق ويرن *dârghounlouq vîren*, t.

Enrager, v. n., être saisi de rage, قودرمق *qoudourmaq*. — Avoir un grand dépit, ياوزلنمق *îâvouzlan-*

maq, a.-t. — Devenir fou, furieux à l'excès, دلولنمك *delulenmek*, تجنن ا *tedjennun it*.

Enrayer, v. a., arrêter une roue, بر تكرلكى بغلمق - كوستكلمك *bir tekerlegui baghlamaq, keusteklemek*. — Garnir une roue de rais, تكرلكه ديش دوزمك *tekerleguè dich duzmek*. — S'arrêter, اليقونمق *alyqonmaq*. — Diminuer sa dépense, مصرفنى تقليل ا *masrafini taqlil it*. — Tracer le premier rayon d'une terre que l'on veut labourer, تارلانك تارلانك ايلك اريغنى ياروب آچمق *tārlānūn ilk aryghyni ïārup âtchmaq*.

Enrayure, s. f., تكرلمك *tekerlek ilichigui*, t.

Enrégimenter, v. a., الاى ايچنه ادخال ا *alāï itchïnè idkhāl it*, t.

Enregistrement, s. m., دفتره يازمقلق *defterè ïāzmaqliq*, a.-t.; قيد *qaïd*, a.; اوراق وسنداتمك *evrāk usenedātuñ qaïdè guetchurulmeci, qaïdi*. — Droit d'enregistrement, قيديه رسمى *qaïdïiè resmi*.

Enregistrer, v. a., دفتره يازمق *defterè ïāzmaq*, ثبت سجل ا *sebti sidjill it*, قيد ا *qaïd it*, a.-t.; قيده كچورمك *qaïdè guetchurmek*. — Enregistré, e, قيد اولنمش *qaïd olounmuch*, قيده كچورلمش *qaïdè guetchurulmich*.

Enrhumer, v. a., زكامه اوغرامق *zukiāmè oghrātmaq*, زكاملو *zukiāmlu it*, زكاملتمق *zukiāmlatmaq*, a.-t. — S'Enrhumer, v. a., زكاملو او *zukiāmlu ol*, a.-t. — Enrhumé, e, نوازله اوغرامش زكاملو *zukiāmlu, nevāzilè oghrāmich*, مزكوم *mezkioum*.

Enrichir, v. a., rendre riche, زنكينلتمك *zenguïnletmek*, اغنا ا *yghnā it*, مالدار ا *māldār it*, تمويل ا *temvïl it*. — Être une cause de richesse, موجب ثروت ويسار اولمق *moudjibi sèrvet uïeçār ol*. — S'Enrichir, v. réfl., زنكين او *zenguïn ol*, زنكينلنمك *zenguïnlenmek*, كسب غنا و ثروت ا *kesbi ghynā vu sèrvet it*, مال صاحبى - مالدار او *māl sāhibi, māldar ol*, a.-t. — Enrichir, orner, دوناتمق *donātmaq*, ذى قيمت شيلرايله زينتلندرمك *zi qymet cheïlerilè zinetlendurmek*, ترصيع ا *tersy' it*. — Enrichi, e, زنكينلنمش *zenguïnlenmich*, مرصع *murāsça'*, معمورلنمش *ma'mourlenmich*.

Enrichissement, s. m., survenance de richesses, زنكينلنمه *zenguïnlenmè*, t.; تمويل *temvïl*, a. — Ornement, parure, تزيين *tezïin*, a.

Enrôlement, s. m., عسكر يازلمه سى *'asker ïāzilmaci*, تحرير عسكر ماده سى *tahrïri 'asker maddèci*. — Acte d'enrôlement, خدمت عسكريه قيد اولندىغنى حاوى سندى *khydmètï 'askerïieïè qaïd oloundoughyni hāvi senedi*.

Enrôler, v. a., عسكر يازمق - ديوشرمك - جمع ا *'asker ïāzmaq*,

devchirmek, djem' it, a.-t. — S'Enrôler, v. réfl., اسمنی عسکر دفترینه یازدرمق *ismini 'asker defterinè ïāzdurmaq*. — des matelots, ملاح نفراتی یازمق *mellāh neferāti ïāzmaq*.

Enrôleur, s. m., عسکر دیوشریجی *'asker devchiridji*, t.

Enrouement, s. m., بوغاز طوتلمه سی - قسلمسی *boghāz thoutoulmaci, qyçylmacy*, بوغونقلغی *ses boghounouqlyghy*, t.

Enrouer, v. a., بوغاز طوتمق *boghāz thoutmaq*, اواز طوتمق *avāz thoutmaq*, سسی بوغوقلتمق *seci boghouqlatmaq*. — S'Enrouer, v. réfl., بوغاز - بوغازی طوتلمق *boghāz, boghāzi thoutoulmaq*. — Enroué, e, اوازی طوتقون *avāzi thoutqoun*, طوتقون *thoutqoun*, بوغق اوازلو *boghouq avāzlu*.

Enrouiller, v. a., پاسلمق *pāslamaq*, پاسلتمق *pāslatmaq*. — S'Enrouiller, v. réfl., پاسلنمق *pāslanmaq*, t. — Enrouillé, e, پاسلنمش *pāslanmich*, پاسلو *pāslu*.

Enroulement, s. m., دورلمه *durulmè*, پیلان قاویلو طولانقلق *ïïlān qāvilu dholānyqlyq*.

Enrouler, v. a., ایچنه صارمق *itchinè sārmaq*, t.

Enrue, s. f., اینلو اولق *inlu olouq*, تارلا یاریغی *tarlā ïāryghy*, t.

Ensablement, s. m., - قوم یغنی *qoum ïghyny, ïghyntyçy*, t.

Ensabler, v. a., قوم اوزرنده اوتورتمق *qoum uzerindè otourtmaq*. سغیه اوتورتمق - دایاتمق *sighïè otourtmaq, daïātmaq*. — S'Ensabler, v. n., قومده اوتورمق *qoumda otourmaq*. — Ensablé, e, قومده اوتورمش *qoumda otourmich*.

Ensacher, v. a., چوالمق *tchouvāllamaq*, چواله قومق *tchouvāla qomaq*, t. — Ensaché, چواله قونمش *tchouvala qonmich*, t.

Ensaisiner, v. a., تهلیك ا *temlik it*, ملکلندرمك *milklendurmek*, a.-t.

Ensanglanté, e, adj., قانه بولاشمش *qāna boulāchmich*, t.

Ensanglanter, v. a., قانه بولاشترمق *qāna boulāchturmaq*, قانتمق *qānatmaq*, قانلمق *qānlamaq*, t.

Enseigne, s. f., marque, indice, نشان *nichān*, a.; صالق *sāliq*. — de maison, اوك علامتی - نشانی *evuñ 'alāmeti, nichāni*, t.-a. — de guerre, drapeau, بیراق *baïrāq*, t. — Porte-drapeau, بیراقدار *baïrāqtar*, p.-t.

Enseignement, s. m., instruction, تعلیم *ta'alïm*, درس *ders*. — L'art d'enseigner, اوکرتمه فنی *eugretmè fenni*, فن تعلیم - تدریس *fenni ta'alïm, tedrïs*. — Enseignements, terme de pratique, pièces qui servent à prouver, اوراق مبیّنة لاثبات *evrāqy mubeïienet ul-esbāt*.

Enseigner, v. a., instruire, تعلیم ا اوکرتمك *eugretmek*, t.; *ta'alïm it*, a.-t.; درس ویرمك *ders virmek*. — Indiquer, بیلدرمك *bildurmek*, t.; اعلام ا *'ilām it*, a.-t.; تعریف ا *ta'rïf it*, a.-t.; تلقین ا *telqyn it*.

Enselle, adj., cheval, ارقه‌سی *arqacy ïastum at*, t.

Ensemble, adv., l'un avec l'autre, برابر *berāber*, برابرله *birbirilè*, بله *bilè*, بالجه *bîledjè*, t.; معاً *ma'en*, بالمعیّه *bil-m'aïè*. — L'ensemble, le tout, جلهسی *djumlèci*, برشیئك هیئت اجتماعیه‌سی *bir cheïuñ heïeti idjtimā'ïïèci*. — L'accord et l'union des parties d'un tout, برلك *birlik*. — de voix et d'instrumens, سسلرك وازكیلرك برلشمه‌سی *sesleruñ vè ezgulleruñ birlechmèci*. — Avec ensemble, accord, برابرجه *berāberdjè*, اتفاقله *ittifāqlè*. — Aller ensemble, برابر كتمك *berāber guïtmek*. — Ils sont mal ensemble, بینلری بوزقدر - فنادر *beïnleri bozouqtur, fenādur*

Ensemencement, s. m., اكمكلك *ekmeklik*, t.; زرع *zer'*, pl. زروع *zurou'*, a.

Ensemencer, v. a., اكمك *ekmek*, اكین اكمك *ekin ekmek*, تخم اكمك *tokhoum ekmek*, t. — Ensemencé, e, اكلمش *ekilmich*, مزروع *mezrou'*.

Enserrer, v. a., صقلمق *saqlamaq*, ایچنه المق *itchinè almaq*, محفوظ یرده - قیلو یرده قپاتمق *mahfouz ïerdè, qapālu ïerdè qapātmaq*, t.

Ensevelir, v. a., donner la sépulture, كومك - كمك *gueumek*. — Envelopper d'un linceul, كفنلمك *kefenlemek*, t.; تكفین ا *tekfin it*. — Au fig., s'ensevelir dans la solitude; كوشهٔ عزلتده متواری او *kouchèï euzlettè mutevāri ol*, a.-t. — Être enseveli dans les livres et l'étude, مطالعه وكتب ایچنده مستغرق او *mouthala'a vè kiutoub itchindè moustaghryq ol*.

Ensevelissement, s. m., كفنلمه *kefenlenmè*, t.; تكفین *tekfin*, a.

Ensorcelé, e, adj., fasciné, كوز بغلنمش *gueuz dikmich*, بغلنمش *baghlanmich*, سحرلنمش *syhyrlenmich*, a.-t.; مسحور *mashour*, a.

Ensorceler, v. a., بغلمق *baghlamaq*, جادولمق *djādoulamaq*, كوز دكمك *gueuz dikmek*, t.

Ensorceleur, s. m., au fém. Ensorceleuse, بوكوجی - بوكیجی *beuïudju*, بوغوجی *boghoudji*, كوز بایجی - بغلیجی *gueuz bāïdji, baghlaïdji*, t.; جادو *djādou*, vulg. جاذو *djāzou*, t.-p.; سحرباز *syhyr bāz*; ساحر *sāhyr*, au fém. a. ساحره *sāhyrè*.

Ensorcellement, s. m., بوكو- *bugu*, بوغو *boughou*, t.; سحربازلق *sihirbāzlyq*, t.; سحر *syhyr*, a.

Ensoufrer, v. a., كبریتلمك *kibritlemek*, t.

Ensuite, adv., صكره *soñra*, t.; بعده *ba'dèhou*, a. — de cela, اندنصكره *andensoñra*, بعد ذلك *ba'dè zalikè*.

Ensuivre (S'), v. pron., برشیدن حاصل او - نشأت ا *bir cheïden hācyl ol, nech'et it*, a.-t.; چیقمق *tchyqmaq*, صادر او *sādir ol*, ترتب - لازم تتابع ا *terettub, tetābu' it*, كلمك *lāzym guelmek*. — Il s'ensuit que...., اندندركه *andandurki*.

ENSUPLE ou ENSOUPLE, s. f., سلمن *selmen*, سلمن اغاجی *selmen aghādji*, t.

ENTABLEMENT, s. m., صچاق *satchāq*, t.; دروازه *dervāzè*, p.

ENTACHÉ, E, adj., لکه‌لنمش *lekèlenmich*, t.; ملوث *mulevves*, a.

ENTACHER, v. a., لکه‌لندرمک *lekèlendurmek*, مردارلمق *murdārlamaq*, مردار الوده ا *murdār-āloudè it*, t.-p.; تلويث ا *telvīs it*, a.-t.

ENTAILLE, s. f., dans le bois, la pierre, etc., کرتیک *kertik*, t. — Coupure dans les chairs, یارق *ïāryq*, کسم *kecim*, t.; شق *chaqq*, pl. a. شقوق *chouqouq*.

ENTAILLER, v. a., کرتمک *kertmek*, قازمق *qāzmaq*, t. — Entaillé, e, کرتکلنمش *kerteklenmich*, کرتکلو *kerteklu*.

ENTAME, s. f., اتمکک الک *etmeguñ ilk kecilmich pārtchaci*, t.

ENTAMER, v. a., faire une petite incision, جزوبجه قازمق - کسمک *djuzvídjè qāzmaq*, *kesmek*, صیرمق *syrmaq*. — Commencer, باشلمق *bāchlamaq*, شروع ا *chourou' it*, مباشرت ا *mubācheret it*. — le discours, سوز اچمق *seuz atchmaq*. — Oter une partie d'une chose entière, بر پارچه - بر دیلم کسمک *bir partcha*, *bir dilim kesmek*. — Toucher, طوقنمق *dhoqounmaq*.

ENTAMURE, s. f., déchirure, incision, یرتش *ïrtich*, یرتق *ïrtyq*, قازش *qāzich*. On dit aussi Entamé. Voyez ce mot.

EN TANT QUE, conj., کوره *gueurè*, کبی *guibi*, t.; حسبما *haspmā*, a.

ENTASSEMENT, s. m., یغیش *ïghych*, یغین *ïghyn*, برکمه *birikmè*, t.; تراکم *terākum*, a.

ENTASSER, v. a., mettre en tas, یغمق *ïyghmaq*, برکدرمک *birikturmek*, طوپلامق *thoplāmaq*, استیف ا *istif it*. — S'Entasser, v. réfl., یغلمق *ïyghilmaq*. — Accumuler, بری بری اوزرینه یغمق *biri biri uzerinè ïghmaq*.

ENTE, s. f., greffe, اشلمه *achlama*. — Arbre où l'on fait une ente, اشیلنمش اغاج *achilanmich aghādj*. — Manche de pinceau, قیل قلمدك *qyl qaleminuñ sāpy*.

ENTENDEMENT, s. m., faculté de l'âme par laquelle on conçoit, اکلایش *añlāïch*, t.; درایت *dirāïet*. — Jugement, pénétration, discernement, عقل *'aql*, فراست *firācet*, ادراك *idrāk*, a.

ENTENDEUR, s. m., اکلایجی *añlāïdji*, سوز اکلار *seuz añlār*, t.; فهیم *fehím*, عارف *'arif*, a.

ENTENDRE, v. a., ouïr, اشتمک *ichitmek*, دکلمک *diñlemek*, t.; استماع ا *istima' it*, a.-t. — Comprendre, concevoir, اکلمق *añlamaq*, طویمق *dhoïmaq*, فهم ا *fehm it*. — dire, اشتمک *ichitmek*. — J'ai entendu dire à mon père, بابامدن اشتدم *bābāmdan ichittum*. — Sous-entendre, entre-ouïr, سزنمک *sezinmek*. — Donner à entendre, اکلتمق *añlatmaq*, تفهیم ا *tefhím it*. — Entendre à, consentir,

قولاق ویرمك *qoulāq vîrmek*, قائل او *qāïl ol*. — Entendre ou s'entendre à une chose, y être habile, بر شیدن اکلامق *bir cheïden añlamaq*, بیلمك *bîlmek*, وقوفی او *vouqoufi ol*, واقف او *vāqif ol*, a.-t. — Il entend bien son métier, صنعتنده وقوف تامّی واردر *sana'atindè vuqoufi tammi vārdur*. — S'entendre avec quelqu'un, بر او *bir ol*, برلکده او *birliktè ol*, اویمق *ouïmaq*. — Agir de concert, سوز برلك ایله عامل او *seuz birliguilè 'āmil ol*. — Entendu, e, part. d'Entendre, ایشیدلمش *ichidilmich*, اکلاشلمش *añlachilmich*, مسموع *mesmou'*, منفهم *munfehim*.

Entendu, e, adj., intelligent, ایش کورمش *ich gueurmich*, بیلور *bîlur*, بیلغج *bîlghydj*, صاحب وقوف *sāhyb vuqouf*. — Qui s'en fait accroire, مهارت صاتیجی *mehāret sātidji*, a.-t.; بیلغجلق *bîlghydjlyq sātār*. — Faire l'entendu, مهارت صاتمق *mehāret sātmaq*. — Bien entendu, سوز یوق *seuz ïoq*, ظاهر *zāhir*. — Bien entendu que, بو شرط ایله که *bou charth ilè ki*.

Entente, s. f., معنا ـ معنی *ma'na*, توجیه *tevdjih*, a. — Mot à double —, چتال لاقردی *tchiatāl lāqyrdy*, لغت مشترکه *loughati muchterikè*. — Entente dans les arts, du dessin, intelligence dans la disposition, حسن طبیعت *husni thabi'at*.

Enter, v. a., greffer, اشلامق *achlāmaq*, t.

Entérinement, s. m., استقرار *istyqrār*, a.

Entériner, v. a., confirmer, تصدیق ایلمك *tasdiq ëilemek*, استقرارا *istyqrār it*, a.-t. — Ordonner l'exécution d'un ordre du souverain, امر عالینك انفاذینی حکم ا *emri'alinuñ infāzini hukm it*.

Entérocèle, s. f., بغرساق اینه‌سی *baghyrsāq inmèci*, t.

Entérologie, s. f., بحث عن احوال الامعا *bahs 'an ahvāl el-em'ā*, a.

Enterrement, s. m., action d'enterrer, کومه *gueummè*, t.; دفن *defn*, a. — Funérailles, جنازه *djenāzè*, میتك جاعتی *meïtuñ djemā'ati*, جنازه لایی *djenāzè alāïi*.

Enterrer, v. actif, quelqu'un, کومه قومق *gueummek qomaq*, کوممك *gueummek*, دفن ا *defn it*, a.-t. — quelque chose, ـ یره کوممك *ïerè gueummek*, صاقلمق *sāqlamaq*. — Tenir caché, صاقلمق *saqlamaq*, ستر ا *setr it*. — un secret, سرّی کزلمك *sirri guizlemek*. — Enterré, e, کوملمش *gueumulmich*, مدفون *medfoun*.

Entêté, e, adj., عنادجی *'ināddji*, معاند *mou'ānid*, لجوج *ledjoudj*, a.; عقلی صاپلنمش *'aqly sāplanmich*, متمرّد *mutemerrid*.

Entêtement, s. m., عناد *'inād*, a.; عنادجیلك *ināddjilik*, لجوجلق *ledjoudjlyq*, a.-t.; تمرّد *temerrud*, عقل صاپلنمسی *'aql sāplanmaci*.

ENTÊTER, v. a., باشه اورمق *bā-cha ourmaq*, سرسملك كتورمك *sersemlik gueturmek*, t. — S'Entêter, عنـــاد ا *inād it*, a.-t.; عقل صاپلنمق *'aql sāplanmaq*.

ENTHOUSIASME, s. m., inspiration, الهام الهى - ربّانى *ilhāmi ilahi, rebbāni*. — Admiration outrée, كوكل قاپلمه *gueuñul qāplama*, مفتونيّت *meftounïiet*, فرط تعجّب *ferthi te'adjub*. — Mouvement extraordinaire de l'âme, هيجان النفس *heïdjān el-nefs*, حماس *houmās*, a.; حيّت حالـــت النفس *hamïiet un-nefs*, *hālet ul-vejd*.

ENTHOUSIASMER, v. a., كـــوكل قاپمق *gueuñul qāpmaq*, زياده سيله عجبلتمك *ziādècilè 'adjebletmek*, حيرته برقمـــق *haïretè braqmaq*, مجنـــون ا *medjnoun it*, a.-t.; ايراث مفتونيّت ا *haïrānit*, حيران ا *irāci meftounïiet it*. — S'Enthousiasmer, v. réfl., كوكل قاپلمق *gueuñul qāpilmaq*, حيـــران او *haïrān ol*.

ENTHOUSIASTE, adj. com., visionnaire, ديوانه *divānè*, ديوانهٔ خدا *divāneï khouda*, p.; مجذوب *medjzoub*. — Admirateur outré, كوكلـــى قاپلـــمش *gueuñulu qāpylmich*, مفتون *meftoun*, حيران *haïrān*.

ENTHYMÊME, s. m., بـــرهـــان المتضمّن اللازم والملزوم *burhān el-mutezamminellāzimvel-melzoum*, a.

ENTICHÉ, E, adj., افراط ايله ملزوم *ifrāthilè melzoum*. — d'une opinion, بر رأيه متشبّث *bir reïiè mutecheb-bis*. — d'avarice, دنـــس بخـــل و امساك ايله مدنس *denis bakhl imsāk ilè mudennes*.

ENTICHER, v. a., au fig., faire adopter une opinion, بر رأيـــى - بر اعتقـــادى اجابت ايتدرمك *bir reeïi, bir 'ytiqādi idjābet itturmek*. — Au propre, commencer à gâter, چورتمكه باشلمق *tchurutmeguè bāchlamaq*, t.

ENTIER, ÈRE, adj., qui a toutes ses parties, تمام *temām, tamām*, a.; بتون *butun*, t.; كامل *kiāmil*, a. — Un jour entier, بتون بر كون *butun bir gun*. — Le monde entier, جملهٔ عالـم *djumlèï 'ālem*. — En entier, tout entier, بسبتون *busbutun*, بالتمام *bittemām*. — Opiniâtre, عنادجـــى *'ynāddji*, a.-t. — Cheval —, ات *āt*. — Nombre —, عدد كامل *'adedi kiāmil*.

ENTIÈREMENT, adv., بسبتون *busbutun*, بوتنجه *butundjè*, t.; تمامجه *temāmdjè*, a.-t.; بالتمام *bittemām*, بالكلّيه *bil-kullïiè*, تماماً *temāmen*, a.; كمال ايله *kemāl ilè*, a.-t.

ENTITÉ, s. f., كون *kevn*, ما بـــه قوام الجوهر *mā bihi qavām ul-djevher*, a.

ENTOILER, v. a., بر نسنه يه بـــز ياپشترمق *bir nesneïè bez ïāpichturmaq*, بزه ياپشترمق *bezè ïāpichturmaq*, t.

ENTONNER, v. a., verser dans un tonneau, فوچى ايچنه دوكمك *foutchi itchinè deukmek*. — Donner le ton, زمزمه ويرمك *zemzemè vïrmek*, ازكيلمك *ezguilemek*. — Commen-

cer le chant d'une hymne, d'un psaume, صلات ازكيسنه فاتحه ا *salāt ezguicinè fātiha it.* — Prendre le ton, مقام طوتمق *maqām thoutmaq*, a.-t.

ENTONNOIR, s. m., خونی *khouni*, t.

ENTORSE, s. f., ایاق بورقلمسی *aïāq bourqoulmaci.* — Avoir une entorse, ایاغی برتلمك *aïāghy bertilmek.* — Au fig., donner une entorse au crédit, à la considération, بر کمسنه‌نك نفوذ و اعتباریـنـه ایراث سکته ا *bir kimesnènuñ nufouz u 'ytibārinè irāci sektè it.*

ENTORTILLEMENT, s. m., صارلمقلق *sārilmaqlyq*, چورکلمه *tchevriklemè*, قیوریلوب چورکلنمه *qyvrilup tchevriklenmè*, بورلمه *burulmè.*

ENTORTILLER, v. a., صارمق *sārmaq*, دورمك *durmek*, بورمك *burmek.* — S'Entortiller, v. réfl., صارلمق *sārylmaq*, بورنمك *burunmek.* — Au fig., embrouiller des phrases, عباره‌یی چپه‌شکلتمـك *'ybārèï tchaprachikletmek.* — S'entortiller, à la manière des plantes grimpantes, صارمشمـق *sārmachmaq.*

ENTOUR (A l'), adv., چوره *tchevrè*, چوره یانه *tchevrè ïāna*, طولایی *dholāï*, طولایلك *dholāïdè*, چوره‌سنده *tchevrècindè.* — Tout à l'entour, چپ چوره *tchep tchevrè*, اطرافنده *ethrāfindè.*

ENTOURAGE, s. m., ce qui entoure, اطرافـنـده اولانی *ethrāfindè olāni*, a.-t. — Ornement, شیك اطرافنده اولان زینت *chcïuñ ethrāfindè olān zinet.*

ENTOURÉ, E, adj., قوشادلمـش *qouchādilmich*, t.; احاطه اولنمـش *ihātha olounmich*, اطرافی چویرلمش *ethrāfi tchevïrilmich.*

ENTOURER, v. a., چویرمك *tchevïrmek*, قوشاتمق *qouchātmaq*, چوره قپلامق *tchevrè almaq*, قپلامق *qaplāmaq*, t.; احاطه ا *ihātha it*, a.-t.

ENTOURNURE, s. f., اکنـدرك *eguinderek* قولتوق التـی *qoltouq altȳ*, t.

ENTOURS, s. m. pl., چوره *tchevrè*, اطـراف *ethrāf*, اطراف و اکناف *ethrāf u eknāf*, حوالی و حوالی *ethrāf u havāli*, حوالی *havāli.* — Les entours d'une place, s. f., قلعه‌نك اطراف و اکنافـی *qal'anuñ ethrāf u eknāfi.*

ENTR'ACCUSER (S'), v. récip., قولاشمـق *qovlāchmaq*, بر برینی *bir birini*, عیبلمـق *'aïblamaq*, بر برینه صوچ اتمق *bir birinè soutch atmaq*, t.

ENTR'ACTE, s. m., فصللـرك *faslleruñ araci*, وقتـی ارەسی - *vaqty*, a.-t.

ENTR'AIDER (S'), v. récip., بـر برینه یاردم ا *bir birinè ïārdum it*, یاردملشمـق *ïārdumlachmaq*, t.; تعاون ا *te'āvun it.*

ENTRAILLES, s. f. pl., قرن ایچی *qarn itchi*, بغرساقلر *baghyrsāqlar*, بغر *baghr*, بغرسق *baghyrsaq*, t.; احشا *ahchā*, a. — Au fig., tendresse, عطوفـة *'athoufet.* — Entrailles paternelles, عطوفة پدرانـه *'athoufeti pederānè.* — Les entrailles de la terre, یرك ایچی *ïerüñ itchi.*

ENTR'AIMER (S'), v. réciproq.,

سوشمك *sevichmek*, بری برینی *biri birini sevmek*, t.

ENTRAÎNANT, E, adj., جاذب *djāzib*, a.

ENTRAÎNEMENT, s. m., قوّت جاذبیّه *qouvveti djāzibiïè*, a.; چکمه قوّتی *tchekmè qouvveti*, قوّت استجرار *qouvveti istidjrār*, a.; انجذاب *indjizāb*.

ENTRAÎNER, v. a., traîner avec soi, après soi, سورمك *surmek*, سوروكلمك *suruklemek*, چكمك *tchekmek*, سورب كوتورمك *surup gueuturmek*, t. — Attirer, جلب *djelb*, جرّا *djirr it*. — Pousser et stimuler, سوق ا *sevq it*.

ENTRANT, E, adj., كيرن *guiren*, كيريجی *guirīdji*, t.

ENTR'APPELER (S'), v. récip., بر بری برینی چاغرمق *bir birini tchāghyrmaq*, t.

ENTR'ARRACHER (S'), v. récip., بری بریندن قوپرمق *biri birinden qoparmaq*, t.

ENTR'ATTENDRE (S'), v. récip., بكلشمك *beklechmek*, بری برینی بكلمك *biri birini beklemek*, t.

ENTRAVER, v. a., mettre des entraves aux pieds des chevaux, كوستكلمك *keusteklemek*, كوستك پایوند اورمق *keustek, pāïvend ourmaq*, t. — Au fig., mettre obstacle, embarrasser, مانع او *māny' ol*, دخل و تعرّض ا *dakhlu te'arrouz it*.

ENTR'AVERTIR (S'), v. récip., بری برینه خبر ویرمك *biri birinè khaber vírmek*, a.-t.; خبرلشمك *khabertechmek*.

ENTRAVES, s. f. pl., liens qu'on met aux pieds des chevaux, كوستك پایوند *keustek, pāïvend*. — Mettre des entraves à un cheval, اتك ایاغنه كوستك اورمق *atuñ aïāghyna keustek ourmaq*. — Au fig., obstacles, مانع *māny'*, pl. موانع *mevāny'*; عوق *'avq*, pl. عوایق *'avāïq*.

ENTRE, prép., اراده ـ ارادہ *arāda*, اراسنده *arācindè*, اورتاسنده *ortācindè*, ارا *arā*, t.; بین *beïn*, بینلرنده *beïnindè*. — Entre nous, ارامزده *arāmuzdè*, بینمزده *beïnimuzdè*. — Entre deux feux, ایكی اتش اره‌سنده *iki atech aracindè*. — Entre quatre murailles, درت دیوار ایچنده *dort divār itchindè*. — Entre onze heures et midi, اون برساعت ایله اوبله وقتی اراسنده *on bir sā'at ilè euïlè vaqty arācindè*.

ENTRE-AUTRES, adv., بشقه‌لرایله *bachqalar ilè*, جلدن بشقه اولدرق *djumlèden bachqa olaraq*, t.; باخصوص *bā-khouçous*, a.

ENTRE-BAILLER, v. a., ـ یاری *yāry*, جزوبجه اچمق *djuzvidjè atchmaq*. — Entre-bâillé, e, یاری اچق *'āry atchyq*, t.

ENTRE-BAISER (S'), v. récipr., اوپشمك *eupuchmek*, بری برینی اوپمك *biri birini eupmek*, t.

ENTRE-BATTRE (S'), v. récipr., دوكشمك *deuguchmek*, اوروشمق *ourouchmaq*, t.

ENTRE-BLESSER (S'), v. récipr., یاره‌لشمق *īāralachmaq*, t.

ENTRE-CARESSER (S'), v. récipr., بر بریني اوخشمق *bir birini okhchamaq*, t.

ENTRE-CHERCHER (S'), v. récip., اراشمق *arāchmaq*, t.

ENTRE-CHOQUER (S'), v. récipr., se choquer l'un l'autre, دوقشمق *doqouchmaq*, t. — Se contre-dire avec aigreur, قاقشمق *qāqychmaq*, بری برینه مخالفت ا *biri birinè moukhālefet it*, t.

ENTRE-COLONNE ou ENTRE-COLONNEMENT, s. m., ایکی درک ارالغی - اراسی *iki direk arāligh*y, *arāci*, t.

ENTRE-COMMUNIQUER (S'), v. récip., خبرلشمک *khaberlechmek*, a.-t.; سویلشمک *seuïlechmek*, t.

ENTRE-CONNAÎTRE (S'), v. récip., بر بربنی طانمق - بیلمک *bir birini thanmaq*, *bïlmek*, t.

ENTRE-COUPER, v. a., couper par divers endroits, طرف طرف کسمک *tharaf tharaf kesmek*, اره‌سی کسمک *araci kesmek*, t.

ENTRE-CÔTE, s. m., ایکی ایکو اره‌سندن کسلمش ات پارچه‌سی *iki cïgu arācinden kecilmich et pārtchaci*, t.

ENTRE-DÉCHIRER (S'), v. récip., ییرتشمق *ïirtichmaq*, t.

ENTRE-DÉPÊCHER (S'), v. récip., بر برینه اولاق کوندرمک *biri birinè oulāq gueundermek*, t.

ENTRE-DEUX, s. m., ایکی شیك ارالغی - اراسی *iki cheïuñ arāci*, *arālyghy*, t. — Entre-Deux, adv., qui tient de l'un et de l'autre, ایکیسی اورتهسی *ikici ortaci*.

ENTRE-DÉTRUIRE (S'), v. a., بری بربنی هلاك ا *biri birini helāk it*, a.-p.-t.

ENTRE-DONNER, (S'), v. récipr., بری برینه ویرمک *biri birïnè vïrmek*, t.

ENTRÉE, s. f., lieu par où l'on entre, گیره جك یر *guiredjek ïer*, t.; مدخل *medkhel*, a. — Accès, یول *ïol*, t.; تقرّب *teqarrub*, a. — Action d'entrer, دخول *doukhoul*, a.; گیریش *guirich*. — Entrée, droit d'octroi, باج *bādj*, p.; رسم *resm*, pl. رسوم *rouçoum*. — Droit d'entrée ou d'importation, رسم امدیّه *resmi amedïïè*, a. — Embouchure, ouverture, اغز *aghyz*. — A l'entrée du détroit, بوغاز اغزنده *boghāz aghzindè*. — Permission ou faculté d'entrer, گیرمه گیرمك رخصتی *guirmè roukhsati*, گیرمك اذنی *guirmek izni*. — Commencement, ابتدا *ibtidā*. — A l'entrée de l'hiver, قیشك ابتداسنده *qychuñ ibtidācindè*.

ENTRE-ÉCRIRE (S'), v. récipr., مکتوبلشمک *mektoublechmek*, t.

ENTRE-ÉGORGER (S'), v. récipr., بوغازلشمق *boghāzlachmaq*, بری بربنی بوغازلمق *biri birini boghāzlamaq*, t.

ENTRE-EMBARRASSER (S'), v. récipr., بر برینه مانع او *bir birinè māny ol*, a.-t.

ENTRE-EMBRASSER (S'), v. récip., قوجقلشمق *qoudjachmaq*, قوجقلشمق اوپشمک *oupuchmèk*, t.

ENTREFAITES, s. f. pl., ارالق *arālyq*, t. — Sur ces entrefaites, بو اثناده *bou esnādè*, a.-t.; اولدم *oldem*.

ENTRE-FRAPPER (S'), v. récipr.,

دوكشمك *ourouchmaq*, اورشمق *dewuchmek, deuïuchmek*, t.

Entre-Haïr (S'), v. récipr., بر برینه کین طوتمق - غرض ا *bir birinè kin thoutmaq, gharaz it*, t.-a.

Entre-Heurter, (S'), v. récipr., دوقشمق *doqouchmaq*.

Entrelacement, s. m., اورمکلك *eurmeklik*, ارایه اورمه *arāïè eurmè*, t.

Entrelacer, v. a., اورمك *eurmek*, - ارایه کیرشدرمك صوقشدرمق *arāïè guirichturmek, soqouchturmaq*, t.

Entrelacs, s. m. pl., بنا زینتی *binā zïneti*, صوقشمه اشکال رسمی *soqouchma echkiāl resmi*, t.

Entrelarder, v. a., ارایه طوکز یاغنك پارچه‌سنی صوقمق *arāïè doñouz ïaghynuñ partchacini soqmaq*, t.

Entre-Ligne, s. m., سطر اراسی *sathyr arāci*.

Entre-Luire, v. n., یاری پارلمق *ïāry pārlamaq*, t.

Entre-Manger (S'), v. récipr., بر بریني یمك *bir birini ïèmek*, t.

Entremêler, v. a., بری بریله قرشترمق *biri birïilè qarichturmaq*, اراسنه - ایچنه قرشدرمق *arācinè, itchinè qarichturmaq*, اره‌یه قرشدرمق - قویمق - قاتمق *arāïè qarichturmaq, qoïmaq, qātmaq*, t. — S'Entremêler, v. récip., قارشمق *qārichmaq*, کیرشمك *guirichmek*, t.; مداخله ا *mudākhelè it*, a.-t.

Entremêts, s. m., ات ایله یمش اره‌سنده سفره‌ده قونلان یمك *et ilè ïemich arācinda sofrada qonilān ïemek*, t.

Entremetteur, euse, s., میانجی *miāndji*, p.-t.; ارایه کیرنجی *arāïè guirîdji*, t.; متوسط *mutevessith*, a.

Entremetteuse, s. f. Voy. Entremetteur. — Celle qui se mêle d'un commerce illicite, پزه‌ونیك *puzevenk qāry*, t.; قاری دلالة *tellālet*, a.

Entremettre (S'), v. réfl., ارایه کلمك - کیرمك *arāïè guelmek, guirmek*, میانجیلك ا *miāndjilik it*, t.; توسط ا, متوسط اول *mutevessith ol, tevessuth it*, a.-t.; مداخله ا *mudākhelè it*.

Entremise, s. f., میانجیلك *miāndjilik*, t.; وساطة *veçāthat*, توسط *tevassuth*, معرفت *ma'rifet*. — Par l'entremise de notre ami un tel, فلان دوستمزك معرفتیله *felān dostumuzuñ ma'rifeti ilè*.

Entre-Nuire (S'), v. récipr., بر برلرینه ضررلشمق *zararlachmaq*, ضررا *bir birlerinè zarar it*, a.-t.; بری بریني ضرره اغراتمق *biri birini zararè oghrātmaq*, بری برینه ایصال ضررا *biri birinè içāli zarar it*, t.

Entre-Parler (S'), v. récipr., سویلشمك *seuïlechmek*, t.

Entrepas, s. m., قورد یلمه‌سی لنك یلمه‌سی *qourd ïelmèci, lenk ïelmèci*, t.

Entre-Perger (S'), v. récipr., بری برینه صاپلمق - صانجمق *biri birinè sāplamaq, sāndjmaq*, t.

Entreposer, v. a., تجارت اموالی موقتاً مخزنه قومق *tidjāret emvāli muveqqaten makhzenè qomaq*, محل اخره کوندرلمجك مالی

اره يره اندرمك *mahalli akhyrè gueunderiledjek māli ara ïerè indurmek.* — Marchandises entreposées, اره يره اندرلمش مال *ara ïerè endurilmich māl.*

Entreposeur, s. m., مديرى انبارى ماموری *miri ambāri memouri*, a.-t.

Entrepôt, s. m., lieu de dépôt pour les marchandises, تجارت اموالى موقتا قونلهجق مخزنى *tidjāret emvāli muvaqqaten qonouladjaq makhzeni*, تجار مالى ايچون اره يتاغى اولان محل *tuddjar māli itchoun ara ïataghy olān mahall*, a.-t. — Magasin où sont déposées les marchandises qui se vendent pour le compte du gouvernement, ميرى انبارى *miri ambāri.*

Entre-Pousser (S'), v. récipr., برى برينى اتيويرمك *biri birini itivirmek*, t.

Entreprenant, e, adj., qui entreprend aisément, مباشرت ايديجى كيركين *mubācheret idïdji, guirguin*, صالدريجى *sāldurïdji*, ايشه صالدريجى *ichè sāldurïdji*, t. — Hardi, متصدى *muteçaddi*, جسور *djeçour*, a. — Qui entreprend sur le droit d'autrui, تجاوز ايدن *tedjāvuz iden*, متجاوز *mutedjāviz*, a.

Entreprendre, v. a., prendre la résolution de faire, commencer, ايشه مباشرت ا-ياپشمق *ichè mubācheret it, ïāpichmaq*, اورمق باشلمق *el ourmāq, bāchlamaq*, t.; عزم-تصدى ا *'azm, teçaddi it.* — Un voyage, عزم سفرا *'azmi sefer it.* S'engager à faire, بوينه المق *boïninè almaq*, التزام ا *iltizām it.* — Entreprendre quelqu'un, le quereller, چكشمك *tchekichmek*, ازارلمق *azārlamaq*, t. — Usurper, attenter à..., دخل-تعدى ا *dakhl, te'addi it.* — Rendre perclus, سقطلمق *saqathlamaq.*

Entrepreneur, s. m., كونورى بازار ايله اليجى *gueutury pāzār ilè alydjy*, t.; التزام ايديجى *iltizām idïdji*, a.-t.; ملتزم *multezim*, a.

Entrepris, e, adj., impotent, كوتورم *keuturum.* — Embarrassé de sa contenance, شاشمش *chāchmich*, t.

Entreprise, s. f., d'un ouvrage, action d'entreprendre, ايش باشلمسى *ich bāchlamaci*, t.; مباشرت *mubācheret.* — Dessein formé, عزم *'azm*, عزيمة *'azïmet*, pl. a. عزايم *'azāïm*, قصد *qasd*, مقصد *maqsad*, pl. مقاصد *maqācyd.* — Téméraire, تصدّى *teçaddi.* — Difficile, مقصد دشوار *maqsadi duchvār.* — Belle —, عزيمت جيله *'azimeti djèmïlè.* — Usurpation, تعدّى *te'addi*, pl. تعدّيات *te'addiāt.* — Concevoir, faire une entreprise, بر ايشه عزم وقصد ا *bir ichè 'azmu qasd it.*

Entre-Quereller (S'), v. récip., چكشمك *tchekichmek*, t.; نزاعلشمق *nizā'lachmaq*, a.-t.

Entrer, v. a., passer du dehors au dedans, كيرمك *guirmek*, داخل او *dakhïl ol*, ايچرو كيرمك *itcheru guirmek*, قدم بصمق *qadem bas-*

maq, دخول ا *dukhoul it*, وضـــع قدم ا *vaz'y qadem it.* — dans la maison, اوه كيرمك *evè guïrmek.* — au service, prendre de l'emploi, خدمته - منصبه كيرمك *khydmetè, mançoubè guïrmek.* — en détail, تفصيل حال ا *tafsïli hāl it.* — en danse, se dit pour être mis en action, être à son tour d'agir, اويونه كيرمك *oïounè guïrmek.* — Pouvoir être contenu, صغمق *syghmaq.* — dans la tête, y causer de la douleur, de l'étourdissement, باش اغرتمق *bāch aghyrtmaq.* — Entrer dans la tête, pour être compris, entendu, اكلشلمق *añlachilmaq.* — Faire entrer dans la tête, اكلتمق *añlatmaq.* — dans la pensée, y pénétrer, فكرينه وارمق *fikrinè vārmaq.* — Entrer dans la pensée de quelqu'un, s'y conformer, اويمق *ouïmaq*, تبعيّت - موافقت ا *teb'ïat, muvāfaqat it.* — dans une affaire, y prendre part, بر مصلحته قرشمق - مداخله ا *bir maslahatè qarichmaq, mudākhelè it.* — dans les secrets de quelqu'un, بر كمسنه نك اسرارينه محرم او *bir kimesnènuñ esrārinè mahrem ol.* — Pénétrer, traverser, تاثيـــر ا *tecçir it*, a.-t.; ايچنـــه ايشلمـــك - كچمـــك *itchinè ichlemek, guetchmek.*

Entre-Regarder (S'), v. récip., باقشمق *bāqichmaq*, t.; تناظـــر ا *tenāzur it*, a.-t.

Entre-Répondre (S'), v. récip., بر برينه جواب ا - ويرمك *bir birinè djevāb it, vïrmek*, جوابلشمق *djevāblachmaq*, t.

Entre-Ressembler, (S'), v. réc., برى برينه بكزمك *biri birinè beñzemek*, t.; تشابـــه ا *techābouh it*, a.-t.

Entre-Saluer (S'), v. récip., سلاملشمق *selāmlachmaq*, a.-t.

Entre-Secourir (S'), v. récip., ياردملشمـــق *ïārdumlachmaq*, t.; تظاهـــر - تناصر ا *tezāhur, tenāçur it*, a.-t.

Entresol, s. m., اورته طبقه - قـــات *orta thabaqa, qāt*, شروان *charvān*, t.

Entre-Suivre (S'), v. récip., برى برينك اردنجه كتمك - او - يوريمك *biri birinuñ ardindjè guitmek, ol, ïurumek*, t.

Entre-Tailler (S'), v. récip., طوپق چالمق *thopouq tchālmaq*, t.

Entre-Taillure, s. f., طوپـــق چالنمسى - ياره لنمسى *thopouq tchālanmaci, ïāralanmaci*, t.

Entre-Temps, s. m., ارالـــق *arālyq*, t.; وقت اراسى *vaqyt arācy*, a.-t.; خلال *khylāl*, a.

Entretenir, v. a., arrêter et tenir ensemble, طوتمق *thoutmaq*, t.; ضبط ا *zabth it.* — Conserver en bon état, كوزتمك *gueuzetmek*, ايـــو حالده طوتمق *eïu hāldè thoutmaq*, معمور - تعميـــرا *ma'amour, ta'amïr it*, a.-t. — les chemins, يوللرى كوزتمك *ïollary gueuzetmek.* — Faire subsister, بسلمك *beslemek*, - درلك - نفقه ويرمك *dirlik, nafaqa vïrmek.* — Entretenir quelqu'un ou s'entretenir avec quelqu'un, discourir avec lui, مصاحبـــت ا *mouçāhabet it*, a.-t.; سويلشـــمـــك *seuïlechmek*, صحبت ا *sohbet it.* — Entretenir, se conserver, كندويى وقايه ا *guen-*

duïi vyqāïè it. — Entretenir sa maison, اوبنك مصرفنى كورمك *evinuñ masrafini gueurmek.* — une correspondance épistolaire, مكتوبلشمك *mektoublechmek.* — Entretenu, e, soigné, كوزدلمش *guzedilmich*, معمور *ma'mour.* — Femme entretenue, اجرتلو اوطه‌لق *eudjretlu odhalyq.*

ENTRETIEN, s. m., soin de maintenir une chose en bon état, كوزتمكلك *gueuzetmeklik*, تعمير *ta'mīr*, حفظ *hifz*, a. — Subsistance, درلك *dirlik*, نفقه *nafaqa*, معاش *me'āch.* — Dépense, خرجلق *khardjlyq*, مصارف *meçārif.* — Ce qu'on donne à un serviteur pour subsister, كچنمه اقچه‌سى *guetchinmè aqtchèci.* — Ce qui est nécessaire à l'entretien d'une personne, d'une armée, مالزمه *mālezimè.* — Dépenses de réparation, تعميرات مصارفى *ta'mīrāt meçārifi.* — Conversation, لاقردى *lāqyrdi*, مصاحبت *mouçāhabet*, مكالمه *mukiālèmè*, صحبت *sohbet*, مذاكره *muzākerè*, a.

ENTRE-TISSU, s. m., ارايه بفت طوقنش *arāïè dhoqounouch*; بفت *beft*, كوفت *kuft*, p.

ENTRE-TOUCHER (S'), v. récip., برى برينه دوقنمق *biri birinè doqounmaq*, t.

ENTRE-TUER (S'), v. récip., بر بريني اولدرمك *bir birini euldurmek*, t.

ENTREVOIR, v. a., voir à demi, از بچق كورمك *az boutchouq gueurmek*, ياري كورمك *ïāry gueurmek*, چالوب المه كورمك *tchālup alma gueurmek*, الماح نظر *almāhi nazar ilè rouïet it.* — Voir imparfaitement à cause de l'éloignement ou de l'obscurité, خيال ميال كورمك *khaïāl maïāl gueurmek*, سزر سزر كورمك *sezer mezer gueurmek.* — Pressentir, اوّلدن طويمق *evvelden dhoïmaq.* — Discerner, سزمك *sezmek.* — S'Entrevoir, v. réfl., كورشمك *gueuruchmek*, بولشمق *boulouchmaq.*

ENTREVUE, s. f., كورشمه *gueuruchmè*, t.; ملاقات *mulāqāt*, a. — Demander une —, استدعاى ملاقات *istid'āï mulāqāt it.*

ENTR'OUÏR, v. a., سزنمك *sezinmek*, ازجق اشتمك *azadjiq ichitmek*, قولاغه چالنمق *qoulāgha tchālinmaq*, t.

ENTR'OUVERT, E, adj., ياري اچلمش *ïāry atchilmich*, t.

ENTR'OUVRIR, v. a., ياري اچمق *ïāry atchmaq.* Voy. ENTRE-BAILLER. — S'Entrouvrir, v. réfl., se fendre, ياريلمق *ïārilmaq*, اچلمق *atchilmaq.* — En parlant d'une porte et des fleurs, ياري اچلمق *ïāry atchilmaq.*

ENTURE, s. f., اشلمه قازشى - كرتكى *achlama qazichi, kertigui*, اشى يرى *achi ïery*, t.

ENULA-CAMPANA OU AUNÉE, voy. ce mot.

ÉNUMÉRATEUR, s. m., صايجى *sāïdji*, t.; حساب ايديجى *hiçāb ididji*, a.-t.

ÉNUMÉRATIF, IVE, adj., احصايه صايه‌مخصوص *yhsāïè dāïr*, دائر *sāïiè*

makhsous, a.-t.; عددی *'adedi*, a.

Énumération, s. f., تعداد *ta'adād*, احصا *ihsā*, a.; صایلش *sāïlich*, t.

Énumérer, v. a., dénombrer, احصا ـ تعداد ا صایمق *sāïmaq*, *ihsā*, *ta'adād it*, a.-t. — les circonstances, بر بر سویلمک *bir bir seuïlèmek*.

Envahir, v. a., usurper, زور ـ جبر ایله المق *zor*, *djebr ilè almaq*, قهر ایله اخذ ا *qahr ilè akhz it*, فضولی المق ـ قاپمق *fuzouli almaq*, *qāpmaq*, غصب ا *ghasb it*. — Occuper par force, بصمق *basmaq*, اوزرنه دوشمک ـ وارمق *uzerinè duchmek*, *vārmaq*, بصغو ا *basghou it*, a.-t.

Envahissement, s. m., action d'envahir, غصب *ghasb*, تسخیر *teskhir*, اغتصاب *yghtiçāb*, a.; قاپمه *qāpma*, t. — d'une province, بر ایالتک اغتصابی *bir ïāletuñ yghtiçābi*.

Enveloppe, s. f., ce qui sert à envelopper, صارغو اورتو *sārghou*, *eurtu*, قاب *qāb*. — de grains, قشره *qychrè*. — de fèves, بقله قبوغی *baqla qaboughi*. — première de la châtaigne, کرپی *kirpi*, کرپو *kirpu*. — de lettre et d'autre chose, ظرف *zarf*, pl. ظروف *zourouf*. — Papier d'enveloppe, صارمق کاغدی *sārmaq kiāghydy*. — En t. de fortification, ouvrage qui en couvre un autre, سپر *siper*.

Enveloppement, s. m., صارمقلق *sārmaqlyq*, t.; طای *thaï*.

Envelopper, v. a., mettre dans une enveloppe, صارمق *sārmaq*, t.; طای *thaïi it*, a.-t. — dans du papier, کاغد ایچنه صارمق *kiāghyd itchinè sārmaq*. — Cacher, déguiser, اورتمک *eurtmek*. — Cerner, entourer, قوشاتمق *qouchātmaq*, اطرافنی چویرمک *ethrāfini tchevïrmek*. — Comprendre avec d'autres, ایچنه قاتمق ـ طولاندرمق *itchinè qātmaq*, *dholāndurmaq*, قرشترمق *qarichturmaq*. — S'Envelopper, v. réfl., صارلمق *sārylmaq*, بورنمک *beurunmek*. — S'envelopper d'une couverture, یورغانه صارلمق *ïorghāna sārylmaq*. — Enveloppé, e, صارلمش *sārylmich*, اورتلمش *eurtulmuch*, اورتولی *eurtulu*, مظروف *mazrouf*, مطوی *mathvïi*, قوشادلمش *qouchādilmich*.

Envenimer, v. a., infecter de venin, اغولمق *aghoulamaq*, زهرلمک *zehirlemek*, *zeherlemek*, اوتارمق *otārmaq*. — les paroles d'un autre, کلامی زهرلوا *kelāmi zehirlu it*. — une plaie, یاره یی زهرلمک ـ ازدرمق *ïāraï zehirlemek*, *azdurmaq*. — Envenimé, e, زهرلنمش *zehirlenmich*, t.; مسموم *mesmoum*. — Discours envenimé, زهرلو سوز *zehirlu seuz*. — Langue —, زبان زهرناک *zebāni zehirnāk*.

Enverger, v. a., ساز داللری ایله دوزتمک *sāz dāllari ilè duzetmek*, t.

Enverguer, v. a., سرنی یلکنلره بغلمق *sereni ïelkenlerè baghlamaq*, t.

Envergure, s. f., des voiles,

يلكنلرى سرنه بغلنمه‌سى - سرن اوزربنه دوزلشى *ïelkenleri serenè baghlanmaci, seren uzerinè duzŭluchi.* — Étendue des ailes d'un oiseau qui vole, اوچار قوش قنادلربنك اوزونلغى *outchār qouch qanādlerinuñ ouzounlyghy,* يايلمش ايكى *yaïlmich iki* قناد اوزونلغى *qanād ouzounlyghy.*

Envers, s. m., côté le moins beau d'une étoffe, ترس *ters,* ترس يوز *ters ïuz.* — L'envers, ترس طرفى *ters tharafi,* ترسى *tersi.* — A l'envers, ترسنه *tersinè.* — Sans envers, ايكى يوزى بر *iki ïuzu bir.* — Mettre à l'envers, en sens contraire, ترسنه كيمك *tersinè gueïmek.* — Tomber à l'envers, sur le dos, ارقه اوزربنه دوشمك *arqa uzerinè duchmek.*

Envers, prép., حقنده *haqqindè,* حقنه *hāqqynè,* a.-t.; طرفنه *tharafina.* — Envers vous, حقكزده *haqqynyzdè.* — la patrie, وطنى حقنه *vathani haqqyna.*

Envi (A l'), adv., بر بربنه نسبةً *bir birinè nispeten,* بربى برلرندن اوست كلمك ارزوسيله *biri birlerinden ust guelmek arzouciilè,* غبطه ايله *ghibtha ilè,* a.-t.

Envie, s. f., déplaisir du bien d'autrui, jalousie, قزقانجيلك *qyzqāndjilik,* قزقانج *qyzqāndj,* قزقانمه *q zqānma,* حسد *haced,* a. — Porter envie, قزقانمق *qyzqānmaq.* — Exciter l'envie, تحريك حسد ا *tahrīki haced it.* — En donner, faire envie, محل حسد او *mahalli haced ol,* t. — Désir, volonté, ارزو *arzou,* هوس *haves,* a.; دلك *dilek,* استك *istek,* t.; كوكل - جان دلكى *gueuñul, djān dilegui,* اشتياق *ichtiāq.* — Par envie, حسد اوجندن *haced oudjunden.* — envie de femme grosse, اش يرمك *ach ïermè.* — Avoir cette envie, اش يرمك *ach ïermek,* اش ارزى *ach ereri* چكمك *tchekmek.* — de manger, voyez Faim. — de boire, voyez Soif, etc. — Envie, marque qu'on porte en naissant, بك *beñ,* بكك *beñek,* اش يرمه‌دك نشانى *ach ïermenuñ nichāni.* — Avoir envie, désirer en général, استمك *istemek.* — Passer son envie, ارزوسنى - هوسنى المق *arzoucini, havecini almaq.*

Envieillir, v. a., rendre vieux, اختيار كوسترمك *ikhtiār gueustermek.* — Devenir vieux, اختيارلنمق *ikhtiārlanmaq.* — Envieilli, e, اختيارلنمش *ykhtiārlanmich.*

Envier, v. a., porter envie, قزقانمق *qyzqānmaq,* t.; - حسدا چكمك *haced it, tchekmek,* a.-t. — Désirer, استمك *istemek,* دلمك *dilemek,* امرنمك *imrenmek.* — Souhaiter pour soi-même un bonheur pareil à celui d'un autre, كونى ارزوسى او چكمك *kevni arzouci ol tchekmek.* — J'envie votre bonheur, بختكزه غبطه ايدرم *bakhtyŭyzè ghybtha iderum.*

Envieux, se, adj., قزقانجى *qyzqāndji,* t.; حسود *haçoud,* حاسد *hācid.*

Enviné, adj., شراب قوقولو *charāb qoqoulu*, a.-t.

Environ, adv., à peu près, تخمينًا *takhmînen*, قدر *qadar*, تقريبًا *taqrîben*, يقين *ïaqyn*. — Il y a environ cinq ans, تقريبًا بش سندر *taqrîben bech senèdur*. — Il y a environ six mois, التي ايه وارر *alty aïè vārur*. — Il a environ trente ans, تخمينًا اوتوز ياشنده در *takhminen otouz ïāchinda dur*.

Environs, s. m. pl., اطراف *ethrāf*, حوالى *havāli*, a.-t. — Aux environs de la ville, شهرك حواليسنده *chehrun havālicindè*.

Environner, v. a., قوشاتمق *qouchātmaq*, طولامق *dholāmaq*, چورمك الق *tchevrè almaq*, چورمك *tchevirmek*, اطرافنى چورمك *ethrāfini tchevirmek*, احاطه ا *ihātha it*, a.-t.

Envisager, v. a., regarder au visage, يوزه بقمق *ïuzè baqmaq*, t. — Considérer en esprit, ملاحظه ا *mālāhaza it*, a.-t.; باقمق *bāqmaq*, نظرا *nazar it*, دوشنمك *duchunmek*.

Envoi, s. m., كوندرش *gueunderich*, كوندرمه *gueundermè*, يوللمه *ïollama*, t.; ارسال *irsāl*, ارسالیه *irsālïè*.

Envoiler (S'), v. pron. Voy. Se Déjeter.

Envoisiné, e, adj., قوكشوسى *qoñchouçou vār*, قوكشولو *qoñchoulu*.

Envoler (S'), v. réfl., قالقوب اوچمق *qālqoup outchmaq*, اوچمق *outchmaq*, يردن اوچمق *ïerden outchmaq*, فرلانمق *firlānmaq*. — Au fig., passer, كچمك *guetchmek*. — Le temps s'envole, passe vite, وقت و زمان سريع المرورذر *vaqt u zemān serï ul-murourdur*.

Envoyé, subst. masc., messager, كوندرلمش كمسنه - وكيل *gueunderilmich kimesnè, vekîl*, ادم *adem*, t. — Porteur de dépêches, ساعى *sā'i*, قاصد *qācyd*. — Chargé de mission, مبعوث *meb'ous*. — Ministre d'une puissance près d'une autre, et d'un grade inférieur à celui d'ambassadeur, اورته ايلچى *orta iltchi*. — extraordinaire, فوق العاده اورته ايلچيسى *fevq ul-'adè ortā iltchici*. — Envoyé, apôtre, prophète, رسول *reçoul*. — de Dieu, Mahomet, رسول الله *reçoul allah*.

Envoyer, v. a., كوندرمك *gueundermek*, يوللامق *ïollāmaq*, t.; ارسال ا *irsāl it*, a.-t.; تسيير ا *tesïir it*, بعث ا *b'as it*, — complimenter, تبريكه كوندرمك *tebrîkè gueundermek*. — dans l'autre monde, اخرته كوندرمك *akhyretè gueundermek*, اولدرمك *euldurmek*. — Envoyé, e, part., كوندرلمش *gueunderilmich*, ارسال اولنمش *irsāl olounmich*, مرسول *mersoul*.

Éolie, s. f., n. de p., قارلى *qārlelie*, قارلى ايلى *qārli ili*.

Épacte, s. f., سنهٔ شمسيه ايله سنه‌يى قمريه‌يى تسويه وتعديل ايدن ايّام منضمّه *senèï chemsïiè ilè senèï qameriïèï tesviè vu ta'dîl iden eïāmi munzammè*, a.-t.; خمسهٔ مستوقه *khamsati musteriqat*, a.

Épagneul, e, s., اندلس كوپكى *endelous keupegui*, t.

Épais, se, adj., qui a de l'épaisseur, قالك ـ قالن ايرى *qālyñ, iry*, t.; جسيم *djecím*. — En parlant des liquides et des fluides, قويو *qouïou*, قوبى *qouïy*, كثيف *kecíf*. — Air —, هواى كثيف *havāï kecíf*. — Brouillard —, قويو طومان *qouïou dhoumān*. — Dru, serré, صق *syq*. — Au propre et au fig., gros, grossier, يوغن ـ يوغن *ïoghoun, ghalïz*. — Quelquefois en parlant des étoffes, قوند *qound, teſèlu* تفدلو. — Nuit épaisse, قراكلق كيجه‌سى *qarāñlyq guidjèci*. — Serré, en parlant d'un bois, d'un buisson, ملتف *multeff*. — de bataillons, بر برلرينه متلاصق عسكر *bir birlerinè mutelāçyq 'asker beulukleri*.

Épaisseur, s. f., profondeur d'un corps solide, قالنلق ـ قالكلق *qālyñlyq*, غليظلق *ghalyzlyq*. — Grosseur, غلظة *ghalzat*. — En parlant d'un bois, d'un bosquet, et densité, كثافت *keçāfet*, صيقلق *syqrlyq*. — du brouillard, طومانك قويولغى *dhoumānuñ qouïouloughy*.

Épaissir, v. a., un liquide, قويولتمق *qouïoulamaq*, قويولمق *qouïoulatmaq*, قويو ا *qouïou it*. — un fluide, سيق ـ صق ا *syq it*, غليظ ـ تكثيف ا *ghaliz, teksíf it*. — un solide, قالنلتمق *qālynlamaq*, قالنلتمق *qālynlatmaq*. — S'Épaissir, v. réfl., un liquide ou un fluide, قويولنمق *qouïoulanmaq*, تكثيف اولنمق *teksíf olounmaq*. — un corps dur, قاتيلنمق *qātylanmaq*. — L'esprit s'épaissit, عقل كسب كثافت ايدر *'aql kesbi keçāfet ider*.

Épaississement, s. m., قويولمه *qouïoulama*, قويولنمه *qouïoulanma*, t.; انعقاد *in'iqād*, a. — Condensation, تكثيف *teksíf*.

Épamprement, s. m., اصمه بودامسى *asma boudāmaci*, t.

Épamprer, v. a., باغ بيراغنى يولمق ـ ايتلمق *bāgh ïaprāghini ïolmaq, aïtlamaq*, اصمه‌يى بودامق *asmaï boudāmaq*, t.

Épanchement, s. m., effusion, دوكلمه *deukulmè*, دوكلش *deukulich*, دوكلمكلك *deukulmeklik*, t.; اراقة *irāqat*. — de bile, انصباب صفرا *insibābi safrā*. — de sang, اراقة دما *irāqaï demā*. — Au fig., effusion du cœur, كوكل اچلمه‌سى ـ ياپلمه‌سى *gueuñul atchilmaci, iāïlmaci*, انفتاح القلب *infitah ul-qalb*. — de joie, انشراح *inchirāh*, انتشار سرور *intichāri surour*.

Épancher, v. a., verser doucement, ياواش دوكمك *iāvāch deukmek*, دوكمك *deukmek*. — son cœur, l'ouvrir, كوكلنى اچمق *gueuñulini atchmaq*, كشف درون ا *kechfi deroun it*. — S'Épancher, v. réfl., se répandre, دوكلمك *deukulmek*. — Parler avec effusion, لاقرديه بوشانمق *lāqyrdiè bochānmaq*, t.

Épandre, v. a., صاچمق *sātchmaq*. Voy. Éparpiller, — S'Épandre, v. réfl., دوكلمك *deukulmek*, صاچلمق *sātchilmaq*.

Épanouir, v. a. Voy. Réjouir. — S'Épanouir, v. pr., être dans la joie, اچلمق *atchilmaq*. — Se dit également en parlant des fleurs.

Épanouissement, s. m., action de s'épanouir, اچلمه *atchilma*, a.; انكشاف *inkichāf*. — des fleurs, چچك اچلمه‌سی *tchitchek atchilmaci*. — du cœur, كوكل اچلمه‌سی *gueuñul atchilmaci*, t.

Éparcet, s. m., بورچاق يونجه‌سی *bourtchāq ïoundjaci*, t.

Épargnant, e, adj., مصرفی اسيركيجی *masrafi ecírgueïdji*, t.; ممسك *mumsik*, a.

Épargne, s. f., économie dans la dépense, چركسلك *tcherkeslik*, vulg. چركزلك *tcherguezlik*, امساك *imsāk*, اداره *idārè*, مصرفی اسيركمه *masrafi ecerguiemè*, خرج قليل *khardji qalyl*. — Épargnes, argent mis en réserve, بشقه وقتلر ايچون صاقلنمش اقچه - پاره *bachqa vaqytler itchoun sāqlanmich aqtchè, pāra*.

Épargner, v. a., user d'épargne, امساك ا *imsāk it*, a.-t.; خانه‌دارلق ا *khānèdārlyq it*, صقلمق *saqlamaq*, اختيار ضنّت ا *ykhtiāri zannet it*, يوق يره صرف ايتمامك *ïoq ïerè sarf itmemek*, خرج قليل ا *khardji qalyl it*. — quelqu'un, اسيركمك - اسركمك *ecirguiemek*. — son bien, son argent, مالنی - اقچه‌سنی اسركمك *mālini, aqtchècini ecirguiemek*. — Refuser en partie, دريغ ا *dirigh it*. — Avoir compassion, اجيمق *adjimaq*. — Ménager des restes dans une étoffe, فضله چيقارمق - ارتورمق *fazlè tchyqārmaq, arturmaq*. Voy. Dispenser. — S'Épargner, v. réfl., ne pas se donner la peine, زحمت چكمك *zahmet tchekmemek*, a.-t. — Ne pas faire, ايتمامك *itmemek*. — Se ménager, se soigner, كنديني كوزتمك *guendini gueuzetmek*.

Éparpillement, s. m., طاغتمه *dhāghytma*, صاچلمه *sātchylma*, طاغلمه *dhāghylma*, t.; تفريق *tefríq*, a.; پريشانلق *perichānlyq*, p.-t.; نثر *nesr*.

Éparpiller, v. a., اوته برو صاچمق - طاغتمق *eutè beru sātchmaq, dhāghytmaq*, طاغتمق *dhāghytmaq*, t.; تفريق - پريشان ا *tefryq, perichān it*, نثار ا *niçār it*.

Épars, e, adj., صاچلمش *sātchilmich*, داغلمش *dāghilmich*, طاغنق *dhāghynyq*, دارداغان *dārdāghān*, قارمه قارشق *qārma qārychyq*, t.; متفرّق *muteferryq*, a.; پريشان *perichān*, p.

Épart, s. m., بر نوع حصير اوتی *bir nev'y hacyr oty*, t.

Éparvin, s. m., اتك اياغنده چقان شيش *atuñ aïāghindè tchiqān chich*, t.

Épaté, e, adj. (nez), يصّی بورن *ïassy bouroun*, يايوان بورن *ïāïvān bouroun*. — Qui a le nez épaté, يصّی بورنلو *ïassy bourounlu*. — Verre —, اياغی قريق برقدح *aïāghy qyryq bir qadeh*, t.-a.

Épaule, s. f., partie du corps proche du cou, اوموز - اومز *omouz*,

t.; كتف *kitf, ketif,* pl. a. اكتاف *ektāf.* — Le bras avant l'omoplate, منكب *menkib,* pl. مناكب *menākib;* دوش *douch,* p. — Au propre, porter sur les épaules, اومزنه المق *omouzinè almaq.* — Au figuré, supporter la présence d'un fâcheux, ثقيل بر كمسنه نك حضوريله ثقلت چكمك *saqyl bir kimesnènuñ houzourilè syqlet tchekmek.* — Hausser les épaules en signe de mécontentement, اظهار صورت ايائمك *izhāri sourcti ibāet it.* — Prêter l'épaule à quelqu'un, lui aider, le soutenir, بر كمسنه يه ارقه او *bir kimesnèiè arqa ol.* — d'un bastion, طابيه يانى - كوشه سى *thābia ïāni, keuchèci,* پلنقه نك يانى *palanqanuñ ïāni,* t.

Épaulée, s. f., اوموز ايله قاقش *omouz ilè qāqych,* t.

Épaulement, s. m., rempart de fascines et de terre, چالى چرپى و طپراق طابيه سى *tchāli tchirpi vè thoprāq thābiaci.* — Soutien d'un bâtiment, ديوار طياغى *divār dhaïāghy,* قول كبى ديوار *qol guibi divār,* t.

Épauler, v. a., démettre l'épaule, اومزى يرندن چقرمق - ايرمق *omouzi ïerinden tchiqarmaq, aïrmaq,* اومزى قرمق *omouzi qyrmaq.* — Assister, ياردم ا - ويرمك *ïārdum it, vïrmek.* — des troupes, les mettre à couvert du canon, عسكرى طوب ضربندن حفظ و صيانت ا *'askeri thop zarbinden hyfz ù siānet it.* — Épaulé, e, qui a une bonne protection, ارقه لو *arqalu.* — S'Épauler, v. réfl., اوموز قيرلمق *omouz qyrylmaq,* - اوموز يرندن ايرلمق *omouz ïerinden aïrylmaq, tchyqārylmaq.*

Épaulette, s. f., اوفيچيالله رك اومزلرنك كى نشانى *ofitchiāllaruñ omouzlèrindèki nichāni,* اومـــوز چپرازى *omouz tchaprāzi.*

Épave, adj., égaré, صاحبسز قالمش *sāhybsyz qālmich,* يتـــك *ïetik.* — Bœuf épave, يتـــك اوكوز *ïetik eukuz.* — s. f., les épaves, دكزدن چيقان و ياليسنلر بولنان شيلر *deñyzden tchyqān vè yālyssnlèr boulounān cheïler,* t.

Épeautre, s. m., بر نوع بغداى *bir nev'i boghdāï,* t.; خنطه *khyntha,* a.

Épée, s. f., شش - شيش *chich, metch,* t.; قلج *qylidj.* — Passer au fil de l'épée, قلجدن كچورمك *qylidjden guetchurmek.* — Tirer l'épée, سلّ سيف ا *selli seïf it.* — L'épée, l'état des gens d'épée, عسكرى طريقتى *'askeri thariqati.* — Les gens d'épée, ارباب سيف *erbābi seïf.* — Épée, poisson de mer, قلج بالغى *qylidj bālighi.*

Épeler, v. a., هجالمك *hedjelemek,* هجا ايله اوقومق *hedjè ilè oqoumaq,* تهجّى ا *tehedjdji it,* a.-t.

Épellation, s. f., هجالمه *hedjelemè,* a.-t.; هجاية *hedjāïet,* a.

Épenthèse, s. f., اضافة حرف فى لفظة *izāfeti harf fi lafzet,* a.

Éperdu, e, adj., شاشمش *chāchmich,* عقلنى شاشورمش *'aqlini chāchurmich,* كوزى قورقمش *gueuzi*

qorqmich, t.; منكسر *munkecir*, مسلوب الشعور *mesloub ul-chou'our*, a.; سرسم *sersem*, p.

ÉPERDUMENT, adv., مبالغه ايله *mubālagha ilè*, a.-t.; عقلی قاپلمش اولدرق *'aqly qapilmich olaraq*. — amoureux, عاشق ديوانه او *'āchiqy divānè ol*.

ÉPERLAN, s. m., بر نوع كوچك دكز بالغی *bir nev'y kutchuk deñiz bālighy*, t.

ÉPERON, s. m., aiguillon pour piquer un cheval, مهموز *mehmouz*, vulg. *mahmouz*. — Donner de l'éperon à un cheval, مهموزلمق *mahmouzlamaq*. — d'un coq, خروس مهميزی *khoros mahmouzi*, مهميز *mehmīz*, p. — de navire, قيالق *qaïāliq*. — Au fig., donner de l'éperon, exciter, hâter, voy. ces mots.

ÉPERONNÉ, adj., مهموزلو *mahmouzlu*.

ÉPERONNER, v. a., مهموزلمق *mahmouzlamaq*, t.

ÉPERONNIER, s. m., مهموزجی *mahmouzdji*, t.

ÉPERVIER, s. m., اتمجه *atmadja*, t.

ÉPHÈBE, s. m., هنوز يتشمش اوغلان *henouz ïetichmich oghlān*, t.

ÉPHÈDRE, s. m., arbrisseau, بر نوع اوفاق اغاج *bir nev'y oufāq aghādj*, t.

ÉPHÉLIDES, s. f. pl., چغيت *tchighyt*, سيس *sís*, t.

ÉPHÉMÈRE, adj. com., بر كونلك *bir gunluk*, از طيانر *az dhaïānur*, t.; فانی *fāni*, يومی *ïevmi*, a.

ÉPHÉMÉRIDES, s. f. pl., تقويم منجملرك روزنامه سی *taqvím*, *muneddjimleruñ rouznāmèci*, p.-t.; زيج *zídj*.

ÉPHÈSE, ancienne ville de la Turquie asiatique, aujourd'hui misérable village situé auprès des ruines de l'antique Éphèse, ايازلق *aïāzliq* ou فسوس *aïāçolouq*, *feçous*.

ÉPHIALTE, s. m. Voy. CAUCHEMAR.

ÉPHORE, s. m., قديم زمانك روم حاكمی *qadim zemāndè roum hākimi*, t.

ÉPI, s. m., بشاق - بشق *bachāq*, بغدايك باشی - صلقمی *boghdāïuñ bāchi*, *salqymi*. — Monter, se former en épi, بشاقلنمق *bachāqlanmaq*, بشاق طوتمق *bachāq thoutmaq*, بشاغه كلمك *bachāgha guelmek*. — Épi de la Vierge, étoile, سنبله برجی *sumbulè burdju*.

ÉPI-D'EAU, s. m., plante, جار النهار *djār un-nehār*, a.

ÉPICE, s. f., بهار *behār*, a. Voy. ÉPICES.

ÉPICÈNE, adj. com., مذكر و مؤنثه مشترك اولان *muzekker vè mu'ennecè muchterik olān*, متساوی التانيث و التذكير *muteçāvi utteenís vet-tezkír*.

ÉPICER, v. a., تربيه ا *terbïè it*, بهارات ايله بهارلمق *behārlamaq*, تربيه ا بهارات ايله *behārat ilè terbïè it*. — Épicé, e, بهارلو *behārlu*.

ÉPICERIE, s. f., toutes sortes d'épiceries, هر درلو بهار *her turlu behār*, ابزار *ebzār*, بهارات قسمی *behārāt qysmi*, a. — Commerce d'épiceries, عطارلق *'atthārlyq*, a.-t.; بهارات تجارتی *behārāt tidjāreti*.

Épicier, s. m., بقّال *baqqāl.* — droguiste, عطّار *'atthār,* a.

Épicrane, s. m. V. Péricrane.

Épicurien, ne, s., اپیکوروس فلوسفک همذهبی اولان *epikuros filosofuñ hem-mezhebi olān.*

Épidémie, s. f., عامّه‌یه یایلمش خسته‌لک *'ammèïè ïāïlmich khastalik,* اولاشیجی مرض *oulāchidji maraz,* a.-t.; مرض جارف *marazi djārif,* a.; علّت ساریّه *'yllèti sārïiè.*

Épidémique, adj. com., اولاشیجی *oulāchidji,* عامّه‌یه یایلور *'āmmèïè ïāïilur,* مرض جارفه متعلّق *marazi djārifè mute'allyq.* — Maladie —, امراض جارفه‌یه متعلّق بر مرض *emrāzi djārifèïè mute'allyq bir maraz.*

Épiderme, s. m., درینک طش یوزی *derinuñ dhich ïuzu,* t.; بشره *becherè* pour بشرة *becheret;* a.

Épié, adj., qui a des épis, بشاقلو *bachāqlu,* بشاقلنمش *bachāqlanmich,* t.

Épier, v. a., monter en épi, بشقلنمق *bachaqlanmaq,* بشاق طوتمق *bachāq thoutmaq.* — Observer, جاسوسلق ا *djāsousliq it,* کوزتمک *gueuzetmek,* کوزلمک *gueuzlemek.* — l'occasion, فرصت ارامق - کوزتمک *fourçat arāmaq, gueuzetmek.*

Épierrer, v. a., طاشلری چقرمق - قالدرمق *thāchleri tchiqarmaq, qāldurmaq,* t.

Épieu, s. m., خشت *khycht,* حربه *harba,* p.-t.; قصّه کوندر *qyssa gunder,* t.

Épigastre, s. m., قارن اوستی *qārn ustu,* t.; مأنة *meenet,* a.

Épigastrique, adj. com., قارن اوستنده‌کی *qārn ustundèki,* t.; مأنته متعلّق *meenetè mute'allyq,* a.-t.

Épiglotte, s. f., دلجک *dildjik,* t. Voy. Luette.

Épigrammatique, adj. comm., طوقنقلو *dhoqounouqlu,* t.; هجویّ *hedjvii,* قدحیّ *qadhii,* a.

Épigrammatiste, s. m., شاعر قدّاح *chā'ïri qaddāh,* منشد الاهاجی *munchid ul-ahādji.*

Épigramme, s. f., طوقنقلو سوز *dhoqounouqlu seuz,* نکته‌لو بیت *nuktèlu beït,* a.-t.; هجو *hedjv,* a.

Épigraphe, s. f., کتابة *kitābet,* a.

Épilatoire, adj. com. (poudre), قیلی دوکدریجی - کیدریجی *qyly deukturidji, guideridji,* t.; منتف *munettif,* a.—Pâte épilatoire, خرزمه *khyrizma.*

Épilepsie, s. f., طوتارق *thoutāryq,* طوتارقلق *thoutāryqliq,* t.; صرع خسته‌لغی *sara' khastalyghy,* a.-t.; صرع *sar',* vulg. *sara',* a.

Épileptique, adj. et subst. com., طوتارقلو *thoutāryqlu,* t.; مصروع *masrou',* صرعیّ *sar'ii.*

Épiler, v. a., قلی - تویی چقرمق - دوشرمک *qyli, tuïu tchiqarmaq, duchurmek,* تویی کیدرمک - دوکدرمک *tuïu guidermek, deukturmek,* t.

Épilogue, s. f., خاتمه *khātimè,* خاتمهٔ کتاب *khātimèï kitāb,* سوزک نتیجه‌سی *seuzuñ netidjèei,*

نتيجة الكلام *netîdjet ul-kelām.*

ÉPILOGUER, v. a. fam., نكته صالمق *nuktè sālmaq*, قصور بولمق *qouçour boulmaq*, ارامق *arāmaq*, قنامق *qynāmaq*.

ÉPILOGUEUR, s. m. fam., نكته صاليجى *nuktè sālîdji*, p.-t.; قصور اراشدريجى *qouçour arāchturidji*, t.; عيّاب *'aïāb*, a.

ÉPINARDS, s. m. pl., اصپناق *ispanāq*, t. — Graine d'épinards, اصپناق تخمى *ispanāq tokhoumy*.

ÉPINÇOIR, s. m., طاشجى كلنكى *thāchdji kulungui*, واريوز *vāriouz*, t.

ÉPINE, s. f., corps aigu et piquant, دكن - تكن *diken, tiken*, t.; شوك *chevk*, pl. a. اشواك *echvāk*, خار *khār*, p. — Arbrisseau épineux, دكنلو اغاج *dikenlu aghādj*, مغيلان *moughylān*. — Il m'est entré une épine dans le pied, اياغمه بر دكن باتدى *aïāghyma bir diken bātty*. — du dos, اوكرغه *oñourgha*, ارقه كبكى *arqa guemiguy*. — Être sur les épines, être dans l'anxiété, اضطراب چكمك *yzthyrāb tchekmek*. — Épine, difficulté, كوچلك دكنلكى *gutchluk dikenligui*.

ÉPINE-ARABIQUE, s. f., plante, قلقان - قورلغان دكنى *qalqān, qourlaghān dikeni*, t.

ÉPINE-DE-CHRIST, s. f., arbrisseau, سنجان دكنى *sindjān dikeni*.

ÉPINETTE, s. f., سنطور *santhour*, t.

ÉPINE-VINETTE, s. f., plante, امبربارىس *amberbārîs*, قاديىن طوزلغى *qādyn thouzloughou*, قرامق *qarāmouq*, t.

ÉPINEUX, SE, adj., qui a des épines, دكنلو *dikenlu*, t.; شايك *chāïk*, a. — Au fig., plein de difficultés, مشكل *muchkil*. — Affaire épineuse, چپره شكث ايش *tchaprachik ich*.

ÉPINGLE, s. f., طوپلو *thoplou*, طوپلو اكنه *thoplu ignè*, t. — en diamant, الماس طوپلو *elmās thoplou*. — Au pl. fig., présents, هديّه *hedïè*.

ÉPINGLIER, IÈRE, s., اكنه جى *ignèdji*, طوپلوجى *thoploudjou*, t.

ÉPINIÈRE, adj. f., اوكرغه كمكنه متعلّق *oñourgha guemiguinè mute'allyq*, t.; صلبىّ *soulbii*, a. — Moelle épinière. Voy. MOELLE.

ÉPINIERS, s. m. pl., دكنلك *dikenlik*, t.

ÉPIPHANIE, s. f., تجلّى *tedjelli*, a.; هوشان *houchān*, p.; عيد التجلّى *'aïd ut tedjelli*, حاج صويه اتلديغى كون *hādj souïè atyldigui gun*.

ÉPIPHONÈME, s. m., خاتمة الكلام *khātimet ul-kelām*, a.

ÉPIPHYSE, s. f., كمك اوزرنك *guemik uzerindè*, كمرتلكلو طومالج *guemertleklu dhoumālydj*, t.

ÉPIPLOÏQUE, adj., جوزه متعلق *djevzè mute'allyq*, a.-t.; ثربتى *serbii*, a.

ÉPIPLOMPHALE, s. f., كوبكه جوز اينمه سى *guevbeguiè djevz inmèci*, t.; نزول الثرب *nuzoul usserb*, a.

ÉPIPLOON, s. m., ثرب *serb*, pl. a. ثروب *suroub*; جوز *djevz*, شول ياغ كه قرنى و بغرساقلرى قاپلمش

اوله *chol ïāgh ki qarni vè baghyr-sāqleri qāpłamich ola.*

Épique, adj. com. (poëte), شاعر حوادث *chā'ïri havādis.* — Poëme —, وصف احواله دایر قصیدهٔ *vasfi ahvālè dāïr qacīdè*, a.-t.

Épire, nom de pays, ارناود ولایتی *arnāoud vilāïèti.*

Épiscopal, e, adj., پسقپوسه متعلق *piscoposè mute'allyq*, g.-a.

Épiscopat, s. m., dignité d'évêque, پسقپوسلق *piscoposlyq*, g.-a. — Temps pendant lequel une personne est revêtue de cette dignité, پسقپوسلق وقتی *piscoposlyq vaqty*, t.

Épisode, s. m., لاحقهٔ *lāhyqat*, pl. لاحقات *lāhyqāt*; حادث *hādis*, a.

Épisodique, adj. com., لاحقه متعلق *lāhiqatè mute'allyq*, حدثی *hadecii*, a.

Épispastique, adj. com. (remède), دوای سحاب *devāï sahhāb*, a.; پهلوان یاقیسی *pehluvān īāqycy*, t.

Épisser, v. a., ایپلری بر برلریله اورمك *ipleri bir birlerilè eurmek*, t.

Épistémonarque, s. m., روم ملتنك امور دینیهٔ ناظری *roum milletindè oumouri dinïiè nāziri*, t.

Épistolaire, adj. com., مکتوبلره انشایه دائر *mektoublerè, inchāïè dāïr*, a. — Style —, فنّ انشاء *fenni inchā*, فنّ تحریر مراسلات *fenni tahrïri murācelāt*, a.

Épistyle, s. f., باشلق دپهسی *bāchlyq tepèci*, t.; تاج *tādj*, a.-p.-t.

Épitaphe, s. f., مزار طاشی *mezār thāchi īāzouci*, t.; میت ـ موت تاریخی *meït, mevt tārikhi*, a.-t.; کتابهٔ قبور *kitābeï qoubour*, a.

Épithalame, s. m., اعراسیه دوکون ترکیسی ـ ازکیسی *i'irācïiè*, a.; *dukun turkycy, ezguici*, t.; سرود یکی عروسی *suroudi 'arouci*, اولنمشلرك تبریکنی حاوی منظومه *ïeñy evlenmichlerun tebrikini hāvi manzoumè.*

Épithète, s. f., صفت *syfet*, pl. صفات *syfāt*; وصف *vasf*, لقب *laqab*, pl. القاب *elqāb.* — Désigner par une —, صفتلمك *syfetlemek.* — Surnommé, désigné par une —, متصف *mouttasyf.*

Épithyme, s. m., fleur médicale, کشوت *kuchut*, افتیمون *aftïmoun*, a.

Épitome, s. m., abrégé, اجمال *idjmāl*, ایجاز *idjāz*, موجز *moudjez*, a.

Épître, s. f., مکتوب *mektoub*, pl. a. مکاتیب *mekiātib*; نامه *nāmè*, p.; بتی *biti*, کاغد *kiāghid*, رسالة *riçālet*, pl. رسایل *reçāïl*, a. — Épître dédicatoire. Voy. Dédicatoire.

Épitrope, s. f., concession, قبوللمه صورتی *qaboullama soureti*, t.; صورت التسلیم و القبول *souret et-teslïm vel-qaboul*, a.

Épizootie, s. f., حیوانلره دوشن خستهلکی *haïvānlara duchen khastalighy*, حیوان قیرغینی *haïvān qyrghyni*, t.; جایحة *djāïhat*, a.

Épizootique, adj., قیرغینه متعلق *qyrghynè mute'allyq*, t.-a.

Éploré, e, adj., کوزی یاشلو *gueuzy ïāchlu*, باکی *bāki*, a.

Épluchement, s. m., ایتلمه *aïtlama*, t.

Éplucher, v. a., ôter les ordures, ایتلمق *aïtlamaq*, ایرتلمق *aïrtlamaq*, تمیزلمك *temízlemek*. — Examiner attentivement, دقتله کورمك تجسس ا - *diqqatlè gueurmek*, *tedjessus it*, اراشدرمق *arāchturmaq*. — Éplucher le drap, چوقه‌یی سلمك *tchoqaï silmek*.

Éplucheur, se, s., qui épluche, ایتلیجی *aïtlaïdji*, ایرتلیجی *aïrtlaïdji*, t. — Au fig., قصوراراشدریجی *qouçour arāchturidji*, t.; عیب جوی *'aïb djouii*, a.-p.

Épluchures, s. f. pl., سپرندی *supurundi*, سپرندیلك *supurundilik*, t.; دوکنتی *dukuntu*.

Épointer, v. a., - اوجی بوزمق کیدرمك *oudji bozmaq*, *guidermek*, t.

Éponge, s. f., سونکر *sunguier*, t. — Passer l'éponge, au propre, voy. Éponger. — Au fig., oublier une action, اونتمق *onoutmaq*, خاطردن محو و ازاله ا *khāthyrden mahv u izālè it*.

Éponger, v. a., - سونکرله تمیزلمك سلمك *sunguierilè temizlemek*, *silmek*, t.

Épopée, s. f., poëme épique, حادثهٔ مشهوره‌یه دائر قصیده *hādicèï mechhourèïè dāïr qacydè*, a.-t.

Époque, s. f., زمان *zemān*, وقت *vaqyt*, تاریخ *tārikh*, pl. تواریخ *tevārykh*, a.

Époudrer, v. a., - توزی سلمك چقرمق *tozi silmek*, *tchiqarmaq*, t.

Épouiller, v. a., بتلمك *bitlemek*. — S'Épouiller, بتلنمك *bitlenmek*, t.

Époumoner, v. a., بر کمسنه‌نك صولغنی کسمك *bir kimesnènuñ soloughyny kesmek*. — S'Époumoner, v. réfl., باغرمه‌دن اود قاتلنمق *bāghirmaden eud qātlanmaq*, t.

Épousailles, s. f. pl., اولنمه رسمی *evlenmè resmi*, عقد نکاحك اجراسی *'aqdi nikiāhuñ idjrāci*, تزوّج *tezevvudj*, p.-t.; نکاح *nikiāh*, a.

Épouse, s. f., قاری *qāry*, عروسه *aroucè*, اهل *ehl*, *ehli*, عورت *'avret*, a. — légitime, حلیله *halilè*, منکوحة *menkiouhat*, زوجة *zevdjet*.

Épousée, s. f., کلین - کلن *guelin*, t.; عروس *'arous*, pl. عرایس *'arāïs*, a.

Épouser, v. a., prendre en mariage, اولنمك *evlenmek*, t.; نکاح تزوّج ا - *nikiāh*, *tezevvudj it*, a.-t. — Prendre femme, قری المق *qary almaq*. — Prendre un époux, قوجه‌یه وارمق *qodjaïè vārmaq*. — S'Épouser, v. réfl., اولنمك *evlenmek*. — Épouser un parti, une querelle, طرفکیر او *tharafguir ol*, a.-p.-t.; استصحاب ا *istishāb it*, کوکل باغلمق *gueuñul bāghlamaq*, التزام ا *iltizām it*.

Épouseur, s. m., اولنمك استین *evlenmek isteïen*, t.; مستنکح *mustenkih*, a.

Épousseter, v. a., توزی سلمك - سلکمك - فرچه‌لمق *tozi silmek*, *silkmek*, *fourtchialamaq*, t.

Époussette, s. f. Voy. Vergette.

ÉPOUVANTABLE, adj. com., قورقنج *qorqoundj*, قورقودجق *qorqoudadjaq*, t.; مخوف *makhouf*, مستكره *mustekreh*, a.; هيبتلو *heïbetlu*, a.-t.

ÉPOUVANTABLEMENT, adv., d'une manière épouvantable, بيوك قورقو ايله *buïuk qorqou ilè*, هيبتله *heïbetlè*, قورقنجلقله *qorqoundjliqlè*, a.-t.; قورقنج صورت ايله *qorqoundj souret ilè*, عقلى شاشوره‌جق وجهله *'aqly chāchuradjaq vedjhilè*. — Excessivement, غايتله *ghāïetilè*.

ÉPOUVANTAIL, s. m., تنديسه *tendicè*, p.; اويوق *ouïouq*, t.; بوستان قورقوسى *bostān qorqouçou*, t.

ÉPOUVANTE, s. f., قورقو *qorqou*, بيوك قورقو *buïuk qorqou*, قورقنجلق *qorqoundjliq*, اوركولك *eurkulik*, t.; هراس *hirās*, دهشت *dehchet*, a.

ÉPOUVANTÉ, E, adj., قورقودلمش *qorqoudilmich*, قورقمش *qorqmich*.

ÉPOUVANTER, v. a., قورقوتمق *qorqoutmaq*, اوركتمك *eurkutmek*, بلكلتمك *beliñlemek*, بلكلتمك *beliñletmek*, t.; تخويف ا *takhwif it*, شاشرمق *chāchurmaq*. — S'Épouvanter, v. réfl., قورقمق *qorqmaq*, اوركمك *eurkmek*, t.

ÉPOUX, s. m., nouveau marié, كويكو *gueuïu*, *gueuveïi*. — Mari, قوجه *qodja*, t.; زوج *zevdj*, pl. a. ازواج *ezvādj*; حليل *halil*. — Le mari et la femme, ار ايله عورت *er ilè 'avret*, زوج و زوجه *zevdj u zevdjè*.

ÉPREINDRE, v. a., صقمق *syqmaq*, t.; تعصيرا *ta'cyr it*, a.-t.

ÉPREINT, E, adj., صقلمش *syqilmich*, t.; معصر *mou'assar*, a.

ÉPREINTE, s. f., action d'épreindre, تعصير صقمقلق *syqmaqliq*, *ta'cyr*. — Épreintes, douleurs vives, كسكين اغريلر *keskin aghriler*, اوجاع شديده *evdjāï chedidè*. — Douleurs de ventre, قرن اغريسى *qarn aghrycy*, كسنتيلى ايچ اغريسى *kecintili itch aghrycy*.

ÉPRENDRE (S'), v. pr., عاشق او *'achyq ol*, معشوق او *ma'chouq ol*, سودايه دوشمك *sevdāïè duchmek*, a.-t.

ÉPREUVE, s. f., essai, expérience, تجربه *tedjribè*, امتحان *imtihān*, a.; دكمه‌لك *deñemeklik*, دكمه *deñèmè*, صنامه *synāma*. — à laquelle on soumet, ابتلا *ibtilā*, امتحان *imtihān*, a. — L'épreuve en est aisée, تجربه‌سى اساندر *tedjrubèci açāndur*. — Faire l'épreuve d'une chose, بر نسنه‌يى تجربه ا *bir nesnèïi tedjrubè it*. — d'imprimeur, تصحيح اولنمق اوزره بصلمش صحيفه *tashyh olounmaq uzrè bacylmich sahīfè ornegui*. — Épreuve, calamité, voyez ce mot. — Être à l'épreuve, être préservé de, مأمون مصون او *me'emoun*, *maçoūn ol*.

ÉPRIS, SE, adj., عاشق اولمش *achiq olmuch*, a.-t.; سودايه دوشمش *sevdāïè duchmuch*, t.; مفتون *meftoun*.

ÉPROUVER, v. a., امتحان تجربه ا *imtihān*, *tedjrubè it*, a.-t.; دكمك *deñèmek*, صنامق *synāmaq*, يوقلامق *ioqlamaq*. — un

fusil, un canon, طوپی ـ تفنکی تجربه ا *thopy, tufengui tedjrubè it.* — Éprouver, pour sentir, quoique devenu assez commun, est vicieux. — Éprouver un grand froid, پک اوشومک *pek uchumek.*

Éprouvette, s. f., sonde de chirurgien, میل *mil.* — Machine pour éprouver la force de la poudre, باروتک قوّتنی تجربه ایدجک الت *bāroutuñ qouvvetini tedjrubè idedjek âlet,* بارود مهنکی *bārout mehenki,* t.

Eptagone, s. m., یدی کوشه‌لو *ïedi keuchèlu,* t.; مسبّع *mucebba',* مسبّع الزوایا *mucebba' uz-zevāïā,* a.

Épucer, v. a., پیره چیقارمق *pirè tchiqārmaq,* پره‌لمک *pirèlemek.* — S'Épucer, v. réfléchi, پره‌لنمک *pirèlenmek.*

Épuisable, adj. com., دوکنه‌جك *teukenedjek,* اکسلوب دوکنور *eksilup teukeneur,* t.; مهکن الانزاف *mumkin ul-inzāf,* a.

Épuisement, s. m., des forces, قوّتسزلک *qouvvetsizlik,* ضعف *za'f.* — d'une chose, دوکنمه *teukenmè,* بوشالتمه *bochāltma.* — d'un fonds, d'une somme, اقچه قالمامقلق *aqtchè qālmamaqliq.* — d'un capital, سرمایه‌نک دوکنمسی *sermāïènuñ tukenmèci.* — des finances, نفاد اموال میریّه *nefādi emvāli miriïè.*

Épuiser, v. a., mettre à sec, چکوب بوشاتمق *tchekup bochātmaq,* صویی بوشاتمق *bochātmaq,* صو دوکمک *souï hep teuketmek.* — Tarir, دوکتمک *tuketmek,* t.; انفاد ا *infād it,* a.-t. — quelqu'un, l'affaiblir, ضعیف ا *za'īf it,* ضعیفلندرمق *zaïflandurmaq,* بی طاقت ا *bi thāqat it.* — L'épuiser d'argent, بر کمسنه‌نک بضاعه‌سنی مالیه‌سنی دوکتمک *bir kimesnenuñ bezā'aï mālïèciñi teuketmek.* — S'épuiser, tarir, بوشانمق *bochānmaq,* دوکنمک *tukenmek,* t. — S'affaiblir, ضعیفلنمق *zaïflanmaq.* — Épuisé, e, دوکنمش *teukenmich,* بوشادلمش *bochādilmich,* t.; منفود *menfoud,* قوتسز *qouvvetsyz.*

Épulie, s. f., terme de chirurgie, ابولیس لحم زاید فی اللثة *aboulis, lahmi zāïd fillesset,* a.; یاره بتشدریجی *ïāra bitichturídji,* t.; مدمّل *mudemmil,* a.

Épurement, s. m., تمیزلمه *temïzlemè,* t.; تطهیر *tathhir,* a.

Épurer, v. a., rendre pur, پاك ـ تمیز ا *pāk, temiz it,* تمیزلمک *temïzlemek,* ارتمق *aritmaq,* تنقیه ـ تطهیرا *tenqyè, tathhïr it.* — Clarifier, طورلتمق *dhouroultmaq,* ترویق ا *tervyq it,* تصفیه ا *tasfïè it.* — En parlant du langage ou des mœurs, du goût, تهذیب ا *tehzïb it.* — Débrouiller, تنقیح ا *tenqyh it.* — S'épurer, ارنمق *arynmaq,* تمیزلنمک *temizlenmek,* کسب صفوت ـ طهارت ا *kesbi safvet, tehāret it.*

Épurge, s. f., plante, شبرم *chebrem, chubrum,* حبّ الملوك *habbul-mulouk,* a.

ÉQUARRIR, v. a., دورت كوشه‌لوا *dort keuchèlu it,* زاويهٔ قائمه اوزره *zāvīèï qāïmè uzrè kesmek,* كسمك كوشه‌لرى طوغربدارق طوغرامق *keucheleri dhoghroudaraq dhoghramaq,* t.

ÉQUARRISSAGE, s. m., كوشه‌لرى طوغرى طوغرامه ايشى *keucheleri dhoghrou dhoghrama ichi,* t.

ÉQUARRISSEMENT, s.m., كوشه‌لرى طوغرى طوغرامه *keuchèleri dhoghrou dhoghrama,* t.

ÉQUARRISSEUR, s. m., كوشه‌لرى طوغرى طوغرمه‌جى *keuchèleri dhoghrou dhoghramadji,* t.

ÉQUATEUR, s. m., خطّ استوا *khatthi istivā,* a.

ÉQUATION, s. f., différence de l'heure moyenne de la pendule et de l'heure vraie du soleil, شمس ايله ساعتك بينده اولان وقتك تفاوتى *chems ilè sā'atuñ beïnindè olān vaqtuñ tefāvuty.* — En terme d'algèbre, expression qui indique une égalité de valeur entre des quantités différemment exprimées, تساوى المقادير المختلفة *teçāvi el-mcqādir elmukhtelifet.*

ÉQUERRE, s. f., كونيه *kunia,* زبوه *zivā,* t.; جدول *djedvel,* a.

ÉQUESTRE, adj., statue, بر اتلونك مجسّم صورتى *bir atlunuñ mudjessim soureti,* a.-t.

ÉQUIANGLE, adj. com., كوشه‌لرى بر برلرينه اوبغون متساوى الزّوايا *keuchèleri bir birlerinè ouïghoun, mutèçāvi uz-zavāïā.*

ÉQUIDISTANT, E, adj., متساوى الفواصل *muteçāvi ul-fevācyl.* a.

ÉQUILATÉRAL, adj., كوشه‌لرى بر ياناري اولان *keuchèleri bir olān,* اوبغون *ïānleri ouïghoun.* — Triangle, مثلث متساوى الاضلاع *mucellici muteçāvi ul-azla',* a.

ÉQUILIBRE, s. m., contre-poids, دنك *denk,* t.; ترازو *terāzou.* — Égalité entre deux poids, deux ou plusieurs forces, طارتينك برابرلشمه‌سى *thārtinuñ berāberlechmèci,* t.; موازنة *muvāzenet,* معادلة *mou'ādelet.* — Un parfait équilibre, معادلهٔ تامّه *mou'ādelèï tāmmè.* — Tenir en équilibre, حال موازنت اوزره طوتمق *hāli muvāzenet uzrè thoutmaq.* — L'équilibre de l'Europe, اوروپا دولتلريڭ حال معادلة وموازنه‌سى *evropa devletlerinuñ hāli mou'ādelet u muvāzènèci.* — Égalité, égalisation, برابرلك تسويه *berāberlik, tesvïè.* — Mettre en équilibre, équilibrer, et faire le contre-poids, دنك ا *denk it,* دنكلمك *denklemek,* دنكادنك ا *denkiādenk it,* حال موازنت ومعادلت اوزره وضع ا *hāli muvazenet u mu'adelet uzrè vaz'it.* — Faire l'équilibre, égaliser, برابرلمك *beraberlemek,* برابرلشدرمك *berāberlechturmek,* تسويه و تعديل ا *tesvïè vu ta'dïl it.*

ÉQUIMULTIPLE, adj., متساوى الاضعاف *muteçāvi ul-az'āf,* a.

ÉQUINOXE, s. m., كيجه ايله كونك برابرلكى *guidjè ilè gunuñ berāberligui,* اعتدال الليل والنهار *i'tidāl ul-leïl ven-nehār.* — du printemps, نوروز *nevrouz,* p. — de

l'automne, مهرجان *mihridjān, meridjiān.*

Équinoxial, e, adj., اعتدالی *y'tidālii.* — Ligne équinoxiale, خط الاستوا *khatth ul-istivā*, a.

Équipage, s. m., train, suite, طاقم *thāqym*, دائره خدلی *dāirè khalqy.* — Harnais, ustensiles, پوساط *pouçāth*, اوادانلق *avādānliq*, غلبه لق *ghalabaliq*, t. — Hardes, effets, روبا *roubā*, t. — Fardeau, اثقال *esqāl*, a. — Personnes de suite, اتباع *etbā'*, a. — d'un vaisseau ; كمي خلقی - طايفه سی *guèmi khalqy, thāïfèci.* — de l'armée, اردو طاقمی *ordou thāqymi.* — Carosse, voyez ce mot.

Équipée, s. f., يولسز وعاقبتسی *ïolsyz vè 'aqibèti fenā olān hareket*, صالدرش *sāldirich*, يولسز حركت *ïolsyz hareket*, فعل ذميم *fi'li zemím*, a.

Équipement, s. m., تدارکلك *tedāruklik*, دوناتمه *donātma*, t.; تجهيز *tedjhíz*, a.

Équiper, v. a., دوناتمق *donātmaq*, t.; تجهيز ا *tedjhíz it*, a.-t.; ياراقلندرمق *ïāraqlandurmaq.* — S'Équiper, v. réfl., طاقم - طاقمنی *thāqym, thāqymini duzmek.* — Équipé, e, دونانمش *donānmich.*

Équipollence, s. f., معنا برلکی *ma'nā birligui*, t.; اتحاد معنا *ittihādi ma'nā*, a.

Équipollent, e, adj., قدری - قيمتی بر *qadri, qymety bir*, بدل *bedel*, معادل *mou'ādil.* — A l'Équipollent, adv., selon, کوره *gueurè*, قياسا *qyācen.*

Équipoller, v. n. et a., قيمتك بهاده بر او *qimettè, behādè bir ol*, a.-t.; بدل - معادل او *bedel, mou'ādil ol*, يرينی طوتمق *ïerini thoutmaq.*

Équitable, adj. com., طوغرو *dhoghrou*, عدالتلو *'adāletlu*, انصافلو *inçāflu*, a.-t.; منصف *munsyf.* — Partage —, حق وعدل اوزره اولان *haqq u 'adl uzrè olān mouqācemè.*

Équitablement, adv., طوغرولق ايله *dhoghroulouq ilè*, t.; عدالتله *adāletlè*, حق وعدل اوزره *haqq u 'adl uzrè*, a.-t.; منصفانه *muncifānè*, a.-p.

Équitation, s. f., بنيجيلك *binidjílik*, t.; فروسيّت *furoucïiet*, a.

Équité, s. f., طوغرولق *dhoghroulouq*, عدالت *'adālet*, انصاف *inçāf*, عدل *'adl*, حقانيّة *haqqānïiet*, a.

Équivalent, e, adj., بهاسی بر *behāci bir*, دکری مقداری *degueri myqtāri*, معادل *mou'ādil*; s., بدل *bedel*, دکری *degueri*, بدل مثل *bedeli misl.* — Donner l'—, بدل ويرمك *bedel vírmek.* — En équivalent, en échange, يرينه بدل *ïerinè bedel.* — Donner réciproquement l'équivalent, بدللشمك *bedellechmek.*

Équivaloir, v. n., بر بهاده او *bir behādè ol*, دکری بر او *deïeri bir ol.*

Équivoque, s. f., discours ambigu, چتال *tchatāl*, چتال لاقردی *tchatāl lāqyrdy*, t.; مبهم *mubhem*,

a. — Mot à double sens, لغت مشتركه *loghati muchterikè*, تجنيس *tedjnîs*, a. — adj., douteux, شبهه‌لو *chuphelu*, a.-t.

Équivoquer, v. a., چتال لاقردی ا *tchatāl lāqyrdy it*, t.; تجنيس ا *tedjnîs it*, a.-t. — v. réfl., ياكلمق *ïāñylmaq*, ياكلش سويلمك *ïāñlich seuïlemek*.

Érable, s. m., arbre, دش بودق *dech boudaq*, t.

Éradicatif, ive, adj., دواء قالع المرض *devāï qāly' ulmaraz*, t.

Éradication, s. f., كوكدن قوپرمقلق *keukten qoparmaqlyq*, كوكدن قوپارمه *keukten qopārma*, t.; استيصال *istiçāl*, a.

Érafler, v. a., دری صيرمق *diri sirmaq*, طرمالمق *thyrmālamaq*, t.

Éraflure, s. f., دری صيرمسی *diri syrmaci*, طرمق يری *thyrmyq ïeri*, طرمانتی *thyrmānty*, t.

Érailler, v. a., برقماش چكمكله ايپلرينی بر برندن ايرمق *bir qoumāch tchekmeguilè iplerini bir birinden aïrmaq*, چكشدرمك *tchekichturmek*, ديدكلمك *didiklemek*, t. — S'Érailler, v. réfl., ديدكلنمك *didiklenmek*.

Éraillés, adj. (yeux), قزل چزكيلو كوز *qyzil tchizguilu gueuz*, t.

Éraillure, s. f., ديدك يری *didik ïeri*, t.

Érater, v. a., دلاغی چقرمق - قوپارمق *dalāghy tchiqarmaq*, *qopārmaq*, دلاقسزا *dalāqsiz it*, a.-t.

Ère, s. f., تاريخ *tārîkh*, pl. a. تواريخ *tavārykh*. — L'ère chrétienne, تاريخ عيسوی *tārykhy 'ycèvi*.

Érecteur, s. et adj., قالدريجی *qāldurîdji*, t.; ناعظ *nā'yz*, a. — Les nerfs érecteurs, عضلات ناعظه *'azalāti nā'yza*.

Érection, s. f., action de dresser, de faire tenir droit, دكش *dikich*, دكلش *dikilich*, قالقش *qālqych*, قالقمقلق *qālqmaqlyq*, t. — Action de se tenir debout, قيام *qyām*. — du membre viril, قوام الذكر *qyvām ezzeker*. — Établissement, نصب *nasb*, a.

Éreinté, adj., qui a les reins rompus, بلی قرق *beli qyryq*, بلی قرلمش *beli qyrilmich*. — Très-fatigué, پك يورغون *pek ïorghoun*, t.

Éreinter, v. a., بل - بلی قرمق *bel*, *beli qyrmaq*. — S'Éreinter, v. réfl., se rompre les reins, بلنی قرمق *belini qyrmaq*. — Se fatiguer, fam., يورلمق *ïoroulmaq*.

Érémétique, adj., منزوی *munzevii*. — Vie érémétique, retraite, عزلة *'euzlet*, a.; دنيادن چكلوب يبانده كچنمه *duniāden tchekilup ïabānda guetchinmè*.

Érésipèle, s. m. Voy. Érysipèle.

Éréthisme, s. m., سكرلرك پك چكلمه‌سی *syñyrleruñ pek tchekilmèci*, t.; احتداد الاعصاب *yhtidād ul-'açāb*, a.

Ergo, part., donc, ايمدی - امدی *imdi*, t.; ثمّ *summè*, a.

Ergot, s. m., حيوانك ارد مهموزی - طرناغی *haïvānuñ ard mahmouzi*, *thyrnaghy*. — de coq,

خروس مهموزی *khoros mahmouzi*. — Se lever sur ses ergots, prendre un ton hautain, یوکسکه بنمك *ïuksèguè biñmek*, t.; تکبّرلنمك *tekebburlenmek*, خروسلنمق *khoroslanmaq*. — Ergoté, e, مهموزلو *mahmouzlu*.

Ergoter, v. a., ناحق یره *nahaqq ïerè tchekichmek*, چکشمك شرّتلك ا *chirretlik it*, لجاج ا *ledjādj it*. Voy. Chicaner.

Ergoterie, s. f., شرّتلك *chirretlik*, بحث *bahs*, لجّ *leddj*, لجاج *ledjādj*, a.

Ergoteur, s. m., چکشیجی *tchekichîdji*, شرّت *chirret*, نزاعجی *nizā'dji*, a.-t.

Éridan (L'), s. m., النهر *ennehr*, a.

Érigé, adj., دکلی *dikili*, دکلمش *dikilmich*, t.; نصب اولنمش *nasb olounmich*, a.-t.; منصوب *mençoub*.

Ériger, v. a., قالدرمق *qāldurmaq*, دیکمك *dikmek*, نصب ا *nasb it*, اقامت ا *iqāmet it*, a.-t. — S'Ériger, v. réfl., تخصیص - نصب *takhsîs*, *nasb idinmek*, کندو کندویه تخصیص ا *guendu guenduïè takhsîs it*. — Prétendre, ادّعا ا *iddi'ā it*, اتّخاذ ا *ittikhāz it*.

Érigone, s. f., السّنبلة *essunbulet*, a.

Érivan, capitale de l'Arménie persane, روان *revān*.

Ermitage, s. m., habitation d'un ermite, رهبان خانه *rouhbān khānè*, زاویه زاهد خانه *zāhîd khānè*. — Lieu de retraite, کوشهٔ عزلة *keuchèï 'euzlet*, خلوت یر *khalvet ïer*.

Ermite, s. m., ابدال *abdāl*, زاهد *zāhid*, a.; کوشه نشین *keuchè nichîn*, p.; اهل وحدت *ehli vahdet*.

Érosion, s. f., اشنمه *achinma*, t.; اکل *ekl*, a.

Érotique, adj. com., عشقیّ *'ychqii*, a.; عشقك *'ychquñ*, a.-t. — Petit poëme, chanson érotique, غزل *ghazel*, a.

Érotomanie, s. f., عشق دلولکی *'ychq deluligui*, جنون العشق *djunoun ul-'ychq*, a.-t.

Errant, e, adj., vagabond, خوارده *khovārda*, کزیجی *guezîdji*, اواره کزیجی *avārè guezidji*, بوشلق کزن *bochda guezen*. — Étoiles errantes, planètes, کواکب سیّاره *kevākebi seïiārè*. — Errant, égaré, en matière de foi, ازمه *azma*, ازغون *azghoun*, اهل الضّلال *ehl uzzalal*.

Errata, s. m., خطا وصواب فهرستی *khatha vu savāb fihristi*, بصمه یکلشی *basma ïañlichi*.

Erratique, adj., t. de méd., irrégulier, voyez ce mot.

Erre, s. f., train, allure, یوریش *ïurich*, t.; مشی *mechi*, a. — d'un vaisseau, کمینك یوریشی *guemiñuñ ïuruchu*.

Erres, s. f. pl., traces, ایز *iz*, t.; اثر *ecer*, pl. آثار *açār*. (On dit aussi errements.) — Reprendre les premières erres, باشلمق یکیدن *ieñiden bāchlamaq*.

Errer, v. n., aller çà et là, اواره اوتهیه برویه کزمك *avārè guezmek*,

كيتمك *eutèïè beruïè guitmek*, بوشلك كزمك *bochda guezmek*. — Vagabonder, خوارده لقلق كزمك *khovārdaliqta guezmek*, t. — Se tromper, يكلش ا *ïañlich it*, يكلمق *ïañilmaq*, غلط ـ خطا ا *ghalath, khathā it*, a.-t.

Erreur, s. f., fausse opinion, فكر ـ ظنّ باطل *fikr, zanni bāthil*, a. — Méprise, يكلش ـ ياكلش *ïañlich*, غلط *ghalath*, سقط *saqath*, خطا *khathā*, سهو *sehv*, زلّة *zellet*. — Par erreur, سهو ـ خطا ايله *sehv, khathā ilè*, بيلمزلكله *bilmezliguilè*. — Faire erreur, سهو ـ خطا ا *sehv, khathā it*. — Erreur, en fait de croyances de religion, ضلال *zalāl*.

Errhin, s. m., t. de méd., برونه چكيلن علاج *bourounè tchekilen 'ylādj*, t.

Erroné, e, adj., يكلشلو *ïañlichlu*, غلطلو *ghalathlu*, ياكلش *ïañlich*, خطا اميز *khathā amïz*.

Ers, s. m., اق برچاق *aq bourtchiāq*.

Érucague, s. f., plante, بر نوع جرجر *bir nev'y djerdjer*, a.-t.

Éructation, s. f., ككرمه *gueïrmè*, t.

Érudit, adj. m., اوقمش *oqoumych*, t.; عالم *'ālim*, a.; عليم *'alïm*, اهل علم *ehli 'ylm*.

Érudition, s. f., علم *'ylm*, معرفت *ma'arifet*, a.; دانش *dānich*, p.

Érugineux, adj., ژنكارى *jenguiāri*, p.; جنكارى *djenguiāri*, t.

Éruption, s. f., چقيش *tchiqich*, چيقمه *tchyqma*, چيقوب يايلمه *tchiqoup ïāïlma*, خروج *khouroudj*. — d'un volcan, اتش طاغنمك پاتلمه‌سى *atech dhāghynuñ pātlamaci*.

Éryngе, s. m., دوه الماسى *devè elmācy*, t.

Érysime ou Velard, s. m., قوش اتمكى *qouch etmegui*, t.

Érysipélateux, se, adj., حرورى *houmrevii*, a.

Érysipèle, s. m., يلانجق *iylāndjyq*, t.; حمرة *houmret*, a.-t.; يلانجق علتى *iylāndjyq 'ylleti*.

Erzroum, ville de la Turquie asiatique, ارض روم.

Escabeau ou Escabelle, subst., اسكمله جك *iskemlèdjik*, باصنجق *bācyndjaq*, t.

Escadre, s. f., كمى بولكى *guemi beulugui*, كوچك دريا دونانماسى *kutchuk deriā donānmāci*, دونانما *donanmā*, t.

Escadron, s. m., اتلو عسكرى سوارى بولكى *atlu 'askeri beulugui*, بولكى ـ لايى *souvāri beulugui, alāïi*, t.

Escadronner, v. n., سوارى عسكرى لايى ترتيبنده قورلمق ـ صف باغلمق *souvāri 'askeri alāïi tertibindè qouroulmaq, saf bāghlamaq*.

Escalade, s. f., نردبان ايله يورمش *nerdibān ilè ïurich*, t.

Escalader, v. a., نردبان ايله چقمق ـ يورمش ا *nerdibān ilè tchiqmaq, ïurich it*, t.

Escalier, s. m., نردوان *nerdevān*, نردبان *nerdubān*, vulg. *merdivān*, t.; سلم *sullem*. — Marches d'es-

calier, نردبان ایاغی *nerdubān aïāghi.* — Escalier dérobé, کزلو نردبان *guizlu nerdubān.*

Escamoter, v. a., faire des tours de gobelets, de friponnerie, حقه بازلق ا *hoqqa bazliq it.* — Voler adroitement, اصول ایله چالمق *ouçoul ilè tchālmaq,* اوغورلین قاپمق *oghourlaïan qāpmaq.* — Faire disparaître, چاپکلك ایله قاپوپ بلورسز ا *tchāpouklik ilè qāpoup belursiz it.*

Escamoteur, s. m., joueur de gobelets, fripon, حقه باز *hoqqa bāz,* p.

Escapade, s. f., قچمقلق *qatchmaqliq,* فرار *firār,* a.; چقمه *tchiqma,* t.

Escape, s. f., درکك اشاغی طرفی *direguñ achāghy tharafi.*

Escarbot, s. m., طوکزلان قوردی - بوجکی *dhonouzlān qourdi, beudjegui,* بوق بوجکی *boq beudjegui,* اوصورغان بوجکی *ouçourghān beudjegui,* t.; جعل *dju'al,* a.

Escarboucle, s. f., شبچراغ *chebtchirāgh,* شیرپنچه *chirpintchè,* p.; انتشی یاقوت *atechi ïāqout,* بهرمان *behremān.*

Escargelle, s. f., بیوك کیسه *buïuk kicè,* طوربا *thorbā,* a.

Escargot, s. m., سموکلو بوجك *sumuklu beudjek,* t.

Escarmouche, s. f., چرقه جیلق *tcharqadjilyq,* t.; چرقه *tcharqa.*

Escarmoucher, v. n., combattre par escarmouche, چرقه جیلق ا *tcharqadjiliq it.* — S'Escarmoucher, v. réfl., چرقه لشمق *tcharqalachmaq.* — Escarmoucher, au fig., se dit des disputes de l'école, مباحثه ا *mubāhacè it.*

Escarmoucheur, s. m., چرقه جی *tcharqadji,* t.

Escarole ou Escariole, s. f., بر نوع هندبا *bir nev'y hindibā.*

Escarotiques, s. m. pl. et adj., یاقیجی علاج *ïāqydji 'ylādj,* t.; دوای محرق *devāï mouhryq,* a.

Escarpe, s. f., pente du fossé au pied du rempart, - خندق انکی انشی *khandaq etegui, enichi.* — Mur intérieur du fossé du côté de la place, قلعه طرفندکی خندغك ایچ دیواری *qal'a tharafindeki khandaghuñ itch divāri,* t.

Escarpement, s. m., بنمیسی زور اولان یوقش *binmeci zor olān ïouqouch,* دك انیش *dik enich,* شو *chiv,* t.

Escarpé, e, adj., raide, دك *dik,* دکنه کسلمش *dikinè kecilmich.* — Rude, d'un accès difficile, صرب *sarp.*

Escarper, v. a., lever un talus, دکنه کسمك *dikinè kesmek,* t.

Escarpin, s. m., soulier à semelle simple, انجه پاپوش *indjè pāpouch,* انجه طبانلو قوندره *indjè thabānlu qondoura,* t.

Escarpolette, s. f. Voy. Balançoire.

Escarre, s. f., croûte qui se forme sur une plaie, یاره قبوغی *ïāra qaboughy,* t.; قشرت الجرح *qychret uldjarh,* a. Voy. Brêche, Crevasse.

Escient, s. m. (à bon), بلمکلکله *bilmeklikle.* Voy. Sciemment.

Esclandre, s. m., رذالت *rezā-*

let, a.; رسوايلق *rousvāïlyq*, t.; شماته *chamāta*, پاتلاق *pātlāq*.

Esclavage, s. m., condition d'un esclave, قوللق *qoulliq*, اسيرلك *ecirlik*, كولەلك *keulèlik*, t.; مملوكيّت *memloukïiet*. — Servitude, gêne, اسيرلك *ecírlik*, رقيّة *riqïiat*. — État d'esclavage, حال اسار *hāli açār*.

Esclave, adj. com., قول *qoul*, كوله *keulè*, t.; اسير *ecír*, vulg. *ïècir*, a.; مملوك *memlouk*, pl. a. مماليك *memālik*. — Femme —, جاريه *djārïè*. — Esclave né dans la maison de son maître, كولەدن طوغمه *keulèden doghma*. — fait en guerre, اسير *ecír*, a.; طوتساق *thoutsāq*, دل *dil*. — Marchand d'esclaves, اسير-كوله بازركانى *ecir, keulè bāzarguiāni*. — Être l'esclave de quelqu'un, بر كمسنەنك كولەسى او *bir kimesnènuñ keuleci ol*. — Être esclave de ses passions, كندو خوينك - سوداسنك بندنده - قيدنده او *guendu khouïnuñ, sevdācinuñ, bendindè, qāïdindè ol*. — Faire le trafic des esclaves, كوله صاتوب المق *keulè sātup almaq*. — Affranchir un esclave, بر كولەيى ازاد ا *bir keuleïi azād it*.

Esclavon, ne, s., خروات *khirvāt*.

Esclavonie ou Croatie, n. de p., خروات مملكتى *khirvāt memleketi*.

Escobarder, v. a., حيلەكارلق ا *hilèkiārlyq it*, a.-t.

Escobarderie, s. f., مراييلق *murāïlyq*, حيلەكارلق *hilèkiārlyq*, a.-t.

Escogriffe, s. m. fam., عارسز قاپيجى *'ārsyz qāpídji*, t.

Escompte, s. m., قيرمه *qyrma*, t.; وضيعه *vaz'ya*, a.

Escompter, v. a., une lettre de change, بر پوليچەيى قرمق *bir politchaïi qyrmaq*, t.

Escopette, s. f., بر نوع ششخانه تفنك *bir nev'y chichkhānè tufenk*, t.

Escorte, s. f., gens qui escortent, يساقچى *ïaçāqtchi*, t.; محافظ *mouhāfiz*, pl. محافظين *mouhāfizín*, a.; لاجل المحافظه ترفيق اولنانلر *li-edjlil-mouhāfaza terfiq olounānlar*.

Escorter, v. a., accompagner pour protéger, يساقچيلك ا *ïaçāqtchilik it*. — Servir de guide, قولاغزلمق *qoulāghouzlamaq*. — Faire —, يولداش قوشمق *ïoldāch qochmaq*. — Escorter par honneur, يولداشلق ا *ïoldāchliq it*, مرافقت ا *murāfaqat it*, a.-t.

Escouade, s. f., بولك *beuluk*, قول *qol*, قول بولكى *qol beulugui*.

Escourgée, s. f., مشين قامچيسى *mechín qāmtchici*, t.

Escourgeon, s. m., بر نوع ارپه *bir nev'y arpa*, a.

Escrime, s. f., مطرقچيلق *mathraqtchilyq*, قليج اويناتمه *qylidj oïnātma*, t.; مسايفة *muçāïefet*, a. — Maître d'—, مطرقچى باشى *mathraqtchi bāchi*.

Escrimer, v. n., faire des armes, مطرقچيلق ا *mathraqtchiliq it*, قليج اويناتمق *qylidj oïnātmaq*,

مسابقت ا *muçāïefet it.* — S'Escrimer, v. réfl., disputer sur un point de science, مباحثهٔ علمیّه ا *mubāhacëï 'ylmïïè it.*

Escrimeur, s. m., مطرقچی *mathraqtchi,* قلیج اویناینجی *qylidj oïnāïdji,* t.

Escroc, s. m., دولاندریجی *dolāndurídji,* t.; حیله‌کار *hilèkiār,* a.-p.; طرار *tharrār,* غابن *ghābin,* a.

Escroquer, v. a., چالمق *tchālmaq,* a.-t.; طولاندرمق *dholāndurmaq,* t.

Escroquerie, s. f., طولاندریجیلك *dholāndurídjilik,* اغریلق *oghroulyq,* t.; طرّ *tharr,* a.

Escroqueur, s. m., طولاندریجی *dholāndurídji,* اوغری *oghrou,* t.

Espace, s. m., étendue, میدان *meïdān.* — Distance, مسافه *meçāfè.* — Superficie, مساحه *meçāha.* — Intervalle, ارالق *arālyq,* اره یر *ara ïer,* اراسی *arāci.* — de temps, مدّت وقت اره‌سی *muddet, vaqyt aracy.* — Dans l'espace de peu de temps, از زمانك *az zemāndè.* — L'espace de quarante ans, قرق یل مقداری *qyrq yl miqtāri,* یللق *qyrq ïyl.* — Dans l'espace de trois mois, — اوچ ای اراسنده *utch āï arācindè,* ظرفنده *zarfindè.* — Espaces imaginaires, visions, خیالات باطله *khaïālāti bāthylè.* — Espace, en t. d'imprimerie, ce qui sert à séparer les mots, اره‌لق *aralyq.*

Espacement, s. m., ارا — اره *arā,* t.; بین *beïn,* a.; ارالق *arālyq,* اره اچقلغی *ara atchyqlyghy.*

Espacer, v. a., — ارالق براقمق قومق *arāliq brāqmaq, qomaq,* اره‌لری ایرمق *araleri aïrmaq,* فاصله‌لری تفریق ا *fasl it, fācilèleri tefrîq it.*

Espadon, s. m., grande et large épée, بیوك قلیج *buïuk qylidj,* ایکی الیله قولانلان قلیج *iki elilè qoulānilān qylidj.* — Poisson, قلج بالغی *qylidj bālyghy,* t.

Espadonner, v. a., قلیج ایله اورمق *qylidj, metch ilè ourmaq,* t.

Espagne, s. f., اسپانیه *ispānia,* اسپانیه مملکتی *ispānia mèmleketi,* t.

Espagnol, adj., اسپانیول *ispāniol,* اسپانیالو *ispāniālu,* t.

Espagnolette, s. f., پنجره دمری *pendjèrè demiri,* t.

Espale, s. f., قدرغه قچینك اوکی *qadergha qytchinuñ euñi,* t.

Espalier, s. m., rangée d'arbres appliqués au mur, باغچه‌ده دیواره یاپشمش یمش اغاجلرك صره‌سی *bāghtchèdè divārè ïāpichmich ïemich aghādjlaruñ syraci.* — Premier rameur d'un banc de galère, قدرغه‌نك باش کورکچیسی *qaderghanuñ bāch keurektchici.*

Espalmer, v. a., کمی یی یاغلمق *guemii ïāghlamaq,* کمی یه یاغ سورمك *guemïè ïāgh surmek,* t.

Espatule, s. f. Voy. Spatule.

Espèce, s. f., genre, صوی *söï,* نوع درلو *turlu,* مقوله *maqoulè,* pl. انواع *envā'.* — Les hommes de cette espèce, بو مقوله ادملر *bou maqoulè ademler,* جنس *djins,*

pl. اجناس *edjnās*. — Espèces variées, différentes, اجناس مختلفه *edjnāci moukhtelifè*, a. — Espèces, monnaies, اقچه *aqtchè*, t.; نقود *nouqoud*, a.; اجناس سکه *edjnāci sikkè*. — En espèces, comptant, نقد اولهرق *naqd olaraq*, نقداً *naqden*. — En t. de jurisprudence, cas particulier, نفس ـ ذات المادّة *nefs, zāt ul-maddet*. — Le genre et l'espèce, نوع وجنس *nev' udjins*.

Espérance, s. f., اميد *umid*, اميذ *umiz*, p.-t.; امل *emel*, pl. a. امال *amāl*. — Objet même de l'espérance, مأمول *meemoul*. — Avoir de l'—, اميد طوتمق *umid thoutmaq*, اميدوار او *umidvār ol*. — Perdre l'—, اميد كسمك *umid kesmek*, اميدنى كسمك *umidini kesmek*, p.-t. — Sans espérance, اميدسز *umidsiz*. — Espérance, l'une des trois vertus théologales, رجا *redjā*.

Espérer, v. a., avoir espérance, اومق ـ اميق ـ امّق *oummaq*, t.; اميدلنمك *umidi ol*, اميدى او *umizlenmek*, او اميدده *umiddè ol*, اميد بغلامق *umid baghlamaq*, رجا ايت *redjā it*. — On espère que, مأمولدركه *meemouldurki*. — Faire espérer, اميدلندرمك *umidlendurmek*, اميد ويرمك *umid virmek*, p.-t. — Espéré, e, مأمول *meemoul*, متوقع *mutevaqqy'*, مرجو *merdjou*, رجا اولنمش *ridjā olounmich*.

Espiègle, adj. com., اچق كوزلو *atchyq gueuzlu*, t.; شيطان *cheïthān*, p.; چچك *tchitchek*, قلّاش *qallāch*, t.

Espiéglerie, s. f., اچق كوزلولك *atchiq gueuzlulik*, چوجق حيلهسى *tchoudjouq hilèci*, شيطانلق *cheïthānliq*, a.-t.; قلاشلق *qallāchlyq*, t.

Espingole, s. f., ترومبونى *tromboni*, بورو اغزلو تفنك *bourou aghizlu tufenk*, لاى لاى بوزان *alāï bozān*.

Espion, s. m., جاسوس *djāçous*, pl. a. جواسيس *djevācis*, vulg. جاشد *djāched* et چاسوت *tchāçut*.

Espionnage, s. m., جاسوسلق *djāçousliq*, a.-t.; جاسوسيّت *djāçoucïiet*, عيانة *'yānet*, a.

Espionner, v. a., جاسوسلق ا *djāçousliq it*, جاشدلق ا *djāchedliq it*, چاسوتلق ا *tchāsoutlyq it*, t.; تجسّس ا *tedjessus it*.

Esplanade, s. f., دوز ير *duz ïer*, اچق ميدان *atchyq meïdān*, ميدان *meïdān*, t.

Espoir, s. m., اميد *umīd*, p. Voy. Espérance.

Esponton, s. m., قصّه حربه ـ سكو *qyssa harba, sunu*, a.-t.

Esprit, s. m., substance incorporelle, روح *rouh*, pl. a. ارواح *ervāh*. — vital, روح حيانى ـ حيوانى *rouhi haïāti, haïvāni*. — saint ou Saint-Esprit, روح القدس *rouh ul-qoudous*. — divin, روح الهى *rouhi ilahi*. — L'âme de l'homme, جان *djān*, p. — Faculté de l'âme, عقل *'aql*, فراست *firācet*, a.; اوص *ous*, t.; هوش *houch*, p. — Bon sens,

ادراك *idrāk*. — Intelligence, اكلايش *añlāïch*, t.; فهم *fehem*, ذهن *zihn*, ذكا *zekiā*. — Pensée, فكر *fikr*, pl. a. افكار *efkiār*. — Humeur, caractère, خوی *khouï*, مشرب *mechreb*. — Esprits, disposition des passions communes, افكار النّاس *efkiār unnās*. — Sens, معنی *ma'ana*. — Produit d'une distillation, روح *rouhi*. — Esprit ou essence de canelle, دارچين روحی *dārtchin rouhi*. — de vin, شراب روحی *charāb rouhi*, روح *rouh*, a. — Homme d'esprit, عقللو ذهنی چوق بر ادم *'aqyllu adem*, *zehni tchoq bir adem*. — Les esprits célestes, ارواح فلكيّه *ervāhi felekïïè*. — Esprit familier, génie bon ou mauvais, جنّ *djinn*, جنّ موكّل *djinni muvekkel*. — Esprit, disposition, aptitude, استعداد *isti'dād*, استعداد طبيعی *isti'dādi thabi'i*. — Esprit d'invention, قوّت ايجاد *qouvveti idjād*.

Esprits-Follets, s. m. pl., جنّ *djinn*, a.; پری *peri*, p.; قونجولوز *qondjoloz*, غول *ghoul*, اغوال *aghvāl*.

Esquicher (S'), v. pr., اويونك المقدن قاچمق *oïounda almaqtan qātchinmaq*, t.

Esquif, s. m., قايق *qāïq*, صندل *sandal*, t.

Esquille, s. f., قرق كمك پارچه‌سی *qyriq guemik pārtchaci*, t.

Esquinancie, s. f., خناق *khounāq*, pl. خوانيق *khavānïq*, بوغاز قصلمه‌سی *boghāz qyçylmaci*, t.

Esquisse, s. f., ébauche, كرلمه *kerlemè*, قره‌لمه *qaralama*, t.; تسويد *tesvïd*, رسم *resm*, نيرنك *nïrenk*, a. — Premier modèle en terre ou en cire d'un sculpteur, نمونه‌لك قالب *numounèlik qāleb*.

Esquisser, v. a., faire une esquisse, رسمنی ياپمق *resmini ïāpmaq*, رسم چيزمك *resm tchizmek*, a.; هيولاسی يازمق - قره‌لمق *heïoulāci ïāzmaq*, *qaralamaq*. — En parlant des écrits, قره‌لمق *qaralamaq*, تسويد ا *tesvïd it*.

Esquiver, v. a., قاچنمق *qātchinmaq*, صاولمق *sāvoulmaq*, صقنمق *saqynmaq*, بر تقريب صاوشمق *bir taqrïb sāvouchmaq*. — S'Esquiver, v. pr., كزلوجه قاچمق *guizludjè qātchmaq*, قاچنمق *qātchinmaq*, t.

Essai, s. m., épreuve, expérience, تجربه *tedjrubè*, امتحان *imtihān*, a.; دكه‌مكلك *deñèmeklik*, صنعه *sinama*, صنعه‌مقلق *synamaqliq*, يوقلمقلق *ïoqlamaqliq*. — Échantillon, type, exemplaire, اورنك *eurnek*, نمونه *numounè*, انموزج *enmouzedj*.

Essaim, s. m., d'abeilles, ارو سوربسی *arou suruçu*, اوغل *oghoul*, t. — Au fig., multitude, لای *alāï*, فوج *fevdj*, pl. a. افواج *efvādj*.

Essaimer, v. a., قواندن ارو چيقمق - اوچمق *qovāndán arou tchiqmaq*, *outchmaq*, t.

Essanger, v. a., كول صوبنه قويمه‌دن اوّل چماشوری ياپقامق

kul souïinè qoïmaden evvel tchamāchuri ïāïqāmaq, t.

Essarter, v. a., اغاجلرى وچالى چرپيى كوكدن قوپرمق *aghādjlari vè tchāli tcharpii keukten qoparmaq*, t.

Essayer, v. a., faire l'essai, تجربه ا *tedjrubè it*, a.-t.; صنامق *synāmaq*, دكمك *deñèmek*. — une arme, سلاحى تجربه ا *silāhi tedjrubè it*, t. — Éprouver, faire un essai, تجربه‌سنى ا *tedjrubècini it*, امتحان ا *imtihān it*, a.-t.; يوقلمق *ïoqlamaq*. — S'Essayer, v. pr., كندوسنى تجربه ا *guenducini tedjrubè it*, كندويى دكمك *guenduïi deñèmek*, اختبار نفس ا *ikhtibāri nefs it*.

Essayeur, s. m., عيار طوتيجى *'aïār thoutidji*, قال ايديجى *qāl ididji*, a.-t.; عيارجى *'aïārdji*, صاحب عيار *sāhyb 'yïār*, a.

Esse, s. f., عربه چويسى *'araba tchivici*, t.

Esseau, s. m., ais pour couvrir les toits, شندره *chendèrè*, پداوره *pedāvra*. — Petite hache, بالتاجق *bāltādjik*, t.

Essence, s. f., substance, nature, ذات *zāt*, a.; وارلق *vārliq*, t.; جوهر *djevher*, كون *kevn*, a. — des choses, جوهر اشيا *djevheri echiā*. — Huile essentielle, extrait de..., خلاصه *khoulāça*, ياغ *ïāgh*. — de rose, گل ياغى *gul ïāghy*. — Odeur, parfum, عطر *'ythr*.

Essentiel, le, adj., qui est de l'essence, ذاتى *zāti*, a.; جوهرى *djevherii*. — Absolument nécessaire, important, لازملو *lāzemlu*, مهمّ *muhimm*, الزم *elzem*, a. — C'est une chose essentielle, امر اهمّدر *emri ehemmdur*. — L'essentiel, اهم و الزم اولانى *ehem u elzem olāni*.

Essentiellement, adv., par essence, ذاتنده *zātindè*, بالذات *bizzāt*, a.-t.; جوهرًا *djevheren*, حسب الجوهر *hasb ul-djevher*. — En matières importantes, لازملو شيلرده *lāzemlu cheïlerdè*. — Solidement, محكم *muhkem*.

Essera ou Sora, s. m., قورد اشنى *qourd achini*, t.

Essette, s. f., بر نوع كسر *bir nev'i kecer*, t.

Essieu, s. m., دنگل *dinguil*, تكرلگك اوقى *tekerleguñ oqy*, تكرلگك اكى *tekerleguñ igui*, t.

Essimer, v. a., اوجى قوشنى *avdji qouchounou ïarāndurmaq*, يراندرمق *avdji qouchounou ïarāndurmaq*, t.

Essor, s. m., vol d'un oiseau en l'air, اوچمقلق *outchmaqliq*, فرلانمه *firlānma*, قوشك هوايه يوكسلمه‌سى *qouchuñ havāïè ïukselmèci*, هوالنمه‌سى *havālanmaci*. — Action de s'élever, d'entreprendre hardiment, يوكسلمه *ïukselmè*. — Affranchissement, سربستلك *serbestlik*. — Prendre l'—, يوجه‌لنمك *ïudjèlenmek*, فرلانمق *firlānmaq*. — Se tirer de la sujétion, قورتلمق *qourtoulmaq*.

Essorer, v. a., اچق يرده قورتمق *atchiq ïerdè qouroutmaq*, قورتمق *qouroutmaq*, هوايه سرمك *havāïè*

sermek. — S'Essorer, v. réfl. Voy. Prendre l'essor.

Essoriller, v. a., قولاق كسمك *qoulāq kesmek*, t.

Essoucher, v. a., اغاج كوتكلرى طپراقدن قوپرمق *aghādj keutukleri thopräqten qoparmaq*, t.

Essoufler, v. a., نفسى بوغمق صولق *nefeci boghmaq*, a.-t.; كسدرمك *solouq kesturmek*. — Essoufflé, e, صولوغى كسلمش *soloughy kecilmich*, t.

Essuie-Main, s. m., ال مقرمەسى *el maqramaci*, پيشكير *pichkir*, vulg. *pechkir*, a.; حولو *havlou*, t.

Essuyer, v. a., ôter l'eau, la poussière en frottant, سلمك *silmek*. — ses mains à une serviette, بر مقرمه ايله اللرينى سلمك *bir maqrama ilè ellerini silmek*. — Sécher, قورتمق *qouroutmaq*. — Souffrir, supporter, چكمك *tchekmek*, اوغرامق *oghrāmaq*. — une tempête, فورتنديه اوغرامق *fortounaïa oghrāmaq*. — des dangers, مظهر تهلكه و خطر او *mazheri tehlukè vu khathar ol*. — des pertes et dommages, ضرر و زيان چكمك *zarar u ziān tchekmek*.

Est, s. m., كون طوغوسى *gun dhoghouci*, t.; مشرق *mechriq*, شرق *charq*, a. — Vent d'est, كون طوغيسى يلى *gun dhoghouçou ïeli*.

Estacade, s. f., قازق بندى - سدّى *qāzyq bendi*, *seddi*, t. Voy. Palissade.

Estafette, s. f., اولاق *oulāq*, t.; امر كتورن *emr guetturen*, a.-t.

Estafier, s. m., پيك *peïk*, شاطر *chāthyr*, p.-t.

Estafilade, s. f., يوز ياره‌سى - يوز بره‌سى *ïuz ïāraci*, *berèci*, يوز چالقلغى يرى *ïuz tchālyqlyghy ïeri*, قمچى اوروشى *qamtchi ouroutchy*, t.

Estafilader, v. a., يوزى بره‌لمك - چالمق *ïuzu berèlemek*, *tchālmaq*, t. — Estafiladé, e, يوزى چالق *ïuzu tchālyq*.

Estame, s. f., اوسكل *uskul*, t.

Estamet, s. m., انجه يوك قماشى *indjè ïuñ qoumāchi*, t.

Estaminet, s. m. Voy. Tabagie.

Estampe, s. f., بصمه صورت تصوير *basma souret tasvîr*, t.-a.

Estamper, v. a., صورت بصمق *souret basmaq*, a.-t.; بصمق *basmaq*, t.

Estampille, s. f., دامغه *dāmgha*, t.

Estampiller, v. a., دامغلمق *damghalamaq*, دامغه اورمق *damgha ourmaq*, t.

Estampure, s. f., نعال دلكى *na'āl deligui*, t.

Ester, v. n., بالذّات حضور محكمه‌يه كلمك *biz-zāt houzouri mehkemèïè guelmek*, t.

Estère, s. f., سازلو حصير *sāzlu hācyr*, t.

Estimable, adj. com., اعتبارلو *'ytibārlu*, a.-t.; معتبر *mu'teber*, a.; شايان اعتبار *chāïāni 'ytibār*, p.-a.

Estimateur, s. m., تخمينجى *takhmïndji*, t.; بها كسيجى *behā kecidji*, a.; قدر شناس *qadr chināss*, a.-p.

Estimatif, ive, adj., تشمینی *tesminii*, a.

Estimation, s. f., تقدیر بها ـ *taqtîri behā, qymet* قیمت بها قومه *behā qoma*, a.-t. — par approximation, تخمین *takhmîn*, a.

Estime, s. f., cas que l'on fait d'une personne ou d'une chose et considération, اعتبار *'ytibār*, حرمت *heurmet*. — générale, اعتبار عامّه *'ytibāri 'ammè*. — Acquérir de l'—, کسب اعتبار ا *kesbi 'ytibār it*. — Conjecture, تخمین *takhmîn*. — Calcul du chemin d'un vaisseau, حساب تخمینی *hyçāb takhmîni*.

Estimer, v. a., mettre le prix, بهاسن کسمک *behācin kesmek*, تقدیر بها ا *taqtîri behā it*, ـ بها قیمت قومق *behā, qymet qomaq*, تخمین ا *takhmîn it*. — Faire cas de, قیمته طوتمق *qymetè thoutmaq*, اعتبار ا *'itibār it*, رغبت ا *raghbet it*, صایمق *sāïmaq*, t. — Juger, penser, صانمق *sānmaq*, t.; ظنّ ا *zann it*, a.-t. — S'estimer plus que les autres, کندوسین سایرلردن زیاده طوتمق *guenducin sāïrlerden ziādè thoutmaq*, اولولنمق *oloulanmaq*. — Estimé, e, اعتبارلو *'ytibārlu*, محترم *muhterem*.

Estiomène, adj., t. de médec., ییجی *ïeïdji*, t.; اکال *ekkiāl*, a.

Estival, adj., یازلو *ïāzlu*, یازده *ïāzda tchiqān*, t.; صیفی چیقان *saïfii*, a.

Estive, s. f., contre-poids dans un navire, کمینک دنک طاشی *gueminyñ denk thāchi*. — Manière de faire tenir le plus d'objets possible dans un navire, استق *istif;* voyez ce mot dans le *Dictionnaire Turc-Français*.

Estoc, s. m., pointe d'une épée, قلج اوجی *qylidj oudji*, شیش *chích*. — Frapper d'estoc et de taille, قلجك اوجی و قلاغوسیله اورمق *qylidjuñ oudjou vè qylāghouçyilè ourmaq*. — Ligne d'extraction, صوی *soï*, t.; نسب *neceb*. — Tronc d'arbre, اغاج کوتکی *aghādj kcutuguy*.

Estocade, s. f., épée ancienne, اسکی زمان قلجی *eski zemān qylidji*. — Coup d'épée, قلج اوروشی *qylidj orouchou*, t.

Estocader, v. a., porter des estocades, قلج ایله اوروشمق *qylidj ilè ourouchmaq*. — Au fig., contester, مباحثه ا *mubāhacè it*, a.-t.

Estomac, s. m., de l'homme et de quelques animaux, معدة *mi'det, mi'dè*, a. — des oiseaux, ـ قورصق *qoursaq*. — Faiblesse d'—, قورساق ضعفی معدة *za'afi mi'dè*. — Mal d'—, وجع معدة *vedjaï' mi'dè*. — Dérangement d'—, معده بوزقلغی *mi'dè bozouqlyghy*, a.-t. — Partie extérieure du corps qui répond à la poitrine et à l'estomac, کوکس *gueüüs*.

Estomaquer (S'), v. pr., دارلغنمق *dārlighanmaq*, دارلمق *dārylmaq*. کوجنمک *gudjenmek*, t.

Estompe, s. f., بر نوع مشین قلمی *bir nev'i mechin qalemi*, t.

Estomper, v. a., مشین قلم ایله

رسم ا *mechin qalem ilè resm it*, t.

Estrade, s. f., lieu d'une chambre plus élevé que le parquet, صفّة *soffet*, vulg. صفه *sofa*. — Anciennement route publique, grand chemin, طريق عام *thariqy 'ām*, a. — Battre l'estrade, يوللرى كوزدوب يوريمك *ïollari guezèdup ïurymek*, انجه قراوله چيقماق *indjè qaravoula tchyqmāq*, t.

Estragon, s. m., herbe, طرغون ترغون - *thargoun*, t.; رعلول *ra'loul*, a.

Estramaçon, s. m., قلج اوريشى *qylidj ourouchou*, t.

Estrapade, s. f., supplice, ايپله بر نوع اشكنجه *iplè bir nev'i ichkendjè*. — Sorte de potence, بر نوع دار اغاجى *bir nev'i dār aghādji*, t.

Estrapasser, v. a., اتى پك يورلتمق *ati pek ïouroultmaq*, t.

Estrapontin, voy. Strapontin.

Estropié, e, adj., سقط *saqath*, a.; سقطلنمش *saqathlanmich*. — Un soldat, عمل مانده برعسكر نفرى *'amel māndè bir 'asker nefèri*. — Phrase ou passage d'un écrit, عبارهٔ سقيمه *'ibārèï saqymè*.

Estropier, verbe act., mutiler, سقطلمق *saqathlamaq*, سقط ا *saqath it*, a.-t.; تجذيم ا *tedjzîm it*. — un passage, une pensée, عباره يه ومعنايه ايراث نقصان و سقامت ا *'ybārèïè vè ma'nāïè irāci noqsān u saqāmet it*. — S'Estropier, v. réfl., سقطلنمق *saqathlanmaq*, ياره لنمق *ïāralanmaq*, t.

Esturgeon, s. m., مرسن بالغى *merein bālyghy*, t.

Usule, s. f., plante, بالق سودلكنى *bālyq sudligueni*, صارى سودلكن *sāry sudliguen*, t.; لاعية *lā'ïet*, a.

Et, conj., و *vè*, هم *hem*, ايله *ilè*. — Le maître et le valet, افندى ايله خذمتكار *efendi ilè khyzmetkiār*. Voy. la *Gramm. Turque*.

Et Cætera, s. m., و سائرى *vè sāïri*, والى اخره *vè ila akhyrihi*, a.

Établage, s. m., اخور عوائدى *akhor 'avāïdi*, a.-t.

Étable, s. f., اخور *akhor*, اصطبل *isthabil*, pl. a. اصابل *açābil*. — à bœufs, صغر اخورى *syghyr akhori*. — à brebis, قوين يتاغى - اغلى *qouïoun ïatighi, aghli*, t. — à chèvres, كچى اخورى - طامى *ketchi akhori, dhāmi*.

Établer, v. a., اخور ايچنه قومق *akhor itchinè qomaq*, t.

Établi, s. m., دزكاه تختهسى *dizguiāh takhtaci*, t.

Établir, v. a., rendre stable, régler, يرلشدرمك *ïerlechturmek*, بركتمك *berkitmek*, t.; برقرار ا *ber qarār it*, قرار ويرمك *qarār vîrmek*. — Apprêter, disposer, قومق *qomaq*, قورمق *qourmaq*, t. — Constituer, instituer, نصب ا *nasp it*, قرار ويرمك *qarār vîrmek*, a.-t. — Déterminer, conclure une chose, برشيئه قرار ويرمك *bir cheïè qarār vîrmek*, بر شى يى بغلمق *bir cheïi baghlamaq*, t. — Fixer dans un lieu, يرلشترمك *ïerlechturmek*, اوتورتمق *otourtmaq*, تمكين ا *temkín it*. — Déduire, exposer, ديويرمك *deïu-*

vírmek, t.; تقرير كلام ا *taqrîri kelâm it*, بيان ا *beïân it*, a.-t. — Établir une loi, قانون بغلمق ـ ا *qânoun baghlamaq, it*, a.-t. — S'Établir, v. réfl., dans un lieu, يرلشمك *ïerlechmek*, اوتورمق *otourmaq*, قونمق *qonmaq*, قونلمق *qonoulmaq*, مكان طوتمق *mekiân thoutmaq*, اتّخاذ مسكن ا *ittikhâzi mesken it*, توطّن ا *tevetthun it*. — Établir, arranger, disposer, دوزمك *duzmek*, ترتيب ا *tertîb it*. — Mettre en usage, قولاندرمق *qoulândurmaq*, ايجاد ا *idjâd it*, وضع ايجاد ا *vaz'i idjâd it*, a.-t. — Passer en usage, قرار بولمق *qarâr boulmaq*, عادت او *'âdet ol*. — Prouver, اثبات ا *isbât it*.

Établissement, s. m., action d'établir, يرلشدرمه *ïerlechturmè*, t.; نصب اولنمسى *nasp olounmaci*, قومقلق *qomaqliq*, a.-t.; نصب *nasp*, a. — de commerce, محلّ تجارت *mahalli tidjâret*, a.; تجارت اوى *tidjâret evi*, a.-t. — Charge, پايه *pâïè*, p.; منصب *mancoub*, a. — État, condition, ديرلك *dirlik*, مدارمعاش *medâri mou'âch*. — Institution, قورلش *qoroulouch*, وضع *vaz'*. — L'établissement d'un gouvernement, بر دولتك وضعي *bir devlètuñ vaz'y*. — d'un fait, d'un point, بر مادّه نك تمهيدى *bir mâddènuñ temhîdi*.

Étage, s. m., قات *qât*, t.; طبقه *thabaqa*, pl. a. طبقات *thabaqât*.

Étager, v. a., ranger par étages, قات قات اوزرنه قومق *qât qât uzerinè qomaq*. — Se dit plus généralement en parlant de la coupe des cheveux, صاچى قات قات قرقوب دوزمك *sâtchi qât qât qyrqoup duzmek*.

Étagères, s. f. pl., دولاب تختەلرى *dolâb takhtaleri*, t.

Étai, s. m., ou Étaie, s. f., pièce de bois dont on se sert pour soutenir une muraille, طياق *dhaïâq*. — Gros cordage, قالين اورغان *qâlyn orghân*, t.

Étaim, s. m., اوسكل *uskul*, تفتيك *teftîk*, t.

Étain, s. m., قلاى *qalâï*, t.

Étal, s. m., table de boucher, قصّاب تختەسى *qassâb takhtaci*. — Boutique de boucher, قصّاب دكّانى *qassâb dukkiâni*, t.

Étalage, s. m., exposition de marchandises, متاع كوسترشى *metâ' gueusterichi*, سركى *sergui*, مال بزاره چيقارمه *mâl bazârè tchyqârma*. — Mettre à l'étalage, مال سرمك *mâl sermek*, متاعى بسط و عرض ا *metâ'i basth u 'arz it*. — Droit qu'on paye pour l'étalage, مال سرمه عوائدى *mâl sermè 'avâïdi*. — Ostentation, كوسترش *gueusterich*, فرفرەلق *farfaralyq*. — Faire étalage de ses richesses, عرض كالاى بسار وثروت ا *'arzi kiâlâï ïeçâr user vet it*.

Étaler, v. a., exposer en vente des marchandises, متاعى چقرمق ـ كوسترمك ـ ميدانه قومق *metâ'i tchiqarmaq, gueustermek, meïdânè qomaq*, مالى صاتمق ايچون سرمك *mâli sâtmaq itchoun sermek*. — Déployer, اچمق *atchmaq*.

میدانه ییمق - یایمق *ïaïmaq*, قومق *meïdānè qomaq*, t.

ÉTALEUR, s. m., صوقاقلرده مالی *soqāqlarda māli sātïdji*, صاتیجی *tchertchi*, t.

ÉTALIER, s. m., قصّاب دزکاهداری *qassāb dezguiāhdāri*, t.

ÉTALON, s. m., cheval entier, ایغر *aïghir*, ایغرات *aïghyr āt*. — Modèle de poids, de mesure réglés par la loi, وزن اصلی معیاری *vezni asli mi'ïāri*, اولچمی عیاری *eultchu aïāri*, a.-t.; معیار *mi'ïār*, a.

ÉTALONNAGE et ÉTALONNEMENT, s. m., عیارلمه *'aïārlama*, a.-t.

ÉTALONNER, v. a., وزنی دامغلمق *vezni dāmghalamaq*, عیار دامغه سنی *'aïār dāmghacini ourmaq*, t.

ÉTALONNEUR, s. m., اولچی عیارجیسی *eultchu aïārdjïci*, t.

ÉTAMAGE, s. m., قلایلمقلق *qalāïlamaqliq*, قلایلمه *qalāïlama*, t.

ÉTAMER, v. a., قلایلمق *qalāïlamaq*, قلای سورمك *qalāï surmek*, t.

ÉTAMEUR, s. m., قلایلایجی *qalāïlāïdji*, t.

ÉTAMINE, s. f., étoffe de laine claire, شالی *chāli*, صوف *sof*, a. — Passoire de cette étoffe, صوفدن الك *soften elek*, t. — Au propre, passer à l'étamine, filtrer, الكدن كچورمك *elekten guetchurmek*, t. — Au fig., être examiné, passer à l'examen, امتحان اولنمق *imtihān olounmaq*.

ÉTAMINES, s. f. pl., چچكدن صعود ایدن ذرّات *tchitchekten sou'oud iden zerrāt*, t.-a.

ÉTAMINIER, s. m., الكجی *elekdji*, t.

ÉTAMURE, s. f., قلای صواسی *qalāï syvāci*, t.

ETANCHEMENT, s. m., action d'étancher, دکدرمه *diñdurmè*, t.; قطع *qath'*, a.

ÉTANCHER, v. a., arrêter l'écoulement d'un liquide, دکدرمك *diñdurmek*, اقشی کسدرمك *aqychi kèsturmek*. — Un courant d'eau, صو اقندیسنی قطع ایت *sou aqynticini qath' it*. — le sang, قانی دوردرمق - دکدرمك کسمك *qāni dourdourmaq, kesmek, diñdurmek*. — la soif, قاندرمق *qāndurmaq*, صوسزلغی کیدرمك - بصدرمق *sousizlyghy guidermek, basturmaq*, t.

ÉTANÇON, s. m., طیق - طیاق *dhaïāq*; عاریتی درك *'ārïeti direk*, ارقه *arqa*, t.

ÉTANÇONNER, v. a., طیاق قومق *dhaïāq qomaq*, طیاتمق *dhaïātmaq*, طیاق اورمق *dhaïāq ourmaq*, t.; عاریتی درك اورمق *'ārïeti direk ourmaq*.

ÉTANG, s. m., کول *gueul*, اکرك *eguerk*, صو طورر *dhourour sou*, بالق کولی *bālyq gueuli*, t.

ÉTAPE, s. f., distribution de vivres aux troupes, یولك عسکر نفرلرینه ویرلان ذخیره *ïolda 'asker neferlerinè virïlān zakhïrè*, یولك ترتیب اولنمش زاد و ذخیره *ïolda tertïb olounmich zādu zakhyrè*. — Lieu où l'on fournit les vivres, یولك ذخیره ویرلجك یر *ïolda zakhïrè*

vïrileḍjek ïer. — Station, منـــزل *menzil*, a.; قوناق *qonāq*, t.

Étapier, s. m., عسكره يولـــاغ *'askerè ïolda zakhirè vïridji*, ذخيره ويريجى *zakhyrèdji*, t.

État, s. m., situation, condition, حال *hāl*, pl. a. احـــوال *ahvāl*, كيفيّت *keïfiïet*, حالة *hālet*. — de la santé, كيف حال مزاج *hāli mizādj*. — Ordre, rang, رتبه *rutbè*, پايه *pāïè*. — Empire, مملكت *memleket*, دولت *devlet*. — Ministres d'état, وكلاى دولت *vukelāï devlet*. — Liste, dénombrement, احوال *ahvāl*, تعداد *ta'dād*, a. — Se mettre en état de, حاضراو *hāzir ol*, حاضرلنمق *hāzirlanmaq*. — Tenir en état, حاضر طوتمـــق *hāzir thoutmaq*. — Inventaire, دفتر موجودات دفترى *defter*, *mevdjoudāt defteri*. — Train, dépense, دارات *dārāt*. — Tenir un grand état, دارات واحتشام ايله كچنمك *dārāt u ihtichām ilè guetchinmek*. — Profession, صنعت *sana'at*. — Condition, carrière, طريقة *thariqat*. — État des dépenses, مصارف دفترى *meçārif defteri*. — Faire état, estimer, اعتبار ا *'itibār it*. — Présumer, ظنّ وتخمين ا صانمق *sānmaq*, *zann u takhmïn it*.

État-Major, s. m., عسكـــر باشلرى - ضابطلرى *'asker bāchlari*, *zābithleri*, a.-t.

États-Généraux, s. m. plur., جماعت وكلاى ملّت *djemā'ati vukelāï millet*, a.-t.

Étau, s. m., راف چلنكـر *rāf*, رافى *tchilinguir rāfi*, منكنه *menguenè*, قصاج *qysādj*, a.

Étayement, s. m., طياندرمـــه *dhaïāndurma*, t.

Étayer, v. a., طيانمق *dhaïātmaq*, طياندرمق *dhaïāndurmaq*. — S'Étayer, v. réfl., طيانمق *dhaïānmaq*, t. — Étayé, e, طيانلمـــش *dhaïānilmich*.

Été, s. m., ياز ïāz, ياى ïāï; صيف *saïf*. — En été, يازين *ïāzin*. — Habitation d'été, ياى اوى *ïāï evi*, ياز اوى *ïāz evi*; صيفيّه *saïfiïè*. — Vêtement d'été, يازلـــق *ïāzlyq*.

Éteignoir, s. m., موم سوبندرجك آلت *moum seuïunduredjek âlet*, t.

Éteindre, v. a., سوندرمـــك *seundurmek*. سويندرمك *seuïundurmek*, اطفـــا *ythfā it*. — la chandelle, موم سوندرمك *moumi sundurmek*, ايمزكنمك *imizguenmek*. — Amortir, tempérer, بصدرمق *basturmaq*. — Éteindre la mémoire d'une chose, l'effacer, ذكرينـــى اونوتدرمق *zikrini onoutturmaq*. — Éteint, e, سونمـــش *seunmich*, منطفى *muntefi*, بصدرلمش *basturilmich*, دوكنمـــش *tukenmich*, انقراض بولمش *inqyrāz boulmich*. — S'Éteindre, v. réfl., سونمـــك *seunmek*, سويمك *seuïunmek*. — En parlant d'une race, انقـــراض بولمق *inqyrāz boulmaq*. — Éteindre les couleurs d'un tableau, les affaiblir, رنكلرى صولدرمق *renkleri soldurmaq*.

Étendard, s. m., بيراق *baïrāq*, سنجق ـ سنجاق *sandjāq*, t.; علم *'alem*, لوا *livā*, pl. a. الوية *elvïet*, a. — du prophète, سنجاق شريف *sandjāq cherïf*, a.-t.

Étendre, v. a., déployer, prolonger, چكمك *ichekmek*, سرمك *sermek*, اچمق *átchmaq*, ياصمق *ïāsmaq*, يايمق *ïāïmaq*, t.; تمديد ا *temdïd it*. — Allonger, اوزاتمق *ouzātmaq*, كردرمك *guerdurmek*, كرمك *guermek*. — par terre, دوشمك *duchèmek*, t.; بسط ا *basth it*, a. — la main, ال اوزاتمق *el ouzātmaq*, صونمق *sonmaq*. — Étendre les aîles en parlant d'un oiseau, قنادى اچوب يايمق *qanādi atchoup ïāïmaq*. — les bras, قوللرى اچمق *qollari atchmaq*. — Augmenter, ارتورمق *arturmaq*. — les limites du pays, توسيع بلاد ا *tevsi'i bilād it*. — S'Étendre, v. réfl., كرنمك *guerinmek*, اوزانمق *ouzānmaq*, چكلمك *tchekilmek*. — Se propager, se répandre, يايلمق *ïāïlmaq*, t. — Se prolonger, ممتدّ او *mumtedd ol*. — S'agrandir, كسب وسعت ا اوزانمق *ouzānmaq*, *kesbi vus'at it*. — Durer, سورمك *surmek*, امتداد بولمق *imtïdād boulmaq*. — S'Étendre en parlant de la vue, اوزاقدن كورمك *ouzāqtan gueurmek*. — La vue s'étend au loin, قوّت بصر مسافهٔ بعيده يه ممتدّ اولور *qouvvèti baçar méçāfeï ba'ïdeïè mumtedd olour*. — Atteindre, واصل او *vācyl ol*, وارمق *vārmaq*. — S'étendre sur un sujet, سوزى *seuzi ouzātmaq*, تطويل كلام ا *tathvïli kelām it*.

Étendu, e, adj., اچمش *atchmich*, ياپلمش *ïāïlmich*, ممتدّ *mumtedd*, ياپيق *ïāïq*. — Couché par terre, ياتمش *ïātmich*. — Spacieux, بول *bol*, t.; كيك *gueïñ*, واسع *vaçi'*, a. — Connaissances étendues, معلومات واسعه *ma'loumāti vācy'a*.

Étendue, s. f., dimension des corps, بوللق *bollyq*, كيكلك *gueïñlik*, t.; بوى *boï*, جسامت *djeçāmet*. — en longueur, اوزونلق *ouzounlyq*. — en espace, ميدان *meïdān*, وسعة مسافه *vus'at meçāfè*, بعد *bu'd*. — L'étendue d'une ligne, d'une surface, بر خطّك ـ برسطحك *bir khatthuñ*, *bir sathhuñ*, امتدادى *imtidādi*. — de temps, مدّت *mudet*. — Prolongation, امتداد *imtidād*. — Au fig., étendue de pouvoir ou des pouvoirs, وسعة رخصت *vus'ati roukhsat*.

Éternel, le, adj., ابدى *ebedi*, ازلى *ezeli*, a.; دائمى *dāïmi*. — Dont on ne peut prévoir la fin, صوكى يوق *soñi ïoq*, دوكنمز *tukenmez*. — La vie éternelle, حيات ابديّه اخرت *akhyret*. — L'Éternel, s. m., الله *allah*, a.; لم يزل الله لازلى *allah ul-ezeli*, *lam ïezel*.

Éternellement, adv., de toute éternité et sans fin, دائماً *dāïmen*, vulg. *daïma*, ابداً *ebeden*, دايم الى الابد *ilal-ebed*, a. دائم الايام *dāïm ul-eïām*,

ÉTERNISER, v. a., ابدی قلمق *ebedi qylmaq*, ابدی ا دایم ـ *dāim, ebedi it*, بقا ویرمک *beqā vîrmek*, تأبید ا *te'ebîd it*, a.-t. — la mémoire, ابقای ذکر ا *ibqāī zikr it*.

ÉTERNITÉ, s. f., durée éternelle, ابدیلك *ebedilik*, بقا *baqā*, ابدیّت *ebedîiet*, ازلیّت *ezelîiet*, a. — De toute éternité, اسکی زماندنبرو *eski zemānden beru*, ازل و ازلدن *ezel u ezālden*, ما تقدّمدنبرو *mā teqaddumdenberu*. — L'éternité, l'autre vie, l'autre monde, اخرت *akhyret*.

ÉTERNUER, v. a., اقسرمق *aqsyrmaq*, اغسرمق *aghsyrmaq*, اخسرمق *akhsyrmaq*, t.; عطس ـ عطسه ا *'aths, 'athsè it*, a.-t.

ÉTERNUEMENT, s. m., اقسرمه *aqsirma*, اقسرمقلق *aqsyrmaqliq*, عطس اقسرش *aqsyrich*, t.; *'aths*, a.

ÉTÉSIENS, adj. pl. (vents), ملتم *meltem*, t.; موسم روزکارلری *mevsim rouzguiārleri*.

ÉTÉSIES, s. m. pl. Voy. ÉTÉSIENS.

ÉTÊTER, v. a., les arbres, اغاجك دپه‌سنی کسمك *aghādjuñ tepècini kesmek*. — un clou, اکسرك دپه‌سنی کیدرمك ـ ازمك *ekseruñ tepècini guidermek, ezmek*, t.

ÉTEUF, s. m., طوب *thop*, اوبون طوپی *ouïoun thopi*, t.

ÉTEULE, s. f., صمان تویی *samān tuïu*, صمان دیبی *samān dibi*, t.

ÉTHER, s. m., l'espace, فلك اثیر *felek ul-ecîr*, روح العرقی مع الزاج *rouh el-'araqy ma' ez-zādj*, a.

ÉTHÉRÉ, E, adj., اثیری *ecîrii*. — Région —, فلك الافلاك *felek ul-eflāk*, a.

ÉTHIOPIE, s. f., حبش *habech*, a.

ÉTHIOPIEN, NE, adj., حبشی *habechi*, a.

ÉTHIOPS, s. m., زبق ایله کبریتك مخلوطی *zibaq ilè kibrîtuñ makhlouthy*, t.

ÉTHIQUE, s. f., علم ادب *'ilmi edeb*, فنّ علم اداب *'ilmi adāb*, اخلاق *fenni akhlāq*, a.

ÉTHMOÏDE, s. m., دماغك الت کمکی *demāghuñ alt guemigui*, t.; العظم الغربالی *el-'azm el-gharbāli*, قاعدة الدّماغ *qā'idet ed-damāgh*.

ÉTHNARQUE, s. m., ملّت باشی *millet bāchi*, t.

ETHNIQUE, adj., idolâtre, payen, بت پرست اهل *pout perest ehlil-djāhilîiet*. — Nom —, اسم نسب ـ ملّت *ismi neceb, millet*.

ÉTHOLOGIE, s. f., علم اخلاق دائر رساله *'ilmi akhlāqè dāïr riçālè*.

ÉTHOPÉE, s. f., وصف الاخلاق *vasf ul-akhlāq*, a.

ÉTINCELANT, E, adj., قغلجم پارلایجی اتیجی *qyghyldjim atîdji, pārlāïdji*, یلدرغان *ïildirghān*, t.; لامع *lami'*.

ÉTINCELER, v. n., قغلجم اتمق ـ صاچمق *qyghyldjim atmaq, sātchmaq*, پارلمق *pārlamaq*, یلدرامق *ïildirāmaq*, t.

ÉTINCELLE, s. f., bluette de feu, قغلجم شرارة *qyghyldjim*, t.; *cherāret*, a. — d'esprit, نكته *nuktè*, a.

ÉTINCELLEMENT, s. m., de feu, قغلجم اتمقلق *qyghyldjim atmaqliq*, پارلايش *pārlāïch*. — des étoiles, يلدزلرك پارلامسى *ildyzlerun pārlāmaci*.

ÉTIOLER (S'), v. pr., قراكلمق طورمغله صولمق *qarāñliqta dhourmaghlè solmaq*, t.

ÉTIOLOGIE, s. f., علل امراضه دائر رساله *'ileli emrāzè dāïr riçālè*, a.-t.

ÉTIQUE, adj. com., attaqué d'étisie, ورملو انجه اغرى يه *veremlu, indjè aghrïïè oghrāmich*. — Devenir étique, ورم بغلمق *verem baghlamaq*. — Très-maigre, exténué, پك ارق قوريمش *pek aryq, aryqlaïup qouroumich*. — Fièvre étique, انجه اغرى حمّاسى *indjè aghry hoummāci*, حمّى الدّق *hoummaï iddyq*, a.

ÉTIQUETER, v. a., نشانلمق *nichānlamaq*, قومق نشان *nichān qomaq*, t.; يافته اورمق *ïāfta ourmaq*, اوستونى يازمق *ustunu ïāzmaq*, t.

ÉTIQUETTE, s. f., marque, نشان *nichān*, p.; اشارت *ichāret*, a.; اوست يازوسى *ust ïāzouçou*. — de bouteilles, شيشه نشانى - اشارتى *chichè nichāni, ichārèti*, p.-a.-t. — Cérémonial, تشريفات رسم قاعداسى *techrïfāt qā'idèci*, تشريفات *resmi techrïfāt*.

ETIRER, v. a., پك چكمك *pek tchekmek*, اوزاتمق *ouzātmaq*, t.

ÉTISIE, s. f., maladie, ورم *verem*, سلال داء السل *de' essull*, a.; انجه اغرى *indjè aghry*, t.

ÉTOFFE, s. f., قماش *qomach*, pl. a. اقمشه *aqmacha*.

ÉTOFFER, v. a., garnir, orner, بزمك *bezemek*, دوناتمق *donātmaq*, t. — Garnir une étoffe de matière suffisante, طوقنه جق قماشى *thoqounadjaq qoumāchi tel ilè dhoïourmaq*.

ÉTOILE, s. f., يلدز *ïyldyz*, t.; نجم *nedjm*, pl. a. نجوم *nudjoum*. — mobile, errante, نجم السّيّار *nedjm us-ceïïār*. — du matin, صباح يلدزى *sabāh ïyldyzi*. — Sort, destinée, بخت *bakht*, طالع *thāli'*, a. — mauvaise, اوغورسز يلدز *oghoursyz ïeldyz*, طالع منحوس *thāli'i menhous*. — heureuse, اوغورلى يلدز *oghourlu ïeldiz*, طالع مسعود *thāli'i mes'oud*. — Marque blanche au front d'un cheval, غرّه *ghourrè*, a. — Marque d'un livre, نشان *nichān*, p.; اشارت *ichāret*, a. — Centre où se réunissent plusieurs allées d'un parc, ou plusieurs routes d'une forêt, يوللرك قاوشدقلرى يرى *ïollaruñ qāvouchtouqleri ïer*.

ÉTOILÉ, E, adj., semé d'étoiles, يلدزلو *ïyldyzlu*. — Fêlé, چاتلاق *tchātlāq*. — s. m., sorte de bandage, باغ *bāgh*, صارغى *sārghy*.

ÉTOILER (S'), v. réfl., چاتلمق *tchātlamaq*. Voy. SE FÊLER.

ÉTOLE, s. f., حلّة *hyllet*, a.

Étolie, s. f., اینه‌بختی *inèbakhti* سنجاغی *sandjāghi*.

Étonnamment, adv., عجب ایله *'adjeb ilè*, a.-t.; عقلی شاشره‌جق وجهله *'aqly chāchuradjaq vedjhilè*.

Étonnant, e, adj., عقلی *'aqly* شاشوریجی *chāchurīdji*, a.-t.; عجیب *'adjīb*, عجایب *'adjāīb*, غریب *gharīb*, a.

Étonnement, s. m., تعجب *te'addjub*, حیرت *haïret*. — Surprise mêlée de terreur, حیرانلق *haïrānliq*, سرکردانلق *serguerdānliq*, ولد *veleh*. — Frapper d'étonnement, حیرته براقمق *haïretè brāqmaq*.

Étonner, v. a., شاشورمق *chāchurmaq*, عجبلتمک *'adjebletmek*, عجبلندرمک *'adjeblendurmek*. — S'Étonner, v. pr., عجبه قالمق *'adjebè qālmaq*, عجبلنمک *'adjeblenmek*, تعجب ایله *te'addjub it*, a.-t. — Se troubler, شاشمق *chāchmaq*. — Étonné, e, شاشمش *chāchmich*, حیران *haïrān*, متحیر *mutehaïir*, متعجب *mute'addjib*.

Étouffade, s. f., بر نوع یمک *bir nev'y iemek* تربیه‌سی *terbïeci*, t.

Étouffant, e, adj., qui étouffe, نفس بوکالدیجی *nefes bouñāldidji*, t.; قاطع النفس *qāthy' unnefes*, a. — Pesant, lourd, ثقیل *saqyl*. — Air étouffant, ثقیل هوا *saqyl havā*.

Étouffement, s. m., بوغش *boghich*, بوغلمش *boghilich*, نفس طوتامه‌سی - بوکالمه‌سی *nefes thoutoulmāci*, *bouñālmaci*, t.; انقطاع النفس *inqythā' un-nefes*.

Étouffer, v. a., بوغمق *boghmaq*, نفسی بوکالتمق - کسدرمک *nefeci bouñāltmaq*, *kesturmek*. — S'Étouffer, v. réfl., بوغلمق *boghoulmaq*, نفس بوکالمق *bouñālmaq*, نفس طوتولمق *nefes thoutoulmaq*. — v. n., respirer avec peine, کوچ ایله نفس المق *gutch ilè nefes almaq*. — Étouffer de rire, کولمه‌دن بوغلمق *gulmèden boghoulmaq*. — Faire cesser, empêcher, بصدرمق *basturmaq*, تسکین - دفع ا *teskín*, *def' it*. — une querelle, غوغایی بصدرمق *ghavghāïi basturmaq*. — Étouffé, e, بوغلمش *boghoulmich*, بوغق *boghoun*, نفسی کسلمش - بوکالمش *nefeci kecilmich*, *bouñālmich*, بصلمش *bacylmich*.

Étouffoir, s. m., اتش کوزی *atech keuzi* سوندرجک الت *seunduredjek alet*, t.

Étoupe, s. f., استبی *ustubi*, t.

Étouper, v. a., استبیلمک *ustubilèmek*, t.

Étoupille, s. f., باروت فتیلی *bārout fitīli*, t.

Étourderie, s. f., شاشقنلق *chāchqynlyq*, t.; غفلت *ghaflet*, a.; فکرسزلک *fikrsyzlik*.

Étourdi, e, adj., imprudent, inconsidéré, شاشقن *chāchqyn*, غافل *ghāfil*, فکرسز *fikirsyz*, a.-t.; دلی قانلو *deli qānlu*, t. — Qui éprouve un étourdissement, سرسم *sersem*.

Étourdiment, adv., شاشقنجه *chāchqyndjè*, شاشقن کبی *chāchqyn guibi*, t.; عقلسزلغله *'aqlsyz-*

lyguilè, بی تأمّل *bi te'emmul*, a.; غافلانه *ghāfilānè*, a.-p.

Étourdir, v. a., fatiguer la tête par le bruit, باش اغرتمق *bāch aghrtmaq*, t.; تصديع ا *tasdi' it*, a.-t. — Causer un étourdissement, شاشرمق *chāchurmaq*, t.; سرسملمق *sersāmlamaq*, سرسملمك *sersemlemek*, p.-t. — Troubler, شاشورمق *chāchurmaq*, ا بيهوش *bihouch it*. — Produire un tintement dans la tête, باشی چكرتمق *bāchi tchiñyrtmaq*. — les oreilles, سامعديی بيقدرمق *sāmi'ai byqturmaq*. — S'Étourdir, v. pr., se troubler, شاشمق *chāchmaq*, t.; سرسم او *sersem ol*, p.-t.; بيهوش او *bihouch ol*. — Se faire illusion, خياللنمق *khaīāllanmaq*. — Se distraire, éloigner les soucis, دفع غم ا *def'i gham it*.

Étourdissant, e, adj., باش اغرديجی *bāch aghyrdidji*, تصديع ايدن *tasdi' iden*, a.-t.; باش چكرديجی *bāch tchiñyrdidji*, t.

Étourdissement, s. m., باش دونمه‌سی *bāch deunmèci*, t.; سرسملق *sersāmlyq*, سرسملك *sersemlik*, p.-t.; دوار *devār*, *duvār*, دوّار *devvār*. — Avoir des étourdissements, چكزنمك *tcheñzinmek*. Voy. Étonnement, Stupeur.

Étourneau, s. m., oiseau, صغرجق *syghyrdjiq*, صغرجق قوشی *syghyrdjiq qouchy*, الاصغرجق بوغرلاق *boghourtlāq*, t.

Étrange, adj. com., extraordinaire, insolite, غريب *gharīb*, a.; عادتدن طشره *'ādetden thachra*, a.-t.; غير معتاد *ghaïri mu'tād*, a. — Étonnant, عجايب *'adjāīb*. — C'est une chose étrange, امر غريبدر *emri gharíbtur*.

Étrangement, adv., d'une manière étrange, عجب ايله *'adjeb ilè*, عجايبدن *'adjāībten*, a.-t.

Étranger, ère, s. et adj., qui est d'une autre nation ou d'une autre maison, غريب *gharīb*, pl. a. غربا *ghourèbā*; يبانجی *ïabāndji*, t.; اجنبی *edjnebi*, a.; يباندن كلمه *ïabānden guelmè*, t. — Hôte qui reçoit l'hospitalité, مسافر *muçāfir*, a. — Étranger en pays musulman, مستأمن *muste'min*, a. — Qui n'a point de rapport à, مادّه‌دن خارج *maddèden khāridj*, علاقه‌سی يوق *'alāqaci ïoq*. — L'étranger, les pays étrangers, ممالك اجنبيّه *memāliki edjnebïïè*. — Une langue étrangère, لسان اجنبی *liçāni edjnebi*. — Les ambassadeurs des puissances étrangères, سفرای دول اجنبيّه *suferāï duveli edjnebïïè*. — Le ministre des affaires étrangères, امور خارجيّه ناظری *oumouri khāridjïïè nāziri*. — Étrangers, en parlant de ceux qui ne sont pas de la famille, d'une communauté, اجانب واغيار *edjānib u aghïār*. — En terme de médecine, corps étranger, جسم اجسام خارجی *djesmi khāridji*, pl. خارجيّه *edjsāmi khāridjïè*.

Étranglement, s. m., بوغه‌قلق

boghmaqliq, بوغـــش *boghich*, بوغلـــش *boghoulich*, t.; خفك *khafk*, a.; قصقلق *qycylyq*, قصلمه *qycylma*.

Étrangler, v. a., faire perdre la respiration et la vie en pressant le gosier, بوغمـــق *boghmaq*, t.; تخنيـــق *takhnïq it*, a.-t. — Resserrer trop, بوغـــوق ا *boghouq it*, تضييق صقشدرمق *syqychturmaq*, تضييق ا *tazïiq it*. — S'Étrangler, v. réfl., بوغلمق *boghoulmaq*. — Étranglé, e, بوغلمش *boghoulmich*, مخنوق *makhnouq*.

Étranguillon, s. m., اتلـــره مخصوص بوغاز قصلمه‌ســـی *atlara makhsous boghāz qycylmaci*, خناقيّة *khounāqyïet*, a.

Étrape, s. f., كوچـــك اوراق *kutchuk orāq*, t.

Étrave, s. f., كمی باشنك قانجه‌سی *guemi bāchinuñ qāndjaci*, t.

Être (L'), s. m., l'existence, وجود *vudjoud*, حال *hāl*, كون *kevn*, وارلق *vārliq*, t. — Ce qui est, وار *vār*, كائـــن *kiāïn*, pl. a. كائنات *kiāïnāt*, موجـــود *mevdjoud*, pl. موجودات *mevdjoudāt*. — Donner l'être, وجوده كتورمك *vudjoudè gueturmek*, a.-t. — Être réel, موجود حقيقی *mevdjoudi haqyqy*. — Être de raison, d'imagination, صورت وهميّة *soureti vehimïiet*.

Être, v. s., exister, اولمق *olmaq*. — Il est dans la maison, اوده‌در *evdèdur*. — Il est trois heures, ساعـــت اوچده‌در *sā'at utchtèdur*. — Être à...., appartenir, اولمق *olmaq*, précédé du génitif; exemple : ce livre est à moi, بـــو كتاب بنمدر *bou kitāb benumdur*. — Subsister, موجود ـ دركار او *mevdjoud, derkiār ol*, طورمق *dhourmaq*. — Cela est ainsi, بويلـــه در *beuïlè dur*. — Cela n'est pas ainsi, بويله دكل *beuïlè deïl*. — Le bien-être, خـــوش حـــال *khoch hāl*, خوشحاللق *khoch hāllyq*. — Le mal être, l'indisposition, مزاجسزلق *mizādjsizlyq*, كيفسزلق *keïfsyzlyq*.

Êtres, s. m. pl., d'une maison, بر خانه‌نـــك جميع يرلـــری ـ مكانلری *bir khānènuñ djemi' ïerleri, mekiānleri*, t.

Étrécir, v. a., دار ـ طـــارا *dhār it*, طارلمق *dhārlamaq*, بوزمك *beuzmek*, صقـــمـــق *syqmaq*, t.; تضييق ا *tazïiq it*. — S'Étrécir, طارلنمق *dhārlanmaq*. — Étréci, e, طارلنمش *dhārlanmich*, طار اولمش *dhār olmich*.

Étrécissement, s. m., طارلتمه *dhārlatma*, طـــار *dhārlyq*, طارلق *dhārlyq*, اولمسی *dhār olmaci*, t.; تضييق *tazïiq*, a.

Étreindre, v. a., serrer fortement, صقمق *syqmaq*, قصمق *qysmaq*, صيقی ـ محكم باغلمق *syqy, muhkem bāghlamaq*. — Embrasser, پك قوجق *pek qoudjmaq*. — Au fig., les liens, les nœuds de l'amitié, عقد روابط مهر و وداد ا *'aqdy revābythy myhr u vidād it*.

Étreinte, s. f, صيقی باغلنمه *syqy bāghlanma*, t.; انشداد *inchidād*, a.

Étrenne, s. f., présent du com-

mencement de l'année, ایل باشیلك *il bāchilik*, ییل باشی هدیه‌سی *il bāchi hedïèci*, t. — Pour les musulmans aux fêtes du *Baïram*, بیراملق *baïrāmliq*, عیدیه *'idïè*, a. — Don, présent, pourboire, بخشیش *bakhchïch*, p. — Premier débit, première recette d'un marchand, سفته *seftè*, vulg. *siftah*; سفتاح *siftāh*, استفتاح *istiftāh*, a. — Le premier usage fait d'une chose, بر شیئك الك قوللانمه‌سی *bir cheïuñ ilk qoullānmaci*.

Étrenner, v. a., être le premier à acheter, سفته‌لمك *seftèlèmek*, سفته ویرمك *seftè vïrmek*, سفته ا *seftè it*. — Recevoir le premier argent, استفتاح ا *istiftāh it*. — Je n'ai pas encore étrenné, دخی سفتهم یوق *dakhi siftahum ïoq*. — Avoir le premier usage d'une chose, بر شیئی الك قوللانمق *bir cheïi ilk qoullānmaq*.

Étrésillon, s. m., طیاق *dhaïāq*, دستك *testek*, t.

Étrésillonner, v. a., طیاندرمق *dhaïāndurmaq*, دستك اورمق *testek ourmaq*, t.

Étrier, s. m., اوزنكی *uzengui*, t.; ركاب *rikiāb*, a.-p. — Mettre le pied à l'étrier, ركابه وضع قدم ا *rikiābè vaz'i qādem it*. — Perdre l'étrier, اوزنكی‌یی یاوقلمق *uzenguii ïāvouqlamaq*. — Avoir le pied dans l'étrier, être prêt à partir, ایاغی اوزنكیده اولمق *aïāghy uzengnidè olmaq*. — Au propre, être ferme sur ses étriers, ركاب اوزرنده پایدار او *rikiāb uzèrindè pāïdār ol*. — Au fig., être ferme, constant dans ses opinions, عزایم وافكارنده ثابت قدم او *'uzāïm u efkiārindè sābit qadem ol*. — *Rikiab* désigne aussi la personne du sultan et les audiences qu'il donne. Voyez le *Dictionnaire Turc-Français* au mot ركاب.

Étrière, s. f., courroie qui attache l'étrier, اوزنكی باغی - قایشی *uzengui bāghy*, *qāïchi*, t.

Étrille, s. f., قشغی *qachaghy*, a.-t.; قشغو *qachaghou*, t.

Étriller, v. a., un cheval, قشغیلمق *qachaghylamaq*. — quelqu'un, le battre, - كوتك بصمق اورمق - چالمق *keutek basmaq*, *ourmaq*, *tchālmaq*, t.

Étriper, v. a., اشكنبه‌یی چقرمق *echekembeïi tchiqarmaq*, t.

Étrique, adj., قصه *qyssa* وطار اولان *qyssa vè dhār olān*, t.; پك طار *pek dhār*, t.

Étrivière, s. f., اوزنكی قایشی - تصمه‌سی *uzengui qāïchi*, *tasmaci*, t. — Au pl. et au fig., traitement déshonorant, قایش قامچیسی *qāïch qāmtchici*, قامچی *qāmtchi*. — Donner les —, قامچیلمق *qāmtchilamaq*, t.

Étroit, e, adj., qui a peu de largeur, طار - دار *dār*, t.; تنك *tenk*, p.; ضیق *zyiq*. — Chemin —, طار یول *dhār ïol*. — Qui a l'esprit —, عقلی قصه *'aqly qyssa*. — Intime, strict, اكید *ekïd*, موكد *muekked*, قوی *qavi*. — Serré,

صیقی *syqy*. — Étroite amitié, محبّت اکیده *mouhabbeti ekîdè*. — A l'étroit, adv., طارجه *dhārdjè*, طارلقده *dhārlyqta*. — Vivre à l'étroit, کچنمك ضایقه ایله *mouzāïaqa ilè guetchinmek*.

Étroitement, adv., طارلغله *dhārlighilè*, t.; تنکلکله *tenkliklè*. — Intimement, اکیداً *ekiden*. — Extrêmement, fortement, پکچه *pektchè*, شدیداً *chedîden*, محکم *muhkem*. — Au fig., à la rigueur, مطلقاً *mouthlaqan*, مطلق *mouthlaq*.

Étron, s. m., t. popul., بوق *boq*, t.; نجو اغلظ *nedjvi aghlaz*, a.; قبا افشان *qabā efchān*, p.

Étronçonner, v. a., اغاجك دپه‌سنی کسمك *aghādjuñ tepècini kesmek*, بودامق *boudāmaq*, t.

Étude, s. f., action d'étudier, اوقومه *oqouma*, اوقومقلق *oqoumaqlyq*, چالشمقلق *tchālichmaqlyq*. — des lettres, des sciences, اوکرنش *eugrenich*, t.; مطالعه *mouthāle'a*, مدارسة *mudārecet*. — des livres, مطالعهٔ کتب *mouthāle'aï kioutoub*, a.; تحصیل علم *tahsîli'ylm*. — Application, zèle, هوس *haves*, هوسلك *haveslik*, تقیّد *teqaïiud*. — Connaissances acquises, savoir, بیلش *bîlich*, معرفت *ma'rifet*, pl. a. معارف *me'ārif*, دانش *dānich*. — Étude superficielle, سطحیجه مطالعه *sathhîdjè mouthāle'a*. — des sciences et des arts, مطالعهٔ علوم و صنایع *mouthāle'aï 'ouloum u sanā'i*, علم و معرفت *'ilm u ma'rifet*, a. — Se donner à l'étude, علمه طالب اول *ilmè thālib ol*. — Homme qui a de l'étude, اوقومش ادم *oqoumich adem*. — Homme sans étude, اوقومامش ادم *oqoumamich adem*. — Étude, artifice, dissimulation, تصنّع *teçannu'*, مصانعة *muçāna'at*. — Lieu où l'on étudie, اوقویجق یر *oqouïadjaq ïer*, t.; مدرسه *medrècè*, a. — de notaire, کاتب خلوتخانه‌سی *kiātib khalvet khāneci*; مصلحت یری *maslahat ïeri*.

Étudiant, s. m., اوقویان *oqouïān*, شاکرد *chāguird*, طالب *thālib*. — en médecine, علم طبابت شاکردی *'ylmi thebābet châguirdi*. — Autrefois chez les Turcs, écoliers des hautes-classes, سوفته *softa*; mot dérivé du persan سوختنده *soukhtè*.

Étudié, e, adj., appris, اوکرنلمش *eugrenilmich*, معلم *mou'allem*. — Feint, affecté, یاپمه *ïāpma*, t.; مصنوع *masnou'*, a.

Étudier, v. a., apprendre, اوکرنمك *eugrenmek*, اوقومق *oqoumaq*, t.; مطالعه ایت *mouthāle'a it*, تدرّس ایت *tederrus it*, درسه بقمق *dersè baqmaq*. — Travailler, s'efforcer, چالشمق اوکرنمکه *tchālichmaq*, تحصیله چالشمق *eugrenmeïè*, *tahsîlè tchālichmaq*. — nuit et jour, لیل و نهار تدرّس و تعلّمه مشغول اول *leïl u nehār tederrus u te'allumè mechghoul ol*, دورشمك *duruchmek*. — Étudier quelqu'un, بر کمسنهٔ بلمکه چالشمق *bir kimesnèï bilmèguè*

tchālichmaq. — S'étudier à comprendre, اكلامغه چالشمق *añlāmagha tchālichmaq.* — sous quelqu'un, بر كمسنه‌دن درس المق *bir kimesnèden ders almaq.* — Apprendre par cœur, ازبرلمك *ezberlemek.* — S'Étudier, v. pr., s'appliquer, mettre toutes ses idées à faire une chose, دوشنمك *duchunmek,* عقل و فكرينى ويرمك *'aql u fikrini vírmek,* صرف ذهن ا *sarfi zihn it.* — S'étudier soi-même, اختبار - امتحان نفس ا *ikhtibāri, imtihāni nefs it.*

Étui, s. m., قبور *qoubour,* قاب *qāb,* ظرف *zarf,* محفظه *mahfaza.* — de rasoirs, استره‌لق *oustouraliq.* — pour les aiguilles, اكنه‌لك *ignèlik.* — de ciseaux, مقصدان *maqasdān.* — Fourreau, gaîne, غلاف *ghylāf.* — Nécessaire, پوساط *pouçāth,* t.

Étuve, s. f., حمّام *hammām,* a.; صوبه *soba,* t.; كرمابه *guermābè,* p.

Étuvée, s. f., قپامه *qapāma,* يخنى *ïakhni.*

Étuver, v. a., اسّيجاق صو ايله ييقمق *issidjāq sou ilè ïaïqamaq,* ياواشجه ييقامق *ïāvāchdjè ïaïqāmaq,* t.

Étuviste, s. m., حمّامجى *hammāmdji,* a.-t.

Étymologie, s. f., لغت اصلى *loghat asli,* a.-t.; اصل الكلمة *asl ul-kelimet,* اشتقاق *ichtiqāq,* a.

Étymologique, adj. com., اصلى *asli,* اشتقاقىّ *ichtiqāqii,* a.

Étymologiste, s. m., فنّ اشتقاقده ماهر *fenni ichtiqāqta māhir,* a.-t.

Eubée, île de l'archipel, aujourd'hui Négrepont, اغرى بوز *egriboz,* t.

Eucharistie, s. f., قربان *qourbān,* قداس *qoudās,* عشا *'achā,* a.; قربان مقدّس *qourbāni mouqaddes.*

Eucharistique, adj. com., قربان مقدّسه متعلّق *qourbāni mouqaddècè mute'allyq,* a.-t.

Euclyde, n. pr., اكليدس *euklides.*

Eucologe, s. m., دعا كتابى *dou'ā kitābi,* a.; صلاوات كتابى *salāvāt kitābi.*

Eucrasie, s. f., مزاج خوشلغى *mizādj khochlyghy,* a.-t.

Eufraise, s. f., plante, كوزاوتى *gueuz oty,* t.; فراسيون *firācioun,* a.

Euménides, s. f. pl., عوانية جهنّم *'avānïeti djehennem,* a.

Eunuque, s. m., خادم *khādim,* طواشى *thavāchi,* طشقسز *thachaqsyz,* a. — de naissance, انادن طوغمه خادم *anāden dhoghma khādim.* — Chef des eunuques noirs, l'un des premiers dignitaires de l'empire ottoman, قزلر اغا *qyzlar aghā,* قزلر اغاسى *qyzlar aghāci.* — Eunuques noirs du sérail, قره اغالر *qara aghālar.* — Eunuques blancs du sérail, اق اغالر *aq aghālar.*

Eupatoire, s. f., plante, غافت *ghāfit,* غافث *ghāfis,* a.

Euphémisme, s. m., استعاره *isti'ārè,* تعريض *ta'ríz,* تليين كلام *tel'ïini kelām,* a.

Euphonie, s. f., prononciation facile, خفت تلفظ *khiffeti telaffuz*, a.; لطافت التلفظ *lethāfet ut-telef-fuz*. — Son agréable d'une voix, d'un instrument, سسك كوزللكى *seçuñ guzelligui*, لطافة الصوت *lethafet us-savt*.

Euphonique, adj. com., قولاغه خوش كلان *qoulāgha khoch guelen*, t.; محسّن الصوت *mouhassin us-savt*, a.

Euphorbe ou Euphorbier, s. m., فربيون *furbioun*, فرفيون *ferefioun*, نبلوت اوتى *neblout oty*, t.

Euphrate, n. de fleuve, فرات *furāt*, نهر فرات *nehri furāt*, a.

Euripe, s. f., اغريپوز بوغازى *eghripouz boghāzi*, t.

Europe, s. f., اوروپا *evropā*. — La Turquie d'—, روم ايلى *roum ili*, ممالك عثمانيهٔ اوروپا قطعه‌سى *memāliki 'osmāniïèï evropā qyth'a-ci*, a.

Européen, ne, adj., اوروپالو *evropālu*, فرنك *firenk*. — Les nations européennes, اوروپا ملّتلرى *evropā milletleri*.

Eurythmie, s. f., ياقشقلق حسن تناسب ـ انتظام *ïāqychyqlyq*, *husni tenāçub*, *intizām*, a.

Eux, elles, pr. pers., انلر *anlar*.

Euxin ou Pont-Euxin, s. m., la mer Noire, قره دكز *qara deñyz*, t.

Évacuant, Évacuatif, ive, adj., يورك سوريجى *ïurek surídji*, t.; منقّى *munaqqyi*. — Remède —, دواى منقّى *devāï munaqqy*, a.

Évacuation, s. f., d'excréments, etc., تنقيه *tenqïè*, اسهال *ishāl*, استمشا *istimchā*. — Vomissement, استفراغ *istifrāgh*. — Action d'évacuer, de sortir, de vider, بوشاتمه *bochātma*, بوشالتمه *bochāltma*, t.; تخليه *takhlïè*. — d'humeurs, تخليه‌سى كم اخلاطى *kem akhlāti takhlïèci*. — d'une place, قلعه تخليه‌سى *qal'a takhlïèci*, a.-t.

Évacuer, v. a., vider, faire sortir, بوشاتمق *bochātmaq*, بوشالتمق *bochāltmaq*, بوشامق *bochāmaq*, t.; تخليه ا *takhlïè it*. — les humeurs, aller par bas, يورك سورمك *ïurek surmek*, تنقيه ا *tenqïè it*, t. — L'estomac, استفراغ ا *istifrāgh it*. — les mauvaises humeurs, اخلاط ردّيه‌يى دفع و تفريغ ا *akhlāthy redïïèï def'u tefrígh it*, a.-t. — une place, بر قلعه‌يى بوشاتمق ـ تخليه ا *bir qal'aï bochātmaq*, *takhlïè it*, a.-t. — un pays, بر مملكتى تخليه ا *bir memleketi takhlïè it*.

Évader (S'), v. pr., s'échapper, se soustraire, قورتلمق *qourtoulmaq*, سوشمك *sivichmek*. — Fuir, صيرلمق *syrilmaq*, قاچمق *qātchmaq*, t.; فرارا *firār it*, a.-t. — Évadé, e, قاچمش *qātchmich*, قاچقون *qātchqun*, t.; مهاجر *muhādjir*, a.

Évagation, s. f., ذهن طاغنقلغى *zihn dhāghynyqlyghy*, t.; تشتّت الذهن *techettut ezzihn*, a.

Évaluation, s. f., تقدير قيمت *taqtïri qymet*, اعتبار *ytibār*. — approximative, تخمين *takhmín*, a.

Évaluer, v. a., ـ تقدير قيمت

بها ا *taqtîri qymet, behā it,* بـهـا كسمك *behā kesmek,* بها ـ قيمت قومق *behā, qymet qomaq,* a.-t. — approximativement, تخمين ا *takhmîn it,* تقويم ا *taqvîm it.*

Évangélique, adj. com., انجيلى *indjîli,* a.

Évangéliquement, adverbe, انجيلجه *indjildjè,* احكام انجيل موجبنجه *ahkiāmi indjîl moudjèbindjè.*

Évangéliser, v. a., انجيلى وصف ا ـ وعظ ا *indjîli vasf it, va'z it,* تبشير ا *tebchîr it,* a.-t.; تبشير احكام انجيل ا *tebchîri ahkiāmi indjîl it.*

Évangéliste, s. m., انجيلجى *indjildji,* انجيل يازيجيسى *indjil ïāzidjici,* انجيلى *indjîli,* مولّف الانجيل *mu'ellif ul-indjîl.*

Évangile, s. m., انجيل *indjîl,* انجيل شريف *indjîl cherif.* — Le livre des —, انجيل كتابى *indjil kitābi.*

Évanoui, e, adj., بايلمش *bāïlmich,* بايغين *bāïghyn,* t.; مغشىّ عليه *maghchaïi 'aleïh,* a. — Ravi, disparu, مضمحلّ اولمش *mouzmahyll olmuch,* a.-t.

Évanouir (S'), v. pr., tomber en défaillance, بايلمق *bāïlmaq,* t.; غشيان ا *ghachïān it,* a.-t. — Disparaître, مضمحلّ او *mouzmahill ol,* a.-t.; محو او *mahv ol.* — Faire —, بايغنلق كتورمك *bāïghynlyq gueturmek.*

Évanouissement, s. m., بايلمقلق *bāïlmaqliq,* بايلش *bāïlich,* بايغنلق *bāïghynlyq,* t.; جان بايلمه‌سى *djān bāïlmaci,* p.-t.; غشيان *ghachïān, ghychïān,* سبت *sebt,* غشية *ghachïet,* a.

Évaporation, s. f., de l'humidité, des vapeurs, يللنمكلك *ïellenmeklik,* بوغلنمقلق *boughlanmaqlyq,* هوايه اوچوب طاغلمه *havāïè outchup dhāghylma,* بخاره استحاله *boukhārè istihālè,* a.-t.; تصعيد *tas'yd,* a. — Légèreté d'esprit, عقل يينيلكى *'aql ïeïniligui,* خفت عقل *khyffeti 'aql.*

Évaporé, e, adj., réduit en vapeur, هوالنمش *havālanmich,* هوايه اوچمش ـ طاغلمش *havāïè outchmich, dhāghylmich.* — Léger de caractère, يينى باشلو *ïeïni bāchlu,* t.; طيّاش *thaïiāch,* a.

Évaporer (S'), v. a., هوالنمق *havālanmaq,* يللنمك *ïellenmek,* بوغلنمق *boughlanmaq,* هوايه اوچوب طاغلمق *havāïè outchoup dhāghylmaq,* هوايه اوچمق *havāïè outchmaq.* — Faire évaporer, سوزمك *seuzmek,* هوايه طاغتمق *havāïè dhāghytmaq.* — Évaporer son chagrin, sa bile, تخفيف الم و غضب ا *takhfifi elem u ghazab it.*

Évasement, s. m., بوللق *bollyq,* كيكلك *gueïñlik,* ككشلك *guèñichlik,* t.; فسحت *fushat,* a.

Évaser, v. a., اچمق *atchmaq,* بوللمق *bollamaq,* بوللاتمق *bollātmaq,* بول ـ كيك ـ ككش ا *bol, guéïn, guènich it,* t.; توسيع ا *tevsi' it,* a.-t.; تفسيح ا *tefsîh it.* | S'Évaser, v. réfl., اچلمق *atchil-*

maq, كسب فسحت ا *kesbi fushat it.* — Évasé, e, بول *bol*, ككش *gueñich.* — Nez évasé, ككش دليكلو بورن *gueñich deliklu bouroun.*

Évasif, ive, adj., قچمقلو *qatchmaqlu*, باشدن صاوه *bāchden sāvma*, t.; مجتنب *mudjtenib*, متجنب *mutedjennib.* — Une réponse évasive, قچمقلو بر جواب *qatchmaqlu bir djevāb*, جواب متجنب *djevābi mutedjennib.*

Évasion, s. f., قچمقلق *qatchmaqlyq*, قاچمه *qātchma*, t.; فرار *firār*, كيزلو فرار *guizlu firār*, a.

Ève, n. pr., حوا *hevā.*

Évêché, s. m., diocèse, پسقپوسلق *piscoposliq.* — Maison d'évêque, پسقپوس قونـاغی *piscopos qonāghy*, t.

Éveil, s. m., خبر *khaber*, اكاهی *aguiāhi*, ايقاظ *iqāz*, اخطار موجب الايقـاظ *ykhthāri moudjib ul-iqāz.* — Donner l'—, اكاه ا *aguiāh it.*

Éveillé, e, adj., gai, vif, شن *chen*, كيفلو *keïflu*, اچق كوزلو *atchyq gueuzlu*, t.

Éveiller, v. a., faire cesser le sommeil, اويانـدرمـق *oïāndurmaq*, اويارمق *oïārmaq*, t.; ايقـاظ ا *iqāz it*, اويقودن قالدرمق *ouïouqoudan qāldurmaq*, a.-t. — Tirer de l'assoupissement, دپرشترمك *teprechturmek.* — Exciter, اويانـدرمـق *oïāndurmaq.* — Susciter, produire, ressusciter, احيا ا *ihiā it.* — S'Éveiller, v. pr., اويانمق *oïānmaq*, اويانو كلمك *oïānu guelmek.*

Évènement, s. m., fait, incident remarquable, واقعة *vāqy'at*, *vāqy'a*, pl. a. وقايع *veqā'ï*; حادثه *hādicet.* — Succès bon ou mauvais d'une chose, اوتـدسی *eutèci*; صوك *soñ*, ايشك صوكی *ichuñ soñi*, نتيجة الحال *netîdjet ul-hāl*, عاقبت كار *'āqybeti kiār.* — A tout évènement, حال نه كونه اولورايسه اولسون *hāl nè guiounè olourissa olsoun.*

Évent, s. m., corruption, بوزلمه *bozoulma*, چوركلك *tchuruklik*, بوزوقلق قوقوسی *bozouqlouq qouqouçou*, t.; نسـم *nècem*, a. — Air agité, روزكار *rouziguiār.* — Mettre à l'évent, روزكاره چيقارمـق *rouziguiārè tchiqārmaq.* — Dans l'artillerie, différence du diamètre de la pièce et du diamètre du boulet, كله ايله طوب چاپی بينندهٔ اولان فرق *kullè ilè thop tchāpi beïnindè olān farq.* — Petite ouverture, كدك *gueduk.* — Tête à l'évent, voyez Étourdi. — Au pl., trou de l'ouïe des poissons, et conduits pour l'air, صولق دلكی صولق *solouq deligui*, هـوا الدجق بورى *havā aladjaq borou*, مجراء الريح *medjrāï errih.*

Éventail, s. m., يلپازه *ïelpāzè*, vulg. يلپـزه *ïelpèzè.* — Jouer de l'—, يلپازه چالمـق *ïelpāzè tchālmaq*, t.

Éventailliste, s. m., يلپازه جی *ïelpāzèdji*, t.

Éventaire, s. m., طبله *thabla*, t.

Éventé, e, adj., كسب نسـم *kesbi necem itmich*, t. Voy. Évaporé.

Éventer, v. a., donner du vent,

يللمك ïelpāzèlemek, يلپازه‌لمك ïellemek, مروحه‌لمك mirvahalèmek. — Exposer à l'air, هوالتمق havālatmaq, يللمك ïellèmek, اچمق atchmaq, روزكاره چيقارمق rouzguiārè tchiqārmaq. — le grain, صاوورمق sāvourmaq. — un secret, سرّى اچمق sirri atchmaq. — Éventer la mèche, divulguer en général, خارجه اخراج ا khāridjè ikhrādj it, خارجه چيقارمق khāridjè tchiqārmaq. — les mines, لغم اچمق - بوزمق - بوشتمق laghoum atchmaq, bozmaq, bochatmaq. — S'Éventer, v. réfl., بوزلمق bozoulmaq, هواده طورمغله بوزلمق havāda dhourmaghlè bozoulmaq, يللنمك ïellenmek, t.; كسب نسم ا kesbi necem it, a.-t.

Éventoir, s. m., اتش يلپازه‌سى atech ïelpāzèci, t.

Éventration, s. f., قرن يارمه‌سى qarn ïārmaci, t.

Éventrer, v. a., قرنى يارمق qarni ïārmaq, قرنى دشمك qarni dechmek, t.

Éventualité, s. f., عارضيّة 'āraziet, a.

Éventuel, le, adj., accidentel, عارضى 'ārazi, اتفاقى ittifāqy, غيبى ghaïbi, a. — En parlant d'un traité fondé sur un évènement incertain, وقتنك ايشلنه‌جك vaqtindè ichlenedjek, وقتنك حكمى vaqtindè hukmi جارى اوله‌جق djāri oladjaq.

Éventuellement, adv., accidentellement, ظهورات قبيلندن اوله‌رق zouhourāt qabilinden olaraq, عارضًا 'arizān, عرضًا 'arazen, a. Voy. Fortuitement.

Évêque, s. m., پسقپوس piscopos, g.

Éversif, adj., اقتريجى aqtarīdji, بيقيجى ïiqydji, t.; هادم hādim, a.

Éversion, s. f., بيقيقاق ïiqyqlyq, هدم hedm, انهدام inhidām, a.

Évertuer (S'), v. réfl., دورشمك duruchmek, چالشمق tchālichmaq, سعى و اقدام ا sa'ï u iqtām it, a.-t.; غيرت ا ghaïret it.

Éviction, s. f., - شرعًا مالندن cher'en mālinden, تصرّفدن چيقارمه teçarrufinden tchyqarma, t.

Évidemment, adv., ظاهر zāhir, اشكاره achikiārè, صراحة sarāhaten.

Évidence, s. f., اشكاره‌لك achikiārèlik, اچقلق atchyqlyq, ظاهرلك zāhirlik, a.-t.; وضوح vuzouh, ايضاح izāh, a. — Mettre en —, اشكاره‌يه چيقارمق 'achikiārèïè tchiqārmaq.

Évident, e, adj., بللو bellu, ظاهر zāhir, مبيّن mubeïien, اشكار achikiār, اشكاره achikiārè, a.; اچق atchyq, واضح vāzyh. — C'est une chose évidente, امرى مبيّندر emri mubeïiendur.

Évider, v. a., creuser, faire une espèce de cannelure à un ouvrage, قووق ياپمق qovouq ïāpmaq. — Faire sortir l'empois, نشاسته‌يى چيقارمق nichāstaïi tchyqārmaq, بيقيوب چقرمق ïaïqaïup tchiqarmaq

ÉVIER, s. m., مطبخدن اقان بولاشق صولر اولوغی *mathbakhten aqān boulāchyq souler olougly*, t.

ÉVINCER, v. a., حكم شرع ايله محروم قلمق ـ تصرّفدن چيقارمق *hukmi cher' ilè mahroum qylmaq, teçarruften tchyqārmaq*, a.-t.

ÉVITABLE, adj., صاولمه‌سی ممكن *sāvoulmaci mumkin*, t.-a.; قاچنيله *qātchinila bîlineur*.

ÉVITER, v. a., صاولمق *sāvoulmaq*, قاچنمق صاقنمق *sāqinmaq*, قاچنمق *qātchinmaq*, t.; اجتناب ا *idjtināb it*, احتراز ا *ihtirāz it*. — Fuir, فرار ا *firār it*. — Repousser, éloigner, دفع ا *def' it*. — le combat, جنكدن مجانبت ا *djenkten mudjānebet it*.

ÉVOCATION, s. f., action d'évoquer, چاغرمه *tchāghyrma*, t.; دعوت *d'avet*. — d'une cause, دعوايی محكمهٔ اخره حواله ايتمسی *d'avāïi mehkemeï akharè havālè itmèci*.

ÉVOCATOIRE, adj., رفع دعوايی متضمّن *ref'i d'avāïi mutezammin*, a.-t.

ÉVOLUTION, s. f., عسكرك تدبير و حركتی *'askeruñ tedbîr u hareketi*, عسكری طولاشدرمه *'askeri dholāchturma*, au pl. a. مجاولات عسكريّه *mudjāvelāti 'askerïiè*.

ÉVOQUER, v. a., appeler, faire apparaître, طشره‌يه چغرمق *thachraïa tchaghyrmaq*, چاغرمق *tchāghyrmaq*, t.; دعوت ا *d'avet it*, a.-t. — une cause, دعوايی قالدرمق *d'avāïi qāldurmaq*. — à d'autres juges, دعوايی محكمهٔ اخره حواله ا *d'avāïi mehkemeï akharè havālè it*.

Ex, prép., ci-devant, سابقا *sābiqā*. — L'ex-grand-vizir Khosrev-pacha, سابقا صدر اعظم اولان خسرو پاشا *sābiqā sadri a'zem olān khosrev pāchā*.

EXACT, E, adj., ponctuel, attentif, دقت صاحبی *dyqqat sāhibi*, اهل دقت *ehli dyqqat*. — Qui tient parole, سوزنك طورر *seuzundè dhourour*. — Trop exact, minutieux, مدقّق *moudaqqyq*, مقيّد *mouqaïied*, a. — Fait avec soin, دقتله ياپلمش *diqqatlè ïāpilmich*, a.-t. — Vrai, صحيح طوغرو *sahih, dhoghrou*. — Relation exacte, روايت صحيحه *revāïeti sahiha*.

EXACTEMENT, adv., دقتله *diqqatlè*, دقتلوجه *dyqqatludjè*, تقيّد اوزره *teqaïiud uzrè*. — Sans contradiction, بلا تخلّف *bilā tekhalluf*, a.-t. — A point nommé, تمام وقتنده *tamām vaqtindè*.

EXACTEUR, s. m., ظالم *zālim*, غدّار *ghaddār*, ظالم محصّل *zālimi mouhassil*. — Exacteur est pris quelquefois dans le sens de Percepteur, voyez ce mot.

EXACTION, s. f., ظلم *zoulm*, تعدّی *te'addi*, ظلم و تعدّی *zoulm u te'addi*, a.

EXACTITUDE, s. f., attention, ponctualité, دقت *diqqat*, تقيّد *teqaïiud*, a.; انظار دقت *inzāri dyqqat*. — Mettre, apporter de l'exac-

titude, ا دقّت صرف *sarfi dyqqat it.* — Précision, justesse, طوغريلق *dhoghroulyq*, صحّت *syhhat.*

Exagérateur, s. m., ارتريجى *arturîdji*, مبالغه ايله سويليجى *mubālagha ilè seuïleïdji*, مبالغه‌جى *mubālaghadji*, t.; مفرط *mufrith*, a.

Exagératif, ive, adj., مبالغه‌لو *mubālaghalu.*

Exagération, s. f., مبالغه *moubālagha*, قبارتمش سوز *qabārtmich seuz*, t. — En fait de louanges, مبالغه متضمن *mutezammini mubālagha*, اطرا *ythrā*, تغليظ *taghlyz*, a.

Exagéré, e, s., مبالغه‌جى *mubālaghadji.* Voy. Enthousiaste.

Exagérer, v. a., une chose, ايشى قبارتمق *ichi qabārtmaq*, اعظام ا *buïutmek*, t.; بيوتمك *y'zām it*, a.-t.; بيوك كوسترمك *buïuk gueustermek*, — تغليظ تفريط — اطرا — مبالغه ا *taghlîz, tefrîth, ythrā, mubālagha it*, a.-t. — en parlant, سوزى قبارتمق *seuzu qabārtmaq.*

Exaltation, s. f., élévation, ارتفاع يوجه‌لك *ïudjèlik*, t.; *irtifā'*, a. — Action de s'élever, چيقمه *tchyqma*, صعود *sou'oud.* — du pape, كرسئ حكومته ريم پاپانك ارتفاعى — جلوسى *kurcii hukioumetè rîm pāpānuñ irtifā'i, djulouci.* — de la croix, عيد ارتفاع صليب *'ydi irtifāï' selibi mubārek.* — dans les idées, عبّيت *ubbïiet*, غرور *ghourour*, حماسة *hamācet.* — d'une planète, رفعت *rif'at.* — Telle planète est dans son exaltation, فلان كوكب رفعتك — ارتفاعك در *felān kevkeb rif'attè, irtifā'dè dur.*

Exalté, e, adj., exagéré, مبالغه‌يه چقمش *mubālaghaïè tchyqmich.* V. Enthousiaste.

Exalter, v. a., élever, exagérer, يوجه‌لتمك *ïudjèlètmek*, يوجه‌لمك *ïudjèletmek*, اولولمق *oloulamaq*, بيوتمك *buïutmek.* — Louer avec excès, مبالغه ايله مدح ا *mubālegha ilè medh it*, توصيفك اطرا ا *tavsîfiè ythrā it.* Voy. Vanter. — Exalter les bienfaits reçus, نعمت مقابلنده شكر و حمد ا *ni'met mouqābilindè chukr u hamd it.* — le saint nom de Dieu, الله تعالينك اسم مباركنى ذكر و تقديس ا *allah te'ālanuñ ismi mubārekini zikr u taqdîs it.* — Porter à l'enthousiasme, باشى ايقاد قزدرمق *bāchi qyzdirmaq*, ذهن ا *iqādi zihn it.* — Augmenter la vertu d'un minéral, معدنى نصاب كماله ابلاغ ا *ma'deni niçābi kemālè iblāgh it.* — S'Exalter, v. pr., يوجه‌لنمك *ïudjèlenmek*, اولولنمق *oloulanmaq*, كندويى مبالغه ايله مدح ا *guenduïi mubālagha ilè medh it.* — son mérite, كندو مهارتنه اتانمق *guendu mehāretinè inānmaq.*

Examen, s. m., qu'on fait subir à quelqu'un, امتحان *imtihān*, a. — Recherche exacte, تفتيش *teftîch*, تفحّص *tefahhous*, يوقلمه *ïoqlama*, ارشدرمه *arāchturma.* — Subir l'examen, امتحان او *imtihān ol.* — Mettre, présenter à l'examen, امتحانه عرض ا *imtihānè 'arz it.*

EXAMINATEUR, s. m., امتحـــان ايديجى *imtihān idídji*, امتحانه مأمـــور اولان *imtihānè me'emour olān*, t.; مفتّش *mufettich*, متفحّص *mutefahhys*, a.

EXAMINER, v. a., considérer attentivement, دقتلـه ملاحظـــه ا ـ كورمك *diqqatlè mulāhaza it, gueurmek*. — Regarder, دقتلوجه باقمق *dyqqatludjè bāqmaq*, امعان نظـــرا *im'āni nazar it*. — Rechercher, تفتيش ـ تفحّص ا *teftích, tefahhous it*. — Faire subir l'examen, امتحان ا *imtihān it*, a.-t.; سويلتمك *seuïletmek*. — un étudiant, شاكردى امتحان ا *chaguirdi imtihān it*. — Passer en revue, يوقلمق *ïoqlamaq*. — Visiter, inspecter, اراشدرمـــق *arāchturmaq*. — S'examiner soi-même, امتحان نفس ا *imtihāninefs it*.

EXANTHÈME, s. m. Voy. ÉRUPTION à la peau, ÉBULLITION.

EXASPÉRATION, s. f., اوكدلنمه *euguèlenmè*, t.; غضب شديد *ghazabi chedïd*, فوران الغيـــظ *fevrān ulghaïz*, a.

EXASPÉRER, v. a., زياده اضطراب ويرمك *ziādè izthirāb vïrmek*, a.-t.; پك طارلتمق *dhāriltmaq*, طارلتمق *pek dhāriltmaq*, قاقتمق *qāqytmaq*, انجتمـــك *indjitmek*, محارشت ا *mouhārechet it*. — S'Exaspérer, v. pr., ياوزلنمـــق *īāvouzlanmaq*, اوكـــه‌لنمك *euguèlenmek*, پـــك طارلمق *pek dhārylmaq*.

EXAUCER, v. a., قبول ـ اجابت ا *qaboul, idjābet it*, a.-t.; اشتمـــك *ichitmek*, t. — une prière, دعايى اجابت ا *dou'āïi idjābet it*, a.-t. — Exaucé, e, قبول اولنمش *qaboul olounmich*, مستجاب *mustedjāb*.

EXCAVATION, s. f., action d'excaver, قازمه *qāzma*, قازمقلق *qāzmaqliq*, t.; حفـــر *hafr*, احتـــفار *ihtifār*, a. — Creux fait, چقـــور *tchiouqour*, حفره *houfrè*.

EXCAVER, v. a., قازمق *qāzmaq*, چقورا *tchiouqour it*, t.; حفرا *hafr it*, a.-t.

EXCÉDANT, s. m., قـــالان *qālān*, باقى قالان *bāqy qālān*, باقى *bāqy*, ارتان *artān*, t.; قصـــور *qouçour*, قصـــور اولان *qouçour olān*, فضلـــه *fazla*, a. — La somme excédante, زياده قالان مبلغ *ziādè qālān meblagh*.

EXCÉDER, v. a., outrepasser, اشمق *achmaq*, كچمك *guetchmek*, اوته كچمك *eutè guetchmek*, تجاوز ا *tedjāvouz it*. — Passer les bornes, حددن كچمك *hadden guetchmek*, تجاوز ا *tedjāvuz it*. — Être en plus, زياده اول *ziādè ol*. — Outrager, انجتمك *indjitmek*, t.; تعدّى *tea'ddī it*, a.-t. — Fatiguer, يورلتمق *ïouroultmaq*. — Importuner, تصديع ا *tasdī' it*, a.-t. — S'Excéder, v. pr., se fatiguer, يورغنلقدن قالمق *ïorghounliqten qālmaq*, پك يورلمق *pek ïouroulmaq*. — Faire avec excès, افراطـــه وارمق *ifrāthè vārmaq*.

EXCELLEMMENT, adv., كمال مرتبه *kemal mertèbè*, درجهٔ اعلاده *derecdjèï a'ladè*, وجه افضل اوزره *vedjhi efzal uzrè*, a.-t.

Excellence, s. f., degré éminent de perfection, mérite, vertu, فضل *fazl*, فضيلة *fazîlet*, براعت *berâ'at*, a.; برتری *berteri*. — Prééminence, امتياز *imtiâz*. — Par excellence, سائرلره اوست اولـه‌رق *sâïrlerè ust olaraq*, بالامتياز *bil-imtiâz*. — Excellence, titre d'honneur, جناب *djenâb*. — Votre excellence, جناب شريفكز *djenâbi cherifiñyz*, ou plus simpl. جنابكز *djenâbuñuz*. — Son excellence l'ambassadeur, ايلچی جنابلری *iltchi djenâbleri*. Voy. le *Dictionnaire Turc-Français* au mot جناب.

Excellent, e, adj., très-bon, پك ايـو *pek eïu*, پك اعلا *pek a'alâ*. — au goût, لذتلـو *lezzetlu*, طاتلو *thâtlu*, نفيس *nefîs*. — Des mets excellents, اطعمهٔ نفيسه *etl'imèï neficè*. — Supérieur, meilleur, افضل *efzâl*. — C'est un remède excellent, اعلا و افضل بر دوادر *a'lâ vè efzal bir devâdur*. — C'est une personne excellente, ذات بركزيده *zâti ber guzîdè syfâttur*. — Dans le style épistolaire turc, on se sert des mots : *très-excellent, très-magnifique*, etc., en s'adressant aux personnes élevées en dignité, فضيلتلو *fazyletlu*, مكرمتلو *mekremetlu*.

Excellentissime, adj., ايولـر *euïuler eïucy*, t.; فوق الاعلا *fevq ul'alâ*.

Exceller, v. n., avoir un degré éminent de perfection sur, فضيلتی باهر وماهر او *fazileti ol*, *bâhir u mâhir ol*, a.-t. — sur les autres, سائرلری كچمك *sâïrleri guetchmek*, سائرلره اوست او *sâïrlerè ust ol*, سائرينه تفوّق و مسابقـت ا *sâïrinè tefavvuq vè muçâbaqat it*. — en peinture et en musique, فنّ تصويرده و علم مسيقيده ممتاز الاقران او *fenni tasvîrdè vè 'ylmi mucyqydè mumtâz ul-aqrân ol*. — Exceller dans son art, هنرده سايرلری كچمك صنعتنده *hunerdè sâïrleri guetchmek*, كسب تفوّق ا *sana'atindè kesbi tefevvuq it*.

Excentricité, s. f., مركـزدن تباعد ايرلمه *merkezden aïrilma*, t.; تباعد عن المركز *tebâ'ud 'an èlmerkez*, a.

Excentrique, adject. commun, متخالف المركز *mutekhâlif ul-merkez*. — Deux cercles excentriques engagés l'un dans l'autre, دائرتيـن متداخلتين *dâïretcïni mutedâkhyleteïn*.

Excepté, prép., غير *ghaïr*, غيری *ghaïri*, ماعدا *mâ'adâ*, سوی *sava*, a.; اوزكه *euzguè*, t. — Excepté cela, بوندن غيـری *boundan ghaïri*. — Excepté, exempté, ايری چيقارلمش *aïri tchyqârylmich*, استثنا اولنمش *istisnâ olounmich*, مستثنی اولدرق *mustesna olaraq*.

Excepter, v. a., استثنا ا *istisnâ it*, a.-t.; ايری چيقارمق *aïry tchyqârmaq*, ايری ا *aïry it*, t.

Exception, s. f., استثنا *istisnâ*, چكرمقلق تحاشی *tchâchi*, a.; *tchiqarmaqliq*, چيقارمـه *tchiqârma*, ايری چيقارمه *aïry tchyqârma*, ايتمه *aïry itmè*, t. — Sans exception, بلا استثنـا *bilâ istisnâ*. —

Moyens de défense dans une cause, عذر *'euzr*, pl. a. اعذار *a'zār;* بهانه *behānè.* — Fournir son exception, عذرینی در میان ا *'euzrini der meïān it.*

Excès, s. m., surabondance, زیاده‌لك *zïādèlik*, t.; استفاضه *istifāza*, افراط *ifrāth*, كثرت *kesret.* — Louer avec excès, افراط ایله مدح ا *ifrāth ilè medh it*, a. — Ce qui passe les bornes, اشوریلق *achurulyq*, تجاوز *tedjāvuz.* — Violence, تعدّی *te'addi*, تعدّیات *te'addiāt.* — Débauche, voyez ce mot. — A l'Excès, adv., افراط ایله *ifrāth ilè*, مبالغه ایله *mubālagha ilè.* — Avare à l'excès, درجهٔ افراطده ممسك *deredjèï ifrāthtè mumsik.*

Excessif, ive, adj., حدّدن زیاده-بیرون *haddten ziādè, biroun*, a.-p.-t.; بی حدّ *bi hadd*, نهایتسز *nihāïetsiz*, a.-t.; فوق الحدّ *fevq ulhadd*, مفرط *mufryth.* — Froid —; برد مفرط *berdi mufryth.* — Chaleur —, حرارت مفرطه *harāreti mufrytha.*

Excessivement, adv., حدّدن زیاده *hadden ziādè*, افراطله *ifrāthlè.* — Démesurément, اورانسزلقله *orānsizliqlè*, a.-t.

Exciper de, v. n., عذری در میان ا *'euzri der meïān it*, a.-t.

Excitateur, trice, s., مادّة ناریّه‌یی جذب ایدن الت *māddeti nārïièii djezb iden âlet*, a.-t.

Excitatif, ive, adj., قندریجی *qyndurîdji*, t.; محرّك *mouharrik*, مهیّج *mouhaïidj*, a. — Remède —, دوای محرك *devāï mouharrik.*

Exciter, v. a., provoquer, émouvoir, قندرمق *qyndurmaq*, قسقرمق *qysqyrmaq*, t.; تحریك ا *tahrîk it*, a.-t. — Instiguer, یلتمك *ïeltemek*, تحریص - اغوا ا *tahris, ighvā it*, a.-t. — la pitié, la compassion, تحریك عرق مرحمت ا *tahrîki 'yrqy merhamet it.* — la colère, طارلتمق *dhāryltmaq.* — Causer, قوپارمق *qopārmaq*, باعث - سبب او *bā'ïs, sebeb ol.* — des troubles, فتنه قوپارمق *fitnè qopārmaq.* — Animer, encourager, ترغیب - تشویق ا *terghyb, techvyq it*, غیرت ویرمك *ghaïret vermek.* — S'Exciter, v. réfl., یورکلنمك *ïureklenmek*, کندویی تحریك ا *guenduïi tahrîk it*, غیرتلنمك *ghaïretlenmek.*

Exclamation, s. f., چاغرش *tchāguirich*, چاغروب باغرمه *tchāghyrup bāghyrma*, t.; صیحه *saïha*, a.; غریو *ghyriv*, p. — de surprise, استغراب *istighrāb.* — Faire des exclamations, پك چاغرمق *pek tchāghyrmaq.* — d'étonnement, تعجّب و استغراب ا *te'addjub u istighrāb it.* — de plainte, ناله و غریو ا *nālè vu ghyrîv it.* — Point d'exclamation figuré ainsi (!), اشارت التعجّب *ichāret utte'addjub.*

Exclure, v. a., empêcher d'être admis, طشره سورمك *thachra surmek*, چقرمق *tchiqarmaq*, ایرمق *aïrmaq*, t.; اخراج ا *ikhrādj it*, a.-t.

— Ne pas admettre, قبول ايتمامك *qaboul itmemek.* — Priver, محروم ا *mahroum it.* — Écarter, دفع - ردّ ا *def', redd it.* — Exclu, e, چقارلمش *tchiqārilmich*, اخراج اولنمش *ikhrādj olounmich*, خارج *khāridj*, محروم *mahroum.*

Exclusif, ive, adj., محروم - ردّ *mahroum, redd idïdji*, a.-t.

Exclusion, s. f., محروملق *mahroumliq*, ردّ *redd*, طرد *thard*, اخراج *ykhrādj*, عدم قبول *'ademi qaboul.* — A l'exclusion d'un tel, فلانسك ردّ و اخراجی ایله *felānuñ redd u ykhrādji ilè.*

Exclusivement, adv., en excluant, چقرمغلـه *tchiqarmaghlè*, خارج قالـه‌رق *khāridj qālaraq*, مشتمل اولمیه‌رق *muchtemil olmaïaraq*, a.-t.

Excommunication, s. f., افروس *aforos*, g.; لعنت *la'net*, a.

Excommunié, e, adj., افـروس *aforos*, افروسلو *aforoslu.*

Excommunier, v. a., retrancher de la communion, افروس ا *aforos it*, افروسلمق *aforoslamaq*, g.-t.; محروم-احرام ا *mahroum, ihrām it*, دیندن ایروب چیقارمق *dïnden āïrup tchiqārmaq.* — Anathématiser, لعن و نفرین ا *la'n u nefrïn it.*

Excoriation, s. f. Voy. Écorchure.

Excorier, v. a., دری چقرمق *deri tchiqarmaq*, سیرمق *syrmaq*, t. Voy. Écorcher.

Excrément, s. m., بوق *boq*, t.; نجاست *nedjāset*, فضـول *fuzoul*, pl. a. فضلات *fazlāt.*

Excrémenteux, se, ou Excrémentiel, le, adj., نجاستلو *nedjāsetlu*, فضولی *fuzoulïi*, a.-t.

Excrétion, s. f., sortie naturelle des humeurs, اخلاط ردیه‌نك طشره *akhlāthy redïïènuñ thachra surmèci*, a.-t.; خروج اخـلاط ردیه *khouroudji akhlāthy redïïè*, دفع *def'*, a.

Excrétoire, adj. com., رشّـاح *rechchāh*, دافع اخلاط *dāfii akhlāth.* — Vaisseaux excrétoires, اوعیهٔ دافعه *av'ieï dāf'ia.*

Excroissance, s. f., قبارق *qabāraq*, شیش *chïch*, یمرو *ïoumrou*, t.; لحم زاید *lahmi zāïd*, a.

Excursion, s. f., چته *tchètè*, اقیـن *aqyn*, سکردم *seguirdum*, هجوم *hudjoum*, a. — Faire une —, چته‌یه وارمق *tchetèïè vārmaq*, اقین ا *aqyn it.* — Au fig., digression, voyez ce mot.

Excusable, adj. com., معـذور اولجق *ma'zour oladjaq*, a.-t.; شایان معذرت *chāïāni ma'ziret.*

Excuse, s. f., عذر *euzr*, اعتذار *i'tizār*, a. — Prétexte, بهانه *behānè*, p.; تعلّل *te'allul*, a. — Excuse légale, légitime, عـذر شرعی *'euzri cher'y.* — Trouver une —, بهانه بولمق *behānè boulmaq.* — Chercher une —, عذر ارامق *'euzr arāmaq.* — Accepter une —, عذری قبول ا *'euzri qaboul it.* — Excuse,

pardon, عفو *'afv*. — Demande d'excuse, عفو دیلمه *'afv dilemè*.

Excuser, v. a., disculper, pardonner, عفو ا *'afv it*, معذور طوتمق *ma'zour thoutmaq*. — Recevoir une excuse, عذری قبول ا *'euzri qaboul it*. — Demander excuse ou s'excuser, عذر دلمك *'euzr dilemek*, اعتذار ا *i'tizār it*, a.-t. — Daigner excuser, معذور بیورمق *m'azour bouïourmaq*. — Excusez-moi, بنی عفو ایله *beni 'afv eïlè*. — Excusez, معذور بیوروك *ma'zour bouïourouñ*. — Excusé, e, معذور عذرلو *ma'zour, 'euzurlu*.

Exeat, s. m., چقمق اذنی *tchiqmaq izni*.

Exécrable, adj. com., مكروه شایان نفرت *mekrouh, chāïāni nefret*, واجب استكراه *vādjibi istikrāh*, a.; كوكل ایركدیجی *gueuñul irkedidji*.

Exécrablement, adv., مكروهاً بادئ اكراه اولدجق وجهله *mekrouhān, bādii ikrāh oladjaq vedjhilè*, كوكل ایركندجك وجهله *gueuñul irkenedjek vedjhilè*.

Exécration, s. f., استكراه *istikrāh*, نفرت *nefret*, كراهت *kerāhat*, a.; كوكل ایركنمسی *gueuñul irkenmèci*. — Malédiction, لعنت *la'net*.

Exécrer, v. a., اكرنمك *igrenmek*, t.; استكراه ا *istikrāh it*, مكروه طوتمق *mekrouh thoutmaq*, اكراه ا *ikrāh it*, a.-t.

Exécutable, adj. com., فعلیه اجرا كتورلور *fi'lè gueuturilur*. اولنور - اولنه بیلور *idjrā olounour, olouna bilur*.

Exécuter, v. a., mettre à exécution, فعله - عمله كتورمك *fi'lè, 'amèlè gueturmek*, اجرا ا *idjrā it*, یرینه كتورمك *ïerinè gueturmek*. — un criminel, حكم شرعی ایله اولدرمك *hukmi cher'i ilè euldurmek*, اولدرمك *euldurmek*, ترتیب سیاست ا *tertībi djezā it*, جزا ا *siācet it*, a.-t. — Saisir par autorité de justice, معرفت شرع ایله ضبط ا *ma'rifeti cher'y ilè zabth it*. — S'Exécuter, v. réfl., اضافه كلمك *insāfè guelmek*, اغیراض مخصوصه سنی فدا ا *aghrāzi makhsoucècini fidā it*.

Exécuteur, s. m., qui exécute, فعله - عمله كتوریجی *fi'lè, 'amèlè gueturidji*, a.-t.; یرینه كتوریجی *ïerinè gueturidji*, اجرا ایدیجی *idjrā ididji*. — testamentaire, منفذ الوصیة *munefiz ul-vecïiet*, وصی *vassi*. — de la haute justice, جلاد *djellād*.

Exécutif, ive, adj. (pouvoir), قوت انفاذیه *qouvveti infāzïiè*, قوت انفاذ قوانین *qouvveti infāzi qavānin*.

Exécution, s. f., ایشلتمه *ichletmè*, عمله كتورمكلك *'amèlè gueturmeklik*, بتورمكلك *biturmeklik*, فعله كتورمه *fi'lè gueturmè*, a.-t.; عمل *'amel*, اجرا *idjrā*, a. — d'une entreprise, d'un dessein, برماده نك - بر ترتیبك فعله كتورلمه سی - اجراسی *bir māddènuñ, bir tertibuñ fi'lè gueturilmèci, idjrāci*. — d'un condamné, سیاست *siācet*. —

Mise à mort, قتل *qatl*. — militaire, قواعد حربيّه اوزره ترتيب جزا *qavāïdi harbïïè uzrè tertïbi djezā*. — Homme d'exécution, بجركلو *bedjereklu*, قوتى العمل *qavii ul-'amel*.

Exécutoire, adj., ايشلتمكه كركلو *ichletmeguè guereklu iden*, t.; موجب لانفاذ *moudjib ul-infāz*, انفاذه صلاحيتى اولان *infāzè salāhïïeti olān*. — Valable, معمولٌ به *me'mouluñ bih*. — En parlant d'un firman, واجب الامتثال *vādjib ul-imtiçāl*, a.

Exemplaire, s. m., d'un livre, نسخة *nouskhet*, vulg. *nouskha*, pl. a. نسخ *nuçoukh*.

Exemplaire, adj. com., qui peut servir d'exemple, شايان عبرت اولهجق *chāïāni 'ybret oladjaq*, عبرت اولهجق *'ybret oladjaq*, موجب عبرت *'ybret numā*, عبرتنما *moudjibi 'ybret*, a. — Châtiment —, سائرلره موجب عبرت اولهجق تاديب *sāïrlerè moudjibi 'ybret oladjaq teedïb*.

Exemplairement, adv., سائرلره عبرت ايچون *sāïrlerè 'ybret itchoun*, a.-t.; سائرلره موجب عبرت اولهجق وجهيله *sāïrlerè moudjibi 'ybret oladjaq vedjhilè*, عبرةً للسائرين *'ybreten lil-sāïrin*, a.

Exemple, s. m., action qu'on peut imiter, عبرت *'ybret*. — Modèle d'une chose, اورنك *eurnek*. — d'écriture, مشق *mechq*. — Prendre exemple, عبرت المق *'ybret almaq*. — Servir d'exemple, موجب عبرت اولمق *moudjibi 'ybret olmaq*. — Chose pareille à celle dont il s'agit, مثل *mecel*, مثال *miçāl*, pl. امثال *emsāl*. — Il n'y a pas d'exemple, امثالى يوق *emsāli ïoq*. — Par Exemple, adv., مثلاً *mecelen*, مثلا *mecelā*, a.

Exempt, e, adj., معاف *mu'āf*, مسلّم *mucellem*, a.; برى *beri*. — Être exempt des charges publiques, تكاليف عرفيّه‌دن برى اولمق *tekālïfi 'eurfïïèden beri olmaq*. — Préservé, garanti, مأمون وسالم *maçoun u sālim*, ازاده *azādè*.

Exempt, s. m., sorte d'officier de police, چاوش *tchāvouch*, t.

Exempter, v. a., rendre exempt, معاف ا ـ قلمق *mou'āf it, qylmaq*. — Affranchir, مسلّم ا *mucellem it*. — du service, خدمتدن معاف ا *khydmetten mou'āf it*.

Exemption, s. f., معافلق *mu'āfliq*, مسلملك *mucellemlik*, a.-t.; معافيّت *mou'āfïïet*, a.

Exercer, v. a., dresser, former, instruire, ايش ايشلتمك *ich ichletmek*, اوكرتمك *eugretmek*, الشترمق *alichturmaq*, t.; تدريب ا *tedrïb it*. — des troupes, تعليم ا *ta'lïm it*, نفرات عسكريه تعليم ا *neferāti 'askerïïè ta'lïm it*. — Pratiquer, ايشلمك *ichlèmek*, چالشمق *tchālichmaq*. — Faire usage, قوللنمق *qoullanmaq*, استعمال ا *istï'māl it*. — Exercer un art, صنعت ايشلمك *sana'at ichlèmek*. — la puissance, l'autorité, بكلمك سورمك *beïlik*

surmek, حكم و حكومت ا *hukm u hukioumet it.* — la médecine, طبابتی ايشلمك *thebābeti ichlemek.* — son droit, en user, حقنی اجرا *haqqyni idjrā it*, a.-t. — S'Exercer, v. pr., s'accoutumer, apprendre, اوكرنمك *eugrenmek*, تعلم ا *te'allum it.* — Acquérir de la pratique, ادمان ا *idmān, itmān it.* — à la patience, صبر و تحمّله تدريب نفس ا *sabru tehammulè tedrībi nefs it.*

Exercice, s. m., pratique, ايشلمه *ichlemè*, عمل *'amel*, ادمان *idmān, itmān.* — Long usage, عمل مديد *'ameli medīd.* — militaire, تعليم *ta'līm.* — Mouvement, حركت *hareket*, a. — Peine, يورمه *ïourma*, زحمت *zahmet.* — Fonction, service, خدمت *khydmet.*

Exérèse, s. f., قلع الزايد *qal' uzzāïd*, a.

Exfoliatif, ive, adj., كمكبی قبوق قبوق صويجی *guemigui qabouq qabouq soïidji*, t.; مسّق العظم *muciff ul-'azm*, a.

Exfoliation, s. f., كمكك قبوق قبوق صويلمه‌سی *guemiguñ qabouq qabouq souïoulmaci*, انسلاق العظم *insāf ul-'azm*, a.

Exfolier (S'), v. pr., كمك قبوق قبوق صويلمق *guemik qabouq qabouq soïoulmaq*, t.; كمك انسافه يوزطونمق *guemik insāfè ïuz thoutmaq*, a.-t.

Exhalaison, s. f., بوغ *bough*, t.; بخار *boukhār*, pl. a. ابخرة *abkharet.* — de la terre, يردن چيقان بخار *ïerden tchyqān boukhār.*

Exhalation, s. f., بوغمك چيقمه‌سی *boghuñ tchyqmaci*, t.; فوران بخار *fevrāni boukhār*, a.

Exhaler, v. a., des vapeurs, بخار صالمق - چيقارمق *boukhār sālmaq, tchiqārmaq*, بخارا *boukhār it.* — de l'odeur, رايحه ويرمك *rāïha vïrmek*, قوقو چيقارمق *qoqou tchiqārmaq.* — S'Exhaler, v. réfl., چيقمق *tchyqmaq.* — La vapeur, بخار چيقمق *boukhār tchyqmaq.* — Une odeur, قوقمق *qoqmaq*, قوقوسی *qoqoucy ol*, قوقو يايلمق *qoqou ïāïlmaq.* — S'évaporer, هوايه اوچوب طاغلمق *havāïè outchoup dhāghylmaq.* — Exhaler sa colère, دفع غضب ا *def'y ghazab it.*

Exhaussement, s. m., يوكسكلك *ïukseklik*, t.; ارتفاع *irtifā'*, رفعت *rif'at*, a.

Exhausser, v. a., يوكسلتمك قالدرمق *qāldurmaq*, يوجلمك *ïudjèlèmek*, t.; ترفيع ا *terfi' it*, a.-t. — Exhaussé, e, يوكسلمش *ïukselmich*, t.; مرتفع *murtefi'*, a.

Exhérédation, s. f., ميراثدن محروم قلمه - چيقرمه *mirāsten tchyqarma, mahroum qylma*, t.

Exhéréder, v. a., ميراثدن كسمك *mirāsten kesmek*, ميراثدن محروم قلمق - چيقرمق *mirāsten tchiqarmaq, mahroum qylmaq*, a.-t.

Exhiber, v. a., كوسترمك *gueustermek*, t.; ابرازا اظهارا *ibrāz it, izhār it*, عرضه ا *'arza it*, a.-t.

Exhibition, s. f., كوسترمه *gueustermè*, عرض *'arz*, اظهار *izhār.* عرضه *'arza*, ابراز *ibrāz*, a.

Exhortation, s. f., action d'exhorter, قندرمه *qyndurma*, t.; ترغيب الحاح و ابرام *terghyb, ilhāh u ibrām.* — Conseil, اوكت *eugut*, t.; نصيحت *nacihat*, وعظ *va'z.*

Exhorter, v. a., conseiller, اوكت ـ نصيحت ويرمك *eugut, nacihat vírmek.* — Exciter, inviter à, قندرمق *qyndurmaq*, ترغيب ا *terghyb it*, الحاح و ابرام ا *ilhāh u ibrām it.*

Exhumation, s. f., ميتك مزاردن چقرمسى *meïtuñ mezārden tchiqarmaci*, a.-t.; مزاردن چيقرمه *mezārden tchiqarma.*

Exhumer, v. a., ميتى مزاردن ـ طپراقدن چقرمق *meïti mezārden, thoprāqten tchiqarmaq*, a.-t.; مزاردن چيقرمق *mezārden tchyqarmaq*, t.

Exigeant, e, adj., استيجى *istèïdji*, چوق استيين *tchoq isteïen*, t.; متقاضى *mouteqāzi*, a.; دقت اراشدريجى *dyqqat arāchturidji.*

Exigence, s. f., besoin, nécessité, اقتضا *iqtizā*, مقتضى *mouqteza.* — Suivant l'exigence du cas, حسب الاقتضا *hasp el-iqtizā.* — des temps et des circonstances, وقت و حالك اقتضاسنه كوره *vaqt u hālun iqtyzācinè gueurè.* Voy. Prétention.

Exiger, v. a., demander avec autorité, استمك *istemek*, مطلق استمك *mouthlaq istemek*, t.; طالب او *thālib ol*, طلب ا *thaleb it*, مطلوب ا *mathloub it.* — Prétendre, ادّعا ا *iddï'ā it*, a.-t. — Obliger à, اجبارا *idjbār it.* — Être nécessaire, convenable, ايجاب ا *idjāb it.* — Cela exige beaucoup de temps, مدّت مديديه محتاجدر *muddeti medidèïè muhtādjtur.*

Exigible, adj. com., qu'on peut exiger, استنور *isteneur*, استنه *istenè*, بيلەجك *bíledjek*, t.; ممكن طلب التقاضا *mumkin ut-tèqāzā*, اولنجق *thaleb olounadjaq.* — Payable, ادا اولنجق *edā olounadjaq*, a.-t.

Exigu, e, adj., كوچك *az*, اوفاق *kutchuk*, t.; قليل *oufāq*, t.; *qalīl*, a.

Exiguité, s. f., ازلق *azlyq*, t.; قلت *qyllet*, a.

Exil, s. m., سوركونلك *surgunlik*, t.; نفى *nefi*, جلا *djelā*, a. — Lieu d'exil, سوركونلك يرى *surgunluk ïeri*, محل نفى و اجلا *mahalli nefi u idjlā*, منفا *menfā.*

Exilé, e, adj., سوركون *surgun*, t.; منفى *menfi*, a.

Exiler, v. a., سوركون ا *surgun it*, سورمك *surmek*, نفى ا *nefi it*, نفى بلد ا *nefi beled it*, a.-t.— S'Exiler, v. réfl., se retirer, بر يره چكلمك *bir ïerè tchekilmek.* — de sa patrie, ترك وطن ا *terki vathan it*, اختيار ديار غربت ا *ikhtiāri diāri ghourbet it.*

Exilité, s. f., اوفاقلق *oufāqliq*, كيوچكلك *kutchuklik*, t.; صغر *saghr*, قلت *qyllet.*

Existant, e, adj., اولان *olān*, وار *vār*, وار اولان *vār olān*, t.; كاين *kiāin*, موجود *mevdjoud*, a.; درکار

derkiār, p.; بولغان *bolghān*, tart. — Les choses existantes, les choses créées, موجودات *mevdjoudāt*.

Existence, s. f., وار *vār*, وارلق *vārlyq*, t.; وجود *vudjoud*, كون *kevn*, موجوديّت *mevdjoudïiet*, a.; هستى *hesti*. — Donner l'—, وجود ويرمك *vudjoud vírmek*.

Exister, v. n., وار اولمق *vār olmaq*, موجود او *mevdjoud ol*, طورمق *dhourmaq*. — Faire exister, produire, تكوين ا *tekvīn it*.

Exode, s. m., هجرة *hidjret*, سفر الخروج *sefer el-khouroudj*, كتاب الهجرة *kitāb ul-hidjret*, a.

Exoine, s. f., تحقّق عذر شرعى يى مصدّق سند *tehaqquqy 'euzri cher'ïï mouçaddiq sened*, a.-t.

Exophtalmie, s. f., كوزك اويومندن اوينامسى *gueuzuñ ouïouminden oïnāmaci*, t.; جحوظ العين *djehouz ul-'aïn*, a.

Exorable, adj. com., رجايى - دعايى قبول ايدن *ridjāïi, doāïi qaboul iden*, a.-t.; اسيركييجى *ecírgueïidji*, رأفتلو *reefetlu*.

Exorbitamment, adv., اورانسزلغله *orānsizlighlè*, افراط ايله *ifrāth ilè*, بى غايه *bi-ghāïè*.

Exorbitant, e, adj., حدّدن متجاوز *haddten mutedjāviz*, a.; اورانسز *orānsiz*, t.

Exorciser, v. a., افسون اوقومغله جنلرى دفع ا *efsoun oqoumaghlè djinleri def' it*, استعاذه دعاسنى اوقومق *isti'āzè dou'ācini oqoumaq*, a.-t.

Exorcisme, s. m., دعاى استعاذه *dou'āï isti'āzè*, مريرة *meríret*, a.

Exorciste, s. m., استعاذه دعاسنى اوقويان *isti'āzè dou'ācini oqouïān*.

Exorde, s. m., ابتداى كلام *ibtidāï kelām*, مقدّمه *mouqaddemè*, a.

Exortose, s. m., كميككك طوملمه‌سى *guèmiguñ dhoumlamaci*, t.; عجرة العظم *'adjeret ul-'azm*, a.

Exotérique, adj. com., طشره‌ده كى *thachrada ki*, t.; خارجىّ *khāridjïï*, a.

Exotique, adj. com., يبانى *ïabāni*, p.-t.; اجنبى *edjnebi*, غريب *gharíb*, a.

Expansibilité, s. f., يايلمه قوّتى *ïāïlma qouvveti*, t.; قوّت انبساطيّه *qouvveti imbiçāthïïè*.

Expansible, adj. com., يايلمسى - اچلمسى ممكن *ïāïlmaci, atchilmaci mumkin*, a.-t.; يايله بيلور *ïāïla bílur*, ممكن الانبساط *mumkin ul-imbiçāth*, a.

Expansif, ive, adj., يايلور *ïāïlur*, t.; موجب الانبساط *moudjib ul-imbiçāth*. — Ame expansive, اچق كوكللو *atchiq gueuñullu*.

Expansion, s. f., état d'un corps qui se dilate, يايلمه *ïāïlma*, t.; انبساط *imbiçāth*, a. — En t. d'anatomie, prolongement, allongement, اوزانمه *ouzānma*, t.; امتداد *imtidād*.

Expatriation, s. f., يورددن ايرلمه *ïordden aïrylma*, t.; جلاء وطن *djilāï vathan*, a.

Expatrier, v. a., يورددن ايرمق *ïordden aïrmaq*. V. Exiler.

— S'Expatrier, v. pr., يورددن جلاء وطن ا ïordden aïrilmaq, ايرلمق djilāï vathan it, a.-t.; ترك ديار - وطن ا terki diār, vathan it, a.-t.

Expectant, e, adj., اوممغه كركلو oummagha guereklu, t.; توقعه مستحق اولان tevaqqou'a mustehaqq olān, مترقب بالاستحقاق muteraqqib bil-istyhqāq, a.

Expectatif, ive, adj., وقتنى بكلمكه باغلو vaqtini beklemeguiè bāghlu, انتظار وقت مرهونه موقوف intizāri vaqti merhounè mevqouf, a.-t.

Expectative, s. f., بر وعده يه مبنى انتظار - اميد bir va'ïdèïè mebni intizār, umid, a.-p.-t.; انتظار intizār, a.; اميد umīd. — Vivre dans l'expectative de, مأمول ايله كچنمك meemoul ilè guetchinmek. — Être dans l'expectative, مأمولده او meemouldè ol, قتلانمق qatlānmaq.

Expectorant, e, adj., بلغم سوكيجى balgham seukídji, t.; دافع البلغم dāfi' ul-balgham. — Remèdes expectorants, بلغم سوكيجى علاجلر balgham seukídji 'ylādjlār.

Expectoration, s. f., توكورمه tukurmè, بلغم سوكلمه سى balgham seukulmèci, t.; اندفاع البلغم indifā' ul-balgham, a.

Expectorer, v. a., توكورمك tukurmek, بلغم توكورمك balgham tukurmek, بلغم چيقارتمق balgham tchiqārtmaq, t.

Expédient, s. m., moyen de terminer une affaire, چاره tchārè, قولايلق qolāïliq, t.; تدبير tedbír, pl. تدابير tedābír. — Il est expédient de ....., لايق اولان اولدركه lāïq olān oldurki; كرك - لازم - لايقدر guerek, lāzim, lāïqtur. — Il est expédient de faire cela, بونى ايتمك حسن تدبير در bounou itmek husni tedbír dur.

Expédier, v. a., terminer promptement, تيز بتورمك tíz biturmek. — une affaire, بر ايش چاپك بتورمك - تكميل ا bir ich tchāpouk biturmek, tekmíl it, ايشى چاپكجه بتورمك ichi tchāpoukdjè biturmek. — Envoyer, كوندرمك gueundermek, ارسال ا irsāl it. — des marchandises, اموال تجارتى يوللامق - تسيير ا emvāli tidjāreti ïollāmaq, tesïir it. — quelqu'un, le faire mourir, چاپكجاق اخرته كوندرمك tchāpoudjāq akhyrètè gueundermek, ايشنى تمام ا ichini tamām it. — Dépenser, consommer, دوكتمك teuketmek, صرف و استهلاك ا sarf u istihlāk it.

Expéditif, ive, adj., چاپك tchāpouk, p.; سريع العمل seri' ul-'amel, a.

Expédition, s. f., achèvement, بتورمكلك biturmeklik, اتمام itmām, a. — Envoi, كوندرمه gueundermè, ارسال irçāl, a. — Expédition militaire, عسكر چيقارمه 'asker tchyqārma, ارسال عساكر irsāli 'açākir, سفر sefer. — Copie d'un acte, بر سندك صورتى bir sènèduñ sourèti, a.-t. — Diligence, چاپكلك tchāpouklik, سرعت sur'at. — Entreprise, عزم 'azm, عزيمت 'azímet.

— Expéditions, dépêches, تحريرات *tahrírāt*, اوراق *evrāq*.

Expéditionnaire, s. m., كاتب *kjātib*, a.

Expérience, s. f., épreuve, تجربه *tedjrubè*, pl. تجارب *tedjārub*. — Essai, امتحان *imtihān*, صنامه *synāma*. — acquise, habileté, وقوف *vouqouf*, رسوخ *rusoukh*, a. — Faire une —, تجربه ا *tedjrubè it*, a.-t. — J'en ai fait l'expérience, تجربه سنى ايتدم *tedjrubècini ittum*. — Connaître le monde par expérience, بالتجربه احوال عالمه *bittedjrubè ahvāli 'alemè vāqyf u achinā ol*, صنامق *synāmaq*, دكمك *deñèmek*, t.

Expérimental, e, adj., تجربه يه *tedjrubèïè mebnī*, a.-t. — La physique expérimentale, مبنى على التجارب اولان علم حكمت *mebnii alet-tedjārib olān 'ylmi hykmet*.

Expérimenté, e, adj., éprouvé, qui a de l'expérience, تجربه اولنمش *tedjrubè olounmich*, مجرّب *mudjerreb*, اهل ـ صاحب وقوف *ehli, sāhib vouqouf*, تجربه صاحبى *tedjrubè sāhibi*. — dans les affaires, ايش كورمش *ich gueurmuch*, كار ازموده *kiār āzmoudè*, اموردنيا *oumour dīdè*, a.-p. — dans la guerre, جنك ازموده *djenk āzmoudè*, p.; جنك احوالن بيلور *djenk ahvālin bīlur*. — Qui connaît le monde, دنيا كورمش جهاندديدك *duniā gueurmuch, djihāndidè*.

Expérimenter, v. a., faire l'expérience de, تجربه ـ امتحان ا *tedjrubè, imtihān it*, a.-t.; دكمك *deñèmek*, صنامق *synāmaq*, t.

Expert, e, adj., versé dans un art par la pratique, استاد *ustād*, ماهر *māhir*, حاذق *hāziq*. — Il est expert en chirurgie, فنّ جراحتك صاحب حذاقتدر *fenni djerāhattè sāhib hazāqattur*. — Celui qu'on nomme pour faire une expertise, اهل خبره *ehli khybrè*. — S'en rapporter à l'avis des experts, ماده بى اهل خبره نك رائنه حواله ا *māddèïi ehli khybrènuñ reïinè havālè it*.

Expertise, s. f., opération des experts, كشف *kechf*. — Faire une —, بر كشف ا *bir kechf it*. — Rapport ou procès-verbal des experts, كشف اعلامى *kechf 'ilāmi*.

Expiation, s. f., action par laquelle on expie, كفارت *kefāret*. — Prix du sang pour un meurtre, معقلة *m'aqalet*, ديت *dīiet*, a. — des péchés, كفارت ذنوب *kefāreti zunoub*, a.

Expiatoire, adj. com., كفارتلو *kefāretlu*, a.-t. — Jeûne —, صوم الكفارة *savm ul-kefāret*.

Expier, v. a., كفارت ويرمك *kefāret vírmek*, تكفير ا *tekfīr it*, a.-t. — ses péchés, كفارت ذنوب ا *kefāreti zunoub it*, a.-t. — Donner le prix du sang en expiation d'un meurtre, ديت ا *dīiet it*.

Expiration, s. f., action de repousser l'air aspiré, صولق ويرمه *solouq vírmè*, چيقارمه *tchiqārma*, t.; دفع نفس *def'i neſes*, a. — Échéance d'un terme, وقتك حلولى

vaqtuñ houlouli, انقضا *inqyzā*, ختام *khytām*, a.; دوكنمه *teukenmè*, بتمه *bitmè*. — A l'expiration du jeûne, صيامك ختامنده *siāmuñ khytāmindè*.

EXPIRER, v. n., rendre l'air qu'on avait aspiré, صولق صالمق - *solouq sālmaq, tchyqārmaq*. — Rendre l'âme, جان ويرمك *djān vírmek, teslím it*. — Rendre le dernier soupir, صوك نفسى ويرمك *soñ nefeci vírmek*, تسليم جان - روح ا *teslímí djān, rouh it*, اولمك *eulmek*. — Finir, échoir, دوكنمك *dukenmek*, بتمك *bitmek*, t.; ختام بولمق *khytām boulmaq*. — Le délai est expiré, مهلتك وقتى تمام اولمشدر *muhletuñ vaqty tamām olmuchtūr*.

EXPLÉTIF, IVE, adj. (mot), لفظ زايد *lafzi zāïd*, لفظ منضمّ لتاكيد المعنا *lafzi munzam liteekid ulma'na*.

EXPLICABLE, adj. com., تعبيرى ممكن اسان *ta'bíri açān*, a.-p.; التفسير ممكن *mumkin uttefsír*, a.; اچله بيله جك *atchila bíledjek*, t.

EXPLICATIF, IVE, adj., بيان ايدن - ايديجى *beïān iden, idídji*, a.-t.; معنا اچيجى *ma'na atchídji*, a.-t.; مفسّر *mufessír*, مبيّن *mubeïin*, a.

EXPLICATION, s. f., بيان *beïān*, تفسير *tefsír*, تعبير *ta'bír*, معنا ويرمه *ma'na vírmè*. — Information sur une chose, استكشاف حال *istikchāfi hāl*. — des songes, تعبير رويا *ta'bíri rouïā*, a.

EXPLICITE, adj. com., اچق *atchyq*, t.; اشكار *achikiār*, واضح *vāzih*, a.

EXPLICITEMENT, adv., اچقدن *atchyqtan*, اشكاره *achikiārè*, ايضاحاً *izāhen*, a.

EXPLIQUER, v. a., interpréter, معنا اكلاتمق ويرمك *ma'nā vírmek, añlātmaq*, t.; معناسنى ويرمك *ma'nācini vírmek*. — Éclaircir, exposer clairement, بيان - ايضاح ا *beïān, izāh it*. — Décrire, interpréter, تعبير ا *ta'bír it*. — Faire savoir, بيلدرمك *bíldurmek*, افاده ا *ifādè it*. — Enseigner, اوكرتمك *eugretmek*, a.-t. — S'Expliquer, v. réfl., dire ce qu'on pense, افادهٔ مرام ا *ifādèï merām it*. — En parlant des choses, تعبير اولنمق *ta'bír olounmaq*. — Expliqué, e, بيان معناسى اولنمش *beïān olounmích*, مفسّر ويرلمش *ma'nāci vírilmich, mufessír*, مبيّن *mubeïien*.

EXPLOIT, s. m., action de guerre mémorable, غزا *ghazā*, pl. غزوات *ghazevāt*; فتوح *futouh*, pl. فتوحات *futouhāt*. — Actions remarquables, ماثر جليله *meāciri djelílè*. — Citation envoyée par le juge, مراسلهٔ *murācelè*. — Exploit d'assignation, احضار مراسلهسى *yhzār murācelèci*. — de saisie, اخذ مراسلهسى *akhyz murācelèci*.

EXPLOITABLE, adj. com., qui peut être exploité, ايشلتمهسى ممكن *ichletmèci mumkin*, ايشلنور *ichlenur*. — Cultivable, en parlant d'une terre, زراعتى ممكن سوركيلوب سورمه بيله جك ير *zirā'ati mumkin, seu-*

kilup surilè bîledjek ïer. — Qui peut être saisi par justice, حكم شرعى ايله ضبط اولنمسى ممكن *hukmi cher'i ilè zabth olounmaci mumkin.*

Exploitation, s. f., d'une terre, d'une mine, بر يرك ياخود بر معدنك ايشلتمه‌سى *bir ïeruñ ïakhod bir ma'denuñ ichletmèci.*

Exploiter, v. a., des terres, des mines, اراضى يى - معادنى ايشلتمك *erāzii, me'ādeni ichletmek.* — la terre seule, يرى سوكوب سورمك *ïeri seukup surmek.* — une mine, en tirer le métal, زمينى سوكوب معدن چيقارمق *zemini seukup ma'den tchyqārmaq.* — une terre, بر يرى زراعت معمورا *bir ïeri zirā'at, ma'mour it.* — une forêt, براورمانك اغاجلرينى كسوب صاتمق *bir ormānuñ aghādjlerini keçup sātmaq.* — Donner des exploits, des assignations, مراسلە ويرمك *murācelè vîrmek.*

Exploiteur, s. m., de terres, يرى سوكوب سورن *ïeri seukup suren.* — de mines, زمينى سوكوب معدن چيقاران *zemini seukup ma'den tchiqārān,* t.

Explorateur, s. m., qui va à la découverte, يوقلايجى *ïoqlāïdji,* t.; مستخبر *mustakhbir,* a.; كوزجى *gueuzdji,* ارامغه مأمور *arāmagha meemour,* ديدبان *dîdebān.* — Espion d'une cour étrangère, دولت اجنبيه جاسوسى *devleti edjnebïïè djāçouci.*

Exploration, s. f., action de sonder, يوقلايش *ïoqlāïch,* t. — Recherche et espionnage, ديدبانلق *dîdebānliq,* p.-t.; تجسس *tedjessus.* — Information, استخبار *istikhbār.* — Découverte, استكشاف *istikchāf,* كشف *kechf.*

Explorer, v. a., examiner, rechercher, يوقلامق *ïoqlamaq,* كوزلمك *gueuzlemek,* t.; تجسس ا *tedjessus it,* تفحص - استخبارا *tefahhous, istikhbār it ;* a.-t. — Espionner, جاسوسلق ا *djāçousliq it.*

Explosion, s. f., پاتلمه *pātlama,* گورلتى *gueurulty.* — de la poudre, باروت پاتلمه‌سى *bārout pātlamaci,* t.

Exportation, s. f., اخراج *ikhrādj,* ملكدن چيقارمه *mulkden tchyqārma.* — des marchandises, اخراج اسوال تجارت *ikhrādji emvāli tidjāret,* a.

Exporter, v. a., emporter hors d'un pays, گوتورمك *gueuturmek,* ملكدن اخراج ا *ykhrādj it,* ملكدن طشره گوندرمك *mulkten thachra gueundermek,* ملكدن چيقارمق *mulkten tchiqārmaq,* ديار اخره نقل ا *diāri akhèrè naql it.*

Exposant, e, adj., qui expose un fait, عرضحال عرض ايدن *'arz iden,* صاحب ايدن عرضحال *'arzouhāl iden,* *sāhib 'arzouhāl,* a.-t.

Exposé, s. m., d'un fait, انها *inhā,* a.; تقرير عرض *taqrīr, 'arz.*

Exposer, v. a., mettre en vue, ميدانه كتورمك - قومق *meïdāne gueturmek, qomaq,* درميان ا *der mïān it,* گوسترمك *gueustermek.* — aux yeux, گوز اوكنه قومق *gueuz*

eunùnè qomaq. — Mettre dehors, طشره قومق *tchiqarmaq*, طشره قومق *thachra qomaq.* — au soleil, كنشه تنشيس ا *gunèchè qomaq*, t.; *techmis it.* — Mettre en danger, خطره دوشرمك *khatharè duchurmek*, مخاطره يه قومق - دوشورمك *moukhātharaïè qomaq*, *duchurmek*, تهلكه يه اوغراتمق *tehlukèïè oghrātmaq*, a.-t. — en vente, بازاره صاتيلق كتورمك *bāzārè gueturmek*, *sātilyq it.* — un fait, برواقعه يى بسط و بيان ا *bir vāqa'ïi basth u beïān it.* — Manifester, dire, اظهار - ابراز - تقرير *izhār*, *ibrāz*, *taqrīr it*, a.-t. — Déduire, expliquer, كوسترمك بيان ا *gueustermek*, *beïān it.* — Offrir, présenter, rapporter, déclarer, انها ا عرض ا *inhā it*, *'arz it*, تقرير - تلخيص ا *taqrīr*, *telkhis it.* — Nous vous exposons amicalement ce qui suit : انهای دوستانه مز بودركه *inhāï dostānèmuz boudurki*, a.-t. — Exposer un enfant, l'abandonner, چوجوق براقمق *tchodjouq brāqmaq.* — S'Exposer, v. pr., à perdre la vie, جان اوينمق - اتمق *djan' oïnamaq*, *atmaq*, a.-p.-t. — Se mettre en danger, مخاطره يه كيرمك *moukhātharaïè guirmek*, نفسنى مخاطره يه القا ا *nefsini moukhātharaïè ilqā it.* — Exposé, e, كوسترلمش *gueusterilmich*, معروض *ma'rouz*, تهلكه يه قونمش *tehlukeïè qonmuch.*

Exposition, s. f., action d'exposer, ميدانه قونمه سى - كتورلمسى *meïdānè qonmaci*, *gueturulmeci*, عرض *'arz*, t. — Explication, بيان *beïān*, عرض *'arz.* — Représentation, انها *inhā.* — Narration, تقرير *taqrīr*, نقل *naql*, حكايت *hikāïet*, روايت *revāïet*, a. — Côté, طرف *tharaf.* — Situation, موقع *mevqy'*, سمت توجّه *semti teveddjuh.*

Exprès, s. m., messager à cheval, منزل مخصوصى *menzili makhçouci.* — à pied, ساعى *sā'ï.* — Courrier, - مخصوص بر اولاق بر قوريير *makhsous bir oulāq*, *bir qourier.*

Exprès, se, adj., formel, clair, اچق *atchyq*, t.; اشكار *achikiār*, صريح مصرّح *saryh*, *mouçarrah.* — Absolu, مطلق *mouthlaq.* — Un ordre absolu, - بر قطعه امر مطلق مصرّح *bir qyth'a emri mouthlaq*, *mouçarrah.*

Exprès, adv., à dessein, مخصوص *makhçous*, مخصوصاً *makhçoucen*, قصد ايله *qast ilè.*

Expressément, adv., d'une manière expresse, اچقدن اچغه *atchiqtan atchigha*, اشكاره *achikiārè*, مصرّحاً *mouçarrahan.* Voy. Nommément.

Expressif, ive, adj., énergique, معنا بللوردیجی *ma'na bellurdidji*, t.; مبيّن مرام *mubeïieni merām*, مصرّح الحال *mouçarrah ul-hāl*, كثير المعنى *kecīr ul-ma'na*, a.

Expression, s. f., action d'exprimer le suc des fruits, صقمه *syqma*, صقمقلق *syqmaqlyq*, t.; عصر *'asr*, تعصير *ta'cīr*, a.; — Manière de s'exprimer, سوبليش *seuïleïch*, كلامك اداسى *kelāmuñ edāci*, ادا

edā, تعبير *ta'bir*. — Locution, لفظ *lafz*, كلام *kelām*, نطق *nouthq*, a. — Description, وصف *vasf*, توصيف *tevcīf*. — Manifestation, اظهار *izhār*, a.; كوستريش *gueusterich*. — En peinture et en sculpture, représentation naturelle des passions, تصوير امراض نفسانيّه *tasvīri emrāzi nefsānïïè*.

Exprimable, adj. com., وصفه تعبيرى ممكن *vasfè guèlen*, *ta'biri mumkin*, a.-t.; تعبيره كلور *ta'bīrè guelur*.

Exprimer, v. a., tirer le suc en pressant, صقمق *syqmaq*, t.; تعصيرا *ta'cir it*. — Proférer, énoncer, تلفظ ا *teleffuz it*, سويلمك *seuïlemek*, وصف ا *vasf it*. — Décrire, تعبير - توصيف ا *ta'bir, tevcīf it*, وصفه كتورمك *vasfè gueturmek*. — Manifester, اكلتمق *añlatmaq*, t.; اظهارا *izhār it*, a.-t. — S'Exprimer, v. réfl., سويلمك *seuïlemek*, كلام ا *kelām it*, نطقه كلمك *nouthqa guelmek*, افادهٔ مرام ا *ifādèï merām it*.

Ex-Professo, phrase adverbiale, كمال دقّت ايله *kemāli diqqat ilè*, كركى كبى *gueregui guibi*, مخصوصاً كماهو حقه *makhçoucen*, a.; *kemā huè haqqouhou*.

Expropriation, s. f., ملك واملاكدن چيقارمه *mulku emlākten tchyqārma*, a.-t.; اخذ املاك *akhzi emlāk*, a.

Exproprier, v. a., ملك واملاكدن چيقارمق - محروم ا *mulk ü emlākten tchiqārmaq, mahroum it*, a.-t.

Expulser, v. a., قومق *qovmaq*, طشره ا - سورمك *thachra it, surmek*, t.; دفع ا طرد واخراج *def'it, thard u ikhrādj it*, a.-t.

Expulsif, ive, adj., سوريجى دفع ايديجى *suridji, def' idïdji*, a.-t.; دافع *daf'y*. — Remède —, دواى دافع *devāï dāfi'*. — Force expulsive, قوّت دافعه *qouvveti dāfi'a*.

Expulsion, s. f., سورش *suruch*, قومقلق *qovmaqliq*, قوغمه *qoghma*, t.; دفع *def'*, طرد *thard*, اخراج *ikhrādj*, a.

Exquis, se, adj., excellent, پك ايو *pek eïu*, اعلا *a'lā*, بديع *bedi'*, نفيس *nefīs*, a. — Savoureux, لذيذ *lezīz*. — Mets —, طاتلو يمك *thātlu ïemek*, t.; pl. اطعمهٔ نفيسه *eth'imëï nefīcè*, نفايس بهيّه *nefāïci behïïè*, a. — D'une manière exquise, پك انفس - نفيس كوزل *pek guzel, enfes, nefīs gouret*, صورت ايله وجه احسن - لطيف اوزره *ilè, vedjhi ahsen, lathif uzrè*.

Exsiccation, s. f., قورتمقلق *qouroutmaqliq*, قورتمه *qouroutma*, t.; تيبيس *teïbis*, a.

Exsuccion, s. f., امه *emmè*, t.; مص امتصاص *mass, imtiçās*, انجذاب رطوبت *indjizābi rutoubet*.

Exsudation, s. f., صزلش *sizilich*, t.; نز *nezz*, ترشح *terechchuh*, نتح *neth*, نتوح *nutouh*, a.

Exsuder, v. n., صزمق *syzmaq*, t.; ترشح ا *terechchuh it*, a.-t.

Extant, e, adj., عينيله بولنان *'aïinilè boulounān*, a.-t.; عينا موجود *'aïnen mevdjoud*, a.

Extase, s. f., vive admiration, حيرت *haïret*, a.; دنك قالمه *denk qalma*. — État particulier aux hommes voués à la vie spirituelle, وجد *vedjd*, pl. وجاد *vidjād*, حال مبهوتيّت *hāli mebhoutiïet*.

Extasié, e, adj., متحيّر *mutehaïir*, شاشوب قالمش *chāchup qālmich*, دنك اولمش - قالمش *denk olmich, qālmich*, مبهوت *mebhout*.

Extasier (S'), v. pr., متحيّر او *mutehaïier ol*, حيرته كلمك *haïretè guelmek*, a.-t.; شاشوب قالمق *chāchup qālmaq*, مهبوت - مدهوش او *mehbout, medhouch ol*, غايتله مسرور او *ghāïetilè mesrour ol*.

Extatique, adj. com., حيرتدن حاصل اولان *haïretten hācyl olān*, شاشمقدن اقتضا ايتمش *chāchmaqtan iqtyzā itmich*, a.-t.

Extenseur, adj., اوزاديجي سكرلو ات *ouzādidji siñirlu et*, عضلت مبسّط *azaleti mubessit*, a.; au plur., عضلات ممدّه *'azalāti mumeddè*, كريجي بالق اتلري *guéridji bālyq etlery*.

Extensibilité, s. f., امتداد قابليّتي *imtidād qabilïieti*, قابليّت الامتداد *qābiliïet ul-imtidād*.

Extensible, adj. com., اوزانور *ouzāneur*, - اوزادلمسي - چكلمسي يايلمسي ممكن *ouzādilmaci, tchekilmèci, ïāïlmaci mumkin*, a.-t.; اوزانه بيلور *ouzāna bilur*, ممكن الامتداد *mumkin ul-imtidād*, a.

Extension, s. f., dimension, مساحه *meçāha*. — Distance, مسافه *meçāfè*, a. — Action d'étendre, اوزاتمه *ouzātma*, اوزاتمقلق *ouzātmaqlyq*, t. — Action de s'étendre, اوزانمه *ouzānma*, كرنمه *guerinmè*, امتداد *imtidād*, a. — en surface et en attribution, توسيع *tevsi'*. — du pouvoir, de l'autorité, توسيع دائرهٔ حكومت *tevsii dāïrèï hukioumet*. — Propagation, يايلمه *ïāïlma*. — Augmentation, accroissement, تزايد *tezāïud*.

Exténuation, s. f., diminution de forces, قوّتسزلك *qouvvetsizlik*, درمانسزلق *dermānsizlik*, t.; ضعف *za'f*. — Diminution, ارقلنمه *aryqlanma*. — Exténuation d'un fait, d'un crime, خفيفلتمه *khafifletmè*, تقليل *taqlīl*, تخفيف *takhfif*, استخفاف *istikhfāf*, a.

Exténuer, v. a., affaiblir, rendre maigre, ارقلمق *aryqlamaq*, t.; نحيف ا *nahif it*, a.-t.; درمانسز ا *dermānsiz it*, زبون *zaboun*, اضعاف ا *iz'āf it*. — En terme de pratique, diminuer, atténuer, خفيفلتمك *khafifletmek*, تخفيف - تقليل ا *takhfif, taqlīl it*.

Extérieur, e, adj., ce qui est au-dehors, طش *dich*, طشرده‌غي *thachradaghi, dichardaghi*, t.; خارج *khāridj*. — Les parties extérieures du corps, بدنك اعضاى خارجيّه‌سي *bedenuñ 'azāï khāridjïèci*. — Rapports ou relations ex-

térieures, مناسبات خارجیه *munacebāti kharidjiè*. — Ce qui paraît au dehors, apparent, دیش یوزی *dich ïuzu*, ظاهر *zāhir*.

Extérieur (L'), s., d'une chose, طشری *tachra*, دیشریسی *dicharici*. — L'extérieur d'une chose, بر شیئک دیشاروسی *bir cheïuñ dichārucy*. — d'une personne, ظاهری یوز *ïuz*, وجه *vedjh*, ظاهری *zāhiri*, a. — Il a un bel extérieur, ظاهری اعلادر *zahiri a'ladur*. — L'intérieur ne répond pas à l'extérieur, باطنی ظاهرینه مطابق دکلدر *bāthyni zāhirinè muthabyq deïldur*. — A l'Extérieur, adv., دیشارده *dichārda*. — Hors du pays, خارج مملکنده *khāridji memlekettè*.

Extérieurement, adv., طشره ده *thachrada*, ظاهرده *zāhirda*, t.; ظاهراً *zahiren*, صورتا *soureta*, a.; کورنشده *gueuru-nuchtè*.

Exterminateur, s. m., یوق ایدیجی *ïoq idïdji*, t.; بربناد ایدیجی *berbād idïdji*, p.-t.; خراب ایدیجی *kharāb idïdji*, ازاله و اعدام ایدیجی *izālè vu 'idām idïdji*.

Extermination, s. f., یوق ایتمکلک *ïoq itmeklik*, نصلندن کسلمکلک *neslinden kecilmeklik*, a.-t.; انعدام *in'idām*, قتل و افنا *qatlu ifnā*, استیصال *istiçāl*, a.

Exterminer, v. a., یوق ا *ïoq it*, اصلنی کسمک - یوغ ا *ïogh it*, *aslini kesmek*, قطع ا *qath' it*, برباد - استیصال ا *berbād*, *istiçāl it*, a.-t.

Externe, adj. com. et s. des deux genres, خارجی *khāridjii*, طشره دن اولان - کلن *tachradan*, *dichardan olān*, *guelen*, غریب *gharīb*, a. — Les causes externes des maladies, امراضك علل خارجیه سی *emrāzuñ 'yleli khāridjiïèci*. — Écolier externe, طشره دن مکتبه کلان شاغرد *thachraden mektebè guelen chāghyrd*.

Extinction, s. f., action d'éteindre, سوبنش *seuïnich*, سوندرش *seundurich*, t.; اطفا *ithfā*, a. — de la voix, سس بوغلمسی *ses boghoulmaci*. — Épuisement, دوکنمه *tukenmè*, انقطاع *inqythā'*. — Anéantissement d'une race, d'une dynastie, انقراض *inqyrāz*, a.

Extirpateur, s. m., - کوکدن دیبندن قوپاریجی *keukten*, *dibinden qopāridji*, استیصال ایدیجی *istisāl idïdji*, a.-t.; قالع *qāly'*. — L'extirpateur des hérésies, قالع اساس رفض و بدعت *qālii açāci refz u beda'at*.

Extirpation, s. f., action d'extirper, کوکدن قوپارش *qopārich*, قوپارمه *keukten qopārma*, قوپارمقلق *qopārmaqliq*, t.; استیصال *istisāl*, قلع *qal'*, a. — Anéantissement, یوق ایتمکلک *ïoq itmeklik*, محو *mahvi açār*, اندراس *indirās*, a.

Extirper, v. a., کوکدن - کوکله قوپرمق *keukten*, *keuklè qoparmaq*, ou simpl. قوپرمق *qoparmaq*, استیصال ا *istisāl it*, قلع ا *qal' it*, a.-t.

Extorquer, v. a., زور ایله المق

zor ilè almaq, تعسّف *te'assuf it*, a.-t.; جبرًا الق ـ تحصیل *djebren almaq, tahsîl it.* — de l'argent de quelqu'un, بر کمسنه‌دن جبرًا اقچه الق *bir kimesnèden djebren aqtchè almaq.*

Extorsion, s. f., concussion, ظلم *zoulm*, تعسّف غدّارلق *te'assuf ghaddārlyq.* — Contributions forcées, تکالیف عرفیه *tekiālîfi 'ourfiiè*, a.

Extraction, s. f., action d'extraire, چیقارمه *tchiqārma*, چقرمقلق *tchiqarmaqliq*, t.; اخراج *ikhrādj*, a. — En arithmétique et en algèbre, opération par laquelle on tire les racines des nombres, استحصال الجذر *istihçāl ul-djezr*, حساب البرجان *hyçāb el-berdjān.* — Origine, اصل *asl, acyl*, a.; صوی *soï*, t.; نسل *nesl*, a.

Extradition, s. f., برقاچقونلق اصل پادشاهنه یا دولتنه کیرو ویرلمه‌سی *bir qātchqunuñ asl pādichāhinè iā devletinè guiru virilmèci*, t.

Extrados, s. m., قبه‌نك ارقه‌سی *qoubbenuñ arqacy*, t.

Extraire, v. a., tirer d'un mixte, چقرمق *tchiqarmaq*, ایچندن چقرمق *itchinden tchiqarmaq*, استخراج ا *istikhrādj it.* — Tirer d'un livre, d'un acte, اخراج ا *ikhrādj it*, اخذ ا *akhz it.* — Faire un extrait, un abrégé, مختصر ا *moukhtaçar it*, اجمال ا ـ خلاصه *khoulāça, idjmāl it.*

Extrait, part., چقارلمش *tchiqārylmich*, اخراج اولنمش *ikhrādj olounmich.* — Extrait, s. m., corps tiré d'un mixte, چقارلمش نسنه *tchiqārylmich nesnè.* — d'un livre, کتابك استخراجی ـ مختصری *kitābuñ istikhrādji, moukhtaçari.* — d'un écrit, ou d'une substance par distillation, خلاصه *khoulāça.* — de rhubarbe, راوند خلاصه‌سی *rāvend khoulāçaci.*

Extrajudiciaire, adj. com., حکم محکمه‌دن خارج *hukmi mehkemèden khāridj*, a.-t.; ـ دعـــوادن *d'avāden, mâddèden khāridj.*

Extrajudiciairement, adv., عرفی خلاف اصول اولرق *'eurfi olaraq, khylāfi ouçouli mehkemè.*

Extraordinaire, adj. com., qui n'est pas selon l'usage, اولی کلمش *oly, ola guelmèmich*, t.; فوق العاده خارق عاده *fevq ul-'adè, khāriqy 'adè*, غیر معتاد *ghaïri mu'tād, 'adetten thachra, khāridj*, a.-t. — Dépense عادتدن خارج اولان مصرف *'adetten khāridj olān masraf.* — L'Extraordinaire, s., غیر عادی *ghaïri 'adi olān.* — Ridicule, bizarre, عجایب *'adjāïb.*

Extraordinairement, adv., d'une façon extraordinaire, عادتدن طشره اولهرق *'adetten thachra olaraq*, خارجًا عن المعتاد *khāridjen 'an el-mu'tād.* — Bizarrement, ridiculement, عجایب صورت ایله *'adjāïb souret ilè.*

Extravagamment, adv., دلی کبی *deli guibi*, بیهوده‌لك ایله *bihou-*

dèlik ilè, صاروقلق ايله *sārouqlyq ilè.*

Extravagance, s. f., دليلك *delīlik*, بيهوده‌لك *bihoudèlik*, p.-t.; ترّهات *turrèhāt*, a.; بيمعنى - بيهوده *bi-m'ana, bihoudè ichler vè seuzler*, a.-t.; جنون *djunoun*, صاروقلق *sārouqlyq.*

Extravagant, e, adj., صايقلايجى *sāïqlaïdji*, ترّهات سويليجى *turrehāt seuïleïdji*, a.-t.; دلى *deli*, p.-t.; صاروق خوبلو *sārouq khouïlu.*

Extravaguer, v. n., صايقلمق *sāïqlamaq*, چلدرمق *tchildurmaq*, t.; ترّهات - ياوه سويلمك *turrehāt, ïāvè seuïlèmek*, a.-t.; دلى كبى *deli guibi seuïlèmek*, سويلمك صاروقلقلرا *sārouqlyqler it.*

Extravasation ou Extravasion, s. f., طاشوب قابندن طشره اقمه *thāchup qābinden thachra aqma*, t.

Extravaser (S'), v. pr., اقوپ كچمك *aqoup guetchmek*, طاشمق *thāchmaq*, طاشوب قابندن طشره اقمق *thāchup qābinden thachra aqmaq.* — En parlant du sang, طمردن چقمق *dhamardan tchiqmaq*, t.

Extrême, adj. com., qui est au dernier point, حدّدن طشره *haddten thachra*, غايت *ghāïet*, نهايت *nihāïet deredjèdè*, درجه‌ده اقصى *aqsa ul-ghāïāt*, الغايات اوتەسى *eutèci ïoq.* — Excessif, افراط يوق *ifrāth uzrè*, مفرط اوزره *mufrith.* — Amour extrême, عشق بيغايات *'ychqy bighāïāt.* — Froid extrême, غايت برودت *ghāïet buroudet.* — Un homme extrême en tout, كافّه احوالك افراطه مائل برادم *kiāffeï ahvāldè ifrāthè māïl bir adem.*

Extrême, s. m., opposé, متقابل *muteqābil*, ضدّ *zidd.* — Les extrêmes, برى برينه مخالف اولان شيلر *biri birinè moukhālif olān cheïler*, متقابلة غايت *ghāïeti muteqābelet.* — Le froid et le chaud sont les deux extrêmes, برد و حرّ غايتين متقابلتينه در *berd u harr ghāïèteïni muteqābileteïndur.*

Extrêmement, adv., پك چوق *pek tchoq*, غايتله *ghāïetlè*, غايتلك *ghāïettè*, a.-t.; بغايت *beghāïet*, غايت الغاية *ghāïet ul-ghāïet*, a.

Extrémité, s. f., bout, اوج *oudj.* — Fin, صوك *soñ*, صوكى *soñi*, اخر *akhir.* — Dernier terme, غايت *ghāïet.* — Fin-fond, نهايت *nihāïet.* — A l'extrémité de la rue, صوقاقك اوجنده *soqāquñ oudjoundè.* — Nécessité, مضايقه *mouzāïaqa*, a. — Être réduit à la dernière extrémité, n'avoir pas de quoi vivre, اقصاى غايات ضرورت و احتياجه واصل *aqsāï ghāïāti zarouret u ihtiādjè vācyl ol.* — Le dernier moment, صوك ساعت - وقت *soñ sā'at, vaqyt*, اخر الوقت *akhyr ul-vaqt.* — Les derniers moments de la vie, صوك نفس *soñ nefes.* — Il est à l'extrémité, صوك نفسنده در *soñ nefecindè dur.* — Excès, افراط *ifrāth.* — Passer d'une extrémité à l'autre, افراطدن تفريطه كچمك *ifrāthten tefrītha guetchmek.* — Emportement, violence, تهوّر *tehevvur.*

Extrinsèque, adj. com., خارجیّ *khāridjii*, a.; خارجدن - طشره‌دن *khāridjden, thachradan guelen*, a.-t. — Valeur extrinsèque de la monnaie, قیمت اعتباریّه *qymèti 'ytibārīiè*.

Exubérance, s. f., طشمقلق *thachamaqliq*, طاشقنلق *thāchqounlyq*, ارتوقلق *artuqlyq*, t.; فضلة *fazlet*, فضالة *fuzālet*, a.

Exubérant, adj., طاشان *thāchan*, t.; فایض *fāïz*, مستغنی *moustaghni*, a.; لبریز *lebrīz*, p.

Exubère, adj. com. (enfant), ممه‌دن کسلمش چوجوق *memèden kecilmich tchodjouq*, t.

Exulcératif, ive, adj., یاره ایدجک یاره‌یی پیدا ایدیجی *īāra idedjek, īāraïi peïdā ididjī*, t.

Exulcération, s. f., یاره‌لمقلق *īāralamaqliq*, یاره‌لنمه *īāralanma*, t.; تولّد القرحة *tevellud el-qarhat*, a.

Exulcérer, v. a., درئ طرملمق - یرتمق *derii thyrmalamaq, ïyrtmaq*, یاره پیدا یاره‌لمق *īāralamaq*, ایتدرمک *īāra peïdā itturmek*, t.; تولید قرحه ا *tevlīdi qarha it*, a.-t.

Ex-voto, s. m., نذر موجبنجه ویرلن نسنه *nezr moudjibindjè vīrilen nesnè*, نذر اولهرق ویرلان هدیّه *nezr olaraq vīrilen hedïiè*, t.; نذیرة *nezīret*, وذیمة *vezīmet*, pl. a. وذایم *vèzāïm*.

Ézan, s. m., appel canonique des Musulmans à la prière, اذان *ezān*, a. — Faire cet appel, اذان اوقومق *ezān oqoumaq*.

Ézéchiel, n. pr., حزقیل *hizqyl*.

Ézotérique, adj. com., caché, کزلو *guizlu*, t.; مخفی *makhfi*, a. Voy. Obscur.

F

F, s. m., sixième lettre de l'alphabet français, حروف هجانک التنجی حرفی *houroufi hedjènuñ altindji harfi*.

Fabagelle, s. f., plante, کرمان کیمیونی *kermān kimiouni*, t.; کمّون برّی - اسود *kemmouni berrii, açued*, a.

Fabago, s. f., plante, بر نوع نبات *bir nev'y nebāt*, t.

Fable, s. f., récit allégorique, مثل *mecel*, vulg. مثال *miaçāl*, pl. a. امثال *emsāl*; خرافة *khourāfet*. — faite à plaisir, افسانة *efçānè*, مثال *maçāl*, حکایت کاذبه *hikiāïeti kiāzibè*, اصلی یوقدن حکایه *asly ïoqtān hikiāïè*. — Romance populaire, داستان *dācitān*. — La Fable, les fables de l'antiquité, اساطیر *açāthyr*, اساطیر جاهلیّة *açāthyri djāhilïiet*. — Devenir la fable, la risée, دللرده داستان او *dillerdè dācitān*

ol. — Raconter des fables, مثل اوقومق - سوبلمك *maçal oqoumaq, seuïlèmek.*

Fablier, s. m. Voy. Fabuliste.

Fabricant, s. m., كارخانه صاحبی *kiārkhānè sāhibi*, فابریقه صاحبی *fabriqa sāhibi*, t.

Fabricateur, s. m., qui fabrique, یاپیجی *ïāpidji*, یاپتریجی *ïāptuřídji*. — de fausse-monnaie, قلبزان *qalbazān*, قلب اقچه ایشلیجی *qalb aqtchè ichleïdji*. — de faux actes, ساخته سند دوزیجی *sākhtè sened duzídji*.

Fabrication, s. f., action par laquelle on fabrique, یاپلمه *ïāpilma*, یاپمقلق *ïāpmaqliq*, ایشلمه *ichlèmè*, t.; عمل *'amel*. — des étoffes, طوقومه *dhoqouma*, نسج *nesdj*. — d'un faux acte, بر ساخته سندك دوزمه سی *bir sākhtè seneduñ duzmèci*.

Fabrique, s. f., manufacture, کارخانه *kiārkhānè*, vulg. کرخانه *kerkhānè*, فابریقه *fābriqa*. — Où l'on fabrique les étoffes, قماش *qoumāch kiārkhānèci*, کارخانه سی p.-t. — Confection des ouvrages de fabrique, ایش *ich*, ایشلیش *ichleïch*, عمل *'amel*, کار *kiār*. — de fabrique allemande, نمچه کاری *nemtchè kiāri*. — Construction, édifice, یاپی *ïāpy*, یاپو *ïāpou*, t.; بنا *binā*, عمارت *'imāret*.

Fabriquer, v. a., یاپمق *ïāpmaq*, ایشلمك *ichlèmek*, اعمال ا *'imāl it*. — de la monnaie, اعمال سكه ا *'imāli sikkè it*, ضرب سكه ا *zarbi sikkè it*. — un faux acte, ساخته سند یاپمق - دوزمك *sākhtè sened ïāpmaq, duzmek*. — Au fig., inventer, ایجاد ا *idjād it*. — un mensonge, یلان دوزمك *ïalān duzmek*. — Fabriqué, e, یاپلمش *ïāpilmich*, ایشلنمش *ichlenmich*, دوزمه *duzmè*, معمول *ma'moul*, مصنوع *masnou'*.

Fabuleusement, adv., یلانلغله *ïalānlyghylè*, بر وجه مثل *ber vedjhi maçal*, p.-a.; مثال واری *maçāl vāri*.

Fabuleux, se, adj., feint, controuvé, یلان *ïalān*, ساخته *sākhtè*, اصلی یوق *asli ïoq*, اصلسز *acylsiz*, بی اصل *bi asl*. — Présumé, supposé, موهوم *mevhoum*. — Histoire fabuleuse, یلان قصّه *ïalān qyssa*. — D'une manière fabuleuse, مثللو *maçallu*, a.-t.; مثل کبی *maçal guibi*.

Fabuliste, s. m., مثالنامه یازان *maçālnāmè ïāzān*, نوبس افسانه *efsānè nuvïs*, مصنّفی خرافات *khourāfāt mouçannifi*.

Façade, s. f., قپو اوکی *qapou euñi*, اوك - بنانك اوکی *evuñ, binānuñ euñu*, t.; عنوان *'ounvān*, a. — de palais, سرایك یوزی *sarāïuñ ïuzu*.

Face, s. f., côté, یوز *ïuz*, طرف *tharaf*. — Visage, یوز *ïuz*, چهره *tchehrè*, بکز *beñz*, t.; وجه *vedjh*, صورت *souret*, a. — Regarder en face, یوزه باقمق *ïuzè bāqmaq*. — Superficie des corps, سطح *sath*, اوست *ust*, اوستی *usti*, یوز *ïuz*. — La face de la terre, یر یوزی *ïer ïuzu*.

روی زمین *rouï zemín*. — Face, situation des affaires, احوالك صورتی *ahvāluñ sourèti*, كیفیّت ـ صورت *kéïfiïèti*, *sourèti ahvāl*. — Je lui ai dit en face, یوزینه سویلدم *ïuzinè seuïledum*. — En t. de géométrie, face d'un corps, جهة *djehet*, pl. a. جهات *djehāt*. — Page et devant d'un édifice, صفحه *safhat*. — Faire face, باقمق *bāqmaq*, یوز دونمك ـ كوسترمك *ïuz deunmek*, *gueustermek*. — Face à face, رو برو *rou berou*. — En face, adv., یوزه مواجهه‌سنده *ïuzè qārchou*, *muvādjehècindè*, اوكنده *euñundè*. — Vis-à-vis, قارشو *qārchou*, مقابله‌سنده *mouqābelècindè*. — En face de la justice, حضور شرعده *houzouri cher'idè*.

Facétie, s. f., bouffonnerie, لطیفه *lathífè*, a.; خوراته *khorāta*, t.; بذله *bezlè*, بذله‌بازلق *bezlèbāzlyq*, a.-t.; هزل *hezl*, pl. a. هزلیّات *hezlïiāt*.

Facétieusement, adv., لطیفه یوزندن *lathífè ïuzinden*, a.-t.; خوراته ایله بروجه لطیفه *khorāta ilè*, *ber vedjhi lathyfè*, a.-t.; هزلا *hezlen*, a.

Facétieux, se, adj., لطیفه‌جی *lathífedji*, a.-t.; خوراته‌جی *khorātadji*, t.; بذله‌كو *bezlèguiou*, a.-p.; گولدرجی *guldurudju*.

Facette, s. f., فاچته *fātcheta*. — Diamant à facettes, فاچته اولدرق الماس طاشی *fātcheta olaraq elmās thāchi*.

Facetter, v. a., فاچته ایشلمك *fātchèta ichlèmek*, t.

Fâché, e, adj., chagrin, كوجنمش *gudjenmich*, دلكیر *dilguir*, منفعل *munfa'il*. — En colère, كوسمش *kusmuch*, اوكه‌لنمش *euguèlenmich*, طارلمش *dhārylmich*, t.

Facher, v. a., causer du déplaisir, انجتمك *indjitmek*, t.; الم تكدیر ایلمك *elem vírmek*, *tekdīr it*, خاطرنه طوقنمق *khāthirinè dhoqounmaq*. — Mettre en colère, طارلتمق *dhārylṭmaq*, اوكه‌لتمك *euguèletmek*. — Se fâcher, se chagriner, انجنمك *indjinmek*, كوسمك *kusmek*, t.; كوجنمك *gudjenmek*, الم ـ قساوت چكمك *elem*, *qaçāvet tchekmek*. — J'en suis très-fâché, پك كوجه كلدی *pek gudjumè gueldi*. — Il me fâche, كوجه كلور *gudjumè gueleur*, موجب كدرمدر *moudjibi kederumdur*. — Se mettre en colère, طارلمق *dhārylmaq*. — Contre quelqu'un, برینه كوسمك *birinè kusmek*, برو كشیدن انفعال ا *bir kichiden infi'āl it*. — Ne vous fâchez pas, كوجنمه *gudjenmè*. — Ne vous mettez pas en colère, طارلمه *dhārylma*.

Facherie, s. f., déplaisir, (ce mot vieillit), تاسه *tāça*, قیغو *qaïghou*, ثقلت *syqlet*, كدر *keder*, a.

Facheux, se, adj., qui cause du déplaisir, كدرلو *kederlu*, a.-t.; مولم *moulim*. — Désagréable, نفسه كوچ كلور *nefsè gutch guelur*. — Pénible, difficile, كوج *gudj*, مشقتلو *mechaqqatlu*. — De mauvaise humeur, bizarre, یكاز *ïañaz*, تتیز *titíz*, طارلغان *dhārlighān*, چتین خویلو *tchitín khouïlu*. —

Fâcheux, s. m., importun, ثقلت ويريجـــى *siqlet vïridji*, a.-t.; اوصـــاندريجى *ouçandurïdji*, t.; ثقيل جان صقيجى *djān syqydji*, ثقيل النفس اولان كيسنه *saqyl unnefs olān kimesnè*.

Facile, adj. com., aisé à faire, قولاى *qolāï*, ككز *gueñez*, سهل *sehel*, *sehil*, اسهل *eshel*, يسير *ïecïr*, اســـان *açān*, p. — C'est très-facile, پك قولايدر *pek qolaïdur*. — Il est d'un accès facile, يانـــه يانـــه وارلمسى قولايدر *ïānina vārylmaci qolāïdur*, t. — Accommodant, ملايم *mulāïm*, a.; يواش *ïavāch*, t. — Caractère facile, طاتلو خويلو *thātlu khouïlu*. — Esprit, génie facile, هر شيك قولاينى بولور بر عقل *her cheïuñ qolāïïni boulour bir 'aql*. — Style facile, naturel, سبك سليس *sebki selïs*. — Facile, mou, sans fermeté, يـــواش كوشك *guevchek*, *ïavāch khouïlu*.

Facilement, adv., قولايلغله *qolāïlighlè*, قولايجـــه *qolāïdjè*, t.; اسانلغله *açānlighilè*, p.-t.; سهولتله *souhouletilè*, بالسهوله *bissouhoulè*.

Facilité, s. f., manière facile de faire, de dire, قولايلق *qolāïlïq*, t.; اسانلق *açānlïq*, p.; سهولت *souhoulet*, a. — Action de fermer les yeux par indulgence, اغماض عين *ighmāzi 'aïn*, مسامحه *muçāmeha*. — Indulgence excessive, يواشلق *ïavāchlyq*, يواش خويلولـــق *ïavāch khouïlulyq*, دهاســـت *douhācet*, دماثت طبع *demāceti thab'*, a. — Disposition, استعـــداد *isti'dād*, اهليت *chliïet*, a. — Facilité dans les relations avec quelqu'un, مساهلة *muçāhelet*.

Faciliter, v. a., قولاى ا *qolāï it*, قولايلتمق *qolāïlamaq*, قولايلتمق *qolāïlatmaq*, t.; تسهيل ا *teshïl it*, ميسّر ايلمك *muïesser eïlèmek*, a.-t.

Façon, s. f., manière, forme, طرز *tharz*, كونه يوز *ïuz*, كونه *guiounè*, t.; وجه *vedjh*, شكل *chekl*, منوال *minvāl*, اسلوب *usloub*. — En aucune façon, هيچ بر وجهله *hitch bir vedjhilè*, a.-t. — Maintien, طور *thavr*, ادا *edā*. — Il a mauvaise façon, طورو اداسى فنـــادر *thavru edāci fenādur*. — C'est la façon d'agir de cet homme, بو ادمك عمل وحركتنك طرزيدر *bou ademuñ 'amel u hareketinuñ tharzi dur*. — Manière dont une chose est faite, ايش *ich*, ياپلـــش *ïāpilich*, چشيـــد *tchechïd*, عملة *'ymlet*. — Travail de l'ouvrier, de l'artisan, ايشلمه *ichlemè*, ايشليش *ichleïch*, اعماليّة *imālïïet*. — Prix de la façon, اقتـــى *aqty*, ايشلمه بهاسى *ichlemè behāci*. — Procédés de quelqu'un, بر كمسنه نـــك اوضاع واطوارى *bir kimesnènuñ evzā' vu athvāri*. — Composition, travail particulier à un auteur, قلمـــك قلمـــك اثرى *qalemuñ eceri*. — Invention, ايجـــاد *idjād*, ايجاد طبع *idjādi thab'*. — Manière contrainte et embarrassée et soins excessifs, تكلّف *tekelluf*, pl. a. تكلّفات *tekellufāt*, تكلّفات رسميّه *tekellufāti resmïïe*. — Cérémonie, تكليف *teklïf*. — Sans façon, تكليفسز *teklïfsiz*. — De

façon que, de sorte que, شویله کـــه *cheuïlè ki*, که شو وجهیله *chou vedjhilè ki*.

Façonné, e, adj., ایشلنمش *ichlenmich*, صورتلنمـــش *souretlenmich*, مشکل *muchekkel*, تکلفلو *tekelluflu*. — Étoffe, الاجه *alādja*, نقشلو قماش ـ الاجه *alādja, naqachlu qoumach*.

Façonner, v. a., donner la façon, دوزمک *duzmek*, ایشلمک *ichlemek*. — Donner la forme à une chose, ایشه صورت ویرمک *ichè souret vïrmek*, تشکیل ا *techkïl it*.— Instruire quelqu'un, le former, اوکرتمـــک *eugretmek*, الشدرمق *alichturmaq*, تربیه ا *terbïè it*, تادیب ا *teedïb it*. — Labourer, نطس ا *nadhas it*. — un champ, تارلایی نطس ا *tarlāï nadhas it*.— Orner, زینـتلمـــک *zïnetlemek*. — Polir, جلا ویرمک *djilā vïrmek*.

Façonnier, ère, adj., تکلیف ایدیجی *teklïf idïdji*, a.-t.; مکرم *mukrim*, a.; تکلفه مبتـــلا *tekellufè mubtelā*.

Fac-Similé, s. m., ـ بریازونک *bir ïāzounuñ*, خطـک تقلیدی *khatthuñ taqlïdi*, a.-t.; تقلید خطّ *taqlïdi khatth*, a.

Facteur, s. m., faiseur d'orgues, de pianos, ارغـنـــون ـ بیانـــو *orghanoun, piāno ichleïdjici*, سازلر یپان *sāzlar ïapān*. — Qui distribue des lettres, شهرده مکتوبلری کتورن *chehirdè mektoubleri guèturen*, a.-t.; پوشته *pochta*, hongr. — Commis chargé de négoce, یازیجـــــــی *ïāzidji*, ایش وکیلی *ich vekïli*, t.; عامل *'amil*, a.; سپارشه مامور *sipārichè meemour*. — Quantité dont un produit est formé, اصل الحاصل *asl ul-hācyl*.

Factice, adj. com., یاپمه *ïāpma*, دوزمه *duzmè*, t.; عـاریتی *'ārïèti*, vulg. ایرتی *eïrèti*, a.; ساخته *sākhtè*, عملی *'ameli*, طبیعی دکل *thabï'ï dèïl*.

Factieux, se, adj., زوربا *zorbā*, فتنه لو *fitnèlu*, a.-t.; مفسد *mufsid*, صاحب اغراض *sahib aghrāz*, a.; فتنه قشقردیجی *fitnè qychqyrdïdji*.

Faction, s. f., parti dans un état, بلوک *beuluk*, فرقه *firqa*, اتحـــاد *ittihād*, فتنه *fitnè*, a.; زوربالـــق *zorbāliq*. — Il y a deux factions dans cet état, فلان ملکك ایچنده ایکی فرقه وار *felān mulkuñ itchindè iki fyrqa vār*. — Fonction d'un soldat en sentinelle, بکچیلـــک *bektchilik*, قراوللق *qarāvoullouq*, قوللق نوبتی *qoullouq nevbeti*. — Être en —, قوللق نوبتنده او *qoullouq nevbetindè ol*. — Entrer en —, نوبته کیرمک *nevbetè guirmek*. — Sortir de —, نوبتدن چیقمق *nevbetten tchyqmaq*.

Factionnaire, s. m., بکچـــی *bektchi*, قوللق کوزجی *gueuzdji*, قوللق نوبتجیسی *qoullouq nevbetdjici*, t.

Factorerie, s. f., هندستانـــده فرنك تجارت اولرینك قلمی *hindistāndè frenk tidjāret evlerinuñ qalemi*, بازرکان وکیللری خانـــی *bāzyrguian vekilleri khāni*.

Factoton ou Factotum, s. m., qui se mêle de tout dans une mai-

son, جمله ایشلری کورن *djumlè ichleri gueuren*, جملة الملك *djumlet ulmulk*. — Sorte d'intendant, او کحیاسی *ev kiahïāci*, t.

Factum, s. m., دعواجیه متعلق کاغد *d'avādjiè mute'alliq kiāghid*, دعواجی قایمه‌سی *d'avādji qaïmèci*, a.-t.

Facture, s. f., بها دفتری - *behā defteri*, تذکره‌سی *tezkerèci*, حواله قائمه‌سی *hamoulè qāïmèci*, ارسالیه تذکره‌سی *irsālïiè tezkerèci*; فاقتورا *factoura*, ital.

Facultatif, ive, adj., قوّت - وسعت وبرر *qouvvet, vus'at vïrur*, اقتداری *iqtidārïi*, a.

Faculté, s. f., puissance, vertu naturelle, قوّت *qouvvet*, pl. قوا *qava*. — naturelle, قوّت طبیعیة *qouvveti thabïiïet*, au pl. قوای طبیعیّه *qavāï thabï'ïè*. — Propriété naturelle des plantes, خاصیّة *khācïiet*, خاصّة *khāsset*. — Faculté astringente, خاصّهٔ قابضه *khāssaï qābiza*. — Moyen de faire, قدرت *qoudret*, اقتدار *iqtidār*, قابلیّت *qābilïiet*, امکان *imkiān*, مقدرة *maqderet*. — Droit de faire, رخصت *roukhsat*, صلاحیّت *salāhïiet*. — Corps de savants, جماعت معلّمین *djemā'ati mou'allemïn*. — Facultés, pl., biens, talents, moyens, وارلق *vārliq*, مال *māl*, pl. اموال *emvāl*, a.

Fadaise, s. f., bagatelle, niaiserie, بیهوده‌لك *bihoudelik*, p.-t.; ترهات *turrehāt*, a. — Chose à laquelle on n'attache aucune valeur, ایشه یرامازشیٔ *ichè ïarāmaz cheï*. Voy. Ineptie.

Fade, adj. com., دادسز *dādsyz*, طاتسز *thātsyz*, a.-t.; لذّتسز *lezzetsiz*, a.-t.; بیمزه *bimezè*. — En parlant d'un homme, کودن *guden*, طاتسز *thatsyz*, t.; تفه *tefèh*. — Sans sel, بی نمك *bi nemek*.

Fadeur, s. f., qualité de ce qui est fade, طاتسزلك *thātsyzlik*, تفاهة *tefāhet*, a. — Fadeur, manque de grâces, لطافتسزلك *lethāfetsizlik*.

Fagarier, s. m., arbrisseau, بر نوع اوفاق اغاج *bir nev'y oufāq aghādj*, اغزاچق *aghyz atchyq*, t.

Fagot, s. m., de bois, - بر دمت *bir demet*, قوجاق اودن *qoudjāq odoun*, چالی دمتی *tchāly demeti*. — Sec, قوری چالی دمتی *qourou tchāly demeti*. — Vert, تازه چالی دمتی *tazè tchāli demeti*. — Fagot, au fig. fam., sornettes, یاوه *īāvè*, بیهوده سوزلر *bihoudè seuzler*. — Dire des fagots, یاوه سوبلمك *īāvè seuïlemek*.

Fagotage, s. m., دمتلمه *demetlèmè*, دمت باغلنمه *demet bāghlanma*, t.

Fagoter, v. a., mettre en fagots, دمتلمك *demetlemèk*, دمت باغلمق *demet bāghlamaq*. — Arranger mal, مسخره کبی کیدرمك *maskhara guibi gueïdurmek*, t.

Fagoteur, s. m., دمتلیجی *demetleïdji*, چالی دمتی باغلیجی *tchāli demèti bāghlaïdji*, t.

Fagotin, s. m., کینمش میمون

gueïnmich meïmoun, مسخره *maskhara*, t.; شقه‌جی *chaqadji*, t.

Fagoue, s. f., بیز *bîz*, دامغول *dāmghoul*, t.

Faguenas, s. m., یرامز ـ فنا *ïarāmaz, fenā qoqou*, مردار قوقو *mourdār qokhou*, t.

Faible, adj., qui manque de force, en parlant des personnes et des choses, قوّتسز *qouvvetsiz*, a.-t.; ضعیف *za'īf*, a.; زبون *zeboun*, p.; درمانسز *dermānsyz*. — Sans fermeté, طبانسز *thabānsyz*, کوشک *guevchek*, بی ثبات *bi sebāt*. — Timide, زهره‌سز *zehrèsiz*. — Faible de mémoire, اونوتغون *onoutghoun*. — En parlant des choses seulement, ضعیف *za'īf*, واهی *vāhi*. — Faible argument, علّت واهیه *'ylleti vāhïiè*. — Une faible défense, مدافعه ضعیفه *mudāfa'aï za'īfe*. — Faible d'effet, قوّت وتأثیری یوق *qouvvet uteecīri ïoq*. — Qui n'en peut plus, impuissant, عاجز *'adjiz*. — Le faible, le côté faible d'une chose, ضعیف طرفی *za'īf tharafi*, سقط طرفی *saqath tharafi*. — La partie défectueuse, سقیم طرفی *saqym tharafi*. — Faible, mince, délié, انجه *indjè*, رقیق *raqyq*.

Faiblement, adv., avec faiblesse, ضعیفانه *za'īfānè*, عاجزانه *'ādjizānè*, a.-p.; کوشکلک ایله *guevcheklik ilè*, ضعف اوزره *za'f uzrè*, زبونجه *zaboundjè*. — Frapper faiblement, ضعیفانه اورمق *za'īfānè ourmaq*.

Faiblesse, s. f., débilité, manque de force, ضعیفلق *za'īflyq*, a.-t.; زبونلق *zabounlyq*, p.-t.; ضعف *za'f*, قوّتسزلک *qouvvetsizlik*, درمانسزلک *dermānsizlik*. — d'estomac, ضعف معده *za'fi mï'dè*. — de vue, ضعف بصر *za'fi baçar*. — Manque de moyens, de puissance, عجز *'adjz*, عدم اقتدار *'ademi iqtidār*. — Défaillance, بایلمه *bāïlma*. — Tomber en faiblesse, بایلمق *bāïlmaq*, اوغونمق *oghounmaq*. — Langueur, abattement, ennui, فتور *futour*.

Faiblir, v. n., perdre de sa force, زبونلنمق *zabounlanmaq*, ضعیفلنمق *za'īflanmaq*, قوّت کسلمک *qouvvet kecilmek*, طاقتسز قالمق *thāqatsyz qālmaq*, فتور پذیر او *futour pezīr ol*.

Faïence, s. f., فرنک فغفوری *frenk faghfouri*, فغفوری تقلیدی *faghfouri taqlīdi*, قباچینی *qabā tchini*, t.

Faïencerie, s. f., فرنک فغفوری کارخانه‌سی *frenk faghfouri kiārkhānèci*, t.

Faïencier, ère, s., فرنک فغفوری صاتیجی *frenk faghfouri sātīdji*, چینیجی *tchinidji*, t.

Failli, s. m., qui a fait faillite, مفلس *muflus*, a.; زکرت *zugurt*, صنغون *synghoun*. — Qui a fait une faute, خطا ایتمش *khathā itmich*. — Disparu, غایب اولمش *ghāïb olmuch*.

Faillibilité, s. f., یاکلمق قابلیتی *ïāñylmaq qabilïieti*, t.; قابلیت الخطا *qābilïiet ul-khathā*, a.

Faillible, adj. com., یاکلور *ïāñileur*, قابل الخطا *qābil ul-khathā*.

— Nous sommes tous faillibles, هر بريمز قابل زله وخطا در *her birimuz qābili zellè vu khathā dur.*

Faillir, v. n., faire une faute, se tromper, يكلمق *ïāñilmaq*, يكلش *ïañlich it*, خطا ا *khathā it*, a.-t.; صوچ - كناه ا *soutch, gunāh it*, الدانمق *aldānmaq*. — finir, manquer, غايب او *ghāïb ol*, بتمك *bitmek*. — Manquer d'arriver, d'avoir lieu, ازقالمق *az qālmaq*. — J'ai failli mourir, از قالدى اولور ايدم *az qāldy eulur idum*. — Faire faillite, banqueroute, مفلس او *muflus ol*, افلاس ا *iflās it*, a.-t.; افلاسه چيقمق *iflācè tchyqmaq*. — Être sur le point de faillir, افلاس مرتبه‌سنه كلمك *iflās mertèbècinè guelmek*, a.-t. — Le négociant un tel a failli, فلان بازركان افلاسه چقدى *felān bāzerguiān iflācè tchyqty*.

Faillite, s. f., مفلسلك *muflusluk*, a.-t.; افلاس *iflās*, a.

Faim, s. f., اجلق *adjlyq*, t.; جوع *djou'*, a. — Avoir faim, اچ او *atch ol*, اجقمق *adjïqmaq*, اجلق چكمك *adjliq tchekmek*. — J'ai faim, قرنم اچ *qarnum atch*, اچم وار *atchum vār*, قرنم اجدر *qarnum atchtur*. — Mourir de faim, اچلقدن اولمك - بوكلمق *atchliqten eulmek, bouñalmaq*. — Faim canine, جوع الكلب *djou' ul-kelb*.

Faîne, s. f., fruit du hêtre, كولكن - قاين قوزالغى *gulguen, qāïn qouzālaghi*, قاين اغاجى يمشى *qāïn aghādji ïemichi*, t.

Fainéant, e, adj., تنبل *tembel*, ايشسز *ichsiz*, طورلاق *thorlāq*, t.; كاهل *kiāhil*, a.

Fainéanter, v. n., ايشسز او *ichsiz ol*, تنبللك ا *tembellik it*, t.

Fainéantise, s. f., ايشسزلك *ichsizlik*, تنبللك *tembellik*, t.; كسل *kesl*, كهالة *kehālet*, a.

Faire, v. a., exécuter, agir, اتمك - ايتمك *etmek, itmek*, ايلمك *eïlemek*, قلمق *qylmaq*, عمل ا *'amel it*, a.-t. — ce qu'on peut, الدن كلديكنى ا *elden gueldiguini it*. — Produire, ياپمق *ïāpmaq*, وار ايتمك *vār itmek*. — Que ferons-nous? نه ياپدلم *nè ïāpalum*. — Opérer, ايشلمك *ichlèmek*, فعله كتورمك دوزمك *duzmek, fi'lè gueturmek*. — Faire sa besogne, ايشنى ايشلمك *ichini ichlemek*. — observer, اجرا ا *idjrā it*. — Exécuter, وجوده كتورمك *mudjoudè gueturmek*. — Faire faire, ايتدرمك *itturmek*, ياپترمق *ïāpturmaq*, اعمال ا *i'māl it*. — Faire de la dépense, خرج ا *khardj it*, a.-t. — Faire fortune, كسب مال وثروت ا *kesbi māl u servet it*. — Conclure, terminer, accomplir, بتورمك *biturmek*, بشارمق *bachārmaq*, تكميل ا *tekmīl it*. — Faire quarantaine, قرانتينه مدتنى تكميل ا *qarāntina muddetini tekmīl it*. — Mettre au monde, donner naissance, طوغورمق *dhoghourmaq*, ياپمق *ïāpmaq*, تولید ا *tevlīd it*. — Faire son chemin, مدت قليله ايچنده خيلى ميدان المق *muddetiqalīlè itchindè khaïli meïdān almaq*. — Mettre

dans un état convenable, دوزمك *duzmek*, ا تنظيم *tanzím it.* — la chambre, اوطه‌يى دوزمك ـ *odhaïi duzmek, tanzím it.* — Faire la barbe, صقالى تراش ا *saqāli trāch it.* — Donner une certaine forme, ياپمق *ïāpmaq*, كوزل صورته قومق *guzel souretè qomaq.* — Les affaires et les occupations font les hommes, امور ومشاغل ادمى يپار *oumour u mechāghyl ademi ïapār.* — Faire sa cour aux grands, رجاللره ملازمت ا *ridjāllerè mulāzemet it.* — Faire sentinelle, نوبته كيرمك *nevbetè guïrmek*, قوللق نوبتنه ملازمت ا *qoullouq nevbetinè mulāzemet it.* — Faire, s'efforcer de paraître, de passer pour, ظاهرده كوسترمك *zāhirdè gueustermek*, اظهار صورت ا *izhāri souret it.* — Il fait l'homme de bien, اهل خير صورتنى اظهار ايدر *ehli khaïr souretini izhār ider.* — Faire semblant de rien, طنمامق *thynmāmaq.* — de ne pas savoir, بيلمزلنمك *bïlmezlenmek.* — Faire résulter en compte, حاصل او *hācyl ol.* — Deux et deux font quatre, ايكى ايله ايكيدن درت حاصل اولور *iki ilè ikiden dort hācyl olour.* — Faire peur, قورقتمق *qorqoutmaq.* — Faire honte, اوتاندرمق *outāndurmaq.* — Faire bâtir, بنا ايتدرمك *binā itturmek.* — Faire dire, سويلتمك *seuïletmek.* — L'opium fait dormir, افيون اويقو كتورر *afioun ouïougou gueturur.* — Faire eau, صو ايتمك ـ *sou itmek, almaq.* — Faire défense, يساق ا *ïaçāq it.* — Faire achat, اشترا ا *ichtirā it.* — Faire cas, اعتبار ا *ytibār it.* — Faire des provisions, ذخيره جمع ا *zakhyrè djem' it.* — Faire de bonnes affaires, ايو ايش كورمك *eïu ich gueurmek.* — Faire, au n., être convenable, ياقشمق *ïāqychmaq*, يراشمق *ïarāchmaq.* — Ces deux choses font très-bien ensemble, بو ايكى شيئلر برى برى ايله بغايت ياقشور *bou iki cheïler biri biri ilè beghāïet ïāqychyr.* — Se faire, arriver, être produit, اولمق *olmaq*, وقوعه ـ حصوله *houçoulè*, كلمك *vouqou'a guelmek.* — Si c'est une chose qui puisse se faire, اولمسى ممكن بر شئ ايسه *olmaci mumkin bir cheï içа.* — Se faire médecin, طبيب او *thabīb ol.* — Se faire, s'accoutumer, الشمق *ālichmaq.* — Se faire à tout, هر شيه الشمق *her cheïè alichmaq.* — Cela ne fait rien, ضرر يوق *zarar ïoq.* — Fait, e, adj., ايشلنمش *ichlenmich*, ياپلمش *ïāpilmich*, اولمش *olmich*, معمول *ma'moul.* — Fait, propre à, اهلى *ehli.* — Il n'est pas fait pour cette place, بو منصبك اهلى دكل *bou mançoubuñ ehli deïl.* — Faire jour, كون ـ صباح او *gun, sabah ol.* — nuit, اخشام او ـ كيجه *guidjè, akhchām ol.*

FAISABLE, adj. com., ايدجك *idedjek*, ياپلاجق *ïāpilādjaq*, الدن كلن *elden guelen*, t.; اولور *olour*, قابل *qābil*, اوله بيلور *ola bïlur.*

FAISAN, s. m., oiseau, سكلون ـ *suglun, suïtun*, t.; تدرج *tedrudj*, a.

Faisandeau, s. m., سوكلنجق *seuglundjyq*, سوكلون ياوروسى *seuglun ïävrouçou*, t.

Faisander, v. a., آوى بر قاچ كون صاقلمغله قوقتمق *ävi bir qātch gun saqlamaghlè qoqoutmaq*, t.

Faisanderie, s. f., سكلون خانه *seuglun khānè*, *ïèri*, t.

Faisandier, s. m., سكلونجى *seuglundji*, t.

Faisane, s. f., ديشى سوكلن *dichi seuglun*, t.

Faisceau, s. m., باغ *bāgh*, دمت *demet*, دسته *testè*, p.; طوتام *thoutām*. — de flèches, اوق دمتى *oq demeti*. — Mettre les armes en —, سلاحلرى دمت باغلمق *silāhlari demet bāghlamaq*.

Faiseur, se, s., ايشليجى *ïchleïdji*, ياپوجى *ïāpoudji*, t.; مصنع *mouçanny'*, a.

Fait, s. m., action, chose faite, ايش *ich*, t.; عمل *'amel*, فعل *fi'l*, a.; كار *kiār*, p. — Il entend bien son fait, ايشنى ييلور *ichini bïlur*. — Ce qui est particulier à quelqu'un, ايشى *ichi*. — C'est son fait, ايشيدر *ichidur*. — Être sûr de son fait, ايشنى بيلمك *ichini bïlmek*. — Être au fait, واقف ـ اكاه اول *vāqyf*, *aguiāh ol*. — Je ne connais pas le fait, قصّه‌دن خبرم يوق *qyssaden khaberum ïoq*. — Hauts-Faits, s. m. pl., اعمال جليلهٔ حربيّه *'amāli djelïlèï harbïïè*, اعمال جبريّه *'amāli djebrïïè*. — Voies de fait, violences, زور ايشى *zor ichi*. — Fait à..., accoutumé, الشمش *alichmich*. —

Fait, cas, événement, واقعه *vāqa'a*, pl. وقايع *veqāï'*; ماجرا *mādjèrā*. — Conter le fait, ماجرايى نقل ا *mādjerāï naql it*. — Aller droit au fait, ايشك اوزرينه طوغرو وارمق *ichuñ uzerinè dhoghrou vārmaq*. — Revenons au fait, واقعه‌نك كيفيّتنه كلهلم *vāqa'nuñ keïfiïètinè guelèlum*. — C'est un fait à part, بشقه ماده در *bachqa māddèdur*. — Le fait, ce qui est convenable à quelqu'un, يراشق *ïarāchyq*, لايق سزا *lāïq sezā*. — Cette maison est bien mon fait, بو خانه بكا لايق وسزا در *bou khānè bañā lāïq usezā dur*. — Prendre fait et cause pour quelqu'un, استصحاب ا *istishāb it*, صاحب چيقمق *sāhyb tchyqmāq*. — De Fait, adv., فى الواقع *fil-vāqy'*. — En fait de ..., خصوصنده *khouçoucindè*. — En fait de médecine, علم طبّ خصوصنده *'ylmi thybb khouçoucindè*. — Tout à fait, بسبتون *busbutun*, بالكليّه *bil-kullïïè*.

Faîtage, s. m., اوستى اوستى *ev ustu*, چاتى طبانى *tchāty thabāni*, t.

Faîte, s. m., comble d'un édifice, طام ـ دام *dhām*, t. — Sommet, دپه *tèpè*, اوست *ust*. — Au fig., le plus haut degré, اك پوكسك مرتبه *eñ ïuksek mertebè*, اوج *evdj*, ذروه *zirvè*. — Élever au faîte de la grandeur, ذروهٔ عليايه رفع ا *zirvèï 'oulïātè ref' it*.

Faîtière, s. f., دام دپه‌سنده‌كى كوچك كرميت *dām tèpèsindeki kutchuk kèrèmit*, طوغله *thoughla*, t.

Faix, s. m., يوك *ïuk*, t.; بار

bār, p.; حمل *haml*, pl. احمال *ahmal*.

Fakir ou Faquir, s. m., religieux mahométan, فقير *faqyr*, a.

Falaca, s. f., bastonnade en Turquie, فلاقه *falāqa*, t.

Falaise, s. f., دكزك يوكسك كنارى - ياليسى ياليى قيسينك ديك *denizuñ üuksek kenāri, üālycy*, ديك يرلرى *üāly qaïcinuñ dik ïerleri*, t.

Falbala, s. m., صارقق زنجفى *sārqyq zindjef*, t.

Fallacieusement, adv., حيله ايله *hylè ilè*, a.-t.; غدرا *ghadren*, a.

Fallacieux, se, adj., الداديجى *aldādidji*, الدايجى *aldāïdji*, t.; غدّار *ghaddār*, a.; حيلەكار *hilèkiār*, a.-p.

Falloir, v. imp., être de nécessité, لازم - كرك او *lāzem, guerek ol*, اقتضا ا *yqtizā it*, لازم كلمك *lāzem guelmek*. — Il faut, il le faut, كركدر *guerektur*. — Il est nécessaire, لازمدر *lāzymdur*. — Il manque, استر *ister*. — Être indispensable de, besoin, محتاج او *mouhtādj ol*. — Il me faut un habit, بر لباسه احتياجم واردر *bir libācè yhtiādjum vārdur*. — Il convient, لايقدر *lāïqtur*. — Autant qu'il en faut, لازم اولديغى قدر *lāzim oldoughy qadar*. — Peu s'en est fallu que ..., از قالدى كه *az qaldi ki*. — Comme il faut, comme il convient, كركى كبنى *gueregui guibi*. — Il faut faire, ايتملو *itmelu*. — Il faut écrire, يازملو *üāzmālu*. — Il faut venir, كلملو *guelmelu*.

Falot, s. m., grande lanterne, فانوس بيوك فنر *buüuk fener*, فانوس *fānos*, فانوز *fānoz*, t. — Vase rempli de suif ou d'autre matière, يل مومى *ïel moumi*, مشعله *mech'alè*. — Ridicule, plaisant, مسخره *maskhara*, خوراتەجى *khorātadji*, t. — Conte, بوش لاقردى *boch lāqyrdy*.

Falourde, s. f., درت بش اودن پارچەسنك قوجاغى اودون *dort bech odoun pārtchacinuñ qodjāghy*, كتوكسى باغى *odoun kutuguy bāghy*, t.

Falsificateur, s. m., ساختەجى *sākhtèdji*, ساختەكارلق ايدن *sākhtèkiārlyqiden*, تلبيسلك ايدبجى *telbïslyk idïdji*, a.-t. — de monnaie, قلبزن *qalbezen*, vulg. *qalpazan*, p.-t.

Falsification, s. f., ساختەكارلق *sākhtèkiārlyq*, ساختەجيلك *sakhtèdjilik*, ساختەلك *sākhtèlik*, t.; قلبزنلك *qalpazanlik*, p.-t.

Falsifier, v. a., ساختە ا *sākhtè it*, p.-a.-t.; دوزمك *duzmek*, تقليد *taqlïd it*, ساختەجيلك ا *sākhtèdjilik it*, ساختەجيلك ايلە *sākhtèdjilik ilè* دوزمك - اويدرمق *duzmek, ouïdourmaq*. — de la monnaie, قلب قلبزنلق ا *qalpazanliq it*, اقچه ياپمق *qalb aqtchè ïāpmaq*. — des écritures, ساختە يازو اويدرمق - دوزمك *sākhtè ïāzou ouïdurmaq, duzmek*, خطى تقليد ا *khatthy taqlïd it*.

Famé, adj., بللو ادلو *bellu adlu*, t.; نامدار *nāmdār*, p.; مشهور *mechhour*, a. — Bien —, نيكناملو *niknāmlu*, a.-p.-t.; عرضلو *'irzlu*, a.-t. — Mal —, بدناملو *bednāmlu*, p.-t.

Famélique, adj. com., قرنی آج *qarni adjolān*, اولان طویماز *adj dhoïmāz*, طویماق بیلمز *dhoïmaq bilmez*, t.

Fameux, se, adj., ادلو صانلو *adlu sānlu*, t.; نامللو *nāmlu*, p.-t.; نامدار *nāmdār*, p.; شهرتلو *cheuhretlu*, مشهور *mechhour*. — Ville fameuse, بلدهٔ مشهوره *beldèï mechhourè*.

Familiariser, v. a., الشترمق *alichturmaq*, t.; آلیشدیرمق *teenïs it*. — Se Familiariser, v. pr., s'habituer, se faire à ..., الشمق *alichmaq*, t.; امتزاج ایتمک *imtizādj it*, a.-t. — avec quelqu'un, ـه اشنالق *achināliq it*, بغلمق *baghlamaq*, t.; الفت ـ انسیت ایتمک *ulfet, unsïiet it*, استیناس ایتمک *istinās it*. — Prendre des manières trop familières, تکلیفسز اولمق *teklïfsiz ol*. — Se voir sans façon, تکلیفسز قونشمق *teklïfsiz qonouchmaq*.

Familiarité, s. f., manière familière, تکلیفسزلیک *teklïfsyzlik*, a.-t.; عدم تکلف *'ademi tekelluf*. — Habitude, استیناس *istinās*, a. — Amitié, intimité, مصاحبلق *muçāhyblyq*, الفت *ulfet*, انسیت *unsïiet*, یارانلق *ïārānlyq*.

Familier, ère, adj., qui vit librement avec, تکلیفسز *teklïfsiz*, a.-t.; بی تکلف *bi tekelluf*, a. — Être familier avec quelqu'un, بر ـ کمسنه ایله تکلیفسز اولمق *bir kimesnè ilè teklïfsiz ol*. — Terme familier, peu respectueux, تعبیر لا ابالی *ta'bïri lā oubāli*, قبا تعبیر *qabā ta'bïr*. — Familier, devenu facile par l'habitude, الیشق *alichyq*, قولای *qolāï*, سهل *sehil*. — Cela m'est familier, کندومه مألوف و معتاد اولان شیلردندر *guendumè mèlouf u mu'tād olān cheïlerdendur*. — Familier, s. m., intime, courtisan, انیس *enïs*, مصاحب *musāhyb*, اشنا *achinā*. — Qui est de la maison, اولو *evlu*, اودن اهل بیت *evden ehli beït*. — Les familiers, مصاحبلر *muçāhybler*. — Animal familier, الشمش ـ الیشق حیوان *alichmich, alichyq haïvān*. — Esprit familier, ملك حارس جنّ موكّل *meleki hāris, djinni muekkel*.

Familièrement, adv., تکلیفسزلکله *teklïfsizliguilè*, تکلیفسزجه *teklïfsizdjè*, بی تکلفانه *bi tekellufānè*, تکلیفسز اولدرق *teklïfsiz olaraq*.

Famille, s. f., tous ceux d'une même maison soumis au père de famille, اوبرق *ev barq*, t.; عیال *'aïāl*, اهل بیت *ehli beït*, a.; اولاد و اتباع *evlād u etbā'*. — Les enfants seulement, چولوق چوجوق *tcholouq tchodjouq*. — Maison, race, نسل *nesl*, صوی *soï*, اوجاق *odjāq*, a.; خاندان *khānèdān*, p.; عرق *'yrq*, آل *āl*. — Les femmes en Turquie, حرم *harem*. — Qui est d'une grande famille, بیوك صویدن *buïuk soïdan*, اوجاقلو *odjāqlu*, کشی زاده *kichi zādè*. — Père de famille, اوبرق صاحبی *ev barq sāhybi*, اولاد و عیال صاحبی *evlād u 'aïāl sāhybi*.

Famine, s. f., قتلق *qytlyq*, t.;

قحط *qahth*, a.; غلا *ghalā*, — Grande —, قحط عظيم *qahthi 'azím*.

Fanage, s. m., action de faner, اوتلرك چايرده قورتمسى *otlaruñ tchāïrdè qouroutmaci*, اوتلغى چويروب دوندرمه-صاورمه *otloughy tchevírup deundurmè, sāvourma*. — Salaire du faneur, اوتلق صاورمه‌سى اجرتى *otlouq sāvourmaci eudjreti*, t.

Fanaison, s. f., اوتلغك دوندريلوب چويرله‌جك وقتى *otloughouñ deundurilup tchevíriledjek vaqty*, اوتلق صاوره‌جق موسم *otlouq sāvouradjaq mevsim*, t.

Fanal, s. m., فنر *fener*, t.; فانوس *fānous*, vulg. *fānos*, a.-p.-t.

Fanatique, adj. com., par excès de zèle religieux, متعصّب *mute'assib*, حدّدن زياده صوفى *hadden zïādè sofou*, a.-p.-t. — Inspiré, مجذوب *medjzoub*. — Pour une opinion, un auteur, دلى *deli*, ديوانه *divānè*, p.; مجنون *medjnoun*, a.

Fanatiser, v. a., افراطله غيرت دينيّه‌يى تحريك ا *ifrāthilè ghaïreti dinïièïi tahrík it*, a.-t.

Fanatisme, s. m., zèle religieux outré, تعصّب *te'assoub*, غيرت جاهليّه *ghaïreti djāhilïiè*, حميّت جاهليّه *hamïieti djāhilïiè*. — Attachement opiniâtre et violent à une opinion, à un parti, جنون *djunoun*, دلولك *delulik*, تعصّب *te'assoub*.

Fane, s. f., نباتات يپراقلرى *nebātāt ïaprāqlari*, t.

Faner, v. a., faire sécher l'herbe d'un pré, چايرده كسلمش اوتلغى قورتمق *tchāïrdè kecilmich otloughy qouroutmaq*, اوتلغى چويروب دوندرمك *otloughy tchevírup deundurmek*. — Flétrir, صولدرمق *soldurmaq*. — Se Faner, v. réfl., صولمق *solmaq*, كسب ذبول ا *kesbi zuboul it*. — Fané, e, flétri, صولمش *solmich*, پژمرده *pejmurdè*.

Faneur, s. m., اوتلغى دوندروب چويرن *otloughy deundurup tchevíren*, t.

Fanfare, s. f., بورو چالمسى *bourou tchālmaci*, t.

Fanfaron, s. m., faux brave, يكتلك - بهادرلق صاتان *ïiguitlik, behādirlik sātān*. — Bavard, لافزن *lāfazan*, فورته‌جى *fortadji*. — Qui se vante, فارفره *fārfara*, كندويى اوكديجى *guenduïi eugudídji*.

Fanfaronnade, s. f., فورته *forta*, فارفره‌لق *fārfaraliq*, لاف *lāf*, لاف وكذاف *lāf u guzāf*, p.-t.

Fanfaronnerie, s. f., فورته‌جيلق *fortadjiliq*, لافزانلق *lāfazānlyq*, p.-t.

Fanfreluche, s. f., اوفاق تفك *oufāq tufek*, t.

Fange, s. f., boue, چامور *tchāmour*, بالچق *bāltchyq*, وحل *vahl*. — Basse extraction, بد اصل *bed asl*, فرومايه‌لك *furou māïèlik*. — Gens de basse naissance, خلقك كوتوسى *khalquñ kutuçu*. — Vie honteuse, وحلزار عيوب وقبايح *vahlzāri 'ouïoub u qabāïh*.

Fangeux, se, adj., چامورلو *tchāmourlu*, t. — Rue fangeuse, چامورلو سوقاق *tchāmourlu soqāq*.

Fanon, s. m., peau qui pend sous la gorge du bœuf, صغر بوغازینك التندكی دری *syghyr boghāzinuñ altindèki deri*. — Barbe de la baleine, قادرغه بالغی تلی *qādirgha bālyghy teli*, t. — Fanons, appareil chirurgical, اياق قيريغی باغی *aïāq qyryghy bāghy*. Voy. Éclisses.

Fantaisie, s. f., esprit, idée, خيال *khaïāl*, خاطر *khāthyr*, a. — Pensée, فكر *fikr*, pl. افكار *efkiār*. — Faculté imaginative, قوّت مخيّله *qouvveti moukhaïïlè*, a. — Envie, désir, goût, استك *istek*, كوكل دلكی *gueuñul dilègui*, هوس *haves*, كيف *keïf*. — Vivre à sa fantaisie, كندو كيفنجه كچنمك *guendu keïfindjè guetchinmek*. — Il lui a pris une fantaisie, درونه بر استك كلدی *derouninè bir istek gueldi*. — Fantaisie, invention faite à plaisir, caprice, كندو باشندن ياپمه *guendu bāchinden ïāpma*, ايجاد عندیّ *idjādi 'indii*.

Fantasque, adj. com., capricieux, تتيز يكاز *titiz*, *ïañāz*. — Original, extraordinaire dans son genre, عجايب *'adjāïb*, اغرب *aghreb*, a.

Fantassin, s. m., ياپا *ïāïā*, t.; پياده *pïādè*, p.

Fantastique, adj. com., خيالیّ *khaïāli*, a.; خيال مقولدسی *khaïāl maqoulèci*. — Projets fantastiques, مقاصد خياليّه *meqācidi khaïāliïè*. — Qui est sans réalité, اصلسز *acylsiz*. — Corps fantastique, جسم وهمی *djismi vehmi*.

Fantôme, s. m., spectre, خيال *khaïāl*, صورت وهميّه *soureti vehmiïè*, طيف *theïf*, a.; قرالتی *qarālty*, t. — Chimère, وهم باطل *vehmi bāthyl*.

Faon, s. m., كيك ياوريسی *gueïk ïāvrycy*, t.

Faonner, v. a., كيك ياوريلمق *gueïk ïāvrylamaq*, t.

Faquin, s. m., الچق *altchaq*, الچق كمسنه *altchaq kimesnè*, سويسز ادم *soïsiz adem*, t.; ناكس *nākes*, p.; مرد خاشر *merdi khāchir*.

Farce, s. f., hachis, دولمه *dolma*, طولمه *dholma*, قيمه *qyïma*. — de chair de poisson, بالق اتندن طولمه *bālyq etinden dholma*. — Bouffonnerie, chose ridicule, مسخره لق *maskharaliq*, a.-t.; شقا *chaqa*, خوراته *khorāta*. — Comédie bouffonne, مقلدلك *mouqallidlik*.

Farce, adj. com., drôle, كولدجك *guledjek*, مضحك *mouzhyk*, a.

Farcer, v. a. (on dit mieux badiner), مسخره لق ا *maskharaliq it*, a.-t.; خوراته ا *khorāta it*, t.

Farceur, s. m., plaisant, bouffon, مسخره *maskhara*, مسخره جی *maskharadji*, a.-t.; خوراتهجی *khorātadji*. — Comédien, مقلد *mouqallid*, a.

Farcin, s. m., اتلرك اويوزی *atlaruñ ouïouzi*, سراجه *sirādjè*, t.

Farcineux, euse, adj., سراجهلو *sirādjèlu*. — Cheval —, سراجهلو ات *sirādjèlu ât*, t.

Farcir, remplir de farce, v. a., دولدرمق *doldurmaq*, طولمه ا *dhol-*

ma it. — Au fig., remplir, voyez ce mot. — Se Farcir, v. réfl., چوق يمك *tchoq ïemek*, t.

Fard, s. m., rouge employé par les femmes, قزلجه *qyzyldjè*, سلمن *sulumen, silmen.* — Le blanc et le rouge, اقلق قزللق *aqlyq qyzillyq.* — Parure, دوزكن *duzgun.* — dans le discours, يالدزلمه *ïāldyzlama*, t.; زخرف *zoukhruf*, pl. a. زخارف *zekhārif*, تمويه *temvîh*, pl. a. تمويهات *temvîhāt.* — Dissimulation, تصنع *teçannu'.*

Fardé, e, adj., qui a mis du rouge, قزلجه سورلمش *qyzyldjè surulmuch*, دوزكنلو *duzgunlu*, سلمنلو *sulumenlu.* — Orné, travaillé, مصنع *mouçanna'.* — Abaissé, چوكمش *tcheukmuch.*

Fardeau, s. m., يوك *ïuk*, يوكلك *ïuklik*, t.; حمل *haml*, pl. a. احمال *ahmāl;* بار *bār*, p. — Lourd fardeau, حمل ثقيل *hamli saqyl.* — Porter un —, يوك چكمك - طاشمق *ïuk tchekmek, thāchimaq.*

Farder, v. a., mettre du fard, قزلجه سورمك *qyzyldjè surmek*, اقلق قزللق سورمك *aqlyq qyzillyq surmek.* — Parer, دوزكنلمك *duzgunlemek.* — Donner un faux lustre, يالدزلمق *ïāldyzlamaq.* — Se farder, چهره‌سنه اقلق قزللق سورمك *tchehrècinè aqlyq qyzyllyq surmek*, دوزكنلنمك *duzgunlenmek.* — un discours, كلامه تعبيرات مموّهه علاوه‌سيله حسن وزينت ويرمك *kelāmè ta'bîrāti mumevviha 'ylāvècilè husnu zînet vîrmek.*

Farder, v. n., s'abaisser sous son propre poids, چوكمك *tcheukmek*, t.

Farfadet, s. m., lutin, esprit follet, قره قونجلوس *qara qondjolos*, t.; جنّ *djinn*, a. — Homme frivole, فورته‌جى *fortadji*, بيهوده‌كار ادم *bihoudèkiār adem*, t.

Farfouiller, v. a., الت اوست ا *alt ust it*, قارشدروب ارامق *qārichturup arāmaq*, ايچنه ارامق *itchinè arāmaq* t.

Faribole, s. f. fam., بوش لاقردى *boch lāqyrdi*, t.; ياوه *ïāvè*, بيهوده سوز *bihoudè seuz*, هرزه *herzè*, عبث *'abes*, pl. a. عبثيّات *'abecïiāt.* — Dire des fariboles, - هرزه بيهوده سوز سويلمك *herzè, bihoudè seuz seuïlemek.*

Farine, s. f., اون *oun*, t.; دقيق *daqyq*, طحن *thyhn*, a. — Fleur de —, سميد اونى *simid ouni.* — d'orge, ارپه اونى *arpa ouny.* — de seigle, چاودار اونى *tchāvdār ouni.*

Fariner, v. a., اونلامق *ounlāmaq*, t.

Farineux, se, adj., de la nature de la farine, اونلو *ounlu*, طحنيّتلو *thyhnïietlu.* — Qui est blanc de farine, اونه بولاشمش *ouna boulāchmich.*

Farinier, s. m., اونجى *oundji*, t.; دقاق *daqqāq*, a.

Farouche, adj. com., qui n'est pas apprivoisé, يبان *ïabān*, يبانى *ïabāni*, الشمش *alichmamich*,

وحشی *vahchi*. — Rude, peu traitable, قبا *qabā*. — Peu sociable, اورکک خویلو *eurkuk khouïlu*. — Mine, air farouche, طارغون چهره *dhārghoun tchehrè*.

Fascicule, s. m., بر طوتام چچک *bir thoutām tchitchek*, t.; دسته نباتات *desteï nebātāt*, p.-a.

Fascination, s. f., بایجیلک *bāïdjilik*, کوز بغلامه‌سی *gueuz baghlamaci*, کوز دکمه‌سی *gueuz degmèci*, t.; ضرب العین *zarb ul-'aïn*, سحر *syhyr*, a.; سیمیا *simïā*, سیمیاکارلق *simiākiārlyq*.

Fascine, s. f., چالی دمتی *tchāli demeti*, t.

Fasciner, v. a., ensorceler, کوز کوز بغلامق *gueuz baghlamaq*, بایمق *gueuz bāïmaq*, کوز دکدرمك *gueuz degturmek*. — Au fig., charmer, سحرلمك *syhyrlemek*. — Tromper, الداتمق *aldātmaq*. — Être fasciné, کوز بایلمق *gueuz bāïlmaq*. — Fasciné, e, adj., کوز دکمش ـ بغلنمش *gueuz degmich*, *baghlanmich*, مسحور *meshour*, مفتون *mefṭoun*.

Faséole, s. f., légume, بوکرلجه *beugruldjè*, t.; لوبیا ـ لوبیه *loubïa*, p.

Faste, s. m., طفره *thafra*, تفره *tefrè*, t.; تکبرلك *tekebburlik*, a.-t.; عنوان کاذب *'unvāni kiāzib*, تعاظم *te'āzum*. — Étaler du faste, طفره کوسترمك ـ صاتیق *thafra gueustermek*, *sātmaq*. — Au plur., registres historiques, تقویم *taqvīm*, pl. a. تقاویم *teqāvīm*; تاریخ *tārikh*, pl. a. تواریخ *tavārikh*. — Les fastes de l'Église, دفاتر وقایع دینیه *defātiri veqā'ïi dinïïè*.

Fastidieusement, adv., اوشنمکله *uchenmèguilè*, t.; اوصوکله *ouçouñlè*, بزدره‌جك وجهله *bezduredjek vedjhilè*, t.; جان صقندیسی ایله *djān syqyntyci ilè*.

Fastidieux, se, adj., بزدریجی *bezdurídji*, اوصاندریجی *oçāndurídji*, t.; ثقیل *saqyl*, موجب ملال *moudjibi melāl*.

Fastueusement, adv., طفره ایله *thafra ilè*, t.; عظمت ایله *'azamet ilè*, دبدبه ایله *debdebè ilè*.

Fastueux, se, adj., طفره‌لو *thafralu*, دبدبه‌لو *debdebèlu*, t.; عنوانلو *'unvānlu*, محتشم *mouhtechim*.

Fat, adj. et subst., complaisant pour lui-même, کندو بکنمش *guendu bëïeñmich*, t.; خود پسند *khod pecend*. — Impertinent, sot, کستاخ *kustākh*, p.; ادبسز *edebsiz*, a.-t. — Sot, stupide, مایق مدمغ *māïqy mudemmagh*, a.

Fatal, e, adj., réglé par le destin, قضایی *qazāïi*, a.; مقدّر *mouqadder*, قدر حالی *qader hāli*. — Mort fatale, موت مقدّر *mevti mouqadder*. — Funeste, malheureux, مصیبتلو *moucibetlu*, ماتملو *mātemlu*, p.-t. — Qui porte malheur, اوغرسز *oghoursyz*, مشوم *mechoum*.

Fatalement, adv., قضاده *qazādè*, قضا ایله *qazā ilè*, a.-t.; حکمت خدا ایله *hikmeti khoudā ilè*, a.-p.-t.; حکم قضا وقدر ایله

hukmi qazā vu qader ilè, قضا وقدر موجبنجه *qazā vu qader moudjebindjè*.

Fatalisme, s. m., doctrine, قضایه انانیقلق *qazāïè inānmaqliq*, a.-t.; مذهب القدریّة *mezheb ul-qaderïïet*, مذهب الجبریّه *mezheb ul-djebrïïè*.

Fataliste, s. m., قسمتچه - قضایه *qysmètchè, qazāïè inānídji*, a.-t.; قدری *qaderi*, pl. قدریة *qaderïet*, a.

Fatalité, s. f., destinée inévitable, قضا وقدر حکمی *qazā vu qader hukmi*, قسمت *qysmet*, قضا *qazā*, تقدیر *taqtïr*, pl. a. تقادیر *teqādïr*. — Malheur opiniâtre, باشه کلن بلا - قضا *bācha guelen belā, qazā*, a.-t.

Fatémites, s. m., princes descendant d'Aly, الخلفاء الفاطمیین *el-kholefā el-fāthimiïn*, a.

Fatidique, adj. com., احکام قدری کشف ایدن - کوستریجی *ahkiāmi qaderi kechf iden, gueusterídji*, کاشف الاحکام القدر *kiāchif ul-ahkiām ul-qader*.

Fatigant, e, adj., qui fatigue, یورلدیجی *ïorouldídji*, یورغونلق کتوریجی *ïorghounlouq gueturídji*, t. — Pénible, زحمت ویریجی *zahmet vïridji*, زحمتلو *zahmetlu*, متعب *mut'yb*. — Ennuyeux, importun, اوصاندریجی *oçāndurídji*, ثقیل *saqyl*. — C'est un homme bien fatigant, غایت ثقیل بر ادمدر *ghāïet saqyl bir ademdur*.

Fatigue, s. f., lassitude, یورغونلق *ïorghounlyq*. — Peine, travail fatigant, زحمت *zahmet*, عنا *'anā*, تعب *ta'b*, pl. متاعب *metā'yb*, مشقة *mechaqqat*, pl. مشاق *mechāqq*, a. — Les fatigues de la guerre, مشاق سفریه *mechaqqi seferïïè*.

Fatigué, e, adj., - یورغن *ïorghoun*, یورلمش *ïoroulmych*, t.; متعوب *met'oub*, a.

Fatiguer, v. a., donner de la fatigue, یورلتمق *ïoroultmaq*, t.; اتعاب ایتماک *it'āb it*, a.-t.; یورمق *ïormaq*. — Importuner, باش اغرتمق *bāch aghyrtmaq*, بزدرمک *bezdurmek*, تصدیع - تعجیز ایتمک *tasty', ta'djïz it*. — Se Fatiguer, یورلمق *ïouroulmaq*.

Fatras, s. m., amas de choses inutiles, قرش مرش *qarich mourich*, t.; خرد مرد *khourd mourd*. — Un fatras de paroles, ترهات *turrehāt*, خلطیات *khalthyāt*.

Fatuaire, s. m., مجذوب *medjzoub*, pl. مجذوبین *medjzoubïn*.

Fatuité, s. f., vice du fat, خود پسندلک *khod pecendlik*, خود بینلک *khod bïnlik*, اوغورلق ایله کندویی بکنمه *oghourlyq ilè guenduïi beïenmè*. — Sottise, احمقلق *ahmaqlyq*, ورع *vereh*, سفاهت *sefāhet*.

Faubourg, s. m., واروش *vārouch*, t.

Fauchage, s. m., بچمکلک *bitchmeklik*, بچمه *bitchmè*, اوت بچمی *ot bitchumu*, t.

Fauchaison, s. f., - بچمک *bitchmek*, اوراق زمانی *ouraq ze-*

māni, اوت بچمی وقتی *ot bitchimi vaqty*, t.; موسم جزاز *mevsimi djezāz*, a.

Fauchée, s. f., بر کونده بچلمش *bir gundè bitchilmich*, اوت مقداری *ot myqtāry*, t.

Faucher, v. a., بچمك *bitchmek*, طرپانلمق *thyrpānlamaq*, طرپان اورمق *thyrpān ourmaq*. — L'herbe, اوت بچمك *ot bitchmek*.

Fauchet, s. m., espèce de râteau, طرمق *thyrmyq*. — Sorte de petite faux. Voy. Faucille.

Faucheur, s. m., celui qui fauche, اوراقچی *ourāqtchi*, بچیجی *bitchídji*, t.; حصّاد *hassād*, a. — Faucheur ou Faucheux, s. m., sorte d'araignée, بر نوع اورومجك *bir nev'y eurumdjek*.

Faucille, s. f., طرپانجق *thyrpāndjiq*, اوراقجق *ourāqdjiq*, t.

Faucillon, s. m., بچقی *bitchqy*, t.; دهره *dehrè*, p.

Faucon, s. m., oiseau de proie, طوغان - شاهین *dhoghān* - *chāhin*, p.-t. — dressé, - اوکرنمش *eugrenmich*, تعلیملو طغان *ta'límlu dhoghān*. — sauvage, - وحشی *vahchi*, عجمی طغان *'adjemi dhoghān*.

Fauconneau, s. m., ضربزن *zarbzen*, ضربوزن *zarbouzen*, شاهی طوب *chāhi thop*, t.

Fauconnerie, s. f., art de dresser les oiseaux de proie, طغانجیلك *dhoghāndjilik*, اوجی قوشی تربیه سی *avdji qouchi terbiïeci sana'ati*. — Lieu où sont les oiseaux de proie, طوغان و چاقریری *dhoghān vè tchāqyr ïeri*.

Fauconnier, s. m., طغانجی *dhoghāndji*. — Grand fauconnier, charge dans l'empire ottoman, طوغانجی باشی *dhoghāndji bāchi*.

Fauconnière, s. f., sac ou gibecière à l'usage des fauconniers, اوجی چانطه سی *avdji tchānthaci*, t.

Faufiler, v. a., الشترمك *ilichturmek*, ایلمه اولهرق چاتمق *eïlemè olaraq tchātmaq*, ایلمك *eïlemek*, t. — Se Faufiler, v. réfl., صوقولمق *soqoulmaq*, کرشمك *guirichmek*. — partout, هر یره صوقولمق *her ïerè soqoulmaq*, t.

Faussaire, s. m., یلان کاغدلری *ïalān kiāghidleri* - یازان *ïāzān*, ساخته کار *sākhtè kiār*, ساخته سند *sākhtè sened*, دوزیجی *duzídji*, p.-t.

Fausse-Alarme, s. f., اورکندولك *eurkundulik*, t.

Fausse-Attaque, s. f., یلان بصقن *ïalān basqyn*, t.

Fausse-Braie, s. f., اوك حصار بچه دیواری *euñ divāri*, چفته سور *hiçār betchè*, *tchiftè sour*, t.

Faussement, adv., یلان ایله *ïalān ïlè*, یلان یره *ïalān ïerè*, خلافجه *khylāfdjè*, یلاندن *ïalānden*, اصلی *asly*, یوقدن *ïoqtan*, t.; کاذباً *kiāziben*, a.

Fausse-Couche, s. f., چوجق دوشرمه *tchoudjouq duchurmè*, سقط جنین دوشش *syqty djenín duchuch*, t.; *syqty djenín*, a.

Fausse-Monnaie, s. f., قلب اقچه *qalb aqtchè*, t.

Fausse-Porte, s. f., اکرتمی قپو *ëireti qapou*, t.

Fausser, v. a., faire plier, بوکمک *beukmek*, اگلتمک *eguiltmek*. — une serrure, بر کلید *bir kilid bozmaq*. — Enfreindre, violer, بوزمق *bozmaq*. — sa parole, سوزنده طورمامق *seuzundè dhourmamaq*. — sa foi, عهدی بوزمق نقض *ahdi bozmaq, naqzi ahd it*, عهده وفا ایتمامک *ahdè vefā itmemek*.

Fausset, s. m., voix aiguë, عورتلو سس-اواز *avretlu ses, avāz*. — de tonneau, وارل چوبسی *vāroul tchivici*, چوی *tchivi*, t.

Fausseté, s. f., mensonge, یلان *ïalān*, t.; یلانجیلق *ïalāndjilyq*. — C'est une —, بو یلاندر *bou ïalāndur*, کذب *kezb*. — Qualité d'une chose fausse, خلاف *khylāf*, عدم صحت *'ademi syhhat*. — Contrefaçon, ساختەلک *sākhtèlik*. — de la monnaie, قلبلق *qalblyq*. — Fraude, fourberie, تلبیس *telbís*, تلبیسلک *telbíslik*. Voy. Hypocrisie. — Dire des —, یلان سویلمک *ïalān seuïlemek*.

Faute, s. f., manquement contre le devoir, صوچ *soutch*, t.; قباحت *qabāhat*, pl. a. قبایح *qabāïh*; اکسکلک *eksiklik*, تقصیرات *taqsírāt*. — Péché, گناه *gunāh*, خطا *khathā*. — Ce n'est pas ma faute, قباحت بنم دکل *qabāhat benum dèïl*. — Méprise, erreur, یکلش *ïañlich*, t.; غلط *ghalath*, سهو *sehv*. — d'écriture, سهو قلم *sehvi qalem*. — Grande —, قباحت کبیره *qabāhati kebírè*. — Manquement contre les règles, قصور *qouçour*. — Sans faute, immanquablement, شبهەسز *chubhèsiz*, a.-t.; البته *elbettè*. — Dans tous les cas, بای حال *bi-āï hālin*, بهر حال *beher hāl*. — Faute, manque, disette, قیتلق *qytlyq*, یوقلق *ïoqlyq*, قللت *qyllet*. — Manque d'argent, اقچه قلتی - یوقلغی *aqtchè qyllèti, ïoqlyghy*.

Fauteuil, s. m., قولتقلو صندالیه *qoultouqlu sandālïïè*, قوللو صندالیه *qollu sandālïïè*, صندالیه *sandālïïè*, t.

Fauteur, s. m., یاردمجی *ïārdumdji*, t.; طرفدار *tharafdār*, p.-a.; هوادار *havādār*, معین *mou'ín*, عاون *'āvin*, pl. a. اعوان *a'vān*, عونة *'avenet*.

Fautif, ive, adj., sujet à faillir, یاکلور *ïāñileur*, یکلجق *ïañiladjaq*, گناه-خطا ایده جک *gunāh, khathā idedjek*, p.-a.-t.; خاطی *khāthy*. — En faute, قباحتلو *qabāhatlu*, اکسکلو *eksiklu*. — Plein de fautes, یکلشی چوق *ïañlichi tchoq*.

Fauve, adj. com., tirant sur le roux, قزل چبوق رنکنده *qrzyl tchioubouq renguindè*, التون رنکلو *altoun renklu*, مزعفر *muz'afer*, a. — Bête —, کیک و جیران رنکنده *gueïk vè djeïrān renguindè olān haïvān*.

Fauvette, s. f., oiseau, کدی *guidi*, قلطبان *qalthabān*, اوتلکن *eutluguen*, t.; قوشی صعف *sa'f*, a.

Faux, s. f., instrument pour fau-

cher, اوراق *orāq*, طرپان *thyrpān*, t.; داس *dās*, p,

Faux, sse, adj., contraire à la vérité, يلان *ïalān*, t.; كاذب *kiāzib*. — Dénaturé, altéré, contrefait, ياپمه *ïāpma*, دوزمه *duzmè*, t.; ساخته *sākhtè*, عملی *'amelïi*. — D'emprunt, emprunté, عاريتی *'ārïieti*. — Sans fondement, اصلی يوق *asly ïoq*. — C'est faux, يلاندر *ïalāndur*, كذبدر *kezbdur*. — Fausse nouvelle, خبر كاذب *khaberi kiāzib*. — obligation, ساخته تمسك *sākhtè temessuk*. — cheveux, عاريتی صاچ *'arïeti sātch*. — Fausse dent, ياپمه ديش *ïāpma dïch*. — monnaie, قلب اقچه *qalb aqtchè*. — Faux, hypocrite, ايكی يوزلو *iki ïuzlu*, قلب ادم *qalb ādem*. — A faux, يكلش اوله رق *ïanlich olaraq*. Voy. Faussement, Injustement.

Faux-Accord, s. m., اهنكسزلك *ahenksizlik*, p.-t.

Faux-Bond, s. m., صاپه رق سكمه *sāparaq segmè*, t.

Faux-Brillant, s. m., دوزكن *duzgun*, t.; عنوان كاذب *'unvāni kiāzib*, a. — En parlant des pensées, يالدزلمه مزخوف *ïāldyzlama muzakhref*.

Faux-Emploi, s. m., d'une somme, مصرف كاذب *masrafi kiāzib*, a.

Faux-Frais, s. pl. m., اوفاق تفك مصرفلر *oufāq tufek masraflar*, t.

Faux-Frère, s. m., ظاهرده قرنداشلق كوسترن *zāhirdè qarindāchlyq gueusteren*, t.; اخ ظاهری *akhy zāhiri*. — ami, كوز دوستی *gueuz dosti*.

Faux-Fuyant, s. m., endroit détourné, قچامق *qatchāmaq*, قچامق يول *qatchāmaq ïol*, صپا ير *sapā ïer*, صپجق يول *sapadjaq ïol*, t.; اوغرين يول *oghrin ïol*. — Au fig., défaite, échappatoire, اصلی يوقدن برعذر *asly ïoqtan bir 'euzr*, عذر باطل *'euzri bāthil*, *kiāzib*.

Faux-Jour, s. m., باجه ايدنلغی *bādja aïdynlyghy*, t.

Faux-Monnayeur, s. m., قلبزن *qalbzen*, vulg. *qalpazan*, t.

Faux-Pas, s. m., ايساق سورچمه سی *aïāq surtchmèci*, t. — Au fig., faute, كناه *gunāh*, خطا *khathā*, a.

Faux-Prophète, s. m., نبیّ كاذب *nebïi kiāzib*, a.

Faux-Semblant, s. m., اصلی يوقدن كوسترش *asly ïoqtan gueusterich*, t.; ظاهر كاذب *zāhiri kiāzib*, صورت معامله *soureti mu'amèlè*, a.

Faux-Témoin, s. m., يلان شاهد زور *ïalān chāhidi*, *chāhidi zor*, a.-t. — témoignage, يلان شاهدلكی *ïalān chāhidligui*, شهادت كاذبه *chehādeti kiāzibè*.

Faveur, s. f., ايولك *eïulik*, ايلك *eïlik*, t. — Grâce, bienfait, لطف *louthf*, pl. a. الطاف *elthāf*; نعمت *n'ymet*, pl. نعم *ni'am*; عنايت *'inäïet*, مكرمت *mekremet*, pl. مكارم *mekiārim*; كرم *kerem*. — Grande —, لطف عظيم *louthfi 'azïm*. — Faites-moi la faveur, لطف وكرم ايله *louthf u kerem*

eïlè. — Don, انعام *in'ām*, عطا *a'thā.* — Protection, ارقا *arqā*, t.; حمایت *himāïet*, a. — Concession, aide, مساعدة *muçā'adè.* — Bienveillance, bonnes grâces, نظر *nazar*, حسن توجّه *husni teveddjuh.* — Être en faveur, نظرده او *nazardè ol.* — Il est en —, حسن نظرده در *husni nazardè dur.* — Briguer la faveur publique, حسن ظنّ ناسك تحصیلنه سعی ایتمك *husni zanni nāçuñ tahsïlinè sa'ï it.* — Crédit auprès d'un prince, ou près de l'autorité, اعتبار *y'tibār*, حسن اعتبار *husni y'tibār*, مكانت *mekiānet.* — Sa faveur et son crédit augmentent tous les jours, مظهر اولدیغی حسین نظر و اعتبار كل یوم ترقی بولمقده در *mazher oldoughy husni nazar u y'tibār kulli ïevm teraqqy boulmaqta dur.* — Au temps de ma faveur, منظوریتم وقتنده *menzouriïètum vaqtindè.* — Prendre faveur, en parlant d'une opinion, d'un livre, اعتبار كسب بولمق *y'tibār kesb boulmaq*, — d'une marchandise, رواج بولمق *revādj boulmaq.* — En faveur, en considération de ..., اعتباراً *y'tibāren*, حسبة *hasbeten*, a.; حقی ایچون *haqqy itchoun*, a.-t. — En faveur de moi, بنم حقمده *benum haqqumdè*, خاطرم ایچون *khātirum itchoun.* — A la faveur de, au moyen de, ایله *ilè*, تقریب ایله *taqrïb ilè.* — A la faveur de sa parenté, اقربالغی تقریب ایله *aqrabālighi taqrïbi ilè.* — A la faveur de la nuit, كیجه ایله *guidjè ilè.*

Favorable, adj. com., موافق *muvāfiq*, مساعد *muçā'yd*, a.; یاردم یاردمجی *ïārdum vïrdji*, یاردمجی اوبغون *ïārdumdji ouïghoun*, t. — Avantageux, خیرلو *khaïrlu*, فایدلو *fāïdèlu.*

Favorablement, adv., مساعدة ـ لطف ایله *muçā'adè, louthfilè*, a.-t.; موافقانه *muvāfiqānè*, a.-p.; خوشلق ایله *khochlyq ilè.*

Favori, te, s., qui plaît le plus, سوكولی زیاده سوكولی *sevgulu, ziādè sevgulu*, t.; اعزّ واحبّ اولان *a'az u ahab olān*, حسن نظرنده اولان *husni nazārindè olān*, a.-t.; مرغوب *merghoub*, a. — d'un prince, ندیم *nedïm*, pl. a. ندما *nudèmā.* — Le favori du roi, پادشاهك مقرّب خاصّی *pādichāhuñ mouqarribi khāssi.*

Favoriser, v. a., aider, یاردمجی ایتمك *ïārdumdji ol*, یاردم ایتمك *ïārdum it*, t.; اعانت ایتمك *i'ānet it.* — Appuyer de son crédit, مساعده ـ همّت ایتمك *muçā'adè, himmet it*, اسعاد ایتمك *is'ād it*, صاحب چقمق *sāhib tchyqmaq*, a.-t. — Être favorable, مساعده ـ موافق او *muçā'yd, muvāfyq ol*, التفاتلو *iltifātlu*, ملتفت *multefit*, مظهر التفات اولمش *mazheri iltifāt olmuch.*

Fayence, s. f. Voy. Faïence.

Féal, pl. Féaux, s. m., t. de chancellerie, طوغرو *dhoghrou*, اناتلمش *inānilmich*, t.; معتمد *mu'temed*, امین *emïn*, صادق *sādyq*, a.

Fébricitant, e, adj., استمالو *icitmālu*, t.; محموم *mahmoum*, a.

Fébrifuge, s. m., استمه‌دیسی کیدریجی *isitmāi guiderídji*, t.; دافع حمّا استمای *dāfii hummā*, دفع ایدن علاج *isitmāi def' iden 'ilādj*, دوا دافع الحمّا *devāi dāfi' ul-hummā*, a.

Fébrile, adj. com., استمایه متعلق *icitmāiè mute'allyq*, a.-t.; حمویّ *houmèvii*, a. — Chaleur fébrile, حرارت حمویّه *harāreti houmevviè*, a.

Fécale, adj. fém., نجاستلو *nedjācetlu*, a. — Matière —, نجاست *nedjāçet*, a.; بوق *boq*, t.

Féces, s. f. pl., lie, dépôt, دردی *durdi*, *dorty*, پوصه *pouça*, t.

Fécond, e, adj., qui produit beaucoup, چوق وبرر *tchoq vīrur*. — par la génération, طوغوریجی *dhoghourídji*, چوق طوغرر *tchoq dhoghrar*, کثیر النتاج *kecīr unnetādj*. — En parlant de l'année, de la terre, des arbres, برکتلو *bereketlu*, یمشلو *iémichlu*, t.; محصوللو *mahçoullu*, حاصلی بول *hācili bol*, a.-t. — Fertile, منبت *mumbit*, محصولدار *mahsouldār*. — Terre —, بوللوق یر *bollouq ïer*. — Source féconde, qui donne beaucoup d'eau, صویی بول *soûii bol biñār*. — Année —, بیکار سال فراخ *sāl firākh*, p.-a.

Fécondant, e, adj., برکتلندریجی *bereketlendurídji*, t.; نامی *nāmi*, مخصّب مورث النما *mouris ul-nemā*, a.

Fécondation, s. f., طوغرمه *dhoghourma māïèci*, t.; بذارت *bezāret*, a.

Féconder, v. a., برکتلو محصوللوا *bereketlu, mahçoullu it*, طوغشی برکتلندرمك *dhoghouchi bereketlendurmek*. — un champ, تارلایه اراعهٔ بذارت ا *tārlāiè irā'aï bezāret it*.

Fécondité, s. f., برکت *bereket*, a.; بوللق *bollyq*, — طوغش بوللغی *dhoghych bollyghy*, برکتی *bereketi*, کثرت بذارت *kesreti bezāret*. — de la terre, ارضك خصب *'arzuñ khysb u bereketi*.

Fécule, s. f., partie farineuse, sédiment, چوکنتی *tcheukuntu*, t. — de pomme de terre, یرالماسنك خاص اونی *ïer elmācinuñ khās ouni*, t.

Féculence, s. f., سدك دردیسی - چوکنتیسی *sidik durducy, tcheukuntuçu*, t.

Féculent, e, adj., بولانق *boulānyq*, t.; طاحل *thāhyl*, a.

Fédéraliser, v. a., اصول اتحاد و مکافلت دولتنی قبول ایتدرمك *ouçouli ittihād u mukiāfelet devletini qaboul itturmek*. — Se Fédéraliser, v. réfl., اتحاد - اتفاق بغلق *ittihād, ittifāq baghlamaq*, a.-t.; عهد احلشمق *'ahdlachmaq*, عهد و میثاق بغلمق *'aht u miçāq baghlamaq*, برلك - اتفاق ا *birlik, ittifāq it*, a.-t.

Fédératif, ive, adj., بری برلربله عهدلشمه‌یه دائر *biri birlerilè ahdlachmaïè dāïr*, اصول مکافلت و محالفتی متضمّن *ouçouli mukiā-*

felet u mouhālefeti mutezammin, اتحادی *ittihādi*.

Fédération, s. f., برلك *birlik*, t.; اتفاق *ittifāq*, محالفة *mouhālefet*, a.

Fédéré, e, adj., هم عهد اولان *hem aht olān*, متفق *muttefiq*, a.

Fée, s. f., جادو عورت *djādou 'avret*, t.; ساحاره *sahhārè*, a.; جنیة *djennïet*.

Féerie, s. f., جادولق *djādouliq*, سحربازلق *syhyrbāzlyq*, a.-t.

Feindre, v. a., simuler, كوسترمك *güeustermek*, صورتًا كوسترمك *soureten gueustermek*, صورت كوسترمك *souret güeustermek*. — Dissimuler, طنامق *thynmāmaq*. — Cacher son dessein, كتم مرام ا *ketmi merām it*, دلكيلنمك *tilkilenmek*, صورت معامله ا *soureti mou'āmelè it*. — Feindre, faire semblant de ne pas savoir, de ne pas apercevoir, de négliger, بلمزلنمك *bilmezlenmek*, بلمزلكدن كلمك *bilmezliqten guelmek*, تجاهل ا *tedjāhul it*, تغافل ا *teghāful it*. — de ne pas entendre, اشتمزلنمك *ichitmezlenmek*. — de ne pas voir, كورمزلكدن كلمك *gueurmezliqten guelmek*. — Feindre la joie, صورتًا اظهار سرور و نشاط ا *soureten izhāri surour u nichāth it*. — Feindre la fuite, قچمقلق كوسترمك *qatchmaqlyq gueustermek*. — une maladie, تمارض ا *temāruz it*. — Feindre, inventer, controuver, يلاندن *ïalānden duzmek*. — Hésiter à faire quelque chose, شبهه لنوب طورمق *chubhèlenup dhourmaq*, تجويز تردّد ا *tedjvïzi tereddud it*.

Feint, e, adj., دوزمه *duzmè*, يوقدن كوسترلمش *ïoqtan gueusterilmich*, t.; مصنوع *masnou'*. — Histoire feinte, حكايهٔ مصنوعة *hikiāïèi masnou'a*.

Feinte, s. f., ياپمه *ïāpma*, صورت معامله كوسترش *soureti mu'āmèlè gueusterich*, تصنع *teçannu'*, pl. a. تصنعات *teçannu'āt*, مرابيلك *murāïilik*, a.

Fêler, v. a., چاتلتمق *tchātlatmaq*, يارمق *ïārmaq*. — Se Fêler, v. réfl., چاتلامق *tchātlamaq*, يارلمق *ïārylmaq*. — Fêlé, e, چاتلاق *tchātlāq*, چاتلمش *tchātilmich*, ياريق *ïāryq*.

Félicitation, s. f., تبريك *tebrïk*, pl. تبريكات *tebrïkiāt*; تهنية *tehnïet*, تهنيه *tehnïè*, pl. تهنيات *tehnïāt*, a. — Lettre de félicitation, تبريكنامه *tebrïknāmè*.

Félicité, s. f., bonheur, béatitude, قوتلولق *qoutloulyq*, t.; دولت *devlet*, سعادت *se'ādet*, a.; اوغور *oghour*, بخت *bakht*. — Prospérité, اقبال *yqbāl*.

Féliciter, v. a., تهنيه ا *tehnïè it*, تبريك ا *tebrïk it*, a.-t.; مباركلمك *mubāreklèmek*, كوز ايدين ديمك *gueuz aïdin dïmek*, اوغورلى اوله ديمك *oghourlu ola dïmek*, t. — Se Féliciter, v. pr., سونمك *sevinmek*, t.; حظ ا *hazz it*, a.-t.

Félon, onne, s., traître à son sei-

gneur, افندیسنه خاین اولان *efendicinè khaïn olān*. Voy. Cruel, Inhumain.

Félonie, s. f., خیانتلك *khyānetlik*, a.-t.; خیانت *khyānet*, a.

Felouque, s. f., فلوقه *fulouqa*, t.

Fêlure, s. f., یارق *ïāryq*, یاریق یر چاتلاق *tchātlāq, ïāryq ïer*, t.

Femelle, s. f., دیشی *dïchi*. — La femelle du lion, la lionne, دیشی ارسلان *dïchi arslān*. — Le mâle et la femelle, ارکك و دیشی *erkek vè dïchi*.

Féminin, e, adj., qui tient de la femme ou qui lui appartient, قاری یه زنانه مخصوص *qāryïè, zennèïè makhsous*. — Le sexe féminin, قاری قسمی طایفهٔ نسوان *qāry qysmy, thāïfèï nisvān*. — Le genre féminin, en t. de grammaire, مؤنث *muennes*.

Féminiser, v. a., مؤنث قیلمق *muennes qylmaq*, a.-t.

Femme, s. f., femelle de l'homme, قری - قاری *qary*, t.; عورت *'avret*, a. — mariée, اولو عورت *evlu 'avret*, خاتون *khātoun*, vulg. *qādyn*, t. — Les femmes, pour dire le sexe, طایفهٔ نسوان *thāïfèï nisvān*. — Les femmes et les filles, قاریلر و قزلر *qāryler vè qyzler*. — Épouse, اهل *ehl*, زوجه *zevdjè*, حلیله *halïlè*, منکوحه *menkiouha*. — Jolie femme, کوزل عورت *guzel 'avret*. — Sage-femme, ابه *èbè*, ابه قادن *èbè qādyn*. — Femme veuve, دول قاری *doul qāry*. — Femme grosse, کبه قاری *guebè qāry*. — Femme de chambre, بسلمه *beslemè*. — Prendre femme, قری المق اولنمك *qary ālmaq, evlenmek*. — Homme adonné aux femmes, زنپاره *zempāré*.

Femmelette, s. f., عورتجك *'avretdjik*, قریجق *qarydjiq*. — Femme d'un esprit borné, عقلسز قری *'aqylsiz qary*. — Homme faible, کوشك بر ادم *guevchek bir ādem*.

Fémur, s. m., اوبلق کمیکی *ouïlouq guemigui*, t.; عظم فخذ *'azmi fakhyz*, a.

Fenaison, s. m., اوتلق بچمك زمان *otlouq bitchedjek zèmān*, t.

Fendant, s. m., coup du tranchant d'une épée, قلج یالمنك *qylydj ïālyminuñ ourouchou*. Voy. Fanfaron.

Fendeur, s. m., de bois, اودن کسیجی - یاریجی *odoun kecïdji, ïārïdji*, t.

Fendiller (Se), verbe pron., چاتلمق *tchātlamaq*, یارلمق *ïārylmaq*, t.

Fendoir, s. m., اودن یارجق الت *odoun ïāradjaq alet*.

Fendre, v. a., یارمق *ïārmaq*, t.; شق ا *chaqq it*, a.-t.; اونمق *onmaq*. — la tête, باش یارمق *bāch ïārmaq*. — Se Fendre, v. réfl., یارلمق *ïārïlmaq*. — avec bruit, éclater, چتلامق *tchatlāmaq*. — Fendu, e, یارلمش *ïārylmich*, یاریق *ïāryq*.

Fenêtrage, s. m., بر اوك جمله پنجره لری *bir evuñ djumlè pendjèrèleri*, پنجره لر *pendjereler*, t.

Fenêtre, s. f., پنجره *pendjèrè*.

Fenil, s., - اوتلق انبـــاری مخزنی *otlouq ambāri, makhzeni*, a.-t.

Fenouil, s. m., رازیانه *rāziānè*, vulg. رزنه *rèzènè*, رازیانج *raziānedj*, a.-p.

Fenouillette, s. f., sorte de pomme, برنوع الپا *bir nev'y elmā*. — Eau-de-vie de fenouil, برنوع الپا راقی *bir nev'y elmā rāqy*, t.

Fente, s. f., یـــارق *iāryq*, چتلق یارق یر *tchatlaq, iāryq ïer*, یارمـــه *iārma*, یاریش *iārich*, t.; شق *chyqq*, pl. a. شقوق *chouqouq*, a. — de rocher, قیا یارغی *qaïā iāryghy*.

Fenugrec, s. m., plante, بـــوی *boï*, بوی تخمی *boï tokhoumou*, t.

Féodal, e, adj., تیمار وزعامتـــه متعلق *timār vè zi'āmètè mute'allyq*, مالکانه متعلق *mālikiānèïè mute'allyq*, a.-t. — Le droit —, قانون مالکانه *qānouni malikiānè*.

Féodalement, adv., تیمـــار و زعامت حقیلـــه *timār vè zi'āmet haqqilè*, a.-t.

Féodalité, s. f., مالکانه لـــک *malikiānèlik*, a.-p.-t.; تیـــمـــار و زعامت تصرّفی *timār vè zi'āmet teçarrufi*, a.

Fer, s. m., métal fort dur, دمـــور *demur*, usit. دمر *demir*, t.; حدید *hadíd*, pl. a. حدايد *hadāïd*; اهن *āhen*, p. — De fer, en fer, دمردن *demirden*, دمردن مصنوع *demirden masnou'*. — Garni en fer, دمرلو *demirlu*, دمردن دوزمه *demirden duzmè*. — Mine de fer, دمر معدنی *demir ma'deni*. — Tête de fer, homme opiniâtre, دمر باشلو *demir bāchlu*, پک باشلو *pek bāchlu*. — d'une pique, d'une flèche, دمرن *demren*, مزراق - اوق اوجی *myzrāq, oq oudjou*, نصل *nasl*. — Fer, pris pour épée, poignard, قلیـــج *qylydj*, خنجر *khandjar*. — Fer à repasser, اوتی *euty, eutu*, اوتو *eutu*. — Passer le fer, ou repasser, اوتیلمك *eutulèmek*. — à cheval, نعل *n'al*, pl. a. نعال *n'āl*. — Mettre un fer à un cheval, نعل اورمق *n'al ourmaq*. — Fer de charrue, صپان دمری *sapān demiri*. — Fers, au pl., ceps, fers aux pieds, بوقاغی *bouqāghy*. — Mettre aux fers, à la chaîne, زنجیره اورمـــق *zindjirè ourmaq*. — Les fers, au fig., la servitude, قوللق زنجیری *qoullouq zindjíri*. — La captivité, اسیرلك *ecírlik*.

Fer-Blanc, s. m., تنکه *tenekè*, t.

Ferblantier, s. m., تنکه جی *tènèkèdji*, t.

Fer-Chaud, s. m., chaleur violente de l'estomac à la gorge, ایچ قزغینلغی *itch qyzghynlyghy*, t.

Férie, s. f., jours de la semaine, هفته کونلری *hafta gunleri*. — Jours où l'on ne travaille pas, یورتی کونی *ïortou gunu*, t.; استراحت کونی *istirāhat gunu*, a.-t.

Férir, verbe a., (vieux mot, hors d'usage,) sans coup férir, دوکشمکسزیـــن *deuguchmeksizin*, محاربه سز *mouhārèbèsiz*, زجتسز

zahmetsiz, بر درلو مانعه اوغرامقسزین *bir turlu mâny'a oghrâmaqsyzin*.

FERLER, v. a., يلكنلرى بغلمق *ïelkenleri baghlamaq*, يلكن *ïelken divchurmek*, t.

FERMAGE, s. m., چفتلك اجاره‌سى *tchiftlik idjârèci*; اجاره *idjârè*, a.; كرا اقچه‌سى *kirâ aqtchèci*, بدل الالتزام *bedel ul-iltizâm*.

FERMANT, E, adj., qui ferme, قپايان *qapâïân*. — A portes fermantes, قپولر قپاندقده *qapouler qapânduqta*. — A jour fermant, كونك صوكنده *gunuñ soñynda*.

FERME, s. f., métairie, چفتلك *tchiftlik*. — Chose donnée à ferme, اجاره *idjârè*. — des revenus publics, التزامات *iltizâm*, pl. *iltizâmât*. — Régie, امانت *emânet*. — Ferme annuelle, مقاطعه *mouqâthe'a*. — Ferme viagère, مالكانه *mâlikiânè*. — Ferme ou régie des tabacs, دوتن وانفيه *tutun vè enfïïè eminligui, emânèti*, a.-t. — La ferme des douanes, كمرك مقاطعه‌سى *gumruk mouqâthe'aci*. — Donner à ferme, بر وجه التزام توجيه ا *ber vedjhi iltizâm tevdjïh it*. — Prendre à —, التزام ا *iltizâm it*.

FERME, adj. com., qui tient bien, برك *berk*, پك *pek*, t.; قوى *qavi*, قوتلو *qouvvetlu*, a.-t.; محكم *muhkem*. — Fort, solide, قوى *qavi*, متين *metîn*, استوار *ustuvâr*, قوتلو *qouvvetlu*. — Avoir la main ferme الى قوتلو او *eli qouvvetlu ol*. — Compacte, صق *seuq*, كثيف *keçîf*. — Constant, stable, قرارلو *qarârlu*, a.-t.; بر قرار *ber qarâr*, محكم *muhkem*, a.; پايدار *pâïdâr*, p. — Persévérant et constant, ثابت قدم *sâbit qadem*, ثباتلو *sebâtlu*. — Se montrer ferme et constant, ثابت قدم - راسخ دم او *sâbit qadem, râsikh dem ol*. — Tenir ferme, résister, داورانمق *dâvrânmaq*. — Ferme! tenez ferme, داوراك *dâvrâñ*. — Terre ferme, برّ *barr*, قره *qara*.

FERME, adv., fortement, قوتلوجه *qouvvetludjè*, قوتاً *qavïïen*.

FERMÉ, E, adj., قپانمش *qapânmich*, قپالو *qapâlu*, بغلو *baghlu*, t.; مسدود *mesdoud*, a.

FERMEMENT, adv., avec force, fermeté, پكجه *pektchè*, t.; قويجه *qavïdjè*, a.-t.; پك *pek*, پكلك *peklik ilè*, ايله محكم *muhkem*, قويتاً *qavïïen*, اكيداً *ekîden*. — Avec opiniâtreté, متانته *metânet ilè*, ثبات ايله *sebât ilè*.

FERMENT, s. m., levain, مايه *mâïè*, خمير *khamîr*. — de haine et de discorde, باعث فتنه *bâ'ïeï fitnè*.

FERMENTATIF, IVE, adjectif, مايه‌لندريجى *mâïèlendurïdji*, t.; مخمّر *moukhammir*, a.

FERMENTATION, s. f., d'un liquide, مايه‌لنمه *mâïèlenmè*, t.. اختمار *ykhtimâr*, تخمير *takhmîr*, a. — des liqueurs spiritueuses, اختمار

روحی *ykhtimāri rouhi.* — de la bile, صفرانک اختماری *safrānuñ ykhtimāri.* — Au fig., agitation des esprits, هیجان *heïdjān,* هیجان الضمایر والافکار *heïdjān uzzamāïr vel-efkiār,* افکار ناسک قاینایشی *efkiāri nāçuñ qāïnāïchi.*

Fermenter, v. n., se décomposer, مایه‌لنمک *maïèlenmek,* اکشیمک *ekchimek,* a.-t.; اختمارا *ykhtimār it,* تخمّرا *tekhammur it.* — Les humeurs fermentent, اخلاط اختمار ایدر *akhlāth ykhtimār ider.* — En parlant des esprits, خروشه حرکته کلمک *khourouchè, harcketè guelmek,* a.-p.-t.; جوش وخروش ا *djouch u khourouch it,* p.-t.; هیجان ا *heïdjān it.* — Les têtes, les esprits fermentent, اذهان ناس هیجان ایدر *ezhāni nās heïdjān ider.* — Fermenté, e, مایه‌لنمش *māïèlenmich,* مایه‌لو *māïèlu,* مخمّر *moukhammer.*

Fermer, v. a., قپامق *qapāmaq,* بغلمق *baghlamaq,* t.; سدّ ا *sedd it,* a.-t. — à la clef, کلیدلمک *kilitlèmek.* — les yeux, au propre, کوز قپامق - یومق *gueuz qapāmaq, ïoummaq.* — la porte, قپویی قپامق *qapouïi qapāmaq.* — les rideaux, les tirer, پرده‌یی صارقمق *perdèï sārqytmaq.* — Fermer les yeux, au fig., sur les fautes d'autrui, اغماض عین ا *yghmāzi 'aïn it.* — Faire fermer, قپاتمق *qapātmaq.* — un chemin, یولی قپاتمق - سدّ ا *ïoly qapātmaq, sedd it.* — Lier, plier, بغلمق *baghlamaq.* — Boucher, قپامق *qapāmaq,* طیقامق *thyqāmaq.* — Fermer la bouche à quelqu'un, le réduire au silence, صوصدرمق اسکات ا *sousturmaq, iskiāt it.* — Se Fermer, v. pro., قپانمق انسداد بولمق *qapānmaq, insidād boulmaq.* — En parlant d'une plaie, یاره‌یی قپانمق *iāraï qapānmaq.* — Fermé, e, قپانمش قپالو *qapānmich, qapālu,* قپانق *qapānyq,* t.; مسدود *mesdoud.*

Fermeté, s. f., état de ce qui est ferme, متینلک *metïnlik,* طیانقلق *dhaïānyqlyq,* t.; متانت *metānet.* — Assurance, یورک قویلکی *ïurek qavïligui.* — Courage, غیرت *ghaïret.* — Résolution invariable, ثبات *sebāt.* — Fermeté de cœur, d'âme, ثبات قلب *sebāti qalb.* — Vigueur, سطوت *sathvet.* — Qualité d'un corps compact, پکلک *peklik,* صلابت *salābet.*

Fermeture, s. f., ce qui sert à fermer, قپو بغی *qapou baghi,* قپاده‌جق الت *qapādadjaq alet,* t. — Action ou moment de fermer les portes dans une place forte, la fermeture des portes, قپولرک قپانمسی وقپولرک قپاندیغی وقتی *qapoularuñ qapānmaci vè qapoularuñ qapāndighy vaqty.*

Fermier, ère, s., métayer, چفتلکچی *tchiftlikdji,* چفتلک کتخداسی - کیاسی *tchiftlik ketkhoudāci, kiahïāci,* t. — Qui tient les fermes de l'État, امین *emïn,* ملتزم *multezim,* التزامجی *iltizāmdji,* مقاطعه‌جی *mouqāthe-'adji,* a.

Fermoir, s. m., قوپچه *qoptchia.* — de livre, - كتاب قوپچه‌سى تكمه‌سى *kitāb qoptchaci, tekmèci,* t.

Féroce, adj. com., farouche, cruel, ياوز *ïāvouz,* يبانى *ïebāni,* t.; سرت *sert,* وحشى *vahchi,* a. — Animal —, يرتيجى حيوان *ïrtídji haïvān.* — Au plur., les bêtes féroces, وحوش وسباع *vouhouch u siba'.* — Homme —, سبعىّ المزاج مثالى بر ادم *seb'ii ul-mizādj miçāli bir adem.*

Férocité, s. f., ياوزلق *ïāvouzliq,* سردلك *sertliq,* يرتيجيلك *ïirtidjílik,* t.; وحشت *vahchet,* سبعيت *seb'yïet,* a.

Ferraille, s. f., اسكى دمرلر *eski demirler,* اسكى دمر پارچه‌لرى *eski demir pārtchaleri,* t.

Ferrailler, v. n., مطرقچيلك ا *mathraqtchilik it,* سلاح قغشده‌مق *sylāh qyghychdamaq.* — Au fig. fam., Disputer; voyez ce mot.

Ferrailleur, s. m., مطرقچى *mathraqtchi,* t.; دوكشمكى پيشه ايدنن *deuïuchmèï pichè idènen,* t.

Ferrant (Maréchal-), s. m., نعلبند *na'lbend,* a.-p.

Ferrement, s. m., دمر الاتى *demir alāti,* دمر اوادانلق - طاقملر *demir avādānlyq, thāqymler,* au plur., الات حديديّه *alāti hadídïiè.*

Ferrer, v. a., - دمر ايله قپلامق دوناتمق *demir ilè qaplāmaq, donātmaq,* دمرلمك *demirlèmek.* — un cheval, نعللمق *na'allamaq,* نعل اورمق *na'l ourmaq.* — des chevaux à glace, اته قيار نعلى اورمق *ata qaïār na'li ourmaq.* — Ferré, e, - دمر ايله قپلانمش دونانمش *demir ilè qaplānmich, donānmich,* دمر قاپلو *demir qāplu,* نعللنمش *na'llanmich.* — Eau ferrée, چليكلو صو *tcheliklu sou.*

Ferret, s. m., باغ دمرى *bāgh demiri,* t.

Ferrière, s. f., نعلبند توبره‌سى *na'lbend tobracy,* t.

Ferronnerie, s. f., دمر صاتلجق ير *demir sātiladjaq ïer,* t.; قالك دمر اوجاغى *qālyñ demir odjāghy,* دمرجى كارخانه‌سى *demirdji kiārkhānèci,* t.

Ferronnier, s. m., دمرجى *demirdji,* t.; حدّاد *haddād,* a.

Ferrugineux, se, adj., دمرلو *demirlu,* t.; حديدىّ *hadídii,* a.

Ferrure, s. f., garniture de fer, دمرلر *demirler,* دمر ايشى *demir ichi.* — Action, manière de ferrer les chevaux, نعللمه *na'llama.* — Ferrure à la française, فرانسز كارى نعللمه *frānciz kiāri na'llama.*

Fertile, adj. com., چوق ويرر *tchoq vírur,* حاصلى بول *hācyli bol,* محصوللو *mahçoullu,* a.-t.; يمشلو *ïemichlu,* t.; بركتلو *bereketlu,* a.-t.; منبت *membit,* a.; محصولدار *mahsouldār,* a.-p. — Terre —, منبت ير *membit ïer.* — Année fertile ou d'abondance, بوللق - بركت سنه‌سى *bollouq, bereket senèci.* — Esprit fertile, voyez Fécond.

Fertilement, adv., بركتله *bereketlè,* a.-t.; بوللق ايله *bollouq ilè,* بول بول *bol bol,* t.

Fertiliser, v. a., محصوللو ا

mahsoullu it, a.-t.; محصولدار ا *mahsouldār it*, ایراث خصب وبرکت ا *irāci khasb u bereket it*.

Fertilité, s. f., برکتلك *bereketlik*, a.-t.; برکت *bereket*, a.; بوللق *bollyq*, t.

Férule, s. f., خواجه قامچیسی *khodja qāmtchici*, t. — Être sous la férule, برکمسنه‌نك زیر تازیانهٔ حکمنه تابع او *bir kimesnènuñ zīri tāziānèï hukminè tāby' ol*.

Férule, subst. f., plante, اات قاصنیسی *at qāsnīci*, t.; سکبینج *sikbīnedj*, a.

Fervemment, adv., غیرتله *ghaïretlè*, حرارتله *harāretilè*, کرمیّتله *guermiïetilè*, a.-t.; حرارت قلب ایله *harāreti qalb ilè*.

Fervent, e, adjectif, ardent, کرمیّتلو *guermiïetlu*. — Zélé, غیرتلو *ghaïretlu*, غیور *ghaïour*, a.-t. — Une fervente prière, کرمیّتلو دعا *guermiïetlu dou'ā*.

Ferveur, s. f., کرمیّت *guermiïet*, غیرت *ghaïret*, حمیّت *hamiïet*, حرارت *harāret*, a.; یانقلق *iānyqlyq*, کرمیّت بال *guermiïeti bāl*.

Fesse, s. f., قینـاق *qaïnāq*, کوت قینغی *guieut qaïnaghi*. — Les —, اوتراق اتلری *otourāq etlèri*, اوتراق *otourāq*, قیچ *qytch*. — En parlant des animaux, la croupe, صغری *saghry*. — La fesse d'un cheval, اتك صغریسی *âtuñ saghryci*.

Fesse-Mathieu, s. m. fam., usurier, voyez ce mot.

Fesser, v. a., کوتنه اورمق *guïeutunè ourmaq*, — قیمچی دوکمك *qytchy deuïmek, ourmaq*, t.

Fesseur, s. m., کوتنه اوریجی *gueutunè ouroudjou*, t.

Fessier, s. m., les fesses, کوت قیناقلری *guieut qaïnāqleri*. — Muscle, عضلهٔ سافله *'azaleti sāfilè*, a.

Fessu, e, adj. fam., ایری قیناقلو *iry qaïnāqlu*, قبا کوتلو *qabā gueutlu*, ایری کوتلو *iry gueutlu*, t.

Festin, s. m., repas, قونقلق *qonouqliq*, ضیافت *ziāfet*, ولیمة *velimet*, *velimè*, pl. a. ولایم *velāïm*. — Grand —, ولیمهٔ عظیمه *velimèï 'azīmè*. — Donner ou faire un festin, قونقلامق *qonouqlamaq*, t.; ضیافتلمك *ziāfetlèmek*. — Faire festin, ضیافت ا *ziāfet it*, a.-t. — à quelqu'un, بر کمسنه‌یه ضیافت ا *bir kimesnèïè ziāfet, qonouqlouq it*, a.-t. — Préparer, dresser un festin, ترتیب ضیافت ا *tertībi ziāfet it*. — de noce, دوکون ضیافتی *dugun ziāfèti*, a.-t. — Convier, inviter à un —, ضیافته دعوت ا *ziāfetè d'avet it*.

Festiner, v. a. Voy. Faire festin.

Feston, s. m., faisceau de fleurs et de fruits, میوه وچچمك دمتی *meïvè vè tchitchek demèti*. — Sorte d'ornement de femme, نخل *nakhl*, a.

Festonner, v. a., نخل شکلنلك *nakhl cheklindè kesmek*, a.-t.

Festoyer, v. a., بر کمسنه‌یه اکرام وضیافت ا *bir kimesnèïè ikrām vè ziāfet it*, t.

Fête, s. f., jour consacré au

culte, يورتى *ïorty*, *ïortou*, يورتى اغركون *ïorty guny*, اغر كونى *aghyr gun*, بيـــرام *baïrām*, t.; عيد *'yd*, يوم عيد *ïevmi 'yd*. — Fête religieuse annuelle du musulmanisme, le premier de la lune de *Chevval*, à la suite du jeûne du *Ramazan*, بيرام *baïrām*, كوچك بيرام *kutchuk baïrām*, عيد فـطر *'ydi fythr*, a. — Seconde fête, dite *des Sacrifices*, soixante-dix jours après la première, قربان بيـــرام *qourbān baïrām*, بيوك بيرام *buïuk baïrām*, t.; عيد اضحا *'ydi 'azhā*, a. — Réjouissances, شينلك *chenlik*. — Jour de —, شينلك كونى *chenlik guni*. — publiques, دونـنما *donanmā*. — Faire fête à quelqu'un, اكرام ا *ikrām it*. — Se faire fête, حظ ا *hazz it*.

Fêter, v. a., garder les jours de fêtes, يورتو طوتمـــق *ïortou thoutmaq*. — Bien accueillir, حســـن التفات ا *husni iltifāt it*, استمالت ا ـ ويرمك *istimālet it*, *vïrmek*.

Fetfa, ou mieux Fetva, s. m., sentence du mufti, فتوا *fetvā*, pl. a. فتاوى *fetāvi*.

Fétide, adj. com., قوقمش *qoqmych*, مردار قوقولو *mourdār qoqoulu*, فنا قوقـــن *fenā qoqan*, t.; بد رايحه *bed rāïha*, a.-p.; منتن *muntin*, a. — Viande —, قوقمش ات *qoqmich et*.

Fétidité, s. f., فنا قوقو *fenā qoqou*, مردار قوقو *mourdār qoqou*, t.; رايحهٔ قبيحه *rāïhaïi qabïha*, نتن *netn*, a.

Fétu, s. m., چـــوپ *tcheup*, صمان چـــوپـــى *samān tcheupi*, صمان چوپجغـــز *tcheupdjighyz*, صمان اوفانتيسى ـ خوردەسى *samān oufāntici*, *khourdèci*, t.

Feu, s. m., élément chaud, آتش *átech*, p.; اود *od*, *ot*, t. (peu usité); نـار *nār*, a. — de charbon, كومـــر اتشـــى *keumur átèchi*. — ardent, vif, قزغن اتش *qyzghyn átech*. — Allumer du feu, اتش ياقمق *átech ïāqmaq*. — Jeter au feu, اتشه اورمق *átèchè ourmaq*. — Souffler le feu, اتشى اوفرمـــك *átèchi eufurmek*. — Faire prendre le —, اتـــشـــى طوتشترمق *átèchi thoutouchturmaq*. — Éteindre le —, اتـــشـــى سوبندرمك *átèchi seüïundurmek*, اتشى بصدرمق *átèchi basturmaq*. — Crier au —, يانغن واردر ديـــو *ïānghyn vārdur dèïu* چاغرمـــق *tchāghyrmaq*. — Mettre le feu aux étoupes, aux poudres, animer, aigrir les esprits, بـــاروتـــه اتـــش طوقندرمق *bāroutè átech dhoqoundurmaq*. — Feu de joie, اتش باز *átech bāz ichi*, p. — d'artifice, فشك اتشـــى *fichek átèchi*, فشـــك *fichek*. — de joie, شنلك اتشى *chenlik átèchi*. — Feux follets, اوچان اتش *outchān átech*, اتشلـو بخارلـر *átechlu boukhārlar*. — Torches, fanaux, مشعله *mech'alè*, فنـر *fener*. — Feu grégeois, صوده يانن *souda ïānan átech*. — de l'enfer, جهنم اتشى *djehennem átèchi*. — Feu, famille, maison, اوجـاق *odjāq*, او *ev*, قوناق *qonāq*, دونتلك *tutunlik*. — Lueur des flambeaux,

des fanaux, اتش ايدنلغى *âtech aïdinlyghy*, شعلهٔ *cheu'lè*. — Les feux de la nuit, du firmament, كوك *gueuk qandilleri*. — Armes à feu, اسلحهٔ ناريه *eslihaï nārīiè*. — Incendie, يانغن *ïānghyn*. — volage, طتلواوبوز *thatlu ouïouz*, اتشى پارسى *âtèchi pārsi*. Voyez Dartre. — Remède brûlant appliqué sur le corps, ياقى *ïāqy*. — Feu du ciel, la foudre, les météores, les éclairs, كوك اتشى *gueuk âtèchi*, نائرهٔ سماويه *nāïrèï semāvïiè*. — Au fig., éclat de certaines choses, پارلاق *pārlaqlyq*, لمعه *lem'a*. — Le feu d'un rubis, ياقوتك پارلديسى *ïāqoutuñ pārladici*, لمعانى *lem'āni*. — Couleur de feu, اتشى رنك *âtèchi renk*. — Le feu de l'amour, la passion même de l'amour, عشق اتشى *'ychq âtèchi*. — Le feu de la discorde, des dissensions, نائرهٔ فتنه *nāïrèï fitnè*, زوربالق اتشى *zorbālyq âtèchi*. — Feu, inflammation, ardeur, voyez ces mots.

Feu, e, adj. sans pl., مرحوم *merhoum*, متوفى *muteveffa*. — mon père, مرحوم پدرم *merhoum pèderum*.

Feudataire, s. m., تيمار-زعامت صاحبى *timār, ziāmet sāhibi*, a.-t.; متصرف مالكانه *muteçarrifi mālikiānè*. Voy. Vassal.

Feuillage, s. m., اغاجلك پيراقلرى - اوراقى *aghādjuñ ïaprāqleri, evrāqy*, a.-t.; اوراق *evrāq*, a.

Feuillaison, s. f., پيراقلنمه *ïaprāqlanma*; پيراق زمانى *ïaprāq zemāni*, t.-p.; اوراق موسم *mevsimi evrāq*, a.

Feuille, s. f., d'arbre ou de plante, پيراق *ïaprāq*, t.; ورق *varaq*, pl. a. اوراق *evrāq*. — verte, پيراق يشيل *ïechil ïaprāq*. — de choux, لحنه پيراغى *lahana ïaprāghy*. — de rose, كل پيراغى *gul ïaprāghy*; كلبرك *gulberk*, p. — Une feuille de papier, بر پيراق كاغد *bir ïaprāq kiāghyd*, طبق كاغد *thabaq kiāghyd*. — Feuille de métal, تنكه *tenèkè*. — d'or, التون ورق *altoun varaq*. — Feuille, petite lame qu'on met sous les pierres précieuses pour leur donner de l'éclat, فويه *foïa*. — Cahier volant, agenda, ال دفترى *el defteri*. — Partie très-mince détachée de l'ardoise, du talc, etc., قات *qāt*, پيراق *ïaprāq*. — Partie qui se détache d'un os lorsqu'il est entamé, كميك قبوغى *guemik qaboughy*. — Feuille, terme d'imprimerie, بر بصلمش كتابك قاچ صحيفه لرى *bacylmich kitābuñ bir qātch sahífèleri*. — Feuillè, en parlant du vin, année, سنه لك *sènèlik*. — Vin de deux feuilles, ايكى سنه لك شراب *iki sènèlik charāb*.

Feuillé, e, adj., پيراقلو *ïaprāqlu*, t.

Feuillée, s. f., اغاج داللرك كولكه لكى *aghādj dālleruñ gueulgueligui*.

Feuille-Morte, s. m. et adj., couleur, صمانى رنك *samāni renk*. — Satin feuille-morte, صمانى

رنکی اطلس *samāni rengui athlas.*

Feuiller, v. n., t. de peinture, représenter les feuilles d'un arbre, اغاج یپراقلری تصویرا *aghādj ïaprāqlari tasvïr it.* — Se couvrir de feuilles, یپراقلنمق *ïaprāqlanmaq.* — Feuiller, s. m., فنّ تصویر اشکال اوراق *fenni tasvïri echkiāli evrāq.*

Feuillet, s. m., ایکی صحیفه‌یی مشتمل یپرق - ورق *iki sahïfeï muchtemil ïaprāq, varaq,* a.-t.

Feuilletage, s. m., قتمر - قاتمر *qatmer,* vulg. *qatimer,* قاتمر بورکی *qātimer beuregui,* t.

Feuilleter, v. a., parcourir un livre, le consulter, ورقلمق *varaqlamaq,* t.; تتبّع ا *tetebbu' it,* a.-t.; کتاب اراشدرمق *kitāb arāchturmaq.* — En tourner les feuillets, یپراق دوندرمک *ïaprāq deundurmek,* کاغدلری دوندرمک *kiāghydleri deundurmek,* t.

Feuilleton, s. m., petite feuille, یپراجق *ïaprādjyq.* — Partie d'un journal relative à la littérature et aux sciences, علوم و ادبیّاته دائر بر حوادث کاغدینک قطعه‌سی *'ouloum u edebïātè dāïr bir havādis kiāghydinuñ qytha'ci.*

Feuillette, s. f., tonneau, اورته جسامتی اولان شراب فوچیسی *ortā djeçāmeti olān charāb foutchoucou,* t.

Feuillu, e, adj., چوق یپراقلو *tchoq ïaprāqlu,* t.; کثیر الاوراق *kecïr ul-evrāq,* a.

Feurre, s. m., هر درلو بغدایک صمانی *her turlu boghdāïuñ samāni,* t.

Feurs, s. m. pl., زراعت و حراثت مصارفی *zyrā'at u harācet meçārifi,* a.-t.

Feutre, s. m., کچه *kètchè,* t.; عبا *'abā,* لبد *lebed,* a.

Feutrer, v. a., garnir de feutre, کچه ایله کچه‌لمک *kètchèlèmek,* کچه ایله دوزمک *kètchè ilè duzmek.* — Garnir de bourre, قتیق طولدرمق *qytyq dholdourmaq,* t.

Feutrier, s. m., کچه‌جی *kètchèdji,* t.

Fève, s. f., sorte de légume, بقله - باقلا *baqla.* — Écosser la —, بقله صویمق *baqla soïmaq.* — Plusieurs choses qui peuvent en avoir la forme, دانه *dānè,* t.; حبّة *habbet,* pl. حبوب *houboub.*

Féverole, s. f., بقله‌جق *baqladjïq,* t.

Février, s. m., فلوارس *filuvāris,* t.; شباط *chubāth,* a.; شباط ایی *chubāth aïi.*

Fez, ville d'Afrique, فاس *fes,* فاس شهری *fes chehri.* — Royaume considérable d'Afrique, فاس مملکتی *fes memleketi.* — Bonnet ou calotte de drap rouge pour les hommes, et blanc pour les femmes en Turquie, فس *fes.*

Fi, interj., اوف *ouf,* t.

Fiacre, s. m., کرا عربه‌سی *kirā 'arabāci,* t.

Fiamette, s. f., آتش رنکی *ātèch rengui,* t.

Fiançailles, s. f. pl., نشان *nichān,* p.; نامزدلک *nāmzedlik,* p.-t.; نشان رسمی *nichān resmi,* رسم خطبه *resmi khotba.* — Jour

des —, نشان كونى *nichān gunu.*

Fiancé, e, adj., نشانلو *nichānlu,* ياوقلو *ïāvouqlu,* كويكو *gueuïgu,* vulg. *gueuvèï.* — Fiancée, نشانلو قز - عورت *nichānlu qyz, 'avret.*

Fiancer, v. a., نشان قومق *nichān qomaq,* نشانلمق *nichānlamaq,* t.

Fiat, interject., mot lat., soit, اولسون *olsoun,* t.

Fibre, s. f., filament délié dans les chairs, انجه سكر *indjè syñyr,* انجه طمر *indjè dhamar,* ديدك *didik,* t.; ليف *lîf,* pl. a. الياف *elïāf.* Ces derniers mots désignent aussi les fibres des plantes, du bois.

Fibreux, se, adj., انجه سكرلو *indjè syñyrlu,* انجه طمرلو *indjè dhamarlu,* ديدكلو *didiklu,* t.; ذو الالياف *zou el-elïāf,* a.

Fibrille, s. f., اينجه ديدك *indjè didik,* t.; ليف رقيق *lîfi raqyq,* a.

Fic, s. m., لحم زايد *lahmi zāïd,* مياسل *miācil,* a.

Ficeler, v. a., سجم ايله بغلمق *sidjim ilè baghlamaq,* t.

Ficelle, s. f., سجم *sidjim,* t.

Ficellier, s. m., سجم چرخى *sidjim tcharkhy,* t.

Fiche, s. f., morceau de métal qui sert aux pentures des portes, etc., رزه‌نك زيوانه‌سى - ميلى *rezènuñ zivānèci, mîli.* — Marque qu'on donne au jeu, اويون نشانى *oïoun nichāni,* t.-p.

Ficher, v. a., دكمك *dikmek,* صوقمق *soqmaq,* كويرمك - كورمك *guivîrmek, guivurmek,* t. — en terre, يره ديكمك *ïerè dikmek.*

Fichu, s. m., مقرمه *maqrama,* t.; بيون دستمالى *boïoun destmāli,* t.

Fictif, ive, adj., وجودى يوق *vudjoudi ïoq,* t.; اعتبارى *y'tibāri,* a. — Êtres fictifs, choses fictives, وجودى يوق شيلر *vudjoudi ïoq cheïler.*

Fiction, s. f., invention fabuleuse, صورت *souret,* صورت معامله *soureti mou'āmelè,* a.; دوزكن *duzgun,* t.; خيال *khaïāl,* اصلسز خياللمه *acylsyz khaïāllama,* تصوّر خيالى *teçavvuri khaïāli.* — Mensonge, يلان *ïalān,* كذب *kezb.* — Fiction de droit, مواضعة شرعيّه *muvāze'ati cher'ïiè.*

Fidéicommis, s. m., وديعه *vedi'a,* وصيّت مشروطه *vecïïeti mechroutha,* a.

Fidéicommissaire, s. m., مشروطًا متصرّف *mechrouthen muteçarrif,* مستودع *mustevda',* a.

Fidéjusseur, s. m., كفيل *kefîl,* ماله كفيل *mālè kefîl,* a.

Fidéjussion, s. f., كفالت *kefālet,* a.; كفيللك *kéfîllik,* ماله كفيللك *mālè kéfîllik,* a.-t.

Fidèle, adj. com., qui a de la fidélité, انانلمش *inānylmich,* طوغرو *dhoghrou,* t.; امين *emîn,* معتمد *mu'temed,* صادق *sādyq.*—Sincère, loyal, صداقتلو *sadāqatlu.* — Ami sincère, محبّ صادق *mouhibbi sādyq.* — Fidèle à son maître, افنديسنه صادق *efendicinè sādyq.* — Exact, véritable, صحيح *sahîh,* a.; طوغرى *dhoghrou.* —

Traduction —, ترجمهٔ صحیحه *terdjemèï sahîha.* — Attaché à la foi, اهل ایمان *ehli imân,* a.; دیندار *dîndâr,* حق دینلو *haqq dînlu,* a.-p. — Musulman, اهل اسلام *ehli islâm,* مومن *moumîn,* pl. مومنین *mouminîn;* مسلمان *musulmân,* a.

Fidèlement, adv., d'une manière fidèle, صداقت ایله *sadâqat ilè,* استقامت اوزره - ایله *istiqâmet uzrè, ilè,* a.-t. — Conformément à la vérité, طوغرولغله *dhoghroulyghylè,* حقیقت اوزره *haqyqat uzrè,* بالصحّت و الحقیقت *bis-syhhat vel-haqyqat.*

Fidélité, s. f., régularité à remplir ses engagements, صداقتلق *sadâqatlyq,* صداقت *sadâqat,* وفا *vefâ,* a.; وفادارلق *vefâdârliq,* a.-p.-t. — Droiture, loyauté, طوغرولوق *dhoghroulouq,* t.; استقامت *istiqâmet,* صدق *sydq,* a. — Vérité, exactitude, طوغریلق *dhoghroulyq,* صحّت *syhhat.*

Fiduciaire, s. m., تسلیم ترکه‌یه مأمور وصیّ مختار *teslîmi terekèïè mèemour vacii moukhtâr,* a.-t.

Fief, s. m., domaine noble, بکلک *bèïlik,* t.; مالکانه *mâlikiânè.* — militaire, تیمار *tîmâr,* زعامت *zi'âmet,* a.

Fieffé, e, adj., محض *mahz,* صرف *syrf,* a.; کتبه‌لو *ketebelu.* — menteur —, عارسز یالانجی *'ârsyz ïalândji.* — Fripon fieffé, - کتبه‌لو صرف خرسز *ketebèlu, syrf khyrsyz,* عیّار محض *'aïâri mahz.*

Fieffer, v. a., بر بکلک - بر تیمار ویرمک - توجیه ا *bir bèïlik, bir tîmâr vîrmek, tevdjîh it,* مالکانه‌یی التزامه ویرمک *mâlikiânèïi iltizâmè vîrmek.*

Fiel, s. m., des animaux, اود *eud,* t.; مرّة *mirret,* مرارة *merâret,* a.; زهره *zehrè,* p. — Aigreur, اجیلک *adjîlik,* t.; مرارت *merâret.* — Ressentiment, کین *kîn,* t.; بغض *boghz,* عداوت *'adâvet,* حقد *hyqd.*

Fiente, s. f., کوبره *gubrè,* ترس *ters,* حیوان ترسی *haïvân tersi.* — d'oiseau, قوش ترسی *qouch tersi.* — de moutons, قیغ - قیغ *qygh.*

Fienter, v. n., سچمق *sitchmaq,* ترسلمک *terslemek.* — En parlant des moutons, des cerfs, etc., قیغلمق *qyghlamaq,* t.

Fier, v. a., commettre à la fidélité de quelqu'un, امانت ا *emânet it,* ید امانته تفویض ا *îcdi emânetinè tefvîz it.* — Croire, انانمق *inânmaq,* t.; اعتقاد ا *'ytiqâd it.* — Se Fier, v. pr., avoir de la confiance en..., بر کمسنه‌یه انانمق *bir kimsenèïè inânmaq,* t.; اعتقاد - اعتماد *'ytiqâd, 'ytimâd, ittikiâ it,* امنیّت ا *emnïiet it.*

Fier, ère, adj., altier, hautain, مغرور *maghrour,* فضول *fozoul,* vulg. *fodoul,* غرورلو *ghourourlu,* t.; متکبّر *mutekebbir,* pl. متکبّرین *mutekebbirîn;* کبرلو *kibrlu,* اهل کبر و غرور *ehli kibr u ghourour.* — Faire le -, تکبّرلنمک *tekèbburlenmek,* a.-t.

— Fier, intrépide, جسور *djesour*. — Noble, grand, redoutable, ياوز *ïāvouz*, سرت *sert*, t.; جلالتلو *djelāletlu*, جليل *djelíl*, عظيم *'azím*, a.

FIER-A-BRAS, s. m. Voy. FANFARON.

FIÈREMENT, adv., غرور ايله *ghourour ilè*, مغرورلغله *maghrourlighlè*, تكبّرلكله *tekebburliklè*, a.-t.; فضوللق ايله *fodoullouq ilè*. — Parler —, متكبّرانه سويلمك *mutekebbirānè seuïlèmek*.

FIERTÉ, s. f., hauteur, orgueil, غرور *ghourour*, غرورلق *ghourourliq*, فضوللق *fodoullouq*, تكبّر *tekebbur*, ياوزلق *ïāvouzliq*, t.; كبر *kibr*, a.; طفره *thafra*. — Élévation d'âme, اولولق *oloulouq*, t.; عظمت *'azamet*, جلال *djelāl*, جلالت *djelālet*, ثأبة النفس - الطبع *teebbuh unnefs*, *ut-thab'*. — Courage, bravoure, دلاورلق *dilāverlyq*, a. — Sévérité, pudeur, en parlant d'une femme, سرتلك *sertlik*, t.; عنف *'unf*, عصمت *'ysmet*, a.

FIÈVRE, s. f., استما - استمه *isytma*, vulg. ستمه *sytma*, t.; حمّى - حمّا *hemma*, *hoummā*, pl. a. حمّيات *hoummeïāt*. — ardente, chaude, كويندك حرارت *harāret gueuïndik*, a. — d'accès avec frisson, ستمه *sytma*, صارسدان استما *sārsadān isytmā*, دتردن استما *titrèden isytma*, t.; راجف *rādjif*, a. — d'accès sans frisson, كزلى استمه *guizly isytma*. — Fièvre quarte, اوچ كون اشورى طوتان استما *utch gun achoury thoutān isytma*, t.; ستماى ربع - مربع *sytmaï rib'*, *murbi'*. — quotidienne, هر كونكى - هر كونلك استمه *her gunki*, *her gunlük isytma*. — tierce, بركون اشورى كلن استما *bir gun achoury guèlen isytma*, استماى - حمّاى مثلثه *isytmaï*, *hoummaï mucellècè*. — continue, حمّاى دايم - مطبقه *hoummaï dāïm*, *mouthabbiqa*. — maligne, حمّاى قره ستمه محرقه *hoummaï mouhriqa*, *qara sytma*. — putride, حمّاى عفنيه *hoummaï'afnïè*, a. — de consomption, حمّاى ديق *hoummaï diq*, a. — scarlatine, حمّاى اسكرلت *hoummaï iskerlet*, قزل خسته‌لك *qyzyl khastalik*. — catarrhale, حمّاى نوازل *hoummaï nèvāzil*. — périodique, حمّاى دايره *hoummaï dāïrè*, a.-t. — Avoir la —, استمالو او *isytmālu ol*. — Prendre, attraper la —, استما طوتمق *isytmā thoutmaq*, vulg. *sytma thoutmaq*, محموم او *mahmoum ol*. — J'ai la fièvre, littéralem. la fièvre me prend, استما بنى طوتر *isytmā bèni thoutar*.

FIÉVREUX, SE, adj., qui cause la fièvre, استمالو *isytmālu*, حمّالو *hoummālu*, استمه كتوريجى *icytma gueturúdji*, t.; موجب الحمّا *moudjib ul-hoummā*. — Fruit —, استمه‌لو ميوه *icytmalu mëïvè*. — En-droit —, استمه‌لو يير *icytmalu ïer*. — s. m., celui ou celle qui a la fièvre, استمه‌لو *icytmalu*, حمّايه مبتلا *hoummāïè mubtelā*, محموم *mahmoum*.

Fifre, s. m., instrument, دودك *duduk*. — Celui qui joue du fifre, دودك چاليجى *duduk tchālídji*, دودكچى *duduktchi*, t.

Figement, s. m., دوكش *doñich*, طوكمه *dhoñma*, t.; انعقاد *in'iqād*, جمود *djumoud*, a.

Figer, v. a., طوكدرمق *dhoñdurmaq*, t.; تقريس - تجميد ا *taqrís, tedjmíd it*, a.-t. — Se Figer, v. pr., قويولنمق *qouïoulanmaq*, طوكمق *dhoñmaq*, طوتشمق *thoutouchmaq*, يوغرلنمق *ïoghourlanmaq*, t.; انعقاد بولمق *in'iqād boulmaq*, تجمّد ا *tedjemmud it*, a.-t.

Figue, s. f., انجير *indjír*, t.; تين *tín*, a. — sèches, قورى انجير *qourou indjír*.

Figuerie, s. f., انجيرلك *indjírlik*, انجير باغچه‌سى *indjír bāghtchèci*, t.

Figuier, s. m., انجير اغاجى *indjír aghādji*, t.

Figuratif, ive, adj., رمزىّ *remzii*, تمثيلىّ *temsílii*, a. — Plan figuratif, رسم مشكلى *resmi muchekkeli*.

Figurativement, adv., مرموزًا *mermouzen*, بالرّمز *bir-remz*, على طريق التمثيل *'ala tharyq uttemsíl*, a.

Figure, s. f., forme extérieure des corps, صورت *souret*, pl a. صور *siver*; شكل *chekl, chekil*, pl. اشكال *echkiāl*; هيكل *heïkel*, pl. هياكل *heïākil*, a. — Visage, يوز *ïuz*, بكز *beñz*, t.; چهره *tchehrè*, وجه *vedjh*. — Représentation en peinture ou sculpture, تصوير *tasvír*, صورت *souret*. — de mathématique, هندسه شكلى *hendècè chèkèli*. — carrée, شكل مربّع *chekli murebba'*. — circulaire, شكل مستدير *chekli mustedír*. — de rhétorique, عبارت *'ibāret, 'ybārè*, كنايه *kināïè*. — Allégorie, تمثيل *temsíl*, مجاز *medjāz*. — Métaphore, استعاره *isti'ārè*. — Symbole, علامة *'alāmet*. — État, position dans le monde, صورت حال *sourèti hāl*. — Faire figure, نام وشان المق *nām uchān almaq*.

Figuré, e, adj., représenté, تصوير اولنمش *tasvír olounmich*, مرسوم *merçoum*, مصوّر *muçavvar*. — Métaphorique, مجازى *medjāzi*. — Discours —, كلام - تعبير استعاره اميز *kelāmi, ta'bîri isti'ārè amíz*.

Figurément, adv., كنايه ايله *kināïè ilè*, a.-t.; مجازًا *medjāzen*, a. — Parler —, مجازًا سويلمك *medjāzen seuïlemek*.

Figurer, v. a., former, donner une forme, شكللمك *chekillèmek*, شكل - صورت ويرمك *chekíl, souret vírmek*, t.; تشكيل ا *techkíl it*. — Représenter par la peinture, la sculpture, etc., تصوير ا *tasvír it*, رسم - ترسيم ا *resm, tersím it*, a.-t. — Comparer, assimiler, بكزتمك *beñzetmek*. — Se Figurer, s'imaginer, v. pr., تصوّر ا *tesavvur it*, احتمال ويرمك *ihtimāl vírmek*, a.-t.; خياللمق *khaïāllamaq*, انانمق *inānmaq*. — Figurer, avoir de la convenance, de la symétrie

avec une autre chose, ياقشمق *ïāqychmaq*, موافق كلمك *muvāfyq guelmek*, متناسب ـ متوافق او *mutenācyb, mutevāfyq ol*.

Fil, s. m., brin long et délié de chanvre, de lin, de soie, اپلك *iplik*, t.; خيط *khaït*, pl. a. خيوط *khouïouth*. — Gros —, قبا ايپلك *qabā iplik*. — délié, fin, اينجه ايپلك *indjè iplik*. — de coton, پنبوق اپلكى *pambouq ipligui*. — de poil de chèvre, صوف اپلكى *sof ipligui*, كچى قلى *ketchi qyli*. — Fil plat d'argent, trait doré, تل *tel*. — rond d'argent, trait doré, سرما ـ سرمه *syrma*. — Fil de soie garni d'or et d'argent, trait, قلابدان *qylābdān, qylāboudān*. — de soie simple, اپك *ipek*. — Fil de soie tordu, ابرشيم *ibrichim*. — d'archal, پرنج تلى *pirindj teli*. — de fer, دمر تلى *demir teli*, تل *tel*, تيل *tíl*. — Fil simple, ساده اپلك *sādè iplik*. — double, en deux, مبرم *mubrem*, a.; دوتا *dou tā*, p. — Cordeau d'alignement, چزى *tchizi*, دزى *dizi*. — Courant de l'eau, صو اقندیسى *sou aqyntycy*, اقمقلق *aqmaqliq*. — Fil d'un discours, ـ كلامك صراسى *kelāmuñ syrācy, arācy*, اراسى سلك كلام *silki kelām*. — Le fil, le tranchant, قلاغو *qylāghou*, اغز *aghyz*, كسكين يرى *keskín ïeri*, يالم *ïālum*. — Passer au fil de l'épée, قلجدن كچرمك *qylydjten guetchurmek*. — Donner le fil, قلاغوسنى ويرمك *qylāghoucini vírmek*. — De fil en aiguille, بر شيئه بر شيئه ديكر ديكن *bir cheïden díguer bir cheïè*.

Filage, s. m., اكيرش ـ اكرش *eguirich*, t.; غزل *ghazl*, a. — Le prix du —, اجرت غزل *eudjreti ghazl*.

Filament, s, m., تار *tār*, تل *tel*, ليف *líf*, فتلة *fetelet*, pl. a. فتل *fetel*.

Filamenteux, se, adj., ليفلو *líflu*, تفتيكلو *teftiklu*, فتلدلو *fetelèlu*, ذو ليف *zou líf*, a.

Filandière, s. f., اكرجى *eguirdji*, اكرجى قارى *eguirdji qāry*, t.

Filandres, s. f., fibres dans la viande, انجه سكرلر *indjè syñyrler*, t.; ليفلر *lífler*, a.-t., — Filets longs et déliés qui voltigent dans l'air, شيطان اورمجكى *cheïthān eurumdjeï*, t.; لعاب شمس *lou'ābi chems*.

Filandreux, se, adj., plein de filandres, سكرلو *syñyrlu*, ليفلو *líflu*. — Veiné, طمرلو *dhamarlu*, t.

Filasse, s. f., كتان اوستبى *kètān ustubi*, اوستبى *ustubí*, كندر تلى *kendir teli*, t.

Filassier, ière, s., كتان اوستبى ايشليجى *kètān ustubi ichleïdji*, كندر تلى بوكيجى *kendir teli beukidji*, t.

Filature, s. f., ايپلك كارخانه‌سى *iplik kiārkhānèci*.

Filé, s. f., suite, rang, صره *syra*, ديزى *dizi*, صف *saff*, pl. a. صفوف *soufouf*. — Série de chameaux ou de mules, قطار *qathār*. — A la File, adv., صره ايله *syra ilè*. — Se mettre à la —, صره‌يه كيرمك *syraïè guirmek*.

Filé, s. m., or ou argent passé à la filière, التون يا كومش تلى *altoun iā gumuch teli*. — Or —, صرمه ـ سرمه *syrma*, t.

Filer, v. a., faire du fil, اكرمك *eguirmek*, اپلك اكرمك *iplik eguirmek*, اوركه اكرمك ـ ايشلمك *eurekè eguirmek, ichlemek*. — au fuseau, ايك ايله اكرمك *igue ilè eguirmek*. — au rouet, چيقرقده اكرمك *tchyqryqtè eguirmek*. — le câble, پالاماری اندرمك ـ صارقتمق ـ ازر ازر اشاغی صاليويرمك *pālāmāri indurmek, sarqytmaq, azer azer achāghy sālyvermek*. — En parlant du vin, قيولنمق *qoüoulanmaq*. — Aller à la file, بری برينك اردنصره كتمك *biri birinuñ ardynsyra guitmek*, صره ايله كتمك *syra ilè guitmek*, بری بری اردنجه يوريمك *biri biri ardindjè ürumek*. — Faire filer, passer, بری بری اردنجه كچورمك *biri biri ardindjè guetchurmek*. — Filé, e, اكرلمش *eguirilmich*, t.; مغزول *maghzoul*. — Coton —, رشتهٔ پنبه *richtèï pembè*.

Filerie, s. f., كندر تلی اكره جك يری *kendir teli eguiredjek ïer*, t.

Filet, s. m., fil délié, petit fil, انجه اپلكجك *iplikdjik*, ـ اپلك *iplik*, تل *indjè*, خيط *khaïth*, خيط رقيق *khaïthi raqyq*. — de la langue, دل التی *dil alti*, دل التی سكری *dil alty syñiri*. — Filet pour prendre des poissons, اغ بالق *agh, bālyq aghy*. — Jeter le —, اغی اتمق *aghy atmaq*. — Sorte de petite bride, اسندلك *esnèlik*. — Embûche, piége, طوزاق *dhouzāq*. — Fibre, ليف *lif*. — Un filet de vinaigre, بر ايكی دامله سركه *bir iki dāmla sirkè*.

Fileur, se, s., اكرجی *eguirdji*, t.

Filial, e, adj., اوغللغه كركلو *oghoullygha guereklu*, t.; بنوی *bènèvi*, a.; ولدی *veledii*, a.; فرزندی *ferzendi*, p. — Respect —, ادب ولدی *edebi velèdi*.

Filialement, adv., اوغل ـ اولاد كبی *oghoul, evlād guibi*, اوغللق مقتضاسنجه *oghoullouq mouqtezācindjè*.

Filiation, s. f., descendance, اولادلق سلسلهسی *evlādliq silsilèci*, سلسلهٔ فرع صرهسی *fer' syraci*, نسل *silsilèï nesl*, a.-t.; نسل ذريّت *zuriïet*, a. — Dépendance, تعلق *te'allouq*, pl. تعلّقات *te'allouqāt*. — Au fig., suite des idées, متابعت افكار *mutābe'ati efkiār*.

Filière, s. f., instrument pour filer les métaux, حدّه *haddè, heddè*, t. — Pièce de bois qui soutient les chevrons d'un bâtiment, اوق ديركی *oq diregui*. — Au fig., intervention, واسطه *vācytha*.

Filigrane, s. m., بر نوع قيومجيلق ايشی *bir nev'y qoïoumdjilyq ichi*, t.

Filipendule, s. f., plante, القندول *el-qandoul*, a.

Fille, s. f., enfant du sexe féminin, قز *qyz*, t.; ابنة *ibnet*, usit., بنت *bent*, pl. a. بنات *benāt*; دختر

dokhter, p. — Petite fille en bas âge, قزجغز *qyzdjighiz*. — nubile, اولنجك قز *evlenedjek qyz*, بالغه *bālygha*. — En parlant de la fille d'une personne de distinction, كريمه *kerîmè*. — Petite fille, par rapport au grand-père et à la grand'mère, اوغلونك قزی *oghlounuñ qyzi*, اوغل قزی - يا قزك قزی *oghoul qyzi, iā qyzuñ qyzi*, طورون *thouroun*, حفيده *hafîdè*. — Simplement enfant non marié du sexe féminin, ديشی چوجوق *dîchi tchodjouq*, قز *qyz*. — Fille, prostituée, روسپی *rouspy*, t.; قحبه *qahpè*, a.

Fillette, s. f. fam., قزجغز *qyzdjighyz*, t.

Filleul, s., وافتزكن *vāftyzguen*, وافتز اوغلو *vāftyz oghlou*. — Filleule, وافتز قز *vāftyz qyz*, وافتزكن *vāftyz guen*, t.

Filon, s. m., معدن طهری - *ma'den dhamari, ècèri*, سأم اثری *seem*, سأمة *seemet*, a.

Filoselle, s. f., قبا ايپك - *qabā ipek, ibrichim*, ابرشيم پروزلو *puruzlu ipek*, ايپك خرده‌سی *ipek khourdèci*, t.

Filou, s. m., qui vole avec adresse, خرسز *khyrsyz*, t.; اغری *oghrou*, يان كسيجی *ïān kecîdjî*, طرّار *tharrār*, a. — Qui vole au jeu, اوينك خرسزلك ايدن *oïounda khyrsyzlik iden*, t.

Filouter, v. a., اوغريلامق قاپمق *oghrylaïen qāpmaq*, چالمق حقه بازلق ايتمك *tchālmaq hoqqabāzliq it*, p.-t.; طرّ - اختلاس ا *tharr, ykhtilās it*.

Filouterie, s. f., اغريلق *oghrylyq*, حقه بازلق *hoqqabāzliq*, p.-t.; يان كسيجيلك *ïān kecîdjilik*, طرّ *tharr*, اختلاس *ykhtilās*.

Fils, s. m., enfant mâle, par rapport au père et à la mère, اوغل *oghoul*, t.; ابن *ibn*, بن *bin*, pl. ابنا *ebnā*; ولد *veled*, pl. اولاد *evlād*, a.; فرزند *ferzend*, زاده *zādè*. — Fils légitime, حلالدن اوغل *halālden oghoul*, حلال زاده *halāl zādè*. — illégitime, ولد زنا *vèlèdi zinā*, پيچ *pītch*. — Garçon, اوغلان *oghlān*. — Mon fils, اوغلوم *oghloum*. — Petit-fils, اوغل اوغلو *oghoul oghlou*, طورون *thouroun*. — aîné, بيوك اوغل *buïuk oghoul*, ولد كبير *veledi kebîr*. — unique, تك اوغل *tek oghoul*, ولد وحيد *veledi vahîd*. — de famille, gentilhomme, بكزاده *beïzādè*. — Beau-fils, fils du mari ou de la femme d'un autre lit, اوكه - اوكی اوغل *euguè, eughèï oghoul*, ربيب *rebîb*. — Gendre, كوبكو *gueuïgu, gueuveï*. — Fils adoptif, اخرت اوغلو *akhyret oghlou*, a.-t.; اوغللق *oghoullouq*. — Les fils ou les enfants d'Adam, بنی ادم *beni adem*. — d'Israël, بنی اسرايل *beni isrāïl*.

Filtration, s. f., action de filtrer, سوزمكلك *seuzmeklik*, سوزلمه *seuzulmè*. — Suintement, صزندی *syzynty*, صزلمه *syzylmè*, t.

Filtre, s. m., ce qui sert à filtrer, سوزكج *seuzgudj*, سوزكی *seuzgui*, كچه *ketchè*, مصفا *mysfā*,

مصفات *mysfāt.* — En t. d'anat., les organes qui filtrent et séparent les humeurs de la masse du sang, حوالب جوفيّه *havālibi djevfiïè.*

Filtrer, v. a., passer une liqueur, سوزمك *seuzmek,* كچه‌دن سوزمك-كچورمك *ketchèden seuzmek, guètchurmek.* — Faire filtrer et filtrer, سوزدرمك *seuzdurmek.* — v. n., couler, كچمك *guetchmek,* تأثيرا *teecîr it,* a.-t.; داملمق *damlamaq.* — Se Filtrer, v. réfl., suinter, سوزلمك *seuzulmek,* صزمق *syzmaq.*

Filure, s. f., اكرش *eguirich,* t.; غزل *ghazl,* a.

Fin, s. f., terme, ce qui termine, صوك *soñ,* t.; اخر *akhyr,* pl. اواخر *evākhyr;* نهايت *nihāïet,* عاقبت *'āqybet,* غايت *ghāïet,* a.; انجام *endjām,* فرجام *ferdjām,* p. — des temps, du monde, اخرزمان *akhyri zemān.* — A la fin, اخر الامر *akhyr ul-emr.* — Mettre fin à une chose, بتورمك *biturmek.* — Mort, عاقبت *'aqybet,* وفات *vefāt,* خاتمهٔ عمر *khātemèï 'eumr.* — Bout, extrémité, اوج *oudj,* اخر *akhyr.* — Sur la fin, اخرنده *akhirindè.* — But, مقصود *maqsoud,* غرض *gharaz,* نيّت *nïiet,* مرام *merām.* — Résultat, نتيجه *netîdjè.* — Accomplissement, اتمام *itmām,* a. — A la Fin, adv., عاقبت الامر *'āqybet ul-emr,* صوك صوكنده *soñ soñinda.*

Fin, e, adj., délié, انجه *indjè,* يوفقه *ïoufqa,* اواق *ouvāq,* vulg. *oufaq.* — Papier —, انجه كاغد *indjè kiāghyd.* — Délicat, نازك *nāzyk.* — Rusé, حيله‌كار *hilèkiār,* تلكو مزاجلو *tilku mizādjlu,* قلاش *qallāch,* t.; رند *rind,* p.-t.; عارف *'ārif,* a. — Faire le fin, تجاهل ا *tedjāhul it.* — Spirituel, ذكى *zeki,* عقللو *'aqyllu,* a.; نكته‌دان *nuktèdān,* t.-p. — Vrai, naturel, pur, خالص *khālis,* صاف *sāf,* صافى *sāfi,* a.; پاك *pāk,* p. — Or fin, خالص التون *khālis altoun.* — Beau, recherché, de première qualité, انجه *indjè,* t.; اعلى - اعلا *a'la,* a.; كوزل *guzel,* پك ايو *pek eïu.* — La fin d'une affaire, le dessous de carte, ايشك ايچ يوزى *ichuñ itch ïuzu.* — L'essence, نفس الامر *nefs ul-emr.*

Final, e, adj., qui finit, qui termine, اخرى *akhèri,* اخر *akher,* a.; صوكده‌كى *soñdeki, sondagui,* قطعى *qathy'i.* — Compte —, حساب قطعى *hyçābi qath'y.* — Qui dure jusqu'à la fin de la vie, صوك نفسه قدر باقى *soñ nefecè qadar bāqy.* — Cause finale, علّة غائية *'yllèti ghāïiet.*

Finale, s. f., dernière lettre, صوك حرف *soñ harf,* حرف اخير *harfi akhyr.*

Finalement, adv., اك صكره *eñ soñra,* t.; اخرا *akhyren,* عاقبت *'aqybet,* اخر الامر *akhyr ul-emr,* الحاصل *el-hācyl.*

Finance, s. f., argent comptant, نقد اقچه *naqd aqtchè.* — Argent destiné aux dépenses à faire, خرجلق *khardjliq.* — Les finances, les de-

niers publics, اموال میریّه *emvāli mirīïè*. — Le trésor public, اموال میریّه خزینه‌سی *emvāli mirïïè khazīnèci*. — Art de les régir, فنّ ادارهٔ اموال میریّه *fenni idārëï emvāli mirïïè*. — Le ministre des finances, اموال میریّه ناظری *emvāli mirïïè nāziri*.

FINANCER, v. n. et act., payer, پاره ـ اقچه ویرمك *pāra, aqtchè vírmek*. — Ouvrir sa bourse, کیسه‌سندن پاره چقرمق *kicèsinden pāra tchiqarmaq*. — Fournir de l'argent au trésor public, خزینهٔ میریّه یه ادای مال ا *khazinëï mirïïèïè edāï māl it*.

FINANCIER, IÈRE, s., qui est dans les finances, میری خدمه‌سندن *míri khademècinden biri*. — Qui a une grosse fortune, مال صاحبی *māl sāhibi*, a.-t.

FINASSER, v. n., حیله‌بازلق ا *hílèbāzlyq it*, a.-p.-t.

FINASSERIE, s. f., حیله‌بازلق *hílèbāzlyq*, a.-p.-t.; رنك *renk*, p.

FINASSEUR OU FINASSIER, حیله‌باز *hílèbāz*, a.-p.; حیله‌بازلق ایدن *hílèbāzlyq iden*.

FINAUD, adj. fam. Voyez FIN, RUSÉ.

FINEMENT, adv., adroitement, اصول ایله اوزلق ایله *ouçoul ilè, cuzlyq ilè*, استادجه *ustāddjè*, حذاقت ایله *hazāqat ilè*. — Ingénieusement, زیرکلکله *zirekliguilè*, p.-t. — Délicatement, ـ نزاکت طرافت ایله *nèzāket, zèrāfet ilè*, a.-t.; انجدلك ایله *indjèlik ilè*.

FINESSE, s. f., qualité de ce qui est fin, délié, انجه‌لك *indjèlik*, اوقلق رقاقة *oufāqliq*, t.; *reqāqat*. — Adresse, اصول *ouçoul*, a.; قللاشلق نخسندلك *qallāchliq, noukhsindlik*, p.-t.; حیله *hílè*, a. — User de —, اعمال حیله ا *'imāli hylè it*. — Délicatesse, grâce, نزاکت لطافت *nèzāket, lethāfet*. — Écrire avec —, کمال لطافت و نزاکت ایله تحریر ا *kemāli lethāfet u nezāket ilè tahrír it*. — Les finesses d'une langue, d'un art, ـ برلسانك برصنعتك درجهٔ لطافت و نزاکتی *bir liçānuñ, bir sana'atuñ deredjèï lethāfet u nèzāketi*.

FINET, FINOT, s. m., حیله کارجق *hílè kiārdjiq*, a.-p.-t.; حیله باز تلبیسجق *telbísdjyq, hílè bāz*, a.-p.-t.

FINI, E, adj., terminé, بتمش *bitmich*, t.; اتمام اولنمش *itmām olounmich*, تمام اولمش *tamām olmich*, a.-t. — Perfection, اتمام *itmām*, a.; تکمیل *tekmíl*. — Travail fait, یاپلمش *iāpilmich*. — Accompli, مکمّل *mukemmel*. — Le travail même, ایشلمه *ichlemè*. — Nombre fini, عدد محدود *'adedi mahdoud*.

FINIR, v. a., terminer, mettre fin, بتورمك *biturmek*, دوکتمك *teuketmek*, t.; اتمام ا *itmām it*, a.-t. — un ouvrage, تألیفی تکمیل ا *teelífi tekmíl it*. — Cesser de faire, براقمق واز کچمك *brāqmaq, vāz guetchmek*. — Finir, v. n., cesser d'être, prendre fin, بتمك *bitmek*,

تمام او دوكنمك *tamām ol, teukenmek*, ختام دكمك *diñmek*, بولمق *khytām boulmaq*. — Mourir, اولمك *eulmek*. — Il finit, mourut ainsi, عمری بو وجهیله *eumri bou vedjhilè* عاقبت بولدی *'aqybet bouldou*.

Finito, s. m., فذلكة الحساب *fezleket ul-hyçāb*, a.

Fiole, s. f., شیشه جك *chichè-djik*, بوقالجق *bouqāldjyq*, t.

Firmament, s. m., كوك *gueuk*, t.; فلك ثوابت *felèki sevābit*, a.

Firman, s. m., ordre écrit du grand-seigneur, فرمان *fermān*.

Fisc, s. m., revenu de l'état, بكلك مالی *bèïlik māli*, میری *mīri*, بیت المال *beït ul-māl*, a. — Les droits du fisc, حقوق میریه *houqouqy mīrīïè*.

Fiscal, e, adj., qui concerne le fisc, میریه متعلق *mirīïè mute'allyq*. — Qui a soin du fisc, receveur, بیت المالجی *beït ul-māldji*, a.-t.

Fissipède, adj., چتال طرنقلو *tchatāl thyrnaqlu*, a.-t.

Fissure, s. f., fente, یارق *ïāryq*, یاریقلق *ïāryqlyq*, یاریش *ïārych*. — Fêlure d'un os, كمیك چاتلغی *guemik tchātlaghy*, t.

Fistule, s. f., چوقدنكی یاره *tchoqtanki ïāra*, اسكی جراحت *eski djerāhat*, ماده *māddè*, t.; ناسور *nāçour*, pl. a. نواسیر *nevāçīr*. — lacrymale, كوز بیكارنده چیقان ماتیه چیبانی *gueuz bīñārindè tchyqān mātïa tchibāni*, ناسور *nāçour*.

Fistuleux, adj., ماتیه لو *mātïèlu*, t.; ناسوری *nāçourii*, a. — Ulcère fistuleux, قرحهٔ ناصوریه *qarhaï nāçourīïè*.

Fixation, s. f., détermination du prix, تقدیر بها - قیمت *taqdīri bèha, qymet*, a.-t.; بها كسلهسی *behā kecilmèci*, نرخ *narkh*, a. — du temps, تعیین وقت - زمان *ta'ïini vaqt, zemān*. — Opération qui fixe un corps volatil, طورغونلق *dhourghounlouq*, ثبوت *subout*, رسو *ruçuvv*. — du mercure, جیوه نك حال رسو وثبوتی *djivānuñ hāli ruçuvvu subouti*.

Fixe, adj. com., qui ne se meut point, قرارلو *qarārlu*, طورغون *dhourghoun*, قملدانمز *qymildānmaz*, a.-t.; بر قرار *ber qarār*, p.-a.; پایدار *pāïdār*, p.; ثابت *ṣābit*. — Étoile —, ثابته *sābitet*, pl. ثوابت *sevābit*. — Planté, fiché, دكلمش *dikilmich*, صوقلمش *soqoulmuch*. — Arrêté, déterminé, مقرر *mouqarrer*, معین *mou'aïien*. — Jour fixe, معین كونی *mou'aïien gunu*. — Résolu, قرارداده *qarārdādè*. — A demeure fixe, مقیم *muqīm*. — Avoir le regard fixe, voyez Fixer.

Fixement, adv., d'une manière fixe, كوزینی دكوب باقمغله *gueuzunu dikup baqmaghylè*. — Attentivement, تقیّد ایله *teqaïïud ilè*, دقت ایله *diqqat ilè*, a.-t. — Regarder fixement, كوز دكمك *gueuz dikerek bāqmaq, niguiāh it*.

Fixer, v. a., rendre fixe, برکتمك *berkitmek*, ساکنلندرمك *sākinlendurmek*, دکمك *dikmek*, صوقمق *soqmaq*, t.; بر قرار ا *ber qarār it*, a.-t. — la demeure, faire résider, établir, یرلشترمك *ïerlechturmek*, تمکین - نصب ا *temkïn, nasb it*. — Consolider, تثبیت ا *teshït it*. — ses regards, کوز - نظر دکمك *gueuz, nazar dikmek*. — Arrêter, déterminer, تعیین ا *ta'ïin it*. — un jour, کون تعیین ا *gun ta'ïin it*. — Se fixer à une chose, s'y arrêter fortement, یاپشمق *ïāpichmaq*, طوتنمق ا *thoutounmaq, techebbus it*. — Se résoudre, قرار ویرمك *qarār vïrmek*. — Se fixer dans un lieu, - بر یرده اوتورمق مکان طوتمق *bir ïerdè otourmaq, mekiān thoutmaq*, یرلشمك *ïerlechmek*, اقامت ا *iqāmet it*. — sur un point, قرار ا *qarār it*. — Le vent s'est fixé au nord, روزکار جانب شماله قرار ایلدی *rouzguiār djānibi chimālè qarār ïilèdi*.

Fixité, s. f., des idées, des principes, قرار *qarār*, ثبات *sebāt*. — Propriété de n'être point dissipé par le feu, حال ثبات *hāli sebāt*, ثبوت *subout*. — La fixité de l'or, ذهبك حال ثباتی *zehebuñ hāli sebāti*.

Flacon, s. m., bouteille, شیشه *chïchè*. — Petit —, شیشه جك *chïchèdjik*. — Gros —, بیوك شیشه *buïuk chïchè*. — pour les drogues, les odeurs, اجزا شیشه سی *edjzā chïchèci*. — d'argent, سیم بلبله *sim bulbulè*, p.

Flagellation, s. f., قمچیلمق *qamtchilamaqliq*, قامچیلمه *qāmtchilama*, قامچی ایله دوکمه *qāmtchi ilè deuïmè*, t.; شلاق *chelāq*, p.

Flageller, v. a., قمچیلمق *qamtchilamaq*, - قمچی اورمق چالمق *qamtchi ourmaq, tchālmaq*, قمچی ایله اورمق *qamtchi ilè ourmaq*, t.; لت ا *lett it*, a.-t.

Flageolet, s. m., دودك *duduk*, چیغرتمه *tchighyrtma*, t. — Jouer du —, دودك چالمق *duduk tchālmaq*.

Flagorner, v. a., یلتقلنمق مداهنه جیلك ا *ïaltaqlanmaq, mudāhènèdjilïk it*, تبصبص ا *tebasbous it*.

Flagornerie, s. f., یلتقلنمه *ïaltaqlanma*, t.; مداهنه *mudāhènè*, a.; مداهنه جیلك *mudāhènèdjilik*.

Flagorneur, se, adj., familier, یلتقلنیجی *ïaltaqlanïdji*, t.; مداهنه جی *mudāhènèdji*, a.-t.

Flagrant, e, adj., حاضر *hāzyr*. — En flagrant délit, گناهی ایشلرکن *gunāhi ïchleriken*.

Flaire, s. m., odorat, کوپکك *keupeguñ* قوخولمه سی *qokhoulamaci*, کلبك شمّی - اشتمامی *kelbuñ chemmi, ichtimāmi*, t.-a.

Flairer, v. a., sentir, قوقلمق *qoqlamaq*, قوقولمق *qoqoulamaq*, vulg. قوخولمق *qokhoulamaq*, t.; شمّ ا *chemm it*, a.-t. — Donner à flairer, قوقولتمق *qoqoulatmaq*. — Au fig., pressentir, voyez ce mot.

Flaireur, s. m., de table. Voy. Parasite.

Flamand, e, adj., de Flandre, بلجيقالو *beldjīqālu*, t.

Flamant, s. m., oiseau, بر بيوك *bir buīuk qouch*, t.

Flambant, e, adj., ياناں *īānān*, طوتشمش *thoutouchmich*, t.; علولو *'alevlu*, a.-t. — Tison flambant, علولو كوسكى *'alevlu keusky*.

Flambart, s. m., ياری يانمش كوسكى *īāry īānmich keusky*, t.

Flambe, s. f., سوسن *sousen*, vulg. *sousam*, t.; هوبر *hevber*, a.; قلج اوتى *qylidj oty*.

Flambé, adj., ruiné, perdu, خراب ـ برباد اولمش *kharāb*, *ber bād olmuch*, a.-p.-t.

Flambeau, s. m., sorte de torche, ايل مومى مشعله *īel moumi*, t.; *mech'alè*, a. — Chandelle ou bougie, موم بال مومى *moum*, *bāl moumi*, t.; شمع چراغ *chem'*, *tcherāgh*, p.-t. — Chandelier, شمعدان *chem'dān*, vulg. *chamdān*, a.-p. — Au fig., celui qui éclaire, نور كتوريجى ضياپاش *nour gueturīdji*, *zīāpāch*. — Le flambeau du jour, مصباح الصباح *misbāh ussabāh*.

Flamber, v. n., jeter de la flamme, علولنمك *'alevlenmek*, طوتشمق *thoutouchmaq*. — Flamber, v. a., passer par dessus la flamme, اتش اوستندن كچورمك *atech ustunden guetchurmek*, p.-t.; اتشه كوسترمك *atechè gueustermek*. — Faire flamber le feu, اتشى طوتشدرمق ـ علولندرمك *atechi thoutouchturmaq*, *'alevlendurmek*.

Flamberge, s. f., شيش *chích*, مچ *metch*, t. — Dans le style plaisant seulement, on dit *mettre flamberge au vent*, سلّ سيف ا *selli seïf it*, a.-t.

Flamboyant, e, adj., يلدرايجى *ïaldyrāïdji*, يلدرغن *yldyraghan*, علوى *'alevi*, a.; يالكلو *īālyñlu*, t.; شعله وير يجى *cheu'lè vīrīdji*, a.-t.; برّاق *berrāq*. — Glaive flamboyant, تيغ اتشبار *tyghy atechbār*.

Flamboyer, v. n., يلدرامق پارلامق *yldyrāmaq*, *pārlamaq*, شعله ـ يالك يالكلو او *īālyñlu ol*, *cheu'lè*, *īālyñ vīrmek*, a.-t.

Flamme, s. f., partie lumineuse du feu, يالك *īālyñ*, اود يالكى *od īālyñi*, t.; علو *'alev*, شعله *cheu'lè*, لهيب *lehīb*. — Jeter une —, القاى لهيب ا *ilqāï lehīb it*. — Au fig., la passion de l'amour, عشق اتشى *'ychq ātechi*. — Être en flamme, طوتشمق *thoutouchmaq*. — Jeter feu et flamme, اغزدن اتشلر پوشكورمك *aghyzden atechler puchkurmek*. — Les flammes de l'enfer, جهنم اتشى *djehennem atechi*. — d'un navire, banderolle, فلاندره ابنجه باندره *flandra*, *indjè bāndera*, علو *'alev*. — Lancette de maréchal, بيطار نشترى *baïthār nichteri*.

Flammèche, s. f., يالكجك *īālyñdjik*, قغلجم *qyghyldjim*, t.; شرارة *cherāret*, a.

Flan, s. m., بر نوع قيمقلو بورك *bir nev'y qaïmaqlu beurck*, t.

Flanc, s. m., partie de l'animal, depuis le défaut des côtes jusqu'aux hanches, يان *ïān*, بل *bel*, بوكر *beugr*, t.; جنب *djenb*, pl. a. جنوب *djenoub*; ضلع *zyl'*, pl. ضلاع *zoulou'*, اضلاع *azlā'* — Le flanc droit, جنب يمين *djembi ïemïn*. — d'un vaisseau, كمينك يان طرفى *guèminuñ ïān tharafi*. — Se battre les flancs, چبالنمق *tchabālanmaq*, جهد ا *djehd it*.

Flandre, s. f., ندرلاندە ميلكتنك قديم ايالتى *nedirlanda memleketinuñ qadïmi eïāleti*.

Flandrin, s. m., اوزون و انجه بويلو كمسنه *ouzoun vè indjè boïlu kimesnè*, t.

Flanelle, s. f., فلانله *flānelā*, فانلا *fānelā*, بر نوع اينجه يوك قماشى *bir nev'y indjè ïuñ qoumāchi*, t.

Flaner, v. a., بوش كزمك - يلمك *boch guezmek, ïelmek*, خوارده‌لقده كزمك *khovārdalyqta guezmek*, t.

Flaneur, euse, s. et adj., بوش كزن خوارده‌لقده كزن *boch guezen, khovārdaliqta guezen*, t.

Flanquant, e, adj., angle, bastion, اخر زاويه‌يه ناظر زاويه و اخر پلنقه‌يه ناظر بر پلنقه *akhar zāvïèïè nāzir zāvïè vè akhar palanqaïè nāzyr palanqa*, t.

Flanquer, v. a., en parlant d'une fortification, avoir vue sur une autre, ناظر او *nāzir ol*, a.-t.; باقمق *bāqmaq*. — Appliquer un coup, اورمق *ourmaq*. — Se Flanquer, v. réfl., se placer mal à propos, صوقلمق *soqoulmaq*, t.

Flaque, s. f., طورغون صو چقورى *dhourghoun sou tchouqoury*, بطاق *bathāq*, t.

Flasque, adj., كوشك *guevchek*, كشك *gueñchek*, t.; رخو *rakhv*, *rykhv*, ضعيف *za'ïf*, ذابل *zābil*, a. — Homme d'un caractère flasque, كوشك خويلو *guevchek khouïlu*.

Flatter, v. a., louer pour séduire, يلتقلنمق *ïaltaqlanmaq*, دلكيلنمك *tilkilenmek*, t.; مداهنه ا *mudāhenè it*. — Aduler, تملق ا *temellouq it*, تبصبص ا *tebasbous it*. — Caresser, اوخشمق *okhchamaq*. — Excuser par complaisance, خاطر ايچون معذور طوتمق *khāthyr itchoun ma'zour thoutmaq*. — Tromper en dissimulant, مدارا ا *mudārā it*. — Traiter avec trop de douceur, ملاطفت - ملايمت كوستركمك *mulāthefet, mulāïmet gueustermek*, طاتلولق ايله قوللنمق *thātlulyq ilè qoullanmaq*. — Amuser par l'espoir d'un bien, اويالندرمق *ouïālandurmaq*, اميدلندرمك *umïdlendurmek*, اميد ويرمك *umïd vïrmek*. — Se Flatter, v. pr., espérer, اومق *oummaq*, اميد دوشمك *umïdè duchmek*, مامول ا *me'emoul it*. — Flatter sa douleur, كدرى يومشتمق *kederi ïoumchatmaq*.

Flatterie, s. f., louange exagérée, دلكوجيلك *tilkudjilik*, يلتقلنمه *ïaltaqlanma*, t.; مداهنه *mudāhenè*. — Adulation, تبصبص *tebasbous*. — Caresse, تملق *temelluq*,

اوخشايش *okhchāïch.* — Cajolerie, جابلوسى *djāblouci.* — Flatterie grossière, قبا مداهنه *qabā mudāhenè,* مداهنهٔ غليظه *mudāhenèï ghalíza.* — délicate, مداهنهٔ لطيفه *mudāhenèï laïhyfè.*

Flatteur, euse, s., qui flatte, adulateur, يلتقلنيجى *ïaltaqlanídji,* t.; مداهنه‌جى *mudāhenèdji,* a.-t.; مداهن *mudāhin,* a.; جابلوس *djāblous.* — Agréable, كوكل خوشلندريجى *gueuñul khochlandurídji,* مرغوب *merghoub.* — Des manières flatteuses, اطوار - اوضاع مرغوبه *athvār, evzā'ï merghoubè.*

Flatteusement, adv., ملاطفت ايله *mulāthefet ilè,* اطوار مرغوبه ايله *athvāri merghoubè ilè,* a.-t.

Flatueux, euse, adj., يل كتوريجى *ïel gueturídji,* يللو *ïellu,* t.; مولد الريح *muvellid urryh,* a.

Flatuosité, s. f., يل *ïel,* t.; ريح *ryh,* pl. a. رياح *riāh.*

Fléau, s. m., instrument à battre le blé, دوكن *deuguien.* — Battre le grain avec le fléau, خرمنى دوكن ايله دوكمك *khyrmeni deuïen ilè deuïmek.* — Maux, grande calamité, بلا *belā,* بليّت *belïiet,* pl. a. بلايا *belāïā.* — du ciel, افت سماويه *afeti semāvïiè,* بلاى اسمانى *belāï açumāni.* — de Dieu, اللهدن كلان بر بلا *allahdan guelān bir belā.* — Verge d'une balance, ترازو قولى - دمرى *terāzou qolou, demíri.* — Barre de porte, طرقاز *thyrqāz,* مترس *mitres.*

Flèche, s. f., trait qui se décoche, اوق *oq,* t.; سهم *sehm,* pl. a. سهام *sehām;* تير *tír,* p. — pointue, اوجى سورى اوق *oudjou sivri oq.* — Un trait de flèche, اوق اتمى *oq atumu.* — d'une voiture, عربه اوقى *'araba oqy.* — Aiguille d'un clocher, چاكلق كلاهى - دپه‌سى *tchāñlyq kulāhi, tepèci.* — Constellation, سهم الرامى *sehm urrāmi.*

Fléchir, v. a., ployer, courber, اكلتمك *eïltmek,* بوكمك *beukmek,* اكمك *egmek,* t. — le genou ou les genoux, ديز بوكمك - اكمك - چوكمك *diz beukmek, egmek, tcheukmek.* — Au fig., attendrir, émouvoir, يوركى يومشتمق *ïeuregui ïoumchatmaq,* قلبه رقّت كتورمك *qalbè ryqqat gueturmek,* تهييج رقّت ا *tehïidji ryqqat it.* — Apaiser la colère, تسكين غضب ا *teskíni ghazab it.* — Fléchir, v. n., se courber, se ployer, اكلمك *eguilmek,* بوكلمك *beukulmek.* — Se soumettre, s'abaisser, باش اكمك *bāch egmek,* اطاعت ا *ithā'at it.* — S'adoucir, يومشمق *ïoumchamaq,* رقّت ا *ryqqat it.* — Fléchi, e, اكلمش *eguilmich,* منحنى *munhani,* يومشامش *ïoumchāmich,* رقّته كلمش *ryqqatè guelmich.*

Fléchissement, s. m., اكلش *eguilich,* بوكلش *beukuluch,* اكلمه *eguilmè,* بوكلمه *beukulmè,* t.; ممايلت *mumāïlet,* انعطاف *in'ythāf,* a. — Le fléchissement des genoux, ديزلرك اكلمه‌سى *dízleruñ eïlmèci.*

Fléchisseur, s. et adj., muscle,

عضلهٔ معطّفه *'azalèï mu'atthyfè*, a.-t.

Flegmagogue, s. et adj., بلغم سوکیجی *balgham seukidji*, t.; قالع بلغم *qāly'i balgham*, a.

Flegmatique, s. et adj., pituiteux, بلغملو *balghamlu*, t.; بلغمی المزاج *balghami ul-mizādj*. — Qui est de sang-froid, صوغوق طبیعتلو *soghouq thaby'atlu*, صوغوق *soghouq*, بارد *bārid*, قانی صوغوق *qāny soghouq*, مثلوج المزاج *mesloudj ul-mizādj*.

Flegme, s. m., humeur du sang, pituite, بلغم *balgham*, t.-a. — Sang-froid, قان صوغوقلغی *qān soghouqlyghy*. — Tranquillité d'esprit, action de se posséder, اطمینان قلب *ythminānі qalb*, بذامت طبع *bezāmeti thab'*, لنکرلولك *lenguerlulik*.

Flegmon, s. m., قانلو قبارجق *qānlu qabārdjyq*, t.; ورم دموی *veremi demèvi*, خیرجل *khyrdjil*, a.

Flegmoneux, se, adj., خیرجلی *khyrdjilii*, a.; ورم دموی نوعندن *veremi demevi nev'ynden*, a.-t.

Flet, s. m., بر نوع دکز بالغی *bir nev'y deñyz bālyghy*.

Flétrir, v. a., faner, ternir, صولدرمق *soldurmaq*, بوزمق *bozmaq*, t.; تذبیل ا *tezbīl it*. — Oter la vigueur, فتور کتورمك *futour gueturmek*. — Se Flétrir, v. réfl., se faner, صولمق *solmaq*, بوزلمق *bozoulmaq*, t.; کسب ذبول ا *kesbi zuboul it*, a.-t. — Flétrir, déshonorer, diffamer, رسوای ا *rousvāï it*, لکّه لندرمك *lekkèlendurmek*. — Flétri, e, fané, صولمش *solmuch*, پژمرده *pejmurdè*. — Diffamé, رسوای اولمش *rousvāï olmuch*.

Flétrissure, s. f., état d'une chose flétrie, صولمه *solma*, صولوقلق *solouqlyq*, بوزلش *bozoulouch*, t.; ذبول *zuboul*. — La flétrissure des fleurs, شکوفه لرك ذبولی *chukiouféleruñ zubouli*. — Tache à la réputation, لکّه *lekkè*, t.; شین *chín*, a. — Ignominie, رسوایلك *rousvāïlik*. — Marque d'un fer chaud, رسوایلك دامغه سی *rousvāïlik dāmghacy*.

Fleur, s. f., production végétale qui précède et contient le fruit, چچك ـ چیچك *tchitchek*, t.; زهر *zehir*, pl. a. ازهار *ezhār*; شکوفه *chukiouféh*, p. — printanière, بهار چچکی *behār tchitchegui*. — Jardin, parterre de fleurs, چچکلك *tchitcheklik*. — Un bouquet de fleurs, بر طوتام چچك *bir thoutām tchitchek*. — Le temps où certaines choses sont dans leur plus grande beauté, کوزللك ـ تازه لك وقتی *guzellik, tāzèlik vaqty*. — La fleur de l'âge, عنفوان *'unfuvān*. — de la jeunesse, عنفوان شباب *'unfuvāni chebāb*. — La fleur, le teint, la fraîcheur que donne la jeunesse, تازه لك *tāzèlik*, طراوت *tharāvet*. — Extrait, la partie la plus pure d'une chose, خلاصه *khoulāça*. — Fleur de soufre, کوکرد خلاصه سی *kukurd khoulāçaci*. — L'élite, ce qu'il y a de meilleur dans une classe de personnes, سچمه *setchmè*, t.; کزیده *guzīdè*,

نقاوة *neqāvet*.—La fleur de l'armée, des troupes, عسكرك كزيدهسى *'askèrun guzídèci*. — Lustre, éclat de peu de durée, جلای نابقا *djilāï nābeqā*, رونق ناپایدار *revnaqy nāpāïdār*. — Premier usage, étrenne d'une chose, سفته *seftè*. — Virginité, قزلق *qyzlyq*, بکارة *bekiāret*.

Fleur (A), adv., au niveau, برابرلکده *berāberlikdè*, دوزلکده *duzlikdè*. — A fleur de terre, یره برابر *ïèrè berāber*, سطح زمین برابرلکنه *sathhi zemīn berāberliguinè*. — A fleur de corde, ایپ اوجی برابرلکنه *ip oudjou berāberliguinè*.

Fleurs-Blanches, s. f. pl., maladie des femmes, اق حیض *aq haïz*, طول یتانی اقمه‌سی *dhoul ïatāghy aqmaci*, t.; رطوبت النساء *routhoubet unniçā*, سیدن رحم *silāni rahm*, a.

Fleuraison, s. f., formation des fleurs, چچکلنمه *tchitcheklenmè*, t.; تزهّر *tezehhur*, a. — Temps où les plantes fleurissent, چچک موسمی *tchitchek mevsimi*, وقتی *vaqty*.

Fleurer, v. n., قوقویایمق *qoqou ïāïmaq*, t.; نشر رایحه ا *nechri rāïha it*. — Cela fleure bon, بر کوزل قوخو یایلور *bir guzel qokhou ïāïleur*.

Fleuret, s. m., fil de soie grossière, قالک ایپک *qālyk ipek*, بروزلو ایپک *buruzlu ipek*. — Ruban formé de ce fil, قالک ایپک شریتی *qālyk ipek chirïti*. — Épée sans tranchant et sans pointe, اوجسز کسمز قلیچ *outchsiz kesmez qylidj*, t.

Fleurette, s. f., petite fleur, اوفاق چچک *oufāq tchitchek*, شکوفه جک *chukioufèdjik*, چچکجک *tchitchedjik*, t. — Au fig. fam., cajolerie amoureuse, galanteries qu'on dit à une femme, مغازلة *moughāzelet*, pl. ة. مغازلات *moughāzelāt*. — Conter fleurettes, dire des douceurs aux femmes, نسوان طائفه‌سیله مغازله ا *nisvān thāïfècilè moughāzelè it*.

Fleuri, e, adj., qui est en fleur, چچکلنمش *tchitcheklenmich*, t.; مزهر *muzehher*. — Garni de fleurs, چچکلو *tchitcheklu*. — Épanoui, اچلمش *atchilmich*. — Frais, orné, تازه *tāzè*, مزیّن *muzeïien*. — Pâques fleuries, عید الزیتون *'aïduzzeïtoun*.

Fleurir, v. n., pousser des fleurs, چچکلنمک *tchitcheklenmek*. — S'épanouir, چچک اچمق *tchitchek atchmaq*, اچلمق *atchilmaq*, چچک ویرمک - چیقارمق *tchitchek vïrmek, tchiqārmaq*. — Être en vogue, en crédit, معتبر او *mu'teber ol*, نفوذلو او *nufouzlu ol*, کسب رواج ا *kesbi revādj it*. — Être en réputation, اشتهارده او *ichtihārdè ol*.

Fleurissant, e, adj., چچکلنن *tchitcheklenen*, چچک ویرن *tchitchek vïren*, t.; زاهر *zāhir*, a.

Fleuriste, s. m., qui cultive des fleurs, چچکجی *tchitchekdji*, t. — Peintre de fleurs, چچک مصوّری *tchitchek muçavvïri*.

Fleuron, s. m., ornement qui imite les fleurs, کل چچکدن زینت *gul, tchitchékten zïnet*. — Les

fleurons d'une couronne, تاجك كللرى *tādjuñ gulleri*.

Fleurs, s. f. pl. Voyez Menstrues. — Fleurs blanches. Voyez Fleur.

Fleuve, s. m., چـــای *tchāï*, ارماق - ارمق - ايرمـــق *irmaq*, بيوك نهر *buïuk nehr*, نهر *nehr*, pl. a. انهار *anhār*. — Grand —, نهر كبير *nehri kebīr*.

Flexibilité, s. f., قولای بوكلمه *qolāï beukulmè*, t.; سهولـــت لانعطـــاف *souhoulet ul-in'ythāf*, فتخ *fatakh*, ليانت *liānet*, a. — de l'esprit, du caractère, ملاينت طبع *mulāïeneti thab'*.

Flexible, adj., اكلور *èguilur, ëïlur*, اكلمه‌سی - بوكلمه‌سی اســـان *ëïlmèci, beukulmèci acān*, قولای بوكلـــور *qolāï beukulur*. — de caractère, لين المزاج *lèïn ul-mizādj*, اويغال *uwiçāl*.

Flexion, s. f., état de ce qui est fléchi, اكلش *ëïlich*, بوكلش *beukuluch*, t.; ميلولت *mèïloulet*, انحنا *inhinā*, a.

Flibot, s. m., بر نوع كوچك كمی *bir nev'y kutchuk guemi*, t.

Flibustier, s. m., قورصـــان قسمی *qorsān qysmy*, t.

Flocon, s. m., petite touffe de soie, پسكل *puskul*. — de laine, يوك يوالغی - طوپی *ïeuñ ïouvālaghy, thopy*, توزاغی يوك *ïeuñ touzāghy*. — de neige, قـــار پارچه‌سی *qār pārtchaci*. — Il neige à gros flocons, قوش باشی قار ياغيور *qouch bāchi qār ïāghaïeur*.

Floraison, s. f. V. Fleuraison.

Florence, ville d'Italie, فيورنچه *fiorentcha*. — Florence, s. m., sorte de taffetas, جانفس *djānfes*, t.

Flores (Faire), اظهار دبدبـــه ضمنـــده مصارف كثيره ايزهار *izhāri debdebè zimnindè meçārifi kecīrè it*.

Florissant, e, adj., n'est d'usage qu'au fig., prospère, peuplé, cultivé, معمور *ma'mour*, a.; ابادان *abādān*, p.; شين *chín*, usit. شن *chen*. — Endroit florissant, معمور يير *m'amour ïer*.

Flot, s. m., vague, دالغه - طالغه *dālgha*, طـــلاس *thalās*, t.; مـــوج *mevdj*, pl. a. امواج *emvādj*. — Les flots de la mer, دكزك دالغه‌لری *deñyzuñ dālghaleri*, امواج دريا *emvādji deriā*. — Être à —, صو اوزرنده طورمق - او *sou uzerindè dhourmaq, ol*. — Mettre un navire à flot, كمی يی دكزه ايندرمك *guemiï deñizè indurmek*. — Le battement des flots, تلاطم امـــواج *telāthumi emvādj*. — Le bruit des vagues, دالغه‌لرك كورلتيسی *dālghaleruñ gurultucy*. — S'agiter à la manière des flots, موجلنمك *mevdjlenmek*, دالغه‌لنمق *dālghalanmaq*, تموج ا *temèvvudj it*. — Le flot, ou le flux et le reflux de la marée. Voyez Flux et Reflux. — Flots de peuple, foule, قلبه‌لق *qalabalyq*, ازدحام *izdihām*, فوج *fevdj*, pl. افواج *efvādj*. — Flot, assemblage de bois qui flotte sur une rivière, كراسته صـــالـــی *kerāstè sāly*.

Flottable, adj., صال اشلين *sāl ichleïen*, كراسته صـــالی

يوزدرمسنده صالح *kerāstè sāli, ïuzdurmècinè sālih.*

Flottant, e, adj., qui flotte sur l'eau, يوزيجى *ïuzudju.* — Agité de côté et d'autre, صارصلور *sārsylur,* t.; متحرّك *mutcharrik,* a. — Au fig., irrésolu, incertain, ايده جكنـــى بيلمز متردّد *idedjeguini bīlmez, mutereddid.*

Flottage, s. m., صو يولنـــدن كراسته نقلى *sou ïolyndan kerāstè naqly,* t.

Flottaison, s. f., كميـنـــك صويه دكديكـــى يـــر *gueminuñ souïè degdigui ïer,* t.

Flotte, s. f., دونانمه *donānma,* t.; كمى كلايى *guèmi alāïi.* — La flotte française, فرانسز دونانمه‌سى *frāncyz donānmacy.*

Flotté, adj. m., bois —, صـــو يولندن كتورلمش اودون *sou ïolyndan gūetūrilmich odoun,* t.

Flottement, s. m., عسكـــرك صالنتيسى *'askeruñ sālyntycy,* t. Voyez Irrésolution.

Flotter, v. n., être soutenu ou soulevé par l'eau, صو اوزرنده يلمك *sou uzerindè ïelmek,* صويك يوزينه يوزمك *souïuñ ïuzinè ïuzmek.* — Être agité, صاللنمق *sāllynmaq.* — Être irrésolu, douter, شبهه لنمك متردّد او *chubhèlenmek, mutereddid ol,* تذبذب ا *tezebzub it.* — Flotter du bois, le faire descendre sur la rivière, كراسته يى - اودونى صويـــه يوزدرمك *kerāstèïi, odouny souïè ïuzdurmek ïurutmek,* t.

Flottille, s. f., كوچك دونانمه *kutchuk donānma,* t.

Flouette, s. f., يل قـــوان *ïel qovān,* t.

Fluant, adj., papier —, ياقى طوتقلسز كاغـــدى *ïāqy kiāghydi, thoutqalsyz kiāghyd,* t.

Fluctuation, s. f., mouvement d'un liquide, چالقندى *tchālqynty,* t.; رجرجة *redjredjet,* a. — des opinions, تذبذب افكار *tezebzubi efkiār,* ذبذبهٔ افكار واراً *zebzebèï efkiār uārā.* Voy. Variation.

Fluctueux, se, adj., چالقنيجى *tchālqynídji,* t.; موجلـــو *mevdjlu,* a.-t.; ذو لارتجـــاج *zevi ul-irtidjādj,* a.

Fluer, v. n., couler; se dit de la mer : la mer flue et reflue, دريـــا مدّ وجزر ايدر *derïā meddu djezr ider.* — En parlant des humeurs, دوكلمك اقمق *deukulmek, aqmaq,* جريان - سيلان ا *djeriān, sëïlān it.*

Fluet, ette, adj., ضعيف *za'īf,* نحيف الهزاج ضعيف *nahīf, za'īf ul-mizādj,* a.; يوفقـــه *ïoufqa,* t.

Fluide, adj., qui coule aisément, صولـــو *soulu,* t.; صويق *syvyq,* اقيجى *aqydji,* t.; جارى *djāry.* — Fluide, s. m., corps fluide, مايع *māïi',* pl. a. مـــوايع *mevāïi'.* — L'air et l'eau sont deux substances fluides, اب وهوا عناصر مايعه‌دندر *āb uhavā 'anāçyri māï'aden dur.*

Fluidité, s. f., صوقلق *syvyqlyq,* اقيجيلـــق *aqydjylyq,* t.; مايعيّت *ma'ïiet,* ميعة *meï'at.* — La fluidité de l'eau, مانك طبيعت مايعه‌سى *mānuñ thabï'ati māï'eci.*

Flute, s. f., instrument de mu-

sique, دودك - ددك *duduk*, t. — de berger, چوبان دودكى *tchobān dudugui*, قوال *qavāl*, چوبان قوالى *tchobān qavāli*. — des derviches, ناى *neï*. — Jouer de la flûte, دودك چالمق *duduk tchālmaq*. — Flûte, sorte de navire, بر نوع كمى *bir nev'y guemi*.

Flutes, s. f. pl., انجه بجاق *indjè badjāq*, t.

Fluteau, s. m., بر نوع حصير اوتى *bir nev'y hačyr oty*, t.

Fluter, v. a., jouer de la flute, دودك چالمق *duduk tchālmaq*. — Popul., boire, بكريلك ا *bekrilik it*, t.

Fluteur, euse, adj., دودك چاليجى *duduk tchālīdji*, t.

Fluvial, e, adj., انهاره متعلق - دائر *enhārè mute'allyq, dāïr*, a.-t. — Au plur. masc. Fluviaux.

Fluviatile, adj., اقار صودن *aqār soudan*, t.; نهرى *nehri*, a.

Flux, s. m., mouvement réglé de la mer vers le rivage, دريانك ارتوب اكسلمه‌سى *deriānuñ artup eksilmèci*, دكز ارتمه‌سى *deñyz artmaci*, t.; مدّ *medd*, مدّ البحر *medd ul-bahr*, مدّ دريا *meddi derïā*. — Le flux et le reflux, مدّ وجزر *meddu djezr*, جزر ومدّ *djezru medd*. — Flux, débordement de sang, de bile, يورك سورمه‌سى - سورمكى *ïurek surmèci, surmègui*, قان سورمه‌سى *qān surmèci*, اسهال *ishāl*, انديال بطن *indiāli bathn*. — Éprouver un flux de ventre, يورك سورمك *ïurek surmek*. — Flux hépatique, قره جكر اسهالى *qara djiguer ishāli*. — d'urine, سلس *seles*, سلس البول *seleçul-buvel*. — de bouche, ساليار اقشى *saliār aqychi*, ساليار دوكلمه‌سى *saliār deukulmèci*. — Hémorrhoïdal, باسور قانى اقمه‌سى *bāçour qāni aqmaci*, سيلان البواسير *sīlān al-bavācīr*. — de paroles, سوز چوقلغى *seuz tchoqlyghy*. — menstruel, règles, ايلق *āïlyq*, عورتلرك ايلغى *'avretleruñ aïlyghy*.

Fluxion, s. f., écoulement d'humeurs sur quelques parties du corps, نازله *nāzilè, nezlè*, vulg. *nouzla*, pl. a. نوازل *nevāzil*. — Être sujet aux fluxions, نوازله مبتلا او *nevāzilè mubtelā ol*. — Fluxion de poitrine, صانجو *sāndjou*, يان اغريسى *ïān aghrycy*, t.; بلسام *bilsam*. Voy. Pleurésie.

Fluxionnaire, adj., نوازله مبتلا *nevāzilè mubtelā*, ذات الجنبلو *zātul-djemblu*, a.-t.

Foene, s. f., زبقن *zebqen, zebguen*, t.

Foetus, s. m., جنين *djenīn*, pl. a. اجنة *edjinnet*, علوق *'alouq*, a. — La formation du fœtus, تخلّق جنين *tekhallouqi djenīn*.

Foi, s. f., vertu théologale, ايمان *imān*. — pure, ايمان خالص *imāni khālys*. — douteuse, ايمان مشكوك *imāni mechkiouk*. — Religion, دين *dīn*. — Croyance, انان *inān*, اعتقاد *y'tiqād*. — Article fondamental de la foi, عقيدة *'aqydet*, pl. a. عقايد *'aqāïd*. — Probité, régularité à tenir

sa promesse, وفا *vefā*, وفادارلق *vefādārlyq*. — Promesse, وعد *v'ad*. — Bonne foi, droiture, طوغرولق *dhoghroulouq*, صداقة *sadāqat*. — Qui est de bonne foi, fidèle, وفادار *vefādār*. — De mauvaise foi, وفاسز *vefāsyz*. — Avec bonne foi, sincérité, صدق طويّتله *sydyq thavïiet ilè*. — Foi de négociant, بازركان وعدى *bāzyrguiān va'di*. — Engager sa foi, promettre, وعد ا *va'd it*. — Confiance, اعتماد *y'timād*. — Bonne foi conjugale, حقوق زوجيّت *houqouqy zevdjïiet*. — Digne de foi, شايان اعتماد *chāïāni y'timād*, موثوق به *mevsouquñ bihi*. — C'est un homme digne de foi, معتمد عليه بر ادمدر *mu'temeduñ 'aleïh bir ademdur*. — En bonne foi, بالصدق والخلوص *bissydq vel-khoulous*. — Défenseur de la foi, حامئ دين *hāmii dīn*. — Ma foi, par ma foi, دينم ـ ايمانم حقّى ايچون *dīnum, imānum haqqy itchoun*.

Foible, adj. Voy. Faible et ses dérivés.

Foie, s. m., viscère, جكر *djiguer*, قره جكر *qara djiguer*, t.; كبد *kebd, kibd, kebed*, pl. a. اكباد *ekbād*. — Maladie du —, جكر مرضى *djiguer marazi*.

Foin, s. m., قورو اوت *qourou ot*, قورو اوتلق *qourou otlyq*, اوتلق *otlouq*, t. — Tas de —, قورو اوتلق ييغنى *qourou otlouq ïighyni*.

Foire, s. f., grand marché public à époque fixe, پناير *panāïr*, t. — La foire de Leipsick, ليبسقه پنايرى *libsiqa panāïri*. — Cours de ventre, يورك سورمه‌سى *ïurek surmèci*, اسهال *ishāl*.

Foirer, v. n., يورك سورمك *ïurek surmek*, t.; اسهالى او *ishāli ol*, a.-t.

Foireux, euse, adj., يورك سوريجى *ïurek surīdji*, t.; اسهالى اولان *ishāli olān*, a.-t.

Fois, s. f., كرّه *kerrè*, t.; دفعة *def'at*, pl. a. دفعات *def'āt*, مرّة *merret*, pl. مرّات *merrāt*; بار *bār*, p. — Cette —, بو كرّه *bou kerrè*. — Cette fois-ci, بو دفعه‌ده *bou def'ada*. — Plusieurs fois, maintes fois, چوق كرّه *tchoq kerrè*, بالدّفعات *bid-def'āt*. — Une ou deux fois, بر ايكى كرّه *bir iki kerrè*. — Encore une fois, بر دخى ـ بر دها *bir dakhy, bir dahā*, بر كرّه دخى *bir kerrè dakhy*. — Quelquefois, بعض كرّه *ba'zi kerrè*, بعضاً *ba'zen*. — A la fois, tout à la fois, بر اوغوردن *bir oghourden*, بردن *birden*, دفعةً *def'aten*. — De fois à autre, كاهله بر *guiāhdè bir*, كاهيجه *guiāhidjè*. — Autrefois, au temps passé, سابقا *sābiqā*. — Une autre fois, بشقه كرّه *bachqa kerrè*. — Une fois autant, بر او قدر *bir oqadar*.

Foison, s. f., چوقلق *tchoqlouq*, بوللق *bollouq*, t.; بركت *bereket*, كثرت *kesret*, a. — A foison, abondamment, چوقلق ـ بوللق ايله *tchoqlouq, bollouq ilè*, وفرتله *vefret ilè*, بركتله *bereket ilè*.

Foisonner, v. n., abonder, چوق

او *tchoq ol*, چوغلمق *tchoghalmaq*, بول بول - كثير او *bol bol, kecír ol.* — Ce pays foisonne en blés, بو مملكتده حنطه‌نك كثرت و بركتى واردر *bou memlekettè hynthanuñ kesretu bereketi vārdur.* Voy. Multiplier.

Fol ou Fou, Folle, adj. et s., qui a perdu l'esprit, دلى *deli*, دلو *delu*, عقلى كتمش *'aqly guitmich*, t.; ديوانه *dîvānè*, مجنون *medjnoun.* — Devenir —, دلى او *deli ol.* دلولنمك *delulenmek*, تجنّن ا *tèdjennun it.* — Être fou de quelqu'un, l'aimer éperdument, بر كمسنه‌نك مجنونى - ديوانه‌سى او *bir kimesnènuñ medjnouni, dîvānèci ol.* — d'une chose, دلوسى او *delucy ol.* — Il est fou de la pipe, il en est grand amateur, چبوق دلوسيدر *tchoubouq delucydur.* — Fou, gai, enjoué, شن *chen*, شطارتلو *chethāretlu.* — Crédule, simple, بوداله *boudāla*, احمق *ahmaq.* — Plaisant, bouffon, مسخره *maskhara.* — Déraisonnable, يولسز *ïolsyz*, ناسزا *nācezā*, غير معقول *ghaïri m'aqoul.* — Folle entreprise, عزيمت غير معقوله *'azîmeti ghaïri m'aqoulè.* — Faire le fou, مسخره‌لق ا *maskharalyq it.* — Le fou, pièce du jeu des échecs, فيل *fîl.*

Folatre, adj., شن *chen*, شقه‌جى *chaqadji*, خوراته‌جى *khorātadji*, t.; لطيفه‌جى *lathyfèdji*, a.-t.

Folatrer, v. n., خوراته - شقه ا *khorāta, chaqa it*, t.; لطيفه ا *lathyfè it*, a.-t.

Folatrerie, s. f., خوراته *khorāta*, لطيفه *lathyfè.*

Folichon, ne, adj. Voy. Badin, Folatre.

Folie, s. f., démence, دليلك *delîlik*, دلولك *delulik*, t.; ديوانه‌لك *dîvānèlik*, p.-t.; جنون *djunoun*, a. — Imprudence, faute de jugement, عقلسزلك *'aqylsyzlik*, يولسزلق *ïolsyzlyq.* — Sottise, stupidité, حماقة *hamāqat*, بودالالق *boudālālyq.* — Propos gai, خوراته *khorāta*, لطيفه *lathyfè.* — Paroles incohérentes, صاچمه سوز *satchma seuz.*

Foliforme, adj., يپراغه بكزر *ïaprāgha beñzer*, t.

Folio, s. m., numéro d'une page, صحيفه رقمى *sahîfè raqami.* — Folio recto, وجه الصحيفه *vedj-ussahîfè.* — Folio verso, ظهر الصحيفه *zahr ussahîfè.* — In-folio, بيوك قطعه *buïuk qyth'a*, بتون طبقه قطعه‌سنده بر كتاب *butun thabaqa qyth'acindè bir kitāb.*

Follement, adv., دلى - ديوانه كبى *deli, dîvānè guibi*, دليلكيله *delîliguilè*, t.; سفاهةً *sefāheten*, a.

Follet, ette, adj., un peu fou, دليجه *delîdjè.* — Badin, خورته‌جى *khortadji.* — Poil follet, le premier poil qui vient au menton, تويجكز *tuïdjiguiz*, خط *khatth.* Voy. Duvet. — Esprit follet, قونجولوز *qondjoloz*, عفريت *'yfrît.* — Feu —, كوكده كورنن اتش - علو *gueuktè gueurunen âtech, 'alev.*

Folliculaire, s. et adj. Voyez Journaliste.

Follicule, s. f., enveloppe des graines, قبـــوق *qabouq*, t.; قشـر *qychr*, pl. a. قشور *qouchour*; تخم قبوغی *tokhoum qaboughy*. — Cocons de vers à soie, قـــوزه *qoza*. Voyez Membrane.

Fomentation, s. f., علاجلـــــو پچاوره *'ylādjlu patchāvra*, اسّی بز کماد *issi bez kimād*, t.; کمادة *kimādet*, pl. کمادات *kimādāt*.

Fomenter, v. a., appliquer une fomentation, اسّی بزایله زحمتـــی اولان یری صارمق *issi bez ilè zahmeti olān ïeri sārmaq*, علاجلو بز ـ پچاوره اورمق *'ilādjlu bez, patchāvra ourmaq*, کمد ـ تکمید ا *kemd, tekmïd it*. — Entretenir, faire durer (le mal), طیاندرمق *dhaïāndurmaq*, تمدید ا *temdïd it*, اوزاتمق *ouzātmaq*. — Au fig., le bien et le mal, تأکید ـ تأیید ـ ادامه ا *tèkïd, tèïïd, idāmè it*. — Fomenter la division, ادامهٔ شور وشقاق ا *idāmèï chour ou chiqāq it*. — l'union, تأکید روابط اتّحاد ا *tèkïdi revābithy ittïhād it*.

Foncé, e, adj. fam., riche, زنکین *zenguin*, t.; مالدار *māldār*, a.-p. — Habile dans une science, dans une matière, ماهر *māhir*, استاد *ustād*. — Couleur foncée, قوبـــــو رنـک *qouïou renk*.

Foncer, v. a., mettre un fond à un tonneau, برفوچی تکـ دیبنی قومـــق *bir foutchounuñ dïbini qomaq*, t. — Attaquer avec impétuosité, صالمق *sālmaq*, صولتله هجوم ا *savlètilè hudjoum it*. — Faire les fonds, fournir aux dépenses, ـ خرجنی مصرفنی کورمک *khardjini, masrafini gueurmek*. — Charger une couleur, قویو ا *qouïou it*.

Foncier, ère, adj., qui concerne le fonds d'une terre, ارضه متعلق *arzè mute'allyq*, a.-t.; ارضی *'arzi*. — Propriétaire foncier, ـ طوپراق یر صاحبی *thoprāq, ïer sāhibi*. — Rente foncière, ارضه مربوط ایراد *'arzè merbouth irād*.

Foncièrement, adv., تملدن *temelden*, تیل ایلـــه *temel ilè*, بالتعمّق *bil-istiknāh*, بالاستکناه *bil-te'ammuq*, علی وجه التعمیـــق *'ala vedj utta'míq*, a.

Fonction, s. f., action de celui qui remplit le devoir de sa charge, خدمت *khydmet*, خدمت مأموره *khydmèti mèmourè*, وظیفه *vazïfè*, a.; ایش *ich*, t. — S'acquitter de ses fonctions, خدمات مأموره سنی ایفا ا *khademāti me'mourècini ifā it*. — Action, manière d'agir des organes, ایشلمه *ichlemè*, عمل *'amel*, pl. a. اعمال *'amāl*. — Fonctions des viscères, حرکات احشای بدنیّه *harekiāti ahchāï bedeniïè*.

Fonctionnaire, s. m., ایش اری *ich eri*, t.; مأمور *mèmour*, منصب صاحبی *mançoub sāhybi*, a.-t.

Fond, s. m., l'endroit le plus bas, دیـــب *dïb*, دیبلک *dïblik*, t.; قعر *qa'r*, pl. a. قعور *qou'our*. — Le fond de l'eau, صویک دیبـــــی *souïuñ dïbi*. — de la mer, دکـــــز *deñyz dïbi*. — de tonneau, فوچی دیبـــی *foutchou dïbi*. — Couler à fond, باتدرمق *bāttur-*

maq. — Aller au —, دیبه چوکمك *dîbè tcheukmek*, باتمق *bâtmaq*. — De fond en comble, d'un bout à l'autre, باشدن باشه *bâchden bâcha*. — Tout-à-fait, بالکلیّه *bil-kullîiè*, دیبیدوز *dibidouz*. — En t. de marine, donner fond, jeter l'ancre, دمر براقمق *demir brâqmaq*. — Être ruiné de fond en comble, بسبتون خراب اول *busbutun kharâb ol*. — Couler une affaire à fond, بر مادّه یی تکمیل ایتورمك *bir mâddèïi tekmîl it, biturmek*. — Faire fond, compter sur, کونمك اعتماد ایتمك *guvenmek, i'timâd it*, استناد ایتمك *istinâd it*, طیانمق *dhaïânmaq*. — Fond de cale, دیب انباری *dîb ambâri*. — Profondeur, درینلك *derînlik*. — Base essentielle d'une chose, مادّه نك اصلی *mâddènuñ asly*. — Examiner à fond, approfondir, کنهنه وارمق *kunhinè vârmaq*, استکناه ایتمك *istiknâh it*. — Si l'on examine le fond de la chose, نفس الامره باقلسه *nefs ul-emrè bâqylsa*. — Fond, vallée, دره *derè*. — Endroit creux, چقور یر *tchouqour îer*. — Le fond, l'intérieur d'une chose, ایچی *itchi*, درونی *derouni*. — Le derrière d'une chose, بر نسنه نك ارد طرفی *bir nesnènuñ ard tharafi*. — Capital, somme d'argent, سرمایه *sermâïè*, مال *mâl*. Voyez Fonds. — Fond en matière d'étoffe, زمین *zemîn*. — Velours à fond d'or, زمینی صرمه لو قطیفه *zemîni syrmalu qadhyfe*. — L'étoffe même, قماش *qoumâch*.

Fondamental, e, adj., تمللو مخصوص *temellu makhsous*, تمللو *temellu*, t.; اساسیّ *eçâcii*, اصلیّ *aslii*. — Pierre fondamentale, تمل طاشی *temel thâchi*. — Les points fondamentaux du traité conclu, عقد اولنان معاهدنك مواد اصلیّه سی *'aqd olounân mou'âhedènuñ mevâddi aslîièci*.

Fondamentalement, adv., تمللو اوله رق *temellu olaraq*, تمل اوزره *temel uzrè*, t.; مؤسّسًا *muessecen*, a.

Fondant, e, adj., qui se fond, اریلور *irilur*, t.; ذایب *zâïb*, a. — dans la bouche, اغزده اریلور *aghyzdè irilur*. — Qui fait fondre, اریدیجی *eridîdji*, t.; محلّل *mouhallil*, مذوّب *muzevvib*. — Remèdes fondants, ادویهٔ مذوّبه *edvïèï muzevvibè*. — Substances qui servent à accélérer la fusion des métaux, محلّلات *mouhallilât*.

Fondateur, trice, s., qui a fondé un établissement, بنیاد اوریجی *buniâd ourîdji*, a.-t.; مؤسّس *muessis*, واضع *vâzi'*, واضع الاساس *vâzi' ul-eçâs*. — Celui qui a fondé une église, un monastère, خیرات بنا ایدیجی *khaïrât binâ idîdji*, خیرات صاحبی *khaïrât sâhibi*. — Fondateur d'un legs pieux en faveur d'une mosquée, واقف *vâqyf*.

Fondation, s. f., travaux pour asseoir les fondements d'un édifice, تمل یاپوسی *temel îâpoucy*, بناء *binâ*, وضع اساس *vaz'y eçâs*, تاسیس *teecîs*. — Fondation de la mosquée, وضع بناء جامع

vaz'y binâï djâmy'. — Legs pour des œuvres de piété, وقف *vaqf*, pl. a. اوقاف *evqâf*, خيرات *khaïrât*, حسنات *hacenât*. — Faire de telles fondations, وضع حسنات ا *vaz'y hacenât it*. — Fondation, au fig., commencement, ابتدا *ibtidâ*.

Fondé, e, adj., chargé d'une ..., موكّل *muvekkel*, وكيل *vekîl*, a.; نصب اولنمش وكيل *nasb olounmich vèkîl*. — Bien fondé, vrai, اصلى *asly olân*, صحيح *sahyh*. — Mal fondé, اصلسز *acylsyz*.

Fondement, s. m., fossé pour bâtir, تمل چقورى - خندغى *temel tchouqoury, khandaghy*. — La fondation, ou la maçonnerie même qui se fait dans le fossé, تمل *temel*, اساس *eçâs*. — Creuser les fondements d'un édifice, بر بنانك تمل چقورنى قازمق *bir binânuñ temel tchouqourini qâzmaq*. — Jeter les fondements d'un édifice, تمل براقمق *temel brâqmaq*. — d'un empire, وضع اساس سلطنت ا *vaz'y eçâç salthanet it*. — Fondement, au fig., principal appui des choses, تمل *temel*, مبانى *mebâni*, pl. de مبنا *mebnâ*; ركن *rukn*, pl. de ارکان *erkiân*. — Cause, motif, سبب *sebeb*, اصل *asl*. — Sans fondement, سببسز — Fondement, l'anus, l'extrémité du rectum, كوت دليكى *gueut deligui*, بوزك *buzuk*, مقعد *maq'ad*.

Fonder, v. a., poser les fondements d'un édifice, d'une cité, etc., تمل براقمق - قومق *temel brâqmaq, qomaq*, تمللمك *temellemek*, t.; وضع اساس ا *vaz'y eçâs it*, اساس - تمل ا *eçâs, temel it*. — Au fig., s'établir d'une manière permanente, بنا اورمق - قومق *binâ our-maq, qomaq*, بنا ا *binâ it*, تأسيس ا *teecîs it*. — Fonder une ville, بر شهر بنا ا *bir chehir binâ it*. — Établir, instituer, نصب - پيدا ا *nasb, peïdâ it*. — Appuyer de raisons, établir sur un principe, تمكين - تمهيد ا *temkîn, temhîd it*. — son opinion, تمكين رأى ا *temkîni reï it*. — Se Fonder, [v. pr., faire fonds sur ..., تمللنمك *temellenmek*, بنا قومق - ا *binâ qomaq, it*. — Il se fonde sur cela, بو مادّه نك اوزرينه بنا ايدر *bou mâddènuñ uzerinè binâ ider*. — Assigner un fonds à une œuvre pieuse, وقف مال ا *vaqfi mâl it*. — Fonder quelqu'un, lui donner sa procuration, نصب وكيل ا *nasbi vekîl it*. — Fondé, e, basé, تمللنمش بنا اولنمش *temellenmich, binâ olounmich*, مؤسّس *muesses*, مبنى *mebni*, نصب اولنمش *nasb olounmich*.

Fonderie, s. f., lieu où l'on fond les métaux, دوكمه جى كارخانه سى *deukmèdji kiârkhânèci*. — L'art de les fondre, دوكمه جيلك *deukmèdjilik*, t.; فنّ اصاغه *fenni içâgha*. — Fonderie de canons (à Constantinople), طوپخانه *thopkhânè*.

Fondeur, s. m., دوكيجى *deukîdji*, دوكمه جى *deukmèdji*, t. — Maître —, دوكمه جى استادى *deukmèdji oustâdi*.

Fondre, v. a., liquéfier un corps solide par l'action du feu, ارتمك

eritmek, t.; ذوبان - ذوب ا *zevebān, zevb it*, اذابه ا *izābè it*. — la cire, بال مومی ارتمك *bāl moumi eritmek*. — En parlant des métaux, دوکمك *deukmek*, افراغ ا *ifrāgh it*. — de l'or, التون دوکمك - ارتمك *altoun deukmek, eritmek*. — Couler, jeter au moule, قالبه دوکمك - افراغ ا *qālyba deukmek, ifrāgh it*. — Fondre un ouvrage dans un autre, ایچنه المق *itchinè almaq*. — En t. de méd., fondre les humeurs, les rendre fluides, ارتمك *eritmek*, تحلیل - حل ا *tahlīl, hall it*. — Fondre une obstruction, حلّ سدّه ا *halli seddè it*, طیقانقلغی طاغتمق *thyqānyqlyghy dhāghytmaq*. — la pierre, طاشی طاغتمق - ارتمك *thāchy dhāghytmaq, eritmek*. — Fondre, v. n., اریمك *erimek*, ذوبان ا *zevbān it*. — Diminuer d'embonpoint, وجود اریمك *vudjoud erimek*. — Fondre en pleurs, کوز یاشی دوکمك *gueuz ïāchi deukmek*. — S'écrouler, یره *ïerè*, کچمك - باتمق *guetchmek, bātmaq*. — Fondre les couleurs, les teintes, بویالری بربرلریله قارشدرمق *boïālari bir birlerilè qārichturmaq*. — Se lancer, tomber impétueusement sur ..., اوزرینه اتلمق - دوشمك *uzerinè atilmaq, duchmek*, هجوم ا *hudjoum it*, صالمق *sālmaq*. — Fondu, e, اریمش *erimich*, مسبوك *mesbouq*, دوکلمش *deukulmuch*, افراغ اولنمش *ifrāgh olounmuch*.

Fondrière, s. f., ouverture dans la superficie de la terre, چقور *tchouqour*, t.; جرفه *djerfè*. — Précipice, یار *ïār*. — Terrain marécageux, باتاق یر *batāq ïer*, باتاقلق *batāqlyq*.

Fondrilles, s. f. pl., دردی *durdi*, vulg. *torty*, t. Voy. Sédiment.

Fonds, s. m., sol d'une terre, d'un champ, یر *ïer*, t.; زمین *zemīn*, p.; ارض *arz*, pl. a. اراضی *erāzi*. — Biens-fonds, immeubles, عقارات *'aqārāt*, املاك *emlāk*, املاك و عقارات *emlāk u 'aqārāt*. — Capital d'un bien, سرمایه *sermāïè*, مال موجود *māli mevdjoud*. — Somme d'argent, پاره *pāra*, اقچه *aqtchè*. — Il n'a pas de fonds, اقچه‌سی یوق *aqtchèci ïoq*. — Fonds de boutique, بر دکانك اولان بازرکان مالنك جمله‌سی *bir dukkiāndè olān bāzirguiān mālinuñ djumlèci*. — Fonds, au fig., se dit de l'esprit, des mœurs, du savoir et de la capacité, مایه *māïè*, بضاعة *bezā'at*. — Fonds inépuisable de science, مایهٔ بی نفاد علم و دانش *māïèï bi nafādi'ylm u dānich*.

Fongible, adj., طارتی ایله النوب ویرلور *thārty ilè alynup vtrileur*, طارتلور *thārtyleur*, t.; میزانی *mizānii*, a.

Fongueux, euse, adj., منترکبی دلك دلك اولان *mantar guibi delik delik olān*. — Chairs fongueuses, منترلوات *mantarlu et*.

Fongus, s. m., منترلو اور *mantarlu or*, t.; زایدت لحمیّه *zāïdèti lahmïiè*, a.

Fontaine, s. f., source d'eau

vive, بیکار *biñār, buñār, pouñār,* t.; عین *'aïn,* pl. a. عیون *'ouïoun.* — Corps d'architecture formant la fontaine, چشمه *tchechmè,* p. — Fontaine jaillissante, qui lance l'eau en l'air, شادروان *chādirvān.* — Vaisseau de cuivre, de grès, etc., où l'on garde l'eau dans les maisons, صو کوپی - قابی *sou keupy, qābi.* — Robinet par où coule la liqueur contenue dans certains vaisseaux, لوله *lulè,* چشمه لوله‌سی *tchechmè lulèci.* — Fontaine miraculeuse, d'une eau particulièrement salubre, ایازمه *aïāzma.* — Fontaine de la tête, voy. FONTANELLE.

FONTAINIER, s. m., چشمه‌جی *tchechmèdji,* صو یولجی *sou ïoldji.*

FONTANELLE, s. f., espace quadrangulaire et membraneux au haut de la tête, ایمک *imek,* t.; یافوخ *ïāfoukh,* pl. a. یوافیخ *ïouvāfykh.* — En t. de chirurgie, Fonticule, voy. ce mot.

FONTE, s. f., action de fondre, de se liquéfier, ارتمه *eritmè,* اریمه *erimè,* t.; ذوبان *zevbān,* a.; دوکمه *deukmè.* — des métaux, معدنلرك دوکلمه‌سی *ma'denleruñ ḍeukulmèci.* — Fer fondu, دوکمه دمر *deukmè demir.* — Canon de fonte, دوکمه دمر طوب *deukmè demir thop.* — Ouvrages de fer fondu, دوکمه دمر ایشی *deukmè demir ichi.* — Composition qui se fond avec du cuivre et de l'étain, دوکمه پرنج *deukmè pirindj.*

FONTICULE, s. m., یاقی *ïāqy,* t.

FONTS ou FONTS-BAPTISMAUX, s. m., وافتز حوضی *vāftiz havouzi,* t.; حوض المعمودیه *havouz el-ma'moudïiè,* a.

FOR, s. m., juridiction, tribunal de justice, محکمة *mehkemet,* pl. a. محاکم *mehākim.* — For intérieur, conscience, ضمیر محکمه‌ت الباطن *zamïr, mehkemet ul-bāthyn.*

FORAGE, s. m., بورغولمه *bourghoulama,* بورغو ایله دلمه *bourghou ilè delmè,* t. — des canons, طوب دلمه‌سی *thop delmèci.*

FORAIN, E, adj., خارجی *khāridji,* یبانجی *ïabāndji,* یباندن کلمه *ïabāndan guelmè,* اجنبی *edjnebi.* — Marchand —, اجنبی بازرگان *edjnebi bāzyrguiān.*

FORBAN, s. m., قورصان *qourçān,* ازبانديد *izbāndïd,* t.

FORÇAGE, s. m., سکه‌نك عیاری *sikkènuñ 'aïāri* ارتوقلغی *artyqlyghy,* t.

FORÇAT, s. m., کورك اسیری *keurek ecïri,* پایزن *pāïzen,* t.

FORCE, s. f., vigueur du corps, قوت *qouvvet,* pl. a. قوا *qavā;* قدرت *qoudret.* — naturelle, قوت طبیعیه - فطریه *qouvveti thaby'ïiè, fithrïiè.* — du corps, قوت بدنیه *qouvveti bedenïiè.* — mouvante, قوت محرکة *qouvveti mouharriket.* — Frapper de toute sa force, وار قوتیله اورمق *vār qouvvet ilè our-maq.* — Force, moyen, pouvoir, celle qui consiste à supporter quelque chose, طاقت *thāqat,* تاب کوچ قوت و طاقت *tāb u thāqat,*

gudj qouvvet. — Avoir la —, طاقت كتورمك *thāqat gueturmek.* — Contrainte, violence, زور *zor,* كوچ *gutch, gudj,* t.; جبر *djebr,* قهر *qahr,* قوّت قاهره *qouvveti qāhirè.* — Par force, زور - قهر ايله *zor, qahr ilè,* جبرًا *djebren,* قهرًا *qahren.* — Employer la force, faire violence, زورلمق *zorlamaq,* قوّت قاهره *qouvveti qāhirè y'māl it.* — Repousser la force par la force, جبرى جبر ايله دفع ا *djebri djebr ilè def' it.* — Force majeure, قوّت غالبه *qouvveti ghālebè.* — Solidité, pouvoir de résister, قويلك *qavîlik,* طيانقلق *dhaïānqlyq,* بركلك *berklik,* متانت *metānet,* قوّت *qouvvet.* — La force d'un mur, بر ديوارك قوّت و متانتى *bir divāruñ qouvvet u metānetî.* — Fermeté, courage, valeur, يكتلك *ïiguitlik,* يارلق *ïarārlyq,* بهادرلك *behādirlik.* — Sévérité, vigueur, énergie, كسكينلك *keskínlik,* سطوت *sathvet.* — Fermeté, résignation, ثبات *sebāti qalb,* جان قوّتى *djān qouvveti.* — Impétuosité, intensité, شدّت *chiddet.* — La force du courant, اقندينك شدّتى *aqyntinuñ chiddètî.* — Pouvoir, puissance, اقتدار *yqtidār,* مكنت *miknet,* قوّت *qouvvet.* — La force d'un état, بر مملكتك مكنت و قوّتى *bir memleketuñ miknet u qouvveti.* — Les forces, les troupes, les armées d'un état, عسكر *'asker,* pl. a. عساكر *'açākir,* قوّت عسكريّه *qouvveti 'askerïiè.* — A force de bras, قوّت بازو ايله *qouvveti bāzou ilè.* — Les forces de terre et de mer, قوّت بريّه و بحريّه *qouvveti berrïiè vè bahrïiè.* — A toute force, à tout prendre, بهر حال *beher hāl.* — Par toutes sortes de moyens, نه طريق ايله اولورايسه اولسون *nè tharyq ilè olour iça olsoun,* على كلّ حالٍ *'ala koulli hālin.* — A force d'argent, پاره قوّتيله *pāra qouvvetilè.* — de soins, كثرت اهتمام ايله *kesreti yhtimām ilè.* — d'importunités, كثرت تعجيزات ايله *kesreti ta'djīzāt ilè.* — A force d'être assis l'on s'ennuie, اوتوره اوتوره ادم اوصانور *otoura otoura ādem oçāneur.*

Forcément, adv., زور ايله *zor ilè,* كرهًا استر استمز *ister istemez,* t.; قهرًا *kerhen vè qahren.*

Forcené, e, adj., جنّ چارپمش *djinn tchārpmich,* قدورمش *qoudourmich,* t.; متهوّر *mutehavvir,* مجنون *medjnoun,* a.

Forceps, s. m., جرّاح كلبتانى *djerrāh kelbetāni,* جرّاحك جنبستره‌يه متعلّق اوادانلغى *djerrāhuñ djembistrāïè mute'allyq avādānlyghy,* t.

Forcer, v. a., contraindre à ..., زورلمق *zorlamaq,* زور ا *zor it,* كوجلمك *gudjlemek,* كوج ا *gudj it,* t.; جبر - اجبار ا *djebr, idjbār it,* a.-t. — Faire faire par force, كوج ايله ايتدرمك *gudj ilè ittur-*

mek. — Prendre par force, زور ایله *zor ilè almaq*, جبرًا المق *djebren almaq.* — une place forte, بر قلعه‌یی جبرًا ضبط ا *bir qal'aïi djebren zabth it.* — une porte, بر قپویی زور ایله اچمق *bir qapouïi zor ilè atchmaq.* — un passage, un détroit, جبرًا و قهرًا بوغازدن کچمک *djebren vè qahren boghāzden guetchmek.* — une clef, اناختاری بورمق *anākhtari bourmaq, beukmek.* — une fille, la prendre de force, بر قزه زورا *bir qyzè zor it*, بر قزی بوزمق *bir qyzi bozmaq*, بر قزه جبرًا و قهرًا تعرّض ا *bir qyzè djebren vè qahren te'arruz it.* — de voiles, یلکن طولدرمق *ïelken dholdurmaq.* — son goût, son inclination, جبر نفس ا *djebri nefs it*, — Rompre, قیرمق *qyrmaq.* — Se Forcer, v. pr., کندویی زورلمق *guenduïi zorlamaq.* — Forcé, e, زورلنمش *zorlanmich*, t.; مجبور *medjbour*, بی اختیار *bi ykhtiār*, مضطرّ *mouztharr.* — Être forcé, contraint, violenté, زور کورمک *zor gueurmek*, کوجلنمک *gudjlenmek*, t.; مضطرّ ـ ناچار او *mouztharr, nātchār ol.* — Devenir nécessaire, indispensable, لازم کلمک *lāzym guelmek*, اقتضا ا *yqtizā it.*

Forces, s. f. pl., sortes de grands ciseaux, صندی ـ سندی *syndy*, سندو *sindou*, t.

Forclore, v. a., t. de palais, وعدهٔ شرعیّه‌سی کچمشدر دیو مقبول طوتمامق *va'dèï cher'yïèci guetchmichtur dèïu maqboul thoutmāmaq*, t.

Forclusion, s. f., وعدهٔ شرعیّه‌سی کچدیکنه مبنی مقبول طوتلمامه *va'dèï cher'yïèci guetchdiguinè mebni maqboul thoutoulmāma*, عدم قبول *'ademi qaboul*, a.-t.

Forer, v. a., بورغولمق *borghoulamaq*, دلمک *delmek*, t.; ثقب ـ تثقیب ا *saqb, tesqyb it*, a.-t. — une clef, اناختار دلمک *anākhtār delmek.* — un canon, طوپی دلمک *thopy delmek.* — Foré, e, دلنمش *delinmich*, مثقوب *mesqoub.*

Forestier, ère, adj., qui tient aux forêts, اورمانلره متعلق *ormānlarè mute'allyq.* — Employé dans les forêts, garde-forestier, قوروجی *qouroudji*, قورو ضابطی *qourou zābythy.*

Foret, s. m., instrument pour percer, بورغو ـ بورغی *bourghou*, t.; مثقب *misqab*, a.

Forêt, s. f., grande étendue de terrain couvert de bois, اورمان *ormān.* — Grande —, اورمانلق *ormānlyq*, t.; غابة *ghābat*, a.

Forfaire, v. n., خیانتلک ا *khyānetlik it*, ارتکاب جرم ـ خیانت ا *irtikiābi djurm, khyānet it*, a.-t.

Forfait, s. m., crime énorme, بیوک کناه *buïuk gunāh*, t.-p.; جرم عظیم *djurmi 'azīm*, قباحت عظیمه *qabāhati 'azīmè*, a.

Forfaiture, s. f., خیانت *khyānet*, a.

Forfante, s. m. Voy. Charlatan, Hableur.

FORFANTERIE, s. f., لاف *lāf*, لاف و گزاف *lāf u guzāf*, p.; فورته *forta*.

FORGE, s. f., lieu où l'on fond, où l'on forge le fer, دمرجی اوجاغی *demirdji odjāghy*. — Fourneau de serrurier, چلنگر اوجاغی *tchilenguir odjāghy*. — Boutique de maréchal, نعلبند دکانی *na'albend dukkiāni*.

FORGEABLE, adj., ایشلنور *ichlenur*, دوکلور *deuïgulur*, t.

FORGER, v. a., donner la forme au métal par le moyen du feu et du marteau, معدن ایشلمک *ma'aden ichlemek*. — Battre le fer, دمری دوکمک *demiri deuïmek*. — Au fig., inventer, supposer, دوزمک *duzmek*, t.; اختراع ا ـ ایجاد *idjād, ykhtirā' it*. — un mensonge, بر یالان دوزمک *bir ïalān duzmek*. — Se forger des chimères, تصوّر خیالات ا *teçavvuri khaïālat it*.

FORGERON, s. m., دمرجی *demirdji*, t.; حدّاد *haddād*, a.

FORGEUR, s. m., celui qui forge, دمری دوکن *demiri duguen*. — Au fig., celui qui invente quelque fausseté, یالان دوزیجی ـ چیقاریجی *ïalān duzïdji, tchyqāridji*. — de nouvelles, خلّاق اراجیف *khallāqy erādjif*.

FORGETER, v. n., صفدن چیقمق *saften tchyqmaq*, t.

FORJURER, v. a., نا حقّ یره یمین ا *nā haqq ïerè ïemín it*, a.-t.

FORLANCER, v. a., اوی اورکیدوب یرندن چیقارمق *ávi eurkidup ïerinden tchyqārmaq*, t.

FORLIGNER, v. a., اصلندن ازمق *aslyndan azmaq*, t.

FORMALISER (SE), v. pr., کوجنمک *gudjenmek*, t.; خاطری قالمق *khāthyri qālmaq*, او منفعل *munfe'il ol*, a.-t.; خاطرمانک او *khāthyr māndè ol*.

FORMALISTE, s. et adj., انجه‌دن انجه‌یه رسوم تشریفات ارایجی *indjèden indjèïè rouçoumi techrifāt arāïidji*, t. — Vétilleux, مدقق *moudaqqyq*, a.; عبث تکلفلره مائل *'abes tekelluflerè māïl*.

FORMALITÉ, s. f., رسم *resm*, pl. رسوم *rouçoum*; رسم معتاد *resmi mu'tād*, pl. رسوم معتاده *rouçoumi mu'tādè*, اسلوب *usloub*, a. — Observer les formalités, رسوم معتاده‌یه رعایت ا *rouçoumi mu'tādèïè riāïet it*.

FORMAT, s. m., کتابک جسامتی *kitābuñ djeçāmeti*, کسیم *kecím*, کتابک قطعه‌سی *kitābuñ qyth'aci*, a.-t.

FORMATION, s. f., action de se former, صورتلنمه *souretlenmè*, صورت بولمه *souret boulma*, a.-t.; تشکیل *techkíl*, تشکّل *techekkul*, خلقة *khylqat*, a. — de l'enfant dans le sein de la mère, بطن والده جنینک صورت بولمه‌سی *bathni vālidèdè djenínuñ souret boulmacy*. — du monde, la création, تکوین *tekvín*. — En t. de gramm., manière dont un mot se forme d'un autre, تفرّع تصوّغ *teçavvugh*, *teferru'*.

FORMATRICE, adj. f., t. de physique, مصوّرة *muçavviret*. — Force

—, قوّت مصوّرة *qouvveti muçavviret.*

Forme, s. f., ce qui détermine la matière à être telle chose plutôt que telle autre, صورت *souret*, pl. a. صور *syver*; قیللق *qyllyq*, قلق *qylyq*, t. — La matière et la forme, مادّه و صورت *mâddè vu souret.* — Figure extérieure des corps, شکل *chekil*, pl. a. اشکال *echkiâl*; هیئت *heïet*, pl. a. هیئات *heïât*; انسان شکلی *insân chikèli.* — Sous la forme, شکلنده *cheklindè.* — Manière, façon, اسلوب *usloub*, pl. اسالیب *eçâlîb*; منوال *minvâl*, طرز *tharz.* — En forme de lune, ای اسلوبنجه *âï usloubindjè.* — Règle, manière d'agir, de se conduire, رسم *resm*, pl. رسوم *rouçoum.* — Dans les formes usitées, رسوم معتاده‌ده *rouçoumi mu'tâdedè.* — Dans la forme légale, وجه شرعی اوزره *vedjhi cher'y uzrè.* — Par forme de plainte, شکایت صورتیله *chikiâïet souretilè.* — Pour la forme, comme simple formalité, مجرّد رسومه رعایةً *mudjerred ruçoumè ri'âïeten.* — Forme, modèle, moule, قالب *qâleb*, vulg. *qâloub*, pl. a. قوالب *qavâlib.* — Mettre des bottes à la forme, چزمه ایچینه قالب صوقمق *tchizmè itchinè qâlib soqmaq.* — Une forme de fromage, بر پینیر قالبی *bir peïnir qâlebi.*

Formel, le, adj., exprès, précis, مخصوص *makhsous*, صریح *saryh*, منصوص *mançous*, معیّن *mou'aïien*, a. — Paroles formelles, کلمات صریحه *kelimâti sarîha.*

Formellement, adv., مخصوصاً *makhsouçân*, صریحاً *sarihân*, مصرّحاً *mouçarrahân*, صراحةً *sarâhaten*, a. — Nier formellement, صراحةً انکاراً *sarâhaten inkiâr it.*

Former, v. a., donner l'être et la forme, produire, یاپمق *îâpmaq*, دوزمک *duzmek*, طوغورمق *dhoghourmaq*, t.; تولید ـ تکوین ا *tevlîd, tekvîn it*, پیدا ا *peïdâ it.* — Figurer, donner la forme seulement, شکل ویرمک *chekil vîrmek*, شکللمك *chekillemek*, بر شکله ـ اسلوبه قومق *bir chekilè, usloubè qomaq*, ـ تشکیل رسم ا *techkîl, tasvîr it*, تصویر ا *resm it.* — Façonner, fabriquer, دوزمک *duzmek*, ایشلمک *ichlemek*, ترتیب ا *tertîb it.* — Instruire, اوکرتمک *eugretmek*, تعلیم ا *ta'lîm it.* — Élever, تربیه ا *terbîè it.* — Produire, concevoir dans son esprit, خیاللمق *khaïâllamaq*, تصوّر ا *teçavvur it.* — Mettre en avant, درمیان ا *der meïân it.* — Former une société, une association, اورتاقلق باغلمق *ortâqlyq bâghlamaq.* — Former des vœux, دعا ا *dou'â it.* — Former les temps d'un verbe, conjuguer, تصریف فعل ا *tasrîfi fy'l it*, ou simpl. تصریف ا *tasrîf it.* — Former, mettre à la forme et donner une forme, قالبلمق *qâlyblamaq.* — Jeter au moule, قالبه افراغ ا *qâlouba ifrâgh it*, افراغ قالب ا *ifrâghy qâleb it.* — Se Former,

v. pr., prendre forme, être produit, صورتلنمك *souretlenmek*, صورت بولمق *souret boulmaq*, صورته كيرمك *souretè guírmek*, صورت پذير او *souret pezír ol*, شكل بغلمق *chekil baghlamaq*, متشكل او *mutechekkil ol*, كسب صورت ا *kesbi souret it*, تكوّن ا *tekevvun it*. — Se former une idée, عقلنده تصوّر ا *'aqlindè teçavvur it*, فكر - ظنّ ا *fikr, zann it*. — S'habituer à quelque chose, بر نسنه يه الشمق *bir nesnèïè alychmaq*.

Formi, s. m., قوش بورننه چيقان علت *qouch bourouninè tchyqān 'yllet*, t.

Formicant, adj. m. (pouls), نبض نملىّ *nabzi nemelii*, a.-t.

Formication, s. f., كجك *guidjik*, t. Voy. Picotement.

Formidable, adj., قورقنج *qorqoundj*, قورقولو *qorqoulu*, قورقوله جق *qorqouladjaq*, t.; مخوف *makhouf*, a.; هيبتلو *heïbetlu*, a.-t.; هولناك *hevilnāk*, مهيب *mehíb*.

Formier, s. m., قالبجى *qāloubdji*, t.

Formulaire, s. m., اسلوب مكتوب كتابى *usloubi mektoub kitābi*, انشا كتابى *inchā kitābi*, et simpl. انشا *inchā*, تحريرات اورنكلرى مجموعه سى *tahrírāt eurnekleri medjmou'aci*, a.-t.

Formule, s. f., modèle d'un acte, اسلوب *usloub*, رسم تحريرات اورنكى *resmi tahrírāt eurnegui*. — d'un serment, يمين سوزلرى *ïemín seuzleri*.

Fornicateur, s. m., زانى *zāni*, a.; زنپاره *zempārè*, p.; زناكار *zinākiār*. — Fornicatrice, s. f., زانيّه *zānïiè*, فاحشه *fāhichè*.

Fornication, s. f., زنا *zinā*, a.; فجور *fudjour*, زانيلك *zānilik*. — Commettre la —, voyez Forniquer.

Forniquer, v. a., زنا - جماع ا *zinā, djimā' it*, زانيلك ا *zānilik it*, ارتكاب زنا ا *irtikiābi zinā it*.

Fort, s. m., lieu fortifié, متين ير *metín ïer*, پلنقه *palanqa*, t.; حصن حصين *hysni hacín*. — Forteresse, قلعه *qal'a*, حصار *hyçār*. — L'endroit le plus fort d'une chose, بر شيك متين يرى *bir cheïuñ metín ïeri*, اك قوى ير *eñ qavi ïer*, اك زورلو ير *eñ zorlu ïer*. — Le fort d'une voûte, بر قبه نك جانب اقواسى *bir qoubbènuñ djānibi aqvāci*. — Au fig., l'endroit, ou la chose par où une personne excelle le plus, غالب طرفى *ghālib tharafi*, جانب - جهت اقواسى *djānib, djeheti aqvāci*. — Le milieu, le centre, اورته يرى *orta ïeri*. — Au fort de l'hiver, قيشك اورته سنده - شدّتنده *qychuñ ortacindè, chiddètindè*.

Fort, e, adj., robuste, vigoureux, قوّتلو *qouvvetlu*, a.-t.; دنج *dindj*, كوجلو *gudjlu* et *gutchlu*, t.; قوى *qavi*, a.; توانا *tuvānā*, p. — Grand et épais, ايرى *iri*. — Fort, ferme, qui résiste, en parlant des étoffes, etc., قوند *qound*, طيانقلو *dhaïānyqlu*. — En parlant des villes, des places qui peuvent résister, مستحكم *mus-*

tahkem, متين *metín*. — Une place forte et bien défendue, مستحكم و متين *metín vè mustahkem bir qal'a*. — Rude, difficile, pénible, چتين *tchetín*, كوج *gudj*, صعب *sa'b*, دشوار *duchvār*. — Un ressort très-fort, بر چتين پك *pek tchetín bir zemberek*. — Une montagne forte à monter, صعب الصعود بر جبل *sa'bus-sa'oud bir djebel*. — Terre forte, difficile à labourer, پك پر *pek ïer*. — Colle forte, قويى - سرت طوتقال *qouïi, sert thoutqāl*. — Impétueux, violent, كسكين *keskín*, سرت *sert*. — Vent fort, كسكين - سرت روزكار *keskín, sert rouzguiār*. — Du beurre fort, désagréable au goût, دادى سرت ساده ياغى *dādy sert sādè ïāghy*. — Puissant, considérable, غالب *ghālib*, اغلب *aghleb*, اقوا *aqvā*. — Son parti est le plus fort, طرفى سائرلردن اقوادر *tharafi sāïrlerden aqvādur*. — Fort, grand, extrême, غايت بغايت *ghāïet, beghāïet*, كلّى *kullii*. — Avoir un fort penchant, une forte inclination, ميل كلّى ا *meïli kulli it*. — Fort, beaucoup, چوق *tchoq*, پك *pek*. — Fort bien, پك ايو *pek eïu*. — Depuis fort longtemps, چوقدن *tchoqtan*. — Crier fort, پك چاغرمق *pek tchāghyrmaq*. — Il pleut fort, يغمور افراطله ياغر *ïaghmour ifrāthilè ïāghar*. — Il vente fort, چوق روزكار اسر *tchoq rouzguiār ecer*. — Se faire fort, اوزرينه المق *uzerinè almaq*, تكفل - درعهده ا *tekeffül, der 'ouhtè it*. — A plus forte raison, بر قات زياده بطريق *bir qāt ziādè, betharyq ul-evla*. — Fort, d'une manière forte, شدّتلوجه *chiddetludjè*, زورلوجه *zorludjè*. — Frappez fort, شدّتلوجه ضرب ايله *chiddetludjè zarb eïlè*.

Fortement, adv., avec force, avec vigueur, قويجه *qavídjè*, سرتلك ايله *sertliguilè*, قوّتله *qouvvetilè*, قوياً *qāvïien*. — Solidement, محكم *mouhkem*. — Tenir —, محكم طوتمق *mouhkem thoutmaq*. — Attacher —, محكم بغلمق *mouhkem baghlamaq*.

Forté-Piano, s. m. Voy. Piano.

Forteresse, s. f., قلعه *qal'a*, pl. قلاع *qylā'*, حصار *hyçār*, a.; دز *diz*, p.

Fortifiant, e, adj., قوّت قوّتلندريجى *qouvvetvírídji*, ويريجى *qouvvetlendurídji*, a.-t.; مقوّى *mouqavvii*, a. — Remède fortifiant, دواى مقوّى *devāï mouqavvi*, au pl. ادويهٔ مقوّيه *edvïïèï mouqavvïïè*.

Fortification, s. f., action de fortifier, استحكام *istihkiām*, اشتداد *ichtidād*, تحصّن *tehassun*. — Ouvrages qui rendent une place forte, استحكامات *istihkiāmāt*, a.

Fortifier, v. a., donner de la force, قوّت ويرمك *qouvvet vírmek*, قوّتلندرمك *qouvvetlendurmek*, t.; تقويه ا *taqvïè it*. — l'estomac, تقويهٔ معده ا *taqvïèï m'ydè it*. — une ville, بر شهره استحكام ويرمك *bir chehirè istihkiām vír-*

mek. — une place, ou un point militaire quelconque, تحصين ا *tahsín it.* — Élever des fortifications, احداث استحكامات ا *ihdāci istihkiāmāt it.* — Rendre plus solide, بركتمك *berkitmek.* — Donner du courage, غيرت ويرمك *ghaïret vîrmek.* — la résolution à quelqu'un, بر كمسنه‌نك عزم و نيّتنى تقويه ا *bir kimesnènuñ 'azm u nïietini taqvïë it.* — Se Fortifier, v. réfl., استحكام قوّتلنمك *qouvvetlenmek,* — تقويت بولمق *istihkiām, taqvïiet boulmaq,* اشتداد بولمق *ichtidād boulmaq,* كسب قوّت ا *keski qouvvet it.* — dans sa résolution, نيّتنك تحصيل قوّت ا *nïietindè tahsíli qouvvet it.* — S'entourer de fortifications, تحصّن ا *tehassoun it.* — Fortifié, e, قوبلنمش *qavilenmich,* قوّتلنمش *qouvvetlenmich,* قوّت بولمش *qouvvet boulmich,* استحكام ويرلمش *istihkiām vîrilmich,* مقوّى *mouqavva.* — Défendu, e, محصون *mahsoun.* — Endroit —, موضع حصين *mevza'ï hacyn.*

Fortin, s. m., كوچك قلعه *kutchuk qal'a,* حصارجق *hyçārdjyq,* t.

Fortrait, adj., fatigué (cheval), پك يورغون *pek ïorghoun,* t.

Fortraiture, s. f., يورغونلق *ïorghounlyq,* t.

Fortuit, e, adj., اتّفاقى *ittifāqy,* عارضى *'āryzy.* — Par cas fortuit, اتّفاقاً *ittifāqan.* — C'est un cas fortuit, بر كيفيّت اتّفاقيه در *bir këïfiieti ittifāqyïè dur.*

Fortuitement, adv., عرضاً *'arazen,* عارضاً *'āryzen,* اتّفاقاً *ittifāqan,* a.; عارضانه *'āryzānè,* قضارا *qazārā,* p.

Fortune, s. f., cas fortuit, hasard, destin, sort, قسمت *qysmet,* بخت *bakht,* p. — Sort favorable, اوغر *oghour,* اوغورلق *oghourlyq,* t.; بخت مساعد *bakhti muça'yd,* طالع *thāly',* نيكبختلق *nikbakhtlyq.* — Fortune contraire, طالعسزلك *thāly'sizlik,* بد بختلق *bed bakhtlyq,* اوغورسزلق *oghoursyzlyq;* بخت *bakht* et طالع *thāly'* indiquent aussi la fortune incertaine, ce qui peut arriver de bien ou de mal à un homme; ex. : nous sommes compagnons de fortune, طالعده مشترك ايز *thāly'dè muchterik iz.* — Bonheur, prospérité, اقبال *iqbāl,* دولت *devlet.* — La grandeur, اولولق *oloulyq.* — État, condition, position dans le monde, حال *hāl.* — Biens et richesses, مال *māl,* pl. امـوال *emvāl;* مال و منال *māl u menāl,* قوّت ماليّه *qouvveti mālïiè,* زنكينلك *zenguinlik.* — Divinité qui fait le malheur ou le bonheur à son caprice, فلك *felek.* — La fortune est aveugle, فلك كوزى *feleguñ gueuzi 'amidur.*

Fortuné, e, adj., favorisé du sort, اوغورلو *oghourlu,* t.; طالعلو *thāly'lu,* نصيبلو *nacyblu,* a.-t.; نيك بخت *nikbakht,* p.; بختى اچق *bakhti atchik.* — Heureux,

دولتلو *devletlu*, مسعود *mes'oud*. — Les îles Fortunées, les Canaries, جزایر خالدات *djezāïri khalidāt*.

Forum, s. m., قدیم رومه شهربنك بیوك میدانی *qadîmi roma chehrinuñ büüuk meïdāni*.

Forure, s. f., بورغو دلکی *borghou deligui*, t.

Fosse, s. f., creux en terre, چقور *tchouqour*, t.; حفره *houfrè*, a. — pour enterrer, مزار *mezār*, t.; قبر *qabr*, pl. a. قبور *qoubour*. — Basse-fosse, قانلی قویی *qānly qouïou*.

Fossé, s. m., خندق *khandaq*, t. — Les fossés d'une place forte, قلعه نك خندقلری *qal'anuñ khandaqleri*.

Fossette, s. f., یکاق - چکه چقوری *ïañaq, tcheñè tchouqourỳ*. — du menton, اکك چقوری *eñek tchouqouri*, t.

Fossile, s. m. et adj., یر ایچنده طوغان ویر ایچندن چیقارلمش *ïer itchindè dhoghān vè ïer itchinden tchiqārilmich*. — Du sel fossile, یر ایچنده طوغان تـوز *ïer itchindè dhoghān touz*, t.

Fossoyage, s. m., قازمقلق *qāzmaqlyq*, قازمه *qazma*, t.

Fossoyer, v. a., fouir, creuser en terre, قازمق *qāzmaq*, چقور *tchouqour atchmaq*. — Fermer avec des fossés, خندق چویرمك *khandaq tchevïrmek*, t.

Fossoyeur, s. m., مزار قازیجی *mezār qāzîdji*, a.-t.; حفّار *haffār*, a.

Fou, adj. m. Voy. Fol.

Fouace, s. f., بر نوع بورك *bir nev'ỳ beurek*, پیده *pîdè, pitè*.

Fouage, s. m., اوجاق توتونلکی رسمی *odjaq tutunligui resmi*, t.

Fouailler, v. a., قمچیلمق *qamtchilamaq*, t.

Foudre, s. f., exhalaison enflammée et bruyante, یلدرم *ïldyrym*, یلدرم اوقی *ïldyrym oqy*, t.; صاعقه *sā'yqa*, pl. a. صواعق *savā'yq*. — L'éclair, شمشك *chimchek*, برق *barq*, pl. بروق *burouq*. — Frappé de la foudre, - یلدرم ایله اورلمش چالنمش *ïldirỳm ilè ouroulmuch, tchālinmich*. — Coup de foudre, ضربهٔ صاعقه *zarbèï sā'yqa*. — La foudre est tombée, صاعقه نازل اولدی - نزول ایلدی *sā'yqa nāzil oldou, nouzoul eïledi*. — Au fig., la colère, طارغنلق *dhārghynlyq*. — Le feu de la colère qui ressemble à la foudre, صاعقهٔ غضب *sā'yqaï ghazab*. — Foudre de guerre, s. m., یلدرم *ïildyrym*. — Sultan Bajazed, surnommé le foudre de guerre, یلدرم سلطان بایزید خان *ïildyrym soulthān bāïezid khān*. — Un foudre d'éloquence, سوزی یلدرم کبی سویلر *seuzu ïildyrym guibi seuïler*.

Foudroiement, s. m., یلدرمدن اورلمسی *ïildyrymden ouroulmaci*, یلدرم ایله چالنمه *ïildirỳm ilè tchālynma*, t.

Foudroyant, te, adj., یلدرم یاغدرجی *ïildyrym ïāghdurídji*, t.; ناشر الصواعق *nāchiris-savā'yq*, a.; اتشبار *ātechbār*, p.

Foudroyer, v. a., frapper de la foudre, یلدرم اورمق - شاقمق *ïil-*

dyrym ourmaq, chāqmaq, يلدرملمق *ïildyrymlamaq,* يلدرم ايله اورمق *ïildyrym ilè ourmaq.* — Battre à coups de canon, — طوب ايله دوكمك *thop ilè deukmek, ourmaq,* t. — Foudroyé, e, يلدرم ايلمه چالنمش *ïildyrym ilè tchālynmych,* مضروب بالصاعقه *mazroub bissā'yqa.*

Fouet, s. m., à fouetter les chevaux, قمچي *qamtchi.* — de cuir de bœuf, قرباچ *qyrbātch.* — Châtiment infligé aux enfants, كوتمك *keutek.* — Donner le —, كوتمك چالمق *keutek tchālmaq.* — Recevoir le —, كوتمك يمك *keutek ïemek,* t.

Fouetter, v. a., قمچيلمق *qamtchilamaq,* — قمچي ايله اورمق *qamtchi ilè ourmaq,* دوكمك *deukmek,* قمچي اورمق - چالمق *qamtchi ourmaq, tchālmaq.* — Le canon fouette, c'est-à-dire qu'il frappe un endroit sans obstacle, طوب فلان محلي دوكر *thop felān mahalli deuïer.*

Fouetteur, s. m., قمچي ايله دوكيجي *qamtchi ilè deuüudju,* t.

Fougade ou Fougasse, s. fém., لغم پوشكرمه *laghoumdjik,* لغم *puchkurmè laghoum,* t.

Fouger, v. n., طوكزبورنيله اشلمك *dhoñouz bourounilè echlemek,* t.

Fougeraïe, s. f., اكرلتيلك *ëïreltilik.*

Fougère, s. f., plante, اكرلتي *ëïrelti,* اكرلتي اوتي *ëïrelti oty,* t.

Fougon, s. m., — كمي اوجاغي *guèmi odjāghy, mathbakhy,* t.

Fougue, s. f., سرتلك *sertlik,* t.; حدّت *hyddet,* تهوّر *tehevvur,* a. — de la jeunesse, كنجلك حدّتي - سرتلكي *guendjlik hyddeti, sertligui.* — En parlant des chevaux, چاموشلق *tchāmouchlyq.* — Cheval qui a trop de fougue, چاموشلغي چوق ات *tchāmouchlyghy tchoq āt.*

Fougueux, se, adj., حدّتلو *hyddetlu,* a.-t.; تيز مزاج سرت *sert, tïz mizādj,* متهوّر *mutehevvir,* a. — En parlant d'un cheval, چاموش هارين ات *tchāmouch, hārïn āt.*

Fouille, s. f., قازيش *qāzich,* يرى قازوب اراشدرمه *ïeri qāzup arāchturma,* قازمقلق *qāzmaqlyq,* t.

Fouille-au-Pot, s. m., اشجي يماغي *achdji ïamāghy,* t.

Fouille-Merde, s. m., بوق بوجكي *boq beudjegui,* t.

Fouiller, v. a., chercher en creusant, قازمق *qāzmaq,* طپراغي قازيبوب اراشدرمق *thoprāghy qāzïïup arāchturmaq,* ارضي حفرا *arzi hafr it.* — quelqu'un, chercher dans ses vêtements, برکمسنه نك اوستني باشني اراشدرمق *bir kimesnènuñ ustunu bāchini arāchturmaq.* — dans sa poche, جبني اراشدرمق *djebini arāchturmaq.* — un coffre, صندوق ايچنه ارامق *sandouq itchinè arāmaq.* — dans les livres, تتبّع و تفحّص كتب ا *tetebbou' vè tefahhouci kioutoub it.*

Fouine, s. f., سكسار *saīsār*, t.

Fouir, v. a., قازمق *qāzmaq*, t.; حفرا *hafr it*, a.-t.

Foule, s. f., multitude de gens qui se pressent, غلبه‌لك *ghalebè-lik*, vulg. قلبه‌لق *qalabalyq*, خلق غلبه‌لغی *khalq ghalabalyghy*, t.; ازدحام ناس *izdihāmi nās*, زحام ناس *zihāmi nās*. — Le commun des hommes, عوام ناس *'avāmmi nās*. — Une foule d'affaires, بر كثرت طاقم ايشلر *bir thāqym ichler*, مصالح و امور *kesreti meçālih u oumour*. — Une foule de brigands, بر لاى اشقيا *bir alāï echqyïā*. — En t. d'art., action de fouler, بصلمه *bacylma*. — La foule des draps, چوقه‌لرك بصلمه‌سی *tchoqalaruñ bacylmaci*. — En foule, - چوقلق غلبه‌لق - جمعيّت ايله *tchoqlouq*, *ghalabalyq*, *djem'ïiet ilè*, جمّ غفير *djemmi ghafír olaraq*. — Par troupes, بولك بولك *beuluk beuluk*, فوج فوج *fevdj fevdj*. — Alléguer des raisons en foule, كثرت ايله بسط علل و اسباب ا *kesret ilè basthi 'ylel u esbāb it*.

Fouler, v. a., aux pieds, باصمق *bāsmaq*, ايا‌غله باصمق *aïāghylè bāsmaq*, چيڭنمك *tcheïñèmek*, ايا‌قلمق *aïāqlamaq*, دپنمك *tepinmek*, t.; پايمال ا *pāïmāl it*. — Écraser, ازمك *ezmek*. — Presser, صقمق *syqmaq*. — Opprimer, چينمك *tcheïnemek*, بصمق *basmaq*, ظلم و تعدّی ا *zoulm u te'addi it*, پايمال ا *pāïmāl it*. — Fouler des draps, چوقه‌يی بصدرمق *tchoqaïi basturmaq*. — la vendange, اوزمی چيڭنيوب صقمق *uzumu tcheïñëiup syqmaq*, اوزم بصدرمق *uzum basturmaq*. — Se fouler un nerf, سكری ازلمك - كوشتمك *siñyri ezilmek*, *guevchetmek*. — le pied, ايا‌غی ازلمك - برتلمك *aïāghy ezilmek*, *bertilmek*. — En parlant des chevaux, بره‌لمك *berèlemek*. — Les selles neuves foulent d'ordinaire les chevaux, يكی ايير اتلری بره‌لر *ïeñy eïer atleri berèler*. — Foulé, e, بصلمش *bacylmich*, چينمش *tcheïnenmich*, ازلمش *ezilmich*.

Foulerie, s. f., pour les draps, چوقه بصدره‌جق ير *tchoqa basturadjaq ïer*. — pour la vendange, اوزم بصله‌جق ير *uzum bacyladjaq ïer*, t.

Fouleur, s. m., - اوزمی باصان چينين *uzumu bāçān*, *tcheïnëien*, t.

Fouloir, s. m., چوقه بصدره‌جق آلت *tchoqa basturadjaq alet*, منكنه *menguenè*, t.

Foulon, s. m., چرپيجی *tchirpidji*, t.; قصّار *qassār*, a.

Foulque, s. f., انكت *anguit*, t.

Foulure, s. f., contusion, ازنتی *ezinty*. — d'un nerf, سكر ازنتيسی *syñyr ezintycy*, t.

Foulures, s. f. pl., كيك ايزی *gueïk izi*, t.

Four, s. m., فرن - فرون *fouroun*. — à chaux, كرج اوجاغی *kiredj odjāghy*. — à briques, كرمتجينك كوره‌سی فرونی *keremitchinuñ keureci fourouni*. — de potier, چوملكجی اوجاغی *tcheumlekdji odjāghy*, t.

Fourbe, adj., يلانجي *ïalāndjï*, الدايجي *aldāïdjï*, دوباره جي *doubāradjï*, اويناق *oïnāq*, t.; مكار *mekkiār*, a.; حيله باز *hïlèbāz*, حيله كار *hïlèkiār*, a.-p. — Fourbe, s. f., voy. Fourberie.

Fourberie, s. f., حيله *hylè*, a.; حيله بازلق *hylèbāzlyq*, a.-p.-t.; ال *āl*, تلبيسلك *telbïslik*, دوباره *doubāra*, دك *dek*, مكر *mekr*. — Faire une —, اعمال مخاتله ا *'ymali moukhātelè it*.

Fourbir, v. a., سلمك *silmek*, جلا ويرمك *djilā vïrmek*, صيقللمق *saïqallamaq*, t.; صيقل ويرمك *saïqal vïrmek*. — des armes, سلاحه جلا ويرمك *silāha djilā vïrmek*.

Fourbisseur, s. m., artisan qui fourbit les armes, جلاجي *djilādjï*. — Qui monte et vend des armes, قلجچي *qylydjdji*, t.; سيّاف *seïïāf*, a.

Fourbissure, s. f., جلا *djilā*, صيقل *saïqal*, a.

Fourbu, e, adj., اياقلرى طوتقون *aïāqlari thoutqoun*, t.

Fourbure, s. f., اياق طوتقونلغى *aïāq thoutqounlyghy*, t.; خبل *khabl*, a.

Fourche, s. f., بيوك چتال *buïuk tchatāl*, چتال *tchatāl*. — en fer, دمر چتال *demir tchatāl*. — à faner, اوتلق دوندره جك چتال *otlouq deunduredjek tchatāl*. — Fourches patibulaires, دار اغاج *dār aghādj*.

Fourcher, Se Fourcher, v. n., چتاللنمق *tchatāllanmaq*, t. — Chemin qui fourche, چتاللنور يول *tchatāllaneur ïol*. — Fourché, e, چتال *tchatāl*.

Fourchette, s. f., ustensile de table, چتال *tchatāl*. — du pied du cheval, ات اياغنك كى يومرى *āt aïāghyndèki ïoumrou*. — de l'estomac, جان اوى *djān evi*. — Petite fourche, دكرن *digren*, t.

Fourchon, s. m., چتالك ديشي *tchatāluñ dïchi*, ديش *dïch*. — Fourche à trois fourchons, اوچ ديشلو چتال *utch dïchlu tchatāl*.

Fourgon, s. m., sorte de charrette, قاقلو *qāñlu*, عربه جق *'arabadjyq*. — pour l'armée, عسكر مهمّات عربه سى *'asker muhimmāt 'arabacy*. — Instrument pour remuer le bois et la braise dans le four, كوسكو *keusku*, كوسكى *keuski*.

Fourgonner, v. a., remuer avec le fourgon, كوسكى ايله اتشى قارشترمق *keuski ilè atechi qarychturmaq*. — Remuer le feu sans nécessité, le déranger, اتشى قارش مورش ا *atechi qārych mourich it*. — Fouiller en brouillant, الت اوست ا *alt ust it*.

Fourmi, s. f., قرنجه *qaryndjè*, vulg. *qarindja*, t.; نمل *nemel*, pl. a. نمال *nimāl*; مور *mour*, p.

Fourmilière, s. f., قرنجه لق *qaryndjalyq*, قرنجه يوه سى *qaryndja ïouvacy*, t.

Fourmillement, s. m., كجمك *guidjik*, t.

Fourmiller, v. n., abonder, چوغلمق *tchoq ol*, چوق او *tcho-*

ghalmaq, قرنجه کبی چوقلق او *qarindja guibi tchoqlouq ol.* — Picoter, کجشمک *guidjichmek*, بدنك قرنجه کزر کبی اجشمق *bedendè qarindja guezer guibi adjichmaq*, t.

Fournaise, s. f., بیوك فرون *büük fouroun*, t.; ساعور *sā'our*, a.

Fourneau, s. m., اوجاق *odjāq*, صوبه *soba*. — de cuisine, مطبخ اوجاغی *mathbakh odjāghy*, t.; کلخن *kulkhan*. — Creux en terre rempli de poudre, لغم *laghoum*.

Fournée, s. f., فرونلق *fourounlouq*, t. — Une fournée complète, تمام بر فرونلق *tamām bir fourounlouq*.

Fourni, e, adj., garni, دونانمش *donānmich*, t.; مکمل *mukemmel*. — Donné, ویرلمش *vīrilmich*, t. Voy. Épais, Touffu.

Fournier, ère, s., فرونجی *fouroundji*, t.

Fournil, s. m., فرون یری *fouroun ïeri*, t.

Fourniment, s. m., بارووت پالاسقه‌سی *bārout pālāsqaci*, t.

Fournir, v. a., donner, procurer, ویرمك *vīrmek*, الیویرمك *alyvírmek*, t.; اعطا ایلمك *y'thā eïlèmek*. — Fournir à la dépense de quelqu'un, بر کمسنه‌نك خرجنی کورمك *bir kimesnènuñ khardjini gueurmek*. — Pourvoir à ..., تدارك کورمك ـ ا *tedāruk gueurmek, it*, مدار او تسلیم *medār ol*. — Livrer, تسلیم ا *teslím it*. — Produire, représenter, عرض ـ تقدیم ا *'arz, taqdím it*. — Préparer, disposer, حاضرلمق *hāzyrlamaq*. — Suffire, یتمك کفایت ا *kefāïet it*. — Je ne saurais fournir à tout, هر شئیه کفایت ایلیم *her cheïè kefāïet idemem*. — Achever, parfaire, تاملمق تمام ا *tamāmlamaq, it-mām it*. — Garnir de ce qui est nécessaire, دونانمق تجهیز *donātmaq*, کافهٔ لوازماتیله دونانمق ا *tedjhīz it, kiāffèï levāzimātilè donātmaq*.

Fournisseur, s. m., des vivres, ذخیره‌جی *zakhyrèdjí*, t.

Fourniture, s. f., provision, ذخیره *zakhyrè*, pl. a. ذخایر *zakhāïr*, تدارك *tedāruk*. — de bois, اودون تدارکی *odoun tedārugui*. — Ce que les artisans fournissent en outre du travail, خرج *khardj*, لازم اولان لوازمات *lāzym olān thāqym, levāzimāt*. — Le prix de la fourniture, لوازمات بهاسی *levāzimāt behācy*. — de salade, صلاته تربیه‌سی *salāta terbïèci*, صلاته‌یه قونان اوتلق *salātaïè qonān otlouq*.

Fourrage, s. m., herbe que l'on donne aux bestiaux, اوتلق یم *otlouq ïem*, تازه یم *tāzè ïem*. — vert, یمی قوری یم *qourou ïem*. — sec, Action de couper le fourrage, اوتلق بچمی *otlouq bitchumy*.

Fourrager, v. a., couper le fourrage, اوت ـ اوتلق بچمك *ot, otlouq bitchmek*, اوتلمق *otlamaq*. — Amasser du fourrage, اوتلق تدارك اوتلق *otlouq tedāruk it*, ا دیوشرمك ـ قوپارمق *otlouq divchurmek, qopārmaq*. — Fourrager au vert, تازه اوتلق بچمك *tāzè*

otlouq bitchmek, t. — Ravager le pays, ولايت اورمق - تالان ا - *vilāïet ourmaq, tālān it*, غارت ا *ghāret it*, خراب ا *kharāb it*, بيقمق *ïyqmaq*, t.; تخريب ا *takhrīb it*.

Fourrageur, euse, s., اوتلابجي *otlāïdji*, اوتلاقجي *otlāqtchi*, t.

Fourré, e, adj., rempli de bois, اورمانلو *ormānlu*. — Garni de pelisse, كورك قاپلو *kurk qāplu*. — S. m., endroit rempli de bois, اورمانلق يير *ormānlyq ïer*. — Une paix fourrée, feinte, peu solide, بوز اوزرنده اولان مصالحه *bouz uzerindè olān muçāleha*, صلح ظاهري *soulhi zāhiri*.

Fourreau, s. m., gaîne, enveloppe, قين - قن *qyn*, t.; غلاف *ghylāf*. — Tirer l'épée du fourreau, قلجي قينندن صيرمق - اخراج ا *qylydji qyninden syrmaq, ykhrādj it*. — Étui, قبور *qoubour*. — Robe d'enfant, چوجوق روباسي *tchodjouq roubācy*.

Fourrer, v. a., introduire, mettre parmi, صوقمق *soqmaq*, ايچرو قومق *itcheru qomaq*, قويمق *qoïmaq*, كيردرمك *guïrdurmek*, t. — dans sa bouche, اغزنه قويمق *aghzinè qoïmaq*. — la main dans sa poche, النى جيبنه صوقمق *elini djebïnè soqmaq*. — Celui qui fourre son nez partout, صوقلغن *soqoulghan*, هر ايشه بورننى صوقار *her ichè bournounou soqār*. — Donner en cachette, سوشدرمك *sivichturmek*, قايدرمق *qāïdurmaq*. — Insérer mal à propos, صوقمق *soqmaq*, ادخال ا *idkhāl it*. — Fourrer dans l'esprit, dans la tête, عقلنه - ذهننه صوقمق *'aqlynè, zihninè soqmaq*. — Fourrer, garnir de fourrure, كورك قاپلمق *kurk qāplamaq*, كوركلمك *kurklemek*. — Se Fourrer, v. réfl., s'introduire, صوقلمق *soqoulmaq*, كيرشمك *guïrichmek*. — Se mêler d'une chose, مداخله ا *mudākhelè it*, قرشمق *qarychmaq*. — Se fourrer, se garnir contre le froid, كوركلنمك *kurklenmek*, كورك كيمك *kurk gueïmek*.

Fourreur, s. m., كوركچي *kurktchi*, t.

Fourrier, s. m., قوناقجي *qonāqtchi*, قوناقچي يماغي *qonāqtchi ïamāghy*, t.

Fourrière, s. f., lieu où l'on met le bois, اودونلق *odounlyq*, t.

Fourrure, s. f., كورك *kurk*, t.

Fourvoyement, s. m., ازمقلق يولدن چيقارمقلق *azmaqlyq, ïoldan tchyqārmaqlyq*, t.; اضلال *izlāl*, ضلالة *zalālet*, a.

Fourvoyer, v. a., détourner du chemin, يولدن چيقارمق *ïoldan tchyqārmaq*, يول ازدرمق *ïol azdurmaq*, يولى شاشرتمق *ïoly chāchurtmaq*. — Au fig., induire en erreur, اضلال ا *izlāl it*. — Se Fourvoyer, v. réfl., يولدن چيقمق *ïoldan tchyqmaq*, - يولى شاشمق غايب ا *ïoly chāchmaq, ghāïb it*, طوغرى يولدن صاپمق - عدول ا *dhoghrou ïoldan sāpmaq, 'oudoul it*. — Fourvoyé, e, يولى ازمش *ïoly azmich*, - طوغرى يولدن چيقمش *dhoghrou ïoldan tchyqmich, sāpmich*.

Fouteau, s. m. Voy. Hêtre.

Foutelaie, s. f., قاين اغاجلق *qāïn aghādjlyq*, t.

Foyer, s. m., âtre, lieu où l'on fait le feu, اوجاق *odjāq*, t.; اتشلك *atechlik*. — Centre d'action, siége principal, يوا *ïouvā*. — de la rebellion, زوربالغـــك يواسى *zorbālyghuñ ïouvācy*.

Foyers, s. m. pl., maison, domicile, او *ev*, t.; مسكن *mesken*, pl. a. مساكـــن *meçākin*. — La patrie, وطن *vathan*.

Fracas, s. m., bruit, كورلتـــى *gueurulty*, كورلـــدى *gueuruldy*, پتلادى *patlādy*, گوتردى *keuturdy*, t.; شماته *chamāta*, p.; ولولـه *velvelè*, a. — Rupture avec violence et bruit, چاتردیلى قرلـش *tchātirdili qyrylich*, هدّة *heddet*, a.

Fracasser, v. a., قرمق *qyrmaq*, پارچه پارچه ا *pārtcha pārtcha it*, خرد وخش ا *khourdu khych it*, t.

Fraction, s. f., action de rompre, قرلش *qyrilich*, t.; كسر *kesr*, a. — Parties d'unité, قرنتيلر *qyryntyler*, كسور *kuçour*, pl. كسورات *kuçourāt*. — Calcul des fractions, حساب كســور *hyçābi kuçour*. — Partie d'une chose quelconque, حصّه *hyssè*.

Fractionnaire, adj., كسورلو *kuçourlu*. — Nombre —, كسورلو عدد *kuçourlu 'aded*, a.-t.

Fracture, s. f., قـــرش *qyrich*, قرقلق *qyryqlyq*, قرلمـه *qyrylma*, t.; كسر *kesr*, a.; شكست *chikest*, p. — de porte, قپونك قرلمەسى *qapounuñ qyrylmacy*. — Division subite dans les os, كميك قرقلغى *guemïk qyryqlyghy*.

Fracturé, e, adj., t. de chirur., os, قرق كميك *qyryq guemïk*, t.

Fracturer, v. a., un os, كمكى قرمق - شكست ا *guemigui qyrmaq, chikest it*. — Se fracturer, كمك قرلمق *guemik qyrylmaq*.

Fragile, adj. com., aisé à rompre, قرلور *qyrilur*, قرليجى *qyrilïdji*, قرلمەسى قولاى *qyrilmaci qolāï*, كورك *guevrek*, t. — De peu de durée, دوامسز *devāmsyz*, t.; بى بقا *bi beqā*, بى دوام *bi devām*, ناپايدار *nā pāïdār*, a.-p. — Faible, sujet à tomber en faute, قوّنسز *qouvvetsyz*, ضعيف *z'aïf*, عاجز *'ādjiz*.

Fragilité, s. f., disposition à se briser, قرليجيلك *qyrilïdjilik*, t.; قابليّت انكسار *qābilïïeti inkiçār*. — Instabilité, قرارسزلق *qarārsizlyq*, بى بقايى *bi beqāïi*. — Faiblesse, facilité à tomber en faute, قوّنسزلـــق *qouvvetsyzlyq*, ضعف *za'f*. — humaine, طبيعت بشريّه *thabï'ati becherïïè*, مزلقهٔ بشريّه *mezlaqaï becherïïè*.

Fragment, s. m., morceau d'une chose brisée, قرنتى قرندى *qyryndy*, *qyrynty*, قيرق پارچەسى *qyryq pārtchaci*, t.; كسرة *kisret*. — de vases, ساقسى پارەلرى *sāqsi pārèleri*. — d'or, التون اوفاغى *altoun oufāghy*. — Partie d'un ouvrage, d'un écrit, جزْ *djuz*, pl. اجزا *edjzā*; قطعة *qyth'at*, pl. قطعات *qyth'āt*.

Frai, s. m., action de frayer, en parlant des poissons, بالقـــلرك

چفتلشمه‌سی *bālyqleruñ tchiftlechmèci*, t.; سفاد سمك *sifādi samak*. — Le temps du frai, بالق — چفتلشمه‌سی وقتی - موسمی *bālyq tchiftlechmèci vaqty, mevsimi*, موسم سفاد سماك *mevsimi sifādi semāk*. — OEufs de poissons mêlés avec ce qui les féconde, یومورطه‌لو بالق *ïoumourthalu bālyq baghyrsaghy*. — Le petit poisson, اوفاق بالق *oufāq bālyq*. — Altération de la monnaie par l'usage, سکه‌نك سلنمه‌سی - اشنمه‌سی *sikkènuñ silenmèci, achinmaci*.

Fraîchement, adv., au frais, سرین هواده *serín havāda*, سرینلکله *serínliklè*, سرین یرده *serín ïerdè*, t. — Récemment, یکیدن *ïeniden*, دمین *demín*, یکی اوله‌رق *ïeñi olaraq*. — arrivé, تازه کلمش *tāzè guelmich*.

Fraîcheur, s. f., frais agréable, سرینلك *serínlik*. — de l'air, هوانك سرینلکی *havānuñ serínligui*. — Éclat, coloris, تازه‌لك *tāzèlik*, t.; طراوت *tharāvet*, نضارت *nazāret*, a. — en peinture, پارلاقلق *pārlāqlyq*, رونق *ravnaq*, زهارت *zehāret*. — Froidure, صوغوقلق *soghouqlyq*, برودت *buroudet*. — Rhumatisme, voyez ce mot.

Fraîchir, v. n., devenir fort, en parlant du vent, روزگار سردلنمك *rouzguiār sertlenmek*, t. — Le vent fraîchit, روزگار سردلنور *rouzguiār sertlenur*.

Frais, aîche, adj., d'un froid modéré, سرین *serín*, t. — Temps —, سرین هوا *serín havā*. — Froid, صوغوق *soghouq*, بارد *bārid*. — Récent, یکی *ïeñi*, تازه *tāzè*. — OEufs frais, تازه یومورطه *tāzè ïoumourtha*. — Troupes fraîches, تازه عسکر *tāzè 'asker*. — La plaie en est encore fraîche, هنوز تازه‌در یاره *ïāra henouz tāzèdur*. — Délassé, dispos, قوتی تازه‌لنمش *qouvvèti tāzèlenmich*. — Visage, teint frais, پارلاق یکز *pārlāq beñz*. — Qui a bon visage, یوزی ایشیق *ïuzu ichyq*. — Le frais, la fraîcheur, سرینلك *serínlik*. — Frais, récemment, یکی *ïeñi*, جدیداً *djedíden*. — Bâtiment tout frais fait, یکی یاپلمش بر بنا *ïeñi ïāpylmich bir binā*.

Frais, s. pl., dépense, dépens, خرج *khardj*, t.; مصرف *masraf*, pl. مصارف *meçāríf*. — Grands frais, کلّیتلو مصرف *kullïietlu masraf*. — Menus —, خرده مصرفلر *khourdè masraflar*. — de justice, محکمه مصرفی *mehkemè masrafi*. — de route, خرج راه *khardji rāh*. — A ses frais et dépens, خرج و مصرف کندو بدنندن - کیسه‌سندن اولمق اوزره *khardj u masraf guendu bedeninden, kícècinden olmaq uzrè*. — A frais communs, مصارف مشترکه ایله *meçārifi muchterikè ilè*. — A peu de frais, مصارف جزئیه ایله *meçārifi djuzïiè ilè*.

Fraise, s. f., fruit du fraisier, چلك - چیلك *tchilek*. — Mésentère et boyaux de veau ou d'agneau, بوزاغو و قوزی بغرسقلری *bouzāghou vè qouzou baghyrsaqleri*.

— Fortification formée avec des pieux, قازقدن متريس *qāzyqten meteris.* — Collet plissé, بوكلمش يقه *beukulmuch ïaqa*, t.

Fraisier, s. m., چيلك فدانى - كوكى *tchilek fidāni, keuki*, t.

Framboise, s. f., اغاج چيلكى *aghādj tchilegui*, بوكرتلن يمشى *beugurtlen ïemichi*, t.

Framboisier, s. m., بوكرتلن اغاجى *beugurtlen aghādji*, t.

Franc, s. m., nom primitif des Français sous Clovis, et nom sous lequel on désigne les Européens en Turquie, فرنك *firenk, frenk.*

Franc, anche, adj., libre, ازاد *azād*, p.; ازادلو *azādlu*; حرّ *hourr*, pl. a. احرار *ahrār.* — Exempt d'impositions, de charges, بری *beri*, معاف *mou'āf*, a.; سربست *serbest.* — Être franc de toutes charges ou impositions, كافّهٔ تكاليفدن معاف اولمق *kiāffëï tekiālifden mou'āf olmaq.* — Franc d'ambition, حرص نام وشاندن بری *hircy nām u chānden beri.* — Sincère, loyal, دوغرو *doghrou*, يوركى پاك *iuregui pāk*, صداقتلو *sadāqatlu*, مخلص *moukhlis.* — Un homme franc, مخلص ادم *moukhlis adem.* — Pur, non mêlé, خالص *khālis.* — Un franc mécréant, infidèle, بر خالص كافر *bir khālis kiāfir.* — C'est une franche défaite, بهانهٔ محضدر *bchānëï mahzdur.* — Un franc menteur, بر كاذب محض *bir kiāzibi mahz*, صرف يلانجى *syrfi ïalāndji.* — Entier, complet, تمام *temām*, كامل *kiāmil.* — Deux jours francs, تمام ايكى كون *temām iki gun.* — Franc, adv., ouvertement, sans déguisement, پاكچه *pāktchè*, تميزجه *temïzdjè.* — Parler franc, تميزجه سويلمك *temïzdjè seuïlemek.*

Français, e, s., فرانسز *frāncyz.* — Un —, بر فرانسز ادم *bir frāncyz adem.* — Une française, بر فرانسز قارى *bir frāncyz qāry.*

Français, adj. m., au fém. Française, فرانسه‌لو *frāncyz*, فرانسز *frāncyz*, فرانسه‌لو *frāncalu*, فرانسوى *frāncèvi.* — La langue française, فرانسز لسانى *frāncyz liçāni.* — En français, فرانسزجه *frāncyzdjè.* — Parler français, فرانسزجه سويلمك *frāncyzdjè seuïlemek.*

France, s. f., فرانسه *frānça.* — Le royaume de —, فرانسه مملكتى *frānça memleketi.* — Le roi ou l'empereur de France, فرانسه پادشاهى *frānça pādichāhi.*

Franchement, adv., sincèrement, دوغرولغله *doghroulyguilè*, حقيقت *haqyqat uzrè, ilè*, صدقله - اوزره - ايله *sydqylè*, كوكل پاكليله *gueuñul pākliguilè*, خلوص بال ايله *khoulouci bāl ilè*, اخلاص ايله *ykhlās ilè*, مخلصانه *moukhliçānè.* — Clairement, اشكاره *achikiārè.* — Parler franchement, اشكاره سويلمك *achikiārè seuïlemek.* — Sans crainte, بى پروا *bi pervā.* — Avec exemption de charges et de dettes, هر درلو قيود و ذمّاتدن برى اولدرق *her turlu qoïoud u zimmātten beri olaraq.*

Franchir, v. a., sauter par dessus ou par de là, اشوری - اوتەیه *achury, eutèïè sytchrāmaq*, صچرامق صچرایوب کچمک - اتلامق *sytchrāïup guetchmek, atlāmaq*. — un fossé, خندغی صچرایوب اتلامق *khandaghy sytchrāïup atlāmaq*. — Passer au-delà, اوتەیه کچمک *eutèïè guetchmek*. — les fleuves, انهاری قطع و عبورا *enhāri qath' u 'oubour it*. — Franchir le mot, dire ouvertement, اچقدن سویلمک *atchyqten seuïlemek*.

Franchise, s. f., exemption, معافلق *mou'āflyq*, مسلملک *mucellemlik*, سربستلک *serbestlik*, a.-t.; معافیت *mou'āfiïet*. — Liberté, ازادلق *azādlyq*. — Lieu de franchise, d'asile, جای امان *djāï amān*, صغەنجق یری *syghynadjaq ïer*. — Sincérité, دوغرولق *doghroulyq*, t.; صداقت *sadāqat*, بی ریالق *bi rïālyq*, خلوص *khoulous*, یورک پاکلکی *ïurek pākligui*. — Agir, procéder avec franchise, حقیقت اوزره کچمک *haqyqat uzrè guetchinmek*. — Parler avec —, خلوص اوزره سویلمک *khoulous uzrè seuïlemek*.

Franciser, v. a., فرانسزلندرمک *frāncizlendurmek*, t.; فرانسز صیغەسنه تصویغ ا *frāncyz syghacinè tasvïgh it*. — Se Franciser, v. réfl., اوضاع فرانسزلنمک *frāncizlenmek*, و اطوار فرانسویه یی تحصیل ا *evzā' vu athvāri frāncèvïèïi tahsïl it*.

Franc-Maçon, s. m., فرماسون *fermāçoun*, vulg. *farmāçoun*, t.

Franc-Maçonnerie, subst. fém., فرماسونلق *fermāçounlyq, farmāçounlyq*, t.

Francolin, s. m., درّاج قوشی *durrādj qouchou*, t.; درّاج *dourrādj*, pl. a. دراریج *derārïdj*; چل *tchil*.

Franc-Parler, s. m., کمال سربستیّت ایله سویلمك استحقاقی - اذنی *kemāli serbestïiet ilè seuïlemek istihqāqy, izni*, a.-t.

Frange, s. f., سچاق - صچاق *satchāq*, t. — d'or, صرمه‌لو صچاق *syrmalu satchāq*. — en fil de soie, ابرشیم صچاق *ibrichïm satchāq*.

Frangé, e, adj., صچاقلو *satchāqlu*, t.

Franger, v. a., صچاقلمق *satchāqlamaq*, - صچاق قومق *satchāq qomaq, dikmek*, t.

Frangier, s. m., صچاقجی *satchāqdji*, t.

Frangipane, s. f., بر نوع خمیر *bir nev'y khamïr ichi*, t.

Franquette (A la), adverbe, طوغرولغله *dhoghroulyghylè*, t.; تکلیفسز صداقت ایله *sadāqat ilè, teklïfsiz*, a.-t.

Frappant, e, adj., qui fait impression, پك تأثیرلو *pek teecïrlu*. — Vérité frappante, حقیقت شدید التأثیر *haqyqati chedïd ut-teecïr*. — Qui ressemble fortement (portrait), پك بكزر - بكزین صورت *pek beñzer, beñzeïen souret*.

Frappe, s. f., سكەنك نقشی *sikkènuñ naqchi*.

Frappé, e, adj., qui a reçu un coup, اورلمش *ouroulmuch*, t.; زده

zèdè, p. — de la foudre, يلدرم چالنمش *ïldirym tchālinmich.* — de la peste, يومورجقلو *ïoumourdjaqlu.* — d'étonnement, شاشمش *chāchmich*, متحيّر *mutehaïir.* — Pénétré, affecté, متأثّر *muteescîr.*

Frappement, s. m., des mains, ال قاقمه‌سی *el qāqmaci.* —Action de Moïse frappant le rocher, موسی پیغمبرك عصا ایله قیا اورمه‌سی *mouça peïghambèruñ 'açā ilè qaïā ourmaci*, t.

Frapper, v. a., donner un ou plusieurs coups, اورمق *ourmaq*, دوکمك *deugmek*, vulg. *deuomek*, t.; ضرب ا *zarb it*, a.-t.;-زده‌لمك زدلمك *zedèlemek.* — avec un bâton, عصا ایله اورمق *'açā ilè ourmaq.* — Frapper à la porte, قپویی چالمق *qapouïi tchālmaq.* — Faire une vive impression, تأثیر ا *teecîr it.* — Frapper d'étonnement, حیرته براقمق - کتورمك *haïretè brāqmaq, gueturmek.* — monnaie, سکه اورمق *ourmaq*, ضرب سکّه ا *zarbi sikkè it.* — des mains, applaudir, ال قاقمق *el qāqmaq.* — sur l'enclume, اورس اوزرنده دوکمك *eurs uzerindè deugmek.* — Frapper avec bruit, چارپمق *tchārpmaq.*

Frappeur, euse, adj., اوریجی *ourídji*, t.; ضارب *zārib*, a.

Fraque, s. m., لباس قصیر *libāci qacyr*, a.-t.

Frasil, s. m., کومر توزی *keumur tozou*, t.

Frasque, s. f., action extravagante, عمل غریب *'ameli gharîb.* — Ruse, tour malin, حیله *hîlè*, a.; رنك *renk*, p.-t.

Fraternel, le, adj., قرندشلغه مخصوص *qarindachlygha makhsous*, t.; برادرانه *burāderānè*, p.; اخوی *akhavi*, a. — Amour —, حبّ اخوی *hubbi akhavi*, علاقهٔ اخوّت *'alāqaï oukhuvvet.*

Fraternellement, adv., قرداش کبی *qardāch guibi*, قرنداشجه *qaryndāchdjè*, t.; برادرانه *burāderānè*, p.; اخوه *oukhouvveten*, بالتواخی *bittevākhy*, a.

Fraterniser, v. n., قرداشلشمق *qardāchlachmaq*, قرداش کبی او - کچنمك *qardāch guibi ol, guetchinmek*, قرنداشجه کچنمك *qaryndāchdjè guetchinmek*, t.; قرداشلق ا *qardāchlyq it.* — S'unir par la ..., قرداشلق بغلمق *qardāchlyq baghlamaq.*

Fraternité, s. f., قرنداشلق *qaryndāchlyq*, قرداشلق *qardāchlyq*, اخوانلق *ykhvānlyq*, t.; اخوّة *oukhouvvet*, مواخات *muvākhāt.* — Les liens de la fraternité, du sang, اخوّت قرابتی *oukhuvvet qarābeti.* — Liens d'amitié intime sans parenté, قرنداشلق حقوقی *qarindāchlyq houqouqy.*

Fratricide, s. m., meurtrier de son frère ou de sa sœur, قرنداشنی اولدرن *qarindāchini eulduren*, t.; قاتل الاخ *qātil ul-ākh*, a. — Crime de tuer son frère ou sa sœur, قرنداشنی اولدرمه *qaryndāchini euldurmè*, قتل الاخ *qatl ul-ākh.*

Fraude, s. f., حیله *hîlè*, a.; آل *âl*, دوباره *doubāra*, p.; مکر *mekr*, خدعه *khoud'a*, غبن *ghabn*, a. — En fraude, حیله ایله *hîlè ilè*. — Contrebande, voy. ce mot.

Frauder, v. a., tromper, الداتمق *aldâtmaq*, t.; حیله ا *hîlè it*. — ses créanciers, ses cohéritiers, میراث شرکاسنی الداتمق *mîrâs churekiâcini aldâtmaq*. — Faire de la contrebande, کومرک رسمنی اوغرلمق *gumruk resmini oghourlamaq*, مال قاچرمق *mâl qâtchurmaq*.

Fraudeur, euse, s., الدایجی *aldâïdji*, t.; غـابـن *ghâbin*, a.; حیله باز *hîlè bâz*, a.-p.

Frauduleusement, adv., حیله ـ خدعه ایله *hîlè, khoud'a ilè*, a.-t.; غدرًا *ghadren*, a.

Frauduleux, euse, adj., enclin à la fraude, الدایجـی *aldâïdji*, دوباره جـی *doubâradji*, t.; مکار *mekkiâr*, a.; تلبیسلو *telbîslu*. — Fait avec fraude, یلان *ïalân*, کاذب *kiâzib*, مزوّر *muzevvir*. — Banqueroute frauduleuse, یلان مفلسلك *ïalân muflislik*, افلاس مزوّر *iflâci muzevvir*.

Frayer, v. a., marquer un chemin, یول اچمق *ïol atchmaq*. — یـول *ïol gueustermek*, اراءت کوسترمك *irâeti tharyq it*. — Frotter contre quelque chose, ازاجـق *azâdjiq dhoqounmaq*, طوقنمـق *surtmek*. — En parlant des poissons, ـ بالق اشلنمك ـ چفتلشمك *bâlyq echlenmek, tchiftlechmek, ïoumourthalamaq*. — S'user par le frottement, اشنمق *achinmaq*. — Se convenir, s'accorder, اویمق *ouïmaq*. — Se fréquenter, قونشمق *qonouchmaq*. Voyez Fréquenter. — Frayé, e, adj., (chemin). Voyez Fréquenté.

Frayeur, s. f., قورقـو *qorqou*, اورکلـك *eurkuklik*, اوچونمـه *outchounma*, t.; رعب *ra'b*, وحشت *vahchet*, هراس *hirâs*, a. — Grande —, رعب عظیم *ra'bi 'azîm*.

Fredaine, s. f., pétulance, écart de jeunesse, شوخلـق *chokhlyq*, کنجلك جاهللکی ـ بلاسـی *guendjlik djâhilligui, belâci*. — Divertissement, جنبش *djumbuch*. — Faire ses fredaines, جنبـش ا *djumbuch it*.

Fredon, s. m., ترنّم *terennum*, pl. a. ترنمـات *terennumât*; نغمة *naghmet*, pl. a. نغمات *naghamât*; ترديد صوت *terdîdi savt*.

Fredonner, v. a., ترنّمات ایله ایرلـق *terennumât ilè irlamaq*, ترنم ا *terennum it*, a.-t.

Frégate, s. f., فرقتیـن *firqatîn*, t.

Frein, s. m., qui se met dans la bouche du cheval, کـم *guiem*, اویان کمی کـم *ouïân guiemi*, طماغی *guiem thomâghy*, t. — Un cheval qui prend le mors aux dents, کمـی ازویه چـلان ات *guiemi azouïè tchalân ât*. — Ce qui retient dans le devoir, الیقویجق دیزکن *alyqoïadjaq dyzguin*, ضبط *zabth*,

منع *men'*, باغ *bāgh*, عنان تكفّف *ināni tekeffuf u istimsāk*. — Ronger son frein, ديشى صيقوب اويكديى صاقلمق *dîchi syqup euïguieïi sāqlamaq*, كظم غيظ ا *kezmi ghaïz it*. — Mettre un frein à sa langue, ديلنى طوتمق *dîlini thoutmaq*.

Frelater, v. a., شرابه حيله قاتمق *charābè hîlè qātmaq*, t. — Vin frelaté, حيله قاتلمش شراب *hîlè qātilmich charāb*.

Frelaterie, s. f., - حيله قاتمه قاتيغى *hîlè qātma, qātyghy*, t.

Frêle, adj., fragile, كورك *guevrek*, كوشك *guevchek*, t. — Faible, ضعيف زبون *za-boun*, p.

Frelon, s. m., اشك اروسى *echek aroucy*, t.; زنبور *zembour*, a.-p.

Freluche, s. f., پسكلجك *puskuldjik*, t.

Freluquet, s. m., ييمنى باشلو *ïeïni bāchlu*, زرزوب *zirzob*, t.

Frémir, v. n., être ému, avec tremblement, اضطراب درونمدن دترمك *isthyrābi derounden titremek*, يوركى قالقنمق *ïurek qālqynmaq*. — d'horreur, اوركمك *eurkmek*, اوريوب سلكنمك *eurpup silkinmek*, خوفدن دترمك *khavften titremek*. — de colère, فرط غضبدن دترمك *ferthy ghazabden titremek*. — Murmurer, gronder, صومردانمق *soumourdānmaq*, قاقمق *qaqymaq*. — Commencer à bouillir, قاينامغه باشلمق *qāināmagha bāchlamaq*.

Frémissement, s. m., agitation, tremblement, دترمه *titremè*, اوركمه *eurkmè*, يوركى قالقنمسى *ïurek qālqynmaci*, t.; ارتجاج قلب *irtidjādji' qalb*. — Crainte, terreur, قورقو *qorqou*, توى اورپرمه‌سى *tuï eurpermèci*. — Bruit, كورلدى *gueuruldy*. — de l'air, روزكارك قالقمه‌سى *rouzguiāruñ qālqmaci*. — de la mer, دكزك چالقنه‌سى *deñizuñ tchālqanmacy*, دكزك دپره‌نوب اوينه‌سى *deñizuñ tepre-nup oïnamaci*, لجب *ledjeb*.

Frêne, s. m., ديش بودانق اغاجى *dîch boudāq aghādji*, t.

Frénésie, s. f., fureur violente, délire, سرسام علتى *sersām 'yllety*, a.-t.; فرنيطس *franèthos*. — Éprouver un accès de frénésie, حال سرسامده او *hāli sersāmdè ol*. — Au fig., folie, دليلك *delîlik*, جنون *djunoun*.

Frénétique, adj. com. et s., سرسامله *sersāmlu*, t. — Un homme frénétique, علّت سرسامه اوغرامش ادم *'ylleti sersāmè oghrāmich adem*.

Fréquemment, adv., صقچه *syqtchè*, صيق صيق *seuq seuq*, چوق كرّه *tchoq kerrè*, ايكيده برده *ikidè birdè*, t.; دفعات ايله *def'āt ilè*.

Fréquence, s. f., چوقلق *tchoqlouq*, t.; كثرت *kesret*, تكرر *tekerrur*, تواتر *tevātur*, تلاحق *telāhuq*, مواظبت *muvāteret*. — La fréquence des visites, زيارتلرك *ziāretleruñ telāhuq utevāturi*. — La fréquence du pouls,

نبضك تيزلكى *nabzuñ tïzligui*, سرعت النبض *sur'at unnabz*.

Fréquent, e, adj., صق *seuq*, صق صق كلان *seuq seuq guelen*, t.; كثير الوقوع *kecïr ul-vouqou'*, كثرت اوزره واقع *kesret uzrè vaqy' olān*. — Les tremblements de terre sont fréquents dans ce pays, بو مملكتده زلزله‌لر كثير الوقوعدر *bou memlekettè zel-zelèler kecïr ul-vouqou'dur*.

Fréquentatif, ive, adj., (verbe), معنای تكثيری متضمّن فعل *ma'-nāï teksïri mutezammin f'yl*.

Fréquentation, s. f., واروب صق كورشمه *vārup guelmè*, t.; اختلاط *ykhti-lāth*, معاشرت *mou'ācheret*, a.

Fréquenter, v. a., aller souvent, صقچه وارمق *souqtchè vār-maq*, واروب كلمك *vārup guel-mek*. — Se fréquenter, se voir souvent, كورشمك *gueuruchmek*, صق صق قونشمق *qonouchmaq*, صق صق كورشمك *seuq seuq gueuruchmek*, t.; معاشرت ا *mou'ācheret it*, ملازمت ا *mulāzemet it*, a.-t. — Fréquenté, e, en parlant d'un lieu où il y a beaucoup de monde, خلق جمعيتى اولان يير *khalq djem'ïieti olān ïer*, ايشلك *ichlek*. — Habité, peuplé, معمور *m'amour*, ابادان *abādān*. — Chemin —, ايشلك يول *ichlek ïol*.

Frère, s. m., قرنداش *qaryn-dāch*, vulg. قرداش *qardāch*, t.; اخ *akh*, pl. a. اخوان *ykhvān*; برادر *burāder*, p. — aîné, اولو قرنداش *olou qaryndāch*, برادر كبير *burā-deri kebïr*. — cadet, كوچك برادر *kutchuk burāder*. — germain, اوز اناسى - قرنداش *euz qaryndāch*, بابا بر قرنداش *anāci*, *bābāci bir qaryndāch*. — utérin, اوكى والده قرنداش *euguеï qaryndāch*, طرفندن قرنداش *vālidè tharafin-dan qaryndāch*. — consanguin, بابا طرفندن قرنداش *bābā tharafindan qaryndāch*. — jumeau, ايكيز *ikiz*, *iguiz*, *eguiz*. — de lait, سود قرنداشى *sud qaryndāchi*. — Frères, les hommes en général, comme provenant d'un même père, طپراق قرنداشلرى *thoprāq qaryn-dāchlari*. — Frère adoptif, اخرت قرنداشى *akhyret qaryndāchi*.

Frésaie, s. f., كيجه قوشى *guï-djè qouchi*, t.

Fresque, s. f., ديوار اوزرنده نقش - تصوير *dïvār uzerindè naqch*, *tasvïr*.

Fressure, s. f., يورك جكر اق جكر ودلاق كبى بر حيوانك ايچ نسنه‌لرى *ïurek djiguer aq djiguer vè dalāq guibi bir haïvānuñ itch nesnèleri*, حيوانك ايچ عضولرى *haïvānuñ itch 'azouleri*, t.

Fret, s. m., نول سفينه *nevl*, *nevli sefinè*, نولين كمى *nevlin*, كراسى *guèmi kirāci*, t. — Payer le —, نول سفينه‌يى ادا ا *nevli se-fïnèïi edā it*.

Fréter, v. a., donner un vaisseau à louage, كمى يى كرايه ويرمك *guèmïi kirāïè vïrmek*. — Le prendre à louage, l'affréter,

كمی یی نول ایله طوتمق - استیجار ا *guemiï nevl ilè thoutmaq, istîdjâr it.* — Équiper, charger un navire, كمی یی دوناتمق - یوكلتمك *guemiï donâtmaq, ïukletmek,* t.

Fréteur, s. m., كمی كراجیسی *guemi kirâdjïci,* كراجی *kirâdji,* t.

Frétillant, e, adj., دپرنیجی *teprenîdji,* جنبشلو *djumbuchlu,* t.; تك طورماز *tek dhourmâz.*

Frétillement, s. m., دپرنمه *teprenmè,* اوینامه *oïnâma,* جنبش *djumbuch,* t.; اهتزاز *ihtizâz,* a.

Frétiller, v. n., دپرنمك *teprenmek,* اوینامق *oïnâmaq,* اهتزازا *ihtizâz it,* a.-t.

Fretin, s. m., menu poisson, اوفاق بالق *oufâq bâlyq,* بالق خرده‌سی - اوفاغی *bâlyq khourdèci, oufâghy.* — Chose de peu de valeur, اوفاق توفك شیلری *oufâq tufek cheïleri.*

Friabilité, s. f., اوفانمق - ازلمك قابلیتی *oufânmaq, ezilmek qâbilïieti,* t.-a.; قابلیت الرفت *qâbilïiet urreft,* a.

Friable, adj., كورك *guevrek,* پرمق ایله اوفانور - ازلور *parmaq ilè oufâneur, ezileur.*

Friand, e, adj., qui aime la chère délicate, طعامك اعلاسنی سون *tha'âmuñ 'alâcini seven,* t.; متنوّق فی الاكل *mutenevvyq fil-ekl,* a.; كفته خور لذیذ خور *lezîz khor, kufte khor,* p.; طبیعت صاحبی *thabi'at sâhybi.* — Délicat au goût, طتلو *thatlu,* لذیذ *lezîz.* — Un morceau friand, طتلو لقمه *thatlu loqma,* طعام - لقمه خوش دادی *dâdi khoch loqma, tha'âm.*

Friandise, s. f., goût pour la chère délicate, طتلو لقمه اشتهاسی - مذاقی *thatlu loqma ichtihâci, mezâqy,* لذیذ خوری *lezîz khori.* — Friandises, morceaux friands, دادی خوش یمكلر *dâdi khoch ïemekler,* طتلو یمك *thatlu ïemek,* اطعمهٔ نفیسه *eth'ymëï neficè.* — Sucreries, شكر ایشی *cheker içhi,* حلوا *halvâ,* pl. a. حلویّات *hâlvïiât.*

Fricassée, s. f., قاورمه *qâvourma,* t. — Fricassée de poulets, پلیج قاورمه‌سی *pilîdj qâvourmaci.*

Fricasser, v. a., قاورمق *qâvourmaq,* t. — Fricassé, e, قاورلمش *qâvouroulmich.*

Fricasseur, s. m., چولپا اشجی *tcholpa achdji.*

Friche, s. f., معطّل یر *mou'atthal ïer,* پور یر *pour ïer.* — En friche, نطس اولنمامش - اولنمقسزین *nathas olounmâmich, olounmaqsizîn.*

Friction, s. f., اووش *ovouch,* اومقلق *ovmaqlyq,* اومه *ovma,* اوغمه *oghma,* دلك *delek,* سورشدرمه *suruchturmè;* au pl. اوشترمه‌لر *ovouchturmalar.*

Frictionner, v. a., اومق *ovmaq,* اوشترمق *ovouchturmaq,* سورمك *surmek.* — Garçon qui frictionne dans les bains publics en Turquie, دلاك *dellâk.*

Frigidité, s. f., état d'un homme impuissant, سست ایدامله‌ق *sust endâmlyq,* p.-t.; عنینة *'ynnînet,* a.

— Frigidité d'estomac, ضعف معده *za'fi m'ydè.*

Frigorifique, adj., صوق ایدیجی *sowouq idídji,* صودیجی *sowoudídji,* صوغودیجی *soghoudídji,* t.; مبرّد *muberrid.*

Frileux, euse, adj., تیز اوشور *tíz uchur,* صووغه طیانمز *sovougha dhaïānmaz,* t.

Frimas, s. m., قراغی *qyrāghy,* قراغو *qyrāghou,* t.

Fringant, e, adj., دلی طولو *dili dholou,* کیفلو *keïflu,* t.; طیّاش *thaïiāch,* a. — Cheval —, اویناق ات *oïnāq ât,* یورکلو - شرمتلو ات *ïureklu, cheremetlu ât.*

Friper, v. a., chiffonner, بوزمك *buzmek.* — Gâter, بوزمق *bozmaq,* اورسلمك *urselemek.* — User, اسکتمك *eskitmek.* — Manger avec avidité, حرصله یمك *hyrsilè ïemek.*

Friperie, s. f., commerce de vieux habits, de vieux effets, etc., اسکیجیلك *eskídjilik.* — Boutique ou endroit où se fait le commerce de friperie, بت پازاری *bit pazāri,* اسکیجیلر چارشوسی *eskídjiler tchārchoucy,* t. — Vieux habits, vieux effets, etc., اسکی بسکی اوروبه‌لر *eski buski ouroubalar.*

Fripier, ère, s., revendeur de vieux habits, اسکیجی *eskídji.* — Qui rajuste de vieux habits, بوزمه جی *bozmadji,* t.

Fripon, ne, s., voleur adroit, خرسز *khyrsyz,* عیّار *'aïār.* — Trompeur, fourbe, دولاندریجی *dolāndurídji,* دوباره‌جی *doubāradji,* مکّار *mekkiār,* حیله‌باز *hílèbāz.* — C'est un fripon, حیله‌باز برادمدر *hílèbāz bir âdemdur.* — Vaurien et voleur, یرامز *ïarāmaz,* حرامزاده *harāmzādè.* — Adj., fin, rusé, قلّاش *qallāch,* حیله‌کار *hílèkiār.*

Friponner, v. a. et n., escroquer, چالمق *tchālmaq,* حیله ایله چالمق - اوغرلامق *hílè ilè tchālmaq, oghourlāmaq,* بر تقریب اوغرلامق *bir taqrîb oghourlāmaq.* — Circonvenir, tromper, دولاندرمق *dolāndurmaq,* دوباره ا *doubāra it,* t.

Friponnerie, s. f., escroquerie, دوباره *doubāra,* خرسزلق *khyrsizlik,* t. — Fourberie, حیله‌بازلق *hílèbāzlyq,* a.-p.; مکر *mekr,* مخاتله *moukhātelè,* a.

Friquet, s. m., oiseau, یوند قوشی *ïond qouchi,* t.

Frire, v. a., تاوه‌ده پشورمك *tāvada pichurmek,* t. — Frit, e, تاوه‌ده پشمش *tāvada pichmich.*

Frise, s. f., partie d'architecture entre l'architrave et la corniche, صچاق *satchāq,* t.; افریز *afrîz,* pl. a. افاریز *afārîz.* — Sorte d'étoffe, بر نوع قماش *bir nev'y qoumāch.* — Cheval de frise, چرخ فلك *tcherkhy felek.*

Friser, v. a., boucler les cheveux, قورجقلتمق *qyvridjyqlatmaq,* قورتمق *qyvrytmaq, qyvyrtmaq,* قورمق *qyvyrmaq,* تجعید ا *tedj'yd it.* — Se Friser, v. n., قورلمق *qyvyrilmaq,* بوکلمك *beukulmek.* — en boucles, صاچلرینی حلقه کبی

بوكلم بوكلم ا *sātchlarini halqa guibi beukulum beukulum it.* — Frisé, e, قورى *qyvry*, قورم *qyvrym*. — Cheveux frisés, crépus, قوريجق صاچ *qyvrydjyq sātch*. — Celui qui a les cheveux frisés, قورجق صاچلو *qyvrydjyq sātchlu*. — Friser, effleurer, toucher superficiellement, جزئيجه طوقنمق *djuzidjè dhoqounmaq*, خفيفجه صيرمق *khafîfdjè syrmaq*, تخديش ا *takhdîch it.*

Frisson, s. m., tremblement causé par le froid, دترمه *titremè*, t.; رعدة *ra'det*, a. — par la fièvre, دترمه سى *sitma titremèci*. — Le frisson m'a pris, بنى دترمه طوتدى *beni titremè thoutty*. — Sentiment de terreur ou d'horreur qui donne la chair de poule, توى اورپرمه سى *tuï eurpermèci*, ارتعاد قلب *irtï'ādî qalb*.

Frissonnement, s. m., خفيف حمّانك بر دترمه *hafîf bir titremè*, تقرّبنه دلالت ايدن دترمه *hoummānuñ teqarrubinè delālet iden titremè*.

Frissonner, v. n., avoir le frisson, صوغوقدن دترمك *titremek*, صوغوقدن دترمك *soghouqtan titremek*. — de la fièvre, استمه دن دترمك *icitmaden titremek*. — de peur, خوفدن دترمك *khavfdan titremek*, اوركمك *eurkmek*. — d'horreur, توى اورپرمك *tuï eurpermek*.

Frisure, s. f., façon de friser, قورش *qyvyrich*, t.; جعودت *dju'oudet*, a.; قوريلش *qyvrilich*. — État de ce qui est frisé, قورمه *qyvyrma*, بوكلم *beukulum*, جعد *dj'ad*. — Boucle de cheveux, زلف *zulf*, كيسو *keïçou*.

Fritillaire, s. f., plante, بر نوع لاله *bir nev'y lālè*, t.

Friture, s. f., action et manière de frire, تاوه ده پشورمه *tāvada pichurmè*, قاورش *qāvourouch*. — Beurre ou huile qui a servi à frire, et qui sert au même usage, تاوه ده پشوره جك ياغ *tāvada pichuredjek īāgh*. — Poisson frit, تاوه ده پشورلمش بالق *tāvada pichurilmich bālyq*.

Frivole, adj., تملسز *temelsiz*, t.; بيهوده *bîhoudè*, p.; باطل *bāthyl*, واهى *vāhi*, بوش *boch*, ياوه *īāvè*, بى معنا *bi ma'na*. — Discours frivole, بوش لاقردى *boch lāqyrdy*. — Excuse, عذر باطل *'euzri bāthyl*. — Homme —, بيهوده كار ادم *ïeïni bāchlu*, بيهوده كار ادم *bîhoudè kiār ādèm*. — Discur de riens, ياوه سويليجى *īāvè seuïleïdji*. — Dire des choses frivoles, ياوه سويلمك *īāvè seuïlemek*.

Frivolité, s. f., caractère de ce qui est frivole, تملسزلك *temelsizlik*, باطللق *bāthillyq*, بيهوده لق *bîhoudèlyq*, عبثيت *'abecïiet*, pl. a. عبثيات *'abecïiāt*. — Caractère de l'homme frivole, futilité, بيهوده لك *ïeïni bāchlulyq*, هرزه كويلق *herzè guiouïlyq*.

Froc, s. m., خرقه *khyrqa*. — de derviche, خرقهٔ درويش *khyrqaï dervîch*, a.-t.

Froid, s. m., qualité opposée au

chaud, absence de chaleur, صوق *soouq*, صوغوق *soghouq*, صوغلق *sovouqlyq*, t.; برد *berd*, برودت *buroudet*, a. — Grand —, كسكين صوغوق *keskín soghouq*. — cuisant, ياقيجى صوغوق *ïāqydji soghouq*. — sec, قورى صوغوق *qourou soghouq*. — La rigueur du froid, شدّت برد *chiddeti berd*. — Le froid de l'hiver, la saison du froid, سرما *sermā*, زمهرير *zemherïr*. — Souffrir du froid, l'éprouver, صوغوق چكمك *soghouq tchekmek*, اوشومك *uchumek*. — Prendre froid, صوغوق المق *soghouq almaq*, صوغوقلنمق *soghouqlanmaq*. — Trembler de —, صوغرقدن دترمك *soghouqtan titremek*. — Supporter le —, صوغوقه طيانمق *soghouqa dhaïānmaq*. — J'ai froid, صوغوقم وار *soghouqoum vār*. — J'ai eu grand —, پك اوشودم *pek uchudum*.

Froid, e, adj., qui fait éprouver la sensation du froid, صوق - صووق *sovouq*, صوغوق *soghouq*, t.; بارد *bārid*. — Temps —, صوغوق هوا *soghouq havā*, هواى بارد *havāï bārid*. — Eau froide, صو صوغوق *soghouq sou*. — Froid comme glace, بوز كبى صوغوق *bouz guibi soghouq*. — Tempérament froid, مزاج بارد *mizādji bārid*. — Froid dans son abord et ses manières, بارد *bārid*, معاملهسى بارد *mou'āmelèci bārid*. — Froid, tranquille, يواش *ïavāch*. — Ami froid, محبّ بارد *mouhibbi bārid*. — Faire froid, battre froid à quelqu'un, صوغوق معامله *soghouq mou'āmelè it*, اظهار برودت *izhāri buroudet it*. — A Froid, adv., sans faire chauffer, صوغوق اولدرق *soghouq olaraq*. — Infuser à froid, ماء بارد ايچنك نقع ا *māï bārid itchindè naq' it*.

Froidement, adv., exposé au froid, صوغوقلق *soghouqta*, اوشويه جك وجهله *uchuïèdjek vedjhilè*, t. — D'une manière froide et réservée, صوغوقلغله *soghouqlyghylè*, برودت ايله *buroudet ilè*, باردا *bāriden*.

Froideur, s. f., au propre et au fig., صوغلق *soouqlyq*, صوغوقلق *soghouqlyq*, t.; برودت *buroudet*, a. — La froideur du temps, برودت هوا *buroudeti havā*. — Accueil, procédé, صوغوق معامله *soghouq mou'āmelè*, معاملهٔ باردهٔ *mou'āmelèï bāridè*.

Froidir, Se Froidir, v. n. et pron., صوغومق *soghoumaq*, صوغوتمق *soghoutmaq*, t. — Ne laissez pas froidir le café, قهوه يى صوغتمه *qahvèïi soghoutma*.

Froidure, s. f., هوانك صوغوقلغى *havānuñ soghouqlyghy*, t.

Froissement, s. m., طوقنيش *dhoqounich*, اومه *ovma*, اوغمه *oghma*, سورتمه *surtmè*, t.; سحق *sahq*, a.

Froisser, v. a., meurtrir par une impression violente, ازمك *ezmek*. — Frotter fortement, سورتمك *surtmek*. — Chiffonner, اورسلمك *eur-*

selemek. — Blesser au moral, انجتمك *indjitmek*, t.

Frolément, s. m., صيرلمه *syrilma*, t.; مشن *mechn*, a.

Froler, v. a., جزئيجه طوقنمق *djuz'idjè dhoqounmaq*, صيرمق *syrmaq*, چالوب صيرمق *tchâlup syrmaq*, t.; تشمين ايلمك *techmîn eïlèmek*, a.-t.

Fromage, s. m., پنير *penîr*, vulg. پينير *peïnir*. — frais, à la crême, لور پينيرى *lor peïnîri*. — dur, قاشقوال پينير *qâchqavâl peïnîr*, قاتى پينير *qâty peïnir*. — mou, يموشق پينير *ïoumouchaq peïnir*, t.

Fromager, s. m., پنيرجى *penîrdji*, t.

Fromagerie, s. f., پنيرجى دكّانى *penîrdji dukkiâni*, پنير خانه *penîr khânè*, t.

Fromageux, euse, adj., پنيرلو *penîrlu*.

Froment, s. m., بغداى *boghdâï*, t.; حنطة *hynthat*, *hyntha*, قمح *qamh*, a.

Fromentacé, ée, adj., بغداى نوعندن - اقسامندن *boghdâï nev'ynden*, *aqsâminden*, t.

Fromentée, s. f., بلغور *boulghour*, بغداى اونى چوربه‌سى *boghdâï ouni tchorbacy*, t.

Froncement, s. m., بورشمه *bourouchma*, بوكلمه *beukulmè*, t. — des sourcils, يوز و الن بورشمه‌سى *ïuz vè alin bourouchmaci*, t.

Froncé, e, adj., بورشمش *bourouchmich*, بورشقلو *bourouchyqlu*. — Plissé, بوكلمش *beukulmich*, t.

Froncer, v. a., rider, بورشدرمق - *bourouchturmaq*, t. — le sourcil, تقطيب وجه ا *taqthybi vedjh it*. — une étoffe, du linge, بوكمك *beukmek*, قيوروب بوكمك *qyvirup beukmek*.

Froncis, s. m., بوكلم *beukulum*, بوكنتيلر *beukuntiler*, قورقلر *qyviqler*, t.

Fronde, s. f., صپان *sapān*, t.; مقلاع *mouqlâ'*, a.; فلاخن *felâkhoun*, p.

Fronder, v. a., jeter avec une fronde, صپان ايله اتمق *sapān ilè atmaq*, t.; صپان ايله طاش اتمق *sapān ilè thâch atmaq*. — Blâmer, critiquer hautement, سوز اتمق *seuz atmaq*, طعن و تشنيع ا *th'an u techni' it*. — Parler contre le gouvernement, دولتى فصل ا *devleti fasl it*.

Frondeur, s. m., qui se sert de la fronde, صپانجى *sapândji*, صپان كلوخ *sapân atîdji*, t.; كلوخ *keloukh*, p. — Qui aime à blâmer, à critiquer, سوز اتيجى *seuz atîdji*, فصّال *fassâl*. — C'est un frondeur, طعّان برادمدر *tha'ân bir âdemdur*. — Celui qui parle contre le gouvernement, دولتى فصل ايدن *devleti fasl iden*.

Front, s. m., partie du visage depuis la racine des cheveux jusqu'aux sourcils, الن *aln*, *alyn*, t.; جبهه *djebhè*, جبين *djebîn*, ناصية *nâcïet*, *nâcïè*, pl. a. نواصى *nevâcy*. — Marqué au front, الننى دامغه‌لنمش *alyni dâmghalanmich*. — Front découvert, اچق الن *atchyq alyn*. — La face, le visage,

يوز *ïuz*, چهره *tchehrè*. — Au fig., tout le visage, ناصيهٔ حال *nacièï hāl*. — d'une armée, بر عسكرك اوكى - يوزى *bir 'askeruñ euñy, ïuzu*, قدّام عسكر *qouddāmi 'asker*. — d'un bâtiment, بر بنانك يوزى *bir binānuñ ïuzu*. — Audace, impudence, جسارت *djeçāret*, يوز *ïuz*, كستاخلق *kustākhlyq*. — De quel front êtes-vous venu? نه يوز ايله كلدك *nè ïuz ilè guelduñ*. — A son front, à sa barbe, قرشوسنده *qarchoucindè*. — De front, côte à côte, يان يانه *ïān ïāna*.

Frontal, e, adj., النه متعلّق *alynè mute'allyq*, t.; جبهّى *djebhii*, a. — La veine frontale, الن طمرى *alyn dhamari*, عرق الجبهه *'yrq uldjebhè*. Voy. Coronal.

Frontal, s. m., صاچ - الن باغى *sātch, alyn bāghy*, قاش بصدى *qāch basty*, t.; پيشانى بند *pichāni bend*, p.; عصابه *'yçābè*, a.

Fronteau ou Frontail, s. m., partie de la têtière qui passe au-dessus des yeux du cheval, باشلق پرچملكى *bāchlyq pertchemligui*, t.

Frontière, s. f., سنور *sinor*, t.; سرحدّ *serhadd*, p.-a.; حدود *houdoud*, a.; سرزمين *ser zemîn*. — Adj., limitrophe, سنورداش *sinordāch*, همحدود *hemhoudoud*.

Frontispice, s. m., face d'un édifice, يوز *ïuz*, اوك *euñ*, قپو اوكى *qapou euñy*, - بر بنانك اوكى يوزى *bir binānuñ euñy, ïuzu*. — d'un livre, عنوان *'unvān*, عنوان كتاب *'unvāni kitāb*, a.; سرنوشت *ser nuvicht*, p.

Fronton, s. m., ornement d'architecture, بنا قپوسنك يوقاروسنده كى زينت *binā qapoucinuñ ïoqārucindèki zînet*, صچاق *satchāq*, قپو صچاغى - اوستى *qapou satchāghy, ustu*, t. — d'un vaisseau, كمى نشانى *guemi nichāni*, كمينك كتابه‌سى *guemînuñ kitābèci*, t.

Frottage, s. m., دوشمه سلمه‌سى *duchemè silmèci*, دوشمه‌يى سورتمه *duchemèïi surtmè*, t.

Frottement, s. m., سورتنمه *surtunmè*, سورنمه *surunmè*, t.; تحاك *tehākk*, t.

Frotter, v. a., toucher en passant et repassant dessus avec la main ou autre chose, اومق *ovmaq*, اوغمق *oghmaq*, اوشترمق *ovouchturmaq*, سورتمك *surtmek*. — les yeux, كوزلرى اومق *gueuzleri ovmaq*. — Essuyer, سلمك *silmek*. — légèrement, خفيفجه اومق *khafifdjè ovmaq*. — fort, - شدّت ايله اومق سورتمك *chiddet ilè ovmaq, surtmek*. — Frictionner, دلك ا *delek it*, اوشترمق *ovouchturmaq*. — Enduire, سورمك *surmek*. — Au fig., battre, maltraiter, اورمق *ourmaq*, طياق ويرمك *dhaïāq vîrmek*. — On dit dans le même sens, frotter les oreilles, قولاق بورمق *qoulāq bourmaq*.

Frotteur, s. m., - دوشمه تخته سورتيجى *duchemè, takhta surtîdji*, t.

Frottoir, s. m., tout ce qui sert à frotter, سيله‌جك - سلجك *siledjek*, مقرمه *maqrama*, vulg. *mahra-*

ma. — Linge à barbe, بربر بـــزی *berber bèzi*, t.

Fructifère, adj., يمش كتورن *ïemich gueturen*, يمشلو *ïemichlu*, t.; مثمر *musmir*, a.

Fructification, s. f., يـــمـــش ويرمـكـلـــك *ïemich vîrmeklik*, t.; اثمار *ismâr*, ثمور *sumour*, a.

Fructifier, v. n., rapporter du fruit, يمش ويرمك *ïemich vîrmek*, — Produire un effet avantageux, منفعت ـ فايدك كتورمك *menfa'at, fâïdè gueturmek*. — Faire fructifier, tirer avantage, فايدك چيقارمق *fâïdè tchiqârmaq*, فايدلنمك *fâïdèlenmek*, استفاده ا *istifâdè it*.

Fructueusement, adv., فايدك ايله *fâïdè ilè*, a.-t.

Fructueux, euse, adj., qui produit du fruit, يمشلو *ïemichlu*, ميوه‌لو *meïvèlu*, محصوللو *mahsoullu*. — Au fig., utile, profitable, فايدك‌لو *fâïdèlu*, منفعتلو *menfa'atlu*, كثير الفوايد *kecîr ul-fevâïd*, a.

Frugal, e, adj., qui vit de peu, از ايله كچنـــور *az ilè guetchinur*, مقتـــر از يمك ير *az ïemek ïer*, متقشف *mouteqachchif*, a. — Repas —, بياغی يمك *baïâghy ïemek*.

Frugalement, adv., يمك ازلغيله *ïemek azliguilè*. — Vivre —, شئی قليل ايله كچنمك ـ تعيّش ا *chèï qalîl ilè guetchinmek, te'aïuch it*, يمك ازلغيله كچنمك *ïemek azligui ilè guetchinmek*.

Frugalité, s. f., از يمه *az ïemè*, t.; قلت لاكل *qyllet ul-ekl*, اعتدال *y'tidâl*, قناعة *qatânet*.

Frugivore, adj., نبات ايلـــه مـــيـــوه بسلنور *nebât ilè beslenur*, ميوه يـيـجـــی *meïvè ïeïdji*, t.; ميوه خور *meïvè khor*, p. — Animaux frugivores, نبات ايله بسلنن حيوانلر *nebât ilè beslenen haïvânlar*.

Fruit, s. m., production végétale, يمش *ïemich*, t.; ميوه *mîvè, meïvè*, p.; ثمر *semer*, pl. a. اثمار *esmâr*; فاكهة *fâkihet*, pl. فواكه *fevâkih*, a. — encore vert, qui n'est pas mûr, اولمش ـ يتشمش ميوه *olmamuch, ïetichmemich meïvè*, ميوهٔ خام *meïvèï khâm*. — mûrs, اولمش ـ يتشمش ميوه *olmuch, ïetichmich meïvè*. — fraîchement cueillis, تازه يمش *tâzè ïemich*. — Primeurs, ترفنـــدك ـ طرفندك *tourfanda*. — tardifs, كچ ايرشن ميوه *guetch irichen meïvè*. — confits, conserves, مربّـــی *murebba*. — Cueillir du —, مـــيـــوه ديوشورمك *meïvè divchurmek*. — Les fruits de la saison, موسم ميوه‌لری *mevsim meïvèleri*. — Les fruits de la terre, tout ce qu'elle produit pour la nourriture des hommes et des animaux, تركه *terekè*, ير محصولی *ïer mahsouly*, محصـــول *mahsoul*. — Fruit, l'enfant qu'une femme porte dans son sein, قرنك اولان يوك *qaryndè olân ïuk*, قارن ثمره‌سی *qâryn semerècy*, حمـــل *haml*. — Fruits, produits des revenus d'une terre, d'une charge, حاصلات *hâcylât*. — Les fruits ou les profits et émoluments d'une charge, برمنصبـــك كافهٔ عوائـــد و خـــاصـــلاتـــی *bir mancybuñ kiâffèï 'avâïd u hâ-*

cylāty. — Profit, avantage quelconque, فايدة *fāïdè*, pl. فوايد *fevāïd; nef'*. — Retirer du fruit, de l'avantage d'une affaire, برمصلحتدن تحصيل فايدة *bir maslahatten tahsîli fāïdè it*. — C'est le fruit de vos peines, ثمرهٔ تعب و زحمتكزدر *semerèï ta'b u zahmetuñuzdur*. — Effet, résultat, ثمره *semerè*, اثر *ecer*. — Cela n'a produit aucun fruit, ثمره سى ظهور ايتمدى *semerèci zouhour itmedi*.

Fruitage, s. m., يمش قسمى اجناس فواكه *ïemich qysmi*, t.; *edjnāci fevākih*, a.

Fruiterie, s. f., lieu où l'on garde le fruit, يمشلك *ïemichlik*, ميوه لك *meïvèlik*, t. — Commerce de fruitier, يمشجيلك *ïemichdjilik*, ميوه تجارتى *meïvè tidjārett*.

Fruitier, adj. m., qui rapporte du fruit, يمش ويرن *ïemich vïren*, t.; مثمر *musmir*, a.; ميوه دار *meïvèdār*. — Arbre fruitier, يمش كتورن اغاج *ïemich gueturen aghādj*; on dit mieux : يمش اغاجى *ïemich aghādji*, يمشلو اغاج *ïemichlu aghādj*, شجر مثمر *chedjeri musmir*. — Jardin fruitier, اشجار مثمره يى مشتمل باغچه *echdjārī musmirèïi muchtemil bāghtchè*.

Fruitier, ère, s., يمشجى *ïemichdji*, t.

Frusquin, s. m. pop., وارلق مماملك *vārlyq*, t.; *māmelek*, a.

Frustratoire, adject. commun, الداديجى خادع *aldādidji*, t.; *khādy'*, a. — Exceptions frustratoires, اعذار مماطلة *a'zāri mumāthelet*.

Frustrer, v. a., محروم ا - قلمق *mahroum it, qylmaq*, - تخييب - تخسيرا *takhïib, takhsîr it*. — Il m'a frustré de mes droits, حقوقمدن بنى تخييب ايلدى *houqouqumden beni takhïib eïlèdi*. — Être frustré, محروم قالمق - او *mahroum qālmaq, ol*, بى نصيب - بى بهره او *bi nacyb, bi'behrè ol*.

Fuca, s. m., برنوع دكز بالغى *bir nev'y deñyz bālyghy*, t.

Fugace, adj. com., طورماز *dhourmāz*, طيانماز *dhaïānmāz*, سورمز *surmez*, t.

Fugitif, ive, adj., قاچقون قچغون *qātchqoun, qatchghoun*, قاچمش *qātchmich*, t.; هارب *hārib*, مهاجر *muhādjir*, a. — Criminel, مجرم هارب *mudjrimi hārib*. — Esclave —, ابق *abyq*, pl. اباق *abbāq*. — Transfuge, دونك *deunuk*. — L'onde fugitive, ماء جارى موج دائمى الجريان *māï djāri, mevdj dāïmi ul-djerïān*. — Fugitif est aussi un substantif : un fugitif, une fugitive, قاچمش ادم - عورت *qātchmich adem, 'avret*. — Fugitif, en poésie (ouvrage d'esprit), شارد *chārid*, pl. a. شرد *chered*.

Fuie, s. f., كوچك كوكرجنلك *kutchuk gueuguierdjinlik*, t.

Fuir, v. a., prendre la fuite قچمق - قاچمق *qatchmaq*, t.; فرارا *firār it*, p.-t. — Tergiverser, دولاشمق *dolāchmaq*. — Fuir quelqu'un, برکمسندن قاچمق *bir kimesnèden qātchmaq*. — une per-

sonne ou une chose, l'éviter, قچنمق صاولمق - *qatchinmaq, sāvoulmaq*, t.; اجتناب - احترازا *idjtināb, ihtirāz it*, ابا ا *ibā it*. — le péché, - كوناهدن قاچنمق *gunāhten qātchinmaq, idjtināb it*. — Fuir en désordre, طاغلوب طاغلمق *dhāghilmaq, dhāghilup qatchmaq*. — Fuir le travail, la peine, - زحمتدن ايشدن قاچمق - قاچنمق *zahmetten, ichten qātchmaq, qātchinmaq*. — Faire fuir, mettre en fuite, قاچورمق *qātchurmaq*. — En parlant d'un vase dont la liqueur coule, اقمق *aqmaq*. — Ce tonneau fuit, بو فوچى اقار *bou foutchou aqār*. — Se Fuir l'un l'autre, v. récip., بری برندن قاچمق *biri birinden qātchmaq*.

Fuite, s. f., action de fuir, d'éviter, قچمه *qatchmaqliq*, - قچمه قاچمه *qatchma*, t.; فرار *firār*, كريز *guirīz*. — Déroute, هزيمت *hezīmet*. — Prendre la —, فراره يوز *firārè iuz thoutmaq*, p. t. — Fuite honteuse, فرار موجب عار و خجالت اولدجق *moudjibi 'ār u khydjālet oladjaq firār*. — Mettre en —, قاچورمق *qātchurmaq*.

Fuligineux, euse, adj., قورومولو *qouroumlu*, t.

Fulminant, s. m., qui fulmine, éclate avec bruit, يلدرملايجى *yldirymlāïdji*, كورلتى ايله پاتلايان *gurultu ilè pātlāïān*. — Courroucé, menaçant, اوكه سندن اتش پوشكورر *euguècinden âtech puchkurur*.

Fulmination, s. f., publication d'un monitoire, اصدار حكم *isdāri hukm*. — Explosion causée par le feu, پاتلادى *pātlādy*, t.

Fulminer, v. a., publier avec certaines formalités, بعض رسوم معتاده ايله اصدارا *ba'zi rouçoumi mu'tadè ilè isdār it*. — une sentence d'excommunication, بر قطعه لعننامه اصدارا *bir qyth'a la'net nāmè isdār it*. — S'emporter avec menaces et invectives, سوكمك *seuïmek*, دارلوب اتشلنمك *dārylup atechlenmek*. — Éclater avec bruit, پاتلمق *pātlamaq*.

Fumage, s. m., دوتنلمكلك *tutunlemeklik*, دوتنلمه *tutunlemè*, t.; تدخين *tedkhīn*, a.

Fumant, e, adj., دوتر - توتر *tuter*, t.; داخن *dākhyn*, a. — Tison —, دوتر كوسكى *tuter kusky*.

Fumé, e, adj., qui a été exposé à la fumée, دوتنلنمش *tutunlenmich*, دوتسيلنمش *tutsulenmich*. — Engraissé de fumier, كوبره لنمش *gubrèlenmich*, t.

Fumée, s. f., vapeur épaisse qui s'exhale d'un corps qui brûle, - دوتون توتون - توتن *tutun*, t.; دخان *doukhān*, pl. a. ادخنه *edkhynè*. — épaisse, قوبو دوتون *qouïou tutun*, دخان كثيف *doukhāni kecīf*. — puante, قوقوسى فنا دوتون *qoqouçou fenā tutun*. — Noirci de —, ou par la fumée, دخاندن سياهلنمش *doukhānden siāhlanmich*. — du vin, شراب بوغى - بخارى *charāb boughi, boukhāri*, au pl. ابخرهٔ خمر *abkhereï khamr*. — S'en aller en fumée, هباى منثور او *hebāï menchour*

vl. — Fumées, en t. de chasse, fiente de cerf ou d'autres bêtes fauves, كيك بوقى *gueïk boqy*.

Fumer, v. n., jeter de la fumée, دوتمك - توتمك *tutmek*, دوتونلمك *tutunlèmek*, ا - دوتون *tutun it, tchyqmaq*, t.; دخن چقمق *dakhn it*, ادخان ا *iddikhān it*, دوتون چيقارمق *tutun ichyqārmaq*. — Il fume, دوتر *tuter*. — Fumer, v. a., aspirer du tabac, دوتون ايچمك *tutun itchmek*, چبوق ايچمك *tchibouq itchmek*. — Exposer à la fumée, دوتنه قوبوب *tutunè qoïoup qouroutmaq*, قورتمق پاستورمه ا *pasturma it*. — Passer à la fumée, fumiger, دوتسيلمك *tutsulemek*. — un terrain, un champ, كوبرەلمك *gubrèlèmek*, كومرلمك *gumrèlèmek*, فشكيلمك *fichkylèmek*, ترسلمك *terslèmek*. — Fumé, e, دوتسيلنمش *tutsulenmich*, كوبرەلنمش *gubrèlenmich*, مدخن *mudakhkhan*.

Fumeron, s. m., دوتن ويرن كومر پارچەسى *tutun vïren keumur pārtchaci*, t.

Fumet, s. m., شراب - يا طبخ اولنمش يمكك كوزل قوقوسى - رايحەسى *charāb*, *iā tabkh oloun-mich ïèmèguñ guzel qoqouci, rāïhaci*, t.; نشوة *nechvet, nechvè*, فوح *fevh*, فوحة *fevhat*, a.

Fumeterre, s. f., plante, شاهتره *chāhtèrè*, شاهترج *chāhtèredj*, p.

Fumeur, s. m., دوتون چكن *tutun tcheken*, چبوق ايچن *tchibouq itchen*, دوتون ايچمكه مبتلا *tutun itchmèïè mubtelā*. — déterminé, avec passion, دوتون دليسى *tutun delici*, t.

Fumeux, se, adj., باشه اوزان - مبخر اورر *bācha ourān, ourour, moubakhkhyr*, a.

Fumier, s. m., كوبره *gubrè*, كمره *gumrè*, فشكى *fichky*, ترس *ters*, تزك *tèzek*, t.; زبيل *zebïl*, زبل *zebl*, a. — de cheval, آت كوبرەسى *āt gubrèci*.

Fumigation, s. f., دوتسى *tutsu*, بخورلمه *boukhourlama*, t.; تبخير *tebkhyr*, pl. a. تبخيرات *tebkhyrāt*.

Fumiger, v. a., دوتسى ا *tutsu it*, دوتسيلمك *tutsulèmek*, دوتن ا *tutun it*, دوتسى يه قومق *tutsuïè qomaq*, دوتنلمك *tutunlèmek*, t.; تبخير ا *tebkhyr it*, بخورلمق *boukhourlamaq*, a.-t.

Fumiste, s. m., فرون - اوجاق پاپجى *fouroun, odjāq ïāpïdji*, t.

Funambule, s., ايپ جانبازى *ip djāmbāzi*, t.-p.; جانباز *djāmbāz*, p.

Funèbre, adj. com., qui concerne les funérailles, ميّته - ميته متعلق *meïtè, meïtè mute'allyq*, ميتلو *meït-lu*, جنازه يه متعلق *djenāzèïè mute'allyq*. — Ornements funèbres, تزئينات جنازه *tezeïïunāti djenāzïè*, جنازه لايى *djenāzè alāïi*. — Oraison —, ميت خطبەسى *meït khotbaci*. — Lugubre, ياسلو *iāslu*, ماتملو *mātemlu*. — Triste, تاسدلى *tāssalu*, حزين *hazín*, a.-t. — Repas —, طعام الميت *tha'ām ul-meït*, a.

Funérailles, s. f. pl., ميّت *meïit*, a.; ميّتك جماعتى *meïitun djemā'ati*, a.-t.; جنازه *djenāzè*, جنازه‌نك رسوم و تشريفاتى *djenāzènuñ rouçoum u techrifāti*. — Faire les funérailles de quelqu'un, بر كمسنه‌نك جنازه‌سى رسومنى ترتيب ا *bir kimesnènuñ djenāzèci rouçoumini tertīb it*. — Assister à des —, رسم جنازه‌ده بولنمق *resmi djenāzèdè boulounmaq*. — Le jour des —, رسم جنازه كونى *resmi djenāzè gunu*. — La pompe des —, جنازه لايى *djenāzè alāïi*.

Funéraire, adj., ميتلو *meïtlu*, اولويه متعلق *euluïè mute'allyq*, a.-t. — Dépenses funéraires, جنازه مصارفى *djenāzè meçārifi*.

Funeste, adj. com., اوغورسز *oghoursyz*, صوكى فنا *soñy fenā*, t.; مصيبتلو *moucibetlu*, a.-t.; ماتملو *mātemlu*, p.-t. — Événement —, حادثهٔ منحوسه *hādiçaï mènhoucè*.

Funestement, adv., اوغرسزلغله *oghoursyzlighilè*, t.; اوغورسزجه *oghoursyzdjè*, بد بختلغله *bedbakhtlighilè*, p.-t.; صورت وخيمه ايله *soureti vekhymè ilè*, a.-t.

Funiculaire, adj., ايپدن *ipten*, t.

Funin, s. m., پلامار *palāmār*, كمى اورغانى *guèmi orghāni*, t.

Fur et a Mesure (Au), adv., اوّل باوّل *evvel be evvel*, كيدرك *guiderek*, t.; قدر و اندازه ايله *qadr u endāzè ilè*.

Furet, s. m., petit animal pour la chasse au lapin, اوده اطه طوشانى طوتان حيوانجق *āvda adha thavchāni thoutān haïvāndjyq*, كلنجك نوعندن حيوانجق *guelindjyq nev'ynden haïvāndjyq*. — Homme qui s'enquiert de tout, هر يرده بورنني صوقان كمسنه *her ïerdè bournounou soqān kimesnè*, حوادث اراشدريجى *havādis arāchturídjí*, t.

Fureter, v. n., chasser avec le furet, كلنجك نوعندن برحيوانجق ايله طوشانى يتاغندن قاچورمق *guelindjyq nev'ynden bir haïvāndjyq ilè thavchāni ïatāghynden qātchurmaq*. — Fouiller partout, هر درلو اراشدرمق *arāchturmaq*, هر درلو ايشه بورنني صوقمق *her turlu ichè bournounou soqmaq*. — Au fig., s'informer de tout, حوادث اراشدرمق *havādis arāchturmaq*, طرف طرف تجسّس *tharaf tharaf tedjessus it*.

Fureteur, se, s., هر يرده ارايجى *her ïerdè arāïdji*, اراشدريجى *arāchturídji*, صوقوليجى *soqoulídji*. — de nouvelles, حوادث ارايجى اراشدريجى *havādis arāïdji, arāchturídji*, t.; متجسّس لاخبار *mutedjessis ul-akhbār*, a.

Fureur, s. f., manie, frénésie, قودوزلق *qoudouzliq*, t.; جنون سبعى *djunouni seb'ii*. — Grand transport de colère, دارغنلق شدّتى - قزغنلغى *dārghynlyq chiddeti, qyzghynlyghy*, فروت تحوّر *furouti ghazab, tehavvur*. — Entrer en —, پك دارلمق *pek dārylmaq*, قودزلنمق *qoudouzlanmaq*. — Mettre en —, قودزلتمق *qou-*

douzlatmaq, پک دارلـتمق *pek dāryltmaq*. — La colère de Dieu, اللهک دارغنلغی *allahuñ dārghynlyghy*, غضب الله *ghazab oullah*. — Lion en fureur, دارغون ارسلان *dārghoun arslān*. — Agitation violente, شدّت *chiddet*. — La fureur de la tempête, فورتنه‌نک شدّتی *fortounanuñ chiddeti*. — Passion effrénée, دیوانه‌لك *divānèlik*, جنون *djunoun*. — Éprouver cette passion, تجنّن ا *tedjennun it*. — Fureur divine, état d'extase, وجـد *vedjd*, وجد الهی *vedjdi ilahi*. — prophétique, وجد انبیا *vedjdi embiā*. — poétique, شعرانک حالت وجدی *cho'arānuñ hāleti vedjdi*.

Furibond, e, adj., دارغون *dārghoun*, یاوز *īāvouz*, t.; غضبه *ghazoup*, a.; غضبناك *ghazabnāk*, a.-p.; قودران *qoudourān*, قودرمش *qoudourmich*, مجنون *medjnoun*.

Furie, subst. f., emportement, دارغنلق *dārghynlyq*, t.; تهوّر *tehevvur*, حدّت *hyddet*, a. — Méchante femme, یاوز عورت *īāvouz 'avret*, قودرمش قاری *qoudourmich qāry*, t. — L'état le plus violent d'une chose, شـدّت *chiddet*. — Dans la furie du combat, محاربه‌نك حال شدّتنك *mouhārebènuñ hāli chiddetindè*. — Combattre avec furie, كمال بطش و سطوت ایـلـه جنكـ ا *kemāli batch u sathvet ilè djenk it*.

Furieusement, adv., avec furie, تهوّر ایله *tehevvur ilè*, حدّتله *hiddetlè*, a.-t. (en ce sens il est inusité.) — Prodigieusement, extrêmement, پک *pek*, t.; خیلی *khaïli*, t.-p.; بغایت *beghāïet*, غایتله *ghāïetlè*, مبالغه ایله *mubālagha ilè*, a.-t.; فوق الغایه *fevq ul-ghāïè*, افراط ایله *ifrāth ilè*. — grand, بغـایت *beghāïet buïuk*. — Il est furieusement riche, فوق الغـایـه مالـدار *fevq ul-ghāïè māldār-dur*.

Furieux, se, adj., en furie, قودرمش *qoudourmich*, t.; مجنون *medjnoun*, متحوّر *mutehavvir*. — En colère, دارغون *dārghoun*, a. — Excessif, بیوك *buïuk*, شدید *chedīd*, فوق الحدّ *fevq ul-hadd*, مفرط *mufryth*. — Une furieuse chaleur, حرارت مفرطه *harāreti mufrytha*. — Vent furieux, كسكین روزگار *keskīn rouziguiār*, ریح شدید *rīhi chedīd*. — C'est un furieux menteur, كاذب عظیمدر *kiāzibi 'azīmdur*. — Un furieux travail, بر عمل جسیم *bir 'ameli djècīm*. — Un furieux, قدرمـش بر ادم *qoudourmich bir ādem*, t.; مجنون *medjnoun*, دیوانه *divānè*, p.-t.

Furolles, s. f. pl., دكـزدن و طپراقدن چقان اتش-علو *deñizden vè thoprāqten tchiqān âtech, 'alev*, اتشلو طومانلر *âtechlu dhoumānlar*.

Furoncle, s. m., چبان *tchibān*, قبّه‌لو چبان *qoubbèlu tchibān*, t.; دمّال *dumāl*, دمـّال *dummāl*, a.; دنبالـه *dumbālè*, *dumbelè*. Voyez Clou.

Furtif, ive, adj., كزلو *guizlu*, اوغرلين *oghourlaïen*, خفى *khafii*.

Furtivement, adv., كزلوجه *guizludjè*, اوغرلين *oghourlaïen*, اوغريـن اوغرلايينجه *oghourlaïndjè*, اوغريـن اوغريـن *oghryn oghryn*, مخفيجه *makhfidjè*, a.-t.; خفيـه *khafieten*, a.

Fusain, s. m., arbrisseau, ايكك اغاجـى *igue aghādji*, t.; عرقية الراهـب *'yrqyet urrāhib*, a.

Fuseau, s. m., ايـكـ ـاكك *igue*, t.; مغزل *myghzel*, pl. مـغازل *meghāzil*. — Tourner, remplir le fuseau, ايكن اكرمك *iguin eguirmek*, اوركـه ايشلمك *eurekè ichlemek*, ايكـى چويرمك *igui tchevirmek*.

Fusée, s. f., fil autour du fuseau, ايك طولوسى *igue dholouçou*, t. — d'artifice, فشك *fichek*, فشنك *fichenk*, t. — volante, هوا فشنكى *havā fichengui*. — Lancer des fusées, فشنك اتمق *fichenk atmaq*. — Baguette de fusée, فشنـك صريغى *fichenk syryghy*.

Fuser, v. n., s'échapper avec bruit, پاتلايوب صزمق ـ اقمق ـ چقمق *pātlāïup syzmaq, aqmaq, tchyqmaq*. — S'étendre, se répandre, ياتلمق *īāïlmaq*, دوكلمك *deukulmek*, طاغلمق *dhāghylmaq*, t.

Fuserolle, s. f., چولاه ايكـى *tchoulāh igui*, t.

Fusibilité, s. f., اريمكه كركلك *erimeguiè guereklik*, t.; قابليـيـت ذوبـان *qābilïiet uzzevb*, *zevbān*, a.

Fusible, adj., اريور *erilur*, اريبر *erir*, اريمسى ممكن *erimèci mumkin*, دوكلمه سى ـ اريدلمه سى ممكن *deukulmèci*, *iridilmèci mumkin*, ممكن الذوب دوكلور *deukulur*, t.; *mumkin uzzevb*.

Fusil, s. m., arme à feu, تفنك *tufenk*, vulg. تفك *tufek*. — de chasse, او تفنكـى *āv tufengui*, فلنطه *filintha*. — Carabine, ششخانه ات *chechkhānè tufenk*, تفنكـى *at tufengui*. — à deux coups, چفته چفته قورشونلى *tchiftè*, *tchiftè qourchounly tufenk*. — à capsule, طرزجديد اوزره اجزالو *tharzi djedid uzrè edjzālu tufenk*, قاپسوللو تفنك *qāpsollu tufenk*. — Fusil qu'on bat pour tirer du feu, چقمق ـ چاقماق *tchiaqmaq*. — Pierre à fusil, چقمـق طاشى *tchaqmaq thāchi*, اتش زنه *atech zenè*. — Battre le fusil, اتش چقمق *atech tchaqmaq*.

Fusilier, s. m., تفنكچى *tufenktchi*, تفنكلو *tufenklu*. — Les fusiliers, تفنكلو نفرات *tufenklu neferāt*. — Une compagnie de fusiliers, بر بلوك تفنكچى نفراتى *bir beuluk tufenkdji neferāti*.

Fusillade, s. f., تـفـنـك اتلمه سى *tufenk atilmaci*, t.

Fusiller, v. a., تفنـك ايله اولدرمك ـ اورمق *tufenk ilè euldurmek, ourmaq*, ـ قورشونه طوتمق *qourchounè thoutmaq, almaq*, t.

Fusion, s. f., اريمه *erimè*, دوكش *deukuch*, دوكلـمـش *deukulich*, ارمكلك *deukulmeklik*, دوكلمكلك *erimeklik*, t.; اذابة ذوبـان *zevbān*, *izābet*, a.

Fuste, s. f., يلكن و كورك ايله يوروبن كوچك كمى *ïelken vè kurek ilè ïuruïen kutchuk guèmi*, چرنيق *tchernïq*, t.

Fustet, s. m., arbrisseau, بير نوع اوفاق اغاج *bir nev'y oufāq aghādj*, t.

Fustigation, s. f., كوتك *keutek*, قامچيلمه *qāmtchilama*, قمچى *qamtchi* اورشى *ourouchi*, t.; لت *lett*, a.

Fustiger, v. a., كوتك - دكنك بصمق - اورمق - چالمق *keutek, deïnek basmaq, ourmaq, tchālmaq*, قمچى ايله اورمق *qamtchi ilè ourmaq*, t.; لت - ضرب *le, zarb it*, a.-t.

Fut, s. m., bois d'une pique; مزراق صاپى - سرغى *mizrāq, sāpy, siryghy*. — d'une arme à feu, پيشتو - تفنك قوندافى *pichtov, tufenk qoundāghy*. — d'une colonne, دركك كوتكى - طومرغى *direguñ keutugui, thomroughy*, دركك كودەسى *direguñ guevdèci*. — Fût à mettre le vin, futaille, voyez ce mot.

Futaie, s. f., يوكسك اغاجلرى مشتمل اورمان *ïuksek aghādjlari muchtemil ormān*, يوكسك اغاجلو اورمان *ïuksek aghādjlu ormān*, t.; غابة *ghābet*, a.

Futaille, s. f., فوچى *foutchou*, t.

Futaine, s. f., دمى *dimi*, دمى بزى *dimi bizi*, t.

Futé, e, adj., fin, rusé, حيله كار *hïlè kiār*, a.-p.

Futile, adj. com., بياوه *ïāvè*, بوش *boch*, ايشه يرامز *ichè ïarāmaz*, t.; باطل *bāthyl*, بيهوده *bihoudè*, بى معنى *bi ma'na*, a. — Discours, paroles futiles, لغوبات *laghvïiāt*. — Un être futile, فورتاجى *fortādji*, يبنى باشلو *ïeïni bāchlu*, ياكيشاق *ïāñchāq*, فرفره *farfara*.

Futilité, s. f., caractère de ce qui est futile, ايشه يرامزلق *ichè ïarāmazlyq*, باطللق *bāthyllyq*. — Caractère de l'homme futile, يبنى باشلولك *ïeïni bāchlulik*, t. — Choses futiles, هرزه ياوه *ïāvè*, t.; *herzè*, p.; بوش لاقردى *boch lāqyrdy*, t.; بيهوده سوزلر *bihoudè seuzler*, p.-t.; لغوبات *laghvïiāt*.

Futur, e, adj., qui est à venir, كلجك - كله جك *guèlèdjek*, t.; آتى *ati*, a.; آينده *aïendè*, p.; اولدجق *oladjaq*, كله سى *guelèci*, مستقبل *moustaqbil*. — Les choses futures, à venir, مستقبلات *moustaqbilāt*. — Le temps futur, كله جك زمان *guèlèdjek zemān*, زمان مستقبل *zemāni moustaqbil*, t.-a. — Le futur, époux, اولنجك ادم *evlènèdjek adem*, مخطوب *makhthoub*. — L'épouse, نشانلو قز *nichānlu qyz*, مخطوبه *makhthoubè*. — Les futurs conjoints, مخطوبين *makhthoubeïn*. — Temps du verbe, le futur, استقبال *istiqbāl*. — Qui appartient au —, استقبالى *istiqbāli*. — En t. de logique, le futur contingent, ce qui peut arriver ou

ne pas arriver, احتمال مستقبل *yhtimāli moustaqbil*, pl. a. احتمالات مستقبله *yhtimālāti moustaqbilè*, مستقبلات محتمل الظهور *moustaqbilāti muhtemil uzzouhour*.

FUTURITION, s. f., حالة مستقبلة *hāleti mustaqbilet*, a.

FUYANT, E, adj., قاچن - قاچان *qātchan*, t.

FUYARD, E, adj., قاچقون *qātchqoun*, قچغان *qatchghān*, قاچیجی *qātchidji*, هارب *hārib*, فراری *firārii*, a. — Animaux fuyards, بهایم فاره *behāimi fārrè*.

FUYASSER, v. a., agir frauduleusement, vulg., تلبیسلك ا *telbīslik it*, حیله ایله ایشلمك - معامله ا *hīlè ilè ichlemek*, *mou'āmelè it*.

FIN DU TOME PREMIER.

APPENDICE

OU

ADDITIONS ET CORRECTIONS

AU TOME PREMIER

(Consultez l'ordre alphabétique de cet Appendice pour les articles ou variantes de mots qui manqueraient au Dictionnaire.)

A, emploi de cette lettre pour le datif, les prépositions et les adverbes. A trois mois de là, يوندن اوچ آی صکره *boundan utch âï soñra.* — Aller pas à pas, ایاق ایاق کتمک *aïâq aïâq guitmek.* — Travailler à l'aiguille, اکنه ایله ایشلمك *ignè ilè ichlemek.* — On juge d'une personne à la mine, ou par la mine, برکمسنه‌نك حالی چهره‌سندن اکلاشلور *bir kimesnènuñ hâli tchehrècinden añlâchilеur.* — A la mode, ou suivant la mode nouvelle, طرز جدید اوزره *tharzy djedîd uzrè.* — Monter à cheval, آته بنمك *âta binmek.* — Venez à moi, ou vers moi, بکا کل *bañâ guel,* طرفمه کل *tharafuma guel.*

Abaissement, s. m., diminution de hauteur, اینمه *inmè,* الچقلق *altchaqlyq,* تنزّل *tenezzul.* — Abaissement des eaux, صولرك اینمه‌سی *soularuñ inmèci.* — Abaissement volontaire, humilité, استحقار - تذلّل نفس *istyhqâri, tezelluli nefs,* خشوع *khouchou';* — forcé, مزلّة *mezellet,* حقارت *haqâret,* الچقلق *altchaqlyq.*

Abaisser, v. a., faire aller en bas, اشاغی ایندرمك *achâghy indurmek,* t.

Abaisseur, s. et adj. m., nom de divers muscles dont l'action consiste à abaisser. Muscle abaisseur, عضلهٔ هادله *'azalèï hâdilè,* pl. a. عضلات هادله *'azalâti hâdilè.*

Abandonner, v. a., renoncer à..., کف ید ایله چکمك *el tchekmek,* t.; *keff'ied it.* — Laisser aller, exposer, صالیویرمك *sâlyvîrmek.* — S'abandonner, se livrer, se laisser aller à..., دوشمك *duchmek;* مبتلا او *mubtelâ ol.* — S'abandonner à ses passions, هوای نفسه مبتلا او *hevâï nefsè mubtelâ ol.* — Je m'abandonne à vous, سزه تسلیم اولورم *sizè teslîm olouroum.*

Abatardi, e, adj., اصلی دکشمش *asly deïchmich,* t. — Un cœur abâtardi, متغیّر الاصل اولمش فواد *mutegha'îr ul-asl olmich fuvâd.*

Abattage, s. m., les frais pour abattre le bois, اغاج کسمه‌سی بهاسی *aghâdj kesmeci behâci,* t.

Abattis, s. m., choses abattues, قیرنتی *qyrynti,* یقیندی *ïïqynty.* —

Faire un grand abattis de gibier, عظیم شکار قیرغنی ا *'azím chikiār qyrghyni it.*

Abattoir, s. m., lieu où l'on tue les bestiaux pour les boucheries, صالخانه *sālkhānè*, خارج شهرده صالخانه اولان *khāridji cheherdè olān sālkhānè*, t.

Abattre, v. a., renverser par terre, یره ییقمق *ïerè ïïqmaq.*

A b c, s. m., petit livret contenant l'alphabet, الف با سپاره‌سی *elif bè sipārèci*, t.

Abcès, s. m., وزم *verem*, a.

Abdomen, s. masc., بطن اسفل *bathni esfel*, a.; کوبك التی *gueubek alti*, t.

Abdominal, e, adj., pl. Abdominaux, بطن اسفله متعلّق *bathni esfelè mute'allyq*, a.-t.

Abducteur, s. m., muscle abducteur, celui qui fait mouvoir en dehors les parties auxquelles il est attaché, عضلهٔ رادعه *'azalèï rādr'a*, a.

Abécédaire, s. m., l'ordre des lettres suivant l'alphabet, حروف هجا ترتیبی *hrououfi hedjè tertibi.*

Abeille, s. f., بال آروسی *bāl árouci*, t.

Aberration, s. f., changement qui apparaît dans les étoiles, حرکت متموّجه *hareketi mutemevvidjè*, a.— L'aberration des étoiles fixes, ثوابتك حرکت متموّجه‌سی *sevābituñ hareketi mutemevvidjèci.*

Abêtir, v. a., بودالدلندرمق *boudālalandurmaq*, t.; تبلید ا *teblïd it*, a.-t. — V. n., بودالدلنمق *boudālalanmaq*, تبلّد ا *tebellud it*, کسب بلادت ا *kesbi belādet it.* — Abêti, e, بودالدلنمش *boudālalanmich*, بودالد اولمش *boudāla olmich.*

Ab hoc et ab hac, adv., رابطه‌سز *rābouthacyz*, قارش مورش *qārich mourich*, t.

Abîme, s. m. Voy. Abyme.

Abject, e, adj., کوتی *kuty, kutu*, t.; رذیل *rezíl*, a.

Abjection, s. f., رذالت *rezālet*, a.

Abjuration, s. f., acte par lequel on renie une chose ou on y renonce solennellement, انکار *inkiār.* — Renoncement à une religion que l'on croit mauvaise, کفردن دونمه *kufrden deunmè.* — Abjuration publique, علناً انکار کفر *'alenen inkiāri kufr.*

Abjurer, v. a., renoncer à une religion que l'on croit fausse, کفردن دونمك *kufrden deunmek*; — une erreur, خطادن دونمك *khathāden deunmek.* — Abjurer, renoncer, استنکاف ـ نکیل ا *istinkiāf, nukioul it.*

Abluer, v. a., یومق *ïoumaq*, t.; غسل ا *ghousl it.*

Abnégation, s. fém., کندودن ودنیادن وازکله *guenduden vè duñiāden vāz guelè*, t.; ترك ما سوا *terki mā sivā*, تجرّد *tedjerrud*, a.

Abolir, v. a., بوزمق *bozmaq*, t.; الغا ـ نسخ ا *ilghā, neskh it*, a.-t. — Aboli, e, بطاللنمش *bathāllanmich*, بوزلمش *bozoulmich*, معطّل *mou'aththal*, منسوخ *mensoukh*, ملغا *mulghā.*

Abolition, s. f., بوزلمه *bozoulma*, t.; منسوخیّت *mensoukhyiet*, a.

Abominablement, adv., مکروهًا *mekrouhen*, a.

ABOMINATION, s. f., horreur, كراهة *kerāhet*, مكروهيّت *mekrouhïiet*. — Qui est l'objet de l'abomination, مكروه *mekrouh*. — Il est l'abomination de tout le monde, مكروه عالمدر *mekrouhi'ālemdur*. — Abomination, chose abominable, كريهه *kerïha*, مكاره *mekiārih*.

ABONNÉ, E, adj. et s., كراجى *kirādji*, t.

ABONNEMENT, s. m., كرالمه *kirālama*, t.; عقد ايجار *'aqdi idjār*, a.

ABONNER (S'), v. pron., كرا ايله طوتمق *kira ilè ṭhoutmaq*, استيجارا *istïdjār it*, a.-t.

ABONNIR, v. a., ايولتمك *eïulet-mek*, t. — V. n. et réfl., ايولنمك *eïulenmek*, t.

ABORD, s. m., approche, accès, entrée, يناشلمه *ïanāchilma*, t. — Accès auprès de quelqu'un, وصلت *vouslet*, مواصلت *muvācelet*, a. — Au premier abord, وصلت اوليده *vousleti oulada*, نظرهٔ اوليده *nazarèï oulada*.

ABORDABLE, adj. com., qu'on peut aborder, يناشله بيله جك *ïanāchila bïlèdjek*, t.; ممكن المساحلة *mumkin ul-muçāhelet*. — Auprès duquel on ne peut avoir accès, يانينه وارملز *ïānina vārylmaz*, ممتنع المواصلة *mumteni' ul-muvācelet*.

ABORIGÈNES, s. m. pl., اصلنلك كى يرلولر *aslindèki ïerluler*, t.; سكّان اصليّه *sukkiān aslïiè*, a.

ABOUCHEMENT, s. m., t. d'anat.; rencontre des orifices de deux vaisseaux, اغز اغزه بتشمه *aghyz aghyzè bitichmè*, t.; تلاقى الافواه *telāqy ul-efvāh*, a.

ABOUCHER, v. a., سويلشمك ايچون بر يره قاوشدرمق - بولشدرمق *seuïlechmek itchoun bir ïerè qāvouchturmaq, boulouchturmaq*. — S'aboucher, بر يره كلمك *bir ïerè guelmek*.

ABOUTIR, v. n., crever, en parlant d'un abcès, دشمك *dechmek*, t.

ABOUTISSEMENT, s. m., se dit d'un abcès qui aboutit, دشمه *dechmè*, ورمك دشمه سى *veremuñ dechmèci*, t.

ABREUVOIR, s. m., مشرع *mechra'*, pl. a. مشارع *mechāri'*.

ABROGATION, s. f., منسوخيّت *mensoukhyïet*, a.; بوزمه *bozoulma*, t.

ABROUTI, E, adj., bois abrouti, celui qui a été ébourgeonné par les bêtes, بوداقلرى يمش اغاج *boudāqlari ïemich aghādj*, t.

ABRUTISSEMENT, s. masc., حال بهيميّه *hāli behïmïiè*, a.

ABSENTER (S'), v. pr., غيبوبت ا *ghaïboubet it*, a.-t.

ABSORBANT, E, adject., چكوب ايچجى ناشف *tchekup itchïdji*, t.; *nāchif*, a. — Remèdes absorbants, ادويهٔ ناشفه *edvïèï nāchifè*.

ABUSEUR, s. m., الداديجى *aldādïdji*, t.; خادع *khādi'*, a.

ACAGNARDER, v. a., آدسزلمك و تنبللكده الشترمق *ādsyzlyqta vè tembelliktè alichturmaq*. — S'acagnarder, آدسزلمك وتنبللكده الشمق *ādsyzlyktè vè tembelliktè alichmaq*, t.

ACANTHACÉ, E, adject., épineux, دكنلو *dikenlu*, t.

ACCÉLÉRER, v. a., تيز يورتمك *tïz ïurutmek*.

Accenser, v. a., برلشدرمك *birlechturmek*, t.; الحاق ا *ilhāq it*, جمع ا *djem' it*, a.-t.

Accepté, e, adj., قبوللنمش *qaboullanmich*, t. مقبول *maqboul*, a.

Accepteur, s. m., قبول ايديجى *qaboul idídji*, پوليچه تمسكنى قبول ايدن *polítcha temessuguini qaboul iden*, t.

Accession, s. fém., consentement d'un puissance qui entre dans un engagement déjà contracté par une autre puissance, لحوق *luhouq*, التحاق *iltihāq*, موافقت *muvāfaqat*, a. — Acte d'accession, التحاقى متضمّن سند *iltihāqy mutezammin sened*. — Accession, ce qui survient de plus, ارتوقلق *artuqlyq*, t.; فضله *fazlè*, a.

Accessit, s. m., récompense qui approche le plus du prix remporté, قريب الاعلا اولان مكافات *qarīb ul-a'lā olān mukiāfāt*, a.-t.

Accipitres, s. m. pl., يرتيجى قوشلر *ïirtïdji qouchlar*, t.; جوارح *djevāryh*, a.

Accise, s. f., رسم شراب *resmi charāb*, رسم مسكرات *resmi muskirāt*, a.

Accommodable, adjectif commun, اوزلاشدريلور ممكن الاصلاح *ouzlāchturïlur*, t.; *mumkin ul-yslāh*, a.

Accommodage, s. m., apprêt des viandes, پشورمه *pichurmè*, t.; طبخ *thabkh*, a.

Accompagnateur, s. m., پيرولك ايدن *peïrevlik iden*, p.-t.

Accordant, e, adj., t. de musique, بر بريينه اويغون *bir birïnè ouïghoun*, t.; متوافق *mutevāfyq*, a.

Accordeur, s. m., چالغولر دوزديجى *tchālghoular duzedídji*, t.

Accortise, s. f., چلبيلك *tchelebïlik*, t.; مساهلت طبع *muçāheleti thab'*, a.

Accoucheur, s. m., ابه جيلق اوستهسى *ebèdjïlik oustaci*, t.

Accoudoir, s. m., قولتق يصدیغى *qoltouq ïastughy*, t.

Accouple, s. f., زغرلرى چفت باغليه جق ايپ *zaghrlari tchift bāghlaïadjaq ïp*, t.

Accoutumance, s. fém., عادت *'ādet*, pl. a. عادات *'ādāt*; تعوده *teurè*, t.

Accoutumée (a l'), loc. adv., حسب العادت *hasb ul-'ādet*, a.; عادتجه *'ādetdjè*, a.-t.

Accréditer, v. act., autoriser, تصديق ا *tasïyq it*.

Accueil, s. m., réception, تلقّى *telaqqy*, a. — Bon accueil, حسن تلقّى *husni telaqqy*. — Mauvais —, سوء تلقّى *souï telaqqy*.

Accueillir, v. a., تلقّى ا *telaqqy it*, a.-t.

Acérer, v. a., دمره چلك قاتمق *demirè tchelik qātmaq*, t.

Acéride, s. m., مومسز مرهم *moumsyz merhem*, t.

Acétate, s. m., سركه توزى *sirkè touzou*, t.; ملح الخلّ *milh ul-khall*, a.—Acétate de plomb, ou sel de saturne, ملح زحل *milhy zouhal*, a.

Achalander, v. a., مشترى يى چوغلتمق *muchterïi tchoghaltmaq*, t.; تكثير بايعين ا *teksïri bāï'ïn it*, a.-t. — S'achalander, مشتريلر چوغلمق *muchterïler tchoghalmaq*, t.

Achillée, s. f., plante, قديل چيچكى *qandíl tchítchegui*, t.

Achures, s. m. pl., sorte d'ulcère, صولوجه *souludjè*, t.; سعفة *sa'fet*, a.

Aconit, s. m., plante, قپلان اوتى *qaplān oty*, قپلان بوغان *qaplān boghān*.

Acore, s. m., plante, اكر اوتى *cyir otou*, اكير *eïir*, t.

Acoustique, s. f., théorie des sons, علم الانعكاس الاصوات *'ylm ul-in-'ykiās ul-esvāt*, a. — Adj., qui sert à augmenter le son, سسى قبارديجى *seci qabārdidji*, مصوّت *muçavvit*. — Le nerf acoustique, قولاق سكرى *qoulāq syñiri*, عصب السمع *'aceb us-sem'*.

Acquêter, v. a., تحصيل ا *tahsyl it*, استملاك ا *istimlāk it*, ملك ايدنمك *mulk idinmek*, a.-t.

Actuel, le, adj., effectif, réel, كرچكدن اولان *guertchekten olān*, t.; حقيقى *haqyqyi*, a.

Additionnel, le, adj., صكره دن ارتورلمش *soñradan arturilmich*, t.; منضمّ ضمّ اولنمش *zamm olounmich*, *munzemm*, a.

Additionner, v. a., جمله ا *djumlè it*, a.-t.

Adepte, s. m., محرم سرّ *mahremi sirr*, دخيل *dakhyl*.

Adéquat, e, adj., t. de philos., entier, total, بتون *butun*, t.; تامّ *tāmm*, — Idée adéquate, معنای تامّ *ma'nāï tāmm*.

Adhésion, s. f., acte par lequel on adhère, التحاق *iltihāq*, a. — Acte d'adhésion à un traité, etc., التحاقى حاوى بر قطعه سند *iltihāqy hāvi bir qyth'a sened*.

Adirer, v. a., t. de jurisprud., perdre, égarer, ياوقلمق *ïāvouqlamaq*, t.; غايب ا *ghāïb it*, a.-t.

Adjonction, s. f., برابرلك *berāberlik*, t.; معيّت *me'ïiet*, مرافقت *murāfaqat*, a.

Adjudicataire, s. m., حكم شرعيله مالك اولمش *hukmi cher'ilè mālik olmich*, a.-t.; مدفوع له *medfou' lehou*, a.

Adjudicatif, ive, adj., موجب التقبيض ـ التسليم *moudjib ut-taqbyz, ut-teslím*, a.

Admettre, v. a., quelqu'un à se justifier, etc., رخصت ويرمك *roukhsat vírmek*, جايز كورمك *djāïz gueurmek*, a.-t.

Adminicule, s. m., t. de jurisp., نشان *nichān*, قرينه *qarínè*, pl. a. قراين *qarāïn*.

Admission, s. f., مقبوليّت *maqboulïiet*, a.

Admonester, v. a., réprimander, ازارلمق *azārlamaq*, t.; تعزيرا *ta'zír it*, a.-t.

Adolescence, s. f., دلى قانلولق *deli qānlulyq*, t.; شباب *chebāb*, سنّ مراهقة *sinni murāhaqat*, a.

Adolescent, e, s., دلى قانلو *deli qānlu*, t.; مراهك *merāhyq*, a.

Adonner (S'), v. pron., كوكل ويرمك *gueñul vírmek*, t.; مبتلا او *mubtelā ol*, اعتلاق قلب ا *y'tilāqy qalb it*, a.-t.

Adorable, adject. com., سزاوار پرستش و عبادت *sizāvāri peristich u'ybādet*, p.-t.-a.

Adosser, v. a., طيانمدرمق *dhaïāndurmaq*, اسناد ظهرا *isnādi zahr it*, a.-t.

ADOUCIR, v. a., rendre doux, tempérer l'âcreté, يواشلتمق *ïavāchlatmaq,* تلطيف ـ تعديل ا *telthyf, ta'dïl it;* — la voix, تليين ـ تعديل *telïin, ta'dïli savt it;* — le chagrin, الم وغصّه‌يى تعديل ا *elem u ghoussèïi ta'dïl it;* — l'air du visage, چهره‌يه ايراث طلاوت وحلاوت ا *tchehrèïè irāci thylāvet u halāvet it.*

ADOUCISSANT, E, adj., يومشديجى *ïoumchadüdji,* t.; ملطّف *mulaththyf,* a.

ADOUCISSEMENT, s. m., soulagement, خفّت *khyffet,* a.

ADOUÉ, E, adject., t. de chasse, accouplé, ايكيشر ايكيشر *ikïcher ikïcher.*

ADRESSE, s. f., de lettre, suscription, مكتوب اوزرى *mektoub uzeri,* عنوان مكتوب *'unvāni mektoub.* — Enveloppe, ظرف *zarf,* ظروف *zourouf,* مكتوب ظرفى *mektoub zarfi,* a.-t.

ADRESSER, v. a., تسيير ـ ارسال ا *tecïir, irsāl it,* بعث ا *ba's it;* — des vœux, des prières, ايصال ا *içāl it;* — ses pas, توجيه خطوات عزيمت ا *tevdjïhi khathvāti 'azïmet it.* — S'adresser, aller trouver directement quelqu'un, بر كمسنه‌نك طرفنه مراجعت ا *bir kimesnènuñ tharafina murādja'at ït,* a.-t. — Adresser au but, محلّنه وارمق *mahallinè vārmaq,* اصابت ا *içābet it.*

ADULTÉRATION, s. f., حيله قاتمه *hylè qātma,* t.; اغتشاش *yghtïchāch,* a.

ADUSTE, adj. com., محترق *mouhteryq, mouhteraq,* a. — Sang aduste, دم محترق *demi mouhteryq.*

ADVERSAIRE, s. m., celui qui est d'un parti ou d'une opinion contraire, ضدّ طرفى طوتان *zydd tharafi thoutān,* t.; خلافكير *khylāfgüïr,* a.-p.— Il est mon adversaire, بنم خلافكيرمدر *benum khylāfgurumdur.*

AÉROGRAPHIE, s. fém., وصف الاحوال الهوا *vasf ul-ahvāl ul-havā,* a.

AÉROLOGIE, s. f., بحث فى علم الهوا *bahs fi 'ylm ul-havā,* a.

AFFABILITÉ, s. f., كولريوزليلك *guler üzlulik,* t.; بشر و بشاشت *bechr u bechāchet,* a.

AFFABULATION, s. fém., قصّه‌دن حصّه *qyssadan hyssè.*

AFFADISSEMENT, s. m., كوكل بولانمدسى *gueuñul boulānmaci,* t.; غثيان *ghacïān,* a.

AFFAIRE, s. f., soin, peine, souci, غايله *ghāïle,* pl. a. غوايل *ghavāïl.* — Affaires, au pl., toutes les choses qui concernent les intérêts publics et particuliers, امور *oumour,* احوال *ahvāl.* — Les affaires publiques, امور و احوال عامّه *oumour u ahvāli 'āmmè.*

AFFAISSEMENT, s. m., état de ce qui est affaissé, چوككلك *tcheukuklik,* باصقلق *bācyqlyq,* t.; هبوط *houbouth,* a.

AFFAMÉ, E, adj., au fig., qui a de l'avidité pour quelque chose, استكلو *isteklu,* استكى چوق *istegui tchoq,* t.; حريص *haryṣ.*

AFFECTATION, s. f., ياپمه *ïāpma,* t.

AFFECTER, v. a., marquer une sorte de prédilection, هوسكار او *haveskiār*

ol, هوس ا *haves it*, a.-t.; خواهش كوستورمك *khāïch gueustermek*. — Porter atteinte, faire une impression fâcheuse, طوقنمق *dhoqounmaq*, ايقاع ضررا *iqā'y zarār it*. — Toucher, تأثيرا *téécïr it*. — S'affecter, s'affliger, متأثر او *mutéessir ol*.

AFFECTIF, IVE, adj., مشوّق عشق *muchevvyqy 'ychq*, مهيّج عشق *mouhaïïdji 'ychq*, a.

AFFECTION, s. f., ardeur avec laquelle on se porte à dire ou à faire quelque chose, اشتياق بال *ichtïāqy bāl*, اشتياق درون *ichtïāqy deroun*, هوس *haves*.

AFFÉRENT, E, adj. Portion, part afférente, حصهٔ شايعه *hyssèï chāï'a*, a.

AFFERMISSEMENT, s. m., استقرار *istyqrār*, بقا *beqā*, a.

AFFILIATION, s. f., علاقهٔ عزيت *'alāqaï 'yzïet*, a.

AFFILIER (S'), v. pron., نسبتلنمك *nisbetlenmek*, t.; اعتزا ا *y'tizā it*.

AFFINER, v. a., purifier, particul. les métaux, قال ا *qāl it*; — le lin, le chanvre, اينجه لتمك *indjèletmek*. — S'affiner, قال او *qāl ol*, اينجه لمك *indjèlemek*.

AFFINERIE, s. f., قال كارخانهسى *qāl kiārkhānèci*, t.

AFFINEUR, s. m., قالجى *qāldji*, مصفّى *mouçaffi*, a.

AFFINITÉ, s. f., conformité entre deux choses, تواخى *tevākhy*, مقاربت *mouqārebet*. — Disposition des substances à s'unir ensemble, جهت الوحدة *djehet ul-vahdet*.

AFFIQUET, s. m., petit bâton creux qui sert à tenir les aiguilles, اكنه خواهش *ignè thoutadjaq sāp*, t.

AFFIRMATIF, IVE, adject., مؤكّد الوجوبيّة *muekked ul-vudjoubïïet*, ملزم الاثبات *mulzem ul-esbāt*, a. — Proposition affirmative, قضيّة الايجابيّة *qazïïet ul-idjābïïet*, a.; كرچكلندريجى سوز *guetcheklendurídji seuz*.

AFFLEURER, v. a., بر حذايه كتورمك *bir hazāïè gueturmek*, t.

AFFLICTIVE, adj. f. Peine afflictive, وجوده اذيّت ويريجى عقوبت *vudjoudè ezïïet vïrídji 'ouqoubet*, a.-t.

AFFLUENT, adj. m., se dit des rivières qui se jettent dans un autre, دوكيلن *deukulen*, t.; منصبّ *munsabb*. — Affluent, s. m., منصبّ اولان نهر *munsabb olān nehr*.

AFFORAGE, s. m., شراب ويركوسى *charāb vïrgucy*, t.

AFFOURCHER, v. a., دمرلرى چتاللمه آتمق *demirleri tchatāllama ātmaq*, t.

AFFRANCHI, E, adj. et s., exempt, معاف اولمش *mou'āf olmich*, a.-t.; معاف *mou'āf*, مسلّم *mucellem*, a. — Esclave à qui on a donné la liberté, ازادلو *azādlu*, عتيق *'atyq*, pl. a. عتقا *'outeqā*.

AFFRANCHISSEMENT, s. m., exemption, معافلق *mou'āflyq*, a.-t.; معافيّت *mou'āfïïet*, a.

AFFREUSEMENT, adv., بلكليه جك وجهيله *beliñleïèdjek vedjhilè*, t.; هايلًا *hāïlen*, مهولًا *mehvelen*, a.

AFFRONT, s. m., déshonneur, flé-

trissure, honte, رذالت *rezālet*, عار *'ār*, شين *cheïn*, a.

Affronter, verbe act., tromper, الداتمق *aldātmaq*, دوباره ا *donbāra it*.

Affronteur, euse, s., الدادیجی *aldādidji*, t.; خالب *khālib*, a.

Affubler, v. a., بوريوب اورتمك *bouruüup eurtmek*. — S'affubler, بورينوب اورتنمك *burunup eurtunmek*, t.

Affutage, s. m., action d'aiguiser, بيلمه *bilèmè*. — Outils nécessaires à un ouvrier, اهل صنعت اوادانلغی *ehli san'at avādānlyghy*, t.

Agaçant, e, adj., كوكل اولايجی *gueuñul avlāïdji*, t.; مهيّج الهوا *muheïidj ul-hevā*, a.

Agacer, v. a., causer de l'agacement aux dents, ديشی قماشدرمق *dichi qamāchturmaq*. — Chercher à plaire par des agaceries, كوكل اولامق *gueuñul avlāmaq*, t.; تهييج عشق وهوا ا *tehïidji 'yeshq u hevā it*, a.-t.

Agacerie, s. f., غنج *ghoundj*, دلال *delāl*, a.

Agasillis, s. m., arbrisseau, نشادر اغاجی *nichādir aghādji*, t.; شجر الاشق *chedjer ul-achaq*, a.

Age, s. m., la durée ordinaire de la vie, ديرلك وقتی *dirlik vaqti*, t.; مدّت عمر *muddeti 'eumr*, a. — L'âge viril, ييكيتلك ياشی *ïïtlik ïāchi*, سنّ رجوليّة *sinni rudjoulïïet*. — Age, vieillesse, قوجه لق *qodjalyq*, شيخوخت *cheïkhoukhat*. — Age, temps où les choses dont on parle ont eu lieu, وقت *vaqt*, عهد *'ahd*, كون *gun*. — Les merveilles de notre âge, بو وقتمزك معجزاتی *bou vaqtumuzuñ mu'djizāti*. — Age, certain nombre de siècles, دهر *dehr*, pl. a. دهور *douhour*. — Epoque, عصر *'asr*, pl. a. اعصار *a'çār*.

Agence, s. fém., قپو كتخدالق *qapou ketkhoudālyq*, t.

Agencement, s. m., دوزمه - دزمه *duzmè*, t.; انتظام *intizām*, حسن انتظام *husni intizām*, a.

Agencer, v. a., دزمك - دوزمك *duzmek*, يرينه قومق *ïerïnè qomaq*, t.

Agenda, s. masc., مذكره دفترى *muzekkerè defteri*, a.-t.

Agenouiller (S'), v. pr., جثوا *djeçou it*.

Agenouilloir, subst. masc., ديز يصديغی *diz ïastughy*, t.

Agent, s. m., tout ce qui agit, ايشليجی *ichleïïdji*, t.; عامل *'āmil*, pl. عوامل *'avāmil*. — Agent naturel, عامل طبيعی *'āmili thabi'y*; — surnaturel, عامل فوق الطبيعه *'āmili fevq uth-thabi'a*. — Agent, par opposition à Patient, كار ايدیجی *kiār idïdji*, فاعل *fā'yl*. — L'agent et le patient, فاعل و منفعل *fā'yl u munfa'yl*. — Agent, celui qui fait les affaires d'un personnage auprès d'une cour, et plus particulièrement celui qui est accrédité par les pachas auprès de la Porte ottomane, قپـو كتخداسی *qapou ketkhoudāci*, vulg. قپو كحياسی *qapou kiahïāci*.

Agglomérer, v. a., طوپلتمق *thoplatmaq*. - S'agglomérer, طوپلنمق *thoplanmaq*, تكتسب ا *tekessub it*, a.-t.

Agglutinant, e, adj., بتشدريجی *bitichturïdji*, t.; مدمّل *mudemmil*, a.

AGGLUTINATION, s. f., يتشدرمه *bitichturmè*, t.; اندمال التئام *iltiām, indimāl*, a.

AGGLUTINER, v. a., بتشدرمك *bitichturmek*, t.; تليئم ا *telïim it*, اندماب ا *indāb it*, a.-t. — Agglutiné, e, بتشمش مندمل *bitichmich, mundemel*.

AGGRAVANT, E, adj., اغرلشدريجي *aghyrlachturïji*, t.; موجب الوزانة *moudjib ul-vezānet*, مورث الثقاله *mevris us-saqālet*, a. — Circonstance aggravante, حال شديد الوزانة *hāli chedïd ul-vezānet*.

AGGRAVER, v. a., اغرا *aghyr it*, اغرلشدرمق *aghyrlachturmaq*, t.; ايراث وزانت ا *irāci vezānet it*, تشديد ا *techdïd it*, a.-t. — Aggraver le crime, تشديد جنايت ا *techdïdi djināïet it*.

AGILE, adj. com., دپرنشي خفيف *teprenichi khafïf*, t.; سريع الحركة *serï' ul-hareket*, خفيف الحركة *khafïf ul-hareket*, a.; جست وچالاك *djust u tchālāk*, p.

AGILEMENT, adv., بخفّة الحركة *bekhyffet ul-hareket*, a.

AGILITÉ, s. f., خفيف دپرنش *khafïf teprenich*, t.; خفّة الحركة *khyffet ul-hareket*, a.

AGIOTAGE, s. m., اوراق ميريه اليش ويريشي - مطربازلغي *evrāqy mïrïïè álïch vïrïchi, mathrabāzlyghy*, t.

AGIOTER, v. n., مطربازلق ايله اوراق ميريه آليش ويريشني ا *mathrabāzlyq ilè evrāqy mïrïïè álïch vïrïchini it*, t.

AGIOTEUR, s. m., اوراق ميريه مطربازي *evrāqy mïrïïè mathrabāzy*, t.

AGIR, v. n., produire un effet, كارا *kiār it*, t. — Poursuivre en justice, دعوا ا *da'vā it*. — Se conduire, عمل و حركت ا *'amel u hareket it*, ايشلمك *ichlemek*.

AGISSANT, E, adj., qui se donne beaucoup de mouvement, كثير الحركة *kecïr ul-hareket*. — Qui opère avec force, قوى العمل *qavi ul-'amel*, قوى التأثير *qavi ut-téécïr*.

AGITATION, s. f., ébranlement prolongé, صارصلش چالقنش *sārsylich, tchalqynich*, اوينايش *oïnāïch*, t.; زعزعه *za'za'a*, a.

AGITER, v. a., ébranler, secouer, صارصمق اوينانمق *sārsamaq, oïnātmaq*, t. — Agiter le peuple, exciter ses passions, تحريك ناس ا *tahrïki nās it*, a.-t.

AGNATION, s. f., اركك طرفندن خصملق *erkek tharafindan khycymlyq*, t.; قرابت عن الكلاله *qarābet 'an el-kelālè*, a.

AGNATS, s. m. pl., اركك طرفندن اقربالر *erkek tharafindan aqrabālar*, t.; ابناء عن الكلاله *ebnāï 'an el-kelālè*, a.

AGNELER, v. n., se dit de la brebis qui met bas, قوزيلمق *qouzoulamaq*, t.

AGNELET, s. m., قوزيجق *qouzoudjyq*, كورپه قوزى *keurpè qouzou*, t.

AGNUS-CASTUS, s. m., آيد اغاجي *āïd aghādji*, t.; فقد *fyqd*, a.

AGRANDIR, v. a., rendre plus grand en puissance, en biens, en dignité,

قدری آرتورمق *qadri ârturmaq*, t.; اعظام قدرا *y'zāmi qadr it.* — Faire paraître plus grand, ایری - بیوک *iri, buïuk gueustermek.* — Exagérer, قبارتمق *qabārtmaq*, اعظام ا مبالغه ا *mubālagha it, y'zām it.* — S'agrandir, s'étendre, کسب کشلنمک *gueñichlenmek*, کسب وسعت ا *kesbi vus'at it.*

AGRANDISSEMENT, s. m., action d'agrandir ou de s'agrandir, ارتمه *artma*, t.; توسّع *tevessu'*, a. — Au fig., accroissement en bien ou en fortune, تزايد مال و منال *tezāïudi māl u menāl*, اعتلاء شان *y'tilāï chān.*

AGRÉABLE, adj. com., مرغوب *merghoub*, a.; دلارا *dilārā*, p. — Conversation agréable, مذاکرهٔ مرغوبه *muzākerèï merghoubè.* — Des manières agréables, اطوار مرغوبه *athvāri merghoubè.* — Agréable, satisfaisant, موجب حظّ درون *moudjibi hazzy deroun*, دلپسند *dilpecend.* — Avoir pour agréable. Voy. AGRÉER.

AGRÉABLEMENT, adv., خوشلق ایله *khochlyq ilè*, t.; حسن و لطافت ایله *husn u lethāfet ilè*, a.-t.; مرغوبًا *merghouben*, طیّبًا *thaïiben*, a.

AGRÉER, v. a., approuver, trouver bon, مناسب کورمک *munācib gueurmek*, تصویب ا *tasvîb it.* — Plaire, بکنمک *beïnmek.* — Agréé, e, بکنلمش *beïenilmich*, مقبول *maqbeul*, مستحسن *mustahsen.*

AGRÉGAT, s. m., اجتماع *idjtimā'*, a.

AGRÉGATION, s. f., association, admission dans un corps, جماعته دخول *djemā'atè dukhoul*, a.-t.; بلوکه *beuluguè guïrmè*, t. — Corps formé de plusieurs choses, مجسّم بتلاحق الاجزا *mudjessem bitalāhuq ul-edjzā*, a.

AGRÉMENTS, s. m. pl., certains ornements qu'on met sur les vêtements, بزکلر *bezekler*, t.; تزیّنات *tezeïiunāt*, a.

AGRÈS, s. m. pl., کمی طاقمی آلات و ادوات *guemi thāqymi*, t.; سفینه *sefînè âlāt u adevāti*, a.

AGRESSEUR, s. m., جنکه یا خصومته الك باشلایجی *djenguè ïā khouçoumetè ilk bāchlāïdji*, t.; صائل متقدّم *sāïli muteqaddim*, a.

AGRESSION, s. f., جنکه الك باشلمه *djenguè ilk bāchlama*, t.; مبادات خصومت *mubādāti khouçoumet*, a.

AGRESTE, adj. com., قیرده کی *qyrdèki*, یبان *ïabān*, t. — Lieu agreste, موقع برّی *mevaqy' berry.* — Au fig., humeur agreste, مزاج برّانی *mizādji berrāni.* — Mœurs agrestes, یبانی خویلر *ïabāni khouïler*, اخلاق و اداب بدویّه *akhlāq u adābi bedevïiè.*

AGRICOLE, adj. com., qui s'adonne à l'agriculture, اهل فلاحة *ehli felāhat*, a. — Peuple, nation agricole, فلاحته مألوف قوم - ملّت *felāhatè méélouf qavm, millet.*

AGRICULTEUR, s. m., cultivateur, فلّاح *fellāh.* — Un bon agriculteur, فنّ حراثته ماهر بر کمسنه *fenni harācetè māhir bir kimesnè.*

AGRIFFER (S'), v. pron., طرنق ایلشدرمک *thyrnaq ilichturmek*, t.; ارباب علم *erbābi 'y'lmi felāhat*, a.

AGRONOME, s. masc., فلاحت

AGUERRI, E, adj., جنكه آلشق *djenguè âlichyq*, t.

AGUETS, s. m. pl. Mettre aux aguets, پوصوده قومق *pouçouda qomaq*. — Se mettre aux aguets, پوصويه كيرمك *pouçouïè guïrmek*.

AH! interject., اخ *akh*, t.; ايا *eïā*, a. Interject. explétive, يا *īā*.

AIDE, s. f. — Donner aide, امداد ويرمك *imdād vïrmek*, امداد ا *imdād it*. — Demander, implorer de l'aide, استمداد ا *istimdād it*, a.-t. — Aide, s. m., celui qui aide, معاون *mou'āvin*, a.

AIDER, v. a.; quelqu'un de sa bourse, بر كمسنه يه كندو كيسه سندن اعانت ا *bir kimesnèïè guendu kïcècinden y'ānet it*. — Aider à une personne trop chargée, ال ياردمى ا *el ïārdumi it*. — S'employer à faire réussir quelque chose, بذل همّت ا *bezli himmet it*, بذل نقدينه همّت ا *bezli naqdïnèï himmet it*. — Contribuer à une fin, وسيله او *vecïlè ol*, مدار او *medār ol*. — Cela a aidé au succès de cette affaire, مصلحتك حسن نتيجه سنه وسيله اولدى *maslahatuñ husni netïdjècinè vecïlè oldou*. — Aidé, e, ياردم النمش *īārdum olounmich*, معاون *mou'āven*, مستعان *muste'ān*.

AÏEUX, s. m. pl. de AÏEUL, اجداد *edjdād*. — Ceux qui ont vécu dans les siècles passés, كچمشلر *guetchmichler*, t.; اسلاف *eslāf*.

AIGLE, s. m., au fig., se dit d'un homme qui est d'un génie supérieur, انيق الفكر بر آدم *enyq ul-fikr bir âdem*. — Aigle, constellation, نسر طاير *nesri thāïr*.

AIGRE, adj. com., acide, حموضتلو *hamouzetlu*, حامض الطعم *hāmyz uth-tha'am*, حامض *hāmyz*, a. — Du lait aigre, لبن حامض *lebni hāmyz*, اكشيمش سود *ekchïmich sud*. — Aigre, en parlant de quelques odeurs qui sortent des substances altérées, چورك شيء قوقوسى *tchuruk cheï qoqouçou*, زفرت *zifret*. — Aigre, aigu, rude, en parlant des sons, سرت *sert*, خشين *khychïn*. — Une voix aigre, désagréable, صداى خشين *sadāï khychïn*. — Un fer extrêmement aigre, بغايت سرت حديد دمر *beghāïet sèrt demir*, احرش *hadïdi ahrech*. — Humeur aigre, طبع حدّت آميز *thab'y hyddet âmïz*. — Des paroles aigres, كلمات حدّت آميز *kelimāti hyddet âmïz*. — Une personne d'un caractère aigre, سرت طبيعتلو بر كمسنه *sert thabï'atlu bir kimesnè*.

AIGRE-DE-CÈDRE, s. masc., ترنج شربتى *turundj cherbeti*, t.

AIGRELET, ÈTE, adj., اكشيرك *ekchïrek*, a.

AIGRET, ÈTE, adj. Voy. AIGRELET.

AIGREUR, s. f., disposition d'esprit qui porte à offenser les autres par des paroles inconvenantes, حدّت *hyddet*, a. — Répondre avec aigreur, حدّت ايله جواب ويرمك *hyddet ilè djevāb vïrmek*.

AIGRIR, v. a., irriter un mal, une douleur, سرتلك كتورمك *sertlik gueturmek*, t.; ايراث حدّت ا *irāci hyddet it*, a.-t.

Aigu, e, adj., qui se termine en pointe ou en tranchant, اوجـــی كسكين - سورى *oudjou keskín sivri.* — Maladie aiguë, كسكين خسته لك *keskín khastalik.*

Aiguade, s. f., lieu où l'on prend l'eau pour les navires, صو آلهجق ير *sou áladjaq ïer,* t.

Aiguail, s. m., t. de chasse, rosée, چه *tchih.*

Aiguayer, v. a., laver dans l'eau, ييقامق *ïaïqāmaq,* t.; غسل ا *ghousl it,* a.-t. — Aiguayer un cheval, آتى ييقامق *áty ïaïqāmaq.*

Aiguière, s. f., افتابه *áfitābè,* p.

Aiguille, s. f., à tricoter des bas, چوراب اورهجك اكنه *tchorāb euradjek ighnè;* — de balance, ترازو ديلى *terāzou dīli,* لسان ميزان *liçāni mīzān.* — L'aiguille de la boussole, كمى پوصله‌سى اكنه‌سى *guemi pouçolaci ignèci.* — L'aiguille aimantée, مقناطيسلو بوصله اكنه‌سى *myqnāthyslu pouçola ignèci.*

Aiguillée, s. fém., اكنه‌يه صاپلو ايپلك *ignèïè sāplu iplik.*

Aiguillette, s. fém. — Lâcher l'aiguillette, se décharger le ventre, ايچى سورمك *itchi surmek,* t.; استطلاق بطن ا *istythlāqy bathn it,* a.-t. — Nouer l'aiguillette, faire un maléfice pour empêcher la consommation du mariage, ارى سحر ايله باغلمق *eri sihyr ilè bāghlamaq.* — Aiguillette, morceau de la peau ou de la chair coupée en long, ديلم *dílim.*

Aiguillier, s. m., اكنه‌دان *ignèdān,* p.

Aiguiser, v. a., l'appétit, تسنين اشتهايا *tesnīni ichtihā it;* — l'esprit, تسنين عقل ا *tesnīni 'aql it,* عقلى كسكينلتمك *'aqly keskínletmek.*

Aileron, s. m., en parlant des nageoires des poissons, بالق قنادى *bālyq qanādi,* t.

Ailleurs, adv., بشقه طرفلرده *bachqa tharafta,* محلّ آخره *mahalli akharè,* محل اخرده *mahalli akhardè.* — D'ailleurs, بشقه يوزدن *bachqa ïuzden,* جهت اخردن *djeheti akherden.*

Aimable, adj. com., qui mérite d'être aimé, سزاوار محبّت *sizāvāri mouhabbet.* — Qui plaît par ses agréments, سويلور *sevíleur,* محبوب القلوب *mahboub ul-qouloub.*

Aimant, e, adj., porté à aimer, سهل المحبّة *sehl ul-mouhabbet.* — Il est d'un caractère aimant, بالطبع سهل المحبّتدر *bith-thab' sehl ul-mouhabbettur.*

Aimer, v. a., avoir de l'affection pour un être, une chose, محبّت ا *mouhabbet it,* a.-t. — Aimer la patrie, كندو وطننه محبّت ا *guendu vathanina mouhabbet it;* — l'étude, مطالعهٔ كتبدن حظّ ا - خوشلنمق *mouthāla'aï kioutoubden hazz it, khochlanmaq.* — Aimer mieux, préférer, اولى عدّ ا *evla 'add it.*

Aine, s. f., قالچه باشى *qāltcha bāchi,* اويلق ديبى *ouïlouq dībi,* اويلق قيصيغى *ouïlouq qycyghy,* t.; رفغ *refgh,* a.

Aîné, e, adj., كبير *kebír,* a. — Frère aîné, اخ كبير *akhy kebír.* — En parlant des différentes branches

d'une maison, d'une famille, on dit : La branche aînée, شجرهٔ نسبك شعبـهٔ كبراسی *chedjerëï necebuñ chou'bëï kuberāci.* — La branche cadette, شعبـهٔ صغراسی *chou'bëï syghrāci.* — Aîné, en parlant de toute personne plus âgée qu'une autre, دخی یاشلو *dakhy ïāchlu,* اسنّ *ecenn.*

Aînesse, s. fém., یاشلك ایلكلك *ïāchlè ilklik,* t.; كبر السنّ *kibr us-sinn,* تقدّم السنّ *teqaddum us-sinn.* — Droit d'aînesse, حقّ تقدّم سنّ و سال *haqqy teqaddumi sinn u sāl.*

Air, s. m., certaine ressemblance qui résulte des traits du visage, physionomie, هیئت *hïet,* سیما *sïmā,* شكل *chekl,* a. — Air, suite de tons qui composent un chant, هوا *hevā,* لحن *lahn,* pl. a. الحان *elhān;* نوا *nevā,* p. — Air gai, نوای دلكشا *nevāï dil-kuchā;* — triste, لحن حزین *lahni hazïn.*

Aire, s. f., place unie et préparée pour y battre les grains, خرمن یری *khymen ïeri.* — Aire d'un bâtiment, ساحة البنا *sāhat ul-binā.* — Aire de vent, روزكار كرتهسی *rouzguiār kertèei.* — Aire, nid des oiseaux de proie, اوجی قوشی یوه‌سی *âvdji qouchi ïouvaci.* — Aire, en t. de géomét., l'espace qu'une figure renferme, محاط *mouhāth.* — L'aire d'un cercle, شكل مستدیرك محاطی *chekli moustedïruñ mouhāthy.*

Aise (A l'), loc. adv., commodément, حضور ایله *houzour ilè,* راحت ایله *rāhat ilè.*

Aisé, e, adj., facile, سهل *sehil,* اسهل *eshel,* a. — C'est une chose aisée, امر سهلدر *emri sehildur.* — Aisé, commode, راحتلو *rāhatlu.* — Une voiture aisée, راحتلو بر عربـه *rāhatlu bir 'araba.* — Qui a des manières aisées, سربست طورلو *serbest thavrlu.*

Ajonc, s. m., بر نوع حصیر اوتی *bir nev'y hacyr oty,* t.

Ajournement, s. m., assignation en justice, احضار *yhzār.* — Ajournement personnel, بالنفس احضاری مشعر ویرلان مراسله *bin-nefs yhzāri much'yr vïrilān murācelè.*

Ajourner, v. a., ajourner quelqu'un à certain jour en justice, تخصیص وعده ایله احضارا *takhsïci va'dè ilè yhzār it.*

Ajoutage, s. m., اوسته قونلان شی *ustè qonoulān cheï,* t.; علاوه *'ylāvè,* pl. a. علاوات *'ylāvāt;* ضمیمه *zamïmè,* pl. ضمایم *zamāïm.*

Ajouter, v. a., joindre, الحاق - علاوهٔ ا *ilhāq, 'ylāvè it.* — Ajouter foi, croire, اعتماد ا *'ytimād it.*

Ajustement, s. m., action d'ajuster un poids, une mesure à l'étalon, عیارله *'aïārlama.* — Accommodement. Voy. ce mot — Faire des ajustements à une maison, بر خانه‌یه علاوهٔ تجمّلات ایله تزیین ا *bir khānëïè 'ylāvëï tedjemmulāt ilè tezïn it.*

Ajuster, v. a., rendre un poids ou une mesure conforme à l'étalon, عیارلمق *'aïārlamaq.* — S'ajuster, s'entendre, être de concert pour..., سوزی برا اتّفاق ا *seuzy bir it, ittifāq it.* — Ajuster des personnes, les concilier, بر برلریله اوزلاشدرمق

bir birlerilè ouzlāchturmaq. — Ajuster l'habillement, دوزن ویرمك *duzn vīrmek.*

AJUSTOIR, s. m., اقچه وزنه‌سی *aqtchè veznèci*, t.

ALAMBIQUER, v. a., ou s'ALAMBIQUER, عقلی یورمق *'aqly ïormaq*, t.; اتعاب ذهن ا *it'ābi zyhn it*, a.-t.

ALARGUER, v. n., انکینه ـ آچیغه چیقمق *enguínè, âtchygha tchyqmaq*, t.

ALARME, s. f., émotion causée dans un camp par l'approche de l'ennemi, اورکونتی *eurkuntu*, هول *hevl*, نفار *nefār*. — Toute frayeur subite, بلکمه *beliñlemè*, دهشت *dehchet*. — Inquiétude, souci, chagrin, قلق *qalaq*, دغدغهٔ درون *daghdaghāï deroun*, اضطراب *yzthyrāb*.

ALARMER, v. a., اورکنتی ویرمك *eurkuntu vīrmek*, ولوله براقمق *velvelè brāqmaq*, t.; احداث هول ونفارا *yhdāci hevl u nifār it*. — Causer de l'inquiétude, یورکه قورقو ویرمك *ïureguè qorqou vīrmek*, ایـراث قلق ا *irāci qalaq it*. — S'alarmer, s'inquiéter, s'effrayer, بلکلنمك *beliñlenmek*.

ALBERGE, s. f., بر نوع شفتالو *bir nev'y cheftālou*, زردالی *zerdāly*, t.

ALBERGIER, s. m., زردالی اغاجی *zerdāly aghādji*, t.

ALBUGINÉ, E, adj., t. d'anat., se dit de certaines membranes blanches, اق زار *aq zār*, t.; غشاء ابیض *ghychāï abïaz*. — Membranes albuginées des testicules, طشاغك اق زاری *thachāghuñ aq zāri*.

ALBUGO, s. f., اق بنك *aq benek*, t.

ALCADE, s. m., القاضی *al-qāzy*, a.

ALCALI, s. m., قلیه توزی *qalïa touzou*, t.; ملح القلی *milh ul-qali*, a.

ALCALIN, E, adj., قلیه‌لو *qalïalu*, a.-t.; قلوی *qalouvïi*, a. — Terre alcaline, قلیه‌لو طپراق *qalïalu thopräq*.

ALENTOUR, adv., دائرًا ما دار *dāïren mā dār*, a.

ALENTOURS, s. m. pl., lieux circonvoisins, یانلر *ïānlar*, t.; اطراف *ethrāf*, جوانب *djevānib*, حوالی *havāli*. — Ceux qui vivent familièrement avec une personne, یاننده کیلر *ïanindakïler*, اطرافنده کیلر *ethrāfindakïler*, مصاحبین *mouçāhybïn*, مقرّبین *mouqarribïn*.

ALERTE, s. f. Voy. ALARME.

ALERTE, adj. com., qui est vigilant, اویانق *oïānyq*, t.; متیقظ *mutetïaqqyz*, a.

ALEVIN, s. m., اوفاق بالق *oufāq bālyq*, t.;

ALEVINAGE, s. m., ایشه یرامز واتهجق اوفاق بالقلر *ichè ïarāmaz vè âtadjaq oufāq bālyqler*, t.

ALEVINER, v. a., بالق کولی ایچنه اوفاق بالقلر صالیویرمك *bālyq gueulu itchïnè oufāq bālyqler sālyvïrmek*, t.

ALEXIPHARMAQUE, ou ALEXITÈRE, adj. com. et s. m., t. de méd., se dit des remèdes propres à expulser les principes morbifiques et à détruire l'effet des poisons, تریاق *teriāq*, t. دواء قاطع السمّ *devāy qāthy' ussemm*, a.

ALGANON, s. m., sorte de carcan, دمر طوقه *demir thoqa*, t.; غلّ *ghoull*, pl. a. اغلال *aghlāl*.

Algérie, s. f., nom de l'ancienne régence d'Alger depuis qu'elle est sous la domination française, جزاير مملكتى *djezāïr memleketi.*

Alguazil, s. m., mot tiré de l'arabe الغازى *al-ghāzy,* qui veut dire soldat, ou, selon Jean de Sousa, de الوزير *al-ouazír,* le ministre, l'aide. Voy. le lexique intitulé : *Vestigios da lingoa arabica em Portugal.*— Alguazil se dit en français, par mépris, d'un agent de police, d'un sbire. Voy. ce mot.

Alibi, s. m., بر كمسنه‌نك محلّ اخرده موجوديتى *bir kimesnènuñ mahalli akherdè mevdjoudïieti,* a.-t.; موجوديّت فى محلّ الاخر *mevdjoudïiet fi mahall ul-akher,* a.

Alidade, s. f., règle mobile, كزر مسطره *guezer mistharè,* t.; مسطرهٔ جائله *mistharèï djāïlè,* a.

Aliénable, adject. com., اخره فروخت اولنه بيلور *akherè furoukht olouna bílur,* t.; ممكن الفراغ *mumkin ul-firāgh.*

Aliénation, s. f., transport de la propriété d'un fonds, اخره كچورمه *akharè guetchurmè,* t.; — d'un immeuble, بر ملكك فراغ و انتقالى *bir mulkuñ firāgh u intiqāli;* — d'esprit, عقل غائبلكى *'aql ghāïbligui,* زوال العقل *zavāl ul-'aql.*

Aliéner, v. a., transférer à un autre, اخره كچورمك ـ فراغت ا *akharè guetchurmek, ferāghat it.* — Aliéner les cœurs, les affections, les faire perdre, كوكلرى اوركتمك *gueuñulleri eurkutmek,* تنفير قلوب ا *tenfïri qouloub it;* — l'esprit, عقلى كيدرمك *'aqly guïdermek.* — Aliéné, e, اخره فروخت اولنمش *akharè furoukth olounmich,* عقلى كتمش *'aqly guitmich.*

Alignement, s. m., ligne qu'on tire, afin qu'une muraille, une rue, etc., soient dirigées en ligne droite, طوغريلق چزكيسى *dhoghroulouq tchyzguïci,* سطر مستقيم *sathri moustaqym,* a.

Aligner, v. a., ranger, dresser sur une même ligne, سطر مستقيم اوزره تنظيم ا *sathri moustaqym uzrè tanzïm it,* چربى يه چكمك *tchirpïïè tchekmek.*

Alimenter, v. a., nourrir, تغديه ا *taghdïè it,* a.-t. — Fournir des aliments, كچندرمك *guetchindurmek,* t.; نفقه ويرمك *nafaqa vïrmek,* انفاق ا *infāq it.* — Servir d'aliment à..., انما ا *inmā it.* — Alimenter les guerres civiles, حروب داخليّه‌يى نوبنو انما ا *houroubi dākhylïïèï nevbenev inmā it.*

Alimenteux, se, adj., t. de méd., بسليّيجى *besleïïdji,* t.; مغدّى *moughaddi,* a. — Remèdes alimenteux, ادويهٔ معدّيه *edvïèï moughaddïè.*

Aliments, s. m. pl., tout ce qu'il faut pour entretenir une personne, كچنه‌جك شى *guetchinèdjek cheï,* t.; نفقه *nafaqa,* ارزاق *erzāq,* مدار معاش *medāri me'āch.*

Aliquante, adj. com., se dit des parties qui ne sont pas exactement contenues dans un tout, اكسك پارچه *eksik pārtcha,* t.; جزء ناقص *djuz'y nāqys,* a.

Aliquote, adj. f. Partie—, nombre

de fois juste dans un tout, تمام پارچه *tamām pārtcha*, t.; جزء تامّ *djuz'y tāmm*, a.

ALIZARI, s. m., كوك بويا *keuk boïā*, t.

ALIZÉ, adj. m. Vents alizés, موسم روزكارلرى *mevsim rouzguiārlari*.

ALKALI. Voy. ALCALI.

ALLAH, s. m., nom que les mahométans donnent à Dieu, الله *allah*, a.

ALLANT, E, adj., qui aime à aller, à courir, چوق يوريجى *tchoq īurídji*, چوق كزيجى *tchoq guezídji*, t.; كثير المشى *kecír ul-mechi*, a.

ALLANTOÏDE, s. f., t. d'anat., l'une des membranes qui enveloppent le fœtus de certains animaux, مسكه *meskè*, a.

ALLÉCHER, v. a., تشهيه ا *techhïè it*, a.-t.

ALLÉES ET VENUES, s. f. pl., ايا ب و ذهاب *eïāb u zihāb*, a.

ALLÉGATION, s. f., citation d'une autorité, d'un fait, استشهاد *istichhād*. — Simple proposition d'une chose mise en avant, سويلنان سوز *seuïlenān seuz*, كلام مسرود *kelāmi mesroud*.

ALLÉGEMENT, s. masc., خفّت *khyffet*, a.

ALLÉGER, v. a., décharger d'une partie du fardeau, يوكى ازالتمق *ïuku azāltmaq*, اغرلغى اكسلتمك *aghyrlyghy eksiltmek*, t.; تقليل ثقلت ا *taqlíli syqlet it*, a.-t. — Au fig., adoucir, diminuer la douleur, صزيى ازالتمق *syzyi azāltmaq*, المه ايراث خفّت وملايمت ا *elemè īrāci khyffet u mulāïemet it*.

ALLÉGORISER, v. a., كنايه طريقيله معنا ويرمك *kināïè tharyqilè ma'nā vírmek*, عـلى طريق الكنايه حلّ و تفسير ا *'ala tharyq ul-kināïè hall u tefsír it*.

ALLÉGORISTE, s. m., كنايه طريقيله معنا ويريجى *kināïè tharyqylè ma'nā vīrídji*, a.-t.

ALLÈGRE, adj. com., شين *cheïn*, كيفلو دنج *dindj*, t. *keïflu*,

ALLÉGUER, v. a., citer une autorité, un fait, شاهدلكه كتورمـك *chāhidliguè gueturmek*, ذكر ايلـه استشهاد ا *zikr ilè istichhād it*, a.-t.

ALLEU ou FRANC-ALLEU, s. m., t. de jurisp., fonds de terre exempt de tous droits seigneuriaux, ميراث قالمش سربست ملك *mîrās qālmich serbest mulk*. — Fanchise de tout assujettissement féodal, بـاشلـو باشلولق مفروزيّة القلم *bāchlu bāchlulyq*, *mefrouzïiet ul-qalem*.

ALLIAGE, s. m., خليطه *khalytha*, شيّـاب *cheïïāb*, a. — Au fig., غشّ بـولاشقـلـق *boulāchyqlyq*, و شوب *ghych u choub*.

ALLIÉ, E, adj., mêlé, قارشمش *qārichmich*, t.; مخلوط *makhlouth*, a.

ALLIER, s. m., filet à prendre des perdrix, ككلك آغى *keklik āghy*, t.

ALLOCUTION, s. f., خطابه *khythābè*, a.

ALLODIAL, E, adj. — Terres allodiales, مفروزيّت قـلم ايله مشروط اولان اراضى *mefrouzïieti qalem ilè mechrouth olān erāzy*.

ALLODIALITÉ, s. f., باشلو باشلولق مفروزيّة القلم *bāchlu bāchlulyq*, t.; *mefrouzïiet ul-qalem*, a.

ALLONGEMENT, s. m., اوزانمه *ouzānma*, t.; امتداد *imtidād*, استطاله *istithālè*, a.

ALLOUABLE, adj. com., qui peut être passé en compte, محسوب اوله *mahsoub ola bilèdjek*, a.-t.; ممكن المحسوبيّة *mumkin ul-mahsoubīiet*, a.

ALLOUER, v. a., passer en compte, محسوب ا *mahsoub it*, a.-t.

ALLUCHON, s. m., t. de mécanicien, pointe ou dent d'une machine, دیش *dīch*, t.; سنّ *sinn*.

ALLUMER, v. a., اشعال ـ ایقاد ا *ich'āli*, *iqād it*, a.-t.; — le feu, اشعال نارا *ich'āli nār it*. — Au fig., la guerre, ou le feu de la guerre, اشعال نایرهٔ حرب و قتال ا *ich'āli nāīrèï harb u qytāl it*.

ALLURE, s. f., façon de marcher, مشیت *michīet*, a.; رفتار *reftār*, p. — Allure, au fig., pris en mauvaise part, conduite d'une personne dans une affaire, یول طریق *ïol tharyq*. — Cette affaire prend une méchante allure, بو ماده چیرکین یوله وارمقده در *bou māddè tchīrkīn ïola vārmaqtè dur*.

ALLUSION, s. f., ایما ایهام *imā*, *eïhām*, a. — Faire allusion, ایما ا *imā it*.

ALLUVION, s. f., لحق *lahaq*, pl. a. الحاق *elhāq*.

ALOÈS, s. m., plante, صبر *sabr*, a. — Aloès d'Arabie, صبر عربی *sabri 'arabi*.

ALTÉRABLE, adj. com., بشقه حاله دونر *bachqa hālè deuner*, t.; ممكن الاستحاله *mumkin ul-istihālè*, a.

ALTÉRATION, s. fém., changement dans l'état d'une chose, بشقه حاله دونمه *bachqa hālè deunmè*, t.; استحاله *istihālè*, a. — Changement de bien en mal dans l'état d'une chose, بوزمه *bozma*, کوتولنمه *kutulenmè*, بوزلش *bozoulich*, خلل *khalel*, سوء حال *souï hāl*, a. — Grande soif, عطش شدید *'athchi chedīd*.

ALTÉRER, v. a., changer l'état d'une chose, بشقه حاله دوندرمك *bachqa hālè deundurmek*. — Changer de bien en mal, کوتولتمك *kutuletmek*, t.; اخلال ـ افساد ا *ykhlāl*, *ifsād it*. — Altérer les couleurs, تغییر لون ا *taghīiri levn it*.

ALTERNATIF, IVE, adj., se dit des choses qui agissent continuellement et tour à tour, نوبتلو *nevbetlu*, نوبت ایله کلور *nevbet ilè guelur*, t.: متناوب *mutenāvib*, متعاقب *mute-'āqyb*.

ALTERNATIVE, s. f., option entre deux propositions, entre deux choses, ایکیسندن بریسنی سچمه *ikīcinden birīcini setchmè*, t.; احد شقّینك اختیاری *ahadi chyqqeïnuñ ykhtīāri*, a.-t.

ALTERNATIVEMENT, adverbe, نوبتلشه رك *nevbetleçhèrek*, t.; بالمناوبه *bil-menāvebè*, a.

ALTERNE, adj. com., t. de géomét., متبادل *mutebādil*, a. — Angles alternes, زوایای متبادله *zevāïāï mutebādilè*.

ALTERNER, v. n., نوبتلشمك *nevbetlechmek*, t.; تناوب ا *tenāvub it*, a.-t. — Alterner pour le service, بالمناوبه خدمت ا *bil-munāvebè khydmet it*.

ALTESSE, s. f., titre d'honneur,

حضرت رفیع المنقبت *hazreti refi' ul-manqybet.* — Altesse royale, حضرت رفیع المنقبت ملوکانه *hazreti refi' ul-manqybeti muloukiānè;* —sérénissime, حضرت رفیع المنقبت خدیوی *hazreti refi' ul-manqybeti khydïvi.*

ALUDE, s. fém., basane colorée, بویالو مشین *boïālu mechïn,* t.

ALUN de plume, s. masc., پنبوق طاشی *pambouq thāchi,* t.; حجر القطن *hadjer el-qouthn,* a.

ALVÉOLE, s. f., petite cellule où les abeilles déposent leur miel, کومج دلیکی *gumedj delïgui,* t.

AMABILITÉ, s. f., محبوبیّت *mahboubïïet,* طلاوة *thylāvet,* a.

AMADOUER, v. a., یالتقلنمق *ïāltaqlanmaq,* t.; تهدین ا *tehdïn it,* a.-t.

AMAIGRIR, v. a., آرق - نحیف ا *ârïyq, nahyf it,* a.-t.; لاغرا *lāghar it,* p.-t.

AMAIGRISSEMENT, s. masc., هزال *huzāl,* حال تنحّل *hāli tenahhul,* a.

AMALGAME, s. m., de métaux, معدنلر قارشیغی *ma'denler qārychyghy,* t.

AMALGAMER, v, a., des métaux, معدنلری بر برلریله قارشدرمق *ma'denleri bir birlerilè qārichturmaq,* t.

AMANDE, s. f., toute graine contenue dans un noyau, ایچ *ïtch,* t.; لب الباب *lubb,* pl. a. *elbāb;* مغز *maghz,* p.

AMANTS, s. m. pl., deux personnes de sexe différent, qui s'aiment, عاشق و معشوق *'āchyq u ma'chouq,* a.

AMARINER, v. a., t. de mar., envoyer des gens pour remplacer l'équipage d'un bâtiment pris sur l'ennemi, اسیر طوتلمش کمیك طایفه دوزمك *ecïr thoutoulmich guemïdè thāïfè duzmek,* t. — Accoutumer, habituer à la mer, دکزه الشترمق *deñyzè alichturmaq,* t.

AMARRAGE, s. m., action d'amarrer, حلات ایله بغلمه *halāt ilè baghlama.* — L'ancrage du vaisseau, ou l'attache de ses agrès avec des cordages, کمی دمری غومنه لرینك باغ یری *guemi demiri ghomenalerïnuñ bāgh ïeri.*

AMARRE, s. f., حلاط - حلات *halāt,* t.; قلس *qals,* pl. a. قلوس *qoulous.*

AMAS, s. m., assemblage de plusieurs personnes, جمعیّت *djem'ïïet,* a.; — de choses, اجتماع *idjtimā'.*

AMASSER, v. a., assembler beaucoup de personnes, برکدرمك *biriktirmek.*— S'amasser, v. pr., برکمك *birikmek,* طوپلنمق *thoplanmaq,* t.; تجمّع ا *tedjemmu' it,* a.-t. — Amasser, relever de terre ce qui est tombé, قالدروب آلمق *qāldurup âlmaq,* التقاط ا *iltiqāth it.*

AMATEUR, s. m., استکلو *isteklu,* t.; عاشق *'āchyq,* راغب *rāghyb,* a.; عاشقلو *'āchyqlu.*

AMATIR, v. a., t. d'orfèvre, rendre mat, جلایی چیقارمق *djïlāïi tchyqārmaq,* سوندرمك *seundurmek,* t.

AMBASSADE, s. f., fam., certains messages entre particuliers, مأموریّت *méémourïïet,* رسالت *reçālet,* a. — S'acquitter d'une ambassade auprès de quelqu'un, بر کسندنك یانـنه

ادای مأموریّت ا *bir kimesnènuñ ïānina edāï méémourïiet it.*

Ambiant, e, adj., طولانیجی *dholānïdji*, t.; محیط *mouhyth*, a. — Air ambiant, هوای محیط الانحا *havāï mouhyth ul-enhā.*

Ambigu, e, adj., qui peut être pris en deux sens, ایکی معنالو *ikima'nālu*, t.; ذو المعنیین *zoul-ma'neïn*, a.

Ambiguité, s. f., ایکی معنالیلك *iki ma'nālylik*, التباس *iltibās*, توریت *tourïet*, a.

Ambigument, adv., ایکی معنالو اولهرق *ihi ma'nālu olaraq*, t.

Ambrer, v. a., عنبر ایله بخورلمق *'amber ilè boukhourlamaq*, تبخیر بالعنبر ا *tebkhyr bil-'amber it.* — Ambré, e, عنبرلو *'amberlu*, معنبر *mou'amber.*

Ambrette, s. fém., fleur, عنبر چیچکی *'amber tchïtchegui.* — Poire d'ambrette, مسکت ارمودی *misket armoudi*, t.

Ambroisie, s. f., plante, یایلا چیچکی *ïāïlā tchïtchegui*, t.

Ambulant, e, adj. — Commis ambulant, کزیجی مأمور *guezïdji méémour*, مأمور غیر متمکن *méémouri ghaïri mutemekkin.* — Hôpital ambulant, کوچیلور اوسپیتالیه *gueutchïleur ospïtālïa.*

Ambulatoire, adj. com., کوچر *gueutcher*, t.; ناقل *nāqyl*, a.

Amélioration, s. f., progrès vers le bien, اصلحیّت ایولنمه *ïslahïiet*, اصلاح *yslāh*, pl. a. اصلاحات *yslāhāt.*

Améliorer, v. a., en parlant des réparations qu'on fait à un bâtiment, etc., اعمار ا *y'mār it*, تعمیر ا *ta'mïr it.*

Amende, s. f., peine pécuniaire imposée par la justice, غرامة *gharāmet*, pl. a. غرامات *gharāmāt.* — Amende honorable, sorte de peine infamante, علنًا اقرار جرم و طلب عفو *'alenen yqrāri djurm vè thalebi 'afv.*

Amendement, s. m., changement en mieux, رجوع الی الصلاح *rudjou' ilas-salāh*, a.; ایولنمه *ïïulenmè*, t. — Amendement, ce qui contribue à rendre un terrain meilleur et plus fertile, سماد *semād*, a.; فشقی *fichqy*, t.

Amender, v. a., rendre meilleur, اوصلولتمق *ousloulatmaq.* — S'amender, اوصلولنمق *ousloulanmaq*, t.; اصلاح نفس ا *islāhy nefs it.* — Amender des terres, les améliorer, تارلالری فشقی ایله اصلاح ا *tārlāleri fichqy ilè yslāh it.* — S'amender, v. pr., baisser de prix, اوجوزلنمق *oudjouzlanmaq*, بها اشاغیلنمق *behā achāghylanmaq*, تنزّل قیمت ا *tenezzuli qymet it.*

Amener, v. a., tirer à soi, کندو طرفنه چکمك *guendu tharafina tchekmek*, بروبه چکمك *beruïè tchekmek*, جرّ - استجرار ا *djerr, istidjrār it.* — Amener les voiles, les baisser, یلکن ایندرمك *ïelken indurmek.* — Amener, mettre en usage, introduire, چیقارمق *tchyqārmaq*, ایجاد ا *idjād it.* — Amener à..., faire condescendre, convaincre, الزام ا *ilzām it.*

Aménité, s. fém., agrément d'un

lieu, d'une situation, كوزللك *guzellik*, t.; لطافت *lethāfet*, a. — de l'air, لطافت هوا *lethāfeti havā*.— Au fig., خوشلق *khochlyq*, ظرافت *zarāfet*.

Amer, s. m., le fiel chez quelques animaux, اود *eud*, t.; زهره *zehrè*.— Prendre des amers, مرّيّات استعمال ا *murriiāt isti'māl it*.

Amèrement, adv., douloureusement, جان اجيسيله *djān adjĭcilè*, t.; فاجعًا *fādji'en*, a.

Ameublir, v. a., une terre, la rendre plus meuble, طپراغی اينجه لتمك ـ يوفقه لتمق *thoprāghy indjèletmek, ĭoufqalatmaq*, t.

Ameuter, v. a., mettre des chiens en état de chasser ensemble, زغرلری سوری ايله آوجيلغه آلشدرمق *zagharleri suru ilè ávdjĭlygha ālichturmaq*.

Ami, e, adj., propice, favorable, مساعد *muçā'yd*, معين *mou'ĭn*, a.; ياور *ĭāver*, p. — Les destins amis, فلك دمساز *feleki demsāz*. — La fortune amie, بخت مساعد *bakhti muçā'yd*.

Amiable compositeur, s. m., celui qui accommode un différend, مصلح باللطف و المساهلة *mouslihy billouthf ul-muçāhelet*, a.

Amiante, s. m., پنبوق طاشی *pambouq thāchi*, t.; حجر الفتيله *hadjer ul-fitĭlè*, a.

Amical, e, adj., دوستلقدن ناشی *dostlyqtan nāchi*, t.; محبّی *mouhybbĭi*, a.

Amidonnier, s. m., نشاستهجی *nechāstadji*, t.

Amincir, v. a., ترقيق ا *terqyq it*, a.-t.

Amiral, ou l'Amiral, s. m., le principal vaisseau d'une flotte, celui que monte l'amiral, پاشا كميسی *pāchā guemĭci*, اميرال كميسی *amĭrāl guemĭci*, باشبوغ كميسی *bāchbogh guemĭci*.

Amirauté, s. f. Le conseil de l'amirauté, ترسانه ديوانی *tersānè dĭvāni*, t.; ديوان ترسانه *dĭvāni tersānè*.

Ammi, subst. masc., plante, مصر انيسونی *mysr anĭçouni*, t.; انيسون مصری *anĭçouni mysrĭi*.

Amnios, s. m., une des enveloppes du fœtus, صوك *soñ*, آش *ách*, t.; سلا *selā*, a.

Amnistie, s. f., عفو *'afv*, a.; جرايمی حاوی عفو ملوكانه *djerāĭmi hāvi 'afvi muloukiānè*, a.-t. — Accorder une amnistie, نسيًا منسيًّا عفوا *necĭen munsĭien 'afv it*.

Amnistier, v. a., عفوا *'afv it*, a.-t. — Amnistié, e, عفو اولنمش *'afv olounmich*, مظهر عفو اولمش *mazheri 'afv olmuch*.

Amodiateur, s. m., التزامجی *iltizāmdji*, a.-t.; ملتزم *multezim*, a.

Amodiation, s. fém., التزام *iltizām*, a.

Amollir, v. a., rendre mou et maniable, تليين ا *telĭin it*, a.-t. — Rendre mou, efféminer, كوشتمك *guevchetmek*, اراث رخاوت ا *irāci rekhāvet it*. — S'amollir, devenir mou, efféminé, كوشمك *guevchemek*, كسب رخاوت ا *kesbi rekhāvet it*.

Amont, adv., qui indique le côté d'où vient la rivière, l'opposé d'aval.

چایك انافور طرفی *tchâïuñ anâfor tharafi*, خلاف مصبّ نهر *khylâfi moucybbi nehr*, a. — Le pays d'amont, خلاف مصبّ نهر طرفنك كائن مملكت *khylâfi moucybbi nehr tharafında kiâïn memleket*. — Vent d'amont ou de l'est, كون طوغيسی يلی *gun dhoghouçou yeli*, ريح شرقی *ryhy charqy*.

Amorce, s. f., au fig., tout ce qui attire la volonté en flattant les sens ou l'esprit, الداده جق شی *aldâdadjaq cheï*, t.; مطعمهٔ نفس *mathma'aï nefs*, تسويل *tesvîl*, pl. a. تسويلات *tesvîlât*. — Une douce amorce, مطعمهٔ شيرن مذاق *mathma'aï chîrin mezâq*.

Amorcer, v. a., garnir d'amorce, يملتمك *ïemletmek*, يم باغلمق *ïem bâghlamaq*. — Attirer par des choses qui flattent l'esprit ou les sens, داداندرمق *dâdândurmaq*, كوكلی هوسلندرمك *gueuñulu haveslendurmek*, جلب ا *djelb it*, اطماع ا *ythmâ' it*. — Se laisser amorcer, دادانمق *dâdânmaq*, اطماع اولنمق *ythmâ' olounmaq*.

Amortir, v. a., rendre moins ardent, moins violent, بصدرمق *basturmaq*, t.; تسكين - اخماد ا *teskîn, ykhmâd it*, a.-t. — Faire perdre de la force, قوّتنی كسمك *qouvvetini kesmek*, قوّتی قيرمق *qouvveti qyrmaq*, كسر قوّت ا *kesri qouvvet it*, تعديل شدّت ا *ta'dîli chiddet it*. — S'amortir, s'affaiblir, كسب كسر و فتور ا *kesbi kesr u futour it*. — Amortir, éteindre une dette, بورجی دوكتمك *bordjou teuketmek*.

Amortissement, s. m., action d'amortir une dette, بورجی دوكتمه *bordjou teuketmè*, t.; استهلاك دين *istihlâki deïn*, a. — Caisse d'amortissement, مخصوص استهلاك ديونه اموال خزينه‌سی *istihlâki duïoûnè makhsous emvâl khazînèci*. — Amortissement, en t. d'archit., ce qui termine le comble d'un bâtiment, تاقيه *tâqyè*, تاج *tâdj*.

Amour-propre, s. m., dans le sens philosophique, le sentiment d'amour que chacun a pour soi, كندويی عزيز طوتمه *guenduïi 'azîz thoutma*, t.; اعتزاز نفس *y'tizâzi nefs*. — Amour-propre, pris en mauvaise part, كندويی بكنمه *guenduïi beïnmè*, عجب *'oudjb*, عجب نفس *'oudjbi nefs*.

Amovibilité, s. f., قابليّت عزل *qâbilïieti 'azl*, a. — L'amovibilité d'une charge, برمنصبك قابليّت عزلی *bir mansybuñ qâbilïieti 'azli*.

Amovible, adj. com., عزل قبول ايدر *'azl qaboul ider*, t.; قابل العزل *qâbil ul-'azl*, a.

Amphibologie, s. f., شبهلو سوز *chubhèlu seuz*, t.; ايهام كلام *ibhâmi kelâm*, اشتباه كلام *ichtibâhi kelâm*.

Amphibologique, adject. com., شبهلو *chubhèlu*, a.-t.; مشتبه *muchtebih*, a.

Amphibologiquement, adverbe, شبهلو اولهرق *chubhèlu olaraq*, a.-t.; مبهمًا *mubhemen*, على وجه الايهام والاشتباه *'ala vedjh ul-ibhâm vel-ichtibâh*, a.

Amphigouri, s. m., قارشق سوز *qârychyq sevz*, t., رابطه‌سز كلام *râ-*

bythacyz kelām, a.-t.; كلام عديم الارتباط *kelāmi 'adîm ul-irtibāth*, a.

Ample, adj., au fig., en parlant des choses par rapport à leur étendue, اوزون *ouzoun*, t.; مفصّل *mufassal*, a. — Ample récit, حكايهٔ مفصّله *hikiāïèï mufassalè*.

Ampliation, s. f., نسخهٔ ثانيه *nuskhèï sānïè*, a.— Registre des ampliations, نسخ ثانيه دفترى *nuçoukhy sānïè defteri*. — Lettres d'ampliation, تفصيلى حاوى اوراق *tafsîli hāvi evrāq*.

Amputation, s. f., عضوى كسمه *'yzvi kesmè*, t.; انقطاع عضو *inqythā'y 'yzv*, a.

Amputé, e, adj. et s., عضوى كسلمش *'yzvi kecilmich*, t.; مقطوع العضو *maqthou' ul-'yzv*, a.

Amulette, s. f., تعويذ *ta'vîz*, pl. a. تعاويذ *te'āvîz*.

Amure, s. f., t. de mar., يلكنك الت ياننده‌كى اورغان *ïelkenuñ alt ïānindèki orghān*, t.

Amurer, v. a., t. de méd., يلكن اورغانلرى كرمك *ïelken orghānleri guermek*, t.

Amusant, e, adject., اكلندريجى *eglendurîdji*, t.; الهاى ذهن ايدر *ilhāï zyhn ider*, a.-t. — Un livre amusant, كوكل اكلندريجى كتاب *gueuñul eglendurîdji kitāb*.

Amusement, subst. masc., كوكل اكلنجه‌سى *gueuñul eglendjèci*, t.; علاله *'oulālè*, a.; صفاى درون *safāï deroun*.

Amuser, v. a., détourner, distraire l'attention, اويالندرمق *oïālandurmaq*, t.; اغفال ا *yghfāl it*, a.-t.

Amygdale, s. f., لوزتان *levzetān*, a. — Avoir les amygdales enflées, لوزتانه شيش پيدا او *levzetānè chïch peïdā ol*.

Amygdaloïde, s. f., بادمى طاشى *bādemi thāchi*, t.; حجر لوزىّ الشكل *hadjeri levzïi uch-chekil*, a.

Amyris, s. m., بلسنك اغاجى *belsenk aghādji*, t. Voy. Balsamier.

Anachronisme, s. masc., ييل ياكلشلغى *ïil ïāñlichlyghy*, t.; سهور التاريخ *sehvr ut-tārykh*, a.

Anagallis, s. m. Voy. Mouron.

Anagyris, s. m., ou Bois puant, espèce d'arbre طوكز دكنى *dhoñouz dikeni*, قاطر قويروغى *qāthyr qouïroughy*, t.; خرنوب الخنازير *kharnoub ul-khynāzîr*, a.

Analectes, s. m. pl., سچلمش قطعه‌لر *setchilmich qyth'aler*, t.; منتخبات *muntakhabāt*.

Analeptique, s. f., partie de l'hygiène, علم حفظ صحّة *'ylmi hyfzy syhhat*, a.

Analogie, s. f., rapport plus ou moins éloigné, نسبت *nisbet*, a. — En fait d'histoire ou de morale, اويغونلق *ouïghounlyq*, t.; مناسبت *munācebet*, موافقت *muvāfaqat*.

Analogiquement, adv., بالمناسبة *bil-munācebet*, على طريق النسبه *'ala tharyq un-nisbè*.

Analogue, adj. com., اويغون *ouïghoun*, t.; متناسب *mutenācyb*, a.

Analysé, e, adj., منحلّ *munhall*, a.

Analyste, s. m., حلّال المسائل

الرياضيّه *hallāl ul-meçāïl ur-rïāzïïè*, a.

Analytiquement, adv., على طريق التحليل *'ala tharyq ut-tahlîl*, a.

Anarchie, s. fém., فترت *fitret* معدوميّت الرياسة *ma'doumïiet ur-rïācet*, a.; ضابط و باش يوقلغى *zābyth u bāch ïoqlyghy*, t.

Anarchique, adj. com., باشسز ضابطسز *bāchsyz zābythsyz*, t.; معدوم الحكومت *ma'doum ul-hukioumet*, شاغر *chāghyr*, a.

Anarchiste, s. m., ضابطسزلق طرفدارى *zabythsyzlyq tharafdāri*, t.; اهل فترة *ehli fitret*, a.

Anasarque, s. f., t. de méd., استقساء لحمىّ *istyqsāï lahmïi*, a.

Anastomose, s. fém., t. d'anat., ايكى طمر اغزلرينك بر برينه قاتشمه‌سى *iki dhamar aghyzlerînuñ bir birînè qātichmaci*, t.; تلاقى الافواه العرقين *telāqyï ul-efvāh ul-'arqaïn*, a.

Anastomoser (S'), v. pron., ايكى طمر اغزى بر برينه قاتشمق *iki dhamar aghzy bir birînè qātichmaq*.

Anatomie, s. fém., dissection du corps d'un animal ou d'un végétal, تشريح *techrîh*.—L'art de disséquer, فنّ تشريح *fenni techrîh*, a.

Anatomiste, s. m., اهل تشريح *ehli techrîh*, a.

Anche, s. f., petit tuyau par lequel on souffle dans les hautbois, زورنا بوريسى *zournā bourouçou*.— Conduit par lequel la farine coule dans la huche du moulin, دكرمن لوله‌سى *deïrmen lulèci*, t.

Anchilops, s. m., قرحه *qarha*, a.

Ancien, ne, adj., celui qui a été reçu avant un autre dans une charge, اسكى *eski*, t.; اقدم *aqdem*, a. — Il est votre ancien, سزك اقدمكزدر *sizuñ aqdemiñyzdur*. — Ancien, terme de dignité, شيخ *cheïkh*, pl. a. شيوخ *chuïoukh*; مشايخ *mechāïkh*, قوجه باشى *qodja bāchi*, t.

Ancienneté, s. f., قدم *qydm*, قدم زمان *qydmi zemān*, a.; وقت اسكيلكى *vaqyt eskîligui*, t.

Ancrage, s. m., كمى يتاغى *guemi ïatāghy*, t.; مرسا *mersā*, pl. a. مراسى *merāci*.

Androgyne, adj. et s. com., خنثا *khounsā*, pl. a. خناث *khounās*; هم ديشى هم اركك *hem dichi hem erkek*, t.

Andropogon, s. m., plante, مكّه آيريغى *mekkè âïryghy*, مكّه صمانى *mekkè samāni*, t.; اذخر *ezkhar*, a.

Ane, s. m., fig. et fam., se dit d'un esprit lourd et grossier, بوداله *boudāla*; — d'un homme très-ignorant, اشك *echek*, t.; حمار محض *hymāri mahz*, a.

Anéanti, e, adject., يوق اولمش *ïoq olmich*, t.; محو اولمش *mahv olmich*, وجودى قالمامش *vudjoudi qālmāmich*, a.-t., معدوم *ma'doum*, a.

Anéantissement, s. m., réduction au néant, معدوميّت *ma'doumïiet*, محو *mahv*. — Destruction d'un empire, abaissement d'une fortune, ييقلمه *ïiqylma*, زوال *zavāl*, اندراس *indirās*.

ANECDOTE, s. f., خبيّه *khabiïè*, pl. a. خبايا *khabāïā*.

ANÉMOMÈTRE, s. m., يل ترازوسی *ïel terāzouci*, t.; ميزان الرياح *mïzān ur-rïāh*.

ANÉVRISME, s. m., طمر قبارمسی *dhamar qabārmaci*, t.; نتوّ الشريان *nutuvvich-cherïān*, a.

ANFRACTUEUX, SE, adject., اكری بوكری *egri beugri*, t.; كثير الانعراج *kecïr ul-in'yrādj*, منعرج *mun'aredj*, a.

ANFRACTUOSITÉ, s. f., détours et inégalité, اكری بوكريلك *egri beugrïlik*, t.; انعراج *in'yrādj*, pl. a. انعراجات *in'yrādjāt*. — Éminences ou cavités inégales dans la surface des os, بوكريلك *beugrïlik*, t.; حنو *hinv*, pl. احنا *ehnā*.

ANGES, s. m., au pl. ملايك *melāïk*, ملايكه *melāïkè*, a.

ANGÉLIQUE, s. f., plante, ملك اوتی *melek oty*, انگليقا *enguelïqā*, t.

ANGIOLOGIE, s. fém., t. d'anat., بحث فی احوال جوايف النفس *bahs fi ahvāli djevāïf un-nefs*, a.

ANGIOTOMIE, s. fém., t. d'anat., تشريح جوايف نفس *techrïhy djevāïfi nefs*, a.

ANGLES, s. m. pl., زوايا *zevāïā*, a. — Figure de plusieurs angles, شكل كثير الزوايا *chekli kecïr uz-zevāïā*.

ANGLEUX, SE, adj., ne se dit guère qu'en parlant des noix, چتين قوز *tchetïn qoz*.

ANGOISSE, s. fém., ضجرت بال *zoudjreti bāl*, كربة *kurbet*, pl. a. كرب *kurub*.

ANGULAIRES (dents), adj. com., آزو ديشلری *ázou dïchleri*, t. — Veine angulaire, كوز طمری *gueuz dhamari*.

ANIMADVERSION, s. f., لوم *levm*, عتاب *'ytāb*, مواخذه لايمه *lāïmè*, *mou'ākhezè*, a.

ANIMAL, s. masc., fig., personne grossière, اوكوز *eukuz*, t.; جانور بی ادراك *djānveri bi idrāk*, p.; بهيمه *behïmè*, a. — Ce n'est qu'un animal, محض بهيمه در *mahzy behïmè dur*. — Le règne animal, la classe des animaux, جنس حيوانات *djinsi haïvānāt*. — Animal, adj., charnel, جسمانی *djesmānïi*, a.

ANIMALCULE, s. m., ذرّة الهامه *zerret ul-hāmè*, pl. a. ذرّات الهوامّ *zerrāt ul-havāmm*.

ANIMATION, s. f., جانلنمه *djānlanma*, t.; اتّخاذ روح *ittikhāzy rouh*, a.

ANIMER, v. a., donner de l'action, جانلندرمق *djānlandurmaq*, t.; تحريك ا *tahrïk it*. — Donner de la force à un ouvrage d'esprit, روح قوت ويرمك *rouh vïrmek*, ويرمك *qouvvet vïrmek*. — Animer, irriter, اغضاب ا طارلتمق *dhārïltmaq*, *yghzāb it*.

ANKYLOGLOSSE, s. m., t. de méd., vice du filet de la langue, ديل سكری وتره لسانك علّتی *dïl siñyri 'ylleti*, سقامتی *vetrëi liçānuñ saqāmeti*.

ANKYLOSE, s. f., t. de méd., privation du mouvement dans les articulations ou les jointures, اك واويناق يرلرينك اوينامامسی *añ vè oïnāq ïerlerïnuñ oïnāmamāci*, t.; عطلة الاوصال و المفاصل *'athlet ul-evsāl vel-mefācyl*, a.

ANNAL, E, adj., بر يللق *bir ïyl-lyq*, t.

ANNALES, s. f. pl., histoire qui rapporte les événements année par année, وقايع سنه‌وار سنه‌سی مشتمل اولان كتاب *vaqāï' senèvïèci muchtemil olān kitāb*, a.-t.; تاريخ الوقايع *tārykh ul-vaqāï'*, a. — Dans le style soutenu, l'histoire, تاريخ *tārykh*, pl. a. تواريخ *tavārykh*.

ANNALISTE, s. m., وقايع نويس *vaqāï' nuwîs*, a.-p.; محرّر الوقايع *mouharrir ul-vaqāï'*, a.; واقعه‌لرى يازان *vāqa'aleri ïāzān*.

ANNEAU, s. m., bague, يوزك *ïuzuk*, t.; خاتم *khātem*, pl. a. خواتيم *khavātïm*. — Frisure des cheveux, قيورم *qyvrim*, t.

ANNELURE, s. f., قورقلق *qvrvrq-lyq*, t.; جعودت *djou'det*, a.

ANNEXE, s. f., مضاف *muzāf*, ملحق *mulhaq*, pl. ملحقات *mul-haqāt*.

ANNEXER, v. a., الحاق ا *ilhāq it*, اضافه ا *izāfè it*, a.-t.

ANNIVERSAIRE, s. masc.; — de la naissance d'une personne, بر كمسنه‌نك سنه‌سی كونی *bir kimes-nènuñ senèci gunu*; — d'un événement, بر حادثه‌نك سنه‌سی كونی *bir hādicènuñ senèci gunu*.

ANNONCIATION, s. f., le message de l'ange Gabriel à la Vierge, تبشير حضرت جبرائيل الامين *tebchïri hazreti djebrāïil ul-emïn*. — Le jour où l'Église célèbre ce mystère, يوم العيد البشارة مريم *ïevm ul-'yd ul-bechāreti meriem*.

ANNOTATEUR, s. m., حاشيه يازان *hāchïè ïāzān*, a.-t.; محرّر حواشى *mouharriri havāchi*, a.

ANNOTATION, s. f., note sur le texte d'un auteur, حاشيه *hāchïè*, pl. a. حواشى *havāchi*. — En t. de prat., inventaire des biens saisis sur un criminel ou un accusé, صوچلونك مالى دفترى *soutchlunuñ māli defteri*.

ANNOTER, v. a., faire des notes, حاشيه يازمق *hāchïè ïāzmaq*. — Dresser l'état des biens saisis sur un criminel ou un accusé, صوچلونك مالنى دفترا *soutchlunuñ mālini defter it*.

ANNUELLEMENT, adv., هر يلك *her ïildè*, t.; سنه بسنه *senè besenè*, سنويًّا *senevïïen*, a.

ANNULAIRE, adj. com., qui ressemble à un anneau, حلقه شكللو *halqa chekillu*, حلقه‌لو *halqalu*.

ANNULATION, s. fém., بطاللمه *bathāllama*, t.; نسخ *neskh*, لغو *laghv*, a.-t.

ANNULER, v. a., بطاللق *bathāllamaq*, t.; نسخ ـ الغا ا *neskh, ilghā it*, a.-t. — Annulé, e, منسوخ *mensoukh*, ملغا *mulghā*.

ANNOBLIR, v. a., شرافتلو قلمق *cherāfetlu qylmaq*, احسان شرافت ا *yhsāni cherāfet it*, a.-t.

ANNOBLISSEMENT, subst. masc., اصلزاده‌لك عنوانى تحصيل ايتمه *acylzādèlik 'unvānini tahsyl itmè*, a.-t.; اكتساب عنوان شرافت *ik-tiçābi 'unvāni cherāfet*.

ANODIN, E, adj., سزيسز *sizïcyz*. — Remède —, سزيسز علاج *sizïcyz*

'ylādj, t.; دواء بلا وجع *devāï bilā vedja'*, a.

ANOMALIE, s. fém., عدم موافقت للقوانين وللقياس *'ademi muvāfaqat lil-qavānīn vè lil-qyās*, a.

ANONER, v. n., داغدغيلك ا *daghdaghylik it*, t. تغتغه ا *taghtagha it*, t.

ANONYME, adj. com., آدى يوق *âdi ïoq*, t.; بلا اسم *bilā ism*. — Un anonyme, une personne anonyme, اسمى نا مذكور بر كمسنه *ismi nā mezkiour bir kimesnè*. — Garder l'anonyme, - اسمنى ذكر ايتمامك مسكوت براقمق *ismini zikr itmemek, meskiout brāqmaq*.

ANTÉCÉDENT, E, adj., qui est auparavant, مقدّمكى *mouqaddemki*, گچن *guetchen*, t.; ماضى *māzy*, سابق *sābyq*, متقدّم *muteqaddem*, a. — En t. de gram., se dit des pronoms qui précèdent et régissent le relatif *qui*, مضاف اليه *muzāfun ileïh*.

ANTÉRIEUR, E, adj., مقدّم *mouqaddem*. — La partie antérieure, اوك طرفى *euñ tharafi*. — La partie antérieure d'un corps, جسمك اجزاى مقدّمه‌سى *djismuñ edjzāï mouqaddemèci*.

ANTÉRIORITÉ, s. f., ايلرولك *ilerulik*, t.; تقدّم زمان *teqaddumi zemān*, a.

ANTHOLOGIE, s. f., choix de poésies, منتخبات الاشعار *muntakhabāt ul-ach'ār*, a.

ANTHROPOLOGIE, s. f., figure par laquelle on attribue à Dieu des actions, des affections humaines, اسناد الصفة المخلوق الى الخالق *isnād es-syfat el-makhlouq ilal-khālyq*, a.

ANTICIPATION, s. fém., action par laquelle on anticipe, استقدام وقت *istyqdāmi vaqt*. — Anticipation d'un payement, تأديه‌نك استقدام وقت معيّنى *téédïènuñ istyqdāmi vaqti mou'aïieni*. — Toucher, recevoir par anticipation, وقتندن اوّل على وقتندن الحساب اقچه آلمق *vaqtinden evvel 'alel-hyçāb aqtchè âlmaq*.

ANTICIPER, v. a., prévenir, devancer, - وقتندن اوّل ايشلمك عمل ا *vaqtinden evvel ichlemek, 'amel it*, a.-t.

ANTILOGIE, s. f., contradiction, سوزلرك بر بريله اويغونسزلغى *seuzlaruñ bir birīlè ouïghounsyzlyghy*, t.; تناقص *tenāqous*, a.

ANTINOMIE, s. fém., ايكى قانون بينلنك اولان تناقص *iki qānoun beïninidè olān tenāqous*, a.-t.

ANTIPODE, s. m., اهالئ سمت قدم *ehālïi semti qadem*, a. — Ces peuples sont nos antipodes, بو اقوام و امم بزم سمت قدممز اولان اهاليدندر *bou aqvām u emem bizum semti qademumuz olān ehālïdendur*.

ANTIQUE, adj. com., fort ancien, اسكى *eski*, t. — Monument antique, اثار قديمه *açāri qadīmè*. — Antique, en parlant des personnes avancées en âge, ياشنى آلمش گچمش *ïāchini âlmich, guetchmich*. — Objet antique, qui vient des anciens, اسكى زمان شى‌ء اثر قديم *eski zemān cheï, ecri qadīm*. — A l'antique, à la

manière antique, اسکی زمان طرزنك *eski zemān tharzindè.*

ANTIQUITÉ, s. fém., ancienneté, اسکیلك *eskīlik*, t.; قدم *qydm*, قدم زمان *qydmi zemān*, a.

ANTISCORBUTIQUE, adject. com., مقاوم اسقوربط *muqāvimi isqorbouth*, a. — Remède antiscorbutique, مقاوم اسقوربط اولان دوا *muqāvimi isqorbouth olān devā.*

ANTISEPTIQUE, adject. com., دافع العفونة *dāfi' ul-'oufounet*, a. — Remède antiseptique, دافع عفونت اولان دوا *dāfi'y 'oufounet olān devā.*

ANTITHÈSE, s. f., صنعة التقابل اضداد *san'atit-teqābuli yzdād*, a.

ANTONOMASE, subst. fém., تسمية بالتغليب *tesmīet bit-taghlīb*, a.

ANUS, s. m., مقعد يرينك ايچ حلقه‌سی *maq'ad ïerïnuñ itch halqaci*, a.-t.

APAISER, v. a., calmer, دبس ا *debs it*, ايقاع سكونت ا *iqā'y sukiounet it*, اخماد ا *ykhmād it*, a.-t. — S'apaiser, سكونت بولمق *sukiounet boulmaq*, كسب سكونت ا *kesbi sukiounet it*, بصلمق *bacylmaq.*

APANAGE, s. m., خاص *khāss*, pl. خواص *khavāss.* — Donner une terre en apanage, بر ارضی خاص اولمق اوزره ويرمك *bir arzy khāss olmaq uzrè vïrmek.*

APANAGER, v. a., خاص ويرمك *khāss vïrmek*, a.-t. — Apanagé, e, خاص صاحبی اولمش *khāsslu*, خاصلو *khāss sāhybi olmich.*

APATHIE, s. f., قابران خويلولق *qābarān khouïlulyq*, t.; جمود نفس *djumoudi nefs*, a.

APATHIQUE, adj. com., قابران خويلو *qābarān khouïlu*, t. — Une personne apathique, جمود نفس ايله مجبول اولان كمسنه *djumoudi nefs ilè medjboul olān kimesnè.*

APERCEVABLE, adj. com., ممكن التشخيص *mumkin ut-techkhys.*

APERCEVANCE, s. f., كورمك قوتی *gueurmek qouvveti*, a.-t.; قوت نظر *qouvveti nazar*, a.

APERCEVOIR, v. a., découvrir, discerner, سزمك *sezmek*, t.; تشخيص ا *techkhys it*, a.-t. — S'apercevoir, اكلمق *ānlamaq*, استشعار ا *istich'ār it.* — Aperçu, e; vu, مشخّص *muchakhkhas*; — s. m., exposé sommaire, خلاصه *khoulāça.* — Une première vue non approfondie sur un objet, علم اجمالی *'ylmi idjmāli.* — Estimation au premier coup d'œil, تخمين مختصری *takhmīnì moukhtaçarïi.* — Par aperçu, تخمين مختصری اولرق *takhmīni moukhtaçari olaraq.*

APETISSEMENT, s. m., كوچكلنمه *kutchuklenmè*, t.; تصاغر *teçāghyr*, a.

APETISSER, v. a., rendre plus petit, تصغير ا *tasghyr it*, a.-t.; — v. n., devenir plus petit, قصه‌لمق *qyssalamaq*, تقصّر ا *teqassur it.*

APHONIE, s. f., سسك كسلمه‌سی *seçuñ kecilmèci*, t.; انقطاع الصوت *inqythā' us-savt*, a.

APLANI, E, adj., égalisé, دوزلنمش *duzlenmich*, t.; مسطح *mouçaththah*, a.

APLANISSEMENT, s. m., دوزلتمه *duzeltmè*, t.; تسطيح *tasthyh*, a.

APLATIR, v. a., تصفيح ا *tasfyh it*, a.-t.; يصّى قلمق *ïassy qylmaq*, t. — Aplati, e, يصّيلنمش *ïassylanmich*, مصفح *mouçaffah*.

APLATISSEMENT, s. masc., يصّيلنمه *ïassylanma*, t.; تصفح *teçaffouh*, a.

APLOMB, s. m., situation verticale, ديم ديك *dím dík*, t.; مستوزيًا قائم *mustevzïen qāïm*, a. — Aplomb, assurance dans la manière d'agir et de se présenter, بر كمسنه نك وضع و حركتنك اولان قوام و رابطه *bir kimesnènuñ vaz' u hareketindè olān qavām u rābytha*.

APOCRYPHE, adj. com., douteux, dont l'autorité est suspecte, مظنون بر مؤلّف *maznoun bir muellif*. — Nouvelle apocryphe, خبر مظنون *khaberi maznoun*. — Livre apocryphe, كتاب مردود ـ غير معتبر *kitābi merdoud, ghaïri mu'teber*.

APODICTIQUE, adj. com., démonstratif, اثبات ايديجي *isbāt idídji*, a.-t.; مثبت *musbit*, a.

APOGÉE, s. m., اوج *evdj*, a. — L'apogée de la lune, قمرك نقطهٔ اوجي *qameruñ noqthaï evdji*.

APOGRAPHE, s. m., صورت *souret*, نسخهٔ ثانيه *nuskhaï sānïïè*, a.

APOLOGIE, s. f. — Faire l'apologie de quelqu'un, بر كمسنه نك حقّنده عزو اولنان تهمتي نفي و جرح ا *bir kimesnènuñ haqqyna 'azv olounān teuhmeti nefi u djerh it*.

APOPHYSE, s. f., كميك طومالي *guemïguñ thoumālidj ïeri*, t.; عير العظم *'aïr ul-'azm*.

APOSTASIE, s. f., ايماندن دونمكلك *imānden deunmeklik*, t.

APOSTASIER, v. n., ايمانـدن دونمك *imānden deunmek*, t.

APOSTILLE, s. f., كنار *kenār*, p. — L'apostille d'une lettre, مكتوبك كنارنك كى يازو *mektoubuñ kenārindèki ïāzou*.

APOSTOLIQUEMENT, adv., عـلى طـريـق الرسل *'ala tharyq ur-ruçul*, a.

APOSTROPHE, s. f., fam., sortie vive, trait mortifiant adressé à quelqu'un, چيقش *tchyqych*, ازارلمه *āzārlama*, t.; تعزير *ta'zïr*.

APOSTROPHER, v. a.; — quelqu'un pour lui dire quelque chose de désagréable, ازارلـق *azārlamaq*, t.; تعزير ا *ta'zïr it*, a.-t.

APOSTUME, s. m., آزغين شيش *âzghyn chích*, t.; ورم حارّ *veremi hārr*, a.

APOSTUMER, v. n., آزغين شيش او *âzghyn chích ol*, t.

APOTHÉOSE, s. f., déification des empereurs chez les anciens, اللهلق رتبه سنه اولولتمه رسمى *allahlyq rutbècinè oloulatma resmi*, t.; رسـم تبليغ شان الوهيّت *resmi teblyghy chāni ulouhïïet*, a. — Réception des anciens héros parmi les Dieux, اللهلـق رتبه سنـه قدر چيقارمه *allahlyq rutbècinè qadar tchyqārma*, اعلاء الى رتبة الالوهيّه *i'lāï ila rutbet ul-ulouhïïet*, a. — Honneur extraordinaire rendu à un homme par l'opi-

nion publique, بر کمسنه‌یه اولان الله مثالی تمجید و تعظیم *bir kimesnèïè olān allah miçāli temdjīd u ta'zīm.*

Apozème, s. m., اوتلقلر مطبوخی *otlouqlar mathboukhy*, t.; مطبوخ نباتات *mathboukhy nebātāt*, a.

Apparat, s. m., éclat qui accompagne certains discours ou actions, کوسترش *gueusterich*, t.; دبدبه *debdebè*, a.; طمطراق *thamtharāq*, p. — Grand apparat, دبدبهٔ عظیمه *debdebèï 'azīmè*. — Apparat, ostentation, کورنش *gueurunuch*, تفاخر *tefākhur*.

Appareil, s. m., préparatif de tout ce qui tient à la pompe, دارات *dārāt*, طنطنه *thanthana*, t.; کوکبه *kevkebè*, a. — Grand appareil, کوکبهٔ عظیمه *kevkebèï 'azīmè*. — Appareil, onguents et emplâtres qu'on applique sur une plaie, مرهملو صارقی *merhemlu sārqy*, t.; ضماد *zymād*, ضمادة *zymādet*, pl. a. ضمادات *zymādāt*. —Lever l'appareil, رفع ضماد ا *ref'y zymād it*.

Appareiller, v. a., joindre une chose à une autre qui lui soit pareille, اشنی بولمق اش *echini boulmaq*, اویدرمق اویدرمق *ech ouïdourmaq*. — Appareiller un chéval de carrosse, بر عربه بارکیرک عدیل و همتاسنی اویدرمق *bir 'araba bārguïruñ 'adīl u hemtācini ouïdourmaq*. — Appareiller, donner des mesures justes pour la taille des pierres, suivant la place qu'elles doivent occuper dans une construction, اولچی اویدرمق *eultchu ouïdourmaq*, چاپلری اویغون کسمک *tchāplari ouïghoun kesmek*. — S'appareiller, se jonidre à un pareil à soi, کندویه اش اویدرمق *guenduïè ech ouïdourmaq*.

Appareilleur, s. m., chef, ouvrier qui trace le trait, la coupe des pierres, چاپ چیزن *tchāp tchīzen*, t.

Appareilleuse, s. f., t. injurieux, femme qui fait le métier de favoriser des amours illicites, پوزونك قاری *puzevenk qāry*, اوستا قادن *oustā qādyn*, t.; دلّاله *dellālè*, a.

Apparemment, adv., کورندیکنه گوره *gueurundīguinè gueurè*, t.; ظاهر حاله نظرًا *zāhiri hālè nazaren*.

Apparence, s. f., ce qui paraît en dehors, ظاهر *zāhir*, pl. a. ظواهر *zavāhir*. — Se fier à l'apparence, ظاهر حاله اعتماد ا *zāhiri hālè y'timād it*. — De belles apparences, ظواهر مرغوبه ـ مستحسنه *zavāhiri merghoubè, mustahsenè*.

Apparent, e, adj., qui est visible, manifeste, کوربنور *gueurīneur*, t.; آشکار *āchikiār*, بدیدار *bedīdār*. — Apparent, spécieux, ظاهرده خوش کوربنور *zāhirdè khoch gueuruneur*, ظاهری *zāhirīi*, صوریّ *sourīi*. — Cause apparente, علّت صوریه *'ylleti sourīiè*. — Prétexte apparent, عذر ظاهری *'ouzri zāhirīi*.

Apparenter, v. a., خصملق بغلتمق *khycymlyq bāghlatmaq*, t.; اصهار ا *ishār it*, a.-t. — S'apparenter, عقد رابطهٔ مصاهرة ا *'aqdi rābythāï maçāheret it*.

Apparier, v. a., چفتلشدرمك

tchiftlechtermuk, چفت چفت دوزمك *tchift tchift duzmek*. — Apparier des pigeons, كوكرجينلرى چفت چفت سورمك *guïerdjïnleri tchift tchift surmek*. — Apparier des gants, الدونه اش اويدرمق *eldivenè ech ouïdourmaq*.

Apparition, s. f., كورنمه *gueurunmè*, t.; تجلّى *tedjelli*, a. — L'apparition des esprits, ارواحك تجلّيسى *ervāhuñ tedjellïci*. — Manifestation subite d'un objet qui n'avait point encore paru, آنسزين كورنمه بداهةً *ánsizín gueurunmè*, بداهةً *bedāhaten zouhour*.

Apparoir, v. n., t. de palais, montrer, كوسترمك *gueustermek*, t.; تبيين ا *tebïin it*, ابراز ا *ibrāz it*; — v. impers., كورنمك *gueurunmek*, تبيّن ا *tebeïin it*.

Appartement, s. m., cercle chez le roi, پادشاه سرايندك اولان جمعيت *pādichāh sarāindè olān djem'yet*.

Appartenances, s. f. pl., مضافات *mouzāfāt*.

Appartenant, e, adj., qui appartient de droit, عائد *'āïd*, ملك مخصوص *mulki makhsous*, pl. a. املاك مخصوصه *emlāki makhsoucè*.

Appartenir, v. n.; — à quelqu'un, être son parent, ايله برکمسنه قرابتى او *bir kimesnè ilè qarābeti ol*. — Être attaché à quelqu'un, être à son service, برکمسنه نك خدمتنده بولنمق *bir kimesnènuñ khydmetindè boulounmaq*. — Il appartient, il convient, ياقشور لايق او *lāïq ol*. — Il ne vous appartient pas de me reprendre, بنى تعزير ايتمك سزه لايق دكلدر *beni ta'zïr itmek syzè lāïq deïldur*. — En t. de formule, on dit : Ainsi qu'il appartiendra, pour dire : selon qu'il sera convenable, موجب و مقتضاسى اوزره *moudjib u mouqtezāci uzrè*. — A tous ceux qu'il appartiendra, ايجاب و اقتضا ايدنلره *idjāb u yqtizā idenlerè*.

Appas, s. m. pl., charmes, جاذبه *djāzibè*, pl. a. جذبات *djazibāt*. — Les appas de la volupté, لذايذ نفسانيّه نك جذباتى *lezāïzy nefsāniïènuñ djezbāti*.

Appat, s. m., aliment mis dans un piége à un hameçon, et appât, au fig., chose qui attire, طعمه *theu'mè*, a.; يم *ïem*, t.

Appater, v. a., attirer avec un appât, يم ايله آيارتمق *ïem ilè āïārtmaq*, t.; طعمه ايله جلب ا *theu'mè ilè djelb it*. — Mettre le manger dans le bec des petits oiseaux, قوش آغزينه يم ويرمك *qouch âghzïnè ïem vïrmek*.

Appauvrir, v. a., rendre pauvre, افقارا ايراث فقرا *irāci faqr it*, يوخسوللق كتورمك *ïoukhsoullyq gueturmek*, t. — En parlant d'une langue, قيتلق كتورمك ايراث قحطا *qytlyq gueturmek*, *irāci qahth it*. — S'appauvrir, فقير يوخسوللغه اوغرامق *faqyr ol*, *ïokhsoullygha oghrāmaq*, كسب فقر و مسكنت ا *kesbi faqr u meskenet it*. — Appauvri, e, فقرلنمش *faqrlanmich*, يوخسوللنمش *ïokhsoullanmich*, فقير اولمش *faqyr olmich*.

Appauvrissement, s. m., فقرلنمه *faqrlanma*, يوخسوللنمه *ïokhsoullanma*, a.-t.; افتقار حال *iftiqāri hāl*.

Appeau, s. m., sorte de sifflet avec lequel on contrefait la voix des oiseaux, قوش سسی دودکی *qouch seci dudugui.* — Oiseau dont on se sert pour appeler les autres. Voy. Appelant.

Appel, s. m., recours à un autre tribunal, بشقه محکمه یه مراجعت ایلمه *bachqa mehkemèïè murādja'at eïlemè,* دعوایی اخر محکمه یه نقل *da'vāïi akhar mehkemèïè naql.* — Appellation à haute voix des personnes qui doivent se trouver à une assemblée, دعوت سسی *da'vet seci,* ندای دعوت *nidāï da'vet.* — Être présent à l'appel, حین ندای دعوتنك حاضر - *haïni nidāï da'vettè hāzyr, mevdjoud boulounmaq.* — Signal qui se fait avec le tambour, دعوت طاولنی چالمه *da'vet dhāvoulini tchālma,* طبل دعوتی *thabl da'veti.*

Appelant, e, adject., qui appelle d'un jugement à un autre, دعوایی ناقل قالدران *da'vāï qāldurān,* t.; دعوا *nāqyli da'vā.* — Oiseau qui sert à appeler les autres, چاغرغان قوش *tchāghyrghān qouch.*

Appeler, v. a., dire le nom d'une personne, d'une chose, آدی دیمك *ādi dímek,* t.; تسمیه ا *tesmïè it.* — Comment appelez-vous cette personne? بوکمسنه نك آدینه نه دیرلر *bou kimesnènuñ âdînè nè dírler.* — S'appeler, دینمك *dínmek.* — Comment vous appelez-vous? ادکز ندر *adyñyz nedur.* — Appeler les noms à haute voix, آد اوقویوب چاغرمق *âd oqouïup tchāghyrmaq.* — Appeler, faire venir, چاغرمق *tchāghyrmaq.* — Appeler le médecin, حکیمی چاغرمق *hekïmi tchāghyrmaq.* — Appeler, ou en appeler à un autre tribunal, دعوایی بشقه محکمه یه قالدرمق - نقل ایتدرمك *da'vāïi bachqa mehkemèïè qāldurmaq, naql itturmek.* — Appelé, e, دعوت اولنمش مدعو *da'vet olounmich, med'ouv.*

Appendice, s. m., لاحقه *lāhyqa,* a.

Appendre, v. a., اصمق *āsmaq,* t.; تعلیق ا *ta'lyq it,* a.-t. — Appendu, e, اصیلو *acylu,* t.; معلق *mou'allaq,* a.

Appert (il), v. impers., بللو - مستبان اولور *bellu, mustebān olour,* متبین اولور *mutebeïien olour,* a.-t.

Appesantir, v. a., اغرا *aghyr it,* بصقلق کتورمك *bacyqlyq gueturmek,* t.; تثقیل ا *tasqyl it,* ایراث ایهظ و ثقالت ا *irāci bahz u saqālet it,* a.-t. — Appesantir, au fig., en parlant des fonctions de l'esprit, ایرات فتورا *irāci futour it.* — En parlant de la colère de Dieu, on dit : Il a appesanti sa main sur ce peuple, سخط غضبنی اول خلقك اوزرینه حواله ایلدی *sakhti ghazabini ol khalquñ uzerînè havālè eïledi.* — S'appesantir, اغرلشمق *aghyrlachmaq,* کسب ثقالت ا *kesbi seqālet it.* — On dit : Mes yeux s'appesantissent, j'ai sommeil, کوزلریمه اویقو اغرلغی بصدی *gueuzlerumè oïouqou aghyrlyghy basty.* — S'appesantir trop sur une matière, برمادّه ده مبالغه ایله اطناب کلام ا *bir māddè-*

dè mubālagha ilè ythnābi kelām it. Appesanti, e, آغرلنمش *āghyrlanmich*, آغرلشمش *āghyrlachmich*, مثقل *mouçaqqal*.

Appesantissement, subst. masc., اغرلشمه *aghyrlachma*, t.; ثقالت *saqalet*, a.

Appéter, v. a., ارزولمق *arzoulamaq*, اوزلمك *euzlemek*, t.; تشهّی ا *techehhi it*, a.-t.

Appétissant, e, adject., استكلى كتوريجى *istekli gueturídji*, t.; مشهّی *muchehhi*, a.

Appétit, s. m., inclination, faculté par laquelle l'âme se porte à désirer quelque chose, استك *istek*, شهوت *chehvet*. — Appétit charnel, شهوت جسمانيّه *chehveti djesmānīiè*; — animal, شهوت بهيميّه *chehvet behīmīiè*. — Appétit, désir de manger, اشتها *ichtihā*, a.; يمكه استك *ismèiè istek*. — Exciter l'appétit, تهييج اشتها ا *tehīidji ichtihā it*.

Applaudir (S'), v. réfl., se féliciter, استسعاد ا *istis'ād it*. — Se glorifier, اوكنمك *eugunmek*, تفاخر ا *tefākhur it*, تمدّح ا *temedduh it*, a.-t.

Applaudissement, s. m., تحبيذ *tahbīz*, pl. a. تحبيذات *tahbīzāt*, a. — Donner des applaudissements, ارائهٔ تحبيذ و آفرين ا *irāïèī tahbīz u āferīn it*.

Applicable, adj. com., مخصّص *moukhassas*, مصروف *masrouf*, a.

Application, s. f., action d'appliquer une chose sur une autre, اوزرينه اورمه يا پشدرمه *uzerīnè īāpichturma*, اورمه *ourma*, t.; لصوق *luçouq*; — d'une maxime, d'un discours, en général d'une chose à une autre, صرف *sarf*, مصروفيّت *masrouf iïet*. — L'application d'un passage, برعباره نك فلان *bir 'ybārènuñ felān cheïè sarfi*. — Application, attention suivie, مداومت *mudāvemet*, مواظبت *muvāzebet*. — Avoir de l'application à l'étude, ملازمت مطالعه يه و مواظبت ا *mouthāla'aïè mulāzemet u muvāzebet it*.

Appliquer, v. a.; — son attention, son esprit, ou s'appliquer à une chose, عقلى ويرمك *'aqly vīrmek*, اعمال فكرا *y'māli fyqr it*, صرف ذهن ا *sarfi zihn it*. — S'appliquer, s'attribuer, s'approprier, نفسنه صرف ا *nefsinè sarf it*. — Appliqué, e, اورلمش *ouroulmich*, مخصّص *moukhassas*, معيّن *mou'aïien*, صرف اولنمش *sarf olounmich*, مصروف *masrouf*. — Appliqué, en parlant d'une personne dont le caractère est de se livrer tout entier à ses occupations, چالشقان *tchālichqān*. مجدّ *moudjidd*.

Appointement, s. m., وظيفه *vazīfè*, pl. a. وظايف *vezāïf*.

Apporter, v. a., alléguer, citer, سرد ـ ايراد ا *serd, irād it*. — Apporter des soins, همّت صرف ا *sarfi himmet it*.

Apposition, s. fém., t. de gram., union de deux substantifs sujets d'une phrase, تبعيّت الاسم الى الاسم *teb'iïet ul-ism ilal-ism*. — En phys., jonction de certains corps à d'autres

de même espèce, اتّصال الاجزأ المتجانسة *ittiçāl ul-edjzā ul-mutedjānecet*, a.

Appréhender, v. a., t. de prat., prendre, saisir, يقدلمق *ïaqalamaq*, t.; اخذ ـ ضبط ا *akhz, zabth it*, a.-t.

Appréhensif, ive, adj., قورقق *qorqaq*, t.; خايف *khāïf*, a.

Apprendre, v. act., faire savoir, بيلدرمك *bildurmek*, اخبار ا *ykhbār it*.

Apprêt, s. m., manière d'apprêter les cuirs, سپيلش *sepïlich*, t.; دباغت *dibāghat*, a. — Apprêt, au fig., affectation, تكلّف *tekelluf*, تصنّع *teçannou'*, a.

Apprêté, e, adj., حاضرلنمش *hāzyrlanmich*, a.-t.; حاضر *hāzyr*, مهيّا *muheïiā*.

Apprêter, v. a., à rire, donner à rire, كولدرمك *guldurmek*, t.; ايراث ضحك *yzhāk it*, اضحاك ا *irāci zahk u khandè it*.

Apprêteur, s. m., دوزيجى *duzïdji*, t.; مرتّب *murettib*, a.

Apprivoiser, v. a., تأنيس ا *téénïs it*, تأهيل ا *téehïl it*, a.-t. — S'apprivoiser, الفت ا *ulfet it*, كسب انس و الفت ا *kesbi uns u ulfet it*. — Apprivoisé, e, متأنّس *mutéennis*, مألوف *méélouf*.

Approbateur, trice, s., مستحسن *moustahsin*, مستصوب *moustasvib*.

Approbatif, ive, adj., تصويبى مشعر *tasvïbi much'yr*, a.-t.

Approbation, s. fém., agrément, consentement, رضا *rizā*. — Jugement favorable, استحسان *istyhsān*.

Approche, s. f., mouvement par lequel on avance vers, ياقلشمه *ïāqlachma*, t.; تقرّب *teqarroub*, مقاربت *mouqārabet*. — Le temps qui est près de nous, تقرّب وقت *teqarroubi vaqt*, تقرّب *teqarroub*. — L'approche de la nuit, ظلمت ليلك تقرّبى *zoulmeti leïluñ teqarroubi*. — Approches, travaux que l'on conduit jusqu'au corps de la place qu'on assiége, قلعه يه يقلشمق ايچون ايلرويه سورىلن مترسلر *qal'aïè ïaqlachmaq itchoun ileruïè surylen meterisler*. — Lunette d'approche, دوربين *dourbun*.

Approcher, v. a., avancer auprès, mettre proche, يقين كتورمك *ïaqyn gueturmek*, تقريب ا *taqrïb it*. — Approcher le souverain, être dans son intimité, پادشاهك ياننه تقرّب ا *pādichāhuñ ïānina teqarroub it*. — Approcher, devenir proche, يقلشمق *ïaqlachmaq*, يقين او *ïaqyn ol*, تقارب ا *teqārub it*.

Approfondir, v. a., rendre plus profond, درينلتمك *derïnletmek*, t.; تعميق ا *ta'myq it*.

Appropriation, s. fém., كندويه ايدنمه *guenduïè idinmè*, t.; ضبط *zabth*, a.

Approprier, v. a., rendre propre à sa destination, ياقشدرمق *ïāqychturmaq*, t.; توفيق ا *tevfyq it*, a.-t. — Ajuster, agencer, حسن حاله قومق *husni hālè qomaq*, تنظيم ا *tanzïm it*. — S'approprier, v. pron., usurper la propriété de..., حقسز ايدنمك

haqqsyz idinmek. فضولی ضبط ا *fuzouli zabth it,* بغیر حقّ ضبط ا *bighaïri haqqyn zabth it.* — Se rendre propre une pensée, un ouvrage, en s'en disant l'auteur, کندونک اولدیغنی ادّعا ا *guendunuñ oldoughounou iddi'ā it.*

Approvisionnement, s. m., action d'approvisionner, ذخیره‌لندرمه *zakhyrèlendurmè*, t.; تزوّد *tezevvud*, a.

Approvisionner, verbe actif, ذخیره‌لندرمک *zakhyrèlendurmek.*

Approuver, v. a., consentir, رضا ویرمک *rizā vîrmek.* — Juger convenable, مناسب کورمک *munācib gueurmek,* تصویب *tasvîb it.* — Approuvé, e, بکنلمش *beïenilmich,* رضا و قبول اولمش *rizā vu qaboul olmuch,* مناسب کورلمش *munācib gueurulmich,* مستحسن *mustahsen.*

Approximatif, ive, adj., تقریبیّ *taqrîbïi,* یقین *ïaqyn,* a.

Approximativement, adverbe, تقریب ایله *taqrîb ilè,* a.-t.; بر وجه تقریب *ber vedjhi taqrîb,* p.-a.; تخمینًا *takhmînen,* a.

Appui, s. m., support, soutien, دعامه *di'āmè,* pl. a. دعایم *di'āïm.* — Point d'appui d'un levier, مرکز الاستناد *merkez ul-istinād.*

Appuyer, v. a., soutenir au moyen d'un appui, طیاندرمق *dhaïāndurmaq,* t.; اعماد ا *y'mād it.* — Appuyer une opinion sur de bonnes raisons, بر رأیی دلایل معقوله ایله تأییدا *bir rèïi delāïli ma'qoulè ilè téeïid it.* — Appuyer, poser, اوستنه قومق *ustunè qomaq,* اوتورتمق *otourtmaq,* اقعاد ا *yq'ād it.* — Peser sur quelque chose, زورلی بصمق *zorly basmaq,* تأیید قوّت ایله بصمق *téeïid qouvvet ilè basmaq.* — Insister, اصرار ا *ysrār it.*

Apre, adj. com., rude au goût, عفوصتلو *'oufoucetlu,* عفضیّ الطعم *'afzïi uth-tha'am.* — Rude au toucher, سرت *sert.* — En parlant des chemins, difficile, raboteux, صعب *sa'ab;* — violent, کسکین *keskîn,* شدید *chedîd.* — Porté avec trop d'ardeur à quelque chose, حریض *haryz.*

Apreté, s. f.; d'humeur, شدّت مزاج *chiddeti mizādj,* خشونت مزاج *khouchouneti mizādj;* — de mœurs, اخلاق وادابک شدّتی *akhlāq u adābuñ chiddeti.* — L'âpreté du froid, برودتک شدّتی *buroudetuñ chiddeti.*

Apurer, v. a.; un compte, تنقیح حساب ا *tenqyhy hyçāb it,* a.-t.

Aquatique, adj. com., marécageux. Voy. ce mot. — Terres aquatiques, صولاق یرلر *soulāq ïerler,* اراضئ کثیر النسامه *erāzïi kecîr unneçāmè.* — Oiseaux aquatiques, صو قوشلری *sou qouchlari.* — Animaux —, حیوانات مائیّه *haïvānāti māïiè.*

Arabesques, s. f. pl., t. d'arch., sorte d'ornement, طولاشقلو نقشلر *dholāchyqlu naqchlar.*

Arack, s. m., eau-de-vie tirée du riz fermenté, پرنج عرقی *pirindj 'araqy.*

Arasement, s. m., t. de maçon., برابرلشدرمه *berāberlechturmè,* t., تساوی *teçāvi,* a.

ARASER, v. a., t. de maçon., بويى برابرلشدرمك *boïi berāberlechturmek*, t.; تسويه ا *tesvïè it*, a.-t.

ARATOIRE, adj. com., (l'art), فنّ فلاحة *fenni felāhat*, a.

ARBALÈTE, s. f., زنبرك *zemberek*, t.

ARBITRAGE, s. m., دعوانك حكم معرفتيله روئت اولنمه *da'vānuñ hukm ma'rifetilè rouïet olounma*, a.-t. — Mettre en arbitrage, بر ماده‌يى حكم معرفتيله روئت اولنمغه حواله ا *bir māddèïi hukm ma'rifetilè rouïet olounmagha havālè it*.

ARBITRAIRE, adj. com., qui dépend de la volonté des juges, حكم قاضى يه مسنوط *hukmi qāzïiè menouth*, قاضى نك رأيله باغلو *qazînuñ rèïnè bāghlu*.

ARBITRATION, s. f., وجه تخمين ايله اولان تقدير قيمت *vedjhi takhmîn ilè olān taqdïri qymet*, a.-t.

ARBITRE, s. m., juge choisi par les parties, طرفيندن بالتراضى اختيار اولنان حكم *tharafeïnden bit-terāzy ykhtïār olounān ḥakem*, حكم *hakem*, a. — Maître absolu, حاكم مطلق *hākimi mouthlaq*.

ARBITRER, v. a., juger, décider en qualité de juge, بيورمق *bouïourmaq*, t.; حكم ا *hukm it*.

ARBORER, verbe act.; l'impiété, دينسزلق بيراغنى آچمق *dînsyzlyq baïrāghyni âtchmaq*, رفع لواى كفر و الحاد ا *ref'y livāï kufr u ilhād it*.

ARBORISÉ, E, adj. Pierre arborisée, جمر مشجّر *hadjeri muchedjdjer*, a.

ARBRE, s. masc., grosse et longue pièce de bois, ديرك *dîrek*, t. — Arbre de moulin, دكرمنك ديركى عمودى *deïrmenuñ dîregui, 'amoudi*. — En t. de l'Écriture, l'arbre de vie, شجرة الحيات *chedjeret ul-haïāt*. — Arbre de la croix, عود الصليب *'oud us-salîb*. — Arbre généalogique, شجرهٔ نسب *chedjerèï neceb*.

ARBRISSEAU, s. m., اوفاق اغاج *oufāq aghādj*, t.

ARBUSTE, s. m., بودور اغاج *bodour aghādj*, t.

ARC, s. m.; de carrosse, عربه‌نك دمريايى *'arabanuñ demir ïāïi*. — Arc, en t. d'architect., cintre, كمر *kemer*. — L'arc d'une voûte, قبّه‌نك كمرى *qoubbènuñ kemeri*, طاق *thāq*. — Arc de triomphe, طاق غزا *thāqy ghazā*.

ARCADE, s. f., كمرلو اچيقلق *kemerlu atchyqlyq*, t. — Les arcades d'un bâtiment, بنانك فواصل معقوده‌سى *binānuñ fevācyli ma'qoudèci*.

ARC-BOUTANT, s. m., pilier qui finit en demi-arc, باشى اكرى ديرك *bāchi egri dîrek*, t.; دعامهٔ محرّده *di'āmëï mouharredè*, a. — Au fig., se dit des chefs d'un parti, فرقه‌نك طياغى دعامهٔ قوم *firqanuñ dhaïāghy*, *di'āmëï qavm*.

ARC-BOUTER, v. a., دستك اورمق دعامه ايله استحكام ويرمك *destek ourmaq*, t.; *di'āmè ilè istyhkiām vîrmek*.

ARCEAU, s. m., قبّه كمرى *qoubbè kemeri*, t.; طاق القبّة *thāq ul-qoubbet*, a.

Arche, s. f.; de pont, كوپرى *keupru kemeri*.

Archétype, s. m., t. didact.; — du monde, دنيانك يلك قالبى *dunïānuñ ilk qālebi*, t.; اصل العالم *asl ul-'ālem*, a. — Archétype, étalon primitif et général des poids et mesures, اصل المعيار *asl ul-my'ïār*.

Archevêché, s. m., diocèse d'un archevêque, متروپوليته تابع مملكت *mitrèpolítè tāby' memleket*.

Archiduché, s. m., باش دوقلق *bāch douqalyq*, t.

Archiépiscopal, e, adjectif, متروپوليتلكك *mitrèpolítliguñ*. — Dignité archiépiscopale, متروپوليتلك رتبه‌سى *mitrèpolítliguñ rutbèci*.

Architectonique, adj. com., qui a rapport à l'architecture, معمارلغه متعلّق *mi'mārlygha mute'allyq*, a.-t. — L'art de la construction, معمارلق صناعتى *mi'mārlyq sanā-'ati*, a.-t.; فنّ معمارى *fenni mi'-mārïi*.

Architectonographe, s. masc., وصّاف الاحوال الابنيّه *vassāf ul-ahvāl ul-ebnïiè*.

Architectonographie, s. fém., وصف الاحوال الابنيّه *vasf ul-ahvāl ul-ebnïiè*, a.

Architecture, s. f., l'art de construire, disposer et orner les édifices, ياپو صناعتى *ïāpou sanā'ati*, t.; علم بنا *'ylmi binā*. — Ancienne et moderne architecture, فنّ قديم و جديد بنا *fenni qadím u djedídi binā*. — Architecture militaire, فنّ بناى استحكامات *fenni binaï istyhkiā-māt*, فنّ معمارى الحربىّ *fenni mi'mārïi ul-harbïi*. — Architecture navale, كمى ياپه‌نك فنّى *guemi ïāpmanuñ fenni*. — Architecture, disposition et ordonnance d'un bâtiment, بنانك كسمى *binānuñ kecimi*, هيئة البنا *hïïet ul-binā*, a. — Une belle architecture, بر هيئة مطبوعهٔ بنا *bir hïeti mathbou'aï binā*.

Architrave, s. f., باشلق دپه‌سى *bāchlyq tepèci*, t.; تاج *tādj*, a.-t.-p.

Archives, s. f. pl., anciens titres, chartres et autres papiers importants, دفاتر و سندات قديمه *defātir u senedāti qadímè*. — Le trésor des archives, دفاتر و سندات قديمه خزينه‌سى *defātir u senedāti qadímè khazínèci*.

Archiviste, s. masc., دفترخانه امينى *defterkhānè emíni*, t.

Ardent, s. m., exhalaison enflammée qui paraît dans les marais, آتشلو بوغوم *átechlu boghoum*, t.; بخارى نارىّ *boukhāri nārïi*, pl. ابخرهٔ ناريّه *ebkhyrèï nārïiè*.

Ardent, e, adject., enflammé, لهّاب *lehhāb*, a. — Fer ardent, قزغن دمر حديد *qyzghyn demïr hadídi*. — Allumé, يانمش مسخّن *mouçakhkhan*. — مشتعل *muchte'al*. — Qui brûle, qui enflamme, ياقيجى محرّق *ïāqydji mouharryq*. — Au fig., violent, véhément, كسكين كسكين *keskín*, شديد *chedíd*, اكيد *ekíd*. — Désir ardent, اشتياق شديد يانق *ichtïāqy chedíd*, يانق استك *ïānyq istek*. — Soif ardente, كسكين صوسزلق *keskín souçouz-*

louq. — Fièvre —, حمّای محرّق *hoummāï mouharryq.* — Qui a une grande activité, غیرتلو *ghaïretlu,* کرمیتلو *guermïietlu.*—Un homme extrêmement ardent, ایشلك کرمیّت ایله طاورانور بر آدم *ichindè guermïiet ilè dhāvrāneur bir âdem.*

Ardeur, s. f., chaleur véhémente, قزغنلق *qyzghynlyq,* t.; حمو *humuvv,* شدّت حرارت *chiddeti harāret,* a. — L'ardeur du feu, آتش قزغنلغی حمو *âtech qyzghynlyghy, humuvvi nār.* — Ardeur, chaleur âcre et piquante qu'on éprouve dans certaines maladies, حرقت *hourqat,* a.; یانقلق *ïānyqlyq.* — Ardeur d'entrailles, حرقت احشا *hourqāti ahchā ;* — d'urine, حرقت بول *hourqati buvel.*

Ardoisière, s. f., قیاغن طاشی اوجاغی *qaïāghan thāchi odjāghy,* t.

Arec, s. m., فلفلك *felfelek,* t.

Arène, s. f., cirque pour les combats de gladiateurs, پهلوانلره مخصوص قوم میدانی *pehluvānlara makhsous qoum meïdāni,* t.; عرصه کاه پهلوانان *'arsa guiāhi pehluvānān,* p.

Aréneux, se, adj., sablonneux, قوملی *qoumly,* t.; رملیّ *remlïi,* a.

Aréole, s. f., ممه دوکمه‌سی چوره‌سی *memè deuïmèci tchevrèci,* t.

Aréostyle, s. m., édifice dont les colonnes sont éloignées les unes des autres, درکلری بر برندن فاصله‌لو اولان بنا *direkleri bir birinden fācylèlu olān binā,* t.

Arête, s. f., angle saillant que forment deux faces d'une pierre, d'une pièce de bois, بالق صرتی شکلنك سوری طرفی *bālyq syrti cheklinuñ sivri tharafi,* t.

Arganeau, s. m. Voy. Organeau.

Argemone, s. f., plante, دکنلو خشخاش *dikenlu khachkhāch,* t.

Argent, s. m., métal, فضّة *fyzzat, fyzza,* a.

Argenté, e, adj., plaqué d'argent, کومش قاپلو *gumuch qāplu,* کومشلو *gumuchlu,* t.; کومش ایله مطلّا *gumuch ilè mouthallā,* t.-a. — D'un blanc qui a l'éclat de l'argent, کومش کبی پارلدابیجی *gumuch guibi pārladāïdji.*

Argentin, e, adj., qui a un son clair et retentissant, پارلاق سسلو *pārlāq seslu,* t.; مطنطن *mouthanthan,* a. — Voix argentine, صوت مطنطن *savti mouthanthan.* — Argentin, qui approche de l'éclat de l'argent, پالاق *pārlāq.*

Argenture, s. f., argent en feuilles fort minces, appliqué sur la superficie de quelque ouvrage, کومش ورق *gumuch varaq.* — Ouvrage de dorure et d'argenture, اوراق ذهبیّه وفضّیه‌دن مصنوع شیئلر *evrāqy zehbïiè vu fyzzïièden masnou' cheïler.*

Argile, s. f., کل *guil,* p.; اوزلو طپراق *euzlu thoprāq,* t.

Argileux, se, adj., کللو *guillu,* p.-t.; غضیر *ghazyr,* a.; ارض غضیره *arzy ghazyrè.*

Argo, s. m., constellation de l'hémisphère austral, السفینة *es-seftnet,* a.

Argumentation, s. fém., برهان اويدرمك صنعتى *burhān ouïdourmanuñ san'ati*, t.; فنّ البرهنة *fenn ul-berhenet*, a.

Argumenter, v. n., faire un ou plusieurs arguments, اثبات كتورمك *isbāt gueturmek*, اقامت برهان ا *yqāmeti burhān it*. — Tirer des conséquences d'une chose à une autre, بر مسئله دن خلافنه استخراج دليل ا *bir mecélènuñ khylāfinè istykhrādji delīl it*.

Aride, adj. com., stérile, جديب *djedīb*, مجدوب *medjdoub*, a. — Terre aride, ارض مجدوبه *arzy medjdoubè*. — Aride, sec, قوريمش *qouroumich*. — Qui ne fournit pas au discours, عقيم *'aqym*, عديم النما *'adīm un-nemā*. — Sujet aride, مبحث عقيم *mebhaci 'aqym*. — Esprit —, عقل عقيم *'aqli 'aqym*.

Aridité, s. f., au fig., stérilité, قوريلق *qouroulyq*, t.; عقم *'ouqm*, عدم النما *'adem un-nemā*. — État de l'âme qui ne sent point de consolation dans les exercices de piété, جمود قلب *djumoudi qalb*. — Insensibilité, عدم حاسية *'ademi hāciet*.

Aristotélicien, ne, adj., conforme à la doctrine d'Aristote, ارسطوطاليستى *aristhouthālīcii*, a. — Philosophie aristotélicienne, حكمت ارسطوطاليسيّه *hykmeti aristhouthālīciiè*.

Aristotélisme, s. m., la philosophie, la doctrine d'Aristote, حكمت ارسطو *hykmeti aristhou*.

Arithméticien, s. m., حساب علمنى بيلن *hyçāb 'ylmini bīlen*, a.-t.; اهل العلم الرقم *ehlil-'ylm ur-raqam*.

Arithmétique, s. f., art de calculer, حساب علمى *hyçāb 'ylmi*, a.-t. — Arithmétique spéculative, علم حساب نظرى *'ylmi hyçābi nazari*; — pratique, علم حساب عملى *'ylmi hyçābi 'ameli*. — Les quatre premières règles de l'arithmétique, اقسام اصليّهٔ علم رقم *aqsāmi aslīièï 'ylmi raqam*.

Arithmétique, adj. com., qui est fondé sur les nombres, مبنىّ على الارقام *mebnīi 'alel-erqām*. — Calcul arithmétique, حساب مبنى على الارقام *hyçābi mebni 'alel-erqām*.

Arme, s. fém.; offensive, آلت ضرب و تعرّض *āleti zarb u te'arrouz*; — défensive, آلت مدافعه و تحفّظ *āleti mudāfe'a vu tehaffuz*. — Maître d'armes, سلاح قوللنمه سنى كوسترن اوسته *silāh qoullanmacini guesteren oustà*. — Armes, la profession de la guerre, جنكجيلك طريقت صنعتى *djenkdjīlik san'ati*, *tharīqati 'askerīiè*. — Les entreprises de guerre, عزايم حربيّه *'azāïmi harbīiè*. — Suspension d'armes, متاركه *mutārekè*. — Aux armes! cri de guerre ou d'alarme, سلاحه طاورانك *silāha dhāvrānuñ*.

Armement, s. masc., appareil de guerre, تدارکات سفريّه *tedārukiāti seferīiè*. — Action d'armer un vaisseau, كمينك دونانمه سى *guemīnuñ donānmaci*.

Armer (S'), v. pron., se munir, se précautionner, contre les choses qui peuvent nuire, قورنمق *qourounmaq*, t.; تحفّظ ا *tehaffuz it.* — S'armer contre la pluie, باراندن تحفّظ ا *bārānden tehaffuz it.* — Armé, e, سلاحلو *silāhlu*, يراقلو *īārāqlu*, مسلّح *mucellah.* — A main armée, الده سلاح اولهرق *eldè silāh olaraq.*

Armoise, s. f., plante, برنجاسه *berendjācè*, وراتيقه *verātīqa*, t.; حبق الرّاعی *habaq ur-rā'y*, a.

Armorial, s. m., خانه‌دانلرك نشانلرينی مشتمل دفتر *khānedānlerun nichānlarīni muchtemil defter*, t.

Armurier, s. m., سلاجی *silāhdji*, t.

Aromatique, adj. com., خوش قوخولی *khoch qokhoulu*, t.; عطريّ *'ythrīi*, a. — Plantes aromatiques, نباتات عطريّه *nabātāti 'ythrīiè.*

Aromatiser, v. a., عطريّتلو شيلر قاتمق *ythrīietlu cheïler qātmaq*, t. — Aromatisé, e, خوش قوخولو شيلر قاتلمش *khoch qokhoulu cheïler qātilmich*, t.; معطّر *mou'aththar*, ممزوج بالعطريّات *mumzevedj bil-'ythrīiāt*, a.

Arpentage, s. m., mesure de terre par arpent, دونم اولچمه‌سی *devnum eultchmèci.* — Art de mesurer les terres par arpent, دونم اولچمه‌نك فنّی *deunum eultchmènuñ fenni.*

Arpenteur, subst. masc., دونم اولچيجی *deunum eultchídji*, t.

Arquer, v. a., بوكريلتمك *beugrīltmek*, t.; تقويس ا *taqvīs it*, a.-t. — S'arquer, بوكريلنمك *beugrīlenmek*, تقوّس ا *teqavvus it.* — Arqué, e, بوكريلنمش *beugrīlenmich*, اكلمش *eïlmich*, مقوّس *mouqavves.*

Arrachement, s. m., قوپارمه *qopārma*, t.; قلع *qal'*.

Arracher, v. a., قلع ا *qal' it*, a.-t. — Retirer, enlever, چكوب قوپارمق - آلمق *tchekup qopārmaq, álmaq*, نزع ا *nez' it.* — Arracher les yeux, كوز چيقارمق *gueuz tchyqārmaq.* — Au fig., arracher de l'argent à quelqu'un, بر كمسنه‌نك الندن آقچه قوپارمق *bir kimesnènuñ elinden aqtchè qopārmaq.* — Arracher, détacher, چكوب آيرمق *tchekup āïarmaq.* — Arracher la vie, بر كمسنه‌نك بدنندن جانني نزع ا *bir kimesnènuñ bedeninden djānini nez' it.* — Arraché, e, قوپارلمش *qopārilmich*, چكلوب آيرلمش *tchekilup āïrilmich*, مقلوع *maqlou'*.

Arrangement, s. m., louable économie, حسن رابطه *husni rābytha*, حسن اداره *husni idārè.* — Mesures pour terminer une affaire, تدابير لازمه *tedābīri lāzemè.*

Arranger, v. a., mettre dans l'ordre convenable, دوزمك *duzmek*, t.; حسن نظامه وضع ا *husni nizāmè vaz' it*, تنظيم ا *tanzím it*, a.-t.

Arrérager, v. n., ويرله‌جكی صكره‌يه براقمق *vīrilèdjigui soñraïa brāqmaq*, t.; تأخير ادا ا *téékhyrè edā it*, a.-t.

Arrérages, s. m. pl., بقايا مالى *beqāïā māli*, a.-t.; اموال بقايا *emvāli beqāïā*, a.

Arrestation, s. f., action d'arrêter, آليقومه *âlíqoma*, t.; توقيف *tevqyf*, a. — Prise de corps, محبوسيّت *mahboucïiet*. — Être en état d'arrestation, حال محبوسيّتده - حال توقيفده او *hāli mahboucïiettè, hāli tevqyftè ol.*

Arrêt, s. m., saisie, طوتمه *thoutma*, t.; ضبط *zabth*. — Action du cheval qui s'arrête, وقفه *vaqfè*.

Arrêter (S'), v. pron., cesser, discontinuer de faire quelque chose, واز كلمك *vāz guelmek*, ال چكمك *el tchekmek*, t.; كفّ يد ا *keffi ïed it*, a.-t. — Se fixer, se déterminer, قرار ويرمك *qyrār vírmek*. — Avoir égard, دقّت ا *dyqqat it*, باقمق *bāqmaq*. — Arrêté, e, آليقونمش *âlíqonmich*.

Arrher, v. a., پيى ويرمك *peïi vírmek*, t.

Arrhes, s. f. pl., عربون *'areboun*, a.

Arrière, adv. — Arrière-moi, Satan! loin de moi, Satan! الله تعالى شيطان شرّينى بندن ايراق ايليه *allah te'āla cheïthān chirríni benden irāq eïleïè*. — Avoir vent arrière ou en poupe, روزكار اكسه‌دن او *rouzguiār eñsèden ol*. — En arrière, en reculant, كيرويه واره‌رق *guíruïè vāraraq*.— Rester en arrière, كيروده قالمق *guírudè qālmaq*. — Faire un pas en arrière, برآدم ير كيرولنمك *bir âdum ïer guírulenmek*. — Arrière-boutique, ايچ دكّان *itch dukkiān*. — Arrière-cour, ايچ حولى *itch havly*.— Arrière-garant, كفيلك كفيلى *kefílik kefíli*.— Arrière-goût, صوكده قالان داد *soñda qālān dād*. —Arrière-neveu, يكن اوغلى *ïeguen oghlou*. — Nos arrière-neveux, pour dire la postérité la plus reculée, بزدنصكره كله‌جكلر *bizdensoñra guelèdjekler*, اخلاف واعقاب *akhlāf u a'qāb*. — Arrière-pensée, كيزلو مرام *guízlu merām*, مرام خفىّ *merāmi khafïi*.—Arrière-petit-fils, طورنزاده *thourounzādè*, ابن الحفيد *ibn ulhafíd*.— Arrière-petite-fille, طورن قزى *thouroun qyzy*, بنت الحفيد *bent el-hafíd*. — Arrière-saison, fin de l'automne, كوزك صوك وقتى *guzuñ soñ vaqty*. — Au fig., commencement de la vieillesse, عمر انسانك وقت خزانى *'eumri insānuñ vaqti hyzāni*. — Les derniers mois qui précédent les récoltes, اوراق وقتى موسمندن ايلروجه *orāq vaqti mevsiminden ilerudjè*. — Arrière-saison, se dit aussi des mois qui précèdent les vendanges, باغ بوزمى وقتندن اوّل *bāgh bozoumou vaqtinden evvel*.

Arrimeur, s. m., كمى يوكى استفجيسى *guemi ïuku istifdjíci*, t.

Arriser, v. a., t. de mar., et par abréviation, Riser, détendre la surface des voiles en les amenant un peu, يلكنى اشاغى آلمق - ايندرمك - تنزيل ا *ïelkeni achāghy âlmaq, indurmek, tenzíl it*.

Arrivage, s. m., abord des navi-

res dans un port, ليمانه يناشمه *limānè ïanāchma*, ليمانلمه *limānlama*, ليمانه كلمه *limānè guelmè*. — Se dit aussi de l'arrivée des marchandises, كلمه *guelmè*, توارد *tevārud*.

Arrivée, s. f., action d'arriver, كلمه *guelmè*, t.; قدوم *qoudoum*. — Le temps de l'arrivée d'une personne, برکمسنه‌نك کلدیکی وقت *bir kimesnènuñ gueldígui vaqyt*, حین ورود *haïni vuroud*. — Arriver, en t. de mar., se dit d'un vaisseau qui vient sur un autre, بر سفینه دیکر بر سفینه اوزرینه وارمق *bir sefínè dígguer bir sefínè uzerínè vārmaq*. — Arriver à ses fins, مرامه واصل - نائل او *merāmè vācyl, nāïl ol*. — Arrivé, e, کلمش *guelmich*, ایرشمش *irichmich*, واصل *vācyl*, وارد *vārid*, واقع *vāqy'*, وقوع بولمش *vouqou' boulmich*.

Arroche, s. f., plante, قویون صرمشغی *qoïoun sarmachyghy*, قره پازی *qara pāzy*, t.

Arroger (S'), v. pron., کندو کندویه ایدنمك *guendu guenduïè idinmek*, t.; ادّعای استحقاق ا *iddi'āï istyhqāq it*, غصبًا اتّخاذ ا *ghasben ittikhāz it*.

Arrondi, e, adj., دکرمی *deïermi*, t.; مستدیر *mustedír*, a.

Arrondissement, s. masc., état d'une chose arrondie, دکرمیلك *deïrmílik*, t.; استداره *istidārè*, a.

Arrosage, s. m., action de conduire l'eau d'une rivière ou d'un ruisseau sur des terres trop sèches, آرق *áryq*, t.; ساقیه *sāqyè*, a.

Arroser, v. a., humecter, mouiller, صولاتمق *soulātmaq*, t. — Arroser le jardin, باغچه‌یی صوارمق *bāghtchèïi souvārmaq*. — Arroser en versant, en répandant dessus, اوزرینه سرپمك *uzerínè serpmek*.

Arrumage, s. m. Voy. Arrimage, Arrimer.

Ars, s. m. pl., t. de vétérin., ne se dit guère que dans cette phrase : Saigner un cheval des quatre ars, aux quatre ars, aux quatre membres, بر آتك درت ایاغندن قان آلمق *bir âtuñ dort aïāghynden qān âlmaq*, t.

Arts, s. m. pl., صنایع *sanāï'*. — Arts libéraux, ceux dont les productions sont plus l'ouvrage de l'esprit que de la main, - فنون عقلیّه *funouni 'aqlïiè, 'ālïiè*. — Arts en général, tant libéraux que mécaniques, فنون و صنایع *funoun u sanāï'*. — Les beaux-arts, فنون شریفه صنایع شریفه *funouni cherífè, sanāï' cherífè*. — Se conduire, agir avec art, حذاقت ایله عمل وحرکت ا *hazāqat ilè 'amel u hareket it*. — L'art métrique et de la rime, علم العروض والقوافی *'ylm el-'arouz vel-qavāfi*.

Artériel, le, adject., شریانی *cherïānïi*, a.

Artériole, s. f., شریان صغیر *cherïāni saghyr*, a.

Artériologie, s. fém., بحث الاحوال الشرایین *bah sul-ahvāl uch-cherātin*, a.

Artériotomie, s. f., شریانی یارمه بط - تبزیل *cherïāni ïārma*, t.;

الشريان *bathth, tebzîl uch-cherïān*, a.

Arthanita, s. m., plante, عرطنيثا *'artheniçā*, a. Voy. Cyclamen.

Arthrite, s. f., وجع المفاصل *vadja' ul-mefācyl*, ريح طيّار *ryhy thaïiār*, التهاب مفاصل *iltihābi mefācyl*, a.; اويناق يرلرنده كزر يل *oïnāq ïerlerindè guezer ïel*, t.

Article, s. m., une des parties d'un écrit composé de divers chefs, بحث *bahs*, pl. ابحاث *ebhās*; مقامة *meqāmet*, pl. مقامات *meqāmāt*. — C'est un autre article, pour dire qu'une chose est différente de celle dont il est question, بحث اخردر *bahsi akherdur*, بشقه مادّه در *bāchqa māddè dur*. — A l'article de la mort, اخر نفسده *akheri nefestè*.

Articuler, v. a., un fait, le circonstancier, على التفصيل تقرير كلام ا *'alet-tafsyl taqrîri kelām it*. — Articuler, prononcer distinctement, نطقه كلمك *nouthqa guelmek*, نطق كلام ا *nouthqy kelām it*, تلفّظ كلامه شروع ا *teleffuzy kelāmè chourou' it*. — S'articuler, se joindre, en parlant des os, تعاقد ا *te'āqud it*. — Articulé, e, prononcé, تلفّظ اولنمش *teleffuz olounmich*. — Exprimé nettement, منطوق بالصراحة *menthouq bis-sarāhat*.

Artifice, s. m., ruse, déguisement, دكّ *dekk*, t.; تصنّع *teçannu'*, مكر *mekr*, a.

Artificieusement, adv., دكّ ايله *dekk ilè*, t.; بالحيله *bil-hylè*, a.; حيله كارانه *hylè kiārānê*, p.

Artificieux, euse, adject., مكّار *mekkiār*, محتال *mouhtāl*, a.

Artillé, e, t. de mar., garni de son artillerie, دونانمش *donānmich*, t.; مجهّز *mudjehhez*, a.

Artillerie, s. f., canons et tout ce qui y a rapport, انواع طوپ طاقمى *envā'y thop thāqymy*, اجناس طوپ *edjnāci thop*, t. — La grosse artillerie, اغر طوپلر *aghyr thoplar*. — Parc d'artillerie, طوپخانه *thopkhānè*. — L'artillerie, le corps des officiers qui servent dans l'artillerie, طوپجى ضابطانى *thoptchi zābythāni*. — Le corps, la carrière de l'artillerie, طوپجى اوجاغى *thoptchi odjāghy*.

Artimon, s. m., mât de poupe, قيچ ديركى *qytch dîregui*, t.

Artisan, s. m., ouvrier dans un art mécanique, ايشجى *ichdji*, t. Un simple artisan, بياغى ايشجى *baïāghy ichdji*. — Celui qui est l'auteur de quelque chose, صانع *sāny'*, خالق *khālyq*, خلّاق *khallāq*.

Artisonné, e, adject., قورد ينكلو *qourd ïeniklu*, قوردلنمش *qourdlanmich*, t.

Artiste, s. m., اهل فنّ *ehli fenn*, ارباب فنّ *erbābi fenn*. — Artiste vétérinaire. Voy. Vétérinaire.

Aryténoïde, adj. et s. m., l'un des cartilages du larynx, طرجهالى *thyrdjehāli*.

Ascaride, s. m., petit ver rond qui ne se trouve que dans les gros intestins, بغرسق صوغلجانى *baghyrsaq soghouldjāni*, t.

ASCENDANT, E, adj. — La ligne ascendante, نسب بالطول جهتیّه اولان ابا و اجدادك سلسلهسی *neceb bith-thouli djehetiïè olān abā vu edjdāduñ silsilèci.* — Ascendants, les personnes dont on descend, اهل النسب بالطول عن الابا *ehl unneseb bīth-thoul 'an el-abā.* — Ascendant, pouvoir d'une personne sur l'esprit d'une autre, عقله غالبلك *'aqlè ghāliblik,* غلبه *ghalebè,* استیلا *istīlā.* — Prendre un grand ascendant sur quelqu'un, بر کمسنه نك عقلنه کسب استیلای تامّ ا *bir kimesnènuñ 'aqlïnè kesbi istīlāï tāmm it.* — Ascendant, en parlant des divers vaisseaux du corps, صاعد *sā'yd.* — Les vaisseaux ascendants et descendants, مجاری صاعد و نازلهٔ بدن *medjārii sā'ydè vu nāzylèï beden.*

ASCENSION, s. f. — Fête de l'Ascension, عید المعراج المبارك *'yd el-mi'rādj el-mubārek,* یوم السلّاق *ïevm us-sellāq.* — Ascension, action par laquelle un fluide s'élève dans des tuyaux, یوقاروچیقمه *ïoqārou tchyqma,* صعود *sou'oud,* تصاعد *teçā'yd,* عروج *'ouroudj.* — L'ascension de l'eau dans les pompes, طولمبهده صویك تصاعدی *thouloumbada souïuñ teçā'ydi.* — L'ascension du mercure dans le baromètre, میزان هواده جیوه نك عروج و صعودی *mīzāni havāda djïvanuñ 'ouroudj u sou'oudi.* — Ascension aérostatique, بالون ایله هوایه چیقمهسی *bāloun ilè havāïè tchyqmaci.*

ASCÉTIQUE, s. f., la vie contemplative, mysticité, تصوّف *teçavvuf,* a.

ASCLÉPIADE, s. f., ou ASCLÉPIAS, s. m., plante, appelée aussi dompte-venin, پاد زاهر اوتی *pād zehir oty.*

ASIATIQUE, adj. com., مشرقیّ *machriqyi,* a. — Mœurs asiatiques, اهل شرقك اخلاق و ادابی *ehli charquñ akhlāq u adābi,* اخلاق مشرقیّه *akhlāqy machriqyïè.*

ASILE, s. m., au fig., retraite dans l'infortune, قورینهجق یر *qorounadjaq ïer,* t.; ملجأ *meldjè,* ملاذ *melāz.*

ASPALATH, s. m., sorte de bois qui vient des Indes Orientales, قرمزی صندل *qyrmizy sandal,* t.; قرنوه *qarnouh,* a.

ASPECT, s. masc., perspective que présente un lieu, منظره *manzarè,* a., کوسترش *gueusterich,* t. — Un bel aspect, حسن منظره *husni manzarè.* — Aspect, en astrologie, situation des planètes les unes à l'égard des autres, نظارت *nazāret.* — Aspect bénin, نظارت میمونه *nazāreti meïmounè.* — Mauvais aspect, نظارت سیّئهٔ *nazāreti sïiè.* — Malin aspect, نظارت منحوسه *nazāreti menhoucè.* — Aspect, au fig., en parlant d'un projet, d'une affaire, صورت *souret,* کورش *gueurunuch,* نمایش *numāïch.*

ASPERGER, v. a., رشّ *rechch it,* a.-t.

ASPÉRITÉ, s. f., سرتلك *sertlik,* t.; حرشت *harechet.*

ASPERSION, s. f., رشّ *rechch,* رشّ ما *rechchi mā,* a.

Asphodèle, s. f., plante, چرش *tchirich oty*, t.; خنثی *khansa*, a.

Asphyxie, s. f., اوغنمه *oghounma*, t.; اغما *yghmā*, تعطّل الحواسّ *te'aththul ul-havāss*. — Tomber en asphyxie, عارضهٔ اغمایه کرفتار او *'āryzaï yghmāïè gueriftār ol*, بوغلمق *boghoulmaq*.

Aspirant, e, adj., استکلو *isteklu*, t.; راغب *rāghyb*, a.; خواهشکار *khāhichkiār*, p.; طلبکار *thalebkiār*.

Aspiration, s. f.; صولق آلمه *solouq álma*, t.; نفس آلمه *nefes álma*, نفسی ایچرو چکمه *nefeci itcheru tchekmè*, صولوغی ایچروبه چکمه *soloughy itcheruïè tchekmè*, a.-t.; انجذاب نفس *indjizābi nefes*. — Terme de gram.; تنفّس *teneffus*, بوغازدن تلفّظ *boghāzden teleffuz*. — En t. d'hydraulique, action par laquelle une pompe élève l'eau en faisant le vide, هوایی ایچرو چکمه *havāïi itcheru tchekmè*, انجذاب هوا *indjizābi havā*. — Pompe qui agit par aspiration, انجذاب هوا تقریبیله ایشلیان طولمبه *indjizābi havā taqrībilè ichleïān thouloumba*.

Aspirer, v. a., désirer, اشتیاق ا *ichtīāq it*, ارزوکش او *arzoukech ol*, وقف انظار اشتیاق ا *vaqfi enzārè ichtīāq it*.

Aspre, s. m., اوفاق اقچه *oufāq aqtchè*, t.

Assaillir, v. a., اوزرینه صالمق حمله ـ صولت ا *uzerinè sālmaq, hamlè, savlet it*.

Assainir, v. a., صاغلتمق *sāghaltmaq*, t.; تصحیح هوا ا *tashyhy havā it*.

Assaisonner, v. a., au fig., accompagner ce qu'on dit de manières douces et agréables, طاتلولندرمق *thātlulandurmaq*, t.; تلطیف ا *telthyf it*, a.-t.; خوش کوسترمك *khoch gueustermek*.

Assassiner, v. a., tuer de guet-apens, اوغریلین اولدرمك *oghroulaïen euldurmek*, t.; غیلةً قتل ا *ghyleten qatl it*. — Outrager, excéder de coups en trahison, دپهلمك *tepèlemek*. — Importuner avec excès, تعجیز ا *ta'djíz it*.

Assaut, s. m., attaque de vive force, حمله *hamlè*, صولت *saúlet*. — Au fig., faire assaut d'esprit, de savoir, etc., اوستلك دعواسنی ا *ustlik da'vācini it*, دعوای تفضّل ا *da'vāï tefazzul it*.

Assemblage, s. m., برکمه *birikmè*, t.; اجتماع *idjtimā'*.

Assembler, v. a., mettre ensemble, برکدرمك *birikturmek*, طوپلمق *thoplamaq*. — Joindre, بر برینه *bir birínè tchātturmaq*. — S'assembler, طوپلنمق *thoplanmaq*, تجمّع ا *tedjemmu' it*. — Assemblé, e, réuni, طوپلنمش *thoplanmich*, برکمش *birikmich*, مجتمع *mudjtemi'*.

Asséner, v. a., - پك چارپمق اورمق *pek, tchārpmaq, ourmaq*, t.; شدیدًا ضرب ا *chedíden zarb it*.

Assentiment, s. m., approbation intérieure et forcée qu'on donne à

une chose évidemment vraie, قبول *qaboul*, تسليميت *teslímïiet*. — Assentiment de conviction, علم يقينه مبنى اولان تسليميت *'ylmi ïaqynè mebni olān teslímïiet*.

Assentir, v. n., donner son assentiment, قبوللمق *qaboullamaq*, t.; تسليم ا *teslím it*, a.-t. — Assentir à un acte, سندى قبول ا *senedi qaboul it*.

Asseoir, v. a., mettre sur, dans un siége, اقعاد ا *yq'ād it*, اجلاس ا *idjlās it*, a.-t. — En parlant des oiseaux, دالە قونمق *dālè qonmaq*. — Asseoir une rente, ايراد يرلشدرمك *irād ïerlechturmek*, ترتيب ايراد ا *tertïbi irād it*. — Asseoir son jugement, تثبيت ذهن ا *tesbïti zyhn it*.

Assermenter, v. act., يمين ويردرمك *ïemïn vïrdurmek*, تحليف ايتدرمك *tahlïf itturmek*, a.-t. — Assermenter une personne, بر كمسنەيه يمين ويردرمك *bir kimesnèïè ïemïn vïrdurmek*. — Assermenté, e, يمينلو *ïemïnlu*, محلّف *mouhallaf*.

Asservir, v. a., assujettir, قوللغه كتورمك *qoullougha gueturmek*, t.; تحت حكمه ـ تحت تبعيّته ادخال ايتدرمك *tahti hukmè, tahti teb'ïiatè idkhāl itturmek*. — Asservi, e, محكوم *mahkioum*, اطاعته كتورلمش *ithā'atè gueturilmich*. — S'asservir à...., تبعيّت ا *teb'yiat it*, محكوم او *mahkioum ol*.

Assesseur, s. m., adjoint à un juge, معين قاضى *mou'ïni qāzy*. — Conseiller assesseur, مجالس *medjalıs vè mustechāri qāzy*.

Assez, adverbe, suffisamment, يتشه جك قدر *ietichèdjek qadar*, ال ويره جك قدر *el verèdjek qadar*, لزومى مقدارى *luzoumi myqtāri*, t. — Assez grand, قدر وافى كبير *qadri vāfi kebïr*. — Assez peu, pour dire peu, ازه جق *azadjyq*, از بچوق *az boutchouq*, قليل *qalïl*.

Assidu, e, adj., qui a une application continuelle à quelque chose, چالشكر *tchālichguer*. — Qui est toujours auprès de quelqu'un, ايرلمز *ïïrilmaz*, غير منفك *ghaïri munfik*. — Assidu, se dit de certaines choses pour en marquer la continuation, بر برى اردنجه *bir biri ardindjè*, صيق صيق *seuq seuq*, غير منقطع *ghaïri mounqathy*, دائمى *dāïmi*.

Assidûment, adv., دوروشەرك *duruchèrek*, t.; بالمداومت *bil-mudāvemet*, بالمواظبة *bil-muwāzebet*, بالملازمة *bil-mulāzemet*, a. — Travailler assidûment, بالمداومه ايشلمك *bil-mudāvemè ichlemek*.

Assiéger, v. a., faire le siége d'une place, محاصره ـ حصرا *mouhacerè, hasr it*, a.-t.; قوشاتمق *qouchātmaq*, t. — Au fig., entourer, environner, اطرافى آلمق *ethrāfi ālmaq*, قوشاتمق *qouchātmaq*, احاطه ا *yhātha it*. — Importuner. Voy. ce mot. — Assiégé, e, قوشادلمش *qouchādilmich*, محاصره اولنمش *mouhācerè olounmich*, محصور *mahsour*.

Assiette, s. fém., manière d'être assis, اوتورش *otourich*, قعدة *qa'det*.

— Situation d'un solide posé sur un autre, يرلشمه ثبوت *ïerlechmè, subouth*, استقرار *istyqrār*. — Disposition de l'esprit, قرار ذهن *qarāri zihn*, عقلك اوتورشقلغی *'aqluñ otourouchouqlyghy*. — Assiette d'une rente ; une rente en bonne et sûre assiette, صاغ مال اوزره مربوط اولان ايراد *sāgh māl uzrè merbouth olān irād*.

Assignation, s. f., destination de fonds pour tel payement ; mandat, حواله *havālè*, pl. a. حوالات *havālāt*. — Exploit par lequel on est assigné à comparaître, - احضار امری مراسلەسی *yhzār emri, murācelèci*. — Assignation, dans le langage ordinaire, rendez-vous, كورشلمك ايچون تعيين اولنمش ير *gueuruchilmek itchoun ta'ïin olounmich ïer*, محل موعود ملاقات *mahalli mev-'oudi mulāqāt*.

Assigner, v. a., affecter un fonds au payement d'une dette, d'une rente, etc., حواله ا *havālè it*. — Indiquer, désigner, - تعيين تخصيص ا *ta'ïin, takhsïs it*, مخصوص قلمق *makhsous qylmaq*. — Indiquer, faire connaître, بيلدرمك *bïldurmek*, - اعلام بيان ا *beïān, y'lām it*. — Donner un exploit pour comparaître devant le juge, احضار مراسلەسنی ويرمك *yhzāri murācelècini vïrmek*.

Assimiler (S'), verbe pronom., برابرلشمك *berāberlechmek*, - توازن معادله ا *tevāzen, mou'ādelè it*. — Assimilé, e, بكزدلمش *beñzedilmich, mumācyl*, متشابه مماثل *mutechābih*.

Assistance, s. f., compagnie, assemblée, les personnes présentes, حاضر بالمجلس اولانلر *hāzyr bilmedjlis olānlar*, a.-t.; حضار مجلس *houzzāri medjlis*, a. — Le corps des assistants qui compose le conseil d'un ordre religieux, طريقتك سوز صاحبلری *tharyqatuñ seuz sāhybleri*, انجمن شورای طريقة *endjumeni chourāï tharyqat*.

Assister (Se faire), v. pronom., يانينه آلمق *ïānina âlmaq* ; — par quelqu'un, برکمسنه يی معيّنه استصحاب ا *bir kimesnèïi me'ïïtinè istyshāb it*.

Associer a, v. a., prendre quelqu'un pour compagnon dans...., اورتاقلغه آلمق *ortāqlygha âlmaq*, ترفيق - تشريك ا اورتاق *ortāq it*, *terfïq, techrïk it*. — Avoir part, پای آلمق *pāï âlmaq*, حصّه کير او *hyssèguïr ol*. — Recevoir dans sa compagnie, اورتاقلغه قبول ا *ortāqlygha qaboul it*, شرکتنه قبول ا *chirketinè qaboul it*. — S'associer, اورتاقلشمق *ortāqlachmaq*, t.; اشتراك ا *ichtirāk it*. — Fréquenter quelqu'un, avoir commerce avec lui, قونشمق - مصاحبت *qonouchmaq*, - مجاورت ا *mouçāhebet, mudjāveret it*. — Associé, e, adj., اورتاقلشمش *ortāqlachmich*, مشترك *muchterik* ; — subst., شريك *cherïk*, pl. a. شركا *churekiā*.

Assommer, v. a., tuer, اولدرمك *euldurmek*, t.; قتل ا *qatl it*, a.-t. — Battre avec excès, پك دوكمك *pek deuvmek*, شديدًا ضرب ا *che-*

dîden zarb it. — Incommoder, بزدرمك *bezdurmek*, بيقدرمق *byqturmaq*, ايراث سأمت ا *irâci se'met it.* — Assommé, e, دپەلنمش *tepèlenmich*, اولدرلمش *euldurulmich.*

Assommoir, s. masc., bâton garni d'une languette pour tuer les bêtes, چوماق *tchomâq*, t.; ميقعة *mîqa'at.* — Bâton garni dans le haut d'une balle de plomb, صويمانتى *soïmanty*, مقرعة *myqra'at.*

Assomption, s. f., enlèvement miraculeux de la sainte Vierge au ciel, ارتحال حضرت مريم *irtihâli hazreti merïem.* — Jour qu'on célèbre cette fête, عيد الارتحال حضرت مريم *'ydi ul-irtihâli hazreti merïem*, a. — Assomption, seconde partie d'un syllogisme, autrement appelée la mineure, صغرا *syghrâ.*

Assonance, s. f., ressemblance imparfaite de sons dans la terminaison des noms, ياری قافيه *îâry qâfïè*, t.-a.; قافيهٔ ناقصه *qâfïèï nâqyça.*

Assonath, ou Assonah, s. f. Voy. Sonna.

Assortir, v. a., réunir des choses qui se conviennent, برى برينه *biri birînè* ياقشدرمق *îâqychturmaq*, احدهما آخره توفيق ا *ahadèhoumâ âkharè tevfïq it*, a.-t. — Fournir de toutes les choses convenables, دوناتمق *donâtmaq*, طاقم دوزمك *thâqym duzmek*, t.; تجهيز ا *tedjhïz it.* — Convenir, بر برينه اويغون *bir birînè ouïghoun guelmek*, ياقشمق *îâqychmaq.* — S'assortir, ياقشمق *îarâchmaq*, ياقشمق *îâqychmaq*, توافق ا *tevâfuq it.* — Ces deux pièces ne s'assortissent pas, بو ايكى پارچه برى بريله ياقشمز *bou iki pârtcha biri biri ilè îâqychmaz.* — S'assortir, en parlant des caractères, امتزاج ا *imtizâdj it.* — Assorti, e, اويغون *ouïghoun*, ياقشمش *îâqychmich*, موافق *muvâfyq.*

Assortissant, e, adject., ياراشق *îarâchyq*, t.; موافق *muvâfyq*, خليق *khalyq*, a.

Assoupir, v. a., endormir à demi, امزغندرمق *imizghandurmaq*, اويقو بصقلغى كتورمك *ouïouqou bacyqlyghy gueturmek*, t.; تنعيس ا *ten'îs it*, ايراث سبات ا *irâci sabât it*, a.-t. — Apaiser les douleurs aiguës, اويشدرمق *ouïouchturmaq.* — Assoupi, e, اويقو بصقلغنه اوغرامش *ouïouqou bacyqlyghyna oghrâmich*, بصلمش *bacylmich*, سكونت بولمش *sukiounet boulmich.*

Assoupissant, e, adject., اويقو بصقلغى كتوريجى *ouïouqou bacyqlyghy gueturîdji*, t.; مورث سبات *mourici subât*, a.

Assoupissement, s. m., qui conduit à un sommeil profond, اويقو بصقلغى *ouïouqou bacyqlyghy*, t.; سبات *subât*, a. — Sommeil léger, اويوقلمه *ouïouqlama*, نعاس *nou'âs.* — Nonchalance, تنبللك *tembellik*, رخاوت *rakhâvet*, فتور *futour*, كسل *kesl.*

Assouplir, v. a., le caractère, خويى يواشلتمق *khouïi îavâchlatmaq*, t.; تليين مزاج ا *telïini mizâdj it.* — Assoupli, e, يواشلنمش *îavâchlanmich*, ليّن *leïin*, ملايم *mulâïm.*

Assourdir, v. a., صاغرلتمق *sâ-*

ghyrlatmaq, t.; ایراث صمم ا *irāci samem it*, a.-t. — Assourdi, e, صاغرلنمش *saghyrlanmich*, متصمّم *muteçammem*.

Assouvir, v. a., rassasier pleinement, اشباع ا *ichbā' it*, a.-t. — Au fig., en parlant des passions, غنا کتورمك *ghynā gueturmek*, تشفّی ا *techeffi it*. — Assouvi, e, طوق *thoq*, شبعان *cheb'ān*, شبیع *chebī'*, متشفی *mutecheffi*.

Assouvissement, s. m., آچلغی طویورمه *âtchlyghy doïurma*, t.; — de la faim, دفع جوع *def'y djou'*; — des désirs, استفای حظّ *istifāï hazz*; — des passions, استفای حظوظات نفسانیّه *istifāï houzouzāti nefsāniïè*.

Assujettir, v. a., soumettre à sa domination, اطاعته کتورمك *ythā-'atè gueturmek*, قید محکومیّته ادخال ا *qaïdi mahkioumïïetè idkhāl it*; — ses passions, امراض نفسانیّه یی مغلوب و مقهور قلمق *emrāzy nefsā-nïïèïi maghloub u maqhour qylmaq*. — Astreindre, زورلمق *zorlamaq*, تابع قلمق *tāby' qylmaq*, مضطرّا *mouzthyrr it*. — S'assujettir, تابع او *tāby' ol*, تبیّت ا *tebïïet it*. — Fixer, rendre stable, یرلشدرمك *ïerlechturmek*. — Assujetti, e, اطاعته کتورلمش *ythā'atè gueturilmich*, محکوم *mahkioum*, زورلنمش *zorlanmich*, مضطرّ *mouzthyrr*.

Assujettissant, e, adj., زورلیجی *zorlaïdji*, t.; موجب مجبوریّت *moudjibi medjbouïïet*, a. — Un métier assujettissant, خیلی مرتبه مجبوریّتی موجب بر صنعت *khaïli mertebè medjbourïïeti moudjib bir san'at*.

Assujettissement, subst. masc., اضطرار مجبوریّت *medjbourïïet*, *yzthyrār*.

Assurance, s. f., certitude, وثوق *vuçouq*, تحقق *tehaqquq*. — Forte probabilité, توثیق *tevsyq*, pl. a. توثیقات *tevsyqāt*; تأمین *téémīn*, pl. تأمینات *téémīnāt*. — État où l'on est hors de péril, امینلك *emīnlik*, حال امنیّت *hāli emnïïet*. — Nantissement qu'on donne pour sûreté, سبب امنیّت *sebebi emnïïet*; pl. a. اسباب امنیّت *esbābi emnïïet*. — Assurances maritimes, دکز ضررلرینه کفیللك *deñyz zararlerînè kefíllik*. — Assurance, hardiesse, یورك قویلکی *ïurek qavïligui*, ثبات متانت قلب *metāneti qalb*, قلب *sebūti qalb*.

Assurer, v. a., affirmer une chose, کرچکلندرمك *guertcheklendurmek*, t.; تأیید ا *téeïïd it*, a.-t. — Rendre témoignage de quelque chose, تأکیدًا افهام بیلدرمك *bíldurmek*, تحقیق و بیان ا *téékíden ifhām u beïān it*. — S'assurer d'un fait, تحقیق ا *tahqyq it*, تحصیل یقین ا *tahsyli ïaqyn it*, کرچکلکنی بیلمك *guertchekliguini bílmek*. — Assurer, faire qu'une chose ne périclite pas, قویلشدرمك *qavïlechturmek*, رابطهٔ قویه بند ا *rābythaï qavïïè bend it*, روابط قویّه ایله تحکیم

و توثيق ا *revābythy qavïiè ilè tahkím u tevsyq it.* — S'assurer, avoir confiance, اينانمق *inānmaq,* اعتماد ا *y'timād it.* — S'assurer de quelqu'un, de ses bonnes dispositions, تحصيل امنيّت ا *tahsyli emnïiet it.* — S'assurer d'une personne, l'arrêter, الیقومق *alyqomaq,* محبوس ا *mahbous it.* — Assurer, étayer, appuyer une muraille, etc., طياندرمق *thaïāndurmaq,* طياق اورمق *dhaïāq ourmaq,* t.; اعماد ا *y'mād it.* — Assurer un vase, le poser de manière qu'il ne puisse tomber, محكم قومق *muhkem qomaq,* يرلشدرمك *ïerlechturmek.* — Assurer, faire qu'on n'ait point de peur, يوركلندرمك *ïureklendurmek,* ثبات و جسارت ويرمك *sebāt u djeçāret vïrmek.* — Assuré, e, كرچكلنمش *guertcheklenmich,* تصديق اولنمش *tastyq olounmich,* مصدّق *mouçaddaq,* كرچكدن *guertchekten bïlinmich,* بيلنمش *qavïlechmich,* قويلشمش *muhkem,* محكم *mustahkem.* — Hardi, جسور *djeçour,* يوركلو *ïureklu.*

Assureur, s. m., qui assure un navire, دكز ضررلرى كفيلى *deñyz zararleri kefïli,* t.

Aster, s. m., fleur, بر چچكك اسمى *bir tchitcheguñ ismi,* t.

Astérie, s. f., ou étoile de mer, genre d'animaux marins, بر جنس دكز جانورى *bir djins deñyz djānveri.*

Astérisme, s. m., t. d'astron., assemblage de plusieurs étoiles, صورت كوكبيّة *soureti kevkebïiet,* pl. a. سور كوكبيّة *siveri kevkebïiet.*

Astérisque, s. masc., علامت الارسال *'alāmet ul-irsāl,* a.

Asthmatique, adj. com., صولغان علّتنه اوغرامش *soloughān 'ylletinè oghrāmich.*

Asthme, s. m., صولغان علّتى *soloughān 'ylleti,* ضيق نفس علتى *zyq nefes 'ylleti,* a.-t.

Astragale, s. m., moulure qui embrasse l'extrémité supérieure d'une colonne, هيئة ديركك بر زينتى *heïeti díreguñ bir zïneti.* — Terme d'anat., l'un des os du tarse, آشق *āchyq,* آشوق *áchouq,* كعب *ki'ab,* pl. a. كعوب *ki'oub.* — Plante légumineuse, يلانجى ميان اوتى *ïalāndji mïān oty,* سوس كاذب *souci kiāzib.*

Astral, e, adject., يلدزه متعلّق *ïyldyzè mute'allyq,* a.-t.; نجومى *nudjoumïi,* a. — Lampe astrale, suspendue, اصيلو قنديل *acylu qandïl.*

Astre, s. m., نجم *nedjm,* pl. a. نجوم *nudjoum;* كوكب *kevkeb,* pl. كواكب *kevākib.* — Le mouvement des astres, كواكبك سير و حركتى *kevākibuñ seïr u hareketi.* — L'aspect des astres, طلعت كواكب *thal'ati kevākib.* — En poésie, l'astre du jour, le soleil, شمس *chems,* نيّر اعظم *neïïri a'zem.* — L'astre de la nuit, la lune, قمر *qamer,* نيّر كثير الضيای ليل *neïïri kecïr uz-zïāï leïl.* — Influence des astres, كواكبك تأثيرى *kevākibuñ téécïri.*

ASTREINDRE, v. a., قسر - اجبارا *qasr, idjbār it*, a.-t.; — à faire quelque chose, زور ایله ایتدرمك *zor ilè itturmek*. — Astreint, e, زورلنمش *zorlanmich*, مضطرّ *mouzthyrr*.

ASTRINGENT, E, adj.; remède —, دوای قابض *devāï qābyz*.

ASTROLOGIQUE, adj. com., منجّملکه متعلّق *munedjdjimligué mute'allyq*, a.-t.; نجومیّ *nudjoumïi*, a. — Prédiction astrologique, استخراج نجومی *istykhrādji nudjoumi*. — Figure astrologique, شکل الزیج *chekl uz-zīdj*.

ASTUCE, s. f., مکر *mekr*, کید *keïd*, مکیدة *mekīdet*, a.

ASTUCIEUX, SE, adj., دوباره جی *doubāradji*, t.; مکّار *mekkiār*, a.

ATARAXIE, s. f., t. de philos., quiétude, tranquillité de l'âme, کوکل راحتلغی *gueuñul rāhatlyghy*, t.; طمانینت بال *thoumāníneti bāl*, سلوت قلب *sulveti qalb*, a.

ATELIER, s. m., réunion d'ouvriers travaillant sous un maître, عمله طایفه سی *'amelè thāïfèci*.

ATÉMADOULET, s. m., titre du premier ministre de Perse, اعتماد الدولت *y'timād ud-devlet*, a.

ATERMOIEMENT, s. m., وعده یی تقسیطه اوزاتمه *va'dèïi ouzātma, taqsythè bāghlamа*, a.-t.; باغلمه بالتقسیط *rabth bit-taqsyth*, a.

ATERMOYER, v. a., وعده یی تمدید اوزاتمق *va'dèïi ouzātmaq, temdīdi va'dè it*. — S'atermoyer, s'accommoder avec ses créanciers pour les payements à certains termes, تقسیطه باغلمق *taqsythè bāghlamaq*. — Il s'est atermoyé pour ses dettes, دیونی اداسنی تقسیطه ربط ایلدی *duïouni edācini taqsythè rabth eïledi*. — Atermoyé, e, تقسیطه باغلو مربوط *taqsythè bāghlu*, مربوط علی التقاسیط *merbouth 'alet-teqācyth*.

ATHÉISME, s. m., انکار الالوهیّت *inkiār ul-oulouhïiet*, a.

ATHÉRINE, s. f., poisson, آترینه باغی *âterína bālyghy*, t.

ATHÉROME, s. m., de méd., tumeur remplie d'un pus qui ressemble à de la bouillie, دبیلهٔ کلیسیّة *debīlet kelicïiet*, a.

ATHLÈTE, s. m., lutteur, مصارع *muçāri'*, pl. a. مصارعین *muçāri'īn*. — Au fig., homme fort et robuste, یکت مبارز قوی *ïguit*, t.; مبارزی قوی البدن *mubārizy qavi ul-beden*. — Les athlètes de la foi, مجاهدین دین *mudjāhidīni dīn*.

ATHLÉTIQUE, s. f., partie de la gymnastique, l'art des athlètes, فن کورشجیلك *gurechdjīlik*, t.; فنّ مصارعة *fenni muçāre'at*. — Adj., qui appartient à l'athlète, کورشجی یه مخصوص *gurechdjïïè makhsous*, صرّاعیّ *sarrā'yi*. — Force athlétique, قوّت صرّاعیّه *qouvveti syrrā'yïè*. — Les formes athlétiques d'un homme, بر آدمك هیئت پهلوانه سی *bir âdemuñ heïeti pehluvānèci*.

ATOME, s. m., corps regardé comme indivisible à cause de sa petitesse, جزء لا یتجزّی *djuz' lā ïetedjezza*. — Petite poussière que l'on voit voler en l'air à travers les rayons du soleil,

ذرّة *zerret*, ذرّه *zerrè*, pl. ذرّات *zerrāt*.

ATONIE, s. f., درمانسزلق *dermānsyzlyq*, p.-t.; درماندگی *dermāndègui*, p.

ATOURS, s. m. pl. — Dame d'atours, قوتوجی اوسته *qoutoudji oustа*, t.; ماشطه *māchatha*, a.

ATOURNER, v. a. (vieux mot) orner, parer, زینتلمك *zînetlemek*, a.-t. — Atourner l'épousée, عروسی تزیین ا *'arouci tezïin it*.

ATOUT, s. m., couleur qui au jeu de cartes emporte les autres, قوز *qoz*, t. — Jouer de l'atout, قوز اوینامق *qoz oïnāmaq*.

ATRE, s. masc., اوجاغك آتش *odjāghuñ âtech*, طوتشدرهجق یری *thoutouchturadjaq ïeri*, t.; آتشگاه کانون *âtechguiāhi kiānoun*, p.

ATROCE, adj. com., énorme, excessif, اغر *aghyr*, پك بیوك *pek buïuk*, t.; اشدّ *echedd*, جسیم *djecîm*, اضخم *azkham*, a. — Crime atroce, جرم جسیم و اضخم *djurmi djecîm u azkham*. — Atroce, caractère noir et cruel, پكشمش وقرارمش یورك *pekichmich veqarārmich ïurek*.

ATROCITÉ, s. f., énormité, پك بیوكلك *pek buïuklik*, اغرلق *aghyrlyq*, t.; شدّت *chiddet*, جسامت *djeçāmet*, a. — L'atrocité des crimes, جسامت جنایت *djeçāmeti djināïet*. — Atrocité des tourments, اشكنجه و اذیتك كمال شدّتی *ichkendjè vè ezïietuñ kemāli chiddeti*. — Atrocité, caractère noir et cruel, یورك قره لغی *ïurek qaralyghy*.

ATTABLER, v. a., fam., faire asseoir à table, سفره ده اوتورتمق *sofrada otourtmaq*.

ATTACHE, s. f. — Mettre à l'attache, باغ اورمق *bāgh ourmaq*, باغلمق *bāghlamaq*. — Attache, au fig., علاقه *'alāqa*, الفت *ulfet*, میل *meïl*. — Lettre d'attache, commission expédiée pour l'exécution de quelque arrêt, حكم موجبنجه انفاذه دائر ویرلان امر نامه *hukm moudjebindjè infāzè dāïr vîrilān emr nāmè*.

ATTACHEMENT, s. m., علاقهٔ درون *'alāqaï deroun*, ارتباط قلب *irtibāthy qalb*.

ATTACHER, v. a., lier, ربط ا *rabth it*, شدّ ا *chedd it*. — Joindre, وصل ا *vasl it*, a.-t.; بتشدرمك *bitichturmek*. — Attacher avec un cordon, un clou, ایپ - اكسر ایله یاپشدرمق *ip, ekser ilè ïāpichturmaq*; — avec de la colle, - طوتقال ایله یاپشدرمق *thoutqāl ilè ïāpichturmaq, bitichturmek*. — S'attacher, se joindre, چاتشمق *tchātichmaq*; — à quelqu'un, auprès de quelqu'un, كسب تعلّق ا *kesbi te'allouq it*; — au service d'un grand, كباردن بربسنه انتساب ا *kibārden birîcinè intiçāb it*. — Attaché, e; lié, مربوط *merbouth*, یاپشمش *ïāpichmich*, ملتصق *multecyq*, متعلّق *mute'allyq*. — Dépendant, انتسابلو *intiçāblu*.

ATTAQUABLE, adj. com., دوكلمسی ممكن *deuvulmeci mumkin*, دوكله قابل تعرّض بیلور *deuvulè bîlur*, t.; *qābili te'arruz*.

ATTAQUANT, s. masc., assaillant,

دوكشن *deuvuchen*, t.; مهاجم *mouhādjim*, pl. a. مهاجمين *mouhādjimín*; صايل *sāïl*, pl. a. صايلين *sāïlín*.

ATTAQUE, s. f., action d'attaquer, مقارعة *mouqāra'at*, ضربه *zarbè*. — Assaut donné à une place, يوريش *iurîch*, صولة *savlet*. — Travaux faits pour s'approcher d'une place, ياقشلمه مترسلرى *īāqychlama meteresleri*. — Paroles qu'on lâche pour sonder les intentions de quelqu'un, سوز آتمه *seuz âtma*, القاى كلام *ilqāï kelām*. — Donner attaque à quelqu'un, lui faire des reproches indirects, طوقندرمق *dhoqondurmaq*, حرف اندازلق ا *harf endāzlyq it*. — Attaque, en parlant des maladies, حمله *hamlè*, pl. حملات *hamlāt*.

ATTAQUER, v. a., assaillir, اوزرينه صالمق *uzerînè sālmaq*, اوزرينه اورمق *uzerînè ourmaq*, اقتحام و صولت ا *yqtihām u savlet it*, ايصال تعرّض ا *içāli te'arruz it*. — Attaquer, offenser par des paroles, ديل ايله انجتمك *dîl ilè indjitmek*, طعن لسان ايله طوقنمق *tha'ni liçān ilè dhoqounmaq*. — S'attaquer à quelqu'un, طوقشمق *dhoqouchmaq*, چكشمك *tchekichmek*; — à plus fort que soi, كندوسندن اقوا كمسنه ايله چكشمك *guenducinden aqvā kimesnè ilè tchekichmek*.

ATTEINDRE, v. a., toucher, دكمك *deïmek*, *deïgmek*, ايرشمك *irichmek*, واصل او *vācyl ol*. — Atteindre, arriver à un certain âge, بالغ او *bālygh ol*, وارمق *vārmaq*.

ATTELAGE, s. m., animaux attelés, چفت حيوانى *tchift haïvāni*. — Bœufs d'attelage, چفت اوكوزلرى *tchift eukuzleri*. — Attelage, chevaux qui traînent la voiture, قوشوم بسارکيرلرى *qochoum bārguïrleri*, عربه بارکيرلرى *'araba bārguïrleri*.

ATTENDRE, v. a., ترقّب ا *teraqqub it*, متربّب او *muteraqqyb ol*, — Attendre, espérer, مأمول ا *méémoul it*. — Attendu, e, participe, بكلنمش *beklenmich*, منتظر *mountazyr*. — Attendu, adv., vu, eu égard, حسبيله *hacebîlè*. — Vu la faiblesse de sa santé, ضعف مزاجنه مبنى *za'fi mizādjinè mebni*.

ATTENDRIR, v. a., rendre tendre, ايراث ملايمت ا *irāci mulāïemet it*. — Rendre sensible à la compassion, رقّت كتورمك *ryqqat gueturmek*, ايراث رقّت ا *irāci ryqqat it*. — S'attendrir, devenir tendre, كسب ملاينت ا *kesbi mulāïenet it*. — S'émouvoir, رقّته كلمك *ryqqatè guelmek*. — Attendri, e, يموشامش *ïoumouchāmich*, ملين *muleïïen*, رقّتلنمش *ryqqatlanmich*.

ATTENDRISSANT, E, adj., مرحمته كتوريجى *merhametè gueturîdji*, رقّت كتوريجى *ryqqat gueturîdji*.

ATTENTAT, s. masc., طوقنمه *dhoqounma*, t.; تعدّى *te'addi*, تعرّض *te'arruz*, اسائت *eçā'et*, a.

ATTENTATOIRE, adjectif com., طوقنيجى كملك *dhoqounîdji kemlik*, كتوريجى *gueturîdji*, t.;

خلل كتورن *khalel gueturen*, موجب تعدّی *moudjibi te'addi*.

Attente, s. f., بكلمه *beklemè*, t.; حال انتظار - ترقّب *hāli intizār, teraqqyb*. — Être dans l'attente d'une chose, برشيك انتظارنده اول *bir cheïuñ intizārindè ol*. — Attente, opinion qu'on a conçue d'un homme, d'une chose, مأمول *méémoul*, pl. a. مأمولات *méémoulāt*; ظنّ *zann*, pl. ظنون *zounoun*.

Attenter, v. n., طوقنمق *dhoqounmaq*, كملك ا *kemlik it*, t. — Attenter à la vie de quelqu'un, بر كمسنه نك جانينه سوء قصد ا - تعدّی ا *bir kimesnènuñ djānina souï qasd it, te'addi it*; — à la pudeur d'une femme, برخاتونك عرضنه ارتكاب اسائت ا *bir khātounuñ 'yrzyninè irtikiābi eçā'et it*.

Attentif, ive, adject., تقييد ايديجی *teqaïiud ididji*, a.-t.; صاحب دقّت *sahyb dyqqat*, a. — Être attentif à sa besogne, ايشده صاحب دقّت اول - صرف دقّت ا *ichdè sāhyb dyqqat ol, sarf dyqqat it*.

Attention, s. f., application d'esprit à quelque chose, اعتنا *y'tinā*, صرف ذهن *sarfi zyhn*. — Prêter attention, بذل دقت ا *bezli dyqqat it*, صرف ذهن ا *sarfi zyhn it*. — Travailler avec attention, دقّت ايله ايشلمك *dyqqat ilè ichlemek*. — Attention, soin officieux, مراعات خاطر *murā'āti khāthyr*.

Attentivement, adv., دقتلوجه *dyqqatludjè*, a.-t.; بالدقة *bid-dyqqat*, a. — Écouter attentivement, دقت ايله استماع ا *dyqqat ilè istimā' it*.

Atténuant, e, adj., se dit des remèdes qui procurent de la fluidité aux humeurs, خلطلری يوقدلديجی *khylthleri ïoufqaladídji*, a.-t.; مرقق الاخلاط *muraqqyq ul-akhlāth*. — Circonstances atténuantes, celles qui diminuent la gravité d'un délit, وسايل تفتير تهمت *veçāïli teftîri teuhmet*.

Atténuer, verbe act., affaiblir, زبونلتمق *zebounlatmaq*, t.; ضعيف ا *za'îf it*, توهين ا *tevhîn it*, a.-turc. — Atténuer les humeurs, اخلاطی يوقدلتمق *akhlāthy ïoufqalatmaq*, ترقيق اخلاط ا *terqyqy akhlāth it*. — Atténué, e, تاب و طاقتی كسلمش *tāb u thāqati kecilmich*, بيتاب *bîtāb*, ضعيف الحال *za'îf ul-hāl*.

Atterrage, subst. masc., endroit où un vaisseau peut prendre terre, كمی يناشه جق ير *ïanāchadjaq ïer*, يتاجق ير *guemi ïatādjaq ïer*, t.; مكان مساحلة *mekiāni muçāhelet*.

Atterrer, v. a., fig., ruiner entièrement, يقمق *ïyqmaq*, t.; خراب ا *kharāb it*. — Affaiblir excessivement, بصوب يقمق *buçup ïyqmaq*, توسيم *tevsîm it*. — Atterré, e, يره يقلمش *ïerè ïyqylmich*, خراب *kharāb*, مندرس *munderris*. — Atterrer, prendre terre. Voy. Atterrir.

Atterrissement, s. m., صكره دن كلوب بركمش طپراق *soñraden gue-*

lup birikmich thoprāq, t.; الحاق الارض *elhāq ul-arz*.

ATTESTER, verbe act., certifier, شاهدلك ا *châhidlik*, a.-t. — Prendre à témoin, شاهدلكه كتورمك *châhidligue gueturmek*, اشهاد ا *ichhād it*.

ATTIÉDIR, v. a., ايلى ا *ili it*, يليلتمك *ililetmek*, t.; تفتيرا *teftîr it*, a.-t. — S'attiédir, ايليلنمك *ililenmek*, كسب فتارا *kesbi fitār it*.

ATTIÉDISSEMENT, s. m., état de ce qui passe de la chaleur à la tiédeur, ايليلنمه *ililenmè*, t.; فتار *fitār*, سكونة حرارت *sukiouneti harāret*.

ATTIFÉ, E, adj., بزنمش *bezenmich*, t.; مزيّن *muzeïïen*, a.

ATTIRAIL, s. m. — Attirail de chasse, لوازمات صيد و شكار *levāzimāti saïd u chikiār*. — L'attirail, le matériel d'une imprimerie, بصمه خانه طاقمى *basmakhānè thāqymi*, طبعخانه لوازماتى *thab'khānè levāzymāti*; — d'un voyage, يول لوازماتى *ïol levāzymāti*; — de cuisine, مطبخ طاقمى *mathbakh thāqymi*. — Attirail, grande quantité de bagage, احمال و اثقال *ahmal u esqāl*.

ATTIRANT, E, adject., qui attire, كوكل چكيجى *gueuñul tchekîdji*, t.; جاذب قلوب *djāzibi qouloub*.

ATTIRER, v. a., au propre et au fig., جلب ا *djelb it*, استجلاب ا *istidjlāb it*, جرّا *djirr it*, a.-t.; چكمك *tchekmek*, t. — Attiré, e, چكلمش *tchekilmich*, منجذب *mundjezib*, مجلوب *medjloub*, مستجرّ *mustedjirr*.

ATTISER, v. a., au fig., le feu, aigrir les esprits, آتش شقاق و نفاقى احصاب ا *âtechi chyqāq u nifāqy yhsāb it*. — Attisé, e, طوتشمش محصوب *thoutouchmich*, *mahsoub*.

ATTISOIR, ou ATTISONNOIR, s. m., آتشى طوتشدره جق آلت كوسكى *âtechi thoutouchturadjaq âlet*, *kusku*, t.; مسعار *mis'ār*, محراك *mihrāk*, a.

ATTITUDE, s. f., طورش *dhourouch*, t.; وضع *vaz'*, سحنت *sahanet*, a. — Belle attitude, وضع احسن *vaz'y ahsen*. — L'attitude du respect, وضع تأدّب *vaz'y téeddub*. — Prendre une attitude imposante, برنوع وضع مهابت اتّخاذ ا *bir nev'y vaz'y mehābet ittikhāz it*.

ATTOUCHEMENT, s. m., ال ايله *el ilè ïoqlama*, t.; ملامسة *mulāmecet*.

ATTRACTIF, VE, adj., چكيجى *tchekîdji*, t.

ATTRACTIONNAIRE, adj. et s. com., اهل المذهب الانجذاب *chl ul-mezheb ul-indjizāb*, pl. a. ارباب المذهب الانجذاب *erbāb ul-mezheb ul-indjizāb*.

ATTRAIRE, v. a., attirer par un appât, جلب ا *djelb it*, a.-t. — Le sel est bon pour attraire les pigeons, توز كوكرجينلرك خلبنه وسيله در *touz guverdjînleruñ djelbinè vecîlè dur*.

ATTRAIT, s. m., جذبة *djezbet*, pl. a. جذبات *djezbāt*. — La beauté est un puissant attrait, حسن و جمال

جاذب قويدر *husn u djemāl djāzibi qavídur.*

Attrape, s. f., دوباره *doubāra*, t.; فند *fend*, p.; خدعة *khoud'at*, a.

Attraper, v. a., prendre au piége, دوزاغه طوتمق *douzāgha thoutmaq*, t.; احتبال ا *yhtibāl it.* — Obtenir par industrie, قزانمق *qazānmaq*, تحصيل ا *tahsyl it.* — Saisir, prendre à la volée, قاپمق *qāpmaq.* — Empoigner, قاورامق *qāvrāmaq.* — Attraper, en parlant des incommodités, des maladies, كسب ا *kesb it.* — J'ai attrapé, j'ai gagné la fièvre, حمايی كسب ايتدم *houmāïi kesb ittum.* — Surprendre artificieusement, tromper, دوباره ايله الداتمق *doubāra ilè oldātmaq.* — Attraper, pénétrer le sens, la pensée d'un auteur, مؤلّفك مراد ايلديكی معنايی و مرامی اخذ ا *muellifuñ murād eïledïgui ma'nāïi vu merāmi akhz it.* — Attrapé, e, دوزاقلمش طوتلمش *douzāqta thoutoulmich*, محتبل *mouhtebil.*

Attrayant, e, adject., گوكل چكيجی *gueuñul tchekïdji*, t.; جالب القلب *djālib ul-qalb*, نازع القلب *nāzy' ul-qalb.*

Attribuer, v. a., attacher, annexer, باغلمق *bāghlamaq*, ربط ا *rabth it*, a.-t. — Référer une chose à celui qu'on prétend en être cause, عزو و اسناد ا *'yzv u isnād it.* — Attribué, e, مسند *musned*, حمل اولنمش *haml olounmich.*

Attribut, s. m., ce qui est propre et particulier à chaque sujet, خصيصة *khacycet*, pl. a. خصايص *khaçāïs.*

Attributif, ive, adject., مخصّص *moukhassys*, a. — Attributif de juridiction, مخصّص الى القضا *moukhassys ilal-qazā.*

Attribution, s. f., partie d'administration assignée à une fonction publique, مخصوص ايش *makhsous ich* امر متخصّص *emri mutekhassas*, pl. a. امور مخصوصه *oumouri makhçoucè.*

Attristant, e, adj., كدرلو *kederlu*, a.-t.; مكدّر *mukedder*, محزن *mouhzin*, a. — Nouvelles attristantes, كدرلو حوادثلر *kederlu havādisler*, اخبار مكدّره *akhbāri mukedderè.*

Attrister, v. a., كدرلندرمك *kederlendurmek*, t.; احزان ا *yhzān it*, تكدير ا *tekdír it*, ايراث حزن وكدر ا *irāci huzn u keder it.*

Attroupement, s. m., خلقك طوپلنمه‌سی - بركه‌سی *khalquñ thoplanmaci, birikmèci*, t.; محازبت جمعيّت ناس *mouhāzebeti nās*, ناس *djem'yieti nās.*

Attrouper, v. a., بركدروب طوپلتمق *birikturup thoplatmaq*, تحزيب بركدرمك *birikturmek*, t.; - احشاد ا *tahzíb, yhchād it*, a.-t. — S'attrouper, طوپلنمق *thoplanmaq*, بركمك *birikmek*, اجتماع ا *idjtimā' it*, فوجًا فوجًا تجمّع ا *fevdjen fevdjen tedjemmu' it*, تحزّب - احتشاد ا *tehazzub yhtichād it.* — Attroupé, e, بركوب طوپلنمش *birikup thoplan-*

mich, برکمش *birikmich*, مجتمع *mudjtemi'*, متحزب *mutehazzyb*.

Aubépine, s. f., اق یاوشان *aq ïāvchān*, یاندیق اوتی *ïāndyq otï*, t.

Auberge, s. f., مسافرخانه *musāfirkhānè*, a.-p.; مهمانسرا *mihmānserā*, p.

Aubergiste, s. m., مسافرخانه صاحبی *muçāfirkhānè sāhybi*, t.

Aubin, s. m., allure d'un cheval entre l'amble et le galop, چاپقون اشکنی *tchāpqoun echkini*, t.

Aucun, e, adj., pas un, هیچ بر *hïtch bir*.

Aucunement, adv., en style de chancellerie ou de jurisprud., s'emploie pour dire en quelque sorte, اولقدر *olqadar*, t.; من جهةٍ *min djehetin*, نوعمًا *nev'ymen*, a.

Audace, s. f., پرواسزلق *pervācyzlyq*, t.; عدم محابات *'ademi mehābāt*.

Audacieusement, adv., پرواسزلق ایله *pervācyzlyq ilè*, t.; بیمحابًا *bïmehāban*, a.; جسورانه *djeçourānè*.

Audacieux, se, adj., qui a de l'audace, effronté, کستاخ *kustākh*, ادبسز *edebsyz*. — Audacieux, pris en bonne part, یورکلو جسور *ïureklu djeçour*.

Audience, s. f., attention donnée à celui qui parle, اصغا *ysghā*, a.— Prêter audience à quelqu'un, بر کمسنه نك کلامنه حوالهٔ سمع و اصغا ا *bir kimesnènuñ kelāminè havālëï sem' u ysghā it*. — Entrevue accordée par une autorité, رخصت ملاقات *roukhsati mulāqāt*, کورشمه *gueuruchmè*. — Demander une audience, استدعای ملاقات ا *istid'āï mulāqāt it*. — Audience, séance dans laquelle les juges écoutent les causes, حاکم مجلس شرع دیوانی *hākim dïvāni, medjlici cher'*. — Assemblée de ceux à qui on donne audience, حضّار مجلس *houzzāri medjlis*.

Audiencier, subst. masc., دیوان چاوشی *dïvān tchāvouchi*, t.

Auditeurs, s. m. pl., سامعیں *sāmi'ïn*, a.; دکلیانلر *dyñleïenler*.— Auditeur des comptes, officier de la chambre des comptes, محاسبه ممیّزی *mouhācebè mumeïïzy*, ممیّز محاسبات *mumeïïzy mouhācebāt*.

Auditif, ive, adj., قولاغه متعلّق *qoulāgha mute'allyq*, سمعی *sem'yi*, a. — Nerf auditif, قولاق سکری *qoulāq syñiri*, عصب الاذن *'açab ul-uzn*.

Audition, s. f., دکلمه *dyñlemè*, t.; استماع حال استماع *hāli ïstimā'*, a. — Audition des témoins, شاهدلرك دکلمه سی *chāhidleruñ dyñlemèci*, استماع الشهود *istimā'ych-chouhoud*.

Auditoire, s. m., le lieu, l'enceinte où l'on plaide dans les tribunaux, مرافعه یری *murāfe'a ïèri*. — L'assemblée de ceux qui écoutent une personne qui parle en public, جماعة السامعین *djemā'at us-sāmi'ïn*.

Auge, s. f., pour donner à manger aux animaux, یم تکنه سی *ïem teknèci*, t.; ناوه *nāvè*, p. — Vaisseau en bois dans lequel les maçons délaient le plâtre, دیوارجی تکنه سی *dïvārdji teknèci*, t.

AUGET, s. m., petite auge où l'on met la mangeaille des oiseaux, قوش *qouch ïemligui*, t.

AUGMENT, s. m., portion des biens du mari que la loi donnait à la femme survivante, اولن قوجه‌نك مالندن زوجه‌يه جهازى ناميله عايد اولان حصّه *eulen qodjanuñ mālinden zevdjèïè djihāzy nāmilè 'āïd olān hyssè.*

AUGMENTATIF, VE, adj., t. de gram., إدات التفضيل *adāt ut-tafzyl*, a.

AUGMENTATION, s. fém., زياده‌لك *ziādèlik*, t. — Réparations et augmentations, تعميرات و تزايدات *ta'mīrāt u tezāïudāt.*

AUGMENTER, v. act., accroître, زياده‌لندرمك *ziādèlendurmek*, a.-t.; تزييد ـ توسيع ا *tezïid, tevsï' it.* — Augmenter les employés, accroître leur traitement, مأمورلرك علوفه‌سنى تزييد ا *méémourleruñ 'ouloufècini tezïid it.* — Augmenter, v. n. ou pron., زياده‌لنمك *ziādèlenmek*, كسب ترقى ا *kesbi teraqqy it*, تزييد ا *tezāïud it.* — Augmenté, e, ارتمش *artmich*, زياده‌لنمش *ziādèlenmich*, متزقى *muteraqqy*, متزايد *mutezāïd*, مزداد *muzdād.*

AUGURAL, E, adj., عيّافى *'aïiāfïi*, a. — Bâton augural, عصاى عيّافى *'açāï 'aïiāfi.* — Robe augurale, خلعت عيّافيّه *khyl'ati 'aïiāfïïè.*

AUGURE, s. m., celui qui lisait l'avenir, etc., dans le vol des oiseaux, عيّاف *'aïiāf*, عرّاف *'arrāf.*

AUGURER, v. a., اوغور طوتمق *oghour thoutmaq*, استخراج فال ا *istykhrādji fāl it.* — Je n'en augure rien de bon, برشى كونه فال خير استدلال ايلمم *bir guiounè fāli khaïr istidlāl idèmem.*

AUGUSTE, adj. com., اولو *olou*, t.; مفخّم *mufakhkham*, واجب التفخيم *vādjib ut-tefkhym*, a. — Auguste empereur, مفخّم ايمپراطور *imperāthori mufakhkham.*

AUJOURD'HUI, adv., au temps où nous sommes, زمانمزده *zemānimuzdè*, شمديكى وقتلك *chimdïki vaqytlè*, فى زماننا هذا *fi zemāninā hazā*, فى يومنا هذا *fi ïevminā hazā.*

AUMAILLES, adj. f. pl., se disait des bêtes à cornes, بوينوزلو حيوانلر *boïnouzlu haïvānlar*, t.; مواشى ء ذات القرون *mevāchïi zāt el-qouroun*, a.

AUMONER, v. a., t. de prat. anc., payer une somme au profit des pauvres, en vertu d'une condamnation judiciaire, جريمه صورتنلك و حكم شرعى موجبنجه صدقه ويرمك *djeremè souretindè ve hukmi cher'y moudjebindjè sadaqa vïrmek.*

AUMONIER, ÈRE, adject., qui fait souvent l'aumône aux pauvres, صدقه‌سى چوق بر آدم *sadaqaci tchoq bir âdem*, فقرا باباسى *fouqarā bābāci*, a.-t.; متصدّق *mouteçaddyq*, pl. a. متصدّقين *mouteçaddyqyn.*

AUNAGE, s. m., ارشينلمه *archïnlama*, ارشين ايله اولچمه *archïn ilè eultchmè*, t.

AUNER, v. a., ارشونلمق *archounlamaq*, ارشون ايله اولچمك *ar-*

choun ilè eultchmek, اندازه يه اورمق *endāzèïè ourmaq*.—Aune, e, ارشون ايله اولچلمش *archoun ilè eultchulmich*, ارشونلنمش *archounlanmich*.

Auneur, s. m., ارشونلمه ناظری *archounlama nāzyri*, t.

Auparavant, adv., مقدّم *mouqaddem*.

Auprès, prép.; — Auprès de..., قربنده *qourbindè*; — adv., de près, يقيندن قريبدن *qarîbten*, *ïaqynden*. — Auprès de...., en comparaison, نسبت ايله *nisbet îlè*, نسبةً *nisbeten*, نظرًا *nazaren*, قياس ايله *qyās ilè*.

Auriculaire, adject. com., qui a entendu de ses propres oreilles, كندو قولاغيله ايشتمش *guendu qoulāghylè ichitmich*. — Témoin auriculaire, سمع اذن ايله مستمع اولان شاهد *sem'y uzn ilè mustemi' olān chāhid*.

Aurone, s. fém., plante, قيصوم *qaïçoum*, a.

Aurore, s. f., تباشير صبح *tebāchîri soubh*, حيط ابيض *haïthy ebïaz*. — Le lever de l'aurore, طلوع حيط ابيض *thoulou'y haïthy ebïāz*. — Aurore, au fig., en parlant d'une chose qui commence, باشلنغج *bāchlanghydj*, تباشير حال *tebāchîri hāl*, اوائل *evāïl*.— Cela n'est encore qu'à son aurore, بوكيفيت هنوز اوائل حالدر *bou keïfiïet henouz evāïli hāldur*. — Aurore, se dit aussi pour le Levant, كون طوغيسى *gun dhoghouçou*, مشرق *mechryq*. — Les climats de l'aurore, اقاليم مشرقيّه *eqālîmi mechriqyïè*. — Couleur aurore, espèce de jaune doré, اخشام كونشى رنكى *akhchām gunechi rengui*.

Auspice, s. m., manière de consulter et de connaître l'avenir, تفآل *tefa'ul*, pl. a. تفآلات *tefa'ulāt*; فال طوتمه *fāl thoutma*. — Sous d'heureux auspices, قوّت بخت ميمون ايله *qouvveti bakhti meïmoun ilè*.— Sous les auspices de quelqu'un, بر كمسنه نك يمن مساعدهٔ سنيّه سيله *bir kimesnènuñ ïumni muçā'edèï seniïècilè*.

Aussi, conj., autant, également, قدرنجه *qadrindjè*. — Il est aussi sage que brave, عاقل اولديغى قدرنجه شجيعدر *'āqyl oldoughy qarindjè chedji'dur*. — Aussi magnifiquement que possible, ممكن مرتبه داراتيله *mumkini mertebè dārātilè*. — Aussi bien que..., قدر كبى *qadar, guibi*.— Je sais cela aussi bien que vous, بو مادّه يى بن دخى سنك كبى بيلورم *bou māddèïi ben dakhy senuñ guibi bîlurum*.

Austère, adj. com., سخت *sakht*, شديد *chedîd*, موجب المشادّة *moudjib ul-muchāddet*. — Une règle austère, قانون شديد *qānouni chedîd*. — Mener une vie austère, مشادّت اوزره امرار عمر ايتمك *muchāddet uzrè imrāri 'eumr it*.

Austèrement, adv., قاتيلق ايله *qātylyq ilè*, t.; بالمشادّة *bil-muchāddet*, بالتشدّد *bit-techeddud*, رياضت ايله *rïāzet ilè*, a.-t.

Austérité, s. f., rigueur qu'on

exerce sur son corps, mortification des sens, قاتيلق *qātylyq*, مشاڈة *muchāddet*. — Sévérité, قسوة *qasvet*, صلابت *salābet*. — Austérité de mœurs, صلابت اخلاق *salābeti akhlāq*.

Autant (D') plus, adv., برقات زياده اولدرق *bir qāt zīādè olaraq*. — D'autant mieux, برقات دخی اعلاکه *bir qāt dakhy a'lāki*. — D'autant que, اجلدن اندن *edjilden, anden* اوتری لأنّ *euturu, li-ann*.

Autel, s. m., espèce de table à l'usage des sacrifices, قربان یری *qourbān ïeri*, t.; مذبحه *mazbaha*, a.; قربانگاه *qourbānguiāh*, p.; منحرّ شریف *munharri cherīf*. — Les autels, pour dire la religion, دین *dīn*, pl. دیان *edīān*. — Respecter les autels, ادیان حقنه رعایت شرط واحترام ا *edīān haqqyna ri'āïeti charth u yhtirām it*. — Autel, constellation de l'hémisphère austral, مجمرة *midjmiret*. Voy. Encensoir.

Auteur, s. m., celui qui est la cause première de quelque chose, مبدأ *mebdèè*, مبدأ اوّل *mebdèèï evvel*, بادی *bādi*, صانع *sānï'*, a., ایلك سبب *ilk sebeb*, t. — L'auteur de tous les êtres créés, l'auteur de la nature, سانع کافّهٔ موجودات *sānï'y kiāffeï mevdjoudāt*. — Auteur, inventeur, چیقاران *tchyqārān*, مخترع *moukhteri'*. — Celui de qui on a appris quelque nouvelle, خبر ویربجی *khaber vīrīdji*, خبرك ناقلی *khaberuñ nāqyli*, مأخذ *méékhaz*. — Je vous nomme mon auteur, اشته مأخذم اولان کیسنه نك اسمنی بیان ایدرم *ichtè méékhazum olān kimesnènuñ ismini beïān iderum*.

Authentique, adj. com., revêtu des formes requises, معمول به *méémouluñ bih*, دستور العمل *destour ul-'amel*, شایان اعتبار *chāïāni y'tibār*, a. — Pièce authentique, ورقهٔ معتبره *varaqaï mu'teberè*. — Écrit authentique, نمیقهٔ معتبره *nemïqaï mu'teberè*. — Témoignage authentique, شهادت واجبهٔ الاعتبار *chehādeti vādjibet ul-y'tibār*. — Authentique, en parlant d'une copie certifiée, légalisée, اصلیله تطبیق اولنمش *aslilè tathbyq olounmich* نسخهٔ ثانیه *nuskhèï sānïïè*. — En parlant de l'original, نسخهٔ اصلیّه *nuskhèï aslïïè*. — J'ai vu l'authentique et la copie, اصل نسخه یی و صورتنی کوردم *asl nuskhèïi vè souretini gueurdum*.

Authentiquement, adv., رسوم مرعیّه اوزره *rouçoumi mer'yïè uzrè* معنون و مصدور *mou'anven u masdour*.

Authentiquer, v. a., تصدیق ا *tastyq it*.

Autocrate, trice, s., باشلو باشلنك پادشاه *bāchlu bāchinda pādichāh*, t.

Autocratie, s. f., باشلو باشلنك پادشاهلق *bāchlu bāchindè pādichāhlyq*, t.; سلطنت مستقله ـ متفرّده *salthaneti moustaqylè, muteferridè*.

Autocthone, s. m. Voy. Aborigènes.

Autographe, adj. com., qui est

écrit de la main même de l'auteur, كندو خطّيله يازلمش *guendu khaththylè ïāzilmich*, محرّر بخط يده *mouharrer bikhaththy ïedihi*; — s. m., un autographe, خطّ يذيله محرّر *khaththy ïedilè mouharrer olān tahrīr*.

Automate, s. m., machine qui a en soi les principes de son mouvement, كندو كندي يلكندن يورر *guendu guenduliguinden ïurur*, t.; متحرّك برأسه *muteharrik bira'cihi*.

Automnal, e, adj., كوز وقتنده كي *guiuz vaqtindèki*, a.-t.; خريفيّ *kharīfīi*.

Automne, s. m. et f., كوز وقتي *guiuz vaqti*, t.; فصل موسم خريفي *fasl mevsimi kharīf*.

Autopsie, s. f., t. de méd., l'action de voir de ses propres yeux, كندو كوزيله كورمه *guendu gueuzu ilè gueurmè*, t. — Autopsie cadavérique, بدن ميتك رأى العين كشف و معاينه‌سي *bedeni meïtuñ rèï ul-'aïn kechf u mou'āïenèci*.

Autoriser (S'), v. pron., acquérir de l'autorité, كسب جواز ا *kesbi djevāz it*, كسب مساغ ا *kesbi meçāgh it*, a.-t. — Autorisé, e, اذنلو *izinlu*, مأذون *méézoun*, مرخّص *mourakhkhas*.

Autorité, s. f. — Autorité absolue, حكومت مطلقه *hukioumeti mouthlaqa*; — des lois, قوانين موضوعه‌نك قوّت حكومتي *qavānīni mevzou'anuñ qouvveti kukioumeti*; — spirituelle, حكومت روحانيّه *hukioumeti rouhānīïè*; — temporelle, حكومت دنيويّه *hukioumeti dunïevīïè*. — Autorité, crédit, considération, اعتبار *y'tibār*, نفوذ كلام *nufouzy kelām*. — Il a de l'autorité, قدر و اعتباري واردر *qadr u y'tibārí vārdur*.

Autour, prép., ce qui environne, چوره‌سنك *tchevrècindè*, t. — Autour de soi, نفسي اطرافنك *nefsi ethrāfindè*. — Autour, auprès, ياننك ياني باشنك *ïāni bāchindè*, عند *'ynd*. — Il est toujours autour de moi, على الدوام يانمده در *'aled-devām ïānumdè dur*.

Autourserie, s. f., چاقرجيلق صنعتي *tchāqyrdjīlyq san'ati*, t.

Autoursier, s. m., چاقرجي *tchāqyrdji*, چاقر الشدريجي *tchāqyr alychturīdji*, t.

Autre, adj. com., distinction entre deux choses, اول بر *ol bir*, vulg. اوبر *obir*. — L'autre, اول بري *ol biri*. — L'autre jour, كچن كون *guetchen guñ*. — Autre, marquant l'égalité, ثاني *sāni*. — C'est un autre Alexandre, اسكندر ثانيدر *iskenderi sānī dur*.

Autrefois, adv., كچن وقتلرده *guetchen vaqytlerdè*, اوقات ماضيّده *evqāti māzīïèdè*.

Autrement, adv., بشقه كونه *bachqa guiounè*, t. — Je le veux autrement, اخر كونه استرم *akher guiounè isterum*. — Autrement, précédé de pas, signifie guère, اولقدر *olqadar deïl*. — C'est un homme qui n'est pas autrement riche, اولقدر مالدار آدم دكلدر *olqadar māldār ādem deïldur*.

Autre part (D'), loc. adv., d'ailleurs, de plus, بر طرفدن *bir tharafïan.*

Autrui, s. masc., les autres personnes, بشقه‌سی *bachqaci,* t.; آخر *âhher,* سائر *sâïr.*

Auvent, s. m., صچاق *satchâq,* t.

Auxiliaire, adj. com., امدادجی *imdâddji,* t.; معین *mu'yn.* — Armée auxiliaire, امداد عسکری *imdâd 'askeri.*

Aval, s. m., souscription qu'on met au bas d'un effet de commerce et par lequel on s'oblige d'en payer le montant, کفیللك امضاسی *kefïllik imzâci,* امضای کفالة *imzâï kefâlet.* — Aval, opposé d'amont, qui descend la rivière, اقنتیدن آشاغی *aqyntïden âchâghy,* مصبّ النهر *moucybb un-nehr.* — Le vent d'aval, باطی یلی ریح غربیّ *bâthy ïeli, ryhy gharbïï.*

A-vau-l'eau, loc. adv., suivant le courant de l'eau, صویك آقندیسیله *souïuñ âqyndïcilè,* مجرای مایه تبعیّت ایدرك *medjrâï mâïè teb'yiet iderek.*

Avalaison, ou Avalasse, s. f., chute d'eau impétueuse qui vient des grosses pluies, هارل هارل صو دوکلمه‌سی *hâril hâril sou deukulmèci,* t.; تشلشل الماء *techelchul elmâ,* a.

Avalanche, ou Avalange, s. f., قار قیاسی *qâr qaïâci,* t.

Avaler, v. a.; — le calice, le morceau, se soumettre à quelque chose de fâcheux, حبّی یوتمق *habbi ïoutmaq ;* — des mortifications qu'il faut dissimuler, زهرلر یوتمق *zeherler ïoutmaq.* — Le bateau avale, il suit le courant de la rivière, قایق نهرك اقندیسیله یورر *qâïq nehruñ aqyndïciilè ïurur.* — S'avaler, descendre trop bas, صارقمق *sârqmaq,* سلپوکلنمك *sulpuklenmek.*

Avaleur, s. m., یودان *ïoudân,* t.; بالع *bâly'.*

Avance, s. f., espace de chemin qu'on a devant quelqu'un, یلرولمه *ilerulemè,* t.; مسابقت *muçâbaqat.* — Ce qui se trouve de fait on de préparé dans une affaire, ایلرولنمه‌یه مدار *ilerulenmèïè medâr,* مدار الاستقدام *medâr ul-istyqdâm.* — En avance, ou d'avance, اوّلجه *evveldjè,* وقتندن اوّل *vaqtinden evvel,* همان شمدیدن *hemân chimdïden.* — Faire des avances, faire les premières démarches, عرض مقدّمات رغبت ا *'arzy mouqaddemâti raghbet it,* استکلك اوك ایاق او *istekiè euñ aïâq ol.*

Avancement, s. m., progrès en quelque matière que ce soit, ایلرولنمه *ilerulenmè,* میدان آلمه *meïdân âlma,* t.; اقبال *yqbâl.* — Établissement de fortune, اولولنمه *oloulanma,* رفعت و اقبال *rif'at u yqbâl.* — Procurer de l'avancement, بر کمسنه‌نك اقبالنه وسیله او *bir kimesnènuñ yqbâlinè vecilè ol.*

Avancer, v. a., pousser, porter en avant, ایلرو کتورمك *ileru gueturmek,* ایلرو سورمك - یورتمك *ileru surmek, ïurutmek,* ایلرویه اوزاتمق - سوق ا *ileruïè*

ouzātmaq, sevq it. — Avancer, accélérer, تعجيل ا *ta'djīl it.* — Avancer une montre, ساعتى ايلرولتمك *sā'ati ileruletmek.* — Faite faire du progrès, ايلرولتمك *ileruletmek,* سوق ا *sevq it.* — Avancer la besogne, ايش سورمك *ich surmek,* مصلحت سوق ا *savqy maslahat it.* — Payer par avance, ايلرو ويرمك *ileru vīrmek,* معجّلاً ادا ا *mou'adjdjelen edā it.* — Mettre en avant, proposer, اورتده براقمق *ortaïa brāqmaq,* درميان ا *dermīān it,* سوق كلام *sevqy kelām it.* — Faire avancer, ايلرويه سوق ا *ileruïè sevq it.* — Avancer, aller en avant et faire des progrès, ايلرولنمك *ilerulenmek,* - تقدّم استقدام ا *teqaddum, istyqdām it.* Anticiper, dépasser, ايلرو كچمك *ileru guetchmek,* تجاوز ا *tedjāvuz it.* — Avancé, e, متقدّم *muteqaddem,* متسابق *muteçābyq.* — Avancé en âge, ياشلو ياشنى آلمش *ïāchlu, ïachini ālmich,* كبير السنّ *kebīr us-sinn.* — Esprit avancé, قبل الوقت كماله رسيك اولمش عقل *qabl el-vaqt kemālè recīdè olmich 'aql.* — En t. de guerre, ouvrage avancé, fortifications en avant des autres, اوك مترس *euñ meteris.*

Avanie, s. f., جور *djevr,* تعدّى *te'addi,* pl. a. تعدّيات *te'addīāt.*

Avant, prép. marquant priorité de temps ou d'ordre, مقدّم *mouqaddem,* قبل *qabl,* a. — Avant la fin de l'année, ختام سنه دن مقدّم *khytāmi senèden mouqaddem.* — Avant le lever du soleil, كونش طوغمزدن اوّل *gunech dhoghmazden evvel,* قبل طلوع الشمس *qabl thoulou' uch-chems.* — Avant, adv. de lieu marquant mouvement et progrès, بعيدًا *ba'īden,* عميقًا *'amīqen.* — Pénétrer fort avant dans une chose, بر شيئك ايچنه بغايت درين يره وارمق *bir cheïun itchinè beghāïet derīn ïerè vārmaq.* — L'avant, en t. de marine, la proue, كمينك باشى *guemīnuñ bāchi.* — En avant, au-delà du lieu où l'on est, ايلرويه *ileruïè,* متقدّمًا *muteqaddimen.* — Pousser en avant, ايلرويه سوق ا *ileruïè sevq it.*

Avant-bras, s. m., آرش *ārich,* t.: ذراع *zirā',* a.

Avant-cour, s. f., ديش حولى *dich havli.*

Avant-coureur, s. m., برید *berīd,* a.; پيش آهنك *pich āhenk.* — En parlant des prophètes qui ont annoncé la venue de Jésus-Christ, مبشّر *mubechchir,* pl. a. مبشّرين *mubechchirīn.* — Avant-coureur, au fig., tout ce qui annonce ou présage l'arrivée prochaine d'une chose, مقدّمه *mouqaddemè,* pl. a. مقدّمات *mouqaddemāt.*

Avant-garde, s. f., مقدّمة الجيش *mouqaddemet ul-djeïch.*

Avant-gout, s. m., ايلك داد *ilk dād,* t.; لذّت عاجله *lezzeti 'ādjelè.*

Avant-hier, adv., اوته كون *eutè gun,* دونكى كونك اوّليسى *dunki gunuñ evvelīci,* t.; قبل الامس *qabl ul-ems,* a.

Avantage, s. m., ce qui est utile, profitable, favorable à quelqu'un, فايده *fāïdè*, pl. a. فوايد *fevāïd;* منفعة *menfa'at*, pl. منافع *menāfi';* نفع *nef'*. — Avantage considérable, نفع جسيم *nef'y djecîm*. — Tirer avantage de quelque chose, برشيئدن استفاده ا *bir cheïden istifādè it*. — Avantage, supériorité, اوست كلمه *ust guelmè*, مزيّت *mezïiet*, تفوّق *tefevvouq*, فضل *fazl*. — Ce qu'un père donne à quelqu'un de ses enfants de plus qu'à un autre dans le partage de sa succession, سهم مفروضدن زايد اولان مساعده *sehmi mefrouzden zāïd olān muçā'adè*. — Avantage, en général tout traitement avantageux fait à quelqu'un, مساعده *muçā'adè*, pl. a. مساعدات *muçā'adāt*.

Avantager, v. a., فايده لندرمك *fāïdèlendurmek*, تمتيع ا *temtî' it*, a.-t. — Avantagé, e, فايده لنمش *fāïdèlenmich*, مظهر مساعده اولمش *mazheri muçā'adè olmuch*, منتفع *muntefi'*.

Avantageusement, adv., فايده لو وجهله *fāïdèlu vedjhilè*, على وجه الانفع *'ala vedjh ul-enfa'*, بطور الاحسن *bethavr ul-ahsen*, a. — Vêtu avantageusement, طور احسن ايله ملبّس *thavri ahsen ilè mulebbes*.

Avantageux, se, adj., qui apporte, qui produit de l'avantage, خيرلو *khaïrlu*, a.-t.; نافع *nāfi'*, منتفع *muntefi'*. — Taille avantageuse, قدّ رشيق *qaddi rachyq*. — Couleur avantageuse, يراشق بر رنك *ïarāchyq bir renk*. — Avantageux, présomptueux, تفضّل ادّعاسنده اولان *tefazzul iddi'ācindè olān*.

Avare, adj. com., au fig., celui qui épargne des choses utiles, اسركييجى *ecirguïidji*, t.; ضنين *zanîn*, a.; دريغكار *dirîghkiār*.

Avaricieux, se, adj. (mot vieilli). Voy. Avare.

Avarie, s. f., dommage arrivé à un navire ou à son chargement, خسارت *khaçāret*, خسار *khaçār*, pl. a. خسارات *khaçārāt;* آفت *âfet*, pl. a. آفات *âfāt;* قضازده لك *qazāzedèlik*. — Droit d'ancrage, دمر خقّى *demir haqqy*. — Avarié, e, آفتزده اولمش *âfetzedè olmuch*. — Marchandises avariées, آفتزده اولمش اموال و اشيا *âfetzedè olmuch emvāl u echïā*.

Aveindre, v. a.; اخراج ا *ykhrādj it*, a.-t.

Avelanède, s. f., cosse du gland, پلامود قبوغى *palāmoud qaboughy*, t.

Aveline, s. f., هند فندغى *hind findoughy*, t.

Avelinier, s. masc., arbre, هند فندغى اغاجى *hind findoughy aghādji*, t.

Avenage, s. masc., عينًا يولاف اوله رق ويريلان جائزه *'aïnen ioulāf olaraq vîrîlān djāïzè*, t.

Avenant, e, adject., خوش ادالو *khoch edālu*, اداسى خوش *edāci khoch*, t.; مليح النظر *melyh un-nazar*, a.; دلبر *dilber*.

Avenant (A l'), adv., اكا كوره *añā gueurè*, t.; على هذا القياس *'ala hazal-qyās*, a.

Avénement, s. m., en parlant du Messie, le temps où il s'est manifesté aux hommes, مسیحک کورندیکی زمان *mecyhuñ gueurundugui zemān*, t.; وقت ظهور مسیح *vaqti zouhouri mecyh.* — Celui où il doit paraître pour juger les hommes, مسیحک کلهجکی زمان *mecyhuñ guelèdjegui zemān*, مجیٔ مسیح *medjii mecyh.*

Avenir, v. n., arriver par accident, وقوعه کلمك *vouqou'a guelmek*, ظهوره کلمك *zouhourè guelmek.* —Avenant, part. actif du verbe Avenir; s'il avient que..., s'il arrive que..., اولهجق اولور ایسه *oladjaq olour içа*, ظهور ایدهجك اولور ایسه *zouhour idèdjek olour içа*, اولدیغی حالك *oldoughy hāldè*, تقدیرنك *taqdīrindè.* — Avenu, e, participe du verbe précédent, واقع اولمش *vāqy' olmich*, وقوعه کلمش *vouqou'a guelmich.* — Les choses qui sont avenues, وقوعه کلان احوال وکیفیات *vouqou'a guelen ahvāl u keïfiiāt.* — Regarder une chose comme non avenue, بر شیئی کأن لم یکن عدّ ا *bir cheïi ke-an lam ïekun 'add it.*

Avenir, s. m., le temps futur, زمان مستقبل *zemāni moustaqbil*, زمان آتی *zemān āty*, a. — Prédire l'avenir, مستقبلات اموردن خبر ویرمك *moustaqbilāti oumourden khaber vīrmek.* — A l'avenir, بوندن بویله *boundan beuïlè*, بعد فیما *fimā ba'd.*

Aventure, s. f., ce qui arrive inopinément à quelqu'un, باشه کلان ایش *bācha guelen ich*, t.; ماجرا *mādjerā*, حادثه *hādicè*, pl. a. حادثات *hādiçāt*; عارضهٔ اتفاقیه *'ārizāï ittifāqyīè.* — Aventure heureuse, حادثهٔ میمونه *hādicèï meïmounè*; — surprenante, حادثهٔ غریبه *hādicèï gharībè.* — Dire la bonne aventure, فالجیلق ا *fāldjīlyq it*, تکهّن ا *tekiehhun it.* — Faire profession de dire la bonne aventure, فالجیلغی حرفت ایدنمك *fāldjīlyghy hyrfet idinmek*, کهانتی حرفت اتّخاذ ا *kihāneti hyrfet ittikhāz it.* — Aventure, événement extraordinaire ou surprenant, عجایب حال *'adjāïb hāl.* — Aventure périlleuse, حادثهٔ خطرناك *hādicèï khatharnāk.* — Aventure, hasard, اتّفاق *ittifāq*, pl. اتّفاقات *ittifāqāt.* — A l'aventure, au hasard, sans dessein, بوشه *bocha*, کیف ما اتّفاق *keïf mā ittifāq.* — Marcher à l'aventure, کیف ما اتّفاق روانه او *keïf mā ittifāq revānè ol.* — Par aventure, par hasard, اتّفاقًا *ittifāqan.* — Si par aventure il arrive, اتّفاقًا واصل اولهجق اولور ایسه *ittifāqan vācyl oladjaq olour içа.*

Aventurer, v. a., مخاطره یه براقمق *moukhātharaïè brāqmaq*, a.-t. — Aventurer tout son bien, مجموع مالنی معرض خطره القا ا *medjmou' mālini ma'razy khatharè ilqā it.* — S'aventurer, تهلکه یه اتلمق *tehlukèïè atilmaq*, اخطار نفس ا

ykhthāri nefs it. — Aventuré, e, تهلكه يه براقلمش *tehlukèïè brāqylmich*, موقع خطرده اولمش *mevqa'y khatharda olmuch.*

Aventurier, ère, s., qui est sans nom, sans fortune et vit d'intrigue, وبش *vebch*, pl. a. (employé quelquefois pour le sing.) اوباش *evbāch.* — C'est un aventurier, اوباش مقوله‌سی بر آدمدر *evbāch maqoulèci bir ādemdur.*

Avenue, s. f., passage, معبر *ma'ber*, pl. a. معابر *me'ābir.*

Avérer, v. a., اثبات ا *isbāt it*, a.-t. — Avéré, e, اثبات اولنمش *isbāt olounmich*, متحقق *mutehaqqaq.* — C'est une chose avérée, ثابت و متحقق بر مادّه‌در *sābit u mutehaqqaq bir maddèdur.*

Averse, s. f., سيل يغموری *seïl ïaghmouri*, t.; مطر هطّال *mathari haththāl*, a.

Aversion, s. fém., haine, بغض *boughz*, a. — Répugnance, اكرنش *igrenich*, t.; ابائت طبع *ibā'eti thab'*, a.

Avertir, v. a., اخبارا *ykhbār it*, a.-t.; بيلدرمك *bildurmek*, t. — Averti, e, خبر آلمش *khaber ālmich*, خبردار *khaberdār*, اكاه *aguiāh*, خبير *khabīr.*

Avertissement, s. m., بيلدرمه *bildurmè*, t.; اخبار *ykhbār*, pl. a. اخبارات *ykhbārāt*; اخطار *ykhthār*, pl. اخطارات *ykhthārāt.*

Aveu, s. m., témoignage, شاهدلك *chāhidlik*, t.; شهادت *chehādet.* — Homme sans aveu, آدی شانسز *ādi chāni bīlursyz*, مجهول الاحوال *medjhoul ul-ahvāl.*

Aveugle, adj. com. — Aveugle né ou aveugle de naissance, انادن طوغمه كور *anāden dhoghma keur*, t.; ضرير *zarīr*, pl. a. اضرا *azrā.* — Aveugle, au fig., une personne chez qui la passion offusque l'entendement, عقلی عمّی كوزی كور *'aqly gueuzu kieur*, القلب *'amil-qalb.* — Aveugle, en parlant de la passion même, عديم البصيرة *'adim ul bacyret.* — Désir aveugle, اشتياق بی بصيرت *ichtīāqy bi bācyret.* — Obéissance aveugle, على العميا اطاعت وانقياد *'alel'-oumiā ythā'at u inqyād.* — La fortune est aveugle, فلك كوزی كوردر *feleguñ gueuzu keurdur.* — A l'aveugle, aveuglément, كوركبی *keur guibi*, كوركه *keurdjè.*

Aveuglement, s. m., cécité, عما *'amā*, عما البصر *'amā ul-baçar.* — Aveuglement, au fig., trouble, obscurcissement de la raison, عقل كوزينك كورلكی *'aql gueuzunuñ keurligui*, بصيرتسزلك *bacyretsyzlik*, عمای قلب *'amāï qalb.*

Aveuglément, adv., كور كورينه *keur gueurunè*, كورلمه‌دن *gueurulmèden*, t.; على العميا *'alel 'oumiā*, a. — Obéir aveuglément, كورلمه‌دن اطاعت ا *gueurulmèden ythā'at it.*

Aveugler, v. a., rendre aveugle, ازالهٔ بصرا *izālèï baçar it*, a.-t. — Éblouir, كوزی قماشدرمق *gueuzu qamāchturmaq*, تكليل بصرا *teklīli baçar it.* — Au fig., priver de l'usage de la raison, عقل كوزينی كورلتمك

'aql gueuzunu keurletmek, بصیرتی باغلمق ازالهٔ *bacyreti bāghlamaq*, بصیرت ا *izālèï bacyret it.* — Aveuglé, e, کورلنمش *keurlenmich*, متعمّی *mute'amma.*

Aveuglette (A l'), adverbe, کوزی قپالو ایمکلیه رك *imekleïèrek*, *gueuzu qapālu*, t. — Aller à l'aveuglette, خبط عشوا ایله یوریمك *khybthy 'achvā ilè ïurumek.*

Avide, adj. com., qui a un désir immodéré de manger, de boire, صوغومسوز *soghoumsouz*, t.; نهیم *nehīm*, شرهان *cherhān.* — Au fig., être avide du bien d'autrui, اخرك مالنه کوز دیکمك *akheruñ mālinè gueuz dīkmek*, اخرك مالنه حریص و مغرم او *akheruñ mālinè harys u maghrem ol.*

Avidité, s. f., نهامت *nahāmet*, شره *cherch*, a. — Manger avec une grande avidité, فرط نهامت ایله اکل طعام ا *farthy nehāmet ilè ekli tha'ām it.* — L'avidité des biens, حرص مال *hyrsy māl*; — des honneurs, حرص شان و رفعت *hyrsy chān u rif'at.*

Avilir, v. a., rendre vil, تذلیل ا *tezlīl it.* a.-t.; الچقلتمق *altchaqlatmaq*, t. — S'avilir, نفسنی اذلال و تحقیر ا *nefsini yzlāl u tahqyr it.* — Avilir, déprécier, قدری الچقلتمق *qadri altchaqlatmaq*, تنزیل قیمت ا *tenzīli qymet it*, تهوین ا *tehvīn it.* — Avilir la marchandise, مالك اعتبارینی اسقاط ا *māluñ y'tibārīni isqāth it.* — Avili, e, الچقلنمش *altchaqlanmich*, محقّر *mouhaqqar*, مذلل *muzellel.*

Avilissant, e, adj., الچقلدیجی *altchaqladīdji*, t.; موجب التحقیر *moudjib ut-tahqyr*, مستلزم التذلیل *mustelzem ut-tezlīl*, موزث التهوین *mouris ut-tehvīn.*

Avilissement, s. m., الچقلق *altchaqlyq*, t.; حال حالی *hāli*, مذلت حال *hāli mezellet*, مهانت حال *hāli mehānet*, a.

Aviron, s. m., کمی کورکی *guemi keuregui*, t.

Avis, s. m., opinion, sentiment, رأی *rèï*, pl, ارا *arā.* — C'est mon avis, بنم رأیم بودر *benum rèïum bou dur.* — Changer d'avis, تبدیل رأی ا *tebdīli rèï it.* — Avis, avertissement, خبر *khaber*, pl. اخبار *akhbār.* — Conseil, اوکوت *eugut*, نصیحت *nacyhat*, نصح *noush*, pl. a. نصایح *neṣāyh*; اخطار *ykhthār*, pl. اخطارات *ykhthārāt.* — Avis amical, نصیحت دوستانه *nacyhati dostānè.* — Avis en tête d'un livre, تنبیه *tembīh.* — Moyen, disposition, تدبیر *tedbīr.*

Avisé, e, adj., عاقل *'āqyl*, عقل و درایت صاحبی *'aql u dirāïet sāhybi*, متبصّر *mutebassyr.*

Aviser, v. act., avertir, آگاه ا *āguiāh it*, p.-t.; اخطارا *ykhthār it.* — Faire réflexion, faire attention, v. n., دوشنمك *duchunmek*, ملاحظه ا *moulāhaza it*, مطالعه ا *mouthāla'a it.* — S'aviser, درخاطرا عقله قومق *der khāthyr it*, *'aqlè qomaq*, فکرا *fikr it.*

Avitaillement, s. m. Voy. Approvisionnement.

Avitailler, v. a. Voy. Approvisionner.

Aviver, v. a., تازه‌لتمك *tazèletmek*, t.; ايراث نضارت ا *irāci nazāret it*, تنضير ا *tenzír it*.

Avocat, s. m., défenseur en justice, مكافل مخاصمات *mukiāfili moukhācymāt*, مكافل دعوا *mukiāfili da'vā*. — Au fig., celui qui intercède pour un autre, شفيع *chefí'*.

Avoir, verbe auxil., posséder, صاحب او *sāhyb ol*. — Avoir une place, منصب صاحبی او *mansyb sāhybi ol*. — Avoir de l'amour, بر كمسنه‌نك عشق و محبّتی او *bir kimesnènuñ 'ychq u mouhabbeti ol*. — Avoir raison, حقّی او *haqqy ol*; — de la haine, بغض و نفرتی او *boughz u nefreti ol*; — un procès, دعواسی او *da'vāci ol*. — Il y a un an, برسنه واردر *bir senè vārdur*. — Il y a beaucoup de monde, وافر كسان واردر *vāfir keçān vārdur*.

Avoir, s. m., ce que l'on possède de bien, وارلق و منال *vārlyq, māl u menāl*. — En parlant d'une possession, d'un bien, ملك *mulk*, pl. a. املاك *emlāk*. — En t. de comptabilité, *avoir*, opposé à *doit*, مال موجود *māli mevdjoud*. — Les livres de compte portent d'un côté *avoir*, et de l'autre *doit*, محاسبه دفترلرينك صحيفه‌لری بالاسنده بر طرفك مال و مقابلنك دين لفظلری يازيلور *mouhācebè defterlerinuñ sahyfèleri bālācindè bir tharafta māl vè mouqābilindè deïn lafzleri ïāzílèur*.

Avoisiner, v. act., être voisin, قوكشولشمق *qoñchoulachmaq*, t.; قرب و جواردە او *qourb u djivārdè ol*, مجاورت ا *mudjāveret it*, a.-t. — S'avoisiner, se rapprocher, ياقلشمق *ïāqlachmaq*, تقارب ا *teqāroub it*, تقرّب ا *teqarroub it*.

Avortement, s. m., اسقاط جنين *isqāthy djenín*, a.

Avorter, v. n., accoucher avant le terme, چوجق دوشورمك *tchodjouq duchurmek*, t.; اسقاط جنين ا *isqāthy djenín it*, a.-t. — Avorter, en parlant des animaux, ياورى دوشورمك *ïāvrou duchurmek*. — Par extension, en parlant des fruits qui ne parviennent pas à maturité, چيكك قالمق *tchíg qālmaq*. — Au fig., en parlant de dessein, d'entreprise, حصوله كلمامك *houçoulè guelmemek*. — Ce dessein avorta, بو مرام نتيجه پذير حصول اولەمدی *bou merām netídjè pezíri houçoul olamadi*. — Avorté, e, au fig. seulement, باشه چيقمامش *bācha tchyqmāmich*, حصوله كلمامش *houçoulè guelmemich*.

Avorton, s. m., en parlant des animaux qui sont au-dessous de leur grandeur naturelle, يرادلشمی اكسك ـ ناتمام *ïarādilichi eksik, nātemām*, t.; ناقص الخلقة *naqys ul-khylqat*. — Cet animal est un avorton, ناقص الخلقة بر حيواندر *nāqys ul-khylqat bir haïvāndur*. — C'est un avorton, au fig., se dit aussi d'un ouvrage d'esprit défectueux, ناقص الخلقة بر تاليفدر *nāqys ul-khylqat bir téélíftur*. — Avorton, se dit également des arbres, des plantes, پيچ *pitch*.

Avouer, v. a., confesser, مقرّ او *mouqyrr ol.* — Avouer un crime, اعتراف جرم ا *y'tirāfi djurm it.* — Avouer, autoriser une chose, يوللو طوتمق *ïollu thoutmaq*, تجويز ا *tedjvïz it.* — Avouer un homme, déclarer qu'on l'approuve en tout ce qu'il fait ou fera, مقبول و معتبر طوتمق *maqboul u mu'teber thoutmaq*, بكنمك *beïenmek*, تحسين ا *tahsín it*, قبول ا *qaboul it.* — Avoué, e, اقرارلنمش *yqrārlanmich*, رهين الاعتراف *rehín ul-y'tirāf*, قرين الاقرار *qarín ul-yqrār.*

Axillaire, adj. com., قولتغك *qoltoughuñ*, t.; ابطى *abthyi*, a. — Nerf axillaire, قولتق سكرى *qoltouq syñyri.* — Veine axillaire; قولتق طمرى *qoltouq dhamari.*

Axiome, s. m., قاعدهٔ مسلّم الثبوت *qā'ydèï mucellem us-subout*, a.

Axonge, s. f., بويرك ياغى *beubrek īāghy*, t.

Azaderac, s. m., arbre, تسبيح اغاجى *tesbíh aghādji*, t.; قيقب *qyqab*, a.; ازاد درخت *āzād dirakht*, p.

Azamoglan, s. m., mot formé de deux mots turcs, enfant étranger employé aux fonctions les plus basses et les plus pénibles, عجم اوغلانى *'adjem oghlāni*, t.

Azerole, s. m., fruit, زعرور *zou'rur*, a.

Azime, adj. Voy. Azyme.

Baba, s. m., sorte de pâtisserie, بر نوع بورك *bir nev'y beurek*, t.

Babel, s. fém., grande confusion d'opinions et de discours, سوز درلو درلو *seuz qārychyqlyghy*, قارشقلغى *turlu turlu dil-ler qārychyqlyghy*, t.; بلبلة الافكار و الاقوال *belbalet ul-efkiār vel-aqvāl*, تبلبل السنة والاصوات *tebelbul el-sinet vel-asvāt.*

Babeurre, s. m., liqueur séreuse, پنير صويى *penír souïi*, t.

Babillard, e, adj., فارفره *fārfara.* — Homme qui ne saurait garder un secret, ديلى طوتمز *dīli thoutmaz*, اغزى كوشك *aghzy guevchek*, t.

Babiller, v. n., يكشمق *ïañchamaq*, چكه چالمق *tchenè tchālmaq*, يكشاقلق ا *ïañchāqlyq it.*

Babiole, s. f., چوجق اويونجغى *tchodjouq oïoundjaghy*, t.; ملعبة الصبيان *mel'abet us-sybïān*, a.

Babord, s. m., كمينك صول *guemïnuñ sol dïvārèci*, t.; ديواره سى ميسرة السفينه *meïceret us-sefïnè*, a.

Babouin, e, s. et adj., enfant badin et étourdi, جيوه لك چوجق *djevalik tchodjouq*, t.; طفل طيّاش *thyfli-thaïïāch*, a. — Sorte de gros singe, ميمون آزمه سى *meïmoun ázmaci.*

Babylone, ancienne et célèbre ville d'Asie, مدينهٔ بابل *medínèï bābil.*

Bac, s. m., كچيد صندالى *guetchïd sandāli*, t.

Baccalauréat, s. m., premier degré qu'on prend dans une faculté pour parvenir au doctorat, ابتدا داخل *ibtidā dākhyl*, a.

Baccanale, s. f., débauche faite avec grand bruit, كورلتيلو عشرت *gurultulu 'ychret*, t.

Bacchante, s. f., femme adonnée aux plaisirs de la table, عيش و نوشه مائل بر قاری *'ych u nouchè māïl bir qāry*. — Femme colère, طارغون قاری *dhārghoun qāry*. — Femme sans modestie, sans retenue, عصمتسز عورت *'ysmetsyz 'avret*.

Baccifère, adj. com., چكردكلو *tchekerdèklu*, t.; ذو الحبّة *zoul-habbet*, a.

Bacha, s. m. Voy. Pacha.

Bachelier, s. m., ابتدا داخل رتبه‌سنی احراز ایتمش طالب *ibtidā dākhyl rutbècini yhrāz itmich thālib*, a.-t.

Bachot, s. m., قایجق *qāïdjyq*, صندل *sandāl*, t.; زورق *zevraq*, زورقچه *zevraqtchè*, p.; لوندره *londra*, t.

Bacler, v. a., fermer une porte par derrière avec une barre, قپویی طرقاز ایله قپاتمق *qapouï thyrqāz ilè qapātmaq*, قپویی طرقازلق *qapouïi thyrqāzlamaq*. — Expédier un travail à la hâte, تیز الدن یورتمك *tīz elden ïurutmek*, علی الفور تمشیت ا *'alel-fevr temchïet it*. — Bâcler un bateau, le mettre dans un lieu commode du port, لیمان ایچنده یرلشدرمك *līmān itchindè ïerlechturmek*. — C'est une affaire bâclée, conclue, تمشیت بولمش بر مصلحتدر *temchïet boulmich bir maslahattur*.

Badaud, e, s., بوداله *boudāla*, t.

Badauder, v. a., بوداله‌لق ا *boudālalyq it*, t.

Badauderie, s. f., بوداله‌لق *boudālalyq*, t.

Badiane, s. fém., plante, یبان انیسون *ïabān anïçoun*, t.; انیسون برّی *anïçouni berri*, a.

Badinage, s. m., plaisanterie, هزل *hezl*, a. — Certaine manière particulière d'agir, طرز *tharz*, ادا *edā*, t.; طور *thavr*.

Badiner, v. n., لطیفه ا *lathyfè it*, هزل ا *hezl it*, تداعب ا *tedā'ub it*, a.-t.

Badinerie, s. f., bagatelle, chose frivole, مسخره‌لق *maskharalyq*, t.; لغو *laghv*, pl. لغویّات *laghvïiāt*; هزلة *hezlet*, pl. a. هزلیات *hezlïiāt*.

Bafouer, v. a., مسخره‌لغه المق *maskharalygha álmaq*, t.; ذوقلنمك *zevqlenmek*.

Bafreur, se, s., اكول *ekioul*, a.

Bagage, s. m., یوك *ïuk*, t.; احمال و اثقال *ahmāl u esqāl*, a. — Cheval de bagage, یوك باركیری *ïuk bārguïri*. — Gros bagage, اغر یوكلر *aghyr ïukler*. — Menu bagage, خفیف اوفاق یوكلر *oufāq ïukler*, الثقل اولان یوكلر *khafïf un-naql olān ïukler*.

Bagarre, s. f., غوغا كورلتیسی *ghavghā gurultuçu*, t.

Bagatelle, s. f., chose frivole et de peu d'importance, هیچ مقولدسی *hïtch maqoulèci*, t.; لا شیء *lā cheï*, a. — S'amuser à des bagatelles, لاشیء مقولدسی امورایله اویناشمق *lā cheï maqoulèci oumour ilè oïnāchmaq*. — Conter des bagatelles, لغویّات نقل ا *laghvïiāt naql it*.

Bagne, s. m., ترسانه زندانی *tersāné zindāni*, t.

Bagues et Joyaux, en t. de ju-

risp., les pierreries, perles et autres choses semblables de prix, qui appartiennent à une femme mariée, عيالـك مالى اولان حلـيّـات و مجوهرات *'aïāluñ māli olān hulluïiāt u mudjevherāt.*

Baguenauder, v. n., s'amuser à des bagatelles. Voy. Bagatelle.

Baguenaudier, s. m., celui qui baguenaude, لا شىء مقولەسى امور ايـلـه اويناشان *lā cheï maqoulèci oumour ilè oïnāchān,* t.

Baguer, v. a., t. de couturière et de tailleur, arranger les plis d'un habit, d'une robe, چاتوب ايلمك *tchātup ilmek,* ايلمك *ilmek,* t.; تمليل ا *temlíl it,* a.-t.

Baguette, s. m., bâton menu, قضيب *qazyb,* pl. a. قضبان *qazbān,* — Baguette de tambour, طوره *thoura;* — de fusil, تفـنـك اوقى *tufenk oqy.*

Bahutier, s. m., سپدجى *sepeddji,* سندوقجى *sandouqtchi,* t.

Baie, s. f., rade, espèce de golfe, كمى يتاغى *guemi ïatāghy,* t.- — Petit fruit mou, دانـه *dānè,* حب *hab,* pl. a. حبوب *houboub.* — Baie de laurier, دفنه دانەسى *tefnè dānèci.*

Baigner, v. a., mettre dans le bain, صويه قومق *souïè qomaq,* t.; احاضه ا *yhāza it,* a.-t. — Se baigner, سويه كيرمك *souïè guïrmek,* استحاضه ا *istihāzè it,* استنقاع ا *istinqā' it.* — Baigner, mouiller, arroser, صويه قاندرمق *souïè qāndurmaq,* اسقا - اروا ا *isqā, irvā it.* — Baigner, v. n., être plongé, tremper longtemps, صوده باصلمق *soudè bācylmaq,* نقع اولنمق *naq' olounmaq.* — Baigné, e, صويـه قونمش *souïè qonmich.*

Baignoir, s. m., endroit de la rivière où l'on peut se baigner, صويه گيره جك ير *souïè guïrèdjek ïer,* يـيقنه جـق يـر *ïaïqanadjaq ïer,* t.; مغسل *maghsil,* a.

Bail, s. m., contrat par lequel on donne à ferme, التزام تمسكى *iltizām temessugui.* — Bail de trois ans, اوچ سنه ايچـون ويريلان التـزام تمسكى *utch senè itchoun vīrīlān iltizām temessugui.* — Bail conventionnel, شروط و قيودى محتوى التزام تمسكى *chourouth u qouïoudi muhtevi iltizām temessugmi.* — Rompre, résilier un bail, فسخ التزام ا *feskhy iltizām it.* — Bail, contrat de louage d'une maison, كرا سندى *kirā senedi,* كرالمه سندى *kirālama senedi,* سند الايجار *sened ul-ïdjār.*

Baillement, s. m., اسنمه *esnemè,* t.; ثاب *sāb,* نثاوب *teçāvub,* a.

Bailler, v. n., au fig., s'entrouvrir, être mal joint, اچلمق *atchilmaq,* ايرلـشمـق *áirilichmaq,* t.; متخاخل او *mutekhalkhal, ol,* a.-t. — Bâiller, donner, mettre en main, livrer, اعطا - تفويض - تسليم ا *y'thā, tefvíz, teslím it.* — Bailler à ferme, بروجـه مقطوعيّت الزام و اعـطـا ا *ber vedjhi maqthou'ïiet ilzām u y'thā it.*

Baillet, s. m., اقچل آل *aqtchyl âl, t.*

Bailleur, s. m., celui qui bâille, qui est sujet à bâiller souvent,

اسنه‌يجى *esnèïidji*, t. — Celui qui baille à ferme, التزامجى *iltizāmdji*. — Bailleur de fonds, اقچه ويرن *aqtchè vïren*.

Bailli, s. m., قاضى *qāzy*, pl. a. قضات *qouzāt*.

Bailliage, s. m., محكمه *mehkiemè*, pl. a. محاكم *mehākim*.

Bain, s. m., immersion du corps dans l'eau pour la propreté ou la santé, صويه كيرمه *souïè guïrmè*, حياض *haïāz*, a. — Bain entier, بسبتون صويه كيرمه *busbutun souïè guïrmè*, حياض كلى *hyāzy kulli*. — Demi-bain, ياری صويه كيرمه *ïāry souïè guïrmè*, نصف حياض *nysfi haïāz*. — Bain de pieds, اياقلری صويه قويمه *aïāqlari souïè qoïma*, حياض الاقدام *haïāz ul-aqdām*. — Bain de mer, دكزه كيرمه *deñyzè guïrmè*, حياض فى البحر *haïāz fil-bahr*; — de rivière, نهر ايچنه كيرمه *nehr itchinè guïrmè*. — Prendre un bain, بر دفعه احتياض ا *bir def'a yhtiāz it*. — Bain, cuve où l'on prend le bain, صويه كيرلدجك قاب *souïè guïrilèdjek qāb*. — L'endroit où l'on prend le bain, حمّام *hammām*, pl. a. حمّامات *hammāmāt*. — Bains d'eaux chaudes naturelles, et les endroits où ils se prennent, قاپلوجه *qāploudja*, باڤه *bāna*. — Les bains de Brousse, بروسه قاپلوجه‌لرى *brouça qāploudjaleri*. — Bain, chez les teinturiers, cuve où il y a de l'eau et des drogues pour la teinture, بوياجى تكنه‌سى *boïādji teknèci*.

Baïonnette, s. f., تفنك حربه‌سى *tufonk harbaci*, t.

Baise-main, s. masc., cérémonie usitée dans quelques cours et qui consiste à baiser la main du prince, ال اوپمه تقبيل يد رسمى *taqbïli ïed resmi*. — Baise-mains, au pl. Voy. Civilité, Compliment. — Baiser la main, porter la main par respect près de sa bouche quand on veut saluer, تمنّا ا *temennā it*.

Baiser, s. m., اوپمه *eupmè*, t.; لسمه *lesmè*, a.; بوسه *boucè*, p. — Baiser de paix, بارشمق اوپمه‌سى *bārichmaq eupmèci*. — Donner un baiser à quelqu'un, بر كمسنه‌يى تقبيل ا *bir kimesnèï taqbïl it*.

Baisse, s. f.; — des fonds, des effets publics commerçables, اسهام قائمه‌لرينك تنزّل - قيمتى بهاسى ايمه‌سى *eshām qāïmèlerïnuñ tenezzuli qymeti, behāci enmèci*; — du prix en général, بها اشاغيلنمه‌سى تنزّل قيمت *behā achāghylanmaci, tenezzuli qymet*.

Baisser, v. a., mettre plus bas, اشاغيلتمق *achaghylatmaq*. — Rendre plus bas, قصّه‌لتمق *qyssaltmaq*. — Baisser, ou abaisser le pavillon, بيراق اندرمك *baïrāq endurmek*. — Se baisser bien bas, خيليجه خيليجه اشاغيلنمق - تنزّل ا *khaïlïdjè achāghylanmaq, tenzzul it*. — Baisser la tête, باش اكمك *bāch eïgmek*; — la voix, سسى اندرمك *seci endurmek*. — Aller en diminuant, كسب نقصان ا *kesbi noqsān it*. — Le jour baisse, نهار كسب نقصان ايدر *nehār kesbi noqsān ider*. — La rivière a baissé, نهرك صولرى اندى *nehruñ souleri endi*. — Baisser, perdre

de sa force, كوشمك *guechemek*, كسب فتورا *keshi futour it.* — Baisser de prix, بها اشاغيلنمق *behā achāghylanmaq.* — Les effets publics et autres baissent, اسهام قائمه‌لری وسائر اوراق میریه‌نك قیمتنه تنزل عارض اولدی *eshām qāimèleri vè sāïr evrāqy mūrïènuñ qymetinè tenezzul'āryz oldou.* — On dit que les actions d'une personne baissent, pour dire que son crédit diminue, قدر واعتباری دوشمكده در *qadr u y'tibāri duchmektè dur.* — Baissé, e, اندرلمش *endurilmich*, اشاغيلنمش *achāghylanmich*, انمش *enmich*, اكسلمش *eksilmich*, دوشمش *duchmich*, ساقط *sāqyth*, مهبوط *mehbouth*. — Tête baissée, se dit de ceux qui vont hardiment au combat, باشنی ميدانه قويدرق *bāchini meïdānè qoïaraq.*

Baissière, s. f., فوچی ديبی شرابی *foutchou dībi charābi*, t.

Bal, s. m., حوره جمعيتی *hora djem'ïeti*, t.; رقص مجلسی *raqs medjlici*, a.-t.

Baladinage, s. m. Voy. Bouffonnerie.

Balafre, s. fém., blessure longue faite au visage, يوز كرتكی *ïuz kertigui.* — Cicatrice qui reste quand la blessure est guérie, ياره يری *ïāra ïeri*, ندبة *nedbet*, pl. a. ندوب *nudoub.*

Balafrer, v. a., يوزی كرتمك *ïuzu kirtmek.* — Balafré, e, يوزی كرتكلو *ïuzu kertiklu.*

Balais, s. m., sorte de rubis de couleur de vin paillet, پنبه ياقوت *pembè ïāqout*, t.

Balance, s. f., instrument dont on se sert pour peser, ميزان *mīzān*, pl. a. موازين *mevāzīn.* — Balance juste, ميزان صحيح *mīzāni sahyh*; — fausse, ميزان غير صحيح *mīzāni ghaïri sahyh.* — Le fléau d'une balance, ترازو قولی *terāzou qolou*, شاهين ميزان *chāhini mīzān.* — Au fig., mettre des raisons en balance, علل واسبابی ميزان عقل ايله وزن ا *'ylel u eshābi mīzāni 'aql ilè vezn it.* — Mettre en balance. Voy. Comparer. — Balance, en t. de com., l'état final ou la solde du livre de compte, ميزان الحساب *mīzān ul-hyçāb.* — Balance du commerce, résultat général du commerce actif et passif d'une nation, اموال مبيوعه و مشترانك ميزانی *emvāli mebïou'a vu muchterānuñ mīzāni.*

Balancement, s. m., صالنش *sālynich*, صالنتی *sālynti*, t.; ذبذبه *zebzebè*, a.; — de corps en marchant, خرام *khyrām.*

Balancer, v. a., tenir en équilibre, طارتی‌يی برابرلشدرمك *thārtïi berābarlechturmek*, تعديل ـ تسوية موازنه ا *ta'dïl, tesvïeï muvāzenè it.* — Se balancer, pencher tantôt d'un côté, tantôt de l'autre, صالنمق *sālynmaq.* — Balancer, au fig., examiner les raisons pour et contre, عقل ترازوسنده طارتمق *'aql terāzoucindè thārtmaq.* — Balancer une affaire, مصلحتی ميزان عقل ايله وزن ا *maslahati mīzāni 'aql ilè vezn it.* — Balancer, rendre incertain, قرارسزلغه دوشورمك *qarārsyzlygha duchur-*

mek. — Compenser une chose par une autre, قارشولمق *qārchoulamaq*, مقابل ـ بدل قلمق ـ او *mouqābil, bedel qylmaq, ol,* تعويض ا *ta'vīz it.* — Ses vertus balancent tous ses vices, مجبول اولديغى فضايل و مناقب كافّهٔ معايبنه بدل اولور *medjboul oldoughy fezāïl u menāqyb kiāffèï me'aïbinè bedel olour.*

Balancier, s. m., artisan qui fait et vend des balances, ترازوجى *terāzoudji*, t.

Balaustier, s. m., grenadier sauvage, بيانى نار اغاجى *ïabāni nār aghādji*, t.; شجر الرمّان البرّى *chedjer ur-roummān ul-berrïi*, a.

Balayage, s. m., سپرمه *supurmè*, t.

Balayer, v. a., traîner, en parlant d'une robe, d'un manteau qui traîne, سورنمك *surunmek*, سوركلنمك *suruklenmek*. — En t. de guerre, balayer l'ennemi, le mettre en fuite, دشمنى بر محلّدن مكنسهٔ طرد ايله دفع ا *duchmeni bir mahallden miknecèï thard ilè def' it.* — En t. de mar., balayer les corsaires, en purger la mer, روى دريايى قورسانلردن تطهير ا *rouï deriāïi qoursānlarden tathhïr it.* — Au fig. : le vent du nord balaye le ciel, ريح شمالى تصفيهٔ سمايى مؤدّيدر *rïhy chimāli tasfïèï semāïi mueddïdur.* — Balayé, e, سپورلمش *supurulmich.*

Balbutiement, s. m., پلتكلمه *pelteklemè*, t.; تغتغه *taghtagha*, a.

Balbutier, v. n., au fig., parler sur quelque chose confusément, قارشق سوزلو صحبت ا *qārichyq seuzlu sohbet it*, t.; تخليط كلام ا *takhlythy kelām it.*

Baldaquin, s. m., اوست اورتو *ust eurtu*, t.; سما *semā*, a.

Balaineau, s. m., قادرغه بالغى *qādergha bālyghy* ياوروسى *īāvrouçou*, t.

Balise, s. f., ليمانلرده نشان اولمق اوزره عادتا وضع اولنان فوچى *līmānlerdè nichān olmaq uzrè 'ādeten vaz' olounān foutchou.*

Baliveau, s. m., اورمان كسلد كلك يرنك ترك اولنان يتشمامش اغاج *ormān kecildiktè ïerindè terk olounān ïetichmemich aghādj*, t.

Baliverne, s. f., خلطيّات *khalthïïāt*, a. — Conter des balivernes, اباطيل و ترّهات نقل ا *ebāthyl u turrehāt naql it.*

Baliverner, v. a., كوزه لمك *guevezèlemek*, t.; خلط كلام ا *khalthy kelām it.*

Balle, s. fém., au fig.: à vous la balle, c.-à-d., à vous à dire ou à faire quelque chose, نوبت سزه كلدى *nevbet sizè gueldi.* — Renvoyer la balle, se décharger sur quelqu'un d'un soin, d'un travail, بر مصلحتى اخرك اوزرينه تحميل ا *bir maslahati akheruñ uzerïnè tahmïl it.* — Faire retomber la balle sur quelqu'un, lui renvoyer le trait qu'il a lancé, طوقنقلى سوزى سويليانه اعاده ا *dhoqounyqly seuzy seuïlèïenè y'ādè it.* — Balles ramées, deux balles de mousquet attachées ensemble, چفته قورشون *tchiftè qourchoun.* — Balle, boulet dont on charge le canon, طوپ كلّه سى *thop guiullèci.* — Canon chargé à balle, كلّه لو طوپ *guiullèlu*

thop. — Balle d'avoine, petite enveloppe qui couvre le grain de l'avoine, يولاف صويندیسی *ïoulāf soïuntycy.*

Ballot, s. masc., gros paquet de meubles et de marchandises, يوك دنكی *ïuk dengui,* t.

Ballottade, s. f., آتك درت آياق ايله پرتاو ايلمسی *âtuñ dort aïāqylè pertāv ëïlemeci.*

Ballottage, s. m., قرعه آتمه *qour'a âtma,* t.; مقارعة *mouqāra'at,* a.

Ballotte, s. f., petite balle dont on se sert pour donner des suffrages ou pour tirer au sort. Ce mot a vieilli : on dit maintenant Boule, قرعه يوالغی *qour'a ïouvālaghy.* — Ballotte, plante, marrube noir, فراسيون اسود *ferāciouni esved.*

Ballottement, s. m., صارصلمه *sārsalma,* سلكمه *silkmè,* t.

Ballotter, v. a., agiter en divers sens, سلكمك *silkmek,* قملداتمق *qymildātmaq,* اوينا تمق *oïnātmaq,* دپرتمك *tepretmek;* — v. n., remuer, éprouver des secousses, قملدانمق *qymildānmaq,* يرندن دپرنمك *ïerinden teprenmek,* اوينامق *oïnāmaq.* — Ballotter, se servir des ballottes pour donner les suffrages ou pour tirer au sort, قرعه آتمق *qour'a âtmaq.*

Ballottin, s. m., اوفاق يوك دنكی *oufāq ïuk dengui,* t.

Balourd, e, s., قبا *qabā,* قبا بر كمسنه *qabā bir kimesnè,* t.; جافی الخلق *djāfii ul-khoulq,* a.

Balourdise, s. f., chose faite ou dite mal à propos, يولسز ايش *ïolsyz ich,* يولسز لاقردی *ïolsyz lāqyrdy,* t.; فعل غير معقول *fy'li ghaïri ma'qoul,* كلام غير معقول *kelāmi ghaïri ma'qoul.* — Balourdise, caractère d'un balourd, قبالق *qabālyq,* ناتراشلق *nāturāchlyq.*

Balsamier, s. m. Voy. Baumier.

Balsamine, s. fém., fleur, قنه چيچكی *qyna tchïtchegui.*

Balsamique, adj. com., qui tient du baume, بلسانيتلو *beleçānïietlu,* a.-t.; بلسانی *beleçānïi,* a. — Une odeur balsamique, رايحة بلسانيه *rāïhaï beleçānïiè.* — Un air balsamique, عطر يتلو هوا *'athrïietlu havā.*

Balustrade, s. f., suite et rangée de plusieurs balustres servant d'ornement de clôture, طرابزان *thrābuzān,* t. — Toute sorte de clôture à jour, پرده *perdè,* p.; قورقولق *qorqoulyq,* t.

Balustre, s. m., پرمقلق قولی *parmaqlyq qolou,* طرابزان قولی *thrabuzān qolou.*

Balustrer, v. a., پرمقلق ايله دوناتمق *parmaqlyq ilè donātmaq,* t. — Balustré, e, پرمقلق ايله دونانمش *parmaqlyq ilè donānmich.*

Balzan, adj. m., مجمل *mouhadjdjil,* a. — Cheval —, اسب مجمل *esbi mouhadjdjil.*

Bambin, s. masc., چوجوقجغز *tchodjouqdjaghaz,* t.; معصوم *ma'çoum,* a.

Bambou, s. m., حيزران *hyzourān,* a. — Canne de bambou, حيزراندن مصنوع عصا *hyzourānden masnou' 'açā.*

Ban, s. m., cri public pour ordonner ou défendre quelque chose, اعلان بالمنادات *y'lān bil-munādāt.*

Banal, e, adject., t. de féod., se disait des choses à l'usage desquelles le seigneur avait droit d'assujettir ses vassaux, اعمال و استعمالنه مجبوريّت شرطيله موضوع اولان بكلك نسنه *y'mā'l u isty'mālinè medjbouriiet charthilè mevzou' olān beïlik nesnè.* — Au fig., témoin banal, اورتالق شاهدی *ortālyq chāhidi,* شاهد زور *chāhidi zor ul-'āmmè.* — Caution banale, اورتالق كفيلی *ortālyq kefīlī.* — Trivial, قوللنلمش مبتذل *qoullanilmich, mubtezyl,* مطرد *mouththarid.*

Banc, s. m., fait en pierre ou en planche devant les maisons ou les boutiques, سكی *seki,* t.; مصطبه *masthaba.* — Banc, place destinée à certain ordre de personnes, ير *ïer,* مقام *maqām.* — Le banc de la noblesse, زمرهٔ اصحاب نسبك مقامی *zumrèï ashābi necebuñ maqāmi.*

Bandage, s. m., lien qui sert à bander, لفافة *lifāfet,* pl. a. لفايف *lifāïf;* طولاق *dholāq,* t. — Faire un bandage, صارغی ياپمق *sārghy ïāpmaq,* ا ترتيب لفافه *tertībi lifāfè it.* — Défaire, délier un bandage, صارغی يی چوزمك *sārghouïi tcheuzmek,* ا فسخ لفافه *feskhy lifāfè it,* — Bandage, manière de bander quelque chose, صارغو باغليشی *sārghou bāghlaïchi,* لفافه تلفيق *telfīfi lifāfè.* — Les bandes de métal qui maintiennent les roues, etc., قصناق *qysnāq,* چنبر *tchember.* — Bandage, instrument dont on se sert pour retenir les hernies, قاسق صارغوسی *qācyq sārghouçou.*

Bandagiste, s. masc., قاسق صارغوسی يپان *qācyq sārghouçou ïapān.*

Bande, s. f., sorte de lien plat et large pour serrer quelque chose, باغلمه *bāghlama,* قولان *qolān,* t.; محزمه *mouhazemè.* — Bande de fer, دمر قولان *demir qolān;* — de cuivre, محزمهٔ نحاسيّه *mahzemèï nouhācïiè.* — La bande d'une saignée, قان النمش طمره صاريلان باغلمه *qān ālinmich dhamarè sārylān bāghlama.* — Bande, armement plus long que large qu'on applique sur des meubles ou des vêtements, شريت *chīrit.* — Bande de velours, قطيفه دن شريت *qadhyfèden chirīt.* — Bande, troupe, compagnie, سوری *suru,* حزب *hyzb,* pl. a. احزاب *ahzāb.* — Les oiseaux vont par bandes, قوشلر سوری سوری كزرلر *qouchlar suru suru guezerler.* — Bande, parti, ligue, فرقه *fyrqa,* pl. فرق *fyraq.* — Faire bande à part, se séparer de ceux avec lesquels on est, ايرلق *aïrilmaq.* — En t. de mar., bande du nord, le côté du nord, يلدز طرفی *yldyz tharafi.*

Bandeau, s. m., bande qui sert à ceindre le front et la tête, قماش باش باغلمه سی بصدی *qāch basty,* *bāch bāghlamaci.* — Bandeau de linge, بزدن عصابه *bezden 'yçābè.* — Bandeau de religieuse, راهبه لرك باشه باغلدقلری عصابه *rāhibèleruñ*

bācha bāghladyqleri 'yçābè. — Bandeau, bande qu'on met sur les yeux de quelqu'un, كوز اورتوسى *gueuz eurtuçu.*

Bandelette, s. f., petite bande, انجه صارغى *indjè sārghy.*

Bander, v. a.; — les yeux, كوزى باغلمق *gueuzu bāghlamaq.* — Bander, tendre avec effort, كرمك *guermek,* طولدرمق *dholdourmaq,* توتير - تنتير *tevtír, tentír it.* — Se bander, se raidir, قاتيلشمق *qātílachmaq.* — Bander, être tendu, كرلمك *guerilmek.* — Bandé, e, كرلمش *guerilmich,* طولدرلمش *dholdourilmich,* موتر *muvetter,* منتتر *muntatir.*

Banderole, s. f., شنلك بيراغى *chenlik baïrāghy,* t.

Bandière, s. f. Voy. Bannière.

Bandoulière, s. f., تفنك قولانى *tufenk qolāni,* پلاسقه قولانى *palāsqa qolāni.*

Banlieue, s. f., قلمرو *qalemrev,* a.-p.; قضا *qazā,* سواد *sevād,* ناحيه *nāhïè,* a. — La banlieue de Paris, پارس ناحيه‌سى *pāris nāhïèci.*

Banne, s. f., تنته *tenta,* t., غاشيّة *ghāchïïet,* a.

Banner, v. a., couvrir avec une banne, تنته ايله اورتمك *tenta ilè eurtmek,* t.

Bannir, v. a., سورمك *surmek,* t.; اجلا *idjlā it,* a.-t. — Bannir du royaume, داخل ملكدن نفى *dākhyl mulkten nefi it.* — Bannir à son de trompe, صداى نفيرايله اعلان نفى *sadāï nefír ilè y'lāni nefi it;* — à perpétuité, بر وجه تأبيد نفى *ber vedjhi téébïd nefi it.* — Bannir, chasser, éloigner, exclure, قوغمق *qoghmaq,* طرد - تبعيد *thard, teb'ïd it.* — Bannir, dans le sens d'éloigner de soi, كيدرمك *guïdermek,* دفع - ازاله *def', izālè it.* — Se bannir d'une réunion, s'abstenir d'y aller, بر جمعيّته وارمقدن اختيار مباعدت *bir djem'ïïetè vārmaqtan ykhtïāri mubā'adet it.* — Banni, e, adj. et s., سورگون *surgun,* سورلمش *surulmuch,* مردود *merdoud.*

Bannissable, adjectif com., سورىله‌جك آدم *surulèdjek ādem,* t.; شايان نفى *chāïāni nefi,* p.-a.

Banque, s. f., ou maison de banque, صرّاف دكّانى *sarrāf dukkiāni.* — Caisse publique dans lequel l'argent des particuliers est mis en dépôt, بكلك صندوغى *beïlik sandoughy,* t.

Banquet, s. m., festin, وليمه *velímè,* a.; — somptueux, طمطراقلو ضيافت *thamtharāqlu zïāfet.* — Banquet royal, repas de cérémonie où le roi mange en public avec sa famille, پادشاه سفره‌سى *pādichāh sofraci.*

Banquette, s. f., sorte de banc, اوتوراق تختەسى *otourāq takhtaci.* — Banquette, en t. de fort., petite élévation de terre ou de gazon sur laquelle on monte pour tirer pardessus le parapet d'un bastion, يايا سكردمى *ïāïā seguierdumi.*

Baptême, s. m., معموديّت *ma'moudïïet,* a. — Nom de baptême, لدى التعميد وضع اولنان اسم *ledi ut-ta'mïd vaz' olounān ism.*

Baptismal, e, adj., معمودیّ *ma'-moudïi*, a. — L'eau baptismale, ماء معمودی *mäï ma'moudi.*

Baptistaire, adj. m. — Registre baptistaire, تعمید اولنمش صبیانك دفتری *ta'mïd olounmich sybïānuñ defteri.* — Baptistaire, extrait de ce registre, بر چوجوغك معمودیّتی سندی *bir tchodjoughuñ ma'moudïieti senedi.*

Baragouin, s. m., langage corrompu, بوزوق دیل *bozouq dïl*, t.; لثلثهٔ کلام *lesleceï kelām*, a. — Langue qu'on n'entend pas, ou étrangère à sa propre langue, اجنبی دیلی *edjnebi dïli*, مراطنه *murāthenè.*

Baragouiner, v. a., parler en termes impropres, barbares, قبا سوز ایله سویلمك *qabā seuz ilè seuïlemek.* — Prononcer confusément, parler inintelligiblement, قارشق دیل سویلمك *qārichyq dïl seuïlemek*, ا ثلثلث کلام *telesluci kelām it.* — En parlant d'une langue étrangère, qu'on n'entend pas, اجنبی بر دیل سویلمك *edjnebi bir dïl seuïlemek.*

Baragouineur, se, adj., بوزوق دیل ایله سویلیجی *bozouq dïl ilè seuïleïidji*, t.

Baraque, s. f., hutte que font les soldats en campagne pour se mettre à couvert, عسکر قلبه‌سی *'asker qalibaci*, زمنیك *zimnïk.*

Baraquer, v. a., ou Se Baraquer, قلبه قورمق *qaliba qourmaq*, ا زمنیك *zimnïk it*, t.

Baratterie, s. f., حیله کارلق *hylèkiārlik*, t.; خیانت *khyānet*, a.

Barbare, adject. com., grossier, sauvage, وحشیّ *vahchïi*, جاهل *djāhil*, pl. جهلا *djuhelā*; امّیّ *ummi.* — Un peuple barbare, جاهل بر خلق *djāhil bir khalq.* جهالت اخلاق واداب ایله مألوف بر ملّت *djehāleti akhlāq u adāb ilè méélouf bir millet.* — L'irruption des barbares, اقوام جهلانك استیلاسی *aqvāmi djuhelānuñ istïlāci.* — Langue barbare, لسان غلیظ *liçāñi ghalyz.*

Barbarement, adv., cruellement, قاتیلق ایله *qātïlyq ilè*, t.; بالقسوة *bil-qasvet*, بالشدّة *bich-chiddet*, a. — Au fig., sans politesse, قبالق ایله *qabālyq ilè*, قباجه *qabādjè*, غلظتله *ghalzatilè*, بالغلظة *bil-ghoulzat.*

Barbarie, s. f., manque de politesse, grossièreté de mœurs, غلظت اخلاق *ghoulzati akhlāq*, جهالت *djehālet.*

Barbarisme, s. m., سوز بوزوقلغی *seuz bozouqlyghy*, t.; لحن *lahn*, pl. a. لحون *louhoun.*

Barbe-de-bouc, s. fém., plante, تکه صقالی *tekiè saqāli.*

Barbe-de-renard, s. f., plante, باغ صرمشغی *bāgh sarmachyghy.*

Barbe (Sainte-), s. f., l'endroit du vaisseau où l'on tient la poudre, کمینك سانته باربه‌سی *guemïnuñ sānta bārbaci.*

Barbes, s. f. pl., bandes de toile ou de dentelle qui pendent aux cornettes des femmes, صچاق *satchāq.* — Pointe des épis, بشاق قلمجغی اوجی *bachāq qyldjyghy oudjou.*

Barbifier, v. a., تراش ا *trāch it*,

t. — Barbifié, e, تراش اولمش *trāch olmuch.*

Barbon, s. m., قوجامش *qodjāmich,* t.; هرم *herm,* a.

Barboter, v. n., marcher dans la boue, آیاغی چامورہ باترمق *āïāghy tchāmoura bāturmaq,* t.

Barboteuse, subst. fém., سوقاق سپورکەسی *soqāq supurguïèci,* t.

Barbouiller, v. a., salir, کیرلتمك *kirletmek,* t.; تلطیخ ا *telthykh it,* a.-t. — Prononcer mal, parler sans ordre, مش یاش سویلمك *mich ïāch seuïlemek,* ثغثغه ا *saghsagha it,* تثغثغ ا *teçaghsagh it.* — Peindre grossièrement, بویا ایله بولاشترمق *boïā ilè boulāchturmaq.* — Gâter sa réputation, نام و شانینه ایراث شین ا *nām u chāninè irāci cheïn it.* — Barbouillé, e, بولاشمش *boulāchmich,* کیرلو *kirlu,* ملطخ *mulaththykh,* ملوث *mulevves.*

Barbouilleur, se, s., artisan qui peint grossièrement, قبا بویاجی *qabā boïādji.* — Méchant écrivain, کاغد بولاشتریجی *kiāghyd boulāchturïdji,* t. — Bavard inintelligible, مش یاش سویلر *mich ïāch seuïler.*

Barde, s. f., sorte d'ancienne armure, چوقال *tchoqāl,* گجیم *guedjím,* چندره تختەسی *tchenderè takhtaci,* t.

Bardeur, s. m., تکنەجی *teknèdji,* t.

Bardis, s. m., séparation de planches dans un navire, گمی انبارلرینك بولەلری *guemi embārlerínuñ beulmèleri,* t.

Bardot, s. m., قاطر سوریسنك باشی *qāthyr surucynuñ bāchi,* t.

Barège, s. m., étoffe légère de laine, بر نوع انجه یپاق قماشی *bir nev'y indjè ïopāq qoumāchi,* t.

Baret, s. m. (vieux mot), cri de l'éléphant, فیلك سسی - باغرمەسی *fíluñ seci, bāghyrmaci,* t.

Barguignage, s. masc., عقل قرارسزلغی *'aql qarārsyzlyghy,* t.; عدال تردّد *'ydāl tereddud,* a. — Pas tant de barguignage, بو قدر عدال و تردّد اقتضا ایتمز *hou qadar 'ydāl u tereddud yqtizā itmez.*

Barguigner, v. n., حال تردّد اوزره او *hāli tereddud uzrè ol,* تردّد ا *tereddud it,* a.-t.

Barguigneur, euse, s., رأینك قرارسز *rèïndè qarārsyz,* رأینك قرار و برمیان *rèïndè qarār vïrmeïen,* t.; متردّد الرأی *mutereddid ur-rèï,* a.

Barillet, s. masc., petit baril, وارولجغز *vāroldjyghaz,* t.

Barlong, gue, adject., یاقشقسز اوزون *ïāqychyqsyz ouzoun,* t.; طویل قبیح الهیئة *thavïli qabyh ul-hïet,* a.

Barométrique, adj. com., میزان هوایه مبنی - دائر *mïzāni hāvāïè mebni, dāïr,* a.-t. — Observations barométriques, میزان هوایه مبنی اولان مطالعات *mïzāni havāïè mebni olān mouthāla'āt.*

Baroque, adj. com., en t. de joaillerie, perles baroques, celles qui ne sont pas bien rondes et sont moins estimées, اندامسز انجو *endāmsyz indjou,* پورتقال انجو *portouqāl indjou,* t.

Barque, s. f., تكنه *teknè*, t.; زورق *zevraq*, pl. a. زوارق *zevāryq*. — Barque de pêcheur, بالقچی تكنه‌سی *bālyqtchi teknèci*; — de passage, كچيد تكنه‌سی *guetchíd teknèci*. — Conduire une barque, زورقی سوق ا *zevraqy sevq it*. — Au fig., conduire bien sa barque, conduire bien ses affaires, كشتّی امورينی ماهرانه اداره ا *kichtïi oumouríni māhirānè idārè it*.

Barquerolle, s. f., چرنيق *tchernîq*, t.; بستوق *boustouq*, t.

Barrage, s. m., barrière qui ferme un chemin, une rivière, بر يولی - بر نهری قپادان سدّ *bir ïolou, bir nehri qapādān sedd*, سدّ *sedd*. — Droit que l'on paye au barrage pour passer avec des bêtes de somme, des voitures, etc., باج *bādj*, t.

Barrager, s. m., باججی *bādjdji*, t.; باجدار *bādjdār*, t.-p.

Barre, s. f., banc de sable qui barre une rivière, قوم ييغنديسی *qoum ïighyntícy*. — La barre du Nil, نهر نيلك بوغازنده‌كی قوم ييغنديلری *nehri nîluñ boghāzindèki qoum ïighyntîleri*. — Barres, s. fém. pl.. دابه‌نك چكه‌لری *dābbènuñ tcheñèleri*.

Barreau, s. m., barres qui grillent les portes, les fenêtres, etc., پرمقلق *parmaqlyq* t.; شبّاكة *chebbāket*, pl. شبّاك *chebbāk*. — Barreau de fenêtre, پنجره پارمقلغی *pendjerè pārmaqlyghy*. — Lieu où se mettent les avocats pour plaider, مكافلين مخاصماته مخصوص اولان مقام *mukiāfilíni moukhācymātè makhsous olān maqām*. — Tout le corps des avocats, مكافلين مخاصمات زمره‌سی *mukiāfilín moukhācymāt zumrèci*.

Barrer, v. a., fermer avec une barre derrière, طرقاز ايله قپاتمق *thyrqāz ilè qapātmaq*; — une porte, قپويی طرقاز ايله قپاتمق *qapouïi thyrqāz ilè qapātmaq*. — Barrer, raturer, چيزمك *tchízmek*, نسخ ا *neskh it*. — Il faut barrer ces deux lignes, بو ايكی سطری چيزملودر *bou iki satheri tchyzmèludur*. — Barrer quelqu'un, lui faire rencontrer des obstacles, آليقومق *âlyqomaq*, t.; منع ا *men' it*, احداث موانع ا *yhdāci mevāni' it*, اعتراض ا *y'tirāz it*. — Barrer le chemin à quelqu'un, l'empêcher d'avancer sa fortune, اقبالی يولنك اوكنی كسمك *yqbāli ïolynuñ euñunu kesmek*. — Barrer les veines d'un cheval, بر آتك طمرلرينی ياقمق *bir âtuñ dhamarlaríni ïāqmaq*.

Barricade, s. f., retranchement, بركينتی شيئلر ايله قورلمش مترس *birikínti cheïler ilè qouroulmich meteris*, a.-t. — Faire une barricade, بركينتی شيئلر ايله برسدّ حاجز احداث ا *birikínti cheïler ilè bir seddi hādjyz yhdās it*.

Barricader, v. a., بركينتی شيئلر ييغدروب قپاتمق *birikínti cheïler ïyghturup qapātmaq*, سدّ و بند ا *zedd u bend it*. — Barricader les rues, بركينتی شيئلر ييغدروب يول

اغزلرینی قپاتمق *birikĭnti cheïler ïyghturup ïol aghyzlerĭni qapātmaq.* — Se barricader, قپانمق *qapānmaq.* — Barricadé, e, برکیتتی شیلر *birikĭnti cheïler ïyghtĭrĭlup qapānmich.*

Barrière, s. f., pièce de bois servant à fermer un passage, کچیدی قپاده‌جق نسنه *guetchĭdi qapādadjaq nesnè*, a.-t.; سدّ معبر *seddi ma'ber*, عرضة *'ourzet.* — Fermer la barrière, کچیدی سدّ ا *guetchĭdi seddi it;* — l'ouvrir, سدّ معبری رفع و کشاد ا *seddi ma'beri ref' u kuchād it.* — Barrière, au fig., empêchement, obstacle, سدّ ممانعت *seddi mumāne'at.* — Ce qui sert de borne et de défense, آره حدودی *âra houdoudi*, حدّ فاصل *haddi fācyl*, pl. a. حدود فاصل *houdoudi fācyl;* سدّ فاصل *suddi fācyl*, pl. اسداد فاصله *esdādi fācylè.*

Barrique, s. f., ایری فوچی *iri foutchou*, t.

Bas, se, adject., qui a peu de hauteur, قصه *qyssa*, t.; قصیر *qacyr*, دون *doun*, a.; کوتاه *kutāh*, پست *pest*, p. — Un siége bas, الچق بر *altchaq bir iskemlè.* — Homme de basse stature, بویی قصه *boïi qyssa*, قصیر القامه *qacyr ul-qāmè.* — La rivière est basse, نهرك صولری *nahruñ soulari altchaqta dur, âchāghylandi.* — Au fig., en parlant d'une personne à qui l'argent commence à manquer, on dit que chez elle les eaux sont basses, مال جهتیله صولری صیغدر *māl djehetilè soulari syghĭur.* — Le temps est bas, il est chargé de nuages, کوك یوزی بولوتلودر *gueuk ïuzu bouloutludur.* — Avoir la vue basse, قاصر البصر او *qācyr ul-baçar ol.* — Qui a la voix basse, انجه سسلو *indjè seslu*, خفی الصوت *khafi us-savt.* — Parler bas, d'un ton peu élevé, احفاض صوت ایله تکلّم ا *yhfāzy savt ilè tekellum it.* — Bas, situé dans un lieu peu élevé, اسفل *esfel*, تحتانیّ *tahtānïi.* — Bas étage, طبقهٔ سفلا *thabaqaï sufelā.* — La basse région de l'air, هوانك طبقهٔ سفلاسی *havānuñ thabaqaï sufelāci.* — Bas, vil, méprisable, الچق *altchaq*, دنیّ *denïi*, سفیل *sefĭl*, رذیل *rezĭl.* — D'une basse extraction, دنیّ النسب *denïi un-neceb.* — Bas pris, اشاغی بها *achāghy behā*, ادنا بها *ednā behā.* — Le bas, la partie inférieure, الت طرفی *alt tharafi*, اسفلی *esfeli*, طرف اسفلی *tharafi esfeli.* — Mettre pavillon bas, بیراغی ایندرمك *baïrāghy indurmek.* — A bas, express. pour dire descendez, اشاغی این *achāghy ïn.* — Cri d'improbation, یقه‌لسون *ïyqylsoun guitsoun.* — Là-bas, اول طرفلك *ol tharafta.* — Ici-bas, بو طرفلك *bou tharafta.* — Venez ici-bas, بروبه کل *beruïè guel*, بو طرفه کل *bou tharafa guel.*

Basane, s. f., مشین *mechĭn*, t.

Baser, v. a., fonder, établir sur une base solide, یرلشدرمك *ïerlech-*

turmek, t.; تأسيس ا *téécīs it*, a.-t. — Se baser, se fonder, تمل ايدنمك *temel idinmek*, اتّخاذ اساس ا *ittikhāzy eçās it*. — Basé, e, تمللنمش *temellenmich*, مؤسّس *muesses*.

Bas-fonds, s. m. pl., باصق ير *bācyq ïer*, t., اراضى منخفضه *arāzy munkhafaza*.

Bas-relief, s. m. Voy. Relief.

Basilaire, adj. com.; artère basilaire, ارقه طمرى *arqa dhamari*, t.; نياط *nïāth*, a.

Basilique, s. f., église principale, كليساى سلطانى *kelïçāï soulthāni*. — Une veine du bras, قول طمرى *qol dhamari*, عرق الباسيليق *'yrq ul-bacylyq*, a.

Bassesse, s. f.; — d'extraction, de naissance, صوى الچقلغى *soï altchaqlyghy*, t.; دنائت نسب *denāeti neceb*, a.

Basset, subst. masc., chien, قصّه بجاقلو كوپك *qyssa badjāqlu keupek*. — En parlant d'une personne dont les jambes sont trop courtes, بجاقسز *badjāqsyz*.

Bassin, s. m., lieu d'un port où les navires jettent l'ancre, دمر براقلهجق ير *demir brāqyladjaq ïer*, دمرليه جك ير *demirleïèdjek ïer*. — Grande plaine entourée de montagnes, طاغلر اورتهسنده اولان بيوك اوه *dhāghlar ortacinda olān buïuk ova*, فجّ *fedjdj*, pl. a. فجاج *fedjādj*. — Bassin de garde-robe, حوروز *havroz*. — La partie inférieure du tronc, كوده نك ديب *guevdènuñ díb kiāčeci*, قحقح *qouhqouh*. — Bassin dont se servent les pharmaciens, اجزاجى تكنهسى *edjzādji teknèci*; — les chimistes, كيمياجى تكنهسى *kímïādji teknèci*.

Bassine, s. f., تكنه *teknè*, بيوك لكن *buïuk leguen*, t.

Bassiner, v. a., chauffer avec une bassinoire, مسخنه ايله تسخين ا *muskhana ilè teskhyn it*. — Fomenter en mouillant un liquide chaud, اسّيجق و اصلانمش بز پارچه سيله اسّيتمق *issídjaq vè islānmich bez pārtchaci ilè yssitmaq*.

Bassinet, s. m., en t. d'anat., cavité dans laquelle aboutissent les entonnoirs du rein, جايغة البول *djāïfet ul-buvel*, a. — Sorte de renoncule, بر نوع دوكن چيچكى *bir nev'y dugun tchïtchegui*.

Bassinoire, subst. fém., يتاغى قزدره جق منغال *ïatāghy qyzdu-radjaq manghāl*, t.

Basson, s. m., زورنا *zournā*, t.

Bastant, e, adj., qui suffit, يتر *ïeter*, t.; كافى *kiāfi*, a.

Bastille, s. f., château fort, حصار *hyçār*, قلعه *qal'a*, a.

Bastion, s. m., چيقمه طابيه *tchyqma thābïa*, t.

Bastionné, e, adj., طابيه لو *thābïalu*, t.

Bastonnade, s. f., coups de bâton, كوتك *keutek*, طياق *dhaïāq*, t. — Donner la bastonnade, طياق اورمق *dhaïāq ourmaq*; — la recevoir, كوتك يمك *keutek ïemek*.

Batailler, verbe n., contester, جنكلشمك *djenklechmek*, t.

Batard, e, adj. et s., né hors de légitime mariage, حرامزاده *harāmzādè*, a.-p. — Une fille bâtarde ou une bâtarde, ولد زنا بر قز *veledi zinā bir qyz*. — Ligne bâtarde, ولد زنادن اولان سلسلهٔ نسب *veledi zināden olān silsilèï neceb*. — Bâtard, en t. de jardinage, fruit qui n'est pas de la véritable espèce dont il porte le nom, پیچ *pïtch*, خلاف جنس *khylāfi djins*.

Batardise, s. f., پیچلك *pïtchlik*, t.; زنیت *zenït*, حال زنیت *hāli zenït*, a.

Bateau, s. m. — Pont de bateaux, طونباز کوپریسی *thoumbāz keuprucu*, t.

Batelée, s. f., بر قایق طولوسی *bir qāïq dholoucou*.

Batême, Batiser. Voy. Baptême, Baptiser.

Bater, v. a., سمر اورمق *semer ourmaq*, t. — Bâté, e, سمرلو *semerlu*.

Batier, s. m., سمرجی *semerdji*, t,

Batifolage, s. m., چوجق اویننی *tchodjouq oïouni*, شقا *chaqā*, t.

Batiment, s. m., édifice, عمارهٔ *'ymāret*, pl. a. عمارات *'ymārāt*; ابنیه *ebnïè*.

Batir, v. a., construire, élever, انشا ا *inchā it*; a.-t. — Bâtir en pierre, کارگیر بنا انشا ا *kïārguïr binā inchā it*, طاش بنا یاپمق *thāch binā ïāpmaq*. — Bâtir un pont, بر قطعه جسر انشا ا *bir qytha' djesr inchā it*. — Bâtir, en t. de tailleur, ایلمه ایله قورمق - چاتمق *ilmè ilè qourmaq, tchātmaq*, اویوقلامق *ouïouqlamaq*. — Bâtir, au fig., établir, قورمق *qourmaq*, ا تمکین *temkïn it*, تأسیس - اقامت *yqāmet, téécïs it*. — Bâti, e, یاپلمش *ïāpilmich*, بنا اولنمش *binā olounmich*, مبنی *mebni*. — Bien bâti, bien fait, مطبوع الشکل یاقشقلو *ïāqychyqlu*, *mathbou' uch-chekel*, خوش اندام *khoch endām*. — Mal bâti, اندامسز *endāmsyz*, قبیح الشکل *qabïh uch-chekel*.

Batisseur, s. m., بنا دلوسی *binā delucy*, t.; هوسکار بنا *haveskiāri binā*, p.-a.

Batiste, s. f., باتسته بزی *bātista bezy*, t.

Baton, s. m., en parlant de diverses choses, bâton de cire d'Espagne, مهر مومی چبوغی *muhur moumi tchyboughy*; — de cannelle, دارچین چبوغی *tārtchïn tchyboughy*, t.

Batonnier, s. m., دکنکلو *deïneklu*, t.; صاحب العصا *sāhyb ul-'açā*, a.

Batrachive, s. f., pierre représentant un œil au milieu, کوز بونجغی *gueuz boundjoughy*, t.; جزع *djez'*, a.

Battage, s. m., action de battre le blé, غلّه دوکمه *ghallè deuïgmè*. — Temps où on le bat, غلّه نك دوکمه سی وقتی *ghallènuñ deuïgmèci vaqti*, t.

Battant, e, adj., en parlant d'un métier actuellement employé, الیوم دردست استعمال اولان دستکاه *el-ïevm derdesti isti'māl olān destiguiāh*. — Porte battante, qui se ferme

d'elle-même, كندودن قپانور قپو *guenduden qapāneur qapou.*

Batte, s. f., pour battre la terre, كسك طوقماغی *kecek thoqmāghy*, t. — Petit banc sur lequel les blanchisseuses battent et savonnent le linge, چرپیجی طومروغی *tchirpidji thoumroughy.*

Battellement, s. m., double rang de tuiles par où le toit s'égoutte, كرميد اولوغی *keremit oloughy*, t.

Battement, s. m.; — de cœur, يورك اويناماسی *iurek oïnāmaci*, t.; خفقان قلب *khafaqāni qalb;* — d'artères, نبضان الشرايين *nabzān uch-cherāïin.*

Batterie, s. f., rangée de canons, طوب صره‌سی *thop syraci*, t. — Mettre les canons en batterie, طوپلری صره‌لمق *thoplari syralamaq.* — Compagnie d'artillerie et son matériel, طوب طاقمی ایله بر طوپجی بلوکی *thop thāqymi ilè bir thopdji boulugui.* — Au fig., dresser ses batteries, prendre ses mesures, آلات و ادوات لازمه‌سنی تدارك ا *ālāt u adevāti lazemècini tedāruk it.* — Changer de batterie, se servir d'autres moyens, تبديل اصول ا *tebdīli ouçoul it.* — Batterie de fusil, تفنك چقماغی *tufenk tchaqmāghy;* — de cuisine, مطبخ طاقمی *mathbakh thāqymi.* — Batterie, diverses manières de battre le tambour, طاولجيلق *dhāvouldjīlyq.*

Batteur, s. m., celui qui aime à à battre, à frapper, كوتكجی *keutekdji*, t.; ضرّاب *zarrāb*, a. — Batteur de pavé, fainéant, سورتوك *surtuk.* — Batteur, en t. de chasse, homme employé à battre les bois pour en faire sortir le gibier, شكار سوريجيسی *chikiār surudjuçu.*

Battologie, s. f., répétition inutile, تكرّر بی فايده *tekerruri bi fāïdè*, a.

Battre, v. a.; — monnaie, ضرب سكّه ا *zarbi sikkè it;* — l'ennemi, دشمنی بوزمق - قيرمق - كسر و شكست ا *duchmeni bozmaq, qyrmaq, kesr u ckikest īt;* — une personne, la réduire à l'extrémité, la ruiner, ييقمق *ïyqmaq.* — Battre du plâtre, آلچی دوكمك *āltchi deuïmek.* — On dit qu'une rivière bat les murs d'une ville, qu'elle passe auprès, سور شهری ضرب ايدر *souri chehri zarb ider.* — Battre la retraite, ضرب طبل رجعت ا *zarbi thabli ridj'at it.* — Battre le pavé, errer sans occupation, زوقاقلری طولاشمق *zoqāqlari dholāchmaq,* زوقاقلره سورتمك *zoqāqlarè surtmek.* — Battre, v. n., éprouver un mouvement d'agitation, اويناميق *oïnāmaq.* — Le cœur lui bat, يوركی اويناير *iuregui oïnār.* — Battre de l'aile, قناد قاقمق *qanād qāqmaq.* — Qui ne bat plus que d'une aile, se dit d'une personne ou d'une chose dont l'activité a diminué, قولی قنادی كسلمش *qolou qanādi kecilmich.* — Battre, en parlant du fer d'un cheval qui loche, نعل اويناميق *na'l oïnāmaq.* — Se battre, combattre, جنكلشمك *djenklechmek,* محاربه - طوقوشمق *dhoqouchmaq,*

مقاتله ا *mouhārebè, mouqātelè it.*— On dit d'un oiseau qu'il se bat à la perche, qu'il se tourmente sur sa perche, قوش اوتوراغی اوزرنده چبالنور *qouch otourāghy uzerindè tchabālaneur.* — Battu, e, دوكلمش *deuïulmuch*, اورلمش *ouroulmich*, مضروب *mazroub*, زده *zedè.* — Yeux battus, خسته كوز *khasta gueuz.* — Chemin battu, fréquenté, ايشلك يول *ichlek ïol.*

Battue, s. f., action de plusieurs personnes qui battent les bois pour en faire sortir le gibier et les bêtes fauves, آوی اوركيدوب سوره جك آدملر *âvi eurkudup surèdjek âdemler*, كروه محاوشين *kurouhi mouhāvuchîn.*

Baudet, s. m., au fig. et par injure, homme stupide, بوداله *boudāla*, اشك *echek*, t.

Baudir, v. a., t. de chasse, كوپكی قشقرتمق *keupegui qychqyrtmaq*, t.

Bauge, s. f., lieu fangeux où se retire le sanglier, طوكوز يتاغی اولان چپلك ير *dhoñouz ïatāghy olān tcheplek ïer.* — Mortier de terre grasse mêlée de paille, صمانلو چامور *samānlu tchāmour*, t.

Bave, s. f., salive qui découle de la bouche, اغزدن اقان ساليار *aghyzdan aqān sālïār*, ساليار *sālïār*, اغز ياری *aghyz ïāry*, t.; لعاب *lou'āb*, a. — Espèce d'écume que jettent certains animaux, دابّه نك سالياری *dābbènuñ sālïāri*, t.; رؤال *rouāl*, راوول *rāvvoul*, a.

Baver, v. n., اغز ياری دوكمك *aghyz ïāry deukmek*, t.

Baveux, se, adj., سالياری اقان *sālïāri aqān*, سالياری اغزدن دوكيلور *sālïāri aghyzdan deukulur*, t.; ممرّغ *mumerrygh*, a.

Bayer, v. n., ouvrir la bouche, اغز آچمق *aghyz âtchmaq.* — Au fig., désirer avec avidité, حرص تامّ ايله ارزولمق *hyrsy tāmm ilè arzoulamaq.*

Bayeur, se, s., اغزينی آچيجی *aghzîni âtchîdji*, t.; دهنكشا *dehenkuchā*, p.

Bdellium, s. m., gomme, كورن صمغی *guren samghy*, t. — La plante qui la produit et qui se nomme Bdella, كورن اغاجی *guren aghādji*; شجر الدوم *chedjer ed-doum.*

Béant, e, adj., اغزی آچق *aghzy âtchyq*, t.; مكشوف الفم *mekchouf ul-fem*, a. — Lion à la gueule béante, اغزی آچق اولان ارسلان *aghzy âtchyq olān arslān.*— Gouffre béant, اغزی آچق چقور *aghzy âtchyq tchouqour.*

Béat, e, adj., صوفيلق صاتيجی كوستريجی *sofoulyq sātîdji, gueusterîdji*, متعابد *mute'ābid*, a.

Béatification, s. f., تسليك فی سلك السعدا *teslík fi silk es-sou'edā.*

Béatifier, v. a., اولمشلرك جاننی موتلو مرتبه سنه قومق *culmuchleruñ djānini moutlu mertebècinè qomaq*, t.; سلك سعدا ومفلحينه تسليك ا *silki sou'edā vè mouflihînè teslík it.*

Béatifique, adj. com., موتلو ايديجی *moutlu idîdji*, t.; مستلزم

السعادة الابديه *mustelzim us-se'ādet ul-ebedïiè*, a.

Beau, Bel, fém. Belle, adj., en parlant de l'agrément et de l'éclat des couleurs, پارلق *pārlaq*, لطيف *lathyf*, نفيس *nefís*. — Beau vert, پارلق - كوزل يشيل *pārlyq*, *guzel ïechíl*. — Belles fleurs, ازهار لطيفه *ezhāri lathyfè*.—Belle voix, صداى دلكشا *sadāï dilkuchā*. — Une belle vue, منظرهٔ لطيفه *manzarèï lathyfè*. — Belle âme, نفس طيّب *nefsi thaïib*.—Belle pensée, معناى مطبوع *ma'nāï mathbou'*. — Beaux sentiments, افكار حسنه *efkiāri hacenè*.— Le beau monde, ظرفا طاقمى *zourefā thāqymi*, كرما *kuremā*.—Voir le beau monde, كرماى ناس ايله كورشمك *kuremāï nās ilè gueuruchmek*.—Qui est du bel air, كوزل ادالو *guzel edālu*, كريم الاطوار *kerím ul-athvār*. — Beau, pour grand, fort dans son genre, بيوك *buïuk*, عظيم *'azím*.— Beau mangeur, اكّال عظيم *ekkiāli 'azím*.—Honnête, bienséant, ياقشق *ïāqychyq*, لايق *lāïq*, جدير *djedír*, خليق *khalyq*.—Cela n'est pas beau à un jeune homme, بو كيفيّت بر كنج آدمه ياقشمز *bou keïfïiet bir guendj ádemè ïāqychmaz*. — Beau, inutile, فايدهسز *fāïdècyz*, عبث *'abes*, بيهوده *bïhoudè*.—Vous avez beau prier, نيازكز عبث يرده در *niāzñyz 'abes ïerdè dur*. — Donner beau, donner à quelqu'un une belle occasion de dire, de faire, سبب ويرمك *sebeb vírmek*.

Beaucoup, adv., وافر *vāfir*, كثير *kecír*, a. — Beaucoup de fois, چوق كرّه *tchoq kerrè*, بالدفعات *bid-def'āt*.

Beautés, pl. f., réunion de plusieurs belles choses, محاسن *mehācin*, محسّنات *mouhassenāt*, حسنيّات *housnïiāt*, a.; كوزللكلر *guzellikler*, t. —Les beautés d'un ouvrage d'esprit, بر تأليفك محسّناتى *bir téélïfuñ mouhassenāti*. — Beauté, belle personne, دلبر *dilber*, صاحب جمال *sāhyb djemāl*. — Au fém., حسنا *housnā*.—Une beauté incomparable, بر حسناى بى نظير *bir housnāï bi nazír*.

Becqueter, ou Béqueter, v. a., نقرا *naqr it*.

Bédégar, s. m. Voy. Églantier.

Bégaiement, s. m., لكنت *luknet*, *leuknet*, رتّة *ruttet*, a.

Bègue, adj. et s., الكن *elken*, a.

Belle-soeur, s. f., nom donné par le mari à la sœur de sa femme, اخت الزوجة *oukht uz-zevdjet*, a.

Bénédiction, s. f., vœux en faveur de quelqu'un pour sa prospérité, تحيّة *tahïiet*, pl. تحيّات *tahïiāt*.

Bénéfice, s. m., privilége, avantage accordé par la loi ou par la prince, پادشاه كرمى *pādichāh keremi*, انعام پادشاهى *in'āmi pādichāhi*, t.; انعام *in'ām*, pl. a. انعامات *in'āmāt*. — En t. de méd., bénéfice de nature, les évacuations extraordinaires, مساعدهٔ طبيعت *muçā'edèï thabï'at*.—Bénéfice, le lieu même où est le bien du bénéfice, زعامت *zï'ā-*

met. — Résider dans son bénéfice, كندو زعامتنك مقيم اول *guendu zi'āmetindè muqym ol.*

Béni, e, adj., qui est l'objet de la bénédiction divine, مظهر رحمت خدا اولمش *mazheri rahmeti khoudā olmuch.* — Un peuple béni de Dieu, سزاوار رحمت الهيه اولمش قوم *sizāvāri rahmeti ilahïïè olmuch qavm.*

Bénin, igne, adj. Astres bénins, كواكب ميمونه - متيمنه *kevākibi -mœïmounè, muteïemmenè*, a.; موتلو يلدزلر *moutlu ïldyzler.* — Remède bénin, دواء هيّن العمل *devāï heïïn ul-'amel.* — Maladie bénigne, مرض سليم *marazy selïm.*

Berger, ère, s., celui ou celle qui garde les brebis, راعى *rā'y*, pl. a. رعاة *ra'āt.*

Berlue, s. f., sorte d'éblouissement passager, كوز قماشمقلغى *gueuz qamāchmaqlyghy*, t.; زيغان بصر *zïghāni baçar.* — Au fig., action de mal juger des choses, عقل كوزينك بولانقلغى *'aql gueuzunuñ boulānyqlyghy*, زيغ البصر البصيرة *zygh ul-baçar ul-bacyret.* — Avoir la berlue, بصر بصيرت زايغ اول *baçari bacyret zāïgh ol.*

Besogne, s. f., travail, ouvrage, شغل *choughl*, pl. a. اشغال *echghāl.* — L'ouvrage même qui résulte du travail, ايش *ich*, عمل *'amel.* — Bonne besogne, كوزل ايش *guzel ich*, عمل احسن *'ameli ahsen.* — mauvaise, فنا ايش *fenā ich.* — Faire voir sa besogne, عمل يدينى اظهارا *'ameli ïedïni yzhār it.* — Besogne de commande, اصمارلمه ايش *ïsmārlama ich.* — Besogne d'affection, celle que l'on fait comme on l'entend, ايشجينك طبيعتجه ايشلنمش ايش *ichdjïnuñ thaby'atindjè ichlenmich ich.* — Aller vite en besogne, مصلحتك عجله ا *maslahattè 'adjelè it.*

Besoin, s. m., manque de quelque chose qui est nécessaire, محتاجلق *mouhtādjlyq*, a.-t.; حاجت *hādjet*, pl. حاجات *hādjāt*, حوايج *havāïdj.* — Grand besoin, احتياج عظيم *yhtïādji 'azïm.* — Avoir besoin de quelque chose, بر شيئه محتاج او - احتياجى او *bir cheïè mouhtādj ol, yhtïādji ol.* — Besoin, indigence, nécessité, حال احتياج *hāli yhtïādj*, حال ضرورت ومضايقه *hāli zarouret u mouzāïaqa.*

Bestial, e, adj., حيوانلغه متعلق *haïvānlyghy muté'allyq*, a.-t. — Fureur bestiale, جنون سبعى *djunouni seb'y.*

Bête, s. f., animal irraisonnable, حيوان غير ناطق *haïvāni ghaïri nāthyq*, بهيمه *behïmè*, pl. a. بهايم *behāïm.* — Bête à quatre pieds, درت ايا قلو حيوان *dort aïāqlu haïvān*, ماشية *māchïet*, pl. مواشى *mevāchi.* — Bête à laine, يوكلو حيوان *ïeuñlu haïvān;* — à poil, قيللو حيوان *qyllu haïvān.* — On dit : C'est une vraie bête, en parlant d'une personne stupide, صرف بر حيواندر *syrf bir haïvāndur*, بهيمه محضدر *behïmeï mahzdur.* — Une grosse bête, une grande bête, يوغون بر حيواندر *ïo-*

ghoun bir haïvāndur. — Une sotte bête, احمق بر حيوان *ahmaq bir haïvān.* — Bête, pris adjectivement, بودالە *boudāla.* — Propos bête, كلام بلادت اميز *kelāmi belādet āmīz.* — Conduite bête, بليدانه حركت *belīdānè hareket.*

Bêtement, adv., بودالەجه *boudāladjè*, t.; كالبهيمه *kel-behīmè*, a. — Parler bêtement, بليدانه تكلّم ا *belīdānè tekellum it.*

Beurrée, s. f., اوزرينه ياغ سورلمش اتمك ديلمى *uzerīnè īāgh surulmich etmek dīlimi.*

Bévue, s. f., هفوة *hefvet*, pl. a. هفوات *hefvāt.*

Beylerbey, s. m., gouverneur général en Turquie, lequel a plusieurs gouverneurs inférieurs sous lui, بكلربكى ميرميران *beïlerbeïi*, t.; *mīrmīrān*, a.-p. Voy. le mot بكلربكى dans le Dict. turc-français.

Biais, s. m., obliquité, ligne oblique, صاپق *sāpaq*, قاچق *qātchaq*, صاپقلق *sāpaqlyq*, t.; زيغوغت *zyghoughet*, a. — Couper une étoffe en biais, de biais, قماشى قاچقلايجه كسمك ـ منحرفًا قطع ا *qoumāchi qātchaqlīdjè kesmek, munharifen qath' it.* — Aller en biais, صاپه رق يوريمك *sāparaq īurumek.* — Couper une étoffe du bon biais, du mauvais biais, قماشى خوش بچمك وياخود قبا بچمك كسمك *qoumāchi khoch bitchimdè vè īākhod qabā bitchimdè kesmek.* — Biais, au fig., les diverses faces d'une affaire, يول *īol*, سمت *semt*, جهت *djehet*, pl. a. جهات *djehāt*, طريق *tharyq*, pl. طرق *thourouq.* — Il y a plusieurs biais dans toutes les affaires, هر مصلحتك كونا كون يوللر واردر *her maslahattè guiounā guioun īollar vārdur.* — Le tout est de prendre le bon biais, الزم امور طريق صوابى اخذ ايتمكدر *elzemi oumour tharyqy savābi akhz itmektur.* — Prendre une personne de biais, la gagner avec habileté, حسن تدبير ايله جلب ا *husni tedbīr ilè djelb it.*

Biaisement, s. m., manière d'aller en biaisant, طوغريلقدن قاچقلق ـ صاپه *dhoghroulyqtan qātchaqlyq, sāpma*, مماياتلت *mumāïlet*, زيغوغت *zīghoughat.* — Détour pour tromper, حيله بازلق *hylèbāzlyq.*

Biaiser, v. n., aller de biais, صاپلغه وارمق *sāplygha vārmaq*, t.; تمايل ـ تزايغ ا *temāïl, tezāïgh it*, a.-t. — Ce chemin biaise, بو يول صاپلق ايله وارر *bou īol sāplyq ilè vārur*, بو طريق تزايغ ايدر *bou tharyq tezāygh ider.* — Employer la finesse, حيله بازلق ا *hylèbāzlyq it.* — Prendre quelque tempérament dans une affaire, اكلمك ميل ا *eïlmek, meïl it.* — Il est des circonstances où, bon gré, mal gré, il faut biaiser, بعض احوالدە طوعًا وكرهًا تمايل وانعطاف اقتضا ايدر *ba'zy ahvāldè thav'en vu kerhen temāïl u in'ythāf yqtizā ider.*

Biberon, s. m., petit vase qui a un bec, امزكلو بردق *emzeklu bardāq*, t.

Bibliographe, s. masc., عارف الاحوال الكتب *'ārif ul-ahvāl ul-kioutoub.*

Bibliographie, s. f., فنّ احوال *fenni ahvāli kioutoub*, a. كتب

Bibliomane, s. m., كتاب دلوسی *kitāb deluci*, a.-t.; مجنون الكتب *medjnoun ul-kutoub*, a.

Bibliophile, s. m., كتابلری سون *kitābleri seven*, كتاب دلیسی *kitāb delici*.

Bibliothécaire, s. m., كتابخانه حافظی *kitābkhānè hāfyzy*, a.-t.; حافظ الكتب *hāfyz ul-kutoub*, a.

Bibliothèque, s. f., lieu où l'on tient des livres rangés en ordre, كتابخانه *kitābkhānè*, t.; دار الكتب *dār el-kutoub*, a.— Armoire destinée à contenir des livres, كتاب دولابی *kitāb dolābi*.— Recueil des extraits des catalogues raisonnés d'ouvrages, كلّيّات *kullīiāt*. — La bibliothèque du droit français, احكام وقوانيـن فرانساويّه نك كلّيّـاتی *ahkiām u qavānīni frānsāvīiènuñ kullīiāti*. — On dit d'un homme très-savant, qu'il est une bibliothèque vivante, فلان كمسنه بر كتابخانهٔ ذی روحدر *felān kimesnè bir kitābkhānèï zi rouhtur*.

Biceps, s. m., muscles, عضلة ذات الشجن *'azalet zāt uch-chedjn*, a.

Bichon, ne, s., sorte de petit chien, فنو *fino*, بوجو *boudjou*, t.

Bidon, s. m., صو مطره سی *sou mathraci*, مطره *mathra*, t.

Bien, s. m., chose dont on reçoit quelque avantage, منفعت *menfa'at*, فايدلك *fāïdè*, لطف *louthf*, a.—C'est une chose qui fait du bien, فايدلـو بـر شيـدر *fāïdèlu bir chеïdur*. — Bien, vertu, probité, ce qui est louable, estimable, خيـر *khaïr*, برّ *birr*, خيريّت *khaïrïiet*, ايولك *eïulik*. —C'est une personne de bien, ارباب خيردن بر ذاتدر *erbābi khaïrden bir zāttur*.—En tout bien tout honneur, نيّت خيريّه ايله *nïieti khaïrïiè ilè*. —Avoir du bien, de la richesse, مال صاحبی او *māl sāhybi ol*; — en acquérir, كسب مال ا *kisbi māl it*. — Manquer de bien, مال ومنالدن بی بهره او *māl u menālden bi behrè ol*. — Amasser du bien, جمع مال ا *djem'y māl it*. — Biens meubles et immeubles, ناطق وصامت امـوال *nāthyq u sāmit emvāl*.— Biens passagers, les biens de ce monde, تنعّمات سريع الذهاب دنيا *tene'uumāti serī' uz-zihābi dunīā*.—Les biens éternels, la béatitude éternelle, نعيم جاويـد عقبا *na'ymi djāvīdi' ouqabā*.—Bien, adv., ايو *eïu*, كوزل *guzel*. — Il se conduit bien, حسن سلوك وحركتی وارد *husni sulouk u harekeți vārdur*, كوزل حركت ايـدر *guzel hareket ider*.—Il se porte bien, مزاجی خوشدر حسن عافيتی واردر *mizādji khochtur*, *husni 'āfieti vārdur*. — Un homme bien né, كريم النسب بر آدم *kerīm un-neceb bir ādem*, صوی آدم *soï ādem*. — Un homme bien fait, متناسب الاعضا بر آدم *mutenācib ul-'azā bir ādem*.—Bien, beaucoup, وافـر *vāfir*. — Bien du temps, وافر زمان *vāfir zemān*.—Bien de l'argent, خيلی اقچه *khaïli aqtchè*. — Bien que, encore que, quoique, ايسه دخی

ica dakhy, هر نقدر *her neqadar*, اكرچه *eïertchè*, مع هذا *ma' hazā*.

BIEN-DISANT, E, adj., qui parle bien, كوزل سويليشلو *guzel seuïleïchlu*, t.; فصيح اللسان *facyh ul-liçān*, a. — Par opposition à Médisant, طاتلو ديللو عذب اللسان *thātlu dillu*, *'azeb ul-liçān*.

BIEN-ÊTRE, s. m., existence aisée, commode, خوشحاللق *khochhāllyq*, خوش ديرلك *khoch dirlik*, سعۀ حال *sa'ïï hāl*, a. — Situation agréable du corps et de l'esprit, خوشلق *khochlyq*. — Sentir du bien-être, طيب حال حسّ ا *thybi hāl hyss it*.

BIENFAISANCE, s. f., كرم *kerem*, خيريّت *khaïrïïet*, a.

BIENFAITEUR, TRICE, subst., ولى اوليا *velii ni'met*, pl. a. نعمت انعام *evlïāï un-ni'am*.

BIENHEUREUX, SE, adj., fort heureux, بختلو *bakhtlu*, موتلو *moutlu*, t.; مسعود *mes'oud*, a.; فرخنده *ferkhoundè bakht*, p. — Qui jouit de la béatitude éternelle, اهل الجنّة *ehl ul-djennet*, pl. ارباب الجنّة *erbāb ul-djennet*. — Béatifié, عزيزلر رتبه سنه قونمش منسلك فى سلك المباركين *'azïzler rutbècinè qonmich*, *munselik fi silk ul mubārekïn*.

BIENNAL, E, adject., ايكى يللق *iki ïïllyq*, t.; جارى سنتين *djāri seneteïn*, a.; دو ساله *dou sālè*, p.

BIENSÉANCE, s. f., convenance de ce qui se dit, de ce qui se fait, حسن ادبه *husni edebè*, ياقشقلق *ïāqychyqlyq*, t.; قاعدۀ حسن ادب *qā'ydèï husni edeb*. — Observer les bienséances, رسوم حسن ادبه رعايت ا *rouçoumi husni edebè ri'āïet it*. — Bienséance, ce qu'il convient d'avoir, ياقشق *ïāqychyq*, مناسب حال *munācibi hāl*, موافق حال *muwāfyqy hāl*. — Cette chose est à votre bienséance, بو شى سنك موافق حالكدر *bou cheï senuñ muvāfyqy hāluñdur*.

BIEN-TENANT, E, s., qui possède les biens d'une succession, ال قومش *el qomuch*, t.; واضع اليد *vāzy' ul-ïed*, a. — Les héritiers bien-tenants, واضع اليد اولان ورثه *vāzy' ul-ïed olān verecè*.

BIENVEILLANCE, s. fém., حسن توجّه *husni tevedjdjuh*, a.

BIENVENU, E, adj., que l'on accueille avec plaisir, خوش كلمش *khoch guelmich*, t.; مقبول القدوم *maqboul ul-qoudoum*, a.

BIEZ, s. m., دكرمن اولوغى *deïrmen oloughy*, t.

BIFTECK, s. m., tranche de bœuf grillée, اسقرده پشورلمش صغراتى دليمى *usqarada pichurilmich syghyr eti dilïmi*, t.

BIFURCATION, s. f., انفتاق *infitāq*, a. — La bifurcation de la racine d'une dent, ديش كوكنك چتاللغى *dich keukunuñ tchatāllyghy*.

BIFURQUER (SE), v. pronom., چتاللنمق *tchatāllanmaq*. — Bifurqué, e, چتاللنمش *tchatāllanmich*, t.

BIGAME, adj. et s., qui est marié à deux personnes en même temps, ايكى قاريسى اولان *iki qāryci olān*,

t.; ذو زوجتين *zouï zevdjeteïn.* — Celui qui a été marié deux fois, ایکی دفعه اولنمش *iki def'a evlenmich,* متزوّج مرّتين *mutezevvidji marrateïn.*

Bigamie, s. f., mariage avec deux personnes en même temps, ایکی قاری یه اولنمه *iki qāryïè evlenmè,* t.; نكاح بزوجتين *nikiāhy bezevdjeteïn,* a. — État de ceux qui ont passé à un un second mariage, ایکنجی نكاح *ikindji nikiāh,* مزاوجة ثانية *muzāvedjeti sānïiet.*

Bigarrer, v. a., الاجه بولاجه ا *alādja boulādja it,* تنميغ ا *tenmygh it.*

Bigarrure, s. f., variété de couleurs, رنكلر قارشقلغی *renkler qārychyqlyghy,* t.; اختلاف الالوان *ykhtilāf ul-elvān,* اختلاط الوان *ykhtilāthy elvān,* a. — En parlant des choses ou des personnes, اجناس مختلفه *edjnāci moukhtelifè.*

Bigle, s. et adj., louche, qui a un œil ou les deux yeux tournés en dedans, چتال كورن شاشی *tchatāl gueuren chāchi,* t.

Bigler, v. n., چتال كورمك *tchatāl gueurmek,* t.

Bijou, s. m., تحفه *teuhfè,* pl. a. تحف *touhaf.*

Bijouterie, s. f., تحفجيلق *tohafdjïlyq,* t.

Bijoutier, s. m., تحفجی *tohafdji,* تفاريقجی *tefāryqdji,* t.

Bilan, s. m., آلهجق ويرمه جك دفتری *āladjaq vïrèdjek defteri,* t.

Biliaire, adj. com., صفرانك *safrānuñ,* a.-t. — Conduits biliaires, صفرانك يولی *safrānuñ ïoly,* مجراء الصفرا *medjrāï us-safrā,* a.

Bilieux, se, adj., صفراسی چوق *safrāci tchoq,* a.-t. — Complexion bilieuse, مزاج صفروی *mizādj safrevi.* — Bilieux, colère, طارغن *dhārghoun,* سريع الغضب *serï' ul-ghazab.*

Bill, s. m., projet d'acte du parlement d'Angleterre, انكلتره پارلامنتوسنك لايحه سی *inguiltera pārlāmentocinuñ lāïhaci,* t.

Billebarrer, v. a., قارش مورش رنكلر اورمق *qārich mourich renkler ourmaq,* t.

Billebaude, s. f., confusion, désordre, قارشقلق *qārichyqlyq,* پريشانلق *perïchānlyq,* t. — A la billebaude, sans ordre, en confusion, قارش مورش *qārich mourich.*

Billet, s. m., écrit par lequel on informe le public de quelque chose, خبر تذكره سی *khaber tezkerèci.* — Billet d'invitation, دعوت تذكره سی *da'vet tezkerèci.* — Billets, papiers de crédit qui ont cours dans le public, ميری كاغدلری *mïri hiāghydleri,* اوراق ميريّه *evrāqy mïrïiè.* — Billet de banque, بين الناس نقد مقامنده متداول اولان ميری كاغدی *beïn un-nās naqd maqāmindè mutedāvïl olān mïri kiāghydi.* — Billet, écrit ou promesse par laquelle on s'oblige à payer une somme, تحويل *tahvïl,* pl. a. تحويلات *tahvïlāt.* — Billet payable au porteur, حاملنه ادا اولنمق اوزره ويرلان تحويل *hāmilinè edā olounmaq uzrè vïrilān tahvïl.* — Escompter un billet, تحويلی تنزيل ايله ادا ا *tahvïli tenzïl ilè edā it;* — l'acquitter,

تحويلى ادا ا *tahvīli edā it.* — Billet d'entrée, d'admission, اذن دخول تذكره‌سى *izni doukhoul tezkerèci,* اذن تذكره‌سى *izn tezkerèci.*

Billeter, v. a., attacher des étiquettes, des numéros, نشانلمق *nichānlamaq,* يافته ياپشدرمق *īāfta īāpichturmaq,* t.— Billeté, e, نشانلو *nichānlu.*

Billon, s. m., monnaie de cuivre pur ou de cuivre mêlé avec un peu d'argent, اوزرى كومش سورلمش *uzeri gumuch surulmich manghyr.* — Monnaies défectueuses, قلب آقچه *qalb âqtchè.*

Billonnage, s. m., قلب آقچه *qalb âqtchè guetchurmè,* t.; ترويج زيوف *tervīdji zuïouf,* a.

Billonner, v. n., قلب آقچه *qalb âqtchè guetchurmek,* t.

Billonneur, s. m., قلب آقچه *qalb âqtchè guetchuren,* t.

Bimbelot, subst. masc., چوجوق اويونجغز *tchodjouq oïoundjaghaz,* t.

Binage, s. masc., ايكنجى نطس *ikindji nathas,* t.

Binaire, adj. com., چفت *tchift,* t.; زوج *zevdj,* شفع *chef',* a. — Nombre binaire, عدد شفع *'adedi chef'.*

Binard, s. m., درت تكرلكلو *dort tekerleklu bir nev'y ïuk 'arabaci,* t.

Biner, v. act., ايكنجى دفع نطس ا *ikindji def'a nathas it.*

Binocle, s. m., چفته دوربين *tchiftè dourbun,* t.

Biographe, s. m., محرّر الترجمة الاحوال *mouharrir ut-terdjemet ul-ahvāl,* a.

Biographie, s. f., ترجمة الاحوال *terdjemet ul-ahvāl,* ترجمه *terdjemè,* t.

Bipède, adj. et s. com., ذو الرجلين *zour-ridjleïn,* a. — L'homme est un bipède, انسان ذو الرجليندر *insān zour-ridjleïn dur.*

Bique, s. f., ديشى اوغلاق *dîchi oghlāq,* t.

Biquet, s. m., petit de la bique, ديشى اوغلاق ياورىسى *dîchi oghlāq ïāvrouçou,* t. — Espèce de trébuchet qui sert à peser l'or et l'argent, وزنه *veznè,* التون وزنه‌سى *altoun veznèci.*

Bis, e, adj., بوز رنكى *bouz rengui,* خرجى *khardji,* t. — Pain bis, خرجى اتمك *khardji ètmek.*

Bisaïeul, s. m., جدّ اكبر *djeddi ekber,* جدّ اعلا *djeddi a'lā,* a. — Bisaïeul paternel, پدر طرفندن دده *peder tharafinden dedè bābāci.* — Bisaïeule maternelle, بيوك ولده‌نك والده‌سى *buïuk vālidènuñ vālidèci.*

Bisbille, s. f., كشمكش جدال *kechmekchi djidāl,* p.-a.

Biscaïen, s. m., grosse balle de fonte, ايرى دمر كلله‌سى *iri demir gullèci,* t.

Biscornu, e, adj., اكرى بوكرى *egri beugri,* t.; كج *guedj,* p. — Esprit biscornu, ترس عقل *ters 'aql,* a.

Biscotin, s. m., اوفاق كورك *oufāq guevrek,* t.

Biseau, s. m., شيو كسلمش طرف اوج *chīv kecilmich oudj,* t.;

منحدر القطع *tharafi munhadir ul-qath'*, a.

Biser, v. n., devenir bis, بوزلنمق *bouzlanmaq*.

Bison, s. masc., bœuf sauvage, يبان اوكوزى *ïabān eukuzu*, t.

Bissexte, s. m., فضل السنه *fazl us-senè*, a.

Bitume, s. m., قره ساقز *qara sāqyz*, t.

Bitumineux, se, adj., قره ساقزلو *qara sāqyzlu*, t.

Bivac, ou Bivouac, s. m., استى اچق ير *ustu atchyq ïer*, t.; مكان العرا *mekiān ul-'arā*, a. — Coucher au bivac, اوستى آچق يرده ياتمق *ustu âtchyq ïerdè ïātmaq*, اچقلق ياتمق *atchyqta ïātmaq*.

Bivalve, adj. et s. com., چفته ذو صدفلو *tchiftè sadefli*, t.; ذو الصدفين *zou us-sadefeïn*, a.

Bivaquer, ou Bivouaquer, v. n., كيجه ايله آچق يرده ياتمق *guïdjè ilè âtchyq ïerdè ïātmaq*, t.; اچقلق امرار اوقات ليال ا *âtchyqta imrāri evqāt leïāl it*.

Bizarre, adj. com., fantasque, extravagant, عقلى صاوق *'aqly sāvaraq*, t.; نكير العقل *nekír ul-'aql*. — Extraordinaire, نكره *nekrè*, غير مألوف *ghaïri méélouf*.

Bizarrement, adv., عجايبسب *'adjāïb souret ilè*, صورت ايله عجايب اولهرق *'adjāïb olaraq*, a.-t.; غريبانه *gharíbānè*. — Agir bizarrement, وجه غريب اوزره عمل *vedjhi gharíb uzrè 'amel u hareket it*.

Bizarrerie, s. f., qualité, caractère de celui qui est bizarre, عقل صاورقلغى *'aql sāvraqlyghy*, t.; غرابت الطور *gharābet ut-thavr*, نكارة العقل *nekiāret ul-'aql*. — Singularité, عجايبلق *'adjāïblyq*, غرابت *gharābet*.

Blafard, e, adj., صونق *sonouq*, t.; اكمد *ekmed*, a. — Couleur blafarde, صونق رنك *sonouq renk*, لون اكمد *levni ekmed*.

Blamable, adject. com., تعييب اولنه جق *ta'ïib olounadjaq*, a.-t.; مستحق ملامت *mustehaqqy melāmet*, واجب مذمت *vādjibi muzemmet*, ذميم *zemím*, سزاور لوم *sizāvari levm*, p.-a. — Action blâmable, فعل ذميم *fy'li zemím*. — Une personne blâmable, برشخص مستحق اللوم *bir chakhs mustehaqqy ul-levm*.

Blamer, v. a., reprendre, condamner, طعن و تقبيح ا *tha'n u taqbyh it*. — Réprimander, عتاب - تعزيرا *'ytāb, ta'zír it*. — Blâmé, e, عيبلنمش *'aïblanmich*, مذموم *mezmoum*.

Blanc, che, adj., ابيض *ebïaz*, a. — Cheveux blancs, شعر ابياض *cha'ri ebïāz*, اغارمش صاچ *aghārmich sātch*. — Pain blanc, بياض اتمك *beïāz etmek*, خبز ابيض *khoubzy ebïaz*. — Armes blanches, كسيجى سلاح *kecídji sylāh*. — Argent blanc, آق آقچه *âq âqtchè*. — Blanc-manger, espèce de gelée qui se fait ordinairement avec des amandes et du sucre, بر نوع محلّبى *bir nev'y mouhallebi*. — Gelée blanche, قراغو *qyrāghou*. — Drapeau blanc, celui

qu'on arbore pour capituler, ویره بیراغی *vîrè baïrāghy*. — Donner carte blanche ou plein pouvoir, رخصت کامله ویرمک *roukhsati kiāmilè vîrmek*. — Blanc, matière que les peintres emploient pour rendre blanc, بیاض بویا *beïāz boïā*. — Sorte de fard, آقلق *âqlyq*, آق *âq*. — Blanc, s. m., se dit des peuples qui ont le teint blanc, آق چهره‌لو *âq tchehrèlu*, بیاض اللون *beïāz ul-levn*. — Blanc ou blanc-seing, papier signé que l'on donne dans quelques occasions, امضا ایله ممضی بر قطعه یازلمامش کاغد *imzā ilè moumzy bir qyth'a ïāzilmāmich kiāghyd*. — Procuration en blanc, وکیلك اسمی آچق بر قطعه وکالة نامه *vekîluñ ismi âtchyq bir qyth'a vekiālet nāmè*.

Blanchaille, s. f., frétin, menu poisson, اوفاق بالقلر *oufāq bālyqler*, t.

Blanchatre, adject. com., آقچل *âqtchel*, t.; اطحل *athhal*, a. — Couleur blanchâtre, آقچل رنك *âqtchel renk*, لون اطحل *levni athhal*.

Blanchement, adv., تمیز اوله‌رق *temîz olaraq*, t.; بالطهارة *bith-thehāret*, a.

Blancherie, s. fém., چرپیجی یری *tchirpîdji ïeri*, بز اغاردجق یر *bez oghārdadjaq ïer*.

Blancheur, s. f., بیاض *beïāz*, a. — La blancheur du teint, لون وجهك بیاضی *levni vedjhuñ beïāzy*.

Blanchiment, s. masc., چرپمه *tchirpmè*, t.; قصارة *qaçāret*, a.

Blanchir, v. a., rendre blanc, تبیض ا *tebïiz it*, a.-t. — Faire blanchir, اغارتمق *aghārtmaq*. — Blanchir, laver, یایقمق *ïāïqamaq*, غسل - تغسیل ا *ghousl, taghsyl it*. — Blanchir, en parlant des cheveux, صاچ اغارمق *sātch aghārmaq*. — Commencer à blanchir, صاچ اغارمغه باشلامق *sātch aghārmagha bāchlāmaq*. — Cet homme commence à blanchir, بو آدمك شعری تشیّب و توشّی یه یوز طوتدی *bou âdemuñ cha'ri techeïiub u tevachchi ïè ïuz thoutty*. — Blanchir, au fig., faire paraître innocent, پاکه چیقارمق *pākè tchyqārmaq*. — Blanchir dans le service, خدمت ایچنده صاچ اغارتمق *khydmet itchindè sātch aghārtmaq*. — Blanchi, e, اغارمش *aghārmich*, بیاضلنمش *beïāzlanmich*, مبیّض *mubaïiaz*, یایقنمش *ïāïqanmich*, مغسول *maghsoul*, صاچی اغارمش *sātchi oghārmich*.

Blanchissage, s. m., action de blanchir du linge, یایقمه *ïāïqama*, t.; غسل *ghousl*, a. — Payer le blanchissage, اجرت غسلی ادا ا *eudjreti ghousli edā it*.

Blanchissant, e, adj., qui blanchit, qui paraît blanc, آقچل *âqtchyl*, t.; قریب البیاض *qarîb ul-beïāz*, a.

Blanchisseur, se, s., celui qui blanchit du linge, چماشیر یایقایجی *tchamāchîr ïāïqāïdji*. — Blanchisseuse, چماشیر یایقایجی قاری *tchamāchîr ïāïqāïdji qāry*.

Blaser, v. a., affaiblir le goût, دادك قوّتنی کیدرمك *dāduñ*

qouvvetini guïdermek, تفتير ذايقه ا *teftîri zāïqa it*. — Affaiblir les sens, اضعف حواسّ ا *yz'afi havāss it*, a.-t. — Blasé, e, دادينك قوّتى كتمش *dādînuñ qouvveti guitmich*, متحتّر *mutehattir*.

Blason, s. m., armoiries, نسب علامتلرى *neceb 'alāmetleri*, a.-t. — Connaissance de ce qui est relatif aux armoiries, نسب علامتلرينك علم ومعرفتى *neceb 'alāmetlerînuñ 'ylm u ma'rifeti*.

Blasonner, v. a., peindre les armoiries, نسب علامتلرينى تصوير ا *neceb 'alāmetlerîni tasvîr it*, a.-t.

Blasphémateur, s. m., كنود *kenoud*, a. — Grand blasphémateur, كنود عظيم *kenoudi 'azîm*.

Blasphématoire, adj. com., كفرلو *kufrlu*, a.-t.; متضمّن الكنود *mutezammin ul-kunoud*, a.

Blasphème, s. m., كفرلو سوز *kufrlu seuz*, t. — Proférer un blasphème, كفر سويلمك *kufr seuïlemek*.

Blatier, s. m., se dit de ceux qui transportent le blé d'un marché à l'autre sur des chevaux, حبوبات جلبى كتورن *houboubāt djelebi gueturen*.

Blatte, s. fém., genre d'insecte, حمّام بوجكى *hammām beudjegui*, t.

Blé, s. m., dans le sens général de grain, اكين *ekîn*, t.; حبوبات *houboubāt*, a. — Blé en épi, بشاقلنمش اكين *bachāqlanmich ekîn*. — Terre à blé, اكين اكه جك ير *ekîn ekèdjek ïer*.

Blêche, adj. com., t. d'injure, se dit d'un homme sans fermeté, دنكسز *denksyz*, t.; همج *hemedj*, pl. a. هموج *hemoudj*. — C'est un grand blêche, بر همج هامجدر *bir hemedji hāmidjtur*.

Bléchir, v. n., دنكسز او *denksyz ol*.

Blême, adj. com., بكزى صاررمش *beñzy sārarmich*, t.; خاسف اللون *khācif ul-levn*, اشحب اللون *achhab ul-levn*, a.

Blémir, v. n., pâlir. V. ce mot.

Blesser, v. a., donner un coup qui fait plaie, تجريح ا *tedjrîh it*, a.-t. — Blesser dangereusement, جرح خطرناك ايله تجريح ا *djerhy khatharnāk ilè tedjrîh it*. — Blesser, causer quelque incommodité, زحمت ويرمك *zahmet vîrmek*, تعذيب ا *ta'zîb it*. — Cela blesse la vue, كوزه ناخوش كلور *gueuzè nākhouch guelur*. — On dit qu'un son blesse l'oreille, تخديش سمع ايدر *takhdîch sem' ider*. — Blesser l'amitié, قاعدهٔ حبّ ومودّته ايراث كسر وخلل ا *qā'ydèï hubb u meveddetè irāci kesr u khalel it*; — les convenances, آداب مرعيّه يه خلل ويرمك *âdābi mer'yïèïè khalel vîrmek*. — Blesser, offenser, كوكل - خاطر قيرمق *gueuñul, khāthyr qyrmaq*. — Se blesser de tout, هر شيئدن خاطرمانده او *her cheïden khāthyrmāndè ol*. — Se blesser, se faire du mal, زده لنمك *zedèlenmek*, انجنمك *indjinmek*, ضرره اوغرامق *zararè oghrāmaq*. — Qui a le cœur blessé, مجروح الفواد

medjrouh ul-fuvād. — Blesser, faire tort, ضرر كتورمك *zarar gueturmek*, مضرّ او *mouzyrr ol.*

Blessure, s. f., جراحت *djirāhat*, pl. a. جراحات *djirāhāt*, جروح *djurouh.*

Blette, s. f., plante, اشتر اوتى *uchtur oty*, t.

Bleu, e, adj., couleur d'azur, مائى *māï*, كبودى *keboudi*, p. — Satin bleu, كوك رنكلو اطلس *gueuk renklu athlas.* — Des yeux bleus, الا كوز *alā gueuz.* — Qui a des yeux bleus, الا كوزلو *alā gueuzlu.* — La couleur bleue, كوك رنكى *gueuk rengui*, لون ازرق *levni azraq.*—Bleu foncé, قويو ماوى *qouïou māvi*; — clair, آچق ماوى *âtchyq māvi.*

Bleuir, v. a., faire devenir bleu, ماويلندرمك *māvílendurmek.* — Bleui, e, ماويلنمش *māvílenmich.*

Blinder, v. a., garnir de blindes un ouvrage de fortification, استحكاماته پرده چوبرمك *istyhkiāmātè perdè tchevírmek*, t.

Blindes, s. fém. pl., pièces de bois soutenant des fascines, etc., استحكامات ومترس پرده سى *istyhkiāmāt u meteris perdèci*, t.

Bloc, s. m., assemblage de diverses choses, كومه *kumè*, t. — Un bloc de marchandises, بر كومه امتعه *bir kumè emtï'a*, t. — En bloc, en gros, طوپدن *thoptan.*

Blocage, s. masc., ou Blocaille, s. f., مولوز *moloz*, t.

Blocus, s. m., وارله جق يوللرك باغلمه سى *vāriladjaq ïollaruñ bāghlamaci*, بلوقه *bloqo*, ابلوقه *ablouqa*, t.; سدّ الموارد والمسالك *sedd ul-mevārid vel-meçālik*, a. — Faire le blocus d'une place, قلعه نك دائر مادار موارد ومسالكنى سدّ ا *qal'anuñ dāïr mādār meuārid u meçālikini sedd it.*

Blond, e, adj., اصفر *asfar*, a.; صارو صاچلو *sārou sātchlu.* — Cheveux blonds, صارى صاچ *sāry sātch.* — Un blond, صارى چهره لو *sāry tchahrèlu*, اصفر الوجه *asfar ul-vedjh.*—Blond doré, التون صاريسى *altoun sārycy*; — ardent, كسكين صارى *keskín sāry.*

Blondir, v. n., اصفرارا *isfirār it*, a.-t.

Blondissant, e, adj., qui blondit, صارارمش *sārarmich*, t.; مصفّر *moçaffir*, a.

Bloquer, v. a., وارله جق يوللرى باغلمق *vāriladjaq ïollari bāghlamaq*, اطرافى قوشاتپق *ethrāfi qouchātmaq*, سدّ الموارد والمسالك ا *sedd ul-mevārid vel meçālik it.* — Bloqué, e, اطرافى قوشادلمش *ethrāfi qouchādilmich*, وارله جق يوللرى باغلنمش *vāriladjaq ïollari bāghlanmich*, t.; مسدود المسالك والموارد *mesdoud ul-meçālik vel-mevārid.*

Blottir (Se), v. pron., درطوب بوزلمك *der thop beuzulmek*, t.

Bluterie, s. f., اونى الهجك ير *ouni elèdjek ïer*, t.

Bobine, s. fém., ماسور *māçour*, ماسوره *māçourè*, p.-t.

Bobiner, v. a., ماسوره يه صارمق *māçourèïè sārmaq*, t.

Bocal, s. m., بوقال *boqāl*, t.; مشربه *machrapa*, a.

Boeuf, s. m., بقر *baqar*, pl. a. بقر *bouqour*. — Bœuf salé et fumé, صغر پاسترمه‌سی *syghyr pāsturmaci*. — Bœuf sauvage, یبان اوکوزی *ïabān eukuzu*. — Bœuf, homme stupide, اوکوز کبی آدم *eukuz guibi âdem*, ou simpl. اوکوز *eukuz*.—En t. d'arch., œil-de-bœuf, sorte de fenêtre ronde, باجه *bādja*.

Bogue, s. m., sorte de poisson, بر جنس بالق *bir djins bālyq*. — S. f., enveloppe piquante de la châtaigne, کستانه‌نک طش قبوغی *kestānènuñ dhich qaboughy*.

Boire, v. a., نوش *nouch it*, p.-t.; —à la glace, بوزلی صو ایچمک *bouzlu sou itchmek*. — Boire d'un trait, بر نفسلك ایچمک *bir nefestè ïtchmek*;—à longs traits, آزجه آزجه ایچمک *âzdjè âzdjè itchmek*. — Boire un affront, souffrir une injure sans en témoigner de ressentiment, رذالتی یوتمق *rezāleti ïoutmaq*. — Buvant, ایچیجی *itchídji*, شارب *chārib*, نوشندك *nouchindè*. — Bu, e, ایچلمش *itchilmich*, مشروب *mechroub*.

Boire, s. m., ce qu'on boit, ایچقی *itchqy*, t.

Bois, s. m., substance dure des arbres, خشب *khacheb*, pl. a. اخشاب *akhchāb*, خطب *khathab*, عود *'oud*, pl. عیدان *'ydān*. — Bois vermoulu, قورد یمکلو اغاج *qourd ïemiklu aghādj*. — Bois de chêne, میشه اغاجی *michè aghādji*. — à brûler et autre, اوطون *odhoun*. — de sciage, تخته بچلمه‌جك اغاج *takhta bitchilèdjek aghādj*. — d'équarrissage, دیرکلك اغاج *díreklik aghādj*; — de charronnage, عربه کراسته‌سی *'araba kerāstèci*.—Bois, lieu planté d'arbres et moins grand qu'une forêt, قوری *qory*, *qorou*. — Garde de bois, قوری بکچیسی *qorou bekitchíci*. — Bois de lit, یتاق سریری *ïatāq seríri*. — Bois de cerf. Voy. Corne. — Bois puant. Voy. Anagyris.

Boiser, v. a., garnir de menuiserie, تختدلر ایله قاپلمق ـ دونانمق *takhtalar ilè qāplamaq*, *donātmaq*. — Boisé, e, garni de menuiserie, تختدلر ایله قاپلو *takhtalar ilè qāplu*.

Boiserie, s. f., ouvrage de menuiserie, سلیجی ایشی *silídji ichi*, t.

Boiseux, se, adj., اغاجلو *aghādjlu*, t.; خشبی *khachabïi*, a.

Boisselée, s. f., برکیلدلك *birkílèlik*, اولچك طلوسی *eultchek dholouçou*.

Boisselier, s. m., اغاج قابلری ایشلیجیسی *aghādj qābleri ichleïdjícy*, t.

Boissellerie, s. f., اغاج قابلری ایشلیجیلکی *aghādj qābleri ichleïdjílighi*, t.

Boîte, s. f., le contenu d'une boîte, une boîte d'abricots, برقوطی قایسی *bir qouthou qāïcy*, t.

Boîtier, s. m., boîte de chirurgien, جرّاح قوطیسی *djerrāh qouthouçou*, t.

Bolet, s. m., plante, طومـلان *thoumlān*, بر نوع منتار *bir nev'y mantār*, t.

Bombement, s. m., اورکجلك *eurkudjlik*, t.; شكل مستنم *chekl mousannam*, a.

Bomber, v. a., rendre convexe, بالق اورکجلتمك *eurkudjletmek*, تسنيم ا صرتى *bālyq syrti it*, t.; *tesnīm it*, a.

Bon, ne, adj., qui a de la bonté, خير *khaïr*. — Bon, appliqué aux productions de l'art ou de l'esprit, لطيف *lathyf*, طيّب *thaïib*, جيّد *djïid*. — Bon poëme, نشيدهٔ لطيفه *nechīdèï lathyfè*. — Bon air, هواى لطيف *havāï lathyf*. — Un bon homme de guerre, اوز جنكجى *euz djenkdji*, اعلا بر اهل حرب *a'lā bir ehli harb*. — Bon médecin, طبيب اعلا *a'lā thabīb*, ماهر *thabībi māhir*. — Bon poëte, اعلا شاعر *a'lā chā'yr*. — Bon à..., propre à..., صالح *sālyh*. — C'est un homme bon à employer, آدمدر استخدامه صالح بر *istykhdāmè sālyh bir ādemdur*. — Bon à manger, اكله صالح *eklè sālyh*. — Bon, avantageux, favorable, en parlant des choses, خيرلو *khaïrlu*, موافق *muvāfyq*, خير *khaïr*, مناسب *munācyb*. — C'est un bon temps pour les voyageurs, ابناى سبيل ايچون بر موافق هوا در *ibnāï sebīl itchoun bir muvāfyq havā dur*. — Prendre une chose en bonne part, بر شيئك معناسنى خيره صرف ا *bir cheïuñ ma'nācini khaïrè sarf it*. — A quelque chose malheur est bon, بعضًا كدرك صوكى ايو اولور *ba'zen kederuñ soñy eïu olour*. — Bon, adv. d'approbation, sans doute, بوكا سوز يوق *bouñā seuz ïoq*. — Acquiescement à une proposition, پك نه كوزل ايو *pek eïu, nè guzel*. — Trouver bon, approuver, مناسب تجويز - كورمك *munācyb gueurmek*, تصويب ا *tedjvīz tasvīb it*. — Trouver tout bon, هر شيئه قائل او *her cheïè qāïl ol*. — Tenir bon, مقام مقاومتك اظهار متانت ا *maqāmi muqāvemettè izhāri metānet it*. — Bon génie, جنّ خير *djïnni khaïr*. — Bon ange, ange gardien, كوزديجى ملك *gueuzedīdji melek*. — Bon compagnon, ايو اورتاق *eïu ortāq*, نعم الرفيق *ne'am ur-refyq*. — On dit qu'un homme est de bonne maison, خاندان آدمدر *khānèdān ādemdur*, كريم النسب بر كمسنه در *kerīm un-neceb bir kimesnè dur*. — Bonne année, بوللق سنه سى *bollouq senèci*, بركت سنه سى *bereket senèci*. — Bon jour, jour de fête, مبارك كون *mubārek gun*. — De bonne heure, تيز *tīz*. — Venir de bonne heure, اركن - مستعجلًا كلمك *erken, musta'djelen guelmek*. — A la bonne heure, soit, اعلا نه *nè a'lā*, خوش نه *nè khoch*, فيها *febiha*. — Mettre quelqu'un sur le bon pied, lui faire entendre raison, بر كمسنه يى يولنه قومق - انصافه كتورمك *bir kimesnèïi ïolyna qomaq, insāfè gueturmek*. — Être sur un bon pied dans le monde, بين الناس مظهر حسن اعتبار او *beïn un-nās mazheri husni y'tibār ol*. — Bon, s. m.,

bonne qualité, ايولك *eïulik*, حسن *husn*, pl. محاسن *mehācin*. — Cette personne a du bon et du mauvais, بو كشيك حسن و قبح طرفى واردر *bou kichídè husn u qonbh tharafi vārdur*. — Le revenant-bon, ce qui revient de profit, d'une affaire, d'une entreprise, ربح صحيح *ribhy sahyh*.

Bonasse, adj. com., simple, sans malice, يوركى حيله‌سز *ïuregui hylècyz*, صافى القلب *sāfi ul-qalb*, a.

Ronbon, s. m., شكرلمه *chekerlemè*, t.

Bonbonnière, subst. fém., شكرلمه قوطيسى *chekerlemè qouthouçou*, t.

Bond, s. masc., سكمه *seïmè*, t.; قفزى - قفزه *qafeza*, pl. a. قفزات *qafezāt*. — Le boulet a fait un bond, دوشن كلّه سكمه ايتدى *duchen guiullè seïmè itti*. — Prendre la balle au bond (au propre), كلّه يى سكرايكن قاپمق *gullèïi seïer iken qāpmaq*. — Au fig., faire une chose en temps convenable, برايشى تمام وقتنده ايشلمك *bir ichi tamām vaqtindè ichlemek*. — Faire un faux bond, en parlant d'un boulet ou d'une balle qui s'écarte du lieu où elle devait tomber, صپارق سكمك *sapāraq seïmek*. — Aller par sauts et par bonds, صچرامق *sytchrāmaq*, وثبات و قفزات ايله روانه او *vesbāt u qafezāt ilè revānè ol*.

Bonde, s. f., pièce de bois qui retient les eaux d'un étang, صاوه جق *sāvadjaq*, t.; صنّاعة *synnā'at*, a. — Trou rond fait dans un tonneau, فوچى دلكى *foutchou deligui*.

Bondir, v. n., faire un ou plusieurs bonds, سكمك *seïmek*, t. — Sauter, en parlant des animaux, قفزان ا صچرامق *qafazān it*, *sytchrāmaq*.

Bondissant, e, adj., صچرايجى *sytchrāïdji*, t.; قافز *qāfyz*.

Bondon, s. m., - فوچى طاپه‌سى *foutchou thāpaci*, طيقاجى *tyqādji*, t.

Bondonner, v. a., فوچى دليكنه طاپه اورمق *foutchou deliguinè thāpa ourmaq*, t. — Bondonné, e, طيقانمش طاپه‌لنمش *thāpalanmich*, *thyqānmich*, طاپه‌سى اورلمش *thāpaci ouroulmich*.

Bonduc, s. masc., arbre, بر نوع دكنلو اغاج *bir nev'y dikenlu aghādj*, t.

Bon-henri, s. m., plante. Voy. Patte-d'oie.

Bonheur, s. masc., félicité, état heureux, موتلولق *moutlulyq*, t.; نعيم *ne'ym*, تنعّم *tena'um*, pl. a. تنعّمات *tena'umāt*; خوشحالى *khochhāli*, p.-a. — Grand bonheur, سعادت عظيمه *se'ādeti 'azímè*. — Parfait —, سعادت كامله *se'ādeti kiāmilè*. — Bonheur, prospérité, bonne fortune, اقبال *yqbāl*, بخت *bakht*, بختيارى *bakhtïāri*, كامرانى *kiāmrāni*.

Bonhomie, s. fém., صفوت قلب *safveti qalb*, a.; صاده دلى *sādè dili*.

Bonification, s. f., ايولنمه *eïulenmè*, t.; اصلحيّت حال *yslahïieti hāl*, a.

Bonifier, v. a., mettre en meilleur état, ايولتمك *eïuletmek*, t.;

اصلاح ا *yslāh it*, a.-t.— Faire bon, suppléer, اکسکی طولدرمق *eksigui dholdourmaq*, ا تکمیل نقصان *tekmīli noqsān it*.

Bonne-dame, s. f., plante. Voy. Arroche.

Bonnement, adv., naïvement, avec simplicité, صفوت و اخلاص بالصفوة ایله *safvet u akhlās ilè*, a.-t.; و الخلوص *bis-safvet vel-khoulous*, a.; ساده دلانه *sādè dilānè*, p. — Précisément, حقیقتیله *haqyqat ilè*, صحیحًا *sahyhen*.

Bonnet, s. m., vêtement de tête, باش اورتوسی *bāch eurtuçu*, t.; قلنسوة *qalensavet*, pl. a. قلانس *qalānis*. — Bonnet de satin, اطلس قلنسوه *athlas qalensavè*.

Bonneterie, s. f., طاقیه‌جیلق *thāqyadjīlyq*, t.

Bonnetier, s. masc., طاقیه‌جی *thāqyadji*, t.

Bonté, s. f., qualité de ce qui est bon, جودت *djevdet*, a. — La bonté de l'air, جودت هوا *djevdeti havā*; — du vin, جودت خمر *djevdeti khamr*.— Bonté, qualité morale qui porte à faire le bien, خیرلیلك *khaïrlulik*, خوش خویلق *khoch khouïlyq*, جودت طبع *djevdeti thab'*. — Bonté naturelle, جودت فطریّه *djevdeti fythrīiè*. — La bonté de Dieu, کرم الهی *keremi ilahi*. — Bonté, égard, témoignage de politesse, bons offices, لطف *louthf*, pl. a. الطاف *elthāf*, حسن همّت *husni himmet*, pl. a. همم حسنه *himemi hacenè*; احسان *yhsān*, pl. احسانات *yhsānāt*. — Vous avez trop de bonté, لطف و کرمکز مرتبهٔ غایتله در *louthf u keremuñyz mertebèï ghāïttè dur*. — Bonté, trop grande facilité, کوشکلك *guevcheklik*, مساهلت طبع *muçāheleti thab'*.

Bonze, s. m., چینلو قسیس *tchīnlu qacys*, t.-a.

Bootès, s. m., constellation. Voy. Bouvier.

Borborisme, s. m., بورونتی *borounty*, t.; قرقر *qarqar*, pl. a. قراقر *qarāqyr*.

Bord, s. m.; — d'un verre, d'un gobelet, برداغك دوداغی *bārdāghuñ doudāghy*. — Bord de la mer, دکز قیپسی *deñyz qyici*. — Bords, poétiquement et au pl., les régions environnées d'eau, عراق *'yrāq*. — Les bords africains, عراق افریقیّه *'yrāqy afrīqyiè*. — Avoir l'âme sur le bord des lèvres, جانی دوداغنه کلمك *djānı doudāghyna guelmek*. — Rouge bord, verre plein jusqu'au bord, طاشقین قدح *thāchqyn qadeh*. — Être au bord d'un précipice, کنارهٔ مغاك تباه و فنادهاو *kenārèï meghāki tebāh u fenādè ol*. — Vaisseau de haut bord, بیوك کمی *buïuk guemi*; — de bas bord, اوفاق تکنه *oufāq teknè*. — Bord à bord, en parlant des liqueurs qui remplissent toute la capacité de ce qui les contient, آغز برابرلکنه *āghyz berāberliguinè*. — Changer le bord, revirer le navire, کمی یی یولندن صاپتمق *guemīi iolyndan sāpatmaq*, — Courir bord à bord, louvoyer,

اورچه پوجه کتمک *ortcha podja guitmek.*

Bordage, s. masc., کمینک قاپلمه‌سی *guemïnuñ qāplamaci*, t.

Bordailler, ou Bordayer, v. n., اولته ایله یوریمک *olta ilè ïurumek*, t.

Bordé, s. m., galon d'or ou d'argent. Voy. Galon.

Bordée, s. f., décharge de tous les canons d'un des côtés du vaisseau, الابانده *alābānda*. — Lâcher une bordée contre l'ennemi, دشمن اوزرینه بر آلابانده طوب آتمق *duchmen uzerïnè bir ālābānda thop ātmaq*. — Essuyer une bordée, یکپاره بر الابانك طوپ ضربه دوچار اولمق *ïekpārè bir alābānda thop zarbinè doutchār olmaq*. — Au fig., une bordée d'injures, ou simpl. une bordée. Il lui a lâché une bordée, فلانه بر آلابانك ویردی *felānè bir ālābānda vïrdi*. — Bordée, chemin que fait un vaisseau en bordayant, اولته *olta*. — Le navire fit une bordée, کمی براولته ایتدی *guemi bir olta itti*.

Bordel, s. masc., اورسپی خانه *orouspou khānè*, t.; قحبه خانه *qahpè khānè*, p.

Border, v. a., garnir d'une bordure, پرواز قومق *pervāz qomaq*, سنجف چویرمك *sindjef tchevïrmek*, t.; تطریزا *tathryz it*, a.-t. — Border, v. n., s'étendre le long de certaines choses, lui servir de bord, برنسنه‌نك کناری اوزونلغنه اوزانمق *bir nesnènuñ kenāri ouzounlyghyna ouzānmaq*, اطرارا *ythrār it*. — Border la haie, en parlant des troupes, یولك کنارلرنه صره‌لنمق ـ دیزلمك *ïoluñ kenārindè syralanmaq, dïzlemek*, زوقاق کنارلرنه صفّ بسته او *zoqāq kenārindè saff bestè ol*. — Lieu bordé de précipices, چوره چپ اوچرم ایله چورلمش یر *tchop tchevrè outchouroum ilè tchevirilmich ïer*. — Bordé, e, adj., کنارلو *kenārlu*, سنجفلنمش *sindjeflenmich*, مطرّز *moutharraz*, a.

Bordereau, s. masc., اجناس سکه‌لرك حسابی *edjnāci sikkèleruñ hyçābi*.

Bordigue, s. f., enceinte formée de claies pour prendre le poisson, دالیان *dālïān*, بالق دالیانی *bālyq dālïāni*, t.

Bordure, s. fém., ce qui borde, حاشیه *hāchïè*, pl. a. حواشی *havāchi*. — Bordure de miroir, آینه پروازی *āïna pervāzy*; — de tapis, قالیجه‌نك کناری *qālïdjanuñ kenāri*; — d'un parterre, ou plate-bande, چیچکلك پروازی *tchitcheklik pervāzy*; — d'une forêt, اورمان کنارنك کی اغاجلر *ormān kenārindèki aghādjlar*. — En t. d'armoiries, brisure qui entoure l'écu, زنجیر *zindjïr*.

Borgne, adj. et s. com., برکوزی کور *bir gueuz kieur*, t.; اعور *a'ver*, pl. عوران *'ourān*. — Une femme borgne, برکوزی کور عورت *bir gueuzu keur 'avret*.

Bornage, s. m., سنور نشانلری دیکمه *sinor nichānleri dïkmè*, t.; نصب اعلام حدود *nasbi a'lāmi houdoud*.

Borne, s. f., pierre qui marque

les limites, سنور نشانی - علامتی *sinor nichāni, 'alāmeti*, t. — Planter des bornes, علایم فاصله نصب ا *'alāïmi fācylè nasb it.* — Bornes, pierres qu'on met à côté des portes, ou devant les maisons, pour les préserver des atteintes des voitures, قورقولق طاش *qorqoulyq thāch.* — Au fig., tout ce qui sert à limiter, حدود *houdoud.* — Les bornes de l'empire, حدود ملك ودولت *houdoudi mulk u devlet.* — Passer les bornes, حدودی تجاوز ا *houdoudi tedjāvuz it.* — Passer les bornes d'un sujet, l'outrer, صدڭ حدودندن خروج ا *sadeduñ houdoudinden khouroudj it.* — Mettre des bornes à son ambition, حرص نام و اقبالنه وضع حدّ اعتدال ا *hyrsy nām u yqbālinè vaz'y haddi 'ytidāl it.*

Borner, v. a., mettre des bornes, سنور نشانلری دیکمك *sinor nichānleri dīkmek.* — Limiter, resserrer dans un certain espace, قوشاتمق *qouchātmaq*, حصرا *hasr it.* — Être borné, محصور او *mahsour ol.* — Borner, au fig., modérer, وضع حدود ا *vaz'y houdoud it.* — Borner ses espérances, مأمولاتنه تعیین حدود ا *méémoulātinè ta'īini houdoud it.* — Borné, e, حدودی وضع *houdoudi vaz' olounmich*, محدود *mahdoud*, محصر *mouhacyr.* — Au fig., avoir des vues bornées, دائره افکار و مطالعاتی محدود و قاصر او *dāïrèi efkiār u mouthāla'āti mahdoud u qācyr ol.* — Une fortune bornée, قوّت مالیّهٔ غیر واسعه *qouvveti mālīïèï ghaïri vācy'a.*

Bornoyer, v. a., برکوزی قیپه‌رق باقمق *bir gueuzu qyparaq bāqmaq*, t.

Bosel, s. m., t. d'archit., کرسی طاشی *kursi thāchi*, t.

Bosquet, s. m., اغاجلق *aghādjlyq*, قوریلق *qouroulyq*, t.

Bossage, s. m., اورکجلك *eurkudjlik*, t.; سنم *senem*, a. — Mur à bossage, اورکجلو دیوار *eurkudjlu dīvār.*

Bosse, s. f., grosseur au dos, ارقه قنبوری *árqa qanbouri*, t.; حدب *hadeb*, a. — Grosseur à l'estomac, کوکس قنبوری *gueusku qanbouri.* — Enflure qui provient de contusion, قبارق *qabāraq*, طومالمه *dhoumālama.* — Aspérité, طومالج *dhoumāledj*, محدّب *mouhaddeb.* — Un terrain plein de bosses, طومالجی چوق بر یر *dhoumāledji tchoq bir ïer.* — Bosse, en t. de sculpture, relief d'une figure, قبارمه *qabārma*, تسنیم *tesnīm*, a. — Ouvrage de ronde bosse, تسنیم کامل اوزره ایشلنمش بر ایش *tesnīmi kiāmil uzrè ichlenmich bir ich.* — Dessiner d'après la bosse, copier une figure en relief, بر تصویرك صورت مستمنی آلق *bir tasvīruñ soureti mouçannemini ālmaq.*

Bosselage, s. m., قبارمه ایشی *qabārma ichi*, t.

Bosseler, v. a., قبارمه ایشی ایشلمك *qabārma ichi ichlemek*, t.

Bossu, e, adj. et s., qui a une bosse au dos, احدب *ahdeb*, a. —

Une femme bossue, قنبور قاری *qanbour qāry*. — Qui a une bosse à l'estomac, قنبور کوکسی *gueukuçu qanbour*. — Bossu, en parlant d'un terrain inégal et montueux, اکری بوکریسی چوق بر یر *egri beugrïci tchoq bir ïer*.

Bossuer, v. a., ازمک *ezmek*, ازدرمک *ezdurmek*, t. — Bossué, e, ازلمش ازکلو *ezylmïch*, *ezyklu*, t.

Botaniste, s. m., اهل علم نباتات *ehli 'ylmi nebātāt*, pl. ارباب علم نباتات *erbābi 'ylmi nebātāt*.

Botrys, s. m., plante, قربغه اوتی *qourbagha oty*, t.

Botte, s. f., assemblage de choses liées ensemble, دمت *demet*, t.; حزمه *houzmè*, pl. حزم *houzm*. — Botte d'asperges, قوش قونمز دمتی *qouch qonmaz demeti*. — Mettre en bottes, دمت باغلمق *demet bāghlamaq*. — Botte de soie, ایپک کلتهسی *ipek keltèci*. — Grosses bottes, grosses chaussures, یوغون چزمه *ïoughoun tchyzmè*. — Botte cirée, موم سورلمش چزمه *moum surulmich tchyzmè*. — A propos de bottes, sans motif, سببسز *sebebsyz*, مناسبتسز *munācebetsyz*. — Bottes, au fig., terre qui s'attache aux pieds, à la chaussure, en marchant dans un terrain gras et humide, چامور بولاشغی *tchāmour boulāchyghy*.

Botte, v. a., pourvoir de bottes, چزمه ویرمک *tchyzmè vïrmek*. — Faire des bottes, چزمه یاپمق *tchyzmè ïāpmaq*, t.; خفافت ا *khafāfet it*, a.-t. — Chausser des bottes, چزمه کیدرمک *tchyzmè gueïdurmek*. — Se botter, چزمه کیمک *tchyzmè gueïmek*.

Botte, s. m., le mâle de la chèvre, تیس *teïs*, pl. a. تیوس *tuïous*. — Peau de bouc où l'on met du vin ou de l'huile, طلوم *thouloum*.

Boucassin, s. m., étoffe de coton, بوغاصی *boughācy*.

Bouche, s. f., partie du visage, دهن *dehen*, p.; فوه *fouh*, pl. a. افواه *efvāh*. — Fermer la bouche, faire taire, صوسدرمق *sousturmaq*. — Dire quelque chose de bouche à quelqu'un, بر ماده یی بر کمسنه یه شفاهًا افاده ا *bir māddèïi bir kimesnèïè chifāhen ifādè it*. — Bouche close, pour dire qu'il convient de garder le secret sur une affaire, اغزی کلیدلمک کرکدر *aghzy kelïdlemek guerektur*. — Passer de bouche en bouche, اغزدن اغزه دورا *aghyzden aghzè devr it*. — Prendre sur sa bouche, épargner sur la dépense de sa nourriture, اغزدن کسمک *aghyzden kesmek*. — La bouche d'un cheval, آتک اغزی *átuñ aghzy*, لجمهٔ فرس *ledjmèï feres*. — Cheval qui a la bouche dure, فرس شدید اللجام *fereci chedïd ul-lidjām*. — Fort en bouche, se dit d'un homme qui parle avec véhémence, اغزی کسکین *aghzy keskïn*, حدید اللسان *hadïd ul-li-*

çān. — Bouche d'une pièce à feu, طوب اغزی *thop aghzy.*

Boucher, v. a., le passage, - يولی كچيدلری قپامق *ïoly, guetchídleri qapāmaq.* — Boucher la vue d'une chose, نظارتی كسرا *nezāreti kesr it,* نظارته حايل او *nezāretè hāïl ol.* —Se boucher les yeux, كوزی قپامق *gueuzy qapāmaq;* — les oreilles, قولاق قپامق *qoulāq qapāmaq.* — Bouché, fermé, clos, قپانمش *qapānmich,* باغلو *bāghlu,* باغلنمش *bāghlanmich,* طيقانمش *thyqānmich,* مسدود *mesdoud.* — Qui a l'esprit bouché, عقلی طيقانمش *'aqly thyqānmich.*

Boucherie, s. f., lieu où l'on tue le bétail, قنّاره *qynnārè.* — Tuerie, massacre, au fig., مقاتله *mouqātelè,* مذابحة *mezābehat,* a.; قيرغين *qyrghyn,* t. — Une grande boucherie, مذابحهٔ عظيمه *mezābahaï 'azímè.*

Bouchoir, s. m., plaque de fer qui sert à fermer la bouche d'un four, فرون قپاغی *fouroun qapāghy.*

Bouchon, s. m., ce qui sert à boucher une bouteille, طيقاج *thyqādj,* t. — Bouchon de liége, منتار طيقاجی *mantār thyqādji;* — de papier, كاغد طيقاجی *kiāghyd thyqādji;* — de foin, اوتلق يوالغی *otlouq ïouvālaghy.* — Bouchon de cabaret, branche ou rameau de verdure qui lui sert d'enseigne, ميخانه نشانی *meïkhānè nichāni;* et par extension, le cabaret même, ميخانه *meïkhānè.*

Bouchonner, v. a., chiffonner, بوزمق بوروشدرمق *bourouchturmaq, beuzmek,* t. — Bouchonner du linge, بزی بوروشدرمق *bezy bourouchturmaq;* — un cheval, آتی برصمان دوتامی ايله اومق *áty bir samān toutāmi ilè ovmaq.*

Boucle, s. f., de cheveux, صاچ حلقه‌سی *sātch halqaci,* t.; جعد *dja'd,* a.

Boucler, v. a., attacher avec une boucle, طوقه ايله باغلمق *thoqa ilè bāghlamaq.* — des cheveux, صاچی حلقه حلقه قيورمق *sātchi halqa halqa qyvyrmaq.* — Boucler un port, en fermer l'entrée, cette locution a vieilli, ليمانی سدّ و بند ا *límāni sedd u bend it.*

Bouclier, s. m., arme défensive, ترس *turs,* pl. a. تروس *turus;* مجنّ *midjenn,* مجنّة *midjennet,* pl. مجان *medjān.* —Au fig., le bouclier de la foi, سپر دين و شريعت *siperi dín u cherí'at.* — Faire son bouclier d'un argument, بر دليلی كندو حقّنه سپر قوی اتّخاذ ا *bir delíli guendu haqqyna siperi qavi ittikhāz it.*

Bouder, v. n., faire la mine, يوز اكشتمك اظهار معارت ا *ïuz ekchitmek,* t.; *yzhāri me'āret it.* — Rompre tout d'un coup avec quelqu'un, دوستلق ايپنی كسمك *dustlyq ipini kesmek,* كوسكون او *kuskun ol,* كوسكونلك كوسترمك *kuskunlik gueustermek,* قطع الفت ا *qath'y ulfet it.*

Bouderie, s. f., كوسكونلك *kuskunlik,* t.

Boudin, s. m., boyau rempli de sang et de graisse de porc, طوكز قانيله طولش كودن *dhoñouz qāni ilè*

dholmuch guden, t. — Petit portemanteau de cuir qu'on met sur le dos d'un cheval, خرج *khourdj*.

Boudoir, s. m., خلوت اوطه‌سی *khalvet odhaci*, t.

Boue, s. f., fange des rues, وحل *vahal*, pl. a. اوحال *evhāl*, وحول *vouhoul*.—Des rues pleines de boue, وحل ایله مملو اولان زوقاقلر *vahal ilè memlou olān zoqāqlar*. — Construction de boue et de crachat, چالی چرپیدن یاپلمش بنا *tchāli tchyrpīden īāpilmich binā*. — Tirer quelqu'un de la boue, le tirer d'un état misérable, خاک مذلّتدن رفع ا *khāki mezelletten ref' it*. — Traîner quelqu'un dans la boue, le vilipender, چاموره باتیرمق *tchāmoura bāturmaq*.—Boue, pus qui sort d'un abcès, یاره مردارلغی *īāra mourdārlyghy*, ایرک *iryñ*, قیح *qyh*, pl. a. قیوح *qouïouh*.

Boueur, s. m., چامور طاشیدیجی *tchāmour thāchīdīdji*, t.

Bouffant, e, adj., دیک طورر *dīk dhourour*, t.— Étoffe —, دیک طورر بر قماش *dīk dhourour bir qoumāch*.

Bouffe, s. m. Voy. Bouffon.

Bouffée, s. f., souffle du vent, یلک اسمه‌سی *ïeluñ esmèci*. — Bouffée de fumée, هجمهٔ دخان *hedjmeï doukhān*;—de fièvre, حمّا سرپندیسی *hoummā sirpintīci*. — Halenée, اغز قوقوسی *aghyz qoqoucy*.—Bouffée de vin, اغزدن کلان شراب قوقوسی *aghyzdan guelān charāb' qoqouçou*.

Bouffer, v. neutre, de colère, اویکه‌دن پوفلمق *euïguèden pouflamaq*, t. — Il bouffe de colère, عرق غضبی منتفخ اولور *'yrqy ghazabi muntefykh olour*.— Bouffer, en parlant des étoffes qui se soutiennent d'elles-mêmes, دیک طورمق *dīk dhourmaq*.

Bouffette, s. f., پسکول *puskiul*, t.

Bouffir, v. a., شیشورمک *chīchurmek*, قبارتمق *qabārtmaq*, تنفیخ ا *tenfykh it*.—v. n, شیشمک *chīchmek*, انتفاخ ا *intifākh it*. — Bouffi, e, شیشکن *chīchkin*, قبارمش *qabārmich*, منتفخ *muntefekh*.

Bouffissure, s. f., شیشکنلک *chīchkinlik*, t.; نفخة *nafakhat*, a. — du visage, یوز شیشکنلکی *ïuz chīchkinligui*, نفخهٔ وجه *nafakhaï vedjh*.

Bouffon, s. m., facétieux, مقلّد *mouqallid*.

Bouffonnerie, s. f., مقلّدلک *mouqallidlik*, a.-t.; سخریّة *soukhrïiet*, a.

Bouffonner, v. n., مقلّدلک ا *mouqallidlik it*, a.-t.

Bouge, s. m., petit cabinet auprès d'une chambre, ایچ اوطه‌سی *itch odhaci*, t.

Bougette, s. f., petit sac de cuir qu'on porte en voyage, هکبه *heïgbè*, t.

Bougie, s. f., chandelle de cire, موم عسل *moumi 'acel*, شمع *chem'*, pl. شموع *choumou'*, a. — Pain de bougie, بال مومی کلچه‌سی *bāl moumi kultchèci*. — Bougie, petite

verge cirée que les chirurgiens introduisent dans l'urètre, ميل مشمّع *míli muchemma'*.

Bougier, v. a., بال موميله ياغلمق *bāl moumi ilè ïāghlamaq*, t.—Bougier du taffetas, صندالی تشميع ا *sandāli techmī' it*.—Bougié, e, بال مومی سورلمش *bāl moumi surulmich*, مشمّع *muchemma'*.

Bouillant, e, adj., au fig. et en parlant des personnes, prompt, vif, ardent, آتش يوركلو *âtech ïureklu*, آتشپاره *âtech mechreb*, آتش مشرب بر آدم *âtechpārè bir âdem*.

Bouilli, s. m., viande cuite dans l'eau, صوده قينامش ات *souda qaïnāmich et*, t.

Bouillie, s. f., سود بولاجی *sud boulamādji*, t.

Bouillir, v. n., au fig., en parlant d'un homme ardent et fougueux, on dit que le sang lui boût dans les veines, قانی طمرلری ايچنده قينار *qāni dhamarlari itchindè qaïnār*.—On dit : La cervelle me boût, pour dire qu'on sent une excessive chaleur à la tête, دماغمك حمو شديد واردر *dimāghumdè humuvvi chedīd vārdur*.—Bouillir, faire cuire dans l'eau ou dans quelque autre liquide, پشورمك *pichurmek*, طبخ ا *thabkh it*. — Faire bouillir de la viande, طبخ لحم ا *thabkhy lahm it*.—Faire bouillir le pot, تنجره يی قينماتمق *tendjerèïi qaïnātmaq*. — Bouilli, e, قينامش *qaïnāmich*, مطبوخ *mathboukh*.

Bouilloire, s. f., صو قيزدره حق قاب *sou qyzduradjaq qāb*, t.

Bouillon, s. m., rondeur, bulle d'une liqueur agitée par le feu, قينايش *qaïnāïch*, فشقردیسی *fichqyrdïci*, t.; فواره *fuvārè*, pl. a. فوارات *fuvārāt*. — Un ou deux bouillons suffisent, بر ايکی قينايش کفايت ايدر *bir iki qaïnāïch kefāïet ider*, بر ايکی غليان کافيدر *bir iki ghalïān kiāfïdur*.—Bouillon, décoction, مطبوخ *mathboukh*, pl. a. مطبوخات *mathboukhāt*.

Bouillonnement, s. m., فشقرش *fichqyrich*, فشقرمه *fichqyrma*, جوشقون اتلمه *djouchqoun ātilma*, t.; فوران *feverān*, a.

Bouillonner, v. n., جوشقون آتلمق *djouchqoun ātilmaq*, فشقرمق *fichqyrmaq*, t., فوران ا *feverān it*, a.-t.

Boulanger, v. a., تعجين خبز- نان ا *ta'djīni khoubz, nān it*, a.-t.-p.

Boulangerie, s. f., اتمكجيلك صنعتی *etmekdjïlik sana'aty*.—Lieu où l'on fait le pain, اتمك يا پيلان ير *etmek ïāpylān ïer*, t.

Boule, s. f., كره *kurè*, pl. كرات *kurāt*. — Jouer à la boule, طوب اويناماق *thop oïnāmaq*.

Boulet, s. m., de canon, طوب گلهسی *thop gueulèci*. — Boulet, jointure qui est au-dessus du paturon de la jambe d'un cheval, بوقاغيلق *bouqāghoulyq*, t.

Boulevart, s. m., rempart, حصار ديواری *hyçār dïvāri*, t.; سور *sour*. — On dit au fig.: Cette place est le boulevart du royaume, بو قلعه مملكتك سدّ سديدی مثابهسنده در

bou qal'a memleketuñ seddi sedídi meçâbècindè dur.

Bouleversement, s. m., renversement, باش اشاغی یيقلمه *bâch achâghy ïyqylma*, t.; انهدام *inhidâm*, انتكاس *intikiâs*. — Au fig., désordre qui arrive dans les affaires, الت اوست اولمقلق *alt ust olmaqlyq*, التنی اوستنه چويرمه *altini ustunè tchevïrmè*, هرج ومرج *herdj u merdj*, انتكاس الاحول *intikiâs ul-ahvâl*.

Bouleverser, v. a., mettre sens dessus dessous, الاق بولاق ا *alâq boulâq it*, انهدام ا *inhidâm it*. — Bouleverser les affaires, امور واحوالنی تار ومار ا *oumour u ahvâlini târ u mâr it*.—Bouleverser le royaume, l'État, نظام ملك ودولتی زير وزبر ا - الت اوست ا *nizâmi mulk u devleti zïr u ziber it, alt ust it*. — Bouleverser l'esprit de quelqu'un, le troubler, شاشرمق پريشانی دهننه بادی او *châchurmaq, perîchânïi zyhninè bâdi ol*.—Bouleversé, e, الت اوست اولمش *alt ust olmich*, باش اشاغی يقلمش *bâch achâghy ïyqylmich*, منهدم *munhedim*.

Bouleverse (A la), adv., صايپه رق *sâïmaïaraq*, t.; من غير تأمّل *min ghaïri te'ammul*, a.—Faire une chose à la bouleverse, برايشی من غير تأمّل ايشلمك *bir ichi min ghaïri te'ammul ichlemek*.

Bouliche, s. f., كوب *keup*, t.

Boulimie, s. f., جوع بقرّی *djou'y baqarïi*, بوليموس *boulímous*, a.

Boulin, s. m., كوكرجين خانه *gueuërdjïn khânè* بوجاغی *boudjâghy*, كوكرجين يواسی *gueuërdjïn ïouvâci*, t.

Bouline, s. f., بورينه ايپی *bourïna ipi*, t.

Bouliner, v. n., naviguer avec un vent de biais, بورينه هواسيله كتمك *bourïna havâcilè guitmek*. —Il va boulinant, se dit d'un homme qui va d'un pas pesant, penchant du côté où il appuie, يان يان يوريمك *ïân ïân ïurumek*.

Boulingrin, s. m., چيم اولك *tchïm evlek*, t.

Boulinier, s. m., بورينه يه چيقان كمی *bourïnaïè tchyqân guemi*, t.

Bouloir, s. m., instrument pour remuer la chaux, كرج چالقدان *kiredj tchâlqadân*, t.

Boulon, s. masc., پرچينلو چاوته *pertchïnlu tchâvta*, t.

Boulonner, v. a., پرچينلو چاوته ايله قويلشدرمك - بتشدرمك *pertchïnlu tchâvta ilè qavïlechturmek, bitichturmek*, t.

Bouquet, s. m., assemblage de fleurs, چيچك باغی *tchïtchek bâghy*, حزمهٔ ازهار *houzmèï ezhâr*. — Un bouquet de violettes, دستهٔ بنفشه *destèï benefchè*. — Bouquet, assemblage de certaines choses liées ensemble, باغ *bâgh*, عدد *'aded*, عقد *'aqd*, pl. a. عقود *'ouqoud*. — Un bouquet de plumes, برعدد قوش يلكی باغی *bir 'aded qouch ïelegui bâghy*; — de perles, اينجو باغی *indjou bâghy*.

Bouquetier, s. m., vase propre à mettre des fleurs, چيچكلك قاب *tchïtcheklik qâb*, t.

Bouquin, s. masc., vieux bouc, قوجه‌مش تکه *qodjamich tekiè.* — Lièvre mâle, ارکک طاوشان *erkek thāouchān,* t.

Bouquiner, v. n., en parlant des lièvres qui couvrent leurs femelles, ارکک طاوشان دیشی یه آشمق *erkek thāouchān dichiïè âchamaq.*

Bouracan, s. m., قبا فرنک شالیسی *qabā frenk chālíci,* t.

Bourbeux, se, adj., بالچقلو *bāltchyqlu,* t.; کثیر الوحل *kecīr ulvahal,* a.

Bourbier, s. m., بتاقلق *batāqlyq,* t. — Au fig., affaire d'où il est difficile de se retirer, خروجی مشکل اولدجق ورطه *khouroudji muchkil oladjaq vertha.*

Bourder, v. n., ذوکلنمک *zevklenmek,* یلان سویلمک *ïalān seuïlemek,* t.

Bourdeur, s. m. Voy. Menteur.

Bourdillon, s. masc., فوچی تختدسی اغاجی *foutchou takhtaci aghādji,* t.

Bourdon, s. m., grosse cloche, ایری چاک *iri tchāñ,* t.; ناکوس کبیر *nāqouci kebīr,* a.

Bourdonnement, s. m., bruit des bourdons, des abeilles, وزردی *vizyrdi,* t.; طنین *thanín,* a.—Au fig., bruit sourd de voix non articulées et qui ordinairement expriment un murmure, مرلدمه *mirildama,* فسلدی *ficildy.*

Bourdonner, v. n., وزردامق *vizyrdāmaq,* t.; اغنان *yghnān it,* a.-t.

Bourgeois (Le), s. m., le corps des citoyens d'une ville, شهر اهالیسی *chehīr ehālíci,* اهالیء بلدك *ehālïi beldè.* — Bourgeois, le maître chez lequel des ouvriers travaillent, اوسته *ousta,* معلّم *mou'allim.*—Bourgeois, t. de dénigrement, pour reprocher à un homme qu'il n'est pas noble ou qu'il manque d'usage, قبا *qabā,* فظّ *fyzz.*

Bourgeoisie, s. fém., qualité de bourgeois, شهرلولك *chehirlulik,* t.; بلدیّت *beledïiet,* a. — Droit de bourgeoisie, شهرلولك حقّی *chehirlulik haqqy.* — Collectivement, les bourgeois mêmes d'une ville, جمیع اهالیء بلدك *djemï' ehālïi beldè.*

Bourgeon, s. m., de vigne, اصمه فلزی *asma filizy.*—Bourgeon, bube qui vient au visage, قمعولة *qoum'oulet,* pl. a. قماعیل *qamā'yl.*

Bourgeonner, v. n., pousser des bourgeons, طومروجقلنمق *thoumroudjyqlanmaq.* — Bourgeonné, e, en parlant du visage, قبارجقلو *qabārdjyqlu.*

Bourrasque, s. f., tourbillon de vent impétueux et de peu de durée, قای *qāï,* t.; ریح ثائب *ryhy sāïb,* a.

Bourre, s. f., amas de poils d'animaux quadrupèdes, یوك اوفانتیسی *ïeuñ oufāntycy.*—Bourre d'une arme à feu, خرتوج طاپه‌سی *khartoudj thāpaci.*— Bourre de laine ou bourre lanice, یوك و یپاغی طلاشی *ïeuñ vè ïapāghy thylāchi.* — Bourre de soie, ایپك خرده‌سی *ipek khourdèci.* — Bourre, remplissage dans un écrit, یونغه *ïongha.*

Bourreau, s. m. et adj., au fig., cruel, inhumain, مرحمتسز *merhametsyz.* — C'est un vrai bourreau, صرف بر جلّاد در *syrf bir djellādtur.*

Bourrée, s. f., چالی دمتی *tchāli demeti,* اغاج بودانتسی دمتی *aghādj boudāntici demeti,* t.

Bourreler, v. a., احكاك قلب ا *yhkiāki qalb it,* a.-t.; يوركى طرملايوب قازيمق *ïuregui thyrmalāïup qāzymaq,* t. — Bourrelé, e, طرمانتيلو *thyrmāntílu,* شديد الاحتكاك *chedíd ul-yhtikiāk,* پر خراش *pur khyrāch.* — Conscience bourrelée, قلب احتكاك آلود *qalbi yhtikiāk âloud.*

Bourrelier, s. m., سرّاج *sarrādj,* pl. a. سرّاجين *sarrādjîn.*

Bourrer, v. a.; — une arme à feu, خرتوج اوزرينه طاپه اورمق *khartoudj uzerînè thāpa ourmaq;* — un fusil, un canon, تفنكه و طوپه طاپه اورمق *tufenguè vè thopè thāpa ourmaq.*

Bourriche, s. f., اوزون زنبيل *ouzoun zembíl,* a.

Bourriquet, s. m., civière qui sert à enlever des moellons et du mortier; مولوز طاشى و بالچق قالدره‌جق تجكره *moloz thāchi vè bāltchyq qālduradjaq tedjkerè,* چرخلو تجكره *tcherkhlu tedjkerè,* t.

Bourru, e, adj., چتين خويلو *tchetín khouïlu,* t.; شريس *cherís,* a.; شريس الطبع بر آدم *cherís uththab' bir âdem.*

Bourse, s. fém., كيس *kís,* pl. a. اكياس *ekiās.* — Bourse à ressort, زنبركلو كيسه *zembereklu kîcè.* — Faire bourse commune entre soi, دخل و خرج بينلرنده مشترك او *dakhl u khardj beïnlerindè muchterek ol.* — Faire une affaire sans bourse délier, كيسه‌يه طوقنمقسزين مصلحتى بتورمك *kicèïè dhoqounmaqsyzîn maslahati biturmek.* — Bourse, pension fondée dans un collége pour entretenir un écolier, مكتبده‌كى طالبه مدار معاش اوله‌رق ويرلان موقوف *mektebdèki thālebè medāri mo'āch olaraq vîrilān mevqouf,* موقوف *mevqouf.* — Bourse, lieu où s'assemblent les négociants et autres pour traiter d'affaires, بازركانلر و ساير كمسنه‌لرك ايش يرى *bāzyrguïānlar vè sāïr kimesnèleruñ ich ïeri.* — Bouses, sacs de cuir qui se mettent aux deux côtés de la selle du cheval, هكبه *heïgbè.* — Bourse, la peau qui enveloppe les testicules, خايه طوبره‌سى *khāïè thobraci.*

Boursier, s. m., celui qui jouit d'une bourse dans un collége, مكتبده موقوف صاحبى اولان طالب *mektebdè mevqouf sāhybi olān thālib.*

Boursiller, v. a., قورامه ايله اوده‌مك *qavrāma ilè eudèmek,* على طريق الغرما ويرمك - ادا ا *'ala tharyq ul-ghouremā vîrmek, edā it.*

Boursoufler, v. a., تنفيخ ا *tenfykh it,* a.-t. — Boursouflé, e, قبارمش *qabārmich,* شيشمش *chíchmich,* شيشكن *chîchkin.*

Boursouflure, s. f., شيشكينالك

chîchkînlik, t.; نفخة *nafakhat*, a. — Il a de la boursouflure dans le visage, یوزنك شیشکینلك واردر *iuzundè chîchkînlik vârdur*.

Bousculer, v. a., التی اوستنه چویرمك *alty ustunè tchevîrmek*, t.; زیر و زبرا *zîr u ziber it*, p.-t.— Bousculé, e, الت اوست *alt ust*, التی اوستنه چویرلش *alty ustunè tchevîrilmich*.

Bouse, s. fém., - اوکوز فشقیسی ترسی *eukuz fychqyci*, *tersy*. — Bouse de vache, اینك ترسی *inek tersi*.

Bousillage, s. masc., chaume et terre détrempée, صمانلو بالچق *samānlu bāltchyq*.

Bousiller, v. a., بالچق صوامق *bāltchyq syvāmaq*. — Bousillé, e, یالچق صوالو *bāltchyq syvālu*.

Bousilleur, s. masc., بالچق یاپوجیسی - یوغوربجی *bāltchyq ïāpoudjîci ïoughourîdji*, t.

Bout, s. m., extrémité, غایت *ghāïet*, pl. a. غایات *ghāïāt*. — Le bout du jardin, باغچه نك غایتی *bāghtchènuñ ghāïeti*. — Le bout de l'oreille, قولاق یوسشغی *qoulāq ïoumouchaghy*. — Rire du bout des dents, کوکلسز کلمك *gueuñulsyz gulmek*. — Savoir sur le bout du doigt, النك طوتار کبی مضبوط و معلومی او *elindè thoutār guibi mazbouth u ma'loumi ol*. — Toucher du bout du doigt, ne pas trop appuyer, برایشی پرمغك اوجی ایله طوتمق *bir ichi parmaghuñ oudjou ilè thoutmaq*. — Le bout du sein, ممه امزکی *memè emzegui*. — Bout à bout, اوچ اوجنه اولاشمش *oudj oudjinè oulāchmich*, کناری کناریه بتشك *kenāri kenārînè bitichik*. — Avoir peine à joindre les deux bouts, ایکی اوجی کوچ ایله بر یره کتورمك *iki oudjou gutch ilè bir ïerè gueturmek*. — Au bout du compte, après tout, صوك صوکنك *soñ soñinda*, اخر الامر *akher ul-emr*, نهایت کار *nihāïeti kiār*. — De bout en bout, d'une extrémité à l'autre, بر باشدن بر باشه قدر *bir bāchdan bir bācha qadar*, باشندن صوکنه قدر *bāchindan soñina qadar*, من اوّله الی اخره *min evvelihi ila akherihi*.

Boutade, s. f., جلال *djelāl*, t.; فلتة *feltet*, pl. a. فلتات *feltāt*. — C'est un homme qui a des boutades, کثیر الفلتات بر آدمدر *kecîr ul-feltāt bir âdemdur*.

Boutant, adj. m. Voy. Butant.

Boute-feu, s. masc., incendiaire, قوندقچی *qondāqtchi*, t. — Bâton dont le bois est garni d'une mèche pour mettre le feu au canon, فتیل قوندغی *fitîl qondāghy*, t.

Bouteille, s. f., vase propre à contenir les liqueurs, بوقال *boqāl*. — en bois, pour mettre de l'eau en voyage; sorte de calebasse, چوتره *tchotra*, t. — Bouteille de vinaigre, سرکه بوقالی *sirkè boqāli*. — Coiffer une bouteille, بوقالك اغزینی باغلمق *boqāluñ aghzîni bāghlamaq*.

Bouterolle, s. fém., garniture qu'on met au bout du fourreau d'une épée, قین دیبلکی *qyn dîbligui*, t.

Boutiques, au pl. a. دكاكين *dekiākîn*.—Avoir boutique, صاحب دكّان او *sāhyb dukkiān ol*.— Garçon de boutique, دكّان اوشاغی *dukkiān ouchāghy*. — Ouvrir une boutique, دكّان اچمق *dukkiān âtchmaq*. — Fonds de boutique, marchandise passée de mode, qui ne se vend plus, دكّانك قالمش ياتغين مال *dukkiāndè qālmich ïātghyn māl*.

Boutoir, s. m., instrument des maréchaux, سونتراج *sontrādj*.

Bouton, s. m., bourgeon des arbres et des plantes, طومروجق *thoumroudjyq*. — Bouton de feu, bouton de fer rougi au feu, dont les chirurgiens et les maréchaux font usage, داغلغی دوكمه‌سی *dhāghlyghy deuïmèci*.

Boutonner, v. n., pousser des boutons, غنچه سورمك *ghontchè surmek*.

Bouture, s. f., اناسندن آيرلمش دال فدانی *anācinden āïrilmich dāl fidāni*, t.

Bouvreuil, s. m., موتة قوشی *mouta qouchou*, t.

Bovine, adj. f. — Les bêtes bovines, صغر قسمندن اولان حيوانات *syghyr qysminden olān haïvānāt*.

Boyau, s. m., intestin, معا *mi'ā*, pl. a. امعا *em'ā*. — Descente de boyaux, rupture du péritoine, بغرسق اينمه‌سی *baghyrsaq inmèci*. — Cheval qui a du boyau, qui a beaucoup de flanc, قبورغه‌سی قوند آت *qabourghaci qond ât*. — Boyau, conduit de cuir adapté à une machine pour transporter l'eau, خرطوم *kharthoum*.

Bozan, s. m., breuvage fait avec du millet, بوزه *bouza*, t.

Brachial, e, adject., قوله متعلّق *qola mute'allyq*, t.; ذراعی *zirā'yi*, a. — Muscle brachial, عضلهٔ ذراعيه *'azalèï zirā'yiè*.— Artère brachiale, قول طمری *qol dhamari*. — Nerfs brachiaux, قول سكرلری *qol siñyrleri*.

Brachygraphe, s. masc., كاتب الارقام المرخّمة *kiātib ul-arqām el-murakhkhymet*, a.

Brachygraphie, s. f., فنّ الكتابة بالترخيمات *fenn ul-kitābet bit-terkhymāt*, a.

Brahmane, s. m., برهمن *berhemen*, *berehmen*, pl. براهمة *berāhemet*.

Brai, s. m., قال اولمش و پكشمش *qāl olmich vè pekichmich qathrān*. — Brai gras, ياغلو قطران *ïāghlu qathrān*, t.

Braillard, e, adj. et s., باغرغن *bāghyrghan*, ياپغره‌جی *yāïgharadji*, t.

Brailler, v. n., ياپغره ا *ïāïghara it*.

Braire, v. n., نهيق ا *nehïq it*, a.-t.

Braise, s. f., جمرة *djumret*, pl. a. جمرات *djumrāt*.

Braisier, s. m., قور قويه‌جق تكنه *qor qoïadjaq teknè*, t.

Braisière, s. f., صحن *sahn*, a.

Bramer, v. n., كيك مللمك *gucïk mellemek*, t.; نزاب ا *nizāb it*, a.-t.

Branche, s. f., le bois que pousse le tronc d'un arbre, غصن *ghousn*, pl. a. اغصان *aghsān*, غصون *ghou-*

çoun; شاخ *chākh,* p.—Grosse branche, ایری دال *iri dāl,* غصن کبیر *ghousni kebír.* — Branche, au fig., les différentes parties d'une affaire, d'une entreprise, d'une science, فرع *fer',* فروعات *feroú'āt,* فروع *furoú',* شعب *cha'b,* pl. شعاب *cha'āb.* — Les différentes branches des mathématiques, علوم ریاضیّه‌نک فروعات عدیدهٔ مختلفه‌سی *'ouloumi rïāzïïè-nuñ furou'āti 'adídèï moukhtelifèci.* — Sauter de branche en branche, دالدن داله قونمق *dālden dālè qonmaq.* — Branches, en t. d'anat., فروع الشرایین *furoú' uch-cherāïn.* —Branche, en t. de généalogie, شعبه *cha'bè.*—Il est l'aîné de sa branche, شجن شجرهٔ نسبنک ولد کبیریدر *chedjni chedjerèï necebïnuñ veledi kebírídur.* — Une branche de commerce, تجارتنک بر شعبه‌سی *tidjāretuñ bir cha'bèci.* — Branches, les deux pièces de fer qui tiennent au mors du cheval, کم قولی *guem qoly.* — Un chandelier à plusieurs branches, قوللری چوق بر شمعدان *qolleri tchoq bir cham'dān,* شمعدان کثیر الاغصان *cham'dāni kecír ul-aghsān.*

Brancher, v. n., en parlant des oiseaux qui perchent sur des branches, دال اوزرنده قونمق *dāl uzerindè qonmaq,* t.; استطمام ایستیمام *istytymām it,* a.-t. — Branché, e, دال اوزرنده قونمش *dāl uzerindè qonmich.*

Branchies, s. f. pl., les ouïes des poissons, بالغك قولاقلری *bālyghuñ qoulāqleri,* t.

Brande, s. f., اینجه دال *indjè dāl,* اوفاق دال *ouſāq dāl,* t.

Brandiller, v. a., les bras, اللری ارفال *elleri ouïnātmaq,* t.; اویناتمق ایادی ا *irfāli eïādi it,* a.-t.

Brandir, v. a., اویناتمق *ouïnātmaq,* t.

Brandon, s. m., sorte de flambeau de paille tortillée, مشعله *mech'alè,* pl. a. مشاعل *mechā'yl.*—Corps enflammé qui s'élève d'un incendie, آتشلو کوسکو *âtechlu keusku,* t.; جذوة *djizvet,* pl. a. جذوات *djezvāt,* جذاء *djezā.*—Au fig., les brandons de la discorde, جذوات عدوان وشقاق *djezvāti 'oudvān u chiqāq.*

Branlant, e, adj., qui branle, صرصلیجی صالنیجی *sālynídji, sarsalydji,* t.; مرجف *murdjif,* a. —Tête branlante, صاللنور باش *sāllyneur bāch.*—Au fig., branlant, mal assuré, متزلزل ناپایدار *mutezelzel, nāpāïdār.*

Branle, s. m., agitation de ce qui est remué tantôt d'un côté, tantôt de l'autre, اوینایش صرصلش *oïnāïch, sarsylich,* t.; رجفان *redjfān,* a. — Première impulsion donnée à une chose, دپرنش هزهزه *teprenich, hezhezè.* — Donner le branle à une affaire, la mettre en mouvement, بر مصلحتی یورتمك *bir maslahati ïurutmek.* — Branle, espèce de hamac, اصمه یتاق *asmā ïatāq.*

Branle-bas, s. m., t. de mar., کمیك جنکه تدارکی *guemídè djenguè tedāruki,* t.

Branlement, s. masc., صرصلش *sarsylich,* t.; رجفان *redjfān,* a. —

Le branlement d'une charrette, يوك عربه نك صارصلشی *ïuk 'arabanuñ sārsylichi;* — de la tête, باش صارصلشی *bāch sārsylichi.*

Branler, v. a., agiter, remuer, تحریك صاللمق *sāllamaq*, t.; *tahrïk it.* — Être agité, pencher de côté et d'autre, اینامق *oïnāmaq*, صرصلمق *sarsalmaq*, تزلزل ا *tezelzul it*, صاللنمق *sāllanmaq.* — Ne branlez pas, ne bougez pas, اول یردن قیلدانمه *ol ïerden qymyldānma.*

Braquement, s. masc., دوندرمه *deundurmè*, دونمه *deunmè*, چویرلمه *tchevïrilmè*, t. — Le braquement du canon, طوپك دوندرلمسی *thopuñ deundurilmèci.*

Braquer, v. a., دوندرمك *deundurmek*, چویرمك *tchevïrmek*, t.— Braquer le canon contre l'ennemi, طوپی دشمن اوزرینه دوندرمك *thopy duchmen uzerïnè deundurmek.* — Braquer la vue, les yeux, گوز دکمك *gueuz dikmek.*

Bras, s. m., ال *el.* Ce mot, qui en turc signifie main, s'emploie par extension pour bras.—Le bras droit, صاغ ال *sāgh el*, صاغ قول *sāgh qol.* —Un bras fort, قوّتلو قول *qouvvetlu qol*, ساعد قوی *sā'ydi qavi;*— nerveux, سکرلو قول *siñyrlu qol.*— Lever, hausser le bras, الی قالدرمق *eli qāldurmaq.* — Étendre le bras, ال اوزاتمق *el ouzātmaq.*— Moulin à bras, ال دکرمنی *el deïermèni.* — Au propre, couper bras et jambes à quelqu'un, بر کمسنه نك النی ایاغنی کسمك - قیرمق *nènuñ elini aïāghyni kesmek, qyrmaq;* au fig., قولنی قنادینی کسمك *qolyny qanādïni kesmek.* — Cette nouvelle nous coupe bras et jambes, بو خبر قولمزی قنادمزی کسر *bou khaber qolumizy qanādimizy kecer.* — Porter un enfant sur ses bras, قوجاغنده بر چوجوق کوتورمك *qodjāghynda bir tchodjouq guturmek;* — un paquet sous le bras, قولتقده بر بوغچه کوتورمك *qoltouqta bir boghtcha guturmek.* — Avoir les bras retroussés, قوللری صیغمق *qollari syghamaq.*—Vivre de ses bras, عمل یدیله تعیّش ا *'ameli ïedilè te'aïiuch it.*—Avoir les bras croisés, rester à rien faire, الی باغلو طورمق *eli bāghlu dhourmaq.* —Bras, au fig., puissance, قول قوّتی *qol qouvveti*, ید قدرت *ïedi qoudret.* — Qui a les bras longs, qui a de la puissance, الی اوزون *eli ouzoun.*— Bras, vaillance, exploits militaires, الك زوری *eluñ zori.* — On dit qu'une personne est le bras droit d'une autre, ou le principal instrument dont il se sert, صاغ الی مقامنده *sāgh eli maqāmindè dur*, ید یمناسی مثابه سنده در *ïedi ïumnāci meçābècindè dur.* — Chaise à bras, قوللی صندالیه *qolly sandālïè.*—A bras, à force de bras, ال قوّتیله *el qouvvetilè*, کدّ ایادی ایله *keddi ïïādi ilè.*

Brasier, s. m., feu de charbons ardents, آتش قوری *âtech qory*, t.

Brasiller, v. a., آتش قوری اوزرنده پشورمك *âtech qory uzerindè pichurmek*, t.

Brassard, s. m., sorte d'ancienne armure, قولچاق *qoltchāq*, t.

Brassée, s. f., قوجاقلق *qodjāqlyq*, t. — Une brassée de bois, بر قوجاقلق اوطون *bir qodjāqlyq odhoun*. — Emporter à brassées, قوجاقلق قوجاقلق آلوب کتورمک *qodjāqlyq qodjāqlyq ālup gutturmek*.

Brasser, v. a., remuer les liquides à force de bras, چالقمق *tchālqamaq*, t.; ترجیح ایتمک *terdjīdj it*, a.-t. Brasser de la bière, ارپه صویی یاپمق *arpa souïi ïāpmaq*.—Brasser, au fig., tramer, négocier secrètement, ne se dit qu'en mauvaise part : brasser une trahison, خیانت قورمق *khyānet qourmaq*.

Brasseur, s. m., ارپه صویی یاپان *arpa souïi ïapān*, t.

Brassiage, s. m., قولاج ایله اولچمه *qoulādj ilè eultchmè*, قولاجلمه *qoulādjlama*, t.

Bravade, s. f., صایمقسزلق *sāïmaqsyzlyq*, t.; عدم محابات *'ademi mehābāt*, a.; بی پروالق *bi pervālyq*.

Brave, adj. com., valeureux, شجیع *chedjī'*, pl. a. شجاع *chudjā'*, شجعان *chedj'ān*; بهادر *behādir*, p.—Brave, honnête, اهل عرض *ehli 'yrz*.

Bravement, adv., vaillamment, یکتچه سنه *ïiguittchècinè*, t.; بالشجاعة *bil-chedjā'at*, a.— Habilement, adroitement, استادجه سنه *ustāddjècinè*, مهارت ایله *mehāret ilè*, a.-t.; بالمهارة *bil-mehāret*.

Braver, v. a., affronter, قورقوب صاقنمامق *qorqoup sāqynmāmaq*, t. —Braver le danger, استحقار خطرا *istyhqāri khathar it*.—Braver, morguer, آورد کوسترمک *āvourd gueustermek*, طغره کوسترمک *thafra gueustermek*, اظهار جبروت ا *izhāri djebrout it*.

Bravoure, s. f., حماست *hamācet*, بسالة *beçālet*, جلادت *djelādet*, a.; دلاوری *dilāveri*, p.

Brayer, v. a., enduire de brai liquide, کمی یی یاغلو قطران ایله یاغلمق *guemii ïāghlu qathrān ilè ïāghlamaq*.

Brebis, s. f. En parlant d'une personne dont on craint l'exemple corrupteur, on dit que c'est une brebis galeuse qu'il faut séparer du troupeau, سوری ایچندن چیقارلمجق اویوزلی بر قویوندر *suru itchinden tchyqāryladjaq oïouzlu bir qoïoundur*.— Brebis, en langage de l'Écriture, un chrétien, en tant qu'il est sous la conduite de son pasteur, ربیض *rabyz*, pl. a. ربضاء *rubazā*.

Brèche, s. f., ouverture faite à ce qui sert de clôture, ثلمه *sulmè*, فرجه *ferdjè*.—Faire une brèche à un couteau, بچاغی کدمک *bitchāghy guedemek*. — Brèche, au fig., tort fait à une chose, سکته *sektè*, رخنه *rakhnè*. —Faire brèche à la fortune de quelqu'un, بر کمسنه نک قوّت مالیّه سنه ایراث کسر ورخنه ا *bir kimesnènuñ qouvveti mālïïècinè irāci kesr u rakhnè it*.

Brèche-dent, s. com., اوک دیشی دوشوک *euñ dïchi duchuk*, t.; اثرم *esrem*, a.

Brechet, s. m. fam., os de la partie inférieure de la poitrine,

كوكس التى *gueugus alty*, t.; قعـر *qa'ri sadr*.

Bredouiller, v. n., سـوزى كوه‌ليه‌رك سويلمك *seuzu gueveliérek seuïlemek*, t.; ثغثغ ا *teçaghsagh it*, a.-t.

Bredouilleur, se, s., سـوزى ثغثـاغ كوه‌لـر *seuzu guevèler*, t.; *saghsāgh*, a.; كلته زبان *keltè zebān*.

Bref, adv., en peu de mots, سوزك قصّه‌سى *seuzuñ qyssaci*, t.; حاصلى *hācyli*, a. — Parler bref, چاپك سويلمك *tchāpouk seuïlemek*.

Bref, s. m., du pape, ريم پاپـا طرفـندن ويريلان رؤس *rîm pāpā tharafindan vîrîlān rou'ous*.

Bref, ève, adj., court, de peu de durée, قاصـر *qāçyr*, قصيـر *qaçîr*, مختصر *moukhtaçar*, a.—Le délai ou temps accordé est trop bref, ويريلان مهلت بغايت قصّه‌در *vîrîlān muhlet beghāïet qyssadur*.—La première voyelle de ce mot est brève, بـو لفظك جزء اوّلى مقصوردر *bou lafzuñ djuz'y evveli maqsourdur*.

Brehaigne, s. f., se dit des femelles des animaux qui sont stériles, قسير *qaçîr*, عاقر *'āqyr*, a.

Brelander, v. a., قمار بازلغـه دوشكون او *qoumār bāzlygha duchkun ol*, t.

Brelandier, ère, s., قماردلیسى *qoumārdelîci*, t.

Brésiller, v. a., اوفاتمق *oufātmaq*, t.—Voilà qui est tout brésillé, بسبتون اوفانمشدر *husbutun oufānmichtur*.

Bretelle, s. f., قولاك *qolāñ*, t.

Bretelier, v. act., tailler une pierre, طاش يونمق *thāch ïonmaq*, t. — Gratter un mur avec un instrument à dents, رندلمك *rendèlemek*, رنده ايله قازمق *rendè ilè qāzmaq*, t.

Breu, s. m., buisson, lieu planté d'arbres, قـورى *qourou*, اغاجلق *aghādjlyq*, t.

Breuiller, v. a. Voy. Carguer.

Breuils, s. m. pl. Voy. Cargue.

Breuvage, s. m., شربت *cherbet*, مشروب *mechroub*, pl. a. مشروبات *mechroubāt*.

Bréviaire, s. m., نماز كـتابى *namāz kitābi*, t.

Bribe, s. f., gros morceau de pain, ايـرى اتمك پارچه‌سى *iri etmek pārtchaci*, t.

Bribes, s. f. pl., restes d'un repas, يمكدن باقى قالانى *ïemekten bāqy qālāni*, t., بقيهٔ طعـام *baqyèï tha'ām*, a.

Brick ou Brig, s. m., navire à deux mâts, ايكى ديركلـو كمى *iki direklu guemi*, بريـق كميسى *brîq guemîci*. — Brick de guerre, بيـلك بريق كميسى *beïlik brîq guemîci*; — marchand, بازركان بريق كميسى *bāzyrguiān brîq guemîci*.

Bricole, s. f., partie du harnais d'un cheval, كوكسيلـك *gueugueïlik*, t. — Au fig., jouer de bricole, user de voies trompeuses et détournées, حقه‌بازلـق ا *hoqqabāzlyq it*. —De bricole, par bricole, indirectement, صاپه يولدن *sāpa ïoldan*. — Bricoles, sorte de filet pour prendre des cerfs, كيك آغى *gueïk āghy*.

Bride, s. f., les rênes seules du cheval, دزكن - ديزكين *dizguín*, t. — Mener un cheval par la bride,

دیزکیننی الله طوتەرق آتی کوتورمك *dízguínini eldè thoutaraq âty gueuturmek.* — Au fig., tenir la bride haute à quelqu'un, le traiter avec une sorte de sévérité, بـر کمسنەنك دیزکیننی صیق طوتمق *bir kimesnènuñ dízguínini syq thoutmaq;* — lui lâcher la bride, ارخای عنـان رخصت ا *irkhāï 'ynāni roukhsāt it.* — Bride, petit cordon d'un béguin d'enfant, معصومك اسکوفەسی باغی *ma'çoumuñ uskufèci bāghy,* قپچال *qaptchāl.*

Brider, v. act., ceindre, serrer étroitement, قصدرمق *qysturmaq,* صیقشدرمق *syqychturmaq,* t.; محکم باغلمـق *muhkem bāghlamaq,* t.; تضییق ا *tazyyq it,* a.-t.

Brièvement, adv., قصّاجه *qyssādjè,* a.-t.; مختصرًا *moukhtaçaren,* علی طریق الاختصار *'ala tharyq ulykhtiçār.*

Brièveté, s. f., قصارت *qaçāret,* a. — La brièveté de la vie, مدّت عمرك قصارت واختصاری *muddeti eumruñ qaçāret u ykhtiçāri.*

Brigand, s. m., voleur de grand chemin, قاطع الطریق *qāthy' uththaryq,* pl. a. قطّاع الطریق *qouththā' uth-tharyq.* — Concussionnaire, قاپیجی *qāpídji,* نهّـاب *nehhāb,* طرّار *tharrār,* a.; یغمـاکر *ïaghmāguer,* p.

Brigandage, s. m., vol de grands chemins, قطع الطریـق *qath' uththaryq,* a.; رهـزنلك *rehzenlik.* — Concussion, exaction, injustice, یغماجیلك *ïaghmādjílik,* t.; نهب *nehb,* pl. a. نهـاب *nehāb;* ظلـم *zoulm,* pl. مظالم *mezālim.* — Toute espèce de volerie, خرسزلق *khyrsyzlyq,* سرقت *seriqat.*

Brigantin, s. m., براغانتین تعبیر اولنـور بر نوع چکتری *brāghāntín ta'bír olounour bir nev'y tchektiri.*

Brigue, s. fém., poursuite vive, محاوله *mouhāvelè,* pl. a. محاولات *mouhāvelāt.* — Faire une brigue, محاولەیه تصدّی ا *mouhāvelèïè teçaddi it.* — Brigue, faction, parti, فرقهٔ معاقدین *firqaï mou'āqydín.*

Briguer, v. a., poursuivre par brigue, اطراف پـیدا ایـلەرك چالشمق *ethrāf peïdā ídèrek tchālichmaq.* — Rechercher avec empressement, مجـدًّا طلب ا *mudjidden thaleb it.*

Brigueur, s. m., celui qui brigue, استکلو *isteklu,* t.; طلبکار *thalebkiār.*

Brillamment, adv., پارلاقلق ایله *pārlāqlyq ilè,* t.; رونق وپرتـو ایله *revnaq u pertev ilè.*

Brillant, e, adj., qui a un grand éclat, برّاق *berrāq,* لامع *lāmy',* a.; درخشان *dirakhchān,* p. — Vertus brillantes, فضایل جلیله *fezāïli djelílè.* — Brillant, s. m., éclat, lustre, پارلقلـق *pārlaqlyq,* فروغ *furough,* لمعه *lem'a.* — Diamant taillé à facettes, پرلانته طاشی *pirlānta thāchi.*

Brillanter, v. a., tailler des diamants à facettes, الماسی پرلانتـه تراشیله ایشلمـك *elmāci pirlānta terāchilè ichlemek.* — Au fig., style brillanté, مموّه وممزوق سبك وعباره *mumevveh u memzouq sebk u'ybārè.*

Briller, v. n., reluire, یلابیمق

ïalābïmaq, t.; نشر ضيا ا *nechri zïā it*, نشر نورا *nechri nour it*, تلالوء ا *tilālou it*, متلالی او *mutelāli ol*. — Briller, au fig., رونق افشان او *revnaq efchān ol*, پرتو تامّ ایله فایق الاقران او *pertevi tāmm ilè fāyq ul-aqrān ol*.

Brin, s. m., ce que le grain pousse d'abord hors de terre, یردن یکی *ïerden ïeñi tchyqān nebāt oudjou*.—Scion, کورپه فلز *keurpè filyz*. — Brin, en parlant du poil et du crin, توی تلی *tuï teli*. — Arracher le crin brin à brin, آت یلیسنی تل تل قوپارمق *ât ïelïcini tel tel qopārmaq*. — Brin, paille, parcelle de bois, etc., چوپ *tcheup*, جوپل *djivïl*. — Brin à brin, برر برر *birer birer*. — Oter brin à brin, برر برر قوپاروب چیقارمق *birer birer qopārup tchyqārmaq*.

Brindille, s. f., اینجه دال *indjè dāl*, t.

Brion, s. m., mousse des arbres, توزاق *touzāq*, t.

Brique, s. fém., آجر *âdjour*, a.; خشت *khycht*, p. — Maison en briques, خشت پخته دن مصنوع منزل *khychti poukhtèden masnou' menzyl*.

Briquet, s. m., sabre court, قصّه بر قلج *qyssa bir qylidj*, t.

Bris, s. m., fracture, کسر *kesr*, a.; شکست *chikest*, p. — Bris de scellé, کسر مهر *kesri muhur*. — Bris de prison, évasion de prison, حبسدن قاچمه‌سی - فراری *hapys-tan qātchmaci, firāri*. — Bris, les pièces d'un navire qui s'est brisé contre les rochers, قضایه اوغرامش قرنتیلری کمی *qazāïè oghrāmich guemi qyrïntyleri*.

Brisants, s. m. pl., vagues de la mer poussées impétueusement à la côte, چاقیشوب چاتلیان طالغه‌لر *tchāqychup tchātlaïān dhālghalar*, t.; امواج متأطّمه *emvādji mute'ath-themè*.

Brisées, s. f. pl., branches que le veneur coupe aux arbres pour reconnaître l'endroit où est la bête, آوك برینی بولق ایچون اورمانك کسیلن اغاج دالری *âvuñ ïerïni boulmaq ïtchoun ormānda kecïlen aghādj dāllari*. — Suivre les brisées de quelqu'un, بر کمسنه‌نك ایزینه اویمق *bir kimesnènuñ izïnè oïmaq*. — Revenir sur ses brisées, مطلب سابقه یکیدن باشلمق *mathlabi sābiqa ïeñïden bāchlamaq*.

Brisement, s. m., au fig., douleur véhémente de ses péchés, contrition de cœur, کناهکارك یورك طرمانتیسی *gunāhkiāruñ ïurek thyr-māntïcy*, t.

Briser, v. a., mettre en pièces, اوفاتمق *oufātmaq*, t.; کسر و شکست ا *kesr u chikest it*, — Briser en mille pièces, بیك پارچه ا *bïñ pārtcha it*. — Briser, incommoder par une agitation forte, قیرقلق کتورمك *qyrqlyq gueturmek*, ایراث کسرا *irāci kesr it*. — Se briser, se plier, بوکلمك *beukulmek*. — Brisé, e, قیرلمش *qyrilmich*, اوفانمش *oufānmich*, منکسر *mun-kecir*.

Brise-raison, s. masc., celui qui parle sans suite et hors de propos,

خلط كلام ايدن *khalthy kelām iden*, t.

Briseur, s. m., قيريجى *qyrīdji*, t.; كاسر *kiācir*, a.

Brise-vent, s. m., clôture ou abri pour garantir du vent, روزكارى كسر پرده *rouzguiāri kecer perdè*.

Brisoir, s. m., طوقماق *thoqmāq*, t.; مدق *madaqq*, a.

Brisure, s. f., كسر *kesr*, pl. a. كسور *kuçour*.

Brocanteur, s. masc., تحفجى *tohafdji*, t.

Brocard, s. f., raillerie piquante, طوقانقلى سوز *dhoqānyqlu seuz*, t.; ناقر *nāqyr*, pl. a. نواقر *nevāqyr*. — Donner un brocard, طوقانقلو بر سوز سويلمك *dhoqānyqlu bir seuz seuïlemek*.

Brocarder, v. a., طوقانقلو سوز سويلمك *doqānyqlu seuz seuïlemek*, t.

Brocardeur, se, s., طوقانقلى سوزلر سويليجى *dhoqānyqly seuzler seuïleïdji*, t.

Brocatelle, s. f., étoffe fabriquée à la manière du brocard, ديبا تقليدى *dībā taqlīdi*, t. — Sorte de marbre, بر نوع مرمر طاشى *bir nev'y mermer thāchi*, t.

Brochage, s. m., action de brocher, de tisser, اورمه *eurmè*; — de brocher des livres, كتابك جزلرينى دستدليوب باغلمه *kitābuñ djuzlerīni destèleïup bāghlama*.

Broche, s. f., ustensile de cuisine, مفاده *mefādè*, pl. a. مفائد *mefāïd*. — Mettre la viande à la broche, اتى كباب شيشنه كچورمك *eti kebāb chīchinè guetchurmek*, تسفيد لحم ا *tesfīdi lahm it*. — Broche, petite verge pour tricoter, اورنجى *eurīdji*, اكندسى *ignèci*. — Cheville dont on se sert pour boucher le trou d'un tonneau qu'on a percé, دليك طيقه جق چوى *delīk thyqadjaq tchivi*. — Pointe de fer qui est dans la serrure et qui entre dans la clef, كليد دلى *kelīd dili*. — Baguette de bois dont on se sert pour enfiler diverses choses, صريق *syryq*.

Brocher, v. a., tisser, تسريد ا *tesrīd it*, a.-t. — Brocher des livres, جزلرى دستهليوب باغلمق *djuz'leri destèleïup bāghlamaq*, t.; جزلرى تضبير ا *djuz'leri tazbīr it*. — Brocher, exécuter à la hâte, سوكوب بتورمك *seukup biturmek*.

Brochoir, s. m., نعلبند چكجى *na'lbend tchekidji*, t.

Brochure, s. f., action de brocher des livres. Voy. Brochage. — Livre non relié, جلدسز كتاب *djildsyz kitāb*, كتاب غير مجلد *kitābi ghaïri mudjelled*.

Broder, v. a.; — à l'aiguille, سوزنى ايشلمك *souzèni ichlemek*. — Au fig., broder un conte, l'orner, حكايه يى كوزل نقش وتزيين ا *hikiāïèïi guzel naqch u tezïin it*. — Broder une nouvelle, l'amplifier, بر خبرى بالللندرمق *bir khaberi bāllandurmaq*.

Broderie, s. f., ouvrage de celui qui brode, سوزنى ايشى *souzeni ichi*, t.

Broie, s. f., instrument pour briser le chanvre, كندر دوكنى *kendir deugueni*, t.

Broiement, s. m., سحق *sahq*,

a.— Broiement des couleurs, سحق اصباغ *sahqy asbāgh*, بويالرك ازلشى *boïālarūn ezilichi*, t.

Broncher, v. n., faire un faux pas, chopper, ایاق سورچمك *aïāq surtchmek*, t. — Faillir, زلّت ا *zellet it*, a.-t. — Il n'y a si bon cheval qui ne bronche, prov.; il n'y a point d'homme, quelque habile qu'il soit, qui ne se trompe quelquefois, آت كجيلان اولسه بيله ایاغی سورچر *āt keuhïlān olsa bilè āïāghy surtcher.*

Bronches, s. fém. pl., صولوق بورياری *solouq borouleri*, خرتلاق بوريلری *khyrtlāq borouleri*, t.; مجاری النفس *medjāri un-nefes*, قصبات الريّة *qasbāt ur-rïat*, a.

Bronchial, e, adject., صولوق بوريلرينه متعلّق *solouq boroulerïnè mute'allyq.* — La veine bronchiale, صولوق طمری *solouq dhamari.*

Bronchies, s. f. pl. Voy. Branchies.

Bronchique, adj. com. V. Bronchial.

Bronchocèle, s. f., بوغاز شيشی *boghāz chïchi*, t.; ورم الحلق *verem ul-halq*, a.

Bronze, s. m. — Cœur de bronze, se dit d'une personne qui a le cœur dur, سرت يوركلو *sert ïureklu*, دمر يوركلو *demïr ïureklu*, t.; حديدی الفواد *hadïdïi ul-fuād*, a.

Bronzer, v. a., پرنج رنكنك *pirindj renguindè boïāmaq*, t. — Bronzé, e, پرنج رنكلو *pirindj renklu.*

Broquette, s. f., شيشه اكسری *chïchè ekseri*, t.; مسمار صغير *mismāri saghyr*, a.

Brosse, s. f., — à dents, ديش اوشتره جق فورچه *dïch ovouchturadjaq fourtcha*, t. — Brosse, sorte de gros pinceau qui sert à étendre les couleurs, اری تّوی قلم *iri tuï qalem*, t.

Brouée, s. f., bruine, brouillard. Voy. ces mots.

Brouet, s. m., espèce de bouillon au lait et au sucre, سود بولماجی *sud boulamādji*, t.

Brouetter, v. a., ال عربه سيله نقل ا *el 'arabacïlè naql it.*

Brouhaha, s. m., های هوی *hāï houï*, شماطه *chamātha*, t.

Brouillard, s. m., vapeur épaisse qui obscurcit l'air, صباب *zabāb*, a.

Brouiller, v. a., mettre pêle-mêle, قارش مورش ا *qārich mourich it*, هرج و مرج ا *herdj u merdj it*, تار و مار ا *tār u mār it*, طارطغان *dhārdaghān it*, t.; تخليط ا *takhlyth it*, a.-t.— Brouiller des affaires, اموری تشويش ا *oumouri techvïch it.* — Mettre en mauvaise intelligence, افساد ذات البين ا *ifsādi zāt ul-beïn it.* — Brouiller du papier, écrire des choses inutiles ou ridicules, تلويث صحيفه ا *telvïci sahïfè it.*— Se brouiller, se troubler, شاشمق *chāchmaq*, سوزی شاشرمق *seuzu chāchurmaq*, مبتلای حصر اول *mubtelāï hasr ol.*— Se brouiller, en parlant du temps, se couvrir de nuages, هوا بولتلدمق *havā bouloutlanmaq.*

Brouillerie, s. f., بوزشق *bozouchouq*, t.; اختلاف *ykhtilāf*, pl. a. اختلافات *ykhtilāfāt*; منازع *munāzy'*, pl. منازعات *munāzy'āt.*

Brouillon, **e**, adj., qui brouille, ایشلری قارشدریجی *ichleri qārychturídji*, t.; مشوّش الاحوال *muchevvich ul-ahvāl*, a. — Brouillon, s., qui sème la dissension, غوغا قشقرتیجی *ghavghā qychqyrídji*, فتنه اتکیز *fitnè enguíz*.

Brouir, v. a., griller, en parlant du soleil qui dessèche et brûle les productions végétales, کونش چالوب گویندرمک *gunech tchālup gueündurmek*, t.; لفح و تسفیع ا *lefh u tesfí' it*, a. — Broui, e, کونش چالنمش *gunech tchālinmich*, مسفوع *mesfou'*, مفلوح *meflouh*. — Des fruits brouis, کونش چالنمش یمش *gunech tchālinmich ïemich*.

Brouissure, s. f., صوغوق چالمه *soghouq tchālma*, t.

Broussailles, s. f. pl., دکنلك *dikenlik*, چور چوب *tchor tchop*, دکنلی چالی *dikenli tchāli*, t.

Broutant, **e**, adject., اوتلاییجی *otlāïidji*, t.; متورّق *mutevarraq*.

Brouter, v. a., manger les feuilles des arbres, یپراق اوتلامق *ïaprāq otlāmaq*, t.; تورّق ا *tevarruq it*, a.-t. — Manger l'herbe qui tient à la terre, اوتلامق *otlāmaq*, ثمّ ا *semm it*.

Broyer, v. a., دوکمك *deümek*, اوکتمك *eugutmek*, t. — Broyer menu, اینجه دوکمك *indjè deümek*.

Broyeur, s. m., دوکیجی *deüdji*, t.

Broyon, s. m., سماقی طاشی *samāqy thāchi*, t.

Brugnon, s. m., اتلو شفتالو *etlu cheftālou*, t.

Bruine, s. fém., پوص *pous*, t.; سدیم *sedím*, a.

Bruiner, v. imp., پوص یاغمق *pous ïāghmaq*. — Bruiné, e, پوص چالنمش *pous tchālinmich*.

Bruire, v. n., گورلدهمك *gueruldèmek*, t.

Bruyant, **e**, adj., گورلدهییجی *gueuruldèïidji*, ساطع الدوی *sāthy' ud-devï*, a. — Voix bruyante, گورلدیلوسس *gueurultílu ses*, صدای هزیز انداز *sadāï hezíz endāz*.

Bruissement, s. m., گورلدهمه *gueuruldèmè*, گورلدی *gueurultu*, t.; هزیز *hezíz*, هادّ *hādd*, دوی *devï*. — Le bruissement des vagues, هادّ امواج بحر *hāddi emvādji bahr*; — des vents, هفیف ریاح *hafífi rïāh*.

Bruit, s. m., son ou assemblage de sons, abstraction faite de toute articulation distincte et de toute harmonie, سس *ses*, t.; صدا *sadā*, p.; صتیت *sytît*. — Bruit confus, قارشق سس *qārichyq ses*, شماته *chamāta*, طراقه *tharāqa*. — Grand bruit, صتیت شدید *sytíti chedíd*. — Petit —, اینجه سس *indjè ses*, صدای خفیف *sadāï khafíf*; — éclatant, گورلدهییجی سس *gueuruldèïidji ses*, صدای رعد آشوب *sadāï ra'd âchoub*; — agréable, صدای مطبوع ـ دلکشا *sadāï mathbou'*, *dilkuchā*. — Le bruit de l'eau, صو چاغلدیسی *sou tchāghyldísi*. — Loin du bruit, du tumulte du

monde, دنیا شماتەسندن ایراق *dunïā chamātacindan irāq.* — Sans bruit, doucement, صداسزجه *sadā-cyzdjè,* کورلدیسزجه *gueurultucyz-djè,* بی صیت و صدا *bi syt u sadā.* — Bruit, nouvelle, حوادث *havādis,* تواتر *tevātur,* شایعة *chāï'at,* pl. a. شایعات *chāï'āt;* چاو *tchāv,* p. — Il court un bruit, بر حوادث کزر *bir havādis guezer.* — Semer, répandre un bruit, چاو براقمق *tchāv brāqmaq.* — Semer des bruits, نشر حوادث و اخبار ا *nechri havādis u akhbār it.* — Faux bruit, خبر کاذب *khaberi kiāzib,* pl. a. اخبار کاذبه *akhbāri kiāzibè;* بوش تواترلو *bòch tevāturler.* — Bruit, éclat que font les choses dans le monde, کورلتی *gueurultu.* — Bruit, ostentation, دبدبه *debdebè.* — Démêlé, querelle, چکشمه *tchekichmè,* منازعة *munāza'at.* — Il y a eu du bruit entre eux, بینلرنده منازعه واقع اولمشدر *beïnlerindè munāza'a vāqy' olmuchtur.* — Bruit, murmure, sédition, قیل و قال *qyl u qāl.*

Brulant, e, adj., یاقیجی *ïāqy-dji,* قیزغین *qyzghyn,* t.; محرق *mouhryq,* a.

Brulement, s. m., یانمه *ïānma,* t.; احتراق *yhtirāq,* حرقة *hourqāt,* a.

Bruler, v. a., consumer par le feu, احراق بالنار ا *yhrāq bin-nār it,* حرق ا *harq it.* — Brûler du bois, اودون یاقمق *odoun ïāqmaq.* — Brûler à petit feu, آتش خفیف ایچنده احراق ا *ātechi khafīf itchindè yhrāq it.* — Brûler, échauffer excessivement, قیزدرمق *qyzdurmaq.* — Brûler le sang, احمای دم ا *yhmāï dem it.* — Brûler, en parlant de l'effet du soleil sur le teint, کویندرمك *guïundurmek,* تسفیع ا *tesfī' it.* — Effet du froid excessif, صوغوق چالمق یاقمق *ïāqmaq, soghouq tchālmaq.* — La gelée a brûlé la racine des arbres, یاغان قیراغو اغاجلرك کوکلرینی یاقدی *ïāghān qyrāghou aghādjleruñ keuklerïni ïāqty.* — Brûler, au n., être consumé par le feu, احتراق اوزره او *yhtirāq uzrè ol.* — Voilà une maison qui brûle, اشته احتراق اوزره اولان خانه *ichtè yhtirāq uzrè olān khānè.* — Brûler, au fig., être possédé d'une violente passion, یانوب یاقلمق *ïānup ïāqylmaq.* — Il brûle d'amour, درد عشق ایله یانوب یاقیلور *derdi 'ychqylè ïānup ïāqylur.* — Brûlé, e, یانمش *ïānmich,* محترق *mouhteryq, mouhteraq.*

Bruleur, s. m.; — de maisons, او یاقیجی *ev ïāqydji,* t.

Brume, s. f. Voy. Brouillard.

Brumeux, se, adj., ذو الضباب *zu uz-zabāb,* a. — Temps brumeux, ایام کثیر الضباب *eïïāmi kecīr uz-zabāb.*

Brun, e, adj., یغز *ïaghyz,* قره یغز *qara ïaghyz,* قرمترق بوز *qaramtraq bouz,* t. — Teint brun, لون اسمر *levni esmer.* — Habit brun, ثوب اسمر *sevbi esmer.* — La couleur brune, قرمترق بوز رنکی *qaramtraq bouz rengui.* — Sur la brune, vers le soir, اخشام قرالتیسنده *akhchām qarāltïcindè.*

Bruni, s. m., partie polie et brillante, پارلاق *pārlāq*, t.; مصيقل *mouçaïqal*, a.

Brunir, v. a., rendre de couleur brune, قرمترق بوز رنكنده بويامق *qaramtraq bouz renguindè boïāmaq*. — Brunir, v. n., devenir brun, قرمترق بوز اول *qaramtraq bouz ol*, اسميراره يوز طوتمق *ismīrārè ïuz thoutmaq*.

Brunissure, s. fém., بوز رنك *bouz renk*, t.; لون كدر *levni keder*, a.

Brusque, adj. com., rude, تتيز *titīz*, t.; عنيف *'anīf*. — Homme d'un caractère brusque, تتيز طبيعت *titīz thabī'at*, مزاج حدّت آلود *mizādji hyddet âloud*. — Air brusque, وضع عنيف *vaz'y 'anīf*. — Réponse brusque, جواب عنف امير *djevābi 'unf âmīz*.

Brusquement, adv., تتيزلك ايله *titīzlik ilè*, t.; عنف و شدّت ايله *'unf u chiddet ilè*, a.-t. — Répondre brusquement, بالعنف والحدّه جواب ويرمك *bil-'unf vel-hyddè djevāb vīrmek*.

Brusquer, v. a., سرت معامله ايله *sert mou'āmelè it*, تتيزلك ايله *tetīzlik it*, طوقنقلو سوز ايله تكديرا *dhoqanyqlu seuz ilè tekdīr it*. — Brusquer l'aventure, prendre brusquement son parti, هرچه بادا باد ديه‌رك صالمق *hertchè bādā bād deïèrek sālmaq*.

Brusquerie, s. f., تتيزلك *titīzlik*, t.

Brut, e, adj., qui n'est pas mis en œuvre, ايشلنمامش *ichlenmemich*, t.; غير معمول *ghaïri mé'moul*, a.

Brutal, e, adj., tenant de la bête, grossier, féroce, حيوان كبى *haïvān guibi*, t.; بهيمى *behīmïi*. — Esprit brutal, عقل بهيمى *'aqli behīmi*. — Homme brutal, بهيمى المزاج اولان آدم *behīmïi ul-mizādj olān âdem*. — C'est un brutal, بهيمهٔ محضدر *behīmèï mahzdur*.

Brutalité, s. f., بهيميّت *behīmïiet*, a. — Faire une brutalité, بر فعل بهيمى ا *biq fy'li behīmi it*. — Dire des brutalités, كلام بهيميّت آميز سويلمك *kelāmi behīmïiet âmīz seuïlemek*.

Bruyère, s. f., lieu où croissent les bruyères, سپركه اوتى يرى *supurguiè oty ïeri*, t.

Bube, s. f., سيولجه *sīvildjè*, t.; بثر *baçar*, pl. a. بثور *buçour*.

Bubon, s. masc., tumeur, حبن *hybn*, pl. a. حبون *houboun*. — Bubon pestilentiel, حبن وبايى *hybn vebāïi*.

Bubonocèle, s. m., hernie inguinale, دبّه طشاق *debbè thachāq*, t.; ادرة *edret*, a.

Buccal, e, adj., t. d'anat., اغزه متعلّق فوهى *aghyzè mute'allyq fouhïi*, a. — Glandes buccales, غدد فوهيّه *ghadedi fouhïiè*. — Artère buccale, شريان الفوه *cherïān ul-fouh*.

Buccinateur, adj. et s., muscle buccinateur, غضرف الفينيك *ghazrouf elfeïnīk*, a.

Buche, s. f., pièce de gros bois de

chauffage, طومرق *thomrouq*, t. — Grosse bûche, ايرى طومرق *iri thomrouq*. — Bûche de chêne, ميشه طومرغى *mïchè thomroughy*.

Buchette, subst. fém., اودون اوقانتيسى *odoun ouſāntïci*, t.

Buffet, s. m., par extension, la vaisselle de table, سفره طاقمى *sofra thāqymi*.

Buisson, s. m., touffe d'arbrisseaux, مشوكة *muchviket*. — Bois de peu d'étendue, قورى بوك *qory beuk*, t.

Buissonneux, se, adj., چاليلغى چوق *tchālyghy tchoq*, t.

Bulbeux, se, adject., بصلى *baçali*, t.

Bulbonac, s. m., plante. Voy. Lunaire.

Bulle, s. f., نفّاخة *neffākhat*, pl. a. نفّاخات *neffākhāt*.

Bulletin, s. masc., اخبار يوميه ورقه‌سى *akhbāri ïevmïïè varaqaci*, t.

Bureau, s. m.; — d'administration, d'un ministère, قلم *qalem*. — Bureau de la marine, امور بحريه قلمى *oumouri bahrïïè qalemi*; — de la guerre, امور حربيه قلمى *oumouri harbïïè qalemi*. — Employé de bureau, بر قلمك خلفاسى *bir qalemuñ khalfāci*. — Bureau, les personnes qui y travaillent, ارباب قلم *erbābi qalem*, كتّاب *kuttāb*.

Buriner, v. a., قلم ايله قازيمق اويمق *qalem ilè qāzymaq, oïmaq*, t. — Buriné, e, قلم ايله قازلمش *qalem ilè qāzylmich*, منقور *menqour*.

Burlesque, adj. com., مضحك *mouzhyk*, a. — Paroles burlesques, كلمات مضحكه *kelimāti mouzhyka*. — Vers burlesques, ابيات مضحكه *ebïāti mouzhyka*.

Burlesquement, adv., على وجه المضحك *'ala vedjh ul-mazhak*, a.

Buste, s. masc., ياری گوده نصف تصويرى *ïāry gueudè tasvïri*, نصف بدن اولدرق رسم و تصوير *nysfi beden olaraq resm u tasvïr*.

But, s. m., point où l'on vise, نشان يرى *nichān ïeri*, t. — Viser au but, نشان آلمق *nichān ālmaq*. — Atteindre le but, اصابت ا *yçābet it*; — le toucher, نشانه طوقنمق *nichānè dhoqounmaq*.

Bute, s. f., instrument de maréchal qui sert à couper la corne des chevaux, سونتراج *sontrādj*.

Buter (Se), v. pron., se fixer, se déterminer avec obstination, نصب نفس ا *nasbi nefs it*. — Se buter, être contraire l'un à l'autre, بيلرنك كشمكش اختلاف او *beïnlerindè kechmekchi ykhtilāf ol*. — Buter, au fig., tendre à quelque fin, گوز اطماح نظرا ديكمك *gueuz dïkmek, ythmāhy nazar it*. — Buter, broncher : ce cheval bute à chaque pas, بو آتك ايانغى هر خطوده سورچر *bou átuñ aïāghy her khathvedè surtcher*. — Buter, en t. de maçonnerie, soutenir un mur, etc., avec pilier boutant, دستك اورمق دستكلمك *destek ourmaq, desteklemek*. — Buter un mur, ديواره دستك اورمق *dïvārè destek ourmaq*; — une voûte, قبه‌يى دستك ايله طياندرمق

qoubbëï destek ilè dhaïāndurmaq. — En t. de jardinage, garnir tout autour le pied d'un arbre, اغاجك ديبنى طپراق ايله اورتمك *aghādjuñ dībini thoprāq ilè eurtmek.*

Butin, s. masc., طويملق مال *doïoumlyq māl*, t.; غنيمت *ghanïmet*, pl. a. غنايم *ghanāïm.* — Faire butin, تحصيل غنايم ا *tahsyli ghanāïm it.* — Partager le butin, مال غنايمى تقسيم ا *māli ghanāïmi taqsïm it.* — Avoir part au butin, اموال غنايمدن حصّه‌دار او *emvāli ghanāïmden hyssèdār ol.*

Butiner, v. n., اخذ غنايم ا *akhzy ghanāïm it*, a.-t.; طويملق مالى آلمق *dhoïoumlyq māli âlmaq*, غنيمت آلمق *ghanïmet âlmaq.*

Butireux, se, adj., سمنى *semnïi*, a.; روغنى *roughani*, p.

Butor, s. m., oiseau de proie, بغرتلق قوشى *baghyrtlaq qouchou*, t.

Butte, s. fém., tertre, طپراق يغنى *thoprāq ïyghyni*, t.; تل *tell*, pl. a. تلال *telāl.* — Élévation où l'on place le but auquel on tire, نشان ديكيلان ير *nichān dīkīlān ïer.*

Buvable, adj. com., ايچيله بيلور *itchilè bīlur*, t. — C'est un vin qui n'est pas buvable, ايچيلور باده دكلدر *itchïlur bādè deïldur.*

Byssus, s. m., sorte d'étoffe de soie très-précieuse, ذى قيمت ايپك قماشى *zy qymet ipek qoumāchi*, t. — Sorte de lichen, بر نوع صغر منتارى *bir nev'y syghyr mantāri.*

Cachou, s. m., substance qu'on tire d'un arbre des Indes et dont on fait des pastilles, قاد هندى *qādi hindi*, t.-a.

Capricieux, se, adj., fantasque, قيلدسز *qyldèsyz*, t.

Chaloupe, s. f.; — canonnière, طوب صندالى *thop sandāli*, t.

Chevaucher, v. n., aller à cheval, آته بنمك *âta binmek*, بنمك *binmek*, t.

Chiffre, s. m., arrangement des lettres capitales d'un nom. — Monogramme du sultan, طغرا *thoughrā*, t.

Concordance, s. f.; — de l'année solaire, معربة سنهٔ شمسيّه *ma'rebeti senëï chemsïïè.*

Confident, e, adject. et subst. مصاحب *mouçāhyb*, a.

Confiseur, s. m., حلواجى *halvādji*, t. — Boutique de confiseur, حلواجى دكّانى *halvādji dukkiāni.*

Congrès, s. masc., assemblée de plénipotentiaires, قونغره‌سو *qonghrèço*, t.

Consonnance, s. fém., accord de sons, اماله *imālè*, a.

Curiosité, s. f., désir d'apprendre des choses nouvelles, intéressantes, etc., هر شيء بيلمك استمه *her cheï bïlmek istemè*, t.; هوس *haves*, هوسلك *haveslik*, تحدّس *tehaddus*, تطلّب *tethalloub*, a. — Grande curiosité, تحدّس عظيم *tehadduci 'azïm.* — Louable —, تحدّس ممدوح *tehadduci memdouh.* — Sotte —, تطلّب حماقت آلود *tethalloubi hamāqat âloud.* — Curiosité, grande envie, grand empres-

sement de savoir les secrets, les affaires d'autrui, استقصا *istyqsā*, تجسّس جاسوسلق *djāçouslyq*, *tedjessus*. — Chose rare et curieuse, گورلمامش شیء *gueurulmamich cheï*, غریبه *gharībè*, pl. a. غریبات *gharībāt*, غرایب *gharāïb*; نوادر *nevādir*, تفارق *tefāryq*, تحف *tohaf*.

Déclinaison, s. f., manière de faire passer les noms par les cas, تصریف الاسماء *tasrīf ul-esmā'*, a.

Dévidoir, s. m., المیه *elemïè*, t.; جهره *djehrè*, p.-t.

Diaphragme, s. m., جان اوی *djān evi*, t.

Drogmanat, s. m., t. diplom., qualité, fonction de drogman, ترجمانلق *terdjumānlyq*. — La carrière du drogmanat, ترجمانلق طریقتی *terdjumānlyq tharyqati*, a.-t.

Émérillon, s. masc., oiseau de proie, چاقر *tchāqyr*, t.

Enrayure, s. fém., کوستک *keustek*, t.

Entêté, e, adj, et s., خود رأی *khod rëi*, p.-t.

Épicéa, ou Épicia, s. m., sorte de pin ordinaire, بیاغی چام اغاجی *baïāghy tchām aghādji*, t.

Épouvantail, s. m.; — de jardin, pour éloigner les oiseaux, بوستان اویوغی *bostān oïoughy*, t.

Fabricant, s. m., قابریقاجی *fābrïqādji*, t.

Faisceau, s. m., تیردسته *tïrdestè*, p.-t.

Fanfaron, adject. et s. m., faux brave, خود فروش *khod furouch*, p. — Qui se vante, بادمجی *bādemdji*, t.

Fanfaronnade, s. f., بادم *bādem*, t.

Fermage, s. m., possession en forme de propriété, مالکانه *mālikiānè*, p.-t.

Fourchu, e, adj., qui se fourche, چتال *tchatāl*, چتاللنور *tchatāllaneur*, t.

Franchir, v. n., passer au delà, آشمق *âchmaq*, t.

Page 4, colonne 1, ligne 13, après ابتدایی *ibtidāci*, ajoutez : ابجدی; et à la suite de la l. 16, *abdjedi*.

— 9. col. 1, l. 11, ajoutez : حکومت مطلقه *hukioumeti mouthlaqa*.

— 14, col. 1, l. 33, صلح, lisez : صلح.

Page 25, col. 1, l. 12, *maïietinè*, lisez : *meïietinè*.

— 26, col. 2, l. 20, تعذیر lisez : تعزیر.

— 26. col. 2, l. 29, شاب *chāb*, lisez : شابّ *chābb*.

— 30, col. 2, l. 1, après *maslahat*, ajoutez : pl. a. مصالح *meçālyh*.

Page 38, col. 1, l. 28, Agathe, lisez : Agate.

— 41, col. 1, l. 1, *sarghoudj*, lisez : *sorghoudj* ou *serghoudj*.

— 45, col. 1, l. 22, après Alcohol, lisez : ou Alcool.

— 46, col. 1, l. 1, après Alègre, lisez : ou Allègre.

— 46, col. 1, l. 4, après Alègre-grement, lisez : ou Allégrement.

— 52, col. 1, l. 27, Althea, lisez : Althæa.

— 62, col. 2, l. 1, طمار, lisez : طمر *dhamar*.

— 64, col. 2, l. 26, après عام *'ām*, ajoutez : pl. عوام *a'vām*.

— 65, col. 2, l. 4, يلتكلمك *ïeltek-lemek*, lisez : پلتكلمك *peltek-lemek*.

— 68, col. 2, l. 3, شاه طمار *chāh-dhamār*, lisez : شاه طمر *chāh dhamar*.

— 74, col. 1, l. 20, après Application, s. f., lisez : Attention suivie.

— 74, col. 2, l. 11, après *'ulufèlu*, a.-t.; ajoutez : موظف *muvaz-zaf*, a.

Page 75, col. 2, l. 3, après Apprêt, s. m., ajoutez : Préparatif.

— 77, col. 2, l. 5, سرتلق *sertlyq*, lisez : سرتلك *sertlik*.

— 79, col. 1, l. 8, après Arborer, v. a., ajoutez : planter.

— 81, col. 1, l. 14, *qāïghan*, lisez : *qāïaghan*.

— 81, col. 1, l. 25, après Arête, s. f., ajoutez : de poisson.

— 90, col. 2, l. 33, *tenefes*, lisez : *nefes*.

— 93, col. 2, l. 21, adj., lisez : subst.

— 95, col. 2, l. 22, سلوغان, lisez : صولغان.

— 96, col. 1, l. 11, منجملق, lisez : منجملك *munedjdjimlik*.

— 106, col. 2, l. 14, ريم پاپانك, lisez : روم پطريقنك.

— 106, col. 2, l. 15 et 16, *rîm pā-pānuñ*, lisez : *roum patriqynuñ*.

— 131, col. 2, l. 26, تركهٔ, lisez : تركديي *terekëïï*.

— 164, col. 2, l. 17, مما, lisez : مه *memè*.

— 176, col. 2, l. 12, منصوب, lisez : منسوب.

Imprimerie DONDEY-DUPRÉ, rue Saint-Louis, 46, au Marais.

INSTITUTE OF ISLAMIC STUDIES

PL
193
F8B6
1843
t.1

Bianchi, Thomas Xavier
Dictionnaire français-turc

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
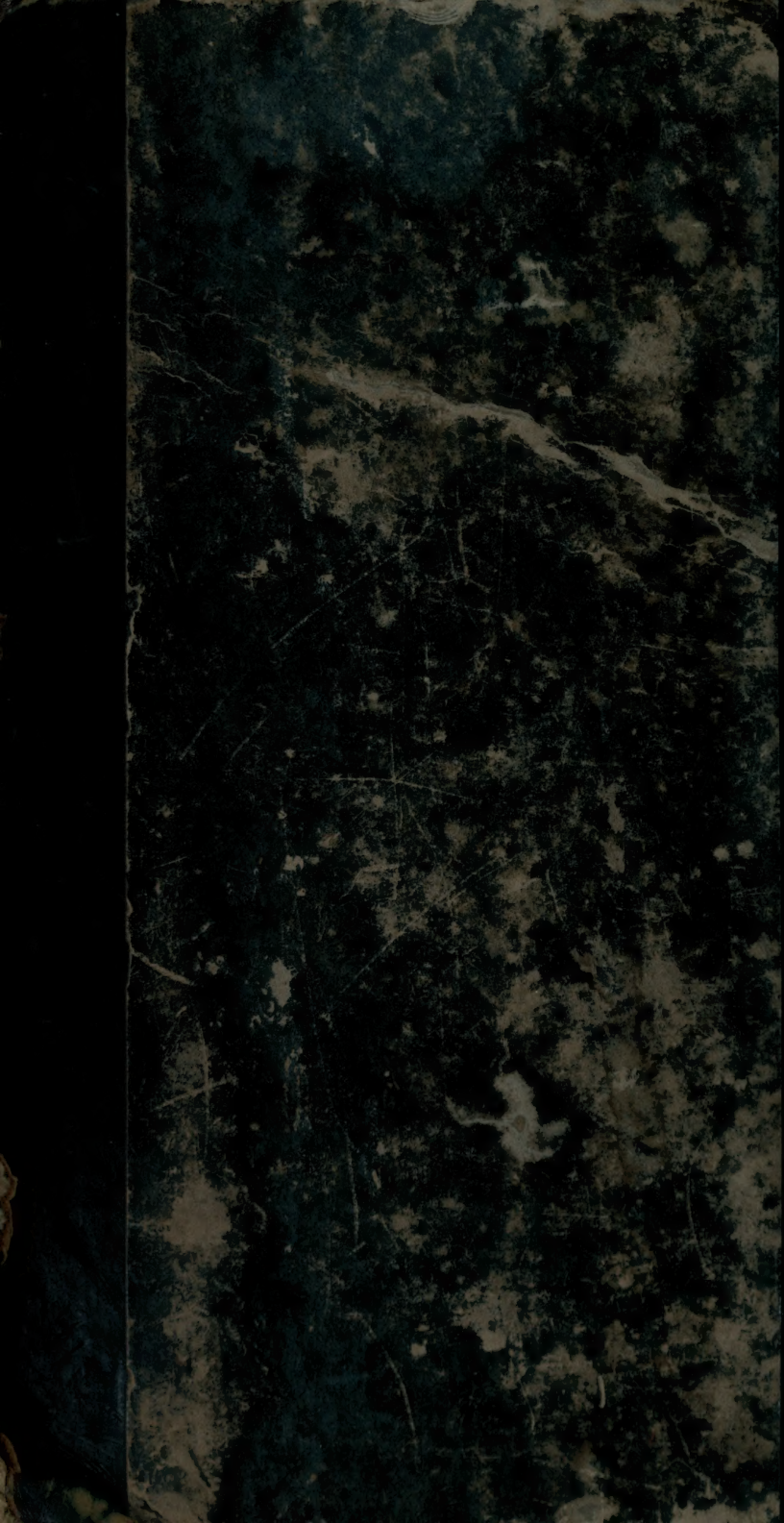
For use in
the Library
ONLY